ART

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

7. jaanuar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 1 (2201)

www.ut.ee/ajaleht

Tartu Ülikoolil tuleb 373. aasta

Varje Sootak

Tartu Ülikool on seadnud oma sihid arengukava järgi, kus on kindlaks määratud tähised aastani 2008. Mis ootab meid aga sel aastal täpsemalt?

Kui meile siin Eestis võib tekitada meelehärmi ilmastiku soojenemine, siis globaalne kliima on ülikooli dotsendi Jaak Jaaguse sõnul ära määratud väga paljude tegurite poolt, mille suure osa toimet ei ole praeguseks veel üldse kindlaks tehtud. Ja alati vist isegi mitte maavärinaid ookeanis ega 800 km kiirusega surma tekitavaid tsunami merelaineid Kagu-Aasias. Õigeaegsest kommunikatsiooniliikumisest 21. sajandi algul rääkimata. Kogu selle katastroofi taustal, kus 2005. aasta algul on tsunami tõttu tuhanded inimesed kadunud ja hukkunud, näib mõnigi probleem Eestis vaid probleemi tekitamisena, sisuliselt asjade üle mõtlemata välja paisatuna, tegelikest probleemidest tähelepanu kõrvale juhtimisena.

Selles probleemidepuntras tuleb võidelda ka Tartu Ülikoolil Eesti haridus- ja finantskliimas.

Milliste sõnadega saab iseloomustada äsja alanud aastat detsembris, me veel täpselt ei tea. Ei tea ette õnnestumisi, möödalaskmisi, poliitikute suunamuutusi. Tahaks loota, et kohalikud valimised ei hakka mõjutama kevadisi üliõpilasesinduse valimisi. Aga suunad on ülikooli arengukavas võetud ja igaühel endalgi.

Üliõpilaskond

Üliõpilasi puudutab alanud aastal kõige enam oma haridustee jätkamise küsimus. Lõpetab ju viimane lend 4-aastase bakalaureuseõppe läbinuid.

Toimub viimane vastuvõtt nn vanasse magistriõppesse ja esimene vastuvõtt 3+2 süsteemi magistriõppesse. Kellel on võimalus pärast 3-aastaseid õpinguid jätkata, kellel mitte? Mida teeb 3-aastase ülikooliharidusega noor tööturul?

Sügisest peaks aga lävendipõhine vastuvõtt üheksas teaduskonnas, kolledžites ja õigusinstituudis tunduvalt uute tudengite arvu suurendama. Taoline vastuvõtt hakkab levima ka teistes ülikoolides.

Kõik see võib tekitada aga uusi probleeme noorte inimeste enesega toimetulekul – õppelaenud ja nende tasumine, õppetoetused, ühikakohtade vajadus jpm.

Sotsiaalsed garantiid

Mõnedki vahepeal välisriikides õppinud on Eestisse tagasi tulles nentinud Eesti riigi vähest hoolivust oma inimeste vastu. Prof Marju Lauristini arvates (EPL 5. jaan) tuleks Eesti riigil seada siht, et inimesed tunneksid, et Eestis on samuti hea elada kui Saksamaal või Soomes ning hea elu otsimiseks ei ole vaja kodunt ära sõita. Emeriitprof Raul Talvik aga arvab detsembrikuu Kliinikumi Lehes, et kui juba praegu töötab Soomes 400-500 eesti arsti, on TÜ arstiteaduskond töötanud 4-5 aastat ainult Soome ülikoolina.

Tartu linn kutsus küll kõiki linlasi end linna kodanikeks registreerima, koguni kingitustega. Teiselt poolt kaotab aga osa tudengeid sõidusoodustuse kadumise tõttu. Ja see on juba riigi teha. TÜ doktorandid igatahes püüdsid enese eest seista pöördumisega valitsuse poole.

Kõrgharidustaseme kvaliteedikomisjoni töö korraldamine, mis peab edendama Eesti ülikoolide ühtset kvaliteedisüsteemi.

Õppejõud peavad end ümber häälestama programmipõhilisele õppele, ülikooli suuremale rahvusvahelistumisele. Läinud aasta TÜ nõukogu viimasel istungil võeti vastu ülikooli rahvusvahelistumise strateegia põhimõtted, mille alusel suurendatakse välisüliõpilaste ja -õppejõudude arvu, teadussuhtlust välismaiste ülikoolidega.

Teadlasi, eeskätt reaal- ja arstiteadlasi ootavad tehnoloogiainstituudi hoone valmimisel juba kevadel hoopis paremad uurimistingimused. Kui kogu ülikooliteadlaste uurimispõld ja selle saak (saaki on, mida näitab seegi, et Eesti Vabariigi teaduspreemiate ja üliõpilaspreemiate suurem osa tuleb Tartu Ülikooli) vaid ka kogu Eesti meedias välja paistaks. On ju Eesti omaks võtnud teadmistepõhise majanduse arendamise.

373 aastat

Ülikool heidab aga peagi, juba veebruaris ka pilke olnule – sügaval nõukogude ajal Tartu Ülikooli rahvusvahelisse kõrgharidustaseme kvaliteedikomisjoni viinutele akadeemikutele Paul Aristele ja Juri Lotmanile.

3. veebruaril tähistatakse Paul Ariste 100. sünniaastapäeva konverentsiga, kuu lõpul on traditsioonikohane Lotmani päev. Tähtpäevi ülikooli 373-aastasest ajaloost jagub igasse kuusse. Tulemas on ka Tartu rahu 85. aastapäeva konverents aulas piirimuutustest Euroopas, 25. hansapäevad, ülikooli naiskoori 60. tegutsemisaasta jne.

Kõiges selles uute suundade pöörises ja poliitika tõmbetuules tahaks aga üle korrata kirjaniku, TÜ vilistlase Jaan Kaplinski sõnu: «Eesti järgmine eesmärk võiks olla saada tsiviliseeritud riigiks, kus kedagi ei jäeta kõrvale ning edukus ei ole eetiline mõõdupuu. Meil hinnatakse kahjuks inimest edukuse, mitte aga tõeliste, eetiliste väärtuste järgi». Ta soovitab eeskuju võtta Soomest, kellel läheb majanduslikult hästi ning kelle õpilased on teadmisteoskuste poolest Euroopas esirinnas.

Eesmärkide teostumisel ei ole mitte vähe tähtis ka oma ülikooli tunne, meie kõigi ühistunne.

Rektori uusaastavastuvõtt oli tänavu varasemast osavõturohkem.

3. jaanuaril rektori vastuvõtul ülikooli ajaloo muuseumis. ANDRES TENNUS

JAAN KAPLINSKI

Hinnakem inimest rohkem tõeliste, eetiliste väärtuste järgi.

Minevik, olevik, tulevik. ANDRES TENNUS

TÄNA LEHES

Intervjuu
tehnoloogiainstituudi asedirektori Erik Puuraga
LK 3

Algab taliuniversiaad
LK 2

Teaduspreemiate kandidaadid
LK 2

9. jaanuaril 60 aastat tagasi suri Stockholmis Eesti eksiilvalitsuse peaminister presidendi ülesannetes Jüri Uluots. Ta oli TÜ professor, dekaan ja prorektor.

UUDISED

Prof Meissneri kogu üleandmine

11. jaanuaril toimub raamatukogus TÜ audoktori (1996), õigusteaduse professori Boris Meissneri (1915–2003) raamatukogu üleandmine.

Raamatukogu referendi Kärt Miili sõnul sisaldab prof Meissneri kogu 482 kasti raamatuid ja ajakirju juura, politoloogia, sotsioloogia, ajaloo ja filosoofia vallast.

Prof Meissner kaitses aastakümneid Eesti iseseisvuse õigusliku järjepidevuse põhimõtteid ja aitas kaasa nende jõudmisel poliitikute teadvusse.

Üritusel osalevad Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eestis Jürgen Dröge, õigusteaduskonna dekaan prof Kalle Merusk jt.

Eesti kooligeograafia konverents

7.–8. jaanuarini toimub TÜ aulas Eesti kooligeograafia konverents.

Geograafia instituudi õppejõu Ülle Liiberi sõnul peetakse ettekandeid 21. sajandi haridusest, õppekavadest, riigieksamitest jne. Toimub ka töö sektsioonides riigieksamite korralduse, õppekavade, õppevahendite olukorra ja õues õppimise kohta.

Konverentsil osalevad ettekannetega mitmed TÜ geograafia instituudi õppejõud. Viimane taoline üritus toimus 1999. a novembris. Konverentsi korraldab TÜ geograafia instituut.

Ööraamatukogu

Andrus Allikvee
TÜ raamatukogu
avalikkussuhete spetsialist,

Tartu Ülikooli raamatukogu peamaja (W. Struve 1) on avatud 10.–13. jaanuarini ja 17.–20. jaanuarini tavapärasest pikemalt, kuni kesköönini.

Traditsiooniks kujunenud ööraamatukogu tegutseb koostöös TÜ Üliõpilasesindusega.

Ülikooli raamatukogu pakub ka sel aastal eksamieelses ajahädas olevatele tudengitele õppimiseks lisatunde. Õppurite kasutada on III korruse erialasaalid, samuti on võimalik tellida vajalikku kirjandust hoidlast ning töötab kojulaenutus.

Üliõpilasesinduse juhatuse poolt organiseeritud tudengid pakuvad hilistele töötegijatele kosutust ning aitavad öistel lisatundidel raamatukogus korda hoida.

Esimene ööraamatukogu toimus 2003. aasta jaanuaris. Ööraamatukogu idee algatajaks olid tudengid.

Lisainfo: Tiina Kuusik, raamatukogu üld- ja arendusosakonna juhataja, tel 7375 705 ja Terje Herman Tennosaar üliõpilasesinduse avaliku poliitika spetsialist, tel 737 5400.

Algab tARTu kunstikuu 2005

Aija Sakova

Tartu kunstikuu avaüritus toimub 15. jaanuaril kl 20 Sadamateatris. Kuid näitusi on avatud ja avatakse juba enne seda.

Kunstikuu põhirõhk langeb seekord siiski ajavahemikku 15. jaanuarist 15. veebruarini.

Festivali «tARTu kunstikuu 2005» projektijuht on TÜ teatriteaduse üliõpilane Katrin Ruus.

Ka Tartu Ülikool on haaratud kunstikuu tegemistesse. Nii avatakse 13. jaanuaril TÜ maalikunsti üliõpilaste õppetööde näitus, mis jääb avatuks 27. jaanuarini.

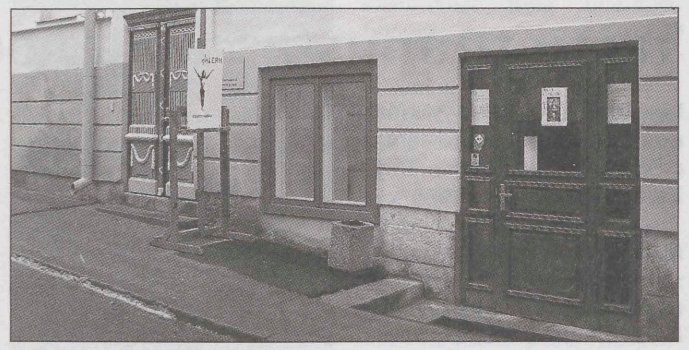

Aasta tagasi avati ülikooli Y-Galerii. VARJE SOOTAK

Y-Galeriis on kunstikuu jooksul mitu näitust: 16. jaanuarini Hando Tamme tööd, 18.–30. jaanuarini näitus «Kõikide kunst» ning 1.–13. veebruarini Lola Liivati maalid. Näitusele «Kõikide kunst» võib tuua oma kunstiteose.

22. jaanuaril toimub ülikooli kunsti muuseumis TÜ vabade kunstide prof Tiit Pääsukese õpituba «Elav akt».

ONLINE-KÜSITLUS

Kas sa õpid ööraamatukogus?

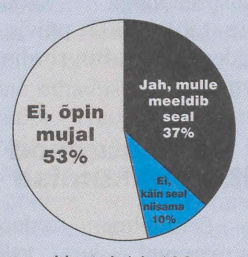

Vastajaid: 103

Uus küsimus:
Mitu eksamit
teed sellel sessil?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirja ja aumärgiga autasustati 50. sünnipäeval väga heade töötulemuste eest majandusteaduskonna dekanaadi juhatajat **Ene Kivisikku**.

TÜ väikese medaliga tunnustati 75. sünnipäeval kehakultuuriteaduskonna kauaaegset õppejõudu **Heino Laidret**.

TÜ tänukirja pälvis 65. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna dotsent **Maido Uusküla**.

Ülikooli tänukirjaga autasustati ka infotehnoloogia osakonna multimeedia talituse juhti **Peeter Kukke** pikaajalise kohusetundliku töö eest Tartu Ülikoolis.

Tutvumine Ariadne andmebaasiga

Täna kell 14–15 saab TÜ Raamatukogu avatud ülikooli arvutiklassis tutvuda andmebaasiga Ariadne.

TÜ haridustehnoloogide Marju Piiri ja Ly Sõõrdi sõnul on Ariadne üleeuroopaline õpiobjektide andmebaas, mis on avatud kogu maailmale, kuid kasutusel peamiselt Euroopas. Andmebaasi sihtrühm on õppijad/õpetajad. Andmebaasi kasutamine on õppejõududele tasuta.

Osavõtusoovist teatada: tel 737 6306, marju.piir@ut.ee.

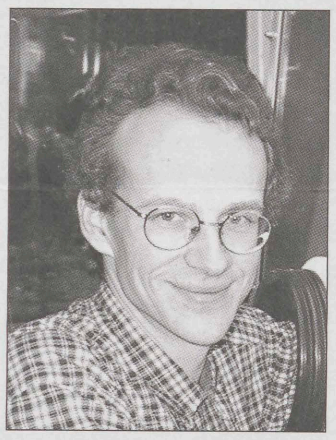

Ivo Leito valiti professoriks

TÜ nõukogu valis analüütilise keemia professoriks keemilise füüsika instituudi dotsendi Ivo Leito (sünd 1972).

Leito lõpetas 1994 *cum laude* TÜ keemia eriala, 1995 kaitses *cum laude* magistrikraadi, 1998 doktorikraadi *summa cum laude* füüsikalise ja analüütilise keemia erialal.

Leito on töötanud keemilise füüsika instituudis 1994. aastast, 1999. aastast dotsendina, 2002. aastast juhatanud ka TÜ Katsekoda.

Peamised uurimisvaldkonnad on analüütiline keemia, keemiametroloogia jmt.

Ta on avaldanud 59 uurimistööd, neist 35 ISI/CC rahvusvaheliselt tunnustatud tasemel. On arvukalt välja töötanud uusi loengukursusi, ainekavasid jne.

1998 tunnustati Ivo Leito uurimistööd Eesti Vabariigi teaduspreemiaga (kollektiivne töö), 2003 pälvis ta presidendi kultuurirahastu preemia.

TÜ Raamatupood võitis pakkumise

End detsembris tartlaseks registreerunud, kes valisid kingiks raamatud, saavad neid 975 kr eest osta TÜ Raamatupoest. TÜ Raamatupood tegi linnale odavaima kinkekaardi pakkumise. Linn maksab ühe kinkekaardi eest poele 809 kr.

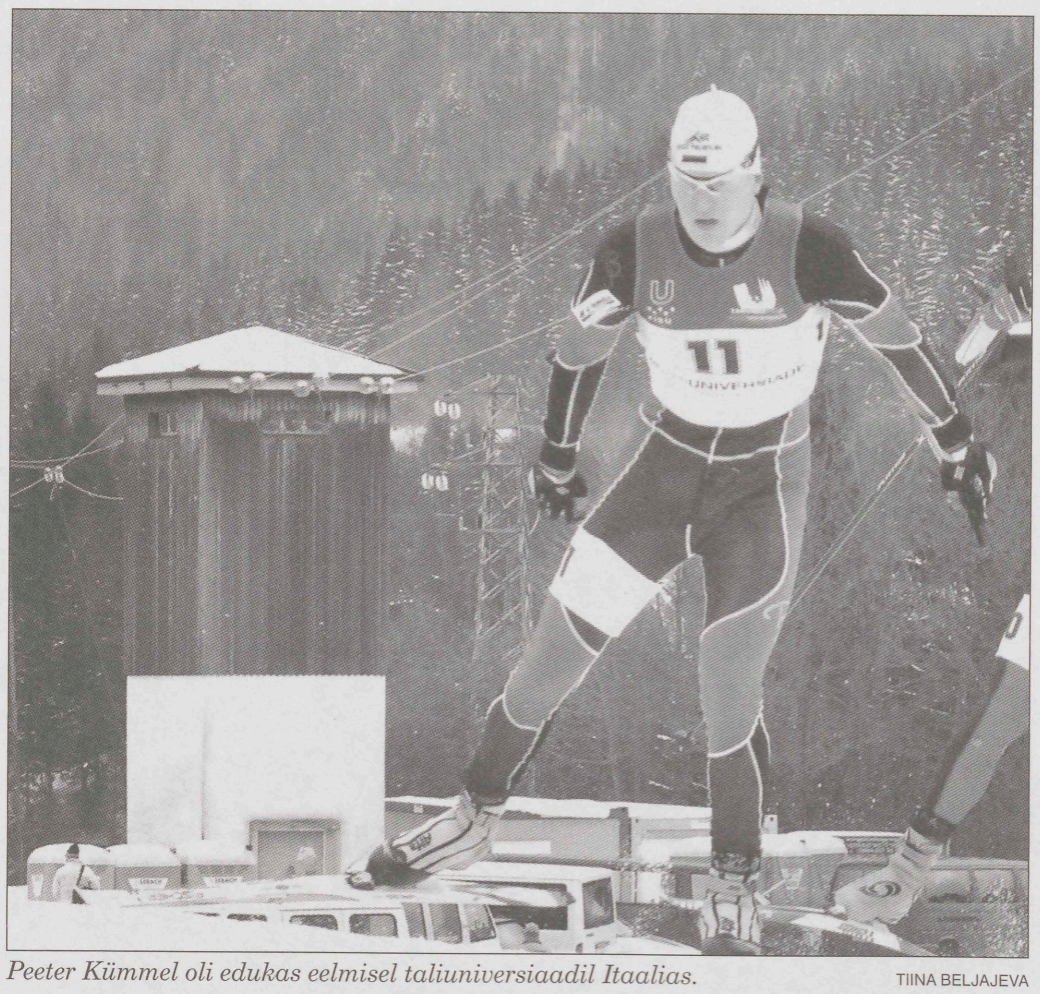

Peeter Kümmel oli edukas eelmisel taliuniversiaadil Itaalias. TIINA BELJAJEVA

TÜ sportlased sõidavad taliuniversiaadile

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht

Innsbruckis Seefeldis jaanuarini toimuvale 22. taliuniversiaadile sõidavad TÜst murdmaasuusatajad Peeter Kümmel, Kaspar Kokk, Kein Einaste ja Vahur Teppan. Naistest stardib murdmaa järelkasvukoondisesse kuuluv kehakultuuritudeng Kaili Sirge. Lumelauasõitu esindab Martin Teeveer.

Peale üliõpilasspordi edendamise on taliuniversiaad ka tolerantsuse, sõpruse ja noorte sportlaste üksteisemõistmise suurendamine.

Kokku on universiaadile registreerunud 1500 sportlast 49 riigist. Kavas on kõik levinumad talispordialad. Üle 70 medalikomplekti omanikeks saavad parimad tudengisportlased vanuses 17-28 aastat.

Taliuniversiaad on võrreldav taliolümpiamängudega ning see toimub igal paaritul aastal.

Seekord Austrias

Kandidaatlinna valib rahvusvaheline üliõpilasspordiliit FISU. Suvel 2002 sai selle aasta mängude korraldusõiguse Innsbruck/Seefeld Austrias ja sellest ajast alates on käima pandud väga kvalitatiivne korraldustöö.

Taliuniversiaadi eesmärk ei ole ainult üliõpilasspordi edendamine ja reklaamimine, vaid ka tolerantsuse, sõpruse ja maailma eri paigust pärit noorte sportlaste üksteisemõistmise suurendamine.

Innsbrucki Ülikool 25 000 tudengi ja töötajaga tahab kindlasti sulandada traditsioonilise talispordi suurürituse sisse ka kaasaegset üliõpilasspordi kultuuri. Innsbruck ja Seefeld on olnud kaks korda taliolümpiamängude toimumispaigaks ja on valmis maailma üliõpilasspordi eliidi vastuvõtmiseks.

Üle 800 vabatahtliku aitavad kaasa 69 võistluse sujuvale korraldusele.

Eestlased neljal alal

Eesti osaleb universiaadil kümnest alast neljal: murdmaasuusatamises, kahevõistluses, iluuisutamises ja esmakordselt ka lumelauasõidus. Murdmaasuusatajate koondise treeneri Jaanus Teppani sõnul on meeste üliõpilaskoondis ühtlaselt tugev. Kuna Eesti lumeolud ei lubanud sel talvel kodus varem võistelda, siis selgus lõplik koondis alles eelmise aasta viimasel päeval Eesti meistrivõistlustel.

Esmakordselt universiaadide ajaloos võistlevad ka Eesti lumelaudurid. Öösel peetaval valgustatud võistluspaigas võistlevad Mark Duubas (Eesti Kunstiakadeemia), Martin Teeveer (TÜ õigusteaduskond) ja Rivo Kirs (TTK). Naistest võistleb Dagmar Ilp Audentese Ülikoolist.

Koondist aitavad määrdemeister Ilmar Udam, lumelaudurite võistkonna esindaja Mihkel Madalvee, iluuisutamise esindajana Urve Lilender ja delegatsiooni juhina Tiina Beljaeva (EASL).

Universiaadi korraldajad lubavad suurejoonelist avatseremooniat nimetusega «Frozen Heaven» – jääkristallidest valmistatud ülisuurel laval, valgusetendust, muusikute ja tantsuartistide osavõtul.

Kuna Seefeldis on suurepärased võistluspaigad ning need asuvad üksteisele suhteliselt lähedal, on oodata kõige rohkemaarvulist osavõtjaskonda senistest suurvõistlustest. Eestist osaleb varasemast kõige konkurentsivõimelisem koosseis eriti murdmaasuusatamises. Suurem osa universiaadikoondisest stardib Tallinnast Innsbrucki 12. jaanuari varahommikul.

Tartu tunnustab oma kodanikke

Linnavalitsus ootab 24. jaanuarini ettepanekuid linna aukodanike ja Tartu Tähe kavaleride valimiseks.

Linnavalitsuse teabeteenistuse juhataja Lilian Lukka sõnul võivad ettepanekuid teha kõik juriidilised ja füüsilised isikud. Linnavalitsusele tuleb esitada kirjalik avaldus isiku elulooliste andmete ja põhjendusega. Avalduse võib esitada kirjalikult (Tartu linnavalitsus, Raekoda, 50089 Tartu, ümbrikul märgusõna «aukodanik») või e-postiga press@raad.tartu.ee.

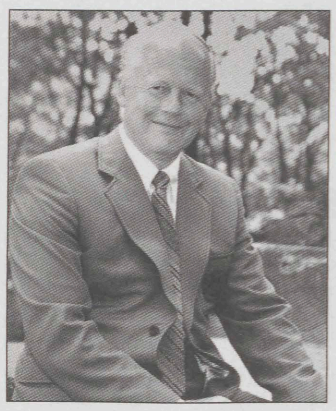

Tiitlite ja aumärkide pidulik kätteandmine toimub Eesti Vabariigi aastapäeva kontsertaktusel 23. veebruaril Vanemuise kontserdimajas.

TÜst on pärast 1993. aastat nimetatud linna aukodanikeks Voldemar Vaga (1899–1999), Harald Keres, Ilmar Kullam, Juhan Peegel, Aleksander Elango (1902–2004), Viktor Masing (1925–2001), Richard Villems, Sulev Vahtre, Valve Saarma, Tullio Ilomets, Erast Parmasto, Karl Kull, Ain-Elmar Kaasik ja Alo Ritsing (pildil), Tartu Tähe kavalerideks Aino Järvesoo (1910–2003) ja Endel Tünder.

EV teaduspreemiate kandidaadid TÜs

Tartu Ülikooli nõukogu nimetas 17. detsembri istungil Eesti Vabariigi teaduspreemiate kandidaadid.

Teaduspreemia kandidaadid pikaajalise teadustöö eest: emeriitprof Lembit Allikmets ja prof Ilmar Koppel.

Teaduspreemia kandidaadid eelneva nelja aasta jooksul avaldatud parimate teadustööde eest:

täppisteaduste valdkonnas:
prof **Mati Kilp** uurimuste tsükli «Polügoonide (algebraliste automaatide) lamedusomadused» eest,
kollektiiv (TPÜ prof **Romi Mankin**, TÜ doktorant **Astrid Rekker** ja TÜ prof **Risto Tammelo** tööde tsükli «Müra konstruktiivne roll nano- ja ökosüsteemides» eest;

keemia-molekulaarbioloogia valdkonnas:
dots **Maia Kivisaar** uurimuste tsükli «Bakterigenoomi mutagenees-adaptatsionimehhanism keskkonna stressi tingimustes» eest,
kollektiiv (juht prof **Enn Lust**, vanemteadurid **Alar Jänes** ja **Mart Väärtnõu** ning teadurid **Karmen Lust** ja **Gunnar Nurk**) tööde tsükli «Tahkise ja elektrolüüdi vahelise piirpinna ehitus ja protsessid uuetüübilistes elektrienergiasalvestites ning kütuseelementides» eest;

geo- ja bioteaduste valdkonnas:
kollektiiv (juht dots **Tiina Randlane** ja vanemteadur **Andres Saag**) uurimuste tsükli «Samblike süstemaatika, liigiline mitmekesisus ja levik» eest;

arstiteaduse valdkonnas:
prof **Jaanus Harro** afektide neurobioloogilise regulatsiooni alaste uurimustööde eest,
kollektiiv (juht prof **Toomas Asser**, vanemteadur **Tambet Teesalu**, **Andres Kulla**, assistent **Aive Liigant**, arst-resident **Tõnu Rätsep**) aju kasvajate ja vaskulaarsete haiguste kliiniliste ja alusuuringute eest,
kollektiiv (TTÜ prof **Enn Seppet** ja akad, KBFI vanemteadur **Valdur Saks**) tööde tsükli «Frank-Starlingi südameseaduse interpretatsioon energeetilise metabolismi kompartmentatsiooni ja regulatsiooni valguses» eest;

sotsiaalteaduste valdkonnas:
prof **Jüri Allik** eksperimentaal-, sotsiaal- ja isiksusepsühholoogiliste uurimistööde eest;

humanitaarteaduste valdkonnas:
kollektiiv (juht TÜ prof **Mati Erelt**, Uppsala Ülikooli teadur **Leelo Keevallik**, Oulu Ülikooli lektor **Heli Laanekask**, TÜ prof **Karl Pajusalu** ja emeriitprof **Tiit-Rein Viitso**) monograafia «Estonian Language» eest.

Tere tulemast ülikooli professorite klubisse!

Ene-Margit Tiit
TÜ professorite klubi seenior

TÜ professorite klubi asutati 15. jaanuaril 1988. Seega on praeguseks jõudnud klubi koolipoisi-ikka.

Klubi asutajaliikmeid oli 92. See moodustas olulise osa kõigist sel hetkel aktiivsetest professoritest ja emeriitprofessoritest. Aegapidi tõusis registreerunud liikmete arv küll üle saja, kuid sellegipoolest on suur osa nooremaid professoreid klubi tööst seni eemale jäänud, millest on tõsiselt kahju.

Senine tegevus

Selgitamaks, kas professorite klubi on ikkagi vajalik ja missugune peaks selle klubi tegevus olema, korraldas klubi juhatus ankeetküsitluse. Vastanute valdav enamik kinnitas klubi vajalikkust. Kõige sisukamateks peeti kohtumisi huvitavate külalistega ja samuti temaatilisi klubiõhtuid, kus kõik osalejad saaksid oma arvamust avaldada. Kõige enam meeldinud ürituste hulgas nimetati sageli ka pidulikumaid koosviibimisi – jõuluõhtuid.

Osalejate ringi piiramist ainult nimekirja kantud hoolsate maksumaksjatega ei pidanud enamik anketeerituid otstarbekaks.

Leiti, et professorite klubi üritused peaksid olema avatud kõigile TÜ professoritele, kusjuures lubatud on tulla koos saatjaga (eriti pidulike ürituste puhul).

Siiski on klubi huvitatud mitte üksnes üritustel osalejate, vaid ka klubi liikmete arvu kasvust.

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

Teisipäeval, 18. jaanuaril kell 17 on TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis TÜ rahvusvahelistumise strateegia teemaline koosolek. Peaesineja on rektor prof Jaak Aaviksoo.

Kõige suuremad probleemid on teabeleviga. Pole infokanalit, mis info töökindlalt kõigi liikmeteni viiks. Kõik professorid ei ole end professorite klubi elektroonilisse listi registreerinud, samuti ei leita alati üles teateid Universitas Tartuensisest.

Osal emeriitprofessoritel ei ole igapäevast ligipääsu Internetile, nendeni ei õnnestu jõuda ka ülikoolisisese posti teel, sest sageli pole nad seotud konkreetse allüksusega, kes neile teabe edastaks.

Probleemid

Iga koosoleku kohta kirjaliku teate koju saatmine oleks liiga töömahukas ja kallis. Postimehe kasutamise vastuväiteks on tõsiasi, et meie klubi üritused pole mõeldud kogu Tartu linna rahvale.

Katse korras fikseeris juhatus 2005. aastaks ette koosolekute ajad – need toimuvad üldiselt iga kuu kolmandal kolmapäeval.

Kuid see reegel ei tarvitse kehtida väga hõivatud inimeste esinemiste korral. Nii toimubki klubi järjekordne koosolek kavandatust ühe päeva võrra varem.

Tere tulemast ülikooli professorite klubi koosolekutele, kolleegid professorid!

Tehnoloogiainstituut aitab teadlasi ideest konkreetse arenduseni

Aija Sakova

UT uuris tehnoloogiainstituudi asedirektorilt Erik Puuralt, millega instituut tegeleb.

Rakendusuuringute rahastamise, teadustulemuste kaitse ja kasutamise seminari (17.11.2004) virtuaalsed ettekanded ja materjalid: www.tuit.ut.ee >Info >Ürituste infomaterjalid

Kuidas tehnoloogiainstituudil läheb?

Tegusalt. Meil on valminud täielik ülevaade TÜ ja EPMÜ rakenduslikest uurimisgruppidest. Kokku on umbes 150 uurimisgruppi 1200 teadlasega, kes kõik tahaksid teha rakenduslikku uurimistööd. See on baas, millest edasi minna.

Alates septembrist 2004 finantseerib Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus Tartu Spinno II projekti. See on tugistruktuuride ülesehitamise ja väljaarendamise projekt, mis toimub koostöös EPMÜ ja SA Teaduspargiga. Spinno II vältab juulini 2007. Selleks ajaks peab tugistruktuur olema jätkusuutlik, st et ei vaja riiklikku finantseerimist, vaid loob ise vahendeid, mis tulevad eelkõige projektiarendusest, ettevõtluslepingutest ja intellektuaalomandi kommertsialiseerimisest.

Kas teadlaskonda nõustava tugistruktuuri arendamine on instituudi peamine eesmärk ja tegevusvaldkond?

Instituut seisab, tegelikult hakkab seisma, kolmel sambal. Need on tugistruktuur, arenduskeskused ning tehnoloogiainstituudi uus hoone, mis peaks valmis saama selle aasta keskel.

Seega on meie instituut mõneti erinev paljudest sarnastest asutustest mujal maailmas, kuna tegeleb teadlaskonna nõustamise ehk intellektuaalomandi kaitse ja kommertsialiseerimise küsimustega, aga ka sisulise teadus- ja arendustegevusega.

Instituut tegutseb neljas põhivaldkonnas: biomeditsiini-, materjali- ja keemia-, info- ja haridus- ning keskkonnatehnoloogiad. Nendes valdkondades käivituvad meil arenduskeskused ja iga valdkonna projektide nõustamisega tegeleb eraldi isik.

Selgitage veidi instituudi kahetist rolli.

Ühelt poolt on tehnoloogiainstituudi ülesanne pidevalt hoida ühendust eri uurimisgruppidega ja aidata neil oma uurimisteemade valikul ja sõnastamisel jõuda idee rahastamiseni ettevõtetelt ja fondidelt.

Teiselt poolt püüame ka ise välja töötada ja pakkuda uusi tootearendusideid ning uurimisteemasid. Paljudel juhtudel on edu aluseks koostöö eri instituutide vahel. Sel eesmärgil arendame multi- ja interdistsiplinaarseid projekte ning koondame neid integreeritud tehnoloogiaprogrammi alla.

Peale selle plaanime uude majja kolides luua laboreid, mis aitaksid kaasa ülikooli ühtse arenduskeskkonna tekkele.

Mis on need teadmised, mida on oluline vahendada teadlastele?

Enamik meie töötajatest on ka ise teaduses tegevad, samas pidevalt hinnates ja üldistades ülikooli võimalusi suurendada teadustöö majanduslikku mõju eri valdkondades. Teadlastega koostöös on oluline selgelt määratleda uurimistöö võimalik majanduslik kasu, sest just see on sageli finantseeringu saamise võti.

Edukat taotlust pole kerge teha. Näiteks finantseeringu saamiseks EASilt on põhimõtteliselt kaks teed: mingil Eesti ettevõttel või ettevõtete grupil on huvi uuringu vastu või peab uuringul olema nii laiapõhjaline majanduslik mõju, et selle baasil areneb terve majanduslik sektor. Teadusmahukad ettevõtted on aga Eestis veel lapsekingades, vähemalt ei ole enamik neist praegu võimelised leidma omavahendeid teadus- ja arendustööks, mis on loomulikult alati seotud teatud riskiga.

Samuti on teadlastele oluline intellektuaalomandiga, sh autoriõiguste ja tööstusomandiga seonduva info valdamine. Korraldasime sellekohase seminari. Materjalid on meie kodulehel.

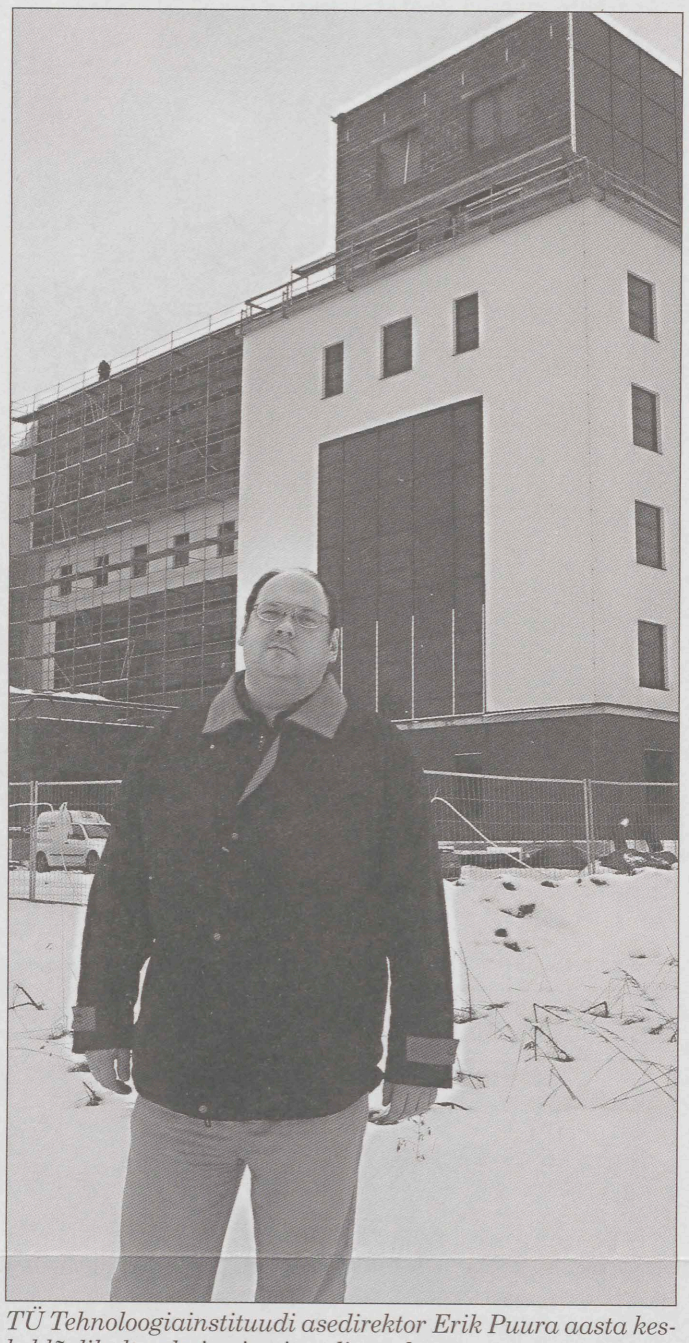

TÜ Tehnoloogiainstituudi asedirektor Erik Puura aasta keskel lõplikult valmiva instituudi uue hoone ees. AIJA SAKOVA

Millised projektid on hiljuti ideest teostuse faasi jõudnud?

Viimase poolaasta jooksul saavutasid finantseerimise kogusummas 6.6 miljonit krooni näiteks kaks keskkonnatehnoloogilist projekti. Uurimisgruppide juhid on prof Toomas Tenno ja prof Ülo Mander.

Samuti finantseeriti üht biotehnoloogilist projekti, mida juhib vanemteadur Tanel Tenson. Mitmed projektid on hetkel läbirääkimiste järgus.

Mida keskkonnatehnoloogilistes projektides uuritakse?

Ühe puhul tegeletakse märgalapuhastite väljatöötamisega, teisel puhastusseadmete efektiivsuse ja orgaaniliste jäätmete parema ärakasutamisega.

Keskkonnatehnoloogia arengus on oluline see, et Eesti on EList tingituna kohustatud parandama oma senist süsteemi. Ja see on ainult hea, kui suudame omalt poolt välja pakkuda lahendeid, kuidas orgaanilisi jäätmeid taaskasutada ja anaeroobselt töödelda. Või kuidas hiljem jääke ära kasutada põllumajanduses, tootes samal ajal metaani, millest saab omakorda teha elektrit. Või kuidas Eesti kliimasse sobivad tehismärgalad meie reovee ise ära puhastavad.

Komplekslahendused on need, mida Eesti Euroopa ruumiga ühildudes vajab.

Kas projektide arendamisel on ka takistusi?

Kõige suurem probleem on minu meelest infotehnoloogiaga. Selles valdkonnas peame pidevalt tõestama, et rakendusuuringutega on vajalik tegelda. Väga raske on infotehnoloogias tõmmata piiri rakendusuuringute ja tootearenduse vahele. Üks projekt on tagasi saadetud selle põhjendusega, et see on liiga tootearenduslik ja kuulub seega ettevõtlusse mitte teadusesse. Teisele jälle öeldi, et tegeleme liiga uue asjaga – Eesti ettevõtlus on nõrk, projekti majanduslik mõju olemasolevale ettevõtlusele liiga väike... Ettevõtted on sageli endale niši leidnud ja nad ei taha võtta riski hakata tegelema millegi uuega, kuigi loodavalt baasilt saaksid tekkida uued teadusmahukad ettevõtted.

Kui kaua üks projekt tavaliselt kestab?

Rakendusuuring tavaliselt kaks kuni kolm aastat. Sageli eelneb rakendusuuringule veel kuni pooleaastane eeluuring.

Kuidas jõuab uus tehnoloogia rakendusse?

Selleks on meil intellektuaalomandi kaitse ja kommertsialiseerimise teenistus. Tehnoloogiainstituudi üks oluline roll ongi TÜ teadlaste uuringute tulemuste kaitsmine. Nende patenteerida, litsentseerida ja vajadusel turustada aitamine.

Aprilli viimasel nädalal toimub tehnoloogia päev.

See on uus traditsioon, mida tahame jätkata koostöös linnavalitsusega. Peale info vahendamise tahame tunnustada parimaid ettevõtteid, kes on osanud kasutada ülikoolis loodavat, ja teadlasi, kes on suunanud oma leiutised kaitsmisele või püüavad oskusteavet rakendada majandussfääris.

Patentidest loe järgmises UTs.

UUDISED

Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus

16. detsembril asutati EPMÜ eestvedamisel OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus.

Asutamislepingule kirjutasid alla Tartu Ülikool, Eesti Põllumajandusülikool, piimandusühistu E-Piim, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu ja Starter ST OÜ.

EAS toetab keskust järgneva kolme aasta jooksul 18,7 miljoni krooniga.

EPMÜ loomakasvatusinstituudi teadusdirektori Katri Lingi sõnul on eesmärk luua biotehnoloogiad paremate tehnoloogiliste omadustega ja tervisliku piima ning kõrgkvaliteetsete tervislike piimatoodete saamiseks.

TÜ õigusinstituut sai 10-aastaseks

28. detsembril tähistas õigusinstituut aastalõpuvastuvõtuga Maarjamäe lossis oma 10. tegevusaastat.

Tänane Tartu Ülikooli õigusinstituut loodi 10 aastat tagasi eraülikoolina tööd alustanud õigusinstituudi baasil.

Instituudi direktori Heiki Lindpere sõnul on eraülikooli integreerumine TÜga parandanud akadeemilise õigushariduse kvaliteeti tänu avardunud võimalustele kasutada rohkem ja paremaid õppejõude ning ühendada Tallinna ja Tartu teaduspotentsiaal.

«Ühinemisest tekkinud sünergia võimaldab saavutada normaalse konkurentsivõime ka Euroopa haridusmaastikul,» märkis Lindpere.

Õppetöö toimub nii bakalaureuse- kui ka magistriastmes päevases osakonnas ja teist aastat töötavas avatud ülikoolis. Üliõpilaste arv kõikides õppevormides kokku ületab tuhande piiri. Lähitulevikus on instituudil kavas hakata pakkuma ka täienduskoolitust.

Peruu maastikud botaanikaaias

Jaanuarikuu lõpuni saab botaanikaaias vaadata näitust «Peruu loodus ja inimesed».

Botaanikaaia direktori Heiki Tamme sõnul on välja pandud 48 fotot Peruu maastikest, loomadest, taimedest ja inimestest.

«Näha saab ka troopiliste liblikate kogu, maailma suurima mageveekala arapaima soomust, röövkala piraaja topist ja mõningaid muid meeneid,» ütles Tamm.

Näitus on avatud iga päev kella 10-17.

Hando Tamme näitus Y-Galeriis

Eile avati Y-Galerii A- ja E-saalis Hando Tamme (s 1980) maalinäitus «Meie aja kangelased».

Galeristi Margus Kiisi sõnul on maalidel kujutatud 9 naist ja ühte meest, kelle ühine omadus on see, et nad on kõik eakad, kulunud ning närtsinud.

«Maalid on oma tonaalsuse poolest jaotunud kaheks. Ühtedel kujutatakse tänapäevaseid inimesi kergelt sotsrealistliku hõnguga laadis, teistel aga justkui tegelasi muinasjuttudest,» kommenteeris Kiis.

Näitus jääb avatuks 16. jaanuarini.

Veel aastakroonikast

Eelmise aasta viimases UTs ilmunud ülikooli aastakroonika ei mahutanud mõistagi kõike ülikoolis toimuvat.

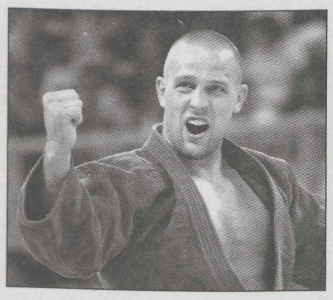

Sõltus ju see allikaist, kust materjali otsisime, ka sellest, kes toimetusele eraldi oma kroonika kokku pani.

Eeskätt sirvisime üle 2004. aasta UT, ülikooli kodulehekülgi, teisi Eesti ajakirjandusväljaandeid jm.

Eraldi tahaksime aga tänada neid, kes meie üleskutsele reageerisid ja oma kroonika kokku panid.

Need olid rektorite nõukogu, haldusdirektori büroo, õigusinstituut, kehakultuuriteaduskond, usuteaduskond, kaugkoolituskeskus, keelekeskus, sotsioloogia osakond, Türi kolledž, Narva kolledž, Soome Instituut, kunstide osakond, raamatukogu, geoloogia instituut, botaanika ja ökoloogia instituut, keskkonnafüüsika instituut.

Samas tahaksime loota, et järgmiste aastate kroonikate koostamisel saaksime tõesti hõisata avatud ülikooli üliõpilase Indrek Pertelsoni hõbemedali üle. 2004. aastal sai ta siiski pronksmedali.

UT toimetus

Tartu Ülikooli muuseumid ühinesid

Liina Jürgen
TÜ avalikkussuhete peaspetsialist

TÜ nõukogu võttis 17. detsembril vastu Tartu Ülikoolide Muuseumide põhikirja, mille alusel koondusid 1. jaanuarist üheks asutuseks ülikooli ajaloo muuseum, Kunstimuuseum ning loodusmuuseum.

TÜ loodusmuuseum luuakse praegu bioloogia-geograafiateaduskonna koosseisus olevate geoloogia- ja zooloogiamuuseumi ning loodusteaduslike kogude baasil.

Loodav asutus ei tähenda üht muuseumi, vaid muuseumide liitu, selgitab TÜ prorektor Jaak Kangilaski. Kõik muuseumid säilitavad oma senised nimed, ajaloolise järjepidevuse ja erialased sidemed. Liitu koondumine võimaldab senisest paremini kooskõlastada külastajate teenindamist, ekspositsioonide strateegiat ja ressursside kasutamist ning üheskoos nõutada oma tegevusele riiklikku toetust.

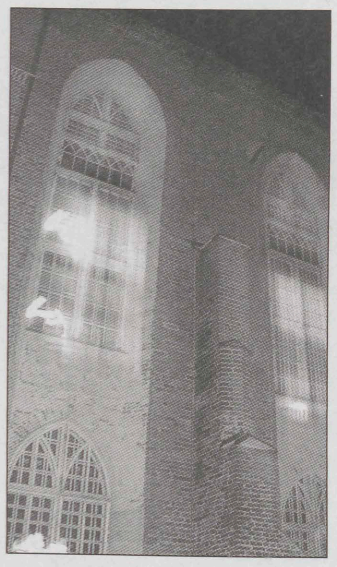

Seni ei ole riik osalenud TÜ muuseumide finantseerimises. Seda on teinud ülikool ise haridus- ja teadussummade, järelikult põhitegevuse arvelt. Vahendid on ilmselt ebapiisavad, muuseumide inventari täiendamine aga aeglane ja töötajate palgad madalamad kui enamikus Eesti muuseumides. «Ühendamise tingiski vajaduse, et muuseumid oleksid jõulisemad ja paremini nähtavad ülikooli sees, aga veelgi enam Eesti avalikkusele ning ka rahvusvahelistele sihtgruppidele,» ütles Kangilaski.

ÕNNITLEME

Ene Kivisik 50

Tundub küll uskumatu, kuid majandusteaduskonna dekanaadi juhatajal Ene Kivisikul oli 4. jaanuaril esimene juubel.

Uskumatu seetõttu, et ta jõuab ikka veel kõikjale ja suudab seda teha naerulsui. Oeconomicumi ehitus ja haldus, akrediteerimisaruannete ja tunniplaanide koostamine, teaduskonna tähtpäevade ja ürituste korraldamine – seda loetelu Ene Kivisiku tegemistest võiks jätkata pikalt.

Ilmselt on vähe neid ameteid, mida saab tööülesannete mitmekesisuselt võrrelda dekanaadi juhataja omaga. Just see hoiabki Enet selle töö juures. Tema oskus enda aega jagada ning inimestega suhelda on kadestamisväärsed.

Oma osa on siin kindlasti nii psühholoogi haridusel (TRÜ 1979) kui ka Tartus ühingu Teadus käigushoidmisel saadud kogemusel (1983–1991).

Siiski on ta just TÜ majandusteaduskonnas (alates 1991. a) kujunenud inimeseks, kelle käest nii üliõpilased kui ka õppejõud küsivad praktiliselt kõikvõimalikke küsimusi ning nii imelik kui see ka pole – saavad ka vastuseid.

Seni on majandusteaduskond olnud piisavalt liikumises ja arengus, et mitte Enele igavaks muutuda. Püüame seda vältida ka edaspidi. Õnneks ei koosne juubilari kogu elu ainult tööst.

Soovime noorele vanaemale piisavalt aega lumeradade, kunstihuvide, koduaia ja palju muugi jaoks.

Kolleegid majandusteaduskonnast

IN MEMORIAM

Dots August Tähnas

1. sept 1915 – 16. dets 2004

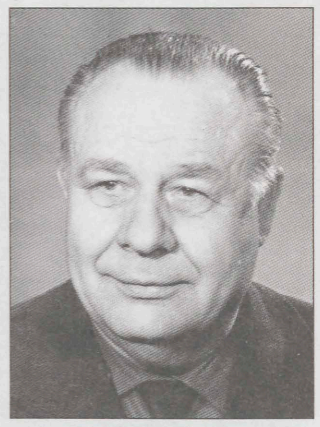

Meie hulgast on lahkunud kehakultuuriteaduskonna kauaaegne õppejõud ja spordipedagoog dotsent August Tähnas.

Tähnas lõpetas 1949 Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna. Sõjajärgsetel aastatel andis Tähnas suure panuse Tartu linna sporditöö korraldamisse. 1949–1984 töötas ta kehakultuuriteaduskonnas õppejõuna ning oli pikka aega raskejõustiku kateedri juhataja. 1975 sai ta dotsendi kutse.

August Tähnas tegutses aktiivselt tollases Eesti Maadlusföderatsiooni juhtkonnas, oli 1959–1970 treenerite nõukogu esimees.

Ta kirjutas esimesed eestikeelsed maadlusspordi õpikud: «Klassikalise maadluse õpik» (1964, koos E. Puusepaga) ja «Vabamaadluse õpik» (1972). August Tähnas oli õpetajana väga lugupeetud ja hinnatud. Tema edukamad õpilased on J. Liiv, H. Toots, K. Andresson, J. ja T. Sikkut, E. Niineste, E. Tõnisson, J. Kert jt.

Kõrge vanuseni tundis August Tähnas huvi oma õpilaste käekäigu ja maadlusspordi arengu vastu Eestis. Heatujulise ja abivalmina jääb Eesti maadlusspordi nestor August Tähnas kauaks õpilaste ja kolleegide mälestustesse.

Kehakultuuriteaduskond Eesti Maadlusliit

ENAMPAKKUMISELE TULEVAD KRUNDID

Tartu Ülikool müüb vastavalt Tartu Ülikooli nõukogu 26. sept 2003 otsusele nr 63 suulise piiratud enampakkumise teel Tartu linnas Pirni 2 asuva kinnistu jagamisel tekkivad hoonestamata krundid.

Enampakkumise läbiviija on OÜ Tartu Tehnoloogiapark.

Tingimusi väljastab ning informatsiooni jagab enampakkumise läbiviija kontaktisik Heiki Tamm (tel 737 4859, mobiil 506 4538) 10. jaanuarist 10. märtsini tööpäevadel kell 14–16 aadressil Tartu, Vanemuise 21, tuba 349.

Enampakkumisest osavõtmiseks peavad nõuetekohased dokumendid olema laekunud hiljemalt **11. märtsiks** kell 12 aadressil Tartu 51014, Vanemuise 21, tuba 349.

DOTSENT KALJU TOIM 80

Täna tähistab psühholoogia osakond oma kauaaegse õppejõu dots Kalju Toime (7. jaan 1925 – 20. juuni 1996) 80. sünniaastapäeva.

Hommikul kell 11 viib buss osavõtjad Tiigi 78 õppehoone eest Elva kalmistule ja toob sealt tagasi.

Kl 14 algab kõnekoosolek Tiigi 78 aud 118.

- Avasõna – Jüri Allik.
- Inge Unt «Kalju Toim – kursusekaaslane, ÜPUI-lane, kaasautor».
- Jaan Mikk «Kalju Toim juhendajana».
- Jüri Orn «Kui psühholoogid veel tundsid pedagooge».
- Peeter Tulviste «Kalju Toimest ja tema ajast».
- Maie Kreegipuu «Kuidas Kalju Toim kui kõige teoreetilisem minu õpetajatest on andnud kõige praktilisema tulemuse rakenduspsühholoogias».
- Aleksander Pulver «Psühhodiagnostilisest toimetamisest Tiigi tänaval».
- Olev Must «Vaimsete võimete uurimine pärast Kalju Toime».
- Jüri Allik «Isiksusepsühholoogia pärast Kalju Toime».

Olete kõik oodatud!
Info: Ene Karja, tel 737 5904, ene.karja@ut.ee.

VÕISTLEVAD TÜ TÖÖTAJAD

Täna kell 10 algavad TÜ spordihoones (Ujula 4) kõrgkoolide töötajate spordivõistlused.

Külalistena on osalema kutsutud ka EOK, kultuuriministeeriumi, haridus- ja teadusministeeriumi ning Tartu ja Tallinna linnavalitsuste esindajad.

ÕNNITLEME

70

Tamara Sepp, valvur – 11. jaanuar

65

Maido Uusküla, dotsent, arstiteaduskonna täienduskeskuse juhataja – 9. jaanuar

55

Mare Inno, vanemlaborant – 9. jaanuar
Peep Veski, professor, farmaatsia instituudi juhataja – 10. jaanuar
Mare Peedimaa, projektijuht – 11. jaanuar

50

Tiiu Täpsi, raamatukoguhoidja – 12. jaanuar

40

Karin Liikane, kaugkoolituse projektijuht – 11. jaanuar

35

Margit Albert, raamatupidaja – 9. jaanuar
Siiri Indriksone, personaliarvestuse spetsialist – 9. jaanuar
Eiki Berg, professor – 13. jaanuar

25

Silver Türk, laborant – 13. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Reporter Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ELi TEEMALISTE ARTIKLITE KONKURSS

Tartu Ülikooli TÜ Euroopa Kolledž kuulutab koostöös TÜ Sihtasutusega välja

Euroopa Liidu teemaliste artiklite konkursi,

et ärgitada Eestis selleteemalist diskussiooni ning tõsta selle sisulist taset.

Tingimused:

- Osaleda võivad kõik TÜ Euroopa Kolledži endised ja praegused magistrandid;
- Konkurss toimub 5. jaanuarist 24. aprillini;
- Hindamisele tulevad avaldatud artiklid, mis on ilmunud juhtivates päeva- ja nädalalehtedes, maakonnalehtedes ja erialaajakirjades;
- Artikli autori nime juures peab olema märge, et kirjutaja on TÜ Euroopa Kolledži magistrant või TÜ Euroopa õpingute magister;
- Üks autor võib konkursile esitada mitu artiklit.

Artikleid hindab Euroopa kolledži akadeemiline kolleegium. Auhinnafond on 5300 kr. Auhinna määramisel arvestatakse artikli aktuaalsust, intrigeerivust ja argumenteeritust.

Artikkel ja info selle ilmumise kohta (ajalehe nimi, ilmumise kuupäev) saata aadressil: karin.ruus@ut.ee. Tulemused tehakse teatavaks Euroopa päeval 9. mail.

ÕPPIMA AMEERIKASSE

17. jaanuariks tuleb esitada dokumendid, et kandideerida ISEP-programmi raames semestriks õppima USA ülikoolidesse.

Õppima asutakse bakalaureuse tasemel 2005/2006. õ-a sügissemestril.

Kandideerimistingimused ja nõutud dokumendid:

- omapoolne finantseering reisi, viisa ($100 + $100 SEVIS tasu) ja tervisekindlustuse ($42 kuus) osas ning ühekordne ISEP-programmi paigutustasu $315;
- kehtiv TOEFL inglise keele testi tulemus;
- CV;
- ingliskeelne põhjendatud avaldus (*personal statement*);
- ingliskeelne tõend õppetulemuste kohta;
- olema peab vähemalt 2. aasta üliõpilane, kandideerida ei saa arstiteaduse, hambaarstiteaduse ja proviisori eriala üliõpilased.

ISEP-programmis osalevad USA 245 kõrgharidust pakkuvat ning akrediteeritud ülikooli ja kolledžit (www.isep.org). On võimalik reastada kuni 10 omapoolset eelistust, millisesse kooli on soov õppima asuda. Lõpliku valiku kooli kohta teeb ISEP.

Info: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus (TÜ raamatukogu W. Struve 1–325, avatud E-N 13–16, tel 742 7243, merli.tamtik@ut.ee.

TÜ/Rock alustab Balti liiga mänge

Tartu esimene SEB BBLi mäng on 8. jaanuaril TÜ spordihoones. Kl 17 kohtuvad Tartu Ülikool/Rock ja Leedu meeskond Klaipeda Neptunas.

15. jaanuaril kl 15 kohtuvad tartlased Vilniuse Lietuvas Rytasega, enne seda mängivad aga Mosvka Regionaalse Dynamoga FIBA karikasarja raames (13. jaan kl 19 TÜ spordihoones).

Info: Meelis Pastak, tel 511 5117.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab
teadus- ja arendusosakonda tööle

teadustalituse peaspetsialisti,

kelle ülesanne on TÜ teadustegevuse analüüsimine, vastava strateegia koostamine ja realiseerimine, teadusevalveerimise koordineerimine ning teadusinfosüsteemi haldamise ja arendamise korraldamine.
Täpsem info: www.ut.ee/konkurss.

Tartu Ülikool võtab tööle

eetikakeskuse koordinaatori,

kelle ülesanne on keskuse asjaajamise, arvepidamise ja väliskülaliste vastuvõtu korraldamine ning projektide ja ürituste koordineerimine.

Edukal kandidaadil on:

- administratiiv- ja raamatupidamisliku töö kogemus,
- hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime,
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus,
- väga hea eesti ja inglise keele oskus,
- hea arvutioskus (MS Office).

Kasuks tuleb kõrgharidus ja hea saksa keele oskus.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **10. jaanuaril** e-postiga või paberkandjal TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info: www.ut.ee/konkurss ja tel 737 5145.

Tartu Ülikool võtab
TÜ Narva Kolledžisse tööle

mitmekultuurilise hariduse konsultandi,

kelle ülesanne on Narva ja lähipiirkonna koolide nõustamine mitmekultuurilise hariduse arendamisel ja teiste toetavate tegevuste algatamine.

Edukal kandidaadil on:

- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad),
- töökogemus aineõpetajana põhikoolis,
- visioon multikultuurilise hariduse arendamise kohta,
- väga hea juhtimis-, koostöö- ja suhtlemisoskus,
- väga hea eesti ja hea vene keele oskus,
- hea arvutioskus.

Pakume:

- arenemis- ja õppimisvõimalust,
- huvitavat ja mitmekeelset töökeskkonda,
- elamispinda Narvas.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **17. jaanuaril** e-postiga või paberkandjal TÜ Narva Kolledžisse (college@narva.ut.ee, Kerese 14, 20304 Narva). Täpsem info: kolledži direktor Katri Raik, tel 515 3394, Katri.Raik@ut.ee.

TEATED

13. jaanuaril kl 13 toimub TÜ nõukogu saalis Erasmuse programmi seminar. Teemad on ühisõppekavad välisülikoolidega, intensiivprogrammide arendamine ja finantseerimise taotlemine.
Info: välisüliõpilastalitus, tel 737 5150.

KAITSMISED

7. jaanuaril kl 12.15 kaitseb **Kadri Leetmaa** Vanemuise 46-327 geograafia instituudis inimgeograafia erialal magistritööd «Eeslinnastumine Tallinna linnaregioonis sotsialismijärgsel perioodil». Juhendaja: vanemteadur Tiit Tammaru, PhD. Oponent: vanemteadur Rein Ahas, PhD.

12. jaanuaril kl 15 kaitseb **Marje Oona** ülikooli nõukogu saalis arstiteaduskonna doktoritööd «Helicobacter pylori infektsioon lastel: epidemioloogilisi ja ravi aspekte». Juhendaja prof Heidi-Ingrid Maaroos. Oponent prof Francis Mégraud (Victor Segalen Bordeaux II Ülikool, Prantsusmaa).

KONTSERT

TARTU LINNAMUUSEUMIS

9. jaanuaril kl 16 sarjas «Linna Muusikud Linnamuuseumis» kontsert «Serenaad Itaalia *bel canto* muusikast» «Hoia vahel aken lahti».
Esinevad Alina Sakalouskaya (itaalia mandoliin, Valgevene), Vello Jürna (tenor) ja Heiki Mätlik (klassikaline kitarr).
Kavas V. Bellini, P. Tosti, C. Muneir, E. Mezzacapo, N. Paganini, E. Tubina, A. Lemba, E. Lalo, M. Saare ja G. Rossini loomingut.
Piletid 60.- ja (40.-) kr.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

15. jaanuaril kl 19 R. Straussi melodraama «Enoch Arden». Esinevad Peep Lassmann (klaver) ja Tõnu Mikiver (tekst).
Piletid 60.- ja (40.-) kr.

ARA

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

14. jaanuar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 2 (2202)

www.ut.ee/ajaleht

Pärnu kolledž taastab maja

Varje Sootak

TÜ Pärnu Kolledži direktori Garri Raagmaa sõnul tekitas laupäevane torm õppeasutusele palju kahju.

Kui 6. augusti 1976. aasta tormiga tõusis Pärnus merevee tase 2 meetri ja 53 sentimeetrini, siis 9. jaanuari 2005. aasta orkaan kergitas vee 2,95 meetrit üle Kroonlinna nulli. Sünoptikute prognoos oli 2.20. Direktori sõnul oli kolledži ehitamisel küll arvestatud sajandi loodusjõudude «võimetega», kuid kahjuks 21. sajandi tormi alahinnati. «Vesi tungis hoonesse ja oluliselt said kannatada raamatukogu, elektri- ning küttesüsteem jm.»

Mis sai kahjustada?

Kolledžile tekitas olulisi probleeme see, et vesi viis raamatukogumaja alt ära osa pinnast, kolledž vajub. «Maja all on päris suur tühimik,» selgitas direktor. «Vajuma on aga hakanud maja nurgad, seintesse on tekkinud uusi pragusid ja hoone vajab tugevat toestamist.»

Raagmaa sõnul on suured kahjud ka kolledži territooriumil, kus vesi lõhkus kõnniteed ja asfaldi. Taastada on vaja kõnniteed, haljastus, parkla, parandada skulptuur. «Tulvavee kõrgus oli üks meeter ja 10 sentimeetrit ning see tungis algul sisse vundamendi alt, hiljem ka akendest. Kannatada said raamatud,, arvutid, server, skänner, rääkimata mööblist, seintest, treppidest ja muust.» Kahjustusi on katusel ja mujalgi.

«Päästeoperatsioon on lõppenud ja eile algas kolledžis tavapärane õppetöö. Vaatame praegu oma varasid üle ja teeme kokkuvõtteid, et saaks kiiresti taastamisega alustada,» ütles Raagmaa.

Direktori sõnul oldi veetõusuga arvestatud ja tehti nn eelpäästmist. Raagmaa sõnul ei osanud aga nii kõrget veetõusu spetsialistidki ette näha.

Kolledži töötajate ja üliõpilaste abiga jõuti raamatukogu varad ööl vastu esmaspäeva teistesse ruumidesse ümber paigutada. «Suur abi oli Tartust komandeeritud päästemeeskonnal,» toonitas direktor.

Kuidas päästeti kolledžit?

Pühapäeva lõuna ajal moodustati ülikoolis kiiresti päästemeeskond. Esimestena sõitsid Pärnusse ohutustalituse keskkonnakaitse peaspetsialist Marek Bamberg ja turvalisuse peaspetsialist Ivar Univer. Nende järel sõitsid Pärnusse veel kolm meest eesotsas tehnovõrkude ja elektripaigaldiste talituse juhataja Arvo Aviga. Kaasas oli kolm pumpa, voolikud, soojapuhurid jm.

«Kui Pärnusse jõudsime, oli jõgi juba ennast veidi tagasi tõmmanud, aga jõepoolses majaküljes ulatus vesi veel aknani. Raamatukogus oli vett umbes 40-50 cm, vett olid täis ka kanalisatsioonitorustikud jm», rääkis Marek Bamberg.

Raamatukogu põrand on maapinnast madalamal ja vesi sealt enam kuhugi voolata ei saa. «Ainuke väljapääs oligi pumpamine. Kuna ka elektrit polnud, siis elektrigeneraatorite abil saadi valgust ja käivitati pumbad ning soojasõlmed,» rääkis Arvo Avi.

Raamatukogu kohta mainis Avi, et kui põrand sai kuivaks, hakkas kohe tööle põrandaküte.

«Päästjad töötasid agarasti. Tudengid ja teised abilised olid moodustanud inimketi ja andsid toolide peal seistes üksteisele edasi raamatud.» Tartlased aitasid kolledžit kindlustada ka uue eeldatava tormi vastu. Õnneks tormi ei tulnud.

Kolledži territooriumi laastasid vesi ja jää. GARRI RAAGMAA

Avi sõnul andis päästeoperatsioon mõtlemisainet, missugune tehniline varustus peaks meil endil olema. «Pühapäeval tulid rentijad ja kauplused vastutulelikult appi ja saime kiiresti vajaliku varustuse.

Kahjuks ei hakanud kolmest renditud elektrigeneraatorist kolm tööle.»

Tartust käisid kolledžit abistamas ka kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad.

Kolledž tänab

Direktor Garri Raagmaa tänab kõiki abistajaid. «Meie vaprad üliõpilased ja välismaalastest AIESECi liikmed tulid üleskutse peale appi juba samal päeval. «Ilma teieta poleks olnud võimalik raamatuid päästa.» Suur abi oli kolledži personalist ja tartlastest ning samuti pärnakatest. «Suur tänu kolledži haldusjuhile Sirje Talvingule ja Anti Raamatule. Antti oli kohe kohal, vaatamata sellele, et tema enda korter kolledži läheduses uppus. Näiteks üliõpilane Tõnu Raiend tuli oma firma traktoriga kohe pärast veetõusu alanemist territooriumi jääst puhastama. Andres Tamsalu Pärnu Ramirendist tõi abiks oma generaatori ja pumba. «Väga suur tänu ülikooli haldusosakonnale, kes kiiresti reageeris ja oma mehed meile appi saatis,» ütles Raagmaa.

Koristustööd jätkuvad. Õppetöö algas taas. Eksamid toimuvad üldjuhul planeeritud graafiku alusel. 9.–12. jaanuarini ära jäänud eksamitele leitakse asendusajad.

Raamatute päästmine. GARRI RAAGMAA

Ivar Univer ülikoolist ja kaitseliitlane Arvi Asi. MAREK BAMBERG

GARRI RAAGMAA

Kolledž alustas taas oma igapäevast tegevust. Suur tänu kõigile appi rutanuile!

UT KÜSIB

Kuidas aitasid kaitseliit ja naiskodukaitse kolledžit?

Tartu kaitseliitlased on Pärnu kolledžile appi jõudnud. ARVO AVI

Vastab TÜ siseinfo spetsialist, NKK Tartu ringkonna esinaine Leane Morits.

Pärnusse sõitsime esmaspäeva hommikul. Mehed läksid hooldekodusse personali ja vanureid aitama. Kuuldavasti olid nad seal mööblit tõstnud ja inimesi ühelt korruselt teisele transportinud. Pärast seda läks kogu grupp kolledži juurde, kus tegime suhteliselt kerget, aga üksluist tööd – meile anti liiv, labidad ja kotid ning juhendid, et liiv tuleb tõsta kottidesse ning kottidega kindlustada kolledži aknaid uue kardetava tõusuvee ja sellega kaasneva jää vastu. Kuna meid oli palju, sai see töö üsna kiiresti tehtud ja inimesed olid endiselt tahtmist täis. Vahepeal aga oli pimedaks läinud ning koordineerijad leidsid, et puude saagimine ja prahi koristamine tuleb edasi lükata. Ka kohalikud lisajõud olid saabunud ja seega tänati kaugema nurga mehi südamest ning lubati koju naasta.

Kes need kaugema kandi aitajad olid?

Meie meeskonnas oli 43 kaitseliitlast, naiskodukaitsjat ja vabatahtlikku, kellest umbes neli viiendikku on olnud või on praegu Tartu Ülikooli üliõpilased ja kraadiõppurid.

Ega me ju algul, kui pühapäeva õhtul info saabus, teadnud, kuhu või keda tuleb aitama minna. Inimesed olid aga väga tahtmist täis midagi ära teha ja grupp sai kokku väga kiiresti.

Mis tunne jäi?

Rohkem oleks tahtnud aidata.

TÄNA LEHES

Teadusuuringute rakendamisest
LK 3

Eesti Vabariigi teaduspreemia kandidaadid
LK 2

Ülikooli siseveeb
LK 3

12. jaanuaril 1806 toimus Tartus esimene sünnitus prof Christian Friedrich Deutschi organiseeritud kahe voodikohaga sünnitusabikliinikus. Ühes Moskva Ülikooli juures avatud sünnitusabikliinikuga oli see üks esimesi kliinikuid Venemaal.

UUDISED

Autonoomia kõrghariduses

13.–15. jaanuarini osaleb rektor Jaak Aaviksoo Barcelonas Euroopa Liidu ja ASEANi-maade (Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon) ülikoolide ümarlaual. Mitmepäevase ümarlaua teemaks on autonoomia kõrghariduses.

Rektor osaleb neil päevil ka ELi ja ASEANi rektorite konverentsi ettevalmistaval kohtumisel. 20. ja 21. jaanuaril on rektor Brüsselis EUA juhatuse ja nõukogu istungil.

Eesti Riigikohus saab 85-aastaseks

14. jaanuaril kell 13.15 algab TÜ aulas Riigikohtu 85. aastapäevale pühendatud aktus ja konverents.

Pidulikele sõnavõttudele järgneb Riigikohtu pressiesindaja Marelle Lepiku sõnul konverents «Riigikohtu lahendid Eesti õiguskorras: tähendus ja kriitika». Ettekandjate hulgas on prof Eerik Kergandberg, prof Raul Narits jt. Ettekannetega esinevad ka Riigikohtu korraldatud teadustööde konkursi võitjad. Võitjate nimed ilmuvad järgmises UTs.

Aastapäevaüritusel osalevad president Arnold Rüütel, peaminister Juhan Parts, mitmed kõrgemate kohtute esindajad välismaalt jt.

ONLINE-KÜSITLUS

Mitu eksamit teed sellel sessil?

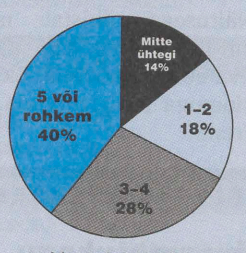

Vastajaid: 103

Uus küsimus:
Kas torm
tekitas sulle kahju?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Tartu Ülikool tunnustab

TÜ väikese medaliga autasustati pedagoogika osakonna dotsenti Larissa Vassiltšenkot pikaajalise õppetöö ja teadustegevuse eest.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval keemilise füüsika instituudi juhatajat professor Ilmar Koppelit pikaajalise teadusliku, pedagoogilise ja ühiskondliku töö eest.

Ülikooli aukirja said pikaajalise kohusetundliku töö eest 55. sünnipäeval psühholoogia osakonna dotsent Olev Must ja 50. sünnipäeval raamatukoguhoidja Tiiu Täpsi.

Akadeemia kaastööauhinnad

21. jaanuaril kl 17.15 annab ajakiri Akadeemia Tartu Kirjanduse Majas üle oma 2004. a kaastööauhinnad.

Tartu Ülikoolist on laureaadid laureaadid doktorant Liina Lukas (*humaniora*), teadur Indrek Jääts (*socialia*) ja audoktor Jaan Puhvel (tõlkeauhind).

Äramärgitute hulgas on ülikoolist Piret Kuusk ja Leonid Stolovitš, Kaarel Piirimäe, Rein Ahas, Jüri Roosaare, Anneli Uusküla, Siiri Silm, Renata Sõukand, Ain Raal ja Leo Luks.

Akadeemia lasteintensiivravi kompleks

11. jaanuaril avati kliinikumi lasteintensiivravi kompleks.

Kliinikumi avalikkussuhete juhi Kristi Taela sõnul algasid lasteintensiivravi kompleksi renoveerimistööd eelmise aasta suvel. Tööde kogumaksumus on 8 miljonit krooni. Lastehaigla I korrusel paiknenud intensiivravi osakond on täielikult ümber ehitatud.

Osakonnas on ravikohad üheksale intensiivravi vajavale patsiendile.

Kliinikumi lasteintensiivravi osakond on kogu Lõuna-Eesti ja osaliselt Kesk-Eesti ja Kirde-Eesti vastsündinute ja laste III etapi intensiivravi keskus.

Näitus eesti ülikooli loomisloost

Detsembril lõpus avati TÜ Ajaloo Muuseumis näitus «Rännak ajas: tee eesti ülikoolini».

Näituse koostaja Mare Viiralti sõnul tutvustatakse Eesti ülikooli loomislugu aastast 1802 (esmakordselt asuti Tartu Ülikoolis õpetama eesti keelt) kuni 1919 (avati eestikeelne Tartu Ülikool).

«Näitus valgustab seni suhteliselt vähem uuritud aspekte meie rahvusülikooli arenguloos: kuidas sündis esialgu vaid tagasihoidlikku kõlapinda leidnud idee eestikeelse ülikooli rajamisest; kuidas toimus rahvusülikooli ideede areng ja kes olid nende kandjad,» selgitas Viiralt.

Näitusega tähistab muuseum Tartu Ülikooli 85. aastapäeva eesti ülikoolina. Eksositsiooniga saab tutvuda 20. märtsini.

VEEBIKOMMENTAAR

Ööraamatukogu

Ööraamatukogu on üks vahva värk, eriti enne eksamit.

Eesti Vabariigi teaduspreemiate kandidaadid on kinnitatud

Riigi teaduspreemiate komisjon kinnitas käesoleva aasta teaduspreemiate kandidaadid. Nende hulgas on ka kõik TÜ esitatud TÜ teadlased. Tartu Ülikooli teadlasi on esitatud kandidaatideks ka.

Eelmisel aastal pälvisid Eesti Vabariigi teaduspreemia Tartu Ülikoolist Teet Örd, Tšeslav Luštšik (elutööpreemia), Nikolai Kristoffel, Mati Laur, Sulev Kõks, Sulev Vahtre (elutööpreemia) ja Eero Vasar. Kollažist puuduvad Vallo Volke ja Vootele Võikar.

MONTAAŽ: ERGI PROMMIK, FOTOD: UT ARHIIV

Eesti Vabariigi teaduspreemiaid antakse sel aastal välja juba 15. korda. 300 000-krooniseid preemiaid pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustegevuse eest, nn elutööpreemiaid on kaks ning 150 000-krooniseid aastapreemiaid kaheksa.

Viimaseid antakse välja eelneva nelja aasta jooksul valminud ja avaldatud parimate teadustööde eest eri teadusvaldkondades. Võrreldes eelmise aastaga on eripäraks see, et valitsus kinnitas 500 000-kroonise lisapreemia silmapaistva teadusliku avastuse või olulise sotsiaal-majandusliku mõjuga teadus- ja arendustöö eest.

Riigi teaduspreemiate komisjon tunnistas TA presidendi Richard Villemsi eesistumisel ülikoolide ja teiste teadusasutuste nõukogude ning Eesti TA akadeemikute esitatud taotlustest teaduspreemiate põhimäärusele vastavateks kokku 33 ettepanekut. Komisjon jätkab koos ekspertidega tööd ning teeb otsuse veebruari algul. Seejärel esitatakse oma seisukohad valitsusele kinnitamiseks.

Riigi teaduspreemiad antakse kätte Eesti Teaduste Akadeemias Eesti Vabariigi aastapäeval 24. veebruaril.

Leiutised ja elutööpreemiad

Leiutise ja arenduse preemia kandidaadiks esitati vaid üks ettepanek. Selleks on Vello Valdna (TTÜ) töö «Röntgenluminofoor», mis läbib enne lõpliku hinnangu andmist ka rahvusvahelise ekspertiisi.

300 000 krooni suurustele kahele nn elutööpreemiale kinnitati kandidaatideks 7 tuntud Eesti teadlast: **Lembit Allikmets** (TÜ), Ea Jansen, Dimitri Kaljo, **Ilmar Koppel** (TÜ), Uno Mereste, Ilmar Talve ja Mihkel Veiderma.

Teadusvaldkondade preemiad

Aastapreemiate seitsmes teadusvaldkonnas esitati 25 tööd, mis kõik ka kinnitati kandidaatideks. Põllumajandusteaduste valdkonnas ei esitatud ühtegi tööd.

Täppisteadused

Jaan Kalda – «Üldistatud mastaabi-invariantsuse formalism».

Jaak Kikas, **Artur Suisalu**, **Arlentin Laisaar** (kõik TÜ) – «Osalise korrastusega tahkised – sissevaade optiliste molekulaarsondide vahendusel».

Mati Kilp (TÜ) «Polügoonide (algebraliste automaatide) lamedusomadused».

Romi Mankin (TPÜ) **Astrid Rekker (Haljas)** (TÜ), **Risto Tammelo** (TÜ) – «Müra konstruktiivne roll nano- ja ökosüsteemides.

Martti Raidal – «Kvarkide ja leptonite ühendteooriast».

Keemia ja molekulaarbioloogia

Maia Kivisaar (TÜ) – «Bakterigenoomi mutageneesadaptatsioonimehhanism keskkonna stressi tingimustes».

Enn Lust, **Alar Jänes**, **Mart Väärtnõu**, **Karmen Lust**, **Gunnar Nurk** (kõik TÜ) –«Tahkise ja elektrolüüdi vahelise piirpinna ehitus ja protsessid uuetüübilistes elektrienergiasalvestites ning kütuseelementides».

Tehnikateadused

Jakob Kübarsepp, **Ants Lõhmus** (TÜ), Irina Hussainova, **Rünno Lõhmus** (TÜ) – «Mikro- ja nanotehnoloogiliste uurimismeetodite arendamine tööstuslike materjalide väljatöötamiseks».

Rein Laaneots – «Mõõtetulemuste usaldatavus».

Mart Min, Toomas Parve, Andres Kink, Indrek Rätsep – «Meetodid ja vahendid elektrilise bio-impedantsi kasutamiseks meditsiinitehnoloogias».

Arvo Ots – monograafia «Põlevkivi põletustehnika».

Andres Öpik, Sergei Beresnev, Kalju Lott, Vitali Sõritski – «Elektrit juhtivate polümeeride omaduste ja kasutusvõimaluste uurimine mitmekihilistes struktuurides koos anorgaaniliste pooljuhtühenditega».

Arstiteadus

Toomas Asser, **Tambet Teesalu**, **Andres Kulla**, **Aive Liigant**, **Tõnu Rätsep** (kõik TÜ) – «Aju kasvajaliste ja vaskulaarsete haiguste kliinilised ja alusuuringud».

Jaanus Harro (TÜ) – «Afektide neurobioloogilise regulatsiooni alased uurimistööd».

Ruth Sepper, Kaiu Prikk – «Uuringud kopsude koekahjustuse tekkest, arengust ja regulatsioonist».

Enn Seppet (TÜ), Valdur Saks (KBFI) – «Frank-Starlingi südameseaduse interpretatsioon energeetilise metabolismi kompartmentatsiooni ja regulatsiooni valguses».

Geo- ja bioteadused

Tiiu Märss – «Keskpaleosoiliste selgroogsete evolutsioon ja levik põhjapoolkera meredes ning nende praktiline väärtus geoloogias».

Tiina Randlane, **Andres Saag** (mõlemad TÜ) – «Sambalike süstemaatika, liigiline mitmekesisus ja levik».

Viivi Russak, Ain Kallis – «Eesti kiirguskliima teatmik».

Sotsiaalteadused

Jüri Allik (TÜ) – «Eksperimentaal-, sotsiaal- ja isiksusepsühholoogia alased uurimistööd».

Humanitaarteadused

Mati Erelt (TÜ), Leelo Keevallik, Heli Laanekask, **Karl Pajusalu** (TÜ), **Tiit-Rein Viitso** (TÜ) – monograafia «Estonian Language».

Magnus Ilmjärv – «Eesti ja teiste Balti riikide välispoliitika alased uurimused: monograafia «Hääletu alistumine» ja teised publikatsioonid».

Indrek Jürjo – monograafia «Liivimaa valgustaja August Wilhelm Hupel 1737–1819».

Raimo Pullat – «Lootuste linn Peterburi ja eesti haritlaskonna kujunemine kuni 1917» ja teised monograafiad ja allikapublikatsioonid aastail 2001–2004».

Urmas Sutrop – «Fr. R. Kreutzwaldi usulis-filosoofiline maailmavaade».

Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eestis Jürgen Dröge näitab Meissneri eriti olulisi teoseid. AIJA SAKOVA

Prof Meissneri kogu

Aija Sakova

11. jaanuaril andis Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eestis Jürgen Dröge TÜ raamatukogule üle TÜ audoktori, õigusteaduse prof Boris Meissneri (1915–2003) raamatukogu.

Prof Meissner kaitses aastakümneid Eesti iseseisvuse õigusliku järjepidevuse põhimõtteid ja aitas kaasa nende jõudmisele poliitikute teadvusse. Saksamaa suursaadiku Dröge sõnul, kes ka ise on õigusteadlane, on Meissneri puhul tegu teadlasega, kes 50ndate teisel poolel töötas välisministeeriumis ja suutis ka aktiivselt poliitikat mõjutada.

Kõige olulisema teosena 482 annetatud kastis sisalduvast materjalist mainib Dröge uurimust «Nõukogude Liit, Balti riigid ja rahvusvaheline õigus».

UT KÜSIB

Kuidas tunned end eelviimasel sessil?

Sven Retkov
keemia 3. a üliõpilane

Ingrid Evert
kirjanduse ja rahvaluule 3. a üliõpilane

Priit Martinson
õigusteaduse 3. a üliõpilane

Minu jaoks on see sess samasugune nagu kõik eelmised. Väga head hinded pole minu jaoks kunagi olnud prioriteet. Püüan teha kõiki eksameid nii hästi, kui suudan ilma ülepingutamata, see tähendab, et ei veeda eksamile eelnevaid öid raamatute taga ning leian aega ka meelelahutuseks.

Pärast lõpetamist tahaks jätkata keemia magistriõppes. Kuid kuna tegu on 3+2 süsteemiga, siis sinna kandideerimine on minu jaoks veel segane. Ei tea veel, millised on sisseastumiseksamid ja missuguste bakalaureuse eksamite tulemused lähevad kandideerimisel arvesse. Kuid loodan, et see selgub peagi.

Kui tasuta magistriõppesse ei peaks saama, siis olen mõelnud ka tasulisele kohale kandideerimisest.

Kuna kevadel on plaanis lõpetada, siis on praegune sess eriti tööd nõudev ja pingeline. Kõik vajalikud ained peavad tehtud saama ja need, mis võtmata on, aga mida juhuslikult praegu ei loeta, tuleb ise selgeks õppida.

Osa aineid, mida ma iseseisvalt olen õppinud ja milles eksami sooritanud, on suhteliselt kehva tulemusega. Loengus käies tead, millele õppejõud erilist rõhku paneb. Ise materjali kogudes keskendud võib-olla sekundaarsele.

Kõige raskem viimase aasta juures on see, et ei saa osaleda nendes loengutes, mis ennast enim huvitaksid.

Magistrisse kohe järgmine sügis ennast minemas ei näe. Uue süsteemi tõttu on veidi ebaselge sinna sissesaamise võimalikkus.

Kui üleujutused ning tormid seda ei nurja, siis kavatsen kevadel kindlasti lõpetada.

Tahan igal juhul edasi minna magistrantuuri ja tunnen end suhteliselt kindlalt.

Laiemalt vaadatuna sõltub edasipääsemine kõikide sesside tulemustest, kuna iga eksam mõjutab keskmist hinnet ning magistrantuuri pääsemisel oleks mõistlik arvestada terve bakalaureuseõppe aja jooksul omandatud teadmistega.

Kitsamalt on senise info põhjal jäänud arusaam, et keskmise hinde osakaal on magistrisse pääsemisel võrreldes sisseastumistestiga väike.

Õigusteaduskond pole käesolevaks hetkeks (10. jaan) täpseid vastuvõtutingimusi ametlikult teatavaks teinud, seega on endiselt ruumi üllatusteks.

Uuest aastast töötab ülikoolis siseveeb

Tiia Lillemaa
IT osakonna projektijuht

5. jaanuaril käivitunud siseveeb on tänaseks hoo sisse saanud ja ülikoolipere esimesed ehmatused üle elanud.

Enim segadust on ehk tekitanud e-posti teel saabunud dokumenditeated, millega ei osata midagi peale hakata.

Dokumenditeade saadetakse kõigile isikutele või grupi liikmetele, kelle dokumendi registreerija lisab adressaadi reale.

Tänaseks on dokumenditeate vorm muudetud mõnevõrra informatiivsemaks ning see sisaldab ka juhiseid abi saamiseks erinevate veateadete või probleemide puhul.

Kui dokumente siiski avada ei õnnestu, on soovitav üle vaadata oma veebibrauseri seaded, mille juhis on IT osakonna kodulehel www.ut.ee/it.

Ilmselt jätkub mõningat segadust veel jaanuari lõpuni, kuni nii dokumentide sisestajad kui ka kasutajad uuendatud süsteemiga ära harjuvad. Nädala jooksul on esmase koolituse läbinud 180 dokumentide sisestajat.

Järgmisel nädalal toimuvad koolitused veel 19. jaanuaril kl 9.30 ja 13.30. Planeeritud on ka edasised koolitused nii süsteemi paremaks tundmaõppimiseks kui ka grupitöövahendite ja osakondade siseveebide kasutuselevõtuks. Samuti täiendame jooksvalt dokumendihalduse veerus abiinfo lingi all asuvaid juhiseid.

Siseveebi kasutamine eeldab Tartu Ülikooli arvutivõrgu keskse kasutajatunnuse olemasolu, mille saab IT osakonnast (helistada 5500 või kirjutada ak.abi@ut.ee).

Siseveebis peaks lähemate nädalate jooksul uut infot lisanduma just varia rubriiki – pildigaleriisse, ostu-müügi ja arutelu alla, et siin ikka ülikooli elu kogu oma värvikuses kajastuks.

Ahti Seppeti tööd ajaloo muuseumis

Mare Viiralt
TÜ Ajaloo Muuseumi
näituste koordinaator

Ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis saab 19. jaanuarist esmakordselt näha Ahti Seppeti abstraktseid maale ja väänatud vineerobjekte.

Ahti Seppet (sünd 1953) on lõpetanud Tartu Kunstikooli 1973, õppinud TÜ õigusteaduskonnas 1978–1979. Ta on töötanud Tartu Lastekunstikoolis õpetaja ja õppealajuhatajana. Alates 1984. aastast töötab Tartu Kunstimuuseumis.

Seppet on esinenud 1978. aastast paljudel grupi- ja isikunäitustel maalide, skulptuuride ja installatsioonidega nii Eestis kui ka Lätis, Leedus, Soomes, Venemaal, Rootsis, Saksamaal, Prantsusmaal, USAs.

Peale Tartu Kunstimuuseumi ning mitme teise kunstimuuseumi Eestis on tema töid võimalik leida erakogudes Eestis ja välismaal.

Näitus «Väändes» jääb avatuks 13. märtsini.

Prof Tiit Pääsuke korraldab õpitoa

22. jaanuaril toimub ülikooli kunstimuuseumis prof Tiit Pääsukese õpituba «Elav akt» (pliiatsikrokii).

Õppetöö on kahes rühmas: 11–13 ja 14–16. Vajalik eelregistreerimine: tel: 737 5384, kmm@ut.ee. Kaasa oma vahendid: paberid, teip, pliiatsid, kriidid jm www.ut.ee/artmuseum, Pilet: 8 kr, õpilane 5 kr, õpitoas osalemine 25 kr. Samas saab külastada näitust «Ateljee atleedid».

Naisakti krokiide joonistamine prof Tiit Pääsukese juhendamisel on haruldane võimalus arendada oma loovust elava inimese joonistamisel tunnustatud kunstniku näpunäidetel antiiksete kipsaktide keskel.

Vana kohvik avab varsti oma uksed

Varje Sootak

Legendaarne ülikooli vana kohvik avab kuu lõpus taas oma uksed.

Ülikooli 20 asuv vana kohvik on omaniku Rein Kilgi sõnul päris uue näo saanud. «Oleme kasutusele võtnud vanu ruume, teinud talveaia, toonud kohvikusse palju kunsti ja lilli,» ütles Kilk. Esimesel korrusel on kiirtoidukohvik, teise korruse saalides ja salongides tuleb söök-jook tellida.

2. novembril 1957 avati hoones kohvik. See ei kujunenud ainult tudengite söögipaigaks (alumisel korrusel avati hiljem söökla), vaid ka ehtsaks klubiks, kus küünlavalgel luuletusi loeti ja muusikat kuulati jne. «Tahame kohvikusse igati elu sisse puhuda, et üliõpilased siia jälle tagasi tuleksid,» ütles Rein Kilk.

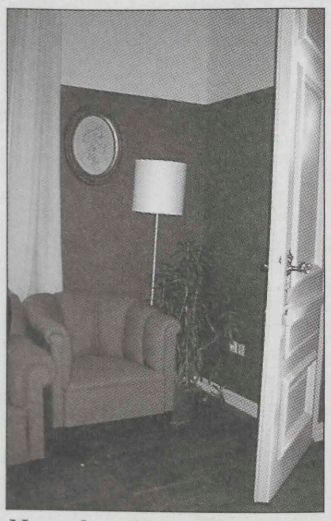

Nurgake teise korruse ühest salongist. VARJE SOOTAK

Peagi UTs kohvikust lähemalt.

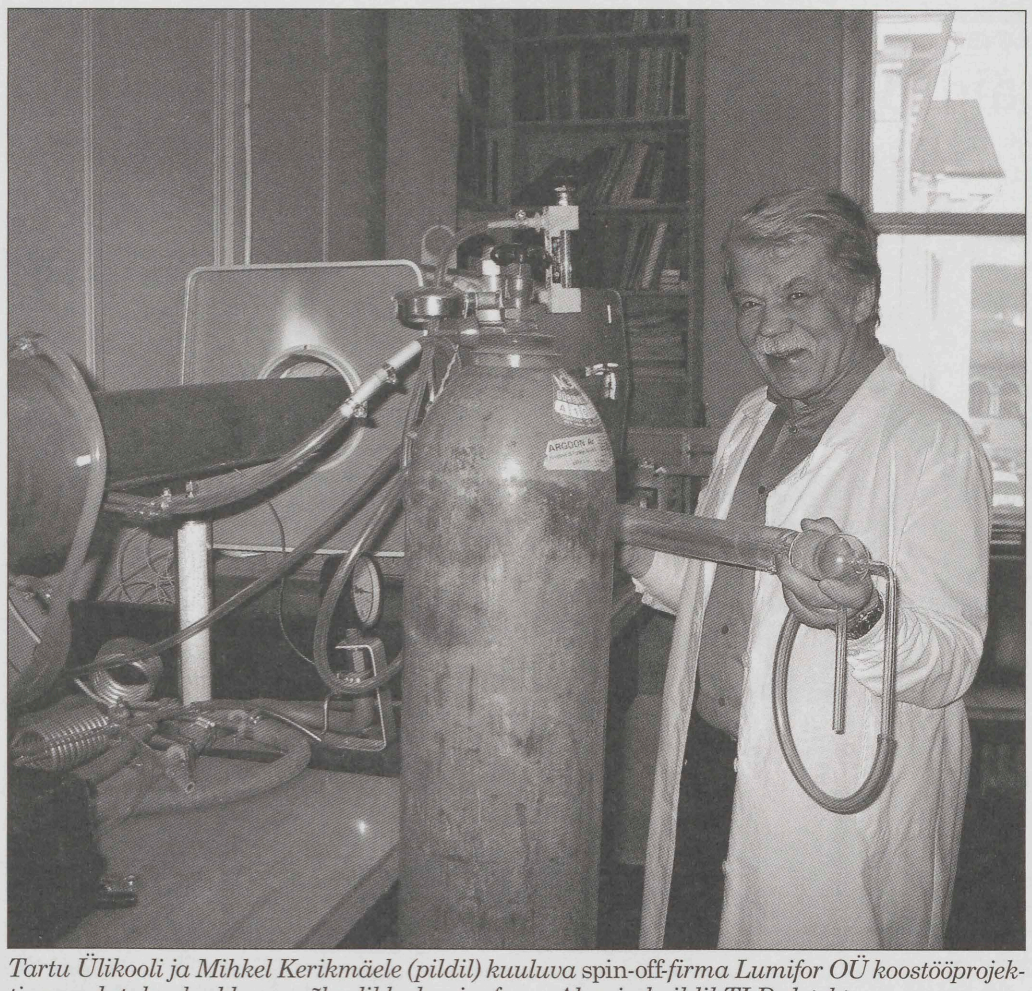

Tartu Ülikooli ja Mihkel Kerikmäele (pildil) kuuluva spin-off*-firma Lumifor OÜ koostööprojektis arendatakse keskkonnasõbralikke luminofoore. Alumisel pildil TLD-detektor.* AIJA SAKOVA

Teadusuuringud ja nende rakendamine

Erik Puura
tehnoloogiainstituudi
asedirektor

Tartu Ülikooli eesmärk on olla rahvusvaheliselt tunnustatud teadusülikool ja Eesti akadeemilise vaimsuse, teaduskeele ning kõrgtehnoloogilise innovatsiooni keskus.

Tartu Ülikoolis on praegu 489 teadustöötajat, sh 151 professorit. Aastas ilmub TÜ teadlastelt ligi 4000 teadusartiklit ja publikatsiooni, kaitstakse 70–80 doktorikraadi. Põhiliselt Tartu Ülikooli teadlastest koosneb kuus teaduse tippkeskust.

Patenteerimine ei ole eesmärk omaette

Samas on Tartu Ülikooli valduses praegu üks välja antud patent. Eesti Patendiametis on menetluses 5 taotlust ja täiendavalt on nende leiutiste kaitseks esitatud 48 patenditaotlust eri välisriikides.

Need on näitajad, mis samuti määravad ülikooli imago – patendiportfelli alusel hinnatakse ülikooli kui kõrgetasemelist teadus- ja arendusülikooli, mis arendab riigi majandust.

Loomulikult pole patenteerimine ja patentide hoidmine eesmärk omaette, sest see maksab palju. Mida kiiremini ülikool suudab patendid ettevõtlusse suunata, seda parem – patendi alusel litsentside müümine katab kulud vaid erandjuhtudel.

Mõnikord on kasulikum hoida leiutis salajas, et välistada jäljendamist konkurentide poolt. Parimaks näiteks on siin Coca Cola, mille valemit pole kunagi patenteeritud ning keegi konkurentidest pole suutnud seda täpselt jäljendada. Kuid ka litsentsimüügis ning oskusteabe kommertsialiseerimisel on Tartu Ülikoolil esialgu vaid üksikud edulood.

ERIK PUURA

Ülikoolis kehtiv kord on ülikooli liikmetest leiutajate suhtes igati soosiv.

Teadusmahukas ettevõtlussektor on nõrk

Tartu Ülikool soovib saada maailmas arvestatavaks teadusülikooliks. Just intellektuaalomandi määratlemine, kaitsmine ja kommertsialiseerimine on peamine valdkond, kus Tartu Ülikool jääb alla suurele osale Euroopa ülikoolidele. Seda võib pidada postsotsialistlikuks probleemiks, sest Euroopa 100 parima ülikooli nimistus on ainsana vanast sotsialismileerist Moskva Ülikool.

Eesti teadusmahukas ettevõtlussektor on nõrk. Kõikides teadmistepõhise Eesti prioriteetvaldkondades on enamik teadusmahukatest ettevõtetest niigi loodud ülikoolide ning teadus- ja arendusasutuste baasil. Need edulood peaksid olema kindlaks argumendiks riiklike lisavahendite suunamisel uurimisgruppidele, mille tegevuse tulemusena on uusi lahendusi tekkinud ning tekib ka edaspidi.

Kuid selle aluseks on uurimisgrupi enda aktiivsus – uue uurimistöö plaan, mis on kirja pandud projektina. Tehnoloogiainstituudi finantsvahendite osakond nõustab kogu ülikooli liikmeskonda majandusliku mõjuga rakendusuuringute taotluste koostamisel ja vormistamisel.

Leiutise majandusliku mõju hindamine

Samas on teadust tehtud kogu aeg, sageli analüüsimata, missugune võiks olla tulemuste majanduslik mõju. Kui uurimisgrupp on jõudnud või plaanib jõuda tulemuseni, mis võimaldab luua uusi tooteid ja teenuseid või anda olulist lisaväärtust olemasolevale, siis tuleks endalt küsida: kas meie tegevuse juba loodud või plaanitud tulemused on sellised, millel võiks olla oluline majanduslik mõju juhul, kui neid kasutatakse ettevõtluses?

Kui vastus on jaatav või kõhklev, oleks otstarbekas pöörduda tehnoloogiainstituudi tehnoloogia litsentseerimise osakonda ning läbi arutada tulemuste kaitse vajalikkus ja võimalikkus – sarnane leiutis võib juba olla patenteeritud.

Tehnoloogiainstituudi roll on vastavalt eelmise aasta lõpus kehtima hakanud korrale korraldada teadustulemuste majandusliku mõju hindamist, leiutise kaitsmist ja potentsiaalsete kasutajate leidmist koostöös väljatöötajatega.

Ülikoolis kehtiv kord on ülikooli liikmetest leiutajate suhtes igati soosiv – kui idee rakendub, siis leiutise patenteerimise ning hiljem litsentseerimise korral saab autor koguni 65% saadavast kasumist. Samas tagatakse leiutajale või oskusteabe valdajale konfidentsiaalsuslepinguga kindlus, et keegi ideed ära ei varasta.

Samuti on võimalik asutada ülikooli ja leiutaja osalusega *spin-off*-firma. Tehnoloogiainstituut tagab sellise tegevuse vormistamise, mis välistab huvide konflikti, ning võib omalt poolt otsida investoreid, kelle vahendite abil tegevus käima lükata. Ning ülikool saab uhkust tunda, et siit võrsunud ettevõtted arendavad teadusmahukat tootmist.

UUDISED

Anti Randviir kaitses doktorikraadi

Detsembris kaitses doktoritöö semiootika teadur Anti Randviir (pildil).

Töös «Maailma kaardistamine: kultuuri sotsiosemiootilise käsitluse poole» vaadeldi maailma modelleerimist indiviidi- ja ühiskonnatasandil nii, nagu need tasandid seostuvad märgiloome põhimõtete ja arenguga.

Sotsiosemiootiline kirjelduskeel annab võimaluse kultuuri ja ühiskonna strukturaalse ja protsessuaalse analüüsi kombineerimiseks.

Doktoritööd juhendas prof Peeter Torop, oponeerisid Paul Cobley Londoni Metropolitan Universityst ja dots Kalevi Kull.

Anti Randviirule anti filosoofiadoktori kraad semiootika ja kulturoloogia erialal.

Jarek Mäestu kaitses doktorikraadi

Detsembris kaitses doktoritöö spordipedagoogika õppetooli erakorraline teadur Jarek Mäestu (pildil).

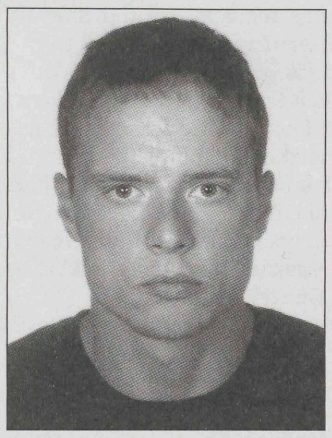

Töös uuriti kõrge tasemega meessõudjate eri biokeemilisi ja psühholoogilisi muutusi suuremahulise treeningperioodi ja sellele järgneva taastumisperioodi jooksul.

Mäestu sõnul selgus uurimistöö tulemusena, et vereplasma leptiini taseme langus suuremahulisel treeninguperioodil võib viidata võimalikule ülemäärasele treeningustressile, mis võib viia ületreenitussündroomi tekkeni sportlase organismis.

Doktoritööd juhendas dots Jaak Jürimäe ja oponeerisid Jürgen Steinacker Ulmi Ülikoolist ja prof Jüri Allik.

Jarek Mäestule anti filosoofiadoktori kraad liikumis- ja sporditeaduste erialal.

ALMA ANEKDOOT

Kirjanikelt eksamiks

Ma ei tea mida öelda..., tundun endale idioodina.

Max Frisch

«See on sellepärast, et mul pole kunagi midagi erilist öelda,» vastasin.
«Parem olen siis vait.»

Albert Camus

ÕNNITLEME

Dots Heino Laidre 75

18. jaanuaril on tähtpäev kehakultuuriteaduskonna teenekal õppejõul dotsent Heino Laidrel.

Juubilar lõpetas TÜ kehakultuuriteaduskonna 1954 ja tuli siia tagasi õppejõu ametisse 1969. Vahepeale jäi töö ujumistreenerina, sealhulgas Eesti koondise juhendamine. 1977 kaitses Heino Laidre pedagoogikakandidaadi kraadi ning töötas dotsendi ametikohal alates 1982. aastast. Ta on juhatanud veespordi kateedrit ja aastatel 1991–1994 treeninguõpetuse osakonda.

Heino Laidre teadustöö käsitles apnoe kasutamist treeninguvahendina ja treeninguõpetust laiemalt.

Ta on tegutsenud vetelpäästealastes struktuurides ning kirjutanud edukaid projekte laste ujuma õpetamise toetamiseks koolides.

Ärksa vaimu ja sõbraliku suhtlemisstiili pärast on Heino Laidre hinnatud õpetaja ja kolleeg.

Olles praeguseks ülikoolitööst eemal, tunneb ta endiselt huvi teaduskonna ja *alma mater*i käekäigu vastu.

Õnnitleme ning soovime tervist ja jätkuvat tarmukust!

Kehakultuuriteaduskond

ÕNNITLEME

Prof Ilmar Koppel 65

16. jaanuaril on 65. sünnipäev Eesti TA akadeemikul, prof Ilmar Koppelil, TÜ keemilise füüsika instituudi, keemiaosakonna ning keemia ja materjaliteaduse tippkeskuse juhatajal.

Väheste keemikute uurimisvaldkond on sedavõrd mitmekesine kui temal – see ulatub kurjakuulutavate omadustega superhapetest tibatillukese tabamatu neutriinoni; ülikeerulistes omavahelistes vastasmõjudes olevate molekulide süsteemidest kuni kõrgvaakumis segamatult ringi uitavate isepäiste osakesteni.

Kõigis neis valdkondades on Koppel jätnud oma jälje. Kohati on see jälg vägagi reljeefne: Koppel-Palmi võrrand kuulub füüsikalise orgaanilise keemia õpikute raudvarasse. Tema koostatud superhapete gaasifaasiline skaala kuulub tsiteerimisklassikasse.

Juubilar on oma teadlasetee jooksul publitseerinud ligi 250 teadusartiklit ja viis monograafiat, mida teised teadlased on tsiteerinud ühtekokku üle 3000 korra. Vähestel Eestis on neile numbritele midagi vastu panna. Ja lõppu ei näi tulevat – ka praegu on tal paralleelselt kolm artiklit kirjutamisel ja mitu plaanis!

Enamasti satuvad edukad teadlased ka administratiivtööd tegema. Mõni hälbib uurimistööst pöördumatult. Ilmar Koppel, vastupidi, on suurepärane näide tippteadlasest, kes on selleks jäänud ka tugeva administratiivse koormuse tingimustes – instituudi, osakonna ja tippkeskuse juhatajana.

Ka kõige kiirematel aruande kirjutamise ja taotluste esitamise perioodil leiab ta aega tegelda superaluste disainimisega või substituendiefektide korreleerimisega. Ja aruanded-taotlused saavad alati tehtud ning üksused juhatatud!

Võta vastu meie kõigi tugev käepigistus, Ilmar!

Kolleegid ja õpilased

ÕNNITLEME

75

Silvia Russak, stomatoloogia spetsialist – 19. jaanuar

65

Ilmar Koppel, professor, instituudi juhataja, keemia osakonna juhataja – 16. jaanuar

60

Elsa Loorits, kataloogimise peaspetsialist – 20. jaanuar

55

Agnes Laasimer, vanemlaborant – 14. jaanuar

Jevgeni Agapitov, õpetaja – 16. jaanuar

Bahtijor Rasulov, teadur – 20. jaanuar

45

Tanno Drevs, laborant – 16. jaanuar

40

Kadri Muischnek, teadur – 15. jaanuar

35

Taavi Tamberg, assistent – 14. jaanuar

25

Elo Raspel, laborant – 19. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Reporter Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

KAITSMISED

25. jaanuaril kl 15 kaitseb Narva mnt 4 aud B306 **Ele Reiljan** doktoritööd «Välisturgudelt taandumise põhjused: Eesti tööstusettevõtete analüüs». Juhendaja: prof Urmas Varblane. Oponendid: prof Jorma Larimo (Vaasa Ülikool) ja PhD Erik Terk (Eesti Tulevikuuuringute Instituut).

28. jaanuaril kl 14 toimub matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404 **Meelis Kääriku** doktoritöö «Fitting sets to probability distributions» kaitsmine matemaatilise statistika erialal. Juhendaja prof Kalev Pärna. Oponendid prof Hans-Hermann Bock (Aacheni Ülikool) ja prof Mindaugas Bloznelis (Vilniuse Ülikool).

TEATED

Keeleõpe AHLi Tartu Keskuses: rootsi k meditsiinisõnavaraga, soome, saksa, inglise. Soodne hind, tulumaksutagastus, väikesed rühmad. Info: tel 509 8606, info@ahltartu.ee, www.ahltartu.ee.

LOENGUD

14. jaanuaril kl 15.15 toimub Lossi 3-406 **Olaf Mertelsmanni** *venia legendi* loeng «Eesti sovetiseerimine (erandlik või tüüpiline)».

27. jaanuaril kl 10.15 toimub keemiahoone aud 320 teadur **Koit Herodese** *venia legendi* loeng «Vedelikkromatograafia – mass-spektromeetria (LC–MS) meetodi tutvustus».

19. jaanuaril kl 16.15 toimub Lossi 3-406 õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolek. Kõneleb prof Tiit Rosenberg «1868-1869 aasta nälg Eestis ning hädaabikomiteed».

KONTSERT

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

15. jaanuaril kl 19 R. Straussi melodraama «Enoch Arden». Esinevad Peep Lassmann (klaver) ja Tõnu Mikiver (tekst).
Piletid 60 ja 40 kr.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

20. jaanuaril kl 19 Duke Ellingtoni muusika. Esinevad Eve Cornelious (vokaal), Chip Crawford (klaver), Lembit Saarsalu (saksofonid), Taavo Remmel (kontrabass) ja Toomas Rull (löökpillid) ning Vanemuise sümfooniaorkester, dirigent Peeter Saul.
Piletid 80 ja 50 kr.

28. jaanuaril kl 19 esineb The King's Singers (Inglismaa).
Piletid 200, 150 ja 100 kr.

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

RAHVUSVAHELINE MÄRGALADE PÄEV

Tartu üliõpilaste looduskaitsering korraldab 29. ja 30. jaanuaril koostöös Peipsi Koostöökeskuse ja Emajõe Suursoo maastikukaitseala keskusega 13. rahvusvahelise märgalade päeva raames õppepäeva

«Märgalade mitmekesisuses peitub väärtus – ärgem laskem sel kaduda».

Seminar ja talgupäev toimuvad Tartumaal Emajõe Suuroo looduskaitseala loodushariduskeskuses.
29. jaanuaril kell 8.30 väljub Tartust Vanemuise alumisest parklast osalejate eribuss. Neile, kes ei soovi kaitseala keskusesse ööbima jääda, tuleb Emajõe Suursoost sama buss tagasi õhtul kell 23.
Kaasa võtta: oma toidunõud (kahvel, lusikas, kruus ja kauss), mugav istumisalus (väike padi, matkamatt, vms), kuna seminaripäev on pikk, tööriided (sh töökindad ja veekindlad saapad), kui osaled ka talgupäeval, magamiskott, kui jääd ööbima, saunalina ja Peipsi Koostöökeskus.

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

Teisipäeval, **18. jaanuaril kell 17** on TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis Tartu Ülikooli rahvusvahelistumise strateegia teemaline koosolek.
Peaesineja on rektor prof Jaak Aaviksoo.

ANTIIGITEATER

19. jaanuaril kell 19 on Tartu Sadamateatris Antiigiteatri etendus «Hinge killud»: Francesco Petrarca esimene ekloog «Parthenias». Lavastaja Mari Murdvee. Peaosas Enn Lillemets. Osades Kaspar Koort, Külli Kressa, Eve Valper, Andreas Kalkun, Märt Männik, Ülle Niin, Tuuli Otsus, Veljo Runnel, Maare Heinsoo. Piletid 40 ja 25 krooni.

FRIEDRICH PUKSOO ETTEKANDEPÄEV

«Kultuurivarad ajas»

21. jaanuaril kell 11 algab raamatukogu konverentsisaalis Friedrich Puksoo 115. sünniaastapäeva ettekandepäev «Kultuurivarad ajas».
Avasõna – **Mare-Nelli Ilus**, TÜ Raamatukogu. Friedrich Puksoo 2005. aasta auhinna kätteandmine. Antiigiteatri etendus Petrarca «Hinge killud».

Kell 14 algavad ettekanded.
Prof Endel Valk-Falk, Tartu Kõrgem Kunstikool – «Raamatuköitest ja köitemeistritest Friedrich Puksoo uurimustes».
Ene Sarap, TÜ raamatukogu – «Vanausuliste liturgiaraamatu Irmosõ restaureerimisest».
Reet Sonn, TÜ Raamatukogu – «Restauraator tolmust».
Mari Siiner, kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste säilitamise nõukogu – «Kultuuriväärtuste säilitamise nõukogu tegevusest».
Piret Noorhani, Eesti Kirjandusmuuseum – «Välis-eesti arhiivid – eile, täna, homme».
Marju Lepajõe, TÜ – «Kultuurivarad ajas».

Info: Malle Ermel, tel 737 5748.

ENAMPAKKUMISELE TULEVAD KRUNDID

Tartu Ülikool müüb vastavalt Tartu Ülikooli nõukogu 26. sept 2003 otsusele nr 63 suulise piiratud enampakkumise teel Tartu linnas Pirni 2 asuva kinnistu jagamisel tekkivad hoonestamata krundid.
Enampakkumise läbiviija on OÜ Tartu Tehnoloogiapark.
Tingimusi väljastab ning informatsiooni jagab enampakkumise läbiviija kontaktisik Heiki Tamm (tel 737 4859, mobiil 506 4538) 10. jaanuarist 10. märtsini tööpäevadel kell 14–16 aadressil Tartu, Vanemuise 21, tuba 349.
Enampakkumisest osavõtmiseks peavad nõuetekohased dokumendid olema laekunud hiljemalt **11. märtsiks** kell 12 aadressil Tartu 51014, Vanemuise 21, tuba 349.

TÜ töötajad jäid kõrgkoolidest teiseks

Sigrid Sõerunurk
TÜ Akadeemilise Spordiklubi meediakoordinaator

Eesti kõrgkoolide spordivõistlusel jäid TÜ töötajad üldarvestuses teiseks.

Kombineeritud TÜ malevõistkond edestas 3 punktiga Eesti Põllumajandusülikooli ja 7 punktiga Viljandi Kultuuriakadeemia võistkondi. TÜ võistkonda kuulusid Elmar Sakkov, Toivo Hinrikus, Larissa Volpert ja Silvi Salupera.

Meeste võrkpalli finaalis alistas TÜ võistkond 2:0 Tallinna Tehnikaülikooli. TÜ eest mängisid Kristjan Kais, Peep Päll, Lennart Raudsepp, Tõnu Kollo, Sander Hannus, Mart Abel, Meelis Tambets, Ain Langel ja Andres Arend.

TÜ eest võistelnud naisvõrkpallurid pidid tunnistama TTÜ paremust ja leppima teise kohaga.

Meeste korvpallis jäid TÜ töötajad Audentese ja TTÜ järel kolmandaks.

Üldkokkuvõttes edestas Tallinna Tehnikaülikool Tartu Ülikooli ühe punktiga.

Kõrgkoolide töötajate võistlusel osalesid ka Eesti Olümpiakomitee, kultuuriministeeriumi ja haridus- ja teadusministeeriumi ning Tartu ja Tallinna linnavalitsuste esindajad.

Kõrgkoolide töötajate võistlust korraldas Eesti Akadeemiline Spordiliit neljandat korda. Tänavu oli mängudel rekordiliselt palju, ligi kaks ja poolsada, osalejat.

Kaili Sirge kandis taliuniversiaadil Eesti lippu

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht, taliuniversiaadi Eesti delegatsiooni juht

Taliuniversiaadi avatseremoonial Innsbrukis kandis Eesti lippu TÜ kehakultuuriteaduskonna üliõpilane, suusataja Kaili Sirge.

«See on mulle suur au,» ütles austava ülesandega kiiresti nõustunud Sirge. Olümpiale pürgiva noore suusataja jaoks on universiaad heaks suurvõistluse kogemuseks.

Suurejoonelisel tseremoonial kanti sisse 47 riigi lipud, FISU president George Killian pidas tervituskõne, sportlased ja kohtunikud andsid vande ning süüdati universiaadituli. Pidustused kulmineerusid valgus*show*, tantsijate etteastete ja ilutulestikuga. Pärast avamist peeti jäähoki kohtumine Austria ja USA vahel.

12.-22. jaanuarini toimuval 22. taliuniversiaadil osalevad TÜst murdmaasuusatajad Peeter Kümmel, Kaspar Kokk, Kein Einaste ja Vahur Teppan. Naistest stardib murdmaa järelkasvukoondisesse kuulub Kaili Sirge. Esimest korda kavas olevat lumelauasõitu esindab Martin Teeveer.

Taliuniversiaad toimub igal paaritul aastal.

PL Muusikute Toetusfond esitleb:

"Meistrite Akadeemia"

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
19. jaanuaril kell 19

Toomas Vavilov
(klarnet)
Ivo Sillamaa
(klaver)

Kavas: R. Schumann, C. Franck, S. Prokofjev

Piletid müügil 1 tund enne kontserdi algust kohapeal (50.-, 25.-, 10.-, perepilet 50.-, koolieelikud tasuta)

KONTSERTI TOETAVAD:
Tartu Linnavalitsus
Tartu Ülikool
EESTI RAUDTEE pidevus liikumises
muusika

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 21. jaanuar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 3 (2203) www.ut.ee/ajaleht

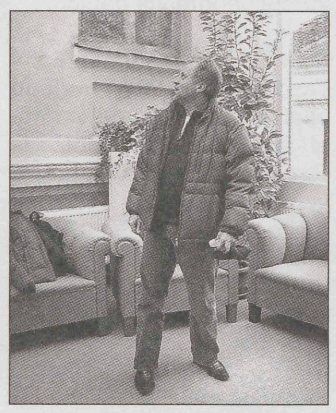

Ajalootudeng Kätlin Laanet, kes vahepeal Ungaris õppis, uudistab koos Tartusse eesti keelt õppima tulnud Miskolci Ülikooli tudengi Gabor Timkoga kohviku uut ilmet. Rein Kilk (üleval paremal) vaatab talveaias, kuhu veel pilte paigutada saaks. Esimesel korrusel on põnevad telliskiviseinad. 3XVARJE SOOTAK

Ülikooli vana kohvik on jälle uus

27. jaanuari õhtul kella üheksast on ülikooli vana kohvik taas kõigile avatud

Varje Sootak

Legendaarne ülikooli vana kohvik avab külastajaile oma uksed neljapäeva õhtul kell 21.

Kolm aastat tagasi põhjaliku uuenduskuuri läbi teinud vana kohviku maja tunti seejärel pigem Krambambulina kui ülikooli vana kohvikuna. Ülikoolile kuuluv OÜ Vana Kohvik jäi aga kahjumisse ning see müüdi ärimees Rein Kilgile. Hoone Ülikooli 20 jäi ülikooli omandusse. Maja on vana ja väärikas. 19. saj I poolel asus siin parun von Nolckeni poolkelpkatusega kahekorruseline elamu.

Kohvik kui klubi

1876 projekteeriti see neorenessansi stiilis *palazzo* ks. 1924 ostis ülikool hoone üliõpilaskonnale. I korrusel avati söökla, II korrusel said ruumid edustus jt. 2. novembril 1957 avati majas kohvik. Sellest ajast saati kujunes vana kohvik mitte ainult söögipaigaks (alumisele korrusele tehti söökla), vaid ka ehtsaks klubiks, kus küünlavalgel loeti luuletusi, kuulati muusikat jne.

Veel töömeeste päralt olnud mööda maja kolme korrust liikudes toonitas OÜ Vana kohviku omanik Rein Kilk mitut puhku, et siin võiks tekkida ülikooli klubi taoline õhustik. «Praegu ülikoolil oma klubi pole. Mina käisin juba koolipoisina ülikooli mõnusas Tähe tänava klubis (korp! Rotalia maja). Siin kohvikus tutvusin aga legendaarsete Mülleri Sassi, prof Paul Ariste ja teistega. Need olid suhtlemispaigad.»

Kilgi sõnul võiks kohvikus julgelt klubilist tegevust arendada ning mitmesuguseid kultuuriüritusi korraldada. Muusikat hakkab Rein Kilgi sõnul kohvikus palju olema ja sealhulgas kindlasti saksofonimuusikat. «Mängima on lubanud tulla Lembit Saarsalu. Eesti Džassiliidu abil hakkavad kohvikus igal neljapäeval džassiõhtud toimuma,» ütles Kilk. Ja kuna teist korrust toetavad nüüd esimesel korrusel näha olevad tugipostid, saab seal koguni tantsida. Vahepealsetel aastatel oli tantsimine kokkuvarisemise ohu tõttu keelatud.

«Oleme püüdnud maja avada, kasutusele võtta suletud ruume, et võiks oma kohvitassiga mööda saale ja salonge ringi jalutada, sobivaimat vaadet ja vestluspaika otsida,» näitab Kilk mitme väikse mõnusa salongi suunas. Ka nn tagatrepp on avatud. Ruume saab ürituste jaoks sulgeda ja omaette olla, miks mitte isegi loengut pidada.

Kunstirohke ja roheline

Teine märksõna, mida nii Rein Kilk kui ka arhitekt Aivar Roosaar peale klubilisuse rõhutasid, on miljöövääruts.

«Tahtsime maja kujundamisel lähtuda ajaloolisest hoonest endast, selles kasutatud eri stiilidest, näidata seda, mis veel kusagil kuidagi säilinud,» märkis Roosaar. Kunagine aadlielamu sai esimese Eesti Vabariigi ajal tunduvalt teise ilme. «Mõisnikuaegne interjöör lammutati, ruumid kohandati ümber. Mööbel ja kujundus lähtusid tollal rahvusromantilisest stiilist,» ütles Roosaar. Praegune tumepruun mööbel on pärit mitmest eri perioodist.

«Mul on päris korralik Tartu kunstnike tööde kogu. Juba rublaajal kogusin Alfred Kongo, Jüri Marrani jpt töid. Mis nad muidu seisavad. Sobitasime neid siia kohvikusse,» rääkis Kilk. Kõikides ruumides on nüüd kunstiteoseid, ka baltisakslaste tööde koopiaid jm».

Endise keeltemaja poole on välja ehitatud talveaed. Potililli on majas palju, nii saalides, salongides kui ka koridoris.

Kogu maja värvigamma on saanud ühtse lahenduse. Seintel on kasutatud rohekat tekstiili. Esimese korruse seinad, keldrikorrus ja trepid näitavad aga vanu telliskiviseinu. «Need ruumid on kui arhitektuuriõpik,» näitab Rein Kilk väljapuhastatud seinu ja neil leiduvaid detaile.

Üle 300 kohta

Esimesele korrusele tuleb kiirtoidukohvik. «Tahame, et tudengid ja ülikooli töötajad siit suhteliselt kiiresti ja odavalt toidu kätte saaksid, ka hommikupudru,» selgitas Kilk.

Neiski kahes saalis on Kilgi sõnul võimalik üritusi korraldada, õhtuks saab puhvetiosale sirmid ette seada. Alumisel korrusel on 80 kohta.

Teise korruse endises kamina- ja rõdusaalis ning salongides saab süüa-juua tellida. Seal on 250 kohta. Maja perenaine Jane Võsso ütles, et peagi hakatakse pakkuma ka ülikooli kohviku oma veini.

Kevadel on plaanis avada üliõpilasesinduse katusel suvekohvik. Sinna peaks mahtuma 120 külastajat.

Praegu, enne avamist tundub vana kohvik hubane ja meeldiv oma mahedate värvilahenduste, vanaaegse mööbli, toalillede rohkuse ja kunstiteostega. Ruumidesse toovad aga elu külastajad.

VANA KOHVIK

Ülikooli 20

I korruse puhvet
E–R 7.30–19
L 10–15
P suletud

II korruse kohvik
E–N 12–01
R–L 12–02
P 12–22

Info: tel 737 5402, www.kohvik.ut.ee, jane@kohvik.ut.ee

TÄNA LEHES

Doktorantide toetustest LK 3

Kliimauuringud TÜs LK 2

Purde 27 ühiselamu korras LK 3

90 aastat tagasi 22. jaanuaril (1915) sündis rahvusvahelise õiguse prof, dekaan Abner Uustal (surn 27. jaan 1985).

UUDISED

Tartu Kultuurkapitali stipendiumid

Tartu Kultuurkapitali loomingulise stipendiumi (24 000 kr) sai teiste hulgas koorimuusika edendamiseks ja TÜ kammerkoori saavutatud taseme hoidmiseks dirigent Triin Koch.

Videomat Casino Groupi 6500-kroonine stipendium määrati TÜ matemaatilise statistika eriala 4. a üliõpilasele Ants Kaasikule.

Elioni 4000-kroonise stipendiumi sai TÜ infotehnoloogia 3. a tudeng Aleksander Tõnisson.

Vilhelm Fischmanni stipendiumi spordielu arenguks pälvis kergejõustiklane, kehakultuuriteaduskonna 3. a üliõpilane Mirjam Liimask.

Akadeemia annab kaastööauhindu

Täna kell 17.15 annab ajakiri Akadeemia Tartu Kirjanduse Majas üle oma 2004. a kaastööauhinnad.

Tartu Ülikoolist on laureaadid doktorant Liina Lukas (*humaniora*, artikkel «Läbielatud ruum?: lisandus baltisaksa kirjandusloo uurimisse», nr 3), teadur Indrek Jääts (*socialia*, artikkel «Sotsialistlik põllumajandus: varane kolhoosiaeg Oisu piirkonnas Järvamaal, nr 1 ja 2) ja audoktor Jaan Puhvel (tõlkeauhind).

Äramärgitute hulgas on ülikoolist Piret Kuusk ja Leonid Stolovitš, Kaarel Piirimäe, Rein Ahas, Jüri Roosaare, Anneli Uusküla, Siiri Silm, Renata Sõukand, Ain Raal ja Leo Luks.

Toomemägi saab arendusprojekti

Tartu linn ja Tartu Ülikool leppisid kokku Toomemäe elavdamise ja valgustamise projekti käivitamises. Euroopa Liidu regionaalarengu fondist taotletakse selleks ligi 15 miljonit krooni.

Linnapea Laine Jänese sõnul kuulutatakse esimese sammuna lähiajal välja arhitektuuriline ideekonkurss.

TÜ haldusdirektor Riho Illak kinnitas, et ülikool on projektis osalemisest väga huvitatud ning soovib selle käigus korrastada oma Toomemäel asuvad hooned.

Nelja aasta jooksul on Toomemäel plaanis hoonete korrastamine, valgustite, infotahvlite, pinkide vahetus jm.

Ärgitav ja intrigeeriv ökokunsti näitus R.A.I.S.K.

Aija Sakova

17. jaanuaril avati Tartu kunstikuu raames TÜ raamatukogu III korrusel ja kohviku fuajees ökokunsti näitus «R.A.I.S.K.» (Radikaalne Agiteeriv Intrigeeriv Sotsiaalne Kunst).

Näitusel osalejate sõnul lähenetakse ökotemaatikale seekord laiemalt: «Uurime liigtarbimist soodustavaid väärtushinnanguid ning tulevikustsenaariume. Vaimse keskkonna saastatus tekitab sama palju mõtlemisainest ning muret kui looduse reostamine».

Eriti mõtlemapanevalt ja teravalt mõjusid Katrin Teesi «vali-mind.jee» ning

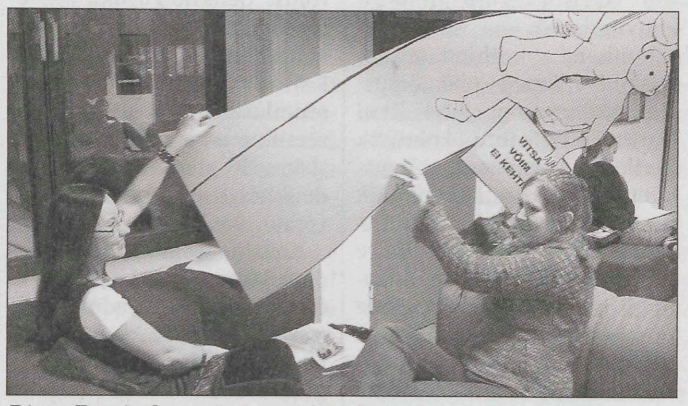

Piret Räni ekspositsioon «Meeleavaldus» inspireerib eksameiks õppivaid tudengeid. AIJA SAKOVA

Anu Vahtra ja Maris Suitsu plakatid «Keha müük». Teesi plakatisarja puhul on tegemist eesti noorte hulgas väga levinud ennast presenteerivate portaalide paroodiaga. Barbinukkude ja kaisukarude enesetutvustused on võetud elust ning tekitavad seeläbi veelgi suuremat ahastust.

Vahtra ja Suitsu plakatite pealkiri räägib iseenda eest: keha ärakasutamine reklaamides valmistab nördimust.

Piret Räni karikatuurid haakuvad Vahtra ja Suitsu kehatemaatikaga. Nad selgitavad, mis tagajärjed võivad olla plastilisel kirurgial aastate pärast. Nad tuletavad meelde, et inimene ei ela ainult täna ja siin, vaid ta keha saadab teda ka 30 aasta pärast.

Näituse on koostanud ühendused Infotankistid ja Puhas Rõõm. Näitus on avatud 13. veebruarini.

Info:www.goodwin.ee/infotankistid.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas torm tekitas sulle kahju?

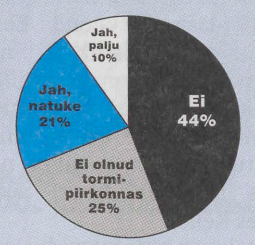

Vastajaid: 204

Uus küsimus:
Kas oled rahul doktoritoetuse uue korraga?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati juhtimise ja turunduse instituudi prof **Mait Miljanit** pikaajalise teadusliku ja pedagoogilise töö eest.

TÜ väikese medali pälvis 60. sünnipäeval pikaajalise viljaka töö eest raamatukogu peaspetsialist kataloogimise alal **Elsa Loorits**.

Tänukirjaga autasustati 50. sünnipäeval kohusetundliku ja korrektse töö eest raamatukoguhoidjat **Aili Bernotast**.

Friedrich Puksoo ettekandepäev

Täna kell 11 algab raamatukogu konverentsisaalis Friedrich Puksoo 115. sünniaastapäeva ettekandepäev «Kultuurivarad ajas».

Puksoo 2005. aasta auhinna saab Riigiarhiivi publitseerimistalituse juhataja Indrek Jürjo monograafia «Liivimaa valgustaja August Wilhelm Hupel 1737–1819» (Tallinn. Riigiarhiiv, 2004) eest.

Antiigiteater esitab Petrarca «Hinge killud».

Tartu Ülikoolist peavad ettekande Ene Sarap vanausuliste liturgiaraamatu «Irmosõ» restaureerimisest, Reet Sonni ettekande teema on «Restauraator tolmust», Marju Lepajõel «Kultuurivarad ajas».

Eesti Kultuurkapital jagas preemiaid

Eesti Kultuurkapitali 2004. a rahvakultuuri sihtkapitali preemia (40 000 kr) sai Tartu Akadeemilise Meeskoori dirigent Alo Ritsing meestelaulu arendamise eest Tartus ja Lõuna-Eestis.

Sama preemia pälvis ka TÜ folkloristika ja kognitiivse lingvistika erakorraline prof Arvo Krikmann kestvalt viljaka akadeemilise uurimistöö eest.

Margit Keller kaitses doktorikraadi

Detsembris kaitses doktoritöö «Tarbimiskultuuri representatsioonid taasiseseisvunud Eestis: transformatsioonid ja pinged» avalikkussuhete ja teabekorralduse lektor Margit Keller (pildil).

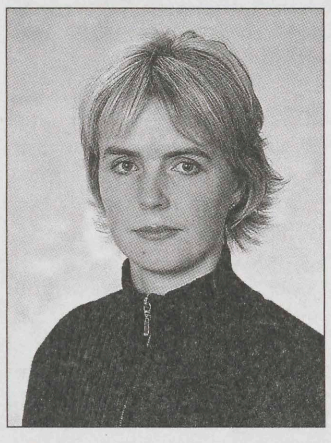

Töö uurib, kuidas eri tekstid loovad tähendust tarbimiskultuuri ning selle muutumise kohta nõukogude ajast tänapäeva.

«Samuti vaadeldakse, kuidas taasiseseisvunud Eestis kujunenud läänelik tarbimiskultuur ise muutub, millised nihked toimuvad ning kuidas avaldub pinge eri tarbimiskultuuri tüüpide vahel ning uue tarbimiskultuuri sees,» ütles Keller.

Doktoritööd juhendas prof Marju Lauristin ja oponeerisid TPÜ dots Ellu Saar ja Uppsala Ülikooli prof Jukka Gronow.

Margit Kellerile anti filosoofiadoktori kraad meedia ja kommunikatsiooni erialal.

Kogu Eesti kliima soojenemine sõltub muutustest õhuringluses

Jaak Jaagus
loodusgeograafia dotsent

Meie uurimisrühm on Eesti Teadusfondi toel uurinud viiel viimasel aastal atmosfääri tsirkulatsiooni ja Eesti ilmastiku kõikumiste vahelisi seoseid.

Uurimisrühma on kuulunud peale allakirjutanu veel instituudi kraadiõppurid Mait Sepp, Oliver Tomingas ja Rene Rajasalu, Piia Post, Janno Tuulik ja Valdur Truija TÜ keskkonnafüüsika instituudist ning praegune Eesti Mereakadeemia prof Sirje Keevallik.

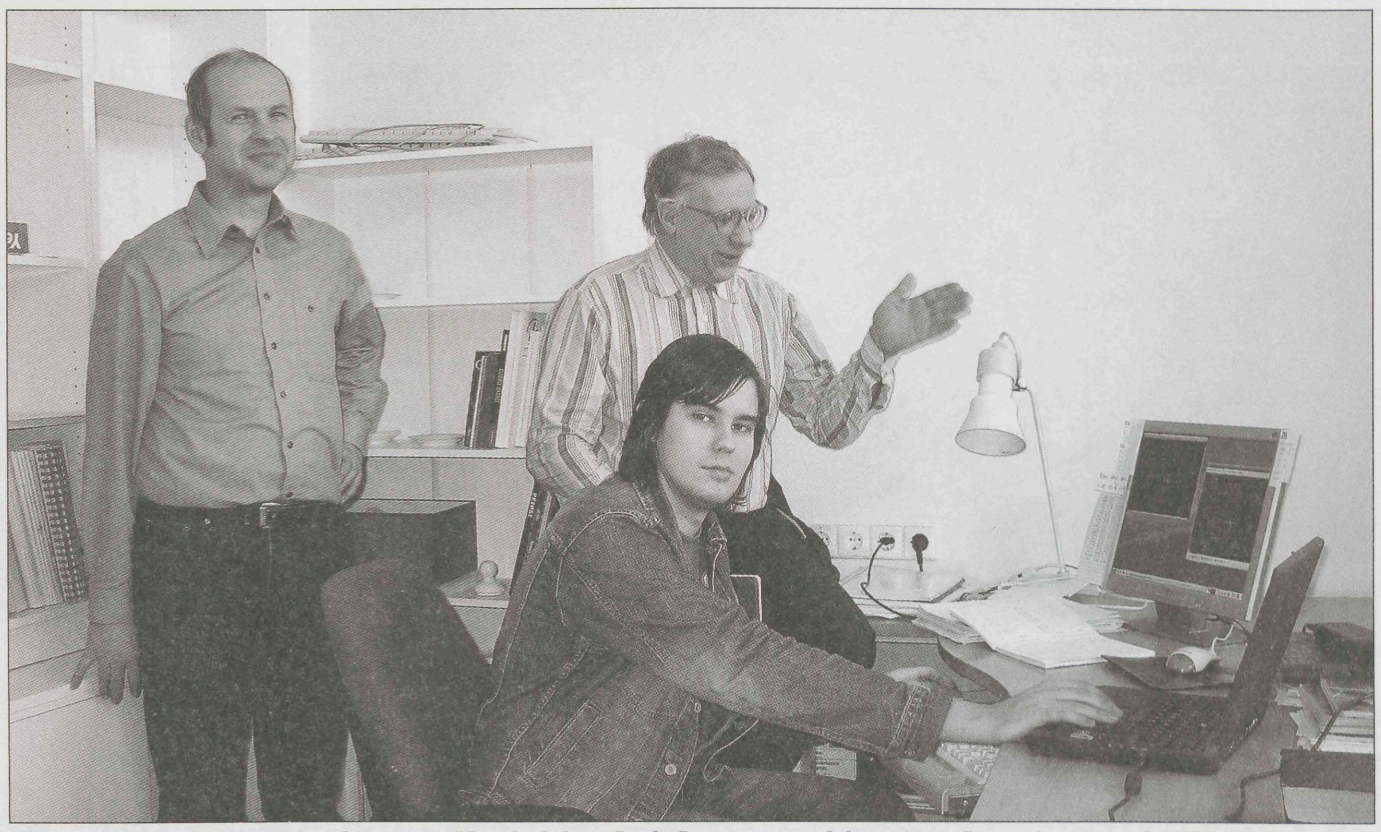

Kliimauurijate põhitöö toimub arvutis. Vasakul dots Jaak Jaagus, taga lektor Arvo Järvet ja ees teadur Oliver Tomingas.
VARJE SOOTAK

Eelmise sajandi kliima

Eesti klimatoloogid on aastakümneid uurinud kliima kujunemise seaduspärasusi, lähtudes kohalikest maastikulistest iseärasustest.

1990ndatel näidati pikkade vaatlusridade põhjal veenvalt, et ka Eestis on aasta keskmine õhutemperatuur tõusnud enam-vähem sünkroonselt globaalse soojenemisega. See tendents ei ole olnud 20. saj jooksul kogu aeg ühesugune. 1930ndateni toimus kiire soojenemine. Järgnes kolm erakordselt külma talve ning keskmine õhutemperatuur hakkas tasapisi langema.

1970ndatel hakkas keskmine temperatuur jälle kasvama, saavutades maksimumi 1980ndate lõpus ja 1990ndate algul. Edasi pole enam olulist soojenemist märgata. Kokku on aasta keskmine õhutemperatuur tõusnud Eestis 20. sajandil ligi 1°C võrra. Statistiliselt on oluline temperatuuri tõus esinenud ainult talvel (detsembrist veebruarini) ja kevadel (märtsist maini). Muul ajal ei saa kõnelda kliima soojenemisest.

Eesti kliima mõjutajad

Meie ilm ja kliima on suuresti ära määratud atmosfääri tsirkulatsiooni ehk üldise õhuringluse poolt, eriti külmal poolaastal. Eri ilmakaartest Eesti kohale liikunud väga mitmesuguste omadustega õhumassid võivad põhjustada talvel nii pakaselist külma kui ka sajust ja tormist sulailma, kevadel aga nii kuiva jahedat või niisket jahedat või hoopis kuiva ja sooja ilma. Õhumasside kiire vahetumine ja aktiivne tsüklonaalne tegevus on Eesti ilmastiku peamine iseloomustaja.

Muutused atmosfääris

Instituudi uurimisrühm tegi atmosfääri tsirkulatsiooni ja Eesti ilmastiku kõikumiste vahelisi seoseid uurides esimesel etapil kindlaks seosed tsirkulatsiooninäitajate ning Eesti ilmastiku kõikumiste vahel. Kõige tugevamad korrelatsioonid esinevad külmal poolaastal. Näiteks tugeva läänevoolu korral on temperatuur kõrgem, sademeid rohkem ja lumikatet vähem. Meridionaalse tsirkulatsiooni korral on talvel seosed vastupidised.

Järgnevalt koostati tsirkulatsiooni klassifikatsioon ja tsirkulatsiooniindeksid konkreetselt Eesti jaoks.

Kõrgemate õhukihtide tuulte aegridade analüüsi tulemusena tehti kindlaks kaks olulist muutust. Veebruaris on Eesti kohal kasvanud läänest tuleva õhuvoolu tugevus ja märtsis on suurenenud lõunavool ning nõrgenenud põhjavool.

Enam-vähem analoogilisi muutusi on täheldatud ka teistes tsirkulatsiooninäitajates. Olulisim neist on läänevoolu intensiivistumine talvel, eriti veebruaris ja märtsis. Lõunavoolu tugevnemine ja põhjavoolu nõrgenemine on peale märtsi olnud iseloomulik ka oktoobrile. Soojal poolaastal, aprillist juulini on täheldatav läänevoolu mõningane nõrgenemine.

Tõestasime ka, et praktiliselt kogu kliima soojenemine Eestis on statistiliselt olulisel määral seotud muutustega atmosfääri tsirkulatsioonis.

See, et läänevool ehk sooja ja niiske õhu kandumine Atlandi ookeanilt Euroopa kohale on talvel märgatavalt intensiivistunud, on põhjustanud temperatuuri tõusu mitte üksnes talvel, vaid ka sellele järgnenud kevadel. Termilise inertsi tõttu on kevade ilmastik suuresti seotud eelneva talve ilmaoludega. Kui talv on olnud karmilt pakaseline, siis saabub kevad hilja ja on külm. Kui aga talv on olnud pehme ja sagedaste suladega, siis kevadel sulab lumi kiiresti, maapind hakkab varakult soojenema ja tavaliselt tuleb kevad varane ja soe. Seega kirjeldab muutus talvises tsirkulatsioonis ära ka aasta keskmise temperatuuri tõusutrendi.

Uus grant

Jätkuvas uurimistöös uue grandi raames üritatakse rakendada regionaalset kliimamudelit Eesti ja lähiümbruse kliimatingimuste ning võimalike muutuste uurimiseks. Jätkub sünoptilise klimatoloogia detailsem uurimine.

Kliima mõju uurijaid

Jaak Jaagus

Tartu Ülikooli geograafia instituudis on veel terve hulk uurijaid, kes ei tegele küll otseselt kliimaga, vaid kliima erinevate mõjutustega.

Arvo Järvet on käsitlenud seoseid ilmastiku ning jõgede voolurežiimi ja järvede veetasemete kõikumiste vahel, Rein Ahas ja Anto Aasa analüüsivad fenoloogilisi nähtusi elusloodus es ja nende seoseid ilmastikuga, Alar Läänelaid uurib puude aastarõngaid kui kliimatingimuste kajastajaid, Tõnu Oja modelleerib kliimamuutuste mõju metsa kasvule, Ain Kull on ekspert tuuleenergeetiliste ressursside hindamise alal.

Ilmastikutingimused on oluliseks teguriks maastikulise aineringe uurimisel, mis on geograafia instituudi üks peamisi teadusteemasid.

Riigikohtu konkursi võitis Janno Lahe

Marelle Leppik
Riigikohtu pressiesindaja

14. jaanuaril autasustati Riigikohtu 85. aastapäevale pühendatud vastuvõtul teadustööde konkursi «Riigikohtu lahendid Eesti õiguskorras: tähendus ja kriitika» võitjaid.

Konkursi võitis õigusteaduskonna tsiviilõiguse lektor, 3. a doktorant Janno Lahe teadustööga «Kohtunikuõigusest ning Riigikohtu rollist deliktiõigusliku vastutuse arendamisel».

Konkursi hindamiskomisjon määras ühe teise ja kaks kolmandat kohta. Janno Lahe töö kuulutati teiseks (12 000 kr).

Kaks kolmandat kohta (á 9000 kr) pälvisid õiguskantsleri asetäitja-nõunik Madis Ernits («Põhiõigused kui väärtusotsustused Riigikohtu praktikas») ning Põhja Ringkonnaprokuratuuri prokurör, õigusteaduskonna 1. a magistrant Laura Feldmanis ja Sisekaitseakadeemia lektor Tristan Ploom (ühine töö «Kas jõustunud kohtuotsus on jõustunud kohtuotsus? Riigikohtu roll karistusõiguse reformi elluviimisel»).

Konkursi hindamiskomisjoni liikmed olid õigusteaduskonna õppejõud Raul Narits, Riigikohtu kohtunik Eerik Kergandberg, õiguskantsleri asetäitja-nõunik Aare Reenumägi, Tallinna Halduskohtu kohtunik Kaire Pikamäe, Inimõiguste Instituudi juhatuse esimees Merle Haruoja ja ajakirjanik Jaan Väljaots.

Konkursi eesmärk oli aidata kaasa õiguskultuuri edendamisele, analüüsides Riigikohtu lahendeid ja tutvustada laiemalt õiguspraktikat. Tööde hindamisel arvestas komisjon selle teemakohasust, olulisust ja uuenduslikkust.

UT KÜSIB

Millest kirjutasite Riigikohtu konkursil parimaks tulnud töös?

Vastab õigusteaduskonna lektor, 3. a doktorant Janno Lahe (pildil).

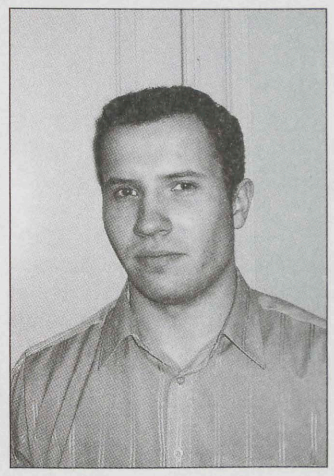

Minu konkursitöö «Kohtunikuõigusest ning Riigikohtu rollist deliktiõigusliku vastutuse arendamisel» koosnes kahest osast. Esiteks käsitlesin nn kohtunikuõigusega seonduvaid probleeme (teoreetiline osa), teiseks analüüsisin Riigikohtu praktikat deliktiõiguse rakendamisel (praktiline osa).

Kontinentaal-euroopalikus õiguskultuuris on esmaseks õiguse allikaks seadus. Seda intrigeerivam on küsimus, kas ka kohtuotsus on käsitletav õiguse allikana. Kuigi küsimust on juba pikemat aega käsitletud ka Eesti õigusteaduslikes kirjutistes, püsib probleem aktuaalsena, sest kohtuotsuste tähendus võib ühiskonnas muutuda (ja muutubki). Jõudsin järeldusele, et Eesti õiguskorras saab rääkida vaid kohtulahendite teisejärgulisest osast õiguse loomisel. Samuti leidsin, et Riigikohtu otsuste käsitlemine õiguse allikatena ei muuda meie õiguskultuuri, pigem rikastab seda osalise lähenemise kaudu anglo-ameerikalikule mõtteviisile.

Riigikohtu praktika käsitlemise eesmärk oli teha üldistusi Riigikohtu otsuste kvaliteedi kohta ning jõuda järeldusele, kas ja kuivõrd on lahendid arendanud edasi Eestis kehtivat kahju hüvitamise õiguse regulatsiooni. Samuti oli uurimuse eesmärk Riigikohtu otsuste kritiseerimine, sest hoolimata nende otsuste heast kvaliteedist, ei saa õigustatud kriitika ju kahjuks tulla.

Leidsin, et mitmes valdkonnas aitavad Riigikohtu otsused kehtivast õigusest paremini aru saada ning et enamik deliktiõigust puudutavaid otsuseid on põhjendatud ja õiglased. Mida aeg edasi, seda rohkem deliktiõiguslikke probleeme saab lahenduse ka Riigikohtu otsuste tasandil ja seda paremini väljakujunenuks saab pidada ka Eesti deliktiõigust.

Purde 27 üliõpilaselamu on renoveeritud

Kristi Kuningas
MTÜ Tartu Üliõpilasküla administratiivjuht

3. jaanuaril alustas Tartu Üliõpilasküla tudengite majutamist Purde 27 üliõpilaselamu vastrenoveeritud tiiba.

Purde 27 oli viimane objekt, mida Tartu ülikoolide ühiselamute renoveerimise projekti raames remonditi. Purde tänava majas ehitati lõpuni üks trepikoda, korrastati maja fassaad ning hoov. Pärast renoveerimistööde lõppu on seal 60 uut majutuskohta. Kõik uued toad on kahekohalised, köök, tualett ja duširuum on kahe toa (nelja inimese) peale. Kahekohalise toa hind on 1180 krooni kuus (lisanduvad kommunaalmaksud). Selle nädala alguses oli 44 vaba kohta.

Tudengid, kes soovivad elama asuda üliõpilaselamu Purde 27 renoveeritud tubadesse, peaksid kontakteeruma Tartu Üliõpilasküla majutusosakonnaga (tel 740 9955, 740 9956). Lisainfo ka meie kodulehel www.kyla.ee.

Elupõline eksamineerija AMSi sünnipäevadel dots Matti Laan kuulab pingsalt eksamineeritava Ülo Siimetsa ammendavat vastust. ANDRES JOALA

Muinsuskaitse vilistlasklubil oli sünnipäev

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

11. jaanuaril tähistas Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi (AMS) vilistlasklubi oma 16. asutamise aastapäeva.

Aastapäevaüritusel oli külalisesineja Eesti Rahva Muuseumi majandusdirektor Ülo Siimets. AMSi vilistlasklubil on traditsioon, et klubi sünnipäevale palutakse esinema eri eluvaldkondade juhtivaid inimesi. Külalisesinejaks on olnud meie ülikooli rektorid, prorektorid, Tartu linna juhtivad isikud, Riigikogu liikmed jt.

Ülo Siimets andis ülevaate muuseumi minevikust, olevikust ja tulevikuplaanidest, kõneldes Raadi mõisa ajaloost, selle suurest kunstikogust, muuseumi paiknemisest Raadi mõisas ning mõisakompleksi hävimisest II maailmasõja päivil.

Huvipakkuv oli viimase 15 aasta kohta esitatud ülevaade muuseumile väärilise hoone ehitamisest ja selle kohavalikuga seonduvatest vaidlustest. Ettekannet illustreerisid arvukad valguspildid ning tutvumiseks oli mahukas fotoalbum.

Ettekandele järgnes esineja eksamineerimine, selgitamaks tema teadmisi muinsuskaitses ja sellega seonduvates valdkondades. Eksami edukat läbimist tõendas klubiliikmete allkirjadega tunnistus.

Huvi pakkusid ka Ülo Siimetsa rännumuljed tšuktšide maalt, nende kommetest, elust ja tegevusest.

Ilmus «Mõtisklus psühhosomaatikast»

Varje Sootak

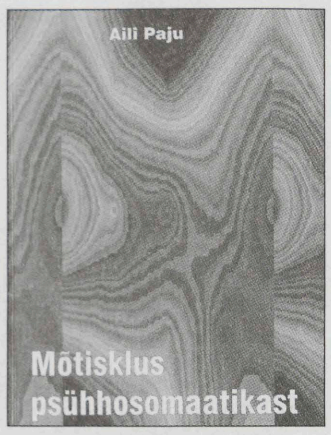

Kauaaegselt ülikooli õppejõult Aili Pajult ilmus raamat «Mõtisklus psühhosomaatikast».

Autor on väljaandesse koondanud osa semiootikaosakonnas alates 1998. a novembrist peetud psühhosomaatika (pulbitsevatest energiahoovustest tekkivad seosed ja pinged inimkeha ning hinge vahel) loenguid.

Kahes esimeses peatükis tutvustatakse psühhosomaatika uurimisvaldkondi (inimese võime vastu võtta väliskeskkonna signaale, muuta need kehaomasteks impulssideks ja toota energiat). Järgmistes peatükkides antakse ülevaade keha ja hinge vaheliste seoste käsitlustest aegade vältel. Viiendas peatükis vaatleb autor isiksuse arengu psühhosomaatilisi aspekte ning kuuendas on tähelepanu all stressi taustal tekkivad psühhosomaatilised häired.

Aili Paju märgib saatesõnas, et teemad on pakkunud huvi tulevastele ajaloolastele, teoloogidele, matemaatikuile, bioloogidele, ajakirjanikele, sotsiaaltöötajaile.

Doktorandil on õigus saada 6000 kr kuus

Aija Sakova

16. detsembril 2004 võeti Riigikogus vastu õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus, milles puudub igasugune formaalne õppetöö kõrvalt töötamise keeld toetuse saamise eeltingimusena.

Mittetöötamine toetuse saamise eeldusena, mis oli kirjas vabariigi valitsuse poolt oktoobris heaks kiidetud eelnõus, tekitas möödunud aasta viimastel kuudel TÜ doktorantide ning töötajate seas suurt pahameelt. Novembris saadeti selleteemaliste selgituste ja ettepanekutega avalik pöördumine ka haridus- ja teadusministeeriumile.

Kõikidel võimalus 6000 kroonile

Veebruarist 2005 võivad toetust taotleda seega kõik seaduses ettenähtud nõuetele vastavad doktorandid, hoolimata sellest, kas nad töötavad või mitte. Selleks tuleb dekanaati esitada taotlus 15. veebruariks. Samuti on võimalus neil doktorantidel, kes praegu saavad toetust 3000 krooni kuus, esitada uus taotlus suuremale summale.

Õppetoetust saavad taotleda ka esimese aasta doktorandid. Kui toetust määratakse üldjuhul 10 kuuks ehk terveks õppeaastaks, siis antud juhul tehakse seda viieks kuuks. Seaduse järgi kohustub õppeasutus toetuste määramise otsustama hiljemalt 10. märtsiks 2005.

Edaspidi on arstiteaduse doktorandi, doktoriõppe arenduse töörühma liikme Lenne-Triin Heidmetsa sõnul toetust võimalik taotleda positiivse atesteerimistulemuse alusel.

Kitsenevad mõned teised stipendiumid

Aastas 60 000-kroonise toetuse saamise võimalus toob endaga kaasa aga mõningaid teisi muudatusi. Nii näiteks ei tohi doktoriõppe peaspetsialisti Anita Kärneri sõnul enam maksta stipendiume Eesti Teadusfondi grantidest neile doktorantidele, kes saavad õppetoetust. «Teistele doktorantidele võib ETFi grantidest toetusi maksta ja seda ka nende suvekuude eest, mil doktoranditoetust ei saa,» ütles Kärner.

Heidmets lisas veel, et ETFi grantidest saab stipendiume maksta ka toetust saanud doktorantidele, aga seda vaid suvekuudel, kui õppetoetust ei saa.

Ära kaob sihtfinantseerimise taotlemise võimalus. Heidmetsa sõnul peaksid nüüdsest sarnase otstarbega materiaalsed vahendid tulema peamiselt juhendaja finantsidest, kuhu antud summad on osaliselt üle kantud.

Eesti Toetusfondi juhatuse liikme Meelis Sirendi sõnul lähevad sihtfinantseerimise summad kasvavate õppetoetuste alla ning ta leiab, et on mugavam, kui rahastamisallikaid on vähem, kuna kättesaadavad summad ju suuresti ei muutu.

Ülikoolis on õppeprorektori korraldusega moodustatud doktoriõppe arenduse töörühm, kuhu kuuluvad Aune Valk, Väino Puura, Valter Lang, Leho Ainsaar, Lenne-Triin Heidmets, Anita Kärner ja Madis Saluveer.

Töörühma ülesanne on juuni lõpuks välja töötada doktoriõppe põhimõtted, doktorandileping ning doktorantide atesteerimise kord ja edasijõudmise kajastamine õppeinfosüsteemis. Olulise ülesandena märgib Anita Kärner ära veel doktoriõppekavade arenduse põhimõtete väljatöötamist.

Töö doktoriõppe arenduse alal

Ka haridus- ja teadusminister Toivo Maimets kommenteeris oma vastuses TÜ doktorantide ja töötajate avalikule pöördumisele doktorandistaatuse küsimust: «Ettepanek muuta tulevikus doktorandi staatust on kompleksne, sisaldades peale sotsiaalsete garantiide suurendamise ka ettepanekuid asetada doktorandile töövõtja kohustused ja vastutus doktoriõpingute täitmise osas.» Sealjuures kutsus Maimets üles esitama ministeeriumile detailseid ettepanekuid, kuidas olukorda lahendada.

Töörühma liikme Lenne-Triin Heidmetsa sõnul on praegune lahendus hetkel optimaalne ning kompleksete lahenduste leidmise ja väljatöötamisega tegeldakse aktiivselt.

«Loodetavasti leitakse vahendid ja võimalused muuta doktorandi staatus atraktiivsemaks, mille kaudu motiveerida teadusliku potentsiaaliga inimesi astuma doktorantuuri. Võimaluste loomise, motiveerimise ning sisulise kontrolli rakendumise koostoimel suureneb loodetavasti nominaalajaga kaitstavate väitekirjade arv ning tagatakse akadeemilise sektori jätkusuutlikkus,» kommenteeris Heidmets.

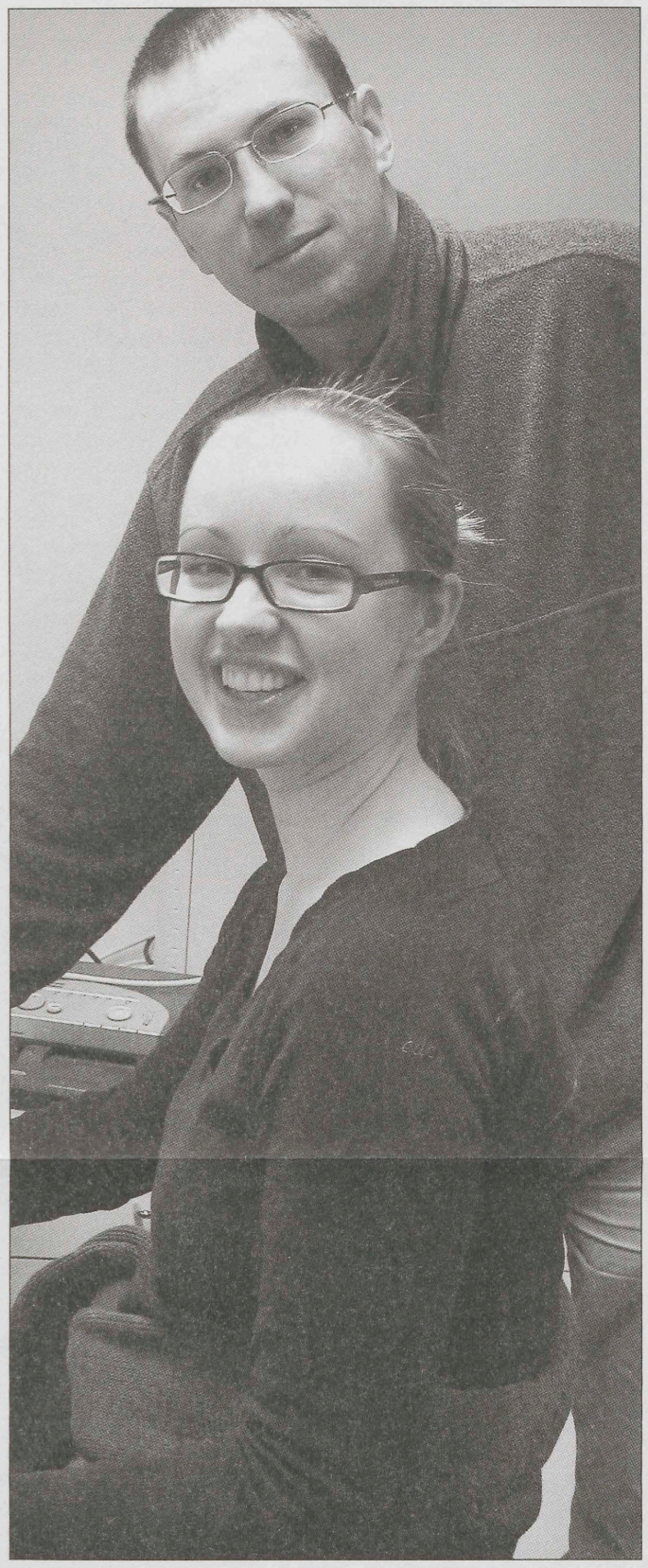

Arstiteaduse doktorandid Alar Toom ja Lenne-Triin Heidmets leiavad, et praegune lahendus on hetkel doktorantidele optimaalne. AIJA SAKOVA

LENNE-TRIIN HEIDMETS

Loodetavasti leitakse vahendid ja võimalused muuta doktorandi staatus atraktiivsemaks.

UUDISED

Tehnoloogiainstituudi konkurss

Tehnoloogiainstituut kuulutas Tartu SPINNO 2 projekti raames välja konkursi «Uuendusmeelne koostööpartner».

Osalema oodatakse kõiki Eesti ettevõtteid, kes on viimastel aastatel rakendanud oma toodetes, teenustes või tööprotsessides edukalt TÜ ja EPMÜ teadustulemusi.

Eesmärk on tunnustada uuendusmeelseid ettevõtteid, kes on kaasanud oma arendustegevusse ülikoolide potentsiaali.

Konkursil valitakse välja parim Tartu ülikoolide teadustulemusi kasutanud ettevõte.

Tulemused kuulutatakse välja Tartu linna ettevõtlusnädalal toimuval tehnoloogiapäeval 28. aprillil.

Info: www.tuit.ut.ee.

Tulekul on Eesti haridusfoorum

28. ja 29. jaanuaril toimub Tallinnas TPÜs 10. haridusfoorum «21. sajandi haridus – kas haridus kõigile?».

Arutatakse millises suunas on senine hariduspoliitika, -seadustik, rahastamine ja korraldus mõjutanud haridusse kättesaadavust Eestis ning milles nähakse ELi hariduspoliitika mõju.

Foorumi teemad on veel «ülalt» tulnud mõjutuste rakendamine või tagasilükkamine koolides, omavalitsustes jm.

Info: www.haridusfoorum.ee.

Kunstikuul kõikide kunst Y-Galeriisse

18. jaanuaril avati Y-galeriis Tartu kunstikuu raames näitus «Keeniused 2 – kõikide kunst».

Näitusel eksponeeritakse kõikide soovijate taieseid. Ainuke piirang teostele oli nende ohutus galerii eksistentsile.

«Kui ruumi jagub, võib teoseid tuua ka näituse toimumise ajal,» kommenteeris galerist Margus Kiis.

Raul Meel oli Y-Galeriis rahva ees

19. jaanuaril toimus Y-Galeriis sarja «Kunstnik kohtub rahvaga» esimene üritus.

Galerist Margus Kiisi sõnul esines vanameister, avangardist, nonkonformist ja omamoodi skandaalne kunstnik Raul Meel.

Raul Meel rääkis üritusel oma kunstist, vaadetest ja vastas huviliste küsimustele.

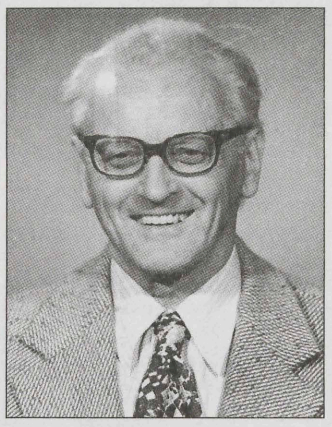

Akad Paul Ariste 100. sünniaastapäev

3. veebruaril tähistatakse ülikoolis akad Paul Ariste 100. sünniaastapäeva.

Toimub konverents «Interlingvistika ja eurolingvistika», antakse välja auhind «Akadeemik Paul Ariste» jne.

ÕNNITLEME

Dots Silvia Russak 75

19. jaanuaril tähistas oma 75. sünnipäeva dotsent Silvia Russak, kes on töötanud Tartu Ülikoolis 1958. aastast.

1969 kaitses ta meditsiinikandidaadi kraadi. 1975–1985 oli ülikooli stomatoloogia osakonna juhataja. Ta on suuja hambahaiguste õpetaja üliõpilastele ja kolleegidele tänaseni.

Kogu oma tegevusega on ta seisnud hea selle eest, et hoida kõrgel eriala mainet, esindades Eesti hambaarste nii kodus kui ka välismaal. Tema initsiatiivil võeti Eesti Stomatoloogia Selts 1995. a Ülemaailmse Hambaarstide Föderatsiooni liikmeks. Oma töösse suhtumise ja delikaatse käitumismaneeriga on ta eeskujuks nii kolleegidele kui üliõpilastele. 1978–1997 oli Silvia Russak Eesti Stomatoloogia Seltsi president, jäädes aktiivseks kaasamõtlejaks ka pärast valimisperioodi lõppu. Ta on olnud sotsiaal(tervishoiu)ministeeriumi eriala nõunik ja Eesti Haigekassa konsultant.

Õppejõu ja aktiivse erialaseltsi liikmena on ta juhtinud mitmeid suutervishoiuprojekte, on olnud nelja Eesti Teadusfondi grandi hoidja ja on praegu ühe grandi põhitäitja.

Russaku teadustöö põhitemaatika on hambahaiguste levimus, hammaste struktuuri häired, fluoroos, põhjuslikud tegurid, hambahaiguste preventsioon. Teadusartiklite arv ulatub üle 40.

Aktiivse klinitsistina on ta kõrgelt hinnatud spetsialist laste hammaste kõvakudede ja limaskesta haiguste alal.

Oma teadmisi ja kliinilise töö kogemusi jagab Silvia Russak arstide täienduskeskuse kursustel, näiteks tänavu on ta planeeritud kolme eriteemalise kursuse kuraatoriks ja 6 kursuse lektoriks.

Käesoleval aastal on ta Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu president ja Tartu linnavolikogu liige. Ta on ka dotsentide ja teadurite klubi aktiivne liige, koordineerides kuue aasta jooksul Riigikogus emeriitdotsendi staatuse taotlemist, see hakkab kehtima 1. jaanuarist 2006.

Kõige muu kõrval on tema elu täitnud sügav huvi muusika vastu ja ta on seda süstinud ka ümbritsevatesse inimestesse.

Õnnitleme ja soovime ettevõtlikku ja rõõmsat meelt ka järgnevateks aastateks!

Kolleegid
stomatoloogia kliinikust

ÕNNITLEME

Epp Tamm – *gratulationes maximas annis LXV peractis*

Õnnitleme juubeli puhul klassikalist filoloogi Epp Tamme. Epp on tegelenud kreeka ja ladina keelega üle kolmekümne aasta. Kogu ta elutöö on pühendatud klassikaliste keelte õpetamisele. Epp Tamm kaitses teaduskraadi Leningradi Riiklikus Ülikoolis ja ta on filoloogiakandidaat. Teadustöö teema puudutas kreeka mütoloogia ja kirjanduse seost, täpsemalt – Odysseuse kuju Homerose eeposes ja kreeka tragöödias.

Epp on õpetanud ladina keelt paljude erialade üliõpilastele (eesti filoloogia, inglise filoloogia, ajalugu, meditsiinierialad, õigusteadus). Ta on lugupeetud ja armastatud õppejõud, kes paistab silma kohusetundlikkuse, tagasihoidlikkuse ja sõbraliku nõudlikkusega.

Klassikalise filoloogia eriala taastamisel ülikoolis 1990 asus Epp Tamm õpetama ka kreeka keelt. Tal on valminud ülimalt populaarne kreeka keele grammatika. Samuti on ta tõlkinud antiikautorite tekste kreeka ja ladina keelest eesti keelde, toimetanud mitmeid antiigiteemalisi raamatuid, koostanud ülevaate eriala ajaloost. Epp Tamm kuulub lahutamatult klassikalise filoloogia eriala edendamise juurde.

Kolleegidele on ta olnud abivalmis ja sõbralik töökaaslane, kellele võib alati loota, teenides ära nii kolleegide kui ka üliõpilaste armastuse ja lugupidamise. Et see semester on tal ülikoolis viimane, siis õnnitleme Eppu südamest ja täname suure töö eest klassikalise filoloogia eriala ülesehitamisel ja edendamisel!

Kolleegid,
õpilased, sõbrad

IN MEMORIAM

Prof Valve Saarma

23. jaan 1920 – 13. jaan 2005

13. jaanuaril lahkus väga lugupeetud arstiteaduskonna kauaaegne prof Valve Saarma.

Valve Saarmale andis E. Lenderi Gümnaasium väga hea hariduse, et jätkata õpinguid TÜ arstiteaduskonnas. Juba õppimise ajal alustas ta tööd teaduskonnasisehaiguste kateedri assistendina. Järgnes töö kehakultuuriteaduskonnas arsti ning Tartu kliinilises sünnitusmajas terapeut-konsultandina.

Valve Saarma dissertatsioonid on valminud igapäevatöö kõrval. 1965 kaitses ta kandidaadiväitekirja ja 1971 doktoriväitekirja «Autoimmuunsete mehhanismide osa kilpnäärmehaiguste patogeneesis».

Valve Saarma on ülikoolis töötanud alates assistendist, jätkates 1964 hospitaalsisehaiguste kateedri dotsendina ja 1973. aastast professorina.

Ta oli suurepärane sisearst, kes alati püüdis mõista just konkreetse haige vaevuste olemust organismi terviklikkust arvestades. Ta oli arst, keda patsiendid jäägitult usaldasid. Ta õpetas üliõpilasi mõtlema, mõistma ja patsiendist lugu pidama.

Arsti ja õppejõu tööga samavõrra oluliseks pidas Valve Saarma uurimistegevust. Erinevate sisehaiguste tekkemehhanismid olid tema teadustööde sisuks. Ta oli veel arengu algjärgus olevate immunoloogiliste uuringute aktiivne juurutaja. Materiaalsed tingimused teadustööks olid tagasihoidlikud ning ta ei säästnud vaeva vajalike tingimuste loomisel.

Ta juhendas viit kandidaadiväitekirja ja rohkem kui 30 üliõpilasteadustööd. Valve Saarma andis oma juhendatavatele teadustööks põhilise – ideede- ja teostamisvabaduse, ausa suhtumise tulemustesse ja töökuse.

Silmatorkav on Valve Saarma teadustöö tulemuslikkus– 112 publikatsiooni, monograafia jne.

Aktiivse ja entusiastliku kolleegina oli Valve Saarmal oluline roll teaduskonna arengus. Ta juhtis arstide täienduskoolitust jne.

Prof Saarma oli sisehaiguste eriala autoriteet, mistõttu kolleegid valisid ta Tartu Terapeutide Seltsi ja sisehaiguste probleemkomisjoni esimeheks ning erialanõukogu aseesimeheks. 1977. aastast oli Valve Saarma Eesti teeneline arst.

Prof Saarma on alati olnud suurepärane kolleeg, kes kunagi oma ajast ja abist ei keeldunud, vaid paljudes keerulistes situatsioonides parima lahenduse leidis.

Ta oli tõelise juhi eeskuju, kes alati mõtles ennekõike teistele ja kõige viimasena enesele.

Jääb vaid imetleda, kuidas tal jätkus hingejõudu, südamesoojust ja tahtmist ning energiat.

Valve Saarma suur armastus oli tema pere ja kodu. Toetas ta ju alati abikaasat prof Jüri Saarmat. Lapsed Rein Saarma, Riina Saarma ja Mart Saarma oma lastega on ema mõtete ja tegude jätkajad.

Arstiteaduskond
SA Tartu Ülikooli
Kliinikum

Hüvastijätt *prof emer* Valve Saarmaga toimub 23. jaanuaril kl 13 TÜ aulas.

TARTU ÜLIKOOL

TÜ võtab teadus- ja arendusosakonda tööle

teadustalituse peaspetsialisti,

kelle ülesanne on TÜ teadustegevuse analüüsimine, vastava strateegia koostamine ja realiseerimine, teaduse hindamise koordineerimine ning teadusinfosüsteemi haldamise ja arendamise korraldamine.

Edukal kandidaadil on:
- teaduskraad, teadustöö kogemus
- teadmised teadus- ja kõrghariduskorraldusest
- väga hea analüüsi-, algatus ja korraldusvõime
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- väga hea eesti ja inglise keele oskus
- hea arvutioskus (MS Office)
- soovitavalt teadusadministreerimise töökogemus

Pakume:
- konkurentsivõimelist palka
- kaasaegset ja arendavat töökeskkonda

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **26. jaanuaril** e-postiga või paberkandjal TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Info: tel 737 5145.

Tartu Ülikooli Muuseumid on 1. jaanuaril tööd alustanud TÜ asutus, kuhu kuuluvad ülikooli ajaloo muuseum, kunstimuuseum ja loodusmuuseum. Asutuse eesmärk on ühiskonnale teaduse, kunsti ja ülikoolihariduse tutvustamine ülikooli ajaloo ning museaalse varamu kaudu, selle varamu kogumine ja säilitamine ning ülikooli ajalugu ja muuseumi kogusid puudutava teadustöö tegemine.

TÜ võtab ajavahemikuks 1. märts 2005 kuni 31. jaan 2010 TÜ Muuseumidesse tööle

ülikooli ajaloo muuseumi direktori,
kunstimuuseumi direktori ja
loodusmuuseumi direktori,

kelle ülesanne on vastava muuseumi töö juhtimine ja arendamine.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad)
- teadmised museoloogia ja muuseumipoliitika valdkonnas ning soovitavalt vastav töökogemus
- juhtimiskogemus
- väga hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- hea arvutioskus (MS Office)
- väga hea keelteoskus (sh inglise keel)

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, vormikohane CV, teadustööde nimekiri, haridust ja teaduskraadi kinnitava dokumendi ärakiri ning konkursist osavõtja jaoks oluliseks peetavad muud materjalid hiljemalt **2. veebruaril** TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Info: tel 737 5145.

TATJANAPÄEV NARVAS

28. jaanuaril tähistab Narva kolledž tatjanapäeva tõrvikrongkäiguga läbi Narva linna ning esimese kursuse üliõpilaste vastuvõtmisega üliõpilase austavasse seisusesse Narva Hermanni linnuses. Tõrvikrongkäik hakkab liikuma Narva kolledži juurest kell 18. Lisainfo tel 514 0473 või 356 0608.

TEATED

28. jaanuaril osaleb TÜ **Võrumaa noortemessil** Võru kultuurimajas Kannel. Tutvustatakse õppimisvõimalusi ja 2005. aasta sisseastumistingimusi. Info: Aime Randveer, tel 737 5625.

Keeleõpe AHLi Tartu Keskuses: rootsi k meditsiinisõnavaraga, soome, saksa, inglise. Soodne hind, tulumaksutagastus, väikesed rühmad. Info: tel 509 8606, info@ahltartu.ee, www.ahltartu.ee.

TALIUNIVERSIAADI TULEMUSI

16. jaanuaril olid Seefeldis eestlastest parimad TÜst Kaili Sirge 5 km ja Kaspar Kokk meeste 10 km vabatehnikas. Sirge sõitis end 13. kohale. Suurte lootustega startinud Kaspar Kokk oli eestlastest parimana 19., Peeter Kümmel oli 37., Vahur Teppan 68. ja Kein Einaste 84.

ÕNNITLEME

75

Lembit Kivistik, arvutiklassi administraator – 26. jaanuar

70

Eva Kikas, muuseumiteenija – 27. jaanuar

55

Ene Metspalu, vanemteadur, õppetooli hoidja – 24. jaanuar
Imbi Traat, dotsent – 24. jaanuar

50

Leili Järv, kalandusbioloog – 26. jaanuar

45

Olev Salum, dotsent – 23. jaanuar

40

Pait Teesalu, professor, kliiniku juhataja – 26. jaanuar

35

Aune Rehema, assistent – 25. jaanuar

30

Alar Rosentau, vaneminsener – 22. jaanuar

25

Eneli Härk, laborant – 26. jaanuar

KAITSMISED

25. jaanuaril kaitsevad ärijuhtimise magistriprojekti Narva mnt 4 aud B202:
kl 12.15 **Kerry Kütt** (ekstern) «Kinnisvara investeerimisprojekti finantsanalüüs krediidiasutuses: metoodika loomine ja selle rakendamisvõimalused». Juhendaja assistent Kaia Kask. Oponendid Ene Kolbre, maj-knd ja Vambola Raudsepp, maj-dr;
kl 13 **Mall Reier** «Müüjate töösoorituse hindamine ja tulemustasustamine AS-s R Kiosk Eesti». Juhendaja dots Kulno Türk. Oponent Dorel Tamm, MA (maj).

27. jaanuaril kaitsevad Lossi 3-306 TÜ Euroopa Kolledžis Euroopa õpingute magistriprojekti:
kl 10 **Riina Laigo** «Rahvusvaheliste doonororganisatsioonide omavaheline koordinatsioon arenguabi andmisel. Gruusia näide». Juhendaja Priit Turk, MSc. Oponent Piret Ehin, PhD;
kl 10.45 **Merle Heitur** «Kohaliku omavalitsuse valimised Euroopa Liidu kodakondsuse aspektist». Juhendaja Kristi Land, dr iur. Oponent Tanel Kerikmäe, LL.M, LL.Lic.

LOENGUD

25. jaanuaril kl 12 toimub Jakobi 5-302 **Leila Oja** *venia legendi* loeng «Eduka tunni ettevalmistuse mudel kehalise kasvatuse näitel».

27. jaanuaril kl 10.15 toimub keemiahoones aud 320 teadur **Koit Herodese** *venia legendi* loeng «Vedelikkromatograafia - mass-spektromeetria (LC-MS) meetodi tutvustus».

27. jaanuaril kl 19 toimub SA Domus Dorpatensise ruumes (Raekoja plats 1/Ülikooli 7) sarja **«Teatrikülastaja kohtub lavastajaga»** kolmas kohtumisõhtu teemal «Teater ja kirik». Teatri ja kiriku seoseid ja suhteid vaagivad Rakvere teatri lavastaja Üllar Saaremäe ja Eesti Kirikute Nõukogu täitevsekretär Tauno Teder. Üritus on kõigile huvilistele tasuta. Info: www.dorpatensis.ee, tel 733 1345.

27. jaanuaril kl 18 peab justiitsministeeriumi nõunik, TÜ õppejõud Kai Kullerkupp õigusinstituudi I korruse saalis (Tallinn, Kaarli pst 3) avaliku loengu **«Perekonnaseaduse tänapäevased probleemid Eestis»**. Info: Rein Saarma, tel 648 2294, e-post: rein@saarma.ee.

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Reporter Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

28. jaanuar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 4 (2204)

www.ut.ee/ajaleht

Piiriküsimusi käsitlevad mainekad teadlased

Aija Sakova

2. ja 3. veebruaril toimub ülikooli ajaloo muuseumis Tartu rahu 85. aastapäeva puhul rahvusvaheline ajalookonverents «Piirimuutused Euroopas 20. sajandil».

Konverentsi patroon on president Arnold Rüütel.

Põhiliselt ingliskeelne konverents ei keskendu vaid pelgalt Eesti-keskse tele teemadele. Peakorraldaja, nõukogude perioodi ajaloo uurimiskeskuse juhataja ajaloodoktori Olaf Mertelsmanni sõnul on konverentsi teemade puhul tegemist laiemalt piiriuuringutega. «Meil oli valida, kas teha Eesti-keskne ja Eesti tipptegijatega konverents või korraldada midagi rahvusvahelist. Otsustasime viimase kasuks, mis peaks ühelt poolt aitama teadvustada Eestit ja Eesti temaatikat mujal Euroopas, teisalt aga ka ehk heita siinsele ajaloole teine pilk,» selgitas Mertelsmann.

Rahvusvahelised ja teaduslikud arutelud

Kuna ettekanded tuleb saata korraldajale enne esinemist, siis on Mertelsmanni sõnul kõigil osalejatel võimalus juba eelnevalt tutvuda teda huvitavate ja puudutavate uurimustega. «Nii on Tartu kahepäevane konverents paigaks, kus Euroopa tunnustatud teadlased astuvad omavahel dialoogi ja saavad üksteiselt uurida ja üle küsida asju, mis neile veel võõrad,» kommenteeris Mertelsmann.

Tunnustatud piiriuurijad Tartus

Esinejaid saabub konverentsile kõikjalt Euroopast. «Teade konverentsi toimumise kohta ilmus mitmes rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjas, aga ka paljudel veebilehekülgedel. Meie rõõmuks oli huvi väga suur, saime 40 sooviavaldust,» ütles Mertelsmann. Ettekannete teemade- ning esinejatering on lai.

Analüüsitakse nii üldisemaid probleeme, nagu keele ja rahvuse piiride muutumine, piirimuutuste revideerimine ja mälu kultuuripoliitika kui ka konkreetsete riikide või regioonide näiteid. Regioonidest käsitletakse peale Eesti ja Nõukogude Liidu veel Poolat, Iirimaad, Bukoviinat, Ungarit, Sloveeniat, Saksamaad, Taanit, Itaaliat, Kreekat ja Horvaatiat.

Mertelsmanni sõnul on nii Euroopast kui ka Ameerikast pärit esinejate puhul tegemist mainekate uurijatega: «Eraldi tuleks kindlasti ära märkida prof Thomas Lundén Södertorni Ülikoolist Rootsist, prof Walter C. Clemens Bostonist ja prof Alice Freifeld Floridast». Prof Clemensi ettekande pealkiri on provokatiivne – «Miks Baltikum ei ole Balkan?». Prof Freifeld räägib ümberasustatud isikutest ja Ungari auklikest piiridest 1945–1948 ning prof Lundén keele, rahvuste ja piiride muutumisest 20. sajandi Euroopas.

Nõukogude perioodi ajaloo uurimiskeskus

Konverentsi peakorraldaja Olaf Mertelsmann on TÜ nõukogude perioodi ajaloo uurimiskeskuse juhataja. «Keskus on suhteliselt noor, avati märtsis 2004. Töö on hetkel projektipõhine. Oleme korraldanud kolm väiksemat konverentsi Lätis, Venemaal ja Tartus, ettevalmistamisel on kolm raamatut ning pärast Tartu rahule pühendatud konverentsi ootab aprillis juba järgmine konverents,» räägib Mertelsmann uurimiskeskuse tööst.

KONVERENTS

«Piirimuutused Euroopas 20. sajandil«
2. ja 3. veebruaril ülikooli ajaloo muuseumis
Kava UT 4. lk

Mertelsmann on pärit Hamburgist, ta on töötanud Novosibirskis ja Eestis. Tema peamine uurimisteema on hetkel Eesti ühiskonna sovetiseerimine aastatel 1940–1956.

Selles hoones Vanemuise 35 sõlmiti 2. veebruaril 1920 Tartu rahu.

VARJE SOOTAK

Tartu rahu erinevatest nurkadest

Eero Medijainen
lähiajaloo prof

2. veebruaril 1920 allkirjastatud rahuleping koosnes kokku 20 artiklist ja moodustas sõlmijate arvates terviku. Täna rõhutame vaid lepingu paari punkti ja neid poliitikuid, kes kogu teksti on lugenud, polegi vist väga palju.

Oma seisukohad ja hinnangud pole välistatud, kuid reeglina lähtutakse II artiklist, kus Venemaa tunnustas «ilmtingimata Eesti riigi rippumatust ja iseseisvust» ja loobus Eesti suhtes nii sise- kui välispoliitilistest kohustustest ja õigustest. Kindlasti teatakse ka seda, et rahuleping maksti üsna heldesti kinni. Hoopis heldemini kui analoogilised lepingud teiste naabritega.

Eesti enda kohustused

Ühtlasi mäletatakse, et osa lubadustest jäi täitmata, kontsessioonid ja osa I maailmasõja tõttu siit evakueeritud varadest tagasi saamata. Vähem tahetakse meenutada seda, et Eesti võttis endale kohustuse taotleda alalist neutraliteeti ja mitte lubada oma territooriumile võõraid väeüksusi. Kui aga need artiklid enam ei kehti, miks peaks siis kogu leping kehtima?

Mida veel Tartu rahu puhul väärtustatakse, see oleneb juba maailmavaatest ja iga konkreetse hindaja-kirjutaja eesmärkidest. Kas tegemist oli võiduga, kas Vabadussõda oli ikka omaette sõda kahe iseseisva riigi vahel? Viimase tosina aasta kooliõpikutest, mõnest populaarsest mängufilmist, II maailmasõja eelsetest kirjutistest ja muust taolisest lähtudes ehk rahvusliku mälu valguses on selles isegi pisut kohatu kahelda.

Kas Vabadussõda oli sõda?

Huvitaval kombel aga ei olnud Eesti näiteks Saksamaaga sõjaseisukorras, kuigi kinnitame, et keiserliku Saksamaa okupatsioon algas 1918. aastal pärast Eesti iseseisvuse väljakuulutamist. Sõda ei kuulutatud isegi hoolimata sellest, et Eestile avaldati Lääneriikide poolt 1918. aasta kevadel vastavat survet.

On tõenäoline, et sõja kuulutamisega Saksamaale oleks Eesti aasta hiljem vähemalt formaalselt kuulunud maailmasõja võitnud riikide hulka ja teda oleks ametlikult kutsutud rahukonverentsile.

Nüüd pidime sinna paraku minema kontvõõrastena ja Eesti delegatsioon ei kuulunud Versailles` rahulepingu allakirjutanute hulka. Samas peame me Jaan Poska ja teiste missiooni Pariisis 1919. aastal edukaks. Seda peamiselt tema enda hiljem avaldatud päevikute toel. Aga taas võrdlusi tuues ei suuda need muidugi võistelda tänapäeva Eesti poliitikute katsetega end võitjate või vähemalt ajaloo peategelaste hulka kirjutada.

EERO MEDIJAINEN

See, mida Tartu rahu puhul väärtustatakse, oleneb maailmavaatest ja iga konkreetse hindaja-kirjutaja eesmärkidest.

Vabadussõda oli sõda, kui me lepime kokku, et iga relvastatud konflikti, milles on enam kui 1000 hukkunut, võiks sõjaks nimetada. Aga see ei kaota veel küsimusi. Isegi võidupüha ei tähista me mitte seoses võitudega sõjas enamliku Venemaa vastu. Keda me sel võidupühal ikka võitsime, kas see oli samuti sõda ja miks siis rahulepingut ei sõlmitud? Kui tegemist oli sõjaga, kas siis ei peaks samuti rahu tegema! Vaevalt olid selle sõja kaotajad ühtlasi punase Venemaa liitlased.

Siiski – teatud tingimustel oleks neist ehk võinud saada Venema liitlased. Paraku pole me enam kindlad, millise Venemaa liitlased. Kui püsima oleks jäänud too 1917. aastal loodud ehk demokraatlik ja USA poolt toetatud Venemaa ning selline Venemaa oleks omakorda toetanud 1919. aasta alguses Weimaris rajatud demokraatlikku Saksamaad, kas siis ikka oleks sündinud Versailles' lepingu taoline rahuleping nagu nüüd 28. juunil 1919 juhtus? USA seda lepingut ei tunnistanud.

Leping kuulub ajaloolastele

Kas siit ei võiks teha koguni järeldusi, et Eesti poolt jaanipäeva paiku ehk siis võidupühal peetud lahingud kindlustasid ühelt poolt punaste võimu Venemaal ja teiselt poolt aitasid kaasa rahulepingute fikseerimisele Euroopas või rajasid need koguni nn Versailles` süsteemi?

Vaevalt oli Tartu rahuleping väga suur võit Eesti poolel kaasa löönud vabatahtlikele Soomest, Taanist, Inglismaalt, endisele Loodearmeele või isegi baltisakslastest koosnenud väeüksustele. Rääkimata muidugi neist eestlastest, kes hoopis teisel poolel sõdisid. Neilegi polnud see mingi lokaalne sõda Eesti pärast, vaid võitlusega millegi hoopis olulisema ja suurema nimel. Pealegi mäletame veel Paul Vihalemi, Edgar Mattiseni jt kirjutisi, milles kinnitati, et Tartu rahuleping oli hoopis suur võit Nõukogude Venemaale, kes murdis läbi blokaadi jne.

Tartus 2. veebruaril 1920 juhtunut võib teatud tingimustel käsitleda koguni reetmisena, kui vaadata sellele Poola, Soome või isegi Läti suunalt.

Üsna aktuaalsed piiririikide sõjalise liidu plaanid lõikas rahuleping läbi ja hiljem, rahutingimustes oli sõjalist liitu juba hoopis keerulisem sõlmida. Seda ei suudetudki kuni 1939.–1940. aastani välja, mis maksis kätte juba hoopis valusalt.

Tartu rahuleping on teatud mõttes sarnane Hitleri-Stalini paktiga või nagu Putin kinnitas: need kuuluvad ajaloolastele, kuigi võib kahelda, kas poliitikud sellega ikka rahule jäävad.

Tartu rahu 85. aastapäeva üritused

2. veebruaril, Tartu rahulepingu 85. aastapäeval toimub kõnekoosolek, rahvusvaheline ajalookonverents ja pidulik kontsertvastuvõtt Vanemuise kontserdimajas.

Kell 9.45 asetavad riigi- ja linnajuhid pärjad Tartu vabadussambale, Kalevipoja monumendile Vabadussõjas langenute mälestuseks.

Kell 10 algab kõnekoosolek Vanemuise 35 hoone juures, kus sõlmiti Tartu rahuleping. Kõnelevad peaminister Juhan Parts, linnapea Laine Jänes, Tõnis Lukas, Enn Tarto, Helmut Piirimäe jt. Tartu rahu allakirjutamise toas esitatakse temaatiline lühinäidend (lavastaja Ago-Endrik Kerge). Samas on näitus «Tartu rahu 85». Kell 12 algab ajaloo muuseumis konverents.

Kontserdil kuulutab president Arnold Rüütel lõppenuks ka Eesti lipu aasta.

Kell 20.15 toimub kesklinnas Tartu rahu 85. aastapäeva ilutulestik.

AKADEEMIK PAUL ARISTE 100. SÜNNIAASTAPÄEV

Ariste juubeliüritusi

1. veebruaril kell 14 avatakse TÜ Raamatukogus näitus. Avamisel kõnelevad Peeter Olesk ja Tõnu Seilenthal.

2. veebruaril tähistab Paul Ariste 100. sünniaastapäeva konverentsiga tema koduvald Torma. Ettekande peavad dotsendid Heinike Heinsoo ja Tõnu Seilenthal. Esinevad ka akadeemik Ariste kunagised aspirandid Venemaa soome-ugri vabariikidest. Musitseerivad Viljandi Kultuuriakadeemia rahvamuusikud.

3. veebruaril ilmub Aristele pühendatud eriümbrik. Käibel on sellepuhune eritempel.

Kell 11 algab TÜ aulas mälestuskonverents.

Kell 16. 30 on ühine mälestuskäik Paul Ariste hauale Raadi kalmistul.

4. veebruaril kell 14 avatakse näitus Eesti Kirjandusmuuseumis. Kõnelevad Kristi Salve ja Ergo-Hart Västrik.

Esitletakse raamatuid «Paul Ariste Vadja päevikud 1942–1980.» (Litteraria nr 22, koostanud Ergo-Hart Västrik ja toimetanud Peeter Olesk) ja «Komi folkloor. Kogunud Paul Ariste.» Koostanud Nikolai Kuznetsov jt.

Kell 11 algab Tartu Raekojas akad Paul Ariste 100. sünniaastapäevale pühendatud teaduskonverents «Interlingvistika ja eurolingvistika».

1. septembril avatakse Paul Ariste sünnikohas Torma vallas Rääbise külas mälestuskivi.

Medal Tiit-Rein Viitsole

Varje Sootak

Eesti Teaduste Akadeemia annab 3. veebruari mälestuskonverentsil akadeemik Paul Ariste medali filoloogiadoktor Tiit-Rein Viitsole (pildil).

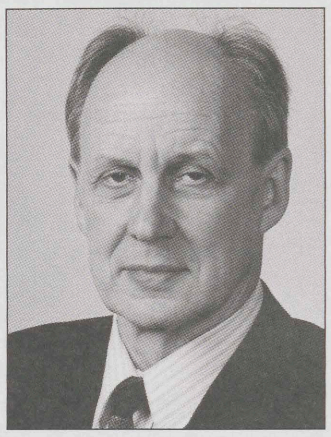

TA humanitaar- ja sotsiaalteaduste osakonna juhataja akadeemik Peeter Tulviste ütles, et akadeemia juhatus otsustas 2003. aastal akadeemik Paul Ariste medali sisseseadmisega esile tõsta Eesti teadlaste väljapaistvaid uurimistulemusi humanitaar- ja sotsiaalteaduste valdkonnas. «See on akadeemia kõrgeim autasu antud valdkonnas.»

Filoloogiadoktor Tiit-Rein Viitso on rahvusvahelises ulatuses parim läänemeresoome keelte uurija. Ta on uurinud fonoloogiat, dialektoloogiat, soome-ugri keelte klassifikatsiooni, liivi ja vepsa keelt jne. Prof Viitso on käsitlenud teadusteemasid uudselt ja uuenduslikult.

Statuudi järgi antakse medal ja diplom üle auhinna saajale akadeemia üldkogu istungil või vastava uurimissuuna esinduslikku teaduskonverentsi plenaaristungil.

Vadja päevikud

Ergo-Hart Västrik
Eesti Kirjandusmuuseumi teadur

Väljaandesse «Vadja päevikud (1942–1980)» on koondatud Paul Ariste (1905–1990) käsikirjalises kogus «Vadja etnoloogiat» sisalduvad välitööpäevikud.

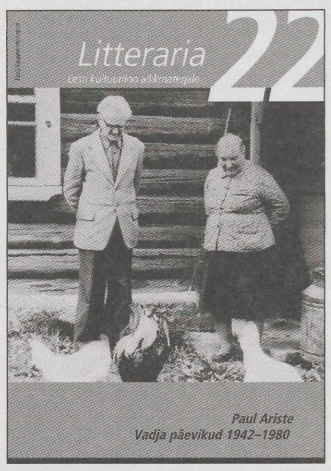

Paul Ariste
Vadja päevikud 1942–1980

PAUL ARISTE, VADJA PÄEVIKUD 1942–1980

Koostanud, kommenteerinud ja saatesõna kirjutanud Ergo-Hart Västrik
Toimetanud Peeter Olesk
Sari: Litteraria: eesti kultuuriloo allikmaterjale, nr 22
Kirjastus: Eesti Kirjandusmuuseum 2005

Eesti keele lähima sugulaskeele uurimine oli Ariste meelisharrastusi, millega ta hakkas tegelema gümnaasiumiõpilasena ning mille võlus oli ta kuni elu lõpuni.

1942–1980 käis Ariste ise järjepidevalt vadja külades rahvaluulet talletamas, koondades käsikirjalised ülestähendused «Vadja etnoloogiat» mappidesse. Kui enamik 5662-leheküljelise kogu rahvaluuleainesest on Ariste enda poolt temaatilistes tekstikogumikes avaldatud, siis selle mahuka keele- ja folkloorikorpuse saamise tausta avavad välitööpäevikud pole seni trükivalgust näinud.

Päevikud annavad hea pildi vadja keele ja rahvakultuuri uurimisest kui dialoogilisest protsessist ning pakuvad teavet olustiku kohta vadjalaste alal nelja aastakümne jooksul. Kajastamist leiavad olud saksa okupatsiooni tingimustes Teise maailmasõja ajal ja hirme täis sõjajärgsel perioodil, omal moel peegelduvad nii Hruštšovi-aegne sula kui ka ärevad sündmused Praha kevade lämmatamise aegu.

Päevikutes rullub ühelt poolt lahti vadja rahva saatus 20. sajandil, teisalt saavad sissekannete vahendusel inimliku palge keelejuhid, kellega kohtumisi kirjutaja järjekindlalt dokumenteerib. Tegemist on seega haarava dokumendiga mitte ainult vadja-uurijatele, vaid ka laiemale ringile, kes on huvitatud nii Paul Ariste isikust kui ka keeleteadusliku või folkloristliku välitöö temaatikast üldisemalt.

Paul Ariste – uurija ja looja

Tiit-Rein Viitso
emeriitprofessor

Akadeemik Paul Ariste (3. veebr 1905 – 2. veebr 1990) ei kasvatanud mitte lihtsalt keeleteadlasi, vaid rahvuslikult mõtlevaid keeleteadlasi. Tema üheks suureks ideeks oli koolitada Eestis oma asjatundja iga soome-ugri keele jaoks. Ühe erandiga see 1980. aastate keskpaigaks õnnestus.

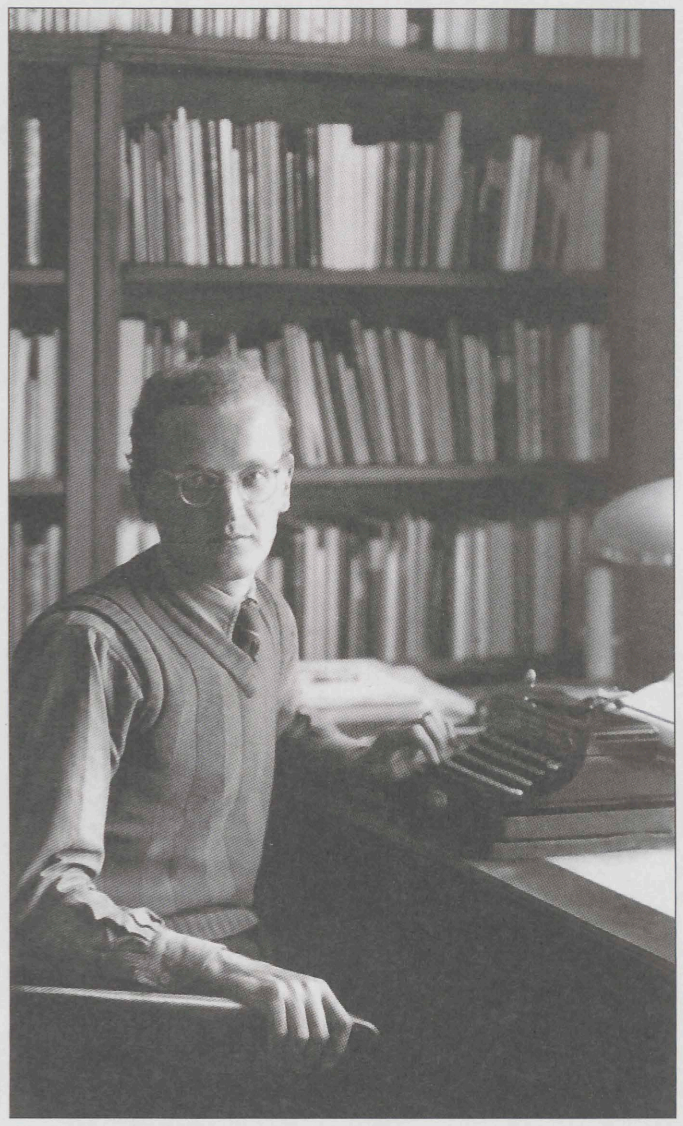

Paul Ariste 1942. aastal. ERAKOGU

Kui sepa poeg Paul Berg (1927. aastast Ariste) gümnaasiumi lõpetamise järel 1924. a ülikooli õppima tuli, oli tal kui keelehuvilisel poisil selja taga pikk staaž esperantistina. Juba 16-aastasena oli ta Saksamaal ilmunud esperantokeelses ajakirjas kirjutanud liivlastest, hiljem veel mitmel pool liivi kirjandusest, esperanto häälduses ja terminoloogiast. Niisiis mõistis ta juba koolipoisina rahvusvahelistumise tähtsust. Lisaks koolis õpetatud keeltele ja esperantole oli ta juba tutvunud ka rootsi ja juudi keelega.

Eestirootsi laensõnad

Ariste valis ülikoolis õppeaineteks eesti keele, läänemeresoome keeled, uurali keeled ja rahvaluule ning lisaks õppis ka germanistikat. Seda on palju. Aga juba ta esimene ülikooliaasta oli eriline. Ta ise on jutustanud, kuidas ta esimese aasta üliõpilasena läks magistritöö teemat kinni panema.

Teema «Eestirootsi laensõnad eesti keeles» oli eestlase kohta imetlusväärne leid ning omamoodi ime on, et ta selle ülinõudliku teemaga õpingute ja töö kõrval 1931. aastal maha sai.

Ariste magistritöö ületas kaugelt niihästi tavalised selleaegsed magistritööd kui ka paljud tänapäeva PhD-d, olgu meil või mujal. See ei kaota oma väärtust algallikana seni, kuni kestab huvi eesti keele sõnade päritolu vastu.

Magister Aristel oli ülihea foneetiline kõrv. Peale selle sai ta lisakoolitust foneetika alal Helsingis ja Hamburgis, misjärel õpetas töö kõrval ülikoolis veel Eesti Keele Arhiivis foneetikat.

1938 tõi lektor Paul Ariste Eestisse fonoloogia, seda vaieldes fonoloogia loojatega Praha koolkonnast. Vaidlus kellelegi selget võitu ei toonud, fonoloogia oli üldse veel liiga noor ja toores, aga õigus oli pigem Aristel.

Paul Ariste ei kasvatanud mitte lihtsalt keeleteadlasi, vaid rahvuslikult mõtlevaid keeleteadlasi.

Hiiu murrete häälikud

Ariste doktoritöö «Hiiu murrete häälikud» (1939) on ühtaegu foneetiline, fonoloogiline, dialektoloogiline ja keeleajalooline uurimus, kus oli oskuslikku kasutamist leidnud ka Saare-Lääne piiskopkonna ja ordu maade piir. Eesti foneetik, fonoloog, murdeuurija või keeleajaloolane, kes seda korralikult lugenud ei ole, võib ennast pidada vaid poolharitlaseks. Tema «Eesti foneetika» (1946) ja selle mitmes trükis ilmunud arendus «Eesti keele foneetika» (1953) on aidanud üles kasvatada mitut põlvkonda keeleinimesi.

Vadjalaste uurija

Vanema kirjakeele sõnavara ja eesti murrete uurimise kõrval leidis Ariste varakult Eesti Ingeris elanud vadjalased ja temast kujunes väljapaistvaim vadjalaste ja vadja keele uurija.

Niipea kui trükiolud sõja järel paranesid, seadis Ariste enesele ülesandeks avaldada aastas vähemalt 100 lehekülge trükiteksti. Siin on raamatuid ja artikleid vadja keelest, sh «Vadja keele grammatika» (1948, ingl k 1968), palju etümoloogiaartikleid, aga ka mõtteid, mis kujundasid läänemeresoome keelte uurimist. Koos Harald Mooraga arendas ta 1956. a raamatus «Eesti rahva etnilisest ajaloost» R. Indreko mõtteid läänemeresoomlaste seosest kammkeraamika kandjatega, tõstis seni liivi ja (põhjaeesti) segakeeleks loetud lõunaeesti ning häme ja vepsa segakeeleks loetud karjala vanade iseseisvate hõimukeelte staatusse, näitas et soome kolkamurdeiks peetud isuri murded on keel ja mõnevõrra hiljem osutas, et vadja keel on eraldunud põhjaeesti keelest ning et läänemeresoome keelte erijoonte kujundamisel keelkonnas on olnud suur osa balti keelte mõjul. Eesti keele kontaktide uurimise võttis kokku ta raamat «Keelekontaktid» (1976).

Keeleteadlaste õpetaja

1944. aasta sügisel osutus Paul Ariste oma soovide kiuste ainsaks Eestisse jäänud keeleteaduse alal doktorikraadi omavaks keeleteadlaseks. Ta pidi soome-ugri keelte professorina ning eesti ja soome-ugri keelte kateedri juhatajana käima panema õppetöö eesti filoloogia osakonnas. Ta tuli sellega edukalt toime, abiks enne sõda pensionile saadetud eesti keele lektor audoktor J. V. Veski ja mõned kooliõpetajatena töötavad magistrid, kellest kujunesid teadlased.

On õpetlik, et Ariste õpetas kaua isiklikult esimese kursuse üliõpilastele sissejuhatust keeleteadusse, et parimaid poisse tõmmata soome-ugri keeli õppima. Ei maksa imestada, et ka rida hilisemaid luuletajaid ja kirjandusinimesi valis kitsamaks erialaks soome-ugri keeled ja et Ariste õpilased hõivasid paarikümne aasta kestel eesti keeleteaduses juhtpositsioonid. Ariste isik ja Ariste õpilaste edu tõid Eestisse õppima NL soome-ugri rahvaste aspirante. Nõukoguliku vene šovinismi kiuste Ariste ei kasvatanud mitte lihtsalt keeleteadlasi, vaid rahvuslikult mõtlevaid keeleteadlasi. Ariste üheks suureks ideeks oli koolitada Eestis oma asjatundja iga soome-ugri keele jaoks. Ühe erandiga see 1980. aastate keskpaigaks õnnestus.

Eesti keele ja soome-ugri keelte kateedri koosolek 1952. aasta kevadel. Vasakult aspirant Eduard Vääri, vanemlaborant Niina Raid, prof Paul Ariste, dots Arnold Kask, vanemõpetaja Gerda Laugaste, prof Johannes Voldemar Veski ja vanemlaborant Salme Nigol. ERAKOGU

AKADEEMIK PAUL ARISTE 100. SÜNNIAASTAPÄEV

Me olime pigem partnerid kui õpilased

Niina Aasmäe
keelekeskuse lektor,
eesti ja soome-ugri
keeleteaduse doktorant

Veebruaris 1976 tulin esimest korda soome-ugri keelte kateedrisse, kus taotlesin luba kandideerida aspirantuuri.

Oli varajane hommik. Helju Rajando, tolleaegne kateedri laborant, helistas prof Aristele koju ja teatas, et külaline on kohal. Telefonitsi rääkis prof Ariste minuga ehtsas ersa keeles. Mõne aja pärast tuli ta kateedrisse ja me jätkasime vestlust.

Teadsin, et äsja pidas ta oma 71. sünnipäeva, kuid enda ees nägin nooruslikku teadlast, kes oli sportlik ja elegantne. Elav vestlus puudutas nagu muuseas asjaajamist ning samal ajal tuli ta koos minuga aspirantuuriosakonda, rektoraati ja poole tunni jooksul olidki kõik dokumendid valmis.

Erakordne õpetaja

Peahoone III korrusel asuvas raamatukogus näitas prof Ariste mulle kirjandust, mida pidin lugema sisseastumiseksami sooritamiseks. Tema seltsis tundsin ennast turvaliselt ja mõnusalt. Ma võisin vabalt kommenteerida seda, mida olin eelnevalt soovitatud kirjandusest lugenud.

Prof Ariste oli erakordne õpetaja. Ta mitte lihtsalt ei õpetanud, vaid kaasas õpilasi oma igapäevasesse ellu, mille kaudu said nad loomulikult hindamatuid kogemusi. Näiteks, minnes Teaduste Akadeemia istungile Tallinna, kutsus ta tavaliselt uue aspirandi kaasa, et tutvustada teda kolleegidega Keele ja Kirjanduse Instituudist.

Kohvikus ja kodus

Selline külaskäik oli väga kasulik noorele uurijale, kes sai niiviisi näha teise uurimiskeskuse tööd. Sageli oli mõni õpilane kaasas, kui prof Ariste käis raamatupoes või kirjandusmuuseumis, kuhu ta aegajalt loovutas käsikirju või osa oma raamatukogust. Töö oli nagu iseenesestmõistetav toiming, tema oli meister ja meie olime pigem partnerid kui õpilased. Pedagoogilised meetmed, kui neid ka oli, polnud nähtavad. Kuna ta meiega iga päev suhtles, tundis ta meid üpris hästi.

Prof Ariste kodu andis kaugelt tulnud õpilastele ka peres olemise tunnet. Vahel juhtus nii, et prof Ariste astus Pälsoni ühiselamust läbi, teatamaks, et proua Erna ootab meid kohvilauda. Iga kord, kui ma möödun Jakobsoni tänaval majast, kus elas perekond Ariste, tulevad mulle meelde koosveedetud hetked. Nalja sai palju, samas võisime kõrva taha panna uudiseid mitmest valdkonnast, ja ka õpingutest oli veidi juttu. Vaatasime uut kirjandust tema raamatukogus. Nagu pardid, järgnesime peremehele trepist üles, peatusime korraks pildi ees, mis humoorikalt kujutas Paul Aristet luubiga uurimas keelt, millelt voolasid erinevate keelte sõnad.

Vahel kohtusime Ariste kodus teiste külalistega. Näiteks tuli ühel päeval raamatu järele ajakirjanik Lennart Meri. Paljudele meenub, kuidas prof Ariste kutsus õpilasi kohvile ülikooli kohvikusse. Nende seas oli isiksusi, kes hiljem mängisid Eesti ühiskonnas suurt rolli, aga ka uurijaid kogu soome-ugri maailmast.

Prof Ariste kaudu omandatud teadmised ja kogemused on tema arvukate õpilaste vaimne varandus.

Paul Ariste koos aspirantidega 1984. aasta novembris. Istuvad Jevgeni Tsõpanov ja Serafima Sibatrova, seisab Arkadi Jefremov. AIJA SAKOVA

Komi rahvaluulet

Nikolai Kuznetsov
eesti ja soome-ugri
keeleteaduse doktorant

Raamat «Komi rahvaluulet» sisaldab Eesti Rahvaluule Arhiivis hoitavat komi ainestikku, mida on kogunud Paul Ariste 1941. aastal.

Materjal koosneb folkloorsest osast, kus leidub komi rahvaluulet mõistatustest ja tšastuškadest laulude ja muinasjuttudeni, ja etnograafilisest osast, mis kajastab komi rahva endist elu-olu. Rahvaluulepalad on kirja pandud Ariste poolt transkriptsioonis, etnograafilised tekstid on nn Molodtsovi kirjas, kirjutanud üks informantidest. Etnograafiaainestik on varustatud rohkete joonistega.

Raamat on mitmekeelne, sisaldab originaaltekstide tõlkeid.

Interlingvistikakonverents

4. veebruaril kell 11 algab Tartu Raekojas rahvusvaheline konverents «Interlingvistika ja eurolingvistika».

Konverentsi ettekannete teemad on eurolingvistikast, Euroopa Liidu terminitest esperanto ja teistes keeltes, Eesti esperantistidest jpm.

Ettekandes «Ma armastan kõiki keeli ...» meenutab akad Paul Aristet prof Aleksandr Dulitšenko. Ariste memoriaalkogust Eesti Kirjandusmuuseumis räägivad Peeter Piiri ja Leili Punga, Ariste eksliibristest kõneleb Heino Räim.

Ettekandjate hulgas on rahvusvaheliselt tuntud teadlasi Soomest, Venemaalt, San Marinost, Šveitsist, Itaaliast jm.

Tartu 3. interlingvistikakonverentsi otsused ja kokkuvõtte esitab korraldustoimkonna esimees prof Aleksandr Dulitšenko.

Konverentsil on kavas asutada Rahvusvaheline Interlingvistika Assotsiatsioon.

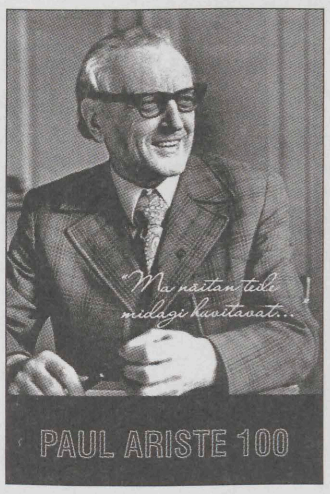

Näitus TÜ raamatukogus

1. veebruaril kell 14 avatakse TÜ Raamatukogu III korrusel keeleteadlase Paul Ariste 100. sünniaastapäevale pühendatud näitus.

Akadeemik Paul Ariste on avaldanud üle 1300 publikatsiooni, ta oli paljude välismaa ülikoolide audoktor.

Näituse avavad filosoofiadoktor Tõnu Seilenthal ja kirjandusteadlane Peeter Olesk.

Väljapanek jääb avatuks 6. märtsini.

Tartu süstis professorisse loovust

Intervjuu vabade kunstide prof Tiit Pääsukesega

Aija Sakova

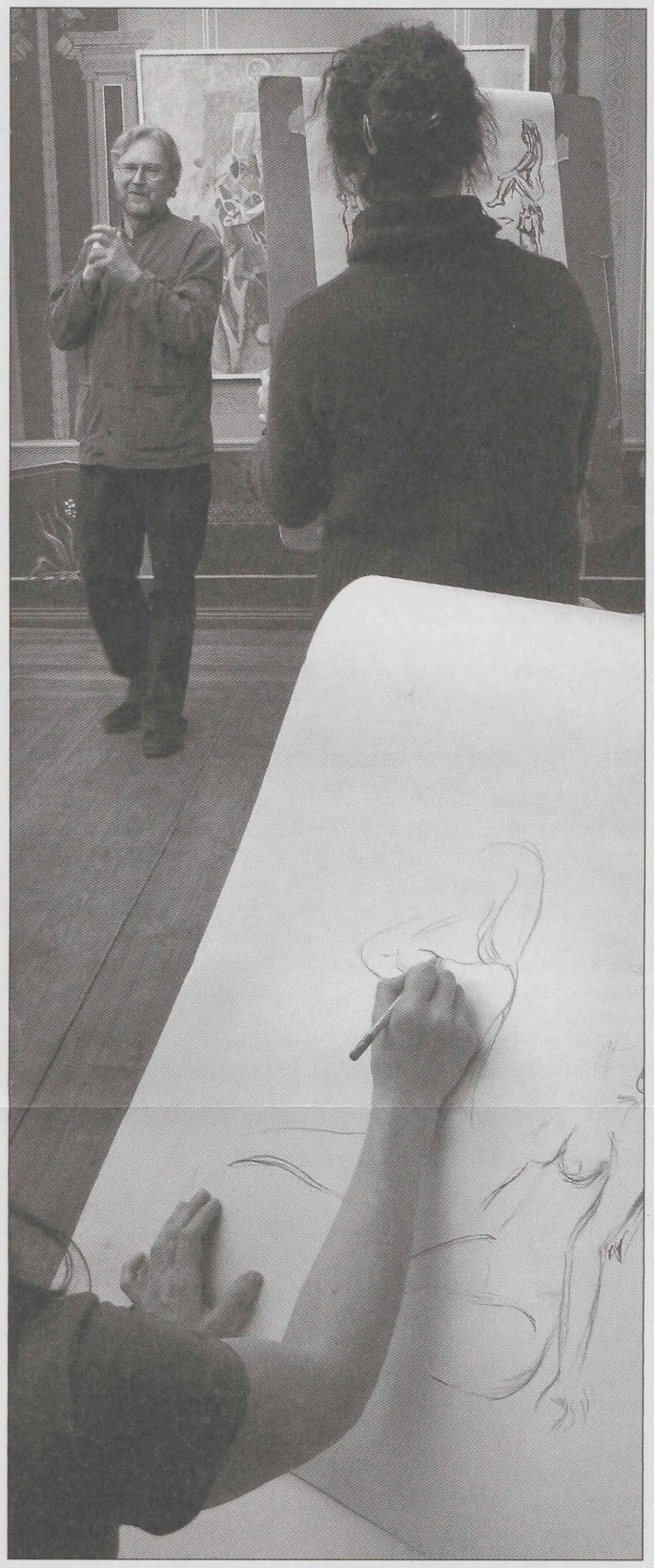

Eelmisel laupäeval toimus kunstikuu raames ülikooli kunstimuuseumis Tiit Pääsukese õpituba «Elav akt». AIJA SAKOVA

Mida kujutas Teie jaoks vabade kunstide professori ametikoht Tartu Ülikoolis?

Ülikoolile luksust (eelist, rikkust, tavalist ületavat), minule vabadust. Vabadust vormida endale kohustused ülikooli ees teatavaks ajaks.

Mida Te selle aasta jooksul tegite?

Valimine TÜ vabade kunstide professoriks andis mulle endalegi ootamatu loovuse energia süsti.

Olin juba ammu kutsutud esinema Riiga kolme kunstniku näitusele, aga aega oli ja maalimine kippus takerduma unelemisse. Nüüd äkki olin kutsutud ülikooli ja minu kohustuste hulka kuulus ka näituse tegemine Tartus.

Siis läks kiireks. Märtsis saigi TÜ Y-Galeriis näitus tehtud. Sellele järgnes näitus Riias, augustis osalesin rühmanäitusel Stockholmis ja sügisel oli veel isiknäitus Tallinnas. Arvatavasti oli siin Tartu kutsel ka oma roll. Mine tea, kuidas muidu oleks läinud, mõnel aastal ei osale ma ju ühelgi näitusel, kui laiskus peale tuleb.

Mis oli Tartus teemaks?

Ülikoolis pakkusin välja teema «Loovuse avastamine». Loovusest on nüüd tulnud nii popp asi, et sellest ei saa keegi enam üle ega ümber, ole kes sa oled. Pidasin mõned vestlused visuaalsest mõtlemisest, värvide ajaloost, heietasin mälestusi 50ndate aastate Tartu kunstielust, oma noorusajast. Aga ega loovuse avastamisega loengute abil kaugele jõua.

Poolest kevadsemestrist käivitasime avatud ateljee, kuhu siis need, kes aimasid endas midagi olema, tulid avastatut arendama.

Vestlustega värvidest, kompositsioonist, rütmist ja tasakaalust toimusid paralleelselt ka praktilised ülesanded. Sügissemestril sama süsteem jätkus, rõhk oli veelgi enam avatud ateljeel.

Kes olid Teie üliõpilasteks? Kas põhiliselt kunstide osakonna tudengid või oli huvilisi ka mujalt?

Minu tegevus ei olnud teadlikult suunatud üldse mitte kunstide osakonna tudengitele. Nende loovus on ju ammu avastatud ja nendega tegelevad nende oma õppejõud. Lootsin laia ringi osavõtjaid, kes oma loovust olid alles valmis avastama.

Olin vist suureliselt lubanud panna joonistama ka need, kes seda enne polnud teinud. Nii mõne puhul ka juhtus. Avatud ateljeest osavõtjate hulgas oli kõikide kursuste üliõpilasi, doktorante, ülikooli õppejõude, kunstikooli õppejõude, gümnaasiumiõpilasi, oli ka kunstitudengeid.

Olete Eesti Kunstiakadeemia joonistamise professor. Kuidas erineb Teie Tartu Ülikoolis õpetamise kogemus EKA omast?

Olin suureliselt lubanud panna joonistama ka need, kes seda enne polnud teinud. Nii mõne puhul ka juhtus.

EKAs on osakonnajuhataja töö muidugi administreeriv, sellest me ei räägigi, aga õppejõuna on seal minu kursus üks õppekava osa. See tähendab, et peab kogu aeg vaatama ette ja tahapoole, arvestama teiste õppejõudude ja ainetega. Ja lõppude lõpuks kandma mingit vastutust ka tulemuste eest.

Tartus oli minu kursus sõltumatu kõigest muust. Olin vaba. Ja need inimesed, kes kord hakkasid käima ja jäidki, nemad muutusid omadeks. Neid oli igakord jälle rõõm kohata, nemad aitasid luua tõelise loomingulise õhkkonna. Hakkas toimima dialoog. Kogu see värk ongi ju kahepoolne protsess, muidu ei tule sellest midagi.

Kas olete Tartu Ülikooli vabade kunstide professorina ise midagi juurde õppinud?

Ei tea, kas midagi päris uut, aga ikka ja jälle, juba mitmendat korda, kogesin, kui mõnus on töötada inimestega, kellele see ei ole kohustus. Ja teiseks – kui palju andeid ja loovust on peidus.

Kas midagi jäi tegemata või ütlemata? Kas oleksite midagi tahtnud teisiti teha?

Kindlasti jäi midagi ütlemata ja tegemata. Kõik jäi ju pooleli. Ajapuudusel ei saanud näiteks vastu võtta pakkumist olla lõputöö juhendajaks, edasisi koostöösoove.

Aga eks alati kõik jääbki pooleli. Mis ütlemata jäi? Tänusõnad Ene Paldrele ja Rein Külmale kunstide osakonnast. Ütlen siin ära: tänan abi eest!

Kas jäite Tartu Ülikooli kui tööandjaga rahule?

Jäin küll, sest ta ei sekkunud.

UUDISED

Vabade kunstide professor on Mati Unt

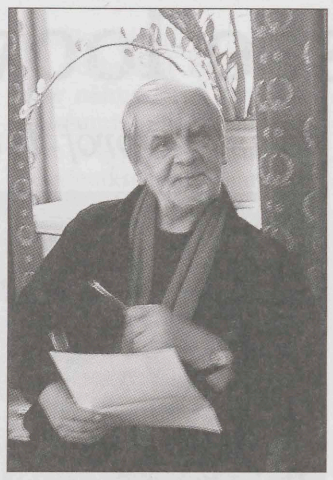

Tartu Ülikooli 2005. aasta vabade kunstide professor on kirjanik ja lavastaja Mati Unt (pildil).

Oma kevadsemestri loengusarja pealkirjaks paneb Unt enda sõnul «Siin ja praegu». «See pealkiri on piisavalt avar ja viitab ka representatsiooni ja presentsi mõistetele, mille ümber olen varem spekuleerinud,» selgitas Unt.

Üldisemalt lubas Unt rääkida teatri- ja kultuuriantropoloogiast.

Mati Undi loengud algavad 7. veebruaril.

Kultuuriaasta nominente ülikoolist

Linnavalitsus kinnitas Tartu linna kultuuriaasta aunimetuste nominendid.

TÜ kollektiividest on harrastusliku koosluse (loominguline kooslus, kes on aasta jooksul saavutanud silmapaistvaid loomingulisi tulemusi) üks nominente ülikooli akadeemiline naiskoor.

Rahvakultuurikandja nominentide seas on Tartu Akadeemilise meeskoori dirigent Alo Ritsing.

Noore kultuurikandja üks nominente on politoloogia osakonna referent, magistrant Julia Boman.

Produtsentide seas on nominentideks ka magistrant Krista Ojasaar ja Y-Galerii galerist Margus Kiis.

Laureaadid selguvad pidulikul tseremoonial laupäeval, 5. veebruaril Vanemuise Kontserdimajas.

Wiedemanni keeleauhinna kandidaadid

Riigi F. J. Wiedemanni keeleauhinna kandidaadid TÜst on füüsika instituudi direktori abi Henn Käämbre (esitas haridus- ja teadusministeerium), emeriitprof Tiit-Rein Viitso (Emakeele Selts) ja prof Haldur Õim (ministeerium, TPÜ).

Ministeerium esitas kandidaadiks veel Hando Runneli ja EKI Tõnu Õnnepalu (2003. a. TÜ vabade kunstide prof).

Wiedemanni auhind (asutati 1989, 2004. aastast riiklik) määratakse väljapaistvate teenete eest eesti keele uurimisel, korraldamisel, õpetamisel, propageerimisel või kasutamisel.

Wiedemanni 200. sünniaastapäeva keeleauhind antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeval 24. veebruaril.

Kliiniku täienduskonverents

31. jaanuarist 2. veebruarini kestab täienduskonverents «Kliinik 2005».

Konverentsi avab 31. jaanuaril kell 11 dekaan prof Toomas Asser. Sessioonide teemad on «Arstid Euroopa Liidus», «Vähi ennetamine ja varane diagnostika naistel», «Helicobacter Pylori tänapäeva meditsiinis», «Aktuaalset kirurgiast» jm.

Toimub ka ravimite ja meditsiinitehnika näitus.

«MEISTRITE AKADEEMIA»

1. veebruaril kell 19 toimub TÜ aulas **«Meistrite Akadeemia»** sarjas tšelloõhtu.
Esineb duett Viinist (Florian Kitt tšellol ja Rita Medjimorec klaveril).
Piletid müügil tund enne algust (50, 25 ja 10 kr, perepilet 50 kr, koolieelikud tasuta).

HUMANITAARRAAMATUKOGU AJAD

Humanitaarraamatukogul (Jakobi 1) muutuvad alates 1. veebruarist lahtiolekuajad.
Tööpäeviti on raamatukogu (E-R) avatud kl 9–19, laupäeval ja pühapäeval suletud.

ÕNNITLEME

75

Raissa Šor, vastutav sekretär – 29. jaanuar

65

Olev Ivask, elektrik – 2. veebruar

55

Olav Kiis, juhataja – 28. jaanuar
Aleksander Žarkovski, professor, instituudi juhataja – 31. jaanuar

40

Toomas Kivastik, dotsent – 31. jaanuar

30

Lauri Mälksoo, lektor – 28. jaanuar
Annika Vaarmann, teadur – 3. veebruar

25

Kati Tänavsuu, laborant – 28. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Reporter Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

KONVERENTS

Tartu rahu 85. aastapäevale pühendatud rahvusvaheline ajalookonverents

«Piirimuutused Euroopas 20. sajandil»

2. ja 3. veebruaril ülikooli ajaloo muuseumis

2. veebruaril

12.00 Tervitused – TÜ rektor Jaak Aaviksoo, Tartu linnavolikogu esimees Aadu Must.

12.45–15.00 Sessioon A
Prof Thomas Lundén (Södertorn, Rootsi) – «Keele, rahvuste ja piiride muutumine 20. sajandi Euroopas».
Prof Eero Medijainen – «Uute piiride loomine: Tartu rahulepingu tähtsus».
Dr Aristotle A. Kallis (Lancaster, Suurbritannia) – «Rahvuslik taassünd ja territoriaalne utoopia (1914–1945): Itaalia, Saksamaa ja Kreeka kogemus».

15.30–18.15 Sessioon B
Dr Olaf Mertelsmann – «Piiride kadumine ja Nõukogude Liitu inkorporeerimine».
Dr Martin Klatt (Aabenraa, Taani) – «Regiooni taasmääratlemine – miks piirimuutuste revideerimine on nii keeruline?».
Prof Walter C. Clemens (Boston) «Miks Baltikum ei ole Balkan?»
Diskussioon

3. veebruaril

9.00 Avakõne – president Arnold Rüütel.

9.30–11.15 Sessioon C
Prof Aadu Must – «Piiridest lõhestatud rahvad: Tartu rahu ja Venemaa eestlaste saatus».
Prof Robert Kaiser (Wisconsin-Madison, USA), Elena Nikiforova (Peterburi) – «Mälu kultuuripoliitika: mineviku taaskujutlus ja tuleviku tagasivõitmine Eesti-Venemaa piiriäladel».

11.45 – 13.15 Sessioon D
Dr Tomasz Kamusella (Opole, Poola) – «Mineviku paine: rahvusvahelised lepingud ja kujutlus Poola 1945. aasta järgsest läänepiirist».
Dr Jerzy Kochanowski (Varssavi) – «Poola idaprovintsid «lühikesel» 20. sajandil: piiride ja mälestuste muutumine».

14.30 – 16.45 Sessioon E
Dr Kurt Scharr (Innsbruck, Austria) – «Piiride areng ja «rahvuslik ärkamine» Euroopa äärealadel». Näitena Bukoviina 1848-1947.
Dr Martin Moll (Graz, Austria) – «Saksa-Sloveenia piir Lõuna-Austrias: rahvuslikest tülidest «veritseva haava» ja sõbraliku kooseksisteerimiseni».
Dr Otto Pohl (Alexandria, USA) – «Rahvuste vägivaldne ümberpaigutamine Nõukogude Liidus II maailmasõja ajal».

17.15–19.45 Sessioon F
Prof Alice Freifeld (Florida, USA) – «Ümberasustatud isikud (DPd) ja Ungari auklikud piirid, 1945–1948».
Dr Paul Holtom (Glamorgan, Suurbritannia) – «Mitte ainult nostalgiaturistidele jaoks»: Königsbergi mälestamine Kaliningradis».
Dr Lorenzo Cañás Bottos (Dublin) – «Elu Iiri piiril ja piirist».
Lõpudiskussioon.

KONVERENTS

3. ja 4. veebruaril toimub Pärnu kolledžis konverents

«Heaolustatistika»

4. veebruaril on kavas ka Eesti Statistikaseltsi üldkoosolek.
Info: tel 445 0523, 5804 7698, kandela.oun@ut.ee.

VANA KOHVIK

Ülikooli vana kohvik avatakse 4. veebruaril kl 22st.
Kohvik vabandab külastajate ees.

INFOPÄEV

Nõustamise infopäev teaduskondade töötajatele

3. veebruaril kl 13.00–14.30 toimub ph 102 õppe- ja üliõpilasosakonna nõustajate infopäev.

Oma tööd tutvustavad:
- karjäärinõustajad
- psühholoog
- üliõpilasnõustaja
- tuutorite koordinaator
- VÕTA spetsialist
- välisüliõpilastalituse nõustajad
- avatud ülikooli nõustajad

Infopäevale on kutsutud dekanaatide juhatajad ning dekanaatide, osakondade ja kolledžite töötajad, kelle igapäevatööks on üliõpilaste nõustamine.
NB! Avatud uksed! Nõustajate uute tööruumide külastamine peahoones.
Osavõtust teatada hiljemalt **1. veebruariks** tel 737 5622 või helina.riisalu@ut.ee.

MÄLESTUSKONVERENTS

Akadeemik Paul Ariste 100. sünniaastapäeva mälestuskonverents

TÜ aulas
3. veebruaril kell 11

11 Konverentsi avamine
11.10 Rektori tervitus
11.20 President Arnold Rüütli tervitus
11.30 Prof Ago Künnap «Paul Ariste elu ja looming»
11.50 *Prof emer* Tiit-Rein Viitso «Innovaatiline Ariste»
12.30 ETA presidendi Richard Villemsi sõnavõtt ja Paul Ariste medali üleandmine
Vaheaeg
13 Prof Anna Verschik «Paul Ariste ja juudid»
13.15 Prof Mihhail Mosin «Ariste juhendajana ja inimesena»
13.30 Prof Aleksander Dulitšenko «Paul Ariste ja esperanto»
13.45 Dots Klára Vavra «Paul Aristet meenutades»
14 Protodiakon Mihhail Atamanov «Paul Ariste minu elus»
14.15 Prof Jõvan Ivanov «Paul Ariste ja Venemaa fennougristika»
14.30 Lühisõnavõtud

Muusikalised vahepalad saksofonist Lembit Saarsalult.

16.30 ühine mälestuskäik Paul Ariste hauale Raadi kalmistul.

KAITSMINE

4. veebruaril kl 11 kaitseb KH aud 430 **Erik Mölder** keemia osakonna doktoritööd «Measurement of the Oxygen Mass Transfer Through the Air-Water Interface» kolloid- ja keskkonnakeemia erialal. Juhendaja prof Toomas Tenno. Oponent prof Rein Munter, TTÜ.

ACTA DIURNA

28. jaanuaril kl 12 toimub TÜ türgi keele kabinetis (Tähe 4-352) «Eesti-türgi türgi-eesti vestmiku» esitlus.
Info: Hagani Gayibli, tel 505 3593.

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

TARTU ÜLIÕPILASTEATER

2. veebruaril kl 19 Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) Tartu Üliõpilasteatri etendus

«Jelizaveta Bam» (Daniil Harms).

Lavastaja ja muusik-kujundaja Kalev Kudu, kunstnikud Margus Liivak/Rasmus Karja, laulud Ahti Bachblum, liikumine Ruben Roos.
Mängivad Anne Roovere, Martin Liira, Vallo Toomla, Kudrun Vungi, Andres Maask.

Etenduses on 16 erinevates meeleoludes ja rütmides lavastatud muusikalist pilti. Harms parodeerib oma sürrealistlike sugemetega näidendis ooperit, operetti ja nn psühholoogilist teatrit, kasutab meeleolu edasiandmisel õõvastavat huumorit, pila ja klounaadi.

«Jelisaveta Bam» on teatri 5. tegevusaastal 13. lavastus ja Harmsi triloogia (eelmised «Artur ja Paul...», «Joogem äädikat, härrased!») viimane osa.
Pilet 25 kr, müük tund enne algust kohapeal.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab
välissuhete osakonda tööle

rahvusvahelise turunduse peaspetsialisti,

kelle ülesanne on ülikooli rahvusvahelise turunduse kontseptsiooni väljatöötamine ja rakendamine ning välisturunduse koordineerimine.

Edukal kandidaadil on:
- majandusalane kõrgharidus (soovitavalt teaduskraadi tasemel)
- rahvusvaheline töökogemus
- mitmekülgsed turundusteadmised ja -kogemused
- väga hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- väga hea inglise keele oskus
- ülevaade rahvusvahelisest õppekeskkonnast
- Kasuks tulevad entusiasm, loomingulisus ja teadmised haridusturundusest.

Pakume:
- põnevat reisimisvõimalustega tööd
- konkurentsivõimelist palka
- kaasaegset ja arendavat töökeskkonda

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **10. veebruaril** e-postiga või paberkandjal TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info: www.ut.ee/konkurss ja tel 737 5145.

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 4. veebruar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 5 (2205) www.ut.ee/ajaleht

USA suursaadik ülikoolis

Lauri Randveer
rahvusvahelise koostöö juhi assistent

8. veebruaril külastab ülikooli oma kahepäevasel Tartu visiidil Ameerika Ühendriikide suursaadik Eestis dr Aldona Zofia Wos (pildil).

Suursaadik kohtub rektor Jaak Aaviksooga, külastab Põhja-Ameerika uuringute keskust, arstiteaduskonda, raamatukogu ning Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskust. Külaline tutvub ka ajaloo muuseumiga, kus toimub saadiku vastuvõtt USA riigidepartemangu akadeemiliste vahetusprogrammide vilistlaste auks.

Aldona Zofia Wos on viies USA suursaadik taasiseseisvunud Eesti Vabariigis. Ta on sündinud Varssavis, veetnud oma lapsepõlve New Yorgis. Wos on lõpetanud Varssavi Meditsiinil Akadeemia ning New Yorgis internatuuri ja residentuuri sisehaiguste erialal, spetsialiseerudes kopsuhaigustele. Töötanud nii arsti kui ka õpetajana.

Suursaadik Wos osaleb ka heategevuslike ja kogukonna organisatsioonide nõukogudes.

Tulekul Võrumaa päev

Varje Sootak

10. veebruaril kell 14 algab TÜ raamatukogus Võrumaa päev.

Ülikooli Võrumaa esindaja Maris Kivistiku sõnul on ürituse eesmärk hoida ja luua kontakte Võrumaalt Tartu Ülikooli tööle või õppima asunud võrumaalastega. «Samuti tahavad korraldajad teada anda, kuidas igaüks võib maakonna arengule kasulik olla,» märkis Kivistik.

Ettekande «Võro kiil – suur vai väiko? peab Võru Instituudi teadur Sulev Iva.

Maaelu tutvustab Rõuge vallavanem Kalvi Kõva, Võrumaa Keskraamatukogu selle juhataja Inga Kuljus, Võrumaa firmamärki folkloorifestivali peakorraldaja Peeter Laurson.

Avatakse fotonäitus «Võru linna lapsepõlv» perekond Dolenko kogust ja «Võru Instituut ja võru keel».

Oma tooteid tutvustavad Nopri Talumeierei, Võru Juust ja Arke Lihatööstus, samuti on kohal Hartsmäe Talu leib ja Linda Nektari baasil toodetud A.le Coq'i siider.

Päeva juhib Contra. Oodatud on kõik huvilised.

Info ja registreerimine osalemiseks **7. veebruarini** tel 786 8362 või mariski@mv.werro.ee, Maris Kivistik, TÜ Võrumaa esindaja.

UT KÜSIB

Mida ootate vabade kunstide professori aastalt?

Vastab TÜ vabade kunstide prof Mati Unt.

Võimalust institutsiooniväliselt jagada oma teatud kogemusi. Vabade kunstide professuur on natuke vabameelne – nagu nimi isegi ütleb. Oma Tallinna professuuris ei tohiks ma vist kõike ka rääkida, mis sülg suhu toob.

Loengutes ja seminarides eelistaks ma muidugi näha sõbralikke ja avatuid tudengeid. Need ikka meeldiksid väga. Kindlasti ilmub ka vaenlasi. Aga neid on alati. Kõigil. Ja igal pool.

Millest tahate põhiliselt oma loengutes rääkida?

Noh, eks räägin, aga mitte liiga akadeemiliselt. Näitan ka oma lavastuste videosid – mõnd, mida tartlased pole ehk näinud – «Suvekool» ja «Stiil». Püüan neid siis ka kommenteerida.

Esimene loeng algab 7. veebruaril kl 18.15 keemiaringis.

Esimese Paul Ariste medali pälvis prof Tiit-Rein Viitso (keskel). Vasakul Eesti Teaduste Akadeemia president Richard Villems, paremal peasekretär Leo Mõtus. VARJE SOOTAK

Tartu Ülikoolis tõusevad palgad

Varje Sootak

1. veebruarist tõusid ülikoolis miinimumpalgamäärad. Rektori käskkirjaga on muudetud palgaeeskirjas miinimummäärad ja samuti kehtib põhimõte 4–3–2.

Põhimõtte 4–3–2 kohaselt loetakse erandpalgaks professori, dotsendi (vanemteaduri) ja lektori (vanemassistendi, teaduri) palgad juhul, kui nad ületavad vastavalt 4–3–2 korda eesti keskmist palka.

Miinimumpalgamäärade tõstmine oli möödapääsmatu, sest viimati tõsteti ülikoolis kõigi palgaastmete miinimummäärasid 2001. aastal (1.-3. astet on vahepeal tõstetud seoses riikliku miinimummäära tõstmisega).

«Palkade miinimummäärade tõstmine on väga vajalik, kuna ülikool on seadnud eesmärgi olla akadeemiliste ametikohtade puhul palgaturu liider ning mitteakadeemiliste ametikohtade puhul maksta tööjõuturul konkurentsivõimelist palka,» põhjendab palkade tõstmist teadusprorektor prof Ain Heinaru.

Ülikooli ühtne palgapoliitika

Ülikooli palgapoliitika arendamiseks moodustas rektor palgapoliitika komisjoni. Komisjoni esimees on teadusprorektor prof Ain Heinaru, liikmed füüsika-keemiateaduskonna dekaan, prof Peeter Burk, finantsdirektor Taimo Saan, eesti keele ajaloo ja murrete prof Karl Pajusalu, rahvusvahelise ettevõtluse prof Urmas Varblane, personaliosakonna juhataja Mari Nõmm ja haldusdirektori assistent Katre Pirnipuu.

Komisjoni ülesanne on analüüsida ülikooli palgapoliitikat ja vajaduse korral teha muudatusettepanekuid.

Miinimumpalgad tõusevad

Komisjoni esimehe prof Ain Heinaru sõnul analüüsiti ülikooli palkade dünaamikat, eri struktuuriüksuste finantsseisu ja ülikooli edasist palgapoliitikat.

Komisjon jõudis järeldusele, et koostöös teaduskondadega on vajalik ja võimalik tõsta miinimumpalku kahe aasta jooksul kaks korda aastas, iga kord 5%. «Palgaastmete miinimummäärasid tõstetakse etapiliselt seetõttu, et ülikoolil puuduvad vahendid ühekordseks suuremaks palgatõusuks. Samuti võimaldab etapiline palgatõus paremini planeerida ja teha töökorralduslikke muudatusi ning optimeerida koosseise,» selgitas Heinaru. Tema sõnul tegi komisjon oma töötulemusena ülikooli valitsusele ettepaneku tõsta miinimumpalku ülikoolis etappide kaupa kokku 20%.

Palgatõusud on kavandatud semestri algusesse ehk 1. veebruarile ja 1. septembrile. Esimese palgaastme miinimummäära tänavu 1. veebruaril ei tõstetud, sest seda muudeti juba 1. jaanuarist riiklikult seoses palga uue alammääraga.

4–3–2 põhimõte

Ülikooli arengukavas A2008 seatud eesmärk akadeemilise personali sissetulekute proportsioonide osas leidis komisjoni toetust ning komisjoni ettepanekutena jõustus alates käesoleva aasta 1. jaanuarist 4–3–2 põhimõte. «Otsustati lugeda professori, dotsendi (vanemteaduri) ja lektori (vanemassistendi, teaduri) ametikohtade täiendavat põhjendamist nõudvaks erandpalgaks vastavalt 4, 3 ja 2 korda Eesti keskmist palka ületavat palgamäära. Ülejäänud akadeemilistele ametikohtadele (õpetaja, assistent) seada erandpalga läveks 1,7 korda Eesti keskmist palka ületav palgamäär,» rääkis palgakomisjoni ettepanekutest komisjoni esimees prof Heinaru. Prof Heinaru märkis, et seega on ka bürokraatiat vähem ja otsustused allapoole suunatud.

Palgapoliitika komisjoni töö jätkub. Vaja on analüüsida kogutasu erinevate osade kasutamist ja otstarbekust (põhipalk ja selle diferentseerimine, tulemustasustamine, premeerimine, tasustamine lisaülesannete eest). Samuti tuleb analüüsida ametikohtade, palgaastmete ja tegelike põhipalgamäärade vastavust lähtuvalt töö iseloomust, täitjale esitatavatest nõuetest ning pidades silmas palkade konkurentsivõimet ja tasustamist töövõtulepingute alusel.

Komisjon esitab lõpparuande kevadsemestri lõpuks.

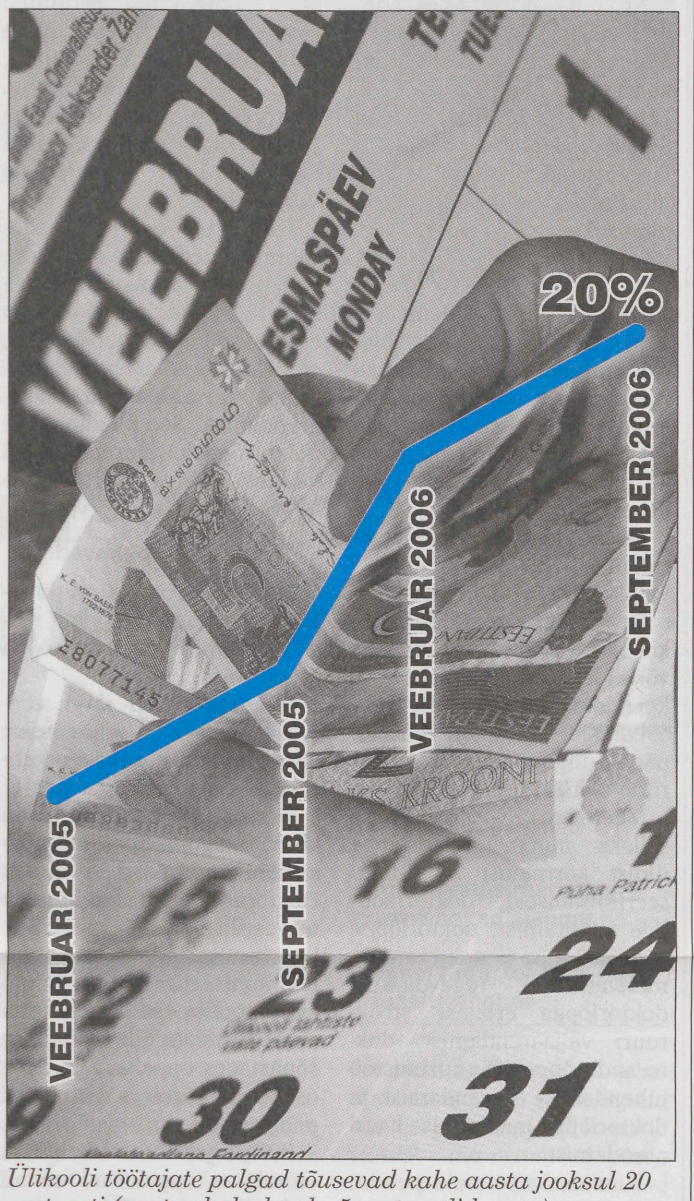

Ülikooli töötajate palgad tõusevad kahe aasta jooksul 20 protsenti (aastas kaks korda 5 protsendi kaupa).
MONTAAŽ: ERGI PROMMIK

TÜ PALGAPOLIITIKA PÕHIMÕTTED

- **Ühtsus ja terviklikkus – kõiki põhimõtteid rakendatakse kõigi töötajate puhul.**
- **Tasustamise aluseks on töötaja töö väärtuslikkus ülikooli kui terviku huvides ja töö eripära.**
- **Tasustamisel arvestatakse Eesti palgaturgu. Akadeemiliste ametikohtade puhul on eesmärk olla palgaturu liider ning saavutada professori, dotsendi ja lektori palgasuhteks 4:3:2 riigi keskmist palka. Mitteakadeemiliste ametikohtade puhul on eesmärk maksta tööjõuturul konkurentsivõimelist tasu.**
- **Hoides tasustamissüsteemi stabiilsust, tagatakse ka piisav paindlikkus.**
- **Detsentraliseeritus – tasustamisotsuseid teeb struktuuriüksuse juht kooskõlastatult kõrgema astme juhiga.**

TÄNA LEHES

Doktoriõppe arendamisest LK 2

Lumelahing Laiusel LK 3

Iuridicumi II hoone LK 3

UUDISED

Teenetemärgid

President Arnold Rüütel otsustas anda Eesti Vabariigi 87. aastapäeva puhul riikliku autasu 443 inimesele.

TÜ kollektiivi liikmetest on autasustatute hulgas külalisprofessorid Stig Erik Örjan Ohlsson ja Uno Lõhmus, professorid Mati Erelt, Volli Kalm Kalle Merusk, Aadu Must, Paul Varul, Jaan Eha, bibliograaf Marika Meltsas jmt.

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogus on kavas vastu võtta botaanikaaia arengukava, muuta järeldoktori koha täitmise konkursi tingimusi ja korda, kinnitada tervishoiu juhtimise magistriõppekava, TÜ nõukogu tööplaan jm.

Nõukogu istungil on kavas ka nimetada teoreetilise keemia õppetool molekulaartehnoloogia õppetooliks jt küsimused.

Emeriitprofessoriks on plaanis nimetada prof Jaan Mikk.

Professorite valimine

Sisehaiguste propedeutika professoriks kandideerib sisehaiguste propedeutika prof, med-dr Margus Lember.

Mikroökonoomika professori kandidaat on rahvamajanduse instituudi dots, maj-knd Helje Kaldaru, makroökonoomika professori kandidaat sama instituudi dots, PhD Raul Eamets.

Diferentsiaal- ja integraalvõrrandite professoriks kandideerivad samal kohal töötav prof, füüs-mat-knd Arvet Pedas ja rakendusmatemaatika instituudi dots, füüs-mat-knd Peeter Oja.

Ajakirjanduse professori kandidaat on eesti ajakirjanduse prof, PhD Epp Lauk.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled rahul doktoranditoetuse uue korraga?

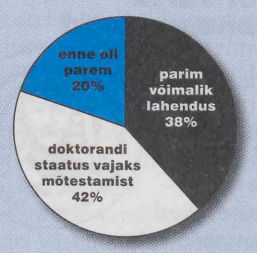

Vastajaid: 274

Uus küsimus:
Kas sinu palk on konkurentsivõimeline?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirja pälvisid pikaajalise kohusetundliku töö eest 75. sünnipäeval sotsiaalteaduskonna arvutiklassi administraator **Lembit Kivistik** ja 60. sünnipäeval kohusetundliku töö eest sotsiaaltöö korralduse eriala arendamisel Pärnu kolledži lektor **Valter Parve**.

Aktiivse ja ennastsalgava tegutsemise eest kahjustuste likvideerimisel Pärnu kolledžis pälvisid tänu TÜ turvalisuse peaspetsialist **Ivar Univer**, keskkonnakaitse peaspetsialist **Marek Bamberg** ning tehnovõrkude ja elektripaigalduste talituse juhataja **Arvo Avi** ja remondigrupi töötajad **Ülo Juursoo** ning **Tiit Taremaa**.

Ülikooliga tutvusid väliskülalised

31. jaanuaril külastasid ülikooli Euroopa ülikoolide assotsiatsiooni Campus Europae juhtkomitee liige dr Cristoph Ehmanni ning üliõpilasnõukogu esindaja Johannes Keil.

Koos prorektorite ning teaduskondade ja üliõpilaskonna esindajatega arutati TÜ võimalikku liitumist Campus Europea võrgustiku tegevusega.

2. veebruaril tegi tutvumisvisiidi Tartu Ülikooli uus Iiri Vabariigi suursaadik Noel Kilkenny, kes kohtus rektor prof Jaak Aaviksooga.

3. veebruaril kohtus rektoriga Tšehhi Vabariigi suursaadik Miloš Lexa.

Avati noorte teaduskeskus

2. veebruaril avas TÜ Pärnu Kolledž koos linnavalitsuse haridusosakonnaga noorte teaduskeskuse.

Keskuse juhataja Kandela Õuna sõnul pakub teaduskeskus õpilastele mitmesuguseid avatud õppetegevusi, mis toetavad individuaalset ja iseseisvat õppimist. I ja II kooliastme õpilased saavad end proovile panna nuputamisülesannete lahendamises, 7.–12. klassi õpilastel on võimalik teadmisi täiendada ainekursustel ja loengutel.

Teaduskeskus ootab osalema eeskätt neid õpi- ja teadushuvilisi kooliõpilasi, kes soovivad tegelda teadustööga ja omandada uusi lisateadmisi, et valmistuda aineolümpiaadideks või eksamiteks.

Info: www.pc.ut.ee.

Irina Krivonogova isikunäitus

31. jaanuaril avati Tallinnas Deco Galeriis Kadriorus TÜ kunstide osakonna üliõpilase Irina Krivonogova isikunäitus.

Välja on pandud Krivonogova viimaste aastate mitmesuguses formaadis maale.

25. Tartu hansapäevad

30. juunist 3. juulini toimuvad 25. Tartu rahvusvahelised hansapäevad.

Hansapäevade peakomisjoni kuuluvad ka linnavolikogu esimees, TÜ prof Aadu Must, lektor Berk Vaher ja prof Hele Everaus.

Hansapäevade kava: www.tartu.ee/hansa.

Ülikool arendab doktoriõpet

Anita Kärner
doktoriõppe peaspetsialist

Möödunud aastal valmis meetmete kogum Eesti ülikoolide doktoriõppe tugevdamiseks.

Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid analüüsisid Tartu Ülikooli eestvedamisel ja koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga PPF-projekti raames põhjalikult ülikoolide doktoriõpet aastatel 1991–2003.

Aruande «Meetmete kogumi väljatöötamine doktoriõppe tugevdamiseks Eestis» koostasid Väino Puura, Tõnu Lehtsaar ja Anita Kärner. Selles esitatakse analüüsi järeldused ja soovitatakse meetmed doktoriõppe tugevdamiseks.

Kaitsnute väike arv

Põhijäreldusena leiti, et alates 1991. aastast on doktoriõpe arenenud ekstensiivselt ja selle tase on tugevnenud, kuid kraadi kaitsnute arv jääb siiski maha nii ülikoolide kui ka muude valdkondade vajadusest.

Eesti ülikoolide doktoriõppe tulemuslikkus on ülikooliti ja valdkonniti väga erinev.

Õppeaja venimine kuni kahekordseks nominaalajaga võrreldes, viitab finants- ja korralduslikele probleemidele.

Paljudel juhtudel jääb ka pärast pikka õppeaega doktoritöö kaitsmata.

Meetmetes soovitatakse selleks muuta doktoriõppe üldist korraldust ja finantseerimisaluseid, doktorikoolide käivitamist, doktoriõppe väärtustamist ja doktorantide motivatsiooni tugevdamist, doktoriõppe erialase struktuuri väljaarendamist, doktorandi õppe- ja uurimistöö juhendamise parandamist ja doktoriõppe materiaalse baasi arendamist.

Suur osa meetmeid puudutab riigi teadus- ja kõrghariduspoliitikat. Nende rakendamiseks on vaja haridus- ja teadusministeeriumi koostööd ülikoolidega. Mitmeid korralduslikke probleeme on aga võimalik lahendada ülikoolides endis.

Möödunud aasta lõpul asus TÜs doktoriõppe arendus-

DOKTORIÕPPE 2004. A LÕPETANUD

- **Möödunud aastal kaitsnud 82 doktorandist lõpetas nominaalajaga 19.**
- **Pooltel kaitsnutest kulus aega 5–7 a.**
- **Seitse 2004. a doktorikraadi omandanut alustas doktoriõpinguid 1991–1994.**

kava põhimõtteid koostama vastav töörühm (juht Aune Valk, liikmed Väino Puura, Leho Ainsaar, Valter Lang, doktorantide esindajana Lenne-Triin Heidmets, Anita Kärner, Madis Saluveer ja Viktor Muuli).

Jaanuaris arutasid töörühma ettepanekuid rektor, õppeprorektor, teadusprorektor, dekaanid ja töörühma esindajad. Jõuti järeldusele, et doktoriõpe vajab süsteemsemat korralduslikku edasiarendamist. See puudutab nii doktoriõppekava arendust kui ka doktoriõppe korralduslikku poolt laiemalt.

Doktoriõppekavad

Bologna protsess on jõudnud bakalaureuse- ja magistritasemelt doktoriõppe arenduseni.

Ülikooliseaduse järgi võetakse tänavu suvel viimast korda doktorante praegu kehtivatele doktoriõppekavadele.

Euroopa ülikoolides on võetud suund doktoriõppekavade struktureerimisele. Doktorandi teadustööd toetab teoreetilise osa õpetamine koos professionaalsete oskuste andmisega.

Doktoriõppekavad koostatakse eesmärkide põhiselt, sõnastades õppekava ja tema osade täitmisel saavutatavad pädevused.

PPF-projekti analüüsist selgub, et õppekavad on nii ülikooliti kui ka TÜs struktureeritud erineva põhjalikkusega. Sageli on õpingute osa sõnastatud formaalselt. Ka enamik praegusi doktoriõppekavu on 30-40 AP mahus n.ö lahti kirjutatud.

Sageli on siin tegemist uurimistöö juurde kuuluvate osadega. Samuti arvestatakse

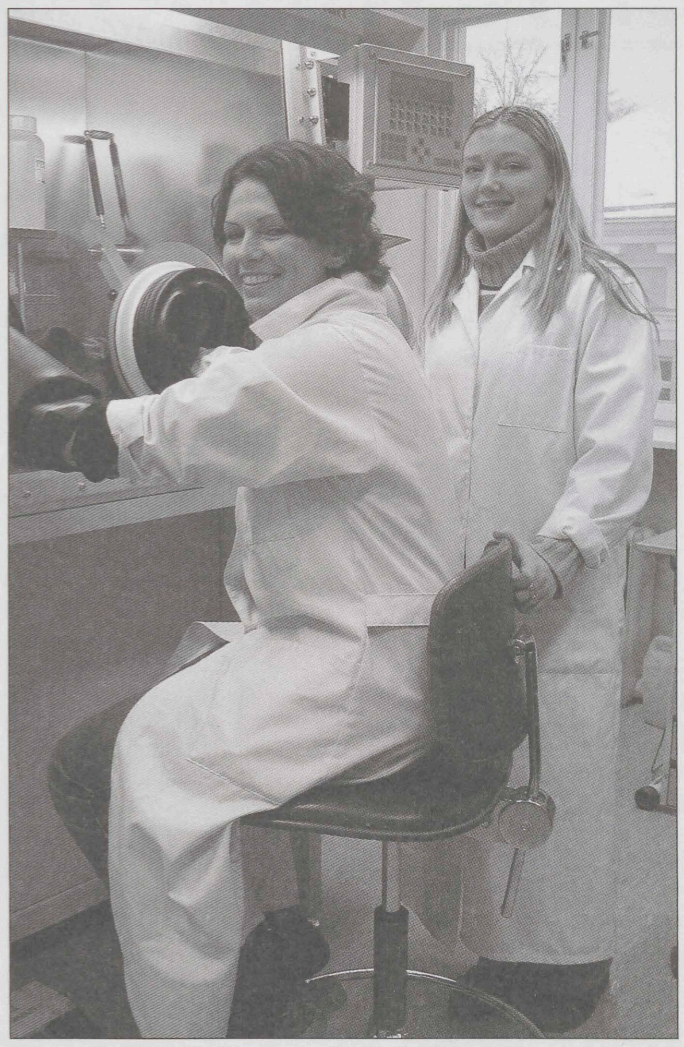

Doktorantide Heili Kasuka ja Eneli Härgi arvates võivad reaalteadustes nominaalajaga lõpetamist takistada tavaliselt probleemid vajalike publikatsioonide avaldamisega. VARJE SOOTAK

tihti kõrgkooli pedagoogilist praktikat ülikoolis töötajana tehtud õppetöö järgi. Enamasti praktikat ei juhendata ja ka kõrgkoolis õpetamise kursusi on vähe.

Mõne aasta pärast on oodata doktoriõppesse varasemast väiksema teadustöö kogemusega doktorante (3+2 süsteemi magistrid, 4-aastased bakalaureused), kellel puudub praegu veel teadusmagistriõppes saadav haridus. Seepärast peab suurenema teadustöö metodoloogia ja eriala teoreetiliste ainete osakaal doktoriõppes. Osa aineid on mõttekas üldkohustuslikuna õpetada üle ülikooli kõikidele doktorantidele või ühe valdkonna doktorantidele, arvestades väikest doktorantide arvu osadel erialadel.

Doktorandi õppe- ja uurimistöö juhendamise paremaks organiseerimiseks soovitatakse eespool viidatud analüüsis muuta individuaalplaan alusdokumendiks, mis käsitleb doktoriõppe osapoolte personaalset vastutust.

Doktoriõppe korraldus

Doktorandid ja juhendajad on teadustöö partnerid. Nad vajavad kindlustunnet, kokkulepetest kinnipidamist, vastastikust usaldust. Väljatöötamisel on doktoriõppe lepe, kus on kirja pandud hea tava põhimõtete alusel doktorandi, juhendaja ja struktuuriüksuse kohustused ning õigused.

Doktorandi edasijõudmise hindamiseks on vaja korrastada atesteerimissüsteemi. Seni sageli formaalne atesteerimine tekitab olukorra, kus doktorandid on kogu nominaalaja ja pikendusaasta nimekirjas kui edukalt täiskoormusega õppijad, õppeaja möödudes jääb aga väitekiri kaitsmata.

Atesteerimine peab kajastama usaldusväärselt doktorandi edasijõudmist uurimistöös ehk doktoriõppekava 120 AP täitmist.

Doktoranditoetuse maksmise põhimõtete muutmisel jättis Riigikogu välja töötamise piirangu. Et kõik riigieelarvelistel kohtadel õppivad doktorandid võivad taotleda õppetoetust 6000 kr kuus, on võimalik vähendada töökoormust oma äranägemise järgi ja pühenduda täiskoormusega õpingutele ning uurimistööle.

Kindlasti on doktorante, kellele sobiks paremini osakoormusega õpe. Lektori või assistendi töö kõrvalt on vaevalt võimalik nelja aastaga doktoritööd lõpetada. Seni ei ole riiklikku koolitustellimust osakoormusega doktoriõppele ja niisuguse õppekoha eest tuleks maksta. Selle suletud ringi avamiseks tuleb leida lahendus.

Jätkuv arendustöö

Doktoriõppe arendusküsimusi arutatakse kevadsemestril töögruppides ja komisjonides. Veebruaris teevad valdkondlikud arenduskomisjonid oma ettepanekud doktoriõppekavade optimaalse arvu kohta oma valdkonnas. Arvestatakse õppekava eesmärke ja ühisosa, millest selgub, kas mõned õppekavad on otstarbekas ühendada või kujundada mõnest iseseisev õppekava.

Õppekomisjon arutab doktoriõppekava struktuuri, doktoriõppe arenduse töörühm töötab välja atesteerimise korra ning doktoriõppe leppe projekti.

Eesmärk on kevadsemestri lõpus toimuvad atesteerimised korraldada ühtsetel alustel ja kajastada õppeinfosüsteemis doktorantide edasijõudmist nii õppeainetes kui ka uurimistöös.

Doktoriõppe leppe põhimõtted esitatakse ülikooli nõukogule. Ümberkorraldatud doktoriõppekavad tuleb ülikooli nõukogus kinnitada hiljemalt oktoobris koos järgmise aasta vastuvõtueeskirjaga.

Kunstikogude kataloog edeneb

Aija Sakova

Kunstimuuseum jätkab raskustest hoolimata Voronežis asuvate ülikooli kunstikogude kataloogi väljaandmist.

Tartu rahu lepingu kohaselt kohustus Venemaa tagastama teiste Eestist 1915 ja 1916 väljaveetud kultuuriväärtuste hulgas ka kunstimuuseumi varad. Kolme aasta jooksul tagastati 230 asutuse varadest vaid 60 omad.

Ka TÜ sai osa oma varast tagasi. Kunstikogusid, v.a graafikakogu, ja veterinaaria instituudi raamatukogu ülikoolile tagasi ei antud.

Voroneži jäid kunstimuuseumi väärtuslikeimad kogud: 228 eset antiikkeraamikat, 23 marmorist ja pronksist antiikskulptuuri, 126 Vana-Egiptuse muistist, ligi 6000 münti, 128 Lääne-Euroopa maali, joonistused ja gravüürid jm.

TÜ ja Voroneži kunstimuuseumi kokkuleppe kohaselt plaaniti sel aastal välja anda

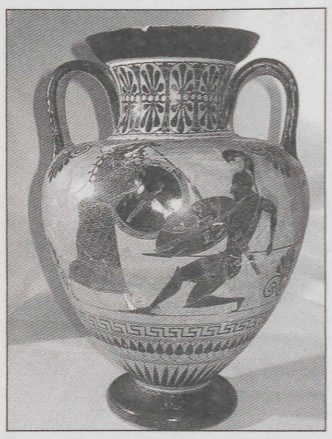

See ülikooli amfora asub ikka veel Voronežis.

ligi 600 objekti kirjeldav kolmekeelne kataloog «Dorpat–Jurjev–Tartu ja Voronež: ülikooli kollektsiooni saatus». Veebruaris möödub aasta sellest, kui Tartut külastas Vene Föderatsiooni Kultuuriministeeriumi delegatsioon, kuhu kuulus ka Voroneži kunstimuuseumi direktor.

Sellel kohtumisel pandi kunstimuuseumi direktori Inge Kuke sõnul paika kindlad kuupäevad, mis ajaks keegi mida ära teeb. «Meie oleme sõlmitud kokkulepetest kinni pidanud. Voroneži muuseum pole aga taganud seda, et kataloogi jaoks korralikke pildifaile ega ka illustratsioone kirjeldustega vastavusse viinud,» lisas Kukk.

Samuti on Kuke sõnul Vene kultuuriministeeriumis pärast viimaseid presidendivalimisi ümberstruktureerimise käigus ära kaotatud kultuurivarade restitutsiooni osakond, mis tähendab, et need inimesed, kes kokkuleppele alla kirjutasid, ei tööta seal enam.

«Kataloog aga edeneb raskustest hoolimata,» rääkis Kukk. «Varsti peaks valmima ingliskeelne tõlge. Siis seisame ikkagi piltide probleemi ees. Parim ja ühel hetkel ainuvõimalik lahendus on see, et sõidame oma delegatsiooniga Voroneži ja pildistame ise esemed korralikult ära. Peame sel teemal alustama läbirääkimisi ministeeriumiga, kuna see on kulukas ettevõtmine,» selgitas Kukk.

VEEBIKOMMENTAAR

«Doktorandil on õigus saada 6000 kr kuus», UT nr 3, 21. jaanuar

Mul on kahju, et seadus sai viimasel minutil ära muudetud, sest kohustus olla täisajaga doktorant oligi reformi eesmärk.

Probleemid, mida doktorantide protestikiri tõstatas sotsiaalsete garantiide osas, olid igati põhjendatud. Aga neid oleks võinud eraldi reguleerida. Need ei puutunud doktoriõppe põhiprobleemi, mis oli vajadus luua süsteem, mis võimaldaks doktorandil pühenduda täisajaga oma õpingutele, sh eriti just oma uurimistööle ja väitekirja ettevalmistamisele. Seda ei tee nii naljalt töö kõrvalt.

Miks siis doktorandid praegugi töötavad õpingute kõrval? Sest nad ei saa elada niisama 3000-lisest stipist ega oma säästudest. Uus reform oleks võimaldanud neil seda aga teha. Jah, kindlasti oleks mõne jaoks kuusissetulek selleks ajaks vähenenud. Aga kui see on vaid üheks aastaks kogu teaduskarjääri nimel, siis ei ole see palju maksta.

Teine küsimus on vastutus. Jah, atesteerimine hakkab rohkem lugema. Doktoranti ähvardatakse eksmatrikuleerimisega. Kui aga suur osa doktorantidest jääbki edasi mujal töötama, siis ei tule õppeedukust ka. Seejärel hakkavad ülikoolid rohkem ja rohkem eksmatrikuleerima doktorante. Ja kuhu siis jääb doktoriõppe efektiivsus, mis on kogu reformi mõte??? Nii ei lõpeta meil rohkem doktorante, vaid raha lihtsalt haihtub. Lõpuks jäävad õppetoolid ja juhendajad vastutama doktoriõppe efektiivsuse eest tingimustes, kus neile ei ole antud mingeid hoobasid seda tulemust tegelikult tagada. Sest raha tuleb mitte millegi eest.

Vello Pettai

Seminar kaubanduskeskuste geograafiast

9. veebruaril kl 16.15 korraldab geograafia instituut Vanemuise 46-327 seminari «Osturõõm linnaruumis – kaubanduskeskuste geograafia».

Ühe korraldaja, inimgeograafia õppetooli hoidja Rein Ahase sõnul on suured ostukeskused paari aasta jooksul muutunud meie igapäevaelu osaks. «Nad pole lihtsalt kauplused, vaid üha enam kõiki elufunktsioone koondavad konglomeraadid ja vaba aja veetmise kohad.»

Rein Ahase teemaks ongi «Kaubanduskeskuste tõmme ja tõuge linnaruumis». Helen Sooväli räägib ostukeskusest kui elustiilist.

Anto Aasa ja Taavi Pae annavad koduloolise ristlõike Tartu poodidest. Laura Uibopuu vaatleb Viru keskust ja kesklinna jalakäiguala, Grete Kuke teemaks on «Ruumi tarbimine ja tarbimisruum: Viru Keskuse representatsioon», Triin Läänel «Tartu Kaubamaja keskkonnamõjud». Seminari lõpetab Andres Kluge ettekanne «Kaubanduskeskused transpordi mõjutajana».

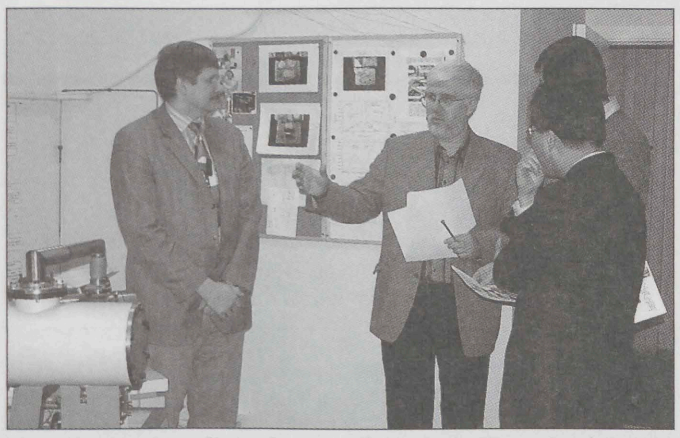

Füüsika instituudi teadusdirektor Marco Kirm (vasakul) ja prof Aleksandr Luštšik tutvustavad Samsungi esindajatele instituudi teadustegevust. EDUARD FELDBACH

Lõuna-Korea suurfirma pakub koostööd

Eduard Feldbach
füüsika instituudi
vanemteadur

26. ja 27. jaanuaril külastasid TÜ füüsika instituuti kolm Lõuna-Korea suurfirma Samsung SDI Kiheungi teadus- ja arenduskeskuse esindajat.

Füüsika Instituudi dielektriliste materjalide alusuuringute tulemused äratasid suurfirma tähelepanu umbes aasta tagasi.

Visiit veenis firma esindajaid füüsika instituudi teaduspotentsiaali kõrges tasemes ning mitmele uurimisrühmale tehti ettepanek osaleda plasmakuvaritele uute materjalide loomise ühisprojektides.

Samsung SDI on Lõuna-Korea üks dünaamilisemalt arenevaid kõrgtehnoloogiafirmasid, mis on maailma suurimaid arvuti- ja TV-kuvarite, sh ka suureformaadiliste lameekraanidega plasmatelerite tootja.

Firma edu on taganud panustamine teadus- ja arendustegevusse.

Viimastel aastatel on Samsung SDI teadus- ja arendustegevuse kulutuste kasvutempo olnud 30%, ulatudes tänavu kogusummas 530 miljoni dollarini. Summa ületab muide Eesti riigi teadus- ja arendustegevuse kogukulusid umbes 10-kordselt.

Kiire areng ongi stimuleerinud firmat looma teadus- ja arendustegevuse ülemaailmset koostöövõrgustikku.

Iuridicumi teine õppehoone on valmis

Jaanuaris võeti tervikuna vastu õigusteaduskonna rekonstrueeritud õppehoone Iuridicum II (Näituse 13a).

Kaks suurt auditooriumi võeti peamiselt avatud ülikooli tudengite kasutusse juba 2003. a.

Õigusteaduskonna arendusprojektide juhi Peep Pruksi sõnul on nüüd koos seminariruumidega teaduskonna käsutuses ligi 800 üliõpilaskohta (22 ruumi, üldpinnaga üle 1200 m²) jm.

Töökohti jagub kuni 70 töötajale. «Õppejõud ja tugistruktuur said lisapinda peaaegu 500 m². Uues majas on ka videoülekande võimalusega teaduskonna nõukogu saal,» selgitas Pruks. Pruksi sõnul on vaja hoone veel mööbli ja tehnikaga sisustada, siis toimub ka pidulik avamine.

Õigusteaduskonnal on nüüd kaks õppehoonet. PEEP PRUKS

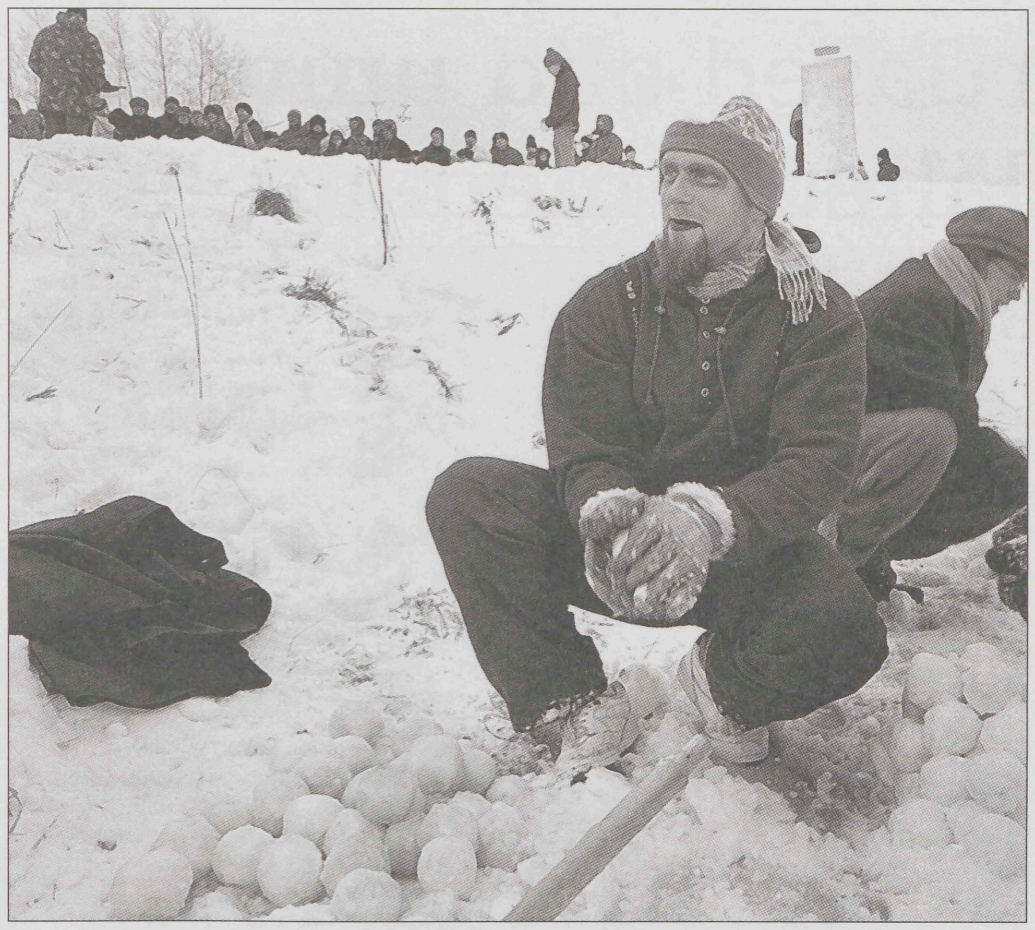

Karvaseid ja sulelisi 2003. aasta lumelahingus. ERAKOGU

Tänavune lumelahing tuleb võimsaim

Alo Raun
ajaloo osakonna
üliõpilaskogu juhatuse liige

Laupäeval, 12. veebruaril koguneb Jõgeva lähistele Laiuse kindluse varemetesse ligi pool tuhat tudengit ja koolinoort, et pidada maha Eesti selle aasta ja tõenäoliselt terve sajandi suurim lumelahing.

Juba teisipäeval, 8. veebruaril saabuvad Laiusele esimesed entusiastid, kes hakkavad ehitama hiiglaslikku lumekindlust. Laupäevasel üritusel jagunevad kohaletulnud selle kindluse kaitsjateks ja ründajateks, mispeale selgitatakse lumepallide vilinal, kumb pool tugevam on.

Tänavu on tegu juba kolmanda Laiuse Kuningliku Lumelahingu nime kandva üritusega viimase kolme aasta jooksul, kuigi tegelikult ulatuvad ürituse juured juba 18. sajandi algusesse.

Üle 300 aasta vana

«Üritus sammub Rootsi kuninga Karl XII jälgedes, aidates meenutada aega, mil kogu Rootsi impeeriumit juhiti Eestimaalt Laiuselt,» rääkis ürituse peakorraldaja Tanel Kutti Tartu Ülikooli Ajaloo osakonna üliõpilaskogust (AOÜK).

Ajalooallikad jutustavad nimelt, et Rootsi kuningas Karl XII talvitus Põhjasõja ajal, pärast kuulsat Narva lahingut, kogu oma impeeriumi sõjaväega Laiusel. Pikapeale läks sõduritel elu igavaks ning et neile tegevust anda ja sõjaoskustel mitte kaduda lasta, otsustas Karl 1701. a talvel korraldada oma sõduritele sarnase lumekindluse vallutamismängu.

Tollases ettevõtmises olla kasutatud ka pappkuule ja olnud eri andmetel isegi 1–3 hukkunut, kuid tänapäevane mäng loomulikult sinnamaale ei lähe.

Eelmiste aastate kogemustest tulenevalt võib uskuda, et ka sel aastal pole meil tarvis esmaabi anda. «Eestlased paistavad olevat viisakad sõdijad,» naljatles Kutti.

Ajalugu ärkab ellu

Ürituse korraldajad on võtnud endale keerulise ülesande tuua ajalugu kui eelkõige kuiv ja raamatusügavustesse peitunud aine tegelikkusse. «Soovime selle üritusega näidata kooliõpilastele ja kõigile ajaloosõpradele, kui põnev ja käegakatsutav ajalugu tegelikult olla saab,» selgitas Kutti.

Siiski ei piirdu üritus pelgalt ajaloolise meelelahutusega. Nii saab pärast lahingut ja korralikku kõhutäit kuulata ajalooseminari Laiuse ja sõjanduse teemadel. Seminaril esinevad ülikooli õppejõud ja tudengid.

Seekord on kaasatud üritusse ka uusi atraktsioone. Nii on oodata, et kohale ilmub Peeter Suure eliitväeosa Preobraženski polk Narva õpilaste ja tudengite esituses. Lahingus on lubanud osaleda ka keskaegseid võitlusi simuleerivad larparid (LARP – *live action role play*). Samuti käivad läbirääkimised sajanditetaguse kahuri koopia väljapanemiseks, millest on plaanitud ka paar aupauku lasta.

Kõige krooniks on korraldajate palvel kogutud linnusemüüride vahele suur hulk jaanuaritormides maha kukkunud puid, millest ürituse auks üks suur-suur ja stiliseeritud lõke püsti pannakse.

Kohal põnev seltskond

Samuti on kohale oodata mitmeid prominente. Nii on käinud varasematel aastatel teiste seas üritust nautimas president Lennart Meri ning Rootsi, Poola ja Islandi suursaadikud.

Ettevõtmine on kõigile tasuta, samuti on võimalik saada kohapeal süüa ja juua ning vajaduse korral öömaja. Ajaloo osakonna üliõpilaskogu ettevõtmist toetavad kultuurkapital, Jõgeva vald, TÜ üliõpilasesindus, Rootsi suursaatkond Eestis ja AS Falck Eesti.

LAIUSE LUMELAHING

12. veebruaril Laiuse kindluse varemeis

- **Info ja registreerimine: www.hot.ee/ajalugu.**
- **Lisainfo: peakorraldaja Tanel Kutti, tel 5567 4698, taneltt@hot.ee.**

TULEKUL KONVERENTS «ETNOLOOGIA HÄÄLED»

29. märtsil toimub Eesti Rahva Muuseumis (ERM) kultuuri- ja sotsiaalalade tudengite ja noorte uurijate VII konverents

«Etnoloogia hääled».

Ootame rääkima käsilolevatest uurimis- ja välitöödest, otsimistest ja leidmistest, küsimustest ja vastustest – teemadering ei ole piiratud.
Osavõtusoovist teatada ERMi teadusdirektorile Terje Anepaiole (anepaio@erm.ee) või teadussekretärile Toivo Sikkale (Toivo.Sikka@erm.ee). Kuni leheküljepikkusi teese ootame hiljemalt **28. veebruariks**.
Koos osavõtusooviga panna kirja ka oma eriala (kursus või ülikooli lõpetanuil ka ametinimetus), kontaktandmed (e-posti aadress), samuti seda, kas vajate esinemisel tehnilisi vahendeid (grafoprojektor, arvuti, heli- või videotehnika).

Korraldajad

UUDISED

Kultuuriaasta nominente

Homme kell 17 algab Vanemuise Kontserdimajas Tartu linna kultuuriaasta aunimetuste tseremoonia, kus kuulutatakse välja 2004. a aunimetuste laureaadid.

TÜst on nominendid TÜ akadeemiline naiskoor, Tartu akadeemilise meeskoori dirigent Alo Ritsing, magistrandid Julia Boman ja Krista Ojasaar ning galerist Margus Kiis.

Näitus kirjandusmuuseumis

4. veebruaril kell 14 avatakse Eesti Kirjandusmuuseumis näitus «Paul Ariste 100».

Väljapaneku koostasid Arhiivraamatukogu, Eesti Kultuurilooline Arhiiv, Eesti Rahvaluule Arhiiv ja folkloristika osakond.

Näitusel kõnelevad Ergo-Hart Västrik ja Kristi Salve.

Esitletakse vastvalminud trükiseid «Paul Ariste. Vadja päevikud 1942–1980» ja neljakeelset (eesti, komi, vene, inglise) «Komi folkloor». Kogunud Paul Ariste.

Tartu aukodaniku kandidaadid

Tartlased ja organisatsioonide esindajad esitasid tänavusi Tartu aukodaniku kandidaate.

TÜ kollektiivi liikmetest on esitatud emeriitprofessorid Viktor Palm ja Ene-Margit Tiit ning kauaaegne ajaloo muuseumi direktor Ela-Heidi Martis. Oma kandidaate võivad esitada veel linnavalitsus ja volikogu.

Ele Reiljan kaitses doktoritöö

Jaanuaris kaitses doktoritöö «Välisturgudelt taandumise põhjused: Eesti tööstusettevõtete analüüs» rahvusvahelise ettevõtluse teadur Ele Reiljan (pildil).

Kui siiani on valdavalt pööratud tähelepanu selle uurimisele, kuidas ettevõtted oma välistegevust laiendavad, siis Ele Reiljan keskendus enda sõnul doktoritöös sellele, millistel põhjustel ettevõtted välisturgudelt taanduvad. «Vastupidiselt arvatule on välisturgudelt taandumine nii maailmas kui ka Eestis üsna sage nähtus ning selle põhjusteks on kas kogemuste puudusest tulenevalt tehtud vead, ettevõtte strateegia muutus või konkurentsivõime vähenemine kiiresti kasvavate tootmiskulude tingimustes,» täpsustas Reiljan.

Doktoritööd juhendas prof Urmas Varblane, oponeerisid prof Jorma Larimo Vaasa Ülikoolist ja Erik Terk (PhD) Eesti Tulevikuuuringute Instituudist.

Ele Reiljanile anti filosoofiadoktori kraad majandusteaduse erialal.

TÜ sportlased olid universiaadil lähedal medalitele

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht

12.–23. jaanuarini Austrias toimunud taliuniversiaadil tehti mitu rekordit ja Eesti üliõpilaskoondis oli medalitele lähemal kui kunagi varem.

Eesti 18-liikmeline delegatsioon osales murdmaasuusatamises, kahevõistluses, iluuisutamises ja esimest korda ka lumelauasõidus. Suur osa üliõpilassportlastest olid Tartu Ülikoolist – murdmaasuusatajad Kaspar Kokk, Kaili Sirge, Vahur Teppan, Peeter Kümmel, Kein Einaste ja lumelaudur Martin Teeveer.

Suurvõistluste parim tulemus

Eesti suusaneidude absoluutne esinumber Kaili Sirge hindas kõrgelt esimest mäestikutingimustes võistlemise kogemust ja sprindivõistlusel saadud õppetundi. Südikalt finaali sprintinud Sirge esimene universiaad tõi 8. koha. «Universiaadi tase on mulle täpselt paras: siin on põnevam ja rohkem võimalusi teistega konkureerida!» Pärast esimesi maailmakarika etappidel osalemist tundis ta end kindlamana kui varem: «Olen õppinud võistlusteks keskenduma. Teen oma sõitu». 10 km vabatehnikas 13. kohale jõudmine oli samuti väga kõrge tulemus, see andis ka kõrged FIS punktid.

Väärt kogemused

Kaili Sirge ja Triinu Tee (TPÜ) väitsid koos: «Peale hea korralduse, huvitava avatseremoonia ei saa ka unustada, et eestlastel on väga tore ja kokkuhoidev tiim!» Võistlemise ja treenimise vahepeal jõuti vaatamas käia ka teiste alade võistlusi: jäähokit, iluuisutamist, lumelauahüppeid ja kiiruisutamist.

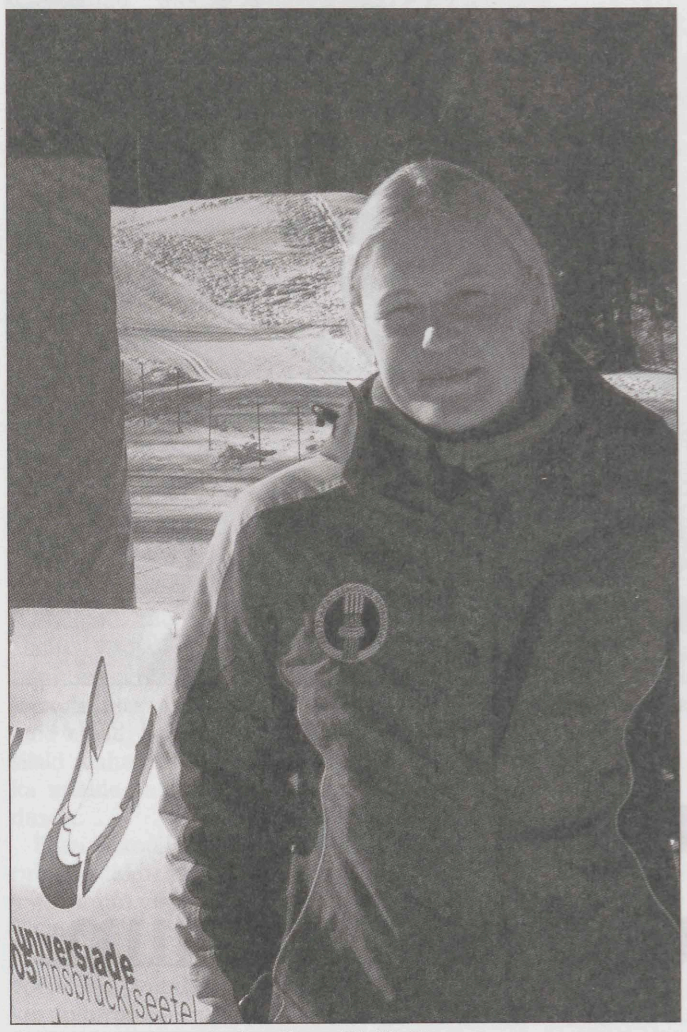

Edukalt osalenud üliõpilane Kaili Sirge. VARJE SOOTAK

Kõige magusama tasu pärast universiaadi said Kaili Sirge ja Kaspar Kokk, kes pääsesid tubli esinemisega nii universiaadil kui Eesti MV maailmameistrivõistlustele Eesti koondise koosseisus.

«Suusatamises ei maksa ainult hetkevorm, vaid paljude asjaolude kokkulangemine, nagu näiteks suusad, raja profiil, aklimatiseerumise päev,» arutles Kokk oma universiaadi 10 km vabatehnikasõidu 19. kohale mõeldes. «Eelmise universiaadi 11. koht jäi üle sõitmata, kuid läbikukkumine ei ole ka see tulemus, sest universiaadi sportlik tase on tõesti kõrge,» ütles raskemat rada lootnud Kokk.

Universiaadi lõpupäevadel Seefeldi Big Air võistlust tegema tulnud lumelaudurid hüppasid end ilusa esitusega finaali. Mark Duubas (EKA) ja Martin Teeveer (TÜ) jätkasid viimaste hetkedeni võitlust medalikohtadele. Duubas sai väga kõrge neljanda koha. Õigusteadust õppiv Teeveer sai finaalis 10. koha.

Tähtis on ka osavõtt!

Rahvusvahelise Üliõpilasspordiliidu FISU lumelauakomisjoni esimees kiitis universiaadi õhkkonda: «Mitte ühelgi muul suurvõistlusel ei ole sellist sõbralikku hõngu. Võit on tähtis, kuid niisama oluline on osavõtt!»

Universiaadi tulemused ja kogemused on hea võimalus edasi pürgida ja energiat ammutada. Kõikidele ei ole antud võimalust osaleda olümpial, kuid universiaad on võib-olla hüppelauaks.

Järgmine taliuniversiaad peetakse kahe aasta pärast Itaalias Torinos.

Hea korraldusega silma paistnud Innsbruck/Seefeldi 22. universiaadile oli rekordarv osalejaid – üle 2000. Üritituse kordaminekule aitasid kaasa 850 vabatahtlikku.

TÜ SPORTLASED TALIUNIVERSIAADIL

Murdmaasuusatamine
Sprint naised
8. Kaili Sirge

Sprint mehed
25. Peeter Kümmel (lõppvõistlusele pääsemisest jäi puudu 1,58 sek)
58. Vahur Teppan (- 11,65)
60. Kein Einaste (-12,00)

Naiste 5 kl vaba
13. Kaili Sirge (-34,1)

Meeste 10 km vaba
19. Kaspar Kokk (-1.05)
37. Peeter Kümmel (-1.43,2)
68. Vahur Teppan (-2.54,5)
84. Kein Einaste (-3.37)

Meeste teade 4x10 km
12. EST Vahur Teppan, Jaan Kallak, Kaspar Kokk, Peeter Kümmel (-6.25).

Meeste 30 km ühisstardist klassika
26. Vahur Teppan (-3.48)
29. Kein Einaste (-3.55)

Naiste 15 km ühisstardist klassika
37. Kaili Sirge (-5.40,7)

Lumelaud Big Air
10. Martin Teeveer

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab
psühholoogia osakonda tööle

õppekorralduse spetsialisti,

kelle ülesanne on psühholoogia eriala avatud ülikooli õppe korraldamine ning arendamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **7. veebruaril** e-postiga või paberkandjal TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info: www.ut.ee/konkurss ja tel 737 5145.

Tartu Ülikool võtab tööle

eetikakeskuse projektijuhi,

kelle ülesanne on keskuse projektide juhtimine ning eetika infoportaali väljaarendamine.
Info: www.ut.ee/konkurss.

RAAMATU ESITLUS

7. veebruaril kl 16 toimub Tartu Kirjanduse Majas Vanemuise 19 kogumiku «**Soome ja soomlased**» esitlus.
TÜ Kirjastuselt ilmunud kogumikus käsitletakse Soome ajalugu, kultuuri ja rahvast. Autorid on Paul Alvre, Ene Asu-Õunas, Madis Asu, Kadri Haljamaa, Heinike Heinsoo, Ott Kurs, Maarja Lõhmus, Eero Medijainen, Triinu Palo jt.

TEATED

8. veebruaril kl 18 avatakse TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses Võru kunstniku Angela Orro maalinäitus. Kõik huvilised on oodatud! Info: Mari Mets, tel 737 5422.

10. veebruaril kl 16.15 toimub ajaloo muuseumis käesoleva aasta esimene populaarteaduslik teeõhtu «Huvitavat teadusest ja elust». Prof Ago Künnap räägib teemal «Uuemat eesti keele ja eestlaste algupärast».

Tantsuklubi Alo seltskonnatantsu kursused algajatele (veebruarist aprillini) Hugo Treffneri Gümnaasiumis. Esimene tund 9. veebruaril kl 19.30. Info: 528 6482,747 4248, ilmetiik@hot.ee.

LOENGUD

7. veebruaril kl 18.15 algab KH ringauditooriumis vabade kunstide prof **Mati Undi loengukursuse avaloeng**. Kursus käsitleb teatriantropoloogiat ja osalt ka kultuuriantropoloogiat. Info: Eda Tursk, tel 737 5669.

9. veebruaril algab majanduspoliitika loengusari «**Eesti majanduspoliitika Euroopa Liidus**». Esimese loengu peab kl 12.15 Narva mnt 4 - A314 EV Valitsuse arendusnõunik Raul Malmstein.

KÜLALISÕHTUD

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata eesti meesüliõpilasi oma külalisõhtutele 11. ja 17. veebruaril ning 1. märtsil kl 20.15 meie konvendikorteris Lai 30. Riietus korrektne. Info: www.vironia.ee.

Tartu vanim **korporatsioon Fraternitas Estica** ootab toredast üliõpilaselust huvitatud noormehi oma külalisõhtule 16. veebruaril kl 20. Asukohaks Vanemuise 54 ja riietus soliidne. Tule ise ja võta sõbergi kaasa! Täpsem info: 5663 2536, www.estica.ee.

Korp! Sakala ootab oma külalisõhtutele akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid, kes tunnevad huvi aktiivse üliõpilaselu vastu.
Meie külalisõhtud Tartus Veski 69 toimuvad neljapäeviti 10. ja 17. veebruaril ning reedel, 25. veebruaril. Õhtute algus kl 21.15. Riietus – tume ülikond.

Korp! Ugala ootab akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid 15. veebruaril oma konventi Kuperjanovi 16. Külalisõhtu orienteeruv algus on kl 20, riietus soliidne.

Korp! Amicitia kevadsemestri külalisõhtud toimuvad 10. ja 15. veebruaril kl 18 meie konvendis Kastani 65-2.
Ootame külla kõiki organiseerumata naistudengeid, kes õpivad või on õppinud mõnes kõrgkoolis.
Info: www.amicitia.ee.

KURSUSED

ÜLDAJALOO KURSUSED

Rootsi ajalugu 1521–1809 (2 AP, A). Dots Enn Küng. Antakse süvendatud ülevaade Rootsi ajaloost 1521–1809. Rootsi ajaloo tundmine hõlbustab Eesti 16/17. saj. ajaloo mõistmist. Loengud 17.02 - 5.05, N 16.15, Lossi 3-425.

LÄHIAJALOO KURSUSED

16. veebruaril Ameerika Ühendriikide valitsuse kauaaegne nõunik ning USA parim asjatundja Venemaa ja Balti küsimustes dr Paul Goble lähiajaloo õppetooli juures loengukursust **USA välispoliitikast** 20. sajandil (4 AP). Loengud toimuvad K ja R kl 10–12 Lossi 3-425.

8. veebruaril algavad David Ramiro loengud **Hispaania ajaloost** 20. sajandil (2 AP). Loengud toimuvad T kl 16–18 Lossi 3-425.

Vene kirjanduse õppetool pakub kevadsemestril kursusi vene kultuuri huvilistele.

EESTI KEELES

FLVE.03.171. **Sissejuhatus vene kirjanduslukku** (2 AP, A). Prof Ljubov Kisseljova. Näituse 2-207, N kl 12–14. Uue aja vene kirjanduse arengujooni ja 18.–19. saj I poole vene kirjanduse kohta Euroopa kirjanduslikus kontekstis.

VENE KEELES

FLVE.03.167. **Impeeriumiaegne vene kirjandus** I (2 AP, A). Prof Ljubov Kisseljova. Näituse 2–207, N kl 10–12.
FLVE.03.168. **Impeeriumiaegne vene kirjandus** II (2 AP, A). Lektor R. Leibov. Näituse 2-209, N kl 16–18.
FLVE.03.169. **Retoorika ja stilistika** (2 AP, E). Lektor Roman Leibov. Näituse 2-202, T 14–16.
FLVE.03.179. **Kristlik kultuur Venemaal** (2 AP, A). Prof Ljubov Kisseljova Lossi 3-222, K kl 14–16. Algab 16.02.
FLVE.03.156. Erikursus: **I. Ilfi ja J. Petrovi romaani «Kaksteist tooli» tekkimise intriig** (2 AP, A). Lektor Aleksandr Danilevski. Näituse 2-207, K kl 18–20.
FLVE.03.181. **Eestimaa vene kirjanduses** (2 AP, A). Vanemteadur Galina Ponomarjova. Näituse 2-202, T kl 16–18.
Registreerimine tel 737 6352 ja www.ut.ee/ÕIS.

ÜLIKOOLI FILMIKLUBIS

8.–12. veebruarini kl 20 Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) Jaak Kilmi uus film

«Kohtumine tundmatuga».

8. veebruaril on esilinastusel kohal ka Jaak Kilmi ning stsenarist Urmas Vadi.

ÕNNITLEME

55

Avo Kartul, keskuse juhataja – 4. veebruar
Mare Luha, tuletõrjevalvur – 4. veebruar
Sergei Stjopin, vaneminsener – 5. veebruar

50

Niina Lepa, õpetaja – 8. veebruar
Natalia Nekrassova, õppetöö spetsialist – 5. veebruar

40

Jürgen Beyer, erakorraline professor – 8. veebruar

Gunnar Tasa, assistent – 10. veebruar

35

Küll Kübar, tehnik – 6. veebruar
Anu Roio, sekretär – 6. veebruar

30

Helen Lust, laborant – 6. veebruar

25

Veiko Vengerfeldt, assistent – 8. veebruar

KONKURSS

Toronto Ülikooli (www.utoronto.ca) vahetusüliõpilaseks

TÜ magistri- ja doktoriõppe üliõpilastel on võimalik kandideerida vahetusüliõpilaseks Toronto Ülikooli 2005/2006. õ-a.
Kandideerida ei saa arstiteaduse, hambaarsti, õigusteaduse, psühholoogia, informaatika, infotehnoloogia ja majanduse õppekava üliõpilased.

Nõutavad dokumendid (ingl keeles): CV, 3 passifotot, põhjendatud avaldus (*statement of intent*), diplomi koopia, tõend õppetulemuste kohta, lisalehel kevadsemestril 2005 Tartus läbitavad kursused, lisalehel *study plan* (milliseid kursuseid mis osakonnas on kavas Torontos kuulata; kui plaanite teha uurimistööd, kas siis on olemas sealpoolse juhendaja nõusolek, kuidas tuleb seal viibitud aasta kasuks teie plaanidele kaitsta kraad Tartu Ülikoolis jmt), TOEFLi keeletesti tulemus, 1 soovituskiri eriala õppejõult
Väljavalitud kandidaat peab muretsema rahvusvahelise tervisekindlustuse ($532.85 CAN), tasuma viisa ning reisipiletite eest.

Dokumendid esitada **14. veebruariks** Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusesse TÜ Raamatukogu, W. Struve 1-325. Avatud E–N 13–16. Info: Merli Tamtik, merli.tamtik@ut.ee, tel. 742 7243.

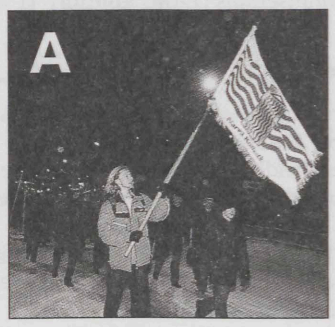

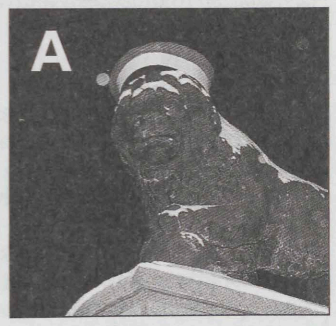

28. jaanuaril tähistati Narva kolledžis Tatjanapäeva. Toimus rongkäik, uue tavana asetati kolledži sini-kollane tekkel pähe nn Rootsi lõvile.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Reporter Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

11. veebruar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 6 (2206)

www.ut.ee/ajaleht

Riiklikud teenetemärgid

Maarjamaa Risti IV klass

Stig Erik Örjan Ohlsson – keeleteadlane, TÜ külalisprof

Valgetähe II klass

Uno Lõhmus – Euroopa Ühenduste Kohtu kohtunik, Riigikohtu esimees 1998–2004, TÜ külalisprof

Valgetähe IV klass

Jüri Ant – ajaloolane, TÜ emeriitprof
Mati Erelt – keeleteadlane, TÜ prof
Volli Kalm – kõrghariduse edendaja, geoloog, TÜ prof
Kalle Merusk – õigusteadlane, TÜ prof
Aadu Must – ajaloolane, TÜ prof
Paul Varul – jurist, TÜ prof

Valgetähe V klass

Marika Meltsas – bibliograaf, TÜ raamatukogu

Eesti Punase Risti I klass

Jaan Eha – kardioloog, TÜ prof

Eesti Punase Risti V klass

Elmar Sakkov – puuetega laste abistaja, TÜ lektor

Maarjamaa Risti IV klassi teenetemärgi pälvis Eesti kirjanduse tutvustaja Prantsusmaal, tõlkija Antoine Chalvin, kes on töötanud ka Tartu Ülikoolis. Autasustatute hulgas on ka mitmeid teisi ülikooli koostööpartnereid.

President Arnold Rüütel annab teenetemärgid üle pidulikul vastuvõtul Kadrioru lossis 23. veebruaril.

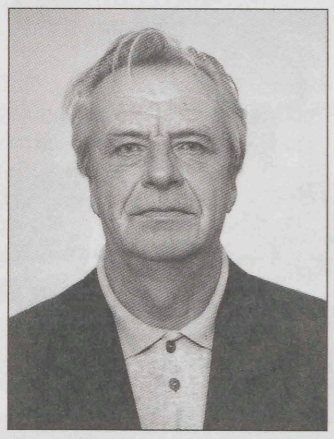

Jüri Ant

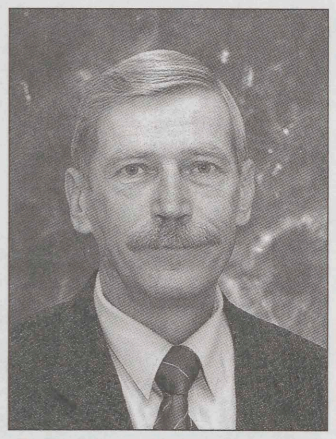

Kalle Merusk

Marika Meltsas

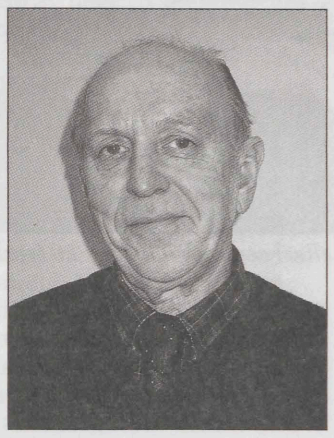

Mati Erelt

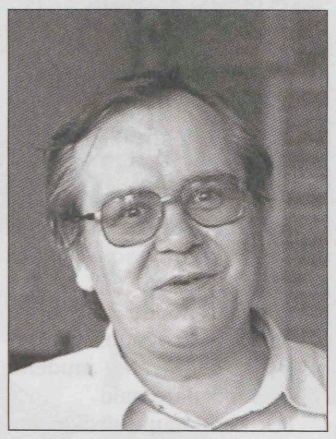

Aadu Must

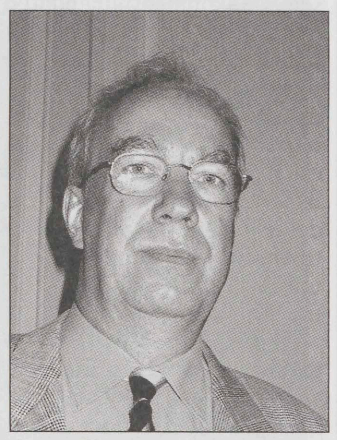

Jaan Eha

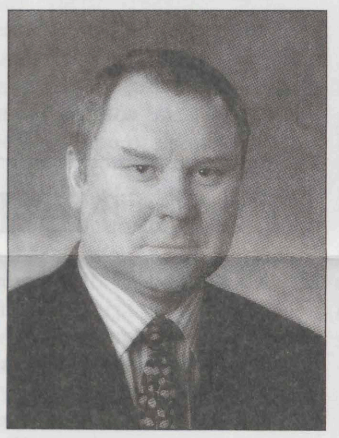

Uno Lõhmus

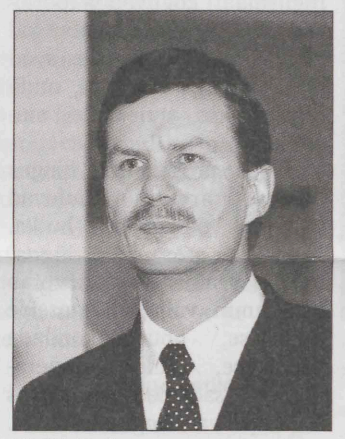

Volli Kalm

Paul Varul

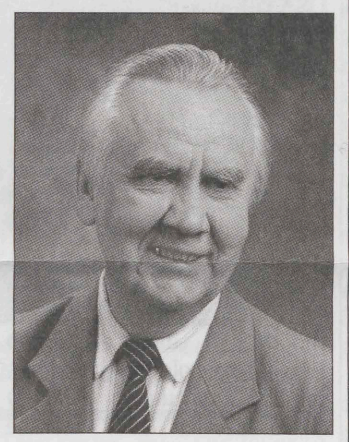

Elmar Sakkov

Kirjandusfestival Prima Vista oli parim kultuurisündmus

Aija Sakova
Varje Sootak

Möödunud laupäeval tunnustasid Tartu linnavalitsus ja Tartu Kultuurkapital Vanemuise kontserdimajas 2004. a kultuurisündmusi ja -tegelasi.

Parimaks kultuurisündmuseks nimetati kirjandusfestival Prima Vista, mille peakorraldajad on TÜ raamatukogu ja Eesti Kirjanduse Selts. Produtsendi autiitli pälvis Prima Vista üks korraldajatest, TÜ magistrant Krista Ojasaar.

Rahva kultuurikandja on dirigent Alo Ritsing. Ritsing on kauaaegne Tartu Akadeemilise Meeskoori dirigent, kes juhatas eelmisel suvel laulupidu Tartus ja Tallinnas. Kooris laulavad põhiliselt Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli töötajad ja vilistlased.

Koos kultuuriaasta tiitli ja stipendiumiga said autasustatud ka pronksist rändauhinna «Kultuuri kandja».

Aunimetuste laureaatide nimed kanti Tartu kultuuri auraamatusse.

Nominentide hulgas olid ülikoolist ka ülikooli akadeemiline naiskoor, laulja, magistrant Julia Boman ja Y-Galerii galerist Margus Kiis.

Kultuuritippude meelelahutusliku esitlus*show* kirjutas kirjanik, TÜ lektor Berk Vaher, lavastas looja laureaadiks nimetatud Ain Mäeots Vanemuisest.

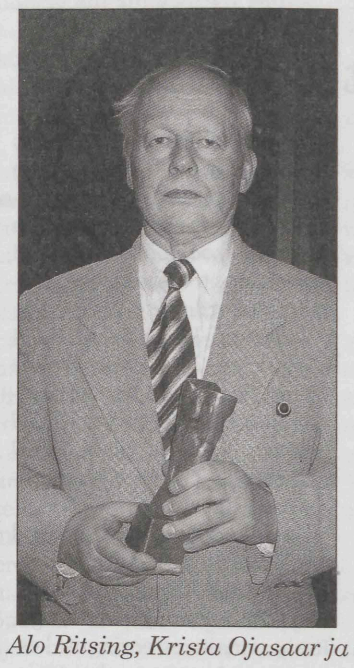

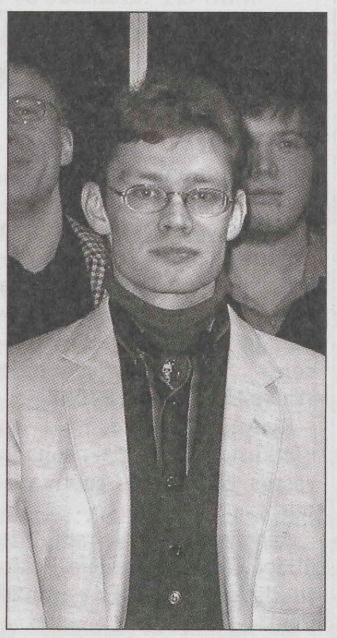

*Laureaadid Ilona Smuškina, Alo Ritsing, Krista Ojasaar ja esitlus*show *stsenarist Berk Vaher.* 4XVARJE SOOTAK

Prima Vista juhatuse liikme, TÜ Raamatukogu üld- ja arendusosakonna peaspetsialisti Ilona Smuškina sõnul võis kultuurisündmuse tiitli pälvimise põhjuseks olla see, et kirjandusfestival oli linnas oodatud. Sel aastal toimub festival 5. ja 6. mail.

Smuškina sõnul püütakse tänavu korraldada veidi vähem üritusi, keskendudes sealjuures rohkem võtmesündmustele. «Plaanis on jätkata tavapärase raamatumessiga «Utlib Market» raamatukogu ees, samuti eelmisel aastal edukaks osutunud üliõpilaste konverentsiga, mitmete välis- ja kodumaiste kirjanike esinemistega, kunsti- ja raamatunäitustega. Nii nagu eelmisel aastal toimuvad ka nüüd ekskursioonid fondidesse. Sinna tavaliselt ei pääse isegi iga raamatukogu töötaja,» selgitas Smuškina. Üliõpilaste konverentsi «Maailmade mosaiik» korraldavad TÜ tudengid Triinu Ojalo ja Kairi Korts.

Üks eelmise aasta enim huvi äratanud alamprojekte oli Smuškina sõnul heategevusliku lasteraamatu «Kuidas ma ronisin mäe tippu» väljaandmine. Raamatus kirjutasid oma unistuste täitumisest kaheksa avalikkusele tuntud inimest (Ene Ergma, Chalice, Alar Sikk jt), pildid joonistasid noortekeskuse «Öökull» lapsed. Raamatumüügist saadav tulu läheb noortekeskusele. Korraldajad soovivad jätkata heategevusprojektidega.

Luulelaeva asemel peaks korraldajate sõnul sel aastal linnas ringi sõitma festivali värvides luulebuss. «Välisautoritest on tänavu oodata Justin Quinni, Nora Javorskajat, Igor Belovi ja Yoko Tawadat. Eestist peaksid kindlalt esinema Boris Baljasnõi, Igor Kotjuh, Jüri Kaldmaa, Jaan Malin, Urmas Vadi ja Hando Runnel ning kirjandusrühmitus Erakkond luulebussis,» lisas Smuškina. 5. mai õhtul on plaanis suurem kirjandusüritus südalinna pargis: «Linnaraamatukogu korraldatavas pargiraamatukogus astuvad üles laulvad luuletajad, kelle seas on avalikkusele juba tuntud nimesid, aga ka neid, keda kuulajatel on võimalik enda jaoks alles avastada.»

TÄNA LEHES

Jaan Kross 85 LK 3

Keskkonnafüüsika seminar LK 2

Ülikooli rahvusvahelistumisest LK 3

UUDISED

Jaan Krossi uued raamatud

15. veebruaril kell 17 esitletakse Tallinnas Kirjanike Majas kirjanik Jaan Krossi raamatuid.

Esitletakse kogumikku «Metamorfiline Kross», Jaan Krossi kogutud teoste uut köidet ning ilutrükist «Maailma avastamine».

Rahvusvaheline kollokvium

16. veebruaril kell 11 avab rektor Jaak Aaviksoo TÜ audoktori Jaan Krossi 85. sünnipäeva kollokviumi ülikooli aulas. Ettekannetega esinevad Rein Veidemann, Jouko Vanhanen, Henning von Wistinghausen, Tiina Kirss, Märt Rask, Maima Grīnberga, Richard Villems ja Janika Kronberg.

Juubilari tervitab Tartu linnapea Laine Jänes.

17. veebruaril kell 10.30 jätkub kollokvium Tallinnas Mustpeade Majas. Kollokviumi juhatab prof Rein Veidemann. Esinevad Juhani Salokannel, Kalev Kesküla, Christopher MacLehose, Toomas Paul, Jaan Undusk, Andrei Bitov, Jean Luc Moreau ja Cristian Braw.

Haridusmess Intellektika

18. ja 19. veebruaril toimub Tartu Näituste messikeskuses haridusmess Intellektika.

Intellektika projektijuhi Margus Kikkuli sõnul on messi eesmärk aidata leida vastuseid küsimustele, kelleks saada, mida õppida ja kuidas tööd leida. Messi peateemad on üld- ja põhiharidus, kutseharidus, kõrgharidus ja teadus, elukestev õpe jmt. TÜ tutvustab sisseastumistingimusi ja õppimisvõimalusi.

Info: www.tartunaitused.ee/intellektika.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas sinu palk on konkurentsivõimeline?

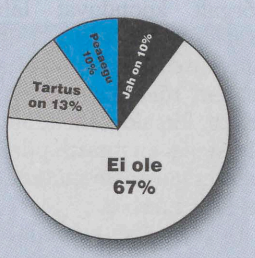

Vastajaid: 30

Uus küsimus:
Kas söögikohad ülikooli hoonetes on taskukohased?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirjaga tunnustati pikaajalise kohusetundliku töö eest majandusteaduskonna juhtimise ja turunduse instituudi sekretäri **Juta Freibergi**.

60. sünnipäeval pälvis tänukirja kauaaegse viljaka õppetöö ning sporditegevuse eest kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituudi õpetaja **Rein Aule**.

50. sünnipäeval sai pikaajalise kohusetundliku töö eest tänukirja matemaatika-informaatikateaduskonna dots **Tiit Roosmaa**.

50. sünnipäeval pälvis kohusetundliku ja korrektse töö eest tänukirja ka raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna arhivaar **Maret Konson**.

Välisministri loeng

16. veebruaril kell 14.15 peab majanduspoliitika loengusarjas «Eesti majanduspoliitika Euroopa Liidus» loengu «Eesti esimesed kogemused liikmelisusest ELis» välisminister Kristiina Ojuland.

Loeng toimub Oeconomicumi aud A314.

TÜ nõukogu valis professoreid

TÜ nõukogu valis 4. veebruari istungil professoriks kolm samal ametikohal töötanud professorit: sisehaiguste propedeutika professoriks med-dr Margus Lemberi, diferentsiaal- ja integraalvõrrandite professoriks füüs-mat-knd Arvet Pedase ja ajakirjanduse professoriks PhD Epp Laugu.

Esimest korda valiti professoriks dots, maj-knd Helje Kaldaru ja dots, PhD Raul Eamets. Emeriitprofessori nimetus anti Jaan Mikule.

Meelis Käärik kaitses doktoritöö

Jaanuari lõpus kaitses doktoritöö tõenäosusteooria teadur Meelis Käärik (pildil).

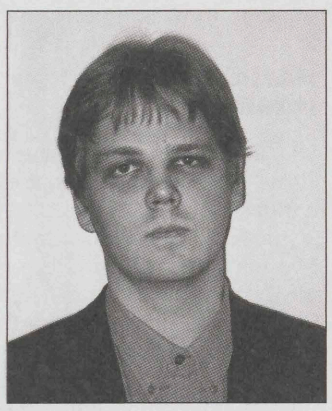

Doktoritöö «Tõenäosusjaotuste lähendamine hulkadega» käsitles Kääriku sõnul kahte probleemi – tõenäosusjaotuste lähendamist hulkadega ja optimaalsete lähendhulkade mõjusust. «Töö eesmärk oli valida võimalikult lai lähendhulkade klass, mis hõlmab kõik seni uurijatele huvi pakkunud hulgad, ja uurida üldist nõrgalt koonduvat lähendprotsesside jada. Uuringu tulemused üldistavad varasemaid töid, kus on uuritud eraldi kitsaid lähendhulkade klasse ja enamasti piirdutud vaid empiiriliste mõõtudega,» selgitas Käärik.

Doktoritööd juhendas prof Kalev Pärna, oponeerisid prof Hans-Hermann Bock Aacheni Ülikoolist ja prof Mindaugas Bloznelis Vilniuse Ülikoolist.

Meelis Käärikule anti filosoofiadoktori kraad matemaatilise statistika erialal.

Ülikooli keskkonnafüüsikud osalevad rahvusvahelises koostöövõrgustikus

Marko Kaasik
keskkonnafüüsika instituudi teadur

Jaanuari lõpus toimus keskkonnafüüsika instituudis rahvusvaheline teadusseminar pilvede ja konvektsiooni parametriseerimisest atmosfääri numbrilistes mudelites.

Põhjamaade Ministrite Nõukogu koostöövõrgu NetFAM korraldatud seminar kasvas suure rahvusvahelise huvi tõttu välja algselt kavandatud kohtumise raamidest ja kujunes kitsale, kuid väga olulisele valdkonnale pühendatud foorumiks. Ettekannetes käsitleti uusi arvutusskeeme pilvesiseste protsesside kirjeldamiseks, analüüsiti seniste tugevaid ja nõrku külgi ning esitati eri piirkondade looduslikes tingimustes tehtud mudelite testimiste ja võrdluste tulemusi. Arutelul seati sihte uurimisasutustevahelise koostöö süvendamiseks.

Seminarist võttis osa 29 teadlast 16 riigist. Enim osavõtjaid saabus Põhjamaadest, kuid esindatud olid ka Lääne- ja Ida-Euroopa, Venemaa, USA ja Kanada.

TÜ teadlaste osa

Põhjamaade, Hollandi, Iirimaa, Hispaania ja Prantsusmaa ilmateenistusi ühendab koostööprojekt HIRLAM. Arendustegevusest võtavad osa mitmed ülikoolid ja uurimisinstituudid. 1990ndate keskel liitusid uurimistööga ka Eesti teadlased ja alates möödunud aastast töötab Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis (EMHI) katse korras Eesti oludele kohandatud väikese ala mudel. See võimaldab arvutusi kuni poolteiseks ööpäevaks. Eesti ala katva mudeli võrgulahutus (väikseim kasutatav võrguraku mõõde 3,3 km) on igapäevase prognoosi andmiseks kasutatavate mudelite hulgas üks paremaid.

TÜ keskkonnafüüsika instituudis on prof Rein Rõõmu juhtimisel täiustatud mudelis ühena esimestest maailmas rakendust leidnud mittehüdrostaatilised dünaamika põhivõrrandid. Viimane täpsustus on vajalik suure võrgulahutuse korral, mil traditsioonilised võrrandid ei ole piisavalt täpsed.

Ilmaprognoosi metoodikast

TÜ, EMHI ja Soome Meteoroloogiainstituudi koostööna valminud Eesti HIRLAMi jooksva prognooskaardiga saab tutvuda aadressil http://meteo.physic.ut.ee/ilmatark/ (avaleheküljel).

Üks seminari teemasid oli kaasaegse ilmaprognoosi metoodika. Ilmaprognoosid lähemateks päevadeks või nädalaks, mida me meediast loeme-kuuleme, on numbrilise modelleerimise vili.

Mõned keskused maailmas (sh Euroopa keskus ECMWF Inglismaal) koguvad ja töötlevad üle maailma saabuvaid vaatlusandmeid ja sisestavad need arvutiprogrammi, mida nimetatakse atmosfääri mudeliks.

Taolisi programme käigus hoidvad arvutid kuuluvad maailma võimsaimate hulka. Tuginedes atmosfääri dünaamika seadustele, arvutab programm välja õhumasside liikumise, õhurõhkkondade paigutuse, tuule, temperatuuri ja sademed järgnevaks 10–15 päevaks kogu maailmas.

Numbrilise ilmaprognoosi ligi 60-aastase ajaloo jooksul on arvutusvõimsused tohutult kasvanud. See on võimaldanud järjest täpsemalt loodust «jäljendades» parandada ilmaennustuse kvaliteeti ja pikendada usaldusväärse prognoosi kestuse umbes ühe nädalani.

Atmosfäärimudelid

Ilmateenistuses töötava sünoptiku ülesanne on interpreteerida arvutuse tulemusi, selekteerida ja anda laiale avalikkusele või sihtgrupile (merelaevandus, lennundus, päästeteenistus) vajalik teave.

Atmosfäärimudelite täiustamine on ülemaailmse koostöö tulemus. See tähendab tuhandete teadlaste aastakümnetepikkust tööd. Päikesekiirgus ja Maa soojuskiirgus, konvektsioon (tõusvad ja laskuvad õhuvoolud), pilvede ja sademete teke jt protsessid on nii peened, et neid ei saa mudeli võrguraku ulatuses täpselt arvutada, vaid tuleb kirjeldada poolempiiriliste seoste abil. Tänapäeval läheneb mudelite lahutusvõime mõnele kilomeetrile. See tähendab, et programm juba «näeb» suurema rünksajupilve üksikuid osi. Selline areng on äikese, rahe ja tornaadode ettenägemisel ülioluline, kuid esitab kõrgemaid nõudmisi vastavatele arvutusskeemidele: tuleb õppida eristama suuremaid ja väiksemaid õhukeeriseid, et mitte arvestada sama protsessi kaks korda.

Enamiku Euroopa riikide ilmateenistustel on olemas atmosfäärimudelid oma riigi ja lähiümbruse ilma ennustamiseks. Väiksema ala mudel võimaldab anda ruumiliselt täpsemat prognoosi, kuid lühemaks ajaks (2–3 ööpäeva) ning vajab globaalse mudeli arvutusi modelleeritava

Keskkonnafüüsika rahvusvahelisel seminaril osales 29 teadlast 16 riigist. MARGUS KAASIK

Mis on NetFAM?

Marko Kaasik

NetFAM on kavandatud 3-aastase koostööprojektina alates käesoleva aasta algusest.

Tartus toimunud seminar oli selle avalöögiks. Peale ilmaennustusmudelite-teemaliste seminaride on kavas ka vastastikused külaskäigud, kus oma ideede realiseerimiseks vahetatakse kogemusi ning kasutatakse vahetuspartneri tark- ja riistvara.

Kuivõrd NetFAM toetab nii kogenud kui ka noorte teadlaste liikumist, tõuseb sellest tulu nii meteoroloogias tehtavale tippteadusele kui ka kraadiõppele.

Lisainfo: http://hirlam.fmi.fi/NetFAM.

Arutelud jätkusuutlikust Eestist

Elen Mitt
TalveAkadeemia infojuht

25.–27. veebruarini on rohelise mõttelaadiga üliõpilased oodatud Värska sanatooriumi säästva arengu ja keskkonnateemalisele teaduskonverentsile «TalveAkadeemia 2005».

Konverentsi teema on «Jätkusuutlik Eesti – kohalik vastus globaalsele suutmatusele».

Avapäeval kantakse ette üliõpilaste teadustööde jätkusuutlikkuse konkursi parimad tööd.

Konkursile laekus enim töid TTÜst, populaarseimaks valdkonnaks osutus loodusteadus, järgnesid tehnika ja tehnoloogia ning majandus.

Teisel päeval toimuvad Eesti arengukontseptsioonide paneelarutelu, grupitööd ja Setumaa ekskursioon.

Kolmandal päeval on akadeemilise keskkonnahariduse tuleviku paneelarutelu.

Värskasse oodatakse kõigi Eesti kõrgkoolide bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe üliõpilasi. Konverentsile saab registreeruda **14.–22. veebruarini** aadressil www.talveakadeemia.ee põhimõttel, kes ees, see mees, kuna kokku on vaid 100 kohta! Osavõtutasu 250 krooni sisaldab peale sisuka konverentsi ka bussisõitu Tallinnast ja Tartust.

TalveAkadeemia on üks Eesti suurimaid üliõpilaste teadussuunitlusega kogunemispaiku. Nelja riikliku ülikooli koostöös sündinud konverents toimub tänavu kolmandat korda.

Konkursi korraldavad Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing Sorex, EPMÜ Keskkonnakaitse Üliõpilaste Selts, TTÜ Säästva Arengu Klubi, TTÜ mäering ja TÜ noorgeograafide klubi Egea.

TalveAkadeemiat toetavad TÜ, TTÜ, EPMÜ, TPÜ, reklaamiagentuur Dreamers, RMK, Hasartmängumaksu nõukogu, Keskkonnainvesteeringute keskus, haridus- ja teadusministeerium ja Eesti Mäeselts.

Koostöömemorandum

8. veebruaril sõlmisid TÜ Õigusinstituut ja Eesti Diplomaatide Kool koostöömemorandumi.

Eesmärk on ühendada õpetamise ja teadusliku uurimistöö akadeemilisi ressursse.

Kavas on osaleda rahvusvahelistes koostööprojektides, korraldada ühiseid konverentse, koolitusprogramme ja muid üritusi.

Kogumisvõistlus «Naisena ülikoolis»

Agnes Aljas
Eesti Rahva Muuseumi avalike suhete sekretär

Eesti Rahva Muuseum kuulutas välja kogumisvõistluse «Naisena ülikoolis», kuhu on oodatud naisüliõpilaste mälestused ja fotod oma õpinguajast.

Võistluse eesmärk on materjali kogumine näituse «Kuue samba kutse. Naisena Tartu Ülikoolis» tarvis, mis avatakse 27. oktoobril.

Isiklikud meenutused võib kirjutada vabas vormis või kasutada abimaterjalina küsimustikku, mille leiab ERMi kodulehelt. Oodatud on isiklikust aspektist lähtuvad meenutused õppetöö, elamistingimuste, vaba aja veetmise ja teiste üliõpilaselu puudutavate teemade kohta. Mida põhjalikumalt ja emotsionaalsemalt üliõpilasaega meenutatakse, seda väärtuslikum materjal muuseumi jaoks on.

Kaastöid ootab muuseum **30. aprilliks** aadressil: «Naised ülikoolis», Eesti Rahva Muuseum, Veski 32, Tartu 51014 või: riina@erm.ee. Parimaid osalejaid ootavad auhinnad.

Info: Riina Reinvelt (tel 742 1183, riina@erm.ee) ja Kristel Rattus (tel 742 1279, kristel@erm.ee).

«Loomad ja antiik»

Eile avati ülikooli kunstimuuseumis näitus «Loomad ja antiik».

Väljapanek tutvustab antiikkreeka jumalaid ja nende sümbol- ja ohvriloomi, koduloomi ning väljamõeldud fantastilisi loomi kreeka mütoloogiast.

Näitusel on eksponeeritud eesti kunstnike loomaskulptuure, antiigiteemalisi ja loomapiltidega gravüüre ning loomadega gemmi- ja mündivalandeid. Täienduseks on muuseumi püsiekspositsioonis olevad antiiksete jumalate kujud.

Näituse kuraatorid on Külli Valk ja Jaanika Tiisvend.

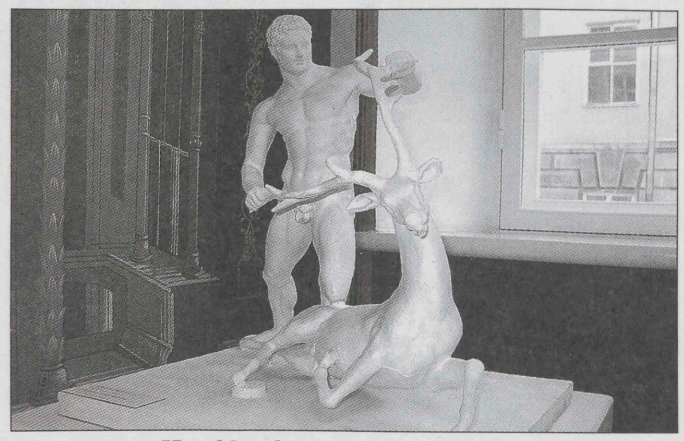

Eksponaat «Herakles hirvega» (koopia) on pärit kunstimuuseumi oma kogudest. ERGI PROMMIK

Tartu Ülikooli rahvusvahelistumisest

Ene-Margit Tiit
emeriitprof

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

Neljapäeval, 17. veebruaril kl 18 on vana kohviku rõdusaalis kohtumine riigikogu spiikri prof Ene Ergmaga.
Kõik TÜ professorid on oodatud!

TÜ professorite klubi korraldas jaanuaris klubiõhtu ülikooli rahvusvahelistumisest.

Eestkõneleja oli rektor prof Jaak Aaviksoo.

Enam kui kahetunnises arutelus said paljud küsimused vastuse, kuid kindlasti jäi osa tekkinud mõtteid ajapuudusel välja ütlemata. Järgnevalt mõned täiendavad mõtted trükisõnas klubiõhtu järelfoorumil.

On väljaspool kahtlust, et tänapäeval peab teadusülikool paiknema globaalses teadusruumis ja seetõttu olema igas mõttes rahvusvaheline – nii tudengite kui ka õppejõudude suhtluse ning vahetuse, ideede ja publikatsioonide leviku, ühistööde ja projektide mõttes.

Samal ajal moodustab Tartu Ülikool osa – ja teatavas mõttes kõige tähtsama osa – Eesti haridussüsteemist, mille eesmärk on taastoota vaimu- ja tööjõudu Eesti ühiskonna jaoks.

Haritlaskonna kasvatamine

Ülikooli ajaloos on olnud mitmesuguseid aegu – XIX sajandi II poolel oli ülikool rahvusvaheline Euroopa tippülikool, kuid tema roll maarahva harimises oli marginaalne. Seevastu Eesti Vabariigi Tartu Ülikool kaotas olulise osa oma rahvusvahelisusest, kuid andis erakordselt suure panuse iseseisva eesti haritlaskonna kasvatamisele ja kujundamisele.

Tartu Ülikooli rahvusvahelistumisel peaks sihifunktsioon olema mitte üksnes ülikooli areng (nt kuulumine Euroopa 100 parima hulka), vaid ka ülikooli kasulikkus Eesti ühiskonnale, tema osa Eesti haridussüsteemis. Tasakaalustatud arengu puhul pole need eesmärgid vastuolulised, kuid rahvusvahelistumise eelisarendamise korral tuleb selgitada rida küsimusi.

Küsimusi on palju

Missugust kasu toob Eesti üliõpilastele välisüliõpilaste õppimine Tartu Ülikoolis ja kui suur oleks nende optimaalne osakaal? Kui suure osa peaksid moodustama välisõppejõud? Kuidas peaks toimuma välisõppejõudude valik, et vältida seiklejaid ja oma kodumaal (mujal) läbikukkunuid? Kui suures osas peaks ülikooli õppekeel olema eesti keel ja missuguses ulatuses (missuguses astmes) võiks kasutada mingit muud keelt? Kas see peaks olema tingimata inglise keel või oleks mõeldav ka mingi muu keel (saksa, vene, prantsuse) – mõeldud on mittefiloloogilisi aineid? Kas Tartu Ülikoolis võiksid (taas)tekkida mingid muukeelsed teadlasterühmad/kollektiivid. Missugune oleks nende mõju ja kui suur võiks/peaks olema osakaal?

Võib arvata, et massiline haritlaste (kraadiga teadurite) ettevalmistamine mingi teise (sh eriti Aasia) riigi tellimusel võib küll olla üsna hea äriprojekt (ja võib olla heas kooskõlas Eesti majanduskontseptsiooniga «teadmismahuka tootmise» mõttes), kuid see ei saa olla Tartu Ülikooli – Eesti rahvusliku *universitas*'e roll, kelle ülim eesmärk on siiski olla rahvusliku intelligentsi kujundajaks.

Indrek Jäätsi ettekanne Akadeemia 2004. a kaastööauhindade kätteandmisel Tartu Kirjanduse Majas. AIJA SAKOVA

Akadeemia kaastööauhind Indrek Jäätsile

Ajakirja Akadeemia kaastöö auhinna *socialia* valdkonnas sai etnoloogia teadur Indrek Jääts.

Aasta parimaks sotsiaalteaduslikuks kaastööks hinnatud artikkel «Sotsialistlik põllumajandus: Varane kolhoosiaeg Oisu piirkonnas Järvamaal» (nr 1 ja 2) käsitles kolhoosiaega diferentseeritumalt, kui seda teeb tavapärane taasiseseisvumisjärgne ajalugu.

Jäätsi peamiseks uurimisvaldkonnaks on etnilised protsessid ja rahvuslus Ida-Euroopas, põhjalikumalt on ta tegelenud setude ja komidega.

Humaniora kaastööauhind anti TÜ doktorandile Liina Lukasele artikli «Läbielatud ruum?: Lisandus baltisaksa kirjandusloo uurimisse» (nr 3) eest.

Äramärgitute hulgas olid ülikoolist veel Piret Kuusk ja Leonid Stolovitš, Kaarel Piirimäe, Rein Ahas, Jüri Roosaare, Anneli Uusküla, Siiri Silm, Renata Sõukand, Ain Raal ja Leo Luks.

Kross on enam kui Kross

Rein Veidemann
eesti kirjanduse prof

Oma eluajal klassikuteks kujunenud suurte kirjanike üheks olemustunnuseks on see, et nad läbi iseendaks jäämise väljuvad samas oma pärisnimelisusest, muutudes üldmõisteks, tõustes sümboli tasandile.

Moodsas keeles väljendudes: kirjanikust saab temanimeline *brand*.

19. veebruaril 85. sünnipäevaga nestori-ikka jõudnud Tartu Ülikooli audoktor Jaan Kross ongi just seesugune kirjanik.

Nii nagu räägime Vildest, Tuglasest, Tammsaarest, kes kõik kujutavad endast eesti kirjanduskaanoni piilareid, nii võib näha seesugust piilarit Krossiski.

Ent pärisnimest väljumine, enese märgiline ületamine ei piirdu üksnes kirjandusruumiga. Eesti ühiskonnast kõnelemiselgi on ju ikka ja jälle tarvitatud «vildelikku sotsiaalkriitilisust», «tuglaslikku viimistletust», «tammsaarelikku skepsist», «krossilikku kompromissi».

Kõik need osutavad teatud diskursusele, millele oma kindla iseloomu on andnud just need kirjanikud. Nad kannavad endas institutsionaalsust, korraldavat alget, juhtmõttelisust.

Nende looming ei ole seega ainult kirjanduslikus kontekstis käsitletav, vaid üks osa kogu rahva ajaloost ja tänasest elust.

Krossi kirjanduslik kirik

Jaan Kross on oma ande ja pool sajandit kestnud kirjandusliku tööga (on ta ju enda kohtagi kusagil möödaminnes muheledes tunnistanud, et on korralik «kirjanduslik tööhobune») ehitanud kiriku, milles ta ise on kirikupea, jutlustaja, koguduse vanem ja samas ka alandlik, kuid enesevääriku hindav kuulaja.

Krossi loomingus on selge sakraalne mõõde. Tema proosa keskmes olevates Eestiga seotud ajaloolistes tegelastes ja eesti enda kultuuriheerostes vaatab vastu nii Hiiobi kannatusi kui Joona imelise pääsemisega kaasnevat kogemust. Timotheus von Bocki dilemma Krossi kuulsaimas romaanis «Keisri hull» (tõe kuulutamine valitsejale on ühtaegu truuduse kinnitus ja selle murdmine) meenutab mulle Juuda eksistentsiaalset probleemi: lihtsustavalt võib ju öelda, et Juudas reetis oma õpetaja ja juhi, aga samal ajal oli «reetmine» Kristuse jumaliku päritolu tõestuseks vajalik (ettemääratud). Nii paradoksaalne kui see ka tundub, reetmine oli ilmutuse kõrval jumaliku tõe tõestamise üks argumentidest.

Jaan Krossi ajalookirjutuses ongi kaks keset, mõlemad taandatavad problemaatikale, millega tegeldakse Piibliski. Esiteks on selleks elukogemuse, sellest «destilleeritud» teadmise ja kõike seda omakorda raamiva usu (veendumuse) vahekord, mis avaldub tihti eetilises konfliktis. Selle konflikti ületamine käib Krossi loomingus kuulsa «krossiliku kompromissi» kaudu, mille lõpus on üldise hüve nimel oma veendumuste tõstmine sinnapoole «head ja kurja» ning (kokku)leplikkus («Pöördtoolitund»).

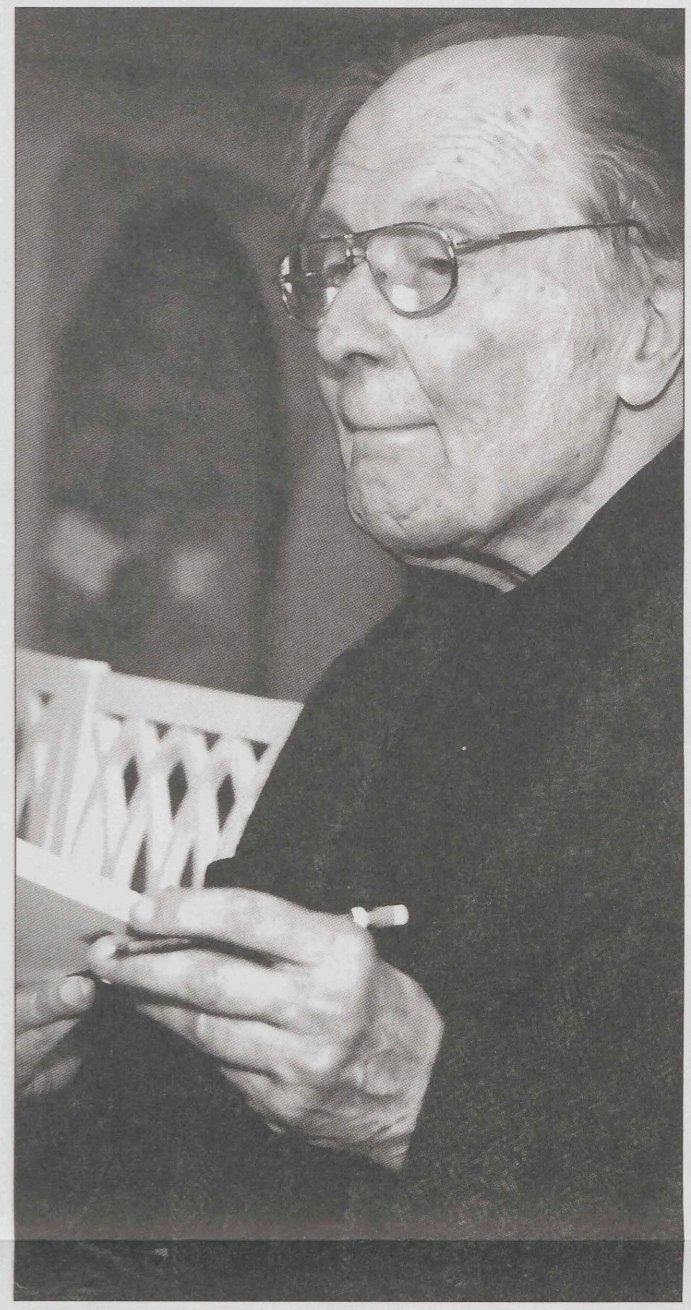

Jaan Kross 2003. aastal ülikooli ajaloo muuseumis oma raamatu «Omaeluloolisus ja alltekst» esitlusel. ANDRES TENNUS

Jaan Krossi tulevikukuulutuses pole õõnsat prohvetlikkust. Sellesse on sisse arvestatud ka minevikukogemus, selle pained, kaotused, häbid ja lootused. Krossi maailm koosneb tõepoolest jagamatutest tervikutest, mida ühendab seesmine vaimne faktor – eetos.

Teiseks iseloomustab Krossi ajalookirjutust laiemalt võttes sama probleem, mille ees seisis Loti naine. Minevikku (selja taha) vaatamiseta pole võimalik kujutleda tulevikku. Samas võib minevikuteadmine olla halvav.

Kross lahendab selle probleemi nii, et tuleb õppida elama koos «minevikuhalvatuse» või ajalooliste traumadega. Inimese suurust mõõdetakse sellega, kuidas ta saab hakkama «hävimatu reaalsusega» (Krossi enda väljend), mida ta sellest õpib ja mida teistele pärandab.

Jaan Krossi «futuurium»

Krossi hilisloomingu tähtteose «Paigallennu» ühe peategelase Ullo Paeranna viimane sõna oli «futuurium», mis tähistas jutustaja (Krossi autofiktsioon) viimsel külaskäigul haiglasse Paeranna juurde talle taskusse poetatud Paeranna päevikut, aga ka «keemilist asjaolu», mis paneb kogu mineviku ühel hetkel plahvatama. «...kõik, mis on, pole iseendast mitte midagi ning omandab tähenduse – kui üldse, siis üksnes ettevalmistusena millelegi alles järgnevale», ütleb Kross «Wikmani poistes». Järelikult see, mida kadunud aeg meile pärandab, on aimused. Meie asi on neis aimustes selgus luua ja nende varal oma ajasuhe kujundada.

Jaan Kross astus eesti kirjandusse Tuleviku kuulutajana. Kuid tema kuulutuses pole õõnsat prohvetlikkust. Krossi tulevikukujutlus on holistlik, mis tähendab, et sellesse on sisse arvestatud ka minevikukogemus, selle pained, kaotused, häbid ja lootused. Jah, Krossi maailm koosneb tõepoolest jagamatutest tervikutest, mida ühendab seesmine vaimne faktor – eetos.

Krossi «futuurium» on kantud ettevaatlikust, tingimustega ümbritsetud optimismist.

Selleks, et kellekski saada, tuleb kõigepealt harjutada ületama iseend. Ehk seesama eestlastele üldistatult üle kandes: selleks et olla rahvas, tuleb püüda olla rohkem kui rahvas.

See ongi Jaan Krossi (ja enam kui Krossi) sõnum meile kõigile.

UUDISED

Riiklikud kultuuripreemiad

Pikaajalise väljapaistva loomingulise tegevuse eest on preemiakandidaadiks esitatute seas ka TÜ prof, prorektor Jaak Kangilaski; kirjanik, TÜ audoktor Jaan Kross ning kirjanik, lavastaja ja TÜ 2005. a vabade kunstide prof Mati Unt.

Professoriks valiti Helje Kaldaru

TÜ nõukogu valis mikroökonoomika professoriks rahvamajanduse instituudi mikroökonoomika õppetooli hoidja, dots Helje Kaldaru (pildil).

Kaldaru on lõpetanud majandusteaduskonna küberneetika eriala *cum laude* 1973. 1982 sai majandusteaduste kandidaadiks. Töötanud TÜs selle lõpetamisest alates, 1985. aastast dotsendina. On olnud majandusinformaatika ja -modelleerimise instituudi juhataja, majandusteooria õppetooli hoidja, 1996. aastast õppeprodekaan.

Uurimisvaldkonnad on majandussubjekti sotsiaalmajandusliku arengu kompleksanalüüs, tervise ja tervishoiu ökonoomika jm. On 8 monograafia autor või kaasautor.

Ta on Eesti Statistikaseltsi asutajaliige, Pärnu kolledži nõukogu liige ning kauaaegne TÜ nõukogu õppekomisjoni liige jne.

Professoriks valiti Raul Eamets

TÜ nõukogu valis makroökonoomika professoriks rahvamajanduse instituudi majandusteooria dotsendi Raul Eametsa (pildil).

Eamets lõpetas õigusteaduskonna 1987, majandusteaduste magistriks sai 1993 ja filosoofiadoktoriks majandusteaduse erialal 2001. Töötanud TÜs lõpetamisest alates, 2001. aastast dotsendina, 2004. aastast ka makroökonoomika õppetooli hoidjana. On teadusprodekaan.

Teadusvaldkonnad on tööökonoomika, sh tööpoliitika ja -puudus siirdemaades, tööturu poliitika, ametiühingute roll siirdemaades jmt. Ta on välja töötanud majandusteooria õppetooli arengukava.

Eamets on ka Euroopa kolledži nõukogu esimees ja Eesti Panga nõukogu liige. Oli 2004. a Eesti teaduspreemia kandidaat.

ÕNNITLEME

Rein Aule 60

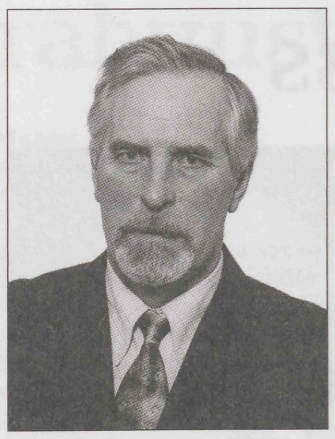

14. veebruaril tähistab 60. sünnipäeva kehakultuuriteaduskonna treeninguõpetuse õppetooli õppejõud Rein Aule.

Aule lõpetas kehakultuuriteaduskonna 1970 ja asus tööle kergejõustiku kateedrisse. Tänuväärne on olnud juubilari mahukas tegevus õppetöö korraldamisel ja treeningute juhendamisel ning õpetamise metoodika täiustamisel. Ta on paljude teaduslik-metoodiliste artiklite autor, mis on ilmunud nii vabariiklikes kui ka rahvusvahelistes väljaannetes.

Silmapaistev on Aule tegevus ülikooli, Tartu linna ja vabariiklikel kergejõustikuvõistlustel peakohtuniku, rahvuskategooria A kohtuniku, võistluste informaatori, statistikuna iga-aastaste kergejõustiku edetabelite koostajana jne.

Tema õpilased on olnud tuntud kergejõustiklased K. Külv, T. Moorast, A. Tammert (jun), L. Vahter, S. Kõnn-Aule jt.

Nõudlikkus ja täpsus õppetöös ning treeningutes, otsekohesus ja kriitilisus puuduste suhtes ühelt poolt, teisalt äärmine osavõtlikkus ja abivalmidus on pälvinud õpilaste ja kolleegide tunnustuse.

Energiat ja jaksu edaspidiseks!

Kolleegid kehakultuuriteaduskonnast ja spordiklubist

ÕNNITLEME

Tiit Roosmaa 50

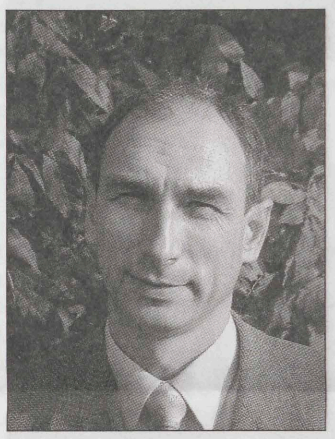

14. veebruaril saab 50-aastaseks matemaatika-informaatikateaduskonna prodekaan, arvutiteaduse instituudi juhataja ja keeletehnoloogia dotsent Tiit Roosmaa.

Ülikooliga on juubilari elu olnud seotud 1973. aastast, kui ta pärast Tallinna 2. Keskkooli füüsika-matemaatika eriklassi lõpetamist astus matemaatika erialale.

Ülikoolis õppides hakkas ta huvi tundma loomuliku keele arvutitöötluse vastu ning pärast lõpetamist 1978 suunati ta tööle tollasesse tehisintellekti laborisse.

1984. aastast asus ta tööle programmeerimise kateedri assistendina. 1987 kaitstud tehnikakandidaadi dissertatsioon käsitles eestikeelse teksti mõistmise modelleerimist arvutil. Viimastel aastatel on ta uurinud eesti keele süntaksianalüüsi automatiseerimist.

Üliõpilastele loeb ta praegu kursusi nii filosoofiateaduskonna arvutilingvistika eriala kui ka matemaatika-informaatikateaduskonna üliõpilastele, sh matemaatikat lingvistidele, keeletehnoloogiat, tehisintellekti.

Juubilari administratiivsete kohustuste hulk on aukartustäratav ja kõigega on ta silmapaistvalt hästi toime tulnud: prodekaan (järjepidevalt 1989. aastast), arvutiteaduse instituudi juhataja alates 2003, Tiigriülikooli programminõukogu liige alates 2002 jpm.

Roosmaa on suurepärane organisaator ja kindlakäeline, kuid samas kaaslasi arvestav ja hoidev juht. Alati korrektne ja kohusetundlik, eeldab ta sedasama ka kolleegidelt.

Õnnitleme ja soovime, et ikka jätkuks jõudu, energiat ja saavutusi mitmel rindel!

Kolleegid matemaatika-informaatikateaduskonnast

ÕNNITLEME

70

Lembit Pung, emeriitprofessor – 13. veebruar

60

Rein Aule, õpetaja – 14. veebruar

50

Maret Konson, referent – 12. veebruar
Tiit Roosmaa, dotsent, instituudi juhataja, prodekaan – 14. veebruar
Eve Kikas, professor – 15. veebruar
Tiina Alamäe, dotsent – 17. veebruar

45

Kersti Pärna, vanemassistent – 15. veebruar
Maarja Lõhmus, dotsent – 16. veebruar

40

Maris Rattas, teadur – 17. veebruar

35

Priit Väljamäe, lektor – 17. veebruar

25

Elar Põldvere, spetsialist – 13. veebruar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

RAHVUSVAHELINE KOLLOKVIUM

Jaan Kross 85

16. veebruaril TÜ aulas

Kollokviumit juhatab Ülo Tuulik

11 Rektor prof Jaak Aaviksoo avab kollokviumi
Rein Veidemann – «Mees Genuast Jaan Krossi luules»
Jouko Vanhanen – «Kui minult küsitaks, mis mees on Jaan Kross»
Henning von Wistinghausen – «Mõningaid tahke Eduard von Keyserlingi elus ja romaanides»
Tiina Kirss – «Teekonnad ja teekondlased Jaan Krossi proosas»
Märt Rask – «Jaan Kross – sild *iuridica* ja kirjanduse vahel»
12.30 Kohvipaus
13 Maima Grīnberga – «Kas Krossi Lätis tuntakse?»
Richard Villems – «Teadlase põhjalikkus, kunstniku sugestiivsus»
Janika Kronberg – «Jaan Krossi kodanikuõpetus»
14.15 Juubilari tervitab Tartu linnapea Laine Jänes

Kollokviumil sünkroontõlge eesti, inglise ja soome keelde.

ETTEKANDEPÄEV

«Paul Ariste 100»

17. veebruaril kl 14 Eesti Kirjandusmuuseumis

Ettekanded
Ergo-Hart Västrik – «Rahvausundi kirjeldamine Paul Ariste vadja välitööpäevikutes»
Ada Ambus –«Vaateid vadjalaste ajaloole»
Leili Punga – «Paul Ariste käsikirjakogust EKLAs»
Nikolai Kuznetsov – «Paul Ariste komi rahvaluule kogujana»

Korraldaja Akadeemiline Rahvaluule Selts.
Info: Risto Järv, tel 737 6214, risto@folklore.ee; Liina Saarlo 737 7736, liina@folklore.ee; Kristi Salve 737 7746, kristi@folklore.ee.

TARTU ÜLIKOOL

TÜ võtab
TÜ Narva Kolledžisse tööle

raamatukogu juhataja,

kelle ülesanne on kolledži raamatukogu juhtimine ja arendamine.

Edukal kandidaadil on:

- raamatukogunduse või infoteaduse alane kõrgharidus
- hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- väga hea eesti ning hea vene ja inglise keele oskus
- hea arvutioskus
- head raamatukogunduslikud teadmised

Pakume:

- arenemis- ja õppimisvõimalust
- huvitavat ja mitmekeelset töökeskkonda
- elamispinda Narvas

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **17. veebruaril** e-postiga või paberkandjal TÜ Narva Kolledžisse (college@narva.ut.ee, Kerese 14, 20304 Narva).
Info: www.ut.ee/konkurss ja tel 514 0473 või jaanus.villiko@ut.ee.

SUVINE TÖÖ ÜLIÕPILASTELE!

WORK & TRAVEL USA

Võimalus teenida raha ja täiendada keeleoskust.
Legaalne töö 2–4 kuuks ning 30 päeva reisimiseks.
Töö puhkekorraldusfirmades (ettekandjana, müüjana, koristajana, administraatorina) igal pool USAs.

Info ja registreerimine: AS Dialoog (www.dialoog.ee):
Tartus: Turu 9, 730 4094, dialoog@dialoog.ee,
Tallinnas: Gonsiori 13-23, 662 0888, tallinn@dialoog.ee,
Narvas: Kreenholmi 3, 356 0494, narva@dialoog.ee.

ANTIIGITEATRI ETENDUS PETRARCAST

«Hinge killud»

ülikooli raamatukogu konverentsisaalis 16. veebruaril kl 12

Luuleetenduses kõlavad Francesco Petrarca lamburilaul «Parthenias», Homerose ja Vergiliuse värsid, filosoofilised mõtisklused Cicerolt 13.–15. sajandi muusika, laulude ja tantsude saatel.
Lavastaja Mari Murdvee, kunstnik Eve Valper, liikumine ja muusikaline kujundus Külli Kressa. Pillidel Annely Kuusk (plokkflöödid) ja Helena Valpeteris (fiidel). Petrarca osas Enn Lillemets. Osades Kaspar Koort, Tuuli Otsus, Veljo Runnel, Maare-Marika Heinsoo, Ülle Niin, Andreas Kalkun, Külli Kressa, Eve Valper, Märt Männik.
Etendus kestab 45 min ja on tasuta.

TEATED

Bellnori Keeltekool pakub 16. veebruaril kl 16 TÜ raamatukogu konverentsisaalis tasuta seminari üliõpilastele töövõimaluste kohta Ameerikas, Iirimaal ja Inglismaal. Eelregistreerimine tel 740 2466, BELLNOR, Pikk 14, II k, Tartu.
Info: www.bellnor.net, bellnor.tartu@online.ee, bellnor@online.ee, tel 660 9606.

16. veebruaril kl 18 esineb Lõuna-Eesti keskuse jututares **Kait Tamra**, kes esitab oma laule ja räägib endast kui võrukesest. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum).
Info: Mari Mets, tel 737 5422.

Reedel, 18. veebruaril algab FLLE.00.001 **Lõunaeesti keel I** (2AP), õpetab Sulev Iva.
Tutvutakse Lõuna-Eesti keelelise kujunemisega, võetakse läbi võru grammatika olulisemad jooned, harjutatakse häälduda-mist, lugemist ja kirjutamist. Kursus on eriti soovitatav neile, kes kavatsevad suvel Võrumaale murdepraktikale minna. Loengud toimuvad reedeti ph 244, kl 8.30–10.
Info: Mari Mets, tel 737 5422.

KAITSMISED

16. veebruaril toimub koolikorralduse magistriprojektide kaitsmine pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102:
kl 14 **Ana Valdmann** «Inimeseõpetuse eesmärgid ja võimalused Tartu Kommertsgümnaasiumis». Juhendaja Inger Kraav. Oponent Kristi Kõiv;
kl 15 **Marika Ivand** «Meeskonnatöö koolis». Juhendaja Jüri Ginter. Oponent Heiki Krips.

16. veebruaril toimub magistritööde kaitsmine germaani-romaani filoloogia osakonnas Paabelis ruum 103:
kl 16 **Virge Lahe** «Kirjastamine kui empiirilise kirjandussotsioloogia uurimisobjekte. Turu-uuring saksakeelse tõlkekirjanduse kirjastamise kohta 1990ndatel aastatel Eestis». Juhedaja Karl Lepa, filol-knd. Oponent Helgi Andersson, MA;
kl 17 **Katri Sirkel** «Inglise džentelmeni erinevaid aspekte Jane Austeni romaanides «Mõistus ja tunded», «Mansfield Park» ja «Veenmine»». Juhendaja Pilvi Rajamäe. Oponent dots Reet Sool.

22. veebruaril toimub magistritööde kaitsmine õigusteaduskonnas:
kl 10.15 **Nele Parrest** «Menetlus- ja vormivigade õiguslikud tagajärjed haldusmenetluses». Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent Ivo Pilving, LLM;
kl 11.15 **Indrek Parrest** «Lepingueelne teatamiskohustus. Lepingueelse teatamiskohustuse funktsioonid, piiritlemise probleemid ja rikkumise tagajärjed». Juhendaja dots Irene Kull. Opo-

KURSUSED

15. veebruaril algab kursus **«Ladina keel edasijõudnutele»**, FLGR.02.413 (2 AP, A). Lektor Maria-Kristiina Lotman. Ülikooli 17-114, T kl 16-18. Eesmärk on anda süvendatud teadmisi ladina keele morfoloogiast ja süntaksist. Loetakse ladina autorite tekste, tehakse nii keeleajaloolisi kui kultuurilisi ekskursse. Kursus on mõeldud eelkõige humanitaarerialade üliõpilastele. Eeldusaine: ladina keele algkursus. Kohustuslik loengumaterjal: Anne Lill; Maria Kanter; Merike Ristikivi. 2004. «Studia Latina: ladina keele õpik humanitaarerialade üliõpilastele». Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

21. veebruaril algab filosoofiakursus **«Loomade kohtlemise eetika: T. Regani vaadete reflektsioon»**, FLFI.02.099 (2 AP). Assistent Külli Keerus. Kursusele on oodatud huvilised kõigilt erialadelt. Põhirõhk on iseseisval tööl (T. Regan «The Case for Animal Rights», 1983). Piisava hulga huviliste korral peetakse ka seminare. Info: www.ut.ee/eetikakeskus/?est/uudised. Registreeruda hiljemalt **18. veebruariks** või teatada kulli.keerus@ut.ee. Esimene kohtumine: 21. veebr, kl 16, Ülikooli 7 II k.

3. märtsil algab prantsuse filoloogia osakonnas ingliskeelne loeng **«Prantsuse semiootikud»**, FLGR.02.408 (2 AP, A). Lektor prof Stefano Montes. Ülikooli 17-209, N kl 16-18. Registreerida saab ÕISis. Arutletakse peamiselt A.-J. Greimasi jt Prantsuse koolkonna tähtsamate autorite tööde üle, räägitakse paralleelist Ameerika ja Prantsuse antropoloogia vahel ning Ricoeuri ja Greimasi vaidlusest.

KÜLALISÕHTUD

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata eesti meesüliõpilasi oma külalisõhtutele 11. ja 17. veebruaril ning 1. märtsil kl 20.15 meie konvendikorteris Lai 30. Riietus korrektne. Info: www.vironia.ee.

Tartu vanim **korporatsioon Fraternitas Estica** ootab toredast üliõpilaselust huvitatud noormehi oma külalisõhtule 16. veebruaril kl 20. Asukohaks Vanemuise 54 ja riietus soliidne. Tule ise ja võta sõbergi kaasa! Täpsem info: 5663 2536, www.estica.ee.

Korp! Sakala ootab oma külalisõhtutele akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid, kes tunnevad huvi aktiivse üliõpilaselu vastu.
Meie külalisõhtud Tartus Veski 69 toimuvad neljapäeval 17. veebruaril ning reedel, 25. veebruaril. Õhtute algus kl 21.15. Riietus – tume ülikond.

Armas naistudeng! Ootame Sind rõõmuga **Eesti Naisüliõpilaste Seltsi** kevadsemestri külalisõhtutele 17. ja 22. veebruaril kl 19 Riia 13-33.

Korp! Indla kevadsemestri külalisõhtud toimuvad meie konvendis Tähtvere 4 (II k) 16. ja 28. veebruaril ning 2. märtsil kl 19. Tule meiega tutvuma ja võta sõber ka kaasa!

LOENGUD

15.–18. veebruarini peab etnoloogia õppetoolis loenguid Turu Ülikooli õppejõud Hanneleena Savolainen teemal **«The 'New Museology' Movement, Ecomuseums and Community Museums»**. Loengud toimuvad 15.02 kl 14.15 Lossi 3–217, 16. veebr kl 14–15 Lossi 3–406 ja 18. veebr kl 12.15 Lossi 3–215. Kõik huvilised on oodatud, samuti on võimalus saada ainepunkte. Info: Reet Ruusmann, tel 737 5654, reet.ruusmann@ut.ee.

16. veebruaril kl 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi järgmine **ettekandekoosolek**. Esineb Jüri Kivimäe «Arved Taube ja Hans Kruus. Eesti-saksa vahekorrast 1930. aastate ajalookirjutuses». Koosoleku eel ÕES aastaraamatute suur soodusmüük!

17. veebruaril kl 18 toimub Õigusinstituudi I korruse saalis (Tallinn, Kaarli pst 3) avalik loeng **«Autoriõiguse probleemid liitumisel Euroopa Liiduga»**. Esineb TÜ Õigusinstituudi õppejõud prof Heiki Pisuke.

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

UT TOIMETUS TEATAB

Toimetus palub kõik 25. veebruaril ilmuva UT kaastööd ära saata juba neljapäeval, **17. veebruaril** (peame ajalehe päeva võrra varem valmis tegema, kuna 24. veebr on riigipüha). Infot võib saata veel ka teisipäeval, 22. veebruaril.

ART

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

18. veebruar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 7 (2207)

www.ut.ee/ajaleht

Eesti Vabariigi teaduspreemiate laureaadid Tartu Ülikoolis

Ilmar Koppel.

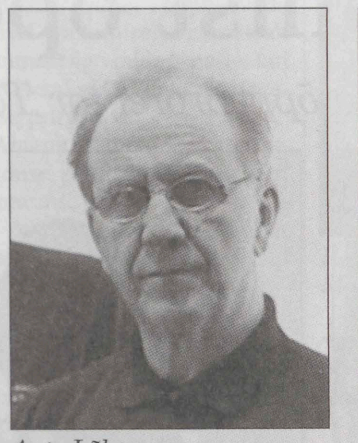

Ants Lõhmus.

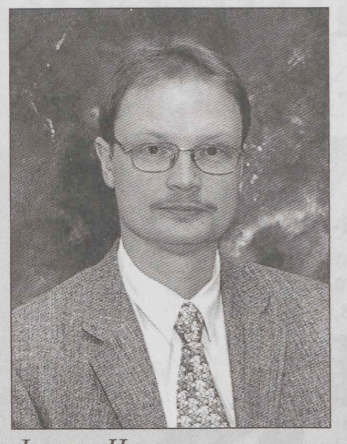

Jaanus Harro.

Maia Kivisaar.

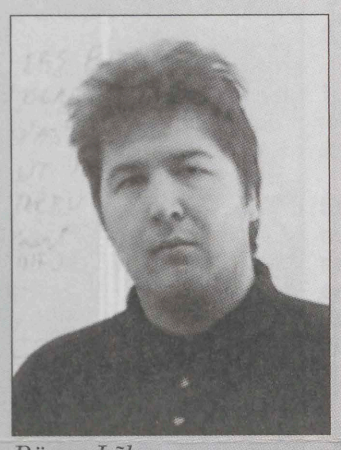

Rünno Lõhmus.

Jüri Allik.

Pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest pälvis 300 000 krooni suuruse riigi teaduspreemia Eesti TA akadeemik, keemia ja materjaliteaduse tippkeskuse juhataja, erakorraline prof, keemiadoktor Ilmar Koppel.

Eelmise nelja aasta jooksul valminud ja avaldatud parimate teadustööde eest said 150 000 krooni suuruse riigi teaduspreemia järgmised teadlased.

Keemia ja molekulaarbioloogia

Molekulaar- ja rakubioloogia instituudi geneetika õppetooli dotsent **Maia Kivisaar** (PhD) uurimuste tsükli eest «Bakterigenoomi mutagenees-adaptatsioonimehhanism keskkonna stressi tingimustes».

Tehnikateadused

TTÜ prorektor, materjalitehnika instituudi professor Jakob Kübarsepp (kollektiivi juht), TÜ füüsika instituudi madalate temperatuuride labori juhataja, vanemteadur, füüsika-matemaatikakandidaat **Ants Lõhmus**, TTÜ materjalitehnika instituudi vanemteadur Irina Hussainova ja TÜ füüsika instituudi erakorraline teadur, PhD **Rünno Lõhmus** tööde tsükli eest «Mikro- ja nanotehnoloogiliste uurimismeetodite arendamine tööstuslike materjalide väljatöötamiseks».

Arstiteadus

Eesti käitumis- ja terviseteaduste keskuse juhataja, psühhofüsioloogia professor, meditsiinidoktor **Jaanus Harro** afektide neurobioloogilise regulatsiooni alaste uurimistööde eest.

Sotsiaalteadused

Psühholoogia osakonna juhataja, eksperimentaalpsühholoogia professor, SA Eesti Teadusfond nõukogu esimees, PhD **Jüri Allik** eksperimentaal-, sotsiaal- ja isiksusepsühholoogiliste uurimistööde eest.

Tartu Ülikool tunnustab oma liikmeid aumärgiga

Tunnustan eriti heade tööalaste saavutuste eest ning seoses vabariigi aastapäevaga Tartu Ülikooli aumärgiga alljärgnevaid isikuid:

usuteaduskonna prof **Kalle Kasemaa**,

õigusteaduskonna arendusprojektide juht **Peep Pruks**,

arstiteaduskonna dots **Tõnis Karki**,

arstiteaduskonna dots **Andres Soosaar**,

arstiteaduskonna sekretär **Lehte Põder**,

filosoofiateaduskonna prof **Ljubov Kisseljova**,

filosoofiateaduskonna assistent **Sirje Rammo**,

bioloogia-geograafiateaduskonna dots **Tiina Alamäe**,

bioloogia-geograafiateaduskonna peavarahoidja **Avo Roosma**,

bioloogia-geograafiateaduskonna õppekorralduse spetsialist **Janika Ruusmaa**,

füüsika-keemiateaduskonna dots **Matti Laan**,

õpetajate seminari direktor **Toomas Kink**,

kehakultuuriteaduskonna erakorraline dots **Jaan Loko**,

majandusteaduskonna prof **Helje Kaldaru**,

majandusteaduskonna prof **Urmas Varblane**,

matemaatika-informaatikateaduskonna dots **Tiit Roosmaa**,

sotsiaalteaduskonna prof **Peeter Vihalemm**,

sotsiaalteaduskonna dots **Olev Must**,

sotsiaalteaduskonna infotehnoloogia peaspetsialist **Tiit Mogom**,

õppe- ja üliõpilasosakonna tasemeõppetalituse juhataja **Ülle Hendrikson**,

õppe- ja üliõpilasosakonna avatud ülikooli talituse juhataja **Tiia Ristolainen**,

infotehnoloogia osakonna juhataja **Olav Kiis**,

haldusosakonna arvestustalituse juhataja **Erki Tamm**,

haldusdirektori assistent **Katre Pirnipuu**,

raamatukogu referent **Ville Seiler**,

botaanikaaia aednik **Tiiu Tõnson**.

Akadeemik Jaak Aaviksoo
Rektor, professor

Aumärgid antakse kätte Eesti Vabariigi kontsertaktusel aulas kolmapäeval, 23. veebruaril.

16. veebruaril andis Tartu linnapea Laine Jänes ülikoolis toimunud rahvusvahelisel kollokviumil kirjanikule, TÜ vilistlasele, kunagisele õppejõule, audoktorile ja vabade kunstide professorile (1998) Jaan Krossile tema 85. sünnipäeva puhul Tartu linna medali.

VARJE SOOTAK

F. J. Wiedemanni auhinna saab prof Haldur Õim

Riigi F. J. Wiedemanni keeleauhind (100 000 krooni) määrati TÜ üldkeeleteaduse professorile Haldur Õimule.

Prof Õim pälvis keeleauhinna pühendunud ja viljaka tegevuse eest eesti keele uurijana ja uurijate õpetajana ning mitmesuunalise keeleteaduskoolkonna loojana Tartu Ülikoolis. Samuti Eesti keeleteaduse rahvusvahelise kontaktpinna laiendajana, eesti keele arendamise strateegia ja eesti keeletehnoloogia riikliku programmi väljatöötaja ning keeleavalikkuse harijana.

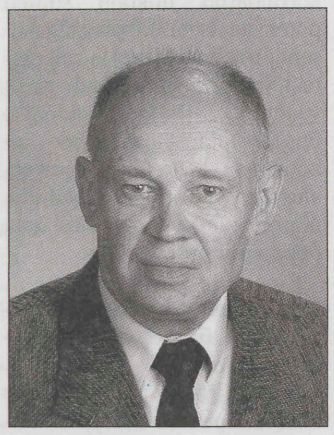

Auhind antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeval.

Presidendi rahvaluulepreemia saab Merlin Lõiv

Homme annab president Arnold Rüütel kirjandusmuuseumis kätte presidendi 2004. a rahvaluulepreemia kirjanduse ja rahvaluule 4. a üliõpilasele Merlin Lõivule.

Ta pälvis preemia Eesti Kaitseväe pärimuse kogumise eest.

Rahvaluule Arhiivi laekunud kaastööde põhjal on rahvaluulepreemia laureaat ka endine pedagoog Helgi Suluste Tartust.

Aktusel kirjandusmuuseumis austatakse ka teisi tublimaid rahvaluule kogujaid.

TÄNA LEHES

Programmipõhine õpe Tartu Ülikoolis
LK 2-3

Ärisimulatsiooni mäng tehnoloogiainstituudis
LK 3

1920. a veebruaris nimetas Eesti Vabariigi Valitsus Tartu Ülikooli esimeseks rektoriks sisehaiguste professori Heinrich Koppeli. Oli rektor 13. veebruarist 1920 kuni 1. detsembrini 1928.

UUDISED

Eesti Vabariigi 87. aastapäeva kontsertaktus

Kolmapäeval, 23.veebruaril kell 12 aulas algava aktuse avab rektor prof Jaak Aaviksoo.

Prof Aadu Must peab loengu «Eesti rahva hariduseusk – kas pelgalt ainult ajalugu».

Seejärel antakse üle TÜ aumärgid.

Ülikooli tervitavad vabariigi aastapäeva puhul abilinnapea Sven Illing ja üliõpilasesinduse esimees Hannes Klaas.

TÜ kammerkoor esitab Eduard Tubina «Igatsuse» ja Tuudur Vettiku «Su põhjamaa päikese kullast». Aktuse lõpus annavad väikese kontserdi Teele Jõks (metsosopran) ja Piia Paemurru (klaver).

Narva kolledžil ilmub oma ajaleht

14. veebruaril ilmus Narva kolledži ajalehe «Dixi» esimene number.

Ajalehte toimetavate üliõpilaste Diana Arhipova ja Darja Fedorenkova sõnul väljendab pealkiri uue lehe eesmärki: selles lehes on kõigil kolledžipere liikmetel võimalus oma arvamust esitada. Ladinakeelses tõlkes tähendab väljend: olen kõnelnud.

Ajaleht on eelkõige üliõpilastele ja üliõpilastest. Õppetöö kõrval kirjutatakse ka muudest kolledžielu tahkudest. Esimeses lehenumbris on lood Narva kolledži uuest üliõpilasest Rootsi Lõvist, üliõpilaste õppekomisjoni tööst, tuutoritest ja kolledži uutest traditsioonidest.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas söögikohad ülikooli hoonetes on taskukohased?

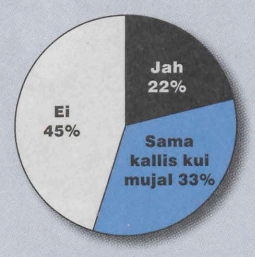

Vastajaid: 482

Uus küsimus:
Kas programmipõhise õppe põhimõtted on arusaadavad?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Töörühm kinnitas semestri tegevuskava

Tiia Ristolainen
õppe- ja üliõpilasosakonna avatud ülikooli talituse juhataja

Alates 1. septembrist minnakse avatud ülikooli õppevormis vastavalt rektori 11. jaanuari 2005. a käskkirjale «Programmipõhise õppekorralduse alused» üle programmipõhisele õppele.

Päevase õppe puhul rakendub programmipõhine õppekorraldus aasta hiljem.

Seoses programmipõhise õppe rakendamisega on õppeprorektor kokku kutsunud töörühma, kuhu kuuluvad avatud ülikooli talituse juhataja Tiia Ristolainen (töörühma juht), MJ prodekaan Helje Kaldaru, FK prodekaan Kalev Tarkpea, Euroopa kolledži asedirektor Katrin Olenko, õppeprorektori abi Toomas Liivamägi, õppe- ja üliõpilasosakonna taseme-õppetalituse juhataja Ülle Hendrikson, sama osakonna kvaliteeditalituse kvaliteedijuht Pille Pikker, õppekava arenduse peaspetsialist Siret Rutiku, avatud ülikooli talituse õppekorraldusspetsialist Kaja Karo ja sama talituse täienduskoolituse peaspetsialisti kt Ülle Kesli.

Töörühm kogunes esimest korda 2. veebruaril ning kinnitas programmipõhise õppe rakendamise tegevuskava 2005. a kevadsemestriks. Peamiste ülesannetena püstitati põhimõtetes kokkuleppimine ja nendest ühtne arusaamine – kes on programmijuht, tema ülesanded ning vastutuse ulatus. Programmipõhise õppe info levitamiseks toimuvad infotunnid. Teaduskondade ja kolledžite ülesanne on määrata programmijuhid. Töötatakse välja ja käivitatakse programmijuhtide koolituskava ning korraldatakse reklaam otse sihtgruppidele.

Programmipõhise õppe rakendamist TÜs toetab rahaliselt ka haridus- ja teadusministeerium, mis võimaldab tegelda just programmijuhtide koolitamise, programmide turunduse ning kvaliteedi juhtimisega.

Kavas on ÕISi täiendava väljundmooduli loomine õppeandmete (sh õpetamise ja ainekursuste hindamise tagasiside) programmipõhiseks analüüsiks. Moodul on vajalik programmijuhtide töös, et võimaldada pidevalt kvaliteeti hinnata. Oluline on ka tööandjate esindajate kaasamine ekspertidena programmipõhise õppe rakendamisel ja tulemuste analüüsil.

UT KÜSIB

Kes on füüsika-keemiateaduskonnas õppekava kuraator?

Vastab füüsika-keemiateaduskonna prodekaan, füüsika ja infotehnoloogia õppekavade kuraator Kalev Tarkpea

Õppekava kuraator on inimene, kes on olnud juhtivalt tegev vastava õppekava loomisel. Ta tunneb mingis lähenduses õpetatavat tervikuna ja on pädev algatama õppekava muutmist. Eelkõige tema otsusest lähtub ühe aine asendamine teisega varasemate õpingute tunnustamisel. Samuti viib kuraator läbi õppekava akrediteerimist, korraldab teavitustööd sihtgrupi hulgas, peab kontakti vilistlaste ja vastava ala spetsialistidega avalikus sektoris, menetleb tudengite pretensioone õpetamise taseme kohta jne. See kõik on akadeemilisel ametikohal oleva inimese, mitte sekretäri töö. Eelkõige seda tööd peakski tulevikus tegema programmijuht.

Kuraatorid on määratud dekaani korraldusega. Mingit spetsiaalset lisatasu nad ei saa. Seega töötavad nad põhiliselt missioonitundest, millele aga ei saa turumajanduslikus ühiskonnas lõputult loota. Täpsemalt öeldes – ei saa loota, et akadeemilist ametikohta täitev isik teeks ülalkirjeldatud suuremahulist tööd kaua ja kvaliteetselt oma põhitöö kõrvalt.

Küsimus pole mitte niivõrd lisatasudes kui ühe inimese ajalise ressursi piiratuses. Kavandatav reform peaks eelkõige andma tulevastele programmijuhtidele sotsiaalsed garantiid tagasipöördumiseks oma akadeemilisele ametikohale. See tähendaks, et programmijuhina tööle asuva isiku tööleping tema valitaval akadeemilisel ametikohal peatatakse programmi juhtimise ajaks. Vaid sel juhul on võimalik programmijuhilt nõuda täielikku pühendumist tema vastutusrikkale tööle.

Selline lahendus ei pea olema kõigile teaduskondadele kohustuslik, olud võivad kohati erineda. Kuid võimalus tuleks luua. Julgen arvata, et kui programmijuhi garantiide probleemi ei lahendata, jääb kogu reform suuresti vaid paberile.

Keskkonnatehnoloogia 1. a üliõpilased Helen Maalinn ja Piret Toonpere peavad programmijuhti vajalikuks. AIJA SAKOVA

PROGRAMMIPÕHINE ÕPPEKORRALDUS

Ülikool hakkab korraldama programmipõhist õpet

Intervjuu rektor Jaak Aaviksoo ja õppeprorektor Tõnu Lehtsaarega

Aija Sakova

Jaak Aaviksoo.

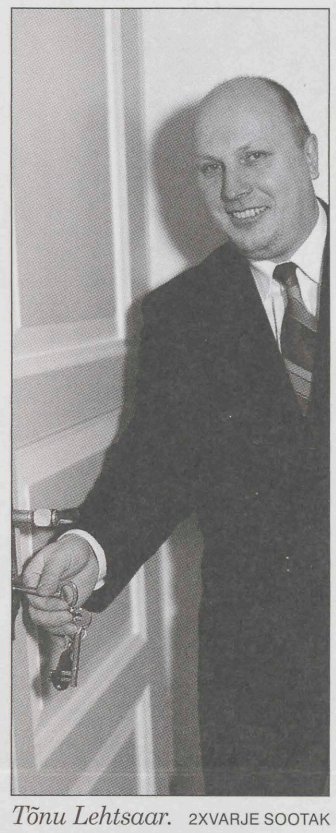

Tõnu Lehtsaar. 2XVARJE SOOTAK

JAAK AAVIKSOO
Programmipõhise õppekorralduse eesmärk on tihendada ülikooli ja ühiskonna ning üliõpilaste sidemeid.

TÕNU LEHTSAAR
Programm on terviklik haridusteenus, mille abil arendatakse, korraldatakse ja tutvustatakse õppekava.

Mis on programmipõhine õppekorraldus?

Tõnu Lehtsaar: Programm on terviklik haridusteenus, mille abil arendatakse, korraldatakse ja turustatakse õppekava. Oleme harjunud sellega, et õppekava on õpingute alusdokument. Kui asi paberil kirjas, siis on kava olemas. Programmipõhise õppekorraldusega taotletakse, et õppekava poleks kitsalt institutsioonikeskne õpingute alusdokument, vaid moodustaks osapoolte (õppurid, tööandjad ja ülikool) vajadusi arvestava tegevuste kompleksi. Programmiga kaasnevad tugiteenused, nagu üliõpilaste majutuse, elamisloa taotlemise, raamatukogu kasutamise jne korraldamine. Kujundlikult võiks öelda, et programm tagab tudengile igakülgsed olme- ja õppimistingimused.

Selgitage veidi haridusteenuse mõistet.

Jaak Aaviksoo: Mõistan, et paljudele tundub haridusteenuse mõiste liialt utilitaarne. Aga heites siiski kõrvale eelarvamused, võiks öelda, et haridusteenus on ülikooli poolt hariduse omandamiseks loodavate tingimuste tervik. See haarab ideaalis endasse kõike: ülikooli sisseastumist, õppimist, elamistingimusi, eksamite sooritamist ja tööde kaitsmist, diplomi saamist ning lõpuks isegi esimesele töökohale asumist.

Selgitage palun programmipõhise õppekorralduse tagamaid. Miks seda rakendatakse?

J. A.: Programmipõhise õppekorralduse eesmärk on tihendada ülikooli ja ühiskonna ning üliõpilaste sidemeid ja muuta ülikool avatumaks. Tänane õpe ülikoolis põhineb eelkõige õppekavadel, mis kajastavad hariduse akadeemilise sisu poolt.

Tagasihoidlikult on aga korraldatud ülikooli suhted potentsiaalsete üliõpilastega sisendi poolt vaadates ja tulevaste tööandjatega väljundi poolt vaadates. Programmipõhise õppekorralduse eesmärk on koondada kõik ühe õppekava alusel toimuvad tegevused ühe nimetuse alla, nimetades seda õppeprogrammiks.

Mis peaks programmipõhise õppekorraldusega muutuma?

J. A.: Ülikooli poolt pakutav haridus peab muutuma üliõpilasele paremini omandatavaks ning tema ootustele vastavamaks, ühiskonnalähedasemaks. Ja kogu sellega seonduva tegevuse korraldus ja kaasnev vastutus peaks muutuma konkreetsemaks.

Kes on programmijuht? Mis on tema pädevus?

T. L.: Programmijuht on programmi vahetu korraldaja. Tema põhiülesanded on õppetöö ja turundustegevuse korraldamine ning osapoolte nõustamine.

Kas programmijuht on siis pigem programmi ideoloog või inimene, kes tegeleb programmi turundamisega?

J. A.: Ilmselt oleks õige vastata, et nii seda kui teist ja samal ajal vastupidi – ei seda ega teist. Programmijuht on inimene, kelle kaudu toimib vastava õppekava alusel toimuv õppetegevus, kes suunab seda, korraldab seda ja vastutab tulemuse eest nii ülikooli kui ka üliõpilase ees.

T. L.: Kujutame ette, et ühes teaduskonnas avatakse uus õppekava. Programmijuhi ülesanne on seda kava käigus hoida nõnda, et õpetatav vastaks osapoolte huvidele, et õppetöö korralduslik pool laabuks ja et õppekava areneks ning üliõpilastel oleks tagatud õppimiseks vajalikud tingimused. Programmijuht peab seega seisma hea selle eest, et kõik õppekavaga seonduv toimiks ja laabuks. Ta ei pea kõike ise tegema, kuid ta peab hoolitsema, et kõik oleks tehtud.

Mida see praktikas tähendab?

T. L.: Avasime näiteks paar aastat tagasi avatud ülikoolis usuteaduskonnas religiooniantropoloogia õppekava. Kuigi me ei kasutanud mõistet programmipõhine õpe, leidus inimene, kes tegutses programmijuhina.

Ta uuris inimesi intervjueerides välja, missugused on täiskasvanud inimeste võimalikud usulised huvid ja probleemid. Nendest johtuvalt koostas ta õppeainete loetelu ja otsis pädevad õppejõud. Suurt tähelepanu pöörati reklaamile raadios ja kirjutavas pressis. Üliõpilaste eest hoolitsetakse nii õppekorralduslikus kui ka olmelises tähenduses. Iga kursusel osaleja teab, kelle poole pöörduda. Kogu tegevus toimub n.ö käsi pulsil. See tähendab õpetatava läbiarutamist üliõpilaste ja spetsialistidega väljastpoolt ülikooli ning õppetegevuse kohandamist vastavalt muutuvatele oludele. Toimib dünaamiline ja terviklik süsteem.

Ilmselt ei ole igal pool mõistlik panna iga õppekava peale oma programmijuht. Millest peaksid teaduskonnad ja struktuuriüksuste juhid programmijuhtide määramisel lähtuma?

T. L.: Kuna meil on suhteliselt palju õppekavasid, siis ei ole tõepoolest mõistlik, et igal õppekaval oleks oma programmijuht. Otstarbekam on, kui üks programmijuht juhib mitut eri programmi. See tähendab, et üks inimene võib juhtida mitme õppekava rakendamist programmina.

Programmijuhi määramisel võiks arvestada, et lähedased erialad oleksid ühe programmijuhi alluvuses. Programmijuhil peaks olema ülevaade osapoolte vajadustest ja ta peab olema võimeline nendega dialoogi pidama.

Programmijuhi tööd kestkselt ei tasustata, nii nagu oli kirjas varasemas tööplaanis. Kuidas peaksid teaduskonnad lahendama töötasu küsimuse?

T. L.: Programmijuhtimise tasustamine jääb teaduskondade lahendada. Riikliku koolitustellimuse summad on selleks, et ette valmistada teatud arv lõpetajaid. Kui püüame seda teha kvaliteetselt ja efektiivselt, siis on see meie endale võetud lepinguliste kohustuste täitmine. Igal konkreetsel juhul otsustab teaduskond programmijuhi tasustamise eraldi. Paljud meie akadeemilise pere liikmed töötavad eri komisjonides ja täidavad eri administratiivseid ülesandeid. Programmi juhtimine on üks nendest.

Juttu on olnud sellest, et programmijuhina töötades ei suuda õppejõud samal ajal piisavalt tegeleda ka teadustööga. Kuidas tagada see, et programmijuhina töötav dotsent või professor oleks järgmiste valimiste ajal konkurentsivõimeline?

J. A.: Mõistan küsimuseasetuse tõsidust. Pühendumine programmijuhi tööle on tõepoolest aega ja energiat nõudev. Samas võtab programmijuhi ametikoht suures osas maha koormust tänastelt õppeprodekaanidelt, kes suuremates teaduskondades juhendavad kümnete õppeprogrammide toimimist. Programmijuhi ameti pidaja ei pea olema dotsent või professor.

Olen kindel, et mõistliku töökorraldusega on võimalik saavutada olukord, mis kõiki osapooli rahuldab.

PROGRAMMIPÕHINE ÕPPEKORRALDUS

Kitsaskohad programmipõhisuse rakendamisel

Helje Kaldaru
majandusteaduskonna
õppeprodekaan, prof

Üleminek programmipõhisele õppekorraldusele võimaldab vastavalt ühiskonna muutuvatele vajadustele senisest rohkem inimesi õppekavade arendamisse ja kohandamisse kaasata.

Seni oli näiteks majandusteaduskonnas õppeprodekaan sisuliselt kõigi õppekavade programmijuht ning paratamatult ei jätkunud piisavalt jõudu, et kõigi õppekavadega sisuliselt tegeleda.

Majandusteaduskond rakendas programmijuhid esimesel võimalusel dekaani korraldusega, tänaseks on asunud töölepinguga tööle ärijuhtimise magistriõppe programmijuhina emeriitprof Mait Miljan.

Koordineeritud tegevus

Samas on tegemist põhimõtteliselt uue lähenemisega ülikooli õppekorraldusele ja see toob kaasa ka terve rea lahendamist vajavaid küsimusi. Õppekavade paindlikumaks muutmine ja vastutuse hajutamine paljude programmijuhtide vahel võib kaasa tuua pakutava hariduse taseme erinevuse eri programmides. Kui kogu tegevust piisavalt ei koordineerita (kes seda peaks tegema?), siis võib juhtuda, et tegeldakse paralleelselt asjadega, mida üheskoos oleks lihtsam lahendada. Näiteks turundustegevust on kindlasti mõistlik teha ühiselt (teatud osa kogu ülikool, teatud osa teaduskond ja vaid mingi väga spetsiifiline osa võiks jääda programmijuhtide vastutusele).

Motivatsiooni küsimus

Programmipõhine juhtimine peaks teoreetiliselt võimaldama paremini korraldada õpetamist interdistsiplinaarsete õppekavade järgi ja üldse parandama koostööd teaduskondade vahel õppekavade ühisel õpetamisel. Praktiliselt ei muutu aga midagi enne, kui muudetakse TÜ eelarve jaotamise printsiipe.

Ainepunktipõhise tasaarvelduse printsiip ei motiveeri õpetamist teiste teaduskondade õppekavade raames ning praegu ei ole programmijuhil legaalseid võimalusi siin midagi muuta.

Kuna programmi juhtimine on lisatöö, siis soovib iga tulevane programmijuht selle eest ka tasu või vähemalt selle tegevuse arvestamist töökohustuste hulka ning arvesse võtmist õppejõudude või teadurite kohtadele konkureerimisel. Nii kaua, kui see ei ole kindel, on tõenäoliselt oodata vastuseisu nendes teaduskondades, kus lisatasu programmi juhtimise eest ei ole võimalik maksta.

Halvim, mis võib programmipõhise õppekorralduse juurutamisel juhtuda, on see, et ülaltpoolt tuleva surve mõjul määratakse ametisse inimesed, kes ei ole asjast huvitatud ega piisavalt motiveeritud oma ülesandeid täitma. Sel juhul küll kardetavasti õppetöö kvaliteet pigem langeb.

UT KÜSIB

Kes on programmijuht ja kas tema järele on vajadus?

Vastab filosoofiateaduskonna kaugõppe koordinaator Eda Pärnpuu.

Programmijuht on minu nägemuses see, kelle ülesanne on tagada konkreetse programmi või õppekava kõrge akadeemiline tase.

See hõlmab endas õppetöö olulisemat osa (õppejõudude valik, välissidemed, külalislektorite kutsumine, õppekava proportsioonide ja sisu jälgimine, VÕTA taotluste analüüs ja läbivaatamine, TÜ raamatukogusse sisseostetava kirjandusnimekirja jaoks soovituste tegemine jne). Magistriõppekavade puhul lisandub ka kõik juhendamise ning oponeerimisega seotu (juhendajate soovitamine ja leidmine jne).

Akadeemilise programmijuhi järele on vajadus olemas, kuna programmi taga ei pruugi olla TÜ struktuuriüksust koos personaliga, kes seisaksid hea kvaliteetse õppe ja positiivse akrediteerimise eest.

Kui programmijuhi kõrval säilib ka koordinaatori ametikoht, siis koordinaator tegeleb praktilise töökorraldusega, nagu sessiooniaegade paika panemine, tunniplaanide koostamine, lepingute sõlmimine, kui tegu ei ole TÜ õppejõududega, igapäevane asjaajamistöö (tõendid ja väljavõtted üliõpilastele), õppetöö planeerimine ja tellimine, õppematerjalide kokku koondamine õppejõudude käest ja edastamine üliõpilastele. Kui on tegemist tasulise õppega, siis kõik lepingute ja arvete ja laekumistega seonduv.

Sellele lisandub jooksev nõustamine nii meili kui telefoni teel ja «klassijuhatajatundide» pidamine, et üliõpilased saaksid regulaarset tagasisidet ülikoolilt ja vastuseid küsimustele.

Väga vajalik on tihe koostöö programmijuhiga, kuna üliõpilaste soovidest saab teada ainult tema kaudu. Vastavalt võimalusele saab üliõpilaste soove realiseerida ka välispraktika organiseerimisel või välisõppejõududega kontakte luues. Minu nägemuses peaksid programmijuht ja koordinaator töötama paarisrakendina.

Kui programmijuhile koordinaatorit kõrvale ei jää, siis tegeleb tema kõikide praktiliste tööülesannetega.

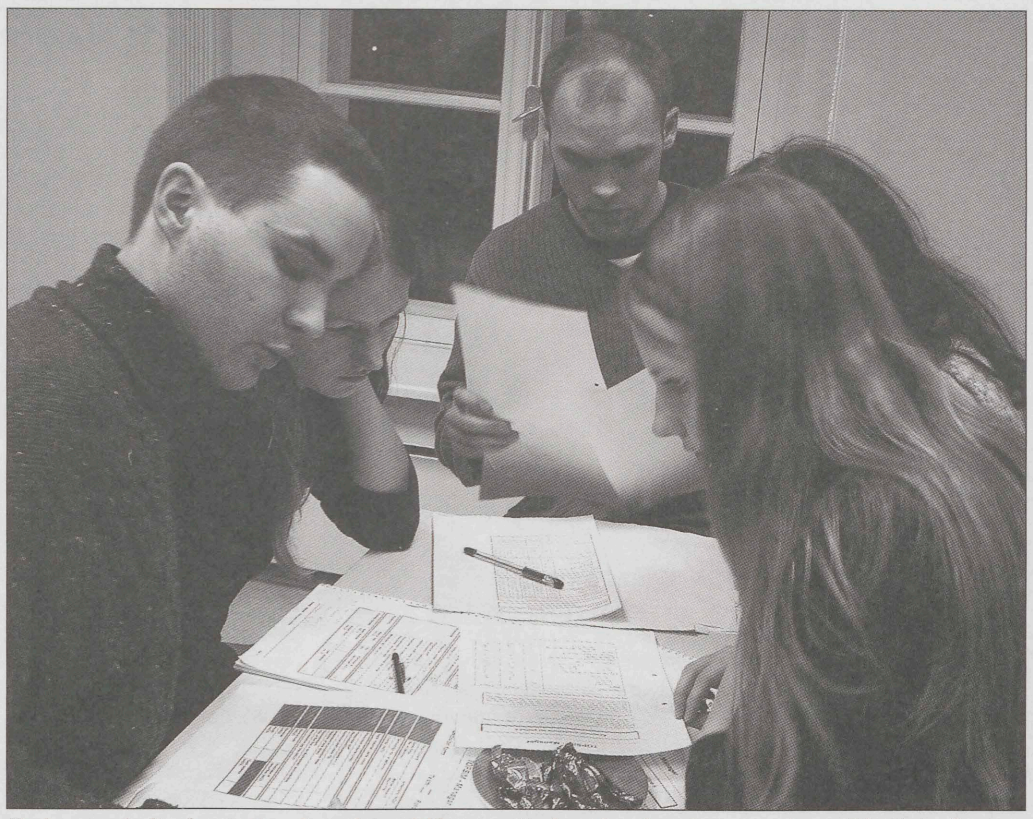

Rahvusvahelisel võistlusel osalenud Tartu võistkond – Ats Astover, Anne-Mari Anderson, Matti Juhani Peura, Heleri Alles ja Katrin Toe. TUULI SEMEVSKY

Ettevõtlusmäng annab kogemusi

Tuuli Semevsky
tehnoloogiainstituudi
infospetsialist

Ettevõtluspisikuga nakatunud noortel, kel plaan katsetada oma ideed ellu viia, on põhjust lähemalt uurida, mida pakub tehnoloogiainstituut.

Instituudi tugistruktuuri teenused pole mõeldud üksnes teadlaskonnale, vaid ka tudengitele.

Sageli vajatakse äriplaanide koostamisel ja täiustamisel infot, mida saab küsida vaid usaldusväärsest keskkonnast, kus pole karta idee varastamist. Esimesed julged on tehnoloogiainstituudi töötajate kogemusi ja teadmisi oma äriidee rakendamisel juba kasutanud.

Mõned tudengid osalesid aga läinud aasta lõpus esmakordselt tehnoloogiainstituudi juhtimisel paar nädalat väldanud ettevõtlusalases simulatsioonimängus.

Virtuaalne mäng

Simulatsioonimäng toimus kahes voorus – esimeses võistlesid omavahel mitukümmend kohalikku tudengit, tõestades, et praktilist ettevõtluskogemust ihkavad üsna paljud. Teises voorus aga läks võitjameeskond vastamisi juba teiste Euroopa riikide parimate võistkondadega.

Võistluse tegi omanäoliseks virtuaalsus. Kui eelvoorus istusid kõik meeskonnad ehk «firmad» ühes ruumis ning ootasid iga perioodi lõppedes tulemusi Saksamaalt, kus turutingimusi ja meeskondade otsuseid analüüsiti simulatsioonitarkvara abil, siis rahvusvahelises voorus sai kasutada tarkvara abi juba oma tegevuse planeerimiseks äriplaani koostades ning võimalus konkurentide tööd näha puudus. Võis lausa unustada, et seekord on vastasteks rumeenlased, ungarlased ja prantslased. See, et võistlus toimus rahvusvaheliseks ärikeeleks tituleeritud inglise keeles, oli eelvooru kokku toonud lausa mitmekeelse seltskonna – kohalikus voorus osales nii eestlasi, venelasi kui ka soomlasi.

Tehnoloogiainstituudi osakonnajuhataja, võistluse korraldaja Jane Saatre sõnul toimus võistlus esmakordselt, mistõttu ei möödunud see ka täiesti apsudeta. Loodetavasti saab tulevikus Tartus, aga miks ka mitte mujal selline tarkvara siiski olema ning võistlused muutuvad regulaarseks. Eelkõige on võistlus mõeldud tudengitele ja teistele õppuritele, kellele majandus ja ettevõtlus koolis peaained pole, kuid kellel ettevõtluspisik kas varasemast praktilisest kogemusest või lihtsalt huvi tõttu valdkonna vastu juba olemas. Sel aastal osales nii päris algajaid kui ka neid, kel juba kindel plaan oma ettevõte asutada.

Mängus osalenud Martin Miido (avalikkussuhted ja teabekorraldus) ning Martin Pärn (ajakirjandus) tunnistasid, et neilgi on juba idee luua ühine meediaettevõte. Mängus ajendas neid osalema eelkõige lootus saada enne pea ees vettehüppamist paremini aimu eesootavast. Mõlema arvates on selline kuiv trenn kasulik, kuid ohutu kogemus, samas päris oma ettevõtte loomisel saadavat kogemust see siiski ei asenda.

Rahvuvaheline voor

Rahvusvahelises voorus osales tõeliselt mitmekülgne meeskond: Matti Juhani Peura, Anne-Mari Anderson, Katrin Toe, Ats Astover, Heleri Alles. Võistlejad esindasid mitmesuguseid erialasid: arstiteadus, farmaatsia, informaatika ja soome-ugri filoloogia.

Hästi töötas siin sama reegel, mis äriski, kus eri kogemuste ja teadmistega meeskonnaliikmed üksteist täiendavad. Siiski ei visatud eelvooru parimaid päris tundmatusse vette – kahe parima meeskonna liikmed said ettevõtluse põhitõdede osas õpetust pikaajalise ettevõtluskogemusega lektorilt Tõnis Metsalt. Saadud teadmiste väärtust hindasid kõrgelt kõik koolitusel osalenud.

Väikesed viperused

Rahvusvaheline voor nõudis osalejatelt enne «firma» asutamist äriplaani koostamist. Tartu võistkonna plaan osutus mängu instruktoreid kehastanud Saksamaa investoritele igati meelepäraseks, mis võimaldas saada soodsatel tingimustel finantseeringuid nii firmat alustades kui ka hiljem mängu käigus. Nii pandigi alus eksklusiivseid mägijalgrattaid tootvale firmale Flashbike ja kolmele väga pikale ja pingelisele finaalmängule.

Kuid nagu eluski, ei läinud mitte kõik plaanipäraselt – esimesel mänguperioodil ei õnnestunud firmal müüa turul ühtegi oma toodet. Siiski otsustati jääda oma kavandatud strateegia juurde ning pikaajalises plaanis andis see ka tulemusi. Kahjuks avastati alles mängu keskel planeerimistarkvaras olnud viga, mis firmale korduvalt kahju tõi. Ilmselt olid just need kaks viperust peamisteks põhjusteks, miks Eesti meeskond pidi kolmanda kohaga leppima.

Siiski olgu lohutuseks see, et esimesed meeskonnad ei jäänud mitte kättesaamatusse kaugusesse ning vältida suudeti firma pankrotti. Just sel põhjusel eemaldati mängust enne lõppu viimaseks jäänud võistkond.

Kindlasti on aga kõik osavõtjad rikkamad koolitustel saadud teadmiste ja mängus omandatud kogemuste poolest, mida tulevikus rakendada kavatsetakse. Ja leidis kinnitust, et aktiivseid noori huvitavate äriideedega on palju ka väljaspool majandusteaduskonda.

ÄRISIMULATSIOONIMÄNG

Ärisimulatsioonimäng (*business simulation game*) on arvutitarkvaral põhinev mäng, mis õpetab ettevõtluse toimimist turu simuleerimise abil. Tudengimeeskonnad on ühtlasi «firma» juhtkonna liikmed, kes võtavad vastu otsuseid toote hinna määramisest uute seadmete ostuni. Nendest otsustest sõltub, kas meeskonna juhitav firma virtuaalsel turul õitseb või kõrbeb.

UUDISED

TÜ tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati pikaajalise kohusetundliku töö eest 50. sünnipäeval haridusteaduskonna professorit **Eve Kikast**.

Pikaajalise hea töö eest ülikoolis pälvis tänukirja ka infotehnoloogia osakonna juhataja **Olav Kiis**.

Riigi toetus TÜ teaduskoolile kasvab

Haridus- ja teadusministeerium toetab sel aastal teaduskooli tegevust 1,2 miljoni krooniga.

See on ligi kolmandiku võrra enam kui eelmisel aastal. Toetuse eesmärk on teaduskooli kujundamine andekate laste ning haridusprogrammide arenguga tegelevaks keskuseks, kus saaksid täiendusõpet õpilased ja õpetajad ning nõustamist lapsevanemad.

Y-Galeriis maalid sünnitajatele

15.–27. veebruarini saab näha kunsti, mis on mõeldud sünnitajatele ja sündijatele. Seejärel viiakse maalid naistekliiniku ruumidesse.

Projekt «Sündida ilusasse ruumi» sündis nelja Tartu noorema põlvkonna kunstniku (Margus Rump, Anni Irs, Mariina Tiidor ja Erle Kaur), naistekliiniku ja linnavalitsuse kultuuriosakonna koostöös.

Marje Oona kaitses doktoritöö

Jaanuaris kaitses doktoritöö «*Helicobacter pylori* infektsioon lastel: epidemioloogilisi ja ravi aspekte» polikliiniku ja perearstiteaduse teadur ja assistent Marje Oona(pildil).

H. pylori infektsioon on Oona sõnul üks levinumaid kroonilisi infektsioone maailmas. «Nakatumine toimub peaaegu alati lapseeas ning nakatunutel on suurenenud risk haigestuda ohtlikesse ja sagedastesse maohaigustesse – peptilisse haavandisse ja maovähki,» selgitas Oona.

Uurimistöös leiti, et Eestis on *H. pylori* levimusmäär koolilaste hulgas 56%, see on umbes 10 korda kõrgem kui samaealiste laste hulgas Soomes ja Rootsis.

Samas on 1991 ja hiljem sündinutel hakanud infektsiooni levimus üsna kiiresti vähenema – 11 aasta jooksul ligi 2 korda. «Selle infektsiooni ravis osutus kõige efektiivsemaks nädalane ravikuur antimikroobsete ja maosoolhappe sekretsiooni pärssivate ravimitega, nn kolmikravi,» ütles Oona.

Doktoritööd juhendas prof Heidi-Ingrid Maaroos, oponeeris prof Francis Mégraud Bordeaux' Ülikoolist.

Marje Oonale anti meditsiinidoktori kraad.

UUDISED

ASNi esimees on prof Epp Lauk

Avaliku Sõna Nõukogu (ASN) valis uueks esimeheks senise ASNi aseesimehe TÜ ajakirjanduse prof Epp Laugu.

Avaliku Sõna Nõukogu on sõltumatu analüüsikeskus, mis arutab avaliku meedia peale esitatavaid kaebusi ning juhib tähelepanu meediaeetilistele probleemidele. Nõukogusse kuuluvad mitme kodanikeühenduse, sh Ajakirjanike Liidu ja Meediakoolitajate Liidu esindajad.

Vt: www.asn.org.ee.

«Gaudeamus» tuleb tuleval suvel

Üliõpilaste laulu- ja tantsupidu «Gaudeamus 2006» toimub 30. juunist 2. juulini 2006 Tartus.

XV üliõpilaste laulu- ja tantsupeo korraldust arutasid eile Läti, Leedu ja Eesti töörühmad. Laulupeo ettevalmistamise töörühma juht on MTÜ Tartu Üliõpilasmaja direktor Kulno Kungla ning kunstilise komisjoni juht Tartu Akadeemilise Meeskoori peadirigent Alo Ritsing. Tantsupeo pealavastaja ja liikumise üldjuht on TPÜ õppejõud Rene Nõmmik.

«Gaudeamus» on Baltimaade ülikoolide laulu- ja tantsupidu, mida korraldavad kordamööda Eesti, Läti ja Leedu. Esimene pidu toimus 1956. a Tartus. 2006. aasta suvel tähistab «Gaudeamus» kahekordset juubelit – üritus toimub juba 15. korda ning esimesest peost möödub 50 aastat.

Tartus toimub giidide päev

19. veebruaril antakse Raekoja saalis Tartu Giidide Ühingu esimestele auliikmetele üle vastavad tunnistused.

Ühingu auliikmed Tartust on Tullio Ilomets visaduse eest Tartu muinsuste kaitsmisel, Tartu Ülikooli vaimse ja esemelise kultuuri väärtustamise, tervendamise ja hoidmise eest, Hillar Palamets väsimatu giiditöö eest Tartu tutvustamisel, abivalmiduse eest Tartu tegevgiidide koolitamisel.

20. veebruaril kell 12 ja kell 14 toimuvad tasuta linnaekskursioonid. Kell 12 algab bussiekskursioon Raekoja tagant. Kell 14 toimub jalgsiekskursioon Raekoja platsi purskkaevu juurest.

Üliõpilasteatris uuslavastus

4. ja 5. märtsil esietendub Lutsu Teatrimajas Sarah Kane`i «Puhastatud» («Cleansed», 1998).

Lavastaja ja muusikaline kujundaja on Kalev Kudu.

Mängivad: Vallo Toomla, Kertu Moppel, Martin Liira, Andres Maask, Madis Kubu, Indrek Tulp, Roland Kivitare, Anne Roovere või Kudrun Vungi.

Piletite eelmüük: Lutsu Teatrimajas E-R kl10-16, info: 742 3800 ja üliõpilasesinduses E-R kl10-17, info: 737 5400.

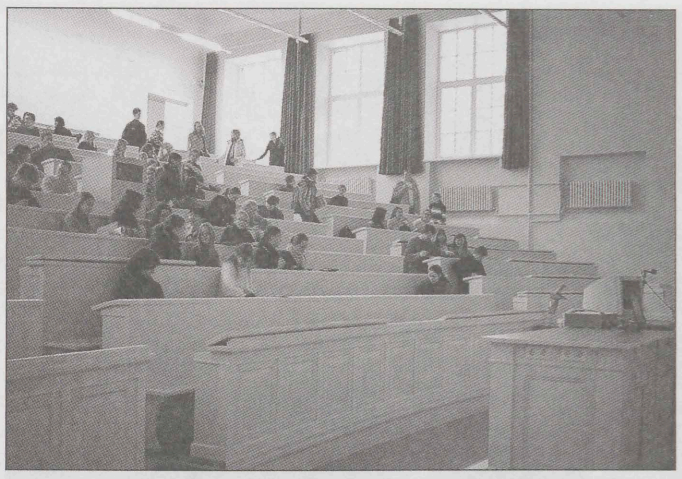

Vanemuise 46 renoveeritud ringauditoorium mahutab rohkem kui 400 üliõpilast. AIJA SAKOVA

Vanemuise ring-auditoorium on renoveeritud

Aija Sakova

Kevadsemestrist toimuvad taas loengud Vanemuise ringauditooriumis (Vanemuise 46).

Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani Tõnu Meidla sõnul lõpetati auditooriumis remont semestri algusele eelneval nädalavahetusel tähtajaliselt, hoolimata pingelisest graafikust. Möödunud aasta lõpus oli õppetöö laiali mitmel pool, sh ka aulas.

Kohti on renoveeritud auditooriumis ÕISi andmetel 400. «Kuna seal on pikad pingid, siis on see arv mõnevõrra «veniv». Tahapoole lisandus ka 28 uut kohta,» lisas Meidla.

Ruumis on videoprojektor ja helivõimendus, kuid need olid ka juba varem. «Olulisem on see, et on olemas kapitaalne ja rohkete võimalustega ventilatsioonisüsteem ning temperatuuriautomaatika, distantsjuhtimisega pimenduskardinad, kaugjuhitav lukustussüsteem. Ja ruum on kenasti restaureeritud,» lisas Meidla.

SPORT

Spordiklubi kergejõustiklased said neli kuldmedalit

Sigrid Sõerunurk
TÜ Akadeemilise Spordiklubi meedia ja avalike suhete koordinaator

Eesti kergejõustikumeistrivõistlustel võitsid TÜ spordiklubi kergejõustiklased neli kulda, Maris Mägi täitis Euroopa sisemeistrivõistluste normi.

17-aastane Maris Mägi võitis 400 m jooksu ajaga 54.30, täites ühtlasi sise-EMi normi.

Esikohad tõid Tartusse veel Jekaterina Patjuk 1500 m jooksus ajaga 4.43,68 ja Taavi Peetre kuulitõukes (19.60). Jekaterina Patjuk võitis ka teise kulla – 3000 m jooksus ajaga 10.06.18.

Rene Oruman tuli 60 m tõkkejooksus Kristjan Rahnu järel teiseks ajaga 8,05. Hõbemedali võitis ka Jaanika Meriküll naiste 60 m tõkkejooksus ajaga 8,61.

Nikolai Vedehin tuli 1500 m jooksus kolmandaks (3.58,82).

Tartu Ülikoolis toimuvad meistrivõistlused jalgpallis

19. veebruaril kl 9 algavad TÜ spordihoones neljandad ülikooli lahtised meistrivõistlused saalijalgpallis. Osa võtab 12 meeskonda.

Huvilised on oodatud turniiri jälgima, tasu selle eest ei küsita.

Võistlust toetavad TÜ Üliõpilasesindus, A. Le Coq, ZumZum, TÜ jalgpalliklubi Fauna ja TÜ Akadeemiline Spordiklubi.

Turniiri reeglid: www.tysk.ee.

SAKSA SUVESTIPENDIUMID

22. veebruaril kl 20 tutvustatakse Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1)

Theodor-Heuss-Kollegi suveseminaride stipendiume (www.theodor-heuss-kolleg.de).

Kandideerimise tähtaeg on **10. märts**.
Avatakse ka näitus «Näita mulle oma maailma». Õhtu jätkub eri maade muusika saatel. Üritus toimub nii eesti kui ka saksa keeles. Kaasa võtta sõber ja hea tuju.
Info: aija.sakova@ut.ee, 529 1159.

ÕNNITLEME

50

Ain Mäesalu, arheoloogia õppetooli erakorraline lektor – 23. veebruar

45

Aimar Murel, tehnik – 19. veebruar

35

Eve Parts, lektor – 19. veebruar

30

Eneken Zipp, juhiabi – 19. veebruar
Signe Viggor, teadur – 21. veebruar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

PROF MATI UNDI LOENGUD

TÜ vabade kunstide prof **Mati Undi** järgmine loeng on **21. veebruaril** kl 18.15 keemiahoone ringauditooriumis.

Loeng toimub 2 korda kuus, üle nädala. Ainele «Siin ja praegu» (FLKU.00.118) on endiselt võimalik registreeruda, kui on soov saada ainepunkt. Arvestuse saamise eelduseks on *ca* 3000 tähemärgi mahus essee (täpsustatakse edasistes loengutes).
7. veebruari loengut on võimalik vaadata videoarhiivis: http://video.ut.ee/mati_unt.htm.

ÄRIPLAANI KURSUS

TÜ majandusteaduskonna ettevõtluskeskus kutsub TÜ ja EPMÜ tudengeid, magistrante ja doktorante, kes:

- soovivad saada elementaarseid teadmisi ettevõtte majandamisest,
- teavad ideed, mille elluviimine nõuab ärilisi teadmisi,
- näevad vajadust osaleda äriidee(de) elluviimisel,
- tahavad lihtsalt mõista idee ettevõtteks kujunemise protsessi,

osalema äriplaani kursusel (MJJV.07.054).

Kursust juhtiv lektor on pikaajalise staažiga ettevõtja ja konsultant Tõnis Mets.
Kursus on tasuta. Orienteeruv toimumise aeg esmaspäeviti kl 16–20. Kestus 32 akadeemilist tundi.

Kursuse tutvustus esmaspäeval, **28. veebruaril kl 16** Narva mnt 4 ruumis B-107.
Eelregistreerimine hiljemalt **25. veebruariks**.
Info: Riin.Prikk@mtk.ut.ee.

ÄRIIDEEDE KONKURSS

SA Archimedes ja Šveitsi erasihtasutus Gebert Rüf Stiftung kuulutavad välja innovaatiliste äriideede konkursi

NETS Estonia,

mis on suunatud teadmistepõhises ettevõtluses alustajatele. Kandideerima oodatakse nii ettevõtjaid, teadlasi kui ka üliõpilasi.
Tingimusteks on innovaatiline äriidee, mida kandideerija on asunud realiseerima, plaanib seda teha lähiajal ning hea inglise keele oskus.
Osalemiseks esitatavad ingliskeelsed materjalid saata **7. märtsiks**: SA Archimedes, Väike-Turu 8, Tartu, 51013, nets@archimedes.ee. Märksõna NETS Estonia. 15 võitjat selgub 18. märtsiks.
Info: Terje Tuisk, tel 730 0333, terje@archimedes.ee, www.archimedes.ee/nets.

SA DOMUS DORPATENSISE SEMINARISARI

23. veebruaril kl 10–13 toimub sarja «**Eesti – aktiivne partner Euroopa integratsioonis**» esimene seminar

«Research on Agriculture, Biotechnology and Food».

Euroopa Liidu poolne esineja on Euroopa komisjoni teadusuuringute peadirektoraadi biotehnoloogia, põllumajanduse ja toidu valdkonna direktor dr Christian Patermann. Eestit esindavad EPMÜ füsioloogia prof Ülle Jaakma ja TÜ biotehnoloogia prof Andres Metspalu. Seminari juhib Eesti Teaduste Akadeemia president prof Richard Villems.

Info: reet.bender@dorpatensis.ee, 503 6268.

SUVINE TÖÖ ÜLIÕPILASTELE!

WORK & TRAVEL USA

Võimalus teenida raha ja täiendada keeleoskust.
Legaalne töö 2–4 kuuks ning 30 päeva reisimiseks.
Töö puhkekorraldusfirmades (ettekandjana, müüjana, koristajana, administraatorina) igal pool USAs.

Info ja registreerimine: AS Dialoog (www.dialoog.ee):
Tartus: Turu 9, 730 4094, dialoog@dialoog.ee,
Tallinnas: Gonsiori 13-23, 662 0888, tallinn@dialoog.ee,
Narvas: Kreenholmi 3, 356 0494, narva@dialoog.ee.

SUMMER WORK AND TRAVEL USA

Evmar Agentuur pakub üliõpilastele võimaluse töötada suvel 3–4 kuud legaalselt Ameerika teenindusettevõtetes.
See võimaldab täiendada oma inglise keele oskust, reisida, leida uusi sõpru ja teenida raha.
Tingimused: vanus 18–28 a, inglise keele oskus suhtlustasandil, registreeritud üliõpilane.
26. veebruaril kl 11 toimub Tallinnas Narva mnt 7c (Reval Hotel Central, 2 korrus, I Stuudio) USA Tööandjate Mess. Saab kohtuda tulevase tööandjaga ning sõlmida leping juba Tallinnas!
Lisainfo: www.aupair.ee või meie kontorist Narva mnt 7 – 352.
Tel: 610 9319, 610 9318, 585 1109, info@aupair.ee.
Messil osalemine on tasuta!
Vajalik eelnev registreerimine.

TEATED

TÜ Raamatukogu on avatud 23. veebruaril kl 9–16, 24. veebruaril suletud ja 25. veebruaril kl 15–21 (koristuspäev).

22. veebruaril kl 12 toimub TTÜ Loodusteaduste Majas (Tallinn, Akadeemia tee 15) aud 109 Eesti **Biokeemia Seltsi aastakoosolek**. Lisaks teadusettekannetele on kavas valimised ja seltsi tegevuskava arutelu. Oodatud kõik seltsi liikmed ja need, kes kavatsevad sellega liituda.

KAITSMISED

28. veebruaril toimub õigusteaduskonnas Näituse 20 - 212 magistritööde kaitsmine:
kl 12.15 **Einar Vene** «Vaidemenetluse funktsioonid ja nende tähtsus menetluse läbiviimisel». Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent *mag iur* Anno Aedmaa;
kl 13.15 **Berit Aaviksoo** «Kohtuliku aktivismi kontseptsioon. Kohtulik aktivism Eesti Vabariigi Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve praktikas 1993-2004». Juhendajad prof Kalle Merusk ja dots Taavi Annus. Oponent TÜ külalisprof Jüri Põld.

LOENGUD

22. veebruaril kl 16.15 peab Ülikooli 16 - 212 prof Regina Bendix loengu «**Intellectual Terrains and Public Challenges for Folkloristics and European Ethnology in the 21st Century**».
Regina Bendix on Göttingeni Ülikooli etnoloogia ja folkloristika professor, Rahvusvahelise Etnoloogia ja Folkloori Seltsi (SIEF) president, raamatute «In Search for Authenticity: Formation of Folklore Studies», «Amerikanische Folkloristik: eine Einführung» ja muu autor.

23. veebruaril kl 10.15 toimub Ülikooli 16-108 Piret Luige *venia legendi* loeng «**Eksperiment kui pedagoogilise uurimustöö meetod**».

KÜLALISÕHTU

Korp! Indla kevadsemestri külalisõhtud toimuvad Tähtvere 4 (II k) 28. veebruaril ja 2. märtsil kl 19.
Tule tutvuma ja võta sõber ka kaasa! Lisainfo: www.ut.ee/Indla.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

19. veebruaril kl 19 esinevad džässisaalis Anders Jormin (Rootsi, kontrabass), Tanel Ruben (löökpillid) ja Jaak Sooäär (kitarr).
Piletid 80 ja 50 kr.

22. veebruaril kl 19 esineb klaveriorkester (Nata-Ly Sakkos – Toivo Peäske, Kai Ratassepp – Mati Mikalai, Reet Kopvillem – Ruubel – Piret Habak, Piret Väinmaa – Lauri Väinmaa. Kaastegev Urmas Sisask (šamaanitrumm). Kavas Brahms, Mendelssohn, Piazzolla Rääts. Uue teose esiettekanne. Piletid 80 ja 50 kr.

27. veebruaril kl 16 esineb «Vocal Six» (vokaaldžäss, Rootsi) – Niclas Cåse (tenor), Stefan Högström (tenor), Staffan Paulson (tenor), Roban Persson (tenor), Pelle Kockum (bariton) ja Peder Tennek (bass).
Piletid 100 ja 60 kr.

UT TOIMETUS TEATAB

Toimetus palus kõik 25. veebruaril ilmuva UT kaastööd ära saata juba eilseks, s.o 17. veebruariks (peame ajalehe päeva võrra varem valmis tegema, kuna 24. veebr on riigipüha). Kui kellelgi veel midagi pakkuda, läkitage **hiljemalt esmaspäevaks** toimetusse. Infot võib saata veel ka teisipäeval, 22. veebruaril.

UT toimetus

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOG

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

25. veebruar 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 8 (2208)

www.ut.ee/ajaleht

TÜ eetikakeskus esitleb uut tõlkeõpikut

2. märtsil kell 14 toimub TÜ eetikakeskuse väljaandena ilmunud Louis P. Pojmani raamatu «Eetika: õiget ja väära avastamas» pidulik esitlus.

«Eetika: õiget ja väära avastamas» on väga hea sissejuhatus filosoofilisse eetikasse, käsitledes nii metaeetika kui ka normatiivse eetika põhiprobleeme.

Kohal on ka raamatu autor, West Pointi Sõjaväeakadeemia emeriitprofessor Loius P. Pojman.

Esitlusel SA Domus Dorpatensise ruumides võtavad sõna rektor prof Jaak Aaviksoo, eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop ja emeriitprof Louis P. Pojman.

Raamatu on tõlkinud Tiiu Hallap, toimetanud Ruth Jürjo ning kirjastanud Eesti Keele Sihtasutus. Raamatu ilmumist on toetanud Volkswagen Stiftung Saksamaalt.

Kohapeal on raamatut võimalik osta kirjastuse omahinnaga.

Enne esitlust kell 12.15 peab Louis P. Pojman eetikakeskuses ettekande «Why Should I Be Moral?».

3. märtsil kell 16.15 on võimalik kuulata prof Pojmani sissejuhatavat loengut eetikast «The Nature and Purpose of Ethics».

Loeng toimub Vanemuise ringauditooriumis kursuse «Eetika alused» raames.

Lisainfo: tel 737 5427.

Ilmub Tartu Ülikooli 2002. a juubeli raamat

Varje Sootak

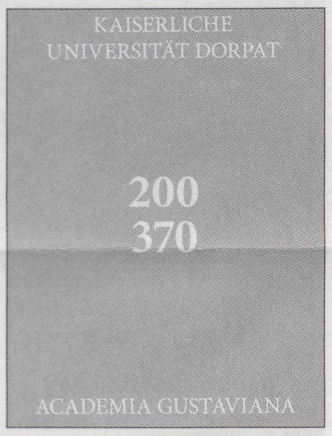

1. märtsil kell 15 esitletakse ajaloo muuseumis ülikooli juubeliraamatut«Kaiserliche Universität 200 – Academia Gustaviana 370».

Rektor Jaak Aaviksoo kirjutab raamatu sissejuhatuses: «Loodetavasti suudab kogumik anda edasi ka neil aastapäevasündmustel valitsenud meeleolu, millele ehk aitab kaasa asjaolu, et kõik tekstid on esitatud just neis keeltes, milles nad ette kanti».

Raamat sisaldab 2002. aastal toimunud juubeliaktusel peetud kõned (Arnold Rüütel, Erland Ringborg, Vladimir Nevolin, Wolfhart von Stackelberg, Werner Schaal, Andrus Ansip, Kaupo Lepasepp), samuti Jaan Einasto aastapäevaloengu «Tartu Ülikool teaduskeskusena».

Avaldatud on ka juubelile pühendatud konverentsi ettekanded, sama aasta Skytte päeva ettekanded (Juhan Maiste J. W. Krausest 19. saj alguse Tartus, Leonhard Lapin Klassitsismist) ja Saksa akadeemilise nädala Academica aulaloeng (Walther Ch. Zimmerli).

Raamatu andis välja Tartu Ülikooli Kirjastus, toimetajad on Reet Mägi ja prof Wolfgang Drechsler.

Raamatu kujundas Leonhard Lapin.

UT KÜSIB

Kuidas mõjutas Sinu sessi karmistunud õppekorralduseeskiri?

Helen Rõivas
eripedagoogika 3. a

Minu õppetöö planeerimist ja eksamite sooritamist ei ole see karmistunud eeskiri negatiivselt mõjutanud. Ei ole seetõttu ükski eksam tegemata jäänud ega edasi lükkunud.

Küll aga tean, et mõnel minu kursusekaaslasel on olnud segadust eksamitele registreerumisel: kui seitse päeva enne pole seda tehtud, siis hiljem ei ole see enam võimalik. Paljud ei ole sellega kursis. Õnneks on meie osakonna sekretär siis ikka abistanud, kellelgi eksam tegemata ega hinne õppeinfosüsteemi kandmata ei jää.

Positiivne on see, et eksamiajad saab juba semestri alguses teada, kuigi jah, kõik õppejõud sellest alati kinni ei pea.

Kadri Noorvee
füsioteraapia 3. a

Ma ei leia, et õppekorralduseeskirja muutumine mind kuidagi mõjutanud oleks.

Sain kõik oma eksamid edukalt tehtud. Minu erialal (füsioteraapia) toimub reaalselt enam-vähem kogu sessi vältel kliiniline praktika erialastes ainetes. Nii ei õnnestu meie teaduskonnas alati täita seda õppekorralduseeskirja punkti, mis nõuab, et kahe eksami vahele jääks vähemasti kaks päeva – kui praktika toimub Tartust väljas, siis pole ju võimalik tulla eksamile samal ajal.

Seda tuleb lihtsalt varem arvestada, et praktika lõppedes on vaja mitmel päeval järjest eksam teha või sooritada lausa kaks eksamit ühel päeval.

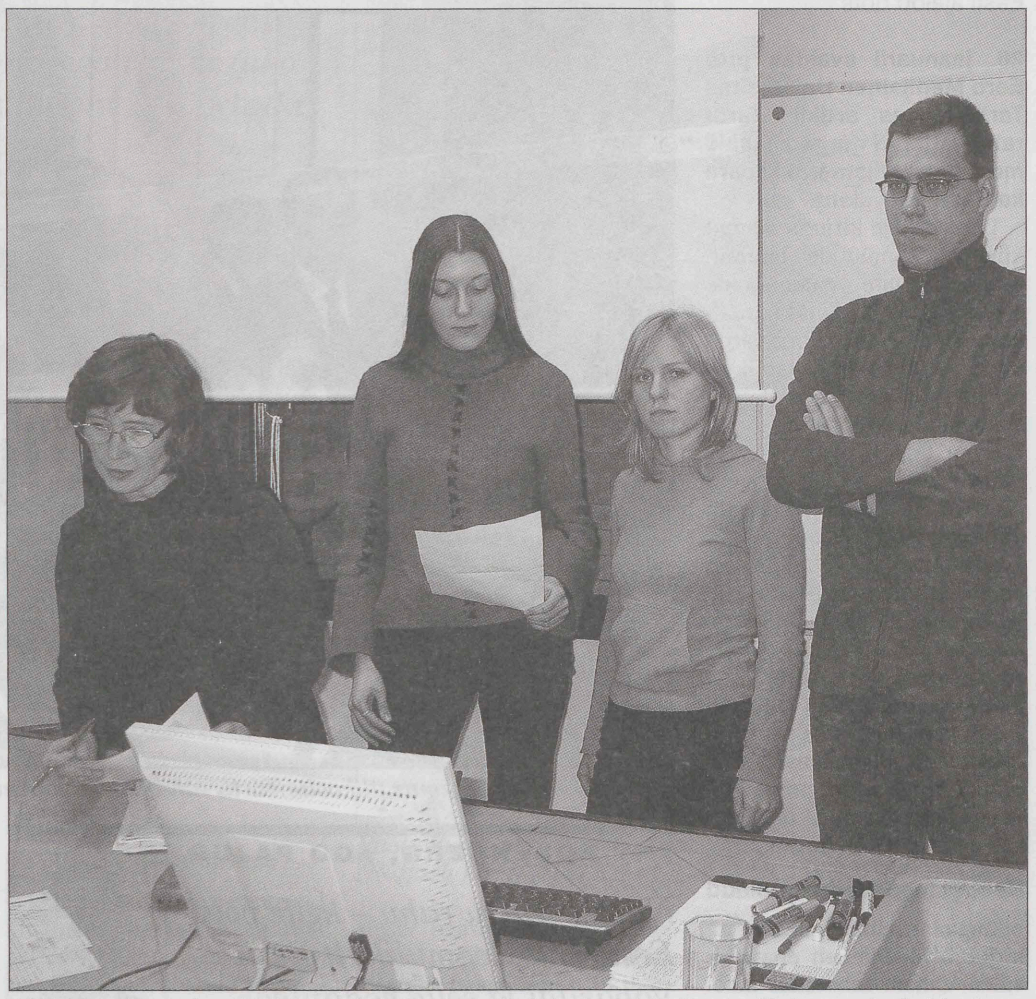

Ajakirjandustudengid Maris Sander (vasakult kolmas) ja Peeter Kuimet tahaksid pärast kolmeaastast bakalaureuseõpet kindlasti magistrantuuri astuda. Liis Talvist arvab, et kohe pärast lõpetamist magistriõppesse ta ei proovi. Prof Epp Lauk (vasakult esimene): «Meie soov on, et kolmeaastase õppimise järel võiksid need, kes magistrantuuri ei lähe, reporterina tööd leida». VARJE SOOTAK

Vastuvõtumuudatusi tuleb kõigis astmeis

Aime Randveer
vastuvõtu peaspetsialist

Aili Saluveer
õppekorralduse spetsialist

Enamik teaduskondi, kolledžid ja õigusinstituut läheb bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusastmes lävendipõhisele vastuvõtule.

Seda nii riigieelarvelistele kui ka riigieelarvevälistele õppekohtadele vastuvõtu puhul.

Kõik need üliõpilaskandidaadid, kellel sisseastumisel arvestatavate eksamite põhjal arvutatud punktisumma on võrdne või ületab lävendi ehk vastuvõtuks kehtestatud minimaalse punktisumma, on ülikooli kohe vastu võetud. Bakalaureuseõppesse kandideerija saab esitada korraga ühe avalduse ühele erialale.

Erandina ei kehtestatud vastuvõtuks lävendit arstiteaduskonda ja bioloogia-geograafiateaduskonna riigieelarvelistele õppekohtadele õppetöö eripära tõttu. Arsti- ja bioloogia-geograafiateaduskonnas tuleb pidevalt läbi viia küllaltki kulukaid praktikume ning välitöid, mis eeldavad eriti täpset planeerimist.

Lävendipõhist vastuvõttu kasutati eelmisel aastal viies teaduskonnas.

Magistri- ja doktoriõppesse eksamitega

Magistri- ja doktoriastmel otsustati hakata korraldama sisseastumiseksameid, mis seavad sisseastujad võrdsematesse tingimustesse. Magistri- ja doktoriastmes saab kandideerida kahele erialale.

Magistriõppesse astuvad sel sügisel esimesed üliõpilased, kes kolm aastat tagasi alustasid õppimist uute, 2002. aastal kinnitatud õppekavade järgi.

Teadus- ja kutsemagistriõppesse vastuvõtt toimub sel suvel viimast korda ning siin ei ole vastuvõtutingimusi muudetud.

Doktoriõppesse võetakse vastu kõik üliõpilaskandidaadid, kelle punktisumma on võrdne või ületab kehtestatud lävendi.

Sisseastumiseksamid uute õppekavade järgi toimuvasse magistriõppesse korraldatakse 7.–14. juulini, teadus- ja kutsemagistriõppesse ning doktoriõppesse teaduskonna nõukogus kevadsemestri alguseks kinnitatud ajal.

Eeldusainete hindamine 3+2 magistriõppe puhul

Need, kes ei soovi magistriõppes jätkata samal erialal või on lõpetanud mõne teise kõrgkooli, peavad taotlema oma varasemate õpingute vastavuse hindamist vajalike eeldusainete seisukohalt. Selleks saab taotlusi esitada koos muude nõutavate dokumentidega vastuvõtuajal 1. juulini, avatud ülikooli astumisel aga 19. augustini.

Varasemate õpingute hindamist ei pea taotlema tingimata vastuvõtuajal.

Seda on soovitatav teha juba varem, esitades taotluse dekanaati või kantseleisse. Hindamiskomisjonid töötavad aasta ringi.

Esitada tuleb vormikohane taotlus, mille saab Internetist: www.ut.ee/sisseastumine, ja akadeemiline õiend. Kui akadeemilist õiendit veel käes ei ole, võib esitada tõendi eelmise õppeastme õppetulemuste kohta. Taotlusele võib lisada ka tunnistused täienduskoolitusena sooritatud eeldusainete kohta.

Taotlusi saab esitada ka elektroonselt aadressi www.ut.ee/sisseastumine vahendusel.

Teised dokumendid tuleb aga siiski esitada kas isiklikult või saata postiga.

Juhul kui varasemad õpingud hinnatakse magistriõppesse kandideerimise nõuetele mittevastavaks, annab komisjon magistriõppesse astumiseks puuduvate eeldusainete osas soovitusi.

VASTUVÕTT TARTU ÜLIKOOLI

- **Lävendipõhine vastuvõtt toimub 9 teaduskonnas, kolledžites ja õigusinstituudis. Kandideerida saab ühele erialale.**
- **Magistri- ja doktoriõppes toimuvad sisseastumiseksamid. Kandideerida saab kahele erialale.**
- **3+2 magistriõppe eeldusainete hindamise dokumente saab esitada juba praegu.**

TÄNA LEHES

Kultuurivarad ajas
LK 3

Vastus prof Eero Medijaineni Tartu rahu artiklile
LK 2

Ülikooli naiskoor 60
LK 3

19. veebruaril möödus 120 aastat bakterioloogiaprof, arstiteaduskonna dekaani (1934–1937) Karl Schlossmanni sünnist (surn 1969 Stockholmis). Ta oli 1938. aastast Eesti Teaduste Akadeemia esimene president.

UUDISED

Akadeemik Juri Lotmani seminar

26.–28. veebruarini toimub akad Juri Lotmani (1922–1993) rahvusvaheline seminar.

Vene kirjanduse prof Ljubov Kisseljova sõnul korraldatakse iga-aastast seminari kui kingitust prof Lotmanile: «Kõik ettekandjad tutvustavad oma viimase aja uurimistulemusi». Prof Kisseljova rõhutab, et ettekandjaid on magistrantidest emeriitprofessorini. «Samuti on esinejaid tuntud uurimiskeskustest Venemaalt, Saksamaalt jm».

Seminar on interdistsiplinaarne, teemasid on antiigist tänapäevani.

28. veebruaril kl 14 esitletakse Näituse 2 aud 207 vene kirjanduse õppetooli väljaandeid, millele pani aluse prof Lotman.

Tutvustatakse ka uuendatud veebilehte «Lotmaniana Tartuensia».

Antakse välja Lotmani stipendiumid

28. veebruaril kell 14 antakse kätte Juri Lotmani 2005. aasta stipendiumid.

Iga-aastase stipendiumikonkursi kuulutas välja MTÜ Juri Lotmani Fond. See on määratud magistrantidele ja doktorantidele, kes oma uurimistöös jätkavad Lotmani ja tema koolkonna traditsioone filoloogias ja semiootikas.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas programmipõhise õppe põhimõtted on arusaadavad?

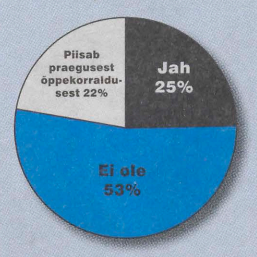

Vastajaid: 81

Uus küsimus:
Kas astud magistrantuuri?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Narva kolledž koostab materjale lastele

18. veebruaril tutvustati Narvas kolledži projekti, millega pannakse Eesti Kodu Narvas juhataja Urmo Reitavi sõnul tugev alus eesti keele kui teise keele õppele lasteaedades.

«Projekti eesmärk oli luua koolieelsetele lasteasutustele ja loodavatele piirkondlikele keeleõppekeskustele õppeprogramm ja -materjalid eesti keele kui teise keele õpetamiseks,» märkis Reitav.

2003. a käivitunud projekti tellis Integratsiooni Sihtasutus. Materjalide koostamisel ja koolitusel osalesid spetsialistid ja eksperdid Eesti kõrgkoolidest ja lasteaedadest, professorid, lasteaiaõpetajad, eripedagoogid, lapsevanemad ja psühholoogid. Narva kolledž on ühtlasi ainus kõrgkool Eestis, kus praegu lasteaedade eesti keele õpetajaid juba ette valmistatakse.

Kallista Kanni 110. sünniaastapäev

28. veebruaril tähistatakse kauaaegse romaani ja germaani keelte õppejõu Kallista Kanni (1895–1983) 110. sünniaastapäeva.

Kell 12.30 kogunetakse Paabeli II korrusel ja kell 13 süüdatakse küünlad Kallista Kanni kalmul Raadi surnuaial.

Kell 15 avatakse Tartu Ülikooli raamatukogus näitus «Kallista Kann 110». Kallista Kann (*mag phil*) töötas TÜs 1945–1970.

Ta juhatas võõrkeelte kateedrit, hiljem saksa keele kateedrit, mille koosseisu kuulus ka prantsuse filoloogia. Tal on oluline osa võõrfiloloogia erialade säilimisel Eestis pärast sõda ja eelkõige prantsuse keele õpetamise järjepidevuse kindlustamisel. Tema käe all sai prantsuse filoloogia diplomi terve põlvkond teenekaid tõlkijaid, pedagooge ja kultuuritegelasi, prantsuse keele ja kultuuri vahendajaid Eestis (Tiiu Vilimaa, Lauri Leesi, Jaan Kaplinski, Merike Riives, Kerstin Talme, Eele Roon, Anne Kalling jt). Kallista Kann on koostanud mitu sõnaraamatut.

Ene-Margit Tiit on Tartu Tähe kavaler

Tartu linnavolikogu nimetas üheks Tartu Tähe kavaleriks TÜ emeriitprofessori Ene-Margit Tiidu.

Matemaatilise statistika professor Ene-Margit Tiit on 1999. aastast emeriitprofessor. Ta on tuntud aktiivse linnakodanikuna ja tunnustatud sisutihedate pereteemaliste ja demograafiaalaste uurimuste ning artiklite eest.

Tartu Täht antakse Tartu linnale osutatud eriliste teenete eest.

Ene-Margit Tiit on Helsingi Ülikooli audoktor (1995).

Tartu rahu varjamata nurgad

Tiit Rosenberg,
Eesti ajaloo prof

Ago Pajur,
Eesti ajaloo dots

2. ja 3. veebruaril toimus ülikoolis Tartu rahu 85. aastapäeva konverents «Piirimuutused Euroopas 20. sajandil».

TIIT ROSENBERG, AGO PAJUR

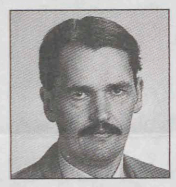

Niisiis, Tartu rahu – kelle võit? Ennekõike loomulikult Eesti Vabariigi ja selle kodanike võit, kes Vabadussõja kaudu (mida sobinuks ka Iseseisvussõjaks nimetada, sest sisuliselt oli ju tegemist lahkulöömisega Vene riigist enesemääramisõiguse teostamiseks) tagasid võimaluse omariikluse realiseerumiseks.

28. jaanuaril avaldas prof Eero Medijainen Universitas Tartuensises artikli «Tartu rahu varjatud nurgad», mille mõni päev hiljem trükkis ära ka Eesti Päevaleht.

Tänaseks on kirjutis saanud kiita ajaloomüütide lammutamise ja uute vaatenurkade esitamise eest, ehkki netikommentaarides on pritsitud ka sappi autori isiku ja ainult provokatiivseks peetavate seisukohtade aadressil.

Kuna Medijainen püstitas oma artiklis väga mitmeid ja väga erinevaid valdkondi puudutavaid küsimusi, siis keskendume siinkohal üksnes Tartu rahule, jättes kõrvale küsimused à la: kas Vabadussõda oli sõda, kas Vabadussõda lõppes võiduga, miks ei kuulutatud 1918. a kevadel Saksamaa poolt okupeeritud olles sõda Saksamaale, kas rahudelegatsiooni missioon Pariisi konverentsil oli edukas jt.

Neutraliteeditaotlust polnud

Tartu rahulepingu kohta kirjutab Medijainen epateerivalt: «Vähem tahetakse meenutada, et Eesti võttis endale kohustuse taotleda alalist neutraliteeti ja mitte lubada oma territooriumile võõraid väeüksusi,» ning küsib retooriliselt: «Kui aga need artiklid enam ei kehti, miks peaks siis kehtima kogu leping?».

Paraku on professori nende väidete näol tegemist põhimõttelise eksimusega, sest Eesti ei võtnud endale Tartu rahulepinguga nimetatud kohustusi. Neutraliteeti puudutas lepingus artikkel V, milles öeldi: «Kui Eesti alaline neutraliteet rahvusvaheliselt tunnustatakse, siis kohustub Venemaa ka oma poolt seda neutraliteeti pidama ning selle neutraliteedi alalhoidmise tagamisest osa võtma». Nagu näha, ei ole siin juttugi Eesti kohustusest taotleda alalist neutraliteeti (niivõrd ebamäärast kohustust olnukski raske ja mõttetu võtta), vaid hoopis Venemaa kohustusest Eesti võimalikku tulevast neutraalsust austada.

Rahuleping kehtib

Mis puutub Eesti kohustusse mitte lubada oma pinnale võõrvägesid, siis kinnitas lepingu artikkel VII: «Mõlemad lepinguosalised kohustuvad /…/ igasuguste vägede viibimise oma pinnal ära keelama, peale Valitsuse omade ja nende sõprusriikide vägede, kellega ühel lepinguosalisel sõjaline konventsioon tehtud, kes aga teise lepinguosalisega tegelikult sõjajalal ei seisa; samuti oma territooriumi piirides ära keelama meeskonna kogumise ning mobiliseerimise seesuguste riikide, kui ka organisatsioonide ja rühmade väeridadesse, kes oma eesmärgiks seavad sõjariistus võitlust teise lepinguosalisega».

Kui väita, et Eesti on seda lepingusätet rikkunud, siis tuleks näidata, milliseid Venemaaga (Nõukogude Liiduga) sõjaseisukorras oleva riigi vägesid on Eesti Vabariigi valitsus pärast Tartu rahulepingu sõlmimist oma riigi pinnale lubanud. Midagi sellist pole Eesti ajaloos toimunud! Küll rikkus sedagi sätet Moskva, lubades eesti kommunistidel organiseerida novembris 1924 Pihkva ruumis relvastatud salku, mis valmistusid sissetungiks Eesti territooriumile, st seadsid eesmärgiks sõjariistus võitlust teise lepinguosalisega.

Niisiis osutub Medijaise väide Tartu rahulepingu mittekehtivusest seetõttu, et Eesti olevat mõningaid selle sätteid rikkunud, põhjani valeks. Tegemist pole mitte uue lähenemisnurgaga, vaid üsna labase eksimusega (loodetavasti mitte võltsinguga), mida olnuks lihtne vältida – tulnuks heita pilk Tartu rahulepingu tekstile. Viimane on kättesaadav igale asjahuvilisele, piisab raamatute «Eesti Vabadussõda 1918–1920» teise köite või Edgar Mattiseni monograafia «Tartu rahu» (1988) lisade sirvimisest.

Eesti seisukohast

Kui otseseid valesid on rahulepingu lugejal hõlpus märgata, siis hinnangute andmine Tartu rahule on märksa komplitseeritum ülesanne ning hinnangud olenevad tõepoolest – vähemalt osaliselt – «iga konkreetse hindaja-kirjutaja eesmärkidest».

Medijainen leiab: «Vaevalt oli Tartu rahuleping väga suur võit Eesti poolel kaasa löönud Soome, Taani, Inglismaa vabatahtlikele ning endisele Loodearmeele või isegi baltisakslastest koosnenud väeüksustele. Rääkimata muidugi eestlastest, kes sõdisid hoopis teisel poolel. Neilegi polnud see mingi lokaalne sõda Eesti pärast, vaid võitlus millegi hoopis olulisema ja suurema nimel».

Niisiis, Tartu rahu – kelle võit? Ennekõike loomulikult Eesti Vabariigi ja selle kodanike võit, kes Vabadussõja kaudu (mida sobinuks ka Iseseisvussõjaks nimetada, sest sisuliselt oli ju tegemist lahkulöömisega Vene riigist enesemääramisõiguse teostamiseks, nagu on teinud ja teevad seda paljud teisedki rahvad ja maad) tagasid võimaluse omariikluse realiseerumiseks. Soome, Taani ja Rootsi vabatahtlike (Läänemerele saadetud Briti eskaadri komplekteerimisel vabatahtlikkuse põhimõtet ei kasutatud) võit sedavõrd, kui teadlikult tuldi aitama kindlustada Eesti iseseisvust. Baltisakslaste võit niivõrd, kui nad kaitsesid oma kodu enamliku režiimi vägivallategude eest. Kui aga keegi peab kommunistlikku maailmarevolutsiooni hoopis olulisemaks ja suuremaks sihiks kui mingit lokaalset sõda Eesti pärast, siis on taolise inimese seisukohast Tartu rahu loomulikult kaotuseks. Pigem kaotuseks on see ka «ühtse ja jagamatu Venemaa» eest võitlejatele.

Selgusetuks jääb vaid see, miks tuleks hinnangute andmisel lähtuda iseseisvasse Eesti riiki eitavalt suhtunud võõrrahva ja/või Moskva teenistuses seisnud mõnetuhande eesti enamlase vaatepunktist. Tohiks olla üksnes loomulik, et Eesti ajalookäsitlus eelistab hinnangute andmisel lähtuda Eesti riigi ja rahva rõhuva enamuse seisukohast, ning ainuüksi selles ajaloo mütologiseerimise katset näha oleks pehmelt öeldes kummaline. Vastasel juhul tuleks kogu Eesti ajalugu ümber kirjutada vastavalt Moskva (Berliini, Londoni jne.) soovidele, põhjendades seda vajadusega avada üha uusi varjatud nurki.

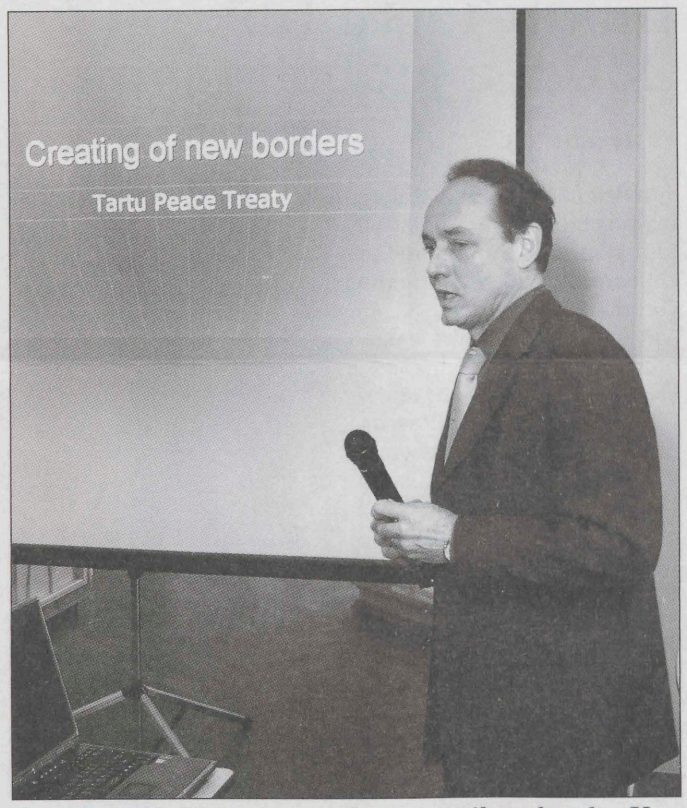

Prof Eero Medijainen pidas konverentsil ettekande «Uute piiride loomine: Tartu rahulepingu tähtsus». 2XANDRES TENNUS

Ja veel üks Medijaise mõtteavaldus: «Tartus 2. veebruaril 1920 juhtunut võib teatud tingimustel käsitada koguni reetmisena, kui vaadata sellele Poola, Soome või isegi Läti suunalt». Kahjuks ei anna autor teada, mida (või keda) Eesti reetis, ega selgita, milliseid «teatud tingimusi» ta silmas peab.

Küllap tuleks alustuseks küsida, kas Eestil oli nimetatud riikidega tol hetkel rahu sõlmimise osas ühishuve, sest vastasel juhul ei olnud ju võimalik midagi reeta. Ehk olid reetjateks hoopiski lätlased ja leedulased, kes loobusid algsest kavast istuda rahukõnelustelaua taha üheskoos eestlastega?

Loomulikult talitas iga riik (nii Eesti, rahule alla kirjutades, kui ka Soome, Läti, Leedu ja Poola, lepingu sõlmimist edasi lükates) omaenese huvidest lähtuvalt, aga sellise tavapärase käitumise tembeldamine reetmiseks – seejuures üksnes Eesti-poolseks – on kahetsusväärne liialdus, mitte uudne ja stambivaba lähenemine probleemile.

Akadeemilisest väitlusest

Kahtlemata on tervitatav, kui ajaloolased ei piirdu argiteadvusse kinnistunud kujutelmade edastamisega, vaid püüavad ajaloomõtet elavdada. Eesmärgiks võiks olla seejuures akadeemilise (või ka mitte väga akadeemilise) väitluse käivitamine. Kindlasti on omal kohal käibetõdede kõigutamine ning intrigeerivate ja provokatiivsete küsimuste esitamine. Kuid ka sellisel juhul peaks lähtuma ennekõike ikka ajaloolistest tõsiasjadest ega tohiks neid väänata oma suva kohaselt.

Praegu on raske alustada mingitki asjakohast diskussiooni, sest kõigepealt tuleb parandada ära elementaarsed vead. Eriti kahetsusväärne on seejuures asjaolu, et professor Medijaise eksimused on jõudnud ajakirjanduse vahendusel laia lugejaskonnani ning tekitanud märkimisväärset segadust.

Kultuurivarad ajas

Sõnavõtt Fr. Puksoo 115. sünniaastapäeva ettekandepäeval ülikooli raamatukogus

Marju Lepajõe
kirikuloo teadur,
usuteaduse 4. a doktorant

Areneva ülikooli esimene tingimus õppejõudude ja üliõpilaste olemasolu kõrval on vanade trükiste fondidega raamatukogu. Ülikooli esimene ülesanne on õpetada mõtlema ja mõistma.

On suur au tervitada Fr. Puksoo sünnipäeval kõiki Eesti raamatuteadlasi ja raamatukoguhoidjaid, kõigi poolt, kellel on uskumatu õnn ja võimalus iga päev tulla ülikooli raamatukokku.

Tellida nii rahulikult, nii enesestmõistetavalt põhjatutest fondidest inkunaableid, aldiine, elseviire, igat liiki paleotüüpe, raskeid fooliokõiteid kirikuisade teostega algkeeltes, Platoni kõikvõimalikke väljaandeid Morgensterni kogust, käsikirju keskajast ja käsikirju eilsest päevast…

Petrarca 700. sünniaastapäeval piisab paari sedelikese täitmisest, et saaks lugeda tema enda kirjutatud ladinakeelset CV-d ja vaadata üle tema testamendi üksikasjad, et mattuda seejärel tema teoste väljaannetesse ja tõlgetesse kõige erinevamatest aegadest, maadest, keeltest.

Sajanditepikkune kett

See kõik on nii väga mugav ja enesestmõistetav. Need kõited on nii hästi hoitud, kaunilt, sügava asjatundmisega restaureeritud, nii et 16. saj raamat võib värskem välja näha kui tänane trükis.

See kõik on nii hea ja harjumuspärane, see uskumatute varanduste lähedus ja ligipääsetavus ja hoitus, et tõesti, ei mõelda kuigivõrd, mida õieti tähendab säilitamine, korrastamine, restaureerimine ja nii vältimatu pidev raamatuteaduslik uurimistöö, mida nõuab selle töö siht – et see sajanditepikkune kett ei katkeks mitte mingil tingimusel.

Nii väga mugav on jätta siia raamatukokku oma väitekiri ja lahkuda, või pärandada siia oma käsikirjad, raamatukoormad ja ära surra, mõtlemata, kui pikk tööde ahel sellega alles algab, ja et struktuur, kuhu üks raamat või käsikirjaleht siseneb, on tegelikult ju ajalises mõttes haaramatu. Internet ja infotehnoloogia võimalused on selle struktuuri kõrval lapsemäng.

Ometi on see mugav enesestmõistetavus, taoline vana ülikooliraamatukogu, just nimelt vanade trükiste fondidega raamatukogu olemasolu kõige esimene tingimus ülikoolile, mis areneda tahab.

Esimene tingimus õppejõudude ja üliõpilaste olemasolu kõrval. See tingimus ei sõltu teaduste jagunemisest humanitaar- ja reaalteadusteks või kuidas iganes neid jaotada. Ülikooli esimene ülesanne on ikkagi õpetada mõtlema ja mõistma, õpetada otsustusvõimet inimlikes asjades ning see nõuab kogu mõtteloo uuesti läbikäimist ja tuntu uut läbitundmist.

See ülesanne ei muutu. Iga põlvkond peab uuesti alustama otsast peale, sest ei saa ümber jutustada seda, mis on kultuuris suurim.

Ükskõik, kuidas tahta, Platonit ei saa ümber jutustada, ehkki seda püütakse kogu aeg. Pole õnnestunud kellelgi viimase paarituhande aasta jooksul. Ei saa ümber jutustada Homerost või Petrarcat või Piiblit, isegi Oskar Lutsu ei saa ümber jutustada.

Ise mõtelda, uurida

Kõik tuleb mõtelda ja tunda ise läbi, kõik allikad ise läbi käia, tuleb ise anda surnud tekstidele uus elu, mõtte ja kõigi meeltega, vähemalt püüda selle poole, see on kõige lühem ja kergem tee iseendani, iseendale ainuomase eluni.

See ei ole koorem, vaid kõige suurem vabadus. Alles seejärel saab oma elu mõttekalt kitsendada mingisse praktilisse valdkonda – kooli, kirikusse või laborisse või ametnikuellu. Selles *conditio sine qua non*-plaanis on säilitamine, fondide läbitöötamine, restaureerimine, raamatuteadus, kõike seda akadeemilisel kõrgtasemel, primaarse tähtsusega just nimelt tuleviku ülikoolile.

Ja ülikooli asi on omalt poolt õpetada oma kasvandikke seda mõistma ja vastavalt toimima, otsuseid langetama. Et ülikool seda pole alati suutnud, nagu viimase aja arengud raamatukogupoliitikas näitavad, ei tähenda, et ülikool võikski oma ülesanded nii mõtlematult lihtsalt hüljata.

Sügav baasharidus

Oleks parem, kui teatavad enesestmõistetavused püsiksid niisamagi. Aga ei püsi, sest uued põlvkonnad tulevad peale. Kui näiteks õpetada usuteaduskonnas surnud keeli, siis tuleb vähemalt kord aastas järgmisi noori veenda, et heebrea, kreeka ja ladina keele pikk ja põhjalik õppimine on kõige lihtsam ja lühem tee viljakaks tegelemiseks teoloogiaga, sest see tähendab sõltumatust teistest teadlastest. See tähendab vaba pilku, iseseisvust hilisemas elus.

Ja kui keegi tunneb, et on loomu poolest laisk, siis keskendugu lihtsalt kümmekond aastat surnud keeltele, see on talle parim. Ja näe, ime küll, aga mingit huvipuudust üliõpilaste seas surnud keelte suhtes pole olnud kogu iseseisvusaja, õpitakse usinalt ja huviga, sest kes ei armastaks mugavat ja laiska elu! Avar ja sügav baasharidus teeb hilisemad valikud ja enesetäiendused – ükskõik kus, ükskõik millal – väga kiireks ja viljakaks. Aga see selgub alati hiljem. Tugeva vundamendi, tuumapommikindla ehitise tähtsus selgub miskipärast alati pärast katastroofi.

Paolo Fidanza. Francesco Petrarca, maalilt «Parnass» (Raffaeli järgi). 1757. Ofort. ÜR 5560.

Hoolt raamatukogudele

Analoogia kultuurivarade säilitamisega on siin selge. Kui tahta elada viljakat ja kiiret elu selles ühiskonnas siin ja praegu ja tulevikus, siis see lihtsalt nõuab, et kantaks hoolt eelkõige vaimse vundamendi ja mäluallikate eest, sest see on ühiskonnale parim – et just raamatukogud ja arhiivid oleksid hästi hooldatud ja finantseeritud, professionaalse pikaajalise kaadriga, et neis püsiks vaikus, häirimatu rahu, turvalisus, mida saab anda üksnes kogenud arhivaar, kes mõtleb vähemalt 30-aastases kui mitte sajandi perspektiivis (mis on nii enesestmõistetav igaühele, kes mäletab Morgensterni või Ellen Kaldjärve!); täpselt nii, nagu teoloog peab igal hetkel arvestama igavikku, nõnda et igavikus elamine muutub meeldivaks argiharjumuseks ja argipäev on omakorda jumalik.

Kust mujalt võiks sündida see päristine vaimne dünaamika, mis kõigele elu annab ja annab ka inimese elule ainuomase väärikuse? Kust mujalt võiks see sündida, kust mujalt võiks seda õppida, kui mitte siit, raamatukogust, kus kaks mõõdet, igavik ja olevik on alati kõrvuti, läbipõimunud?

Täisversioon: www.ut.ee/ajaleht

UUDISED

Prof Anne Lill on auhinna kandidaat

Eesti Kultuurkapitali kirjanduse aastaauhinnale kandideerib 8 kategoorias 40 kirjanikku. Vabaauhinna kandidaatide hulgas on ka TÜ klassikalise filoloogia prof Anne Lille «Tragöödialeksikon».

Maalinäitus «Van Goghi jälgedes»

22. veebruaril avati TÜ Raamatukogus maalinäitus «Van Goghi jälgedes».

Näha saab Fideelia-Signe Rootsi kümmet akrüülmaali, mõnda fotot tänapäevasest Lõuna-Prantsusmaast, mõnda van Goghi reprot ja tekste Irving Stone'i raamatust «Elujanu». Fideelia-Signe Roots: «Maalisin Lõuna-Prantsusmaal samadest kohtadest, kust van Gogh 19. saj lõpus. Enamikus paikades, kus ta töötas, on väljas sildid van Goghi maaliga – nii oli võimalik mõnel juhul isegi sajaprotsendilise täpsusega van Goghi jälgedes käia».

Stipendiumiprogrammide tutvustus

The Fund for American Studies (USA) ja Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus kutsuvad kõiki huvilisi stipendiumiprogrammide tutvustusele 1. märtsil kl 14.15 TÜ aulas.

Tutvustatakse suvekursusi Prahas (7.–29. juuli, 11.–18. juuli) ja semestripikkust õppimis- ja praktikavõimalust Washington D.C. erinevates riigiasutustes ning loenguid Georgetowni Ülikoolis.

Tutvustab The Fund for American Studies president Roger Ream.

Eriti oodatakse bakalaureuseõppe üliõpilasi, kel huvi politoloogia, rahvusvaheliste suhete, sotsiaalteaduste, ajakirjanduse, majanduse vmt vastu.

Vt: kandideerimistingimusi: www.tfasinternational.org, www.dcinternships.org.

Info: Merli Tamtik, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus, tel 742 7243, merli.tamtik@ut.ee.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor saab 60

Pille Säälik
TÜAN koorivanem

3. märtsil saab Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor (TÜAN) 60 aastat vanaks.

Auväärsest east hoolimata on koor aktiivselt tegutsemas: 2004. aastal salvestati koos Riikliku Akadeemilise Meeskooriga plaadile Ester Mägi värskeim laululooming. Ülikooli naiskoor oli esitatud nii kooriühingu aastapreemia kui ka Tartu 2004. a kultuurikandja nominendiks. Kuigi kõrged autasud jäid seekord tulemata, pälvis koori esinemine 23. jaanuaril Estonia kontserdisaalis vaid kiidusõnu.

Et seekordne sünnipäev jääks mällu ka rohkema kui vaid ilusate kontsertide ja heade soovidega, annab koor suve hakul välja heliplaadi naiskoori repertuaari raudvaraga. Sinna saab helisema nii Tormist, Ernesaksa kui ka Mägit. Rääkimata Ritsingust ja Pärdist. See on päris oma plaat, mille jaoks laulud linti lauldud siinsamas Taaralinnas Karlova pärnade all. Tegu on terve hooaja kestva projekti ja lindistustega, kuid ega pole ju tavakski, et üks õige sünnipäevalaud ühe õhtuga valmis saab.

Naiskoor Baltimaade koorifestivalil Poolas. NAISKOORI ARHIIV

Aga ega siis pole nii, et peol ainult lauas istutakse! Sünnipäevalaps astub ka püünele ja rõõmustab külalisi. Oma vanusele vaatamata ikka veel kõlava lauluhäälega.

Kibedad proovid juubelikontsertideks käivad juba pool aastat. Et kõik naiskoori vilistlased, kooriga tööd teinud inimesed, heliloojad, kavalerid meeskooridest, tegelased eesti koorimuusika püünelt ja telgitagustest ning sõbrad-sugulased saaksid 1. ja 2. aprillil kahe kena muusikaelamuse osaks. Sest just neil kuupäevadel, siis kui kuldnokad juba vilistavad, toimuvad ülikooli naiskoori juubeliüritused. Reedel Jaani kirikus ning laupäeval peahoone aulas.

TÜ AKADEEMILISE NAISKOORI JUUBELIÜRITUSED

- **1. aprillil kl 18 Tartu Jaani kirikus kontsert-jumalateenistus G. B. Pergolesi «Stabat mater».**
- **1. aprillil kl 19 Tartu Kirjanike Majas vilistlaste teeõhtu.**
- **2. aprillil kl 16 TÜ aulas juubelikontsert «Ood armastusele».**

Info: Piret Sütt Piret.Sytt@hm.ee, tel 520 1827.

Õpe avatud ülikoolis

Tiia Ristolainen
avatud ülikooli
talituse juhataja

1. märtsil kell 16 esitletakse ülikooli vanas kohvikus raamatut «Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis».

Raamat on valminud ülikoolidevahelise koostöö tulemusena. Selle kootasid ja toimetasid Larissa Jõgi TPÜst, Einike Pilli ja Tiia Ristolainen TÜst. Väljaandja on TÜ Kirjastus.

Autoreid on ligi 60. Eesti ja Soome ülikoolide õppejõud, avatud ülikoolide ja ülikoolide täienduskoolituskeskuste juhid, õppekorraldusspetsialistid, koolituse korraldajad ning ülikoolides õppivad täiskasvanud.

Raamatu koostamisel on lähtutud vajadusest tutvustada avatud ülikoolis ja ülikooli täienduskoolituses õpetavatele õppejõududele, doktorantidele – samuti kõigile teistele, kelle töö on seotud täiskasvanute koolitamisega – täiskasvanute õpetamise ja õppimise olemust, avatud ülikoolide õppeprotsessi kavandamise, korraldamise ning hindamisega seotud praktilisi tegevusi ja kogemusi.

Raamatust leiab nii teoreetilisi seisukohti täiskasvanute õppimisest, õpetamisest, hindamisest ja tagasisidest kui ka praktilisi kirjeldusi õpetamismeetoditest, õppejõudude, õppekorraldusspetsialistide ja täiskasvanud õppijate kogemusi ning kogenud õppejõudude soovitusi.

Peale selle pakub raamat lugemist neile, kes tunnevad huvi avatud ülikooli ja elukestva õppe vastu.

ÕNNITLEME

Margot Liibusk 100

21. veebruaril tähistas 100. juubelisünnipäeva arstiteaduskonna kauaaegne dekanaadi töötaja Margot Liibusk.

Margot Liibusk omandas korraliku hariduse – 1924 lõpetas Pärnu Linna Tütarlaste Gümnaasiumi, 1927–1931 õppis TÜ filosoofiateaduskonnas filoloogiat. Valdab prantsuse, saksa ja inglise keelt. Pere suurenemise tõttu jäi ülikool lõpetamata. Juristiametit pidanud abikaasa hukkus 1941. Alates 1940. aastast ja sõja ajal töötas Margot Liibusk polikliinikus raamatupidajana. 1944–1950 oli linna täitevkomitee tervishoiuosakonnas meditsiinistatistik ja 1950. aastast töötas arstiteaduskonnas.

Dekanaadis olid tema vastutusalaks õppekavad, tunniplaanide koostamine, õppekoormuste arvestamine. Proua Margot Liibusk on teaduskonna töötajatele meelde jäänud oma korrektsuse, lahke, rõõmsameelse oleku ja suure töövõimega.

Rektorid Feodor Klement ja Arnold Koop, dekaanid Alma Toomingas, Artur Linkberg, Jüri Saarma, Herman Vahter, Ernst Raudam ja Lembit Allikmets on teda meeles pidanud paljude tänu- ja aukirjadega.

72-aastasena siirdus Margot Liibusk vanaduspuhkusele ja praegu elab ta Tartus tütre juures.

Soovime juubilarile arstiteaduskonna poolt ikka head meeleolu, erksust ja tervist!

Lembit Allikmets

«LIVING AND WORKING IN THE UK»

2. märtsil kell 16.15 Lossi 3–327

Inglise Eurese (Euroopa töövahendussüsteemi) võrgustiku nõustajad Jane Osborne ja Jose Vigo tutvustavad **töötamis- ja elamisvõimalusi** Suurbritannias:

- kuidas ja millistest infokanalitest otsida (ka ajutist) tööd Suurbritannias,
- kuidas leida infot edasiõppimisvõimaluste kohta,
- mida peab teadma töötamise puhul (töötamise registreerimine, jms),
- millised on elamistingimused Inglismaal (elatustase, kulutused elamispinnale jms).

EYS VELJESTO 85

EYS Veljesto 85. aastapäeva kõnekoosolek

«Mahe kultuur»

26. veebruaril kl 13 Tartu Kirjanduse Majas Vanemuise 19

Aavo Kokk	Eesti Päevalehe vastutav väljaandja – «Käreorganisatsioon mahekultuuris»
Tarmo Vahter	Eesti Ekspressi peatoimetaja asetäitja – «Pintsaklipslased: eile, täna, ?»
Ott Heinapuu	TÜ semiootikaüliõpilane - «Kellele kuuluvad meie unenäod?»
Ene-Reet Soovik	TÜ inglise filoloogia lektor – «Kultuuri mahedus ja kultuurivahendus»
Janika Kronberg	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakonna esimees – «Eks seegi pagulus»
Marin Laak	Eesti Kirjandusmuuseumi teadur - «Ringkäik hargnevate teede aias: humanitaaria ja tehnologiseerumine».

ÕNNITLEME

75

Karl Kull, emeriitprofessor – 3. märts

60

Eha-Maie Laanes, laborant – 25. veebruar
Inge Ernits, tehnik – 1. märts

55

Enn Seppet, professor – 26. veebruar

50

Jaak Valge, dotsent – 1. märts

45

Pilvi Rajamäe, lektor – 28. veebruar

40

Kai Truusalu, assistent – 25. veebruar
Lee Padrik, assistent – 1. märts
Sirje Saarmann, sekretär – 2. märts

35

Katri Hellat, spetsialist – 1. märts

30

Anneli Kaasa, lektor – 1. märts
Signe Võsoberg-Pastik, vanemraamatupidaja – 2. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

SEMINAR

Akad Juri Lotmani sünniaastapäeva seminar

Näituse 2–207

26. veebruaril

11.15	Seminari avamine.
11.30–12	Larissa Volpert – «Reflektsiooni estetiseerimine Lermontovi proosas (Petšorin ja tema prantsuse «vennad»)».
12–12.30	Jelena Pogosjan (Kanada, Alberta) – «Ettekuulutus ametlikus kultuuris: Nostradamus Jelizaveta Petrovnast».
12.30–13	Dmitri Ivanov – «Ozerovi ja Šahhovskoi omavahelistest suhetest».
13–13.30	Irina Prohhorova (Moskva) – ««Rahva» mõiste P. Vjazemski «Varssavi perioodi» «metapoliitilises filosoofias»».
15.30–16	Aleksandr Januškevitš (Tomsk) – «V. Žukovski päevikud kui «käitumistekst»».
16 –16.30	Tatjana Fraiman – «Žukovski «baironismist» (poeemi saatus)».
16.30–17	Ljubov Kisseljova – «Ametlik Žukovski ei häbista Žukovskit kui luuletajat».
17–17.30	Timur Guzairov – «Žukovski «Požar Zimnego dvorza»: teksti variandid ja autori parandused».
17.30	Arutelu.

27. veebruaril

10.30–11	Anne Lill – «Enesetapu motiiv kreeka tragöödias».
11–11.30	Tatjana Kuzovkina – «F. Bulgarini «Letnjaja progulka po Finljandii i Švezii v 1838» kui poleemiline tekst».
11.30–12	Eleonora Hudošina (Novosibirsk) – «Tuule ja hullumeelsuse metafoorid Tjuttševi poliitilises retoorikas».
12–12.30	Roman Leibov – «Tjuttševi emblemaatikast».
13–13.30	Annelore Engel (Kiel) – «Koobas, ühiskond, armastus L. Tolstoi romaanis «Anna Karenina»».
13.30–14	Tatjana Petšerskaja (Novosibirsk) – «Dostojevski epistolaarne «käekiri» (kiri narratiivses aspektis)».
14–14.30	Irina Avramets – «Dostojevski novell «Poprošaika»».
14.30–15	Lea Pild – «K. Slutševski «Mephistophelese» kirjandusliikest ja muusikalistest alltekstidest».
16.30–17	Jelena Nõmm (Narva) – «J. Jassinski ajakiri «Igakuised teosed» kui XX saj modernistlike perioodiliste väljaannete eelkäija».
17–17.30	Roman Voitehhovitš – «Psyche kuju ikonograafilised alltekstid Tsvetajeva loomingus».
17.30–18	Maria Borovikova – «M. Tsvetajeva kirjanduslik ringkond 1910ndatel».
18–18.30	Aleksandr Danilevski – «S. Kržižanovski «Kogutud teoste» 3. köite kommentaaridest».

28. veebruaril

11	Külaskäik Lotmani kalmule Raadi surnuaial (buss väljub Näituse 2 hoone juurest).

Näituse 2–207

14–14.30	Prorektor Jaak Kangilaski sõnavõtt. • 2005 a J. Lotmani stipendiumi kätteandmine – Peeter Torop, Ljubov Kisseljova. • Uuendatud veebilehe «Lotmaniana Tartuensia» esitlus – Silvi Salupere, Ilon Fraiman. • TÜ Kirjastuse ja vene kirjanduse õppetooli koostööst – TÜ kirjastuse direktor Vaiko Tigane. • Vene kirjanduse õppetooli 2004 a väljaannete esitlus: «Puškini lugemised Tartus», «3. V. Žukovski 220. ja F. Tjuttševi 200. sünniaastapäeva rahvusvahelise konverentsi materjalid».
14.30–15	Juri Tšumakov (Novosibirsk) – «Juri Mihhailovitš Lotmanist: Memoria.»
15–15.30	Silvi Salupere – «Juri Lotmani semiootiliste tööderetseptsioon Eestis».
16–16.30	Malle Salupere – «Eesti vaatenurk Puškini enesehinnangule («Exegi monumentum» eesti tõlgetes)».
16.30–17	Galina Ponomarjova – «Vene kirjanduse Tallinna ja Tartu tekstist (võrdlev analüüs)».
17–17.30	Aadu Must – «Eestlased Venemaal: kultuurikontaktid ja konfliktid».
17.30	Arutelu.

ÜLIÕPILASTEATRIS

Lugu halastamatust armastusest 20 pildis ilma vaheajata

Sarah Kane «Puhastatud» («Cleansed», 1998),

tõlkinud Laur Kaunissaare.

Lavastaja ja muusikaline kujundaja Kalev Kudu, kunstnik Silver Vahtre, tants Ingrid Tuksam, video Jaan Jürgen Klaus, valgus Kristjan Rooni.
Mängivad Vallo Toomla, Kertu Moppel, Martin Liira, Andres Maask, Madis Kubu, Indrek Tulp, Roland Kivitare, Anne Roovere või Kudrun Vungi.

Esietendused 4. ja 5. märtsil Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) kell 19. Järgmised etendused: 15., 16., 17., 18., 22., 23., 24., 29., 30. ja 31. märtsil ning 1. ja 2. aprillil kl 19.

Piletid: 45 ja 65 krooni, gruppidele (vähemalt 7 inimest) eelmüügist soodustused. Piletite eelmüük Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) E–R kl 10–16, info: 742 3800 ja TÜ Üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) E–R kl 10–17, info: 737 5400.

Alla 14-aastastele ei soovitata!

TEATED

1. märtsil avatakse ülikooli ajaloo muuseumi koostatud näitus **«Ettevaatust, mürk!»** Kärdla Gümnaasiumis.
Näitus on Hiiumaa kooliõpilastele vaadata 1. maini. Info: Tiiu Heldema, ülikooli esindaja Hiiumaal, tel 463 1188.

2. märtsil kl 10 algab Eesti Jäätmekäitlejate Liidu **infopäev** Türi kolledžis. Päevakava www.ut.ee/regionaal. Info: Ene Voolaid, tel 384 9162.

4. märtsil osaleb ülikool noorte infomessil **Orientiir 2005** Narvas. Tutvustatakse õppimisvõimalusi ülikoolis ja vastuvõtutingimusi 2005. aastal. Info: Maire Merioja, ülikooli esindaja Ida-Virumaal, tel 332 1217.

Töö välismaal tudengitele rahvusvaheliste programmide raames Work&Travel ja Internship Ameerikas. BELLNOR, Tartu, Pikk 14, 2 korrus. Tel 740 2466, bellnor.tartu@online.ee, www.bellnor.net.

KAITSMISED

28. veebruaril kell 16 kaitseb ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna magistritööd **Merike Kaunissaaare** «Bränd Estonia logo Welcome to Estonia. Tõlgendused ja analüüs meediakajastuse ning ekspertintervjuude alusel». Juhendaja dots Maarja Lõhmus. Oponent: prof Marju Lauristin.

2. märtsil kl 14 kaitseb **Virge Lahe** germaani-romaani filoloogia osakonnas Paabeli ruumis 219 magistritööd «Kirjastamine kui empiirilise kirjandussotsioloogia uurimisobjekte. Turu-uuring saksakeelse tõlkekirjanduse kirjastamise kohta 1990ndatel aastatel Eestis». Juhendaja Karl Lepa, filol-knd. Oponent Helgi Andersson, MA.

4. märtsil kl 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Kersti Kokk** arstiteaduskonna doktoritööd «Aktiivse ja passiivse molekulaarse transpordi regulatsioon testises». Juhendajad: Helle Tapfer, med-knd, TÜ anatoomia instituut; Pasi Pöllänen, PhD, Kymi Terviseкeskus, Kymenlaakso Keskhaigla, Kotka. Oponent: Marita Räsänen, PhD, Kuopio Ülikool.

8. märtsil kl 16 kaitseb eripedagoogika osakonnas Tiigi 78–119 magistritööd **Tiit Leemets** «Probleemidega poiste liitklassi edukuse tingimused». Juhendaja: prof Jaan Kõrgesaar. Oponendid: prof Aaro Toomela, PhD ja Anu Aavik, MA.

9. märtsil kl 15 kaitseb Ülikooli 16-102 koolikorralduse magistriprojekti **Laine Aluoja** «Õpetaja käsiraamatu «Ainetund arvutiklassis» koostamine». Juhendaja Piret Luik, oponent Valdeko Kalamees.

LOENGUD

2. märtsil kl 18 on TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõ külaliseks Kütioru Avatud Ateljee perenaine **Leelo Laurits**, kes tutvustab oma valdusi. Kõik huvilised on oodatud! Lisainfo: Mari Mets, tel 737 5422.

Majanduspoliitika loengusarja **«Eesti majanduspoliitika Euroopa Liidus»** raames esinevad Narva mnt 4–A314:
1. märtsil kl 12.15 majandus- ja kommunikatsiooniminister **Andrus Ansip**;
2. märtsil kl 12.15 teemal «Eesti esimesed kogemused liikmelisusest Euroopa Liidus» **Kristiina Ojuland**.

KURSUSED

1. märtsil algab kursus FLKN.03.155. **Kaasaegne lõunaeesti kirjandus** (1AP, 27.-39. n, A), õppejõud Kauksi Ülle. Loeng annab ülevaate kaasaegsest lõunaeesti kirjandusest põigetega rahvaluule ja võru kirjanduse ajalukku. Loengud toimuvad T kl 10.15-12 Lõuna-Eesti keskuses, Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Mari Mets, tel 737 5422.

Külalisprofessor Dieter Lenoir (München) peab ingliskeelse loengukursuse **«Jätkusuutlikkuse põhimõtted keemias (roheline keemia)»**. Kursuse maht 2AP, arvestus. Käsitletakse jätkusuutliku (rohelise) keemia põhimõtteid, ajalugu ning rakendusi. Loeng on mõeldud keemia, materjaliteaduse, bioloogia ning meditsiini erialade üliõpilastele, kes huvituvad laiemalt keemia, looduskeskkonna ning kaasaegse tehnoloogia suhetest, samuti keemia ja bioloogia õpetajaks õppijatele. Avaloeng toimub 10. märtsil kl 16.15 KH aud 320.

KÜLALISÕHTU

Korp! Indla kevadsemestri külalisõhtud toimuvad Tähtvere 4 (II k) 28. veebruaril ja 2. märtsil kl 19.
Tule tutvuma ja võta sõber ka kaasa! Lisainfo: www.ut.ee/Indla.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

27. veebruaril kl 16 esineb **«Vocal Six»** (vokaaldžäss, Rootsi) – Niclas Cåse (tenor), Stefan Högström (tenor), Staffan Paulson (tenor), Roban Persson (tenor), Pelle Kockum (bariton) ja Peder Tennek (bass). Piletid 100 ja 60 kr.

1. märtsil kl 12 ja 15 lastekontsert **«Suur multifilmi kontsertshow»**. Vanad ja armsad multifilmid ning tuliuus selleks kontserdiks loodud muusika. Laval on suur ekraan, Antti Kammiste bänd ja klounid Piip ja Tuut.
Piletid 60 ja 30 kr.

SUVINE TÖÖ ÜLIÕPILASTELE!

WORK & TRAVEL USA

Võimalus teenida raha ja täiendada keeleoskust.
Legaalne töö 2–4 kuuks ning 30 päeva reisimiseks.
Töö puhkekorraldusfirmades (ettekandjana, müüjana, koristajana, administraatorina) igal pool USAs.

Info ja registreerimine: AS Dialoog (www.dialoog.ee):
Tartus: Turu 9, 730 4094, dialoog@dialoog.ee,
Tallinnas: Gonsiori 13-23, 662 0888, tallinn@dialoog.ee,
Narvas: Kreenholmi 3, 356 0494, narva@dialoog.ee.

SUMMER WORK AND TRAVEL USA

Evmar Agentuur pakub üliõpilastele võimaluse töötada suvel 3–4 kuud legaalselt Ameerika teenindusettevõtetes.
See võimaldab täiendada oma inglise keele oskust, reisida, leida uusi sõpru ja teenida raha.
Tingimused: vanus 18–28 a, inglise keele oskus suhtlustasandil, registreeritud üliõpilane.
26. veebruaril kl 11 toimub Tallinnas Narva mnt 7c (Reval Hotel Central, 2 korrus, I Stuudio) USA Tööandjate Mess. Saab kohtuda tulevase tööandjaga ning sõlmida leping juba Tallinnas!
Lisainfo: www.aupair.ee või meie kontorist Narva mnt 7 – 352.
Tel: 610 9319, 610 9318, 585 1109, info@aupair.ee.
Messil osalemine on tasuta!
Vajalik eelnev registreerimine.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOG

ARA

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

4. märts 2005

NR. 9 (2209)

www.ut.ee/ajaleht

Lotmani stipendiumid doktorantidele

Aija Sakova

26.–28. veebruarini toimunud akadeemik Juri Lotmani sünniaastapäeva rahvusvahelise seminari lõpetamisel andis MTÜ Lotmani Fond kätte Lotmani 2005. aasta stipendiumid.

Iga-aastased Lotmani Fondi stipendiumid on mõeldud magistrantidele ja doktorantidele, kes jätkavad oma uurimistöös Lotmani ja tema koolkonna traditsioone.

Vene ja slaavi filoloogia stipendiumi pälvis doktorant Maria Borovikova ning semiootika stipendiumi doktorant Riste Keskpaik. Maria Borovikova pälvis auhinna töö eest «Marina Tsvetajeva ja Peterburi poeedid (A. Ahmatova, O. Mandelštam, S. Parnok)». Semiootika ja kulturoloogia doktorant Riste Keskpaik kirjutas oma magistritöös prügi ökosemiootilisest käsitlusest.

Vene ja slaavi filoloogia stipendiumi sai doktorant Maria Borovikova.

Prügi ökosemiootiline kontsept

Riste Keskpaiga töö ülesanne on tema sõnul prügi kontsepti semiootiline määratlemine ja selle kirjeldamine, kuivõrd seda pole varem tehtud ning prügi kultuuriline ja semiootiline teooria on seni tekkinud teiste objektide analüüsi kõrvalproduktina. «Magistritöös visandatud teoreetiline programm loob aluse edaspidiseks prügi semiootiliseks analüüsiks ja tegeleb kontseptuaalse lahenduse otsimisega globaalsetele keskkonnaprobleemidele,» selgitas Keskpaik. Prügi on tema sõnul ökosemiootilises süsteemis nähtuna süsteemi ja protsessi osa ehk üleminekukategooria, mis kuulub nii füüsiliselt kui ka semiootiliselt ümbertöötlemisele.

Semiootika professori Peeter Toropi sõnul kasutas Keskpaik nii kultuuriantropoloogia kui ka kultuurisemiootika ning sealhulgas uue areneva valdkonna – ökosemiootika – võimalusi. «Seega vastas tema töö hästi Lotmani vaimule, kes samuti otsis kõiki võimalikke teid uuritavaga parima kontakti saamiseks,» lisas Torop.

Prof Ljubov Kisseljova.

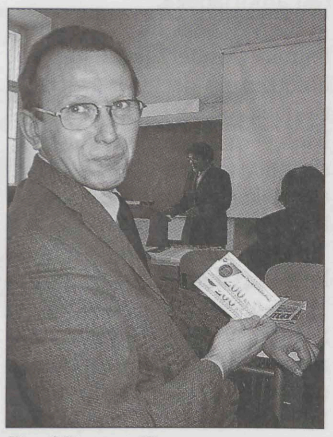

Prof Peeter Torop.

Riste Keskpaik sai semiootika stipendiumi. 4XVARJE SOOTAK

Lotmani stipendium teeb uurijale au

Maria Borovikova analüüsib vene kirjanduse lektori Lea Pildi sõnul oma töös 20. sajandi vene poetessi Marina Tsvetajeva loomingu algperioodi (1910ndate aastate) luulet. «Põhiliseks käsitlusobjektiks on St. Peterburi poeetide – Ossip Mandelštami, Anna Ahmatova ning Sofia Parnoki luule retseptsioon Tsvetajeva värsiloomingus. Teiste arvukate uurijate töödest eristab Maria Borovikova uurimust see, et ta on esmakordselt püüdnud põhjalikult kirjeldada Tsvetajeva kui Moskva poeedi enesetunnetust ning St. Peterburi luuletajate kui põhimõtteliselt teistsuguste literaatide poeetika retseptsiooni tema luules,» selgitas Pild.

Tsetajeva on Borovikova sõnul üks olulisemaid vene 20. sajandi poetesse ja tema loomingu uurimine ei ole oluline mitte ainult iseenesest, vaid ka olulisemate tolleaegsete kultuuriliste protsesside peegeldusena ühiskonnas.

Lotmani stipendium on Maria Borovikovale suur au. «Selle saamine iseenesest on palju olulisem kui materiaalne kasu,» kinnitas Borovikova.

Noored väärikad kirjandusuurijad

Vene kirjanduse professori Ljubov Kisseljova sõnul oli väga hea konkursitöö ka magistrant Fjodor Vinokurovil. «Vinokurovi töö Jevgeni Zamjatinist on väga hea, kuid bakalaureusetööl on juba olemuselt raske konkureerida magistritööga. Aga loodetavasti kandideerib Vinokurov ka järgmisel aastal, sest eeldused on väga head,» selgitas Kisseljova.

TÄNA LEHES

TÜ Akadeemiline Naiskoor 60

Interjvuu
Vaike Uibopuuga
LK 3

Prof Eero Medijainen Tartu rahust
LK 2

35 aastat tagasi (2. märtsil 1970) avati ülikooli looduskaitse- ja kodu-uurimise kabinetis Vanemuise 46 akadeemik Harri Moora (1900–1968) mälestustahvel.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogus esitab rektor Jaak Aaviksoo ülikooli 2004. a eelarve täitmise aruande.

Kavas on vastu võtta integreeritud tehnoloogiaprogramm, nimetada pulmonoloogia ja ftisiaatria õppetool pulmonoloogia õppetooliks, viia akadeemiliste kraadide nimetused vastavusse vabariigi valitsuse määrusega jt küsimused.

Skytte medali saaja kandidaadiks esitatakse nõukogule kinnitamiseks Riigikogu liige, TÜ vilistlane, endine rahandus- ja majandusminister Andres Lipstok.

Kõrgharidusstrateegia konverents

11. märtsil kell 11 algab haridus- ja teadusministeeriumis konverents «Kõrgharidusstrateegia alused lähikümnendiks».

Konverentsil tutvustatakse kõrgharidusstrateegia aluseid, mille on välja töötanud valitsuse asjatundjate komisjon.

Strateegia alused seavad esiplaanile kõrgharidusvõrgu korrastamise, kvaliteedi tagamise, rahvusvahelise koostöö tugevdamise ning iga-aastase riikliku koolitustellimuse asendamise kolmeaastaste tulemuslepingutega.

Strateegilised alused on saanud valitsuselt põhimõttelise heakskiidu ning ministeerium töötab samu põhimõtteid järgides välja tervikliku kõrgharidusstrateegia 1. juuniks. Vt. www.ut.ee/erc/strateegia.html.

UT KÜSIB

Miks teevad TÜ ja EPMÜ üliõpilasesindus ühise ajalehe?

Vastab TÜ Üliõpilasesinduse esimees Hannes Klaas.

Esindused otsustasid alates märtsist hakata välja andma ühist ajalehte, mille nimeks tuleb tõenäoliselt «Tartu Tudeng» (nagu «Tartu Postimees»)!

Põhjusi on mitu. Wagabund TÜ esinduse lehena ei suutnud ennast ära finantseerida. Meil läks liiga palju raha ühe mustvalge pisikese lehehakatise peale, samuti üleliigset energiat, et seda lugejateni toimetada.

Wagabundil ei olnud ka täiskohaga peatoimetajat ning juba lehe kokkupanemisel esines väga palju probleeme ning ajanappust.

Koos EPMÜ esindusega saame jõuda laiema sihtgrupini (tiraaž 3000!).

Peale selle ei piirdu me oma teemavalikus vaid Tartu Ülikooliga, vaid saame kirjutada üldisemalt Lõuna-Eesti tudengielust, kus minu arvates ikka veel peitub see õige Eesti akadeemiline vaim!

Kutsungi üles teisi Tartumaa kõrgkoole meiega ühendust võtma, kui nad sooviksid selles leheprojektis kaasa lüüa!

Oodatud on nii tudengite, kuid miks mitte ka teiste akadeemilise pere esindajate arvamusartiklid, uudised ning lugejakirjad, mis puudutavad üliõpilaselu.

Leht ei kavatse kindlasti jälgida UT akadeemilist stiili, vaid püüab olla rohkem tudengikeskne.

Tartu tudengid pälvisid auhinna

Veiko Roos
avaliku halduse 4. a
üliõpilane

28. veebruaril anti Tartu Ülikoolile üle auhind, mille teenisid välja Southwesterni suveprogrammis osalenud tudengid.

Tartu Ülikool oli 2004. a suvel programmis osalenud 392 ülikoolist parim. Iga aasta võtab programmist osa üle 3000 üliõpilase, kellest umbes 800 on Euroopast.

Southwestern on juba 150 aastat pakkunud tudengitele ettevõtjakogemust. Ettevõte publitseerib haridusraamatuid ja tarkvara, mida müügi- ja ärijuhtimisprogrammis osalevad tudengid müüvad suvevaheajal. Kuna Southwesterni suveprogramm on juba suhteliselt vana, siis on sellel väga palju edukaid vilistlasi mitmest eluvaldkonnast.

Ralph Brigham andis Kadrin Kergandile ja Margit Tagole üle tudengite väljateenitud auhinna. VARJE SOOTAK

Programmis on edukad keskmisest töökamad tudengid, kes on valmis õppima. Suveprogrammi läbinud saavad peale teenitud raha ja Ameerika reisi ka palju häid sõpru kogu maailmast.

Auhinna andsid üle dr Ralph Brigham ja Chris Adams ning selle võtsid vastu TÜ karjäärija psühholoogilise nõustamise talituse peaspetsialist Kadrin Kergand ning spetsialist Margit Tago.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas astud magistrantuuri?

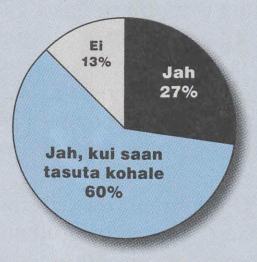

Vastajaid: 128

Uus küsimus:
Kas kuulud mõnda TÜ kultuurikollektiivi?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

Pikaajalise hea töö eest pälvis ülikooli tänukirja füüsika-keemiateaduskonna dekanaadi tehnik **Inge Ernits**.

Narva mnt 27 äramärgitute seas

Tartu linnavalitsus valis 2004. aasta parima ehitise konkursil ehitiste grupis võitjaks Jaani kiriku.

Rekonstrueeritud ehitiste grupis märgiti ära ka Narva mnt 27 ühiselamu.

Ülikooli ehitistest on varem parimaks tunnistatud Biomeedikum (1999. a).

Koostööst Salisbury Ülikooliga

1.–10. märtsini viibib Ameerika Ühendriikides tartlaste delegatsioon, kuhu kuuluvad linnapea Laine Jänes, TÜ prorektor prof Jaak Kangilaski ja linnasekretär Jüri Mölder.

Tartu linnajuhid teevad ka esimese ametliku visiidi Tartu sõpruslinna Salisburysse.

Tartu delegatsioon tutvub Salisbury Ülikooli ja sealse ülikoolisüsteemiga.

Prof Jaak Kangilaski arutab ka üliõpilasvahetuse alustamise võimalusi.

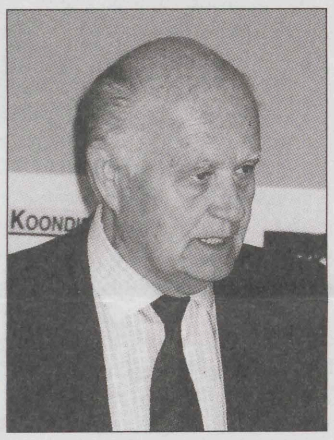

TÜ auliige on aasta missiooniinimene

Mittetulundusühenduste ja sihtasutuste liit valis möödunud aasta missiooniinimeseks Toronto eestlase, TÜ auliikme Elmar Tampõllu (pildil).

Tampõld on rajanud Torontos Tartu College`i, loonud Toronto Ülikooli juurde Eesti ajaloo ja kultuuri õppetooli ning tutvustanud Kanadas Tartut ja tema ülikooli.

2004. aastal nimetati Elmar Tampõld TÜ auliikmeks.

Välisüliõpilaste õppereis Tallinna

Täna korraldab TÜ Euroopa Kolledž ülikooli välisüliõpilastele õppereisi Tallinnasse.

Euroopa kolledži koordinaatori Siiri Maimetsa sõnul on reisi «Eesti valitsemine Hansa Liidust Euroopa Liiduni» eesmärk tutvustada tudengitele Eesti võimuinstitutsioone.

Tallinna raekojas kohtutakse linnajuhtidega ja Toompeal Riigikogu esimehe Ene Ergmaga ning välisministeeriumis tutvutakse Eesti välispoliitikaga pärast liitumist ELi ja NATOga.

Reisist võtab osa 33 välisüliõpilast Euroopa Liidu riikidest, Ameerikast ja Venemaalt.

TÜ Euroopa Kolledži ingliskeelne siirdeuuringutealane õppeprogramm (Prometheus Program on Transition Studies) on välistudengite hulgas populaarne. Peale loengute ja seminaride toimuvad ka õppereisid.

Tartust, rahust ja tema vaimust

Eero Medijainen
lähiajaloo prof

Eesti Päevalehe kommentaarides ja isegi UTs tembeldati mind valetajaks peamiselt sellepärast, et leidsin Tartu rahulepingust artikli Eesti erapooletusest ning sellele tähelepanu juhtisin.

Esimest korda tegin seda juba aastaid tagasi Postimehes, aga siis ei tekitanud kirjutis mingeid reaktsioone.

Ülejäänud maailmale läheb see teema arvatavasti vähem korda. Usun, et enamik ameeriklasi ei mäleta, millal nad pärast iseseisvussõda Inglismaaga rahulepingu sõlmisid ja vaevalt seda päeva tähtsustavad või lepingu mõnda artiklit meenutavad.

Poliitiline erapooletus

Utiliseerin kolleegide eeskujul ebaolulise ja meenutan vaid erapooletuse teemat: «Manifest kõigile Eestimaa rahvastele», mis 23.–24. veebruaril 1918 avalikult ette loeti ja trükis avaldati, kinnitas: «kõigi naaberriikide ja rahvaste vastu tahab Eesti vabariik täielikku poliitilist erapooletust pidada, ja loodab ühtlasi kindlaste, et tema erapooletus nende poolt niisama ka täieliku erapooletusega vastatakse».

Käis Suur Sõda, mida paarikümne aasta pärast hakati I maailmasõjaks nimetama. Vastaspoolteks teiste seas olid ka Venemaa ja Saksamaa. 1917. a lõpul ja 1918. a algul jõudis rindejoon tulevase Eesti riigi territooriumile. Siin jõuti suhteliselt kergesti üksmeelele, et tulevane riik võiks ja peaks olema ning jääma erapooletuks.

Eesti seisukohalt on oluline, et neutraalsuse igatsus (tahe) pandi paberile ja see soov anti kaasa ka poliitikutele, kellele tehti 1918. a algul ülesandeks Eesti iseseisvusele maailmas (Euroopas ja USAs) toetust leida. See igatsus ja teadmatus, kuidas I maailmasõda lõpeb, olid peamiseks takistuseks, miks Eesti välisdelegatsioon 1918 Saksamaale sõda ei kuulutanud, kuigi volitused, Lääneriikide (eeskätt Inglismaa ja Prantsusmaa) surve ja õiguslik alus – Eesti territooriumi okupeerimine Saksa vägede poolt, olid sellise sammu astumiseks olemas. Meenutan vaid, et selle välisdelegatsiooni (mida hiljem esimeseks kutsuti) liikmed läksid erapooletuse või sõjakuulutamise küsimuses tülli, mis hõõgus veel 1930. aastatelgi.

Sõda ei kuulutatud

Vahepeal tegid Saksamaa ja Venemaa (nüüd juba enamlik) käimasolevas sõjas Brest-Litovskis märtsis 1918 vaherahu. Nõukogude Venemaa jättis Baltikumi ja muudki alad Saksamaa kontrolli alla. Selle vaherahu tühistasid nii Venemaa kui ka Lääneriigid novembris 1918. Punaste väeosad asusidki Brestis loovutatud alasid tagasi võtma ja olid valmis aitama kaasa enamlike mõttekaaslaste tegevusele Baltikumis, Ungaris, Austrias ja eeskätt Saksamaal, kus valmistuti nõukogude võimu väljakuulutamiseks. Eesti polnud pealöögi suunaks, kuigi me seda mõnikord tahaksime uskuda.

Mingit sõda Eestile ei kuulutatud, seda ei pidanud ega saanudki teha. *De facto* sõjategevus siiski algas. Kuna Eestis jõuti oma rahvuslikke väeosi juba luua ning mis peamine – maareformi kaudu maad lubada, siis see kergitas oluliselt

Kui keegi tänapäeval usub, et Tartu rahuleping kehtib seepärast, et meie tahame, et see nii oleks ning leping püsib rahvusvahelise lepinguna, kui kehtib vähemalt üks tema artiklitest, siis – mina ei taha sellist usku kuidagi halvustada.

vastupanutahet.

See kõik ei kaotanud aga Eesti igatsust olla ka edaspidi erapooletu. Seepärast kirjutati Tartu rahulepingusse (peamiselt Ants Piibu initsiatiivil) sisse artikkel V: «Kui Eesti alaline neutraliteet rahvusvaheliselt tunnustatakse, siis kohustub Venemaa ka omalt poolt seda neutraliteeti pidama ning selle neutraliteedi tagamisest osa võtma.».

Alaliselt neutraalne

Kolleegidel Rosenbergil ja Pajuril on õigus, et lepingus ei ole juttugi Eesti kohustusest taotleda alalist neutraliteeti. Tõepoolest pole juttu kohustusest neutraalsust taotleda, rahulepingu art V ütleb, et Eesti on alaliselt neutraalne. Pisut keeruline on väita, et seda artiklit tegelikult ei ole, või et see oli vananenud unistus Belgia neutraliteedist, mis oli jäänud juba 19. sajandisse jne. Kui keegi nimetab ennast alaliselt neutraalseks, siis kuidas saab väita, et alaline oli tegelikult ajutine ja kellestkimillestki sõltuv?

Rahvusvahelist tunnustust ja ka Venemaa garantiid Eesti neutraliteet ei saavutanud. Miks, see on juba omaette pikem teema. Aga Eesti erapooletuks olemise kinnitus fikseeriti koos lepingule antud allkirjadega.

Tulevik võis olla kahtlane. Polnud kindel, kas neutraliteeti ning isegi iseseisvust tunnustatakse rahvusvaheliselt, aga see ei muutnud sisemist kindlat tahet veel ajutiseks ja kellestki või millestki sõltuvaks.

Tartu rahuleping oli dokument, mida hinnati Eestis 1920.–1930. aastatel kõrgelt. Seepärast välditi samme, mis annaksid Moskvale alust väita, et Eesti seda rikub. Lauri Mälksool (EPL 7. veebruar 2005 – toim) võib olla õigus, et nii käituti (võimalik, et tõesti Ants Piibu initsiatiivil) viimase hetkeni ja seepärast jäi too hiljem palju kahetsetud püssipauk 1939–1940 tegemata.

Eesti tunnustas rahulepingut

Põhjust ja seletust pole vaja kaugelt otsida. Niisuguseid etteheiteid neutraalsuse ja siis ka Tartu rahulepingu rikkumisest Moskva poolt Eestile tehti ja peamiselt eespool tsiteeritud V artikli pärast. Kõige lähem ja selgem näide oleks kasvõi Eesti ametlik käitumine Karjala ülestõusu päevil 1921. Tallinn keeldus siis Moskva survel igasugusest toetusest ülestõusnutele. Näiteid leiduks veelgi. Seega julgen taas väita, et Eesti tunnustas Tartu rahulepingut kui tervikdokumenti ja mitte ainult üksikuid artikleid ning käitus, vähemalt välispoliitiliselt, nagu oleks ta neutraalne riik ehk Tartu rahulepingu kohaselt.

Eesti iseseisvuse manifestis igatseti olla erapooletu riik ja see tahe pandi kirja ka Tartu rahulepingu V artiklisse.

Paaris järgnevas selgitati täpsemalt, kuidas seda tahet konkreetsetes oludes realiseerida. Aga kui keegi tahab tänapäeval usub, et Tartu rahuleping kehtib seepärast, et meie tahame, et see nii oleks ning leping püsib rahvusvahelise lepinguna, kui kehtib vähemalt üks tema artiklitest, siis – mina ei taha sellist usku kuidagi halvustada.

Mina usun samuti (eriti jurist Lauri Mälksoole toetudes), et sisepoliitiliselt ehk iseenda jaoks on võimalik kinnitada, et Tartu rahuleping jääb meie endi omaks, meie südames või (Tartu) vaimus kehtima. Seega sisendame kasvõi iseendasse usku jätkusuutlikusse ja see on äärmiselt vajalik ning tervitatav. Võimalik, et koguni ajaloolaste ülesanne, eesmärk või vähemalt enesehõigustus?

SAMAL TEEMAL:

Eero Medijainen «Tartu rahu varjatud nurgad», UT 28. jaan 2005,
Tiit Rosenberg, Ago Pajur «Tartu rahu varjamata nurgad», UT 25. veebr 2005.

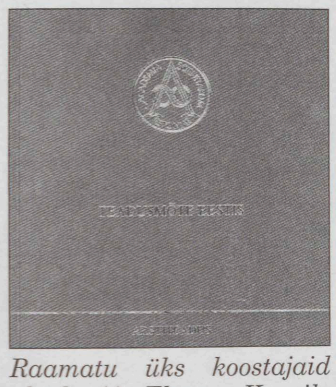

Raamatu üks koostajaid akad Ain-Elmar Kaasik, Teaduste Akadeemia president Richard Villems ja prof Toomas Asser väljaande esitlusel TÜ nõukogu saalis. VARJE SOOTAK

Ilmus uus teadusmõtte raamat

Eesti Teaduste Akadeemia esitles TÜ nõukogu saalis raamatut «Teadusmõte Eestis. Arstiteadus».

Raamatu koostasid akadeemia asepresident, akadeemik ja emeriitprof Ain-Elmar Kaasik ning akadeemik ja prof Raivo Uibo.

Väljaandes antakse ülevaade Eesti arstiteaduse arengust ja selle probleemidest. Eeskätt käsitletakse meditsiinialast uurimistööd TÜs, kuid ka teistes uurimisasutustes.

29 autori seas on veel professorid Toomas Asser, Eero Vasar, Juhan Sedman, Vahur Ööpik, Mati Pääsuke, Teet Seene, Raul-Allan Kiivet jt.

Raamat ilmus Eesti TA Eesti teaduse eri valdkondi käsitlevate nn siniste raamatute sarjas.

Teadlased lahendavad keemiatööstuse probleeme

Illari Lään
avalikkussuhete juht

2. märtsil toimus Kohtla-Järvel seminar «Poolkoksi uuringud Eestis».

TÜ tehnoloogiainstituudi ja Kohtla-Järve linnavalitsuse korraldatud seminari eesmärk on kaasa aidata Ida-Virumaa keemiatööstuse jääkide probleemide lahendamisele.

Instituudi asedirektori Erik Puura sõnul on põlevkivitööstuse jäägid ladestatud tööstusjäätmete prügilasse, mis moodustavad üle 100 meetri kõrguseid mägesid. «Probleemideks on hais, tolm, pinnaseerosioon, eriti aga negatiivne mõju pinna- ja põhjaveele. Täitmaks ELi direktiive on vaja prügilad sulgeda.»

Puura sõnul on läbi viidud hulgaliselt uurimisprojekte, mis on olnud killustatud ning isegi teadlased ei tea, mis partnerinstituutides ja -ülikoolides on välja selgitatud.

«Teadlaste ühistööna on võimalik leida parimad lahendused ning kokku hoida sadu miljoneid kroone,» märkis Puura. Avaettekande «Anorgaanilise osa muutused poolkoksimägedes ja nende tähtsus» tegi Erik Puura. TÜ prof Toomas Tenno rääkis põlevkivi poolkoksi keskkonnaohtlikkusest, teadur Jaak Truu keskkonna biotehnoloogial põhinevate meetodite rakendamise võimalustest poolkoksiprügila saneerimisel ja prof Ülo Mander reovees sisalduva fosfori sidumisest põlevkivi tuhas.

Seminaril osalesid ka TTÜ ja TPÜ teadlased ning keskkonnaministeeriumi ja keskkonnauuringute keskuse töötajad.

TARTU ÜLIKOOLI AKADEEMILINE NAISKOOR 60

Parim kuulaja ja karmim kriitik

Maarja Ülper
Kristi Kuningas

Kusagil aula viimases reas istub naiskoori esinemiste parim kuulaja ja karmim kriitik Ene Ahven (pildil).

Pole suuremat kiitust, kui Ene napid sõnad pärast kontserti: «Üldjoontes võis rahule jääda. Ei olnud väga vigagi».

Ühe muutuva koosseisuga üliõpilaskoori hoidmine jätkuvalt heas vormis nõuab meeskonnatööd.

Naiskoori laulusuude «häälestamisel» on dirigent Vaike Uibopuule abiks häälestaja Viviane Kallaste ning koormeister Ene Ahven.

Ene Ahven on ülikooli naiskoori koormeister aastast 1971. Samal ajal on ta olnud ka aastaid Tamme Gümnaasiumi muusikaõpetaja ja koorijuht ning juhatab üle-eestilist lastekoori.

Ene Ahven on pealtnäha tõsine ja asjalik koorijuht, kuid samal ajal naerusuine muigaja.

Ene innustav naer teeks iga koori sada korda paremaks. On vist vähe inimesi, kes suudavad nii nakatavalt naerda ja samal ajal ka laulupartii selgeks õpetada.

Selles viimases on ta aga absoluutne tipp – enne luukambrit, kus tuleb aru anda omandatud lauludest, on Ene tundmatute nootide ja viisikäikude õppimisel parim abiline. Igatahes on väga vähe neid, kes Ene käe all laulu selgeks ei saaks või pikalt joru ajaks. Sellistel juhtudel on tegemist pigem ikka laulja puuduliku noodilugemisoskusega, nagu kooris tavaks tõdeda.

Kui koor proovides käitub nagu kamp teismelisi, teeb Ene range näo pähe ning noomib. Nagu 5b klassi lapsi. Kannatlikult. Aga rangelt.

Kuid kui hinge peal on muresid, saab Enelt alati nõu küsida. Osava diplomaadina suunab ta kõik kurtjad küll ringiga peadirigendi palge ette, kuid seda märkad siis, kui mure on möödas.

Naiskoori kontsertidel on koor laval ja Vaike koori ees. Staažikamad lauljad juba teavad, et kusagil kaugemal, aula viimases reas (seal posti taga) istub Ene, naiskoori esinemiste parim kuulaja ja karmim kriitik.

Iga noot ja ebakõla tuuakse täpselt välja, väljalaulmata mõte ja sassiaetud sõnad saavad oma märkuse. Ene teab, milleks me suutelised oleme, kuidas laulda oskame, ning hinnaalandust ei tee ta kellelegi.

Naiskooril on tõesti väga vedanud – meil on suurepärane koormeister Ene Ahven ja lisaks temale ka maailma parimad inimesed, muusika ja lauluoskus.

UT KÜSIB

Missugune koht on koorikollektiividel ülikooli elus, sh TÜ Akadeemilisel Naiskooril?

Vastab rektor prof Jaak Aaviksoo.

Kirjeldada akadeemilise naiskoori kohta ülikoolielus on raske. Raske sellepärast, et ühtpidi on naiskoor oma 60-aastase ajaloo jooksul olnud justkui ülikooli akadeemilise elu lahutamatu koostisosa ja samas seisnud sellest kuidagi eemal, kõrgemal, üle.

Ja teisest küljest on side justkui olemuslik, aga tema piiritlemine raske ning sellepärast ei hakkaks seda rohkem analüüsima.

Küll aga on vahest parimaks selgituseks ülikooli naiskoori rolli kohta nende esinemine ülikooli ajaloo muuseumis, kui Tartu Ülikooli külastas prints Charles. Selle visiidi ühe tipphetke eest, mis oli ühest küljest täidetud kuningliku ja teisest küljest akadeemilise sisuga, hoolitses ülikooli poolt akadeemiline naiskoor. Mulle jäi mulje, et sel hetkel oli ülikool erakordselt uhke oma naiskoori üle. Olen kindel, et naiskoor oli uhke oma ülikooli üle ja usun, et prints Charles võttis Tartust kaasa arusaamise, et tegemist on tõelise akadeemilisi väärtusi kandva asutusega.

Suur tänu, sulle Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor, ülikooli elu edendamise eest ja õnne 60. sünnipäeval!

UT KÜSIB

Missugune koht on ülikooli kooridel Tartu linna elus, sh TÜ Akadeemilisel Naiskooril?

Vastab Tartu linnapea Laine Jänes.

Tartu Ülikooli naiskoor – see on mõtteviis. Olen isegi selle koori vilistlane, laulsin seal 1981–1983.

Need on olnud väga mäletamisväärsed ja põnevad elamused, aga ka õpetlikud. Mulle kui lauljale, mulle kui koorijuhile, mulle kui inimesele. Märksõnad, mis mulle tulevad pähe ratsionaalsema poole pealt.

Suurepärane muusika ja võiduelamused – need on tundelised sõnad.

Ülikooli naiskoor on kindlalt Tartu üks esinduskooridest, kelle esinemiste üle võib uhkust tunda nii koduses aulas kui ka raja tagant toodud auhindade nimistut vaadates.

Palju õnne naiskoorile, vastupidavust ja head tervist ning asjalikku norimismeelt Vaikele!

Oluline on järjepidevus

Intervjuu naiskoori dirigendi Vaike Uibopuuga

Varje Sootak

3. märtsil 1945 asutas Tartu Ülikooli muusikaõpetaja, helilooja ja dirigent Richard Ritsing TÜ Akadeemilise Naiskoori.

Richard Ritsing juhatas koori 1945–1963. Teil oli julgust koor üle võtta kohe pärast konservatooriumi lõpetamist 1963.

1945 loodud koor moodustus ju headest lauljaist. Maestro Ritsing kutsus koori ka endise Tartu Naislaulu Seltsi, Salme Kanni koori lauljaid jt. Koori esimene esinaine oli ülikooli teadussekretär Irene Maaroos, kes seisis kaua aastaid koori asjade eest.

Hindan väga koori alguse tugevust ja järjekindlust. Minu julgus koori juurde tulla oli teadmine, et Ritsingule on abi tarvis.

Teie käe all on koor jõudnud eesti koorimuusika tippu, saanud palju auhindu Eestist ja välismaalt. Mis on Teid hoidnud selle koori juures?

Aeg-ajalt olen tahtnud küll ära minna, aga hetkel pole olnud kedagi, kes koori üle võtaks.

Paaril viimasel aastal olen rääkinud oma endise õpilase, ülikooli kammerkoori dirigendi Triin Kochiga, aga ta pole veel naiskoori kasuks otsustanud.

Dirigendile on suureks abiks koori juhatus. Üle hulga aja on meil väga võimekas ja pühendunud juhatus, kes on avatud ja väga hea suhtlemisega.

Mainida võiks Maarja Ülperit, Pille Säälikut, Piret Sütti, Kristi Kuningat ja paljusid teisi. Peale selle, et nad kõigi asjadega hakkama saavad, on nad ka väga rõõmsad noored inimesed. Koor ei tegele ju ainult laulmisega, on omad traditsioonilised üritused, sh spordipäevad, sünnipäevad jpm.

Ülikoolide kooridega on ju raskem töötada, koosseis uueneb pidevalt.

Selle võrra on muidugi raskem, aga ka huvitavam. Jälle tulevad uued noored inimesed oma põlvkonna näoga.

Aga meil on ka palju püsivat. Väga hästi on läinud hääleseadega, sest kaua aastaid tegeles sellega Rudolf Jõks. Teda küll enam ei ole, aga ta seisab alati meie kõrval. 28. veebruaril täitus Jõksi sünnist 110 aastat, süütasime tema mälestuseks teisipäeval proovis küünla.

Praegu äratab meie lauljate hääli Viviane Kallaste. Väga kaua on meie kooris vastu pidanud ka koormeister Ene Ahven.

Kuidas võtab koor vastu oma juubelit?

Äsja laulsime sisse oma plaadi. Loodame väga, et plaat veel sel kevadel valmis saab.

12. ja 13. märtsil osaleme Eesti Naislaulu Seltsi 10. aastapäevale pühendatud naiskooride võistulaulmisel.

Aprilli algul on meie oma juubelikontserdid. Sõidame ka Soome Põhjamaade üliõpilaskooride festivalile.

Juunis on Alatskivil Eduard Tubina 100. sünniaastapäeva pidustused, augustis on Pärnus Veljo Tormise 75. sünniaastapäeva kontsert, osaleme vaimulikul laulupäeval Tartus jne.

Mida olete ise nende pikkade aastate jooksul saanud?

Olen saanud tõestada, et mu õpingud on vilja kandnud, et olen oma kõrva kõvasti harinud. Et olen saanud õpetada ja juhatada ilusat loomingut.

Kas töö kooriga on vahel ka tuska valmistanud?

Vahel ikka. Mind häirib see, kui ei peeta sõna, kui vahel loobutakse kergekäeliselt proovist või esinemisest selle nimel, et midagi muud tähtsamaks peetakse. Aga kui konkurssidel tahetakse osaleda, vajab see pühendumist. Kui tahetakse plaati teha, siis tähendab see palju tööd.

Mida soovite sünnipäeval oma koorile?

Soovin koorile armastust kõige vastu siin ilmas, sealhulgas muusika vastu.

Loodan, et koorile väärt dirigent leidub. Dirigenti pole kerge leida. Osa lõpetajaid läheb ju selle asemel, et maale muusikaõpetajaks minna ja kohalikku koori juhatada, hoopis panka telleriks. Lihtsalt palgavahe on nii suur.

Vaike Uibopuu ja koori auliige, helilooja Veljo Tormis.

ERAKOGU

TARTU AKADEEMILINE NAISKOOR

- **1957 kirjutas maestro Richard Ritsing koori liikme Valli Kasesalu sõnadele koori moto, mida lauldakse iga kooriproovi lõpus.**
- **26. apr 1959 sai koor lipu. Lipuvärvid on violett, tumesinine, valge.**
- **Kooris on eri aegadel olnud 45–180 lauljat.**
- **Uute liikmete vastuvõtt toimub pidulikult pärast esimest kaasalauldud kevadkontserti.**
- **Lauljad, kes on kooris laulnud viis hooaega, saavad naiskoori värvidega lindi ning teenelise laulja tiitli.**
- **Praegu on naiskooris 42 lauljat.**
- **Esimese aasta lauljaid on praegu 8, lindikandjaid 10.**
- **Praegune lauljate keskmine vanus on 21 aastat.**
- **2004 oli naiskooril 15 avalikku ülesastumist.**
- **Koori korralised proovid on teisipäeviti ja neljapäeviti TÜ peahoone aud 232. Proovid algavad kl 18.05.**
- **TÜ Akadeemilisel Naiskooril on kaks vilistlaskoori.**

Väljavõtteid kroonikast

2004

- 16. märtsil kontsert koos TÜ Kammerkooriga.
- 27. märtsil Tartumaa Naiskooride laulupäev.
- 30. märtsil kontsert TÜ Raamatukogu konverentsisaalis.
- 3.–4. apr saavutas TÜ naiskoor kammerkooride konkurssil Rakveres oma kategoorias I koha ja sai klassikaraadio eripreemia parima eesti muusika esitaja ja parima kohustusliku loo esitajana.
- 23.–24. apr E. Mägi naiskoori heliloomingu lindistus.
- 15. mail Triin Kochi magistrieksam. Kontserteksam koos orkestriga «Neli Temperamenti», esitati Pergolesi «Stabat Mater».
- 26. juunil Tartu laulupidu.
- 1.–4. juulil üldlaulupidu Tallinnas.
- 9.–11. juulil tudengikooride laulupidu Gaudeamus Riias.
- 19. sept kontsert Tartu Metodisti kirikus.
- 24.–26. sept Eesti koorimuusika salvestamine heliplaadi väljaandmiseks dirigent Vaike Uibopuu juubeliks. Lindistamise I voor.
- 17. okt esinemine Eesti Naislaulu Seltsi 10. aastapäeval Tallinnas Kaarli kirikus.
- 2. okt Aino Järvesoole pühendatud mälestuskontsert TÜ aulas.
- 2. dets ühines naiskoor ELi haridusprogrammi Sokrates raames projektiga «Open to Every Citizen».
- 3.–4. dets plaadimaterjali lindistamise II voor.
- 17. dets jõulukontsert TÜ aulas koos Tartu Akadeemilise meeskooriga.

2005

- 23. jaan esinemine Estonia kontserdisaalis Eesti koorimuusika aastapreemiate kätteandmisel.
- 28.–30. jaan suusalaager Järvekülas.
- 24. veebr lindistuse viimane voor.

Naiskoori juubeliüritused

- 1. aprillil kl 18 Tartu Jaani kirikus kontsert-jumalateenistus G. B. Pergolesi «Stabat mater».
- 1. aprillil kl 19 Tartu Kirjanike Majas vilistlaste teeõhtu.
- 2. aprillil kl 16 TÜ aulas juubelikontsert «Ood armastusele».

Info: Piret Sütt Piret.Sytt@hm.ee, tel 520 1827.

ÕNNITLEME

Emeriitprof Karl Kull 75

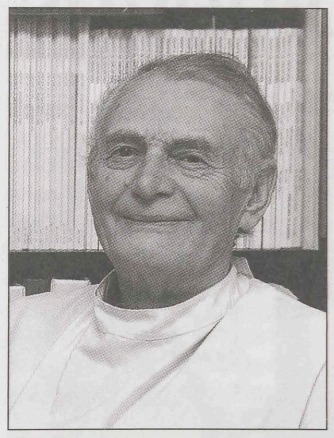

3. märtsil tähistas 75. juubelit emeriitprof ja Tartu linna aukodanik Karl Kull.
Kull lõpetas arstiteaduskonna kiitusega 1955.

1962. aastast töötas ta kirurgiakliinikus Toomel, 1965. aastast vastloodud veresoontekirurgia osakonna juhatajana. Sel ajal sooritas ta juba kõiki kasutusel olnud seedetrakti ning veresoonte operatsioone.

1967–1971 oli Kull Tartu Linnahaigla peaarsti asetäitja ravi alal. 1968 kaitses meditsiinikandidaadi väitekirja veresoontekirurgia alal.

1971, kui kirurgiakliinik kolis Maarjamõisa Haiglasse, sai Karl Kullist seal II kirurgiaosakonna juhataja.

1973 asus Kull tööle onkoloogia dispanseri kirurgiaosakonna juhatajana. 1975. aastast töötas Karl Kull ka dotsendina.

1992 valiti Kull radioloogia ja onkoloogia kliiniku kliinilise onkoloogia õppetooli juhatajaks ja korraliseks professoriks, 1996. aastast on ta emeriitprofessor.

1999. aasta lõpuni oli ta onkoloogiahaigla kirurgiaosakonna juhataja, tänaseni on hematoloogia-onkoloogia kliiniku konsultant.

Karl Kull hakkas esimesena Eestis tegema radikaalseid operatsioone kõhunäärmevähi puhul ja juurutas esimesena kliinilisse praktikasse mitmeid radikaalseid operatsioone onkogünekoloogias.

Ta on olnud Tartu Kirurgide Seltsi juhatuse, Eesti Onkoloogide Seltsi juhatuse ja Eesti Kirurgide Assotsiatsiooni juhatuse liige. 1987 anti teenelise arsti tiitel.

Juubilar on üks neist vähestest, kelle kohta võib täie õigusega võib öelda – ta on sündinud arst ja kirurg.

Tartu Ülikooli ja SA TÜ Kliinikumi hematoloogia-onkoloogia kliiniku kolleegide nimel
Hele Everaus

SPORT

- Homme kl 10 algavad Tallinnas, Nõmmel Eesti üliõpilaste suusatamise meistrivõistlused.
  Esimesena võistlevad mehed 10 km vabatehnikas, 10.45 on naiste 5 km vabatehnika, kl 12 teatesprindid kolmeliikmelistele segavõistkondadele vabatehnikas. Osavõtt prii, võistlejatele saun. Registreerumine ja info www.easl.ee, 733 3233.
- Korvpallimeeskonnal Tartu Ülikool/Rock on uuenenud kodulehekülg www.rock.ee/basket.

VAHETUSÜLIÕPILASEKS USAsse

TÜ bakalaureuseõppe üliõpilastel on võimalik kandideerida vahetusüliõpilaseks Põhja-Carolina Ülikooli Greensboros (www.uncg.edu) üheks semestriks 2005/2006. õ-a.
Kandideerida ei saa psühholoogia, õigusteaduse, arstiteaduse või meedia/ajakirjanduse eriala bakalaureuseõppe üliõpilased.

Nõutavad dokumendid (inglise keeles):
- CV,
- põhjendatud avaldus (*personal statement*),
- tõend õppetulemuste kohta,
- TOEFLi keeletesti tulemus PBT 550 (CBT 213),
- üks soovituskiri eriala õppejõult.

Üliõpilane ei pea tasuma UNCG õppemaksu, samuti on tagatud kohapealne majutus ja toitlustamine.
Üliõpilane peab muretsema UNCG tervisekindlustuse ($45 kuus), tasuma viisa ($100 viisa + $100 SEVIS) ning reisipiletite eest.

Dokumendid esitada **17. märtsiks** Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusesse: TÜ Raamatukogu, W. Struve 1–325. Avatud E-N 13.–16.
Info: Merli Tamtik, merli.tamtik@ut.ee, tel 742 7243.

ÕNNITLEME

45

Kersti Meinart, erakorraline assistent – 10. märts

40

Kai Kisand, teadur – 8. märts
Vahur Mäemets, teadur – 10. märts

30

Ele Reiljan, teadur – 7. märts
Natalja Gordejeva, assistent – 8. märts

25

Tiina Tosens, laborant – 7. märts
Hedvig Rajari, restauraator – 10. märts
Merelle Zeiger, SO dekanaadi juhataja – 10. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

«Võti Tulevikku» aitab alustada karjääri

Dea Veeremäe
BEST-Estonia

30. ja 31. märtsil kell 10 algab Tallinna Tehnikaülikoolis (Ehitajate tee 5) karjääripäev «Võti tulevikku».

Kahel päeval saab tutvuda töö- või praktikakohta pakkuvate ettevõtetega.

Samuti toimuvad üldharivad seminarid.

15. korda organiseeritava projekti eesmärk on koordineerida infovahetust ettevõtete ning tudengite vahel, viia tudengid kurssi olukorraga tööjõuturul ning aidata orienteeruda pakutavate töö- ja praktikakohtade seas.

Projekt «Võti tulevikku» koosneb personaliteemalisest infokataloogist ja kahepäevasest karjääripäevast Tallinna Tehnikaülikoolis.

Märtsi keskpaigas ilmuvas infokataloogis tutvustavad tudengitest huvitatud ettevõtted oma personalivaliku strateegiat. Esindatud on nii rahvusvahelised suurettevõtted Coca-Cola, Siemens, Euroopa Patendiamet kui ka ainult Eestis tegutsevad Norma, Eesti Ehitus, Viru Keemia Grupp jpt.

Kataloogis on ka artikleid sellest, kuidas olla edukas tööotsinguil. 2000 esimest tellijat saavad kataloogi tasuta postiga koju. Piiratud kogus katalooge jagatakse ka karjääripäeval. Kataloogi saab tellida projekti koduleheküljel www.vt.ee.

Esimesel päeval toimuvad seminarid annavad õpetussõnu CV kirjutamisest oma äri alustamiseni. Teise päeva sisustavad teaduskonniti toimuvad ettevõtete presentatsioonid, kus firma tutvustab ennast ning oma võimalusi eriala tudengitele (ehitus-, keemia-, majandus-, mehaanika-, energeetika-, humanitaarteaduskond ja infotehnoloogia teaduskond).

Pärast iga seminari on ettevõtetele eraldatud laud stendiga, kus tudengil on poolteist tundi aega, et teha ettevõttega lähemat tutvust. Teisel päeval toimub ka CV-Online`i CV-põhine nõustamine, kus analüüsitakse tudengi kaasa võetud CV-d ning jagatakse näpunäiteid selle parandamiseks.

Sissepääs on tudengitele tasuta.

Info: www.vt.ee.

Teatriteemaline konkurss üliõpilastele

Seosta oma koolitöö Eesti teatriga ja võida DRAAMA 2005 kaelakaart.

Seoses algava teatrikuuga kutsub SA Eesti Teatri Festival tudengeid osalema Eesti teatri ja festivali DRAAMA 2005 teemalisel konkursil.

Viie parima ja huvitavaima töö autorid saavad septembrikuise teatrifestivali kaelakaardid, mis tagavad prii sissepääsu peaaegu kõigile festivali üritustele, kaasa arvatud enam kui 40 etendusele ja kontserdile.

Festivali tegevjuhi Rait Matiiseni sõnul ajendasid konkurssi välja kuulutama kaks põhjust: tudengite alaline mure kodutööteemadega ning see, et üliõpilased teevad pidevalt väärtuslikke uurimusi, kuid need jõuavad harva nendeni, kellest töö on ja kellel neist kasu oleks. «Me ei kutsu kedagi mingit lisatööd tegema. Koolitööd, mis tuleks ka muidu ära teha, tuleb konkursil osalemiseks lihtsalt seostada Eesti teatriga,» lisas ta.

Festival ei määra töödele lisatingimusi. Olgu see festivali kaubamärgi analüüs, essee teatrite rahastamissüsteemist, lõputöö Vanemuise teatri ajaloost, teatrisümboli – kurva ja rõõmsa näo – semiootiline analüüs või uuring festivali kohast Eesti kultuuris.

Kõik tööd on oodatud ning osalevad võrdsetel tingimustel.

Tööde esitamise viimane tähtaeg on **1. juuli**. Tööd saata aadressil: konkurss@festival.ee.

VAHETUSÜLIÕPILASEKS VORONEŽI

Voroneži Ülikoolis saab sügissemestril vahetusüliõpilasena täiendada oma vene keele oskust.
Kandideerida võivad kõikide erialade üliõpilased, magistrandid ja doktorandid sõltumata keeleoskuse tasemest.
TU «järglane» Voroneži Ülikool on üks parimaid vene keele võõrkeelena õpetamise keskusi Venemaal. Paljud TÜ üliõpilased on seda võimalust juba kasutanud ning siiani sellega rahule jäänud.
Voroneži Ülikool pakub stipendiumi ja tasuta ühiselamukoha. Sõidu- ja viisakulud katab sõitja.

15. märtsiks esitada põhjendusega avaldus vabas vormis, lisada kontaktandmed (posti- ja meiliaadress, telefon), tõend õppetulemuste kohta (väljastab vastava teaduskonna dekanaat) ja passikoopia (mõlemad lehed) viisakutse saamiseks. Avaldused ja passikoopiad tuua Näituse 2 ruum 218.
Info: Ljubov.Kisseljova@ut.ee või tel 737 6352.

RapO
asutatud 1991

KÕIK ÜHEST KOHAST
· Kontoritehnika, -tarbed ja kulumaterjalid
· Toonerikassettide täitmine ja renoveerimine
· Kontoritehnika hooldus ja remont
· Kauba transport TÜ osakondadele tasuta

Tartu Ülikoolile püsisoodustus vastavalt kehtivale koostöölepingule
Tartu Ülikooli üliõpilastele hinnasoodustus -10%

Rapo AS Soola 3 | 730 0187 730 0189 | tartu@rapo.ee www.rapo.ee

SEMINAR

9. märtsil kl 16.15 algab Vanemuise 46 aud 327 seminar

«Sotsiaalse infrastruktuuri planeerimine nüüd ja muiste Eesti väikekeskuste näitel».

Ettekanded

Taivo Tali «Planeerimisteooriad, nende sobivus ja rakendamine Eestis ja Tartumaal»

Pille Metspalu «Sotsiaalse infrastruktuuri planeerimine nüüd ja muiste: (Tabasalu aleviku) generaalplaanist (Suurhansu maaüksuse) detailplaneeringuni»

Jaak Kliimask «Maapiirkondade majandus- ja rahvastikumuutus – mõju sotsiaalse infrastruktuuri ja teenuste tarbimisele»

Garri Raagmaa «Väikekeskuste sotsiaalse infrastruktuuri planeerimise teooria ja praktika Eestis läbi sajandi. Suure-Jaani piirkonna näide».

AJAKIRJANIKE ELULOOD

TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond pikendab ajakirjanike elulugude järgmise kogumiku käsikirjade laekumise tähtaega **1. maini**.

Käsikirjad saata: anu.pallas@ut.ee või sulev.uus@ut.ee või *postiaadressil «Elulood», ajakirjanduse ja kommunikatsiooni* osakond, Tartu Ülikool, Ülikooli 18-132, Tartu 50090.
Ajakirjanike elulugusid korjame koostöös Ühendusega Eesti Elulood ning Eesti Raadio ja Eesti Televisiooniga.
Info eespool mainituid aadressidel või tel 737 5189.
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

TEATED

4. märtsil kl 16 peab dots Kalle Velsker dotsentide ja teadurite klubis Liivi 2–613 ettekande **«Kas eliitkoolidele ei või jaa?»**. Info: tel 748 3513 või 5554 4213.

7. märtsil kl 18 esitletakse TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses Helbe Merila-Lattiku raamatut **«Karm ja kaunis Karula. Elust, olust ja inimestest muinasajast tänapäevani»**. Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Mari Mets, tel 737 5422.

7. märtsil avatakse **TÜ ajaloo muuseumi** koostatud **näitus «Otsin õnne»** õigusinstituudis Tallinnas. Näitust saab vaadata 31. märtsini. Info: Aire Luts-Vähejaus, tel 627 1896.

KAITSMINE

11. märtsil kl 14.15 toimub matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404 **Liile Jõgi** magistritöö «Ühe aktsia käitumist kirjeldavate Black-Scholesi tüüpi turumudelite parameetrite hindamisest» kaitsmine. Juhendaja: prof Raul Kangro, Audentese Ülikool. Oponent: prof Kalev Pärna, TÜ.

KURSUSED

Külalisprof Dieter Lenoir (München) peab ingliskeelse loengukursuse **«Jätkusuutlikkuse põhimõtted keemias (roheline keemia)»**. Kursuse maht 2AP, arvestus. Käsitletakse jätkusuutliku (rohelise) keemia põhimõtteid, ajalugu ning rakendusi. Loeng on mõeldud keemia, materjaliteaduse, bioloogia ning meditsiini erialade üliõpilastele, kes huvituvad laiemalt keemia, looduskeskkonna ning kaasaegse tehnoloogia suhetest, samuti keemia ja bioloogia õpetajaks õppijatele. Avaloeng toimub 10. märtsil kl 16.15 KH aud 320.

LOENGUD

7. märtsil kl 16 toimub Biomeedikumi aud 1006 TÜ molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse seminar. Prof Jaanus Harro peab ettekande **«Moodne psühhofüsioloogia ja afektide neurobioloogiline regulatsioon»**. Oodatud on kõik huvilised! Kohvilaud.

7. märtsil kl 18.15 toimub KH ringauditooriumis vabade kunstide professori **Mati Undi kolmas loeng**. Kavas on etenduse «Suvekool» salvestuse vaatamine ja arutelu. Loengut on taas võimalik jälgida otseülekandena aadressil http://video.ut.ee. Teadmiseks üliõpilastele: ÕISis on aine juurde lisatud ka konspekt eelmises loengus kõlanud märksõnade ja autoritega.

9. märtsil toimub Jõhvis avalik loeng **«Ürituste korraldamise meelespea»**: kl 11 maakonna kultuuritöötajatele ja kl 14 koolide huvijuhtidele, muusikaõpetajatele ja teistele huvilistele. Lektor: TÜ avalikkussuhete spetsialist Kady Sõstar. Loengud toimuvad Ida-Viru maavalitsuse III korruse saalis (Keskväljaku 1, Jõhvi). Info: Maire Merioja, ülikooli esindaja Ida-Virumaal, tel 332 1217.

11. märtsil kl 12.15 peab usuteaduskonnas ph aud 312 Göttingeni Ülikooli oikumeenilise teoloogia instituudi direktor prof dr Martin Tamcke loengu **«Christentum östlich des Römischen Reiches im Schatten von Schach und Kalif»**. Loeng on saksa keeles tõlkega eesti keelde.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

5. märtsil kl 19 kammerlaval «IHU JA HING». Esineb Hortus Musicus, kunstiline juht Andres Mustonen.
Ihu ja hing – keskaegne muusik tänaval, kirikus, külas ja metsateel – Prantsusmaal ja Itaalias.
Piletid 80 ja 50 kr.

TARTU LINNAMUUSEUMIS

9. märtsil kl 19 «La Harpe en Suite» – harfisüidid, -partitad ja -variatsioonid läbi nelja sajandi». Esineb Florence Sitruk (harf, Saksamaa).
Piletid 60 ja 40 kr.

TÜ AULAS

5. märtsil kl 19 Nyyd Ensemble ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsert «Schumann-abend», dirigent Olari Elts.

6. märtsil kl 18 improvisatsioonilise muusika festivali Improvizz`05 kontsert «Ettearvamatu lõppkontsert».

7. märtsil kl 18 H. Elleri nim Tartu Muusikakooli keelpilliorkestri kontsert.

10. märtsil kl 19 Tallinna Kammerorkestri naistepäevakontsert – Antonio Vivaldi «Aastaajad». Neeme Punder (flööt), Lembit Orgse (klavessiin). Vivaldi tekste loeb Üllar Saaremäe.

11. märtsil kl 19 esineb Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Vitautas Miškinis (Leedu).
Kavas Čiurlionis, Kalcas, Žigaicio Miškinis «Magnificat» (esiettekanne, pühendatud RAMile).
Piletid 60 ja 40 kr.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOG

AKH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 11. märts 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 10 (2210) www.ut.ee/ajaleht

Ülikool panustab tehnoloogiasse

Varje Sootak

4. märtsil kinnitas TÜ nõukogu integreeritud tehnoloogiaprogrammi (ITP).

ITP on ülikooli arengukava A2008 neljanda läbimurdevaldkonna – intellektuaalse kapitali rakendamise – edendamisele suunatud meetmete kompleks, mis integreerib teaduskondade, instituutide jt allüksuste jõupingutused ülikooli teaduslik-tehnoloogilise potentsiaali tugevdamiseks ja realiseerimiseks.

Programmi kavandamiseks moodustas rektor juhtkomitee, mille esimees on teadusprorektor prof Ain Heinaru. Komiteesse kuuluvad teaduse ja tehnoloogilise arendustegevuse tipptaset esindavad professorid Jaanus Harro, Mart Ustav, Ivo Leito jt.

ITP vajadus ja eesmärgid

Tehnoloogiainstituudi direktor prof Mart Ustav rõhutas TÜ nõukogu istungil programmi tutvustades, et on vaja muuta inimeste seas levinud arusaama teaduse mõttetuse kohta. «Kui meie seda ei tee, kes siis seda teeb?,» esitas prof Ustav nõukogu liikmeile küsimusele ning lisas: «Ühiskond ootab ülikoolide teadustöölt praktilist väljundit».

Prof Ustavi sõnul on reaalne nõudlus ülikooli teadustöö tulemuste rakendamise järele ettevõtete konkurentsivõime suurendamiseks täiesti olemas.

ITP juhtkomitee esimehe prof Ain Heinaru sõnul ongi tänapäeva klassikaline ülikool juurde saanud uue dimensiooni – tehnoloogilise arendustegevuse, mis on paljus seotud ka teadusuuringutega. «ITP peabki sihikindlalt suurendama ja arendama ülikooli teadus- ja arendustegevuse tehnoloogilise innovatsiooni ja intellektuaalomandi loomise tulemuslikkust. See on programmi üldeesmärk.»

Rektor Jaak Aaviksoo rõhutas nõukogu istungil, et integreeritud tehnoloogiline tegevus on põhimõtteliselt ülikooli strateegilise arengu võtmeküsimus, kuhu tuleb tulemuslikult ja kiiresti liikuda. Ta märkis, et kui me seda ei suuda, siis Tartu Ülikooli tähendus rahvusvahelises mõttes ülikoolina muutub ebaoluliseks. Rektori sõnul on kasvanud selle valdkonna nõudlus ja turg eelkõige Euroopa Liidu vahendite arvel, mis tugineb Lissaboni strateegiale. Ta avaldas lootust, et tõenäoliselt kasvab vastavate vahendite arv veelgi ning et Eestil õnnestub Euroopa teaduspoliitika raamides muutuda võrdväärseks partneriks teadustööd rahastavatele fondidele.

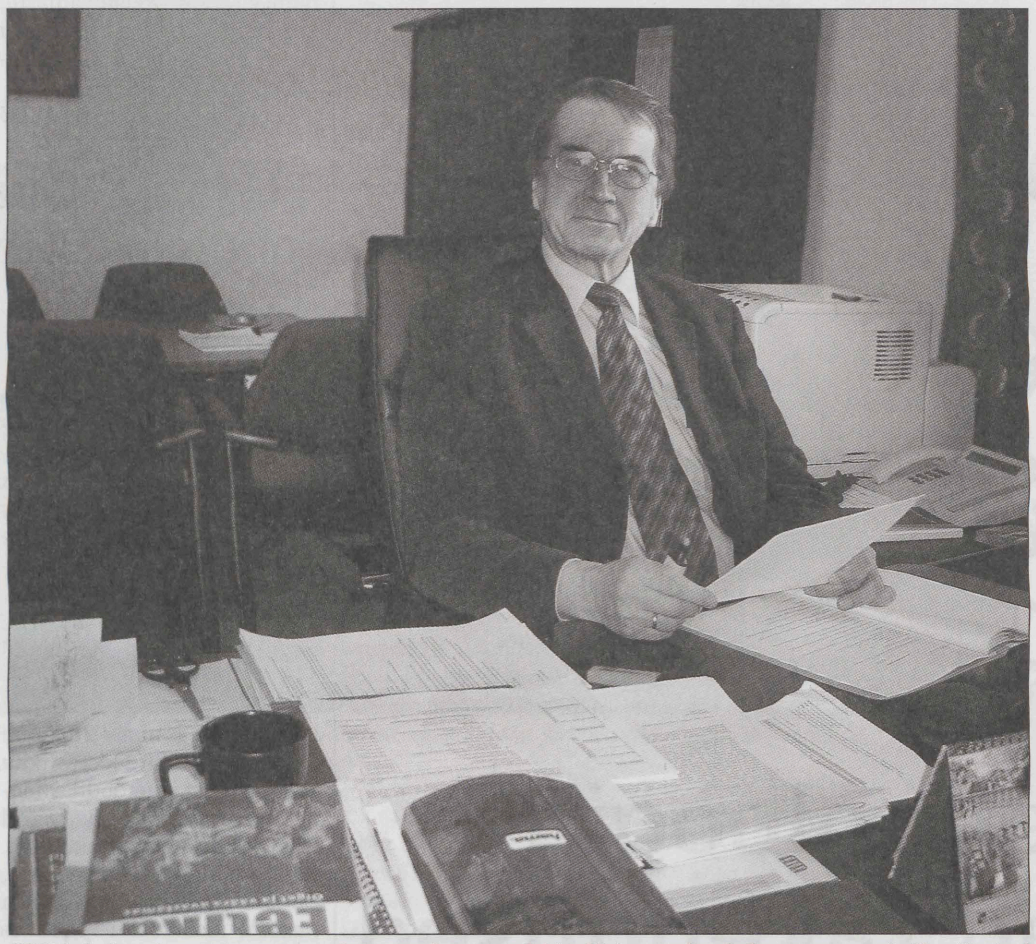

ITP juhtkomitee esimees, teadusprorektor prof Ain Heinaru loodab programmi elluviimisel teaduskondadelt ja tehnoloogiainstituudilt sujuvat koostööd. AIJA SAKOVA

Eesmärgi saavutamine

«Kuna teadusraha on ülikoolile märkimisväärselt tähtis, siis ülikool ei saa eksisteerida tehnoloogilise arendustegevuse ja tehnoloogiata. Strateegiline programm ongi üks viise, kuidas seda edendada ja rakendada,» selgitas prof Heinaru.

«Tehnoloogiliseks arendustööks on vaja välja arendada infrastruktuur, peab olema katus pea kohal, uurimisruumides normaalne kliima ja vajalik aparatuur,» toonitas nõukogus prof Mart Ustav.

Prof Ain Heinaru ütles, et tehnoloogilises arendustegevuses on suur roll tehnoloogiainstituudil. «Tegeleb ju instituut riikliku Spinno-projekti toel ülikooli tehnoloogilise väljundi suurendamise ja kommertsialiseerimisega.»

Prof Heinaru sõnul on väga oluline koostöö teaduskondadega: «Teaduskondades toimub nii õppe- kui ka teadustöö.

On vajalik, et ITP eesmärkide saavutamiseks oleksid teaduskondades ja tehnoloogiainstituudis ühised huvid ja mõtteviis».

Teadusprorektor selgitas, et kui näiteks õppejõud-teadlased pakuvad välja uusi uurimisideid, siis tehnoloogiainstituut aitab leida ettevõtluspartnereid, annab konsultatsiooni, eksperthinnanguid ja muud abi projektide läbiviimiseks. Projektide realiseerimise võimaluste ja otstarbekuse kohta annab hinnangu ITP juhtkomitee.

Tuumik- ja baaslaborid

Programmi realiseerimisel integreeritakse loodusteaduste, täppisteaduste ja arstiteaduste ja nendega seonduvate humanitaar- ja sotsiaalteaduste valdkondades toimuv rakenduslik uurimistöö.

ITP raames realiseeritavad teadus- ja arendustegevuse võtmevaldkonnad on bio- ja geenitehnoloogia ning biomeditsiin, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, keemia- ja keskkonnatehnoloogia, kognitiivsed tehnoloogiad ning materjali- ja nanotehnoloogia.

ITP eesmärgi realiseerimiseks on kavandatud seitse meedet.

ITP REALISEERIMISE MEETMED

- Tehnoloogiliste arendusprojektide portfelli moodustamine
- TÜ intellektuaalomandi kommertsialiseerimine
- Tuumiklaborite võrgu väljaarendamine
- Aparatuurse infrastruktuuri väljaarendamine
- Ehitusliku infrastruktuuri väljaarendamine
- Ülikooli ja ettevõtlussektori koostöö suurendamine
- *Spin-off*- firmade loomine

Võtmevaldkondade teadustöö üldteenindamise parandamiseks on kavas luua tuumiklaborid. Prof Heinaru täpsustas, et tuumiklaborite kallihinnaline aparatuur peab kindlustama tehnoloogilise kompetentsuse ning kaasaegsete uurimis- ja analüüsimeetodite kasutuselevõtu nii teaduskondade uurimislaborites kui ka Eesti teiste ülikoolide vastavates laborites ja ettevõtetes.

Selleks valmistatakse ette projektid rahaliste vahendite taotlemiseks riiklikust teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmist ning luuakse tuumiklaborid tehnoloogiainstituuti. Kavas on luua viis tugiteenust osutavat keskust, välja arendada baaslaborid.

Suurendada on vaja ülikooli koostöövõimet ettevõtlussektoriga ning aidata kaasa ülikoolist võrsuvate *spin-off*-ettevõtete tekkele.

Arendatakse välja Maarjamõisa linnak, kus tänavu valmib tehnoloogiainstituudi hoone.

Kuigi programmi edu sõltub suuresti ülikoolivälistе koostööpartnerite kaasamisest, rõhutab prorektor Heinaru ülikooli enda teadlaste suurt koordineerituse ja koostöö vajadust. «Loodan, et ka kõik tõukefondide rahadega seotud konkursid osutuvad edukaks. Ja me ei pea konkureerima siin ülikoolis omavahel, vaid teiste ülikoolide ja teadusasutustega.»

TÄNA LEHES

Presidendi rahvaluulepreemia
LK 3

Keeletehnoloogia
LK 2

Jaan Poska mälestuse jäädvustamine
LK 2

17. märtsil möödub 100 aastat ajaloolase, TÜ professori Juhan Vasara (surn 1972 New Yorgis) sünnist. Vasar on koostanud ka Tartu üliõpilaskonna ajaloo (1932).

UUDISED

Lähikümnendite kõrgharidusstrateegia

Täna kell 10.30 haridus- ja teadusministeeriumis algaval konverentsil «Kõrgharidusstrateegia alused lähikümnendiks» arutatakse valitsuse asjatundjate komisjoni välja töötatud kõrgharidusstrateegia aluseid.

Eesti kõrghariduse võimalustest räägib minister Toivo Maimets. TÜ rektor Jaak Aaviksoo ettekande teema on «Globaalsed ja lokaalsed toimijad Eesti kõrgharidusruumis», prof Volli Kalmul «Sihid ja võimalused kvaliteedi tagamisel».

Akadeemilise järelkasvu teemal kõneleb Indrek Reimand ja Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumisest Heli Aru ministeeriumist.

Tartu edukaim daam on kliinikumis

Tartu Eduka Daami 005 tiitli pälvis SA TÜ Kliinikumi Lastefondi juhataja Merike Kaunissaare.

Ta on lõpetanud ERKI tööstuskunsti erialal ning saanud magistrikraadi TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas.

Kaunissaare on olnud ka Pärnu ja Tartu linna peakunstnik, töötanud disainerina ja olnud üle 10 aasta firma Ehmann ja Kaunissaare juhatuse esimees.

Eelmiste aastate edukad daamid on olnud SA Teaduskeskus Ahhaa juhataja Tiiu Sild, Tiiu Reek, Laine Jänes, Tiia Toomet.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kuulud mõnda TÜ kultuurikollektiivi?

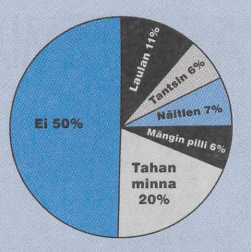

Vastajaid: 125

Uus küsimus:
Kas õppematerjalide õige emakeel on oluline?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Uus ajaleht Tartu Tudeng

9. märtsil ilmus TÜ ja EPMÜ üliõpilasesinduse esimene ühise ajalehe Tartu Tudeng number.

Esimeses 4-leheküljelises numbris on Tartu Ülikooli teemalised artiklid nominaalmahu õpitud ainepunktide tasuliseks muutmise kavatsusest, esinduse tudengiportaalist, loengusarjast «Kultuur ei kopita», Ööraamatukogu fotokonkursist jm.

Uue üliõpilasajalehe toimetaja on Piret Pert.

Tartu Tudengit jaotatakse Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli hoonetes. Leht hakkab ilmuma kord kuus.

Järgmine Tartu Tudeng jõuab lugejateni 28. märtsil.

Info: toimetaja Piret Pert, tel 525 2001, leht@tyye.ee.

Universitas Tartuensise toimetus õnnitleb tudengilehe kolleege, soovib edu uurivas ajakirjanduses ja loodab meeldivat koostööd!

Skytte medali saab Andres Lipstok

Aija Sakova

4. märtsil kinnitati TÜ nõukogus Skytte medali saajaks Riigikogu liige Andres Lipstok (pildil).

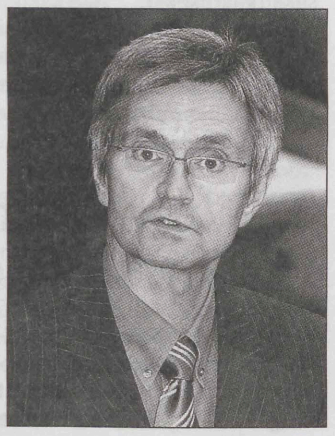

Andres Lipstok on TÜ vilistlane (rahanduse ja krediidi eriala 1975–1980). Nii rahandusministri (1994–1995), majandusministri (1995–1996) kui ka Riigikogu liikmena on Lipstok end rektor Jaak Aaviksoo sõnul näidanud TÜ kindla toetajana ülikooliga seonduvate õiguslike ja majanduslike küsimuste lahendamisel. Riigikogu IX koosseisu ajal 1999–2003 oli Lipstok majanduskomisjoni esimees. «Lipstok on ülikooli toetanud ja aidanud jõuda positiivsete otsusteni TÜle enne 1940. a kuulunud kinnisvara tagastamisel ning ülikooli poolt kasutatava riigile kuuluva kinnisvara ülikooli omandisse andmisel,» kinnitas Aaviksoo TÜ nõukogus.

Tunnustust väärib Aaviksoo sõnul ka Lipstoki tegevus Tartu ülikoolide üliõpilaselamute renoveerimise programmi elluviimisel.

Skytte päev ja medali kätteandmine toimub 24. märtsil kl 14 ülikooli ajaloo muuseumis.

Skytte medal on autasu riigi- või ühiskonnategelasele, kes on kõige enam kaasa aidanud Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule. Skytte medalid on varem antud Marju Lauristinile, Mart Laarile, Mihkel Pärnojale, Lennart Merile, Andrus Ansipile ja Jüri Raidlale.

Skytte päeval on kavas taas etendada Tartu päeval esitatud Mart Kivastiku näitemängu «Tartu päev».

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medaliga tunnustati kauaaegse ja eduka töö eest **Benita Visselit** ja õigusteaduskonna endist raamatukoguhoidjat **Valentina Pisukest**.

Tänukirja pikaajalise kohusetundliku töö eest pälvis 50. sünnipäeval sotsiaalteaduskonna psühholoogia osakonna vastutav sekretär **Ester Sõtšova**.

Ülikool austab oma auväärseid liikmeid

16. märtsil kell 17 toimub ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis hiljaaegu pensionile siirdunud ülikooli töötajate austamine.

Rektori vastuvõtule kutsutute seas on professorid Ilmar Koppel, Raik-Hiio Mikelsaar, Jaan Mikk, Mait Miljan ja Mikk Titma, dotsendid Maido Uusküla, Aade Liigant, Kiira Allikmets, Larissa Vassiltšenko jt.

Ülikool tunnustab traditsiooniliseks kujunenud üritusel oma auväärseid liikmeid TÜ suure või väikese medaliga, aumärgi või tänukirjaga. Kõik kutsutud saavad mälestuseks ka hiljuti ilmunud ülikooli juubeliteemalise raamatu «Kaiserliche Universität Dorpat 200 – Academia Gustaviana 300».

V Kursi koolkonna päevad Tartus

15. märtsil kl 15 avatakse ülikooli ajaloo muuseumis Kursi koolkonna näitus.

Kursi koolkonna asutasid 1988 kunstnikud Peeter Allik, Albert Gulk, Ilmar Kruusamäe ja Priit Pangsepp.

Ilmus ajakirja Akadeemia 3. number

Rongisõidul märkas Georg Friedrich Parrot väljaspool vagunit asuvate lähedaste objektide pisenemist. Seda omapärast tajufenomeni lahkavad Jüri Allik ja Kenn Konstabel.

Lewis Carrolli lühiloos peab Achilleus Kilpkonna mõistusele alla vanduma.

Tartu Ülikoolis õppiv korealane Seo Sinseok kirjeldab oma rahva hingeseisundit *han*'i. Gert Keldo esitab probleeme, mis takistavad kahe Korea ühinemist. Korea luulet on tõlkinud Jüri Talvet.

Ökofilosoof Sigmund Kvaløy meelest iseloomustab kaasaja Lääne ühiskonda võltsterviklikkus.

1953. aasta veebruarismärtsis kulmineerunud metsavendade vastastest aktsioonidest kirjutab Tõnu Tannberg.

Katrin Oja analüüsib, kas Eestit tabab «ajude äravool».

Romet Jakapi näitab, et Locke'i «Essee» puhul ei saa juttugi olla moraalirelativismist.

Lõpeb Thomas Andreas Põdra uurimus 19. sajandi Tartu teoloogide töödest.

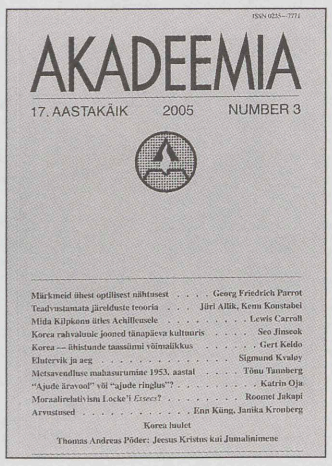

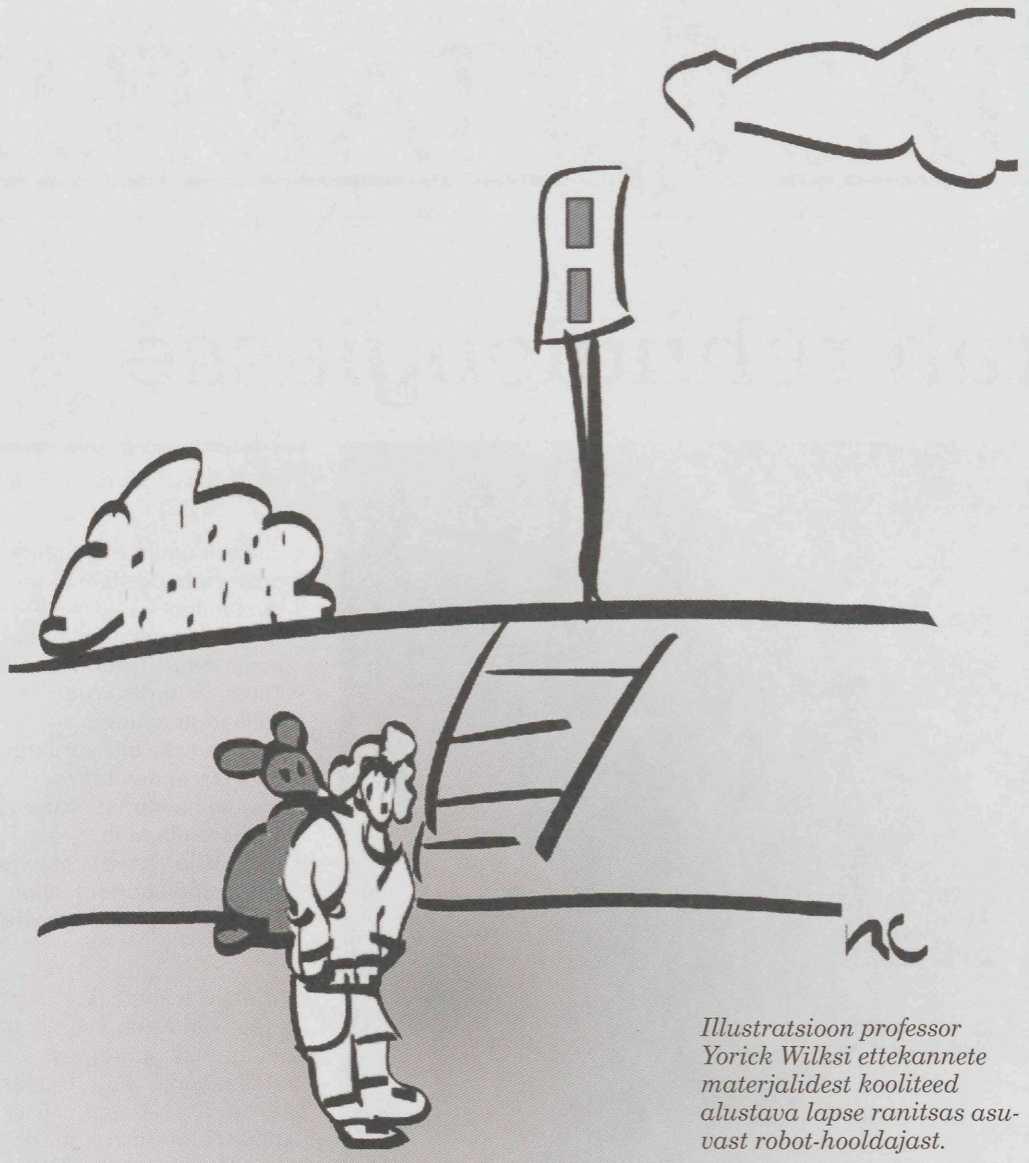

Illustratsioon professor Yorick Wilksi ettekannete materjalidest kooliteed alustava lapse ranitsas asuvast robot-hooldajast.

Keeletehnoloogia põnevad rakendused

Mare Koit
keeletehnoloogia prof

Haldur Õim
üldkeeleteaduse prof

Kuidas teile meeldiks, kui tulevikus oleks teie üksi elaval vanatädil kodus kaaslane-robotkoer.

Niisugune robotkoer, kes tunneks hästi vanatädi vajadusi ning aitaks tal näiteks televiisorist huvitavaid saateid valida, e-kirju saata ja lugeda, telefonikõnesid pidada ning keda saaks soovi korral ka sülle võtta ja silitada? Või kui teie kooliteed alustaval lapsel oleks ranitsas robot-hooldaja, kes eesti keeles annaks nõu, hoiataks ohtude eest, aitaks valmistada õppetükke, otsida veebist infot, seda vajaduse korral tõlkides, ning kes alati ütleks teile, kus laps viibib?

Sellest ja keeletehnoloogia paljudest muudest rakendustest räägiti loengukursuses «Dialoogi automaattöötlus», mille pidas arvutiteaduse instituudis (ATI) veebruari viimasel nädalal külalisprof Yorick Wilks Inglismaalt Sheffieldi Ülikoolist.

Kas räägib robot või inimene?

Prof Wilksi kursus algas ajaloolise ülevaatega. Esimene tuntuks saanud dialoogsüsteem, mis suhtles kasutajaga inglise keeles, oli 1971. a Stanfordis loodud PARRY. See püüdis jäljendada paranoilise inimese käitumist. Kuigi PARRY kasutas keele «mõistmisel» üksnes näidistega võrdlemist, suutis ta vestluses sageli jätta üsna aruka mulje. Edasi tulid 1979. a roboti mudel, kus kasutati juba nn semantilise võrgustikuna esitatud sisulisi teadmisi, ja tehislik raudteeagent, mis suutis lisaks arvesse võtta kasutaja eesmärke ning vastata näiteks küsimusele «Kas te oskate ütelda, millal saabub Windsori rong?» mitte jah, vaid kell 5.

Alates 1990. aastast antakse välja Ameerika filantroobi Hugo Loebneri nimelist auhinda parimale loomulikus keeles suhtlevale arvutiprogrammile, mille puhul kohtunikud ei suuda üheselt otsustada, kas nad suhtlevad arvuti või teise inimesega. 1997. a võitis selle auhinna prof Wilksi juhtimisel loodud CONVERSE.

Põhjamaade keeletehnoloogia kraadiõpe

Viimastel aastatel on keele- ja dialoogitöötluse valitsevaks suunaks saanud empirism, mis tähendab statistiliste meetodite rakendamist nii teksti kui ka kõne mõistmisel ja genereerimisel ning eeldab teksti- ja kõnekorpuste olemasolu.

Kursuse lõpuosa andis toreda üldistuse: lektor käsitles küsimustele vastamist ja infootsingut kui masintõlget, kus üks sõnajärjend (küsimus või infopäring) «tõlgitakse» teiseks (vastuseks).

Kursus kuulus ühtlasi Põhjamaade keeletehnoloogia kraadiõppekooli õppekavasse (Tartu Ülikooli osalust kinnitav leping kirjutati alla 28. oktoobril 2004) ja sellest võtsid peale TÜ üliõpilaste osa ka kraadiõppurid Leedust, Lätist ja Islandist. Kuulajate küsitlus näitas, et kõigile avaldas muljet lektori silmapaistev eruditsioon ja kaasakiskuv esitus. Kursuse läbiviimist toetas Tiigriülikool.

Kes on professor Yorick Wilks?

Professor Yorick Wilks on maailmas hästi tuntud juba 1970. aastatest, kui ta Stanfordi Ülikooli tehisintellekti laboris töötades avaldas oma esimesed monograafiad loomuliku keele automaatse analüüsimise kohta arvuti abil.

Tema tegevusvaldkond ongi seotud keele automaattöötlusega, sh keele mõistmine, keele ja tehisintellekti ning keele ja formaalse loogika seosed, arvutiga loomulikus keeles suhtlemise süsteemid, infootsing suurtest tekstikorpustest ja veebist, masintõlge.

Ta on töötanud pikemat aega mitmes Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa ülikoolis, aastast 1993 on ta Sheffieldi Ülikooli arvutiteaduse professor ja ühtlasi keele, kõne ja kuulmise instituudi direktor.

TÜ keeletehnoloogid riiklikus programmis

Keeletehnoloogia on valdkond, mis ühendab informaatikat ja keeleteadust ning kus tegeldakse keelte arvutitöötluseks vajaminevate loomulike formalismide ja tarkvara väljatöötamisega.

Eestis ja eriti TÜs on keeletehnoloogia viimastel aastatel intensiivselt arenenud, meil eelkõige ATI ja üldkeeleteaduse õppetooli juures tegutseva arvutilingvistika töörühma koostööna.

Möödunud aasta lõpul anti valitsusele üle keeletehnoloogia riikliku programmi projekt, mille käsitlemine on võetud valitsuse 2005. a tööplaanis kõige tähtsamate tööde nimekirja.

TÜ ja Eesti Keele Instituudi koostööleping

4. märtsil kirjutasid Eesti Keele Instituudi direktor Urmas Sutrop ja TÜ rektor Jaak Aaviksoo alla koostööleppele.

Koostöö eesmärk on tagada poolte kooskõlastatud tegevus eesti keele ja sugulaskeelte õpetamisel, uurimisel ja arendamisel ning keeleteadlaste, keeletehnoloogide ja eesti keele õpetajate ettevalmistamisel.

Leppe kohaselt loovad TÜ ja EKI ühiselt antropoloogilise ja etnolingvistika professuuri ning keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikooli. Koos kolmandate osalistega plaanitakse luua keeleteaduse ja -tehnoloogia tippkeskus.

Samuti kooskõlastatakse omavahel uusi uurimissuundi ja teadusprojekte ning vastastikku tagatakse keelekogude, keeleainese elektrooniliste andmebaaside ja raamatukogude vaba kasutus.

TÜ ja AS Quattromed taotlevad Ameerika patenti

Illari Lään
avalikkussuhete juht

TÜ esitas koos ASiga Quattromed USAs patenditaotluse uudsele metoodikale, mis võimaldab oluliselt kiirendada ravimiarenduses kasutatavate terapeutiliste valkude ja teiste bioloogiliste ainete tootmisprotsessi.

Patenditaotluse esitamisele järgneb 10 kuud uuringuid TÜst võrsunud biotehnoloogiafirma AS Quattromed laboris, et hinnata ülikooli teadlaste loodu tööstuslikku kasutatavust. Metoodika loojad on Toomas Silla, Ingrid Hääl, Jelizaveta Geimanen, Kadri Janikson, Aare Abroi, Ene Ustav, Mart Ustav ja Tiiu Mandel molekulaar- ja rakubioloogia instituudist.

«Kui seni on maailmas valkude tootmiseks kasutatavate rakuliinide konstrueerimine võtnud aega 10–12 kuud, siis uut tüüpi rakuliinide kasutuselevõtuga suudame tootmisprotsessi lühendada 2–3 kuuni. See ajavõit on meie klientide jaoks ravimiarendusprogrammide käivitamisel väga oluline,» ütles ASi Quattromed tegevdirektor Erki Mölder.

«Meie aktiivne koostöö AS Quattromed on toimunud selle asutamisest saadik ning jätkub loodetavasti sama intensiivselt ka tulevikus,» selgitas ühise ettevõtmise tagamaid tehnoloogiainstituudi tehnoloogia litsentseerimise osakonna juhataja Jane Saatre.

Viimase viie aasta jooksul on see metoodika kaheksas võimaliku kommertsväärtusega teadustulemus, mille kaitseks TÜ taotleb patenti. Selle aja jooksul on ülikooli leiutiste kaitseks esitatud üle 50 patenditaotluse nii Euroopas, USAs kui ka Jaapanis. TÜ patendiportfelli haldab tehnoloogiainstituut.

AS Quattromed on Eesti juhtiv molekulaardiagnostika firma. Firma intellektuaalomandi portfellis on kolm patenditaotlust, kümmekond tehnoloogialitsentsi ning üks kaubamärk.

Jaan Poska maja probleemid lahenemas

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

7. märtsil möödus 85 aastat Eesti Vabariigi ühe looja, silmapaistva riigimehe ja juristi Jaan Poska (pildil) surmast.

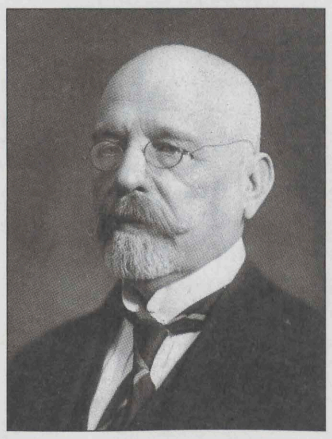

Samal päeval korraldas Akadeemiline Muinsuskaitse Selts rahvusliku suurmehe mälestuseks koosoleku. Käesoleva artikli autor andis ülevaate ka Jaan Poska mälestuse jäädvustamise seisust tema kodumajas Tallinnas Jaan Poska 8.

Kemplemine selle maja ümber algas 2000. a lõpul, mil linnavalitsus tahtis kaitsealust puithoonet anda vahetuskaubana ühele nelipühilaste kogudusele palvemajaks. Kavatsus õnneks ei teostunud, kuid segadused ja otsustamatus on kestnud siiani. Nüüd on Tallinna linnavolikogu eraldanud 2005. aastaks maja restaureerimisprojekti koostamiseks miljon krooni. SA Jaan Poska Mälestusfond tegutseb koos Tallinna Kultuuriametiga, et Eesti omariikluse oluline ajaloomälestis saaks restaureeritud, vääriliselt sisustatud ja et sellele leitaks sobiv toimimisviis.

Jaan (Iwan) Poska sündis 24. jaanuaril 1866 Laiuse vallas. 1886 asus ta õppima Tartu Ülikooli meditsiini ja õigusteadust. Ülikooli lõpetas 1890 siiski juristi diplomiga ning seejärel tegutses Tallinnas advokaadina. 1913–1917 oli Tallinna linnapea, märtsist oktoobrini 1917 Venemaa Ajutise Valitsuse Eestimaa kubermangu komissar. Sama aasta sügisel valiti Poska Vene Asutava kogu liikmeks.

Eesti Vabariigi väljakuulutamise päeval 24. veebruaril 1918 määras Eesti Päästekomitee Jaan Poska Eesti välisministriks. Seejärel oli ta ajutise valitsuse peaministri asetäitja ja kohtuminister. 1918–1919 hankis ta Eesti välissaatkonna juhina Lääne-Euroopas Eestile diplomaatilist tunnustust ja osales Pariisi rahukonverentsil. Pärast kodumaale naasmist määrati Poska Nõukogude Venemaaga peetavate rahuläbirääkimiste Eesti delegatsiooni juhiks.

Jaan Poska viis läbirääkimised eduka lõpuni ning saavutas 2. veebruaril 1920 rahulepingu sõlmimise.

Ajateenijad loovad kultuuripärandit

Intervjuu vabariigi presidendi rahvaluule kogumispreemia laureaadi Merlin Lõivuga

Aija Sakova

19. veebruaril andis president Arnold Rüütel kirjandusmuuseumis kätte 2004. a parima rahvaluulekoguja preemia TÜ 4. a üliõpilasele Merlin Lõivule.

Iseseisvuspäeva eel kaheteistkümnendat korda välja antud preemia on mõeldud Eesti Rahvaluule Arhiivi kaastööliste tunnustamiseks. Merlin Lõiv sai preemia Eesti Kaitseväe pärimuse kogumise eest.

President Arnold Rüütel annab TÜ kirjanduse ja rahvaluule üliõpilasele Merlin Lõivule kätte rahvaluule kogumispreemia. ALAR MADISSON

Kuidas jõudsid rahvaluule juurde?

Rahvaluule hakkas mind paeluma ajast, mil astusin Pelgulinna folklooriklubisse. Olin siis ise umbes 12-aastane. Suurt rolli eriala valimisel mängis kindlasti ka huvi laulu- ja jutupärimuse vastu.

Mis ajendas Sind Eesti Kaitseväe pärimust koguma?

Eesti Kaitseväe pärimuse kogumise juurde sattusin suhteliselt juhuslikult. Algne huvi tekkis tuttavate ajateenistuse läbinud sõprade jutte kuulates. Hiljem aga juhtusin lugema Mall Hiiemäe artiklit kaasaja sõdurifolkloorist («Kaasaja sõdurifolkloorist: Millest ja kuidas?», Mängult ja päriselt, 1996).

Hiiemäe käsitleb oma kirjutises nõukogudeaegset sõdurifolkloori, mille kogumisega ta tegeles 1989–1990. Infoallikateks olid 18–21-aastased noormehed Sahhalinist Saksamaani, enim NL Euroopa osast, ning viimastel aastatel demobiliseeritud. Artikkel annab hea ülevaate Vene sõjaväe vaimuvarast ja ka selle põhjustest, miks on see pärimus just selline nagu ta on. Nõukogude aja sõdurifolkloorile oli väga omane pikkida infot ridade vahele.

Kahjuks ei olnud aga artiklis midagi tänapäeval Eesti Kaitseväes toimuvast. Läksin kirjandusmuuseumi arhiividesse asja uurima, kuid ei leidnud ka sealt midagi. Nõnda tuligi enesel koguma hakata.

Kuidas kogumine toimub?

Kogumisega tegin algust 2003. a sügisel. Saatsin pataljonidesse kirjad, et kogutakse kaitseväe pärimust ja mõned neist suvatsesid ka vastata ning infot levitada.

Üks osa materjalist tuli seega postiga. Teine osa õnnestus salvestada intervjuudest, millest paljud on tehtud jututubades. Enamik vastajaid olid ajateenistuse juba läbinud, mingi osa aga oli ka vastamise hetkel aega teenimas.

Küsitlesin ka elukutselisi sõjaväelasi.

Mida kujutab endast Eesti Kaitseväe pärimus?

Militaarfolkloori alla paigutan peaasjalikult kõik selle, mis puudutab sõdurit ja teda ümbritsevat. Siia kuulub släng riiete, asjade, inimeste, söögi jmt kohta ning laulud, sh põhiliselt jooksulaulud. Need on oma sõnadega loodud laulud või populaarsete laulude töötlused, st viis on jäetud samaks, aga sõnu on natuke asendatud või siis hoopis uued tekstid tehtud. Samuti liigitan militaarfolkloori alla kombed, käskluste paroodiad ja igapäevasest kasarmuelust ning õppustelt pärit lõbusate juhtumiste kirjeldused.

Miks on militaarfolkloori uurimine vajalik?

Militaarfolkloor on midagi palju enamat kui pelgalt laul, lõbusad lood ja släng. Sõdurid on oma igapäevases töökeskkonnas muust maailmast mingil määral eraldatud ning neil on justkui oma maailm, kus kehtivad kindlad reeglid ja tavad. Need võivad väljaspool olijatele sageli tunduda mõistetamatud ning karmid, vahest koguni mõttetud.

Militaarfolklooris on nalju, mis on segunenud irooniaga. Kõigel on mingi varjatud salapärane tähendus, mida konteksti tundmata on suhteliselt raske märgata. See kõik kehtib nii slängi, laulude kui ka tempude puhul, mis saadetakse korda oma heaolu parandamise, lõbutsemise, üksteise kiusamise või asjaliku ajaviite puudumise tõttu. Sõdur on nutikas ja leiab alati mingi tee, et saada oma tahtmist, vahel on sellel lihtsalt kurvad, teinekord koomilisedki tagajärjed.

Saad Sa tuua mõne näite?

Sõduri leidlikkuse kohta on olemas üks kindel nali: kui panna ajateenija kahe keeglikuuliga ühte hermeetiliselt suletud ruumi ja jätta ta sinna mõneks ajaks, ütleme kolmeks tunniks ja siis tagasi minnes näed, et üks keeglikuul on kadunud ja teine ise katki läinud. Kuhu see üks kadus ja mismoodi teine katki läks, seda ajateenija ei tea.

Omaette huvitavad lood on seotud matusetseremooniaga – maetakse reeglina keelatud asju: tolmu, konisid, pudeleid (olen kuulnud lugu ka ristsõnast ja kommipaberitest).

Kas selle pärimuse kogumine on raske? Mis teeb selle lihtsaks või keeruliseks?

See oleneb suuresti kogujast. Raskeks teeb asja see, et tegu on ikkagi n.ö grupisisese pärimusega ja seda ei avaldata sugugi igaühele ja mõtlematult.

Kogumist raskendab mingil määral ka koguja sugu, kuna paratamatult ei räägita naisterahvale kõike. Julgen arvata, et noormehel, kes on ajateenistuse ise läbinud, oleks kogumist teha palju kergem.

Paljud lood kõlavad ka vägagi uskumatult ning vahel saab midagi uskuma hakata alles siis, kui sama motiiv kordub, st samast või analoogsest asjast kirjutab mitu inimest.

Millised on Sinu tulevikuplaanid? Kas jätkad samas valdkonnas?

Kevadel on plaanis kogutud materjalist kirjutada bakalaureusetöö, aga viimane saab teoks vaid siis, kui õnnestub veel midagi juurde koguda ja mõned intervjuud teha. Kaugem tulevikuplaan on kokku koguda korralik ports sõdurite laulutöötlusi ja need kaante vahele panna. Kogumist on plaanis igal juhul jätkata – seega igasugune info on teretulnud.

Mida tähendab Sulle preemia saamine?

Ennekõike on see suur au ja tunnustus. Mulle isiklikult tähendab see seda, et tehtud töö ei ole tühja läinud, et sellel on mingi mõte. Tahaks loota, et tulevikus hindavad ka ajateenijad ise oma vaimupärimust kõrgemalt ja teevad usinalt koostööd kirjandusmuuseumiga. See auhind oli paras üllatus.

NÄITEID MILITAARFOLKLOORIST

Oli talvel metsas õppus ja ajateenijad pidid vahetustega kütma ohvitseride telki. Ärkab siis üks ülem öösel üles ja avastab, et kole külm on, vaatab ahju poole – ahi põleb. Üritab uuesti magama jääda, vähkreb ja sipleb, aga kuidagi ei õnnestu, kuna telgis on jätkuvalt kole külm ja tundub, justkui külmemakski oleks vahepeal läinud.
Läheb siis vaatama seda ahju ja avastab, et leidlik ajateenija on tulekoldesse asetanud taskulambi. Sellest, mis sellest julgest ja leidlikust ajateenijast edasi sai, ajalugu vaikib.

***

Üks sõdur pani oma saapad aknalaua peale lootuses, et päkapikk siis sinna kommi sisse toob ja öösel oli käinud kuri kompanii korrapidaja mööda kasarmuid ja lugenud kõik varbad üle, et kuidas need vennad siis magavad seal. Nu ja hommikuks oli päkapikk toonud siis talle (ajateenijale) arreteerimiselehe saapa sisse, teemal üks päev kartsa!

ÜLIÕPILASTEATRIS

Lugu halastamatust armastusest
20 pildis ilma vaheajata

Sarah Kane «PUHAStatud» («Cleansed», 1998)

Lavastaja ja muusikaline kujundaja Kalev Kudu, kunstnik Silver Vahtre, tants Ingrid Tuksam, video Jaan Jürgen Klaus, valgus Kristjan Rooni. Tõlkinud Laur Kaunissaare.

Mängivad: Vallo Toomla, Kertu Moppel, Martin Liira, Andres Maask, Madis Kubu, Indrek Tulp, Roland Kivitare, Anne Roovere või Kudrun Vungi.

Etendused: 15., 16., 17., 18., 22., 23., 24., 29., 30. ja 31. märtsil ning 1. ja 2. aprillil kl 19.

Piletid: 45 ja 65 krooni, gruppidele (vähemalt 7 inimest) eelmüügist soodustused. Piletite eelmüük Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) E–R kl 10–16.

Info: 742 3800 ja TÜ Üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) E–R kl 10–17, info: 737 5400.

Alla 14-aastastele ei soovitata!

UT KÜSIB

Milline tähendus on Tartu Üliõpilasteatri kuulumisel ülemaailmsesse üliõpilasteatrite liitu?

Vastab üliõpilasteatri kunstiline juht Kalev Kudu.

Käisin vaatlejana Liege'is ülemaailmsel üliõpilasteatrite festivalil. Tegemist oli AITU – ülemaailmse üliõpilasteatrite liidu – aasta tähtsündmusega.

Järgmine taoline festival toimub kahe aasta pärast ja sinna on kutsutud ka Tartu Üliõpilasteater (TÜT).

AITU festivalil saavad osaleda vaid selle liikmed, milleks TÜT ka pärast Liege'is käiku on.

Eriti torkas festivalil silma truppide hea tase ja ülikooli juhtkonna suur huvi üliõpilasteatri ülevalpidamise vastu, kuna teater esindab ülikooli välislähetustel (peale etenduste toimuvad ka ümarlauad, kus sõlmitakse uusi kontakte jne).

Enamasti on just ülikool see, kes maksab teatri sõidukulud ning finantseerib ka etenduse ja juhendajate palga. Sain teada, et kõigil sinna sõitnud teatritel on oma saal ning et teatrialane kasvatus on osa õppetööst.

Meil aga ei saa tudeng, kes töötab teatris 3–4 päeval nädalas, iga kord neli tundi, sellise tegevuse eest ainepunkte.

Praegu on Tartu Üliõpilasteater Besanconis, kus toimub 14. rahvusvaheline üliõpilasteatrite festival. Esinevad trupid Venemaalt, Inglismaalt, Maltast, Prantsusmaalt jm. Etendame siin oma viimaste aastate menulavastust «Jelizaveta Bami» (autor Daniil Harms).

Festival kuulub ka AITU ketti, nii et see on TÜTile järjekordne hüppelaud maailma, sest 2005. aastal ootavad ees festivalid Horvaatias, Kanadas, USAs.

Praegu (järgmised etendused alates 15. märtsist) mängime Lutsu teatrimajas briti kaasaaegse autori Sarah Kane'i tükki «PUHAStatud». Kuna 4. ja 5. märtsi etendused näitasid, et kõik ei mahugi saali ära, siis oleks soovitav osta piletid eelmüügist (Lutsu teatrimajast või üliõpilasesindusest).

UUDISED

Ülikool tutvustab arheoloogiakogusid

18. märtsil kell 16 avatakse ülikooli ajaloo muuseumis näitus «Maapõue peitunud saladused».

Näitus tutvustab kolme sajandi jooksul TÜ arheoloogia kabineti fondidesse kogunenud mitmesugust leiumaterjali. Muinasleidude ja esiajaloo uurimisega on ülikoolis tegeletud juba 19. sajandist alates. 85 aastat tagasi avati Tartu Ülikoolis arheoloogia õppetool.

Mart Velsker analüüsib fs'i luulet

16. märtsil kell 18 toimub Eesti Kirjanduse Seltsi kriitikaseminaride sarjas «Krüptoloogia» järjekordne seminar.

TÜ eesti kirjanduse lektor Mart Velsker analüüsib fs'i luuletust «mustad puud mustas vees».

Krüptoloogia seminaride sari algas eelmise aasta novembris. Ühe korraldaja, eesti kirjanduse üliõpilase Kairi Kortsi sõnul toimuvad vaheldumisi «Krüptoloogia A» ja «Krüptoloogia B» seminarid. Esimesed käsitlevad mõnda vanemat, klassikalist teksti uues valguses, teiste puhul analüüsib mõni kriitik hiljuti ilmunud teost. Eelmine seminar tegeles Juhan Liivi «Varjuga».

Konverents «Keskkond ja ettevõtlus»

17. märtsil kell 10.15 algab TÜ Türi Kolledžis konverents «Keskkond ja ettevõtlus».

Käsitletakse ettevõtte keskkonnajuhtimissüsteemide loomist ja juurutamist kui tänapäevase ettevõtte arendamiseks vajalikku vahendit. Eelkõige keskendutakse väike- ja keskmise suurusega ettevõtete problemaatikale.

Konverentsi teises pooles räägitakse keskkonnasõbralikust tootearendusest ja tutvustatakse rakendusuuringute ning tootearenduse projektipõhiseid rahastamisvõimalusi.

Ettekannete pidajad on Säästva Eesti Instituudist, Stockholmi Keskkonnainstituudist jm. TÜst esinevad Erik Puura ja Andres Marandi tehnoloogiainstituudist.

Tulekul harjutuskohtu suuline voor

19. märtsil kl 10 algab Riigikohtu hoones Eesti harjutuskohtu suuline voor.

Harjutuskohus on kohtuprotsessi jäljendav vaatemänguline võistlus, kus osalevad juuratudengid ning kohtunikeks oma ala asjatundjad. Seekordses suulises voorus osaleb kuus võistkonda.

Kaasusega saab eelnevalt tutvuda Eesti Harjutuskohtu Seltsi kodulehel www.harjutuskohus.ee.

SPORT

TÜ tudengid suusatamises edukad

5. märtsil toimusid Tallinnas Nõmme spordikeskuses Eesti üliõpilaste meistrivõistlused murdmaasuusatamises.

Meeste 10 km vabatehnika distantsil sõitis välja esikoha Vahur Teppan TÜst (ajaga 25 min 3 sek). Talle järgnesid samuti TÜ üliõpilased Kein Einaste ja Robert Peets.

3x1,4 km teatesprindi võistlusel sai esimese koha TÜ I teatevõistkond (Vahur Teppan, Oksana Zotova, Kein Einaste). TÜ II teatevõistkond (Andre Rannula, Jaana Kirs, Robert Peets) jäi kolmandaks.

TÜ jalgratturitele neli meistritiitlit

6. märtsil Elvas toimunud Eesti meistrivõistlustel talikrossis võitsid TÜ spordiklubi jalgratturid kokku 4 kuldmedalit.

Esikohad tõid koju Kert Väinsalu meeste eliitklassis (8x3 km ajaga 1:05:00), Laura Lepasalu naiste eliitklassis (3x3 km ajaga 27.02), Gilber Kask kuni U-23 klassis (8x3 km ajaga 1:05.02) ja Maarja Kuuskvere kuni 18-aastaste naiste klassis (3x3 km ajaga 32.26).

Tudengite talivuti turniiri finaal

Täna kell 13 algab A. Le Coq kunstmuruväljakul Eesti üliõpilaste talvised meistrivõistlused jalgpallis 2005 finaalturniir.

Ainulaadsed üliõpilaste talvised lumes peetavad talijalgpalli meistrivõistlused toimuvad juba teist aastat. Finaalturniiril osaleb kaks Tartu piirkonna meeskonda (TÜ Lambisats ja TÜ Fauna II).

Info: Kaupo Kohv, Rait Rodi, 528 2218.

Tartu palli*show* 2005

Täna kohtuvad TÜ spordihoones heategevuslikul korv- ja võrkpallimatšil TÜ/ Rock ja Tartu Pere Leib.

Tartu Palli*show* eesmärk on toetada spordiklubisid Taba 89 ja SK DUO. Nende klubide esindajatele antakse ürituse lõpus üle tulutšekid. Korraldajad tahavad üritusega väärtustada noorte võrk- ja korvpalli.

Alla 18-aastastele on üritus tasuta. Õhtut juhib Margus Jaanovits, meeleolu loovad matšide, viskevõistluste, oksjoni jms vahel Chalice ja ansambel Dynamint.

Võrkpallinaiskond TÜ/ Eeden

Võrkpallinaiskond TÜ/ Eeden poolfinaalis Tallinnas TPÜ/ Cartini vastu.

Pühapäeval kell 17.30 kohtuvad tartlannad sama vastasega kodus.

UT TOIMETUS TEATAB

Tuleval reedel, 18. märtsil ilmub UT topeltnumber sisseastujatele (viimane, 8. lehekülg on TÜ uudiste ja info jaoks).

Ülejärgmine UT ilmub enne suurt reedet, st neljapäeval, 24. märtsil. Palume kõik tolle numbri materjalid ära saata neljapäevaks, **17. märtsiks**, teateid saame sisse panna veel teisipäeval, 15. märtsil.

SA DOMUS DORPATENSISE SEMINARID

18. märtsil kl 12–15 toimub sarja «Eesti – aktiivne partner Euroopa integratsioonis» teine seminar

«Science and Society».

Esinejad: dr Rainer Gerold Euroopa Komisjonist esineb teemal «Science in Society – What should, what can EU do?». Eesti poolt esinevad akadeemik, Riigikogu esimees ja TÜ astrofüüsika prof Ene Ergma ning TTÜ Tehnoloogiapargi juhataja ja molekulaartehnoloogia prof Mati Karelson teemal «Science and Security – New Challenges in 21. Century».

Seminari juhib Eesti Teaduste Akadeemia president prof Richard Villems.

Osalemisest teatada **17. märtsiks** dorpatensis@dorpatensis.ee või 733 1345.

Info järgmiste seminaride kohta www.dorpatensis.ee

ÕNNITLEME

70

Vello Salupere, emeriitprofessor – 15. märts

60

Aleksander Savihhin, vaneminsener – 16. märts

45

Tiiu Jaago, dotsent – 16. märts

40

Kadri Nelis, ametnik – 11. märts

35

Maigi Eisen, erakorraline teadur – 13. märts

Ade Kallas, erakorraline teadur – 13. märts

Ülle Kesli, projektijuht – 14. märts

Imbi Smidt, vanemlaborant – 14. märts

Ebe Merilo, teadur – 15. märts

Margot Keres, vanemlaborant – 16. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik
Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

Neljapäeval, **17. märtsil** kl 18 algab järjekordne vestluskoosolek ülikooli uuenenud kohviku alumise korruse puhvetis. Professorite klubi külaliseks on rahvusvahelise mainega poliitikavaatleja, praegu TÜ Euroopa Kolledžis vanemteadurina töötav **Paul Alan Goble**.

Vestlus toimub inglise ja vene keeles, vajadusel tõlkeabi.

VAHETUSÜLIÕPILASEKS EUROOPASSE

Erasmuse konkurss

Tartu Ülikool kuulutab välja konkursi Euroopa Liidu kõrgharidusprogrammi Erasmus üliõpilasvahetuse 2005/2006. õ-a õppekohtadele Euroopa partnerülikoolides.
Stipendiumi taotlemise võimalus.
Avalduste esitamise tähtaeg on **21. märts**, avaldused esitada teaduskondade koordinaatoritele.
Info sõlmitud lepingute ja kandideerimistingimuste kohta: www.ut.ee/valismaa/erasmus.
Info: Riin Kikkas, välisüliõpilastalitus, Ülikooli 18, tel 737 5151, erasmus@ut.ee.

KONVERENTS

14. ja 15. aprillil toimub EPMÜ aulas konverents

«E-õpe *versus* administratiivsed takistused».

Arutatakse Eesti kõrghariduprobleeme ning tutvustatakse lahendusi, mida pakuvad uued pedagoogilised käsitlused ja tehnoloogilised võimalused.
Registreerumine: www.e-uni.ee/konverents.

KONKURSS

Münsteri Ülikooli stipendiumid

Münsteri Ülikooli ühekordne uurimisstipendium (1000 eurot), on suunatud Tartu Ülikooli doktorantidele.
Stipendium ei ole mõeldud Münsteri Ülikoolis õppimiseks, vaid tehtud uurimistöö tunnustamiseks ja edasiarendamiseks. Mõne muu stipendiumi saamine ei ole takistuseks Münsteri Ülikooli uurimisstipendiumi saamisel.

Stipendiumitaotleja esitab:

- avalduse;
- magistritöö lühiiseloomustuse, kaitsmise tulemuse;
- doktoritöö kavandi ja ülevaate uurimustöö käigust ning valminud doktoritöö osadest (märkida ära publikatsioonid, ettekanded);
- tõendi õppetulemuste kohta doktoriõppes;
- soovituskirja vastava eriala korraliselt professorilt.

Dokumendid esitada teaduskonna dekaanile **28. märtsiks.**
Info: Ülle Tensing, välisüliõpilastalitus, 737 5150.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab õppe- ja üliõpilasosakonna avatud ülikooli talitusse tööle

turunduse spetsialisti,

kelle ülesanne on avatud ülikooli kaubamärgi all toimuva taseme- ja täienduskoolituse ning e-kursuste aktiivne turundamine.

Edukal kandidaadil on:

- kõrgharidus (soovitavalt majandusalane)
- teadmised turundusest ja hariduskorraldusest
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- väga hea eesti ja inglise keele oskus
- hea arvutioskus (sh soovitavalt kujundusprogrammid)

Pakume:

- kaasaegset töökeskkonda
- arenguvõimalustega tööd innovaatilises meeskonnas
- konkurentsivõimelist palka

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **17. märtsil** e-postiga või paberkandjal TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info: www.ut.ee/konkurss ja tel 737 5145.

KÕIK ÜHEST KOHAST

RapO asutatud 1991

· Kontoritehnika, -tarbed ja kulumaterjalid
· Toonerikassettide täitmine ja renoveerimine
· Kontoritehnika hooldus ja remont
· Kauba transport TÜ osakondadele tasuta

Tartu Ülikoolile püsisoodustus vastavalt kehtivale koostöölepingule
Tartu Ülikooli üliõpilastele hinnasoodustus -10%

Rapo AS, Soola 3 | 730 0187, 730 0189 | tartu@rapo.ee, www.rapo.ee

KAITSMINE

23. märtsil kl 12.30 kaitseb majandusteaduskonnas Narva mnt 4 aud B201 **Andres Kuusik** magistritööd «Kliendi lojaalsus ja seda mõjutavad tegurid AS Elion Ettevõtted näitel». Juhendaja prof Mait Miljan. Oponendid Tiiu Ohvril, MSc (maj), EPMÜ ja Kalev Kaarna, MA (maj).

TEATED

14. märtsil toimub **emakeelepäeva tähistamine** Narvas. Kl 16 korraldab Eesti Kodu Narva kolledžis eesti keele päeva võistlusmängu. Rohkem infot www.ut.ee/regionaal. Info ja registreerimine tel 356 1985 või Katrin.Papagoi@ut.ee.

14. märtsil kl 16.15 esineb eetikakeskuse kollokviumis dr Jack Russel Weinstein North Dakota Ülikoolist ettekandega «The Primacy of Moral Sentiments: the Scottish Enlightenment and the «Adam Smith Problem»». Info: Margit Sakson, 737 5427, margit.sakson@ut.ee.

19. märtsil kl 12 toimub matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-111 **vilistlaste kokkutulek**. Lisainfo: Enno Kolk, tel 737 6405.

LOENGUD

16. märtsil kl 12.15 esineb Narva mnt 4-A314 **ministrite loengusarja** raames põllumajandusministeeriumi esindaja.

16. märtsil kl 16.15 algab Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi **ettekandekoosolek**: Toivo Raun «Rahvuslik identiteet Eestis ja Soomes 1905-1917». Koosoleku eel ÕES aastaraamatute suur soodusmüük.

17. märtsil kl 12.15 esineb Narva mnt 4-A312 **ministrite loengusarja** raames Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman.

17. märtsil kl 15 toimub sotsiaalteaduskonnas Tiigi 78-118 **Vello Pettai** *venia legendi* loeng «Poliitilise klassi institutsionaliseerumine Balti riikides: võrdlev analüüs».

17. märtsil toimuvad **avalikud loengud** Ida-Virumaal «**Vepslastest ja vepsa rahvakultuurist**» kl 10.10 Lüganuse Keskkoolis ja kl 12.10 Kohtla-Järve Ühisgümnaasiumis. Lektor: Marje Joalaid, TÜ Narva Kolledži eesti keele lektor, filos mag (soome-ugri keeled). Info: Maire Merioja, TÜ esindaja Ida-Virumaal, tel 332 1217.

17. märtsil kl 17 algab prof Tiit Rosenbergi **videoloeng**: «**Mõisad Eestis. Sissejuhatuseks allikatest ja kirjandusest**». Tartu–Hiiumaa–Saaremaa videoloengut saab kuulata Tartus Lossi 3–105, Hiiumaal SA Tuuru saalis, Saaremaal Koolituskeskuses Osilia. Info: Tiiu Heldema, ülikooli esindaja Hiiumaal, tel 463 1188.

18. märtsil kl 9.30 algab Võrus avalik loeng gümnaasiumiõpilastele «**Keel ja kultuur muutuvas maailmas**». Lektor: Tartu Ülikooli inglise filoloogia õppetooli lektor Raili Põldsaar. Üritus toimub traditsioonilise karjääripäeva raames, mille eesmärk on tutvustada erinevaid elukutseid ja ameteid. Loeng toimub Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumis. Info: Maris Kivistik, TÜ Võrumaa esindaja, tel 786 8362.

KONTSERT

TÜ AULAS

11. märtsil kl 19 esineb Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Vitautas Miškinis (Leedu).
Kavas Čiurlionis, Kalcas, Ţigaicio Miđkinis «Magnificat» (esiettekanne, pühendatud RAMile)
Piletid 60 ja 40 kr.

14. märtsil kl 19 Eesti Segakooride Liidu emakeele päeva kontsert.

ÜLIKOOLI KOHVIKUS

12. märtsil kl 21 esineb ülikooli kohviku II korruse saalis ansambel «La Campagnie des Musiques a Ouir» (Prantsusmaa) – Fred Gastard (bass-saksofon, laul, *melodica*), Denis Charolles (löökpillid, 4-keelne häälestamata kitarr, tromboon, laul, kastekann), Christophe Monniot (alt- ja sopraniino saksofonid, viled- ja vilepillid, basskitarr, ohked ja õhkamised).
Piletid 80 ja 50 kr.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

15. märtsil kl 19 kontsert «Orel ja Klaver». Esinevad Rein Rannap (klaver) ja Aare-Paul Lattik (orel). Kavas klassikalist muusikat (Mussorgski «Kiievi võiduväravad», Debussy «Uppunud katedraal»), orelihitte (Bachi Tokaata d-moll, Messiaeni «Pilke Jeesuslapsele»), improvisatsioone vene kirikumuusika ja Arvo Pärdi teemadel.
Piletid 80 ja 50 kr.

26. märtsil kl 19 Rossini «Stabat Mater». Esitavad Tütarlastekoor «Ellerhein», Eesti rahvusmeeskoor, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Olga Kondina (sopran, Peterburi), Galina Sidorenko (metsosopran, Peterburi), Mati Turi (tenor) ja Uku Joller (bass). Dirigent Nikolai Aleksejev.
Piletid 100 ja 60 kr.

PL Muusikute Toetusfond esitleb:

"Meistrite Akadeemia"

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
16. märtsil kell 19.00

Tallinna Keelpillikvartett:
Urmas Vulp (viiul), **Olga Voronova** (viiul)
Toomas Nestor (vioola), **Margus Uus** (tšello)

Kavas: J. Hadyn, W. A. Mozart, A. Pärt

Piletid müügil 1 tund enne kontserdi algust kohapeal (50.-, 25.-, 10.-, perepilet 50.-, koolieelikud tasuta)

Järgmine kontsert 20. aprillil
Indrek Vau (trompet), Marko Martin (klaver)

KONTSERDISARJA TOETAVAD:
Tartu Linnavalitsus, Tartu Ülikool
Eesti Raudtee · Eesti Kultuurkapital · muusika

PLMF

ARH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

18. märts 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 11 (2211)

www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

Miks tulla õppima Tartu Ülikooli?

Tartu Ülikool on Eesti vanim ja tuntuim ülikool. Tahame olla üheaegselt nii tunnustatud tasemega *universitas*, rahvusülikool kui ka rahvusvaheline teaduskeskus. Need on märksõnad, millele toetub Tartu Ülikooli identiteet ning millega teisalt on seotud meie olulisemad eesmärgid ja arengud: *universitas*`ena on ülikooli tegevus suunatud teaduspõhise akadeemilise hariduse andmisele, rahvusülikoolina oleme kõrgetasemelise rahvuskultuuri edendamise keskus, rahvusvahelisel kõrgharidusmaastikul oleme kanda kinnitamas võrdväärse partneri ja konkurendina. Kõike eespool öeldut arvestades vajab ülikool andekaid ja tulevikku vaatavaid noori – järelkasvu teadlaskonnale.

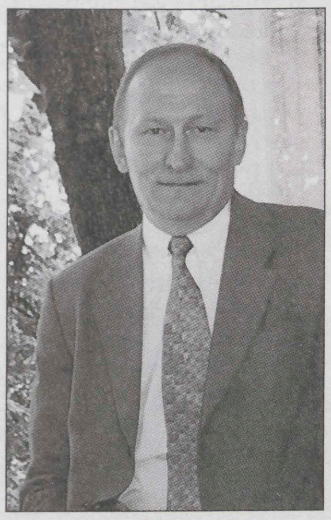

hea haridusega spetsialiste, haritud ühiskonnaliikmeid.

Tartu Ülikool teeb kõik endast oleneva, et siin õppivad tudengid saaksid kõrgel tasemel hariduse. Kui siinne akadeemiline ruum peaks aga kitsaks jääma, siis aitab ülikool oma koostöövõrgustike abil planeerida õpinguid või teadustööd ülikoolist väljaspool. Veelgi enam – ülikool ei muretse mitte ainult oma praeguste, vaid ka tulevaste liikmete pärast.

Suur lootus ja soov on, et võimalikult paljud noored inimesed, kes väärtustavad oskust mõelda ja kahelda, küsida ja vastuseid otsida, jätkavad oma haridusteed just *alma mater*`is. Tartu Ülikool ootab teid osa saama akadeemilisest ühistegevusest teadmiste loomise ja omandamise nimel. Tere tulemast Tartu Ülikooli!

Rektor Jaak Aaviksoo

Ülikooli saab astuda lävendipõhiselt

Aime Randveer
vastuvõtutalituse
peaspetsialist

Tartu Ülikoolis rakendatakse tänavu esmakordselt lävendipõhist vastuvõttu enamikule erialadele.

Lävend on õppima asumiseks vajalik minimaalne punktisumma sajast võimalikust, mis on määratud eraldi riigieelarvelistele ja riigieelarvevälistele õppekohtadele.

Vastu võetakse kõik üliõpilaskandidaadid, kes on esitanud nõutud dokumendid ja kelle punktisumma on võrdne või ületab kehtestatud lävendit.

Üliõpilaskandidaadil on kohe pärast punktisumma teadasaamist selge, kas ta saab sisse valitud erialale. Korraga on võimalik esitada ainult üks avaldus.

Tõsi küll, juhul kui üliõpilaskandidaat on valinud sisseastumiseksamitega eriala, selgub punktisumma pärast eksamitulemuse teadasaamist.

Vastuvõtuks kehtestatud nõutav punktisumma ehk lävend on erialati varieeruv. Teaduskonnad kehtestasid lävendid, lähtudes eelmiste aastate kogemusest. Analüüsiti varasematel aastatel erialale vastuvõetute tulemusi ning arvesse võeti ka väljalangevust.

Ligi pooltel Tartu Ülikooli lävendipõhise vastuvõtuga erialadest on lävendiks kehtestatud 70 punkti. Kõige kõrgem on lävend, isegi mõned punktid üle 90, õigusteaduse ning inglise keele ja kirjanduse erialal, vähemalt 90 punkti aga romanistika ning saksa keele ja kirjanduse erialal. Vaid 60 punkti on vaja vene ja slaavi filoloogia, haridusteaduse (reaalained) ja keskkonnateaduse ning vaid 50 muusika erialale vastuvõtuks.

Tasulisele õppekohale saamiseks peab olema enamikul erialadest vähemalt 50 punkti, paljudel juhtudel on aga vajalik punktisumma kõrgem. Näiteks inglise või saksa keelt ja kirjandust õppida soovijatel peab olema punkte üle 75.

Arstiteaduskonda ja bioloogia-geograafiateaduskonna riigieelarvelistele õppekohtadele toimub päevasesse õppesse vastuvõtt riigieksamite tulemuste põhjal koostatud paremusjärjestuse alusel.

Mida on vaja teada sisseastumise kohta?

Aime Randveer
vastuvõtutalituse peaspetsialist

Avaldusi ja dokumente saab päevasesse õppesse esitada 27. juunist 22. juulini.

Sisseastumiseksameid nõudvale õppekavale saab avaldusi ja dokumente esitada 27. juunist 6. juulini, paremusjärjestuse alusel toimuva vastuvõtuga õppekavale 27. juunist 14. juulini.

Dokumendid esitatakse kas isiklikult või elektroonselt.

Isiklikult saab dokumente tuua tööpäevadel kell 10–16 ülikooli peahoonesse Ülikooli 18, kolledžites õpetatavatele erialadele ka vastavasse kolledžisse kohapeal.

Elektroonne esitamine toimub Interneti aadressi www.ut.ee/sisseastumine vahendusel ja lõpetatakse dokumentide esitamise viimasel päeval kell 16. Välismaal keskkooli lõpetanud saavad dokumente esitada 1. juunini välisüliõpilastalitusse.

Sisseastumiseksamid

Sisseastumiseksameid peavad sooritama need, kes soovivad õppida mis tahes erialal sotsiaalteaduskonnas, osadel erialadel filosoofiateaduskonnas või kehalise kasvatuse ja spordi erialal kehakultuuriteaduskonnas. Haridusteaduskonna ja Narva kolledži erialadele, mille lõpetamisel tulevikus saadakse õpetajakutse, tuleb sooritada kutsesobivuskatsed.

Sisseastumiseksamid toimuvad 7.–14. juulini. Sisseastumiseksamite programmid on avaldatud Internetis aadressil www.ut.ee/sisseastumine/bakalaureus/tingimused. Eksamile tulles peab olema kaasas isikut tõendav fotoga dokument.

Üleriigiliste aineolümpiaadide kolm paremat ja rahvusvahelistest aineolümpiaadidest osavõtnud võetakse vastu ilma riigieksamite tulemusi arvestamata ja nad ei pea sooritama sisseastumiseksameid.

Silmapaistvaid tulemusi saavutanud sportlane, kes on vähemalt Eesti noorte meister ja kellel on kõik nõutavad eksamid sooritatud, võib kandideerida ühele viiest ülikooli finantseeritavatest õppekohtadest. Aastatel 2004–2005 Eesti täiskasvanute meistriks tulnud ja rahvuskoondisesse kuulunud sportlased ei pea kehakultuuriteaduskonda astumisel sisseastumiseksamit tegema.

Vastuvõetute nimekirjad

Vastuvõetute nimekirjad pannakse välja ülikooli peahoones ja Interneti aadressil www.ut.ee/sisseastumine.

Nendele erialadele astujad, kus on sisseastumiseksamid või vastuvõtt toimub paremusjärjestuse alusel, saavad sissesaamisest teada 15. juuliks, ülejäänud 25. juuliks.

Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõetud peavad sõlmima ülikooliga lepingu mitte hiljem kui 3. augustil ja nad immatrikuleeritakse pärast õppeteenustasu esmase osa tasumist.

KANDIDEERIMISEL NÕUTAVAD DOKUMENDID

- **Avaldus (vorm avaldatakse Interneti aadressil www.ut.ee/sisseastumine).**
- **Isikutunnistuse või passi isikukoodiga lehekülje koopia ja nime muutmisel nime muutmist tõendav dokument (originaal ja koopia).**
- **Keskharidust tõendav dokument (originaal ja koopia) või kinnitatud ärakiri.**
- **Päevasesse õppesse kandideerijal riigieksamitunnistus (originaal ja koopia) või kinnitatud ärakiri.**

Lisadokumendid ülikooli eritingimustel astumisel.

Tartu Ülikooli lõpetajaid oodatakse tööturul

Kadrin Kergand
karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse peaspetsialist

Margit Tago
karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse spetsialist

Ülikooli valikul tuleks arvestada, milliseid võimalusi annab haridus tulevikus.

Ülikooli sisseastumine on üks pöördelistest hetkedest noore inimese elus. Tuleb teha valikuid ning tõestada ennast hoopis teistel tingimustel kui seni.

Tööandjad TÜ vilistlastest

Tartu Ülikooli haridus on teada-tuntud. Tööandja seisukohalt on see teatud mõttes kvaliteedimärgiga (Fontese personalivaliku spetsialist).

Tartu Ülikooli haridus on hinnatud tööandjate seas nii Eestis kui ka välismaal. Küsitluste põhjal võib öelda, et ettevõtted ja asutused, kes on oma personali hulka palganud TÜ vilistlasi, on noorte spetsialistide teadmiste ja oskustega väga rahul.

Ligi 90% tööandjatest peab noorte ülikooli lõpetanud spetsialistide kõiki tööalaseid oskusi ja võimeid pigem heaks või väga heaks. Lõpetanute tugevamad küljed tööandjate arvates on erialased teadmised ning iseseisvus töös.

Ülikooli vilistlased tööturul

TÜst saadud teadmised käsikäes enda initsiatiiviga on igati konkurentsivõimelised Eesti tööturul. Olen õpingutest saaduga rahul (avalikussuhete ja teabekorralduse 2004. a lõpetanu).

Ülikool andis lisaks tugevate teoreetiliste teadmiste baasile juurde ka enesekindlust, viimane oli töökoha leidmisel üheks olulisemaks eelduseks (keskkonnatehnoloogia 2004. a lõpetanu).

Üks põnevamaid üritusi on kevadpäevade paadiralli. UT ARHIIV

Üle 2/3 lõpetanutest töötab oma erialal ning rohkem kui pooled peavad oma lõpetamisjärgset tööd kvalifikatsioonile vastavaks. Töökoht asub enamasti Tallinnas või Tartus ning esimene ametikoht on spetsialisti või lausa tippspetsialisti oma.

Noorte palk on ligilähedane vabariigi keskmisele palgale, kuid olenevalt erialast ja ametist on ka neid, kes teenivad mitu korda rohkem.

2004. a lõpetanute uurimus näitas, et võrreldes eelmiste aastatega on töötute lõpetanute hulk vähenenud 3% võrra.

Muidugi on üksikisiku seisukohalt töötus suur probleem, kuid karjääriteenistuse kogemus näitab, et sageli on tingitud see noore inimese isikuomadustest või hoiakutest, mis takistusi põhjustavad. Samuti võivad tööotsijal olla kindlad soovid ja nõudmised, millele vastavat vakantset töökohta hetkel ei leidu.

Eriti hinnatud punkte/personalivalikukonkursil/saavad need, kes on välismaal midagi korda saatnud (väikefirma tegevjuht).

Kaasaegses muutuvas maailmas on õppimine elukestev protsess, seetõttu on üsna mõistetav, et ligi pooled põhiõppe lõpetanutest jätkavad oma haridusteed. Suurem osa eelistab õpinguid jätkata Tartu Ülikoolis.

Aasta-aastalt on üha rohkem neid, kes jätkavad haridusteed välismaal. Meie lõpetanuid võib leida sellistest kõrgkoolidest, nagu näiteks Helsingi, Stockholmi, Stanfordi, Cambridge`i, Uppsala, Turu, Baseli, Bergeni, Freiburgi, Helsingi, Tampere, Uppsala, Lübecki, St Andrews'i jt ülikoolid. See tõestab, et TÜ haridus on rahvusvaheliselt igati konkurentsivõimeline.

Ülikool kui elukool

Motivatsiooni edasi õppida andis TÜ akadeemiline õhkkond, kuid veel rohkem sõbrad ja keskkond, milles liigun (inglise keele ja kirjanduse 2004. a lõpetanu).

Ülikooli väärtus ei seisne ainult hariduses, vaid väga oluline koht on nendel inimestel, kellega koos õpitakse, suheldakse ja veedetakse vaba aega.

Toetused ja stipendiumid

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Õppetoetust on võimalik taotleda nii riigieelarvelistel kui ka riigieelarvevälistel üliõpilastel.

Põhitoetust (800 kr kuus) võivad saada üliõpilased, kes omandavad kõrgharidust õppekaval, kus on riigieelarvelisi õppekohti ning kes õpivad täiskoormusega või statsionaarses õppes.

Täiendavat toetust (400 kr kuus) võivad taotleda need, kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel on Tartus õppides väljaspool Tartu linna ning sellega piirnevaid omavalitsusi.

Riigieelarvelisel kohal õppivad doktorandid saavad taotleda doktoranditoetust (6000 kr kuus).

Majanduslikku toetust võivad taotleda üliõpilased, kellel majanduslikud asjaolud takistavad õpingute jätkamist (toetuse määramisel eelistatakse puudega isikuid, orbe, paljulapselisest perest pärit isikuid, alaealiste laste vanemaid ning isikuid, kelle vanemad on pensionärid).

Nii põhi- kui täiendav toetus määratakse õppetulemuste alusel.

Pingerea koostamisel vaadatakse kõigepealt õppemahu täitmise protsenti, seejärel keskmist hinnet.

Õppetoetus määratakse kaks korda õppeaastas sügis- ja kevadsemestriks.

Esimese aasta üliõpilased I semestril õppetoetust taotleda ei saa.

Lisaks õppetoetustele on võimalik taotleda ka mitmesuguste fondide mitteriiklikke stipendiume. Mitteriiklikud stipendiumid on tavaliselt suunatud uurimistöö tegemiseks konkreetses valdkonnas ning nendele kandideerimise eelduseks on hea õppeedukus.

Täiskoormusega õppivad üliõpilased võivad saada pangast õppelaenu. 2004/2005. õppeaastal on õppelaenu maksimaalmäär 17 500 kr. Esimese aasta üliõpilased saavad õppelaenu alates 1. oktoobrist, kuid õppelaenulepingu võib sõlmida juba augusti lõpus.

STIPENDIUMID JA PREEMIAD

- **TÜ Sihtasutus: TÜ Raefondi, Estraveli reisisihi, TÜ Seitsmenda Samba, Ants ja Maria Silvere ning Sigfried Panti, Hermanni reisi-, Eugen Püssi, Heinz Martin Ederma, Ahti Pae, August Parise, Karine ja Martin Koobase, Eduard ja Eero Raigi jt stipendiumid.**
- **Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilaste teadustööde konkursi preemiad**
- **Haridus- ja teadusministeeriumi üliõpilastööde konkursi preemiad**
- **Hansapanga stipendiumid**
- **Ühispanga stipendiumid jpt.**

Usuteaduskond

Miks peaks tulema õppima usuteaduskonda? Vastab usuteaduse magistriõppe 1. a üliõpilane Priit Rohtmets.

Tulin usuteaduskonda 1999. aastal, lootes, et siit saab mitmekülgse hariduse. Rohkem kui viis aastat hiljem võin öelda, et ei ole pidanud pettuma.

Usuteaduskond on ülikooli väikseim teaduskond, kokku on meid ainult paarsada. Meil on suurepärased, rahvusvaheliselt tunnustatud õppejõud ning kindlasti võin väita, et usuteaduskonnast saab hea hariduse. Kuid vähemalt niisama oluline on, et peale hariduse saab siit ka sõbrad kogu eluks. Kuna teaduskond on väike, tunneme peaaegu kõik üksteist ning suhtleme tihedalt ka koolivälisel ajal. Tulge usuteaduskonda!

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad? Vastab dekaan teoloogiadoktor Riho Altnurme.

Rangelt võttes on usuteaduskonnas kaks eriala: **usuteadus** ja **religiooniantropoloogia**. Usuteadust on võimalik õppida nii bakalaureuse-, magistri- kui ka doktoriõppes, religiooniantropoloogiat vaid avatud ülikooli kraadiõppes.

Kui usuteaduse eriala ülesehitus lähtub kristlikust (evangeelsest) paradigmast, siis religiooniantropoloogia uurib eelkõige inimese religioossust.

Teiste teaduskondade üliõpilastele pakume erialaga tutvumiseks ka **religiooniuuringute lisaeriala**.

Usuteaduse magistriõppes saab valida religioonipedagoogika suuna, mis annab võimaluse töötada üldhariduskoolis religiooniõpetuse õpetajana.

Üks eriharu bakalaureuseõppest alates on **Lähis-Ida vanade keelte ja kultuuride tundmaõppimine**.

Usuteaduskonnad on alati andnud teoreetilise ettevalmistuse praktiliseks tööks vaimulikuna, nii on ka TÜ usuteaduskonnas. Vaimuliku ametisse astumine eeldab pärast teaduskonnas hariduse omandamist konfessionaalset õpet vastavas õppeasutuses (luterliku kiriku puhul pastoraalseminaris). Mitmed lõpetajatest on ametis kaplanina Eesti kaitseväes. Koolides töötavad õpetajakoolituse läbinud religiooniõpetuse õpetajad. Peale erialase töö on akadeemilise usuteadusliku hariduse omandanud lõpetajad hinnatud kõigis ametites, mis eeldavad head humanitaarharidust – tööd on leitud ka diplomaatide ja valitsusametnikena, isegi tulundus- ja õigussfääris.

INFO:

Ülikooli 18–310
tel 737 5300
us@ut.ee
www.us.ut.ee

Õigusteaduskond

Miks peaks tulema õppima õigusteaduskonda? Vastab dekaan prof Kalle Merusk.

Tartu Ülikooli õigusteaduskond on üks vanemaid, kuid samas ka üks nooremaid teaduskondi. Vanemaid selles mõttes, et teaduskond loodi kohe Tartu Ülikooli asutamisel, nooremaid selles mõttes, et viimastel aastatel on teaduskonda lisandunud palju noori õppejõude. Seega on õigusteaduskond praegu üks noorima õppejõudkonnaga teaduskondi ülikoolis.

Tartu Ülikooli õigusteaduskond on kujunenud Eesti õigusteadusliku mõtte keskuseks. Meie õppejõud osalevad aktiivselt seaduseelnõude ettevalmistamisel.

TÜ õigusteaduskond pakub õigusalast õpet kaasaegsel ning tunnustatud rahvusvahelisel tasemel. Üliõpilastel on võimalik kitsam spetsialiseerumine magistriastmes vastavalt nende huvidele, kas era-, avaliku või karistusõiguse valdkonnas.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad?

Õpe on jagatud kolme astmesse: kolmeaastane bakalaureuseõpe, mille lõppedes antakse lõpetajale sotsiaalteaduste bakalaureuse diplom ning sellele järgnev kaheaastane magistriõpe, mille lõpetajale antakse õigusteaduse magistri diplom.

Selleks, et asuda tööle juriidilist kõrgharidust nõudvatel ametikohtadel, on vajalik õigusteaduse magistri diplomi olemasolu. Pärast magistriõpingute lõpetamist on võimalik asuda doktoriõppesse, mille kestus on neli aastat ning mille lõpetamisel antakse filosoofiadoktori diplom.

Peale päevase õppevormi on võimalik õppida ka avatud ülikooli vormis, mis on sobilik neile, kes soovivad omandada õigusteaduses kõrghariduse töö kõrvalt.

Õigusteaduskonna lõpetajad asuvad tööle mitmesugustes juriidilist kõrgharidust nõudvates ametites, nt kohtunike, prokuröride, notarite, advokaatidena, samuti leiavad nad rakenduse avalikus teenistuses ning erasektori ettevõtetes.

Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas on loodud õppimiseks ja teadustöö tegemiseks kaasaegsed tingimused. Selle aasta alguses valmis teine õppehoone, mis olulisel määral parandab üliõpilaste õppimisvõimalusi.

Õpingute jooksul on võimalus lisaks teoreetilisele väljaõppele saada ka juristitöö praktilisi kogemusi. Eelkõige on see näiteks võimalik tegutsedes üliõpilaste õigusbüroos nõustajana või osaledes Eesti aga ka erinevate rahvusvaheliste harjutuskohtute tegevuses.

Õigusteaduskonda sisseastumine toimub riigieksamite tulemuste alusel. Õigusteaduskond kohaldab sel aastal lävendipõhist vastuvõttu.

INFO

Näituse 20
tel 737 5390
sirli.soomlais@ut.ee
www.iuridicum.ee.

Tartu Ülikooli Õigusinstituut

Miks peaks tulema õppima TÜ Õigusinstituuti? Vastab õppedirektor magister René Värk.

TÜ Õigusinstituut annab akadeemilist õiguskõrgharidust Tallinnas. Õppekavad on koostatud lähtuvalt kaasaegsetest vajadustest ning õppetööd viivad läbi nii teoreetikud kui ka praktikud. Suurt tähelepanu pööratakse rahvusvahelisele, Euroopa, mere- ja intellektuaalse omandi õigusele, kognitiiv- ja õiguspsühholoogiale ning käitumishälvete sotsioloogiale.

Mis eriala saab õppida ja kus lõpetajad tööd saavad?

Õigusteadust saab õppida nii bakalaureuse- kui ka magistriõppe tasemel. Õppevormiks saab valida kas traditsioonilise päevaõppe või töötavale inimesele paremini sobiva avatud ülikooli.

Akadeemiline õigusharidus võimaldab leida tööd mitmesugustel ametikohtadel. Kolme õpinguaasta järel antav sotsiaalteaduste (õigus) bakalaureusekraad võimaldab töötada ametikohtadel, mis ei eelda kõrgemat juriidilist kvalifikatsiooni või ei nõua iseseisvate juriidiliste otsuste langetamist, näiteks avaliku teenistuse nooremametnikud.

Täiendava kaheaastase magistriõppe läbimisel saadav õigusteaduse magistrikraad võimaldab asuda tööle kõrgemat juriidilist kvalifikatsiooni nõudvatel ametikohtadel, näiteks avaliku teenistuse vanemametniku ja erasektori juristina, ning pürgida edaspidi advokaadiks, prokuröriks või kohtunikuks.

INFO:

Kaarli pst 3
Tallinn
tel 627 1888
lawinst@lawinst.ee
www.lawinst.ee; www.ut.ee

Arstiteaduskond

Miks peaks tulema õppima just arstiteaduskonda? Vastab õppeprodekaan meditsiinidoktor Tõnis Karki.

Arstiteaduskonda tasub tulla omandama head haridust, mis tagab kindla töökoha. Lõpetamise järel saadakse peale arsti, hambaarsti ja proviisori hariduse ka vastav elukutse.

Meditsiin areneb pidevalt ning muutuvas keskkonnas on ajaga kaasa läinud ka Tartu Ülikool. Siin antav haridus on ka mujal maailmas tunnustatud ja Tartu Ülikooli lõpetanud arstid kõrgelt hinnatud.

Arstiteaduskond ei rakenda lävendipõhist vastuvõttu, sest lävendiga ei ole võimalik piisavalt täpselt hinnata vastuvõetavate üliõpilaste arvu. Võttes rohkem vastu, tekib väga tõsine ruumipuudus, et õpetada praktilisi oskusi.

Ka pingerea alusel sisseastujad saavad eelmiste aastate läbimineva palli alusel suure tõenäosusega prognoosida, kas nad osutuvad oma riigieksamite tulemustega vastuvõetuks või mitte.

Mis erialasid saab õppida ja kus lõpetajad tööd saavad?

Põhiõppes on võimalik õppida **arsti-** ja **hambaarstiteadust** ning **proviisoriõppes**. Hambaarsti ja proviisoriõpingud kestavad 5 aastat, arstiteaduse põhiõpe on 6 aastat pikk. Selleks et saada spetsialistiks – sisehaiguste arstiks, kirurgiks, günekoloogiks, neurokirurgiks jne, tuleb läbida veel 3–5 aastat kestev praktiline õpe residentuuris Eesti parimates haiglates.

Töö leidmisega meie lõpetajatel probleeme ei ole olnud ega tule.

Lõpetajate traditsiooniline töökoht pärast õpingute lõpetamist on Eesti meditsiinisüstem: haiglad, perearstipraksis, hambaravikabinetid, apteegid, teaduslaborid, ravimifirmad, aga ka sotsiaalministeerium jmt.

Üliõpilastel, kes ilmutavad õpingute vältel suuremat huvi teaduse vastu, on võimalus astuda pärast lõpetamist doktorantuuri ja jätkata tööd teaduse ning õpetamise vallas.

INFO:

Veski 63
tel 737 5325
arst@ut.ee
www.med.ut.ee

Filosoofiateaduskond

Miks peaks tulema õppima just filosoofiateaduskonda? Vastab prodekaan filosoofiadoktor Andres Tvauri.

Filosoofiateaduskonda peaks tulema õppima inimene, kes tahab saada ühelt poolt laiapõhjalist humanitaarharidust ja teisalt põhjalikke teadmisi konkreetsel erialal. Oleme seadnud oma õppekavadega eesmärgiks arendada üliõpilase analüüsivõimet ning suutlikkust tunnetada maailma tervikuna, oskust mõtestada ja tunnetada humanitaarseid väärtusi. Õppejõud üritavad üliõpilasi ergutada mõtlema loovalt, aga samas kriitiliselt. See tähendab, et nii üliõpilased kui ka õppejõud on avatud uutele ideedele ja mõttekäikudele, mille hulgast osatakse valida kõige originaalsemaid ja läbimõeldumaid.

Filosoofiateaduskond ootab uudishimulikke, iseteadlikke ning otsiva vaimuga üliõpilasi, kes ei kardaks esineda ja väidelda, aga ka tegelda probleemidega süvitsi. Filosoofiateaduskond on akadeemiline keskkond, kus toimub pidev areng inimliku täiuse poole. Me ootame kõiki neid, kes arvavad, et nad on valmis liikuma täiuslikkuse poole.

Mis erialasid saab õppida ja kuhu lõpetajad tööle lähevad?

Ajaloo osakonnas saab õppida Eesti, üld- ja lähiajalugu, kunstiajalugu, arhiivindust, arheoloogiat ja etnoloogiat.

Eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas õpetatakse eesti keelt, eesti keele ajalugu ja murdeid, läänemeresoome ja uurali keeli, sh soome keelt ja kultuuri ning ungari keelt ja kultuuri.

Eesti keelt on võimalik õppida ka võõrkeelena (eriala eesti keel ja kultuur muukeelsetele). Kogu osakonna keeleõpet toetab ja hõlmab üldkeeleteadus.

Kirjanduse ja rahvaluule osakonnas saab õppida nii eesti kirjandust, maailmakirjandust, teatriteadust kui ka eesti ja võrdlevat rahvaluulet.

Filosoofiaosakond võimaldab õpet filosoofia ajaloo, praktilise filosoofia ja teadusfilosoofia suundadel.

Germaani-romaani filoloogia osakonnas on võimalik õppida inglise, saksa, prantsuse, hispaania ja klassikalist filoloogiat ning skandinavistikat. Skandinaavia keeltest võetakse tänavu vastu rootsi keele erialale.

Vene ja slaavi filoloogia osakonnas saab õppida vene keelt ja kirjandust ning slaavi filoloogiat.

Kunstide osakonda oodatakse üliõpilasi maalikunsti erialale.

Filosoofiateaduskonna lõpetanu leiab hõlpsasti tööd, sest õpetusel on rõhk asetatud kaasaegsetele erialateadmistele sügavuti, paindlikkusele ja mitmekülgsusele ning kohanemisvõimele.

Filosoofiateaduskonna lõpetanu on laiapõhjalise haridusega spetsialist, keda on tööturul ootamas suur valik töökohti. Meie vilistlased on leidnud tööd õpetajate, muuseumi- ja kirjastustöötajate, kriitikute, teadlaste ja maalikunstnikena, aga ka ajakirjanike, poliitikute ja kirjanikena. Euroopa Liit ootab tööle tõlke ja tõlkijaid, keda koolitatakse filosoofiateaduskonna tõlkekeskuses.

INFO:

Lossi 3, 224–229
Tel 737 5341
filos@ut.ee
www.fl.ut.ee

Elo-Hanna Seljamaa on rahvaluule 1. a magistrant. Oma bakalaureusetöö eest pälvis ta Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilaste teadustööde konkursil II preemia.

AIJA SAKOVA

Bioloogia-geograafiateaduskond

Miks peaks tulema õppima just bioloogia-geograafiateaduskonda?
Vastab õppeprodekaan filosoofiadoktor (geneetika) Reet Marits.

Loodusteaduslik haridus on hea ja tugev kapital iseseisvaks tegevuseks tulevasel töökohal. Pakume seda tänapäevasel tasemel, laiapõhjalise ja paindlikuna. Võimaluse selleks annab loodusteaduslike õppekavade täielik valik bakalaureuseõppest doktoriõppeni.

Bioloogia-geograafiateaduskond on loodusteaduskond nii klassikalises kui ka kaasaegses tähenduses, pakkudes üliõpilastele nii traditsioonilisi kui ka kaasaegsetest teadussaavutustest lähtuvaid loodusteaduslikke kursuseid. Teoreetilisi teadmisi saab kinnistada praktiliste töödega nii labori- kui välipraktikatel ning individuaalse uurimistööga, mis on vahetult seotud teaduskonna teadus- ja rakendusuuringutega.

Nii bakalaureuse- kui ka magistriõppekavadele toimub vastuvõtt pingerea alusel.

Mis erialasid saab õppida ja kus saavad lõpetajad tööd?

Vastuvõtt toimub kuuele bakalaureuseõppekavale (bioloogia, geenitehnoloogia, geoloogia, geograafia, keskkonnatehnoloogia, ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse) ja üheksal magistriõppekaval (bioloogia, geenitehnoloogia, geoloogia, geograafia, keskkonnatehnoloogia, ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse, bioloogiaõpetaja, geograafiaõpetaja, vee- ja mullateadus).

Bioloogia, geenitehnoloogia ning ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse bakalaureuseõppekava alusel koolitab teaduskond magistriõppes ka gümnaasiumi bioloogiaõpetajaid.

Geograafia ja geoloogia bakalaureuseõppekava alusel koolitame magistriõppes samuti gümnaasiumi geograafiaõpetajaid.

Geograafia, geoloogia, keskkonnatehnoloogia, bioloogia, ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse, agronoomia ja metsanduse eriala bakalaureuseõppe baasil on võimalik jätkata õpinguid vee- ja mullateaduse magistriõppes.

Kogemus näitab, et loodusteaduslik kõrgharidus Tartu Ülikoolist võimaldab tegutseda teaduse ja hariduse alal ning keskkonnaprobleemide lahendamisel, kuid iseseisvat tegevust ja analüüsivõimet rõhutava üldharidusena lubab töötada ka sootuks erialakaugetel töökohtadel.

Pakutava kvaliteeti kinnitab seegi, et Eestis on tippametikohtadel väga palju loodusteadlasi ning meie lõpetajad on alati oodatud välismaistes uurimisasutustes. Eesti puhas loodus ja meie kogemus sellega säästlikult toimetada omandab erilise tähtsuse Euroopa Liidu tingimustes. Seega leiab meie teaduskonnast igaüks midagi, et tulevikuühiskonnas edukalt toime tulla.

INFO:

Vanemuise 46–202
Tel 737 5820
biogeo@ut.ee
www.ut.ee/BG

Hariduse omandamise kõrvalt on võimalus aktiivselt osaleda ja ise organiseerida teaduskonna tudengite mitmekesist kultuuri- ja spordielu. Traditsioonilisteks üritusteks on saanud teaduskonna kümne- ja seitsmevõistlus, mitmesugused kevad- ja talvekoolid, kus võimalus diskuteerida maailmaasjade üle ja proovida oma esinemisoskust, ning loomulikult paljud stiilipeod. Igav ei hakka mitte kunagi.

Geenitehnoloogia üliõpilane Mari Järve on pälvinud edukate õpingute eest Hansapanga stipendiumi. VARJE SOOTAK

Füüsika-keemia- ja matemaatika-informaatikateaduskonna tudengid (vasakult Hendrik Nigul, Mihkel Kree ja Martin Pettai) on edukad ka rahvusvahelistel programmeerimisvõistlustel. Paremal võistkonna esindaja Ahto Truu. DAVID HILL

Füüsika-keemiateaduskond

Miks peaks tulema õppima füüsika-keemiateaduskonda?
Vastab füüsika 2. a üliõpilane Aigar Vaigu.

Meil on mõnusalt muhe olla. Tundub, et selline väljendusviis on natuke liialt familiaarne ametliku väljaande tarbeks, kuid ükski teine sõna ei kirjelda paremini siin valitsevat õhkkonda. Seltskond, kes sind siin ümbritseb, alates kaasüliõpilastest ning lõpetades õppejõududega, on lisaks kõikidele teistele headele ja vajalikele omadustele eelkõige humoorikas. See omakorda on eluterve suhtumise üks aluseid.

Kuid ärgem laskem end eelöeldust eksiteele viia, nagu oleks füüsika-keemiateaduskond ainult üks naljategemise koht. Siin tuleb teha tööd ja näha ka vaeva, sest teadmised ja arusaam meid ümbritsevast maailmast ja selle toimimisest ei tule lihtsalt.

See aga ei ole sugugi nii raske ja ületamatu, kui esmapilgul arvata võiks, sest õppekavad on koostatud nõnda, et iga järgnev põhineb eelneval ning iga eelnev on loomulikult varem lahtiseletatud ja selgeks tehtud.

On igati loomulik, et sageli ei saavuta elus pelgalt teooriaga midagi ning lõpliku arusaamise nähtustest ja nende olemusest annab praktiline kogemus ehk eksperiment.

Selles vaimus tegutseb ka füüsika-keemiateaduskond, võimaldades hulgaliselt laboratoorseid töid, mis on seotud loengutes omandatud teooriaga.

Loomulikult on lisaks neile praktilistele kogemustele hulgaliselt teisi ja sageli ehk ka populaarsemaid probleemülesandeid, mis tuleb lahendada teadustöös või koostööprojektides, mille teiseks osapooleks on sageli kõrgtehnoloogia ettevõtted.

Millegipärast on levinud arusaam, et reaalainete (loe: füüsika-keemiateaduskonna) lõpetanutel on «tulevik tume». Tahaksin selle väärarusaama ümber lükata. Nimelt on meie teaduskonna lõpetanuil kõige suurem võimalus tööd saada, sest teadmistepõhise majanduse suunas liikuv Eesti vajab rohkesti inimesi, kes mõistaksid kõrgtehnoloogiat, kasulikke materjale ning paljut-paljut muud, millel põhineb kõrgtehnoloogiline ühiskond. Ja kui see niivõrd ei köida, siis jääb alati võimalus tegeleda nn klassikalise teadusega ning ega ka füüsika- ja keemiaõpetajaid kunagi küllalt saa.

Igaühele, kes tahab aru saada «maailma asjadest» ehk tulla õppima füüsika-keemiateaduskonda, see võimalus antakse. Alates eelmisest aastast on meie teaduskonnas lävendipõhine vastuvõtt, mis tähendab, et puudub vastuvõtu piirarv.

INFO:

Tähe 4–101
tel 737 5520,
fktead@ut.ee
www.fk.ut.ee

Võime lõpmatuseni lugeda muinasjutte lendavatest laevadest ja kuulmisest seitsme maa ja mere taha ning laulda insener Garini hüperboloidist, aga need toredad mõtted jääksidki ainult unistusteks, kui poleks **füüsikuid** ja **keemikuid, materjaliteadlasi** ja **keskkonnatehnolooge** ning **infotehnolooge**, kes meie unistused välja mõtleksid ja valmis teeksid.

Tule meile ja maailm, mis ootab muutmist, on sinu ees valla!

Haridus-teaduskond

Miks peaks tulema õppima just haridusteaduskonda?
Vastab dekaan prof Toomas Tenno.

Meie erialad on suunatud neile, kes on huvitatud õpetajakutse omandamisest. Põhieesmärk on ette valmistada tulevasi õpetajaid, kes on võimelised lastes arendama loovust, otsustusvõimet ja suhtlemisoskust. Soovime koolitada õpetajaid, kellele saame usaldada haridusuuenduste elluviimise.

Ootame õppima inimesi, kes on otsustanud valida väga vajaliku, huvitava ja vastutusrikka õpetajaameti ning kes on motiveeritud elukestvaks hariduse omandamiseks, et olla õppimisvõimelised ja uuteks teadmisteks avatud.

Loodame, et meie lõpetajad on valmis muutma õpetamis- ja õppimismeetodeid tuupimiskesksuselt kõiki õpilasi arendavale arusaamisega õppimisele, täitma õpetaja kui õpikeskkonna kujundaja rolli.

Mis erialasid saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad?

Haridusteaduse bakalaureuseõppekavad valmistavad ette põhikooli mitme aine õpetaja magistriastme õppekavale pürgijaid, andes nii ainealase (humanitaar-, reaal- või loodusteaduslikes ainetes) kui ka üldkasvatusteadusliku ja psühholoogiaalase ettevalmistuse.

Eripedagoogika sobib pedagoogi- ja suhtlemiskalduvustega noortele, kes on valmis pühenduma tööle erivajaduste, puuete ja õpiraskustega lastega, nende vanemate ja puuetega täiskasvanutega. **Pedagoogika magistriõpe** on mõeldud neile, kel on kõrgharidus ja õpetajakutse või sellele vastav kasvatusteadustealane haridus.

Koolieelse lasteasutuse õpetaja bakalaureuseõppekava eesmärk on ette valmistada professionaalsete oskuste ja mitmekülgsete teadmistega koolieelse lasteasutuse õpetajaid.

INFO:

Salme 1a
tel 734 3620
haridus@ut.ee
www.ut.ee/ht/vastuvott

Klassiõpetaja õppekava alusel omandatakse teadmised ja oskused tööks esimeste kuni kuuendate klasside, sh kergemate õpiraskustega õpilastega. Eriala lõpetanud leiavad tööd klassiõpetajatena, samuti alg- või põhikooli õpetajana omandatud lisaerialal.

Muusika õppekava ülesanne on üldhariduslike ja muusikaalaste teoreetiliste teadmiste ning mitmekülgsete praktiliste oskuste andmine, et jätkata õpinguid muusikaõpetaja magistriõppes. Õppekavale kandideerijal on nõutav muusikaline ettevalmistus, samuti huvi muusika, aga ka kunsti- ja kultuurielu vastu. Bakalaureuseõppe lõpetanu võib töötada ringijuhina või klaverisaatjana, magistriõppe lõpetanud leiavad tööd muusikaõpetajana algklassidest kuni gümnaasiumini, harrastus- ja koolikooride juhina.

Esimest korda alustatakse vastuvõttu uutele, 3+2 magistriõppe õppekavadele (kasvatusteaduste, põhikooli loodusainete õpetaja, põhikooli humanitaarainete õpetaja). Magistriastme õppekava annab nõutava kvalifikatsiooni õpetada kolme valitud ainet põhikoolis.

Avatud ülikoolis on töötavatel õpetajatel võimalik omandada eripedagoogi, muusika, klassiõpetaja, koolieelse lasteasutuse õpetaja ja põhikooli reaalainete õpetaja eriala.

Vastu võetakse ka tehnikavaldkonna õpetaja erialale ning koolikorralduse ja põhikooli loodusteaduste õpetaja magistriõppesse.

Kehakultuuriteaduskond

Miks peaks tulema õppima kehakultuuriteaduskonda?
Vastab prodekaan prof Mati Pääsuke.

Liikumises on elu. Ühiskond peab kestmiseks panustama üha enam inimeste tervise säilitamisse ja parandamisse liikumisharjumuste kujundamise kaudu. Seetõttu võib õppimist TÜ kehakultuuriteaduskonnas pidada investeeringuks tulevikku.

Mida saab õppida?

Bakalaureuse- ja magistritaseme õppekavade nimetused on **füsioteraapia** ning **kehaline kasvatus** ja **sport**. Tartu Ülikool on ainus kõrgkool Eestis, kus liikumis- ja sporditeadustele põhinevat haridust antakse kõigil akadeemilistel astmetel, kaasa arvatud doktoriõppes. Õpitav on olemuselt mitmeid valdkondi koos käsitlev, mis peaks andma lõpetanutele tööturul hea konkurentsivõime. Teaduskonnal on pikaajalised sidemed paljude Euroopa kõrgkoolidega Erasmuse programmi raames ning ettevõtlikel ja õpitavast sügavuti huvitunud tudengitel on hea võimalus läbida osa stuudiumi välismaal.

Alusaineid õpivad füsioteraapia ning kehalise kasvatuse ja spordi bakalaureuseõppe üliõpilased koos, sest mõlema õppekava puhul põhineb edasine stuudium inimese organismi talitluse ning liigutustegevuse ja kehalise aktiivsusega kohanemise seaduspärasuste põhjalikul tundmisel. Füsioteraapia bakalaureuseõppes antakse ülevaade vastavast valdkonnast sotsiaal- ja tervishoiusüsteemis ning saadakse füsioterapeudi kutsestandardi III kutsekvalifikatsiooni tasemele vastav ettevalmistus.

Magistritasemel süvendatakse teadmisi ja omandatakse füsioterapeudi kutsestandardi IV ja V kutsekvalifikatsiooni tasemele vastavad oskused, ühtlasi spetsialiseerudes laste, täiskasvanute, geriaatrilisele või spordi füsioteraapiale. Kehalise kasvatuse ja spordi bakalaureuseõpe annab teadmised selle valdkonna sotsiaalkultuurilisest tähtsusest haridus- ja tervishoiusüsteemis. Omandatakse teadmised-oskused tööks treenerina ja spordijuhina. Magistriõppes süvendatakse teadmisi ja saadakse oskused töötamiseks kehalise kasvatuse õpetajana põhikoolis ja gümnaasiumis või treenerispordijuhina.

Õpetaja ettevalmistuse puhul valitakse lisaerialaks kas treeneri või terviseõpetuse õpetaja eriala.

Kus leiavad lõpetajad tööd?

Füsioteraapia eriala lõpetanud leiavad tööd füsioterapeudina raviasutustes, spordi- ja terviseklubides. Kehalise kasvatuse ja spordi eriala bakalaureuseõppe lõpetanud leiavad rakendust treeneri või spordijuhina, magistriõppe lõpetanud võivad lisaks nimetatud ameteile töötada kehalise kasvatuse ja terviseõpetuse õpetajana.

INFO:

Jakobi 5–205
tel 737 5360
kk@ut.ee
www.ut.ee/KK

Matemaatika-informaatikateaduskond

Miks peaks tulema õppima matemaatika-informaatikateaduskonda?
Vastab rakendusstatistika 1. a magistrant Teele Gornoi.

Eelkõige tasub tulla heal tasemel hariduse ning mõnusa õpikeskkonna pärast. Siin õppimine annab eelkõige mõtlemisvõime ja hea analüüsioskuse, asjade omamoodi tunnetuse. Matemaatiline mõtlemine on peaaegu kõikide eluvaldkondade alus.

Kindlasti ei saa ka maha vaikida toredat seltsielu, õppejõude ja kõiki ühisüritusi, mille tagab hea läbisaamine tudengite ja õppejõudude vahel.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd saavad?

Mina kui statistik soovitan kindlasti õppida matemaatilist statistikat. Statistikud leiavad tööd väga erinevatel aladel.

Need, kes kõrvalainena õpivad majandust, leiavad tööd kindlustuses ja panganduses. Teine suurem suund on biostatistika, mille lõpetajad leiavad tööd meditsiinilist analüüsi tehes näiteks ravimifirmades.

Eesti Statistikaamet on kindlasti kõige suurem tööandja. Üha rohkem saavad ka suuremad firmad ja riigiasutused aru andmetöötluse vajalikkusest ja palkavad tööle statistiku.

Vastu võetakse **informaatika, infotehnoloogia, matemaatika** ja **matemaatilise statistika** erialale. Bakalaureuseõppe lõpetamise järel on võimalik jätkata õpinguid magistritasemel lisaks eelnimetatutele veel **finants- ja kindlustusmatemaatika magistriõppes** ja kahel õpetajakoolituse erialal (gümnaasiumi matemaatikaõpetaja või informaatikaõpetaja).

INFO:

J. Liivi 2
tel 737 5860
math@ut.ee
www.math.ut.ee

Filosoofiateaduskonna doktorant Riste Keskpaik pälvis akad Lotmani Fondi semiootikastipendiumi. VARJE SOOTAK

Majandusteaduskond

Miks peaks tulema õppima majandusteaduskonda?
Vastab õppeprodekaan prof Helje Kaldaru.

Majandusteaduskond ootab õppima aktiivseid ja uudishimulikke inimesi, nii värskeid keskhariduse või kõrghariduse esimese tasandi hariduse (bakalaureuse- ja diplomiõpe) omandanuid kui ka juba mõnda aega töötanuid. Teadusülikoolile omaselt on suure tähelepanu all magistriõpe, eriti aga doktoriõpe, mis on majandushariduses ainus täielikult akrediteeritud õppekava.

Vastab rahvamajanduse 4. a üliõpilane Kerly Krillo.

Majandusharidus – see on mõtteviis. Mõtteviis, mis integreerib ja sisaldab endas väga erinevaid ning mõnikord esmapilgul justkui üksteisest kaugel olevaid aspekte.

Näiteks ei seosta inimesed sageli igapäevast majanduskäitumist matemaatika ning psühholoogiaga, kuid majandust õppides saab peagi selgeks, et need käivad käsikäes, täiendades üksteist ning võimaldades majanduses toimuvat laiemalt mõista.

Ainulaadsel viisil moodustub tervik, kus iga osa on oma kohal, kordumatu ning vajalik.

Ilmselt just põhjalikult läbimõeldud õppekava, mis oskuslikult teooriat praktikaga sidudes laiendab üliõpilaste teadmisi mõlemas valdkonnas, võimaldab TÜ majandusteaduskonna lõpetajatel kujundada Eesti arengut nii avalikus kui ka erasektoris. Seda eelkõige seetõttu, et siin õpetatakse noori inimesi mõtlema.

Mõtlema laiemalt, mitte üksnes ühe probleemi või projekti kontekstis, vaid nähes otsuseid ka perspektiivis. Juba esimestes loengutes saab selgeks, et majanduses on kõik tihedalt seotud ning selle arvestamises peitubki sageli töö edu.

Just see teadmine on majanduse mõistmisel ja mõtestamisel esmatähtis – hea juht on ühtaegu nii psühholoog kui ka finantsist, rääkimata muudest rollidest.

Õpingute kaudu kujuneb arusaam majanduse eri aspektidest. Nimetagem siinkohal vaid murdosa neist – rahandus, arvestus, statistika, ökonomeetria, juhtimine, majandusteooria… Teades, et tasuta lõunaid ei ole olemas ning hüvedel on oma hind, arvan, et majandushariduse omandamine TÜ majandusteaduskonnas on hea investeering nii tipptasemel õppejõudude tõttu (kellest paljud osalevad ka praktikas majanduselu suunamisel), tõsise ning distsiplineeriva töökeskkonna, enese proovilepaneku tõttu kui ka edasisi karjäärivõimalusi arvestades.

Kuna pakutavate spetsialiseerumissuundade hulk on lai (**rahandus**, **arvestus**, **juhtimine** jne), siis peaks igaüks endale südamelähedase eriala leidma. Seega julgen soovitada – tulge õppima TÜ majandusteaduskonda.

Vastab majandusteaduse 1. a magistrant Andrus Treiberg.

Tartu Ülikool on Eesti mainekaim ülikool, mis on tuntud oma hea õppetaseme poolest ka välismaal.

TÜ majandusteaduskonna uued õppekavad ja professionaalsed õppejõud garanteerivad tasemel hariduse ning annavad head võimalused tööturul läbilöömiseks.

Vastab majandusteaduse 1. a doktorant Dorel Tamm.

Majandusteaduskonnal on palju sidemeid kõrgkoolidega väljaspool Eestit. Selline koostöö võimaldab välislektorite kutsumist Eestisse ning meie doktorantide saatmist teistesse riikidesse oma haridust täiendama.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad?
Vastab õppeprodekaan prof Helje Kaldaru

Bakalaureuseõppes pakume **majandusteaduse** õppekava nii statsionaarses õppes kui ka avatud ülikoolis. Statsionaarses õppes on riigieelarvelistele kohtadele välja kuulutatud lävendipõhine vastuvõtt, avatud ülikoolis toimub vastuvõtt sisseastumiseksami tulemuste põhjal.

Magistriõppes on sel aastal viimast korda võimalik asuda omandama teaduskraadi (*magister artium* (majandusteadus)). Õpe on statsionaarne, oodatud on eelkõige nelja-aastase eelharidusega bakalaureused.

Majandusteaduse magistriõpe on loogiliseks jätkuks kolme-aastasele bakalaureuseharidusele, aga oodatud on ka diplomiõppe lõpetanud. Vastuvõtt toimub nii statsionaaris kui ka avatud ülikoolis sisseastumiseksami tulemuste põhjal.

Ärijuhtimise, ettevõtluse ning tehnoloogia juhtimise ja strateegilise juhtimise erialade magistriõpe, mis toimub ainult avatud ülikoolis, on suunatud eelkõige varasemat süstemaatilist majandusharidust mitteomavatele töökogemusega inimestele.

INFO:

Narva mnt 4
tel 737 6310
majandus@ut.ee
www.mtk.ut.ee

Sotsiaalteaduskond

Miks peaks tulema õppima sotsiaalteaduskonda?
Vastab dekanaadi juhataja Merelle Zeiger.

Sotsiaalteaduskond on ülikooli nooremaid, ühiskondlikele protsessidele orienteeritud ja väga interdistsiplinaarne teaduskond. Püüame korraldada õpet, mis ühtaegu annaks parimad ametioskused ja oleks sügavuti teaduspõhine. Sotsiaalteaduskonna erialad on kombinatsioon teoreetilistest teadmistest ja praktilistest oskustest. Teaduskonnas õpetab rida väljapaistvaid teadlasi, kelle uurimused ja tegevus on rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud: Jüri Allik, Wolfgang Drechsler, Jaanus Harro, Kalevi Kull, Dagmar Kutsar, Marju Lauristin, Mihhail Lotman, Tiina Randma-Liiv, Mikk Titma, Peeter Torop, Peeter Tulviste jt. Teaduskond on tugeva uurimisorientatsiooniga ja loob võimaluse teadustööks oma ala ekspertide juhendamisel.

Samas tegeletakse ka rakenduslike küsimustega ning pakutakse praktikavõimalusi nii kohalikes kui ka rahvusvahelistes koostöövõrgustikes. Sotsiaalteaduskonnas õppimine annab võimalusi läbi lüüa nii Eestis kui ka väljaspool Eestit, kas siis õpinguid jätkates või töötades. Koostöösidemed Euroopa ja Ameerika ülikoolidega võimaldavad tudengitel oma teadmisi ja kogemusi laiendada ning kogu õppeprotsessi interdistsiplinaarsemaks muuta. Sotsiaalteaduskond on avatud tarkadele ja võimekatele noortele, kes seejuures on õppimisvõimelised ja uutele teadmistele avatud.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad?

Tänavu võetakse üliõpilasi vastu viiele bakalaureuseõppekavale: ajakirjandus ja suhtekorraldus; psühholoogia; riigiteadused; semiootika ja kulturoloogia; sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika.

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna erialakatse koosneb kahest osast: kirjalik (11. juulil) ja vestlus 13. ja 14. juulil). Avaldatud tööde esitamine on soovitav, mitte kohustuslik.

Ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala bakalaureusetaseme lõpetanul on võimalus hakata tööle reporteri, pressiesindaja või suhtekorraldajana. Pärast bakalaureuseastme lõpetamist on võimalik minna edasi magistriõppesse kas ajakirjanduse, kommunikatsioonijuhtimise või meedia ja kommunikatsiooni erialal.

Psühholoogia õppekava võimaldab saada mitmekülgsed teadmised kaasaegse psühholoogiateaduse teooriatest ja meetoditest, psühholoogia eriharudest ja praktilistest kasutusvaldkondadest. Lõpetanud on leidnud töökohti mitmesugusetes valdkondades, kus tegemist inimsuhete korraldamise, inimeste valiku ning nõustamisega.

Bakalaureusekraad **riigiteaduste** alal annab laiapõhjalise sotsiaalteadusliku alushariduse koos olulisemate teadmistega riigiteadustest. Õpingute ajal on võimalik spetsialiseeruda avaliku halduse, võrdleva poliitika või rahvusvaheliste suhete erialale, mille edasine põhjalikum õppimine jätkub magistrantuuris. Riigiteaduste eriala lõpetajatel on alati olnud kõrge läbilöögivõime tööturul.

Vilistlased on leidnud tööd nii avalikus, era- kui ka kolmandas sektoris ja nii siseriiklikes kui ka rahvusvahelistes organisatsioonides.

Semiootika ja kulturoloogia õpingute süntees taotleb kompetentsust kultuurivaldkondades, milles Eestis asjatundjaid napib (meedia-, keskkonna-, filmianalüüs, sotsiokriitika jne). Kitsamaks spetsialiseerumiseks saab kultuurisemiootika, biosemiootika ja sotsiosemiootika vahel valides jätkata õpinguid magistrantuuris. Semiootika ja kulturoloogia on eriala kultuurihuvi ja süvenemissooviga inimesele.

Sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eriala lõpetanuid kohtame üsna erinevates ametites: riigiametnikust eduka ärimeheni, teadurist, sotsioloogist meedia- ja reklaamispetsialistini. Sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika suuna valinutest saavad asjatundjad, kes tunnevad ühiskondlikke protsesse ja aitavad hinnata ning leevendada sotsiaalseid riske.

INFO:

Tiigi 78–116, 117
tel 737 5957
so@ut.ee
www.so.ut.ee

TÜ Pärnu Kolledž

Miks peaks tulema õppima Pärnu kolledžisse? Vastab turismi- ja hotelliettevõtluse 3. kursuse tudeng Tõiv Jõul.

Pärnu kolledž pakub väljaspool Tallinna ja Tartut parimat võimalust omandada hea haridus. Uus ja avar õppehoone koos raamatukogu, arvutiklasside ja kohvikuga tekitab tõeliselt meeldiva õpikeskkonna. Kogu kool on kaetud WiFi levialaga ning ka linnas on palju avalikke Internetipunkte. Kõike seda toetab tasemel õpe – ülihead noored ja nooremeelsed õppejõud, perspektiivsed erialad, kus teoreetilise materjali omandamisele lisab rõhku iga-aastane praktikakogemus ettevõtetes. Praktikat on võimalik teha mitte üksnes Eestis, vaid ka väljaspool. Praeguseks on tudengid sooritanud oma praktikat nii Saksamaal, Suurbritannias, Prantsusmaal, Soomes kui ka USAs. Rahvusvahelisust lisavad ka õppimisvõimalused välismaal.

Kuigi Pärnu on rahulik linn, muudavad tudengid lahedate tudengiürituste ning aktiivse tegevusega koha eluliseks. Ja mis peamine – sõbralikud ja kokkuhoidvad inimesed! Kõik see moodustab mõnusa õhkkonna, tunde, et tahad kuuluda just meie suurde perre.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad? Vastavad lektoraatide esindajad.

Kolledžis on võimalik õppida kuuel erialal. Rakendusliku kõrghariduse annavad ärijuhtimise, turismi- ja hotelliettevõtluse, sotsiaaltöö korralduse ning kalanduse ja veekogude majandamise erialad, mida saab õppida nii päevases õppes kui ka avatud ülikoolis.

Avatud ülikoolis saab omandada kõrgharidust bakalaureuseastmes majandusteaduse erialal ja magistriõppes turismigeograafia erialal.

Kolledži vanimaks erialaks on **ärijuhtimine**. Eriala sihtrühmaks on noored, kes näevad oma tulevikku ettevõtja või juhina, samuti juba tegutsevad praktikud, kes tunnevad vajadust end täiendada. 2005/2006. õppeaastast on võimalik spetsialiseeruda projektijuhtimisele.

Juba aastaid on ülipopulaarne **turismi- ja hotelliettevõtluse eriala**.

Sotsiaaltöö korralduse eriala koolitab sotsiaaltöötajaid ning sotsiaaltöö korraldajaid.

Kalanduse ja veekogude majandamise eriala on Eesti veekoguderikkust ja ulatuslikku rannajoont silmas pidades jätkuvalt oluline, nõudlus selle eriala spetsialistide järele on tõusnud veelgi seoses Eesti ühinemisega Euroopa Liiduga.

2002. õppeaastast avati koostöös TÜ majandusteaduskonnaga **majandusteaduse** bakalaureuseastme eriala, mis annab akadeemilise majandushariduse.

2004. a avati koostöös TÜ bioloogia-geograafiateaduskonnaga turismigeograafia magistriastme eriala. Õppetöö toimub nii Pärnus kui ka Tartus.

Enamik kolledži lõpetajaid asub tööle omandatud erialal, saades rakendust «seinast seina» – avalikus, äri- ja mittetulundussektoris. Suureneb nende tudengite arv, kes jätkavad kolledži lõpetamise järel õpinguid magistriastmes Tartu Ülikoolis või mujal.

INFO:

Ringi 35
80010 Pärnu
tel 445 0537,
445 0521
info@pc.ut.ee
www.pc.ut.ee

Narva kolledži üliõpilaste ristimine tatjanapäeval. IRINA KIVIMÄE

Tartu Ülikooli Narva Kolledž

Miks tulla õppima Narva kolledžisse? Vastab klassiõpetaja eriala 2. kursuse üliõpilane Diana Arhipova.

Narva on väga ilus ja puhas linn. Siin on palju rohelust. Narva on kiiresti muutuv ja arenev ELi piirilinn. Siin on hea elada ja õppida, on võimalused enese realiseerimiseks.

Üks võimalusi on omandada pedagoogiline kõrgharidus Narva kolledžis.

Õpetajaamet on läbi aegade hinnas olnud. Kolledži uued erialad noorsootöö ja kohaliku omavalitsuse korraldus arvestavad ka tulevikuvajadusi. Õppekavades on teooria ja praktika tihedalt põimunud.

Peale põhieriala saame teise või ka kolmanda eriala, mis teeb meid tööturul konkurentsivõimelisemaks. Õppetöös on suureks abiks õppejõud, ka professorid ja teised oma ala spetsialistid Tartu Ülikoolist, Saksamaalt, Venemaalt.

Üliõpilase elu kolledžis ei ole ainult õppimine. Siin toimuvad mitmesugused üritused, näitused, kontserdid, on välja kujunemas traditsioonid.

Ennast on võimalik proovile panna KVNis (lõbusate ja leidlike huumoriklubi), Narva tudengite päevadel, Vene üliõpilasseltsis. Tatjanapäeval on üliõpilasteks pühitsemine.

Üliõpilased saavad õppida ka välismaal. Seda soodustab asjaolu, et kolledžis on võimalik õppida mitmesuguseid keeli, näiteks inglise, saksa, rootsi, soome või prantsuse keelt.

Vanemate kursuste üliõpilased on õppinud Austrias, USAs, Venemaal, Rootsis, Soomes.

Meeldib, et kolledžis on avarad ja remonditud auditooriumid, suur arvutiklass ja hea raamatukogu, paljundusmasinad igal korrusel.

Kõige rohkem meeldib aga kolledži üliõpilaspere. Meid ei ole palju ja seepärast tunnevad kõik peaaegu kõiki. Arvan, et sõbralikud suhted üliõpilaste vahel ongi see, mis teeb meie kolledži eriliseks – see ongi Narva kolledži omapära.

Mida saab õppida ja kus lõpetajad tööd leiavad? Vastab direktor filosoofiadoktor Katri Raik.

Narva kolledž on üks väike valik suure ülikooli sees. Meie kolledž on hea võimalus venekeelsete koolide lõpetajatele. Just teile püüame me oma kakskeelsete õppekavade abil toeks olla ning heatasemelist ülikooliharidust võimaldada.

Kolledžis saab õppida **vene- ja mitmekeelse lasteaia õpetajaks, klassiõpetajaks ja humanitaarainete õpetajaks vene õppekeelega põhikoolis**.

Oleme ainus kõrgkool Eestis, kes on endale sellise eesmärgi seadnud.

Juba terve aasta on üliõpilased edukalt õppinud kolledžis ka kahel uuel erialal, need on **noorsootöö ja kohaliku omavalitsuse korraldus**. Mõlemad on rakenduskõrghariduse õppekavad, õpetatakse eesti keeles ja lähtuvad tööjõuturu vajadustest.

Kolledžit ei maksa peljata ka neil, kes eestikeelse kooli lõpetanud. Teie saate oma hariduse emakeeles ning õpite juurde väga hea vene keele, mis kindlasti tulevikus abiks.

Meie peamine ülesanne on anda oma üliõpilastele haridus, mis võimaldab leida korralikku tööd.

Mina soovin teile julgeid valikuid ja edukaid riigieksameid!

INFO:

Kerese 14,
Narva
tel 356 0608
college@narva.ut.ee
www.narva.ut.ee

TÜ Türi Kolledž

Elle Raudsepp
direktor, magister

Kujutades tänase gümnaasiumilõpetajana oma elu ette tuleviku Eestis, kaaluksin tõsiselt õppimist Türi kolledžis, kus õpetatakse rahvusvaheliselt akrediteeritud õppekava järgi keskkonnateadust.

Meie eriala valinud üliõpilased omandavad teadmisi ja oskusi keskkonnaga seotud ainetes. Eriala on praktilise suunitlusega, enamik õppekava ainetest sisaldab peale loengute veel seminare ja praktikat.

Türi kolledži eripära on kindlasti see, et suure osa õppejõududest moodustavad keskkonnapraktikud. Oma teadmisi keskkonnakorraldusest, õigusaktidest, Euroopa Liidu keskkonnapoliitikast, Eesti keskkonnaprobleemistikust ja valuküsimuste lahendamisest ning keskkonnaplaneerimisest jagavad üliõpilastele keskkonnaministeeriumi, -inspektsiooni, -teenistuste, -ettevõtete ja maavalitsuste ning kohalike omavalitsuste töötajad.

See, et kolledž asub väikelinnas, tagab noortele rahuliku ja soodsa õpikeskkonna. Õppetöö toimub renoveeritud hoones. Kolledžil on mugav ühiselamu, kuhu saavad koha kõik üliõpilased.

Pidevalt täiendatakse erialaraamatukogu, kõik üliõpilased saavad kasutada arvutiklassi, Internetiühendus on nii õpperuumides kui ka ühiselamus.

Makstakse riiklikku õppetoetust, sellele lisaks keskkonnastipendiumi väga heade keskkonnaalaste uurimuslike tööde eest.

Keskkonnateaduse õppekava läbinu saab Tartu Ülikooli diplomi keskkonnateaduse erialal.

Lõpetajal on head erialased teoreetilised teadmised ja praktilised oskused. Türi kolledži lõpetajad on leidnud tööd kohalikes omavalitsustes ja riigiasutustes ning paljudes ettevõtluse valdkondades. Miks ka mitte rajada oma ettevõte või kandideerida euroametnikuks.

Eriala on võimalik õppida ka avatud ülikooli raames.

INFO:

Viljandi 13B
72 213 Türi
tel 38 49 163
info@tc.ut.ee
www.ut.ee/TC

Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž

Siiri Maimets
Euroopa kolledži
koordinaator

Euroopa kolledž on siirdeühiskondade ja eurointegratsiooni temaatikaga tegelev interdistsiplinaarne õppe- ja uurimiskeskus.

Kolledži eesmärk on sotsiaalteaduste õpetamise taseme tõstmine rahvusvahelise koostöö ja teadmiste siirde kaudu ning interdistsiplinaarsete poliitikauuringute arendamine.

Euroopa kolledžis on võimalik omandada **sotsiaalteaduste magistrikraad** Euroopa õpingutes. Magistriprogrammi eesmärk on pakkuda universaalset, heal tasemel kaasaegset haridust, mis rahuldaks tööandjate vajadusi nii avalikus kui ka erasektoris.

Pakutavad kursused analüüsivad põhjalikult Euroopa Liidu kujunemist, tegevust ning integratsiooni mõjusid Eestile. Õppetööd viivad läbi TÜ majandus-, õigus- ja sotsiaalteaduskonna õppejõud, külalislektoritena kaasatakse nii Eesti vastava valdkonna tipptegijaid kui ka väliseksperte.

Euroopa Liidu alased teadmised on muutunud hädavajalikuks peaaegu kõigil elualadel. Interdistsiplinaarne haridus annab programmi lõpetajatele pädevuse tänapäeva keerukate probleemsituatsioonide oskuslikuks lahendamiseks. Akadeemilised käsitlused ja teoreetiline raamistik on õppeprotsessis tasakaalus rakenduslike aspektidega, traditsioonilised loengud vahelduvad aktiivset osalemist võimaldavate seminaridega. Kuigi programmi keskmes olev teemaring on seotud Euroopa Liiduga, on antav haridus mitmekülgne ja laiahaardeline ning võimaldab jätkata õpinguid doktoriõppes.

Magistriõpe Euroopa kolledžis teenib ennekõike nende õppijate huve, kes soovivad õppimise kõrval ka töötada. Õppetöö toimub avatud ülikoolis reeglina igal kolmandal nädalavahetusel reedest pühapäevani.

Euroopa kolledž on tudengite hulgas hinnatud. Meie õppijad on varustatud asjakohaste õppematerjalidega, õppetöö info on koondatud kolledži kodulehele, õppijaid toetavad kogenud spetsialistid.

Oluline roll meeldiva õpikeskkonna loomisel on ka meie magistrantidel endil – interdistsiplinaarses programmis avaneb võimalus õppida kaaslaste kogemustest, arendada kontakte ning leida lahendusi igapäevases töös esile kerkinud probleemidele.

INFO:

Lossi 3–303
Tel 737 5645
euro@ec.ut.ee
http://ec.ut.ee/ec

Bakalaureuseõpingute planeerimine ja magistriõppesse astumine Tartu Ülikoolis

Ülle Hendrikson
tasemeõppetalituse juhataja

Aili Saluveer
õppekorralduse spetsialist

Mida tuleks bakalaureuseõpingute planeerimisel magistriõppega seoses silmas pidada?

Bakalaureuseõppes on üliõpilasel võimalik valida oma peaaine kõrvale mooduleid, millest kujuneb kõrvalaine. Kõrvalaine baasilt on võimalik planeerida magistriõppes jätkamist, kuna magistriõppesse astumiseks ei kehtestata eeldusaineid üle 44 ainepunkti. Kõrvalaine maht kujuneb suuna- ja erialamoodulite ning valikainete moodulite läbimisel ligikaudu niisama suureks. Seega on kasulik tutvuda magistriõppekavade eeldusainetega juba bakalaureuseõpingute algul, et planeerida oma tulevikku magistriõppes.

Magistriõppe vastuvõtt

Sel aastal astuvad magistriõppesse esimesed uute, 2002. aastal kinnitatud bakalaureuseõppe õppekavade järgi õppinud üliõpilased.

Uus magistriõpe annab põhjalikumad teadmised erialal ja ettevalmistuse, et töötada oma ala spetsialisti- na või jätkata doktoriõppes. Uude magistriõppesse võivad kandideerida kõik bakalaureuseõppe lõpetanud, sh neljaaastase bakalaureusekraadiga isikud. Konkurss on avatud ka teiste kõrgkoolide lõpetajatele ning varasematel aastatel bakalaureuseõpingud lõpetanud haridustee jätkajatele.

Kuidas kandideerida

Vastuvõtt teadus- ja kutsemagistriõppesse ning õpetajakoolituse aastale toimub sel suvel viimast korda.

Magistriastmes saab kandideerida kahele õppekavale, avaldusel tuleb märkida eelistuste järjekord.

Paremusjärjestuse koostamisel aluseks võetavad nõuded on avaldatud Internetis aadressil www.ut.ee/sisseastumine. Kõigil magistriõppesse kandideerijatel tuleb sooritada sisseastumiseksam, mis seab sisseastujad oluliselt võrdsematesse tingimustesse ja nii tagatakse vastuvõetute ühtlasem tase.

Kui kandideeridakse kõrvalaine baasilt või on lõpetatud mõni teine ülikool, tuleb taotleda varasemate õpingute vastavuse hindamist magistriõppekavaga määratud eeldusainetele. Hindamiseks tuleb esitada avaldus ja akadeemiline õiend või tõend õppetulemuste kohta. Hindamise kohta saab infot aadressilt www.ut.ee/sisseastumine/mag_dok/eeldusained ning vajalike eeldusainete kohta magistriõppe vastuvõtutingimuste juurest aadressilt www.ut.ee/sisseastumine/mag_dok/tingimused.

Enamikul õppekavadel on nõutavate eeldusainete maht 32–44 AP.

Erialasid, mis lubavad ilma eeldusaineteta tulla, on kokku kümme, neist kuus on avatud ülikooli erialad (päevases õppes ei ole). Enamik neist nõuab muid lisatingimusi, nt erialal töötamine ja juhtimiskogemus.

Eeldusainetest

Eeldusaineid ei ole järgmistel õppekavadel: religiooniantropoloogia, infokorraldus, konverentsi- ja kirjalik tõlge (eelduseks väga hea inglise, saksa või prantsuse keele oskus), ettevõtlus ning tehnoloogia juhtimine, ärijuhtimine, strateegiline juhtimine, haldusjuhtimine, Euroopa õpingud, Balti õpingud (ingliskeelne õppekava).

Suhteliselt vähe nõutakse eeldusaineid ajakirjanduse, meedia ja kommunikatsiooni ning kommunikatsiooni juhtimise erialadel (16 AP), kultuuriväärtuste säilitamine (18 AP), informaatika, informaatikaõpetaja, infotehnoloogia ning avalik haldus (20 AP). Väga suur ei ole nõutavate eeldusainete maht (24 AP) ka bioloogia, geograafia, geoloogia, vee ja mullateaduse, keskkonnatehnoloogia, matemaatilise statistika ning finants ja kindlustusmatemaatika magistriõppesse astumisel.

Arstiteaduskonnas rahvatervishoiu ja õendusteaduse erialal saavad aga jätkata vaid need, kellel on bakalaureusekraad või kutsekõrgharidus vastavalt kas tervise valdkonnas või õenduse alal. Narva kolledžis koolieelse lasteasutuse õpetaja (vene õppekeele baasil) erialal jätkamiseks peab olema koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala diplom.

Varasemate õpingute vastavuse hindamist saab taotleda aasta ringi ja sisseastumisperioodil 1. juulini (avatud ülikooli kandideerimisel 15. juuli või 19. augustini). Kui õpingud hinnatakse magistriõppesse kandideerimise nõuetele mittevastavaks, saab taotleja komisjonilt vajalike eeldusainete osas soovitusi.

Avatud ülikool pakub paindlikke õppimisvõimalusi

Kaja Karo
avatud ülikooli
õppekorralduse spetsialist

TÜ avatud ülikooli on oodatud kõik, kes soovivad omandada kõrgharidust või kraadi, jätkata omal ajal pooleli jäänud õpinguid, omandada uut eriala või täiendada oma erialaseid teadmisi ja oskusi.

Avatud ülikool on seadnud eesmärgi pakkuda kõrgel akadeemilisel tasemel paindlikke õppimisvõimalusi eri sihtgruppidele. Ennekõike sobib avatud ülikool just neile inimestele, kes pere, töö või muude kohustuste kõrvalt ei saa igapäevaselt õppetöös osaleda.

Õppijasõbralik õppekorraldus

Avatud ülikoolis on rõhk asetatud üliõpilase juhendatud ning õppematerjalide toel toimuvale iseseisvale õppetööle.

Auditoorne õppetöö korraldatakse sessiooniti. Õppesessioonid toimuvad enamasti kord kuus 2-3-päevastena (harvem 6-7-päevastena), sisaldades nii loenguid, praktikume kui ka seminare.

Reeglina on avatud ülikooli õppetempo aeglasem kui päevases õppes. 40 ainepunkti (AP) asemel kogutakse 25–30 ainepunkti aastas. Nii kulub nt kolmeaastase bakalaureuse õppekava läbimiseks neli aastat. Õpingute osana saab arvestada ka varasemaid õpinguid ning töökogemust.

Kuidas toimub sisseastumine

Kuna avatud ülikooli üks eesmärk on suurendada just täiskasvanud õppijate juurdepääsu haridusele, siis toimub ka sisseastumine teiste reeglite alusel kui päevases õppes. Peamine erinevus on see, et avatud ülikoolis ei toimu lävendipõhist vastuvõttu ning õppima asumiseks ei ole vaja sooritada riigieksameid.

Vastuvõtt toimub pingeridade alusel ning arvesse võetakse gümnaasiumi lõputunnistuse hindeid ja sisseastumiseksamite tulemusi. Sisseastumiseksamiteks on enamasti kirjalik test, essee või vestlus.

Mõnel erialal võib nõutavaks või soovitavaks tingimuseks olla ka varasem töökogemus.

Avatud ülikooli õpingute sisu, nõuded ja kvaliteet ei erine millegi poolest TÜ traditsioonilisest õppest, sest õppetööd teevad teaduskonnad ja kolledžid. Õppekava täies mahus läbinud üliõpilane saab Tartu Ülikooli diplomi.

Laienevad sotsiaalsed garantiid

Avatud ülikooli õppetöö on reeglina tasuline ning hind varieerub teaduskonniti ja õppekavati. Ühe AP hind jääb vahemikku 400–1000 krooni. Riikliku koolitustellimuse raames saavad õppida avatud ülikooli bakalaureuseõppes töötavad õpetajad, kuid aastaaastalt hakkab üha rohkem suurenema riikliku koolitustellimuse osatähtsus ka magistriõppes.

Kuni 2003/2004. õppeaastani õppisid avatud ülikooli üliõpilased kaugõppes. Neile ei laienenud üliõpilaste sotsiaalne toetussüsteem, samuti ei saanud nad taotleda stipendiume ega õppelaenu. Vastavalt õppetoetuste ja õppelaenu seadusele laienevad need õigused nüüd ka avatud ülikoolis täiskoormusega õppivatele üliõpilastele.

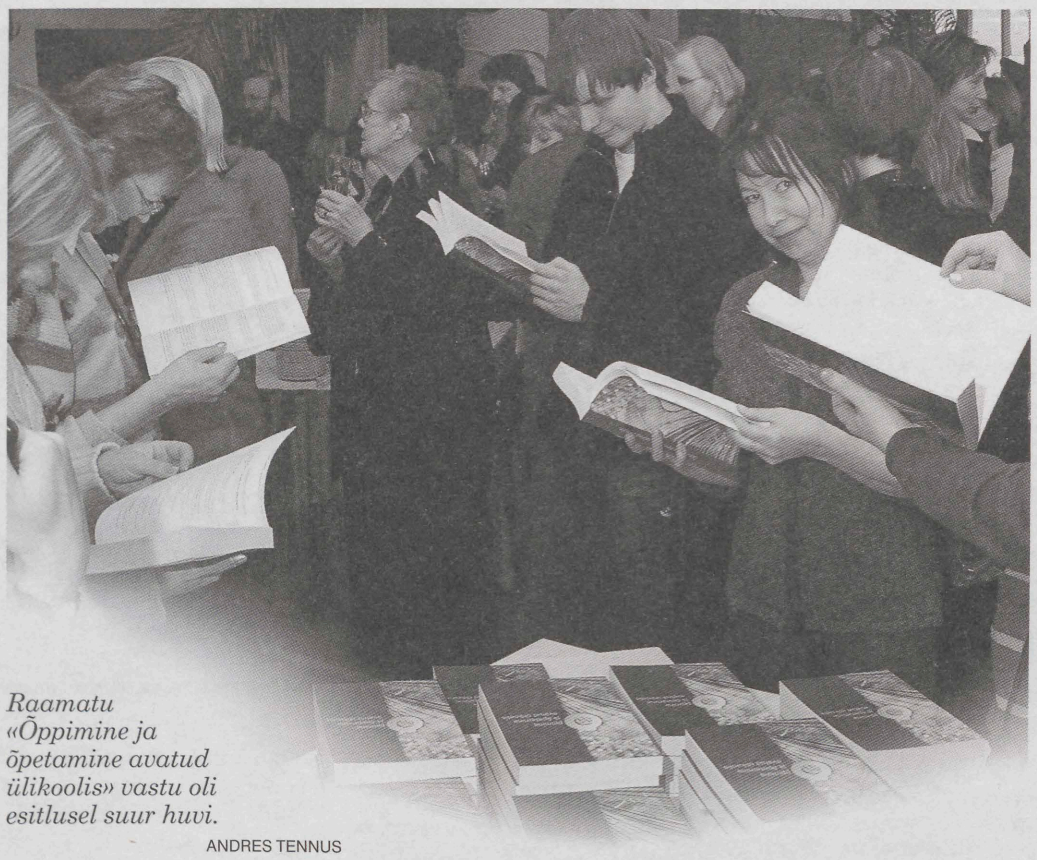

Raamatu «Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis» vastu oli esitlusel suur huvi.

ANDRES TENNUS

INFO:

Lossi 24,
51003 Tartu
tel 737 5201, 737 5200
utop@ut.ee

LAHTISTE USTE PÄEV

Tartu Ülikoolis 22. märtsil ülikooli kolledžites 23. märtsil

22. märtsil Tartus

TÜ peahoone aulas, Ülikooli 18

10.00–10.30	TÜ üliõpilasesinduse tervitus
10.30–11.05	haridusteaduskond/õpetajate seminar
11.15–11.50	filosoofiateaduskond
12.00–12.35	sotsiaalteaduskond
12.45–13.20	õigusteaduskond
14.45–15.20	arstiteaduskond
15.30–16.05	bioloogia-geograafiateaduskond
16.15–16.50	majandusteaduskond

TÜ peahoone aud 102, Ülikooli 18

12.00–12.35	füüsika-keemiateaduskond
12.45–13.20	Türi kolledž
13.30–14.05	kehakultuuriteaduskond

TÜ peahoone aud 307, Ülikooli 18

15.00–15.35	usuteaduskond

Matemaatika-informaatikateaduskond

14.00–14.35	õppehoones Liivi 2.

Pärast teaduskonna üldist infotundi on võimalik külastada filosoofia-, bioloogia-geograafia-, füüsika-keemia-, haridus- ja sotsiaalteaduskonna õppehooneid.

Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis

10.30–17.00	infotunnid, üliõpilasorganisatsioonide etteasted ja ekskursioonid

Tartu Ülikooli raamatukogus

13.00 ja 15.00	ekskursioonid

23. märtsil Pärnus

11.00	Pärnu kolledž – õppehoone, Ringi 35

23. märtsil Türil

11.00	Türi kolledž – õppehoone, Viljandi 13b

23. märtsil Tallinnas

14.00, 15.00 või 16.00	õigusinstituut – õppehoone, Kaarli pst 3

23. märtsil Narvas

15.00	Narva kolledž – õppehoone Kerese 14

23. märtsil Tartus

14.15	Euroopa kolledž – Lossi 3–306, Euroopa õpingute magistriprogrammi infotund

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja pälvisid endine prof **Mikk Titma**, dots **Lembi Tamm**, teadur **Ülle Reier**, endine assistent **Eha Kuus**, teaduskooli spetsialist **Natalia Nekrassova** ja desinfektor **Valve Mähar**.

Väikese medali ja tänukirjaga autasustati endist professorit **Raik-Hiio Mikelsaart**.

Skytte päev

24. märtsil kell 15 algab ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis Skytte päev.

Ajaloolane Toomas Hiio peab ettekande «Preester ja burš», ülikooli ajaloo muuseumi teadusdirektor Lea Leppik «Professori palgaks pool adramaad?».

Skytte medal antakse Riigikogu I aseesimehele Andres Lipstokile.

Järgneb Mart Kivastiku näitemäng «Tartu päev» (Hannes Kaljujärv – Gustav II Adolf, Merle Jääger – kuninganna Maria Eleonora, Raivo Adlas – Johan Skytte).

FI tunnustas üliõpilasuurijaid

Füüsikainstituudi tudengistipendiumi konkursil jagati stipiraha kuue eduka õppuri ja aktiivselt instituudi teadus- ja arendustöös osaleva põhiõppeüliõpilase ning magistrandi vahel.

Instituudi teadusdirektori Marco Kirmi sõnul tuli tudengistipendiumi konkursil esikohale (3000 kr) materjaliteaduse 3. a üliõpilane Martin Järvekülg (juh V. Reedo). 2.–3. kohta jagasid materjaliteaduse 4. a üliõpilased Madis Paalo (juh T. Tätte) ja Urmo Visk (juh A. Suisalu).

Magistriõppes sai esikoha stipendiumi (3000 kr) 1. a. füüsikamagistrant Heli Valtna (juh prof P. Saari). 2.–3. kohta jagasid Sven Lange (2. a füüsika, juh. I. Sildos) ja Raul Rammula (2. a, materjaliteadus, juh prof V. Sammelselg ja J. Aarik).

Kõiki kaheksat tunnustati ka diplomi ja medaliga «Füüsika Instituudi väike briljant».

Naiskoor tuli esimeseks

12. ja 13. märtsil Tallinnas toimunud Eesti Naislaulu Seltsi 10. aastapäeva võistulaulmisel oli A-kategoorias esimene ja kohustusliku laulu (Veljo Tormise «See on me kodu») parim esitaja TÜ Akadeemiline Naiskoor Vaike Uibopuu juhatusel. Vaike Uibopuu pälvis ka žürii dirigendipreemia.

Kolmandaks tuli TÜ õpetajate seminari naiskoor (dirigent Ülle Sakarias).

C-kategoorias tuli teisele kohale ülikooli naiskoori vilistlaskoor Vaike Uibopuu juhatusel.

TÜ Akadeemilise Naiskoori 60. aastapäeva kontsert toimub 1. aprillil kell 18 Jaani kirikus. Triin Kochi juhatusel esitatakse Pergolesi «Stabat mater».

2. aprillil kell 16 algab TÜ aulas juubelikontsert «Ood armastusele».

Arstitudengite pöördumine

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts teeb oma pöördumises ettepaneku mitte kehtestada seadusemuudatust, mis lubab autot juhtida kuni 0,49-promillise alkoholijoobega. «Eestis on roolijoodikute poolt põhjustatud avariid /---) liiga igapäevane probleem, mis tähendab, et joovastavate ainete tarbimise kultuur pole ühiskonda veel kohandunud,» märgitakse pöördumises.

Uusi näitusi

Botaanikaaias avatakse täna kl 15 nädalalõpu palmide näitus (datli-, kookos- jt palmid). Infotahvlitel nimetused, levik, kasutamine ja kaitsmine. Enamik palme on palmihoones, uuemaid liike saab näha külastuskeskuses. Kuu lõpuni on õppeklassis vaadata maalikunsti eriala üliõpilase Peeter Ora maalinäitus. Näitused on lahti iga päev kl 10–17.

Ajaloo muuseumis avatakse täna kl 16 näituste saalis arheoloogianäitus «Maapõue peitunud saladused».

ÕNNITLEME

75

Helmut Heiter, heakorrameister – 20. märts

55

Eha Lambing, raamatukoguhoidja – 23. märts

50

Maere Reidla, vanemteadur – 24. märts

45

Tiina Paalme, teadur – 23. märts

35

Ott Toomet, teadur – 18. märts

30

Bruno Mölder, erakorraline teadur – 18. märts
Anni Silk, teadur – 18. märts
Enn Rebaste, arvutispetsialist – 21. märts
Ly Sõõrd, haridustehnoloog – 22. märts

25

Kristjan-Olari Leping, lektor – 21. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TEATED

19. märtsil kl 10 juhatatakse sisse **VIII Eesti Harjutuskohtu võistlus** Riigikohtus. Võistluse eelvoorud algavad kl 11 ja kell 13.30. Finaalvooru algusaeg on 15.30.
Info: tel 515 7587, heleri.tammiste@raidla.ee, www.harjutuskohus.ee.

19. märtsil kl 12.15 algab Liivi 2-111 **matemaatika-informaatikateaduskonna vilistlaspäev**.
Info: Mati Kilp, tel 737 5861, mati.kilp@ut.ee.

27. märtsil kl 12 algab TÜ peahoones langenud **vabadusvõitleja päeva IX aulakonverents**.
Mälestatakse 27. märtsil 1981 Vologdas poliitvangina hukkunud TRÜ keemiadotsenti Jüri Kukke. Tänavuse konverentsiga tähistatakse Eesti Kongressi kokkukutsumise 15. aastapäeva. Esinevad Mart Niklus, Enn Tarto, Kalju Mätik, Priit Silla, Harald Tillemann jt.
Info: tel 737 5100, rein.vanja@ut.ee.

KAITSMISED

22. märtsil kl 15 kaitseb Biomeedikumi aud 1006 biomeditsiinimagistri kraadi **Kertu Rünkorg**. Magistritöö teema on «CCK2 retseptori geneetilise väljalülitamise mõju opioidergilise süsteemi talitlusele ajus». Juhendaja: prof Eero Vasar. Oponent: dots Paavo Pokk.

24. märtsil kl 11 kaitseb geograafia instituudis Vanemuise 46-327 **Marica-Maris Paju** maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal magistritööd «Tartumaa kaitsealade ja looduskeskuste areng ning roll loodushariduses». Juhendaja: prof Tõnu Oja.

LOENGUD

19. – 20. märtsil toimub Taevaskojas **arheoloogia-geograafia kevadkool**, mille üldiseks teemaks on «Piirid looduses ja kultuuris». Kevadkooli eesmärk on anda üliõpilastele ja noortele teadlastele võimalus kohtuda ning arutada probleeme, mis võiksid huvi pakkuda nii arheoloogidele, ajaloolastele kui ka geograafidele. Registreerumine: Martti Veldi, mveldi@msn.com, 566 13836 või Sander Tint, meelt6iv@ut.ee, 556 41345.

23. märtsil kl 12.15 peab Narva mnt 4 **majanduspoliitikaalaste loengute sarjas loengu** EV haridus- ja teadusminister Toivo Maimets.

23. märtsil kl 12.15 toimub klassikalise filoloogia õppetoolis Ülikooli 17-414 Göttingeni Ülikooli klassikalise filoloogia seminaris **prof dr Peter Kuhlmanni loeng «Ovid als Theologe»** (sks keeles). Prof dr Peter Kuhlmann on Göttingeni Ülikooli ja Tartu Ülikooli klassikalise filoloogia erialade koostöö koordinaator, lähem info tema kohta: www.klaphi.uni-goettingen.de/kuhlmann.html

24. märtsil kl 16 peab **akadeemik Jaan Einasto ülikooli aulas loengu «Maailma ehitusest»**. Loeng on esimene avalike loengute sarjast, mille rahvusvahelise füüsika-aasta (WYP2005) puhul korraldab Eesti Füüsika Selts. Loengut saab reaalajas jälgida ka internetist aadressil http://video.ut.ee/.

Aprillis-mais toimub pedagoogika osakonna WebCT kursus «Multikultuuriline haridus» 2 AP. Registreeruda: karmen.trasberg@ut.ee.

Kaitseliidu Tartu maleva akadeemiline malevkond saab 80

Ivar Jõesaar
ajakirja Kaitse Kodu toimetaja

19. märtsil tähistavad akadeemilised kaitseliitlased 80. aastapäeva ja taasalustamise 9. aastapäeva.

Keskpäeval kogunevad malevkonna liikmed TÜ peahoonesse üldkoosolekule.

Kell 16 on aulas aktus ning kell 18 korraldab akadeemilise malevkonna pealik ülikooli ajaloo muuseumis vastuvõtu kõigile malevkonna liikmetele ja selle senises tegevuses olulistele inimestele.

Inimesed

Kaitseliidu Tartu maleva akadeemiline malevkond ühendab üle 200 akadeemilise kodaniku Tartu ülikoolidest. Malevkonna baasil on komplekteeritud KL Tartu maleva staabi- ja luurekompanii. Malevkonda kuuluvad tuntud ühiskonna- ja äritegelased nagu Peeter Tulviste, Jaak Aaviksoo, Tarmo Kulmar, Ago Künnap, Tõnis Lukas, Rein Kilk, Aivar Leismann, Mati Tolmoff, Arvo Kivikas jpt.

Tegevus ja ajalugu

Malevkonna koosseisus saavad Tartu üliõpilased oma kaitseliitliku ettevalmistuse, mis võimaldab ülikooli lõpetamise järel tööle asudes adekvaatsemalt hinnata Eesti riigi kaitsmiseks vajalikke jõupingutusi.

Õppejõude, üliõpilasi ja vilistlasi Kaitseliidus ühendava akadeemilise malevkonna ametlikule tegevusele pani aluse Kaitseliidu ülem oma käskkirjaga 1996. aasta 14. märtsil.

Eesti rahvusest üliõpilaste relvastatud tegutsemine Eesti kodanike kaitseks algas juba 1917. a märtsis.

Saksa okupatsioonivägede lahkumise järel asusid eesti üliõpilasorganisatsioonide liikmed vastloodud Eesti Kaitse Liidu ridades taas Tartus korda hoidma.

1924. aasta 1. detsembril tehtud otsused panid aluse ka akadeemiliste kodanike Kaitseliidus tegutsemise struktuurile Tartus kuni iseseisvusaja katkemiseni. Üliõpilasseltside kaasvõitlejad moodustasid Kaitseliidu Tartu maleva 3. ja korporatsioonide kaasvõitlejad 4. malevkonna. Nagu tänapäevalgi, olid üliõpilastest koosnevad Kaitseliidu üksused eksterritoriaalsed ja semestrite kaupa väga muutuva koosseisuga. Kuid just Tartus õppimise ajal saadud väljaõpe ja kaitseliitlikud kogemused tõid siis ja toovad tänapäevalgi Kaitseliitu kõrgharidusega liikmeid.

KONVERENTS

23. märtsil kl 11 algab Miina Härma Gümnaasiumi saalis Akadeemilise Ajalooseltsi ja Eesti Ajalooõpetajate Seltsi ühiskonverents **«Kommunikatsioonist Eestis. Inimeste ja informatsiooni liikumine läbi aegade»**. Esinevad Tartu ülikooli õppejõud Ain Mäesalu, Andres Tvauri, Anti Selart, Enn Küng, Mati Laur, Tiit Rosenberg ja Ago Pajur.

22. märtsil kl 11 algab Reval Hotel Olümpia konverentsikeskuses konverents **«Eesti elavik 21. sajandi algul»** (uuringu «Mina. Maailm.Meedia» tulemustest). Esinevad prof Marju Lauristin, prof Peeter Vihalemm jt.
Konverents on tasuline, info: www.kontaktkonverentsid.ee.

TARTU ÜLIKOOLI ASUTAMISÜRIK

28. märtsil kl 16 esitletakse ajaloo muuseumi valges saalis Tartu Ülikooli asutamisürikut käsitlevat raamatut.
Ajaloolisele ürikule kirjutas alla Rootsi kuningas Gustav II Adolf 30. juunil 1632. Eestis loeti selle ladinakeelne tekst ette 15. oktoobril ülikooli inauguratsioonil. Põhjasõja ajal 1710 viidi asutamisürik Stockholmi. Raamatus on üriku kalligraafilise teksti fotokoopia, tõlge eesti, rootsi, saksa, prantsuse, vene ja inglise keeles, väljavõte Friedrich Meniuse poolt 1632. a lõpul avaldatud inauguratsiooni-jutustusest ja prof Helmut Piirimäe ajalooline kommentaar.

TOIMETUS TEATAB

Järgmine UT ilmub neljapäeval, 24. märtsil. Palume kaastööd ära saata hiljemalt esmaspäeva hommikuks. Teateid saame sisse panna veel teisipäeval, **22. märtsil**.

ÜLIÕPILASTEATRIS

Lugu halastamatust armastusest
20 pildis ilma vaheajata

Sarah Kane «PUHAStatud» («Cleansed», 1998)

Etendused: 18., 22., 23., 24., 29., 30. ja 31. märtsil ning 1. ja 2. aprillil kl 19.
Piletid: 45 ja 65 krooni, gruppidele (vähemalt 7 inimest) eelmüügist soodustused. Piletite eelmüük Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) E–R kl 10–16.

KOOLIVAHEAJAL LASTELE

21., 22. ja 23. märtsil kl 11 ja 14 ning 24. märtsil kl 11 saavad lapsed tasuta õppida **ülikooli ajaloo muuseumis** koduste ja käepäraste vahenditega paberimassist huvitavate esemete ja piltide tegemist. Kogu protsess kestab kuni 1,5 t. Korraga saab osaleda kümme inimest.
Info: tel 737 5677.

23. märtsil kell 11 ja 14 toimub **ülikooli kunstimuuseumis** kevadvaheaja lasteprogramm «Loomad ja antiik» (pilet 5 kr). Saab tutvuda antiikaja lemmikloomadega, jutustatakse loomamüüte, lahendatakse ristsõna ja lapsed saavad valada endale kipsist antiiksete loomapiltidega gemme.
Oodatud on igas eas lapsed ja noored!

SA DOMUS DORPATENSISE SEMINARISARI

18. märtsil kl 12–15 toimub sarja «**Eesti – aktiivne partner Euroopa integratsioonis**» teine seminar **«Science and Society»**.
Esinejad: dr Rainer Gerold Euroopa Komisjonist, akad, Riigikogu esimees ja prof Ene Ergma ning TTÜ Tehnoloogiapargi juhataja ja molekulaartehnoloogia prof Mati Karelson.
Seminari juhib Eesti TA president prof Richard Villems.
Info: www.dorpatensis.ee.

ANTIIGITEATER

23. märtsil kl 19 on Tartu Sadamateatris Antiigiteatri etendus Petrarcast – «Hinge killud»: Francesco Petrarca lamburilaul «Parthenias», Homerose ja Vergiliuse värsid, Cicero filosoofilised mõtisklused 13.– 15. saj muusika, laulude ja tantsude saatel.
Lavastaja Mari Murdvee, kunstnik Eve Valper, laulud ja liikumise seadnud Külli Kressa. Peaosas Enn Lillemets. Osades Kaspar Koort, Külli Kressa, Eve Valper, Andreas Kalkun, Martin Uudevald, Ülle Niin, Tuuli Otsus, Veljo Runnel, Maare-Marika Heinsoo.
Piletid Piletimaailmas ja Vanemuise kassades.
Lisainfo: Mari Murdvee, tel 737 5745.

INFOPÄEV TUBERKULOOSIST

23. märtsil kl 15 korraldab Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi rahvatervise töögrupp koostöös partneritega seoses 24. märtsil toimuva ülemaailmse tuberkuloosipäevaga TÜ Raamatukogus avaliku infotunni tuberkuloosist.

Infotunnil saab vastuse küsimustele: Mis imeloom on Kochi kepike? Mis on tuberkuloos? Kas see ähvardab ka mind? Kui palju ma tegelikult tuberkuloosist tean? Kuidas saan ennast tuberkuloosi eest kaitsta?
Info: Ingrid Liiv, tel 518 2269.

RapO
asutatud 1991

KÕIK ÜHEST KOHAST

· Kontoritehnika, -tarbed ja kulumaterjalid
· Toonerikassettide täitmine ja renoveerimine
· Kontoritehnika hooldus ja remont
· Kauba transport TÜ osakondadele tasuta

Tartu Ülikoolile püsisoodustus vastavalt kehtivale koostöölepingule
Tartu Ülikooli üliõpilastele hinnasoodustus -10%

Rapo AS 730 0187 tartu@rapo.ee
Soola 3 730 0189 www.rapo.ee

ART

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 24. märts 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 12 (2212) www.ut.ee/ajaleht

Ülikool vajab kindlat finantsperspektiivi

Jaak Aaviksoo

Ülikooli tulevik sõltub otsustaval määral meie suutlikkusest kindlustada ülikooli teadus- ja õppetöö ning muude tegevuste rahastamine tasemel, mis võimaldab tagada ühiskonna ootustele vastava teenuste kvaliteedi.

Eelnevast tulenevalt arutas ülikooli valitsus 9. märtsil 2005 Käärikul toimunud väljasõiduistungil rektoraadi esitatud teese ülikooli lähiaastate finantsstrateegia kujundamiseks. Arutelu lähtekohaks oli väide: «Ülikooli finantsilise elujõu määrab tema käibe suhe Eesti SKP-sse. Ülikool peab jätkusuutlikkuse tagamiseks kindlustama SKP suhtes oma käibe ennakkasvu».

Eesmärgid lähiaastateks

Julgustavas üksmeeles jõudsime seisukohale, et teesides püstitatud eesmärk: «Aastaks 2008 on ülikooli õppe- ja teadustöö käive 0,66% Eesti SKP-st ning realiseerunud on palgaskeem 4-3-2 riigi keskmist vastavalt professori, dotsendi ja lektori keskmiste palkadena. Mitteakadeemiliste töötajate keskmine palk oleks võrdne riigi keskmise palgaga. Palgakulud moodustakasid 60% ja akadeemilise koosseisu palgakulud 40% ülikooli käibest,» see on ühtaegu nii vajalik, mõistlik kui ka võimalik. Sõnastatud eesmärgi saavutamise teedes tuleb ülikoolis muidugi veel kokku leppida. Esmalt ootame tagasisidet valitsuse liikmetelt 34 punktist koosnevate teeside kohta, seejärel koostame konkreetsema strateegilise tegevuskava, mille arutelu vajab kogu ülikooli liikmeskonna osalust. Tegevuskava võiks leida toetuse ülikooli nõukogu tasemel veel sel semestril.

Ühine tegutsemine

Nagu juba öeldud, ei ole meil tegelikult teisi valikuid. Üha avanevas ja suureneva konkurentsiga maailmas jäävad ellu need ülikoolid, kes suudavad pakkuda akadeemilisi teenuseid, mis oma hinna ja kvaliteedi suhte poolest on partneritele ahvatlevad. Orienteerudes rahvusvahelise teadusülikooli kvaliteeditasemele, peame olema suutelised kindlustama teadus- ja õppetöö tellimuste mahu ühe akadeemilise töötaja kohta vähemalt 800 000 krooni tasemel eeloleval aastal ja kasvatama seda taset 10% võrra järgnevatel aastatel. Selleni jõuda on raske, ent mitte võimatu.

Kutsun ülikooli liikmeskonda eesseisvas arutelus aktiivselt osalema – edu saavutamine sõltub olulisel määral meie suutlikkusest püstitatud eesmärgi nimel ühiselt tegutseda.

Tartus olid XXXV Eesti füüsikapäevad

Arvo Kikas
füüsika instituudi laborijuhataja

22. ja 23. märtsil toimusid füüsikahoones XXXV Eesti füüsikapäevad ja XXVII Eesti füüsikaõpetajate päevad.

Kahel päeval kuulati ettekandeid Eesti füüsikute tööst ja füüsika õpetamisest koolides.

Külalisena esines prof Leif Jönssson Lundi Ülikoolist.

Füüsikapäevadel anti kätte ka Eesti Füüsika Seltsi autasud.

Aastapreemia pälvis füüsika instituudi laborijuhataja magister Jaan Aarik aatomkihtsadestamise meetodi arendamise ja selle abil saadud õhukeste metalloksiidkilede uuringute eest.

Üliõpilaspreemia sai füüsika 1. a doktorant Els Heinsalu Browni osakeste transporti käsitlevate uurimistööde eest.

Seltsi aukirjaga tunnustati prof Jaak Kikast, insener Koit Timpmanni ja dots Henn Voolaidi füüsikaõpikute koostamise ning koolinoorte füüsikahuvi oskusliku äratamise eest AHHAA-keskuse teadusteatri etendustel.

Esmakordselt anti välja õpilaspreemia, mille pälvisid Rakvere Reaalgümnaasiumi õpilased Rivo Uibo, Rain-Eric Selli, Ülar Nurmits, Madis Liiva ja Jaan Suve. Nende juhendaja Kadri-Ly Trahv pälvis seltsi tänukirja.

Eesti Füüsika Seltsi üldkoosolekul arutati rahvusvahelise füüsika-aasta ürituste korraldamist Eestis.

Akad Jaan Einasto alustab loengusarja

Täna kell 16 peab akad Jaan Einasto (pildil) TÜ aulas loengu «Maailma ehitusest».

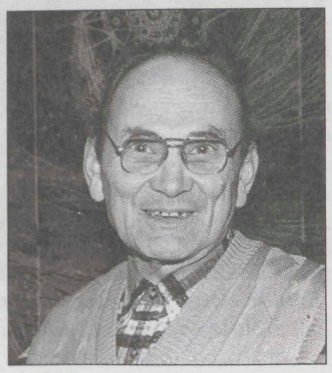

See on rahvusvahelise füüsika-aasta avaliku loengusarja esimene loeng, mille korraldab Eesti Füüsika Selts. Eesti juhtivad teadlased tutvustavad oma eriala probleeme.

Loengut saab reaalajas jälgida ka Interneti vahendusel: http://video.ut.ee.

Filosoofiateaduskonna politoloogia 4. aasta üliõpilane Ragnar Siil (vasakul) ja rektor Jaak Aaviksoo Abu Dhabis toimunud konverentsil. ERAKOGU

Tehnoloogia ja e-hariduse konverents

Maia Sokk
ettevõtluse ning tehnoloogia juhtimise magistrant, TEA Koja asepresident

Veebruaris osalesid Tartu Ülikooli esindajad Araabia Ühendemiraatides toimunud konverentsil «E-Ducation Without Borders».

Keskenduti põhiliselt tehnoloogia mõju käsitlemisele e-hariduse arengus. Konverentsile esitatud ettekande «Gateway to Colours» eest pälvis TÜ politoloogia üliõpilane Ragnar Siil koos kaasautoriga auhinna.

Eesti esindajad Araabias

19.–21. veebruarini Abu Dhabis toimunud üritusel osales üle 600 tudengi 70 riigist. Tartu Ülikoolist olid esinema kutsutud prof Jaak Aaviksoo ja rahvusvahelise ettevõtluse prof Urmas Varblane. Samuti osalesid konverentsil TÜ ettevõtluse ning tehnoloogia juhtimise magistrandid Oliver Väärtnõu, Mikk Putk ja artikli autor ning politoloogia 4. a üliõpilane Ragnar Siil. Tehnoloogia ja ettevõtluse arendamise (TEA) kojast oli veel Erki Hendrikson.

TEA Koda on 1. märtsil 2004 TÜ ettevõtluse ning tehnoloogia juhtimise magistrantide poolt loodud mittetulundusühing. See koondab noori ettevõtlikke inimesi, keda ühendavad innovatsioonialane haridus, kogemused spetsiifilises tehnoloogiapõhise majanduse valdkonnas, pidev huvi ennast täiendada

JAAK AAVIKSOO

Olles osalenud paljudel eri üritustel maailma eri paigus, oli antud konverents üks suurejooneliseimaid.

ning soov edendada Eesti majanduskeskkonda.

Konverents toimus kolmandat korda. Üritusele oli peale tudengite kutsutud ka teadus- ja ettevõtlusmaailma tipptegijaid, kohal oli kaks Nobeli preemia laureaati. Sellisel tasemel diskussioonides osalemist võib rektor Jaak Aaviksoo sõnul pidada suureks auks: «Tuleb tunnustada konverentsi korraldajate püüdlusi globaalse hariduse ja teaduse edendamise vallas. Olles osalenud paljudel üritustel maailma eri paigus, oli antud konverents üks suurejooneliseimaid.»

Suurejooneline konverents

Hea meel oli Aaviksool ka selle üle, et Ragnar Siili konverentsile esitatud üliõpilastöö leidis äramärkimist. «Ürituse omapära näitab seegi, et töö autor sai auhinnaks väärtusliku satelliittelefoni,» lisas Aaviksoo.

Väga oluliseks ja tugevaks pidas Aaviksoo toimunud diskussioone. «Diskussioonide tase oli kõrge, sest esitatud vaated olid väga asjatundlikelt inimestelt ning kokku pandud kogemuse ja kompetentsete töögruppide toel. Ühe huvitavama ettekande pidas Mike Moore (WTO peadirektor 1999–2002), kes rääkis üleilmastumisest ja töökohtade liikumisest maailmas,» kommenteeris Aaviksoo.

Koos tehnoloogia kolledžiga

Konverentsil osalemine sai teoks tänu sellele, et Tartu Ülikoolil on kontakt Araabia Ühendemiraatides asuva tehnoloogia kolledžiga The Higher Colleges of Technology (HCT) ning TÜ rahvusvahelise ettevõtluse külalisprof Piero Formicale, kes osaleb külalisprofessorina mõlema ülikooli õppetöös.

HCT koosnes asutamisaastal 1988 neljast kolledžist 239 üliõpilasega. Praegu on HCT 11 kolledži ühendus, kus õpib 15 000 üliõpilast 75 programmis. Kasutades väga soodsat finantseerimist, on õnnestunud valida kvalifitseeritud õppejõud üle kogu maailma. Õppetöö toimub inglise keeles.

«Tartu Ülikool kaalub sealse tehnoloogiakolledžiga koostööd, sest viimane teeb koostööd üle maailma paljude tuntud firmadega, nagu näiteks Boeing, Intel jms. Üleilmastumise kontekstis on koostöö Araabia riikidega oluline,» märkis Aaviksoo.

Rohkem informatsiooni leiab konverentsi kohta aadressil: www.e-ducation2005.com

TÄNA LEHES

Paul Goble Tartust ja ülikoolist LK 2

Näitus «Loomad ja antiik» LK 3

Konverents «Etnoloogia hääled» LK 2

30. märtsil möödub 200 aastat keeleteadlase, Peterburi TA akad F. J. Wiedemanni sünnist (lõpetas 1826 TÜ õigusteaduskonna).

UUDISED

Täna on Toomel Johan Skytte päev

Täna kell 15 algab ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis Skytte päev.

Ajaloolane Toomas Hiio peab ettekande «Preester ja burš». Ülikooli ajaloo muuseumi teadusdirektor Lea Leppik räägib teemal «Professori palgaks pool adramaad?»

Skytte medal antakse Riigikogu I aseesimehele Andres Lipstokile.

Järgneb Mart Kivastiku näitemäng «Tartu päev» (Hannes Kaljujärv – Gustav II Adolf, Merle Jääger – kuninganna Maria Eleonora, Raivo Adlas – Johan Skytte).

Tartu Ülikooli asutamisürik

28. märtsil kl 16 esitletakse ajaloo muuseumi valges saalis Tartu Ülikooli asutamisürikut käsitlevat raamatut.

Ajaloolisele ürikule kirjutas alla Rootsi kuningas Gustav II Adolf 30. juunil 1632.

Eestis loeti selle ladinakeelne tekst ette 15. oktoobril ülikooli inauguratsioonil. Põhjasõja ajal 1710 viidi asutamisürik Stockholmi.

Raamatus on üriku kalligraafilise teksti fotokoopia, tõlge eesti, rootsi, saksa, prantsuse, vene ja inglise keelde, väljavõte Friedrich Meniuse poolt 1632. a lõpul avaldatud inauguratsioonijutustusest ja prof Helmut Piirimäe ajalooline kommentaar. Kogumikku illustreerivad Gustav Adolfi ja Johan Skytte portreed ning ülikooli peahoone pildid.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas õppematerjalide õige emakeel on oluline?

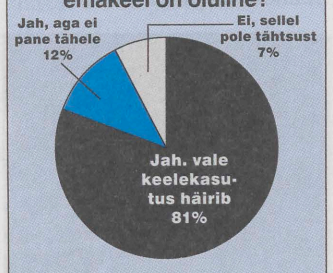

Vastajaid: 381

Uus küsimus:
Kas käid ülikooli muuseumites ja näitustel?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

TÜ tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati 70. sünnipäeval väga hea töö eest füüsika instituudi direktori abi, füüsika-matemaatikadoktorit **Henn Käämbret**.

Tänukirja pälvis pikaajalise hea töö eest zooloogia muuseumi endine kassapidaja **Valentina Litvak**.

Ülikooli muuseumide juhid on valitud

Ülikooli muuseumide juhid valiti konkursi korras.

Ajaloo muuseumi direktor on Reet Mägi, kunstimuuseumi direktor Inge Kukk. Loodusmuuseumi direktori kohusetäitjaks valiti mükoloogia professor Urmas Kõljalg.

Tartu Ülikooli ühendatud muuseumide üldjuhi valib TÜ nõukogu aprillis.

Detsembris võttis ülikooli nõukogu vastu otsuse, mille alusel koondusid käesoleva aasta algul üheks asutuseks ülikooli ajaloo muuseum, kunstimuuseum ja loodusmuuseum.

Ülikooli naiskoori juubelikontserdid

1. aprillil kell 18 laulab Tartu Akadeemiline Naiskoor Jaani kirikus. Triin Kochi juhatusel esitatakse Pergolesi «Stabat Mater».

2. aprillil kell 16 algab TÜ aulas juubelikontsert «Ood armastusele».

TÜ Akadeemilise Naiskoori asutas 1945. a ülikooli muusikaõpetaja Richard Ritsing.

Ülikooli kohvik pakub kellaviieteed

Esmaspäevast reedeni on kolme tunni jooksul kohvikus Ariste tuppa üles pandud kellaviietee-laud.

Kellaviieteel pakutakse pirukaid, saiakesi, kooke, uusi ülikooli kohviku võileibu ning tasuta kellaviieteed.

Nature's ilmus TÜ vilistlase artikkel

Suurbritannias toimetatavas mainekas teadusajakirjas Nature ilmus TÜ keemilise füüsika instituudis töötanud Mart Loogi (pildil) artikkel, mis on kirjutatud koos prof David O. Morganiga.

Artikli teemaks on tsükliinid. Kirjeldatud on uurimust, mis selgitab nende erinevusi.

Nature's on viimasel aastal ilmunud TÜ vilistlaste Krista Kaasiku ja Ülo Niinemetsa teadusartiklid.

Praegu California Ülikoolis teadustööd tegev Mart Loog (PhD) on ka TÜ tehnoloogiainstituudi erakorraline vanemteadur. Ta valmistab ette sügisest tegutsema hakkavat tehnoloogiainstituudi proteoomika laborit, mida hakkab ka juhatama.

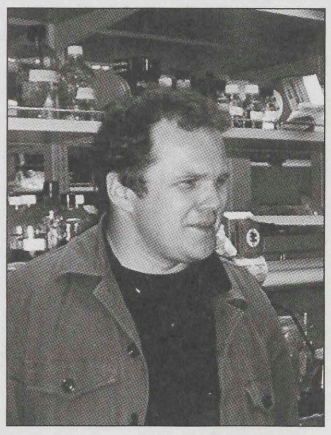

Tartu erakordsus

Paul Goble
Euroopa kolledži vanemuurija

Iga Tartu Ülikooli akadeemilise kogukonna liige rohelisemast rebasest auväärseima professorini on teadlik, millise tähelepanuväärse, isegi ainulaadse asutusega on tal ülikooli puhul tegemist.

Samas leidis Tartu erandlikkuse üks siinkandis harvem viidatud aspekt eelmise aasta sügisel mainimist vene teadlase poolt. Tema Moskvas väljendatud mõtted väärivad äramärkimist mitte ainult nende osutuse tõttu Tartu varasemale mõjule kogu endise Nõukogu Liidu aladel, vaid ka seoses Tartu võimalustega tuleviku.

Väljaspool oblasti keskust

Oma kõnes 28. oktoobril veebilehekülje www.polit.ru korraldatud üritusel mainis tuntud vene geograaf ja kauaaegne Balti iseseisvuse toetaja Boriss Rodoman tõsiasja, mida Tartus kõik teavad, mis meile aga harva meelde tuleb. Nimelt oli Tartu Ülikool tänu siinse piirkonna keerukale ajaloole nii Vene keisririigis kui ka Nõukogude Liidus ainuke sellelaadne akadeemiline asutus, mis ei asunud kubermangu või oblasti keskuses.

Nimetatud kahes riigis, ja teatud määral ka nende õigusjärglastes, kus praktiliselt kõik kuni haiguste ning nende ravimisvõimalusteni välja sai oma määratluse keskus – perifeeria kontiinuumis paiknemise alusel, kus asutused sõltusid peaaegu täielikult asukohast riigi haldusterritoriaalses jaotusskeemis, oli Tartu niisugusele ülalt peale surutud süsteemile suureks väljakutseks, märkis Rodoman.

Puuduv perifeeriataju

Suur osa sellest süsteemist toimib aga tänaseni mitte ainult Vene Föderatsioonis, vaid ka teistes SRÜ riikides. Sama süsteem kujundab ka praegu Moskvas toimuvat arutelu föderatsiooni regioonide piiride ümberkujundamisest. Rodoman lisas, et Venemaal ja SRÜ riikides reisides tunnetas ta alati täpselt, kus on keskus ja kus perifeeria: «Igas külas ja isegi igas metsas tajusin ma täpselt, kus on keskus, kus on piiriala ning kuhupoole jääb Moskva».

«Ainult Eestis ja Lätis,» jätkas Rodoman, «puudub taoline taju.» Nii sümboliseerib Tartu Ülikool tema jaoks

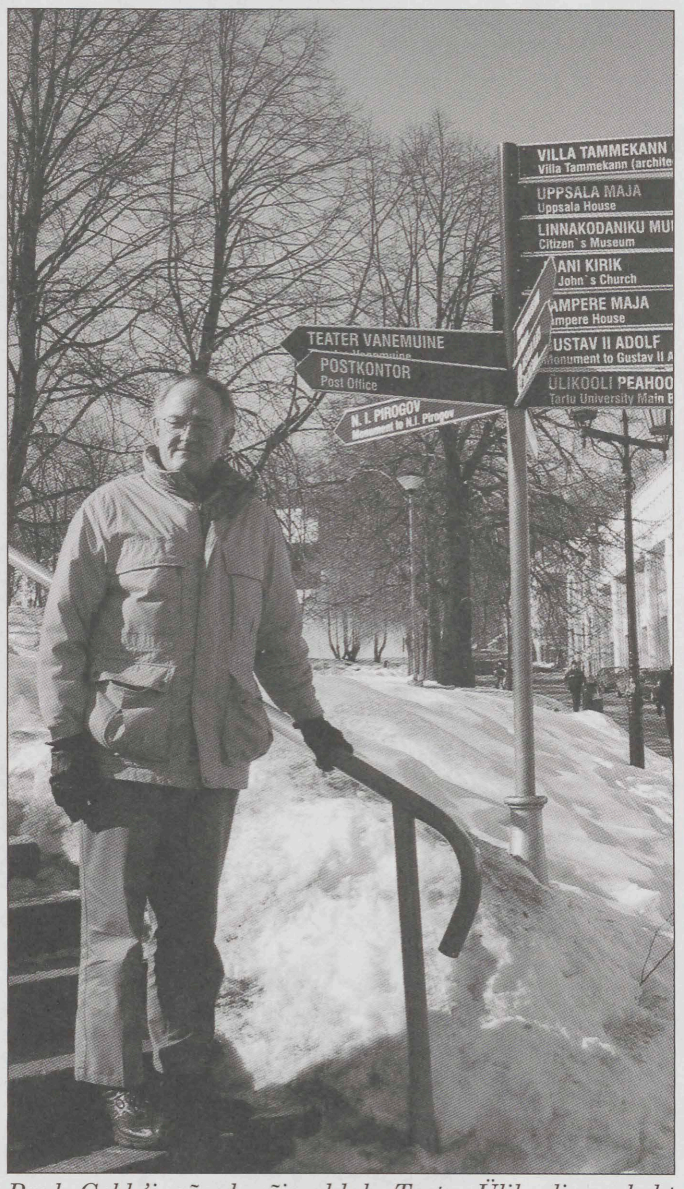

Paul Goble'i sõnul võimaldab Tartu Ülikooli asukoht väljaspool Tallinna Euraasia serval olla nii sõltumatuks vaimujõu paigaks koduühiskonnas ja välismaal kui ka aknaks endise NL alade sündmustele. AIJA SAKOVA

erinevust riigi poolt peale surutud ruumimääratluse ja sõltumatute sotsiaalsete jõudude tegevuse tulemusel kujuneva ruumimääratluse vahel. Niisugusel erinevusel omakorda on kaugeleulatuvad tagajärjed, mis on juba avaldunud minevikus, kuid võivad meile ilmneda ka tulevikus.

Rodoman väitis, et arvestades erinevusi geograafilises tajus «ei ole üllatus, et Balti riigid ei suutnud elada meie ruumis ja lahkusid esimesena». «Nõukogude Liit mitte ei lagunenud, nagu paljud arvavad,» ütles ta, «vaid Balti riigid lihtsalt taastasid oma iseseisvuse. See pani teisedki mõtlema: «Kas meie oleme kehvemad kui nemad?», mispeale kõigile meenus, et ka neil on õigus Nõukogude Liidust lahkuda».

Nagu Rodoman märkis, kulgesid sündmused nii, kuna Balti riikidel õnnestus rahvusvahelise üldsuse ees paljastada Molotov-Ribbentropi pakti õigusvastasus. «Kõik sai alguse just sealt ning mitte Beloveštšaja kokkulepetest või mõnest muust intriigist.»

Tartu oli MRP paljastamises oluline osaline, kuid tema eriline asukoht võib ta muuta tulevikus veelgi mõjukamaks.

Tartu Ülikooli panus

Ühelt poolt, nagu Rodoman järeldas, on Tartu Ülikooli asumine väljaspool riigi poolt määratletud geograafilist hierarhiat praegu eeskujuks paljudele pead tõstvatele «teise suurusjärgu linnadele» Vene Föderatsiooni vabariikides, oblastites ja piirkondades. Nende linnade panus endiste Nõukogude ühiskondade ümberkujundamisse on palju suurem, kui tavaliselt arvatakse.

Ning teiselt poolt võimaldab Tartu Ülikooli asukoht väljaspool Tallinna, ent samas Euraasia serval, olla nii sõltumatuks vaimujõuks oma koduühiskonnas ja välismaal kui ka ühtlasi aknaks endise Nõukogude Liidu aladel toimuvatele sündmustele. Niisugune on selle paljuski erakordse asutuse erakordne panus.

KONVERENTS «ETNOLOOGIA HÄÄLED»

29. märtsil kell 10 algab Eesti Rahva Muuseumis konverents

«Etnoloogia hääled»

Oma uurmisteemadega esinevad kultuuri- ja sotsiaalteaduste tudengid ning noored uurijad. Ettekannete teemaring on mitmekesine – nii traditsiooniline kultuur kui ka kultuuritraditsioonide edasiarendamine ja kestmine tänapäeval. Iga-aastane konverents on noorele põlvkonnale foorum ja võimalus nii oma pöörasemate hetkeideede kui ka pikalt settinud mõtete tutvustamiseks. Ettekannete teesid: www.erm.ee, kohapeal trükis.
Info: Terje Anepaio, tel 742 1279, anepaio@erm.ee.

10.00	Avamine
10.10–10.30	Maarja Kaaristo – «Inimene ja koduloom Eesti külas 19. saj II poolel».
10.40–11.00	Lembi Sepp – «Ajalooline pärand ja tänapäev. Rebala küla Jõelähtme kihelkonnas».
11.10–11.30	Kristel Lelumees – «Koht ja ajalugu lokaalse identiteedi kujundajana: ühe Hiiumaa naise eluloo folkloristlik tõlgendus».
12.00–12.20	Mark Sepp – «Tallinna maja – ühe puitelamu kujunemisest ja säästvast renoveerimisest».
12.30–12.50	Madis Rennu –«Põgus sissevaade EÜE maailma. Mõistete tasandist maleva mälestustes».
14.00–14.20	Reeli Reinaus – «Tänapäeva rasedusaegsed uskumused – ebausk ja ended perekoolis».
14.30–14.50	Maarja Klaas – «Tšetšeeni võitlejate kuvand Eesti kirjutavas meedias aastal 1996».

Ülikool ärgitab teisiti mõtlema

Intervjuu Euroopa kolledži vanemuurija Paul Goble'iga

Aija Sakova

Küsimus, mida ma Teilt küsimata jätta ei saa – kuidas Te Tartusse sattusite?

Sellele on lühike, aga ka pikk ja veidi keerulisem vastus. Olen Eestit pärast 1991. aastat külastanud 50 või 60 korral. Ja Eestis olles on mul alati tunne, et kuulun siia. Mitte just ilmtingimata Tartusse, aga Hiiumaale. Otsustasin, et kui pensionile lähen, siis tulen Eestisse ja nii ma ka tegin.

Milline oleks pikem seletus?

Veidi keerulisem seletus oleks see, et mulle meeldivad ülikoolilinnad ja nendes valitsev akadeemiline õhkkond. Mulle meeldivad rohkem ülikoolilinnad kui pealinnad. Ja see, kui inimesed teevad tööd selle nimel, et anda asjadele mingi mõte.

Tartu on – vaatame tõele näkku – siinkandis ainus tõeline ülikoolilinn. Nii Lätis kui ka Leedus on ülikoole väljaspool pealinna, kuid mitte selliste traditsioonide ja minevikuga nagu siin.

Otsustades tulla Eestisse ning ülikoolilinna, olen ma loogiliselt just Tartus. Ning ma naudin siin olemist rohkem, kui oleks kunagi osanud endale ette kujutada. Mulle meeldib väga ütlus, et Tallinn on pealinn, aga Tartu on peaga linn.

Tartus on võimalik tegelda sisulise tööga, süveneda sellesse ja vaadelda asju teise, mitte politiseeritud pilguga.

Kui kauaks plaanite Tartusse jääda?

Kunagi ei tea, kui kaua tervis vastu peab. Samuti ei ole mu naine veel pensionil.

Lubadusi anda ei saa, aga kavatsen suurema osa järgmisest 9–10 aastast siin veeta.

Te räägite vene keelt. Kas see tuleneb eelnenud tööst?

Minu põhihuviks oli mittevene rahvusest inimeste olukord Nõukogude Liidus. Olulisemad töökohad enda arvates olid 1983–1989 USA riigidepartemangu erakorralise assistendi amet Nõukogude Liidu rahvusküsimustes ja 1990–1991 USA riigisekretäri erakorralise nõuniku töö nõukogude vähemusrahvaste ja balti küsimustes. Olen töötanud põhiliselt kõige muuga peale vene keele ja venelaste. Mu akadeemiline haridus, väljaõpe ning keelteoskus keskendub põhiliselt Kesk-Aasiale. Suudan näiteks lugeda usbeki, turkmeeni, aserbaidžaani jt keeli. Õppisin lugema ja aru saama 12 liiduvabariigi keelest ning elama sattusin lõpuks ikka ühte nendest kolmest, mille keelt ma ei oska. Arvan, et see on omamoodi kõnekas.

Milline on Teie suhe nüüd eesti keelega?

Arvan, et eesti keel on inimesele, kelle emakeel on inglise keel, väga raske. Grammatika grammatikaks, aga sõnade järjekord lauses on pöörane. Ma just tulin oma eesti keele tunnist ja need lõpevad mul peaaegu alati sellega, et vaatan lauset ning küsin endalt, milline neist on nimisõna, milline tegusõna. Ja kuidas võiks see sama lause inglise keeles välja näha.

Mulle tundub, et eesti keeles võib kümnest sõnast koosnevas lauses olla sõnade järjekord milline tahes. Või siis jääb selle õige taipamine minu võimete piiride taha. Igal juhul ma üritan eesti keelt õppida, sest arvan, et see on oluline.

Teie artikli pealkiri on Tartu erakordsus.

Suuruselt teised linnad, ülikooli- ja mitte pealinnad, on ühe riigi seisukohalt väga olulised.

Ma arvan, et ei saa mõista elu Inglismaal, kui ei saada aru, et olulised Inglise ülikoolid ei asu Londonis, vaid Oxfordis ja Cambridge'is. Ja USA olulisemad ülikoolid on Bostonis – Harvardi Ülikool ja Massachusettsi Tehnoloogia Instituut.

Pinge intellektuaalse ja pealinna vahel on hea. Tartus on võimalik tegelda sisulise tööga, süveneda sellesse ja vaadelda asju teise, mitte politiseeritud pilguga. Tartu on oma olemusega väljakutse tsentraliseeritud mõtlemisele ja see on hea.

Rektor Jaak Aaviksoo 16. märtsil ajaloo muuseumis koos pensionile siirdunud ülikooli töötajatega. ANDRES TENNUS

TÜ rektori ja EKI direktori ühisavaldus

Eesti riik «peab tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade» – nii on öeldud Eesti Vabariigi põhiseaduse preambulis.

Riigi kestmise selgroog on eesti keel, tema kestmine ja areng, ning sellisena peab emakeel olema kogu rahva ja eriti iga võimu ja valitsuse tähelepanu ning esmase hoole objekt.

Tänavuse emakeelepäeva puhul väljendame oma ühist muret selle üle, et eesti keele praegune olukord, tema staatus ja saatus nõuavad palju enam hoolt ja tähelepanu, kui oleme suutnud senise taasiseseisvusaja jooksul pakkuda. Üleilmastuvas maailmas annab eesti keele tulevikule kindluse vaid rahva aktiivsel toel toimiv sihi- ja järjekindel riiklik keelepoliitika.

Seetõttu tervitame «Eesti keele arendamise strateegia 2004–2010» vastuvõtmist Vabariigi Valitsuse poolt mullu augustis. See ekspertide ja avalikkuse tunnustuse pälvinud dokument on loonud eesti keeletöö edendamiseks usaldusväärse aluse ning vajab sellisena teokstegemist. Samas on kahetsusväärne, et Vabariigi Valitsus ei pidanud vajalikuks edastada seda strateegilist dokumenti Riigikogule kinnitamiseks, enamgi veel, rahandusministri nõudel jäi heakskiitu pälvinud versioonist välja strateegia rahastamist puudutav osa, mis taganuks strateegia elluviimise.

Keelepoliitika pole lihtsalt üks paljudest poliitikatest. Selleks, et eesti keel elaks igavikuliselt, ei saa keelepoliitikast teha eelarve-, koalitsiooni-, päeva- ja muude poliitikate ripatsit, mis peab läbi ajama prioriteetidest ülejäävate vahenditega. Keelepoliitika ise peab olema põhiseaduslik prioriteet. Oleme veendunud, et rahvuse tuleviku huvides vajab «Eesti keele arendamise strateegia» Riigikogu heakskiitu ning selget otsust eraldada keelepoliitika elluviimiseks reaalsed summad.

Ühtlasi peame hädavajalikuks, et haridus- ja teadusminister moodustaks võimalikult kiiresti uue keelenõukogu, kes suudaks anda riigile keeleasjus usaldusväärset nõu kõrgemal päevapoliitikast ning kindlustaks oma tähelepanuga keelestrateegia täitmise ja seeläbi meie emakeele püsimise.

Rahvusülikool ja emakeeleinstituut sõlmisid 4. märtsil 2005 pikaajalise koostöölepingu, et toetada meie emakeele arengut ja tulevikku keeleteaduse, keelehariduse ja keelehoolde ühise edendamise kaudu.

Jaak Aaviksoo,
Tartu Ülikooli rektor
Urmas Sutrop,
Eesti Keele Instituudi direktor

Tantsumemm Helju Mikkelil oli 80. sünnipäev

12. märtsil toimus Vanemuise kontserdisaalis Helju Mikkeli (pildil) 80. sünnipäeva puhul uute rahvatantsude konkurss ja kontsert.

Legendaarne tantsumemm Helju Mikkel juhendas ülikooli rahvakunstiansamblit aastail 1953–1978. Ta on olnud tantsupidude, sh Gaudeamuse üld- ja aujuht.

Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Vanemuises anti Helju Mikkelile Tartumaa kuldne tammeoks.

TÜ tudengid olid edukad jaapani keele kõnevõistlusel

Eri Miayano
keelekeskuse jaapani keele õpetaja

11. märtsil pedagoogikaülikoolis toimunud neljanda jaapani keele kõnevõistluse algajate kategoorias võitis TÜ molekulaar- ja rakubioloogia 1. a doktorant Radi Tegova.

Ta rääkis esinemises kokkupuudetest Jaapaniga, eriti jaapani traditsioonilise tantsuga.

Samas kategoorias sai neljanda koha ajaloo 2. a üliõpilane Mann Lintrop, kes kõneles sellest, miks ta õpib jaapani keelt. Teda lahutas autasustatavast kolmandast kohast napilt kaks punkti.

Nii Radi Tegova kui ka Mann Lintrop õpivad jaapani keelt alles teist semestrit. Seega väärib esiletõstmist nende julgus kõnevõistlusest osa võtta. Nad olid hästi ettevalmistunud.

Kesktaseme kategoorias tuli teiseks füüsika 2. a üliõpilane Aleksandr Beloussov, kes väitis, et mingi imeline jõud on teinud temast jaapani fänni.

Sama kategooria kolmanda koha pälvis riigiteaduste 3. a tudeng Pedro Pokk, kes kõneles korporatsioonide luuleõhtul esitatud haikust.

Osavõtjaid oli kolmes kategoorias kokku 30, sh kuus inimest TÜ jaapani keele kursustelt.

Esikolmikusse mahtunuid autasustati aukirja ja auhinnaga, kõik osavõtjad said kingituseks sõnaraamatud.

Osalejaid oli peale Tartu Ülikooli veel TPÜst, EHIst ja Tallinna Järveotsa Gümnaasiumist.

Ürituse korraldas Eesti jaapani keele õpetajate ühing, toetasid Jaapani Fond ning Jaapani saatkond Eestis. Järgmine jaapani keele kõnevõistlus on kahe aasta pärast.

Apolloni lemmikloom rott. Ahti Seppet. «Hääletu Karje». Alumiinium 1987–1989. ERGI PROMMIK

Inimeste ja loomade suhe antiikajal

Külli Valk
kunstimuuseumi koguhoidja

Ideenäitus «Loomad ja antiik» tutvustab antiikajal levinud eksootilisi loomi, kodu- ja metsloomi ning nende tähendust kreeklaste tavaelus, uskumustes ja müütides.

Tänapäevalgi valime endale lemmiklooma tema iseloomuomaduste järgi. Euroopa kultuuris on juurdunud loomade kasutamine sümbolitähenduses nagu lõvi kuninglikkuse-, mesilane töökuse või koer truuduse sümbolina. Antiikset arusaama loomade iseloomust tutvustavad 7. saj eKr elanud kreeka luuletaja Semonidese värsid, kus ta võrdleb naisetüüpe erinevate loomaga.

Lõvinahad

Kodulindude ja kariloomade kasvatamise tavad, mis kindlustasid antiikse toidulaua, on püsinud Vana-Kreekast tänapäevani peaaegu muutumatuna. Kuid tänapäeval on tundmatu loomade (põrsad, härjad, kuked jne) ohverdamise komme, mis pidi kindlustama viljakuse ja hea läbisaamise jumalatega.

Iidne mõttemaailm seostas jumalaid loomadega tulenevalt nende iseloomuomadustest. Nii oli Athena kui tarkusejumalanna sümboliks öökull, käsitöö ja kudujate kaitsejumalannana peeti tema pühaks loomaks ämblikku. Peajumal Zeusi atribuutideks olid jumala ilmumiskujud härg ja luik. Ka eksootiliste loomanahkade ihalus oli levinud juba antiigis. Lõvinahka kandis rõivana kangelane Herakles, oma sümbollooma pantri nahal pikutas veinijumal Dionysos.

Skulptuurid

Peale looduses leiduvate loomade oli kreeklaste vaimumaailm rikas fantaasialoomadest. Kreeklaste müütides ja uskumustes elanud Kerberos, Hydra, Kimäär, Sfinks, Greif jt hirmuäratavad hübriidloomad pakkusid põnevust ning lisasid kuulsusesära neid võitnud kangelastele.

Nad ümbritsesid inimest skulptuuris, maalis ja igapäevaelu tarbeesemetel.

Vana-Kreeka linnade sümbolloomi (kilpkonn, härg, öökull jne) tutvustavad näitusel antiiksete müntide valandid. Tolleaegsete käsitööliste head loomakujutamise oskust illustreerivad tillukesed gemmide (poolvääriskividele nikerdatud piltidega ehteasjad) jäljendid.

Samas annab väljapanek haruldase võimaluse tutvuda eesti kunstnike loomaskulptuuridega (J. Koorti keraamilised kits ja siga, I. Rätsepa pronksist Basset Hound jt) tutvumiseks. Need on pärit Eesti Kunstimuuseumi ja Tartu Kunstimuuseumi kogudest.

«LOOMAD JA ANTIIK»

TÜ Kunstimuuseumis
E–R 11–17.
Näitus jääb avatuks 10. juunini.

Graafikaväljapanek TÜ Raamatukogu ja TÜ Kunstimuuseumi kogudest lubab pilku heita klassikalisesse mütoloogiasse, mis antiigist vaimustunud renessansimeistrite gravüüride vahendusel on saanud Euroopas paljude kunstiteoste teemaks.

Graafika

Näitusel on C. Bloemaerti «Kalidoni metssea jaht», H. Aldegreveri «Heraklese vägiteod», C. B. Rode «Romulus ja Remus emahundiga» jt süžeed. Jumalate ja loomade suhet illustreerivad gravüürid, mis on loodud Rooma villade antiikmütoloogial põhinevate freskode järgi. Eksootilisi loomi, mets- ja koduloomi kujutavad gravüürid on teinud Euroopa 17. ja 18. saj oma ala tõelised meistrid.

Näitus jääb avatuks 10. juunini. Näituse koostasid Jaanika Tiisvend ja Külli Valk.

Õigusteaduskonna tudengid pidasid Riigikohtus kohtulahinguid

Eli Lilles
avalikkussuhete ja teabekorralduse 4. a üliõpilane

19. märtsil võtsid õigustudengid Riigikohtus mõõtu tavapäratu kohtukoosseisu ees juba VIII Eesti Harjutuskohtu võistlusel.

Traditsiooniliselt osales suulises voorus 6 võistkonda. Finaali pääses 3 võistkonda TÜst ja 3 võistkonda TÜ Õigusinstituudist.

Võitjaks osutus TÜ võistkond (Mihkel Miidla, Maarja Torga, Sander Kärson ja Peeter Viirsalu). Maarja Torga pälvis ka parima oraatori tiitli. Suulise vooru võitjavõistkond tunnistati kirjaliku vooru parimaks.

Võistluse ühe kohtuniku, õigusteaduste doktori ja Riigikohtu kohtuniku Julia Laffranque´i sõnul oli tase üldiselt väga hea, paremate hulgas ka küllalt ühtlane. «Püüdsime olla kiuslikud kohtunikud, aga enamasti said kõik meie küsimused ka vastused!»

«Loodan, et parimatel avaneb võimalus osaleda ka harjutuskohtu võistlustel Euroopa või rahvusvahelise õiguse alal,» lisas Laffranque.

Alates aastast 1998 toimunud harjutuskohtu võistlused ehk nn Moot Court Competitions on õigusteaduse üliõpilastele korraldatavad õiguse eri valdkondi hõlmavad universaalsed võistlused, mis põhimõtteliselt kujutavad endast tervikliku kohtuprotsessi jäljendamist.

Seekord tuli lahendada kaasus, mis puudutas töötajate võrdset kohtlemist, soolise võrdõiguslikkuse seaduse vastavust Euroopa Liidu õigusele ja Euroopa Kohtult eelotsuse küsimist.

Info: www.harjutuskohus.ee.

UUDISED

Oodatakse naisüliõpilaste mälestusi

Sügisel täitub 100 aastat otsusest, millega TÜ nõukogu lubas naistel vabakuulajatena osaleda ülikooli õppetöös.

Eesti Rahva Muuseum kuulutas välja naisüliõpilaste mälestuste kogumise võistluse. Eesti Rahva Muuseum ja ülikooli ajaloo muuseum koostavad ka näituse. Sügissemestril toimuvale konverentsile oodatakse uurimusliku iseloomuga ettekandeid.

Teesid saata 1. augustiks: lea.leppik@ut.ee või Lossi 25, Tartu 51003, TÜAM.

Prof Jaan Elkeni maalinäitus

Tallinna Kunstihoones on avatud TÜ maalikunsti prof kunstnik Jaan Elkeni personaalnäitus.

Kunstniku esimene suur isikunäitus kannab pealkirja «Maalid 1978–2005».

Väljapanek jääb avatuks 10. aprillini.

Näitus «Sild üle vaevatee»

14. märtsist 18. aprillini on TÜ Raamatukogus avatud klaasidisainer Maie-Ann Rauni näitus «Sild üle vaevatee».

Näitusel on eksponeeritud valik Rauni loomingust klaasivabrikus Skankristall 2002–2003 ja Tarbeklaasis 2004.

Maie-Ann Raun kohtub näituse külastajatega 4. aprillil kell 16 raamatukogus ekspositsiooni juures.

Tudengite looduskaitsering saab 47

2. aprillil tähistab Tartu üliõpilaste looduskaitsering 47. aastapäeva.

Tavakohaselt valitakse aastapäeval ringile ka uus president.

1958. a asutatud Tartu üliõpilaste looduskaitsering on teadaolevalt esimene taoline üliõpilasühendus maailmas.

Ringi presidendid on olnud Toomas Frey, Ülo Mander, Ain Vellak, Rein Ahas, Teet Jaagomägi, Peep Mardiste, Taavi Pae jpt.

Aastakümneid oli ringi juhendaja üks selle asutajaid Jaan Eilart.

Prof Jüri Talvetilt raamat USAs

Torontos esitleti TÜ maailmakirjanduse prof Jüri Talveti (pildil) esseekogumikku.

Ameerikas ilmunud esseeraamat kannab pealkirja «A Call for Cultural Symbiosis».

Prof Jüri Talvet viibib Fulbrighti uurimisstipendiumiga New Yorgis. Tema tööks on praegu esimese USA luuleantoloogia koostamine Eestile. Antoloogia ilmub tuleval aastal TÜ Kirjastuses.

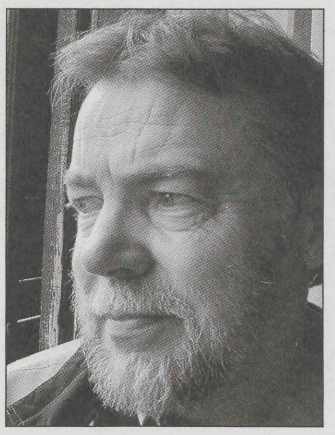

TÜ audoktor Horst Todt 75

14. märtsil sai 75-aastaseks Tartu Ülikooli majandusteaduse audoktor ja Hamburgi Ülikooli emeriitprof Horst Todt.

Prof Todt on olnud majandusteaduskonna ja euroteaduskonna juures aktiivselt tegev alates 1994. aastast. Tema saabumise ajal toimusid majanduskõrghariduses ulatuslikud reformid. Programmi lisati uusi aineid, muudeti olemasolevate ainete sisulist külge, hakati pakkuma kõrgetasemelist ingliskeelset magistriprogrammi. Seetõttu oli kõrge akadeemilise taseme ja renomeega teadlase saabumine Tartusse igati teretulnud.

Missioonitundega professor

Kõrgele tasemele lisandus ka prof Todti huvi ja aktiivsus muudatusi kavandades kaasa rääkida. Eelkõige hindavad siinsed õppejõud ja tudengid tema panust majandusliku mõtte arengu aine arendamisse. Prof Todt nägi siinviibimise algaastatel ühe oma põhiülesandena selgitada kapitalistliku majandussüsteemi funktsioneerimist. Tänu laiale silmaringile oskab ta suurepäraselt seostada eri ajastute ideid ning tutvustada siinsetele tudengitele saksa koolkondade käsitlusi. Viimastele pööratakse uuemates teadusartiklites üha enam ingliskeelseks muutuvas majandusteaduses liialt vähe tähelepanu.

Samuti panustas prof Todt oluliselt üliõpilaste kriitilise mõtlemise arendamisse. Seejuures ei tähenda kriitiline mõtlemine kindlasti mitte teiste teadlaste käsitluste ja ideede alavääristamist või siis kuulsate teadlaste mõtete ülistamist. Rõhk lasub positiivsel ja negatiivsel kriitikal seotuna heade akadeemiliste traditsioonidega.

Hamburgi Ülikooli emeriitprofessor Horst Todt promoveeriti Tartu Ülikooli audoktoriks 2001. aastal. JAAK NILSON

Ei unusta üliõpilasi

Tavaliselt võib saksa professorit iseloomustada kui jäika, üliõpilastest eraldatud ja ainele orienteeritud õppejõudu. Saksamaal võtab loengusarjadest sageli osa paarsada tudengit ning nii kohtuvad tudengid loenguväliselt oma professoriga haruharva. Nii tudengid kui ka õppejõud eelistavad säilitada distantsi.

Prof Todtil õnnestus Eestis olles saavutada tudengitega väga tihe kontakt. Seda nii loengusarja raames kui ka väljaspool auditooriumi. Kuigi tal pole Eestis ühtegi ametlikku juhendatavat, on ta pidevalt ärgitanud tudengeid oma uurimisprobleeme temaga arutama. Professor on aastaid korraldanud pärast loengusarja lõppemist osalejatele väikese peo, pole kunagi unustanud üliõpilasi oma sünnipäevale kutsumast. Prof Todti nägu läheb alati särama, kui ta jutustab mõnest oma endisest tudengist.

Tundis Eesti ajalugu

Prof Todt ütles kord naljatledes, et tema teadmised Eesti ja Tartu kohta pärinesid enne siiatulekut kooliajast ja nende põhjal pääsenuks Tartusse mööda kaigasteid. Kuigi ta oli teadlik Eesti ja Saksamaa ajaloolistest sidemetest ning vanema põlvkonna haritlasena oli kursis ka Dorpati ülikooli ajaloolise tähendusega, pelgas ta pisut eestlaste suhtumist temasse kui sakslasesse, eelkõige seoses sakslaste rolliga Teises maailmasõjas.

Siin viibides adus ta kiiresti vaenulikkuse puudumist ning hakkas hindama Tartus valitsevat sõbralikku ja optimistlikku atmosfääri, aga ka siinset õlut.

Tagasi Saksamaale

Nüüdseks on prof Todt lõpetamas oma tegevust Eestis ja pöördub tagasi Saksamaale. Rohkem kui kümneaastase tegevusega noorte majandusteadlaste ja -spetsialistide koolitamisel on ta võitnud paljude majandusteaduskonna, euroteaduskonna ja Euroopa kolledži inimeste austuse ja armastuse.

Täname teda südamest initsiatiivi eest ning soovime jätkuvat tervist ja jaksu edaspidistes ettevõtmistes. Eesti rahva ja kultuuri sügava austajana näeme me teda kindlasti kunagi taas Eestis.

Tänulikud kolleegid ja üliõpilased

KAITSMINE

31. märtsil kl 14.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis **Peeter Päll** eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonna doktoritööd «Võõrnimed eestikeelses tekstis». Juhendaja emeriitprofessor, filoloogiadoktor Tiit-Rein Viitso. Oponendid dotsent Krista Kerge (TLÜ) ja professor Ott Kurs (TÜ).

LOENGUD

30. märtsil kl 18 on TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõ külaliseks Rein Järvelill, kes räägib teemal «Setode oma valitsus: haldusreformist ja kultuuriautonoomiast». Lisainfo: Mari Mets, tel 737 5422.

KONTSERT

TÜ AULAS

31. märtsil kl 18 on Elleri Tartu Muusikakooli trompetistide kontsert.

3. aprill kl 19 toimub Tanel Joametsa klaverikontsert.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

1. aprillil kl 19 esineb Osiris Piano Trio – Ellen Corver (klaver), Gil Sharon (viiul) ja Larissa Groeneveld (tšello).
Piletid 60 ja 40 kr.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

26. märtsil kl 19 Rossini «Stabat Mater». Esitavad tütarlastekoor «Ellerhein», Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Olga Kondina (sopran, Peterburi), Galina Sidorenko (metsosopran, Peterburi), Mati Turi (tenor) ja Uku Joller (bass). Dirigent Nikolai Aleksejev.
Piletid 100 ja 60 kr.

6. aprillil kl 19 esineb Camerata Scotland, dirigent Christopher Adey. Piletid 80 ja 50 kr.

RapO
asutatud 1991
KÕIK ÜHEST KOHAST
· Kontoritehnika, -tarbed ja kulumaterjalid
· Toonerikassettide täitmine ja renoveerimine
· Kontoritehnika hooldus ja remont
· Kauba transport TÜ osakondadele tasuta
Tartu Ülikoolile püsisoodustus vastavalt kehtivale koostöölepingule
Tartu Ülikooli üliõpilastele hinnasoodustus -10%
Rapo AS, Soola 3 | 730 0187, 730 0189 | tartu@rapo.ee, www.rapo.ee

ÜLIÕPILASTEATRIS

Sarah Kane «PUHAStatud»

Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2).

Lavastaja ja muusikaline kujundaja Kalev Kudu.

Etendused: 24., 29., 30. ja 31. märtsil ning 1. ja 2. aprillil kl 19.

Piletid: 45/65 krooni, gruppidele (vähemalt 7 inimest) eelmüügist soodustused.

Piletite eelmüük Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) E–R kl 10–16, info: 742 3800 ja TÜ Üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) E–R kl 10–17, info: 737 5400.

ÕNNTLEME

65

Rein Tamsalu, vanemteadur – 27. märts

60

Lembi Tamm, dotsent – 26. märts

55

Taimi Villemsoo, õigusinstituudi direktori abi – 25. märts

50

Ester Sõtšova, vastutav sekretär – 31. märts

35

Urmas Johanson, erakorraline teadur – 29. märts

30

Kadi Roosma, teadur – 28. märts
Evelin Seppet, laborant – 31. märts

25

Mari Kamp, infotehnoloogiaspetsialist – 25. märts
Tuuli Semevsky, infospetsialist – 26. märts
Jaak Nerut, teadur – 28. märts
Airi Alajan, laborant – 29. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

SPORT

Eesti laskesuusatajad tõid koju pronksi

Eesti teatenaiskond (Tagne Tähe, TÜ informaatika 3. a tudeng Eveli Saue ja Sirli Hanni) sai Kontilahtis toimunud juunioride MM-võistlustel teatesõidus pronksmedali.

TÜ/Eeden asub pronksi pärast heitlema

21. märtsil võitis TPÜ/Cartini TÜ/Eedenit tulemusega 3:1.

TÜ/Eeden asub nüüd ESS Falck Pärnu VKga pronksi pärast võitlema. Kohtumise parimaks mängijaks TÜ/Eedenist nimetati Kristi Vink.

Tartu poksijad võitsid kolm medalit

13. märtsil Maardus lõppenud Eesti meistrivõistlusel poksis said Vladimir Kuznetsov ja Alar Nääme TÜ spordiklubist pronksivääriliset kohad.

TUDENGIKONVERENTS

«Maailmade mosaiik»

5.–6. maini toimub Tartu kirjandusfestivali Prima Vista raames tudengite eesti ja maailma nüüdiskirjanduse konverents.
Osalema on oodatud kõik põhiõppe kirjandushuvilised üliõpilased olenemata erialast.
Esinemissoovist teatada ja ettekande esialgne pealkiri saata 4. aprilliks, lühikokkuvõte ja teesid 25. aprilliks.
Konverentsil esinemise eest võimalik saada 1 AP!
Info: Kairi Korts, kairilegi@hotmail.com, 5340 3786.

SEMINAR

29. märtsil kl 16.15 TÜ peahoone ruumis 102

CV-Online seminar

CV-Online Groupi juhatuse esindaja Agu Vahur kõneleb järgmistel teemadel:
- rahvusvahelistumine tööturul,
- kuidas tööturule õigesti siseneda,
- inimene kui brand,
- tööturu pikaajalised trendid.

TÜ karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talitus
Info: tel 737 6205, Margit.Tago@ut.ee.

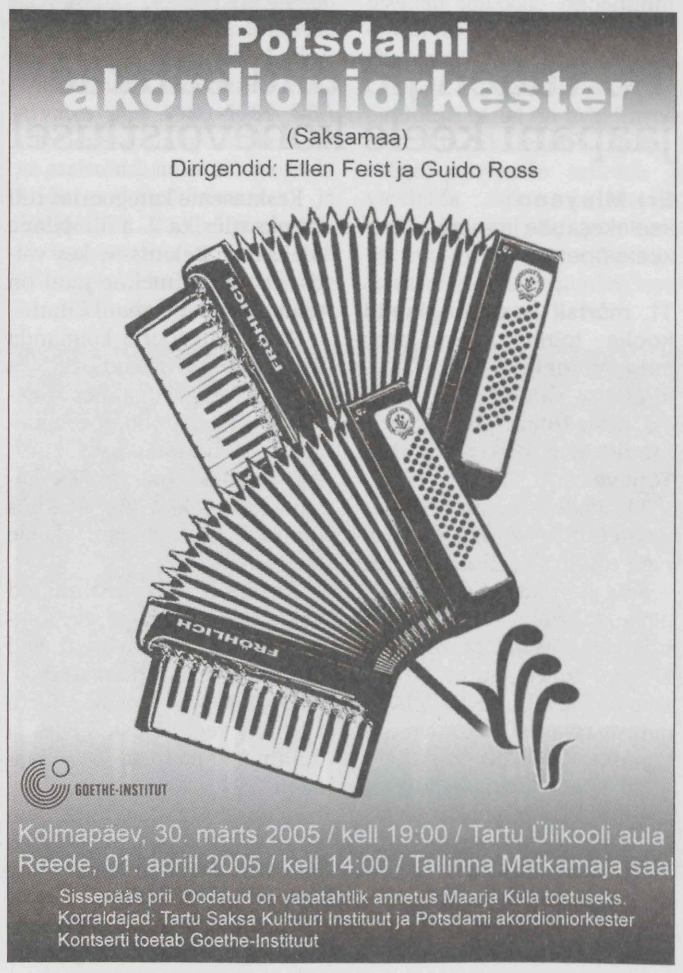

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

1. aprill 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 13 (2213)

www.ut.ee/ajaleht

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor tähistab noorust

Maie Kiisel
TÜ Akadeemilise Naiskoori laulja

1945. aastal alustas tegevust TÜ Akadeemiline Naiskoor, mis koondas algul kuni 200 lauljat. Nüüdseks 60. sünnipäeva tähistav koor jätkab ligi neli korda väiksema koosseisuga.

Ajad on muutunud, kuid mõned asjad on selles erilises kooris püsinud muutumatuna.

Milline võiks olla TÜ Akadeemilise Naiskoori nägu, mis selle koori teiste seas erilisena välja toob? Kahtlemata on esimeseks tunnuseks koori igavene noorus. Ülikooli naiskoor on teiste Eesti akadeemiliste kooride kõrval üks nooremaid, mis on tingitud muidugi Tartu kui ülikoolilinna iseärasustest. Kooris lauldakse tavaliselt mõni aasta, kui ollakse seotud õpingutega ülikoolis. Ülikooliaja lõppedes aga siirdutakse töökohtadele, mis asuvad laiali üle Eesti. Nii ei tõuse koori liikmete keskmine iga kunagi üle 22–23 eluaasta.

Teiseks oluliseks jooneks on see, et hoolimata kiiresti vahetuvast liikmeskonnast, suudab naiskoor tagada oma kõlapildi kõrge kvaliteedi.

Seda eelkõige tänu koori pikaajalisele dirigendile Vaike Uibopuule, kelle nõudlikkus on teada kõigile, kes on kunagi lauluväljakul laulukaare all seisnud. Ja esimesele hääleseadjale papa Jõksile, kelle häälekooli traditsiooni on meil aastakümneid edasi kantud. Muidugi on kooril veel palju abilisi – koormeister Ene Ahven, hääleseadja Viviane Kallaste ning dirigendina seni projektitöid teinud Triin Koch.

Tartu vaim

2. märtsil tõime Tallinnast naiskooride võistulaulmiselt järjekordselt Tartusse parima koori tiitli. Saime ka eripreemia kohustusliku laulu (Veljo Tormis/Gustav Suits «Sääl on me kodu») ja parima esituse eest ning Vaike Uibopuule lisandus parima dirigendi preemia.

Kolmandaks oluliseks asjaoluks, mis on kujundanud koori nägu, on kindlasti Tartu ja Tartu vaim. Kuigi leidub inimesi, kes kahtlevad Tartu vaimu olemasolus, ei saa keegi selle vastu, et Tartu linnas on noori tunduvalt rohkem kui mujal. Eks Tartu vaim väljendu ka arvukates akadeemilistes organisatsioonides, olgu need siis kultuuriühendused või korporatsioonid. Ka meie naiskoori tegemistest võib leida korporatsioonidele iseloomulikke jooni – meil on oma liikmerituaalid, sotsiaalsed võrgustikud, sõprusorganisatsioonid, ka nö väärtuseline kasvatus.

Vestlesin mõni nädal tagasi naiskooris seitsmekümnendatel aastatel laulnuga.

Mind hämmastas, et mõned kindlad asjad on koorile muutumatult kalliks jäänud – armastus oma kodulinna, emakeelse laulu ja loomuliku, teesklemata oleku järele. Seda sisetunnet, mille annavad kokku naislaul, ühised üritused koorist leitud sõprade seas ja akadeemia, ei saa unustada.

Võrumaalt põlvnev vilistlane, kes elab nüüd, kolmkümmend aastat hiljem Tallinnas, otsib meelerahu linnaelu kiire ja närvilise melu eest ülikooliaegsetest mälestustest ja tegevustest – jalutuskäigud roheluses, kontserdid, võrokiilse kõnõlusõ, ühine aeg vanade tuttavatega naiskoori päevilt.

TÜ AKADEEMILISE NAISKOORI JUUBELIÜRITUSED

- **1. aprillil kl 18 kontsert Jaani kirikus. Triin Kochi juhatusel esitatakse Pergolesi «Stabat Mater».**
- **1. aprillil kl 19 Kirjanike Majas vilistlaste teeõhtu.**
- **2. aprillil kl 16 TÜ aulas kontsert «Ood armastusele».**
- **2. aprillil kl 19 ajaloo muuseumis piduõhtu.**

Neljas väga oluline asi, mis ülikooli naiskoorile eriti iseloomulik, on armastus emakeelse laululoomingu vastu, mida tehakse teatud-tuntud kvaliteedis.

Emakeelne laululooming

Loomulikult kuulub koori eriline sümpaatia Veljo Tormisele, kes on ka meie auliige. Eelmiseks juubeliks valmis Tormise loominguga plaat «Tähemõrsja». Käesolevaks juubeliks on valminud juba kaks plaati. Rahvusmeeskooriga kahasse laulsime plaadile «Laulupuu» Ester Mägi loomingut. Äsja valmis ka plaat naiskoori lemmiklauludega «Eesti mustrid». Ka meie juubelikontsertide lood võib leida suures osas «Eesti mustrite» plaadilt – rahvalauluseaded, rahvalikud laulud, lüürilised armastuslaulud, mis pärinevad küll eri ajastutest, kuid moodustavad kokku ühtse mustri, millest jutustab eesti naislaul.

Koori emakeelse muusika lembus ei ole olnud takistuseks ka mitmele välisüliõpilasele, kes on laulnud meie kooris.

Õppida ära eesti keel ja osaleda eestikeelse muusikakollektiivi töös on paras katsumus. See näitab, et just eesti keel ja eesti autorid on väärtus omaette – ega igaüks ei oskagi seda esitada. Kooris pole kunagi saladust tehtud, et TÜ Akadeemiline Naiskoor pole koor, mis laulab õllesummeri laule, vaid keerukamat ja süvenemist eeldavat muusikat, muusikat suure algustähega.

Ootame kõiki kaastudengeid ja ülikooli töötajaid täna ja homme toimuvatele juubelikontsertidele, et selles veenduda.

Skytte medali sai Riigikogu I aseesimees Andres Lipstok

Varje Sootak

24. märtsil anti Skytte medal Riigikogu I aseesimehele Andres Lipstokile.

Rektor prof Jaak Aaviksoo rõhutas ajaloo muuseumis toimunud Skytte päeval Andres Lipstoki teeneid nii rahanduskui ka majandusministrina ja Riigikogu liikmena, kes on näidanud end TÜ kindla toetajana ülikooliga seonduvate õiguslike ja majanduslike küsimuste lahendamisel.

Andres Lipstok ütles UTle, et töö, mille eest autasu anti, on tegelikult päris suure meeskonna koostöö. «Need inimesed on suuremal või vähemal määral seotud ülikooli või Tartuga ja peavad Tartu Ülikoolist väga lugu.» Andres Lipstok märkis, et ta püüab edaspidigi Tartu Ülikooli probleemide lahendamise eest seista. «Tartu Ülikool on minu ülikool ja miks ma ei peaks oma kooli aitama.»

Andres Lipstok lõpetas Tartu Ülikooli rahanduse ja krediidi eriala 1980. «Minu õppejõud olid Raimund Hagelberg, Elvi Ulst, Vambola Raudsepp jpt, kellelt sain väga tugeva majandushariduse,» ütles Andres Lipstok.

Skytte medali annab ülikool riigi- või ühiskonnategelasele, kes on autasustamisele eelnenud aastate jooksul kõige enam kaasa aidanud Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule.

Skytte medali on pälvinud Mart Laar, Marju Lauristin, Mihkel Pärnoja, Lennart Meri, Andrus Ansip, Jüri Raidla ning suursaadikud Katarina Brodin (Rootsi), Jacques Faure (Prantsusmaa), Kai Lie (Norra) ja Sven Roed Nielsen (Taani).

Johan Skytte oli Rootsi ühiskonna- ja riigitegelane, kelle initsiatiivil asutati 1632. aastal Academia Gustaviana. TÜ esimese kantsleri Johan Skytte päeva tähistatakse 1995. aastast.

Andres Lipstok (vasakul), rektor Jaak Aaviksoo ja akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit. AIVAR VIINALAS

TÄNA LEHES

Interjvuu
Akad Ilmar Koppeliga
LK 3

Teadustöö finantseerimisest
LK 2

Rektor valiti taas EUA juhatusse
LK 2

Akadeemiline füüsikaolümpiaad
LK 2

1971. a märtsis pälvisid Kr. Jaak Petersoni kirjandusauhinna filol-dr August Annist ja teadusprorektor, dots Johannes Tammeorg.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu istungil on kavas kinnitada siseauditi 2004. a koondaruanne ning 2005. a plaan.

Istungil on kavas teha muudatusi TÜ põhikirjas ning õppejõudude ja teadustöötajate ametijuhendites, ametinõuetes ja valimiseeskirjades ning residentuuri vastuvõtmise ja väljaarvamise korras.

Võrdleva poliitika professoriks kandideerib politoloogia osakonna teadur, PhD Vello Andres Pettai.

TÜ muuseumide juhatuse esimehe kandidaat on ajaloo muuseumi direktori kt, mag Reet Mägi.

Sotsiaalteaduskonna nõukogu on esitanud nõukogule ettepaneku nimetada sotsioloogia teooria ja ajaloo õppetool sotsioloogia õppetooliks.

Peahoones saab näha spikrinäitust

Täna kell 14 avatakse peahoone ruumis 211 spikrinäitus.

Näituse koostaja, magistrant Madli Paju sõnul on välja pandud nii 1960ndate meetripikkuseid paberrulle kui ka imetillukesi kleepsukesi viimastest aastatest.

«Iga külastaja võib näitust täiendada ka enda või oma vanemate spikritega. Samuti on oodatud kirjapandud mälestused spikerdamisest.»

ONLINE-KÜSITLUS

Kas käid ülikooli muuseumides näitustel?

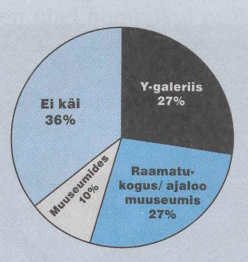

Vastajaid: 143

Uus küsimus:
Kas teie teadustööd finantseeritakse piisavalt?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

TÜ tunnustab

Ülikooli väikese medali ja tänukirjaga autasustati pikaajalise koostöö eest ülikoolis biokeemia instituudi dotsenti **Tiiu Vihalemma**.

Kauaaegse kohusetundliku töö eest pälvis väikese medali ja tänukirja üldosakonna postisekretär **Urve Nahkur**.

Pikaajalise kohusetundliku töö eest tunnustati tänukirjaga arstiteaduskonna endist dotsenti **Uudo Reinot**, orgaanilise ja bioorgaanilise instituudi teadurit **Gerda-Johanna Raidaru** ja raamatukoguhoidjat **Maire Türni**.

EITSA stipendiumid

Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus (EITSA) kuulutas Tiigriülikooli programmi raames välja konkursi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) rakendamiseks ning IKT-alase hariduse toetamiseks. Konkursside toetusfond on 2,5 miljonit krooni.

Riikliku IKT kõrghariduse toetusprogrammi Tiigriülikool eesmärk on toetada nii IKT infrastruktuuri väljaarendamist kõrgkoolides kui ka IKT valdkonna õppejõudkonna ja kraadiõppe infrastruktuuri arengut.

Tiigriülikooli programmi rahastatakse sel aastal riigieelarvest 15,4 miljoni krooni ulatuses.

Info: tel 628 5800, Katrin. Pink@eitsa.ee, www.eitsa.ee/tiigriylikool.

Looduskaitseringil on 47. aastapäev

2. aprillil kell 12 algab botaanikaaia seminariruumis Lai 38/40 Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 47. aastapäeva üritus.

Ringi president teeb ülevaate möödunud aastast. Ringi ajaloost räägivad Heino ja Peep Mardiste, Ivar Puura kõneleb Darwini vaimust, Tšiilist Pille Mänd ja Jüri-Ott Salm ning metsakaitserinde uudiseid tutvustab Jaan Pärn.

Võetakse vastu uusi liikmeid ja valitakse president. Kell 16 külastatakse ringi uusi ruume ning kell 19 jätkub pidu Eesti Loodusuurijate Seltsis (Struwe 2).

Venemaa-poliitika teemaline debatt

29. märtsil toimus raamatukogus Eesti Venemaa-poliitika teemaline debatt, mida juhtis politoloogia osakonna õppejõud Rein Toomla.

Parlamendiparteide esindajad Peeter Tulviste (pildil), Küllo Arjakas, Toomas Alatalu, Rein Lang, Marko Mihkelson ja Jarno Laur arutlesid Moskvas 9. mail toimuvat üritust, Eesti-Vene piirilepet jt päevakajalisi küsimusi.

Debati korraldasid politoloogia osakond ja rahvusvaheliste suhete ring.

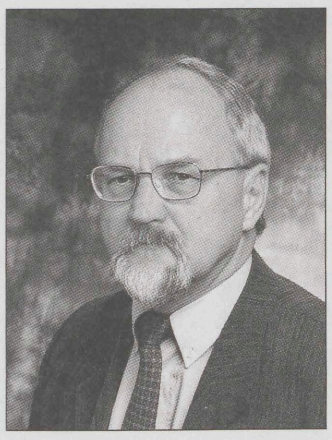

ARVAMUS

Teadlased Tiit Pärnik, David Walker, Olav Keerberg ja Ülo Niinemets fotosünteesi kongressil Austraalias. ERAKOGU

Aur läheb vormidele

Ülo Niinemets
TÜ taimefüsioloogia vanemteadur

Olav Keerberg
EPMÜ taimefüsioloogia osakonna juhataja

Muinasjuttu teaduse investeeringute kahekordistumisest loeme iga valimise eel.

Vabariigi taastamisest saadik on kõik poliitikud möönnud, et Eesti vajab rohkem teadust, rohkem investeeringuid teadusesse.

Kui 1992–1999 suurenes igal aastal teaduse eelarve vähemalt numbriliselt ja teadlaste hulgas valitses optimism, siis pöörangulisteks olid aastad 1999, 2000, 2003 ja 2005.

Kurikuulsal Kallase säästueelarve aastal 1999/2000 tabasid lõiked teaduse rahastamist vasakult ja paremalt ning edasine kasvutempo muutus tunduvalt aeglasemaks riigieelarve üldisest kasvutempost.

Paljude teadlaste jaoks polnud küsimus niivõrd rahas – eelnevalt oli üle elatud väga kitsaid aegu, kus polnud ka võimalik näiteks printeripaberit osta või bussiga Tartust Tallinna sõita. Üleüldine nördimus tulenes viisist, kuidas finantseeringuid läbi kriipsutati.

Teaduse rahastamise ja arengu praeguse takerdumise peapõhjused on just säästueelarves. Poliitikud ütlevad, et Eesti riiklik panus teadusesse on piisav ja puudu on ainult ettevõtete panus, mis arenenud riikides on võrreldav riigi panusega. Meie väidame, et nendest miljarditest, mis säästueelarve jättis ettevõtete kätte, ei voolanud mitte midagi nimetamisväärset tagasi teadusesse. Kui Itaalias finantseerib pank fundamentaalteadust, sest nii maksab ta vähem maksu, siis ausalt, miks ta peaks seda Eestis tegema?

Parandamata viga

Kidura rahastamise taustal paranes pidevalt teaduse hindamissüsteem, kaasati rahvusvahelisi eksperte, detailsemalt ja õiglasemalt hakati hindama iga töörühma konkreetset panust Eesti ja maailma teadusesse. «Omas mahlas küpsevate», vähese rahvusvahelise kõlapinnaga töörühmadele eraldatavate finantseeringute osakaal kahanes kuni aastani 2003. Siis ei saanud vähe kogenud haridusminister vastu rektorite survele ning tekitas töö tulemuslikkuse alusel toimivas süsteemis korraliku segaduse. Telefoniõiguse alusel sõideti üle teaduskompetentsi nõukogu (TKN) ettepanekutest ning võeti raha kõigilt edukatelt sihtfinantseeritavatelt (SF) teemadelt ning anti see mitmetele mittekvalifitseerunud projektidele. Tookordset viga pole praeguseni lõplikult suudetud siluda.

Muutuv aruandlus

Teaduse finantseerimisel on toimunud pidevalt väiksemaid reforme ning kosmeetilisi muutusi. Eranditult igal aastal on muutunud Eesti Teadusfondi (ETF) ja SFi taotluste ning aruannete vormid, tekitades hämmingut.

Ka vorme, oma tööd põhjendavat aruandlust, on pidevalt juurde tulnud. Nii veedab praegu iga grupijuht ja grandihoidja oma tööaastast nädalaid täites vorme. Varem oli bürokraatiaga sammupidamisel teatud lootus saada edukalt kulgenud töö korral grupile juurde lisafinantseeringuid.

2005. a sihtfinantseerimine oli aga murranguline. Kui eelnenud aastail suurenes iga nn edukaks peetud teema, pidamaks sammu inflatsiooniga, siis 2005 oli teistest erinev. Pooled kõigist sihtfinantseeritavatest teemadest said hinde «kaks», st finantseering jäeti 2004. a tasemele. SFi juhendmaterjalid ütlesid küll selgelt, et edukate teemade finantseerimist suurendatakse, kuid tegelikult tulemusi ei hinnatud. Kasutusele võeti hoopis formaalne finantseerimismudel, mis arvestas ainult teemaga töötavate inimeste üldarvu.

Äsja välja töötatud finantseerimisvalemi järgi osutusid osa aastaid edukalt töötanud ja iga aasta mõne protsendi võrra kasvanud teemad paugupealt «ülefinantseerituteks». Samas olid mitteproduktiivselt, aastaid lisafinantseeringutest und näinud teemad «alafinantseeritud». Nagu TKN oma märgukirjas möönab, tulenes see «avastus» osaliselt puudulikest andmebaasidest, mistõttu nn uus finantseerimismudel oli ekslik. Kui see nii oli, miks siis ei võinud jätkata korrektsete andmetega, kuni vead andmebaasides on parandatud?

Me kiidame igati heaks püüded vähendada teaduse finantseerimisel bürokraatiat, kuid leiame ka, et praegune viis seda vähendada pole õigustatud. Alternatiivina pakume välja finantseerida töörühmi vastavalt nende panusele Eesti ja maailma teadusesse. Selle mõõduks on publitseeritud töö rahvusvahelise levikuga väljaandes.

Me pole igatahes veendunud, et sammud kvaliteedilt standardteaduriteni on õigustatud, eriti kui lõppkokkuvõttes viib see edukalt kulgenud teemade väljasuremiseni.

Üldine alafinantseeritus

Tegelik probleem Eesti teaduses pole loomulikult mitte see, et eri töörühmad on ala- või ülefinantseeritud. Kogu Eesti teadus on alafinantseeritud ning pole jätkusuutlik. Hetkel on ELi keskmine investeering teadusesse 1,9% SKPst ning Eesti on oma 0,7–0,8%-lise finantseeringuga viimaste seas.

2010. aastaks peaks vastavalt Lissaboni lepetele olema ELi keskmine 3%. Meediast loeme kogu aeg riigi meetmetest, mis aitavad meil jõuda tõotatud maale. Nii Laar, Kallas kui ka Parts on öelnud, et nüüd kohe kahekordistame neid investeeringuid. 2005. a riigieelarve kasvas 11%, ETFi eelarve kasvas 4% ja SFi minev summa 7%. Sellises tempos jõuame kahekordse kasvuni absoluutnumbrites 15 aastaga. Muinasjuttu kahekordsest kasvust loeme valimiste eel, vahepealsel ajal on seevastu iga-aastaste meie poolt täidetavate ja lõppkokkuvõttes mitte midagi määravate vormide hulk kahekordistunud.

Täispikka artiklit loe ja kommenteeri: www.ut.ee/ajaleht

Rektor Jaak Aaviksoo valiti EUA juhatusse

Aija Sakova

31. märtsil Glasgows toimunud Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni (EUA) üldkogul valiti taas rektor Jaak Aaviksoo EUA juhatusse.

29. märtsist 3. aprillini võtab Aaviksoo Glasgows osa EUA üldkogust ja konverentsist «Strong Universities for Europe», millel osaleb üle 600 ülikooli ja rektorite nõukogude esindaja.

EUA üldkogul valiti järgnevaks viieks aastaks uus president ja juhatus.

EUA uueks presidendiks sai Viini Ülikooli rektor prof Georg Winckler. Juhatusse valiti peale TÜ rektori Jaak Aaviksoo veel London Metropolitan University endine rektor ja president prof Roderick Floud, Berliini Vaba Ülikooli endine rektor prof Peter Gaehtgens, Lausanne'i Ülikooli rektor prof Jean-Marc Rapp, Istanbuli Tehnikaülikooli endine rektor prof Gülsün Sağlamer, Karlstadi Ülikooli rektor prof Christina Ullenius, Twente Ülikooli endine rektor prof Frans Van Vught ja Université Libre de Bruxelles'i rektor prof Pierre de Maret.

Aaviksoo kuulus ka EUA 8-liikmelise juhatuse esimesse koosseisu (2001–2005).

EUA on peamine Euroopa kõrgkoole ning rektorite konverentse ühendav katusorganisatsioon ning sellisena mõjukaim kõrgharidussektori eestkõneleja Euroopa tasandil. EUAsse kuulub 759 liiget 45 riigist.

Kolmas akadeemiline füüsikaolümpiaad TÜs

Viire Sepp
teaduskooli direktor

21. märtsil võitsid akadeemilise füüsikaolümpiaadi füüsikaosakonna 4. a üliõpilane Alar Ainla ja 2. a üliõpilane Mihkel Kree.

Mõlemad pälvisid 2000-kroonise preemia. II auhinna (900 kr) sai 4. a füüsikaüliõpilane Endel Soolo ja III auhinna (500 kr) 2. a füüsikaüliõpilane Mihkel Rähn.

Žürii (esimees Peeter Saari, Jaak Kikas, Jaan Kalda, Matti Laan, Kristjan Leiger ja Madis Noppel) määras ka 200-kroonised ergutusauhinnad. Need said matemaatikateaduskonna 1. a üliõpilane Oleg Košik, füüsika 1. a üliõpilane Riho Taba ja materjaliteaduse 4. a üliõpilane Urmo Visk.

Tulekul Eesti filosoofia esimene aastakonverents

26.–28. maini korraldavad filosoofia osakond ja eetikakeskus esimese Eesti filosoofia aastakonverentsi «Filosoofia võimus ja võimutus».

Avakõnelejaks on kutsutud Soome Filosoofia Seltsi esimees, Helsingi Ülikooli rektor prof Ilkka Niiniluoto.

Kavas on filosoofia ajaloo, praktilise filosoofia, teadusfilosoofia ja teoreetilise filosoofia sektsioonid.

Ettekannete teesid (kuni 1 lk) saata **21. aprilliks**.

Doktorantidel palutakse näituse jaoks kujundada oma doktoritöö projekti tutvustav poster (A3) ja toimetada see eetikakeskusesse hiljemalt **23. maiks**.

Kõigil, kes sooviksid panna näitusele oma filosoofiaalaseid töid, tuua need eetikakeskusesse **26. maiks**.

Osavõtuks registreeruda **5. maiks**.

Info: tel 737 5427, Aire. Vaher@ut.ee, www.ut.ee/flfi.

Raamatu koostaja Raik-Hiio Mikelsaar (ees keskel) koos tõlkijate jt raamatu väljaandmisele kaasaaidanutega. VARJE SOOTAK

Ilmus raamat Tartu Ülikooli asutamisürikust

28. märtsil esitleti ülikooli ajaloo muuseumis Tartu Ülikooli asutamisürikut käsitlevat raamatut.

Raamatu väljaandmislugu tutvustas selle koostaja Raik-Hiio Mikelsaar.

Ramatus on üriku kalligraafilise teksti fotokoopia, tõlge eesti, rootsi, saksa, prantsuse, vene ja inglise keeles, väljavõte Friedrich Meniuse poolt 1632. a lõpul avaldatud inauguratsiooni-jutustusest ja prof Helmut Piirimäe ajalooline kommentaar. Tekste tõlkisid Anne Lill, Irina Külmoja, Eda Tammelo jt. Kogumikku illustreerivad Gustav Adolfi ja Johan Skytte portreed ning ülikooli peahoone pildid.

Ajaloolisele ürikule kirjutas alla Rootsi kuningas Gustav II Adolf 30. juunil 1632.

Superhapetest tabamatu neutriinoni

Intervjuu keemia ja materjaliteaduse tippkeskuse juhi, akadeemik Ilmar Koppeliga

Varje Sootak

Akadeemik Ilmar Koppel on üks väheseid Eesti Vabariigi teadlasi, kelle võrrand (Koppel-Palmi võrrand) on maailma keemiaõpikutes. Keemiaajalukku läheb kindlasti ka uute ülitugevate superhapete ja -aluste väljatöötamine. Ja mitte ainult.

Teie pikaajalist teadustööd pärjati tänavu Eesti Vabariigi elutööpreemiaga. Mis viis Teid keemia juurde?

Mul oli Puurmani keskkoolis väga hea keemiaõpetaja Etna Nadel, kes oli tark, energiline ja sarmikas.

1958, kui keskkooli lõpetasin, käis riigis suur kemiseerimine. Kas nüüd sellest, aga tol suvel oli konkurss keemiaosakonda 3,5–4 inimest kohale, mis ei ole meie osakonnas just tavapärane. Taustaks veel niipalju, et Tartus on ju õppinud ja töötanud väga kuulsusrikkaid keemikuid.

Keda nimetaksite?

1875 lõpetas Tartu Ülikooli Wilhelm Ostwald, ainuke TÜga seotud Nobeli preemia laureaat. Pärast lõpetamist töötas ta siin, aga kuna professori kohta polnud võimalik saada, läks tagasi sünnilinna Riiga ja sealt Saksamaale.

Siin on töötanud ruteeniumi avastaja Carl Claus, Hessi seaduse (termokeemia põhiseadus) autor Hermann Hess, füüsikalis-keemilise analüüsi rajajaid Gustav Tammann jpt.

Aga lähiminevikust?

1950ndate algul tulid Eestisse Leningradi Ülikooli lõpetanud Viktor Palm, Karl Rebane, Tšeslav Luštšik jt. Palm sai Eestis esimesena Moskvast loa luua teadusliku uurimise probleemlabor. See oli 1958. a asutatud keemilise kineetika ja katalüüsi labor, mida juhatasin aastatel 1976–1987.

Ja Teie sattusite prof Palmi juurde?

Esimene juhendaja oligi prof Palm. Tema juhendamisel uurisin diplomitööks reaktsioonimehhanisme. Lõpetasin ülikooli orgaanilise keemikuna. Prof Palmi juhendamisel valminud kandidaaditöö oli füüsikalisest keemiast. Hiljem hakkas huvitama muu temaatika.

Mis oli doktoritöö teema?

1986 kaitsesin Moskvas doktoriväitekirja füüsikalise keemia ja keemilise füüsika piirimaadel, gaasifaasilistest happelis-aluselistest tasakaaludest ja sellega seonduvatest probleemidest.

Teid on paelunud seega mitmesugused keemia uurimisobjektid?

Mulle on huvi pakkunud just interdistsiplinaarsed küsimused, näiteks eri keemia distsipliinid ja kokkupuutepunktid füüsikaga, mööda minnes ka neutriinod jm.

Ma ei olegi oma erialal, st orgaanilise keemikuna, kellena ülikooli lõpetasin, töötanud. 1992 «muundusin» keemilise füüsika instituudi juhatajaks.

Mida olete uurinud?

Esimene tegevus, mis on mingi jälge jätnud, on solvendi (lahusti, reaktsioonikeskkonna) mõju uurimine selles kulgevatele keemilistele protsessidele, ka ainete spektraalomadustele jne.

Näiteks võib kasvõi inimest mõjutavaid mitmesuguseid ühiskondlikke mõjusid – üldine õhkkond riigis, seadused, töökaaslased jne – nimetada üldisteks, mittespetsiifilisteks mõjudeks, sest need ei ole suunatud ühele konkreetsele objektile (inimesele). Aga inimest mõjutavad ka kontaktid pere, sõpradega jne, mis on juba konkreetselt suunatud mõjud. Nii võib öelda, et ka näiteks solventides ehk lahustites, kus toimuvad reaktsioonid, mõjutavad mõned näitajad reaktsiooni kiirust, suunda jne. Ja nagu ühiskonnas, on lahustiteski spetsiifilised kontaktid, kuidas mingi ioon või molekul midagi mõjutab.

Maailma füüsikalise orgaanilise keemia õpikute raudvarasse kuulub Koppel-Palmi võrrand.

Kandidaaditöö edasiarendusena tuletasimegi 1960ndate lõpul võrrandi. See võimaldab solvatatsiooninähtuste või keskkonnas toimuvate reaktsioonide puhul, ka keskkonnas lahustuvate ainete värvuse määramisel, kvantitatiivselt kirjeldada, missuguses ulatuses ja suunas ja kui kiiresti reaktsioonid kulgevad, missugune värvus on konkreetsel värvainel jne.

Seejärel hakkasid Teid huvitama happelis-aluselised tasakaalud.

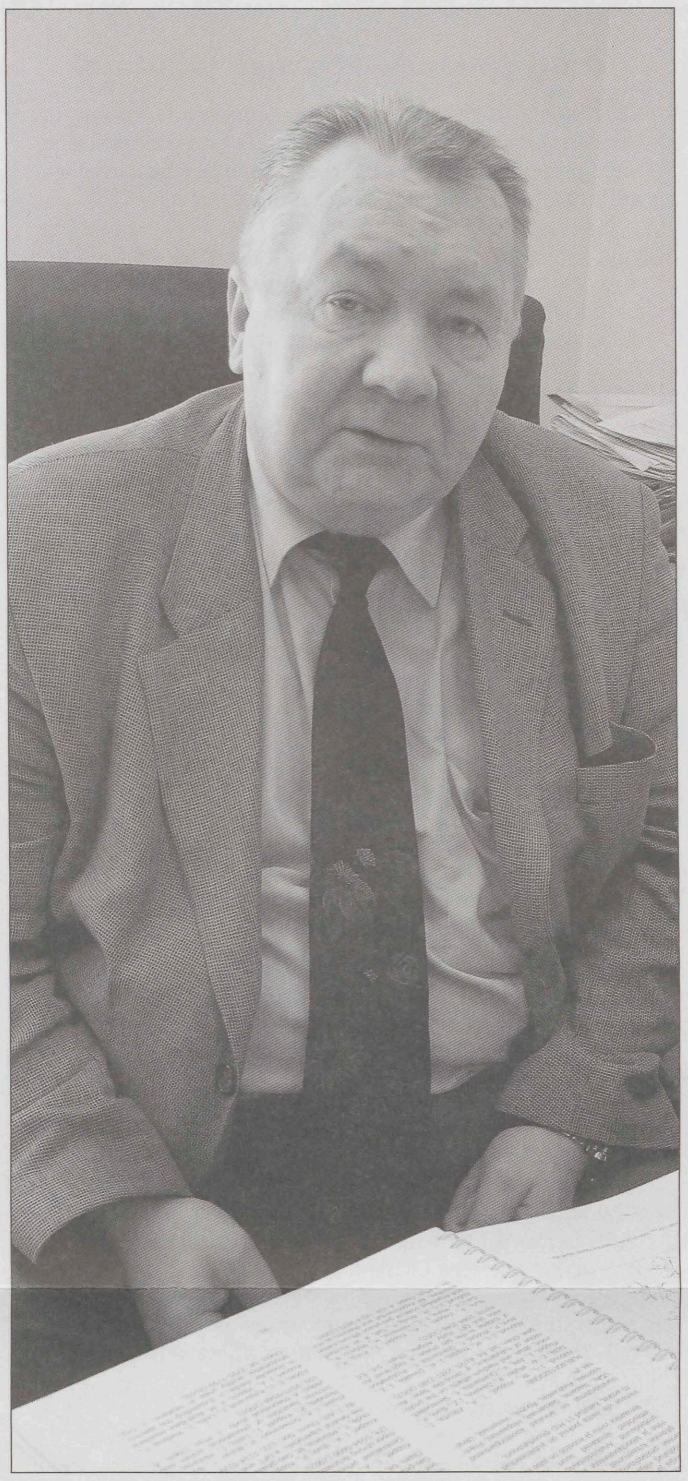

Akadeemik Ilmar Koppel pälvis Eesti Vabariigi teaduspreemia 1998. ja elutööpreemia 2005. aastal. VARJE SOOTAK

Doktoritöös uurisin valdavalt gaasifaasilisi happelis-aluselisi tasakaale, mis toimub tingimustes, kus lahusti molekulid hoopiski puuduvad ja reagentide endi omadused on solvendi molekulide poolt «häirimata» ehk tulevad esile nn ehedal kujul.

Siis tuli superhapete ja superaluste disain.

See on ühelt poolt teekond täiesti tundmatusse maailma, kus püütakse disainida väga tugevaid happeid ja aluseid ning kombata nende võimaliku tugevuse «kasvupiire». Kõlab võib-olla õudselt ja uskumatult, kuid happed, mis on 80 suurusjärku (10 kaheksakümne nulliga) tugevamad kui vana hea väävelhape, polegi erilise fantaasia vili.

Ja samas on kogu sellel «kasvupiiride» otsimise mängul taga tegelik huvi – luua oluliselt paremaid materjale kõrgefektiivsete elektrokeemiliste jõuallikate (liitiumioonpatareid mobiilides, kütuseelemendid jne), stereoselektiivsete, regenereerivate, keskkonna- ja niiskusesõbralike katalüsaatorite jms jaoks.

Teid peetakse üheks enim tsiteeritavaks Eesti teadlaseks.

Olen avaldanud üle 250 teadusartikli ja viis monograafiat. Neid on tõesti tsiteeritud üle 3000 korra.

Järelkasv?

Olen juhendanud 13 doktoritööd. Järelkasvu väga head näited on praegu vist Eesti noorim (32-aastane) prof Ivo Leito ja dekaan prof Peeter Burk.

Mis praegu käsil on?

Käsil on üsna mitu projekti, mitu artiklit. Üheks viimase aja «lemmiklapseks» on kujunenud koostöös Breemeni Ülikooliga uudsete mittetsütotoksiliste orgaaniliste (see vastab juba täiesti diplomijärgsele erialale!), fosfaseenidel baseeruvate, superaluste disain, süntees ja omaduste uurimine ning potentsiaalsete rakenduste otsimine.

Samuti jätkub senini väga edukas olnud projekt happelis-aluseliste tasakaalude (sh superaluste ja -hapete osalusel) uurimisest vähepolaarsetes (näiteks heptaan) ja polaarsetes mittevesilahustes.

Saite jaanuaris 65, järelikult korralise professorina enam töötada ei saa.

Olen erakorraline professor. Tippkeskuse juhatamine pole seotud vanusetsensusega.

Täispikk intervjuu: www.ut.ee/ajaleht

ILMAR KOPPEL (SÜND 1940)

- **1963 – TÜ keemiaosakond *cum laude***
- **1969 – keemiakandidaat**
- **1986 – keemiadoktor**
- **1960. aastast töötab TÜs, 1976–1987 keemilise kineetika ja katalüüsi labori juhataja**
- **1987–1992 analüütilise keemia kateedri juhataja**
- **1990 – professorikutse**
- **1992–2005 keemilise füüsika instituudi juhataja, analüütilise keemia prof**
- **1974 – USA Keemiaseltsi liige**
- **2002. aastast keemia ja materjaliteaduse tippkeskuse juhataja**
- **2004. aastast Eesti TA bioloogia, geoloogia ja keemia osakonna juhataja**
- **1993 – Eesti TA akadeemik**
- **1996 – Inglise Kuningliku Keemiaseltsi *fellow***
- **1998 – Eesti Vabariigi teaduspreemia**

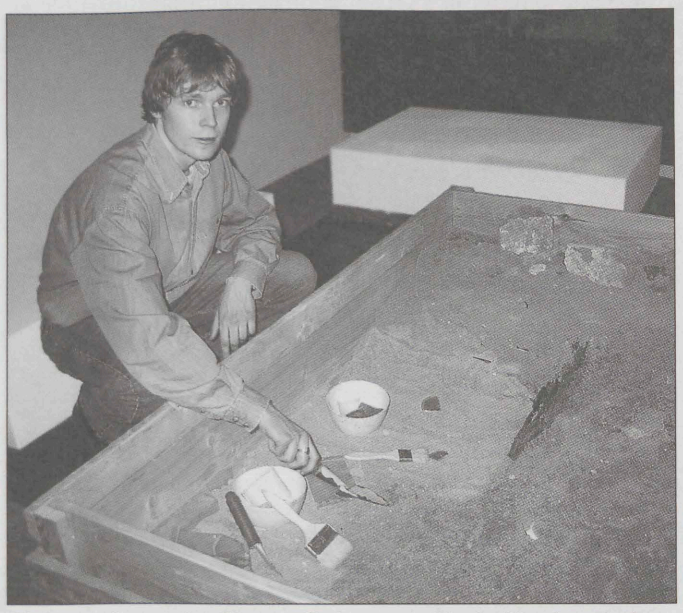

Näituse koostaja Urmet Paloveer näitab liivakasti, kust lapsed saavad «arheoloogilisi leide» otsida. VARJE SOOTAK

Maapõue saladused Toomemäel

Varje Sootak

18. märtsi õhtupoolikul avas arheoloogiaprof Valter Lang ülikooli ajaloo muuseumi näituste saalis arheoloogianäituse «Maapõue peitunud saladused».

Väljapaneku materjalid annavad ülevaate Tartu Ülikoolis arheoloogia õpetamisest ja teaduslikust uurimistööst. Samuti on näha mitmesuguseid huvitavaid arheoloogilisi leide.

Prof Langi sõnul avati arheoloogia õppetool 85 aastat tagasi. Muinasleidude ja esiajaloo uurimisega tegeldi aga juba 19. sajandist alates. Kolme sajandi jooksul on praeguse arheoloogia kabineti fondidesse kogunenud mitmesugust leiumaterjali. «Leiuainese kogumise põhimõte on, et kõik ülikooli arheoloogide kaevatud leiud jääksid Tartusse, välja arvatud need muistised, mille varasemad leiud asuvad mujal. Suvel kaevame, talvel puhastame ja analüüsime,» selgitas prof Lang.

Muuseumi projektijuhile Urmet Paloveerile, kes eelmisel aastal ajaloo osakonna lõpetas, oli see esimene näituse koostamine. «Minu jaoks oli näituse tegemise protsess väga põnev, samuti planeerimine, koostöö ülikooli arheoloogidega, eksponaatide valimine,» märkis Paloveer.

Ta juhtis näitusel tähelepanu ka väikesele «muististe leiukohale». Noortel arheoloogiahuvilistel on liivakastis võimalik ise mõned potikillud jm välja kaevata.

Põhikooli ja gümnaasiumi õpilased saavad osaleda arheoloogiat tutvustavas muuseumitunnis. Selleks tuleb eelnevalt end muuseumis kirja panna.

Väike arheoloogianäitus jääb avatuks 30. septembrini. Prof Valter Langi sõnul on sügisel arheoloogia õpetamise 85. aastapäeva puhul kavas välja anda ka Eesti arheoloogia ajalugu tutvustav raamat.

UUDISED

Algab fotokonkurss tudengielust

Võta fotokas kaenlasse ja lenda linna peale, ühikasse, loengusaali või külla oma tudengist semule.

Pildista seda, mis sinu arvates on tudengipärane, käib ülikoolis õppimise juurde ja on iseloomulik just Tartu tudengielule.

Võid oma pildid teha nii mustvalgelt, värviliselt kui ka kasutada erinevaid fototehnikaid.

Konkursile laekunud fotodest avatakse 10. mail näitus Raatuse ühiselamu fuajees.

Too oma pildid hiljemalt **5. maiks** Raatuse ühiselamu valvelauda (Raatuse 22) või saada need aadressil: info@korraldaja.ee.

Fotodele märgi kindlasti oma nimi, kontaktandmed ja foto pealkiri.

Osale fotokonkursil ja võida kopsakas kinkekaart PhotoPointilt!

Parimad fotod avaldatakse Universitas Tartuensises.

«Mahetoit kui tervise varaait»

7. aprillil kl 16.15 kõneleb ajaloo muuseumi teeõhtul EPMÜ taimekaitse prof Anne Luik teemal «Mahetoit kui tervise varaait» (mahetoidu eelised, mahetootmise loodussõbralikkus ja pestitsiidide, antibiootikumide ja kasvuhormoonide jääkidena peituvad ohud tavatoidus, geneetiliselt muundatud toiduga kaasnevad riskid).

Üritus toimub muuseumi populaarteaduslike teeõhtute sarjas «Huvitavat teadusest ja elust».

Konverents F. J. Wiedemannist

Täna kell 11 algab Eesti Teaduste Akadeemias konverents «Ferdinand Johann Wiedemann 200».

TÜ emeriitprof akad Huno Rätsep peab ettekande «Wiedemanni fenomen», prof Karl Pajusalu teema on «F. J. Wiedemanni eesti keele grammatikad».

EKI direktor dr Urmas Sutrop kõneleb F. J. Wiedemanni eesti-saksa sõnaraamatust.

TÜ erakorraline prof, akad Arvo Krikmann peab ettekande «F. J. Wiedemann rahvaluule lühivormide avaldajana ja uurijana».

Külalisesineja prof Eberhard Winkler räägib Wiedemannist kui läänemeresoome keelte uurijast ja emeriitprof Alho Alhoniemi Wiedemannist mari ja ersa keelte uurijana.

Doktorant Nikolai Kuznetsov kõneleb Wiedemannist permi keelte uurijana.

ALMA ANDEKDOOT

Rapuntsel paneb tähele

Tulen ühel hommikul peahoonesse ja näen: Kärbes sumiseb auditooriumi aknal.

Ütlen talle: «Mis sa siin sumised? See ei ole sinu koht. Mine ära!»

Tema ütleb mulle: «Ei, Rapuntsel, ma ei lähe ära. Auditooriumis on ju ikka nii olnud, et kõik on vait, aga üks sumiseb.»

Ajalehest «TRÜ» 2. apr, 1971.

UT toimetus ootab tudenginalju aadressil: ajaleht@ut.ee.

ÕNNITLEME

Dots Lembi Tamm 60

26. märtsil tähistas oma 60. sünnipäeva füüsikalise keemia instituudi anorgaanilise keemia õppetooli dotsent Lembi Tamm.

Lembi Tamme tunneb Eesti laiem avalikkus kui riikliku ainekava keemia üldhariduse kontseptsiooni ühte väljatöötajat, kooliõpikute autorit ja keemia riigieksamikomisjoni esimeest.

Lembi Tamm lõpetas 1968 TÜ keemiaosakonna ning kuus aastat hiljem kaitses ta keemiakandidaadi kraadi elektrokeemia kitsamal erialal. Tudengipõlves südamelähedaseks kujunenud elektrokeemiliste protsesside kineetika ja adsorptsiooninähtused nikkelelektroodidel on jäänud tema salaarmastuseks tänapäevani.

Viimastel aastatel on Lembi Tamm olnud hõivatud üldise ja anorgaanilise keemia õpetamisega erinevate erialade üliõpilastele. Ta on entusiastlik lektor ja hinnatud õppejõud ning üritab keemiasaladused selgeks teha kõigile, kes selle vastu ka ise huvi tunnevad.

Koos kolleegidega on ta osalenud paljude keemiaõpikute ja inglise-eesti-vene keemia sõnaraamatu koostamisel.

Elektrokeemiliste mõõtmiste läbiviimisel omandatud ja edasiarendatud korrektsus, analüüsi- ja otsustusvõime iseloomustavad Lembi Tamme kui keemia riigieksamikomisjoni esimeest ning õppejõudu oma igapäevastes tegemistes.

Ta on andnud väga olulise panuse ka loodusteaduste jätkukestvaks arenguks Tartu Ülikoolis ja Eestis tervikuna. Juubilari vanem poeg Tarmo on kaitsnud doktorikraadi anorgaanilise keemia erialal ning noorem poeg Antti on mõne «valgusaasta» (et mitte öelda kukesammu) kaugusel doktorikraadist astrofüüsika kitsamal erialal.

Soovime Sulle tugevat tervist, uusi loomingulisi võite ja entusiasmi ettevõetu realiseerimiseks!

Kolleegid keemiaosakonnast

Urve Nahkur 50

30. märtsil tähistas oma esimest juubelit üldosakonna postisekretär Urve Nahkur.

Urve Nahkur on töötanud ülikoolis 27 aastat (aastatel 1974–1983 ja taas alates 1983. aastast). Ta on olnud teadusliku uurimistöö sektori laborant, insener õppeosakonnas, ökonomist plaani-finantsosakonnas, sekretär-masinakirjutaja kaadriosakonnas.

Paljud teavad aga Urve Nahkurit aastaist 1995–2003, mil ta jagas ülikooli infot infosekretärina. Tema vastused olid alati kiired ja täpsed. Teades Urve pädevust, pöördutakse veel praegugi tema poole.

Urve Nahkuri kaudu jõuavad ülikooli saabuvad ajalehed, kirjad ja pakid õigesse postiboksi.

Õnnitleme kohusetundlikku ja täpset Urvet tema esimesel juubelil!

Kolleegid üldosakonnast

ÕNNITLEME

85

Herman Vahter, emeriitprofessor – 4. aprill

65

Marju Lauristin, korraline professor – 7. aprill
Toomas Rodima, teadur – 7. aprill

60

Maire Türn, raamatukoguhoidja – 4. aprill
Mare Nõps, laborant – 5. aprill
Lehte Põder, sekretär – 5. aprill
Gerda-Johanna Raidaru, teadur – 6. aprill

55

Oleg Andla, eelarve peaspetsialist – 6. aprill
Pilve Kängsepp, erakorraline lektor – 3. aprill

50

Ülle Reier, teadur – 4. aprill

45

Selje Seeba, avatud ülikooli projektijuht – 7. aprill

40

Tiina Kuusik, osakonna juhataja – 3. aprill
Mari Pärn, õppekorralduse spetsialist – 6. aprill

30

Kstina Vallimäe, haldusdirektori vastutusala jurist – 5. aprill

25

Sven Kirsimäe, infosüsteemide arenduse spetsialist – 2. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-211, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab 1. maist 2005 kuni 30. aprillini 2007 tööle

Balti õpingute keskuse juhataja.

Balti õpingute keskus on sotsiaalteaduskonda kuuluv interdistsiplinaarne üksus, mille eesmärk on Eestit ja Läänemere piirkonda käsitleva võõrkeelse akadeemilise õppe- ja uurimistöö korraldamine ning arendamine.

Balti õpingute keskuse juhataha ülesanne on keskuse tegevuse korraldamine ja arendamine. Vastavalt keskuse statuudile valitakse juhataja TÜ koosseisuliste õppejõudude ja teadurite hulgast kaheks aastaks.

Edukal kandidaadil on:

- rahvusvahelistes akadeemilistes projektides osalemise kogemus
- administratiivtöö kogemus
- väga hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- väga hea võõrkeel(t)e oskus (sh inglise keel)

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus, elulookirjeldus ning essee keskuse arendamise kohta (kuni 2 lk) hiljemalt **12. aprillil** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Täpsem info tel 737 6377 (prof Andres Kasekamp), andres.kasekamp@ut.ee või tel 737 5958 (Merelle Zeiger), merelle.zeiger@ut.ee.

STIPENDIUM

Rotalia fondi 2005/2006. õppeaasta stipendiumid

USAs Seattle'is asuv Rotalia Fond kuulutab välja stipendiumikonkursi Eesti avalik-õiguslike ülikoolide (TÜ, TTÜ, TLÜ, EKA, EMA, EPMÜ) praegu statsionaarses õppevormis õppivatele 2. a põhiõppe üliõpilastele ja 1. a magistrantidele.
Kokku antakse 25 tuhandedollarilist stipendiumi, sh

- 16 Gerhard Treubergi/Ene Silla stipendiumi
- 4 Bruno ja Helge Laane nimelist stipendiumi
- 2 Enn Raidna stipendiumi
- 1 Mart Kase stipendium (linnaarhitektuur ja -planeerimine)
- 1 Thomas Tuling sen ja Thomas Tuling jun stipendium (muusika eriala)
- 1 Boris ja Asta Auksmanni stipendium

Stipendiumi on võimalik taotleda üks kord õpingute vältel. Tingimused ning sooviavalduse vorm: www.rotalia.ee/rotalia_fond või tellida posti teel allpool olevalt aadressilt.
Taotlused saata või tuua hiljemalt **30. aprilliks** Rotalia Fondi stipendiumide komitee sekretärile Sirje Margile Ülikooli 18-207, 50090 Tartu.
Stipendiumisaajatele vastatakse 1. septembriks, nimed avalikustatakse fondi veebilehel. Stipendiumitšekid antakse üle septembrikuus Tartus Rotalia majas toimuval aktusel.

Rotalia Fondi stipendiumide komitee
Info: tel 737 5606, sirje.mark@ut.ee.

STIPENDIUM

Saksa Keskkonnafond toetab noorteadlaste keskkonnauuringuid

Saksa Keskkonnafond (Deutsche Bundesstiftung Umwelt, DBU) jagab stipendiume edukatele noorteadlastele enesetäienduseks Saksamaal. Toetatakse uuringuid, mis aitavad lahendada aktuaalseid keskkonnaprobleeme.

Stipendiaatidele võimaldatakse kuni 6-kuulist töötamist Saksa ettevõtetes, kõrgkoolides, ühingutes ja instituutides. Stipendiaadid tutvuvad DBU ülesannete, töö ja projektidega, osalevad üritustel, seminaridel, suvekoolis jne. Eesmärk on end täiendada ja luua oma eriala ekspertidega sidemeid.

Kõrgharidusega noori toetatakse kahel viisil:

- 6-kuulised stipendiumid alla 32-aastastele noorteadlastele, kellel on ülikooli lõpetamisest möödunud kuni 3 aastat;
- toetus Eesti ülikoolide doktorantidele pikemaajaliseks enesetäienduseks Saksamaal. Tingimuseks doktoritöö kaitsmine Eesti ülikooli juures.

Taotlemiseks tuleb esitada vastav ankeet koos nõutud lisadega. Eestis vahendab programmi Sihtasutus REC Estonia – Kesk- ja Ida-Euroopa regionaalse keskkonnakeskuse Eesti esindus.
Ankeet: www.recestonia.ee,info www.dbu.de.

Taotluste esitamise tähtaeg on **1. juuli**. Konkursi tulemused avaldatakse hiljemalt novembris.

Taotlused ja küsimused esitada: SA REC Estonia Rävala 8 C-506 10143 Tallinn. Tel/faks 646 1423, info@recestonia.ee

TEATED

Tartu Ülikool osaleb: 1. aprillil Pärnumaa noorte infomessil, TÜ infotunnis Saaremaa õpilastele, 2. aprillil haridusalasel infolaadal «Abiturient 2005» Tallinnas, 8. aprillil Põlva maakonna noorte infomessil «Ise 2005» (www.hot.ee/ise2005).
2. aprillil kl 10 korraldab ülikool lingivistikaolümpiaadi piirkondliku vooru Saaremaa Ühisgümnaasiumis.

7. aprillil kl 12 toimub ph aud 102 infotund Eesti magistrantide ja doktorantide välisõpingute rahastamise võimalustest. Osalema oodatakse kõiki TÜ magistrante, doktorante ja noori õppejõude, teadlasi.
Antakse ülevaade olemasolevatest programmidest, muudatustest tingimustes ja varasemate aastate kogemusest. Samuti saab nõu eduka taotluse koostamiseks, motivatsioonikirjade kirjutamiseks jne. Info: Kristel Siilak, tel 699 6490, kristel@archimedes.ee.

LOENGUD

4. aprillil kl 16 toimub Bio-meedikumi aud 1006 **molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse aprillikuine seminar**. Esineja on prof Pärt Peterson «DNMT3L: DNA metüültransferaas, mis vastutab genoomse imprintingu eest». Järgneb kohvilaud. Oodatud on kõik huvilised!

SEMINAR

8. aprillil kl 11–17 korraldab TÜ õppekava arenduskeskus ph aud 028 põhikooli ajalooõpetuse tulevikuperspektiive käsitleva arutelu. Pärast ettekandeid järgnevad rühmatöö ja arutelu. Kõik huvilised on oodatud. Info: Katrin Kello, tel 737 6125.

KURSUSED

4.–7. aprillini toimub vene ja slaavi filoloogia osakonnas erikursus **«Aadlipesa müüt ja 1836.–1914. a vene kirjandus»** (FLVE.03.268, 1 AP, A). Loeb Jagelloni Ülikooli (Krakov, Poola) prof Wasilij Szczukin. Algus 4. aprillil kl 14–16 Näituse 2–207. Info: tel 737 6352.

6. aprillist 9. juunini toimub TÜ keelekeskuses **inglise keele kursus** TÜ õppejõududele, kes õpetavad või hakkavad õpetama ingliskeelsete õppekavade raames (36 tundi). Lektorid: Eda Tammelo (akadeemiline inglise keel) ja James Larson (vestlus). Toimumine: K 16–18, alates 6. aprillist Näituse 2–124 (James Larson); N 16–18, alates 21. aprillist Lossi 3–112 (Eda Tammelo). Kursus on TÜ õppejõududele tasuta. Info ja registreerimine tel 737 6356; e-post: marilii.adamson@ut.ee

KONTSERT

VANEMUISE ' KONTSERDIMAJAS

6. aprillil kl 19 esineb kammerorkester Camerata Scotland, dirigent Christopher Adey.
Pilet 80 ja (50) kr.

AJALOO MUUSEUMIS

1. aprillil kl 19 esineb Osiris Piano Trio – Ellen Corver (klaver), Gil Sharon (viiul) ja Larissa Groeneveld (tšello).
Piletid 60 ja 40 kr.

TÜ AULAS

2. aprillil kl 16 TÜ Akadeemilise Naiskoori juubelikontsert «Ood armastusele».
3. aprill kl 19 Tanel Joametsa klaverikontsert.

KAKAOÕHTU ÕPPEJÕUDUDE KLUBIS

1. aprillil kl 17 algab õppejõudude klubis (õppejõudude klubisse kuuluvad automaatselt kõik, kes õpetavad üliõpilasi, olenemata ametikohast ja kraadist) ülikooli vanas kohvikus järjekordne **kakaoõhtu**.
Sotsiaaltöö eriala 3. a üliõpilane Jüri Savi tutvustab seminaritööd, milles käsitleb Euroopa, Aasia ja Ameerika Ühendriikide ülikoolide õppejõudude vanusetsensuse olemasolu või selle puudumist.
Sotsioloogia 4. a üliõpilane Alla Soo refereerib uurimust, mis võrdleb välismaa ülikoolide õppetulemusi, kus on kehtestatud õppemaks ja kus mitte.

ÜLIÕPILASTEATRIS

Sarah Kane «PUHAStatud» Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2).

Lavastaja ja muusikaline kujundaja Kalev Kudu.
Etendused: 1. ja 2. aprillil kl 19.
Piletite eelmüük Lutsu Teatrimajas (Lutsu 2) E–R kl 10–16, info: 742 3800 ja TÜ Üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) E–R kl 10–17, info: 737 5400.
Piletid: 45/65 krooni, gruppidele (vähemalt 7 inimest) eelmüügist soodustused.

STIPENDIUM

Andreas ja dr Elmerice Traksi stipendium 2005/2006. õppeaastal

Eesti Ameerika Fondi (USA) hallatavale stipendiumile võivad kandideerida TÜ **arstiteaduskonna doktorandid, majandusteaduskonna ja sotsiaalteaduskonna poliitilis-riiklike erialade magistrandid ja doktorandid ning arstiteaduskonna geriaatria eriala residendid**.
Stipendium on mõeldud õpinguteks või praktiseerimiseks USAs või Euroopa riikides.

Kandideerimiseks esitada:

- CV (koos kontaktandmete ja pangarekvisiitidega)
- väljavõte õpinguraamatust (kinnitatud dekanaadis)
- juhendaja soovitus
- stipendiumi kasutamise projekt (eelarve)
- vastuvõtva teadusasutuse nõusolek

16. maiks Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusesse (TÜ Raamatukogu, Struve 1-325. Keskus avatud E–N 13-16, tel 742 7243, merlit@ut.ee).

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks õppeedukus, motivatsioon edasiõppimiseks ja tulevikuplaan oma teadmiste hilisemaks rakendamiseks Eestis, samuti aktiivsus üliõpilaskonnas ning ühiskondlik tegevus. Komisjon saadab parimate kandidaatide dokumendid lõpliku otsuse tegemiseks Eesti Ameerika Fondile New Yorki.

AKH

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

8. aprill 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 14 (2214)

www.ut.ee/ajaleht

Uue ja vana magistrantuuri aasta

Aija Sakova

Selle aasta suvel ootab Tartu Ülikooli ees mõneti erakordne olukord, kuna toimub vastuvõtt kahte eri magistrantuuri.

1. juunist 27. juunini võetakse dokumente vastu teadus- ja kutsemagistriõppesse ning 27. juunist 6. juulini uude 3+2 magistriõppesse. Esimesse toimub vastuvõtt viimast aastat ning teise esimest aastat.

Neil 4-aastase bakalaureuseõppe lõpetanutel ning lõpetajatel, kes veel kindlasti tahaksid kahe aasta pärast saada teadusmagistri diplomit, tuleb oma magistriprojekt esitada hiljemalt selle aasta juunis, sest edaspidi seda võimalust enam ei ole.

Sisseastumiseksam

Kui vanasse magistrantuuri astudes sai läbi magistriprojektiga, siis kolmeaastase bakalaureuseõppe lõpetaja peab enamiku erialade puhul valmistuma sisseastumiseksamiks. Peale sisseastumiseksami läheb arvesse eelmise õppeastme või ka lihtsalt eeldusainete keskmine hinne. On aga ka erialasid, kus sisseastumiseksami asemel nõutakse jätkuvalt magistritöö kavandit. Nii näiteks on mitme sotsiaalteaduskonna erialaga.

Suurel osal erialadest moodustab poole magistrantuuri kandideerimise punktisummast keskmine hinne ja teise poole sisseastumiseksam. Sisseastumiseksamite kordamisküsimused või täpsemad selgitused võib leida ülikooli koduleheküljelt.

Ebakindluse tunne

Olgugi et praeguseks on 3+2 magistrantuuri vastuvõtutingimused ning -arvud kindlaks määratud ja soovijatele kättesaadavad, on TÜ Üliõpilasesinduse avaliku poliitika spetsialisti Terje Herman-Tennosaare sõnul seni üliõpilaste hulgas valdavaks märksõnaks olnud teadmatus.

«Polnud teada, kui palju võetakse magistriõppesse vastu, millistel tingimustel jne. See tekitas ärevust nii 3+2 kui ka 4+2 süsteemi järgi õppijais, sest on loomulik, et edasiõppimise otsuseid kaalutakse pikalt ja neiks ka valmistutakse pikalt,» selgitas Herman-Tennosaar.

Üliõpilased on tema sõnul pidevat muret tundnud selle üle, mis neist saab ja millised tingimused neile rakenduvad. Õigustatud on Herman-Tennosaare sõnul ka mure nende pärast, kes edasi õppima ei pääse.

«Pole ju teada, milline saab olema kolmeaastase bakalaureuseõppe lõpetanu roll ja väljund tööturul. Nii on meilt gümnaasiumide õpilastega kohtumistel küsitud, kui võrdse kaaluga 3+2 ja 4+2 diplomid siiski on ja mida nendega tööturul peale saab hakata,» lisas Herman-Tennosaar.

Piiratud kohtade arv

2002. aasta 15. märtsi UTs kirjutas õppeprorektori tollane abi Marvi Mikk, et bakalaureuseõppe eesmärk on laiapõhine baasharidus. «Esimese kolme aasta järel on üliõpilane saavutanud mõningase valmisoleku tööturu jaoks ning omades kõrgharidust tõendavat diplomit, on tal soovi korral võimalik alustada iseseisvat karjääri,» kirjutas Mikk.

Enamikku oodatakse aga tema sõnul magistriõppesse, kus õpe on suunatud kitsamale erialale. Kui võrrelda 2002. a bakalaureuseõppe vastuvõtuarve ning 2005. a magistriõppe vastuvõtuarve, siis peab tõdema, et riigieelarvelisel õppekohal edasiõppimise võimalus on tagatud ligi pooltele tudengitele. Kui bakalaureuseõppe vastuvõtu puhul on ülikool peaaegu täielikult üle läinud lävendipõhisele vastuvõtule, siis nii magistriõppe riigieelarveliste kui ka riigieelarveväliste kohtade hulk on siiski piiratud.

Tegemata põhjalikku ja paikapidavat statistikat, võib väita, et suuremal osal erialadest on vastuvõtu arv kahanenud peaaegu poole võrra. Samas on loomulikult erialasid, kus vahe on oluliselt väiksem või ka suurem. Viimaste näitena võiks tuua geenitehnoloogia eriala, kus 48st on jäänud 22, või kirjanduse ja rahvaluule eriala, kus 24st on saanud 10 (lisaks õpetajakoolituse kohad).

Üheselt väita ei saa, millest vahed 2002. a ja 2005. a vastuvõtu puhul tulenevad. Samuti ei ole ka veel selge see, kas kolmeaastane bakalaureuseõpe on aidanud kaasa õpingute õigeaegsele lõpetamisele, nagu avaldas Marvi Mikk lootust 2002. a vastuvõtu eel.

Vene keele ja kirjanduse õpetajakoolituses õppivad Tatjana Korobova ja Alesja Bavtovitš ei tahagi pärast pikki õpinguaastaid magistrantuuri astuda, olgugi et võimalus oleks. AIJA SAKOVA

MAGISTRIÕPPE VASTUVÕTT

- **Teadus- või kutsemagistriõppe vastuvõtt toimub eelmise õppeastme tulemuste (akadeemilise õiendi) ja teaduskondades kehtestatud tingimuste põhjal. Dokumentide esitamine 1. juunist 27. juunini.**
- **3+2 magistriõppesse võetakse vastu sisseastumiseksamite tulemuste ja teaduskondades kehtestatud tingimuste põhjal. Dokumentide esitamine 27. juunist 6. juulini.**
- **Üliõpilaskandidaat, kes on lõpetanud teise kõrgkooli või kandideerib magistriõppesse bakalaureuseõppe kõrvalaine baasilt, peab taotlema varasemate õpingute vastavuse hindamist. Taotlusi võib esitada aasta ringi.**

TÄNA LEHES

Intervjuu
prof Marju Lauristiniga
LK 3

EÜS 135
LK 2

Minister vastab
LK 3

6. aprillil 1920 esitas EV Valitsuse ülikooli varanduse Venemaalt tagasitoomise komisjon vabariigi valitsusele aruande komisjoni tegevusest.

UUDISED

ERMil tuleb aastakonverents

14. ja 15. aprillil toimub Eesti Rahva Muuseumi (ERM) 46. aastakonverents «Kultuur ja võim».

Peale Eesti teadlaste peavad kultuuri- ja võimuteemalisi ettekandeid Sloveenia, Leedu ja Venemaa uurijad.

Tartu Ülikoolist peab erakorraline teadur Olaf Mertelsmann ettekande «Kultuur ja stalinism – sümbioos?». Magistrant Melika Kindel räägib pärandturismist rahvuspargis.

Horisondi toimetus külastab füüsikuid

Homme külastab teadusajakirja Horisont toimetus ülikooli füüsika instituuti.

Eesti suurima füüsikaalase uurimisasutuse töötajad tutvustavad ajakirjanikele oma teadustöid, sh tulevikutehnoloogiate jaoks õhukeste kilede valmistamist ja uurimist, laserite rakendamist fotosünteesi uurimisel, nanomehaanikat jm.

EASLi uus president Ants Veetõusme

Eesti Akadeemilise Spordiliidu (EASL) üldkoosolek valis järgmiseks neljaks aastaks liidu uueks presidendiks Ants Veetõusme.

EASLi arendusjuhi Tiina Beljaeva sõnul andis kuus aastat presidendi ametit pidanud Jaak Aaviksoo teatepulga Veetõusmele üle rahuliku südamega. «Kuid ta nentis, et töö üliõpilasspordi vallas ei lõpe kunagi,» ütles Beljaeva.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga autasustati 65. sünnipäeval kauaaegse tulemusliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna keemilise füüsika instituudi teadurit **Toomas Rodimad**.

Tartu Ülikooli aumärgi pälvis 55. sünnipäeval kauaaegse tulemusliku töö eest ülikooli rahandusosakonna eelarve peaspetsialist **Oleg Andla**.

TÜ sõrmuse kavand

Mailin Aasmäe
üliõpilasesinduse teabevaldkonna spetsialist

Alates esmaspäevast saab kahe nädala jooksul hääletada ülikooli sõrmuse kavandi poolt või vastu.

Valida saab kolme kavandi vahel, hääletustulemused selguvad 25. aprilliks.

Hääletada saab TÜ Üliõpilasesinduse koduleheküljel (www.tyye.ee), sõrmuste pilte on peale Interneti võimalik näha ka ülikooli peahoone klaaskapis.

Võidukavandi valimisel võetakse arvesse nii hääletanud inimeste, üliõpilasesinduse kui ka ülikooli arvamust.

Sõrmust saab hakata tellima alates 25. aprillist, tellimise üritame teha võrdlemisi lihtsaks.

Hõbedast sõrmus hakkab maksma 200 krooni ringis, kullast sõrmuse puhul tuleks arvestada umbes 1000 krooniga.

Ülikooli meene võivad endale kindlasti soetada tudengid alates teisest kursusest ja ülikooli vilistlased, ülikooli töötajate kohta hetkel info puudub.

Lähemalt võib sõrmustest ja kavandidest lugeda järgmise nädala lehest.

Prof Viktor Masingu mälestuspäev

Hans Trass
emeriitprofessor

11. aprillil toimub väljapaistva botaaniku, ökoloogi, sooteadlase, looduskaitsja ja biogeograafi Viktor Masingu (11. apr 1925 – 18. märts 2001) mälestuspäev.

Kell 13 minnakse mälestushetkedeks Viktor Masingu kalmule Raadil, kl 14 tähistatakse botaanikaaeda Masingu istutatud tamm, kl 14.30 avatakse pidulikult botaanika ja ökoloogia instituudi ruumides (Lai 40) prof Masingu büst.

Kell 15 algavad ettekanded Viktor Masingu viljeldud teemadel. 11. aprillil oleks kauaaegne botaanika ja ökoloogia instituudi prof, Eesti TA akadeemik, Eesti Looduseuurijate Seltsi auliige, Tartu linna aukodanik Viktor Masing saanud 80-aastaseks.

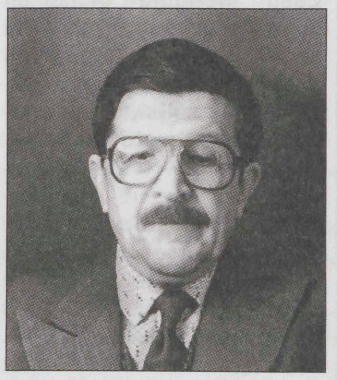

Diplomaadid Tartus ja ülikoolis

Lauri Randveer
välissuhete osakonna infospetsialist

7. aprillil külastas Tartu linna 13 välisriigi diplomaatilise missiooni esindajat, nende seas kaheksa suursaadikut.

Diplomaadid tutvusid juunis toimuvate hansapäevade ettevalmistustega. Pärast linnajuhtidega kohtumist tuldi põgusale tutvumiskäigule ülikooli, kus neid võttis vastu rektor Jaak Aaviksoo.

Delegatsiooni kuulusid Austria saatkonna nõunik Heidemarie Glantschnig, Valgevene peakonsul Petr Krechko, Hiina saatkonna nõunik Chen Shanmin, Hispaania suursaadik Miguel Bauzà y More, Prantsuse saatkonna ajutine asjur Pierre Mazzoni, Suurbritannia suursaadik Nigel Haywood, Kreeka suursaadik Christos Karapanos, Itaalia suursaadik Ruggero Vozzi, Läti suursaadik Edgars Skuja, Norra saatkonna 1. sekretär Baard Hjelde, Tšehhi suursaadik Miloš Lexa, Ukraina suursaadik Mykola Makarevych ja Iiri suursaadik Noel Kilkenny.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas teie teadustööd finantseeritakse piisavalt?

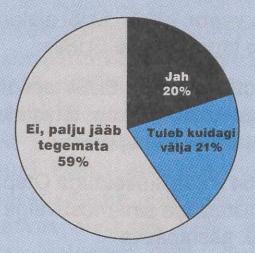

Vastajaid: 143

Uus küsimus:
Kas soovid ülikooli sõrmust?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Eesti Üliõpilaste Selts 135

EÜSi KROONIKA

7. apr (26. märts vkj) 1870 – EÜSi asutamispäev, Andreas Kurrikoff, Heinrich Rosenthal, Gustav Treffner, Hugo Treffner, Martin Wühner, Jakob Hurt, Wilhelm Eisenschmidt ja Johann Voldemar Jannsen otsustavad regulaarselt «Kalevipoega» lugeda ning end eesti keele ja kultuuri alal harida.

1881–1882 – seltsi baasil otsustatakse asutada sini-must-valgete värvidega korp! Vironia, millele on vastu saksa korporatsioonide koostöökogu. Korporatsiooni asutamisest loobutakse.

1883 – rektor E. G. von Wahl registreerib EÜSi teadusliku üliõpilasseltsina, asutamiskuupäevaks võetakse 7. apr (26. märts), värvideks sinine, must ja valge.

4. juuni (23. mai) 1884 – sini-must-valge lipu pühitsemine Otepääl vilistlase Rudolf Kallase poolt. Seda loetakse sini-must-valge rahvuslipu sünnipäevaks.

1890 – otsustatakse asutada (värvid sinine, must ja valge) korp! Fraternitas Viliensis, mida Riia õpperingkonna kuraator keeldub kinnitamast, mistõttu EÜS jätkab seltsina.

1902 – õnnistatakse sisse vastvalminud EÜSi maja (arhitekt Georg Hellat).

24. nov 1918 – EÜSi koosolekul otsustatakse minna *in corpore* Vabadussõtta, kus langeb 13 EÜSi liiget, 60 saavad Vabadusristi.

28. okt 1928 – sõlmitakse sõpruslepingud Helsingi Ülikooli Etelä-Pohjalaise Osakunna ja Pohjois-Pohjalaise Osakunnaga.

4. juuni 1934 – sini-must-valge lipu pühitsemise 50. aastapäeva suurejooneline tähistamine Tartus ja Otepääl. Otepää kiriku seinal avatakse lipule pühendatud bareljeefid.

5. apr 1937 – sõlmitakse sõprusleping Läti üliõpilasseltsiga Austrums.

1940–1988 – EÜS kaotab sõjakeeristes 350 liiget, maja rekvireeritakse Punaarmee jaoks, ajalooline lipp peidetakse, ülejäänud varad antakse ERMi. Osa liikmeid läheb pagulusse, üliõpilasorganisatsioonide keelustamisega läheb EÜS Eestis põranda alla.

1. dets 1988 – Rootsis asuva EÜSi vanematekogu ja Eestis elavate vilistlaste nõusolekul taastatakse EÜS Tartus.

24. veebr 1992 – EÜSi ajalooline lipp tagastatakse EÜSile.

2002 – lõpeb EÜSi ajaloolise maja remont ning tähistatakse maja 100. aastapäeva.

2004 – kaarikusõiduga Otepääle tähistatakse sini-must-valge lipu 120. aastapäeva.

Eesti Üliõpilaste Selts 135

Erikülje toimetas ksv! Hans Lõugas, *stud.journ.*

135 aastat ühiselt tegutsenud eesti rahvusest tudengeid – miks?

Ksv! Einar Linn
EÜSi esimees

Koondada kokku eesti soost üliõpilased, et üksteist igakülgselt toetada ja pidada oma kohuseks õppida tundma kõiki eesti kultuurielu avaldusi, ühiskondlikku ja majanduslikku olukorda ning kõiki rahvas peituvaid jõude, on idee, millel oli piisavalt jumet 135 aastat tagasi. Selle sisu on samal kujul oluline ka tänapäeval.

Akadeemiliste organisatsioonide, nende hulgas Eesti Üliõpilaste Seltsi olulisest rollist Eesti ajaloos on teada üpris palju ning iga haritud inimene leiab selle teabe kergesti. Küll aga võib väita, et isegi praeguse tudengkonna hulgas ei teata akadeemiliste organisatsioonide olemusest just palju.

Teadmatus

Ühest küljest võib sellise olukorra põhjuseks lugeda tõika, et akadeemilised organisatsioonid on oma olemuselt intiimorganisatsioonid, mis tähendab, et oma siseasjust kõrvalistele isikutele ei räägita. Teisest küljest on põhjuseks kindlasti võimaluste ja alternatiivide paljusus, võrreldes 135 aasta taguse ajaga, mil EÜS oli eestlasest tudengile ainus võimalus oma kaasmaalastega sidemeid sõlmida.

Esimene teadmatuse põhjus tuleneb niisiis organisatsioonidest endist, teine neid ümbritsevast keskkonnast. Esimese põhjuse suhtes midagi ette võtta tähendaks muuta organisatsioonide põhiolemust, teist põhjust polegi aga tegelikult vaja muuta, kuivõrd valgustada selle olemust.

Ettevalmistus eluks

Olles mõne korporatsiooni või seltsi liige, saad sa päris kiiresti aru, et sellist võimaluste ja potentsiaali allikat teist lihtsalt ei ole.

Ja polegi nii väga suurt vahet, millisesse neist ligi kahekümnest organisatsioonist kuuluda, kuna kõigi üks suur eesmärk on aidata kaasa, et eesti üliõpilastest kasvaksid korraliku eluviisi ja selge ilmavaatega Eesti Vabariigi kodanikud.

Peamine, mille üks akadeemiline organisatsioon ühele oma liikmele annab, ongi just nimelt igakülgne ettevalmistus eelseisvaks eluks, käsikäes kõige sellega, mida tudengielu all tavaliselt silmas peetakse.

Teadmised ühiskonna toimimisest seda ise praktikas proovides, lai teadmistepõhi kõigis elu valdkondades, vastutuse ja vabaduse tundmaõppimine, koht ja inimesed, kust ja kelle hulgast leida toetust kogu eluks ning võimalused teha ja proovida, end tundma õppida ja arendada – seda ei paku *alma mater* ega ükski muul alusel loodud ühing. See tähendab, et ükski neist ei anna seda korraga.

Võib öelda, et kui ülikool annab sulle hariduse, siis kuulumine akadeemilisse organisatsiooni annab sulle harituse, silmaringi, meelekindluse ja seltskondliku käitumisteadmuse – kasvatab eliiti selle sõna heas tähenduses.

Sirgub eliit

Või nimetame asju pisut teiste nimedega. Akadeemilised organisatsioonid koondavad endas patriootlikke ja vaimurikkaid haritlasi, põhinedes igapäevaelus suuresti mitmesaja aasta jooksul välja kujunenud ja paljuski ka muutumata reeglitele. Need reeglid, mis Eestis resideeruvate organisatsioonide puhul pärinevad suuresti baltisaksa korporatsioonidelt ja võivad eemalt vaadates ka kentsakad tunduda, kannavad endas ometi jõudu ja tähendust noore elu juhtimisel ja kujunemisel. Teades neid reegleid, on võimalik kogu protsessi täiel rinnal nautida – ja seda elu aeg. Kuni sinnamaani, mil sinu noored sõbrad su viimsele teekonnale saadavad.

Huvitav fakt on muuhulgas see, et neist, kes mõnda korporatsiooni või seltsi astunud, lahkuvad sealt omal vabal tahtel aastate jooksul vaid üksikud. See viitab ju omakorda sellele, et hoolimata näiteks üsnagi suurest ajaohverdusest leiavad kõik «mängu mängijad», et see on äärmiselt kütkestav. Siin ei saa tegemist olla kõigest eelhoiaku või mõne muu teguriga. Samuti ei hoita kedagi kaugeltki vägisi kinni.

Kui peaksin vastama küsimusele, kas kõik tudengid peaksid kuuluma akadeemilisse organisatsiooni või et koguni, kas kõik meestudengid Eesti Üliõpilaste Seltsi, vastaksin pikemalt kõhklemata eitavalt. Kõigile pole seda vaja ja ka vastupidi – kõiki pole vaja. Akadeemiline organisatsioon pole kasvatusasutus või vabrik, mis lodevast ja tahtenõrgast noorest džentelmeni või daami vormib.

Kaugeltki mitte. See on koht, kus tahtejõulisel noorel on võimalik end ise edasi aidata ja võimalusi selleks on piiramatult.

Ärksamad eesti tudengid on koondunud juba 135 aastat. Kuni see jätkub, pole noorus veel lõplikult hukas.

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS 135

- **Kooskäimised algasid 7. aprillil 1870.**
- **Praegu kuulub EÜSi 836 liiget.**
- **Liikmed on veel Tallinnas, Pärnus, Rootsis, Kanadas, Ameerika Ühendriikides ja Austraalias.**
- **Ametlikud sõprusorganisatsioonid on E.P.O., P.P.O. ja Vasa Nation Helsingist ning Austrums Riiast.**
- **Eelmisel aastal tähistati EÜSi sini-must-valge lipu 120. aastapäeva.**

Arenduseta kannatab EÜSi roll

Vil! Indrek Tarand
vilistlaskogu esimees

Jälle on aktuaalseks muutumas seltsi vilistlaste roll.

Tähistades 135 aasta möödumist EÜSi, esimese Eesti arengule olulisimat jälge jätnud organisatsiooni sünnist, peame nagu alati meenutama neid suuri märksõnu, mis seltsi liikmete tegutsemisest on tõusnud.

Eesti lipp, Eesti Rahva Muuseum, *in corpore* Vabadussõtta, rahvusülikool Tartus, parlamentaarse demokraatia kaitsmine 1930ndail ja nüüdki, vastupanu mis tahes okupatsioonivõimudele jne. Ent nagu ikka nõuavad meie esiisad ja eelkäijad avarat pilku ka tänapäevaste asjade mõtestamiseks ning EÜS poleks EÜS kui ta lisaks iseenda (ehk oma organisatsiooni täiustamine) asjadele ei tegeleks ka eestluse ees seisvate probleemidega.

Milline on selles osas vilistlaste roll? Just vilistlaste osa täpsem defineerimine on 136. aastal jälle aktuaalne. Me oleme üle saanud nõukogude võimu poolt löödud kirvehoobist meie tüvve. See hoop ähvardas katkestada elujõulise seltsi tegevuse kodus, sest uusi liikmeid ei saanud vastu võtta sel lihtsal põhjusel, et seltsi tegevus oli keelatud. Tegevus õnneks jätkus küll paguluses, ent maa ja rahva lahutatuse tingimustes ei olnud selles maksimaalset potentsiaali. Igatahes on põlvkondade normaalne järgnevus tagatud ja otsad tänu sihipärasele ja kaalutletud tegevusele kokku seotud.

Siiski, kui vaatleme vilistlaskogu vanuselist koosseisu, siis näeme ikka veel küllaltki arvukate okstega võra, kus vanad ja väärikad vilistlased, *coetus*'e numbriga sõjaaeelsest ajast. Edasi tuleb tükk tühja maad, kus üksikute kooptеeritud vilistlaste iga ka juba õigustab pensionipõlve pidamist. Alles seejärel tuleb esimene laine nö täies elujõus vilistlasi ning reibas järelkasv koonduse tegevliikmete näol.

Selles pole midagi iseäralikku, sama «demograafiline probleem» on tunda kõigis järjepidevuse alusel tegutsevates organisatsioonides. Millest tuleneb spetsiifiline järeldus, et vilistlastel on üsna keerukas täita ülesandeid, mis neile on pandud seltsi kui organisatsiooni materiaalse kindlustatuse tagamisel. Ei, see pole hädakisa, vaid konstateering.

Me saame ilusasti hakkama endale võetud majanduslike kohustuste täitmisega, kuid veel pole me suutelised looma küllaldast lisakapitali arenduseks. Ilma arenduseta võib aga kannatada EÜSi kui rahvusliku identiteedi sõlmprobleemide sõnastaja ja ka lahendusele kaasaaitaja roll.

Ometigi tunneme lausa igapäevaselt inimeste õigustpärast ootust seltsi sedalaadi tegevuse järele. Ja meil on eeldusi. Pole olemas eesti erakonda, kuhu ei kuuluks seltsi liikmeid. Nende läbisaamine seltsi raames on ikka seltsivendlik. Tasapisi kasvab kaitstud doktorikraadide hulk ning aktiivsesse seltsiellu taaslülitub hulgaliselt vilistlasi, kel lapsed suured ja isadel seega vaba aega rohkem. Ei peaks mitte imeks panema, kui senisest sagedamini ja miks mitte isegi reeglipäraselt igal aastapäeval, annab EÜSi vilistlaskogu kõigile teada hinde rahvuskeha seisundile ning osutab probleemide lahendusvõimalustele. Üleilmselt tegutsev EÜS on sellistekski ülesanneteks valmis!

EÜSi ajalooline maja Tõnissoni 1. EÜSi KIRJAKOGU

«Ühiskond on ohtlik uurimisaines»

Intervjuu sotsiaalse kommunikatsiooni professori Marju Lauristiniga

Varje Sootak

Sotsiaalseid ja kultuurilisi muutusi, sotsiaalset ja poliitilist kommunikatsiooni jmt uuriv prof Marju Lauristin tõdeb, et sotsioloogiline informatsioon oli eelmises ühiskonnas kriitiline ning tõde ühiskonna kohta pole meeldiv praegugi.

Tulid ülikooli eesti filoloogiat õppima, kuidas tekkis huvi ühiskonnaprobleemide vastu?

Tulingi tegelikult kirjandust õppima. Olin suur kirjanduse ja teatrihuviline, millega ka kaua tegelesin. Ajakirjanduse eriharru läksin Juhan Peegli pärast nagu paljud teised.

1961–1966 olid Eesti Raadio noortesaadete toimetaja.

Raadio oli meil esimene praktikakoht. Raadiotöö meeldis ja sinna läksin ka tööle. Esimese auditooriumiküsitlusega puutusin juba raadios kokku. Raadios hakati oma kuulajaskonda uurima. Sõitsime suuskadel talust tallu ja pärisime, mida inimesed raadiost kuulavad.

Kuidas jõudsid sotsioloogia juurde?

Ülo Vooglaid tegi oma kandidaaditööd Edasi (praegune Postimees) toimetuse juures ja tema innustas materjali kogumisel ka üliõpilasi. Huvilistest tekkis sotsioloogiaring.

1960ndate keskel muutus sotsioloogia Nõukogude Liidus esmakordselt teaduseks. Lugejaskonna uurimine oli ka kaudne võimalus uurida suhtumist ühiskonda.

Kuidas uurimistulemusi rakendati?

1965 tegime Ülo Vooglaiu juhendamisel esimese Edasi lugejaskonna küsitluse. Edumeelne toimetaja Evald Tooms otsustas koguni meie uurimistulemustele toetudes juhtkirja ära kaotada. Edasi ja hiljem ka teised rajoonilehed, mida uurisime, arvestasid jõudumööda meie uurimistulemusi, et tolleaegset nahkset ajakirjandust vähegi inimlikumaks muuta.

Olid ka sotsioloogialabori juhataja.

Labor kasvas välja sellestsamast ringist, kus oli mitme eriala üliõpilasi, nagu psühholoogid jt. Meilt telliti peale ajakirjanduse uurimise ka mitmesuguseid muid uuringuid, nagu töökeskkonnaga rahulolu ettevõtetes jne. Hoidusime igasugustest ideoloogilisi eesmärke sisaldavatest uurimustest.

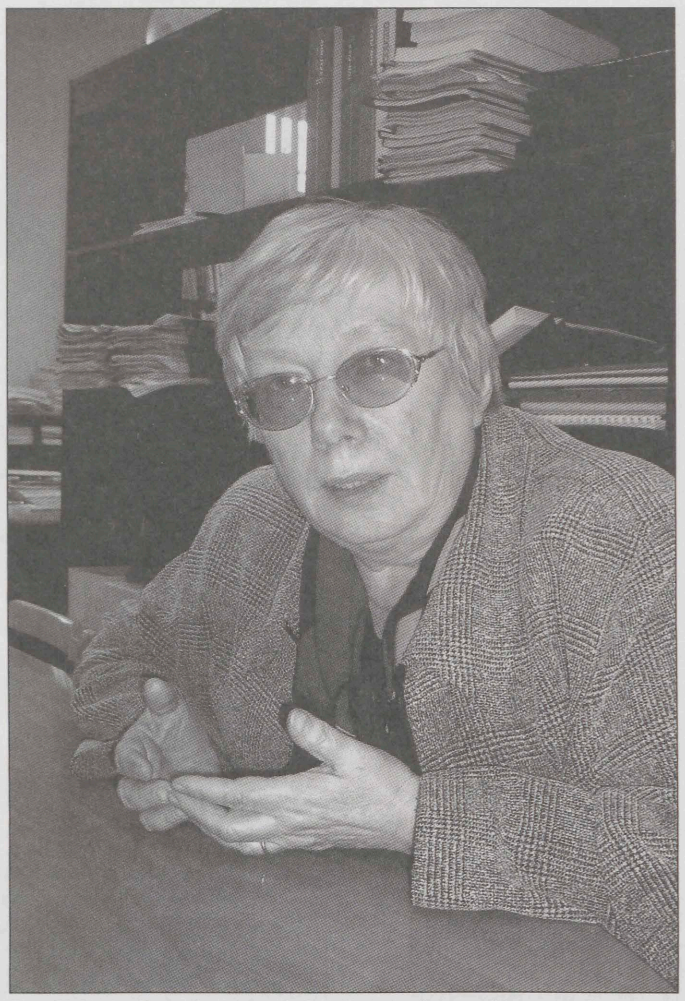

Prof Marju Lauristin on kolmekümnele õppejõuaastale tagasi vaadates akadeemilise järelkasvuga igati rahul. VARJE SOOTAK

Aspirantuuris uurisin väärtuste sotsioloogiat, uurimise meetodina kasutasin juba siis kontentanalüüsi. 1960ndate lõpul, kui maailmas oli juhtival kohal Ameerika sotsioloogia, oli see lausa üksühene meetodite kasutamine. Me nagu polekski siin Tartus raudse eesriide taga olnud. Sammu pidamiseks kulutasime tohutult energiat. Näiteks käisime talvevaheaegadel Peeter Vihalemmaga ülikooli loaga Moskvas erifondis, kus kirjutasime käsitsi ümber Ameerika teadusajakirju. Koopiaid teha ei tohtinud.

Avaldada uurimistööde tulemusi ju ei saanud?

Tulemusi oli võimalik kasutada, aga mitte avaldada. Meie uurimiseetika kohaselt käisime tulemusi kohapeal tutvustamas, oli see siis tööliste rahulolu oma töökeskkonnaga või muu.

Kui võrrelda meie ja näiteks täppisteadlaste tolleaegset teadustööde avaldamise olukorda, siis meie ei saanud kriipsugi avaldada. Samal ajal oli meie tase täiesti võrreldav tolleaegse rahvusvahelise tasemega nii uurimismeetodite kui ka teoreetiliste lähenemisviiside poolest. Vaatamata raskustele teaduskirjanduse kättesaamisel, suutsime välja arendada metodoloogia, sooritada eksperimente jne.

Praegu pole ju publitseerimisega probleeme.

Avaldada saame küll. Aga kas ka praegu riik vajab teadmisi oma ühiskonna kohta? Mind on väga häirinud see, et kujutlused riigi juhtimisest on tunduvalt lihtsamad kui näiteks auto juhtimisest. Auto juhtimist peab korralikult õppima ja harjutama, aga riigi juhtimist nagu polekski õppida vaja – pöörad siia ja sinna…

Sotsioloogiline informatsioon oli eelmises ühiskonnas kriitiline ja ega tõde ühiskonna kohta ole meeldiv praegugi. Ühiskond on selles mõttes väga ohtlik uurimisaines.

Juhtivatelt reaalteadusliku haridusega inimestelt kuulen sageli väiteid, et meil oleks nagu sotsiaalteadusi liiga palju. Ei, sotsiaalteadust ei ole liiga palju.

Sotsiaalteaduste osa, mis võimaldaks ühiskonna üle tõsisemalt mõelda, kasutatakse väga vähe, eriti seal, kus langetatakse otsuseid. Otsuste langetajad ei arvesta kõiki mõjusid, mida teadlased uurimistulemuste põhjal ette näevad, alates sellest, kuidas üks või teine sõnum lugejat mõjutab.

Eesti riik ei vaja siis oma sotsiaalteadlaste töid?

Mulle tundub, et toimitakse katseeksitusmeetodil. 12–15 aastat tagasi, kui oli vaja korraga palju ära teha ja kiiresti edasi liikuda, polnud aega uurimistulemuste kasutamiseks. Aastal 2005 on see andestamatu, pealegi kui nüüd on palju rohkem häid sotsiaalteadlasi ja Eesti-ainelisi töid.

Mida siis teha?

Probleem on sotsiaalteadusliku teadmise levikus, selle kvaliteedis. Me ei ole suutnud kaasaegset sotsiaalteaduslikku teadmist üldkasutatavaks teha. Koolide ühiskonnaõpetus on väga kokku surutud. Gümnaasiumiõpilaste jaoks pole sotsioloogiat, politoloogiat jt aineid. See on ka üks põhjusi, miks sotsiaalteadused on noorte hulgas väga populaarsed. Noored tunnevad, et koolis saavad nad neid teadmisi vähe ja tullakse ülikooli oma huvi rahuldama.

Sotsiaalteadusi ei saa kuidagi nn pehmeteks, kolmandajärgulisteks teadusteks pidada, nagu reaalteadlased seda vahel teevad. Hüppest innovaatilisse keskkonda ei tule enne midagi välja, kui saadakse aru, et väärtuse loojaks pole masin, vaid inimene oma teadmiste, sotsiaalse ja kultuurilise kapitaliga.

Üks viimaseid suuremaid uurimusi oli Eesti elavikust 21. sajandi algul.

Selle uurimisprojekti põhjal oleme välja andnud kaks eestikeelset köidet, viimane oli «Mina. Maailm. Meedia». Meil on põhjalik uurimismetoodika, millega saame kvaliteetse materjali, edukad magistrandid ja doktorandid, kes tulemusi analüüsivad. On olnud väga viljakas aeg.

Oma uurimistöö tulemusi Eesti ühiskonna viimase 15 aasta arengu kohta loodame avaldada eestikeelse raamatuna iseseisvuse 15. aastapäevaks.

Oleme avaldanud ka mitu ingliskeelset raamatut, millel on olnud suur levik.

Mul on väga hea meel, et need on ilmunud just ülikooli enda kirjastuses.

Loodan, et 65. eluaasta täitumine ei takista pooleliolevate uurimuste lõpetamist, nüüd kus on tunne, et on piisavalt kogemusi, avar teaduskirjanduse kasutamise võimalus jne.

Pean väga oluliseks, et meie uurimused ilmuvad nii inglise kui ka eesti keeles. Kui sa pole uurimistulemusi emakeeles korralikult lahti mõtestanud ja täpselt väljendanud, jääb see ka võõrkeeles pealiskaudseks.

Märkisid, et järelkasv on edukas.

Viimase viia aastaga on minu õpilastest väitekirja kaitsnud viis doktoranti. Noorte teadlaste järelkasv osakonnas on lootustandev. Arvestades sotsiaalteadlaste publitseerimisvõimalusi ja muid varasemaid takistusi, ei saanudki doktoritööde kaitsjaid varem väga palju olla.

Rõõmu teeb üliõpilaste suur huvi meie uurimuste vastu, samuti korralik konkurss nii doktori- kui ka magistriõppesse. Nii et kolmekümnele õppejõuaastale tagasi vaadates on mul tõesti põhjust akadeemilise järelkasvuga väga rahul olla.

Täispikk intervjuu: www.ut.ee/ajaleht.

MARJU LAURISTIN

(sünd 7. apr 1940)

1966 – lõpetas TÜ eesti filoloogia ajakirjanduse eriharu *cum laude*
1967–1969 – TÜ filosoofia aspirant
1972. aastast TÜs ajakirjanduse õppejõud
1976 filoloogiakandidaat
1987–1989 ajakirjanduse kateedri juhataja
1993–1995 erakorraline prof
1995–1996 sotsiaalteaduskonna dekaan
1995–1999 sotsiaalpoliitika prof
1999–2003 erakorraline prof
1989–1990 NSVL Ülemnõukogu saadik
1990–1992 EV Ülemnõukogu asespiiker
1992–1994 Eesti Vabariigi sotsiaalminister
1994–1995, 1999–2003 Riigikogu liige
2003. aastast sotsiaalse kommunikatsiooni prof

UUDISED

Konverents rakenduslingvistikast

Eile algas Talllinnas IV rakenduslingvistika kevadkonverents «Teine keel. Eesti keele õpetamine mitte-eestlastele».

Eesti Keele Instituudis toimuval kahepäevasel rahvusvahelisel konverentsil arutatakse eesti keele õpetamist mitte-eestlastele.

Ühe plenaarettekande peab TÜ prof Birute Klaas «Kõrgharituks teises keeles». TÜst esinevad ettekandega veel Silvi Tenjes, Raili Pool, Mari Allik, Mare Kitsnik, Sirje Rammo, Maarika Teral, Elle Vaimann jmt.

Kersti Kokk kaitses doktoritöö

Märtsis kaitses doktoritöö «Aktiivse ja passiivse molekulaarse transpordi regulatsioon testises» inimese anatoomia vanemassistent Kersti Kokk (pildil).

Suurem osa väitekirja valmimiseks vajalikust laboritööst on Koka sõnul tehtud Turu Ülikooli biomeditsiini instituudis. Töö on valminud 10 aasta jooksul.

«Viimasel ajal on suuremaks probleemiks muutunud infertiilsuse kasv (um 15% elanikkonnast, neist pooltel juhtudel meestel). Samuti tõuseb jätkuvalt munandivähi esinemissagedus. Neile jt probleemidele lahenduste leidmiseks on vaja põhjalikult tunda kogu tsellulaarsete ja molekulaarsete mehhanismide keerukat süsteemi munandis, eriti seemnetorukeste epiteelis,» selgitas Kokk.

Töö juhendaja Helle Tapferi sõnul on töö uudseks glükoosi metabolismi regulatsiooni käsitlemine seoses patoloogiliste protsessidega nagu diabeet, munandi vähk ja infertiilsus.

Doktoritööd juhendasid inimese anatoomia õppetooli spetsialist Helle Tapfer ja Pasi Pöllänen Kymenlaakso Keskhaiglast Kotkast. Tööd oponeeris Marita Räsänen Kuopio Ülikoolist.

Kersti Kokale anti meditsiinidoktori kraad.

Viimase kahe aasta jooksul kasvas teaduseelarve kokku 46 protsenti

Toivo Maimets
haridus- ja teadusminister

Ülo Niinemets ja Olav Keerberg väidavad 1. aprilli UTs, et 2005. aasta on teaduse finantseerimises allakäiguaasta, otsustades seda siht- ja grantfinantseerimise kasvu alusel.

Kogenud teadlased võiksid teada, et üksikute kontekstist väljavõetud numbrite põhjal üldistuste tegemine ei vii enamasti tõepäraste järeldusteni.

Haridus- ja teadusministeeriumi (HTM) teadustegevuse toetamisega seotud eelarvet vaadates näeme, et 2005. a eelarve kasvas 126 mln krooni võrra, mis on läbi aegade suurim teaduseelarve kasv HTMis. Seejuures ei sisaldu 2005. a eelarves enam ELi 6. raamprogrammi osalusmaks.

SAMAL TEEMAL:

Ülo Niinemets, Olav Keerberg «Aur läheb vormidele», UT nr 13, 1. apr 2005.

Vaatame lähemalt, kuhu eelarve kasv läks. Täies mahus käivitati rahvusteadusi toetavad riiklikud programmid «Eesti keel ja rahvuslik mälu» ning «Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud». Rahastamise maht kasvas vastavalt 5,7 mln kroonilt 13 mln kroonini ja 6,7 mln kroonilt 10 mln kroonini – kokku kasv 85%. Uue finantseerimisinstrumendina käivitati teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimine, mis kasvas nullist 64,4 mln kroonini. Teadus- ja arendusasutuste infrastruktuuri kulud kasvasid 10,8 mln krooni ehk 16,6%. Teadusraamatukogude teavikute hange kasvas 11 mln krooni ehk 35%.

Võimalikuks ELi struktuurivahendite kaasamiseks teaduse tippkeskuste ning kõrghariduse ja teaduse infrastruktuuri kaasajastamiseks on kaasfinantseerimiseks reserveeritud 50 mln krooni, millele võib lisanduda kuni 150 mln krooni (eelarvevälist) ELi raha. Kui palju täpselt lisandub, on hetkel raske hinnata, sest tegemist on esmakordse katsega finantseerida teadust struktuurivahenditest ning hõlmatud on kolm ministeeriumi. Seetõttu on ka ettevalmistusprotsess kulgenud üsna vaevaliselt. Ent sellele vaatamata tuli niisuguse võimaluse saamiseks juba 2005. a eelarve koostamisel aasta tagasi need 50 mln krooni reserveerida.

Traditsiooniliste finantsinstrumentide nagu siht- ja grantfinantseerimise teemade rahastamise kasv oli kokku *ca* 20 mln krooni.

Eeltoodust on selgelt näha, kuhu läks 126 mln lisakrooni ehk 25%-line kasv ning raske on väita, et see raha teadlasteni ei jõua. Lisaks kirjeldatule tuleb ära märkida ka seda, et kõigi riigitellimuse alusel nominaalaja graafikus õppivate doktorantide stipendium tõusis 6000 kroonini kuus. Riigieelarves on selleks ette nähtud 43 mln lisakrooni ehk kasv *ca* 300%. See on ju samuti teaduse toetamine, kuigi mitte teaduseelarvest.

2003. a finantseerimisega tekkinud segaduse likvideerisime 2003. a lisaeelarvega, kus kompenseeriti sihtteemade finantseerimise vähenemine.

Kokkuvõttes on HTMi viimase kahe aasta teaduseelarve kasv olnud taasiseseisvunud Eestis absoluutarvude poolest suurim. Eelmise aasta eelarves oli kasv 17%, selle aasta eelarves 25%. Kokku kahe aastaga 46% (lisaks 43 miljonit doktorandide stipiraha). Minu tagasihoidlik soovitus virisejatele ja järgmiste valitsuste moodustajatele on – tehke järele!

ÕNNITLEME

Herman Vahter 85

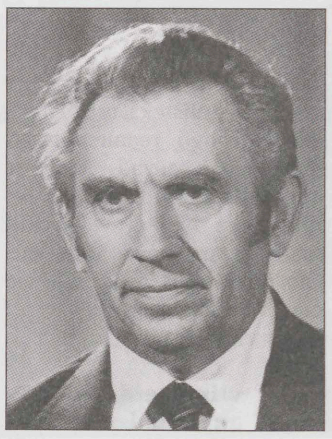

4. aprillil täitus emeriitprofessor Herman Vahteril 85 aastat.

Herman Vahter lõpetas arstiteaduskonna 1946. Juba lõpukursuse üliõpilasena alustas ta tööd naha- ja suguhaiguste kateedri õppejõuna, kus jätkas pärast ülikooli lõpetamist assistendina. Töö kõrvalt kaitses nii kandidaadi- kui ka doktorikraadi. 1967 anti talle professori kutse.

Prof Vahter on sõjajärgse Eesti dermatoloogiakoolkonna looja. Enamik praegu töötavaid dermatolooge on Vahteri õpilased. Tee dermatoloogiasse leidsid nad tänu prof Vahteri sisukatele ja värvikatele loengutele ning praktikumidele.

1964–1966 töötas Vahter arstiteaduskonna prodekaanina ning 1966–1969 dekaanina. Ta osales aktiivselt ka TÜ arstide ja proviisorite täiendusfakulteedi loomisel. Aastast 1966 kuni pensionile siirdumiseni 1991 töötas prof Vahter nahahaiguste kliiniku juhatajana.

1966–1970 oli ta Eesti Dermatoloogide-Veneroloogide Teadusliku Seltsi esimees ja 1970–1999 president ning sotsiaalministeeriumi mittekoosseisuline erialanõunik. Vahter osales aktiivselt ka NLi Dermato-Veneroloogide Teadusliku Seltsi juhatuses, ta on mitme teadusliku seltsi auliige, sh Norra dermatoloogide seltsi kirjavahetajaliige.

Prof Vahteri sulest on ilmunud üle 200 trükise neurosüüfilisest, põlevkiviproduktide nahka kahjustavast toimest, eksperimentaalsest prekantseroosist, ekseemist, psoriaasi patogeneesist ja ka arstiteaduse ajaloost. Ta on kahe monograafia («Kutsehaiguste profülaktika» 1964, «Naha reaktsioonist põlevkivi töötlemise produktidele» 1965) ja kahe õpiku («Dermatoloogia ja veneroloogia» 1976, «Naha- ja suguhaigused» 1994) autor. Tema juhendamisel on valminud üks doktori- ja neli kandidaadiväitekirja.

Lugupeetud professorit õnnitlevad õpilased ja kolleegid.

Nahahaiguste kliinik
Eesti Naha- ja Suguhaiguste Arstide Selts

Antidea Metsa 75

6. aprillil tähistas oma 75. sünnipäeva Antidea Metsa, keda hinnatud keeleõpetaja, metoodiku ja suhtlusõpikute autorina tuntakse hästi nii Eestis kui ka välismaal.

Ülikooli kauaaegse keele õpetamise metoodika kateedri juhatajana on temas ühendatud nii pühendunud uurija kui ka särav pedagoog.

Kõikide endiste kolleegide ja õpilaste nimel soovime juubilarile tugevat tervist ning jätkuvat aktiivsust südamelähedastel töödel ja tegemistel!

Keelekeskus

UT TOIMETUS HOIATAB

Toimetus hoiatab varaste eest. Eelmisel nädalal varastati toimetusest (peahoone ruum 210) digifotoaparaat (Canon G5) ja sülearvuti (Toshiba Sattelite Pro 4270).

ÕNNITLEME

65

Helju Kõrs, FK raamatukoguhoidja – 12. aprill
Tiiu Vihalemm, dotsent – 13. aprill

55

Esta Hanson, valvur – 8. aprill
Valentina Ognjova, õppeülesande täitja – 8. aprill

40

Rita Siilivask, õppekorralduse spetsialist – 9. aprill
Ülle Rattasep, laborant – 14. aprill

45

Heli Uibo, administraator – 11. aprill

35

Ele Sepp, õpetaja – 9. aprill
Marika Markus, koordinaator – 12. aprill
Ülle Altnurme, peaspetsialist – 13. aprill

30

Tiia Vissak, vanemteadur – 11. aprill

25

Tanel Mällo, erakorraline teadur – 12. aprill
Vadim Boltruško, insener – 13. aprill
Els Heinsalu, erakorraline teadur – 13. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

KIRI

Moskvalase mõtted Eesti kirjasõnas

Üllatuse ja rõõmuga lugesin Paul Goble'i artiklit (UT, 24. märts), milles ta refereerib Vene geograafi Boriss Rodomani mõtteid seoses Tartuga.

Tahaksin lisada, et Boriss Rodoman pole tuntud mitte ainult Venemaal, vaid ka Eestis. Ta oli alati üks huvitavamaid esinejaid TÜ ja Moskva Ülikooli ühistel looduskaitseseminaridel. Ja mitte ainult. Sest tema uudsetest mõtetest tulvil ettekanded ajendasid mind juba aastast 1979 avaldama neid tekste Eesti Looduses.

Rodoman jäi selle plaaniga nõusse, sest tema «ennekuulmatuid» ideid oli Venemaal raske, vist isegi võimatu trükkida. Meil aga hakkasid Rodomani väga uudsed teemaarendused Eesti Looduse sisu mitmekesistama täiesti regulaarselt. Rodoman analüüsis keskkonna eri kasutusviise (EL 1979, nr 7) ja reisijuhtimiskunsti kui loomingulist tegevust (EL 1980, nr 7). Maastikuarhitektuuri vallas kujunesid lausa novaatorlikeks tema «Polariseeritud maastikes» (EL 1982, nr 2 ja 3) esitatud seisukohad, artiklis «Ülejärgmistele sajanditele mõeldes» (EL 1984, nr 6) on aga põnevaid mõtteid seoses inimeste unistusliku siirdumisega kosmosesse.

«Kaunis maa – viljakandev maa» (EL 1983, nr 2) rõhutab vajadust säilitada põllumajandusmaastikus maastiku ilu, seista leppimatult vastu inetusele, ühekülgsele ümberkujundamisele.

Kuigi Rodomani artiklitele Eesti Looduses olid lisatud vene- ja ingliskeelsed sisukokkuvõtted, kuigi ta võis rahule jääda lugejate arvuga (ELi tiraaž oli tollal 58 000), oli ta kolleegile kord siiski nukralt kurtnud: «Nii kahju, et ma ei oska keelt, milles mu mõtteid avaldatakse...».

Linda Poots

Linda Poots on töötanud ajakirja Eesti Loodus toimetuses 1957–1984, sh 24 aastat peatoimetajana.

IT KOOLITUS ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

MS Excel algajatele ja edasijõudnutele

26. aprillil algab MS Exceli kursus. Kursus on jagatud kuueks mooduliks. Lisandunud on uus moodul – **nn statistika moodul**. Kursusel võib osaleda ka üksikuid mooduleid läbides.
Exceli moodulite programm, ajakava ning maksumus IT osakonna veebilehel www.ut.ee/it/teenused/koolitus.
Kursusele registreerumine ja täiendav info: IT osakond, Riina Reinumägi, riina.reinumagi@ut.ee, tel 737 5442 (või mob lühinumber 35442).

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool võtab tööle

sisevalve juhi,

kelle ülesanne on administraatorite ja sisevalve töötajate töökohustuste täitmise ja valvetoimingute õigsuse kontrollimine, sh mehitatud valveobjektide perioodiline kontroll õhtusel ja öisel ajal ning nädalavahetustel.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **15. aprillil** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302 , Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info www.ut.ee/konkurss ja tel 737 5145.

TÜ LOENGUSARI *STUDIUM GENERALE*

Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus
11.–22. aprillini kell 16.30

11. apr	«Treeningu monitooring tippspordis akadeemilise sõudmise näitel», dots Jaak Jürimäe (kuppelsaal)
12. apr	«Eesti ettevõtete välisturgudelt taandumise põhjused», Ele Reiljan, PhD (kuppelsaal)
13. apr	«Kool ja kooliuuringud», prof Eve Kikas (kuppelsaal)
14. apr	«Inimorganismipõhine toitumine», prof Mihkel Zilmer (nurgasaal) «Sotsiaalse positsioneerimise meetodi kasutamisest Tallinna kesklinna planeerimisel», Rein Ahas, PhD (seminariruum)
15. apr	«Tööstusmatemaatika», dots Peep Miidla (kuppelsaal)
18. apr	«Eestlase sajand enne pärisorjuse kaotamist», prof Mati Laur (kuppelsaal)
19. apr	«Eesti töösuhete regulatsiooni areng Euroopa Liidu õiguse kontekstis», dots Merle Muda (kuppelsaal)
20. apr	«Uimastid, teadvus ja ühiskond», prof Jaanus Harro (kuppelsaal)
21. apr	«Piibel kui poeesia. Vana Testamendi loomisloo näitel», mag Urmas Nõmmik (kuppelsaal)
22. apr	«Kaasaegsed alalisvoolusalvestid ja kütuselemendid», prof Enn Lust (nurgasaal)

TÜ esindusel Tallinnas täitub 10 tegutsemisaastat! Ootame külalisi 11.–15. aprillini lahtiste uste päevadele.
Info: TÜ Tallinna esindus, Kaarli pst 3, tel 627 1896, esindus@tallinn.ut.ee.

Tulge laupäeval linnulaululaupäevak

Heiki Tamm
botaanikaaia direktor

9. aprillil kell 11–17 toimub botaanikaaias LiLiLa ehk linnalinnulaupäevak.

Igal täistunnil õpetatakse pesakaste valmistama, on avatud linnujututuba ja linnufilmituba.

Vahepeal saab kuulata loodushäälte kontserti ning ekskureerida troopikataimede vahel. Keskpäeval toimub munaveeretamise võistlus. Valmistatud pesakastid riputatakse ühiselt üles kell 16.

Kaasa võtta supikauss, lusikas ja teekruus, et vahepeal keha kinnitada.

Laupäevaku korraldavad botaanikaaed, Tartu Keskkonnahariduse Keskus ja Eesti Ornitoloogia Ühing.

Palju tänu toetajatele: Tartu Linnavalitsus, Jugent OÜ, Eesti Metsatööstuse Liit, Vara Saeveski, AS Rait.

Üritus on kõigile tasuta!

Täpsem info: www.ut.ee/botaed, www.teec.ee, tel 736 1693.

KONVERENTS

Eesti Akadeemiline Orientaalselts 70

9. aprillil kl 11.15 algab keemiahoone ringaud Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi 70. aastapäeva konverents.

Esinevad Andres Herkel, Tarmo Kulmar, Linnart Mäll, Ott Ojaperv, Teet Toome ja Peeter Vähi.
Teemavaldkonnad on budistlikud tekstid ja nende kujunemine, judaism ja
Maimonides, Jeesuse võimalik elukäik, muistse Peruu retseptsioon ning poliitiline olukord Aserbaidžaanis.
Pärast lõunat näitab Ülo Valk filmi «Assami külad ja templid».
Osavõtt vaba.

KONVERENTS

Eesti e-ülikooli konverents

«E-õpe *versus* administratiivsed takistused»

14. ja 15. aprillil EPMÜ peamaja aulas

Konverentsil arutatakse Eesti kõrghariduse probleeme ja tutvustatakse võimalikke lahendusi, mida pakuvad uued pedagoogilised käsitused ja tehnoloogilised võimalused.

Osalema on oodatud kõik, kes peavad oma südameasjaks Eesti kõrghariduse konkurentsivõimet lähemas ja kaugemas tulevikus.

Kava ja registreerumine: www.e-uni.ee/konverents.

UT APRILLINALJAD

Toimetus vabandab spikrinäituse külastajate ees, kes spikreid näha soovisid. Kahjuks olime sunnitud neile vastama vaid ühe sõnaga: «Aprill».
Kes tahaksid tõesti üht spikrinäitust näha, peavad ootama järgmise aasta 1. aprillini, kui vahepeal mõni muuseum UT ideest kinni ei haara.
Samuti vabandame asjatult kakaoõhtule tulnute ees. Kuna õppejõudude vanusetsensuse ülevaated riigiti ning tasuta ja tasulise õppetöö tulemuste võrdlemine on aktuaalsed teemad, loodame, et nende käsitlemise ülikoolis keegi ette võtab.

UT toimetus

KAITSMISED

11. aprillil kl 10.15 kaitseb Tiigi 78-236 avaliku halduse osakonnas **Liina Sillaots** magistritööd «Eesti riigi osalusega äriühinguite siseauditi nõuetega seotud halduskoormuse mõõtmine standardiseeritud kulu mudeli abil». Juhendaja: dr Taavi Annus. Oponendid: Leno Saarniit, MA ja Mari-Liis Liiv, MPA.

15. aprillil kl 15 kaitseb A. Linkbergi nim aud (Puusepa 8) meditsiinidoktori kraadi radioloogia vanemassistent **Vladimir Järv** teemal «Radioloogiline kihtdiagnostika vaagna pahaloomuliste kasvajate ulatuse ravieelsel määramisel ja ravijärgsel jälgimisel». Juhendaja Lennart Blomqvist, PhD (Karolinska instituut). Oponent Håkan Ahlström, PhD (Uppsala Ülikool).

20. aprillil kl 16 kaitseb germaani-romaani osakonnas Ülikooli 17-103 **Reet Liimets** doktoritööd «Mina kui ruumilis-ajaline konstrukt: eesti ja saksa noorte elufiktsioonid». Juhendaja prof Krista Vogelberg, ped-knd. Oponent emeriitprof Jüri Orn, ped-knd (TLÜ).

LOENGUD

12. aprillil kl 18 peab emeriitprof Helmut Piirimäe Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) loengu «Tartu kui hansalinn».

13. aprillil kl 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1251. ettekandekoosolek. Kavas emeriitprof Sulev Vahtre loeng «Kas Jüriöö ülestõus algas jüriööl?».

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

15. aprillil kl 19 esinevad džässisaalis Hedvig Hanson (vokaal), Andre Maaker (kitarr) ja Mihkel Mälgand (kontrabass).
Pilet 80 ja 50 kr.

TARTU LINNAMUUSEUMIS

10. aprillil kl 16 sarjas «Maailmast ja muusikast» Tõnu Mikiver (tekst) ja duo Resonabilis – Iris Oja (metsosopran), Kristi Mühling (kannel) ja Tarmo Johannes (flööt).
Kavas Jermaks, Isaac, Manneke, Bach, Cage, Kristi Mühlingu seaded kandlele või kandlele ja flöödile.
Tekstid Hermann Hesse teostest «Muusika», «Fantaasiad», «Klaaspärlimäng», «Võluri unenägu».
Pilet 60 ja 40 kr.

TÜ AULAS

8. aprillil kl 19 Espoo Muusikakooli orkestri ja koori kontsert.

ARH

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

15. aprill 2005

NR. 15 (2215)

www.ut.ee/ajaleht

Tartu Ülikool saab oma sõrmuse

Mailin Aasmäe
üliõpilasesinduse teabevaldkonna spetsialist

22. aprillini saab Internetis hinnata Tartu Ülikooli sõrmuse kavandit. Esimese päeva jooksul andis kolmele kavandile oma hinnangu üle 700 inimese.

Tartu Ülikooli sõrmus on üliõpilastele, õppejõududele ja vilistlastele mõeldud meene. Tegemist on erikujundusega ehtega, kõik kavandite autorid on kasutanud fassaadimotiivi, kahel sõrmusel on peal tekst «Universitas Tartuensis».

Hääletada saab ühe korra

Üliõpilasesinduse avaliku poliitika spetsialisti Terje Herman-Tennosaare sõnul on projekti kõik etapid hoolikalt läbi mõeldud, et tellijale ja kavandi valijale protsess võimalikult lihtsaks ja kasutajasõbralikuks teha.

Kuigi Tartu Riiklikul Ülikoolil oli oma tekkel, sai siiski otsustatud sõrmuse kasuks. Omal ajal viidi läbi küsitlus, et selgitada tudengkonna eelistusi. Suurem osa oli sõrmuse poolt, kuna Tartus on palju akadeemilisi üliõpilasorganisatsioone, kes oma mütse ja tekleid ülikooli üldtekli vastu välja ei vahetaks,» põhjendas Herman-Tennosaar.

Sõrmuse kavandeid saab hinnata ja nende poolt hääletada Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse (TÜÜE) koduleheküljel (www.tyye.ee). Et otsustamist lihtsustada, on sõrmuste variandid väljas ka ülikooli peahoones asuvas meenetekapis.

Kasutusel on arvutipõhine hääletamissüsteem. See tähendab, et iga Interneti ühendusega arvuti kaudu saab oma lemmiku valida vaid korra. Üliõpilasesinduse esimehe Hannes Klaasi sõnul sunnib see hääletajaid oma otsust kaaluma ja seega saab lõpptulemus tõepärasem.

Kavand valitakse välja hiljemalt 25. aprilliks. Otsustamisel võetakse arvesse nii avalikku arvamust kui ka üliõpilasesinduse ja rektoraadi seisukohta. Seejärel läheb kavand kinnitamiseks ülikooli sümboolikakomisjonile.

Universitas Tartuensise koduleheküljel küsitlus näitab, et sõrmuse soetaks endale üle 50% vastanutest. Terje Herman-Tennosaar usub, et ehte näol on eelkõige tegemist mälestusesemega. «Igal ülikoolis õppinul tekib kooliga üldjuhul omalaadne emotsionaalne side. Sõrmus on meene, mis jääb inimest edaspidises elus saatma ja ülikooliperet liitma,» selgitas ta.

Tellimine lihtne

Üliõpilasesinduse ettepanekul ja rektoraadi poolt heakskiidetud statuudi kohaselt on sõrmus õigus saada tellimise hetkel vähemalt teisel kursusel õppivatel üliõpilastel ning ülikooli vilistlastel. Samuti saavad meene endale soetada ülikoolis vähemalt aasta õpetanud õppejõud.

«Esimese aasta tudengid ei pruugi veel koolis ja erialavalikus kindlad olla,» põhjendas Herman-Tennosaar esmakursuslaste nimekirjast väljajätmist.

Pärast kavandi kinnitamist saab ehet hakata tellima aasta ringi TÜ Üliõpilaskonna Sihtasutusest Narva mnt 25. Seega saavad sellel aastal lõpetajad soovi korral sõrmuse juba sõrme. Meene lõplik hind sõltub võitnud kavandist, hõbedast sõrmus hakkab maksma 200 krooni ringis, kullast sõrmus umbes 1000 krooni.

Üliõpilasesindus soovib tellimise teha võimalikult lihtsaks. Tudengid peavad kaasa võtma isikut tõendava dokumendi, vilistlastelt nõutakse lõpudiplomi koopiat.

Mujal elavatel vilistlastel on võimalik sõrmust osta ka Interneti teel. Selleks tuleb diplomi koopia saata postiga. Infot sõrmuse ja tellimise kohta leiab kindlasti jooksvalt ka TÜÜE koduleheküljelt www.tyye.ee/sormus.

KAVANDID

Ülikooli sõrmuse kavandeid saab hinnata ja nende poolt hääletada: www.tyye.ee/sormus.

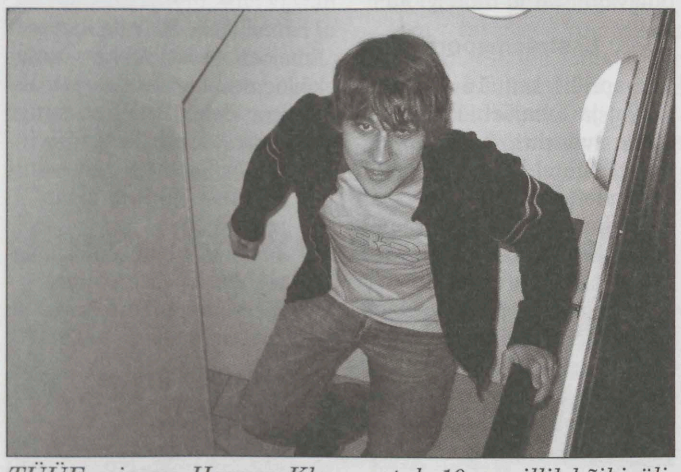

TÜÜE esimees Hannes Klaas ootab 19. aprillil kõiki üliõpilasi tutvuma esinduse tööga. ERGI PROMMIK

TÜ Üliõpilasesindus tuleb «keldrist» välja

Mailin Aasmäe
üliõpilasesinduse teabevaldkonna spetsialist

19. aprillil toimub TÜ Üliõpilasesindust tutvustav päev «Kevadeks keldrist välja». Üritused on raamatukogu ees kell 11–16.30.

TÜÜE haridus- ja sotsiaaltoimkonna esimehe Keit Fomotškini sõnul on tegemist lõbusa päevaga, millest igal tudengil tasuks osa võtta. «Sätime telgi mõnusalt üles, et kõigil oleks võimalik istuda ja lahedalt aega veeta,» rääkis ta. Suuremat osa TÜÜE liikmetest saab sel päeval ka näpuga katsuda.

Jagatakse üliõpilasesindust tutvustavaid materjale. Saab osaleda mängudel, jagatakse auhindu ja suppi ning kohal on muusikabuss. Oma arvamust saab avaldada vabal laval.

Reklaamitakse ka tudengipäevi ja kutsutakse tudengeid aktiivselt osalema esinduse valimistel.

Esinduse valimised mai algul

3.–5. maini toimuvad TÜ Üliõpilasesinduse valimised.

Kandidaate saab üles seada ja avaldusi võetakse vastu 18.–26. aprillini. Avaldused tuleb tuua üliõpilasesindusse Ülikooli 18b.

TÜÜE liikmeks võib kandideerida iga üliõpilane, kes on nõuetekohaselt üles seatud ja esindab oma struktuuriüksust. Struktuuriüksuse all peetakse silmas teaduskondi ja kolledžeid.

Hääletamisõigus on igal Tartu Ülikooli üliõpilasel, hääletada saab kandidaatide poolt, kes õpivad samas struktuuriüksuses.

Valimispunktid asuvad peahoones ja raamatukogus, Biomeedikumis ning Oeconomicumis. Hääletada saab kella 10-18.

Eelvalimised toimuvad 28. aprillil Pärnu ja Narva kolledžis, 29. aprillil õigusinstituudis ja Türi kolledžis, kell 11–14.

Lisainfot kandideerimise ja valimiste kohta leiab üliõpilasesinduse koduleheküljelt www.tyye.ee.

Ukraina haridustegelased Tartus

12.–14. aprillini viibis Eestis Ukraina haridusministeeriumi ja kõrgkoolide delegatsioon.

Ülikoolis võttis külalised vastu teadusprorektor prof Ain Heinaru.

Delegatsiooni koosseisu kuulunud Tarass Ševtšenko nim Kiievi Riikliku Ülikooli geograafiateaduskonna dekaan prof Jaroslav Oliynyk tegi tutvumiskäigu bioloogia-geograafiateaduskonda.

13. aprillil osalesid külalised Tallinnas Estonian Business Schooli korraldatud Ukraina infopäeval.

Ukraina haridusministeeriumi ja kõrgkoolide delegatsioon kohtus ka haridus- ja teadusministeeriumi teadus- ja välissuhete talituse ametnikega.

Konverents Eesti teoloogia ajaloost

Täna kell 15 algab TÜ nõukogu saalis kahepäevane konverents «Eesti teoloogilisest mõtlemisest. Sissejuhatavaid märkusi ja apokrüüfe».

Peale TÜ usuteaduskonna õppejõudude Marju Lepajõe, Urmas Petti, Riho Altnurme ja Urmas Nõmmiku peavad ettekandeid veel külalisprofessorid Alar Laats ja Andreas Pawlas, samuti Kristiina Ross, Piret Lotman, Riho Saard ja Ott Ojaperv.

Pärast ajaloolisi ettekandeid toimub paneeldiskussioon «Teoloogia võimalused eesti kultuuri ja eestlaste enesemääratluse mõjutamisel» (juhatab Lea Altnurme). Diskussioonil osalevad Eenok Haamer, Alar Laats, Andrus Norak, Meego Remmel, Riho Altnurme.

Kava: www.us.ut.ee/89902. Diskussiooni otseülekanne http://video.ut.ee.

TÄNA LEHES

Konstanz – ülikoolilinn Euroopas
LK 3

Haldusdirektor Riho Illaku tähtpäev
LK 2

Kevadpäevad 25. aprillist 1. maini
LK 2

20. aprillil 1992 paigaldati peahoone taha Gustav II Adolfi mälestussaamas.

UUDISED

Meedia diktatuurirežiimide tingimustes

22.–25. aprillini toimub ülikoolis rahvusvaheline konverents «Meedia diktatuurirežiimide tingimustes 1940ndate ja 1950ndate Kesk- ja Ida-Euroopas».

Konverentsi ühe korraldaja, meediauuringute dotsendi Maarja Lõhmuse sõnul on osalema oodata 16 riigist 30 meediauurijat, kelle uurimisteemad käsitlevad diktatuuririikide meediaprobleeme. «Sessioonidel käsitletakse erinevate diktatuurireziimide meediapraktikat: meedia ja riigivõimu suhteid, totalitaristliku meedia süsteemi, sisu, tsensuuri ja kontrolli mudeleid,» märkis Lõhmus.

Konverentsi korraldajad on dr Olaf Mertelsmann (nõukogude ajaloo perioodi uurimiskeskus) ja dr Maarja Lõhmus.

Huvi korral saab registreeruda: maarja.lohmus@ut.ee, tel 525 5055.

Kohtuarstiteaduse õppetooli aastapäev

Täna tähistavad Pärnus TÜ kohtuarstiteaduse õppetool ning Eesti Kohtuarstlik Ekspertiisibüroo kohtuarstiteaduse kui iseseisva eriala väljakujunemise 110. aastapäeva Eestis.

Teaduskonverentsil Pärnu haiglas arutletakse kohtuarstiteaduse rolli üle Euroopa õigussüsteemis. Samuti kohtuarsti töö vajalikkuse üle katastroofiohvrite identifitseerimisel ning praktika ja teooria sidumise teemal.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas soovid ülikooli sõrmust?

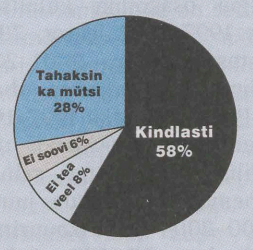

Vastajaid: 36

Uus küsimus:
Kui kaugel oled bakalaureusetööga?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

TÜ tunnustab

TÜ aumärgiga autasustati emeriitprofessorit **Kuulo Kalameest**.

TÜ tänukirja pälvis 65. sünnipäeval pikaajalise kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna raamatukoguhoidja **Helju Kõrs**.

Vitali Sobolevi fotonäitus Ukrainast

5. aprillil avas Ukraina saatkonna nõunik Vitali Sobolev TÜ raamatukogus fotonäituse «Ukraina ja Eesti sõprade pilgu läbi».

Vaadata on Andrei Mosijenko ja Annika Haasi fotosid Ukrainast ja Eestist.

Nõunik tegi raamatukogule ka kingituse Ukraina autorite trükistest.

Ilmus «Seitsme venna» uus tõlge

26. aprillil kell 11 toimub Aleksis Kivi «Seitsme venna» uue tõlke ilmumisele pühendatud ettekannete päev.

Konverents on pühendatud äsjalahkunud kirjanikule ja tõlkijale Aivo Lõhmusele. Ettekannetega esinevad Päivi Istala, Ilkka Malmberg ja Esko Rahikainen ning eesti kirjanduse prof Rein Veidemann ja Rein Põder.

Loeng rohelisest meediast

21. aprillil kell 18 peab ajakirjanik Toomas Jüriado Tartu Keskkonnahariduse Keskuses avaliku loengu «Roheline meedia».

Ta käsitleb keskuse avalike loengute sarja esimesel loengul keskkonnateavet Eesti ajakirjanduses ja Internetis. Jüriado on olnud seotud nii raadio, trükiajakirjanduse, televisiooni kui ka Internetiga.

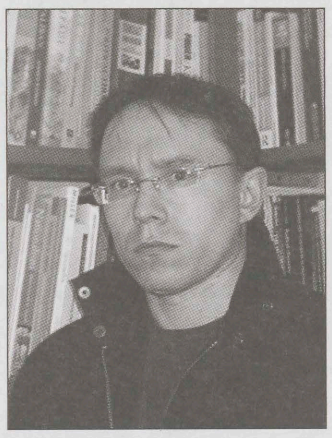

Vello Pettai valiti professoriks

TÜ nõukogu valis võrdleva poliitika professoriks politoloogia osakonna teaduri, PhD Vello Pettai (pildil).

Pettai (sünd 1968 USAs) on lõpetanud Middlebury Kolledži vene keele erialal (BA) ning Kolumbia Ülikooli politoloogia erialal (MPhil). 2004. aastast on ta Kolumbia Ülikooli politoloogia doktor.

1995–1996 oli TÜ politoloogia osakonna külalislektor, 1997–2002 lektor, 2002. aastast teadur. 2001–2004 politoloogia osakonna juhataja. Pettai töötas ka 1997–1999 nõuniku ja presidendi täievolilise esindajana rahvusvähemuste ümarlaua juures, 2000–2004 poliitikauuringute keskuse PRAXIS nõukogu esimees.

Pettai peamised uurimisvaldkonnad on võrdlev rahvuspoliitika, parteid ja parteisüsteemid, valimiskäitumine, režiimisiirded jm.

Mitmekülgne Riho Illak

16. aprillil tähistab esimest juubelit ülikooli haldusdirektor Riho Illak.

Peaaegu samal ajal saab tal Tartu Ülikoolis töötatud 11 aastat. Haldusdirektori vastutada on paljud valdkonnad: ülikooli kinnisvara, haldus, ehitus, remont, planeerimine, IT, Toomemägi, spordiklubi, Kääriku, koostöö linnaga, kultuurikollektiivid, botaanikaaed – need on vaid väga lühikesed märksõnad selle kohta, millega tänasel sünnipäevalapsel iga päev tegeleda tuleb. Ning kõike toimetab ta südamega, kas siis osaledes ülikooli ruumilise arengu planeerimises või noomides isalikult korvpallimeeskonna mängijaid.

Kolleegid hindavad tema energilisust ja töökust, ettevõtlikkust ning alati selgeid seisukohti. Siira ja spontaanse arvamuse avaldajana on just Riho see, kes aruteludes ka siis kahe jalaga maa peale jääb, kui ülejäänud liialt teooriasse või filosoofiasse kipuvad kalduma. Otsese ütlemise kõrval on ta samas tuntud selle poolest, et seisab alati oma meeskonna eest ning ei unusta nende tööd väärilselt tunnustada.

Väljaspool tööd on Riho kindel tugi oma perele ning võib väiksemas seltskonnas näiteks lõputult rääkida oma tublidest lastest. Ta on pühendunud kaitseliitlane, Tartu maleva akadeemilise malevkonna pealik, Eesti Rahva Muuseumi sõprade seltsi liige, Ilmamaa kirjastuse nõukogu liige, jne, jne. Kadestamisväärt energia ning mitmekülgsus!

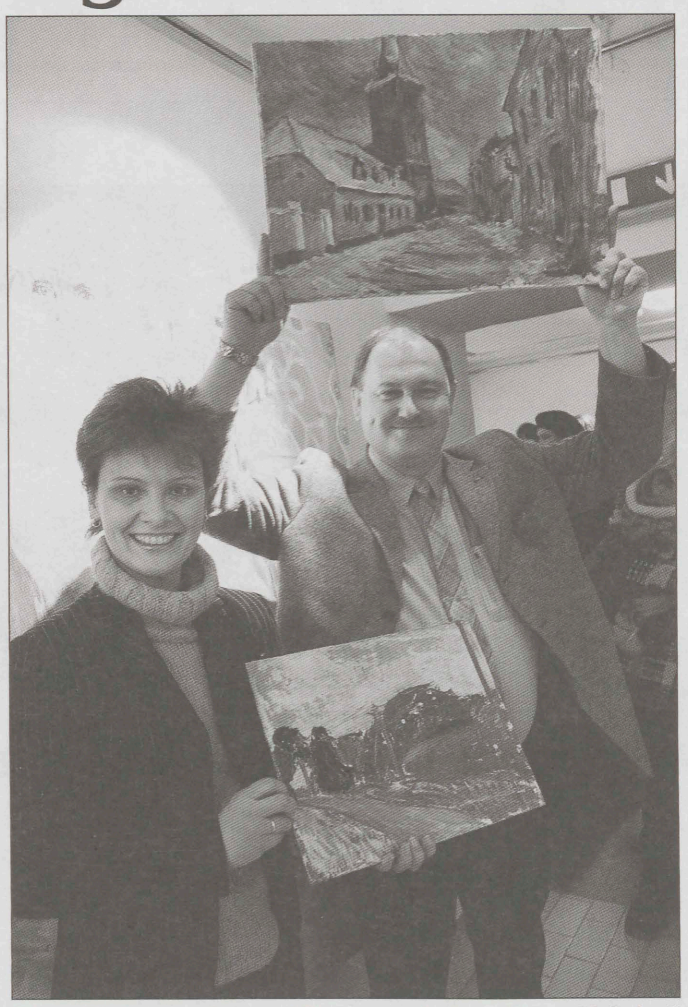

Riho Illak ja tollane abilinnapea Laine Jänes Y-Galerii avamisel 2004. aasta jaanuaris. LAURI KULPSOO

Hea kolleeg Riho! Soovime, et Sul ikka jätkuks jõudu ja tahtmist vastutust kanda, võluda sarmika suhtlejana inimesi enda ümber ning leida kohustuste kõrval aega ka lihtsalt iseenese jaoks.

Siirad õnnesoovid!

Rektoraat

UT KÜSIB

Kuidas on sujunud koostöö haldusdirektor Riho Illakuga?
Vastab õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar.

Olen Riho Illakuga suhelnud nii õppejõu, dekaani kui ka prorektorina. Tegemist on vastuolulise inimesega, mis on suurte isiksuste üks tunnusjooni.

Üks vastuolu on selles, et sõltumata rollist, milles temaga suhelda, on Illak ikka Illak; samas kohaneb ta kiiresti muutuvate oludega.

Olen tõdenud, et abivalmimat ja osavõtlikumat inimest kui Riho annab otsida; samas oskab ta oma tahtmist läbi suruda.

Tähelepanelikul lävimisel avaneb Riho kui tundeline inimene; samas juhib ja käitub ta sageli kindla- ja karmikäeliselt. Mulle meeldib Riho juures kõige enam see, et tema sõna võib usaldada ja et ta leiab oma paberite hiidvirnast kolme sekundiga vajaliku lehe üles.

Kui Teil tuleks iseloomustada juubilari mõne märksõnaga, siis millised need oleksid?
Vastab Tartu abilinnapea Anto Ili.

Organiseerimisvõime (mäletan teda Tartu muusikapäevade peakorraldajana) ja meeskonnatöö (linnavalitsuse kultuuriosakonna juhatajana, ülikooli haldusdirektorina); korrektne asjaajamine; oma inimeste eest seisja; kodu väärtustav.

Kuidas on õigusteaduskonnal sujunud koostöö haldusdirektor Riho Illakuga?
Vastab õigusteaduskonna arendusprojektide juht, õigusteaduse doktor Peep Pruks.

Möödunud kümnendil on võimalus vahetuks koostööks avanenud kahel korral. Mõlemal juhul on olnud teaduskonnal põhjust rõõmustada uue õppehoone valmimise puhul – Iuridicum (1997) ja Iuridicum II (2005).

Riho Illaku isiklikku panust neis projektides on võimatu üle hinnata. Asjatundlikkus, terviku nägemine ja julgus võtta parima tulemuse nimel põhjendatud riske on tema juures alati meeldivalt üllatanud.

Mida soovite Riho Illakule järgnevateks aastateks?
Vastab EPMÜ rektor Alar Karis.

Tunnen Rihot juba sellest ajast, kui ta Sõbra maja pealik oli ning tollal meiesugustele isehakanud muusikutele «katust» pakkus. Sealt alates on meie koostöö ja partnerlus arenenud eri vormides tänase päevani välja. Olen alati hinnanud Riho vaistu ning soovi ettevõetu ka ellu viia. Sellest tulenevalt on tal üksjagu vaenlasi nagu tõelisele tegijale kohane. Ühes võib kindel olla – Riho on truu oma sõpradele ja kindlasti ka ülikoolile.

Mida soovida sünnipäevalapsele järgnevateks aastateks? Uusi väljakutseid, Riho, uusi väljakutseid!

Millised Riho Illaku juhiomadused on koostöös kasuks tulnud?
Vastab haldusosakonna arvestustalituse juhataja Erki Tamm.

Kui ma 1995. aastal ülikooli tööle tulin, ütles üks kolleeg, et Riho on inimene, kes vastutab ja kellele meeldibki vastutada. Uskusin teda, sest teadsin Rihot kui kauaaegset Tartu edukate kultuuriprojektide vedajat. Riho on alati äärmiselt innukalt ja lennukalt kaasa läinud ülikoolis kõige uue ja positiivsega. Nende 11 aasta jooksul, juhtides ülikooli halduspoolt, on ta kujundanud oma vastutusala suurepäraselt töötava kollektiivi.

Ülemuse ja sõbrana on ta usaldav, kuid sihilikku altvedamist jääb ilmselt kauaks meeles pidama. Alluvaid kaitseb ta vastutajana lõpuni, viskudes julgelt ambrasuurile. Vaidlustes hääle tõstmine, mis minu arusaamist mööda on tavaliselt johtunud Riho innust ja ülikooli patriotismist, jääb talle tavaliselt hinge kripeldama. Samas ei vii Riho tööalaseid vastuolusid või probleeme isiklikule tasandile. Kõigi, ka isiklike muredega, võtab Riho alati jutule.

Tunnen Rihot ka kui pühendunud kaitseliitlast, kelle suurimaks teeneks on Kaitseliidu Tartu Maleva Akadeemilise Malevkonna taasasutamise organiseerimine ja tegutsemas hoidmine tänase päevani.

Milline on Riho Illak spordijuhina?
Vastab TÜ Akadeemilise Spordiklubi juhatuse liige Harry Lemberg.

Riho Illaku 25-aastane tippjuhi kogemus oli see kapital, millele tuginedes reorganiseeriti ülikooli sporditegevus ühtseks toimivaks süsteemiks.

Tema igapäevase tegevuse järgi võin väita, et erinevalt paljudest spordijuhtidest on tal paigas spordijuhtimise põhitõde – kes on kelle jaoks. Kas sportlased ning treenerid spordijuhtide või spordijuhid sportlaste ja treenerite jaoks.

Töötades koos temaga, jääb mulle aga arusaamatuks see fenomen, kust ta võtab energia, et töötada edukalt nii mitmel väga vastutaval ametipostil.

Debatt «Mees ja naine»

Tiiu Laks
AEGEE-Tartu avalike suhete juht

21. aprillil kell 18 toimub keemiaringis debatt «Mees ja naine». Debatil üritatakse leida vastuseid tänapäeva soorollide küsimustele.

Väidetavalt valitseb Eesti ühiskonnas olukord, kus naised peavad võitlema, et meestega võrdsed olla ning sealjuures unustatakse igasugune naiselikkus. Samas leidub ka vastupidiseid arvamusi, et rollid on nüüdseks ümber pööratud.

Järgmisel neljapäeval arutlevad professorid ja erinevate arvamuste esindajad, kas soorollid üldse enam eksisteerivad, kuidas need mõjutavad meie elu, kas traditsioonilised soorollid on õigustatud ning kas need peaksid püsima jääma.

AEGEE-Tartu korraldatav debatt on avatud kõigile.

Info: Annika Visnap, AEGEE-Tartu president, tel 524 9954.

Tartu kevadpäevad 2005

25. aprillist 1. maini
www.studentdays.ee

Koomiksivõistlus

Joonista koomiks Villemist ja tema kevadistest sõpradest!

- Pildirida peaks mahtuma 167x50 mm suurusesse raamistikku, kaadrite arv on vabalt valitav.
- Tuua hiljemalt **20. aprilliks** Tartu Üliõpilasmajja (Kalevi 24, sissepääs hoovi poolt) või saata aadressile aivar_l@physic.ut.ee.
- Parimateks tunnistatud koomiksid saavad auhinnad ja ilmuvad ajalehes Postimees kõrvuti teiste koomiksitega.

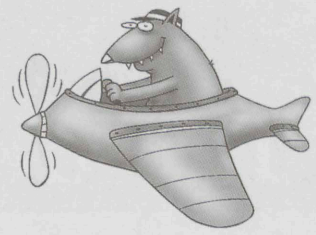

Tudengilaul

26. aprillil kell 20 Tartu Üliõpilasmajas. Laulukonkurss kõikidele laululindudele!

- Osalemiseks püüa helilindile paar lugu oma bändi esituses – vähemalt üks omaloominguline!
- Konkursi võidab kõige tudengilikum ise tehtud laul.
- Jagatakse välja hulk eripreemiaid – kasvõi kõige vahvama pilli eest!
- Too või saada laulud ja ankeet hiljemalt **17. aprilliks** üliõpilasmajja.
- Edasi pääseb 10 kollektiivi, kellega võetakse ühendust alates 20. aprillist.

Tudengi kevadmärjuke vol III

29. aprillil kell 18.30 Tudengi Varjupaigas. Valitakse parim omavalmistatud tudengiõlu!

Ekstreemsport

29. aprillil kell 16 Atlantise kõrval ja Emajõel. Traditsiooniline võistlus adrenaliinijanustele uutel ja enneolematutel aladel!

- Traditsiooniline kastironimine, kus oodatakse rekordi (28 kasti) purustamist!
- Nipernaadi seiklusrada Emajõel, mille uudisalad avaldatakse kohapeal!
- Meeskondlik (4 liiget) võistlus peaauhinnale – neli 2500-kroonist vautserit Nipernaadi Reisiklubi suvistele matkadele.

Täpsed võistlustingimused: www.nipernaadi.ee

Kostümeeritud teatejooks

30. aprillil kell 14.30 Raekoja platsil. Kevadpäevade kõigi aegade suurim spordikarneval!

- Moodustage 5-liikmeline meeskond võimalikult naljakate kostüümidega.

Tudengilaat

30. aprillil kell 13–14 Raekoja platsil. Kõik müügiks – heale ideele leidub alati ostjaid!

Karsumm

1. mail kell 12 Atlantise ees Emajõel. Tudengiralli «Bambus» auväärne mantlipärija – tudengiralli omavalmistatud lennumasinatel!

- 1. mail kell 11 imeliikurite ülevaatus, kus kontrollitakse sõiduki vastavust reglemendile ning vastutusvõimelise piloodi olemasolu.

Kummipaadiralli

1. mail kell 16 Atlantise ees Emajõel! Veesõidukite võistlus kõikidele merekarudele ja maismaarottidele! Eelregistreeruge hiljemalt **30. aprilliks.**

- Ujuvvahendite ülevaatus Atlantise juures algab 1. mail kl 15.
- Jõele ei lubata ilma nõuetekohase päästevestita!
- Meeskonna eest vastutab kapten.

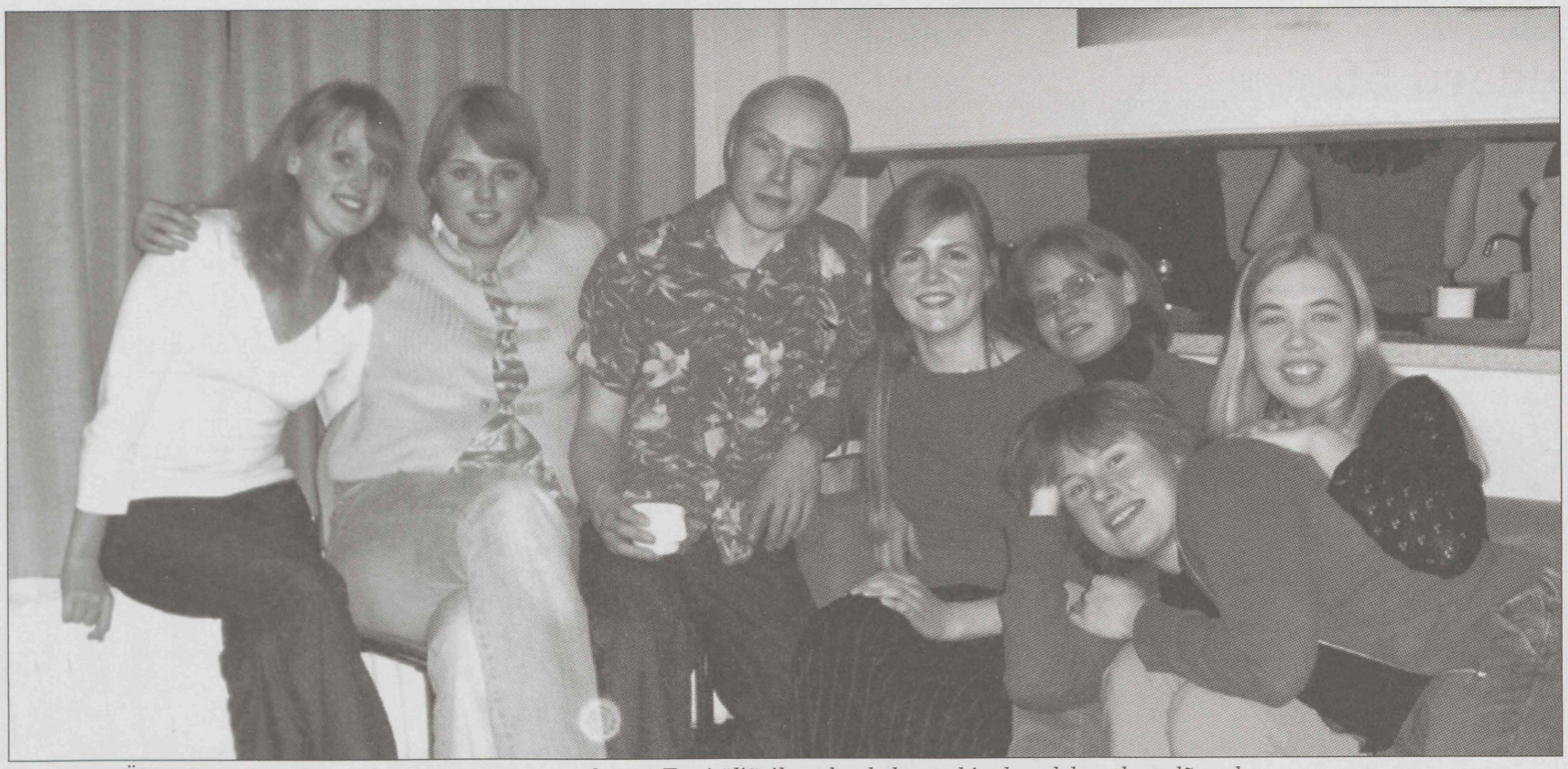

Konstanzi Ülikoolis õpib igal aastal eri õppeastmetes umbes 20 Eesti üliõpilast, kes kohtuvad igal reedel eestlaste lõunal. ERAKOGU

Konstanz – ülikoolilinn Euroopas

Kristi Lõuk
filosoofia 2. a magistrant

11. aprillil alanud suvesemestrit alustas Konstanzis rohkem kui 9000 tudengit, kellest on välisüliõpilasi üle 1200.

Kõige rohkem on välistudengeid Rumeeniast, Šveitsist, Bulgaariast, Hiinast, Itaaliast ja Venemaalt. Eestlased teevad isekeskis nalja, et kui reastamise aluseks võtta riigi rahvaarvu ja Konstanzis õppivate tudengite suhe, siis oleks Eesti kindlasti esireas.

Kodune tunne

Mis on see, mis toob igal aastal umbes 20 eestlast Konstanzi ja neid seal hoiab?

Konstanz on Tartust veidi väiksem ülikoolilinn (elanikke üle 80 000) Euroopa südames, Lõuna-Saksamaal, Šveitsi piiri ning Bodensee järve ääres. Seega neile, kellele meeldib Tartu, meeldib ka Konstanz. Ülikool asub meeldiva kliimaga kohas – kevad saabub varem, suvi kestab kauem, päevad on pikemad ja valgemad ning Alpid lähedal.

Linn on väike, kompaktne ning hea infrastruktuuriga, kiireimaks liiklusvahendiks on jalgratas. Kohalik üliõpilasesindus on loonud kaherattalise sõbra eest hoolitsemiseks kõikide vajalike tööriistadega varustatud iseabitöökoja (*Selbsthilfewerkstadt*).

Üks parimaid ülikoole

Peamise Konstanzi tuleku põhjusena tooksin välja võimaluse õppida heas ülikoolis. Hiljuti koostas ajakiri Spiegel Saksa ülikoolide edatabeli, kus Konstanzi Ülikool oli neljandal kohal.

Eriti hinnatud on siinne politoloogia eriala ning teised sotsiaalteadused (juura, majandus).

Saksamaa mõistes on Konstanz väike, *campus*-tüüpi ülikool, millel on oma nägu ja kindel profiil. Ülikool ise peab vajalikuks rõhutada lühikesi (Tartu mõistes olematuid) vahemaid ning Saksamaale ebatüüpilisi teenuseid nagu ööpäev läbi avatud raamatukogu.

Samuti peetakse oma tugevusteks interdistsiplinaarsust ning rahvusvahelisust.

Hea taseme kinnituseks on raamatukogu, mis mõne aasta eest hinnati Saksamaal paremuselt teiseks. Väga oluline on, et kõik raamatud on avariiulitel. See teeb iseseisva töö (nt materjali otsimise ja viitamise) lihtsamaks ning meeldivamaks. Raamatukokku on tellitud palju rahvusvahelisi ajakirju, rääkimata teoreetilisest kirjandusest, mida võib leida nii inglise kui ka saksa keelses.

Seda, et raamatukogu on ülikooli süda, ei kinnita mitte ainult lahtioleku ajad, vaid ka asukoht hoonetekompleksi keskel. Sealt jõuab kiiresti õigeks ajaks loengusse, seminari või *mensa*'sse sööma. Kui viimasesse just iga päev ei jõua, siis reedeti eestlaste lõunale kindlasti.

Ka ühiselamud, kus elab enamik välisüliõpilasi, asuvad ülikoolile lähedal – rattaga viie ja jalgsi 15 minuti tee.

Saksamaale õppima tuleku plussideks on kindlasti ka tasuta kõrgharidus (veel) ning suhteline odavus (nt võrreldes Inglismaa, Rootsi või Islandiga).

Kasulik ja meeldiv käsikäes

Kuna enamik välisüliõpilastest elab ühikates ning sakslased pigem mitte, siis võib juhtuda, et nendega kokkusaamised jäävad harvaks. Oluliseks integreerumisvõimaluseks on seminaride kõrval sportimine, mis on Konstanzis hästi korraldatud. Siinne akadeemiline spordiklubi (*Hochschulsport*) pakub igal semestril välja suure hulga kursusi alates klassikalisest balletist kuni allvee *rugby*'ni, tennisest ja *thai bo*'st rääkimata. Enamjaolt on kursused tasuta ja kõik võivad neile registreeruda. Erasmuse tudeng Helina Voogne on näiteks Konstanzi Ülikooli esindanud koos teiste naisjalgpalluritega turniiridel nii Milanos kui Barcelonas.

Välissemestri või -aasta üks eesmärke on ka enda proovilepanek uues keeleruumis ja kultuurikeskkonnas. Kes oleks seda varem arvata osanud, et allakirjutanu läheb koos sakslase ja hiinlannaga veebruaris Reini ujuma. Aga nii see ometi oli.

Kuna tihtipeale räägitakse omavahel *denglisch*'it (saksa-inglise segakeelt) ning ühtegi emakeele kõnelejat juures pole, tasub osa võtta keelekeskuse keelekursustest.

Vaba aeg kulub eelkõige reisimisele. Euroopa süda lihtsalt kutsub tutvuma ümberkaudsete kohtadega. Näiteks on allakirjutanu ringi sõitnud Saksamaal, Šveitsis, Prantsusmaal, Hispaanias. Lihtsamaks ning taskukohasemaks teevad reisimise siinse välisüliõpilastalituse korraldatavad ekskursioonid.

Konstanzis oldud aeg on meeldiv ja kasulik – olen siit raamatukogust saanud palju vajalikku materjali oma magistritöö jaoks ning julgen taas vabalt (küll vigadega) saksa keeles rääkida. Olen tänulik kõigile, kelle initsiatiivil tegutseb ülikooli juures Herbert-Quandti fond, tänu millele on võimalik praegune aastane enesetäiendus Konstanzis.

KONSTANZI ÜLIKOOLI STIPENDIUMID

Konstanzi Ülikool pakub TÜ teadlastele, õppejõududele, doktorantidele, magistrantidele ja üliõpilastele võimaluse kandideerida õppe- ja teadustöö stipendiumitele. Dokumentide esitamise tähtaeg 22. aprill.
Loe UT 4. lk.

Tartu Ülikooli Naiskoori uued auliikmed ja helikandjad

Pille Säälik
TÜ Akadeemilise Naiskoori laulja, doktorant

TÜ Akadeemiline Naiskoor valis 60. sünnipäeva üritustel oma auliikmeteks helilooja Ester Mägi ja helirežissööri Maido Maadiku.

Naiskooril on traditsioon valida koori auliikmeks inimesi, kes oma tegevusega on koori tegevusele ja kestmisele igati kaasa aidanud. Auliikmeks on valitud teiste hulgas koori asutaja helilooja Richard Ritsing, rektorid Arnold Koop ja Feodor Klement, koori kauaaegne hääleseadja Rudolf Jõks, koori asutaja ja esimene president Irene Maaroos ning helilooja Veljo Tormis.

Auliikmeks Ester Mägi

Helilooja Ester Mägi laululooming on püsinud naiskoori repertuaaris pikka aega. Tema muusikat on kirjeldatud kui põhjamaiselt karget ja delikaatset, lüürilist ja eetilist. Laulude algmaterjaliks on tihti rahvaluule ja sealt on naiskoorile kirjutatud viisidesse põimitud igipõliseid sünni, surma ja armastuse teemasid.

CD-plaat «Laulupuu»

Märtsis ilmus plaat «Laulupuu» Ester Mägi laululoominguga Eesti Rahvusmeeskoori ja TÜ Akadeemilise Naiskoori esituses. See on naiskoorile kolmas kord CD-l üles astuda. Varem on ilmunud «Vivat academia» (1997) koos TÜ Kammerkoori ja Tartu Akadeemilise Meeskooriga» ning «Tähemõrsja» (2000), kus naiskoor esitab Veljo Tormise laule ja rahvalauluseadeid.

Naiskoor on tänulik Ester Mägile võimaluse eest olla tema naiskooriloomingu jäädvustajaks.

Teiseks auliikmeks valis naiskoor Klassikaraadio helirežissööri Maido Maadiku, kes püüdis linti nii naiskoori lauldud Ester Mägi loomingu kui ka laulud naiskoori teise päris oma CD «Eesti mustrid» tarvis.

Helirezissöör Maido Maadik sai naiskoori auliikmeks. ERAKOGU

Koos uskumatult terava kõrva (ega asjata saanud Grammyt tema lindistatud plaat RAMi ja Ellerheina koostööst) ja muheda olemisega Maidoga veedeti peaaegu täpselt aasta jooksul õpetajate seminari aulas neli nädalalõppu.

Ikka sussid jalas, noot käes ja viisid suul, kuni viimase loo viimase taktini, kui lindistaja muigvel suust kõlas: «Nii, aitab küll».

CD-plaat «Eesti mustrid»

Materjal sai linti ja ainult Eesti heliloojate naiskooriloomingut sisaldav plaat «Eesti mustrid» valmis täpselt naiskoori 60. juubelipidustuste teiseks päevaks, 2. aprilliks.

Sellel plaadil saab kuulda Veljo Tormise, Ester Mägi, Gustav Ernesaksa, Lembit Veevo, Miina Härma, Arvo Pärdi ja veel üsna mitme teise Eesti helilooja naiskooriloomingut.

UUDISED

Narvas müüdi eestikeelseid raamatuid

10. aprillil toimus TÜ Narva Kolledžis suur eesti- ja venekeelsete raamatute laat.

Müügil olid õppematerjalid, teadus-, ilu-, aime- ja lastekirjandus 17 kirjastuselt ja edasimüüjalt.

Eesti Kodu Narvas juhataja Urmas Reitavi sõnul puudub Narvas siiani võimalus hankida eestikeelset kirjandust.

Raamatulaada korraldasid Narva kolledž ja Eesti Kodu Narvas.

Näitus muinsuskaitseliikumisest

Raamatukogus saab 22. maini näha fotonäitust «Muinsuskaitseliikumine 1988 – uue kevade algus».

Ülo Josingu ja Toomas Kaasiku fotod on pärit Pärnu muuseumi kogust.

Eesti Muinsuskaitse Selts asutati 1987. Tartu muinsuskaitsepäevadel 14.–17. aprillini 1988 toimus palju üritusi. Toodi välja Eesti rahvuslipu värvid, mälestati 192 kommunistide poolt mõrvatud ohvrit nende ühishaual jm.

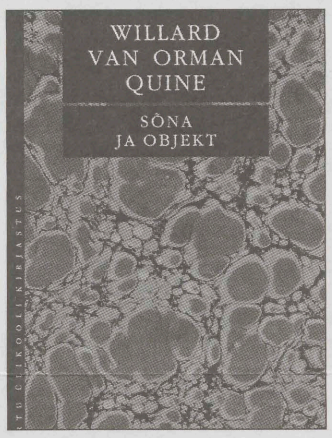

Ilmus Quine'i raamat «Sõna ja objekt»

Eile toimus TÜ Raamatupoes Willard Van Orman Quine'i raamatu «Sõna ja objekt» esitlus.

Quine'i (1908–2000) võib pidada möödunud sajandi suurimaks Ameerika filosoofiks. Tema 1960. a ilmunud «Sõna ja objekt» on tõlkija Anto Undi sõnul üks 20. sajandi analüütilise filosoofia tähtteoseid.

«Raamatu peateemaks on keel ja keele suhe maailmaga, mida käsitletakse naturalistlikust ja pragmatistlikust vaatepunktist,» lisas Unt.

Raamatu on tõlkinud Anto Unt ja toimetanud Jaan Kangilaski.

Üliõpilane Kotjuh avaldas luulekogu

18. aprillil kell 18 esitleb eesti ja soome-ugri keeleteaduse üliõpilane Igor Kotjuh Tampere Majas oma venekeelset luulekogu «Millal saabub homme?».

Kirjastuses Huma ilmunud luulekogu toetub kirjaniku sõnul eesti ja vene kirjanduse traditsioonidele ja on selliselt põhimõtteliselt uus nähtus Eesti uuemas kirjanduses. Luuletaja ja tõlkija Boriss Baljasnõi nimetab Kotjuhi kõige eestipärasemaks vene luuletajaks ja kõige venepärasemaks eesti luuletajaks.

Esitlusel loeb autor oma luuletusi, temaga vestleb Boriss Baljasnõi. Külalisena esineb Kristiina Ehin, kelle tõlkeid loeb vene keeles Igor Kotjuh. Õhtu muusikalise poole eest hoolitseb kitarrist Jaak Johanson.

ÕNNITLEME

Prof Helje Kaldaru 55

Aeg liigub muinasjutulise kiirusega. Alles oli Universitas Tartuensises uudis Helje Kaldaru 50. juubelist. 15. aprillil on aga tegu juba järgmise verstapostiga.

Prof Helje Kaldaru töötab ülikoolis alates tema lõpetamisest majandusküberneetikuna 1973. a. Töötanud majandusküberneetika ja statistika kateedris, ökonomeetria ja seejärel majandusteooria õppetoolis ning käesolevast aastast mikroökonoomika õppetooli juhatajana. Uurinud majandusmatemaatilist modelleerimist, tervishoiuökonoomikat ja avaliku sektori ökonoomikat. Oluline on Kaldaru panus mikro- ja makroökonoomika õpetamisse – seda nii õpikute autorina kui eestikeelse terminoloogia kujundajana.

Prof Helje Kaldaru on pikalt vedanud iga teaduskonna üht raskemat ja vähem ihaldatumat, kuid vajalikumat ametit – õppeprodekaani oma. Seda alates ajast, kus uued õppekavad alles hakkasid kujunema kuni tänaseni. Olles nõudlik ja põhimõttekindel, on tal tudengite hulgas tohutu autoriteet.

Kolleegid teavad juubilari kui väga töökat, ausat ja põhjalikku kaastöötajat.

Kuid peale õppejõu-teadlase on iga professor ka inimene. Helje Kaldarul on kaks last ja praeguseks ka kaks lapselast. Ja vaatamata sellele, et juubilar armastab rõhutada oma Mõniste päritolu, teavad kolleegid väga hästi – maailma parima retsepti järgi valmistatud kurke tuleb otsima minna Peipsi lähedale Sassukveresse. Lugupeetud professorit õnnitlevad ja soovivad jõudu-jaksu edaspidiseks.

Kolleegid

SPORT

TÜ/Eeden sai pronksi

12. aprillil võitis TÜ/ Eedeni võrkpallinaiskond ESS Falck Pärnut 3:0 (13, 22,19). Kokkuvõttes said tartlannad Eesti naiste võrkpallimeistrivõistlustel pronksmedali.

TÜ/Eedeni peatreener Andres Toode ei varjanud oma rõõmu naiskonna kolmanda koha pärast. «Medal tähendab ikka, et hooaeg on 100% õnnestunud.»

Rahvusvaheline poksiturniir

15.–17. aprillini võistlevad Eesti, Läti, Leedu, Soome, Ukraina ja Venemaa poksijad Tartus rahvusvahelisel poksiturniiril «Olümpiakinnas 2005», millega tähistatakse ka Tartu poksi 95. juubelit.

Info: www.tysk.ee/94897.

KONKURSS

Haridus- ja teadusministeerium kuulutas välja 2005. a

kasvatusteaduslike tööde riikliku konkursi.

Konkursi eesmärk on väärtustada kasvatusteaduslikku uurimistööd, õhutada tulemuste publitseerimist ja avaldada tunnustust kasvatusteaduslike uurimistööde tegijatele.

Tähtaeg: 20. aprill kl 17.

Tööd esitada: haridus- ja teadusministeerium, Munga 18, 50088 Tartu või Tõnismägi 11, 15192 Tallinn.
Auhinnafond on 37 000 kr.

Info: margus.harak@hm.ee, tel 735 0214.
www.hm.ee>teadus>riiklikud teadustööde konkursid>kasvatusteaduslike tööde riiklik konkurss.

ÕNNITLEME

60

Tea-Mai Tammaru, assistent – 21. aprill

55

Helje Kaldaru, professor, MJ õppeprodekaan – 15. aprill

40

Argo Soon, vanemassistent – 15. aprill
Ruth Kalda, dotsent – 16. aprill
Indrek Zeik, haldusjuht – 17. aprill
Natalja Kapajeva, ametnik – 20. aprill

30

Jelena Štšepetova, erakorraline teadur – 15. aprill

25

Birgot Paavel, insener – 18. aprill
Tiina Vaarmann, spetsialist – 19. aprill
Merle Vikat, sekretär – 19. aprill
Tuuli Kaldma, õppekorralduse spetsialist – 20. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

21. aprillil kell 19 toimub vana kohviku I korruse puhveti-ruumis kohtumine Tartu linnapea **Laine Jänesega**.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž
võtab tööle (asenduskohale)

direktori vastutava sekretäri,

kelle ülesanne on kolledži asjaajamine, personalitöö ja õppekorralduse tugiteenuse osutamine.

Edukal kandidaadil on:
- asjaajamise ja arhiivinduse alane keskeriharidus ja/või erialane töökogemus
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus
- hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime
- väga hea eesti ja inglise keele oskus
- hea arvutioskus

Pakume:
- kaasaegset töökeskkonda
- konkurentsivõimelist palka

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **20. aprillil** e-postiga või paberil TÜ Pärnu Kolledžisse (info@pc.ut.ee Ringi 35, 80010 Pärnu).
Info www.ut.ee/konkurss ja tel 445 0520.

EESTI MUUSIKATEADUSE SELTSI TARTU PÄEV

16. aprillil TÜ keeltemajas (Ülikooli 17)

11.15–11.45	Marju Järve, TPÜ psühholoogia magistrant – «Helikõrguste eristamisvõime teoorias ja praktikas».
11.45–12.15	Hendrik Saare, TÜ psühholoogia üliõpilane – «Tugevad muusikalised elamused».
12.15–12.45	Marju Lepajõe, TÜ usuteaduskonna kirikulooteadur – «Muusika psühhagoogilistest aspektidest Plotinosel ja Augustinusel».
14.30–15.00	Triin Vallaste, EMA muusikateaduse üliõpilane – «Tallinna kontserdielust aastatel 1860–1865 ajalehe Revalsche Zeitung põhjal».
15.00–15.30	Maret Tomson, Viljandi Kultuuriakadeemia – «Muusikakriitika institutsioonist 1930. aastate eestikeelsetes päevalehtedes».
15.30–16.00	Eva Lepik, TÜ semiootika ja kulturoloogia üliõpilane – «Die Kunst der Erzählung: Ristikivi ajalooliste romaanide tsükkel ja Bachi «Fuugakunst»».
16.00–16.30	Mart Humal, EMA – «Mis puudub Beethoveni sonaadi op. 81a II osas – «Abwesenheit – L'absence»».

KONSTANZI ÜLIKOOLI STIPENDIUMID

2005/2006. õppeaastaks

Dokumentide esitamise tähtaeg 22. aprill.
Konstanzi Ülikool pakub TÜ teadlastele, õppejõududele, doktorantidele, magistrantidele ja üliõpilastele võimaluse kandideerida õppe- ja teadustöö stipendiumidele.

Aastastipendiumid

Kandideerida võivad filosoofia-, sotsiaal-, majandus-, õigus- ja haridusteaduskonna üliõpilased (alates 2. kursusest), magistrandid ja doktorandid. Üliõpilane peab olema Konstanzi sõitmise hetkel TÜ üliõpilaste nimekirjas.
Kestus: oktoobrist juulini (võimalik osaleda ka ühekuulisel keelekursusel septembris).
Nõutavad dokumendid (saksa keeles):
- ankeet ja CV
- põhjendatud taotlus (miks soovitakse oma õpinguid jätkata Konstanzi Ülikoolis)
- tõend õppetulemuste kohta
- saksa keele tõend
- eriala õppejõu soovituskiri

Lühistipendiumid

1. Teadlased ja õppejõud (kõik erialad). Kestus: ühest nädalast ühe kuuni.
Nõutavad dokumendid (saksa või inglise keeles):
- põhjendatud taotlus
- CV
- tööplaan Konstanzis viibimise ajaks

2. Doktorandid (kõik erialad). Kestus: 1–3 kuud.
Nõutavad dokumendid (saksa või inglise keeles):
- põhjendatud taotlus
- CV
- tööplaan Konstanzis viibimise ajaks
- juhendaja soovituskiri
- diplomi koopia ja akadeemiline õiend

Teadlastel ja õppejõududel pöörduda välissuhete osakonda ph 302, Lea Kivi: tel 737 6114, Lea.Kivi@ut.ee.
Doktorantidel, magistrantidel ja üliõpilastel esitada dokumendid välisüliõpilastalitusse ph 104, Riin Kikkas: tel 737 5151, Riin.Kikkas@ut.ee.

IT KOOLITUS ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

MS Excel algajatele ja edasijõudnutele

26. aprillil algab MS Exceli kursus. Kursus on jagatud kuueks mooduliks. Lisandunud on uus moodul nn **statistika moodul**. Osaleda võib ka üksikuid mooduleid võttes.
Programmid: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.
Registreerumine ja info: IT osakond, Riina Reinumägi, riina.reinumagi@ut.ee 737 5442 (või mob lühinumber 35442).

Kursused toimuvad avatud ülikooli arvutiklassis raamatukogu III korrusel.

1. moodul. MS Exceli algkursus – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine (3+3 t).
T, 26. apr ja K, 27. apr kl 9.30–12.15.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 380 kr.

2. moodul. Diagrammid (3 t)
T, 3. mail kl 9.30–12.30.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 200 kr.

3. moodul. Valemid ja funktsioonid (5x45 min)
K, 4. mail kl 9.30–14.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 320 kr.

4. moodul. Lihtandmebaasid (5x45 min)
T, 10. mail kl 9.30–14.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 320 kr.

5. moodul. Kokkuvõtete tegemine (5x45 min)
K, 11. mail kl 9.30–14.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 320 kr.
Viie mooduli lektor Riina Reinumägi.

6. moodul. Matemaatiline statistika Exceli vahenditega (8x45 min)
T, 17. ja K, 18. mail kl 9.30–13.
Lektor Eve Aruvee.
Mooduli hind ülikooli sisekäibega 800 kr.

KAITSMISED

29. aprillil kl 16.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Mart Laar** ajaloo osakonna doktoritööd «Äratajad. Rahvuslik ärkamisaeg Eestis 19. sajandil ja selle kandjad. Tartu: Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2005, 495 lk». Juhendaja prof Tiit Rosenberg. Oponendid emeriitprofessor Aleksander Loit (Uppsala Ülikool) ja prof Toomas Karjahärm.

LOENGUD

19. aprillil kl 16 peab Ülikooli 17-103 prof Peter Petersen loengu teemal «Kalevipoeg heute. Zur Bedeutung des estnischen Nationalepos für den Umgang mit Gewalt».

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

15. aprillil kl 19 esinevad džässisaalis Hedvig Hanson (vokaal), Andre Maaker (kitarr) ja Mihkel Mälgand (kontrabass). Pilet 80 ja 50 kr.

16. aprillil kl 19 esinevad Severi Pyysalo (vibrafon, Soome) ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Paul Mägi. Kavas Põhjamaade heliloojate sümfooniline ja kammerlooming, sh Pyysalo «Devotion», «The ever changing», «Estate». Pilet 100 ja 60 kr.

TÜ AULAS

16. aprillil kl 17 Tartu meeskoori Gaudeamus kontsert.

21. aprillil kl 19 Tartu Tamme Gümnaasiumi kontsert.

22. aprillil kl 18 Hugo Treffneri Gümnaasiumi kontsert.

AJALOO MUUSEUMIS

22. aprillil kl 19 valges saalis Vanemuise kammerorkestri serenaadide kontsert. Dirigeerib Hendrik Vestmann.
Kavas Mozarti Serenaad nr 10 «Gran Partita» B-duur ja Brahmsi Serenaad nr 2 A-duur op 16.

27. aprillil kl 19 esineb valges saalis Luis Alberto Fernandez Ilaneza (bariton, Hispaania) ja Ralf Taal (klaver).

MEISTRITE AKADEEMIA KONTSERT

20. aprillil kl 19 TÜ aulas

Esinevad **Indrek Vau** trompetil ja **Marko Martin** klaveril.
Kavas: J. C. Bachi sonaat trompetile ja klaverile d-moll, E. Tubina ballaad Mart Saare teemale cis-moll ETW 40, E. Ewazeni sonaat trompetile ja klaverile.

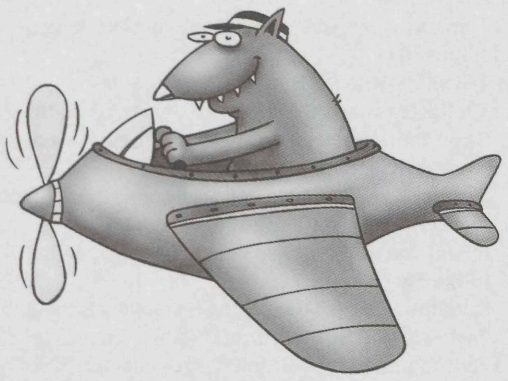

Tartu kevadpäevad '05

25. aprill – 1. mai 2005 www.studentdays.ee

Fotomeenutus ülikooli kevadpäevade ühisest kehakinnitusest Päevaklubis Toomemäe nõlval. kiLLu

Kogu tõde tudengipäevadest

Kunnar Karu
Tartu tudengipäevade projektijuht

Kevadpäevad on üks õige festivalinädal, kus sul on sisuliselt luba oma isiklik elu katkestada ja tegelda ainult kevadpäevadega.

Kui nüüd kõik ausalt ära rääkida, siis ei saa öelda, et tudengipäevade tegemine on enda näitamiseks ja kuulsuse kogumiseks just see õige koht. Eneseteostuseni kohe alguses ei jõua, sest enne tegeled puudujääkide ja õnnetuste kõrvaldamisega. Alles päevade ajal üritusi tehes näeb ka tulemusi. Asju ajades, lubasid taotledes ja detailidega tegeldes on asi kerge vaevaga saadud tuntusest kaugel.

Samas saab teha üritusi, mida sa tegelikus elus mitte kunagi ei tee. Sa lihtsalt ei tule selle pealegi, et midagi nii hullu võiks toimuda. Need võistlused toimuvad just tudengipäevade raames ja on täiesti nii linnaisade kui ka laiema avalikkuse poolt aktsepteeritud. Näiteks saab igal tavalisel päeval korraldada kahetunnist ekstreemspordi üritust, aga, et nädal aega toimub selline komöödia kuubis, seda ei ole. See ainulaadsus teebki tudengipäevadest tudengipäevad.

Sinised mutrid masinavärgis

Tudengipäevi korraldades oled ainult väike mutter kogu süteemis, nägu *power*'it täis ja uhke iseenda ja teiste saavutuste üle, mida on uudistama tulnud 10 000 inimest. Keegi ei tee kunagi teist paadirallit, mitte keegi ei hüppa kaine peaga ja kalipso seljas Emajõkke ning miks ometi ronib keegi öösel kell kaks kesklinnas mudavanni. Ometi see kõik juhtub. Tegeled oma vaimu puhastamisega ja unustad ära, mida ei tohi ja mida ei saa ning lihtsalt teed üritust. Kõik kultuuriklubilased korraldavadki tudengipäevi niisama, mitte millegi eest. Sinist vesti seljas veel pannakse tähele, aga nime ja nägu kokku ei vii keegi.

Kunagi pakkus keegi kuskil tudengipäevadeks hea definitsiooni – kevadpäevad on üks õige festivalinädal, kus sul on sisuliselt luba oma isiklik elu katkestada ja tegelda ainult kevadpäevadega.

Lihtsalt ongi üks peaaegu suvaline nädal, ent ometi pöörane – keegi tegutseb, tema kõrval sagivad sinistes vestides tegelased ja nende ümber on omakorda tuhandeid inimesi. Mis toimub Tartus enne kevadpäevi? Mitte midagi, nagu pommiauk. Kaks nädalat enne päevi ilmuvad linna kõnniteedele maagilised sebrade ja Villemite kujutised, siis tekib kerge sagimine. Vestid hakkavad linnas tegutsema – mõõdetakse ja arutatakse, esmaspäeval hakkab vaikselt pihta, teisipäeva hommikul kell kuus kireb kukk ja siis antakse juba täie rauaga. Enne seda ei toimu ju tükk aega mitte midagi. Ajaarvamine peaks olema tudengipäevade järgi, nädal aega on linn rahvast täis ja siis on *shut down*. Elu lüüakse justkui rööpast välja ja pärast pannakse tagasi.

Esmaspäevast peale peaks ajaarvamine hakkama käima tudengipäevade järgi. Nädal aega on linn rahvast täis ja siis on shut down. *Elu lüüakse justkui rööpast välja ja pärast pannakse tagasi.*

Pärast kõike seda oled väsinud, aga tahtejõud on suur ja ootad järgmisi väljakutseid. Enne ei saa ettevalmistustöö ja planeerimise tähendusest arugi, kui ise selles masinavärgis sees pole olnud. Sagimise ajal tunned end kui *the most important man* – seisad seal keskel ja oled uhke. Kultuuriklubis on ka selles mõttes hästi tore seltskond, et ükskõik kui loll mõte tuleb, siis keegi lahendab, kui midagi on puudu, siis raudselt keegi leiab ja kui on midagi vaja, siis kindlasti keegi toob. Ja nii ongi! Pööraselt kultuurne ühest küljest ja rada vabaks rokkiv teiselt poolt – ülikooli kultuuriklubi.

Tegijatel juhtub mõndagi

Enamik inimesi ei mäleta enam konkreetseid üritusi aastast 1998. Kui küsida eelmise aasta «Bambuse» kohta, siis tulevad meelde tsiklimehed, kes üritasid Euroopa Parlamendi ametnikke alla ajada või kuidas üks tegelane pea läbi võrkaia pistis ning pärast kurja vaeva enda vabastamisega nägi. Jõuluvanakostüümis DJ Maido Mõls oli ikka üle prügi. Üle-eelmisel aastal olid autod juba «Bambuse» stardis valmis, kui avastasime, et äärekividest ülesõit on jäänud ehitamata. Mis siis ikka, otsiti prussid, laenati kuvalda ja kümne minutiga asi püstitati. Mis autod seal sõitsid – tõesti ei mäleta.

Eelmisel kevadel oli veel omaette hull kaabliprojekt. Nimelt tõmbas üks pealtvaataja kogemata elektriposti küljest lahti kõige tähtsama juhtme, mille tagajärjel kadus öiselt üritusel nii valgus kui ka heli. Redel, mis algul oli väidetavalt olemas, oli lõpuks ikka puudu ja siis pidi postide otsas ronima ning Küüni tänaval kaablit panema. Lõpuks polnud enam redelit vajagi, laste rattatuuriks olin juba üsna vilunud ronija, inimene ju õpib.

Öisel naiste mudamaadlusel tuli alles enne võistlust meelde, et võistlejaid ei tohiks vist ikka väga külma veega pesta, siis pidi kiiresti tuletõrjujatelt sooja vee sebima. Üldse oli planeeritud, et võistlusareen on kell keskpäevaks valmis, aga kui muda jõudis kell 14, oli kõik järelikult tegemata. Ja kuidas saunamees tuli, saun seljakotis. Andsime talle küttepuud ja telliskivid, puuküttega samovar oli tal ka kaasas.

Lendame «Karsummil» davincilikult Emajõkke!

Kunnar Karu

Kui Leonardo da Vincil õnnestuks ajamasinaga maikuu esimesel päeval Emajõe Ateenasse reisida, leiaks ta lahenduse inimjõul töötavale lennumasinale Tartu kevadpäevadelt.

Da Vinci saaks näha, et Tambovi konstanti edukalt reaalses elus kasutades on võimalik isegi lennata. Kui eelmistel aastatel on tudengid pidanud nö «Bambusesse» panema, siis sel aastal võetakse mõõtu «Karsummil». 10 m pikkuselt ja 3,5 m kõrguselt hoovõtutrampliinilt lennatakse isevalmistatud lennumasinatel suure kaarega Emajõkke. Tudengite maismaasõidukite võistluselt «Bambus» on vaja edasi liikuda. Tehnika areneb kiiresti, tudengid ei tohi ajale jalgu jääda. Lennuki võib valmistada kõigest, peaasi et oleks ratastega, lennuvõimeline ning maandumiseks ohutu.

Kütkestavad õhtud muusika saatel

Muusikaprogrammi juhatab sisse juba 30. korda toimuv «Tudengilaul». Nõiduslike rütmide kütkeis näitavad trummivirtuoosid oma oskusi «Trummmaanial» ja lasevad ka pealtvaatajal kätt proovida.

Pärast trummirütmide vaibumist jätkub muusikasõbrale kuulamist järgmisel päeval botaanikaaias, kus volbri võluaeda viib edasi «Võluaia folk», mille sünergiat saab nautida 30. aprillil. Volbriööl on kavas traditsiooniline, igal aastal omanäoline tule süütamine Emajõel, mis on kujunenud romantiliseks tuleetenduseks. Väga eriline tunne on selle osaliseks saada, seda näitab ka jõe kaldale kogunenud suur huviliste arv.

Festivali mõõtmeisse kasvanud kevadpäevadele oodatakse avasüli üliõpilasi ja osalejaid ka väljastpoolt Tartut. Et õppejõud tervet keha vaimu kõrval unarusse ei jätaks, on professorite jooksult võimalik järeleaitamistunde võtta.

Jalgpallist mudamaadluseni

Üliõpilased võtavad mõõtu kevadolümpia kergejõustiku mitmevõistlusel. TÜ staadionil ristavad piigid FC Toompea ja FC Fauna jalgpallimeeskonnad. Kumb võidab – kas võim Toompealt või vaim Tartust? Ekstreemaladega tegeletakse kaarsilla juures, öine naiste mudamaadlus suurel kesklinnas paikneval mudaareenil ei anna armu osalejale ja pakub tuliseid emotsioone pealtvaatajatele. Ega pisemaidki pole ära unustatud – mudilased saavad laste rattatuuril esimesed ristsed kaherattaliste taktis.

Kes spordist ei hooli, saab mõnusat olemist nautida sõprade seltsis Pirogovi platsil Päevaklubis, kus toimuvad harivad loengud ja mitmesugused võistlused. Kes igatseb midagi geniaalset osta, võib külastada tudengilaata ning kaubelda seal näiteks suitsukiluviinereid või rentida endale tudeng, kes loengutes käiks. Läbi tuleks astuda ka Tudengi Varjupaigast, kust on võimalik leida endale see õige või lihtsalt mõnusat äraolemist nautida. Õhtu hakul saab koos uute ja vanade sõpradega ühiselt viisi üles võtta öölaulupeol.

25. aprillist 1. maini toimuvate kevadpäevade programm pakub häid kultuuri- ja meelelahutusüritusi. Lisainfo, registreerimine ja kava www.studentdays.ee.

Milleks tulla Tartu kevadpäevadele?

Kunnar Karu

Miks tuleb inimene tudengipäevadele – ei taha ju nädal aega sporti teha või juua. Ma arvan, et tullakse selle erilise tunde ja erakordsuse pärast.

Esmaspäeval võetakse hoogu, teisipäeval käid kultuuriüritusel, kus pole kunagi käinud ja kuhu pole kunagi mõttessegi tulnud minna.

Kui lisaks kultuurile ihkab hing ka midagi käredamat, lähed spordivõistlusele. Istud päevaklubis, näed sõpru, käid ja kiigud ja loobid palli ja jõuabki kolmapäev kätte. Kui on juba kohale tuldud, mis siis ikka passida, tahaks mingit *action*'it. Sul on tavaelu katki, sul on kogu aeg midagi teha, saad mõnusalt *tšillida*. Päev otsa pakutakse midagi vägevat – saad teha midagi, mis pakub adrenaliini, kogu aeg on võidumaitse moka peal. Samas teistpidi on oluline kas või volbritule süütamine, see ootusärevus. Käid klubis ja kontserdil, vanade sõprade ja uute tuttavatega. Peakski valitsema tasakaal, et kogu aeg oleks kultuuri ja midagi hariduslikku, midagi spordist ja meelelahutusest, kus saad ise osaleda või pealt vaadata.

Ma arvan, et kevadpäevad on nädal täis üritusi, kus saab energiat kulutada ja samas jälle patareid täis laadida. Kõik, kes leiavad kas või tunnikese aega – see laps, kes rattatuuril sõidab või see vanamemm, kes kirikust kontserdilt tuleb – kõik saavad kevadväsimusest võitu. Tudengitele on see märguandeks, et on viimane aeg talveunest ärgata ja enne sessi vaimu kosutada.

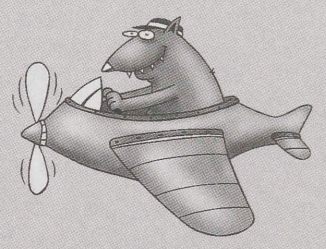

Tartu kevadpäevad

25. aprill – 1. mai 2005

www.studentdays.ee

ESMAPÄEV, 25. APRILL

09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
11.00–16.00 **Doonoripäev**, Raatuse ühiselamu fuajee, tasuta
12.00–14.00 **EMAJÕE KALDAPEALSETE KORISTAMINE**, algus Atlantise juurest, tasuta
14.00–16.00 **KOMPOSITSIOON-VÄLJAPANEK «EMAJÕE SAAK II»**, Kaarsilla juures, tasuta
14.00–18.00 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
14.00–17.00 **PÄEVAKLUBI**, Pirogovi plats, tasuta
16.00 **TARTU KEVADPÄEVAD 2005 AVAMINE**, Pirogovi plats, tasuta
18.00–20.00 **Debatt «Kas konkurents kõrghariduses innustab või killustab?»**, TÜ raamatukogu, tasuta
19.00–21.00 **Söök–Arutelu–Seltskond «Mitte uskuda tähendab mitte olla»**, Vaksali 11-44, uksekood 140, tasuta
19.00 **Etendus «Boob teab»**, Sadamateater, 100 kr/ISIC 70 kr
19.00–23.00 **Filmid «Kevad, suvi, sügis, talv...ja jälle kevad», «Kooma»**, Illusioon, 50 kr
20.00 **Avalik väitlus «Nohikud vs Känksterid»**, Lutsu Teatrimaja, 40 kr/ISIC 25 kr
20.30 **Ööorienteerumine**, Pirogovi plats, tasuta
22.00 **Karaoke MM Eesti poolfinaal**, Püssirohukelder, 15 kr
22.00 **Tudengidisko**, Õlle Tare, tasuta
22.00 **Disco rhythm**, Illusioon, 35 kr/ISIC 25 kr
23.30 **Taize palvus**, Pauluse kirik, tasuta
24.00–02.00 **RING FM ÖÖRAADIO**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
24.00 **PÖFFi kevadpäevade ööprogramm «Pilves»**, Sadamateater, 60 kr/ISIC 30 kr

TEISIPÄEV, 26. APRILL

06.00–08.30 **HOMMIKUNE EHMATUS**, Tartu ühiselamud, tasuta
08.15–08.45 **TUDENGISUPI VALIMINE**, TÜ peahoone ees, tasuta
09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
14.00–18.00 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
14.00–18.00 **PÄEVAKLUBI**, Atlantise ees, tasuta
16.15–17.00 **Oskused eluks – AEG**, Lossi 3-425, tasuta
18.00 **Ekskursioon Supilinna**, Tähtvere tn algus, tasuta
18.00 **Tants ja trall liri moodi**, Atlantise ees, tasuta
18.00–20.00 **Loengusari «Kultuur ei kopita»**, Vanemuise ring, tasuta
19.00 **Operett «Krahvinna Mariza»**, Vanemuise suur maja,
19.00 **Film «Napola»**, Illusioon, 30 kr
19.15–21.00 **Õpetusõhtu «Religiooniõpetus – ajaraiskamine või alahinnatud võimalus?»**, Roosi 1, tasuta
20.00 **Ansambel Vinland**, Jaani kirik, 60 kr/ISIC 30 kr
20.00–01.00 **TUDENGILAUL 30**, Tartu Üliõpilasmaja, 60 kr/ISIC 30 kr
21.00 **«Lauamängude kuningas I»**, Ülikooli Kohvik, tasuta
21.00 **Suur laulupidu «Rock-Karaoke»**, Club Rock & Roll, tasuta
22.00 **Püssika Houseband**, Püssirohukelder, tasuta
22.00 **Karaoke aprilli finaal**, Õlle Tare, 25 kr/tudengitele tasuta
22.00 **Ajuraju esitleb: od_valt!**, Illusioon, 35 kr/ISIC 25 kr
22.00 Kevadpäevade avalöök klubis Atlantis! **Students Night Life Spot**, Atlantis, 50 kr/öökaart 35 kr/ISIC tasuta, südaööst 35 kr
24.00 PÖFFi kevadpäevade ööprogramm – **«Tõlkes kaduma läinud»**, Sadamateater, 60 kr/ISIC 30 kr

KOLMAPÄEV, 27. APRILL

07.00–10.00 **Eesti päev «Hommikune linnupete»**, EPMÜ ühiselamud ja õppehooned, tasuta
9.00 **RING fm hommikuvõimlemine**, Küüni 5B ees, tasuta
09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
09.30–16.00 **Seminar «Creative Problem Solving for Future Entrepreneurs»**, Vanemuise Kontserdimaja, tasuta
14.00–18.00 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
14.00–18.00 **PÄEVAKLUBI**, Pirogovi plats, tasuta
14.00–18.00 **Eesti päev**, Pirogovi plats, tasuta
15.00–18.00 **VESIAEROOBIKA ÜRITUS «KEVAD KEHASSE»**, Aura Veekeskus, 25 kr/kl 15st 40 kr/publik tasuta
15.00–18.00 **Teaduskondadevaheline kevadolümpia**, TÜ staadion, tasuta
15.00–19.00 **Tehnoloogiapäev – teaduselt noortele**, Vanemuise Kontserdimaja, tasuta
16.15–17.00 **Oskused eluks – SUHTED**, Lossi 3-425, tasuta
16.15–17.45 **Kodulooline retk**, kogunemine Tähe tn 4 trepil, tasuta
17.00–18.30 **Reis ümber maailma**, Raekoja plats, tasuta
17.00–18.30 **Vestlusõhtu: «Kuidas elada täisväärtuslikku tudengielu?»**, Anne Noortekeskus, tasuta
17.00–19.00 **Kehamaalingute konkurss «Tudengi keha kauniks»**, Lille mäel, tasuta
17.30 **Meditsiiniline viievõistlus**, vana anatoomikumi juures, tasuta
18.00–24.00 **TUDENGI VARJUPAIK**, Raekoja plats, tasuta
18.00–19.00 **PROFESSORITE JOOKS**, TÜ peahoone taga Toomemäel, tasuta
18.00 **Multimeedia Yritus**, Y-Galerii, tasuta
18.15–19.30 **D-kohvik «Mina – ja sõltlane?»**, Roosi 1, tasuta
19.00–23.00 **Mängutuba tudengitele «Tagasi lapsepõlve»**, Tartu Mänguasjamuuseum, tasuta
19.00 **Etendus «Romeo ja Julia»**, Sadamateater, 100 kr/ISIC 60 kr
19.00 **Ballett «Suveöö unenägu»**, Vanemuise suur maja,
19.00 **Tartu Üliõpilasteatri etendus «Puhastatud»**, Lutsu Teatrimaja, 45 kr/ISIC 30 kr
19.00–20.30 **PUBIRALLI VOL II**, algus Püssirohukeldrist, 150 kr/ ISIC 100 kr/ eelregistreerimisel -25%
19.00 **Tartu Üliõpilassegakoor ja Eesti Rahva Muuseum laulukires**, Eesti Rahva Muuseum, Kuperjanovi 9, tasuta
19.00 **Film «Hommik on õhtust targem»**, Illusioon, 30 kr
20.00 **HEATEGEVUSKONTSERT – ESINEB TARTU ÜLIKOOLI KAMMERKOOR**, Jaani kirik, tasuta
20.00 **Tartu bändide festival vol 1**, Club Rock & Roll, tasuta
21.00 **Jääboiler**, Tartu Üliõpilasmaja, 75 kr/ISIC 50 kr
21.00 **«Lauamängude kuningas II»**, Ülikooli Kohvik, tasuta
22.00 **ÖÖ KLUBI tudengispetsiaal**, Püssirohukelder, tasuta
22.00 **Aimar Pihlak Band**, Õlle Tare, tasuta
22.00 **I:SICLUB – Tudengi Crazy 2005**, Pattaya Club, 60 kr/ISIC südaööni tasuta
22.00 **Vennaskond**, Illusioon, 60 kr/ISIC 40 kr
22.00 **Raadio RING fm Atlantises, Wet T-*shirt show***, Atlantis, 60 kr/öökaart, ISIC 45 kr/ naistele südaööni tasuta
23.00–01.00 **ÖÖLAULUPIDU**, Kassitoome/vihmaga Tudengi Varjupaik, tasuta
24.00 **PÖFFi kevadpäevade ööprogramm – «Kohv ja sigaretid»**, Sadamateater, 60 kr/ISIC 30 kr

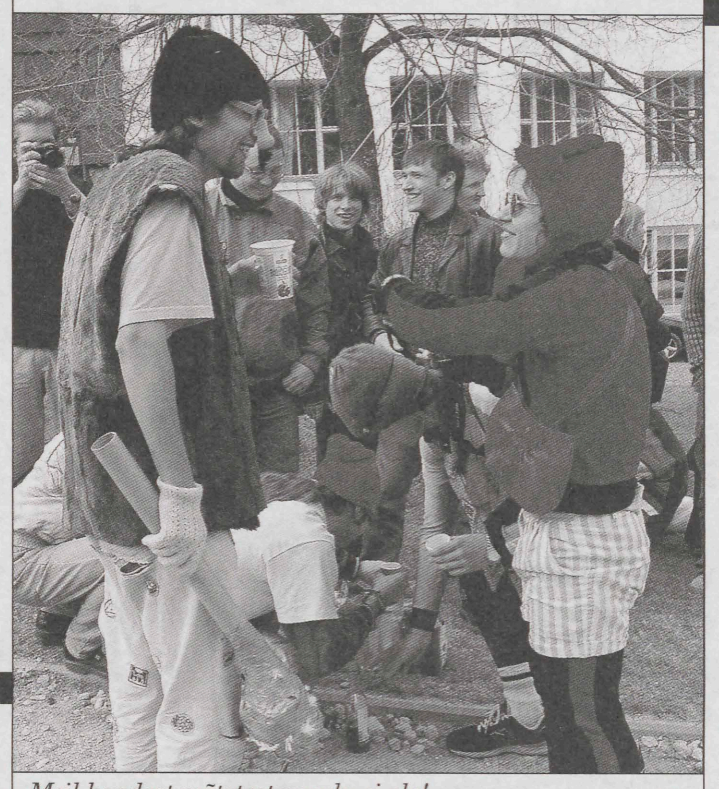

Meil headest mõtetest puudu ei ole! kiLLu

NELJAPÄEV, 28. APRILL

09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
09.30–16.00 **Seminar «Creative Problem Solving for Future Entrepreneurs»**, Vanemuise Kontserdimaja, tasuta
14.00–18.00 **PÄEVAKLUBI**, Pirogovi plats/vihmaga Tudengi Varjupaik, tasuta
14.00–18.00 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
15.00–17.00 **Tudengite kevadjooks**, TÜ staadion, tasuta
16.15–17.00 **Oskused eluks – RAHA**, Lossi 3-405, tasuta
17.00–19.45 **RANNAAEROOBIKA ÜRITUS «VÄRSKE VAIM»**, Anne kanali liivarand/vihmaga spordiklubis MV, tasuta
17.00 **Kalapüük**, kogunemine Jäneseraja alguses, tasuta
18.00–24.00 **TUDENGI VARJUPAIK**, Raekoja plats, tasuta
19.00 **Etendus «Lendas üle käopesa»**, Vanemuise väike maja
19.00 **Jazzkaar – Dhofar Youssuf ja Paulo Fresu**, Sadamateater, 125 kr/ISIC 100 kr
19.00 **Tartu Üliõpilasteatri etendus** «Jelisaveta Bam», Lutsu Teatrimaja, 45 kr/ISIC 30 kr
19.00 **Film «Kurjus»**, Illusioon, 30 kr
20.00 **Tartu bändide festival vol 2**, Club Rock & Roll, tasuta
21.00 **Jazzneljapäev** – Eve Pärnsalu kvartett, Ülikooli Kohvik, 35 kr/ISIC 25 kr
21.00 **Tudengiteater «K-ÄNG 2» radio-live-sou «VAIP on VAIP»**, Lutsu Teatrimaja, 25 kr
21.00 **Genialistid ja Ursula**, Illusioon, 75 kr/ISIC 50 kr
21.30 **Parimad eesti lood, DJ Lauri Hermann**, Wilde, tasuta
22.00 **ANSAMBEL MANTRA GORA**, Tudengi Varjupaik, tasuta
22.00 **Ansambel Naabri Valve**, Õlle Tare, 15 kr/tudengitele tasuta
22.00 **Glamuurpunkbänd Kasemahlake, eksklusiivkontsert**, Veerevad Kivid, 60 kr/ISIC 40 kr
22.00 **Püssika Houseband ja vaba lava**, Püssirohukelder, tasuta
22.00 **Happy Hour Special Party!**, Pattaya Club, 60 kr/ISIC südaööni tasuta
22.00 **Dope**, Club Tallinn, 50 kr/ISIC südaööni 25 kr
22.00 **Eufo:ria@Atlantis**, Atlantis, 60 kr/öökaart, ISIC 45 kr
24.00 **PÖFFi kevadpäevade ööprogramm – «Avameri»**, Sadamateater, 60 kr/ISIC 30 kr
24.00–01.30 **Kontsert «Kesköine flöödimuusika»**, Jaani kirik, 35 kr
24.00–02.00 **RING FM ÖÖRAADIO**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
24.00–02.00 **RING fm Tänavaöö**, Küüni 5B ees, tasuta
02.00–04:00 **NAISTE MUDAMAADLUS BALTIKUMI SUURIMAL MUDAAREENIL**, Küüni 5B kõrval, tasuta

REEDE, 29. APRILL

6.00 **Linnulaulu kuulamine**, Raadi kalmistu peavärav, tasuta
8.00 **Tudengite parvematka algus**, Suure Emajõe suudmes, 250 kr
09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
14.00 **Priitahtlike pritsumeeste tuletõrjemängud**, Pirogovi plats, tasuta
14.00–18.00 **Tartu kevadpäevade *bowling*uturniir**, Forselius Bowling Eedeni saal, 100 kr võistkond
16.00–19.00 **EKSTREEMSPORT**, Emajõgi ja Atlantise esine, tasuta
18.00–23.00 **TUDENGI VARJUPAIK**, Raekoja plats, tasuta
19.00 **Etendus «Anathema»**, Sadamateater, 100 kr/ISIC 60 kr
19.00 **Komöödia «Nagu teile meeldib»**, Vanemuise suur maja
19.00–20.30 **Tartu Akadeemilise Meeskoori kevadkontsert**, TÜ aula, tasuta
19.00 **Film «Kevad, suvi, sügis, talv...ja jälle kevad»**, Illusioon, 30 kr
21.00–22.30 **TRUMMMAANIA**, Raekoja plats, tasuta
21.00 **Tiit Kikas ja Jaan Sööt**, Ülikooli Kohvik, 35 kr/ISIC 25 kr
21.00 **Suur tantsupidu – muusikat seinast seina**, Club Rock & Roll, 50 kr/ISIC, klubikaart 25 kr
21.00 **Ansamblid Metsatöll ja Loits**, Illusioon, 75 kr/ISIC 50 kr
21.30 **Retro Rock Army**, Wilde, tasuta
22.00 **Ööaeroobika**, Avancia Ilu- ja Spordikeskus, 40 kr/ ISIC 25 kr
22.00 **Ansambel Cafe' Duo**, Cafe Shakespeare, tasuta
22.00 **Tartu Noorte Big Band**, Jazzklubi Illegaard, tasuta
22.00 **Tanel Padar & The Sun**, Püssirohukelder, 50 kr
22.00 **Ansambel Kihnu Poisid**, Õlle Tare, 50 kr/ISIC 25 kr
22.00 **Mati Band**, Hansa Tall, tasuta
22.00 **Friday@Jungle**, Pattaya Club, 80 kr/ISIC südaööni 40 kr
22.00 **Cosmodrome Marathon 22.00–06.00**, Atlantis, 125 kr/ öökaart, flaier, ISIC 110 kr
23.00 **HaleBopp Singersi ja Silvi Vraidi öökontsert «Laulud hingest»**, Jaani kirik, 50 kr/ISIC 25 kr

LAUPÄEV, 30. APRILL

09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
10.00–12.30 **LASTE LAUPÄEV: LASTE RATTATUUR**, Küüni tänav, tasuta
10.00–17.00 **Tudengi*squash* «Kevad 2005»**, Teguri Squashiklubi, 50 kr
10.00–18.00 **Securefest**, Liivi 2-111, tasuta
10.00–22.00 **Trial**, Kaubahalli ees, tasuta
12.00–16.00 **Maanteeameti ellujäämiskursus «Pöörlev auto»**, Raekoja plats, tasuta
12.00–23.00 **TUDENGI VARJUPAIK**, Raekoja plats, tasuta
13.00–15.00 **Võim vs Vaim**, TÜ staadion, tasuta
13.00–14.00 **TUDENGILAAT**, Raekoja plats, tasuta
13.00–17.00 **Rula, rulluisu ja BMX võistlus**, Smart Skatehall, 25 kr
13.30 **Last. Laupäev: Mullitrall – õhupallid, pannkoogid**, Hansa Tall, tasuta
14.00–14.20 **KALDJALGPALL**, TÜ staadion, tasuta
14.00 **Ronimisvõistlus**, Püssirohukelder, 10 kr
14.15–14.30 **Padjasõda (Guinnessi rekordi püstitamine)**, Raekoja plats, tasuta
14.30–15.30 **KOSTÜMEERITUD TEATEJOOKS**, Raekoja plats, tasuta
15.30–16.30 **KURADITOSIN**, Raekoja plats, tasuta
16.30–17.30 **RED BULL – THE ART OF CAN**, Raekoja plats, tasuta
17.45–18.00 **Tudengikalli**, Raekoja plats, tasuta
18.00–22.00 **VÕLUAIA FOLK**, TÜ botaanikaaed, 25 kr/ISIC 15 kr/ perepilet 50 kr
18.00 **Kontsert «Sõprusest sünnivad laulud»**, Peetri kirik, 25 kr/ISIC 15 kr
18.00 **Laserlahing**, Pirogovi plats, 60 kr/ISIC 40 kr
18.00 **Akadeemiliste organisatsioonide volbrirongkäik**, kogunemine Vanemuise õppehoone juures, tasuta
19.00–21.00 **Rahvusvahelise tantsupäeva kontsert**, Vanemuise Kontserdimaja, 30 kr
19.00 **Operetigala «Ah ilma naisteta»**, Vanemuise väike maja,
19.00 **Film «2046»**, Illusioon, 30 kr
20.00–22.00 **TEGIJATE TREHVUNKS VOL II**, botaanikaaia seminariruum, tasuta
21.00 **Paddy's**. DJ Villu Päärt, Wilde, tasuta
21.00 **ÜK ja Jazz Lessons esitlevad: Volbriöö**, Ülikooli kohvik, 50 kr/ISIC 25 kr
21.00 **100% Metal – Volbriöö Spetsiaal**, Club Rock & Roll, 50 kr/ISIC, klubikaart 25 kr
21.00 **Toe Tag ja Tommy Boy feat. Noisemakers**, Illusioon, 75 kr/ISIC 50 kr
22.00–23.00 **VOLBRITULE TEEKOND**, botaanikaaiast kaarsillani, tasuta
22.00 **Volbriöö ansambliga Ursula**, Cafe Shakespeare, tasuta
22.00 **Singer Vinger**, Püssirohukelder, 75 kr
22.00 **Mait Maltis**, Õlle Tare, 50 kr/ISIC 25 kr
22.00 **Ansambel Vint**, Hansa Tall, tasuta
22.00 **Džungli Jane'i valimine!**, Pattaya Club, 100 kr/ISIC südaööni 50 kr
22.00 **Klubi Atlantis kevadpäevade programmi lõpetamine! Volbriöö Special!**, Atlantis, 90 kr/öökaart, ISIC 75 kr
23.00–01.00 **VOLBRITULE SÜÜTAMINE JA VOLBRIKONTSERT EMAJÕEL**, Atlantise ees, tasuta

PÜHAPÄEV, 1. MAI

08.00–18.00 **Maailma pikim maal (Guinnessi rekordi püstitamine)**, Vabaduse puiestee, tasuta
09.15–09.25 **RING FM INFOMINUTID**, RING fm 104.7 MHz, tasuta
10.00–18.00 **Securefest**, Liivi 2-111, tasuta
11.30 **TÜ Rahvakunstiansambel**, Vabaduse puiestee, tasuta
12.00–15.00 **KARSUMM – BAMBUSE MANTLIPÄRIJA**, Atlantise ees, tasuta
12.00 **Mõnus perepäev**, Õlle Tare, tasuta
12.00–15.35 **Sõudeergomeetrite võistlus**, Atlantise ees, tasuta
13.00 **Hommikuvõimlemine sooja supi ja külma viinaga**, Püssirohukelder, tasuta
14.00–15.00 **Puhkpilliorkester Tartu ja Tsirkusestuudio Fox *show***, Tartu Üliõpilasmaja, tasuta
15.00 **Rahvatantsuansambel Tarbatu**, Vabaduse puiestee, tasuta
15.30–15.40 **XII EPMÜ – TÜ kaheksapaatide regatt Concept2 karikale**, Atlantise ees, tasuta
15.40–15.45 **Tudengite parvematka finiš**, Atlantise ees, tasuta
16.00–18.00 **KUMMIPAADIRALLI JA KAPTENITE JOOKS**, Atlantise ees, tasuta
17.00–23.00 **Filmid «Kohv ja sigaretid», «Elu on ime», «Napola»**, Illusioon, 60 kr
18.00–22.00 **TUDENGI VARJUPAIK**, Raekoja plats, tasuta
19.00–03.00 **Projekt: Mood–Performance–Tants**, Sadamateater, 75 kr/eelregistreerimisel 50 kr
22.00–00.30 **TARTU KEVADPÄEVAD 2005 LÕPUPIDU**, Kassitoome org, tasuta

Ülikooli kultuuriklubi jätab endale õiguse teha ajakavas muudatusi!

ARH

TARTU ÜLIKOOL
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

22. aprill 2005

NR. 16 (2216)

www.ut.ee/ajaleht

Amerikanistid kogunevad jälle Tartus

25. aprillil algab Tartu Ülikooli aulas konverents «Pinged ja lahendused»

Krista Vogelberg
inglise filoloogia prof,
Põhja-Ameerika uuringute
keskuse president

25.–27. aprillini toimub ülikoolis seitsmes amerikanistikakonverents, seekord teemal «Pinged ja lahendused» («Tensions and (Re)solutions)».

Euroopa Tulevikukonvendi aegu lootis Euroopa juhtivaid mõtlejaid Jürgen Habermas üle-euroopalise debati sündi, mille käigus lõpuks selguks Euroopa identiteet. Selle asemel vaidles aga kogu Euroopa ja iseäranis kurikuulus vana Euroopa hoopis Ameerika sise- ja välispoliitika üle. Nii võtab Timothy Garton Ash raamatus «Vaba maailm» kokku Ameerika kaalukuse ja ligitõmbavuse kaasaegses maailmas. Muidugi, võrdlus pole päris aus, sest sõda on alati sensatsioonilisem kui kuivas bürokraatiahõngulises keeles kirjutatud dokument, olgu või Euroopa põhiseaduse leping. Kuid maailma püsivas ja pinevas huvis Ameerika vastu pole põhjust kahelda. Tartuski korraldatavatel rahvusvahelistel amerikanistikakonverntsidel pole kunagi tarvis olnud kurta kuulajate puuduse üle.

Konverentsi erilisus

Igal juhul tahaks vältida konverentsi kohta sõna «järjekordne», sest kõik senised kuus konverentsi on olnud omanäolised ja seitsmeski mitmes mõttes eriline. Eriline on lõpuks ka maailm, milles konverents toimub. Nii Ameerika sise- kui välispoliitikas, kui ka ühiskonnas tervikuna on toimunud olulised, vastandlikke reaktsioone tekitavad nihked.

Konverentsil võetakse need kõne alla esimesest plenaarettekandest alates, mille peab Paul Goble teemal «Eraldusjooned ja ühenduslülid: Ameerika ja maailm pärast 11. septembrit». Pingete ja võimalike lahendustega Ameerika ja maailma suhetes ning Ameerika ühiskonnas eneses tegelevad teisedki ettekanded.

Hoidutakse must-valgest lähenemisest, kuid samas leitakse seoseid selliste esmapilgul kaugete nähtuste vahel nagu Ameerika kuvand maailmas ühelt poolt ja amerikanistika kui distsipliini areng või ühe fotonäituse kui Ameerika kultuurisaadiku retseptsioon maailma eri paigus teiselt poolt. Ettekannete teemade hulgas on raske leida selliseid, millel poleks potentsiaali ärgitada elavat diskussiooni.

Kuigi Põhja-Ameerika uuringute keskus ei korralda «järjekordseid» konverentse, on seitsmendal eelmistega ometi ka olulisi ühisjooni. Lai geograafiline haare ja esinejate kõrge tase (seekord on esindatud 10 riiki Uus-Meremaast Soome ja Venemaani ning arvukalt nimekaid ülikoole) on vaid üks.

Kaks koolkonda

Olulisem on ehk Ameerika uuringute kahe koolkonna ühendamine, mida võiks tinglikult nimetada Ameerika ja Euroopa (või siis mitte-Ameerika) koolkonnaks.

Esimene neist sündis USA ülikoolide kirjandusosakondades, millest lõid lahku need õppejõud, keda ei rahuldanud kinnistunud kirjanduskaanoni õpetamine. Uutes koolkondades hakati tegelema Ameerika kultuuri nende aspektidega, mida siiani oli peetud marginaalseks (vähemuste kultuur, olmekultuur jne) ning seda traditsiooni jätkatakse siiani. Samas on ühiskonna teiste tahkude uurimine jäetud selliste distsipliinide, nagu sotsioloogia, politoloogia, ajalugu, antropoloogia jne hooleks.

Tuleb siiski tunnistada, et paljud Ameerika amerikanistid ise pole olukorraga rahul, kurtes eriti sotsioloogia alaesindatuse üle Ameerika uuringutes. Amerikanistika Euroopas ja mujal maailmas seevastu on alati olnud tihedamalt seotud nn regiooniuurigutega (*area studies*), kus on oma koht kõigil Ameerikaga seotud distsipliinidel.

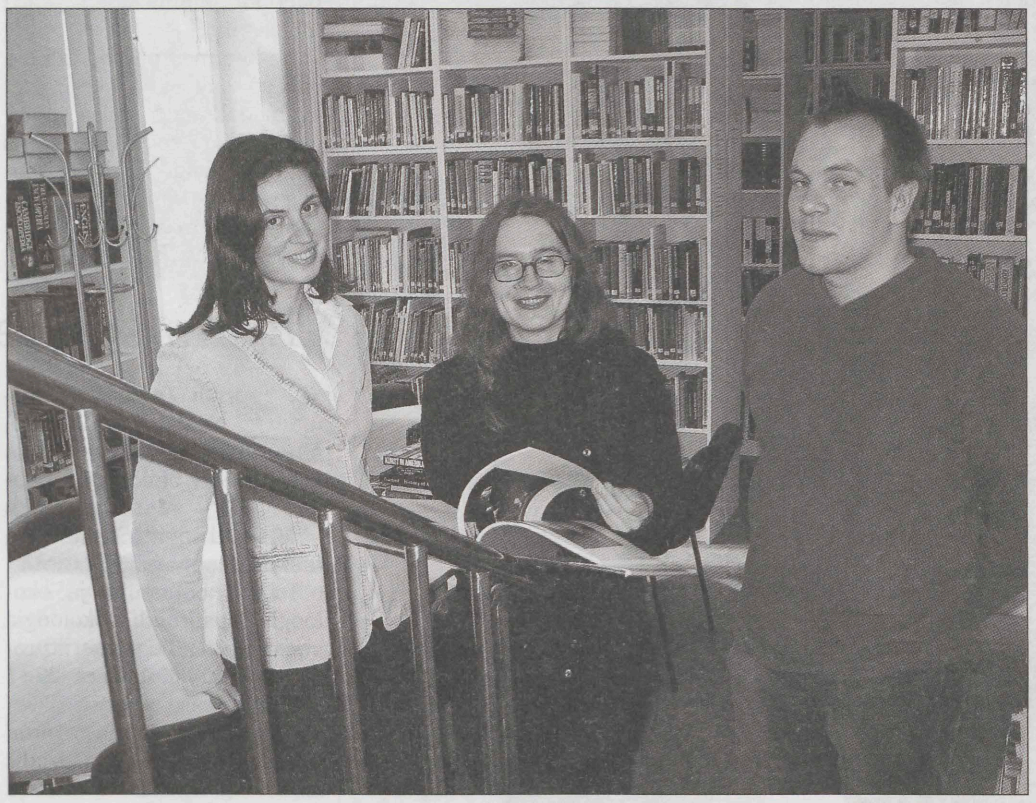

Amerikanistikakonverentsil peavad teiste hulgas ettekande ka magistrant Natalja Zagura (vasakul), lektor Raili Põldsaar ja 4. a üliõpilane Margus Mere. VARJE SOOTAK

Tartu tugevus

Tartu konverentsidel on alati olnud ettekandeid, mis vastavad uuringute Ameerika määratlusele – näiteks pole olnud konverentsi, kus poleks puudutatud põlisameeriklaste olukorda – kuid samas on esindatud ka muud vaated Ameerikale.

Tartu eriliseks tugevuseks, mida märgiti ka hiljutisel Põhjamaade Ameerika-uuringute ühenduse konverentsil, on võrdlev perspektiiv, mis on ka sellel konverentsil tugevasti esindatud. Viimane hõlmab ühtlasi Kanada ja USA võrdlemist – nende kahe erineva identiteediga ühiskonna ja kultuuri käsitlemine ühe konverentsi raames on samuti üks Tartu eripärasid, mida me jagame ainult mõne üksiku Euroopa ülikooliga. Ning Tartu konverents on endiselt koht, kus inimesed üksteist kuulavad.

Konverentsi toetab USA saatkond Eestis. Osalevad ka USA saadiku asetäitja ja Kanada saadik.

KONVERENTS «PINGED JA LAHENDUSED»

25. aprillil kell 11 TÜ aulas Esitletakse kultuuriuuringute sarja 6. köidet.
26. aprillil kl 19 avatakse TÜ raamatukogus Kanada raamatunäitus.
Info:www.ut.ee/fleng/?id=conferences

TÄNA LEHES

Lisalehed: Kevadpäevad, Narva kolledži erinumber

Intervjuu *dots Maia Kivisaarega* LK 5

Prof Jüri Kärner 65 LK 2

20. aprillil 1979 toimus ülikooli rahvaste sõpruse päevade ajal esimene Eesti ansamblite kontsert, millest said alguse levimuusikapäevad.

UUDISED

Rektor Euroopa Kultuurifondi istungil

21.–22. aprillini viibib rektor Jaak Aaviksoo Amsterdamis Euroopa Kultuurifondi nõuandva kogu (Advisory Council) istungil.

Rektori assistendi Mart Laidmetsa sõnul on istungil arutluse all teadusküsimused.

Istungit juhatab Hollandi printsess Margriet.

Meedia diktatuurirežiimide tingimustes

22.–25. aprillini toimub TÜs rahvusvaheline konverents «Meedia diktatuurirežiimide tingimustes 1940ndate ja 1950ndate Kesk- ja Ida-Euroopas».

Käsitletakse erinevate diktatuurirežiimide meediapraktikat: meedia ja riigivõimu suhteid, totalitaristliku meedia süsteemi, sisu, tsensuuri ja kontrolli mudeleid.

Osalema on oodata 16 riigist 30 meediauurijat.

Konverentsi korraldajad on dr Olaf Mertelsmann (nõukogude ajaloo perioodi uurimiskeskus) ja dr Maarja Lõhmus.

Kava: www.ut.ee/5101?viewtype=event&event_id=72318.

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati 60. sünnipäeval pikaajalise eduka töö eest molekulaar- ja rakubioloogia instituudi teadurit **Eeva Heinarut**.

Andrus Ansip pälvis 2002. a ülikooli Skytte medali. JAAK NILSON

Uus vabariigi valitsus

13. aprillil astus ametisse Eesti Vabariigi uus valitsus.

Uus peaminister on endine Tartu linnapea ning viimatine majandus- ja kommunikatsiooniminister Andrus Ansip.

Uues valitsuses on kaheksa TÜ vilistlast: peaminister Andrus Ansip (orgaaniline keemia 1979) justiitsminister Rein Lang (õigusteadus 1980 *cum laude*), kultuuriminister Raivo Palmaru (ajalugu 1978 *cum laude*), majandus- ja kommunikatsiooniminister Edgar Savisaar (ajalugu 1973), põllumajandusminister Ester Tuiksoo (kaubandusökonoomika 1990), rahandusminister Aivar Sõerd (rahandus ja krediit 1990), välisminister Urmas Paet (politoloogia 1996) ja rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo (eesti filoloogia 1965).

Uus haridusminister on Mailis Reps, kes oli samal ametikohal ka enne eelmist haridusministrit TÜ professorit Toivo Maimetsa.

Tartu Ülikooli tehnoloogiapäevad

Varje Sootak

27. ja 28. aprillil korraldab TÜ Tehnoloogiainstituut linna ettevõtlusnädalal tehnoloogiapäevad.

Tehnoloogiainstituudi infospetsialisti Tuuli Semevsky sõnul oodatakse esimesele päevale «Teaduselt noortele» tudengeid, õpilasi ja kutsehariduskoolide õpilasi. Noori teavitatakse Tartu teadlaste saavutustest ja teaduse võimalustest. «Teisel päeval «Teaduselt ettevõtlusele» tutvustatakse ettevõtjatele, ülikoolide teadlaskonnale ja kraadiõppuritele uuemate teadustulemuste rakendusi. Seega kohtuvad tehnoloogia arendajad ja kasutajad,» selgitas Tuuli Semevsky.

28. aprilli õhtul kuulutab tehnoloogiainstituut Tartu parimate ettevõtjate ja teadlaste autasustamisõhtul välja kolme konkursi võitjad.

Need on parim Tartu ülikoolide uuendusmeelne koostööpartner, parim Tartu ülikoolide *spin-off* firma ja parim Tartu ülikoolide leiutis aastal 2005.

Info ja programm: www.tuit.ut.ee

Üliõpilasesindus annab teada

Täna kella 16.30ni saab Internetis aadressil www.tyye.ee/sormus hinnata Tartu Ülikooli sõrmuse kavandit.

Et otsustamist lihtsustada, on sõrmuste variandid väljas ka ülikooli peahoones asuvas meenetekapis.

Kasutusel on arvutipõhine hääletamissüsteem. See tähendab, et iga Interneti ühendusega arvuti kaudu saab oma lemmiku valida vaid korra. Tulemused selguvad 25. aprillil.

3.–5. maini toimuvad üliõpilasesinduse valimised. Kandidaate saab üles seada ja avaldusi võetakse vastu 18.–26. aprillini. Avaldused tuleb tuua üliõpilasesindusse aadressil Ülikooli 18b.

TÜÜE liikmeks võib kandideerida iga üliõpilane, kes on nõuetekohaselt üles seatud ja esindab oma struktuuriüksust. Struktuuriüksuse all peetakse silmas teaduskondi või kolledžeid.

Hääletamisõigus on igal Tartu Ülikooli üliõpilasel, hääletada saab kandidaatide poolt, kes õpivad samas struktuuriüksuses.

Valimispunktid asuvad peahoones ja raamatukogus, Biomeedikumis ning Oeconomicumis. Hääletada saab kella 10-18.

Eelvalimised toimuvad 28. aprillil Pärnu ja Narva kolledžis ning 29. aprillil õigusinstituudis ja Türi kolledžis kl 11–14.

Info: www.tyye.ee.

ONLINE-KÜSITLUS

Kui kaugel oled bakalaureusetööga?

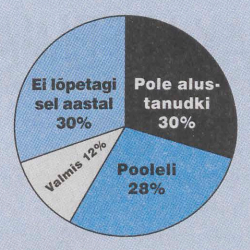

Vastajaid: 314

Uus küsimus:
Kas osaled kevadpäevade debattidel?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Stipendiumid siirdeuuringuteks

Avatud Eesti Fond ja Lennart Meri Fond toetavad Euroopa kolledži siirdeuuringute programmi kokku 135 000 krooniga (AEF 110 000 ja Lennart Meri Fond 25 000 kr). Toetus tehti teatavaks Avatud Eesti Fondi sünnipäeval 19. aprillil Tallinnas.

Toetussumma sisaldab kolm 25 000 krooni suurust stipendiumi, mis antakse Ukraina üliõpilastele, kes soovivad 2006. a kevadsemestril õppida Euroopa kolledži siirdeuuringute programmis. 60 000 krooni on mõeldud õppeprogrammi arendamiseks.

Assürioloogia-alane konverents

25.–28. aprillini korraldab usuteaduskonna Lähis-Ida vanade keelte ja kultuuride õppetool koos Eesti Assürioloogia Seltsiga 7. rahvusvahelise sümpoosioni «Mesopotaamia ja Vahemere regioonid».

Ettekannetega esinevad usuteaduskonna dekaan dr Riho Altnurme, prof Thomas Kämmerer, doktorant Ivo Volt, magistrant Peeter Espak ja üliõpilane Vladimir Sazonov.

25. ja 26. aprillil toimuvad ettekanded korporatsioon Sakala majas Veski 69. Konverentsi kava: www.ut.ee/muinasteadused/de-sym07.html.

27. ja 26. aprillil toimub väljasõit Saaremaale. Väljasõidule registreerimine usuteaduskonna dekanaadis Merle Riistani juures.

Ajakirja Akadeemia neljas number

TÜ teadlastelt on uues numbris artiklid «Kodutus Eestis – kas indiviidi või ühiskonna probleem?» (Jüri Kõre, Riina Kiik ja Eva Kõiv), «Loodus, keskkond ja inimene põhikooliõpilaste teadvuses» (Illar Leuhin, Jaanus Uibu), Paul Alvre arvustus «Kriminaalsest subkultuurist ja eesti vanglaslängist» Uno Ilma ja Tõnu Tenderi raamatule «Trellide ja luku taga: Sissevaade eesti kinnipeetavate 20. sajandi slängi» ning Ülo Lumistelt arvustus Olli Lehto raamatule «Oman tien kulkijat: Veljekset Vilho, Yrjö ja Kalle Väisälä».

Rahvusromantismi geneesist eesti kujutavas kunstis kirjutab Leili Parhomenko. Vello Salolt on artikkel «Eesti ja Talvesõda – lahtisi küsimusi», Mario Rosentault «Asjade otstarbest».

Triin Soometsalt on luulet.

Jaak Tombergi uurimusest «Ekstrapolatiivne kirjutamine: Tulevikukirjutuse poeetikast» kirjutab Erkki Luuk. Mihkel Veiderma väitleb Taisto-Kalevi Raudalaineniga ingerisoomlaste üle.

Ann Musta tõlkes hakkas ilmuma Bertrand Russelli «Poliitilised ideaalid. I».

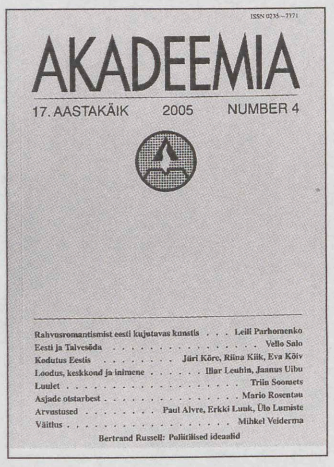

ÕNNITLEME

Professor Jüri Kärner juhtis Tartu Ülikooli rektorina aastail 1988–1993. UT ARHIIV

Rektor prof Jüri Kärner

Kes saab oma eluajal rektoriks? Mida selleks vaja on – tähtede seisu, geene, lihtsalt töökust ja õnne? Tartu Ülikoolil oli õnn omada Sind rektorina ülikoolile nii otsustavatel pöördeaegadel.

Rektor jätab ülikooli ajalukku oma jälje. Sul on neid jälgi palju ette näidata, kuid põhiline on ikka Tartu Ülikooli taastamine. Sinu rektoriks oleku ajal taastati üliõpilasseltsid ja korporatsioonid, sõjamehed aeti ülikoolist välja, taastati üliõpilasedustus, taastati doktorantuur, magistrantuur, valiti esimesed korralised professorid.

Tartu Ülikoolis taastati usuteaduskond, avati sotsiaalteaduskond ja taasavati filosoofiateaduskond.

Ja siiski. Ka rektor on ainult inimene, inimene, kes aegajalt peab juubeleid, kellel koguneb rida häid sõpru, mõttekaaslasi. Loodusteadlasena on sul õnn seda teada ja tunnetada.

Tartu Ülikoolil on õnn Sind omada veel paljude järgnevate aastate jooksul. Palju õnne koos tänudega ülikooli poolt!

Rektoraat

Jüri Kärner – pesueht aristokraat

25. aprillil täitub 65 aastat Tartu Ülikooli eksrektori professor Jüri Kärneri sünnist.

Kes on professor Kärner? Ta on Tallinnas sündinud ja 21. keskkoolis hariduse saanud poiss, kes vastupidi laialt levinud kombele tuli ja jäi Tartusse. Kuna Tartu Ülikool on Tartus.

Alates TÜ lõpetamisest 1963. aastal kuni tänaseni on ta ennast pühendanud oma *alma mater*'i teenimisele. Ta on rahvusvahelise haardega teadlane ja õppejõud, kes on avaldanud üle 70 teadusartikli ja mitu kõrgkooliõpikut, lugenud loengukursusi ja juhendanud praktikume nii kodu- kui ka välismaal.

Ta on üks neist, kellele juba üsna varakult usaldati kõige keerulisemate, õpetlastest koosnevate kollektiivide juhtimine, ja seda vastutust pole ta kunagi kartnud. Tema saladus on lihtne – olles oma alluvate ja õpilaste suhtes eelkõige sõbralik, humoorikas ja tark kolleeg, oskab ta vajaduse korral olla ka raudse käega juht. Ta on juhatanud meditsiini kesklabori elektronmikroskoopia kabinetti (1968–1970), prodekaanina bioloogia-geograafiateaduskonda (1973–1974), geneetika ja tsütoloogia kateedrit (1981–1986), prorektorina (1986–1988) ja rektorina (1988–1993) tervet Tartu Ülikooli ja alates 1998. aastast zooloogia ja hüdrobioloogia instituuti.

Väärib märkimist, et tema rektoriks olek langes ajajärku, mil kaua raudse eesriide taga olnud nõukogude ülikool tuli uuesti muuta iseseisva Eesti rahvusvaheliselt avatud ülikooliks. Professor Kärner tuli sellega suurepäraselt toime, «ilma suuremate kataklüsmideta», nagu ta ise tagasihoidlikult on öelnud. Selle kõige juures tuleb rõhutada, et pikaajaline administratiivtöö koormus ei ole suutnud murda Jüri Kärnerit kui õpetlast – tema teadusartikleid võib rahvusvahelistest andmebaasidest leida ka viimasel viiel aastal.

Ta on kolme lapse isana ja trobikonna kallistusi ootavate lapselaste vanaisana inimene, kes oskab hinnata pereväärtusi. Küllap kasvas see külge juba nooruses koos oma vanematega maatööd rabades. Füüsilist tööd ei pelga ta siiani – oma kätega on ta endale ehitanud maakodu. «Aga paistab, et see ei saa kunagi päris valmis», ohkab professor.

Ta on kõige selle juures üks neist, kelle kohta võib liialduseta öelda: oma olemuse poolest pesueht aristokraat. Sest peale teatud raskesti kirjeldatava, kuid kergesti äratuntava hoiaku, mis ainult aristokraate iseloomustab, on isegi tema harrastused aristokraatlikud. Näiteks tunnevad asjasse pühendatud professorit kui Tartu Rotary klubi asutajaliiget ja presidenti ning kui üht selle üleilmse liikumise piirkondlikku asekuberneri. Lõpuks, arvatavasti pole lihtne leida teist nii kirglikku jahimeest kui professor Kärner, kes oma jahikoera peab konkurentsitult kõige kõrgemalt arenenud organismiks.

Jõudu ja tervist veel paljudeks aastateks, lugupeetud juubilar!

Kolleegid bioloogia-geograafiateaduskonnast

Näitus «Taimed ruumis»

Heiki Tamm
botaanikaaia direktor

30. aprillini kell 10-17 on botaanikaaia saalis Lai 38 avatud näitus taimede kasutamisest ruumis.

Näha on 82 liiki ja sorti potitaimi. Näituselt saab eeskuju, kuidas taimedega kaunistada kööki, kasutades ka rohkem maitsetaimi. Grüne Fee Eesti AS abiga on välja pandud kümmekond sorti maitsetaimi.

Esikutaimed peavad taluma vähest valgust, tuuletõmmet ja madalamaid temperatuure. Selleks sobivad näiteks lehtliilia, viigi- ja kikkapuude sordid. Vannitoa kasvukoha eripära on lühiajaline suur niiskus ja soojus ning vähene valgus. Kuid ka siin saab kasvatada kõrskalmust, fatseederat, tups-rohtliiliat jt. Elutoas tasuks rohkem rõhku panna taimede paigutusele akende, uste ja mööbli suhtes, kujundades õdusamaid nurgakesi. Klaasgaleriis on eksponeeritud valguslembesed taimed, mida võiks kasvatada talveaias.

Ruumides, kus napib valgust, tuleb appi võtta kunstvalgus. Tutvustatakse kolme Osram elektripirni ja valgustit, mis kiirgavad taimede kasvuks ja arenguks soodsat valgust. Näitusel on kasutatud ruumide kujundamiseks tekstiili, mööblit ja esemeid Vanemuise teatri varudest ning aednike kodudest. Näituse koostas aednik Diana Pärn.

Ilmus seeneteatmik

18. aprillil esitlesid kirjastus Eesti Loodusfoto, emeriitprof Kuulo Kalamees ja Vello Liiv ajaloo muuseumis uut seeneteatmikku «400 Eesti seent. Seenestaja taskuraamat».

Toimus botaanika ja ökoloogia instituudi ökoloogia eriseminar «TÜ emeriitprofessor Kuulo Kalamees 70+1 & 50».

Nädala lõpuni on avatud muuseumi valges saalis mükoloog Kalamehe elu ja tööd käsitlev näitus.

Seenestaja taskuraamatus on ligi 450 Eesti suurseent. 405 fotot koos liigikirjeldustega aitavad seeni määrata.

Taskuraamat annab näpunäiteid söögiseente korjamiseks ja ülevaate seenemürgistustest, seente ehitusest, oskussõnadest ja süstemaatikast. Raamatus on eesti- ja ladinakeelne register.

Kuulo Kalamees on rahvusvaheliselt tunnustatud mükoloog, bioloogiadoktor, TÜ emeriitprofessor, EPMÜ vanemteadur, uurinud pool sajandit Eesti lehikseente süstemaatikat, ökoloogiat, fenoloogiat, levikut, ressursse ja kasutamist, avaldanud ligi 150 teadustööd. Vello Liiv on sisustusarhitekt, kauaaegne Eesti Kunstiakadeemia õppejõud, punalehiku seeneperekonna rahvusvaheliselt tunnustatud uurija.

Prof Birute Klaas ning dotsendid Silvi Tenjes ja Tõnu Seilenthal uue majajuhi ees. VARJE SOOTAK

Bocki maja sai majajuhi

Varje Sootak

18. aprillil avati pidulikult Bocki maja esimese korruse majajuht.

Informatsioonitahvli organiseerija, eesti keele (võõrkeelena) õppetooli dots Silvi Tenjes märkis, et esimesel korrusel on kolm suuremat struktuuriüksust – nende oma õppetool, Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskus ja haridusteaduskonna pedagoogika osakond. «Välisuksest siseneja ei tea sageli, kus talle vajalik ruum asub. Mõtlesime, et mingi sobiv pilt võiks silti ilmestada,» ütles Silvi Tenjes.

Tenjese sõnul leiti teatud temaatiline sobivus Herald Eelma graafilise lehega «Kalevala» viimase runo juurest, sest kõigil kolmel üksusel on pistmist eesti keele kui soome-ugri põlisrahvaste keelega. «Ja Ariste keskus nende rahvastega lausa tegeleb,» lisas Tenjes. Kunstnik lubas oma graafikat kasutada tasuta.

Majajuhi kujundamise esialgset mõtet arendas edasi multimeedia talituse arvutigraafik Martin Nurm.

Filosoofiateaduskonna dekaan, eesti keele (võõrkeelena) õppetooli juhataja prof Birute Klaas tänas kõiki, kes majajuhi valmimisele kaasa aitasid. «Kuigi maja on vana ja remonti vajav, on siin koridoris vähemalt üks ilus asi, mis viib pilgu eemale seintelt, kus, krohv maas.»

Toidunäljas bakterid on stressis

Intervjuu molekulaar- ja rakubioloogia instituudi geneetika õppetooli dotsendi Maia Kivisaarega

Aija Sakova

Dots Maia Kivisaar pälvis uurimuste tsükli «Bakterigenoomimutagenees-adaptsioonimehhanism keskkonna stressi tingimustes» eest Eesti Vabariigi teaduspreemia.

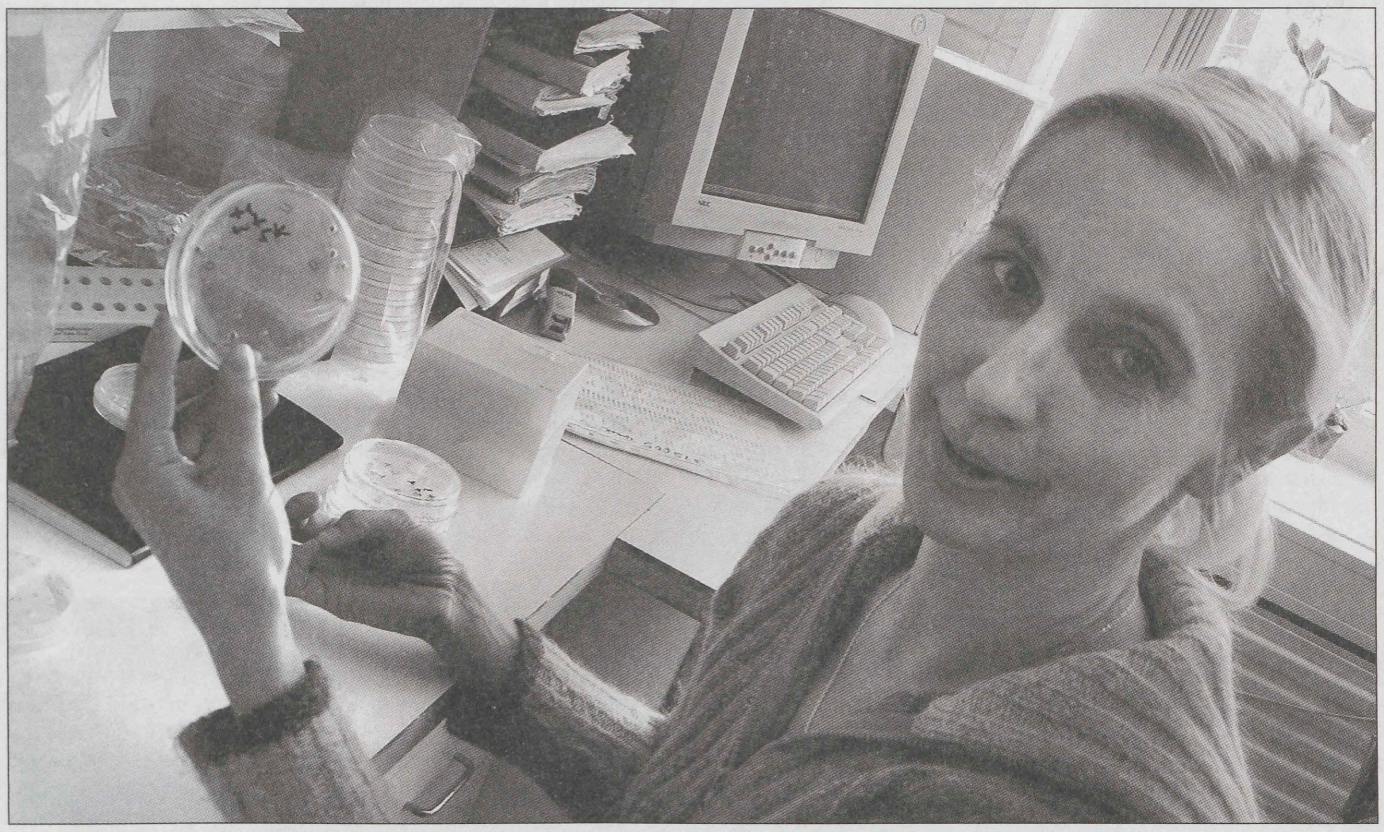

Maia Kivisaar näitab, kuidas loendatakse mutantseid bakterikolooniaid. Mida rohkem kolooniaid bakterisöötmele ilmub, seda suurem on mutatsioonisagedus. AIJA SAKOVA

Kas uurimuste tsükkel on vaid Teie isiklik töö?

Selles on paljude inimeste panus. Mind kui grupijuhti esitati kandideerima. Uurimisrühma kuuluvad Rita Hõrak, Andres Tover, Heili Ilves, Riho Teras, Signe Saumaa, Radi Tegova, Mariliis Tark, Kairi Tarasoova ja teised.

Millega tegeleb uurimisrühm?

Uurime mutatsioonitekke molekulaarseid mehhanisme stressis olevates bakterites. Bakteritele tekitab stressi see, kui nende paljunemine on takistatud kas toitainete nappuse või muude ebasoodsate keskkonnatingimuste tõttu.

Meid huvitab, miks stressitingimustes evolutsioon kiireneb.

Tegeleme põhiliselt mullabakteriga *Pseudomonas putida*, mida on tema ohutuse tõttu lihtsam uurida. Kuid ta sobib mutatsiooniprotsesside kirjeldamise mudeliks ka teiste *Pseudomonas*'e liigi bakteritel, näiteks inimese patogeenil *P. aeruginosa*.

Viimasega on probleeme inimestel, kes põevad tsüstilist fibroosi ja seetõttu on neil pidevalt kopsupõletik. *P. aeroginosa* on nende kopsus muutunud väga vastupidavaks, muutudes resistentseks paljudele antibiootikumidele.

Kuidas resistentseks muutumine toimub?

Stressitingimustes suureneb bakterites mutatsioonisagedus. Uurime, millised on selle täpsemad mehhanismid. Selleks et saaksid tekkida mutatsioonid, peab toimuma DNA süntees ehk replikatsioon. Aga see ei ole alati täpne, ikka tekib sisse vigu. Eri juhtudel kasutatakse bakterirakus DNA sünteesil erinevaid DNA polümeraase. Need viivad läbi sünteesi. Osa neist polümeraasidest teevad rohkem vigu kui teised. Seega võib rääkida veaaltitest DNA polümeraasidest.

Mutatsioonisageduse suurenemisega suureneb ka tõenäosus, et juhuslikult tekib selline mutatsioon, mis muudab bakteri näiteks resistentseks teatavale antibiootikumile.

DNA polümeraaside kaudu toimub süntees ja samas tekivad nende kaudu ka vead.

Just. On olemas ka kaitsemehhanismid vigade kõrvaldamiseks. Seda nimetatakse DNA reparatsioonisüsteemiks.

Kui näiteks seesama vigade parandamise süsteem on nässu läinud, st kui geenid, mis neid valke kodeerivad, mis reparatsioonil osalevad, on vigased, siis tõuseb jällegi mutatsioonisagedus.

Nii on näiteks tõdetud, et need bakterid, kes elutsevad tsüstilise fibroosiga patsientide kopsudes, on olulisemalt kõrgema mutatsioonisagedusega just seetõttu, et neis bakterites on inaktiveerunud geenid, mis kodeerivad DNA reparatsioonisüsteeme.

Kas see tähendab, et kui bakterid tihedamini muteeruvad, siis nad muutuvad resistentseks ravimitele?

Täpselt nii. Mutatsioone toimub palju, enamik on bakterile kahjulikud. Kuid võib juhtuda, et mõnest mutatsioonist on kasu, st see muudab bakteri antibiootikumile resistentseks. Ja rohtu pole enam võimalik raviks kasutada.

Bakteriaalsete infektsioonide puhul on täheldatud, eriti kui need on krooniliseks muutunud, et bakterites on mutatsioonisagedus suurenenud.

Tooge palun mõni näide.

Tuberkuloosi põhjustav bakter *Mycobacterium tuberculosis* võib näiteks kergesti muutuda multiresistentseks.

Selles bakteris on leitud DNA polümeraas, mis teeb tunduvalt rohkem vigu ja bakter on just seeläbi hõlpsamalt võimeline muutuma resistentseks.

Küsimus on selles, millised on need molekulaarsed mehhanismid, mis mõjutavad veaaltite DNA polümeraaside avaldumist bakterirakus. Või miks näiteks aktiveeruvad stressis olevates bakterites mobiilsed DNA elemendid, mis samuti suurendavad mutatsioonisagedust.

Stressi indutseeritud mutagenees võib olla geneetiliselt programmeeritud strateegia, mis kiirendab mikroobipopulatsiooni geneetilist adapteerumist ebasoodsates keskkonnatingimustes.

Teie uuringud maailma kontekstis.

Pseudomonas'e perekonda kuuluvad bakterid on looduses väga laialt levinud, kuid seni on neis toimuvaid mutatsiooniprotsesse mujal maailmas suhteliselt vähe uuritud.

Viimastel aastatel on elavalt diskuteeritud selle üle, kas evolutsiooni käigus võiksid olla välja kujunenud spetsiifilised mehhanismid, mis tõstavad stressis olevates rakkudes mutatsioonisagedust. Seeläbi oleks võimalik bakteripopulatsioonil muutunud keskkonnatingimustes kiiremini adapteeruda.

Meie eksperimentaalandmed toetavad hüpoteesi, et stressi poolt indutseeritud mutagenees võib olla geneetiliselt programmeeritud strateegia, mis kiirendab mikroobipopulatsiooni geneetilist adapteerumist ebasoodsates keskkonnatingimustes.

Leidsime, et bakteris *P. putida* suureneb teatud veaaltite DNA polümeraaside aktiivsus alles pikaajalise näljastressi tingimustes. Samuti nägime, et stressitingimustes aktiveerivad transpositsiooni mitmed regulaatorvalgud.

F. J. Wiedemann 200

Eile toimus Väike-Maarjas akad Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhinna keelepäev.

Ettekande «Mis on keeletehnoloogia?» pidas Wiedemanni keeleauhinna 2005. a laureaat akad Haldur Õim. Keelenormist ja keelekaitsest kõneles prof Tiit- Rein Viitso, raamatut «Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhind 1989–2003» esitles selle koostaja, Wiedemanni juubeliaasta korralduskomisjoni liige Eevi Ross.

Prof Õim istutas keeletammikusse oma puu ning pargi infotahvlile lisati teiste laureaatide kõrvale tema nimi.

16. aprillil tähistati akad Ferdinand Johann Wiedemanni 200. sünniaastapäeva Peterburis.

Peterburi Ülikoolis toimunud rahvusvahelise eesti keele päeva «Akad Ferdinand Johann Wiedemann 200» avasid Emakeele Seltsi esimees, TÜ prof Mati Erelt ja Peterburi Ülikooli filoloogiateaduskonna dekaan prof Sergei Bogdanov.

Ettekannetega esinesid veel professorid Mati Erelt ja Irina Külmoja TÜst, Tõnu Tender ja Jüri Valge haridus- ja teadusministeeriumist, Tiiu Erelt (Eesti Keele Instituudist) jt.

Eesti ja vene keeles peetavates ettekannetes käsitleti peale Wiedemanni elu ja tegevuse ka tema arvamusi eesti keele tuleviku kohta, Eesti ja Vene keelepoliitikat, eesti keele lauseehitust, eesti mõjusid Eesti venelaste kõnes ja fenno-ugristikat Peterburi Ülikoolis.

Keelepäevale olid traditsiooniliselt kutsutud ka Peterburi eestlased.

Smolenski luteri kalmistul avati akadeemiku mälestuskivi.

Ferdinand Johann Wiedemanni juubelit tähistatakse kogu aasta vältel.

Taastati Hermanni hauamonument

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

15. aprillil kinnitati Karl August Hermanni hauasambale Uue-Jaani kalmistul kujur Mati Karmini kujundatud kahe pronksbareljeefi koopiad.

1935. a püstitati K. A. Hermannile kui rahvuslikule suurmehele mälestussammas Põltsamaale. Tartus kujundati kujur V. Melniku projekti kohaselt ümber tema hauaplats ning kalmutähis.

Kalmutähis elas üle 1940ndate lõpu ja 50ndate algusaastate Vana- ja Uue-Jaani kalmistu rüüsteajastu, langes aga sajandivahetuseeelseil aastail vandaalidest metalliäritsejate ohvriks. Kahe pronksbareljeefi lahtikangutamisel lõhuti parandamatult ka dolomiidist kiviosa. Rüüstatud kujul seisis riikliku kaitse alla võetud mälestis mitu aastat.

Ülikoolis eesti keele õpetamise 200. aastapäeva (sept 2003) tähistamise eel otsustati hoolitsemata hauaplats korrastada ja kiviosa puhastada. Tänu Eesti Meedia (Postimees), Tartu linnavalitsuse ja ülikooli toetusele hauaplats korrastati ning 2004. a sügisel paigaldati kalmule dolomiidist hauatähise täpne koopia. Nüüd sai hauasammas ka kahe pronksbareljeefi koopiad.

Eesti oma aja silmapaistvaks keeleteadlaseks, ajakirjanikuks ja muusikameheks tõusnud K. A. Hermann (1851–1909) alustas 1875 õpinguid Tartu Ülikooli usuteaduskonnas ja jätkas 1878 enesetäiendamist Leipzigi Ülikoolis võrdleva keeleteaduse alal, mille lõpetas filosoofiadoktori kraadi kaitsmisega 1880.

Aastast 1889 kuni surmani 1909 tegutses Tartu Ülikooli eesti keele lektorina. Temalt pärineb esimene eestikeelne eesti keele täielik grammatika (1884) ja eesti keele lauseõpetus (1896). Keeleteadlasena oli ta tegev eesti kirjakeele ühtlustamisel, normeerimisel, tuletas eesti keelde mitmeid uusi sõnu ja termineid.

K. A. Hermann oli rahvusliku liikumise mõõnaperioodi väljapaistvamaid ja mitmekülgsemaid kultuurikandjaid, kes pidas oluliseks rahvuskultuuri arendamist, eriti keeleteaduse, kirjanduse ja muusika vallas.

UUDISED

Eesti teaduse tippkeskuste konverents

12. aprillil toimus Eesti TA ja tippkeskuste ühenduse konverents «Eesti teaduse tippkeskused 2005».

Kümne tippkeskuse teadlased tegid ülevaate oma keskuse tegevusest. TÜ tippkeskustest kõnelesid prof Toivo Maimets (geeni ja keskkonnatehnoloogia), prof Ilmar Koppel (keemia ja materjaliteadus), meditsiinidoktor Allen Kaasik (molekulaarne ja kliiniline meditsiin), prof Tõnu Oja (alus- ja rakendusökoloogia), füüsikadoktor Ergo Nõmmiste (füüsika instituut) jt.

TÜs on kuus tippkeskust.

Prof Ernst Raudami 90. sünniaastapäev

Eile avas arstiteaduskonna dekaan prof Toomas Asser TÜ raamatukogus prof Ernst Raudami (21. apr 1915–11. aug 1992) 90. sünniaastapäeva näituse.

Näitusel, mis põhineb Raudami isikuarhiivile, on püütud kajastada tema laiahaardelist tegevust.

Prof Raudam oli maailmamainega neurokirurgi prof Ludvig Puusepa õpilane. Ta oli 36 aktiivse tööaasta jooksul omakorda noorte arstide õpetaja, neuroloogilise abi arendaja Eestis, erialase teadustöö eestvedaja ja kõrgelt hinnatud närviarst-neurokirurg. Ta oli ka kaua aega arstiteaduskonna dekaan.

Näituse koostas raamatukogu referent Sigrid Prank.

Narva kolledži arhitektuurikonkurss

15. aprillil algas TÜ Narva Kolledži uue hoone arhitektuurikonkurss.

Uus hoone on kavandatud ajaloolisse vanalinna börsihoone kohale Raekoja platsil.

2007. a sügisel valmiv maja on mõeldud kuni tuhandele üliõpilasele ja ligi 2000 täienduskursuslasele aastas.

Kolledži direktori Katri Raigi sõnul saab Narva raekoda, mis ühtlasi on Euroopa idapoolseim raekoda, endale kindlasti väärika naabri.

Kogumik Eesti ja Venemaa suhetest

Ilmus saksakeelne artiklite kogumik «Estland und Russland. Aspekte der Beziehungen beider Länder» Eesti ja Venemaa suhetest.

Autorite seas on professorid Mati Laur, Tiit Rosenberg ja Eero Medijainen, dotsendid Anti Selart, Karsten Brüggemann, Jaak Valge ja Olaf Mertelsmann, Lea Leppik jt.

Kogumiku on koostanud ning eestikeelsed tekstid tõlkinud TÜ nõukogude ajaloo uurimise keskuse juhataja dr Olaf Mertelsmann.

Raamat ilmus Hamburgis dr Kovači kirjastuses.

Teine teaduse ja religiooni kevadkool

22. ja 23. aprillil korraldab usuteaduskonna teaduse ja religiooni kolleegium Põltsamaal Niguliste kiriklas II kevadkooli «Loodus, kultuur, kujutlusvõime».

Ettekannetega esinevad Arho Tuhkru, Anne Kull, Toomas Trapido, Laur Järv, Hendrik Relve, Jaan Kaplinski, Mikk Sarv, Meelis Friedenthal, Hasso Krull jt.

ÕNNITLEME

Dots Kersti Meiesaar 55

25. aprillil saab dots Kersti Meiesaar 55-aastaseks.

Kersti Meiesaar lõpetas ülikooli majandusküberneetika osakonna 1973 ja asus samal aastal tööle majandusteaduskonda. Majanduskandidaadi kraadi kaitses ta 1980. Õppejõuna on Meiesaar töötanud alates 1978. aastast, algul majandusküberneetika ja statistika kateedris, seejärel majandusinformaatika ja modelleerimise õppetoolis. Alates 1996. aastast töötab ta arstiteaduskonna dotsendina.

Kersti Meiesaar on tervishoiuökonoomika õppetooli rajaja ja selle asutamisest alates õppetooli hoidja. Ta on täiendanud ennast rahvatervise alal ja saanud vastava diplomi.

Dots Meiesaar on korraldanud ja arendanud tulevaste arstide ja stomatoloogide tervishoiuökonoomika-alast põhiõpet ning rahvatervise kraadiõpet, samuti vastavat teadustööd ning arendustegevust.

Viljakas koostöö on olnud ülikooli polikliiniku ja peremeditsiini õppetooliga, sisekliinikuga ning majandusteaduskonna majandusarvestuse õppetooliga.

Meiesaare uurimisteemad on olnud tervishoiuressursside kasutamise ja esmatasandi tervishoiureformi majanduslik analüüs ning tervisetehnoloogiate majanduslik hindamine.

Aastail 1996–2005 on dots Meiesaar tegelnud aktiivselt tervishoiujuhtide ning tegevarstide, sh perearstide tervishoiuökonoomika-alase täienduskoolitusega. Ta on korduvalt olnud nii sotsiaalministeeriumi kui ka Eesti Haigekassa tervishoiuökonoomika ekspert.

Soovime juubilarile tugevat tervist ja sületäit õnne!

Endised ja tänased kolleegid ning õpilased

Uue aja mood: teooria koolist, kogemused võistlustelt

Annika Tammik
TTÜ haldusjuhtimise
1. kursuse üliõpilane

12. mail toimub Tallinna Tehnikaülikoolis esimene juhtimisprobleemide lahendamise võistlus Eestis – «Juhtimisaju 2005».

Kui veel kümmekond aastat tagasi tahtis suurem osa lapsi saada müüjaks, postiljoniks või autojuhiks, siis tänapäeval lendavad noored kõrgemalt. Juba lasteaias kuulutavad meie kõige pisemad, et kunagi saavad nendest firmade presidendid, asutuste direktorid või lihtsalt miljonärid. Keegi ei soovi enam olla lihtsalt töötaja – tahetakse saada suureks juhiks!

Tendentsi kiiremini, kõrgemale, kaugemale näitab ka ülikoolide sisseastumisstatistika – suurim konkurss on erialadele, mis kõige tõenäolisemalt tagavad juhtiva ametikoha (majandus, ärindus, haldusjuhtimine jne). Üldjuhul omandatakse haridus bakalauruse, mitte rakendusliku diplomiõppena, mistõttu noortel jääb praktilistest kogemustest vajaka.

Ajal, mil konkurents on ülimalt tihe, on aga just praktikal väga tähtis roll. Just kogemuses võib peituda saladus, mille põhjal tööandja ühte teisele eelistab. Küsimus on aga selles, kust seda elus edasijõudmiseks äärmiselt vajalikku kogemust saada?

Väljaspool Eestit on teoreetilisele haridusele lisaväärtuse hankimine juba pikemat aega tagatud mitmesuguste võistlustega. Näiteks juhtimise alal on vägagi populaarsed *case study*'d. Need on mõeldud spetsiaalselt selleks, et tudengid saaksid ülikoolis omandatud teadmisi rakendada. Konkursi ülesehituslik külg on riigiti pisut erinev, kuid põhimõte seisneb alati selles, et võistlejatele antakse kätte juhtimisprobleemi kirjeldus, millele nad peavad oma äranägemise järgi lahenduse leidma.

Hoolimata võistluse suurest populaarsusest mujal maailmas, pole sellist üritust Eestis veel korraldatud.

Olukord aga muutub! Nimelt toimub 12. mail Tallinna Tehnikaülikoolis esimene juhtimisprobleemide lahendamise võistlus Eestis – «Juhtimisaju 2005». Esikoha auhind on ärevust tekitav 10 000 krooni!!!

«Konkursiga pakume tudengitele võimaluse oma oskusi näidata ning ennast ja oma teadmisi proovile panna. See on kõigile kindlasti väärt kogemus,» on korraldajad kindlad. «Parimaid tegijaid tunnustavad Eesti juhtimise tipud ning ka pealtvaatajaid ei jäeta tähelepanuta – nende jaoks on kutsutud kohale tasemel esinejad.»

Seega võime taas kord öelda, et meil siin väikeses Eestis on üks moekas asi juures. Pead tööle ja rahakott raskemaks!

Info: www.juhtimisaju.ee.

KONVERENTS

Meditsiiniantropoloogia ja -eetika konverents

18. ja 19. mail korraldab Eesti Folkloori Instituut koostöös Eesti Kultuuriloo ja Folkloristika Keskuse ning Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnaga Tartus interdistsiplinaarse meditsiiniantropoloogia ja -eetikakonverentsi «Medica II».

Konverentsile oodatakse ühe korraldaja semiootika ja kulturoloogia doktorandi Renata Sõukandi sõnul ettekandeid, mis puudutavad rahvameditsiini, meditsiinieetikat ja -ajalugu. «Kuid ka kitsamaid valdkondi nagu arsti ja patsiendi vaheline kommunikatsioon, uuemad meditsiinisaavutused personaalmeditsiini valdkonnas,» lisas Sõukand.

Ettekannete pealkirjad saata **25. aprilliks** ja 300-sõnalised teesid **1. maiks** aadressile renata@folklore.ee. Oodatud on ka stendiettekanded.

VÄHEMUSRAHVASTE SEMINAR

27. aprillil kl 16.15 Vanemuise 46-327

Vasli Nikolajev	TÜ magistrant – «Ülevaade Mari poliitilise kriisi arengust (dets 2004 kuni aprill 2005)»
Jaak Prozes	SA Fenno-Ugria – «Mari sõjad»
Heno Sarv	TÜGI teadur – «Marid, mordvalased, udmurdid - hääbujad või impeeriumile alistumatud põlisrahvad?»
Ott Kurs	TÜGI emeriitprofessor – «Maajadest Mehhiko ja Venemaa põlisrahvaste olukorra võrdluse taustal»

Sarja korraldab bioloogia-geograafiateaduskonna geograafia instituut (TÜGI). Oodatud kõik huvilised!

ÕNNITLEME

65

Jüri Kärner, instituudi juhataja, professor – 25. aprill
Toomas Tenno, HT asutaja-dekaan, professor – 28. aprill

60

Eeva Heinaru, teadur – 22. aprill

55

Kersti Meiesaar, dotsent – 25. aprill
Ene Sarap, raamatukogu ennistuskeskuse juhataja – 27. aprill
Marju Murumets, ametnik – 28. aprill

45

Maire Ranno, sekretär – 24. aprill

30

Vahur Aabrams, spetsialist – 23. aprill
Kaido Tämm, erakorraline teadur – 28. aprill

25

Anu Kõrv, sekretär – 28. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

PEDAGOOGILISTE KIRJUTISTE VÕISTLUS

Haridus- ja teadusministeerium ning Johannes Käisi Selts kuulutasid välja pedagoogiliste kirjutiste võistluse **«Johannes Käisi ideed tänaste pedagoogide töös»**.

4. juuliks oodatakse Johannes Käisi pedagoogilise tegevuse ja kirjutiste alusel kujunenud positiivsete kogemuste üldistust ja näiteid nii üksik- kui ka ühistööna.

Info: www.hm.ee > ministeerium > teadaanded.

DEBATT

26. aprillil kl 18 toimub Tartu Ülikooli aulas Eesti Üliõpilaskondade Liidu poolt korraldatav kõrgharidusteemaline debatt

«Kas konkurents kõrghariduses innustab või killustab?»

Debatil keskendutakse peamiselt järgmistele teemadele:

- Dubleerimine kõrghariduses? Kas igas õppevaldkonnas tuleks arendada ühte või mitut keskust?
- Kas sama eriala õpetamine mitmes kõrgkoolis on väheste ressursside killustamine või hoopis edendab tervet konkurentsi?
- Kas Eesti moodustab ühe kõrghariduse piirkonna või jaguneb mitmeks?

Moderaator: Jüri Aarma.

Osalejad: Mati Heidmets, Tallinna Ülikooli rektor; Tõnu Lehtsaar, Tartu Ülikooli õppeprorektor; Volli Kalm, kõrghariduse hindamise nõukogu esimees; Tiit Laasberg, kõrghariduse akrediteerimiskeskuse juhataja; Anzori Barkalaja, Viljandi Kultuuriakadeemia rektor; Jakob Kübarsepp, Tallinna Tehnikaülikooli õppeprorektor.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikooli
filosoofiateaduskond võtab tööle

meistri,

kelle ülesanne on kunstide osakonna ja maali õppetooli õppetöö toetamine ning igapäevane asjaajamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **25. aprillil** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Täpsem teave personaliosakonnast (tel 737 5145) ja www.ut.ee/konkurss.

Tartu Ülikool
kuulutab välja konkursi

TÜ Raamatukogu direktori

ametikoha täitmiseks alates 1. juulist 2005 kuni 30. juunini 2010.

Täpsem teave akadeemiliselt sekretärilt tel 737 5606.

TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni
osakond võtab alates 15. augustist tööle

õppekorralduse spetsialisti,

kelle ülesanne on osakonna õppetöö toetamine ning avatud ülikooli magistriõppe koordineerimine.

Konkursist esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **27. aprilliks** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Info: nele.nemvalts@ut.ee või tel 737 5355.

SEGAKOORI LAULMA

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi segakoor kutsub oma ridadesse **uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadesse**.

Kui pead pisutki viisi ja julged oma suud lahti teha, ära pelga. Me teeme imesid ja juba paari kuu pärast laulad nagu linnuke.

Tule esmaspäeval kl 20 Tiigi seltsimajja (Tiigi 11) teise korruse suurde saali ja oled suveks vormis!

Tartu üliõpilaste looduskaitsering

PROF JOHN WUNDERI LOENGUD

26. aprillil kell 10.15 peab Nebraska Lincolni Ülikooli prof John R. Wunder Paabeli ruumis 225 avaliku loengu «Native Americans in the Twentieth Century: Repatriation, Gaming, and Sovereignty Issues» («Põlisameeriklased 20. sajandil: Tagasiasumise, hasartmängude ja iseseisvusega seotud küsimused»).

Prof Wunder on tuntud Ameerika Lääne ja põlisrahvaste ajaloo uurija. Ta on kirjutanud eelkõige põlisrahvaste ajaloost ja sellega seonduvatest juriidilistest küsimustest, Ameerika Lääne ühiskondlikest suhetest ja keskkonnast. American Library Association nimetas tema raamatu «Retained by The People: A History of American Indians and the Bill of Rights» (New York. Oxford University Press, 1994) üheks 1995. aasta silmapaistvaimaks akadeemiliseks publikatsiooniks. Raamat sai USA rahvusliku ajalooühingu Phi Alpha Theta parima ajalooraamatu auhinna.

Prof Wunder on olnud külalisprofessor mitmes maailma ülikoolis ja saanud akadeemilisi auhindu. Peale akadeemilise tegevuse on ta olnud mitme telesarja konsultant.

Kõik huvilised on teretulnud.

TEATED

28. aprillil kl 18 avatakse TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses mulgi fotograafi Rein Laiveriku fotonäitus «Karula vaated». Näitus jääb avatuks mai lõpuni. Huvilised on oodatud! Info: Mari Mets, tel 737 5422.

KAITSMINE

29. aprillil kell 16.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Mart Laar** ajaloo osakonna doktoritööd «Äratajad. Rahvuslik ärkamisaeg Eestis 19. sajandil ja selle kandjad. Tartu: Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2005, 495 lk». Juhendaja prof Tiit Rosenberg. Oponendid prof Aadu Must ja prof Toomas Karjahärm.

LOENGUD

27. aprillil kl 16.15 toimub Õpetatud Eesti Seltsis Lossi 3-406 Kaido Jaansoni ja Erich Kaupi loeng «Arthur Siefeldt (1889-1939): bolševik, turkoloog ja eestlane». Koosoleku eel aastaraamatute soodusmüük.

26. aprillil kl 18 peab Inna Põltsam Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) loengu «Tallinn kui hansalinn».

SEMINAR

26. aprillil kl 9.30 algab TÜ Õigusinstituudis Tallinnas, Kaarli pst 3 neljas ülemaailmsele intellektuaalse omandi päevale pühendatud autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste seminar **«Autori õigus õiglasele tasule: hüvitisest hüvituseni»**. Seminar toimub koostöös kultuuriministeeriumi ja Eesti Autorite Ühinguga.
Osavõtt on tasuta, osalemisest teatada koolitus@lawinst.ee.

2.-6. maini viib külalisprofessor Timo Airaksinen Helsingi Ülikoolist läbi seminarisarja **«Happiness, Welfare and Good Life: Conceptual and Social Issues»**. Seminarid toimuvad Lossi 3-223. Info: tel 737 5427. www.ut.ee/eetikakeskus

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

23. aprillil kl 19 kammerlaval kontsert «Mu süda ärka üles». Esinevad Helin-Mari Arder (vokaal), Siim Aimla (sopran- ja tenorsaksofon), Ain Agan (kitarr) ja Mihkel Mälgand (kontrabass). Kavas kirikulaulude džäss-arranžeeringud ja improvisatsioonid Cyrillus Kreegi Taaveti laulude põhjal. Pilet 80 ja 50 kr.

AJALOO MUUSEUMIS

22. aprillil kl 19 valges saalis Vanemuise kammerorkestri serenaadide kontsert. Dirigeerib Hendrik Vestmann.

27. aprill kl 19 esineb valges saalis Luis Alberto Fernandez Ilaneza (bariton, Hispaania) ja Ralf Taal (klaver). Pilet 80 ja 50 kr.

TÜ AULAS

22. aprillil kl 18 Hugo Treffneri Gümnaasiumi kontsert.

23. aprillil kl 17 naiskoor Domina kontsert.

24. aprillil kl 16 Võru Sümfooniaorkestri, Võru Oratooriumikoori ja segakoori Hilaro kontsert. Kavas J. Haydni oratoorium «Aastaajad – Kevad».

ART

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

Narva kolledži erinumber

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

23. aprill 2005

TARTU ÜLIKOOL

TASUTA

Tule õppima Narva kolledžisse!

Rakenduskõrgharidus:

- **Noorsootöö**
- **Kohaliku omavalitsuse korraldus**

Bakalaureuseõpe:

- **Koolieelse lasteasutuse õpetaja** (vene keele baasil)
- **Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis** (esimene eriala eesti keel teise keelena või inglise keel) (ainult päevases õppes)
- **Majandusteadus** (ainult avatud ülikoolis)

Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õpe:

- **Klassiõpetaja** (vene keele baasil)

Magistriõpe:

- **Koolieelse lasteasutuse õpetaja** (vene keele baasil)
- **Humanitaarainete õpetaja vene õppekeelega põhikoolis** (eesti keel teise keelena, inglise keel; ainult päevases õppes vene keel võõrkeelena, ajalugu ja ühiskonnaõpetus)

НКТУ посвящается

Судьба мне очень угодила,
Я в Нарвский колледж поступила!
Открылись мне науки врата,
Виват и браво, Альма Матер!
Я славлю мой НКТУ
За мудрость, дружбу, знаний свет,
Здесь я всегда найти смогу
Ответ, поддержку и совет,
И выбор нужного пути,
Которым в жизни мне идти!
Наш колледж - это дружный дом,
Студентом быть почетно в нем!
Ну а когда придут другие,
То как и мы они полюбят
Все те года, что золотыми
С тоскою называться будут!

Анна ЛУКЬЯНЕЦ
Педагог детских дошкольных учреждений, 1 год обучения

Narva kolledž

- **tegutseb aastast 1999**
- **üle 800 üliõpilase päevases õppes ja avatud ülikoolis**
- **1500 täiendkoolitusel osalejat 2004. aastal**

Tartu Ülikooli Narva Kolledž, Eesti vanima ja suurima ülikooli kolledž pakub Kirde-Eestis Tartu Ülikooli kvaliteedimärgiga akadeemilist kõrgharidust, hoiab ja arendab akadeemilisi traditsioone ning seisab ühiskonnale oluliste väärtuste eest. Kolledži üliõpilased saavad teaduspõhise akadeemilise hariduse, laiapõhjalise ja interdistsiplinaarse teadmistepagasi, mis tagab tööturul kõrge konkurentsivõime.

Kolledži õppejõudude kõrval on õppetöösse kaasatud Tartu Ülikooli professorid ning välisõppejõud Venemaalt ja Saksamaalt. Kolledžil on tihe hariduskoostöö Pihkva Riikliku Pedagoogilise Instituudi ja Herzeni-nimelise Venemaa Riikliku Pedagoogilise Ülikooliga, Helsingi ülikooli Kouvola täiendkoolituskeskusega ja Viljandi Kultuuriakadeemiaga.

Oma asukohast tingituna täidab Narva kolledž ka kultuurikeskuse rolli, korraldades avalikke loenguid, näitusi ja kontserte. Traditsiooniks on kujunenud kevadine raamatulaat ja interaktiivsed haridus- ning teadussaavutusi tutvustavad näitused. Mitmed Narva kolledži seinte vahelt välja kasvanud ideed toetavad aktiivselt Narva linna arengut, aidates kujundada kaasaegset ja inimsõbralikku elukeskkonda.

• Sel kevadel alustatakse Euroopa Liidu struktuurifondide meetme 1.1 toel kolledži kohaliku omavalitsuse korralduse ja noorsootöö rakenduskõrghariduse õppekavade integreeritud nõustamis- ja praktikasüsteemi arendamist.

Kolledži uus hoone aastaks 2007

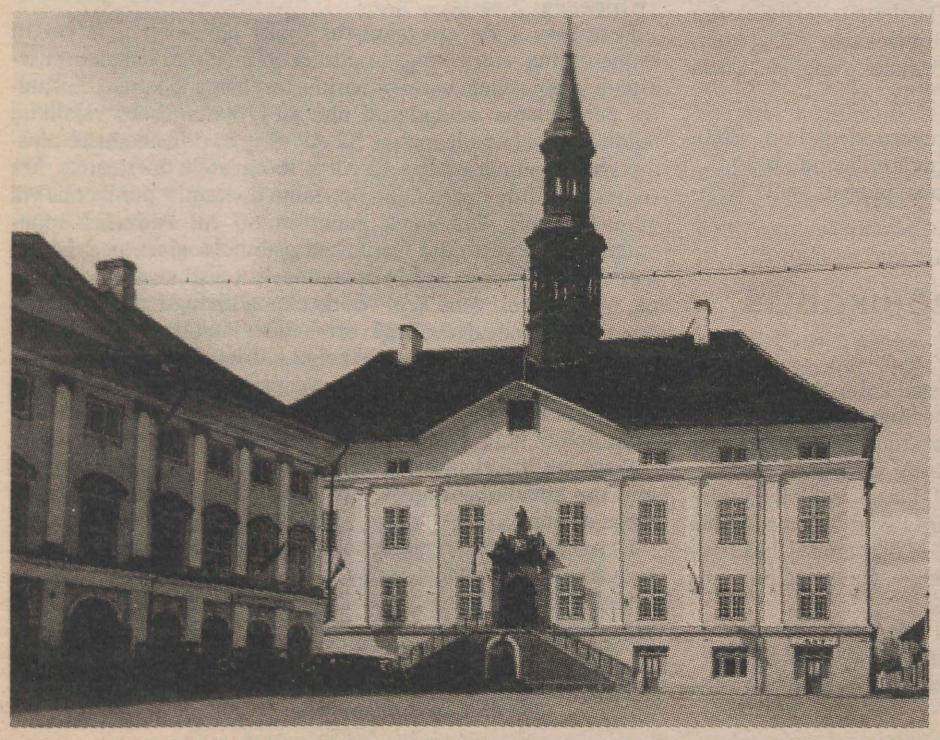

2007. aasta sügisest asub kolledž uues kaasaegses hoones, mis ehitatatakse ajaloolisse vanalinna Raekoja kõrvale Eesti riigi ja Euroopa Liidu struktuurifondide toel. 2005. aastal kolledžisse õppima asujad lõpetavad juba uues hoones, mis on tänasest majast kindlasti hulga mugavam.

Kolledži rajamine raekoja kõrvale on esimene reaalne samm vanalinna taaselustamise teel. Uus hoone toob vanalinna nii üliõpilased – linna tuleviku - kui ka linnaelanikud ja turistid.

• Detsembris toimus kolledži osalusel Narva raekojas **Narva Fookusseminar**, kus Narva tuleviku üle arutlesid nii peaminister kui ka Riigikogu liikmed, maavanem jt.

• Oktoobris toimus kolledži osalusel Narva raekojas seminar "**Narva vanalinn- minevik, olevik, tulevik**". Arutuse all oli Narva vanalinna tulevik. Seminar oli pühendatud märtsipommitamise 60. aastapäevale, Haagi konventsiooni ja Euroopa kultuurikonventsiooni 50. aastapäevale.

Head koolilõpetajad, head tulevased üliõpilased!

Igal aastal meenutan kevade lähenedes oma keskkooli lõpetamise aega, mõtlen tagasi oma valikute peale. Täna olete Teie tegemas valikut, mida teha edasi, kus ja mida õppida, kelleks saada. See on üks elu olulisemaid valikuid. Valige julgelt! Oluline, et te valiksite ise oma südame järgi. Ja teadke, kui te ka eksite, siis "vigade parandus" on võimalik. Me õpime läbi elu!

Tartu Ülikool on üks suur võimalus, ning Narva kolledž on üks väike võimalus selle sees. Miks Narva? Esiteks: kolledž on suhteliselt väike, Teie ja teie haridus on suurema tähelepanu all; teiseks, kolledž on noor ja kiiresti arenev, teie sõna on selles protsessis teretulnud; kolmandaks, Narva on linn, mis on kiiresti muutumas ja Te saate selleks kaasa luua. Tulge ja vaadake ise järele!

Ni puha, ni pera eksamiteks.
Hoian Teile pöialt,
kolledži direktor Katri Raik

Tartu Ülikooli Narva Kolledž • www.narva.ut.ee • college@narva.ut.ee • Telefon 356 0608 • Kerese tn. 14, 20304 Narva

Üliõpilased Narva kolledžist

Jelena JEMELJANOVA
Pihkva Riikliku Pedagoogilise Ülikooli üliõpilane
Inglise filoloogia

Mulle meeldib kogeda uusi asju: **uusi keeli, uut kultuuri.** Aasta õppimist **TÜ Narva kolledžis** oli minu jaoks hea **võimalus nii eesti** kultuuri ja keele **tundma õppimiseks** kui ka oma eelnevalt **omandatud teadmiste** ja kogemuste proovilepanekuks.

Narvas on võrreldes **Pihkvaga lihtsam** õppida. Ja peale kohustuslike ainete on **tudengitel võimalus** õppida veel teisi **huvitavaid valikaineid. See ongi minu** arvates üheks peamiseks Narva kolledži eeliseks.

Galina PALILOVA
Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis (eesti keel) – 2. õppeaasta

Erialale eesti keel teise keelena astusin ma esiteks selleks, et **ära õppida riigikeel.**

Tahan nimetada head õppejõudude koosseisu, tänu kellele minu keeleteadmised järk-järgult paranevad. Kolledž on loonud õppimiseks väga soodsad tingimused: **mugav arvutiklass**, alati võib väga soodsa hinna eest printida või paljundada vajalikke õppematerjale, raamatukogust on juurdepääs enamusele õppimiseks vajaminevale kirjandusele.

Jevgenia NEVONEN
Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis (inglise keel) – 3. õppeaasta

Mul on alati olnud huvi keelte vastu, eriti inglise keele vastu ning paljude õppeasutuste seast tegin ma valiku Narva kolledži kasuks.

Minu arvates loetakse kolledžis **loenguid kõrgel tasemel**, eriti aineid, mis puudutavad inglise keelt, mis tõestab õpetajate ettevalmistamise väärilist taset. Eriti meeldib see, et tudengitel on **võimalus õppida keeli** lisaks fakultatiivselt (saksa, rootsi, English club). Üheks kolledži plussiks võin nimetada info kättesaadavust minu emakeeles – vene keeles.

Enda jaoks pean tähtsaks seda, et kolledžis õpitud aja jooksul pole huvi minu poolt valitud eriala vastu sugugi ära kadunud.

Anna ROMANENKO
Noorsootöö spetsialist – 1. õppeaasta

Seoses kolledžis õppimisega tekivad mul vaid positiivsed emotsioonid. **Mitmekülgne loengust väljapoole jääv elu**: aeroobika, võrkpall, diskod (Studiosuses). Alguses oli pisut imelik kuulata loenguid eesti keeles ning ehmatas see, kuidas küll mitte emakeeles eksameid sooritada, kuid nüüdseks on see kõik jäänud tahaplaanile. Näen, et ma saan hakkama ja mulle tundub, et see ongi kõige tähtsam.

Eriala on väga huvitav. Pidevalt toimuvad väljasõidud, seminarid, üritustel osalemine. Meeldivalt üllatas see, et kolledžis on hoopis teistsugune suhtlemine üliõpilaste ja lektorite vahel. Kolledži kollektiiv on **nagu üks pere**.

Natalja SILKINA
Kohaliku omavalitsuse korraldus – 1. õppeaasta

Mul on alati olnud soov aidata inimesi, kuid arsti, psühholoogi või advokaadi eriala pole lihtsalt minu jaoks. Otsustavat rolli mängis ka **elukoha lähedus** (ise elan Jõhvis) ja see, et Narvas olid juba tuttavad ja **sõbrad** olemas. Muuseas, tahtsin ka lihtsalt eksperimenteerida, kas ma saan õppida eesti keeles ja seda enam veel täiesti uuel erialal. Nüüd, kuulates endiste klassikaaslaste arvamusi teiste kõrg- ja ülikoolide kohta, mõistan, et pole üldsegi oma valikus pettunud! **Minu eksperiment õnnestus!**

Anna ELONEN
Klassiõpetaja – 1. õppeaasta

Mina valisin klassiõpetaja eriala, kuna meie perekonnas on õpetajad ka minu ema ja vanaema. Lapsepõlves kohtasin ma tihti pedagoogide negatiivset suhtumist lastesse, nende ükskõiksust õpilase individuaalsuse suhtes. Õpilasel võis isegi annet olla, kuid seda ei arendatud. Minu arvates ei ole sellistel lastel tulevikus mingeid väljavaateid. Ning siis ma otsustasin, et kui minust saab õpetaja, siis aitan lastel nende võimeid arendada ning selles suunas ka aktiivselt tööd teha. Narva kolledži valisin ma välja seepärast, et siin oli olemas **täpselt mind huvitav eriala** ning minu tuttavad soovitasid kolledžit kui head õppeasutust.

Võin öelda, et kolledž täitis minu ootused täielikult. Õppida siin on palju huvitavam kui koolis. Mul jääb palju vaba aega selleks, et tegeleda loominguliste asjadega – joonistamisega. **Palju on huvitavaid õppeaineid** - psühholoogia, pedagoogika jt. Ka kollektiiv on väga sõbralik.

Narva kolledži erialad

Rakenduskõrgharidusõpe

NOORSOOTÖÖ

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 4 aastat
Eesmärk: valmistada ette noorsootöö spetsialist, kes oskab planeerida, juhtida, hinnata ja arendada noorsootööd ning -poliitikat; suudab arendada noorte omaalgatust ja -vastutust ning luua vastava keskkonna. Noorsootöö spetsialist saab mitmekülgse ettevalmistuse tööks nii eesti kui ka vene keeles.

Lõpetamisel Tartu Ülikooli rakenduskõrghariduse diplom koos akadeemilise õiendiga.

Õpinguid on õigus jätkata magistriõppes.
Õppekeel: eesti keel, sissejuhatav eesti keele õpe.
Sisseastumiseksamid: *eesti kooli lõpetanutele*: emakeele kirjand – riigieksam (30), võõrkeel – inglise, saksa, prantsuse või vene keel - riigieksam (70);

vene kooli lõpetanutele: emakeele kirjand – riigieksam (30), eesti keel teise keelena – riigieksam (50), võõrkeel – saksa, inglise või prantsuse keel - riigieksam (20). Riigieelarvelisele õppekohale vastuvõtu lävend on 65,0. Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõtu lävend on 50,0.

Avatud ülikoolis: akadeemiline test ja eesti keele kirjalik test

KOHALIKU OMAVALITSUSE KORRALDUS

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 3,5 aastat
Eesmärk: valmistada ette mitmekülgsete teadmistega spetsialiste tööks riigiasutustes või mittetulundussektoris ning avalikus sektoris, suunaga kohalikele omavalitsustele. Stuudiumi jooksul saadakse teadmised avalikust haldusest, regionaalsest arengust, Euroopa Liidust, majandusest, õigusest ja projektijuhtimisest. Praktilist töökogemust ja oskusi tööks omandatakse praktikal kohalikes omavalitsustes, riigiasutustes või mittetulundussektoris. Lõpetamisel Tartu Ülikooli rakenduskõrghariduse diplom koos akadeemilise õiendiga. Õpinguid on õigus jätkata magistriõppes.
Õppekeel: eesti keel, sissejuhatav eesti keele õpe.
Sisseastumiseksamid: *eesti kooli lõpetanutele*: emakeele kirjand – riigieksam (30),võõrkeel – inglise, saksa, prantsuse või vene keel - riigieksam (70);

vene kooli lõpetanutele: emakeele kirjand – riigieksam (30), eesti keel teise keelena – riigieksam (50), võõrkeel – saksa, inglise või prantsuse keel - riigieksam (20). Riigieelarvelisele õppekohale vastuvõtu lävend on 70,0. Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõtu lävend on 50,0.

Avatud ülikoolis: akadeemiline test ja eesti keele kirjalik test

Bakalaureuseõpe

KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA (VENE ÕPPEKEELE BAASIL)

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 3 aastat
Eesmärk: valmistada ette mitmekülgsete teadmistega koolieelse lasteasutuse õpetajaid, kes on võimelised kujundama lapse arenguks soodsa vaimse ja füüsilise keskkonna, vajalikud õppimis- ja tööharjumused ning nõustama lapsevanemaid kasvatusküsimustes. Õpingute vältel õpitakse psühholoogiat, pedagoogikat, filosoofiat, informaatikat, Eesti kultuuri ning ajalooga seotud aineid, üht võõrkeelt ja eesti keelt. Õpinguid on õigus jätkata magistriõppes.
Sisseastumiseksamid: vene keel võõrkeelena – riigieksam (12,5) või eesti keel teise keelena - riigieksam (12,5), kutsesobivuskatse- sisseastumiseksam (50), emakeele kirjand - riigieksam (25), võõrkeel - inglise, saksa või prantsuse keel - riigieksam (12,5).

Riigieelarvelisele õppekohale vastuvõtu lävend on 70,0. Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõtu lävend on 50,0.
Avatud ülikoolis: kutsesobivuskatse ja eesti keele kirjalik test.

HUMANITAARAINED VENE ÕPPEKEELEGA PÕHIKOOLIS

Õppevorm: päevane
Õppeaeg: 3 aastat
Eesmärk: anda ainealased teadmised kahe aine õpetamiseks põhikoolis, kusjuures üks õppeainetest on eesti keel teise keelena või inglise keel. Teise erialana saab õppida: ajalugu ja ühiskonnaõpetus (5.-9.klass), vene keel võõrkeelena (1.-9. klass) , inglise keel (1.-9. klass), eesti keel teise keelena (1.-9.klass). Üliõpilased kirjutavad lähtuvalt oma teaduslikust huvist bakalaureusetöö. Lõpetamisel bakalaureusediplom koos akadeemilise õiendiga. Õpinguid on õigus jätkata magistriõppes.
Sisseastumiseksamid: eesti keel teise keelena erialal
eesti õppekeelega kooli lõpetanutele: emakeele kirjand - riigieksam (75), võõrkeel - inglise, saksa, prantsuse või vene keel - riigieksam (25);
vene õppekeelega lõpetanutele: eesti keel teise keelena – riigieksam (50), emakeele kirjand - riigieksam (25), võõrkeel - inglise, saksa või prantsuse keel - riigieksam (25)

inglise keele erialal: inglise keel - riigieksam (50), emakeele kirjand - riigieksam (25), võõrkeel - inglise, saksa, prantsuse või vene keel - riigieksam (25).

Riigieelarvelisele õppekohale vastuvõtu lävend on 70,0. Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõtu lävend on 50,0.

MAJANDUSTEADUS

Õppevorm: avatud ülikool
Õppeaeg: 3 aastat
Eesmärk: õppekava eesmärgiks on anda akadeemilise majandushariduse alused ja pädevus töötamiseks üldiseid majandusalaseid teadmisi nõudvatel ametikohtadel. Alusõppes saadakse laialdased teadmised teistest sotsiaalteadustest (õigus, sotsioloogia, sotsiaalpsühholoogia). Erialaõpe kaugõppes suunatud rahanduse ja arvestuse ning juhtimise ja turunduse spetsiifiliste teadmiste omandamisele. Pärast lõpetamist on võimalus jätkata spetsialistikoolitust majandusmagistri kraadi saamiseks.
Õppeteenustasu: 20 000 krooni õppeaastas 30 AP kohta.
Sisseastumiseksam: akadeemiline test.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe

KLASSIÕPETAJA (VENE ÕPPEKEELE BAASIL)

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 5 aastat
Eesmärk: valmistada ette mitmekülgsete teadmistega klassiõpetajaid, kellel on terviklik maailmapilt ning kes on võimelised kujundama õppimiseks ja õpilase arenguks soodsa keskkonna. Klassiõpetaja on võimeline õpetama 1.- 6. klassis enamikku õppeaineid oma klassis. Kolledži lõpetamisel saadakse magistridiplom.
Sisseastumiseksamid: vene keel võõrkeelena – riigieksam (12,5) või eesti keel teise keelena - riigieksam (12,5), kutsesobivuskatse- sisseastumiseksam (50), emakeele kirjand - riigieksam (25), võõrkeel - inglise, saksa või prantsuse keel - riigieksam (12,5).

Riigieelarvelisele õppekohale vastuvõtu lävend on 70,0. Riigieelarvevälisele õppekohale vastuvõtu lävend on 50,0.
Avatud ülikoolis: kutsesobivuskatse ja eesti keele kirjalik test.

Õppeteenustasu bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes riigieelarvevälisel õppekohal 18000 krooni õppeaastas, v.a. majandusteadus.

Magistriõpe

KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA (VENE ÕPPEKEELE BAASIL)

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 2 aastat
Eesmärk: Valmistada ette mitmekülgsete teadmistega koolieelse lasteasutuse juhte korraldamaks koolieelse lasteasutuse tööd ja nõustama lapsevanemaid kasvatusküsimustes.

2002.a. alushariduse pedagoogi eriala bakalaureuseõppesse vastuvõetud üliõpilased võivad valida põhikooli I astme õpetaja eriala. Õpitakse kasvatus- ja haridustöö organiseerimist. Sooritatakse pedagoogiline praktika lasteaedades. Õpingud lõpevad kahe magistrieksami sooritamisega. Õpingute lõpetanutele omistatakse haridusteaduste magistrikraad.

HUMANITAARAINETE ÕPETAJA VENE ÕPPEKEELEGA PÕHIKOOLIS

Õppevorm: päevane ja avatud ülikool
Õppeaeg: 2 aastat
Eesmärk: anda ettevalmistus tööks põhikooli I, II või III astme mitme aine õpetajana. Eriala on mõeldud bakalaureusekraadiga või sellele vastava haridustasemega isikutele, kusjuures peab olema omandatud ühe aine õpetamiseks vajalikud teadmised vähemalt mahus 32 AP ning haridusteaduste alusmoodul vähemalt mahus 12 AP ja töötavatele õpetajatele, kes soovivad juurde õppida ühe õppeaine õpetamist põhikoolis või gümnaasiumis. Õppekava maht on 80 AP. Päevases õppes omandatakse vajalikud teadmised psühholoogiast, pedagoogikast ning kolmanda eriala õpetamiseks (eesti keel teise keelena, inglise keel, vene keel võõrkeelena, ajalugu ja ühiskonnaõpetus). Olenevalt valitud erialadest läbitakse kolme aine õpetaja aine-metoodiline tsükkel ja sooritatakse pedagoogiline praktika. Magistriõpe lõpeb 2 magistrieksamiga, töötavatel õpetajatel magistritöö kaitsmisega. Lõpetamisel saadakse magistridiplom koos akadeemilise õiendiga.
Sisseastumiseksamiks magistriõppesse kandideerijaile on erialane kutsesobivuskatse, mis koosneb keeleoskuse kontrollist ja esseest.

Essee kirjutatakse pedagoogilisel, hariduselu ja/või pedagoogikat puudutaval teemal emakeeles.

Inglise keele erialal toimub inglise keele oskuse, teistel erialadel eesti keele oskuse kontroll.

Õppeteenustasu magistriõppes riigieelarvevälisel õppekohal 20 000 krooni õppeaastas.

Uut sisseastumistingimustes 2005. õ. a.

Tartu Ülikoolis rakendatakse lävendi alusel vastuvõttu riigieelarvelistele ja riigieelarvevälistele õppekohtadele. Kõik üliõpilaskandidaadid, kellel riigieksamite tulemuste põhjal arvutatud punktisumma on võrdne või suurem soovitud erialale astumiseks nõutavast punktisummast, saavad asuda õppima tasuta või tasulisel õppekohal Tartu Ülikoolis.

Sisseastumiseks vajalikud eksamid võivad olla riigieksamid või sisseastumiseksamid. Igale eksamile on määratud osakaal. Iga üksiku eksami maksimumtulemus on 100. Maksimaalne eksamite punktisumma on samuti 100. Oma lõpliku punktisumma teada saamiseks tuleb antud eksami tulemus korrutada läbi vastava osakaaluga ja jagada läbi sajaga, nii saadud arvud tuleb liita.

Täpsemat informatsiooni vaata siin
www.ut.ee/sisseastumine/bakalaureus/tingimused
http://www.ut.ee/28278

Dokumentide esitamine

Päevane õpe

- **27. juunist 22. juulini** – noorsootöö, kohaliku omavalitsuse korraldus, humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis (eesti keel, inglise keel)
- **27. juunist 6. juulini** – klassiõpetaja, koolieelse lasteasutuse õpetaja, humanitaarainete õpetaja vene õppekeelega põhikoolis

Avatud ülikool

- **27. juunist 22. juulini**
- **15. augustist 26. augustini**

Dokumentide vastuvõtt: tööpäevadel 10.00-16.00

- Narva kolledžis, Kerese 14 Narva või
- Tartu Ülikooli peahoones, Ülikooli 18 Tartu.

Sisseastumiseksamid

- päevasesse õppesse kandideerijaile toimuvad perioodil 07.07.-14.07.2005
- avatud ülikooli kandideerijaile 27.08.2005.

Nõutavad dokumendid

- avaldus
- keskharidust tõendav dokument (originaal ja koopia) või kinnitatud ärakiri
- päevasesse õppesse kandideerijal riigieksamitunnistus (originaal ja koopia) või kinnitatud ärakiri
- isikutunnistus või pass (originaal ja isikukoodiga lehekülje koopia)
- Eestis vene õppekeelega kooli lõpetanul, kes ei ole sooritanud eesti keele kui teise keele riigieksamit, eesti keele kesktasemeeksami tunnistus või tõend nimetatud eksami sooritamise kohta.
- töötaval õpetajal riigieelarvelisele õppekohale kandideerides õiend õpetajana või erialal töötamise kohta, kus on märgitud mis ajast ja millisel ametikohal sisseastuja töötab, milliseid aineid õpetab ja milline on nädala koormus.

Kolledž õppejõudude pilgu läbi

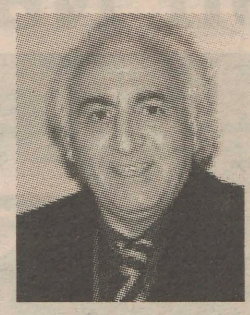

Rafik Grigorjan
kolled•i ühiskonnateaduste dotsent (cand. hist.)

Kolledžil, asudes paljude kultuuride ja keelte ristumiskohas, on oluline roll multikultuurilise hariduse kogemuse õpetamisel Eestis.

Diana MAISLA
eesti keele õppejõud

Kolledž – see on rahvusvaheline kollektiiv, kaasaegne töökeskkond ja meeldiv töökultuur. Kõik tööasjad ajan eesti keeles. Rõõmsameelset ja energilist vene kooli lõpetanut on hea õpetada, sest ta teab täpselt, et ta peab õppima, sest see on prestiižne ja ilma eesti keele oskuseta Eestis head tulevikku loota ei saa.

Liina KÄÄR
TÜ Pärnu Kolled•,
sotsiaaltöökorralduse lektoraat, assistent

Narvas oli ja on igati meeldiv õpetada. Minu jaoks eriti väärtuslik kogemus, kuna enne teadsin Narvast väga vähe ja vene rahvusest tudengitest/inimestest veel vähem. Nüüd juba midagi tean ja isegi vene keelt julgen kasutada - nii õigesti või valesti kui see ka välja tuleb:)

Alexander WOLTERS
Robert Bosch Stiftung`i lektor, Saksamaa

Milline on kolledži tulevik aastal 2025? Euroopa Liidu kirde välispiiri moodsaim kõrgkool, kus on 40% välisüliõpilasi. Põhiliselt on need üliõpilased muidugi Vene Föderatsioonist, Kesk-Euroopast ja Skandinaaviast, ka mõned üliõpilased Lääne-Euroopast. Narva kolledžit iseloomustavad heatasemelised bakalaureuse- ja magistriõppekavad ning tihe side emaülikooliga. Tartust tullakse siia hea meelega nii õppima kui ka õpetama.

Mart NUTT
Riigikogu liige, Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni liige

Positiivne on, et kolledž jätab väga palju õppejõu otsustada, mis kindlasti annab võimaluse paindlikult käsitleda õppeainet.

Täiendkoolitus on kolledžile oluline

Tatjana BABANSKAJA
Tatjana.Babanskaja@ut.ee
õppekorralduse peaspetsialist

Kolledž jätkab endiselt tööd haridusasutuste spetsialistide täiendkoolituskeskusena. Kolledži baasil tõstavad oma erialast kvalifikatsiooni üldhariduse- ning erikoolide ning koolieelsete lasteasutuste juhatajad, pedagoogid, logopeedid, psühholoogid ja sotsiaaltöötajad. Eelmisel aastal toimusid esimest korda 320-tunnise mahuga kursused eripedagoogidele, kes töötavad erivajadustega lastega. Esimest korda õpib pika-ajalisel koolitusel grupp kutseõppekeskuste õpetajaid. Traditsiooniliselt sõidavad siia Herzeni nimelise Venemaa Riikliku Pedagoogilise Ülikooli ning Pihkva Riikliku Pedagoogilise Instituudi õppejõud, kes tutvustavad vene kirjanduse ning kunsti uudisteoseid.

Möödunud 2004. aasta jooksul osales kolledži organiseeritud täiend- ning ümberõppekoolitustel, seminaridel ning õppepäevadel üle 1500 inimese.

Lisainfo:
www.narva.ut.ee/kursused/

Erika Kruup
Kohtla-Järve Meditsiinikooli direktor, täienduskoolitusel osaleja

Meeldis see, et oli kodule suhteliselt lähedal; et ei saanud kuidagi "läbivedada", vaid pidi selleks ka vaeva nägema. Lõputööde kaitsmine autoriteetse komisjoni ees tõstis kursusel läbitu olulisust ja kvaliteeti - suur tänu juhile igapäevatöös vajalike teadmiste eest! Hea tunde jättis õpetajate ja kolledži juhtkonna tähelepanelik ning hooliv suhtumine õppijatesse.

Avatud ülikool - avatud tulevik

Jana TONDI
Jana.Tondi@ut.ee
Narva kolledži avatud ülikooli peaspetsialist

Tänane elukeskkond nõuab inimestelt pidevat eneseharimist, elukestva õppe läbiviimise üks paindlik ja sageli just seetõttu ainuvõimalik vorm on aga kaugkoolitus, mille mitmekesiseid võimalusi saab kasutada **Avatud ülikoolis**.

Avatud õppe all peetaksegi silmas eelkõige **paindlikku õppimisvõimalust**, mis kaotab õppimisel geograafilised, sotsiaalsed ja ajalised piirangud. Avatud ülikooli kaudu õppimise motiiviks on tavaliselt kutse- või ametialane enesetäiendamine, isiksuse arendamine, huvi mingi valdkonna vastu või lisaeriala omandamise soov. Tasemekoolitusse tulevad õppima inimesed, kes soovivad omandada kõrgharidust, jätkata katkenud õpinguid või õppida uut eriala.

Avatud ülikool teenibki ennekõike nende õppijate huve, kes soovivad õppimise kõrval ka töötada. Õppetöö toimub avatud ülikoolis reeglina sessioonidena kaks korda kuus reedest laupäevani, harvem pühapäevani. Enamik tudengeid töötab omandataval erialal. Suureneb nende üliõpilaste arv, kes jätkavad kolledži lõpetamise järel õpinguid magistriastmes TÜ-s või mujal.

Mitmekesisus ja paindlikkus on olulised Avatud ülikooliga seonduvad märksõnad, kuid mitte ainult – tähtis on, millise **kvaliteediga** õpet saadakse. Kvaliteet on tähtis ja seda aitavad saavutada kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistid, kes on koondunud ülikoolide juurde. Avatud ülikool pakub seega võimalust õppida ja osa saada ülikooli infrastruktuurist, valida endale meelepärane maht, aeg ja tempo.

Narva kolledži avatud ülikool pakub 2005/2006 õppeaastal võimalust:

1. *õppida bakalaureuseastmel* koolieelse lasteasutuse õpetajaks või klassiõpetajaks
2. *kujundada arusaama* majanduse eri aspektidest, kohaliku omavalitsuse korraldusest või noorsootööst
3. *omandada haridusteaduste magistrikraad* koolieelse lasteasutuse õpetaja, klassiõpetaja või humanitaarainete õpetaja vene õppekeelega põhikoolis (eesti keel/inglise keel) erialal
4. *osaleda* erinevatel loengutel ja koolituskursustel.

Täpsem teave meie koduleheküljel: www.narva.ut.ee/av/ või telefonil 35 60 608

Olete oodatud tutvuma, lisateavet hankima ning sobivuse korral kindlasti meiega ühinema – **koos on hõlpsam õppida** ja seeläbi oma eesmärke saavutada!

Andrus TINT
avatud ülikooli üliõpilane
kohaliku omavalitsuse korraldus - 1. õppeaasta

Paljud 90.-te alguses riigiteenistusse asunud ametnikud olid keskharidusega. Nende hulka kuulun ka mina.

Nüüd on aga olukord selline, et edasiseks tõusuks ametiredelil on vajalik kõrgharidus ning sellel eesmärgil sai ka Narva kolledžisse astutud.

Arvan, et ei hariduse kvaliteedilt ega ka õppetöö korralduse poole pealt ei ole suurt vahet, kas õpid Tallinnas, Tartus või siin Narvas. Ootasin mõnusaid kursusekaaslasi ja huvitavat õppetööd, mis ka täitunud on. Ja veel! Tegelikult on töö kõrvalt õppida parajalt raske!

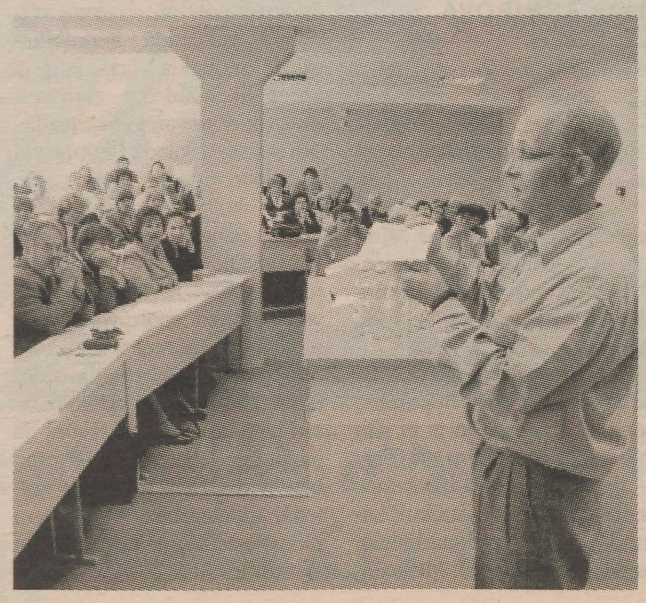

Tatjanapäev – vene üliõpilaste püha on Narva kolledžis au sees

Darja FEDORENKOVA
dafnyf@yahoo.com
alushariduse pedagoog – 4. õppeaasta

Igal aastal, jaanuarikuu kahekümnenda kuupäeva paiku, tähistab Narva kolledž Tatjanapäeva, mida muuseas üle terve Eesti tähistavad ainult Narva tudengid. Arvatavasti sellepärast, et vene üliõpilaskonnale on see traditsiooniline püha väga hingelähedane, peale selle toimub samaaegselt esmakursuslaste tudengiks pühitsemine.

Tudengielu on tormiline, seetõttu on iga hetk sellest meile kallis. Võtke juurdlev mõistus, uskumatu fantaasialend ja vapustav leidlikkus ning segage need kokku ohjeldamatu energia ja spetsiifilise huumoriga, siis ongi ta teil käes – tudengielu.

Sel aastal otsustati pühitsemistseremooniale ja tõrvikurongkäigule lisaks tuua midagi uut. Sündiski mõte: "Pühitsegem Rootsi lõvi tudengiks!" oli kellegi ettepanek. "Jah, ja hiljem Lenin ka!" järgnes nali. Nali naljaks, kuid esimene mõte hakkas tudengitele meeldima ning seepärast otsustati see teoks teha. Kahjuks ei osanud tulevased "taltsutajad" ette näha, et ei möödu nädalatki, kui teade eelseisvast üritusest tekitab suure segaduse. Te võib olla mõtlete nüüd, et kogu kiremöll hakkas keerlema lõvi ümber ja tudengite häbematud plaanid hämmastasid muinsuskaitsjaid. Paraku jäi loomade kuningas hoopis teise käskija/valitseja varju. Tudengid polnud veel valmis õmmelnud lõvile mõeldud teklit, kui ajakirjanduses levis informatsioon, justkui sooviksid nad tudengiks pühitseda V. Leninit. Peale selle räägiti, et seoses sündmusega tuuakse Iljitši ausammas kolledži juurde.

Mida küll selle kohta öelda võiks? Ajalehed kiirustasid sellelaadse avaldusega. Kuid Rootsi lõvi sai tekli. Lõvi jaoks mõeldi eraldi välja isegi vanne. Nii asetabki julge tudeng Mihhail Kuzub lõvile pähe tekli ja samal ajal süttivad taevas ilutulestiku tulelilled. Sellele järgnes šampus ning hulganisti pilte koos äsjavalitud "tudengiga". Hiljem suundusid kõik ürituse pidulikule osale kindlusesse, kus leidis aset juba teine tseremoonia – esmakursuslaste tudengiks pühitsemine.

Mis aga saab Leninist? Seisab endiselt omal kohal. Kuid kes teab, mis vembuga võib hakkama saada üks rahutu tudeng. Kõigepealt pühitseb tudengiks Rootsi lõvi, hiljem Iljitši, sest kolmevärvilise mütsikese all on ju kõik kivist ebajumalad/iidolid võrdsed. Praegu aga jääb kauaoodatud Tatjanapäeva ainsaks muutumatuks "koostisosaks" igal aastal juurde tulevad uued inimesed, kelle sooviks on omandada kõrgharidus – uueks esmakursuslaseks võid saada ka sina!

Narva kolledž – minu aken maailma

Diana ARHIPOVA
nc123@yt.ee
klassiõpetaja - 2. kursus

Ega ilmaasjata räägita, et tudengiaastad on elu parimad aastad. Need ei ole ainult uued tutvused, millest paljud kasvavad üle tugevaks sõpruseks või hoopis armastuseks, mitte ka uued teadmised ja oskused, ega uus, täiskasvanu iseseisva elu hindamatu kogemus, vaid ka uued kohad, võib isegi öelda, et reisid ja rännakud.

Paljude välistudengite õppimise aeg on tihedalt seotud maailma rändamisega. Ei tohiks arvata, et keskmise sissetulekuga noore inimese jaoks Eestis on see vähetõenäoline. Neile, kes tulevad siia õppima teistest linnadest, kujuneb Narva esimeseks reisiks, ka ülejäänud järgnevad kindlasti. Peaaegu kahe aasta jooksul siin klassiõpetaja eriala õpitud ajast olen tänu õppeprogrammile saanud olla paljudes Eestimaa kohtades, järgmisel õppeaastal aga planeeritakse sõitu välismaale.

Õpetaja on oma ametikohustuste tõttu sunnitud olema eeskujuks, selleks ei pea endast kujutama ainult etaloni kommetest ja eluviisidest, vaid peab muutuma paindlikuks, pidevalt ennast täiendavaks inimeseks, kel on lai silmaring ning oskus näha ja kuulda ümbritsevat. Osa sellest annab kõrgharidus, osa tuleb arendada iseseisvalt, tuginedes näiteks nendele võimalustele, mida pakuvad antud eriala raames olevad ained.

Mõni sõidab loodusõpetuse praktikale, külastades Eestimaa looduse kõige ilusamaid ja haruldasemaid nurgakesi, teine õpib mõnda aega Pihkva ülikoolis, keegi teeb pedagoogilise praktika ära TPÜ Haapsalu kolledžis, teine külastab omal algatusel teisi õppeasutusi kas kodu- või välismaal, kõikvõimalike üliõpilasvahetusprogrammide kaudu, kus Tartu Ülikooli tudengil on palju võimalusi.

Võimalused on alati olemas ja alustada tasuks väiksematest (kui nad mõnele sellistena näivad), nendele järgnevad viivitamatult ka suuremad. Võimalused peidavad end seal, kus ise ei oskakski märgata, küll on aga alati tähtis hoida ja kasvatada oskust mitte ainult vaadata, vaid ka näha. See, kallid abituriendid, ei puuduta ainult teie edasise õppimise võimalusi, vaid ka paljusid teisi valikuid, mis teil kunagi tuleb teha.

Kohtumiseni kolledžis!

«Dixi»: kolledži tudengite ajaleht

Darja FEDORENKOVA
dafnyf@yahoo.com
alushariduse pedagoog – 4. õppeaasta

Kui palju on maailmas erinevaid ajalehti? Kümneid tuhandeid? Sadu tuhandeid? Miljoneid? Igaühel neist on oma eesmärk, oma ülesanne.

"Ajaleht - see on ajaloo sekundiseier", ütles tuntud saksa filosoof A.Schopenhauer, ja tal oli õigus: sest mis need muud, kui sekundid, minutid, tunnid - ühesõnaga aeg - on kõige hinnalisemad üliõpilase elus? Tudengid omakorda on aga ühed olulisemad nn. haamrikesed ajaloo sepikojas.

Seepärast nägi sel kevadel ilmavalgust Narva kolledži oma tudengite ajaleht nimega "Dixi" (mis tõlkes ladina keelest tähendab "Ma olen kõik öelnud").

"Dixi"on mitmekeelne ajaleht, mille vahendusel suhtlevad tudengid omavahel, edastavad üksteisele tähtsat informatsiooni, saavad administratsioonilt kommentaare kolledžis toimuvate sündmuste kohta. Samas on "Dixi" ka tudengite eneseväljendamisvahend, kuna selles avaldatakse tudengite töid: fotosid, joonistusi.

Kui teil on, mida "Dixi" vahendusel tudengitele öelda, siis kirjutage ajalehe toimetajatele elektronposti aadressidel: dafnyf@yahoo.com, nc123@ut.ee.

Tudengid tähistavad kolledži sünnipäeva 2.-6. maini spordivõistlustega

Diana ARHIPOVA
nc123@yt.ee
klassiõpetaja – 2. õppeaasta

Kõrgem akadeemiline haridus, loengud, ülikool…. Millised assotsiatsioonid teil tekivad seoses nende sõnadega? Minu peas kangastuvad loengute saalid, professorid, suured raamatukogud pikkade tarkade raamaturidadega … Kuid!!!

Ei tasu arvata, et elu ülikoolis - see on ainult õppimine, loengud, konspektid ja et siin pole kohta spordile ja aktiivsele ajaveetmisele. Ühiselamus elades võib aega kasulikult kasutada, mängides lauatennist, peetakse ka turniire. Meie üliõpilastel pole mitte ainult võimalus külastada aeroobikatrenni, mängida võrk-, jalg- ja korvpalli, vaid ka aktiivselt osaleda erinevatel võistlustel.

Kutseid osaleda erinevatel võistlusmängudel tuleb palju. Narva kolledži jalgpallivõistkond osaleb Tartu Ülikooli võistlustel. Iga-aastaste Narva tudengipäevade raames toimuvad mitmed spordivõistlused, millest võtavad osa ka teised õppeasutused ja organisatsioonid. Sellel aastal võisid üliõpilased näidata oma oskusi võrk- ja jalgpallis, piljardimängus ning bowlingus. Mais toimuvad kolledži kuueaastase sünnipäeva pidustused hõlmavad endas ka spordivõistlusi.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 23 апреля 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOL TASUTA

Специальный выпуск Нарвского колледжа

Приходи учиться на дневном отделении или в открытом университете

Фото Ирины КИВИМЯЭ

Прикладное высшее образование:

- **Специалист по работе с молодежью**
- **Организация работы местного самоуправления**

Обучение на степень бакалавра:

- **Педагог детских дошкольных учреждений** (на базе русского языка)
- **Гуманитарные предметы в основной школе с русским языком обучения** (первая специальность эстонский язык как второй или английский язык) (только на дневном отделении)
- **Экономические науки** (только в открытом университете)

Интегрированное обучение на степень бакалавра и магистра:

- **Классный учитель** (на базе русского языка)

Обучение на степень магистра:

- **Педагог детских дошкольных учреждений** (на базе русского языка)
- **Преподаватель гуманитарных предметов в основной школе с русским языком обучения** (эстонский язык как второй, английский язык; только на дневном отделении: русский язык как иностранный, история и обществоведение)

НКТУ посвящается

Судьба мне очень угодила,
Я в Нарвский колледж поступила!
Открылись мне науки врата,
Виват и браво, Альма Матер!
Я славлю мой НКТУ
За мудрость, дружбу, знаний свет,
Здесь я всегда найти смогу
Ответ, поддержку и совет,
И выбор нужного пути,
Которым в жизни мне идти!
Наш колледж - это дружный дом,
Студентом быть почетно в нем!
Ну а когда придут другие,
То как и мы они полюбят
Все те года, что золотыми
С тоскою называться будут!

Анна ЛУКЬЯНЕЦ
Педагог детских дошкольных учреждений, 1 год обучения

Нарвский колледж

- **Начал свою работу в 1999 году**
- **Более 800 студентов на дневном отделении и в открытом университете**
- **1500 участников курсов повышения квалификации в 2004 году**

Нарвский колледж Тартуского университета - колледж старейшего и крупнейшего университета Эстонии, позволяет жителям северо-восточной Эстонии получить высшее академическое образование со знаком качества Тартуского университета, развивает и сохраняет академические традиции и важнейшие общественные ценности. Высокую конкурентоспособность на рынке труда обеспечивают студентам основанное на мощной научной базе академическое образование и багаж широких междисциплинарных знаний.

Помимо преподавателей колледжа свои знания студентам передают профессора из Тартуского университета, а также иностранные лекторы из России, Германии, Америки. Колледж тесно сотрудничает в сфере образования с Псковским государственным педагогическим университетом, Санкт-Петербургским педагогическим университетом им. Герцена, Вильяндиской академией культуры, центром повышения квалификации Хельсинского университета в Коувола.

Нарвский колледж играет роль центра культуры, организовывая открытые лекции, концерты и выставки. Традиционными стали весенняя книжная ярмарка и интерактивные выставки, знакомящие с достижениями в области образования и науки. Многие появившиеся и развитые в стенах колледжа идеи активно способствуют развитию Нарвы, помогая создавать современную и лучшую для людей жизненную среду.

Уважаемые абитуриенты!

Каждый год, когда наступает весна, я вспоминаю время, когда сама заканчивала среднюю школу. Я думаю о том, какой выбор я тогда сделала. Сегодня же вы стоите перед выбором, что делать дальше, что и где изучать, кем стать. Это один из самых трудных выборов в жизни. Выбирайте смело! И что очень важно, выбирайте сердцем. И знайте, что если вы и ошибетесь, то «работа над ошибками» тоже возможна. Мы ведь учимся на протяжении всей жизни.

Тартуский университет – это одна большая возможность. Нарвский колледж – это маленькая возможность внутри большой. Почему Нарва? Во-первых, колледж достаточно небольшой, потому вы и ваше образование находится здесь под более пристальным присмотром. Во-вторых, колледж молодой и быстро развивающийся, и вы сможете сказать свое слово в этом процессе. В-третьих, Нарва – это город, который быстро меняется, и вы сможете этому поспособствовать. Приходите и сами убедитесь!

Ни пуха, ни пера на экзаменах.
Держу за вас кулаки,
директор колледжа Катри РАЙК.

Новое здание колледжа в 2007 году

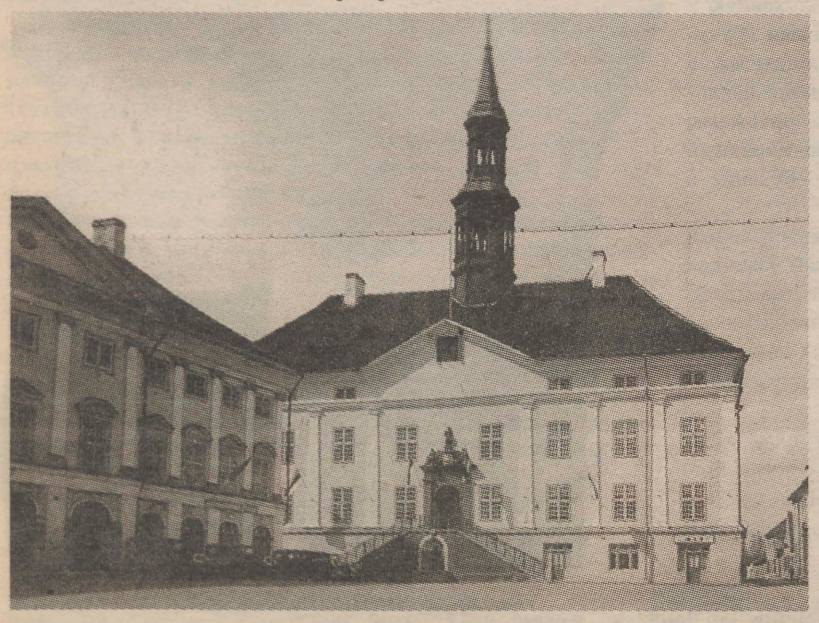

Осенью 2007 года колледж переедет в новое, предоставляющее современные условия обучения здание, которое возводится при поддержке Эстонского государства и структурных фондов Европейского Союза в историческом центре Старого города по соседству с Ратушей. Те, кто поступит в колледж в 2005 году, заканчивать свое обучение будут уже в новом здании, которое, несомненно, будет намного удобнее нынешнего здания.

Строительство колледжа рядом с Ратушей - это первый реальный шаг к тому, чтобы оживить Старый город. Новое здание приведет в Старый город как студентов - будущее города - так и горожан и туристов.

- В декабре в Нарвской ратуше при участии колледжа был проведен **Нарвский Фокус-семинар**, в ходе которого будущее Нарвы обсуждали как премьер-министр, так и члены Рийгикогу, уездный старейшина и др.

- В октябре при участии колледжа в ратуше Нарвы был проведен семинар **"Старый город Нарвы - прошлое, настоящее, будущее"**. Темой для обсуждения стало будущее города Нарва.

Tartu Ülikooli Narva Kolledž • www.narva.ut.ee • college@narva.ut.ee • Telefon 356 0608 • Kerese tn. 14, 20304 Narva

Что думают студенты о Нарвском колледже

Анна ЭЛОНЕН
Классный учитель - 1 год обучения

Я выбрала специальность классный учитель, во первых, потому, что у меня целая семейная линия учителей – мама и бабушка. Во-вторых, я столкнулась в детстве с негативным отношением педагогов к детям, с их равнодушием к индивидуальности учеников. И я решила, что если стану учителем, то буду помогать детям развивать их способности и активно работать в этом направлении. Нарвский колледж я выбрала потому, что здесь как раз была интересующая меня специальность, а также знакомые рекомендовали колледж как хорошее учебное заведение.
Можно сказать, что колледж полностью оправдал мои ожидания. Учиться здесь интереснее, чем в школе. Много интересных предметов – психология, педагогика и др. Да и коллектив очень дружный.

Галина ПАЛИЛОВА
Гуманитарные предметы в основной школе (эстонский язык) - 2 год обучения

Колледж создает благоприятные условия для обучения: имеется удобный компьютерный класс, всегда можно недорого распечатать или скопировать нужные материалы, в библиотеке доступно большинство нужной для учебы литературы.

Евгения НЕВОНЕН
Гуманитарные предметы в основной школе (английский язык) - 3 год обучения

На мой взгляд, лекции в колледже читаются на высоком уровне, особенно предметы, касающиеся английского языка, что свидетельствует о должном уровне подготовки преподавателей. Особенно нравится то, что у студентов есть возможность дополнительно изучать языки факультативно (немецкий, шведский, English club). Одним из плюсов колледжа могу назвать доступность информации на моем родном языке – русском. Важным для себя я считаю то, что во время обучения в колледже интерес к выбранной мною специальности отнюдь не пропал.

Анна РОМАНЕНКО
Специалист по работе с молодежью – 1 год обучения

Когда меня спрашивают, каково мне учиться в колледже, у меня возникают лишь положительные эмоции. Разнообразная жизнь вне лекций: аэробика, волейбол, дискотеки в «Студиозусе». Немного было странно сначала на эстонском слушать лекции и пугало как сдавать на неродном языке экзамены, но теперь это отступило на задний план. Вижу, что могу справиться, а это, наверное, - самое главное. Специальность очень интересная. Постоянно какие-то поездки, семинары, участие в мероприятиях. Приятно поразило то, что в колледже совсем другие отношения между лекторами и студентами. Здесь это больше похоже на сотрудничество и если у тебя не совсем получается свое задание, то можешь попросить помощи.

Наталья СИЛКИНА
Организация работы местного самоуправления - 1 год обучения

Нарва для меня была запасным вариантом, так как в основном хотела учиться в Таллинне на «Административной работе» - специальности, схожей с моим нынешним обучением. Всегда было желание помогать людям, но специальность врача, психолога и адвоката просто не для меня. Выбор пал на Нарвский колледж. Кстати, хотелось даже просто поэкспериментировать, смогу ли я учиться на эстонском языке, да еще и на совершенно новой специальности. Теперь, слушая отклики бывших одноклассников о других высших школах и университетах, понимаю, что совершенно не разочарована в своем выборе! Эксперимент удался!

Елена ЕМЕЛЬЯНОВА
Студентка Псковского педагогического государственного университета
Английская филология

Я люблю узнавать что-то новое: новые языки, новую культуру. Поэтому поездка и возможность на протяжении года обучаться в НКТУ стала для меня отличным шансом не только узнать культуру Эстонии, язык, но и проверить свои уже имевшиеся знания и опыт.
В начале года меня все спрашивали, как мне тут учится, есть ли отличия? Отличия, бесспорно, есть, и об этом рассуждать можно очень долго. Я лишь скажу, что в некоторой степени тут учиться легче. Да и сам подход к обучению более демократичен. Например: помимо блока обязательных предметов, у студентов есть возможность изучить еще ряд предметов, которые им интересны. Это, мне кажется, одно из главных преимуществ.

Специальности Нарвского

Прикладное высшее образование

СПЕЦИАЛИСТ ПО РАБОТЕ С МОЛОДЕЖЬЮ

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 4 года
Цель: подготовить специалиста по работе с молодежью, который умеет планировать, руководить, оценивать и развивать работу с молодежью, а также молодежную политику; способен развивать инициативность и ответственность у молодежи, а также создавать соответствующую среду. Специалист по работе с молодежью получает разностороннюю подготовку для работы как на эстонском, так и на русском языке. Есть право продолжить обучение в магистратуре.
Язык обучения: эстонский язык, вводное обучение эстонскому языку.
Вступительные экзамены: *для выпускников школ с эстонским языком обучения:* сочинение по родному языку - государственный экзамен (30),
иностранный язык - английский, немецкий, французский или русский языки - государственный экзамен (70);
для выпускников школ с русским языком обучения: сочинение по родному языку - государственный экзамен (30), эстонский язык как второй - государственный экзамен (50), иностранный язык - немецкий, английский или французский - государственный экзамен (20). Необходимое количество баллов для поступления на бесплатное обучение - 65,0. Необходимое количество баллов для поступления на платное обучение - 50,0.
В открытом университете: академический тест и письменный тест по эстонскому языку.

ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 3,5 года
Цель: подготовить специалистов с разносторонними знаниями для работы в государственных учреждениях, в некоммерческом и открытом секторах, в местных самоуправлениях. Есть право продолжить обучение в магистратуре.
Язык обучения: эстонский язык, вводное обучение эстонскому языку.
Вступительные экзамены: *для выпускников школ с эстонским языком обучения:* сочинение по родному языку - государственный экзамен (30),
иностранный язык - английский, немецкий, французский или русский языки - государственный экзамен (70);
для выпускников школ с русским языком обучения: сочинение по родному языку - государственный экзамен (30), эстонский язык как второй - государственный экзамен (50), иностранный язык - немецкий, английский или французский - государственный экзамен (20). Необходимое количество баллов для поступления на бесплатное обучение - 70,0. Необходимое количество баллов для поступления на платное обучение - 50,0.
В открытом университете: академический тест и письменный тест по эстонскому языку.

Обучение на степень бакалавра

ПЕДАГОГ ДЕТСКИХ ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ (НА БАЗЕ РУССКОГО ЯЗЫКА ОБУЧЕНИЯ)

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 3 года
Цель: подготовить учителей с разносторонними знаниями для детских дошкольных учреждений, которые способны создать для развития ребенка благоприятную духовную и физическую среду, привить необходимые навыки обучения и работы, а также консультировать родителей в вопросах воспитания. В ходе обучения изучаются психология, педагогика, философия, информатика, предметы, связанные с культурой и историей Эстонии, иностранный и эстонский языки. Есть право продолжить обучение в магистратуре.
Вступительные экзамены: русский язык как иностранный - государственный экзамен (12,5), или эстонский язык как второй - государственный экзамен (12,5), тест на профпригодность - вступительный экзамен (50), сочинение по родному языку - государственный экзамен (25), иностранный язык - немецкий, английский или французский - государственный экзамен (12,5).
Необходимое количество баллов для поступления на бесплатное обучение - 70,0. Необходимое количество баллов для поступления на платное обучение - 50,0.
В открытом университете: тест на профпригодность и письменный тест по эстонскому языку.

ГУМАНИТАРНЫЕ ПРЕДМЕТЫ В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ С РУССКИМ ЯЗЫКОМ ОБУЧЕНИЯ

Форма обучения: дневная
Срок обучения: 3 года
Цель: дать предметные знания для преподавания двух предметов в основной школе, при этом один из предметов - эстонский язык как второй или английский язык. В качестве второй специальности можно изучать: историю и обществоведение (5-9 кл.), русский язык как иностранный (1-9 кл.), английский язык (1-9 кл.), эстонский язык как второй (1-9 кл.). Студенты, исходя из своих научных интересов, пишут работу бакалавра. По окончании выдается диплом бакалавра вместе с академической справкой. Есть право продолжить обучение в магистратуре.
Вступительные экзамены: по специальности эстонский язык как второй
для выпускников школ с эстонским языком обучения: сочинение по родному языку - государственный экзамен (75), иностранный язык - английский, немецкий, французский или русский языки - государственный экзамен (25);
для выпускников школ с русским языком обучения: эстонский язык как второй - государственный экзамен (50), сочинение по родному языку - государственный экзамен (25), иностранный язык - немецкий, английский или французский - государственный экзамен (25).
По специальности английский язык: английский язык - государственный экзамен (50), сочинение по родному языку - государственный экзамен (25), иностранный язык - английский, немецкий, французский или русский языки - государственный экзамен (25);
Необходимое количество баллов для поступления на бесплатное обучение - 70,0. Необходимое количество баллов для поступления на платное обучение - 50,0.

ЭКОНОМИКА

Форма обучения: открытый университет
Срок обучения: 3 года
Цель: цель учебной программы - дать основы академического экономического образования и навыки для работы на местах, требующих высшего экономического образования. На начальном этапе даются обширные знания по другим социальным наукам (право, социология, социальная психология). Специализация в открытом университете направлена на приобретение специфических знаний в области финансов и учета, а также управления и маркетинга. По окончании имеется возможность продолжить обучение для получения степени магистра в области экономики.
Стоимость обучения: 20 000 крон в год (30 AP).
Вступительный экзамен в открытом университете: академический тест

колледжа

Интегрированное обучение на степень бакалавра и магистра

КЛАССНЫЙ УЧИТЕЛЬ (НА БАЗЕ РУССКОГО ЯЗЫКА)

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 5 лет
Цель: подготовить классных учителей с разносторонними знаниями, у которых целостная картина мира, которые способны создать благоприятную среду для обучения и развития ученика. Классный учитель в своем классе может преподавать большинство учебных предметов (1-6 кл.). По окончании колледжа выдается диплом магистра.
Вступительные экзамены: русский язык как иностранный - государственный экзамен (12,5), или эстонский язык как второй - государственный экзамен (12,5), тест на профпригодность - вступительный экзамен (50), сочинение по родному языку - государственный экзамен (25), иностранный язык - немецкий, английский или французский - государственный экзамен (12,5).

Необходимое количество баллов для поступления на бесплатное обучение - 70,0. Необходимое количество баллов для поступления на платное обучение - 50,0.
В открытом университете: тест на профпригодность и письменный тест по эстонскому языку.

При платной форме обучения на ступени бакалавра и при получении высшего прикладного образования стоимость обучения составляет 18 000 крон в год, за исключением обучения по специальности экономика.

Обучение на степень магистра

ПЕДАГОГ ДЕТСКИХ ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ (НА БАЗЕ РУССКОГО ЯЗЫКА)

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 2 года
Цель: подготовить руководителей с разносторонними взглядами для детских дошкольных учреждений и консультантов родителей в вопросах воспитания.

Студенты, поступившие в 2002 году на бакалаврскую ступень обучения по специальности педагог начального обучения, могут выбрать специальность учителя I ступени основной школы. Магистранты обучаются организации воспитательной и образовательной работы, проходят педагогическую практику в детских садах. Обучение оканчивается сдачей двух магистрских экзаменов. Выпускникам присуждается степень магистра педагогических наук.

ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ГУМАНИТАРНЫХ ПРЕДМЕТОВ В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ С РУССКИМ ЯЗЫКОМ ОБУЧЕНИЯ

Форма обучения: дневная и открытый университет
Срок обучения: 2 года
Цель: подготовить к работе учителя нескольких предметов на I, II или III ступенях основной школы. Специальность предназначена для тех, у кого имеется степень магистра или соответствующее ей образование, при этом должны быть получены необходимые знания в объеме 32 AP для обучения одному предмету, и основной модуль образовательных наук в объеме не менее 12 AP, а также для работающих учителей, которые хотят дополнительно изучить преподавание одного предмета в основной школе или гимназии. Объем учебной программы 80 AP. На дневной форме обучения приобретаются необходимые знания по психологии, педагогике, знания для преподавания по третьей специальности (эстонский язык как второй, английский язык, русский язык как иностранный, история и обществоведение).

В зависимости от выбранной специальности проходится предметно-методический цикл преподавателя трех предметов и сдается педагогическая практика. Обучение на ступени магистра оканчивается сдачей двух магистерских экзаменов, а работающие учителя защищают магистерскую работу. По окончании выдается димлом магистра вместе с академической справкой.
Вступительным экзаменом для кандидата на магистерское обучение являются **тест по специальности на профпригодность**, который состоит из контроля языковых навыков и эссе.

Эссе пишется на родном языке на педагогическую и/или касающуюся учебной жизни и педагогики тему.

По специальности английский язык проводится тест на владение английским языком, по другим специальностям - контроль уровня владения эстонским языком.

При платной форме обучения в магистратуре стоимость обучения составляет 20 000 крон в год.

Новое в условиях поступления

С этого года в Тартуском университете на учебные места, финансируемые из государственного бюджета (бесплатные) и не финансируемые из государственного бюджета (платные) вводится новая система приема абитуриентов. Все абитуриенты, которые после подсчета по определенной схеме набирают необходимое количество баллов (указано в отношении каждой специальности отдельно http://www.ut.ee/28278) проходят, в зависимости от полученной суммы, на бесплатные или платные места обучения.

Необходимыми для поступления экзаменами могут быть государственные экзамены или вступительные экзамены. Для каждого экзамена определен удельный вес в общей итоговой сумме баллов. Максимальная итоговая сумма результатов всех экзаменов после пересчета составляет 100 баллов. Чтобы узнать итоговую сумму необходимо баллы каждого учитываемого на этой специальности экзамена умножить на удельный вес и разделить на 100. Затем полученные результаты сложить.

Подробную информацию смотрите здесь:
www.ut.ee/sisseastumine/bakalaureus/tingimused
www.ut.ee/28278

На страничке Тартуского университета в интернете при помощи специального калькулятора вы сможете подсчитать сумму проходных баллов для всех специальностей Тартуского университета.

http://www.ut.ee/sisseastumine/bakalaureus/kalkulaator

Представление документов. Сроки подачи документов

Дневное обучение

- **27 июня - 22 июля** – «Специалист по работе с молодежью», «Организация работы местного самоуправления», «Гуманитарные предметы в основной школе с русским языком обучения (эстонский язык, английский язык)»
- **27 июня- 6 июля** – «Классный учитель», «Педагог детских дошкольных учреждений», «Преподаватель гуманитарных предметов в основной школе с русским языком обучения»

Открытый университет

- **27 июня - 22 июля**
- **15-26 августа**

Прием документов: по рабочим дням с 10.00 до 16.00

- Нарвский колледж, Кересе 14, Нарва или
- В главном здании Тартуского университета, Юликооли 18, Тарту.

Вступительные экзамены

- Для кандидатов на поступление на дневное обучение экзамены проходят в период с 07.07. по 14.07.2005
- Для кандидатов на поступление в открытый университет 27.08.2005.

Необходимые документы

- заявление
- документ, подтверждающий получение среднего образования (оригинал и копия) или его заверенная копия
- для кандидатов на поступление на дневное обучение: свидетельство о сдаче государственных экзаменов (оригинал и копия) или его заверенная копия
- подтверждающий личность документ или паспорт (оригинал и копия страницы с личным кодом)
- тем, кто закончил в Эстонии школу с русским языком обучения и не сдавал государственный экзамен по эстонскому языку, необходимо иметь при себе свидетельство о сдаче эстонского языка на средний уровень или справку о сдаче названного государственного экзамена
- кандидатам из числа претендующих на бесплатное обучение работающих учителей необходима справка о работе учителем по специальности, где указано, с какого времени и кем работает поступающий, какие предметы преподает и его недельная нагрузка.

Нарвский колледж глазами преподавателей

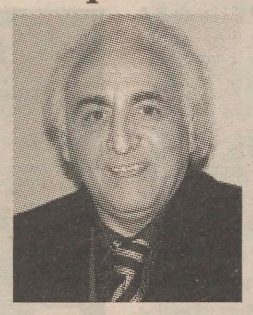

Рафик ГРИГОРЯН
Доцент обществоведческих наук в колледже
Нарвский колледж Тартуского университета находится на стыке многих культур и языков. От него во-многом зависит изучение опыта мультикультурного и полилингвального образования в Эстонии.

Диана МАЙСЛА
Преподаватель эстонского языка в колледже
Колледж - это многонациональный коллектив, современная рабочая среда и приятная культура работы. Все вопросы, касающиеся работы, решаю на эстонском языке. Преподавать веселым и энергичным выпускникам русских школ мне очень нравится, так как они точно знают, что должны учиться и это престижно.

Лийна КЯЭР
Пярнуский колледж ТУ
Ассистент лектората организации социальной работы
Мне очень приятно преподавать в Нарве. Для меня это особенно ценный опыт, так как до этого я очень мало знала о Нарве и еще меньше о русских студентах и людях. Теперь некая картинка сформировалась, и даже появилась смелость в использовании русского языка - плохо ли или хорошо, но это выходит.

Анду РЯММЕР
Руководитель проекта социального факультета ТУ, MSc (психология)
Студенты колледжа - очень любознательные. Видно, что и в сфере обучения эстонскому языку много сделано.

Александр ВОЛЬТЕРС
Лектор от фонда Роберта Боша. Германия

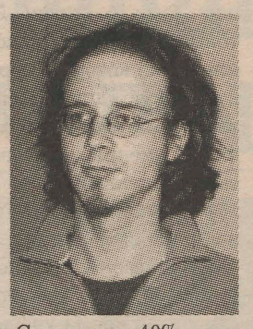

Каким я вижу колледж в 2025 году? Это один из самых модных вузов, расположенный на северо-восточной границе Европейского Союза, где 40% - это иностранные студенты. В основном это студенты из России, Центральной Европы и Скандинавии, но есть и студенты из Западной Европы. Нарвский колледж характеризуют развитые учебные программы бакалавра и магистра, а также тесные связи с головным университетом. Из Тарту с удовольствием приезжают сюда учиться и преподавать.

Кимберли ШЕФЕР
Лектор, MA. США
Решила остаться в Нарве в качестве преподавателя английского еще на один год, потому что мне здесь нравится. Я преподавала в Германии и в Гане. Надеялась овладеть местным языком уже к этой весне, но это оказалось достаточно трудным делом, потому как изучать пришлось и русский и эстонский языки. Тем не менее, кое-что на обоих языках я уже понимаю.

Март НУТТЬ
Член Рийгикогу
Член комиссии по делам Европейского Союза
Позитивный момент в том, что колледж дает преподавателю большую свободу в принятии решений, что позволяет более гибко подходить к преподаванию предмета.

Татьянин день студенты Нарвского колледжа празднуют с размахом

Дарья ФЕДОРЕНКОВА
dafnyf@yahoo.com
Начальное и дошкольное обучение - 4 год обучения

Каждый год в двадцатых числах января Нарвский колледж отмечает Татьянин день, который, кстати говоря, в Эстонии празднуют только нарвские студенты. Русскому студенчеству близок этот традиционный праздник, потому что, кроме всего прочего, в этот день проходит посвящение первокурсников.

Студенческая жизнь стремительна, а потому каждый ее миг нам дорог. Возьмите пытливость ума, невероятный полет фантазии и потрясающую изобретательность, смешайте с безудержной энергией и специфическим юмором, и вот она перед вами – студенческая жизнь.

В этом году в церемонию посвящения решили привнести нечто новое. И родилась идея: «Давайте шведского льва в студенты посвятим!» - предложил кто-то. «Да, а потом Ленина!» - последовала шутка.

Шутка шуткой, но первая идея студентам понравилась, а потому ее решили претворить в жизнь. Но только будущие «укротители» не смогли предугадать, что не пройдет и недели, как весть о предстоящем событии поднимет большой переполох. Вы, наверняка, сейчас подумаете, что весь ажиотаж начался вокруг льва и дерзкие планы студентов возмутили защитников памятников культуры. Увы, царя зверей затмил другой владыка. Еще не успели студенты сшить шапочку-теккель для льва, а пресса уже распространила информацию, что они якобы хотят посвятить в студенты В.И. Ленина! Более того, дескать, специально к этому событию памятник Ильичу хотят перенести к колледжу.

Ну, что вам на это сказать? Поспешили газеты с подобным заявлением. Но посвящение льва действительно состоялось. Специально для него даже придумали клятву. И вот смелый студент Михаил Кузуб водружает на голову льва теккель, и в тот же миг в небе вспыхивают огненные цветы фейерверка. А потом было шампанское и многочисленные фотографии вместе с новоявленным «студентом». После этого все направились на торжественную часть в замок, где состоялась уже другая церемония - посвящение в студенты первокурсников.

А что же Ленин? Стоит на прежнем месте. Хотя, кто знает, что может учудить неугомонный студент. Сначала шведского льва посвятит, потом – Ильича, ведь каменные истуканы равны под трехцветной шапочкой. А пока что единственным неизменным «ингредиентом» долгожданного дня Татьяны остаются приходящие каждый год новые люди, желающие получить высшее образование – новые первокурсники, одним из которых станете, будем надеяться, и вы!

Курсы повышения квалификации - одно из приоритетных направлений

Татьяна БАБАНСКАЯ
Tatjana.Babanskaja@ut.ee
Главный специалист

Колледж продолжает оставаться центром повышения квалификации для специалистов образовательных учреждений. На базе колледжа повышают свою профессиональную квалификацию руководители, педагоги, логопеды, психологи, социальные работники общеобразовательных и специализированных школ и дошкольных учреждений. В прошедшем году впервые состоялись курсы объемом 320 часов для спецпедагогов, работающих с детьми с особыми потребностями. Впервые учится на длительных курсах группа педагогов центров профессионального образования. Традиционно приезжают знакомить с новинками русской литературы и искусства преподаватели Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена и Псковского государственного педагогического университета.

За прошедший 2004 год на организованных колледжем курсах повышения квалификации и переобучения, семинарах, учебных днях побывали более 1500 человек.

В ближайшее время состоятся следующие курсы:

- Руководство образовательными учреждениями
- Социальное приспособление
- Превентивная работа в детском образовательном учреждении
- Психология развития с 7 до 16 лет
- Творчество в работе педагога
- Стили и эффективность работы классного руководителя
- Формирование учебной самостоятельности младших школьников
- Дети с поведенческими и эмоциональными проблемами развития

Дополнительная информация - http://narva.ut.ee/kursused/

Нарвский колледж - окно в мир

Диана АРХИПОВА
123nc@ut.ee
Классный учитель – 2 год обучения

Недаром говорят, что студенческие годы – самые лучшие годы в жизни. Это не только новые знакомства, многие из которых переходят в крепкую дружбу, а то и любовь, не только новые знания и умения, не только новый бесценный опыт взрослой самостоятельной жизни, но и новые места, можно даже сказать - путешествия.

Для многих иностранных студентов время учебы тесно связано с путешествиями по свету. Не стоит думать, что в Эстонии для молодого человека со средним достатком, а тем более в таком сравнительно небольшом учебном заведении, как Нарвский колледж, это мало возможно. Для тех, кто приедет сюда учиться из другого города, знакомство с Нарвой станет первым путешествием, а остальные обязательно последуют. Почти два года моего обучения в колледже по специальности классный учитель позволили мне побывать в рамках учебной программы во многих местах Эстонии, а в следующем учебном году планируется поездка за рубеж.

Учитель по долгу своей профессии обязан быть примером, а для этого нужно не только представлять собой эталон в манерах и образе жизни, но и стать гибким, постоянно совершенствующимся человеком, который обладает широким кругозором и умением видеть и слышать окружающее. Часть из этого даст высшее образование, часть придется развить самостоятельно, опираясь, например, на те возможности, которые предоставляют предметы в рамках данной специальности.

Кто-то ездит на природоведческие практики, посещая при этом самые красивые и редкие уголки Эстонии, кто-то учится некоторое время в Псковском университете, кто-то проходит педагогическую практику в Хаапсалуском колледже Тл.У, кто-то по собственной инициативе предпринимает поездки в другие учебные заведения (как отечественные, так и зарубежные) по всевозможным программам обмена, многие из которых доступны для студентов Тартуского университета.

Возможности есть всегда, и начинать стоит сперва с малых (если они кому-то кажутся таковыми), а затем не преминут последовать и большие. Возможности могут скрываться там, где их не догадаешься заметить, однако всегда важно поддерживать и воспитывать умение не только смотреть, но и видеть. Это касается не только возможностей вашего дальнейшего обучения, дорогие абитуриенты, но и многих других выборов, которые когда-либо предстоит сделать.

До встречи в колледже!

Открытый университет – открытое будущее

Яна ТОНДИ
Jana.Tondi@ut.ee
Главный специалист

Современное общество требует от человека постоянного самосовершенствования. Одной из гибких и потому, зачастую, единственно возможных форм претворения в жизнь идеи обучения на протяжении всей жизни является дистанционное обучение. Многогранные возможности дистанционного обучения предлагает вам **открытый университет.**

Открытость обучения – это, прежде всего **гибкость системы обучения**, на которую не влияют ни географические, ни социальные, ни временные ограничения. Мотивы, по которым поступают в открытый университет, различны. Это и необходимость повышения квалификации в рамках своей профессии либо должности, и развитие личности, и интерес к некоторой области знаний, и желание получить дополнительную специальность.

Многосторонность и гибкость – это важные определения, связанные с открытым университетом. Но не менее важно и то, какого **качества** обучение вы получаете. Качество очень важно и его помогают достигнуть преподаватели и другие обладающие высокой квалификацией специалисты, которые также входят в преподавательский состав университетов. Открытый университет предоставляет возможность получать образование, выбирая подходящий именно вам объем, время и темп обучения.

Дополнительная информация http://narva.ut.ee/av

Непременно присоединяйтесь к нам – вместе и учиться и достигать поставленных целей проще.

КВН: больше команд хороших и разных!

Николай ГОРБАЧЕВ
Nikolai.Gorbatsov@ut.ee
Капитан команды КВН Gorod N

Ну, если в наше время поездки студентов за границу можно сравнить со стройотрядами, то с КВНом вряд ли сравнится общение в чатах, и сетевые игры ....

Когда любой человек слышит слово СТУДЕНТ, в его сознании возникает сразу несколько ассоциаций: лекция, диплом, СЕССИЯ ... ну и конечно самая студенческая игра КВН. Для студентов Нарвского колледжа данная аббревиатура давно перестала быть просто ассоциацией. Именно с открытием Нарвского колледжа у вуза появилась своя команда, Сначала очень робко – одна-две игры в год. Дальше больше ... Проходит не так много времени и в активе студентов колледжа уже две команды – Gorod N и V. I. P. Команды не ограничиваются играми только в Нарве, достаточно часто они проводят игры в Таллинне, участвуют в Эстонской Лиге КВН и в Лиге Открытого Чемпионата Балтии. Причем это участие оценено по заслугам – Gorod N является чемпионом Эстонской Лиги КВН, обладателем Grand Prix фестиваля, неоднократным победителем Нарвских Студенческих Дней, а в 2004 году становится бронзовым призером Открытого Чемпионата Балтии. Команда V. I. P. Тоже, следуя традициям старших товарищей, в первом же своём сезоне доходит до финала, и становится бронзовым призёром Эстонской

Лиги КВН. КВН помогает студентам как реализовать свои творческие способности, так и открыть новые, ведь часто так бывает, что до поры до времени человек нигде не участвовал, а попробовав что-то новое, раскрывается с другой стороны. КВН помогает найти новых друзей, вносит в вашу жизнь совершенно новое отношение к происходящему вокруг нас. Ну и наконец, чем чёрт не шутит, может, именно у вас появится шанс выступить со своей командой по первому каналу телевиденья. Дерзайте! www.gorodn.kvn.ee

AJALEHE TOIMETUS
Toimetus: Marta Mugur, Jana Tondi, Riina Laidvee
Tegevtoimetaja: Pavel Kurakin
Korrektuur: Olga Burdakova, Elena Nõmm, Margarita Koskinen, Vadim Semjonov
Tõlked: Pavel Kurakin, Katrin Papagoi, Alisa Lanno, Jana Tondi
Fotod: Irina Kivimäe, TÜNK
Küljendaja: Ruslan Džurgenov

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 29. aprill 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 17 (2217) www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Tehnoloogiainstituut jagas auhindu

Tuuli Semevsky
tehnoloogiainstituudi infojuht

Eile autasustasid Tartu Linnavalitsus ja TÜ Tehnoloogiainstituut Tartu parimaid ettevõtjaid ja teadlasi.

Tehnoloogiainstituut andis välja kolme konkursi auhinnad.

Parimad Tartu ülikoolide uuendusmeelsed koostööpartnerid olid: AS A.Le Coq, Asper Biotech AS, Tallinna Piimatööstuse AS, Elcogen AS, Celecure AS, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu ja Linnamäe Peekon OÜ.

Võitjaks tunnistati Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu.

Konkursi «Parim Tartu ülikoolide leiutis» finalistid meetod optiliselt läbipaistva elektrit juhtiva kiu saamiseks ja sellest kiust valmistatud teravikmikroskoobi andur, termofiilne mikroorganismi tüvi *bacillus coagulans* SIM-7 DSM 14043 L(+)-laktaadi tootmiseks fermenteeritavatest suhkrutest ja nende segudest, mikroorganismi tüvi *lactobacillus fermentum* ME-3 kui uudne antimikroobne ja antioksüdantne probiootikum, biosensor ja selle valmistamise meetod ning meetod ja seade pehmete bioloogiliste kudede omavõnkumise registreerimiseks – müomeeter.

Võitjaks tunnistati mikroorganismi tüvi *lactobacillus fermentum* ME-3 kui uudne antimikroobne ja antioksüdantne probiootikum.

Kategoorias «Parim Tartu ülikoolide *spin-off*» finalistid olid Keelevara, E-geen, VitaMare, Müomeetria, Positium ja Autoseir.

Võitja on Müomeeter OÜ.

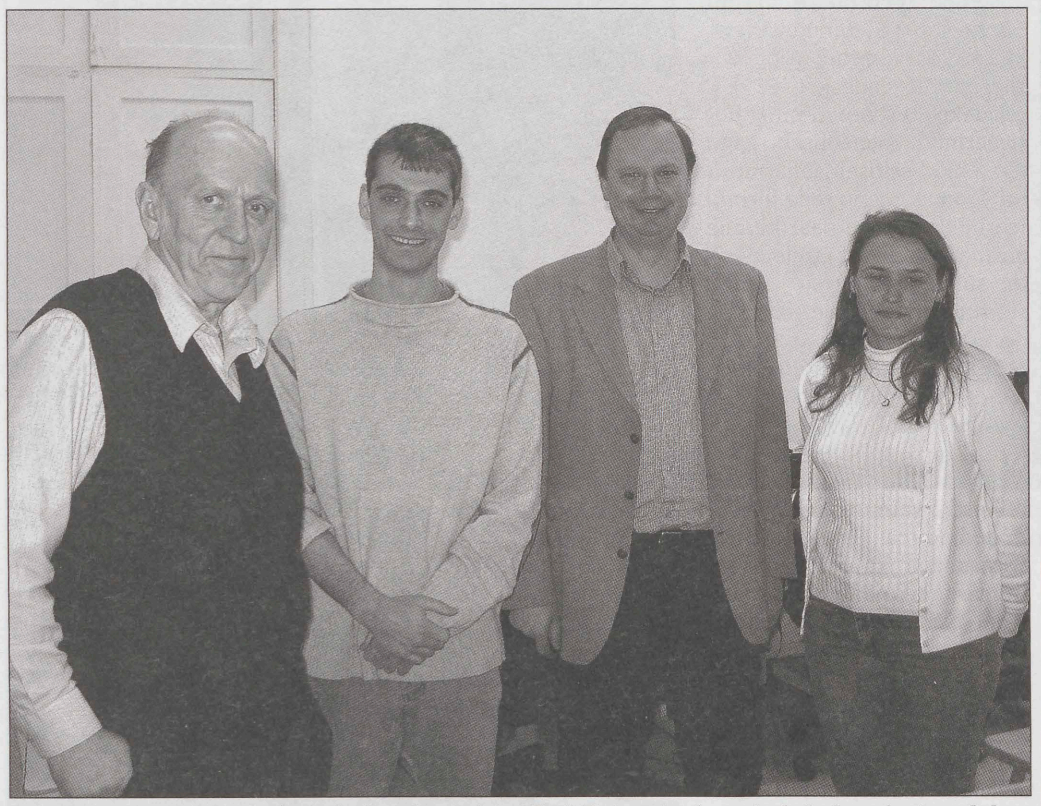

Professorid Mati Erelt (vasakult esimene) ja Karl Pajusalu (vasakult kolmas) ning doktorandid Petar Kehayov ja Reeli Torn tunnevad heameelt tulevikus tööle hakkava keeleteaduse ja keeletehnoloogia doktorikooli üle. AIJA SAKOVA

Ülikoolis avatakse kuus doktorikooli

Tõnu Lehtsaar
õppeprorektor

Doktoriõppe edendamine on teadusülikooli prioriteete, mille üks meetodeid on doktorikoolide loomine. Tartu Ülikool sai kinnituse kuue uue doktorikooli finantseerimiseks.

Riigid ja ülikoolid kasutavad doktoriõppe edendamiseks erinevaid vahendeid. Üldised suundumused Euroopa kõrgharidusruumis on doktoriõppe organiseerituse suurendamine, õpinguteosa sisu ja eesmärkide täpsem määratlemine, teadustööks võimalikult heade tingimuste loomine, õppelepingute sõlmimine doktorandi ja ülikooli vahel ning doktorantide atesteerimissüsteemi käivitamine.

Doktorikooli struktuur

Üks viise doktoriõpet edendada on doktorikoolide loomine. Doktorikooli põhieesmärk on teaduskondades läbiviidava doktoriõppe toetamine. See hõlmab välisõppejõudude kutsumist, doktorantide saatmist välisülikoolidesse, välisdoktorantide toomist Tartu Ülikooli, konverentside ja seminaride korraldamist. Oluline on ka see, et doktorikooli vahenditest on võimalik võtta doktorante tööle teaduritena.

Doktorikoolid luuakse dekaani korraldusega teaduskondade juurde. Doktorikooli juhib akadeemilise taustaga juhataja.

Sisulist tegevust korraldab tegevjuht. Doktorikoolis on tegevad ka sekretär-asjaajaja ning raamatupidamise eest vastutav isik.

Edukad taotlused

Riikliku arengukava 2004–2006 meetme «Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem» raames on doktorikoolid määratletud kui koostööprojektid. Seesugune lähenemine on üks võimalikest, erinedes näiteks Skandinaaviamaade doktorikoolidest, kus doktorikool on suhteliselt iseseisev institutsioon, millel on selgelt määratletud õigused ja kohustused.

Tartu Ülikool konkureeris eelmainitud meetme raames ja vastavalt SA-st Innovest saabunud taotluste rahuldamise eelnõule finantseeritakse kuut TÜ doktorikooli. Need on keeleteaduse ja -tehnoloogia (kontakt prof Karl Pajusalu), majandusteaduse (prof Raul Eamets), materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia (prof Peeter Burk, füüsikainstituudi (teadusdirektor Marco Kirm), ökoloogia ja keskkonnateaduste (prof Olevi Kull), käitumis- ja terviseteaduste (prof Jaanus Harro) ning biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikool (prof Juhan Sedman).

Tõukefondidest eraldatakse doktorikoolidele ümardatult 40 miljonit krooni. Koos ülikoolipoolse kaasfinantseerimisega on doktorikoolide kavandatav eelarve kokku 54 miljonit krooni.

Märksõnaks on koostöö

Kõik doktorikoolid toimivad koostöös partneritega kodu- ja välismaalt. Keskmiselt on igal doktorikoolil kümmekond partnerit. See tähendab, et doktoriõppesse on võimalik kaasata meile kättesaadav teadmiste ja kogemuse paremik.

Tahan siinkohal avaldada tänu ja lugupidamist kõigile doktorikoolide juhatajatele, kes suhteliselt segastes ja vastuolulistes tingimustes panid kokku edukad projektitaotlused. Usun, et doktorikoolid aitavad oluliselt laiendada meie doktoriõppe rahvusvahelist haaret, toetada doktorantide õppe- ja teadustegevust ning kokkuvõttes toetavad doktoriõppe kvaliteeti ja efektiivsust.

Üliõpilasesindus kutsub tudengeid valima

Mailin Aasmäe
TÜÜE teabevaldkonna spetsialist

3.–5. maini toimuvad Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse (TÜÜE) valimised.

Valimispunktid asuvad peahoones, raamatukogus, Biomeedikumis ning Oeconomicumis. Hääletada saab kell 10–18, oma kandidatuuri on üles seadnud 53 tudengit.

Üliõpilasesindus on TÜ üliõpilaskonna kõrgeim otsustus- ja esinduskogu, mis võtab vastu olulisemad otsused ja valib üliõpilaskonna juhid. TÜÜE missioon on seista üliõpilaskonna hariduslike, kultuuriliste ja arengusuundi puudutavate huvide eest. Samuti kaitsta üliõpilaste õigusi ülikooli organites ja õppetöös ning aidata kaasa TÜ tudengite heaolu edendamisele kogu Tartu linnas.

Esindusse kuuluvad 31 liiget valivad demokraatlikel valimistel igal kevadel üliõpilased ise. Valimistel saavad osaleda kõik TÜ üliõpilased. Hääletada saab kandidaatide poolt, kes õpivad hääletajaga samas struktuuriüksuses. Siin peetakse silmas teaduskondi.

Nii mõnedki eelmisel aastal esindusse kuulunud liikmed kandideerivad uuesti. Nende hulgas ka aasta TÜÜE tegevust juhtinud esimees Hannes Klaas. «Esindus ei ole veel suutnud saavutada sellist efektiivsust ja süsteemi, nagu ma olen akadeemilise aasta algusest peale proovinud luua. Seepärast pean vajalikuks alustatu lõpule viia,» põhjendas Klaas.

Kõikide valijate vahel loositakse välja kolm 500-kroonist söögikoha kinkekaarti.

Selgus Tartu Ülikooli sõrmuse kavand

Mailin Aasmäe

Teisipäeval valiti TÜ sümboolikakomisjonis välja sõrmuse kavand, milleks osutus klotseri-tüüpi sõrmus.

Otsustamisel võeti arvesse nii kavandite poolt hääletanute, üliõpilasesinduse kui ka rektoraadi seisukohta.

Veebihääletusel sai valitud kavand 1927 poolthäält ja jäi teisele kohale, kõige rohkem hääli sai rõngas – 2150. Kuna klotseri-tüüpi sõrmusele heideti kommentaarides ette selle liigset massiivsust, pakub esindus võimaluse tellida ka peenema ja õhema vitsaga sõrmust.

Üliõpilasesinduse ettepanekul ja rektoraadi poolt heakskiidetud statuudi kohaselt on sõrmust õigus saada tellimise hetkel vähemalt teisel kursusel õppivatel üliõpilastel ning vilistlastel. Samuti saavad meene endale soetada ülikoolis vähemalt aasta õpetanud õppejõud.

Sõrmust saab tellida alates 26. aprillist aasta ringi TÜ Üliõpilaskonna Sihtasutusest Narva mnt 27 kell 10–18.

Hõbedane sõrmus hakkab maksma 185 ja 195 krooni, kulla hinnaks on õhemal sõrmusel 1300 ja massiivsemal 1500 krooni. Võimalus on ka lasta sõrmuse sisse graveering teha.

Tellimisel tuleb kaasa võtta isikut tõendav dokument. Olenevalt tellimuste mahust saab meene kätte kuu ajaga.

UT KÜSIB

Mida kujutab endast kavandatav keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool?

Vastab keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikooli projekti eest vastutav prof Karl Pajusalu.

Keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool tuleb lähiajal alles luua. Praegu saab rääkida valikusõela edukalt läbinud taotlusest. Sinna on haaratud filosoofiateaduskonna kõik keeleteaduslikud osakonnad, s.o eesti ja soome-ugri keeleteaduse, germaani-romaani filoloogia ning vene ja slaavi filoloogia osakond ning ka filosoofia osakond, peale nende veel keeletehnoloogia õppetool matemaatika-informaatikateaduskonnast. Eesti-sisesed põhipartnerid on Eesti Keele Instituut ja TTÜ Küberneetikainstituudi foneetika ja kõnetehnoloogia labor. Peale selle on projektis partnereid Eesti ettevõtlusest ja välispartnerid Saksamaa, Venemaa, Soome ja Rootsi ülikoolidest, sh Põhjamaade keeletehnoloogia doktorikool.

Doktorikooli peaeesmärk on senise doktoriõppe integreerimine ja seeläbi ka tulemuslikkuse suurendamine.

Kavas on hulk ühiseid intensiivseminare ja suvekoole välismaiste tippõppejõudude osavõtul. Doktorikooli võetakse töölepinguga 35 doktoranti, kellele tagatakse parimad tingimused, sh võimalus võtta osa koolitustest välismaal.

TÄNA LEHES

Konkurentsist kõrghariduses
LK 3

Prof Toomas Tenno 65
LK 2

TÜTI maja valmimas
LK 2

3. mail 1802 (21. apr vkj) toimus Bocki majas taasavatud Tartu Ülikooli avaaktus.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu istungil on kavas võtta vastu otsus doktoriõppe korralduse kohta, muuta õppekava statuuti ja õppekorralduseeskirja, võõrfiloloogia õppekavade õppekeelt ja usuteaduskonna põhimäärust, täiendada ülikooli finantseerimise põhimõtteid jm.

Kavas on ka täiendada ülikooli töötajate ja ülikooli ees teeneid omavate teiste isikute ja organisatsioonide tunnustamise korda. Nii on plaanis hakata välja andma aasta õppejõu auhinda.

Patoloogilise anatoomia professoriks kandideerib kliinikumi patoloogiateenistuse direktor, med-dr Andres Kulla.

Majandusteaduskond on esitanud nõukogule ettepaneku luua ettevõtluskeskus.

Kavas on võõrandada majavaldus Küütri 4 ja kinnistu Kivi 27 jagamisel tekkiv kinnistu.

«Prima Vista»

5. ja 6. mail toimub teine Tartu kirjandusfestival «Prima Vista».

Ürituse pidulik avamine toimub 5. mail kell 12 ülikooli raamatukogu ees. Festivali keskne üritus on suur raamatulaat «Utlib Market». Kokku toimub üle 70 ettevõtmise.

Raamatukogus töötab festivali infopunkt ja Küüni tänaval on luulebuss. Festivali patroon on prof Rein Veidemann. Ürituse korraldavad TÜ Raamatukogu, Eesti Kirjanduse Selts jt.

Info: http://kirjandusfestival.tartu.ee

ONLINE-KÜSITLUS

Kas osaled kevadpäevade debattidel?

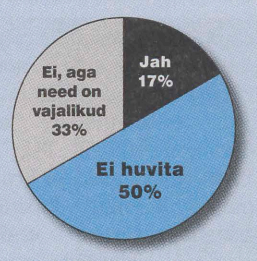

Vastajaid: 60

Uus küsimus:
Kas lähed üliõpilasesindust valima?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustati füüsika-keemiateaduskonna raamatukoguhoidjat **Helju Kõrsi**.

Tänukirja pälvis kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna assistent **Tea-Mai Tammaru**.

Prof Martin Zobel esindab Baltimaid

Botaanika ja ökoloogia instituudi juhataja prof Martin Zobel valiti tänavu tööd alustanud Põhjamaade uue ühise teaduskoostöö organina Põhjala teadusnõukogu Baltimaadele esindajaks.

2004. a loodi Põhja- ja Baltimaade haridus- ja teaduskoostöö koordinatsioonirühm, mis kujundaks Põhja- ja Baltimaade ühist haridus- ja teadustegevust.

Tallinnas toimunud koosolekul valiti kaks koostööd koordineerivat tegevsekretäri. Balti riikide esindajaks sai haridus- ja teadusministeeriumi välissuhete osakonna peaekspert Katrin Uind.

Kaheksa riigi ühine tegevuskava aastateks 2005–2007 valmib selle aasta juunis.

Vladimir Järv kaitses doktoritööd

15. aprillil kaitses meditsiinidoktori kraadi radioloogia vanemassistent Vladimir Järv (pildil).

Doktoritöö käsitles magnetresonants- ja kompuutertomograafia ning immunostsintigraafia kasutamist vaagna pahaloomuliste kasvajate ulatuse ravieelsel määramisel ja ravijärgsel jälgimisel.

Nende kasvajate sagenemine ning avardunud ravivõimalused sunnivad suuremat tähelepanu pöörama haiguse levikuulatuse täpsele määramisele, kasvaja taastekke ja siirete varasele avastamisele. Kaasaegne radioloogiline diagnostika abistab oluliselt sellealaste raviotsuste tegemist.

Järvele anti meditsiinidoktori kraad. Väitekirja juhendas Lennart Blomqvist (PhD) Karolinska Instituudist, oponent oli Håkan Ahlström (PhD) Uppsala Ülikoolist.

Noorte folkloristide konverents Tartus

27. ja 28. aprillil toimus kirjandusmuuseumis noorte folkloristide konverents.

Rahvaluule-aineliste ettekannetega esinesid TÜ, TLÜ ja EMA üliõpilased ja kraadiõppurid. Teemad käsitlesid initsiatsiooniriitusi, endeid, kohtade ja isikutega seotud pärimusi, sooküsimusi, muusika esitamist ja kogumist.

Esitleti ka eelmise aasta konverentsi artiklikogumikku «Pro Folkloristica XII. Aega otsimas».

Innukas ja heatujuline Toomas Tenno

«All is possible, impossible takes a little longer!» Seda ütlust on Toomas Tennolt tema kolleegid ja sõbrad kuulnud sageli.

Selline moto on 28. aprillil 65. rajajoont ületanud kolloidja keskkonnakeemia professorit, haridusteaduskonna asutajadekaani saatnud ning motiveerinud tõenäoliselt kogu elu, ehkki selliselt sõnastatult on Toomas Tenno seda formuleerinud viimase paarikümne aasta jooksul. Kui järele mõelda, siis tundub, et just taoline suhtumine kõigesse, mida ta on ette võtnud, on osutunud tema erakordse läbilöögivõime ja edu pandiks.

Tunneme Toomas Tennot kui äärmiselt hõivatud inimest, alati kiirustamas, millestki vaimustunud, veendunud oma ettevõtmistes. Samas aga ka kui mõnusat inimest, kes jääb tänavanurgale lobisema, ja on valmis jagama mõtteid teoksil olevast, plaanidest, ka päevapoliitikast või mõnest maailmaparandamise projektist. Temaga on kerge ja meeldiv suhelda. Teame, et kui tekib olukord, kus tema abi või toetust vajame, ei ütle Tenno kunagi, et tal aega pole! Ikka kuuleme tema reibast vastust: «All is possible…!».

Keemik Tenno

Toomas Tenno alustas tööd ülikoolis laborandina juba üliõpilasena 1964, aasta hiljem lõpetas keemiaosakonna. Järgnesid töö elektrokeemia laboris ning aspirantuur. 1974 kaitses kandidaadiväitekirja «Vesiniku katoodse eraldumise kineetika uurimine vismutelektroodil». Samal ajal töötas ta anorgaanilise keemia kateedris vanemõpetajana ning 1982 valiti dotsendiks.

Peale õppejõutöö usaldati talle kateedri lepinguliste tööde juhendamine. Uurimistööde temaatika puudutas elektrokeemiliste andurite väljatöötamist ja rakendamist mitmesuguste keskkonna parameetrite mõõturite tarvis. Uuriti vees lahustunud hapniku, ammoniaagi, divesiniksulfiidi sisalduse määramise võimalusi elektrokeemiliste meetoditega.

Kolloid- ja keskkonnakeemia professor Toomas Tenno asutas ja juhib 2001. aastast ka haridusteaduskonda. VARJE SOOTAK

Tenno initsiatiivil viidi 1982 ülikoolis läbi tollase N Liidu esimesed hapnikumõõturite riiklikud katsetused ning atesteeriti nende mõõturite tootmiseks vajalik metroloogiline baas. Järgnes mõõturite seeriaviisiline tootmine Tallinna Laevatehases, kus ka ta ise nõu ja jõuga abiks oli. Juba siis leidus imestajaid: «Kuidas ta küll kõike jõuab?». Ent Tenno ei paistnud väsivat, teda jätkus endiselt mitme ettevõtmise tarvis. Ta kuulus Üleliidulise Mendelejevi Seltsi Eesti osakonna juhatusse ja oli ka see, kes taastas Tartus Akadeemilise Keemia Seltsi ning oli ligi 10 aastat seltsi president. Samal ajal hakkas taastegutsema ka Eesti Keemia Selts, selle juhatusse kuulub ta tänaseni. Tenno on valitud Eesti esindajaks Euroopa Keemiaseltside Föderatsiooni keskkonnakeemia ja keemia hariduse osakondadesse ning koos föderatsiooniga alustas ta Balti regiooni keskkonnakeemia sümpoosionide korraldamist.

1992 valiti Tenno füüsikalise keemia instituudi kolloid- ja keskkonnakeemia professoriks, kus ta juhatab tänaseni samanimelist õppetooli. Tema juhendamisel on kaitstud hulgaliselt magistri- ja doktoritöid.

Prof Tenno on suutnud viimaste aastate jooksul luua koostöösidemeid kümnete teaduskeskustega, millest viljakamateks on osutunud Euroopa ühisprojektide realiseerimisega seotu. Paljud kraadiõppurid said teha keskkonnaalast uurimistööd välisriikides Tenno kureeritud Tempuse projekti «Integreeritud keskkonnaharidus Eesti ülikoolidele» raames, kuhu olid kaasatud ka EPMÜ ja TTÜ.

Haridusjuht Tenno

Toomas Tenno on juhtinud komisjone, kes töötasid välja TÜs tänaseni toimivad integratiivsed õppekavad põhikooli loodusteaduste õpetaja, keskkonnateaduse ja keskkonnatehnoloogia erialadele. Koostöö mitme institutsiooniga nõudis järjekindlust ning diplomaatiat.

Süvenenud huvi hariduses toimuva vastu tekkis Toomas Tennol ise õpetades ning soovist näha oma õpilastes sügavamat arusaamist maailmas toimuvast. Ta mõistis intuitiivselt, et hariduse pudelikael ei asu kõrghariduses, isegi mitte gümnaasiumihariduses. Tõuke ning võib öelda, et ka võtme haridusprobleemide süvaanalüüsiks andis talle kohtumine Kalifornia Tehnoloogiainstituudi füüsikaprof Jerome Pine'iga, kes juba aastaid oli tegelnud ka uurimusliku õppe programmide väljatöötamise ja arendamisega alus- ja põhiharidusele.

Tänu prof Mare Taageperale õnnestus Tennol end lühikese ajaga kurssi viia USAs toimuvaga, mõistmaks, et ka Eesti haridussüsteem vajab tõsist paradigmaatilist muutust. Siin pisireformid (loe: pidevreformid) ega Krõlovi valmist tuntud pillimängijate ümberpaigutamine orkestris ei aita! Kõik muutused võtavad aega, ent kui nendega ei alustata täna, siis pole ka edu loota! Temale omase entusiasmiga asus Tenno ka Eestis propageerima avastusõpet.

Kui 2001 asutati haridusteaduskond ja Tenno asutajadekaaniks määrati, jäi mulje, et TÜ juhtkond lähtus tuntud põhimõttest: «If you want something done, ask the busiest person!». Kolleegid keemiaosakonnast olid mõnevõrra pettunud, et selline edukas keskkonnateadlane saab edaspidi vaid poole jõuga kaasa lüüa keskkonnaalases teadus- ja õppetegevuses.

Tänaseks oleme tõdenud, et raugematu energiaga Toomas Tenno on jätkanud tegutsemist nii keemikute kui ka keskkonnatehnoloogide teadusõppes, olles samal ajal pidevalt tegev ka haridusteaduskonna juhtimisel. Asutajadekaanina on suutnud ta mõne aastaga luua teaduskonnas tugeva kollektiivi, kes nii õpetajakoolitust kui ka teadustööd edendavad.

Käesolevast aastast on Tenno tegev ka üleeuroopalise uurimusliku õppe võrgustiku arendamisel 6. raamprogrammi Eesti-poolse täitjana. Me ei ole märganud, et mitmeid koormaid vedades oleks ta loobunud oma ülalmainitud printsiibist võimatute asjade elluviimisel. Niisama innukas, fanaatiline, ettevõtlik ja heatujuline!

Lootes veel paljudele edukatele koostööaastatele, soovime õnne ning kõikide seniste võimatute eesmärkide saavutamist!

Kolleegid keemiahoonest ja hariduspõllult

PROF TOOMAS TENNO (SÜND 28. APR 1940)

- **1965 lõpetas TÜ keemia osakonna. Töötab TÜs 1964. aastast.**
- **1974 kaitses kandidaadiväitekirja.**
- **1982. aastast dotsent.**
- **1992. aastast prof.**
- **1993–1999 füüsikalise keemia instituudi juhataja.**
- **2001. aastast haridusteaduskonna asutajadekaan.**

Tehnoloogiainstituudi uus maja saab varsti valmis

Varje Sootak

Tehnoloogiainstituudi (TÜTI) uue hoone ümber Nooruse tänavas pannakse kõnniteeplaate ja istutatakse puid. Hoone on kavas ehitajalt vastu võtta 31. mail.

OÜ Tartu Tehnoloogiapargi juhataja Heiki Tammega majas ringkäiku tehes on näha, et tehakse viimaseid töid. Mõnda ruumi veel värvitakse, trepid saavad käsipuid, tehakse installatsioonitöid jne. Praegu on majas veel ajutine elekter, peagi valmib uus alajaam. Välja on kuulutatud mööbli- ja laboriseadmete konkursid.

Kunagisest põllumajandusülikooli ühiselamust, mis vahepealsetel aastatel varemeteks muutus, on saanud kaasaegne seitsmekorruseline hoone.

Esimesed asustajad võivad Heiki Tamme sõnul sisse kolida juba juunis. Esimeste seas on ehk tehnoloogiainstituudi administratsioon, kellel pole tarvis laborite sisustamist oodata.

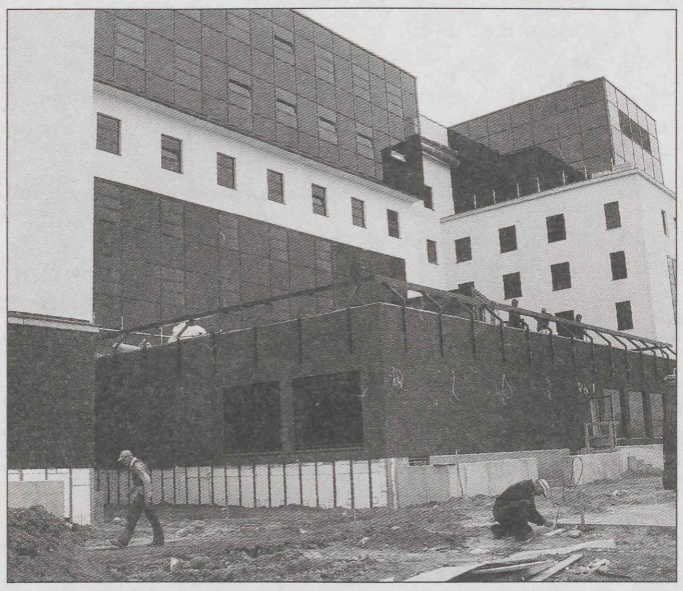

31. mail annab ehitaja üle ülikooli tehnoloogiainstituudi uue maja Nooruse tänavas. VARJE SOOTAK

Esimese korruse paremas tiivas ongi TÜTI juhtkonna, vasakus tiivas IT arenduskeskuse ruumid. I korrusel on ka kolm ruumi Teaduste Akadeemia jaoks.

Otse peaukse vastas, juurdeehitatud osas, on kohvik ja 160-kohaline kaldauditoorium. Läbi kohviku saab siseneda ka II korrusele nn murukatusele. «Murukatuse muru koosneb paarikümnest sordist. Loodame, et sellest tuleb meeldiv puhkepaik,» märkis Heiki Tamm.

II korrus on Ravimiameti päralt, kes kolib siia Biomeedikumist.

Järgmisele kolmele korrusele kolivad vastavalt TÜTI keskkonnatehnoloogia, biomeditsiini ja materjalikeemia arenduskeskused.

VI ja VII korruse ruumid saab endale keemiahoonest ümber koliv farmaatsiainstituut. Kuuendat korrust raamib väljastpoolt terrass, kust on kena vaade nii Biomeedikumile kui kogu linnale.

Eri korruste värvitoonid on ergas oranž, roheline või sinine, tööruumide värvitoonid on tagasihoidlikumad. Keldrikorruse seintel on valge krobeline käsikrohv. Sellel korrusel on nii töö- kui ka abiruume.

Heiki Tamme sõnul algab septembris majas ka õppetöö, nii et selleks ajaks peab ka hoone sisustamine lõppenud olema.

TÜTI uus üle 80 miljoni kroonise maksumusega maja on Maarjamõisa tehnoloogialinnaku teine hoone Biomeedikumi järel.

Õigustudengid Haagis neljandad

Katre Kont-Kontson
õigusteaduse
2. a magistrant

TÜ võistkond saavutas Hollandis Haagi rahupalees peetud Teldersi rahvusvahelise õiguse võistlusel 22 osaleja seas neljanda koha.

Varem ei ole Tartu võistkond sel võistlusel nii hästi esinenud. I koha võitis Saksamaa, II Inglismaa, III kohal oli Hollandi Leideni Ülikooli võistkond.

Loe riiki esindavad Erki Kodar ja Rosa Rotko olid taotlejatest neljandad, vastustajat Western Kingdomi esindavad Ramon Rask ja Maria Ait olid vastustajatest kaheksandad. Võistkonda juhendasid Maarja Naagel ja Katre Kont-Kontson. Suulisel harjutamisel olid abiks ka Andreas Kangur ja Michael Gallagher.

Seekordne vaidlus puudutas muude rahvusvahelise õiguse küsimuste hulgas ka riikide suveräänsust, eksiilvalitsust, jurisdiktsiooni, jõu kasutamist.

Kaasuse tekst ja info võistluse kohta: www.telders.org.

Katrin Lang kaitses doktoriväitekirja

Astrid Saava
emeriitprof

Tervishoiu instituudi vanemassistent Katrin Lang (pildil) kaitses aprillis Londoni Ülikooli hügieeni ja troopilise meditsiini koolis doktorikraadi epidemioloogias.

Doktoritöö «Vähi esinemine Eestis: sagedus ja andmete kvaliteet» on kirjutatud monograafiana.

Töö annab ülevaate Eesti Vähiregistri ajaloost, kujunemisest ja praegusest töökorraldusest, vähi haigestumusest ja suremusest Eestis. Samuti võrdleb uurimus vastavaid näitajaid Eestis ning Põhja- ja Baltimaades ning esitab Eesti Vähiregistri andmete kvaliteedi uuringute tulemused.

Langi uuringute tulemused näitasid, et Eesti Vähiregistri andmed on kõrge kvaliteediga. Vähi haigestumus Eestis võrreldes naaberriikidega on võrreldav teiste Baltikumi riikidega ning erineb mõnede vähipaikmete osas Põhjamaade omast.

Vähihaigestumus peegeldab küllaltki suures osas ka Eesti rahva tervisekäitumist, eelkõige suhteliselt kõrget suitsetamise sagedust.

Kuna Eesti Vähiregister on Eestis ainus kogu rahvastikku hõlmav ja seejuures pikaajaliselt töötanud haigusregister (loodi 1978), siis on selle ajaloo ja hetkeseisu dokumenteerimine ning andmete kõrge kvaliteedi tõestamine väga oluline.

Doktoritööd juhendas prof David Leon, kes on Euroopa üks juhtivaid epidemiolooge. Konsultant oli TÜ külalisprof ja Tervise Arengu Instituudi epidemioloogia ja biostatistika osakonna juhataja Mati Rahu.

Katrin Langile anti meditsiinidoktori kraad epidemioloogia erialal.

Ajalookonverents Teise maailmasõja lõpust

6. mail kl 14 algab Tartu Linnamuuseumis konverents «Sõja lõpp 1945 ja selle tähendusest. 60 aastat Tšehhi põrgust, Kura- ja Oppelni kotist ning Eesti meeste katsumustest sõja viimastel kuudel».

Toomas Hiio peab ettekande Eesti meeste katsumustest võõra sõja viimastel kuudel Kuramaal, Oppelnis ja Tšehhimaal. Kaido Jaansoni teema on «Teine maailmasõda ja Eesti», Enn Tartol «8. mai 1945 ei toonud Eestile rahu ega iseseisvust».

Isiklikke mälestusi Eesti Leegioni lahingutee lõpust (Oppelni kott, vangilangemine tšehhi partisanide reetlikkuse läbi, Tšehhi põrgu – tšehhide uskumatud julmused sõjavangide kohtlemisel) jagab Harri Rent.

Mart Niklus kõneleb teemal «Mõnedest viimase aja avalikest pöördumistest».

Ettekannete järel on sõnavõtud.Konverentsi juhatab Tartu Linnamuuseumi teadur Pearu Kuusk.

Vene kirjanduse vanemteadur Galina Ponomarjova (vasakul) tutvustab avamisel näituse materjale. VARJE SOOTAK

Raamatukogus näitus vene vanausulistest

25. aprillil avati TÜ Raamatukogus raamatu- ja dokumendinäitus «Vene vanausulised ja nende ajalugu Eestis».

Avamisel tutvustasid vene vanausuliste ajalugu Eestis ja näitust teadur Katrin Karu ja vanemteadur Galina Ponomarjova. Vene vanausulised on Peipsi ääres elanud XVI saj lõpust. Vanausulised on olnud ka TÜ vene filoloogide üks pidevaid uurimisteemasid.

Vitriinides saab näha mitmesuguseid vanausulisi puudutavaid dokumente, fotosid, uurimustöid jne. Välja on pandud ka näiteks kirjavahetus kindralkuberneriga, Nikolai II ukaas, ikoonimaalija Pimen Sofronovi kiri Paul Aristele jm.

Näituse koostasid Galina Ponomarjova ja Tatjana Šor, kujundas Maarika Tang.

Näituse koostamist toetasid Eesti Teadusfond ja Tartumaa Vanausuliste Kultuuri- ja Arendusühing.

Väljapanek jääb avatuks 25. maini.

Eesti Üliõpilaskondade Liidu korraldatud debatt tõi Tartu Ülikooli aulas ühise laua taha nelja suurema kõrgkooli esindajad. KATRIN RAIELO

Riik peab sõnastama kindlad põhimõtted

Sigrid Int
eesti kirjanduse ja
rahvaluule 3. a üliõpilane

DEBATT

«Kas konkurents kõrghariduses innustab või killustab?»

- **Dubleerimine kõrghariduses? Kas igas õppevaldkonnas tuleks arendada ühte või mitut keskust?**
- **Kas sama eriala õpetamine mitmes kõrgkoolis on väheste ressursside killustamine või hoopis edendab tervet konkurentsi?**
- **Kas Eesti moodustab ühe kõrghariduse piirkonna või jaguneb mitmeks?**

26. aprillil toimus Tartu kevadpäevade ajal aulas Eesti Üliõpilaskondade Liidu korraldatud debatt «Kas konkurents kõrghariduses innustab või killustab?». Debatti juhtis Jüri Aarma ja esinema olid kutsutud Eesti nelja suurema kõrgkooli esindajad.

Millised on eesti kõrghariduse valupunktid? Milline võiks olla kõrgharidus Eestis viie kuni kümne aasta pärast? Kas kõrgkoolidevaheline konkurents või koostöö? Need oli põhilised küsimused, millele debatil püüti vastuseid leida.

EÜL viskas õhku küsimused kõrghariduse dubleerimisest, ühe ja sama eriala õpetamisest mitmes ülikoolis ning Eesti kõrghariduse piirkondadest. Selgeid vastuseid debati publik nendele küsimustele ei saanud ning ehk polnudki see debati tegelik eesmärk. Palju olulisemaks võib pidada Eesti kõrghariduses tekkivate küsimuste ning probleemistiku määratlemist, aga ka kõrghariduse üldistele tulevikusuundadele osutamist.

Erialade paljusus

Valusaid küsimusi Eesti kõrghariduses tõstatasid kõik debatil osalejad – nii rektorid Viljandi Kultuuriakadeemiast (Anzori Barkalaja) ja Tallinna Ülikoolist (Mati Heidmets), Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli õppeprorektorid Tõnu Lehtsaar ja Jakob Kübarsepp kui ka kõrghariduse hindamise nõukogu esimees Volli Kalm ja Kõrghariduse Akrediteerimiskeskuse juhataja Tiit Laasberg. Oluline probleem, millest saavad alguse mitmed teised küsimused, on Eesti kõrgkoolide paljusus (47). Kuna aga riik suunab ka tulevikus oma ressursid just sinna, kus tasemele vastav haridus on kõige konkurentsivõimelisem, on paratamatu, et tulevikus kõrgkoolidevaheline konkurents suureneb ning koolide arv väheneb. Selle sammuga peaks aga ideaalis kaasas käima ka tasakaalustatud ressursside jagamine ja koostöö, mis võimaldaks Eestis pakutaval kõrgharidusel püsida Euroopa konkurentsis.

Eestis leiduvate kõrgkoolide paljususe ühe põhjusena võib nimetada ka kaubamärgiga mängimist – näiteks ei saa haridusministeerium keelduda koolitusloa andmisest, kui teatud paberid on nõuetekohaselt täidetud. Siiski tuleks Anzori Barkalaja sõnul lähtuda ka esteetilisest aspektist ning valiku tegemisel teadvustada lähtekohad. Tõsisemaks peaks muutuma suhtumine ka õppekavade registreerimisse.

Tallinna Ülikooli rektor näeb kõrghariduse probleemi eelkõige õppekavade paljususes ühe ülikooli piires ning lahendusena nende vähendamist. Kuid siingi tekib küsimus, kas koondada kõik ühe eriala ained ühte kooli või luua tudengile valikuvõimalus ka Eesti-siseselt. Ja milline kõrgkool on nõus loovutama mõne oma õppekavast ja kaotama sellega riigi antavat raha. Nii riik, rahastaja kui ka kõrgkool peaksid arvestama, et me elame avatud ruumis ja konkurentsi tingimustes ning seetõttu ei konkureerita kõrgkoolidega mitte ainult Eesti, vaid ka maailmatasandil.

Reaalne nõudlus

Olulise tudengeid puudutava probleemina kerkis esile veel tööturu nõudluse ja pakkumise kättesaadavaks muutmine. Just koolitusvajadus, pakkumine tööturul peaks määrama kõrgkoolide spetsialiseerumise ja õppekavade ülesehituse. Kõrghariduse hindamise nõukogu esimehe Volli Kalmu sõnul on erialasid, kus on väga tihe side õpitava ja tulevase töökoha vahel. Samas on Eestis hetkel olukord, kus kõrgharidus on paljuski isiklik hüve. Siiski peaks ideaalis kõrgharitud inimeste arvukus olema eelkõige ühiskonna arengule kasulikuks teguriks. Jääb vastuseta, miks ei küsita teatud piirkonnas asuvatelt asutustelt enne samas piirkonnas asuva kõrgkooli rahastamist selle piirkonna tööjõuvajadust. Oleks ju nii kõrgkooli lõpetajale kui ka kogu eesti haridussüsteemile tervikuna kasulik, kui tulevased tööandjad saaksid öelda õppekavade väljatöötamisel oma sõna.

Võitlus üliõpilaste pärast

Milline on Eesti kõrgharidus mõne aasta pärast, kuhu ideaalis üldse jõuda tahetakse? Prioriteediks näis kõikide debatil osalejate sõnavõttude põhjal olevat kõrgkoolide vähendamine ja riigi poolt kindlate põhimõtete väljaütlemine, sest ilma kindla poliitikata kirjusus suureneb. Jäid kõlama prognoosid, et viie kuni seitsme aasta pärast väheneb ühe kolmandiku võrra nende inimeste arv, kes saaksid kõrgkooli tulla – see on ligikaudu sama palju kui praegu võetakse tudengeid kokku riigieelarvelistele õppekohtadele. Võib hakata kehtima ka üliõpilaste minimaalsuse nõue, kuna raha on vähem, ning siis jäävad ellu ainult suured kõrgkoolid. Pole sellist poliitilist jõudu, mis kehtestaks üldise õppemaksu, samas pole ka kedagi, kes seda vähendaks. Seda tõestab juba mitu aastat käiv koolidevaheline võitlus raha säilimise pärast.

Diskussioon liikus Eesti-sisese tasandi ja rahvusvahelise kõrghariduse vahel, puudutades nii kõrgkoolide toimimist eri tasanditel, õppekavasid kui ka konkreetsete ainete (näiteks ajaloo) õpetamisega seotud probleeme. Siiski jäi õhku rippuma küsimus, kes peaks ütlema, kuidas on õige. Kas haridusminister Mailis Reps? Ei tea.

UUDISED

Tartu visuaalse kultuuri festival

2.–8. maini toimub Eesti Rahva Muuseumis Tartu visuaalse kultuuri festival «Maailmafilm».

Kavas on antropoloogia- ja dokumentaalfilmid maailma eri paigust. Mõningaid filme tutvustavad ka autorid ise.

Festivali ajal on võimalik vaadata Kaarel Nurga fotonäitust «Mehe aasta» ja Klavdij Slubani «Transversest», mis käivitavad diskussiooni «Foto tänapäeva ühiskonnauuringutes, pressifotograafia ja dokumentaalne kunst ning mida ja kuidas muuseumis talletada?» 2. mail kell 11 algab fotodokumentalistika ümarlaud.

Info: tel 742 2266, 517 6822, runnel@erm.ee või festival@worldfilm.ee.

Noorte amatöörfilmide konkurss

Tartu linnaraamatukogu ootab 2. maiks konkursitöid Lõuna-Eestis elavatelt ja õppivatelt noortelt vanuses 15–25 aastat.

Konkursile oodatakse VHS- või DVD-formaadis filme maksimaalse pikkusega 20 min. Žürii valib välja kolm paremat filmi, mille autoreid premeeritakse rahaliste auhindadega (1500, 1000 ja 700 kr).

Info: Kadri Rohi, tel 736 1394, kadri.rohi@luts.ee.

Soome Tuglase Seltsi tegevusest

30. aprillil kell 12 kõneleb Kirjanduse Majas Tapio Mäkelainen Tuglase Seltsist ja Soome-Eesti kultuurisuhete arengust 1990ndatel.

Arutluse all on Soome-Eesti kultuuride suhted ja Tuglase Seltsi tegevus.

Samuti on juttu Eestit ja Soomet tutvustavatest väljaandest, äsja ilmunud koguteosest «Soome ja soomlased. Fennid – Tacitusest tänapäevani» kui eestlaste vaatepunktist soomlaste identiteedile.

Tuglase Selts on asutatud 1984. a Helsingis legendaarse eesti keele õppejõu Eeva Niinivaara töö jätkamiseks ja arendamiseks.

Ürituse korraldab Elias Lönnroti Selts.

Uus raamat rahvusvahelisest õigusest

Ilmus ülikooli kirjastuse ja avatud ülikooli ühisprojekti – õppevahendite sarja teine raamat. See on TÜ õigusinstituudi õppedirektori, magister Rene Värgi «Sissejuhatus rahvusvahelisse õigusse».

Raamatus antakse ülevaade rahvusvahelise õiguse üldistest põhimõtetest ja peamistest valdkondadest.

Raamat on mõeldud eelkõige TÜ õigusteaduse üliõpilastele, kuid leiab kindlasti kasutamist ka teistes kõrgkoolides ja riigiasutustes ning rahvusvahelise haardega juristide ja ettevõtjate seas.

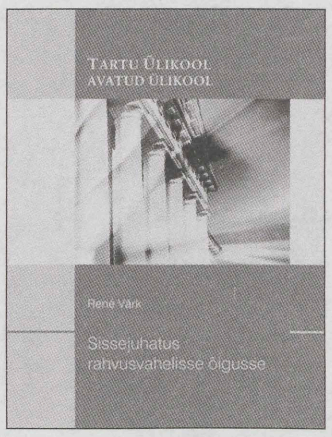

Maamiinid Biomeedikumis

Meelis Tasur
arstiteaduse 4. a üliõpilane,
Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi liige

Maamiine Biomeedikumis tegelikult ei leidu ning arstitudengite õppekompleks on endiselt miinivaba. Küll aga oli I korrusel avatud John Rodstedi maamiinide teemaline fotonäitus.

Maamiinide teema on rahusõpradele väga oluline. Isegi pärast konflikti lahenemist on paigaldatud miinide tõttu tsiviilelanikkond suures ohus. Peale selle on maamiinid väga odavad. Üks maamiin võib maksta 10 dollarit, tema kahjutuks tegemine aga eri hinnangutel kuni 1000 dollarit.

John Rodsted on Austraalias sündinud fotograaf. Ta on ligi 20 aastat pildistanud maailma rahututes paikades toimepandud sõjaõudusi.

Tema töid on palju eksponeeritud, üks kõnekas näide tunnustamisest on 1997. a koos International Campaign to Ban Landmines (www.icbl.org) meeskonnaga saadud Nobeli rahupreemia.

Ottawa konventsioon

Näituse Eestisse jõudmise lugu on päris huvitav. Kui Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi rahu ja pagulaste töögrupp käis 2003. a Helsingis, Rauhanasemas külas oma rahuaktivistidest sõpradel, siis tutvuti ka maamiinide näitusega.

Meie külaskäigu ajal võis nii Soomes kui ka Eestis maamiine kasutada. Ottawa konventsiooniga ei olnud siis veel kumbki maa liitunud. Seega oli põhjust inimesi maamiinide tagajärgedest teavitada ja valitsusele miinide keelustamiseks survet avaldada. Just sel põhjusel otsustasime näituse kunagi Eestisse tuua.

Täna on hea meel teada, et Eestis on maamiinid keelustatud. Sealjuures ilma arstiüliõpilaste selgitustööta.

Riigikogu otsustas liituda jalaväemiinide kasutamist, varumist, tootmist ja üleandmist keelustava ja nende hävitamist nõudva konventsiooniga (Ottawa konventsiooniga) eelmise aasta 24. märtsil.

Ohtlikud maamiinid

Paraku on maailm siiani üks suur miiniväli, 42 riiki ei ole Ottawa konventsiooni ratifitseerinud. Meie lähinaabritest ei ole seda teinud Soome, Läti ega Venemaa. Enamik Euroopa ja maailma riike on siiski maamiinidest loobunud. Loodetavasti jõuavad ka suurriigid USA, Hiina, India jt nii kaugele, et keelustavad need tsiviilelanikke kimbutavad julmad relvad.

John Rodstedi näitus kannab edasi sama mõtet. Ehkki Eestis on maamiinid nüüd keelustatud, tasub kasvõi enne järgmist välisreisi teada ohust, mida nad võivad suurelt teelt kõrvale astuvale rändajale põhjustada.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool
kuulutab välja konkursi

TÜ Õpetajate Seminari direktori ametikohale

alates 1. juuli 2005 kuni 30. juuni 2010.

Eeldused:

- Eesti Vabariigi doktori- või sellega võrdsustatud kraad
- teadustöö kogemus
- pikaajaline pedagoogina töötamise kogemus
- õppejõukogemus kõrgkoolis ja täiskasvanute koolituses
- haridusasutuse juhtimise kogemus
- juhtimisalane täienduskoolitus (vähemalt 240 tundi)
- aktiivne osalus Eesti Vabariigi hariduspoliitikas
- teadmised kõrgharidussüsteemi toimimisest ja õpetajate ettevalmistust reguleerivast seadusandlusest

Dokumendid konkursist osavõtuks esitada personaliosakonda **12. maiks**.

Info: akadeemiliselt sekretärilt tel 737 5605.

ÕNNITLEME

85

Kive-Josif Michelson, kõrgkvalifitseeritud tööline – 5. mai

65

Mai Roose, dotsent – 3. mai

50

Katrin Lendok, õppekorralduse spetsialist – 4. mai

45

Tõnu Lehtsaar, professor, õppeprorektor – 2. mai
Kertu Uri, raamatukogu väliskirjanduse osakonna juhataja – 3. mai

35

Imbi Varris, sekretär – 5. mai

30

Ivo Volt, teadur – 3. mai
Teele Eensaar, projektijuht – 5. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Võrumaa tunnustas oma üliõpilaste töid

Ülle Puustusmaa
Võrumaa Arenguagentuuri arenduskonsultant

Võru maakonnastipendiumi pälvisid kolm Tartu Ülikooli üliõpilast – Tanel Viin (geograafia), Raivo Kelp (ettevõttemajandus) ja Siim Pikker (füüsika).

Võrumaa Äriklubi pani täiendavalt välja kinkekaardi parimale ettevõtlustemaatikat käsitlenud tööle, mille autor oli Tanel Viin.

Maakonnastipendiumi konkursi eesmärk on anda märku, et maakond tunneb huvi Võrumaalt pärit tudengite käekäigu vastu ning ootab neid pärast hariduse omandamist tagasi. Loodeti saada noorte ideid Võrumaa väärtuste ja arengueelduste ning nende parema ärakasutamise kohta.

Tudengite töödes enim esinenud märksõnad olid piirkondliku identiteedi tugevdamine, võru keele ja kultuuri tähtsustamine, kaunis loodus ja turismi- ning puhkemajanduse potentsiaal ning vajadus tõsta toodete ja teenuste kvaliteeti. Tanel Viin ütleb oma essees, et nn lugude ühiskonnas väärtustub üha enam retro toode, mis on toodetud vanamoeliselt ja traditsioonilisel viisil.

Seda väärtustab nii kohalik elanik, identiteedi otsinguil pealinlane kui ka turist. Tõeline maaelu, looduslähedane ja säästlik tootmine ning toodang – kõik see, mida tänapäeva inimene puhkusel otsib, on Võrumaal olemas.

Maakonnastipendiumi konkursi korraldasid Võrumaa Arenguagentuur, Võru Maavalitsus, Võrumaa Omavalitsuste Liit ja Võrumaa Äriklubi. Stipendiumi suurus on 5000 krooni.

Stipendiumi saamise tingimuseks oli peale Võrumaa päritolu ja akadeemilise kõrghariduse omandamise ka essee ja arendusprojekti esitamine ning osalemine maakonna arenguseminaril.

SPORT

Tallinna Ülikool võitis veepallis Tartut

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretär

Kevadpäevadel Aura keskuses peetud veepallikohtumises alistas Tallinna Ülikooli võistkond Tartu Ülikooli.

«Tartlastele on järjest raskem vastu saada,» kommenteeris TLÜ treener ja põhimängija Kristjan Jääts. Hoolimata regulaarsest trennist sel korral veel Tallinnast jagu ei saadud, kuid seis 3:1 ei olnud lootusetu. Niklas Winther-Jennseni juhtimisel on tartlased treeninud juba mitu aastat. «On näha head edasiminekut, kuid uuele tasemele jõudmiseks tuleb teha veel palju tööd,» lisas Jennsen.

Järgmisel aastal toimuvad Hollandis Eindhovenis Euroopa ülikoolide I veepalli karikavõistlused.

KORVPALL

28. aprillil 18 kohtuvad TÜ spordihoones Ujula 4 SEB-Ühispanga korvpalli meistriliiga poolfinaalis Tartu Ülikool/Rock ja Pirita BM, 1. mail kl 17 Tallinna Kalevi Spordihoones Juhkentali 12 Pirita BM ja Tartu Ülikool/Rock ning 5. mail kl 18 TÜ spordihoones Tartu Ülikool/Rock ja Pirita BM.

KORISTUSPÄEV TÜ RAAMATUKOGUS

Täna on raamatukogu koristuspäeva tõttu avatud kl 15–21.

TEADUSPÄEV

«Jaan Reinet 100»

Ülikooli ajaloo muuseum ja keskkonnafüüsika instituut korraldavad 4. mail kell 15 muuseumi valges saalis teaduspäeva «Jaan Reinet 100».

Jaan Reinet lõpetas TÜ 1935 ning töötas õppejõuna 1946–1976. Reinet rajas 1964 aeroionisatsiooni ja elektriaerosoolide labori ning oli 1971–1975 selle juhataja. Labor kasvas atmosfääri ionisatsiooni uurimise ja elektromeetria alase teadusliku aparatuuri konstrueerimise alal NSVL juhtivaks asutuseks ja oli tuntud ka välismaal. Töö tulemusi rakendati meditsiinist naftajääkide põletamiseni. Reinetile anti üle 30 autoritunnistuse, ENSV teenelise leiutaja aunimetus ja ENSV riiklik preemia.

Teaduspäev on pühendatud rahvusvahelisele füüsika-aastale.

Ettekanded

«Jaan Reineti elutee tähtsamad verstapostid» – füüs-mat-kand, erakor van-teadur Eduard Tamm
«Jaan Reinet – õpetaja ja organisaator» – füüs-mat-dr, emeriitprof Hannes Tammet
«Jaan Reinet – teadlane» – füüs-mat-kand, erakor teadur Jaan Salm
«Jaan Reinet – leiutaja-konstruktor» – TÜ peametroloog, PhD, Olev Saks
«Jaan Reineti koostöö Tartu meedikutega» – med-dr, emeriitprof Arvo Tikk
«Jaan Reinet – inimene ja isiksus» – teadur Ülle Kikas, PhD
«Mälestusi isast» – Tõnu Reinet

Näha saab museoloog Toomas Punga koostatud väljapanekut Jaan Reineti valmistatud aparaatidest ja tema diplomitest.

TEATED

2. mail avatakse TÜ ajaloo muuseumi koostatud näitus **«Rännak ajas: tee Eesti ülikoolini»** Türi kolledžis.
Näitus jääb avatuks 31. maini. Info: Ene Voolaid, tel 384 9162.

5. mail kl 17 **tutvub Saaremaa vilistlaskoondis Kuressaare huvitavamate ehitistega**. Matkajuht on Lilian Hansar (kauaaegne Kuressaare linnaarhitekt, praegune muinsuskaitsetöötaja). Matk algab Kuressaare Kuurhoone eest. Üritus toimub koostöös teiste kõrgkoolide vilistlasühendustega.
Info: Riia Nelis, tel 453 9839.

KAITSMISED

4. mail kl 15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis meditsiinidoktori kraadi **Andre Õun** teemal «Epilepsia epidemioloogia Tartu täiskasvanutel: haigestumus, levimus ja epilepsiavastane ravi». Juhendaja dots Sulev Haldre, TÜ närvikliinik. Oponent dots Tapani Keränen, Tampere Ülikool.

6. mail kl 15 kaitseb Tiigi 78-118 **Meelika Maila** eripedagoogika magistritööd «Matemaatiliste oskuste tegevusliku aluse omandatus I klassi õpilastel». Juhendaja Eha-Mai Viitar, PhD. Oponendid: Endel Noor, MA ja Kaja Plado, MA.

KURSUS

3.–5. maini toimub vene ja slaavi filoloogia osakonnas **erikursus «Ikooni hermeneutika»** (FLVE 03.269, 1 AP, A). Külalislektor dots Ksenia Werner, teoloogiamagister, Sankt-Peterburi Ülikooli dotsent. Kursuse eesmärk on näidata, et ikooni teoloogiline tõlgendus tugineb ikooni teotaanilisusele (jumalailmumisele).
Loengud toimuvad: 3. mail kl 18–20 Näituse 2-105; 4. mail kl 16–18 Näituse 2-207 ja kl 18–20 Näituse 2-105; 5. mail kl 16–18 Näituse 2-105, kl 18–20 Näituse 2-207 ning al kl 20 arvestus.
Loengud toimuvad vene keeles. Registreerimine ÕISi või vene ja slaavi filoloogia osakonna koordinaatori kaudu, Näituse 2-219, tel 737 6352.

LOENGUD

2. mail kl 18 peab kunstiajaloo lektor Kaur Alttoa Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) loengu «Arhitektuur ja kunst hansalinnades».

5. mail kl 16.15 esineb eetikakeskuse interdistsiplinaarses eetikakollokviumis (Ülikooli 7, II korrus) tsiviilõiguse prof André Gonçalo Dias Pereira Coimbra Ülikoolist **teemal «Medical malpractice and civil liability in Portugal»** (Arsti viga ja kahjuhüvitusnõuded Portugali õiguses). Info: tel 737 5427.

6. mail kl 14.15 toimub ph aud 139 Euroopa Lingvistika Seltsi presidendi prof dr Johan van der Auwera **ettekanne «Modal polyfunctionality and Standard Average European»**. Oodatud on eesti ja võõrfiloloogid, keeletüpoloogia ja keelefilosoofia huvilised.

9. mail kl 18 peab dr Heino Noor Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) **ettekande «Sovetliku võidumedali tagakülg. 9. mai Moskvas»**. Järgneb mõttevahetus.

KONVERENTS

6. mail kl 11 avatakse Narva kolledžis kahepäevane **üliõpilaste teaduskonverents**. Kavas on 39 ettekannet pedagoogikast, võõrkeelte ja vene keele õpetamisest, laste kõne arendamisest, sotsioloogiast, sotsiolingvistikast jm. Osalejad Eestist, Venemaalt ja Soomest.
Info: http://narva.ut.ee/uudised/kava_est.pdf.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

4. mail kl 19 esineb kammerlaval sarjas «Noored pianistid» Mihkel Mattisen. Pilet 60 ja 40 kr.

5. mail kl 19 **festivalil «Orient 2005» «Kunqu – ooper (Hiina Hu-nani provints)»**.
Kunqu ooper on Hiina traditsioonilise teatri üks vanimaid ja rafineeritumaid stiile, mis 2001. a lülitati UNESCO kultuuripärandite nimistusse. Pilet 120 ja 80.

TÜ AULAS

29. aprillil kl 19 Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.

2. mail kl 19 Eesti Segakooride Liidu segakoori kontsert

4. mail kl 19 teatraliseeritud kontsert «Kuu tagumine pool» («nõukogudevastaste» autorite muusika ja kirjandus).
Esinevad Peeter Volkonski (näitleja), Leho Ugandi (viiul), Urmas Vulp (viiul), Arvo Haasma (viiola), T. Järvi (tšello) ja Lea Leiten (klaver).

5. mail kl 19 Elleri nim Tartu Muusikakooli kontsert. Esinevad T. Kalm (klarnet), Indrek Leivategija (tšello), Piret Taniloo (klaver).

6. mail kl 18 Soome meeskoori Tikkurila Laulajat kontsert.

Tudengikonverents "Maailmade mosaiik"

Kuulsad kirjanikud • Paneeldiskussioonid • Lasteprogramm • Pargiraamatukogu

Põhjamaade luulefestival "Õhtune ekspress" • Raamatuesitlused ja -näitused

Prima Vista
Tartu kirjandusfestival
5.-6. MAI 2005

Peakorraldajad:
Eesti Kirjanduse Selts
ja
TÜ Raamatukogu

http://kirjandusfestival.tartu.ee

Laulvad kirjanikud • Raamatulaat Utlib Market

ARH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

6. mai 2005

NR. 18 (2218)

www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Ülikooli tehnoloogiapäevadel räägiti teadusest ilma müstikata

Tuuli Semevsky
tehnoloogiainstituudi infojuht

Ettevõtlusnädala lõpus Vanemuise kontserdimajas toimunud tehnoloogiapäevad tõid elevust nii ülikooli teadlaskonnale, firmajuhtidele kui ka koolilastele. Üritus korraldati eesmärgiga tutvustada laiemale avalikkusele uuemaid teadustulemusi ning viia kokku tehnoloogiate loojad ja kasutajad.

Tehnoloogiavaldkonnas toimub ülikoolis palju põnevat ning huvitav on teada saada, kuidas see ettevõtetes kasutamist leiab. Tihti on aga avastused ja tehnoloogiad nii keerulised, et valdkonda mittetundval inimesel jääbki tuum tabamata. Seepärast toimusidki tänavu tehnoloogiapäevad kahel päeval ning asju püüti tutvustada keeruliste valemite ja muu müstikata igaühele arusaadavalt.

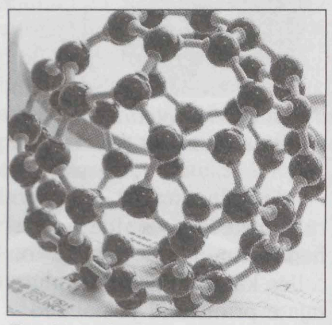

Parima leiutise auhinna võttis vastu prof Marika Mikelsaar. Molekulimudel. Ülikoolist võrsunud parima ettevõtte auhinnaga OÜ Müomeetria uurimisgrupi liikmed Viola Vain ja Helena Gapeyeva.

2X VARJE SOOTAK, TUULI SEMEVSKY

Põnev ja asjalik

Esimesel päeval, mil kontserdimaja oli puupüsti Tartu keskkooliõpilasi ja tudengeid täis, olid populaarseimad kindlasti kõndiv, rääkiv ning mõnevõrra üleannetu robot Oskar Põdramägi ning teised AHHAA teaduskeskuse eksponaadid.

Keemia- ja füüsikateatrid, kus võis oma silmaga põnevaid katseid näha ja ka ise kaasa lüüa, olid terve õhtu jooksul tihedalt rahvast täis. Enneolematu huvi oli ka erinevate molekulimudelite ehitamise vastu. Seega pole teadmiste omandamine sugugi igav, kui pakutu ulatub teooriast kaugemale.

Teine päev aga käsitles hoopis tõsisemaid teemasid, sest oodatud olid ettevõtjad, teadlased ja kraadiõppurid, ning seepärast pöörati lõbusate ja harivate eksponaatide kõrval suurt tähelepanu ka ettekannetele.

11 ettekande hulgas oli näiteks Aadi Kaljuvee ettekanne ühest viimaste aastate enim kõneainet pakkunud TÜ leiutisest – müomeetrist, mis on meetod ja seade skeletilihaste toonuse parameetrite mõõtmiseks. Veel võis kuulata uut ja huvitavat mobiiltelefonide kasutamisest linnaplaneerimisel (Rein Ahas, TÜ ja OÜ Positium), ülikalli puidu maarjakase kasvatamis- ja kasutamisvõimalustest (Ivar Sibul, EPMÜ), sportlaste toidulisanditest (Vahur Ööpik, TÜ) jm. Ettekandeid oli mitmesugustelt teadusaladelt ning esitajateks olid nii teadlased kui ka ülikoolist võrsunud firmade esindajad.

Loovaid lahendusi

Samal ajal kui kontserdimaja ühes pooles toimus tehnoloogiapäevade sagimine, oli Canoni saalis inglisekeelne seminar «Creative problem solving for future entrepreneurs», kus õpiti probleemidele loovat lähenemist. Huvi oli suur, eriti rõhutasid osalejad lektorite tehnoloogiainstituudi vanemteadur Maarja Kruusmaa ja Erik Lenzi (Rootsi) innustavat esinemisstiili ja interaktiivset tööd osavõtjatega.

Eile oli aga julgematel võimalus kätt proovida tehniliste probleemide lahendamisel – toimus võistlus «Soft egg-landing». Meeskondadel ei tulnud ideedest puudus, kuidas kindlustada muna terveksjäämine tehnoloogiainstituudi uue hoone (Nooruse 1) viiendalt korruselt alla kukutades.

Tehnoloogiapäevadele pani väärika punkti esmakordselt koos linnavalitsusega korraldatud auhinnaõhtu, kus tunnustati Tartu parimaid ettevõtjaid ja teadlasi. Kui linnavalitsus andis auhindu traditsioonilistes kategooriates, sh parim ettevõtja, keskkonnasõber ja parim omaalgatus, siis tehnoloogiainstituudil oli au olla parimate auhindaja rollis esmakordselt. Tartu ülikoolid auhindasid parimaid kolmes kategoorias: Tartu ülikoolide parim uuendusmeelne koostööpartner, parim ülikoolist võrsunud ettevõte ja parim leiutis. Kokku osales autasustamisel 13 ettevõtet ja 5 leiutist. Võitjate valimise raske töö usaldati Tartu Teaduspargi ja majandusteaduskonna ekspertidele.

Auhinnad

Kõige uuendusmeelsemaks koostööpartneriks osutus Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, kus EPMÜ teadustööd kasutatakse tõuaretuses ja bioloogiliste aretusmaterjalide tootmises. Ühistu kõrval konkureerisid tiitlile veel AS A.Le Coq, Tallinna Piimatööstuse AS, Elcogen AS, Asper Biotech AS jt uuendusmeelsed ettevõtted.

Parimaks ülikoolist võrsunud ettevõtteks tunnistati OÜ Müomeetria, kus tegeldakse lihastoonuse mõõtmiseks mõeldud müomeetri arendamise ja tootmisega. Müomeetri abil on oma lihastoonust mõõtmas käinud ka näiteks Eesti rahvusliku suusakoondise liikmed ja teised tunnustatud sportlased.

OÜ Müomeetria kõrval kandideerisid veel OÜ Keelevara, AS E-geen, OÜ VitaMare, OÜ Positium ja OÜ Autoseir.

Parimaks Tartu ülikoolide leiutiseks tunnistati TÜ teadlaste avastatud tervistav probiootiline piimhappebakter ME-3, mida praegu kasutab edukalt oma Helluse piimatoodete sarjas AS Tallinna Piimatööstus. Seetõttu on uudne mikroorganismi tüvi *Lactobacillus fermentum* ME-3 saanud ka hüüdnime «helluse bakter» või nagu bakteri avastajad ise teda kutsuvad – «hell musketär».

Teiste leiutistena kandideerisid meetod optiliselt läbipaistva elektrit juhtiva kiu saamiseks ja sellest kiust valmistatud teravikmikroskoobi andur, termofiilne mikroorganismi tüvi *Bacillus coagulans* L-laktaadi tootmiseks, biosensor ja selle valmistamise meetod ning meetod ja seade pehmete bioloogiliste kudede omavõnkumise registreerimiseks ehk müomeeter.

Positiivne tagasiside veenis tehnoloogiainstituuti jätkama nii tehnoloogiapäevade korraldamist koos AHHAA-keskusega kui ka parimate ettevõtluse ja teaduse koostöö edendajate auhindamist. Seniks aga soovib instituut kõigile avastusterikast ja ettevõtlikku aastat!

TEHNOLOOGIA-PÄEVAD

Tehnoloogiapäevad ja auhindade võitjad ka järgmisel nädalal ilmuvas e-ajakirjas Novaator aadressil www.novaator.ee.

TÄNA LEHES

Kevadkool loodusest ja kultuurist
LK 3

Doktorantide võrgustik
LK 2

Programmipõhine õpe
LK 2

30. aprillil 1990 taastati Eesti Korporatsioonide Liit (EKL).

UUDISED

Prof Peeter Saari peab aulaloengu

12. mail kell 16 peab laineoptika prof Peeter Saari aulaloengu «Füüsika ja turvalisus».

Prof Saari sõnul pöörame loengus pilgu tulevikku. «Juttu tuleb kolmest globaalse tähendusega turvaprobleemist – lähenevast energiakriisist ja sellega seonduvast toidu, joogivee ja teiste elutähtsate ressursside defitsiidist, organiseeritud vägivaldsusest ja teabekaitsest infotehnoloogilise plahvatuse tingimustes.»

Rikkaliku pildimaterjali ja animatsioonide toel toob prof Saari näiteid sellest, mis on tehtud ja teoksil, lähtudes füüsika rollist nendest probleemidest jagusaamisel.

Ülikooli rahvakunstiansambel 60

14. mail kell 17 toimub Sadamateatris ülikooli rahvakunstiansambli (RKA) 60. aastapäeva ja vilistlasrühma 10. aastapäeva kontsert.

Praegu on ansamblis kolm rühma ja rahvamuusikaorkester, kokku ligi 70 liiget. Põhirühma juhendab Mae Viires, vilistlasrühma Aveli Asber, neidude rühma Kärt Vuks ja rahvamuusikaorkestrit Kaido Reivelt.

TÜ rahvakunstiansambli asutas 1945. a aprillis metsanduse tudeng Ilmar Reidla.

Kontserdile oodatakse kõiki vilistlasi ja rahvatantsuhuvilisi.

Piletid (30 ja 15 kr) kohapeal tund enne algust.

Sünnipäevapidu jätkub üliõpilasmajas kell 20 (osavõtutasu 30 kr).

Esinduse valimised

3.–5. maini toimusid TÜ Üliõpilasesinduse (TÜÜE) valimised.

Oma kandidatuuri oli üles seadnud 53 tudengit. Valimispunktid asusid ülikooli peahoones, raamatukogus, Biomeedikumis ning Oeconomicumis. Hääletada sai kell 10–18.

Eile kella 12ks oli valimistoimkonna esinaise Gerly Jostovi ja liikme Nino Feštšini sõnul valimas käinud 3,72% üliõpilastest (statistika ei hõlma kolledžeid). Kõige suurem oli valimisaktiivsus usuteaduskonnas – 9,88%.

Üliõpilasesindus on TÜ üliõpilaskonna kõrgeim otsustus- ja esinduskogu. Esindusse kuulub 31 liiget.

Kõikide valijate vahel loositi välja kolm 500-kroonist söögikoha kinkekaarti.

Münsteri uurimisstipendiumid ja Ewersi auhinnad

Eile anti ajaloo muuseumis TÜ doktorantidele kätte Münsteri 2004/2005. õa uurimisstipendiumid ja rektor Ewersi auhinnad.

Auhinnad andsid kätte Münsteri ülikooli emeriitrektor Maria Wasna ja TÜ rektor Jaak Aaviksoo. Silmapaistvalt heade uurimistulemuste eest said stipendiumi Jaan Lahe (US), Ene Andresen (OI), Priit Kampus (AR), Tõnno Jonuks (FL), Evelin Verš (BG), Els Heinsalu (FK), Merle Taimalu (HT), Ege Johanson (KK), Jaan Masso (MJ), Kristo Heero (MT) ja Ülle Madise (SO).

Uurimisstipendiumi asutas Münsteri ülikooli tollane rektor prof Maria Wasna 1994. a.

Rektor Ewersi auhinna (a 1500 eurot) pälvisid Urmas Nõmmik teoloogias teema eest «Jumal ja inimene Iiobi raamatu dialoogiosas. Iiobi kolme sõbra kõnede traditsioonilooline ja poetoloogiline analüüs», prof Marju Luts (õigusteadus) «Õiguse moderniseerimised Eesti ajaloos ja tänapäevas» ja dots Aivar Kriiska (ajalugu) «Eesti ranniku ja saarte kiviaja uurimine» eest.

Münsteri Ülikooli emeriitrektor Maria Wasna andis rektor Ewersi auhinna teoloogias doktorant Urmas Nõmmikule.

VARJE SOOTAK

1998 Saksamaal Volksbank Paderborn-Beverungen 100. aasta puhul loodud fond annab TÜ noortele teadlastele välja auhinda «Rektor-von-Ewers-Preis». TÜ rektor prof Johann Philipp Gustav Ewers (1779–1830) oli tegev teoloogia, ajaloo ja õigusteaduse alal.

Auhinda on seni välja antud 1999. ja 2002. aastal. Selle on saanud Lea Leppik (ajalugu), Marju Lepajõe (teoloogia), Gaabriel Tavits (õigusteadus), Anti Selart (ajalugu), Riho Altnurme (teoloogia) ja Lasse Lehis (õigusteadus).

ONLINE-KÜSITLUS

Kas lähed üliõpilasesindust valima?

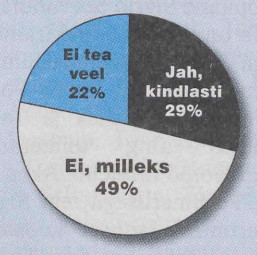

Vastajaid: 60

Uus küsimus:
Kas oled ülikooli sõrmuse valikuga rahul?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati väljapaistva töö eest koori arendamisel ülikooli kammerkoori peadirigenti **Triin Kochi**, pikaajalise ja viljaka koostöö eest eripedagoogide koolitamisel ning eripedagoogika eriala üliõpilaste praktikajuhendajat **Urve Kullamit** ja pikaajalise kohusetundliku töö eest 50. sünnipäeval ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppekorralduse spetsialisti **Katrin Lendokit**.

Narva kolledžil uus raamatusari

Narva kolledž esitles Narva Raekojas dots Karsten Brüggemanni toimetatud raamatut «Narva und die Ostseeregion. Narva and the Baltic Sea Region».

See on kolledži uue sarja «Studia humaniora et paedagogica collegii Narvovensis» väljaanne, mis tutvustab edaspidi kolledži teadustegevust.

Raamat sisaldab 2003. a aprillis Narvas peetud rahvusvahelise konverentsi 28 ettekannet. Kolledži direktori Katri Raigi sõnul on Narva ajaloo kõrval kogumiku raskuspunktiks piiriuuringud ning Vene ja Baltimaade sidemed. Konverentsi motoks oli «Piirid ühendavad».

Narvas edendatakse giidikoolitust

3. mail kirjutasid Narva linnapea Tarmo Tammiste ja Narva kolledži direktor Katri Raik Narva Raekojas alla koostöölepingule.

Lepingu alusel toimub linna giidide koolitamine ja atesteerimine. Narva üks arengueelistusi on turism, mida seni on takistanud mitmekeelsete giidide vähesus. Viimaste koolitamiseks ja linnas tegutsevate giidide atesteerimiseks otsustasid linn ja kolledž arendada koostööd. 1. aprillil algas kolledži ja Narva muuseumi ühisettevõtmisena giidikoolitus.

Ettevõtmist toetab linnavalitsus.

Sigrid Sõerunurk juhib Üliõpilaslehte

EÜLi väljaantava Üliõpilaslehe uus peatoimetaja on ajakirjanduse ja suhtekorralduse 3. a üliõpilane Sigrid Sõerunurk.

Ta on tegelnud ajakirjandusega alates gümnaasiumist, olnud praktikal Tartu Postimehes, Postimehes ja Tartu raadios ning toimetanud noorsootöö infolehte Aken.

UT toimetusega tegi Sigrid Sõerunurk ladusat koostööd TÜ Akadeemilise Spordiklubi meedia ja avalike suhete koordinaatorina.

UT toimetus soovib kolleegile sisukat Eesti üliõpilaskonna probleemide käsitlemist ning meeldiva koostöö jätku!

Euroopa doktorantide võrgustik

Merle Pihlak
TLÜ doktorant

Dmitri Teperik
Noorte Ühendus Eesti
Noorte Teadlaste Akadeemia koordinaator,
TÜ magistrant

Euroopa doktorantide võrgustiku (The European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers, Eurodoc) viiendal aastakonverentsil Strasbourg'is võeti liikmeks ka Eesti.

Praegu kuulub Eurodoci liikmeid 21 riigist, sh seekordsel konverentsil peale Eesti vastu võetud Moldova, Armeenia ja Vene Föderatsioon. Noorte Ühendus Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia (ENTA) võeti Eurodoci vastu 17 toetushäälega. Vastu oli 8 ja 3 jäi erapooletuks.

Eurodoc on üle-euroopaline doktorantide ja laiemalt noorteadlaste riiklikke ühenduste organisatsioon.

Eesmärgid

Eurodoci eesmärgid on noorteadlaste esindamine Euroopas haridus-, teadus- ja professionaalse arengu küsimustes, doktoriõppekavade kvaliteedi ja teadustegevuse standardite koostamise edendamine, noorteadlaste info vahendamine, haridus- ja teaduspoliitiliste ürituste korraldamine ja osavõtt. Samuti koostöö toetamine riiklike doktorantide ja noorteadlaste ühenduste vahel.

Eurodoci liikmena on ENTAl võimalus esindada ja kaitsta Eesti noorteadlaste ja doktorantide huve.

Konverentsil «Rahvusvaheline, interdistsiplinaarne ja sektoritevaheline liikuvus ning Bologna protsess» oli neli keskset valdkonda – Bologna protsess, teadlaste karjäärivõimalused, ränne ning teaduskeel.

Üks põhiesinejaid, dr Lesley Wilson andis ülevaate kraadiõppe raamistikust, mille moodustavad kaks eraldi alanud, aga nüüdseks seotud protsessi – liikumine Euroopa ühtse kõrgharidus- ja teadusruumi poole, nagu seda on rõhutatud 2003. a Berliini kommünikees. Teine põhiesineja Raffaele Liberali käsitles teadlaste karjäärivõimalusi Euroopas.

Iga kutsutud organisatsioon pidi kaasa võtma postri, mis tutvustaks noorteadlaste olukorda oma riigis. Vasakult kolleegid Leedust, noorteadlanna Armeeniast ja üks artikli autoreid Dmitri Teperik. ERAKOGU

Lissaboni strateegia kohaselt peaksid aastaks 2010 ELi liikmesriikide teadus- ja arendustegevuse kulud moodustama 3% SKPst. See ei tähenda ainult investeeringute suurenemist, vaid ka vajadust suurema arvu kvalifitseeritud teadlaste järele. Selleks on vaja parandada nii kommunikatsiooni ja teadusuuringute tulemuste levitamist kui ka pöörata rohkem tähelepanu teaduse kui elukutse atraktiivsusele ja karjääriplaneerimisele.

Harta ja käitumisjuhend

Karjäärivõimaluste puhul keskenduti Eurodoci noorteadlaste juhendamise ja koolituse hartale ning selle rakendusvõimalustele liikmesriikides. Eurodoci juhendamise ja koolituse harta koostati 2004, et aidata kaasa Euroopa ühtse juhendamise ja õppe korraldamise raamistiku loomisele.

Harta käsitleb juhendaja ja noorteadlase õigusi ning kohustusi, õppe- ja teadustegevuse hindamist, õppetöö korraldust ja abi karjääriplaneerimisel. Näiteks nn riiklik harta on vastu võetud Prantsusmaal, Suurbritannias ja Iirimaal. Norras on juhendaja, doktorandi ja ülikooli õigused ning kohustused reguleeritud lepinguga.

Hartas välja toodud aspekte on arvestatud ka märtsis vastu võetud Euroopa Komisjoni Euroopa teadlaste hartas ja käitumisjuhendis teadlaste palkamiseks.

Harta reguleerib teadlaste, tööandjate ja rahastajate suhteid. Selles on ühelt poolt teadlaste üldised printsiibid ja nõuded, nagu teadustegevuse vabadus, eetilised printsiibid, ametialane vastutus, lepingulised ja õiguslikud kohustused, teadustegevuse tulemuste levitamine ja juhendamine. Teiselt poolt on selles ka tööandjate ja rahastajate printsiibid ja nõuded – ametialane tunnustamine, mittediskrimineerimine, töötingimused, töötasu, liikuvus, koolitus ja areng, autoriõigused ja hindamine.

Käitumisjuhend hõlmab omakorda üldiseid printsiipe, mida tööandjad ja rahastajad peaksid teadlaste palkamisel ja raha eraldamisel arvestama (otsuste läbipaistvus, eelneva töökogemuse arvestamine, mobiilsuse väärtustamine, kvalifikatsioonide tunnustamine ja järeldoktorite palkamisega seotud küsimused).

Liikuvus

Kolmandaks laiemalt käsitletud teemaks oli noorteadlaste liikuvus.

Seda ei nähtud omaette eesmärgina, vaid vahendina õppetöö, teadustegevuse ja praktika kvaliteedi parandamiseks, mis toimub geograafiliselt, majandussektorite ja teadussuundade vahel. Euroopa Komisjoni toetusel on loodud teadlasränne, kuhu on koondatud stipendiumite ja toetuste, vabade töökohtade, majutuse jm teave.

Inglise keel

Neljas üldine teema oli inglise keele kui kaasaegse *lingua franca* küsimus. Inglise keele osatähtsus teaduskeelena on pärast Teist maailmasõda pidevalt kasvanud. Ühest küljest on tegemist peamise suhtluskeelega eri riikide teadlaste vahel, teiselt poolt on aga inglise keel hakanud teaduspublikatsioonides asendama muude ajalooliselt oluliste keelte kasutamist. Alates 1997. a publitseeritakse näiteks Saksamaal mõjukat keemiaalast teadusajakirja Angewandte Chemie nii traditsioonilise saksakeelse kui ka uuema ingliskeelse versioonina.

Esinejad märkisid ka, et praeguses teadusmaailmas eksisteerib nn kolme liiki keeli. Esimesse gruppi kuuluvad keeled, mille teaduspädevus on olnud kõrge ja selleks tõenäoliselt jääbki (eelkõige inglise, saksa ja prantsuse keel, aga ka hiina, jaapani, hispaania ja vene keel).

Teise rühma moodustavad keeled, mis ei ole levinud konkreetsest piirkonnast väljapoole. Tüüpilised näited on rootsi, hollandi ja portugali keel ning teised Euroopa keeled (sh ka eesti keel). Kolmas grupp, mis on ühtlasi ka kõige suurem, ühendab ülejäänud keeli, st keeli, mille teaduspotentsiaal on arendamata või väga vähe arenenud (eelkõige Aafrika ja Aasia hõimukeeled, aga ka näiteks kirgiisi keel, kasahhi keel jne).

Eurodoci järgmine aastakonverents toimub 2006 Bolognas.

EURODOCi KONVERENTS

Konverentsi materjalid ja osavõtjate koostatud analüüsid doktoriõppe olukorra kohta riigiti: www.eurodoc.net.

Programmijuhid käisid koolitusel

Tiia Ristolainen
õppe- ja üliõpilasosakonna avatud ülikooli talituse juhataja

Programmipõhise õppekorralduse rakendamine Tartu Ülikoolis on käivitunud.

Enamikule programmidele on juba teaduskondade ja kolledžite poolt juhid leitud, kes alustavad avatud ülikooli raames läbiviidavate programmide koordineerimisega hiljemalt 2005/2006. õa 1. septembrist. Avatud ülikoolis on järgmiseks õppeaastaks välja kuulutatud 68 õppekava.

Ükski uus ettevõtmine ei kulge raskusteta. Protsessi lihtsustamiseks töötas programmipõhise õppekorralduse töörühm välja programmijuhtide koolituse, mille esimene osa toimus 20.–21. aprillini Pühajärvel. Kokku osales seal 55 juba töötavat või uuest õppeaastast tööle asuvat programmijuhti.

Käsitleti programmipõhise õppekorralduse eesmärke ja põhimõtteid (õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar ja avatud ülikooli talituse juhataja Tiia Ristolainen), kvaliteedijuhtimist ülikooli õppetegevuses (kvaliteedijuht Pille Pikker), õppekavade arendust (õppekava arenduse peaspetsialist Siret Rutiku), programmi finantsjuhtimist (finantsdirektor Taimo Saan, prof Toomas Haldma, Euroopa kolledži asedirektor Katrin Olenko), programmijuhtide tööle vormistamist (personalispetsialist Kaili Kõiv).

Diskuteeriti ka jooksvalt tekkinud küsimuste üle. Tagasiside tulemusena selgus, et koolitus oli kasulik ja huvitav ning mitmed küsimused said vastuse. Eriti hästi võeti vastu teaduskondade ja kolledžite positiivseid näiteid programmipõhise õppekorralduse rakendamise kohta. Suurimate probleemidena sõnastati programmijuhtide motiveerimist, neile lisatasu maksmist ja akadeemiliste garantiide võimaldamist.

Koolituse teine osa toimub 17. mail kell 11–17 Atlantise konverentsikeskuses. Teemad: programmi edukas turundamine ning sise- ja väliskommunikatsioon ülikooli tegevuses.

Koolitust finantseeritakse haridus- ja teadusministeeriumi eraldatud sihtotstarbelisest summast.

PROGRAMMIPÕHISE ÕPPEKORRALDUSE TEINE KOOLITUS

17. mail kl 11–17 Atlantise konverentsikeskuses
- **Programmi edukas turundamine.**
- **Sise- ja väliskommunikatsioon ülikooli tegevuses.**

Info ja registreerimine 13. maini: kaja.karo@ut.ee, tel 737 5201.

AHHAAs on kevad

Varje Sootak

2. mail avati tähetornis teaduskeskuses AHHAA tegevusnäitus «AHHAA, kevad!», mis jääb lahti 5. juunini.

Teaduskeskuse juhataja Tiiu Silla sõnul tutvustab tänavune näitus põhjalikumalt ka tähetorni ja vana anatoomikumiga seotud teaduslugu. «Seepärast saavad külastajad võimaluse giididega Toomel väikese jalutuskäigu teha.»

Tegevusnäitusel on kuulamise ja vaatamise kõrval töötubades võimalik ka ise midagi valmis ehitada.

Tiiu Sild kiidab TÜ tudengeid. «Tudengid on meie näitusel sel kevadel tähelepanuväärselt agarad. «Tegutsemas on neid peaaegu igast teaduskonnast, ka humanitaarid ei pelga giididena tähetornis ringkäiku juhtida või eksponaate tutvustada.» Tänavuseks eripäraks ongi Tiiu Silla sõnul ehk giidide hea keeleoskus, mis on mõjunud juba innustavalt ka robot

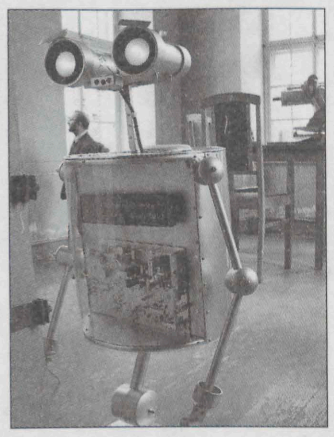

Oskar Põdramäele (pildil), kes suhtleb külastajatega vajadusel mitmes keeles.

«Bioloogiatudengid teevad töötubasid, keemiatudengid näitavad teadusteatris katseid ja füüsikatudengid sõitsid tähetorni väravasse lausa teadusbussiga – Suure Vankri nimeline sõiduriist teeb praegu kevadisi külastusreise maakondade koolidesse. Igal reedel saab TÜ füüsikatudengite esinemist näha ETV Terevisioonis kell 6.50.

Aasta õppejõud

Varje Sootak

TÜ nõukogu võttis vastu otsuse hakata välja andma auhinda «TÜ aasta õppejõud».

Õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaare sõnul on auhinna eesmärk tähtsustada head õpetamist ja tunnustada üliõpilastelt parimaid hinnanguid saanud õppejõude.

Auhind on kavas välja anda õpetamise ja ainekursuste küsimustiku tulemuste alusel, mida peavad hakkama täitma kõik üliõpilased ÕISis.

Auhind antakse välja valdkonniti (*humaniora, socialia, realia et naturalia, medicina*), igas valdkonnas igal aastal kahele õppejõule. «Kuna 8 õppejõudu on väga väike hulk kogu õppejõuskonnast, siis on plaanis avalikustada 4x10 väga head hinnangud saanud õppejõudude nimed UTs ja TÜ kodulehel,» selgitas prof Lehtsaar.

Auhinnad (nii rahalised kui mitterahalised) annab kätte õppeaasta avaaktusel (teadmiste päeval) üliõpilasesinduse esimees, esimest korda 2006. aastal.

Ettevõtluskeskus

Varje Sootak

TÜ nõukogu otsustas asutada majandusteaduskonnas interdistsiplinaarse ettevõtluskeskuse (EVK).

Dekaani prof Jüri Sepa sõnul on keskuse eesmärk ülikoolis ettevõtlikkuse ja ettevõtluse arendamine.

«Sisuliselt alustas EVK töörühm tegevust juba kaks aastat tagasi ning on hakanud täiendama tehnoloogiainstituudi tööd. Eriti oluline oli tehnoloogia juhtimise magistriprogrammi käivitamine. Interdistsiplinaarse keskusena saaksime anda kogu ülikoolile ettevõtlusalast koolitust, toetada ja nõustada ärialast tegevust, teha vastavaid teadusuuringuid. Seda kõike koostöös nii ülikooli sees kui ka Tartu, Lõuna-Eesti ja üldse kogu Eesti ettevõtlusega, aga rahvusvahelises ulatuseski. Just mitmete siseriiklike ja europrojektide käivitamine on andnud esialgu keskuse tegevusele finantsaluse,» selgitas prof Sepp. Dekaani sõnul kujuneb üheks olulisemaks ülesandeks ka majandusõpetuse parem seostamine praktilise ettevõtlusega, näiteks üliõpilastele praktikavõimaluste loomisega ning samas ettevõtetele konsultatsiooni- ja arendusteenuste pakkumisega.

Festival Prima Vista

Aija Sakova

Eile algas Tartus kahepäevane rahvusvaheline kirjandusfestival Prima Vista, mille ajakavas oli üle 70 erineva ettevõtmise.

Festivali pidulik avamine toimus eile kell 12 TÜ Raamatukogu ees festivali pealaval. Osalejaid tervitas Prima Vista patroon, TÜ eesti kirjanduse professor Rein Veidemann.

Festivali eelõhtul, 4. mail esines Kirjanduse Majas Austria 20. sajandi naiskirjanduse sarja raames TÜ uuema saksa kirjanduse dotsent Eve Pormeister ettekandega Ingeborg Bachmannist.

Tartu Saksa Kultuuri Instituudis algab täna kell 14 tudengite maailmakirjanduse konverents «Maailmade mosaiik».

Ettekannetega esinevad saksa, inglise ja eesti filoloogia ning kirjanduse ja rahvaluule üliõpilased. Heret Masing räägib ajast kirjanduses Sten Nadolny äsja eesti keeles ilmunud romaani «Aegluse avastamine» põhjal, Lembi Loigu naismaalikunstniku autobiograafiast Margaret Atwoodi põhjal, Igor Kotjuh eesti-vene kirjanduse väljakutsetest, Triin Ploom Ervin Õunapuust ja eesti gootikast, Kadi Põdersalu autorist kui saekaatrist Toomas Vindi najal ning Sigrid Int unustatud naiskirjanikust Marta Sillaotsast.

TÜ Raamatukogu ees toimuvad traditsiooniline Utlib Market ja mitmed raamatuesitlused.

Raamatukogus on avatud mitu näitust ning teist aastat toimuvad ka ekskursioonid raamatukogu kinnistesse fondidesse.

Festivali peakorraldajad on TÜ Raamatukogu ja Eesti Kirjanduse Selts.

Reet Liimets doktoriks

Aprillis kaitses doktoriväitekirja saksa filoloogia lektor Reet Liimets (pildil).

Doktoritöö «Mina kui ruumilis-ajaline konstrukt: eesti ja saksa noorte elufiktsioonid» ilmus monograafiana TÜ Kirjastuses.

Liimetsa sõnul oli väitekirja teoreetilise osa eesmärk leida lähenemisviis identsusele kui olulisimale inimese mina piiritlevale inter- ning transdistsiplinaarsele konstruktile.

Töö empiiriline osa analüüsis kirjanduslikke tekste, kus kõneldakse nõukogude Eesti ja Saksa Demokraatliku Vabariigi noorukite elust aastatel 1960–1980. Analüüsi tulemusel oli Liimetsa sõnul võimalik luua noorte elufiktsioonid, milles osutus läbivaks tähendusnihkelisust väljendavaks fenomeniks pidetus.

«Pidetus kui mitme kirjandusliku põlvkonna olemiskarakteristik iseloomustab eelkõige inimesi, kel puudub nn oma-kultuuriruum,» selgitas Liimets.

Doktoritööd juhendas prof Krista Vogelberg, oponeeris ped-knd emeriitprof Jüri Orn TLÜst.

Reet Liimetsale anti filosoofiadoktori kraad.

Vastutus ja piirid

Anne Kull
süstemaatilise usuteaduse dotsent

22.–23. aprillini toimus Põltsamaal teaduse ja religiooni kolleegiumi II kevadkool «Loodus, kultuur, kujutlusvõime».

Teaduse ja religiooni kolleegiumi tegevuse üks eesmärke on ebastabiilsuse esilekutsumine ehk rutiinist välja astumine ning oma asjatundlikkuse piiride kompamine. Nii religioonid kui ka teaduslikud lähenemised püüavad oma vahendite ja meetodite abil liikuda maailma kogemisest selle tõlgendamiseni.

Selles mõttes ei ole teoloogia midagi eksootilist, vaid pigem solidaarne kõigi teiste tõlgendajate ja tähenduse otsijatega.

Usuteaduskonna kevadkoolis tõstatasid ettekandjad küsimusi, mis pakuvad mõtlemisainet ka tulevikus.

Mõisted ei anna end kätte

Toomas Trapido Eestimaa Looduse Fondist tutvustas evolutsiooniteooriast lähtudes uusi mõtteid ja lugusid. Kõlama jäi väide: inimene on üleminekuliik, mis peab otsustama, kas käia alla või muutuda tunduvalt paremaks läbirääkijaks kogu ülejäänud loodusega.

Oma loo otsimisel võib appi võtta nt kreeka-ameerika teadlase Elisabeth Sahtourise loo.

Füüsika instituudi erakorraline teadur Laur Järv kõneles mõtteeksperimentidest füüsikas. Albert Einstein on öelnud, et kujutlusvõime on tähtsam kui teadmine ja Thomas Kuhngi täheldas, et teadusrevolutsionäärid on kõik olnud mõtteeksperimentide meistrid. Teadmised on piiratud, aga kujutlusvõime hõlmab tervet maailma. Ent millises vahekorras on tegelik, võimalik, kujuteldav – kui osa tegelikkusestki on kujuteldamatu?

Loodusemees Hendrik Relve laulis, luges kirjutatut ja näitas pilte loodusest ning kõneles oma põhimõtetest looduse (mille sisse kuulub ka (laulev) inimene) representeerimisel.

Kirjanik Jaan Kaplinski osutas asjaolule, et tavakeele mõisteid, nagu kultuur, loodus jt ei saagi defineerida. Defineerimine on alati piiri tõmbamine. Aga tegelikku maailma iseloomustab teatud kavalus, mis ei luba kõigest aru saada. Me pole mitte määratud kuhugi jõudma, vaid kestma ja meie püsimine toimub juhuslikkuse tantsusammude järgi.

Doktorant Meelis Friedenthal arutles looduse mõiste üle ja püstitas küsimuse, kuidas me piiritleme kohalolu näiteks mõistete looduslik ja kunstlik abil. Kuid nii nagu ka «asjad» ei anna end lõpuni kätte, nii ka sõnad ja sümbolid. Selliselt inimene muudkui asjatab ning püüab oma kujutlusi kuidagi teistega jagada.

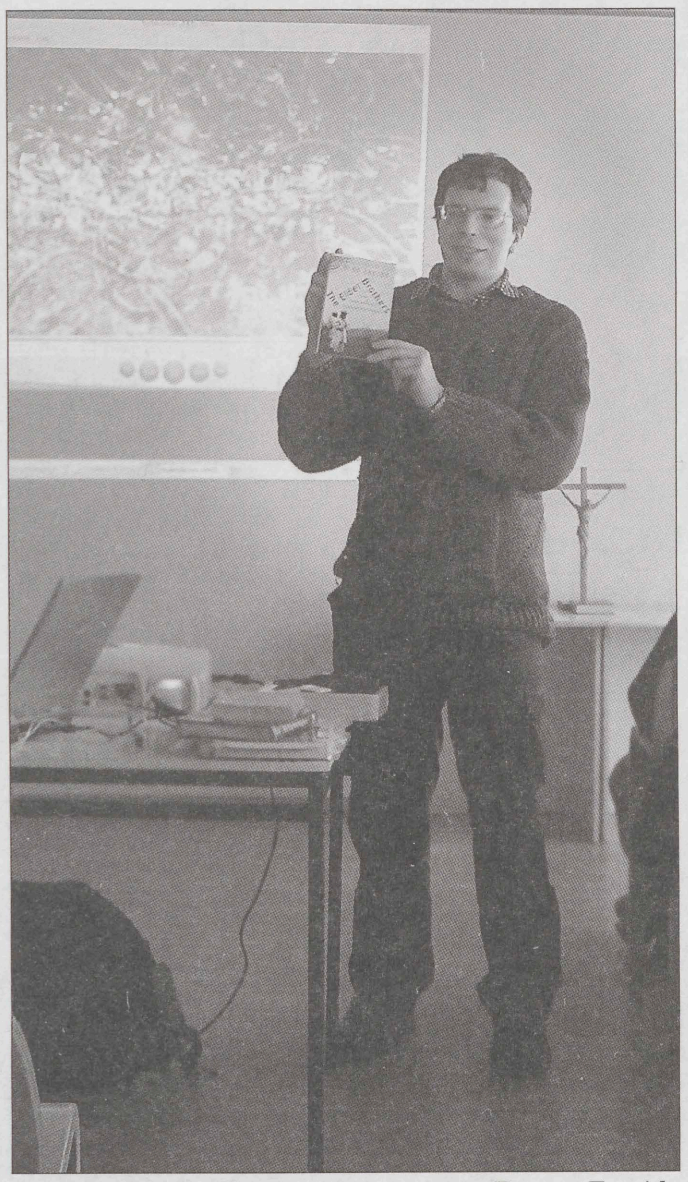

Eestimaa Looduse Fondi juhatuse esimees Toomas Trapido rääkis inimesest kui ülemineku liigist, kes peab muutuma paremaks läbirääkijaks ülejäänud loodusega. ERAKOGU

Kevadkool innustas kujutlusvõimet, aga tuletas meelde ka hoiatusi vastutusest ja piiridest.

Kirjanik Hasso Krull kõneles loomisest Eesti rahva meeles kolme eesti keelest pärit näite abil ja otsis paralleele rahvusvahelise triksteri traditsiooniga Eesti pärimuses. Meie sõna «loomine» ei vasta tähendusväljadelt ladinakreeka *natura*'le-*physis*'ele. Selle väite kinnituseks esitas Krull kolm näidet: kuu loomine; tüdruk, kes loodud on (just selle poisi jaoks) ning Jumal, kes loob maa seest rohtu.

Loomine

Kuu loomine viitab alati uuele loomisele, sest kuu on iga kord «noor». Teine loomine viitab aga ka ideaalsele sobivusele suhete tervikus – kaasa arvatud kosmilised suhted. Eestlaste loomise-mõiste juurde näib Krulli järgi kuuluvat ka hea annus *autopoiesis*'t ehk iseloovust. Pärimuslikus kosmoses vajab inimene toimimiseks sidet regeneratsiooni väega – ja kui see kuhtub, siis inimene kui liik kaob. Looduse ja kultuuri vahel on triksteri kuju: pooleldi loom, pooleldi inimene. See, kes oli loomise juures, on seesama, kes toob olulised tehnoloogiad inimesele. Ent trikster on kahemõtteline kuju: ta on leidlik ja juhm ühtaegu, mis päris hästi iseloomustab ka meie suhet tehnoloogiaga.

Kujutlusvõimest

Artikli autor kõneles Läänemaailma mõtlejate katsetest leida kohta kujutlusvõimele, loodus- ja humanitaarteaduste metafooridest loodusele ja tehnoloogiast kui peeglist, mille abil uurida inimese kujutlusvõimet.

Usuteaduskonna lektor Ain Riistan nentis, et tänapäevane inimene ei loe pakse raamatuid, vaid harib ennast arvutimängude ja popkultuuri varal. Näideteks olid arvutimäng «Civilization III», SF autori Iain M. Banksi teosed ja kassafilmid, mis kõik ühel või teisel moel käsitlevad inimeseksolemise piire ning ka eetilise ja kultuurilise relativismi probleeme.

Arutelud ettekannete üle kestsid varaste hommikutundideni (vahepeatuseks veel Ron Fricke 1992. a filmi «Baraka» vaatamine). Ning loodetavasti innustas kevadkool osalejate kujutlusvõimet, aga võttis sealjuures kuulda ka hoiatusi vastutusest ja piiridest.

KONVERENTS «ESIMESED SAMMUD LUGEMISE TEEL»

Haridusteaduskond korraldab 13. mail kell 10 TÜ Õpetajate Seminari aulas (Salme 1a) konverentsi «Esimesed sammud lugemise teel».
Teemad: lugema õpetamine, uued aabitsad, aabitsatekst.
Konverentsi lõpus Eesti Draamateatrilt etendus «Aabitsa kukk» (Andrus Kivirähk), näitleja T. Oja.
Saab vaadata näitust «Eesti aabits läbi aegade» ning osta uudiskirjandust. Osalema oodatakse lasteaiaõpetajaid, klassiõpetajaid, eripedagooge, logopeede – kõiki, kes lastele lugemise tarkust õpetavad.
Konverentsist ja teatrietendusest osavõtt registreerunuile tasuta. Registreerumine 10. maini tel 734 3617 või anne.raam@ut.ee.

UUDISED

Kliinikumi konverents haiglaravist

13. mail kell 10.30 algab Atlantise konverentsikeskuses SA TÜ Kliinikumi aastapäeva konverents «Kuhu lähed, Eesti haiglaravi?».

Konverentsi algul antakse kätte kliinikumi preemia.

I sessioonil käsitletakse Eesti haiglaravi eri haiglatasanditelt vaadatuna.

II sessioonil räägitakse haiglaravi arengust, personali nappusest, Eesti tervishoiu probleemidest ja lahendustest läbi aegade. Tartu Arstide Liidu poolt on ettekanne «Kes vastutab?». Pärast ettekandeid toimub diskussioon.

Info: tel 731 9401, kristi.tael@kliinikum.ee.

Näitus kaunimatest raamatutest

3.-17. maini on TÜ Raamatukogus näha 2004. a Eesti ja Soome kaunimaid raamatuid.

Raamatute hindamisel arvestati sisu sobivust kujundusega, kujunduse ja illustratsioonide taset, materjale ja trükitehnilist teostust. Valitud raamatud ei ole pandud pingeritta, kõik 25 on üheväärsed. Eraldi valiti 5 kaunimat lasteraamatut.

Tulemused: www.nlib.ee/136.

EKA köitenäitus raamatukogus

2. maist 12. juunini on TÜ Raamatukogus avatud Eesti Kunstiakadeemia nahakunsti osakonna köitenäitus «Meie parimad».

Näitus koosneb köitjate poolt valitud raamatutest, mis on seotud nende isiklike mälestustega ja subjektiivse valikuga.

Näituse koostaja Jaana Päeva sõnul võib raamat muuta lugeja arusaamu, eelistusi, tulevikuplaane, kinnitada teadaolevat või seda ümber lükata. «Nii pildi- kui juturaamatutes on mõjujõudu.»

Spetsiaalselt selle näituse jaoks valminud tööd tegid nahakunsti osakonna õppejõud, meistrid, üliõpilased, magistrandid ja värsked vilistlased.

Põhjamaade luulefestival Tartus

Täna kell 14–16 toimub keeltemajas (Ülikooli 17) Põhjamaade luulefestivali üritus «Keelte kaja II».

Luulet loevad Eva Runefelt, Indrek Hirv, Mette Moestrup, Tone Hødnebø, Vigdís Grímsdóttir, Tóroddur Poulsen, Lauri Sommer.

Kell 18–20 toimub Tartu Raekojas «Õhtune ekspress», kus esinevad Jüri Talvet, Juhan Maiste, Indrek Hirv, Mette Moestrup, Tone Hødnebø, Saila Susiluoto, Eva Runefelt, Vigdís Grímsdóttir, Tóroddur Poulsen, Valts Ernštreits.

Põhjamaade luulefestival toimub Eestis juba viiendat korda. 5.–7. maini esinetakse Tallinnas, Tartus ja Kohtla-Järvel.

Festivali programm: www.norden.ee/poetry/2005.

ÕNNITLEME

Katrin Lendok 50

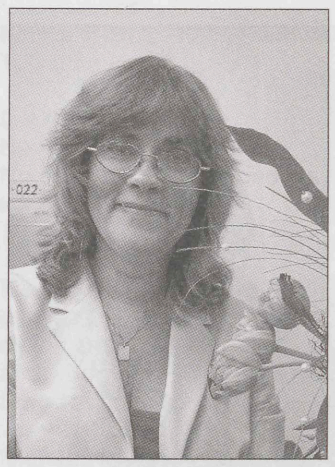

Katrin Lendoki ainuke töökoht on olnud pärast ülikooli ajakirjanduse eriharu lõpetamist 1979. aastal ülikool. Ja koguaeg ajakirjandust õpetajate hulgas, ühtekokku juba üle 25 aasta. Praegu õppekorralduse spetsialistina töötav Katrin tähendab osakonna jaoks märksõnu «püsimine» ja «mäletamine».

Palju õnne ja veel kaua meie seas püsimist ning mäletamist!

Kolleegid ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnast ja UTst

Kuidas õpetada ja õppida Euroopa Liitu?

Siiri Maimets
Euroopa kolledži koordinaator

Täna hommikupoolikul algas Domus Dorpatensise majas Euroopa päevale pühendatud arutelu «Kuidas õpetada ja õppida Euroopa Liitu?».

Euroopa kolledži korraldataval arutelul osalevad ELi-alast haridust pakkuvate kõrgkoolide, koolituskeskuste ja ELi temaatikaga seotud organisatsioonide esindajad.

Ettekande peavad Riina-Ruth Kionka välisministeeriumist, Aivar Roop Hansapangast, Eve Päärendson Eesti Tööandjate Keskliidust, Piret Ehin TÜst jt.

Arutelul otsitakse vastuseid küsimustele, kuidas peaksime õpetama Euroopa Liitu, et täita ühiskonna ootusi, kas ja kuidas suudavad meie haridusasutused vastata tööturu ootustele, milliseid ELi-alaseid teadmisi vajavad tudengid ja täiskasvanud õppijad ja kuidas õpetada Euroopa Liitu nii, et oleks huvitav nii õppijatel kui õpetajatel.

Euroopa Liidu alased teadmised on muutunud hädavajalikuks kõigile riigiametnikele ja paljudele erasektori töötajatele. «Vastavalt ülikooliseadusele on kõrgharidus teaduslikule käsitlusele põhinev haridus. ELi temaatika on aga tihti kantud päevapoliitikast ning akadeemilised käsitlused jäävad tagaplaanile. Tahame teadvustada ELi õpetamisega seonduvaid probleeme, mis väljenduvad ennekõike informatsiooni edastamise ja akadeemilise analüüsioskuse arendamise vahelistes vastuoludes,» ütles Euroopa kolledži asedirektor Katrin Olenko.

Üks ürituse eesmärke on ka parema koostöö kavandamine.

Kaks uut näitust ajaloo muuseumis

Urmet Paloveer
ajaloo muuseumi projektijuht

10. mail kell 15 avatakse muuseumi valges saalis Rootsi fotograafi Edvard Koinbergi fotonäitus «Armastuse herbaarium» ning Viivi Aaviku isikunäitus «Aja lühilugu».

Edvard Koinberg on oma loominguks inspiratsiooni saanud Carl von Linne teooriatest. Taimefotodest koosnev näitus jõuab Tartusse Rootsi suursaatkonna vahendusel ning jääb avatuks 4. septembrini.

Viivi Aaviku näituse üks osa koosneb CD-kujulistest lihvitud paekiviplaatidest. Eestimaa erinevatest geoloogilistest lademetest pärit CD-d on sõnumikandjad vanaaegkonna soojade merede olustikust siis, kui fennoskandia kilp triivis ekvatoriaalvöötmes, ja «mängivad paekivimuusikat» ajavahemikus kesk-ordoviitsiumist kesk-devonini.

Ekspositsiooni teise osa moodustavad raudmeteoriidist ning hõbedast ehtekapslid ja esemed. Kasutatud meteoriidikillud pärinevad Sihhote-Alini kraatrist Kaug-Idas, kust autor nad 1991. a ekspeditsioonilt kaasa tõi. Näitus jääb avatuks 7. juunini.

ÕNNITLEME

65

Vaike Uibopuu, TÜ Akadeemilise Naiskoori dirigent – 11. mai

45

Meeme Utt, erakorraline vanemteadur – 8. mai

40

Tiia Ein, sekretär – 10. mai

35

Virge Lell, varahoidja – 12. mai

30

Ivari Kaljurand, teadur – 6. mai
Inga Jüriado, teadur – 7. mai

25

Triin Pomerants, laborant – 9. mai
Priit Salumaa, IT spetsialist – 11. mai
Triin Koch, TÜ Kammerkoori dirigent – 13. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TÜ võrkpallinaiskond võitis Euroopa ülikoole

Valev Reidolf
võistkondade mänedzer, EPMÜ metsandus- ja maaehitusinstituudi dots

Aprillikuu viimasel nädalal osalesid Eesti üliõpilasvõrkpallurid Pariisis kolmandat korda Euroopa ülikoolide «Turnoi des 5 Ballons» turniiril.

Eestit esindasid TÜ võrkpallinaiskond ja EPMÜ kaks võrkpallimeeskonda. Kui eelmisel aastal jõudis finaali ja tuli Pariisist karikaga tagasi EPMÜ SK võrkpallimeeskond, siis tänavu sai sellega hakkama TÜ naiskond ehk Eesti kõrgkoolide 2004. a meisternaiskond.

Naiskonna treeneri Andres Toode juhendamisel jõuti finaali ja karikavõiduni (st esikohale) mängugi kaotamata. Kõige raskemini tuli võit Ljubljana Ülikooli naiskonna üle, kus 0:2 kaotusseisust jõuti 3:2 võiduni. Finaalivastaseks oli aga oma alagrupi teine naiskond – Maribori Ülikool (taas Sloveenia), keda võideti teist korda 3:1.

Võidukas naiskonnas mängisid: Raili Sepp (kapten), Aiki Lai, Aigi Ermel, Kristiina Nielander, Helina Klaassen, Liina Uibopuu, Kristi Vink ja Maret Saat.

Sama naiskond esindab Eesti kõrgkoole ka juuni lõpus ja juuli alguses Tallinnas toimuval Euroopa ülikoolide võrkpallimeistrivõistlustel.

EPMÜ SK esimene meeskond võitis oma alagrupi ja pääses finaalturniirile. Kokkuvõttes jäädi jagama 5.–8. kohta. Teise meeskonna moodustasid ainult EPMÜ esimese kursuse üliõpilased. Nende alagrupp oli ühtlaselt tugev ning noortel mängumeestel ei õnnestunud finaalturniirile jõuda, aga kogemusi saadi küllaga.

Võistkondi oli 18 riigi 28 ülikoolist.

Peale võistluste tutvusid üliõpilased ka õhtuse Praha ja Pariisiga ning viibisid veel terve päeva Pariisis ja Berliinis.

Üliõpilaste nimel tänan toetajaid: ASi City Renault, Tartu linna ja maakonda, Tartu Ülikooli ASK-d, EPMÜ SK-d, EPMÜ teaduskondi ja ametiühingut, ASi Tartu Õlletehas ja OÜd Plaines, kes varustasid meid spordijookidega. Sõitu aitasid korraldada Baltic Tours ja AS Guidotrans.

KONVERENTS

«Kommunikatsioon ja koostöö südame-veresoonkonna haiguste ennetamisel»

10. juunil

Tervise Arengu Instituut ja Eesti Haigekassa koos Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa regionaalbürooga korraldavad Radisson SAS hotellis aastakonverentsi «Kommunikatsioon ja koostöö südame-veresoonkonna haiguste ennetamisel».
Peale tervishoiutöötajate, pedagoogide, kohalike sotsiaaltöötajate jt oodatakse osalema ka tudengeid.
Konverentsil antakse ülevaade sotsiaalse kommunikatsiooni rollist kui töövahendist ja võimalusest edukaks koostööks südame-veresoonkonna haiguste ennetamise elluviimisel parimate näidete varal kogu maailmast. Peetakse ettekandeid ja toimuvad töötoad.
Registreeruda aadressil tai@tai.ee (märksõna konverents) hiljemalt **31. maiks**. Registreerunutele saadetakse nimelised kutsed ja ajakava.
Info: www.tai.ee.

KONKURSS

Rahvastiku- ja perepoliitika uuringud

Rahvastikuministri büroo kuulutas välja üliõpilaste 2004/2005. õa rahvastiku- ja perepoliitika uuringute konkursi.
Soovituslikud teemad:

- «Keskmise eluea pikendamise võimalused Eestis»
- «Sündimuse kasvu subjektiivsed ja objektiivsed eeldused»
- «Perepoliitika meetmed maailma riikides»
- «Isa roll laste kasvatamisel»
- «Lastepäevahoiu alternatiivsed võimalused Eestis ja mujal»
- «Immigratsiooni õiguslik regulatsioon Ameerika Ühendriikides, Euroopa Liidus ja Euroopa Liidu liikmesriikides» ning «Eesti immigratsioonipoliitika perspektiivid»
- «Kasupered ja lapsendamine maailma riikides»

Osalema oodatakse Eesti ülikoolide bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilasi. Teemadega haakuvad lõputööd saata rahvastikuministri büroosse aadressil Rahukohtu 3, 15161 Tallinn **1. juuniks**.
Tulemused tehakse teatavaks juuni lõpuks.
Parimaid tööd esitletakse rahalise ergutusega (auhinnafond 30 000 krooni) ning tööde tulemusi esitletakse avalikkusele. Järgmisel õppeaastal kuulutatakse välja kolm rahvastiku- ja perepoliitika uuringute stipendiumi.
Info: Erika Vahtmäe, tel 693 5709.

SÜNTAKSISEMINAR

10. mai kl 11 algab ph aud 139 eesti keele õppetooli süntaksiseminar "Tegumood ja lausestruktuuri diateetilised kujundused (eriti eesti keeles)".
Seminar keskendub diateesile ehk semantiliste rollide ja süntaktiliste positsioonide vastavussuhetele lauses.

Info: tel 737 5224, leelo.padari.ee.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikool
kuulutab välja konkursi

TÜ Pärnu Kolledži direktori

ametikoha täitmiseks alates 1. juulist 2005 kuni 30. juuni 2009.

Eeldused:

- Eesti vabariigi doktorikraad (või sellega võrdsustatud teaduskraad),
- teadustöö ja õppetöö kogemus,
- juhtimiskogemus.

Konkursist osavõtuks esitada personaliosakonda (Jakobi 4, Tartu 51014) **30. maiks**:

- avaldus rektori nimele,
- vormikohane curriculum vitae,
- teadustööde nimekiri (ülikoolis kehtestatud vormi kohaselt),
- haridust ja teaduskraadi kinnitava dokumendi ärakiri,
- visioon TÜ Pärnu Kolledži arengust (kuni 3 lk),
- konkursist osavõtja poolt oluliseks peetavad muud materjalid.

Täpsem teave akadeemiliselt sekretärilt tel 737 5605.

TÜ Õigusinstituut võtab Tallinnasse tööle

õppekorralduse spetsialisti,

kelle ülesanne on tagada õigusinstituudi õppe- ja teadustöö edukas toimimine.

Edukal kandidaadil on:

- kesk(eri)- või kõrgharidus,
- erialase töö kogemus (vähemalt aasta) või vastav väljaõpe,
- analüüsi- ja algatusvõime,
- väga hea eesti keele oskus,
- vähemalt ühe võõrkeele hea oskus,
- hea arvutioskus (andme- ja tekstitöötlus),
- planeerimisoskus ja oskus iseseisvalt töötada.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **20. maiks** e-postiga lawinst@lawinst.ee või paberil aadressil Kaarli pst 3, 10119 Tallinn.

Täpsem teave: tel 627 1897.

KAITSMISED

16. mail kaitsevad geograafia instituudis Vanemuise 46-327 magistritöid:
kl 10 **Hando Hain** maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal «Metsasertifitseerimise sotsiaalsed, ökoloogilised ja majanduslikud mõjud FSC sertifikaati omava Eesti Riigimetsa Majandamise Keskuse näitel». Juhendaja vanemteadur Rein Ahas. Oponent Rainer Kuuba, MSc;
kl 11.30 **Elar Põldvere** keskkonnatehnoloogia erialal «Hübriidse tehismärgalapuhasti efektiivsuse analüüs Kodijärve puhasti näitel». Juhendaja prof Ülo Mander. Oponent teadur Ivika Ostonen.

16. mail kl 16 kaitseb **Kaari Antzon** Ülikooli 17-103 germaani-romaani filoloogia osakonna magistritööd «Lingvistilised meetodid kirjanduslike tekstide uurimisel: tagasivaade 1960.–1980. aastate suundadele». Juhendaja prof Karl Lepa. Oponent dots Anne Arold.

19. mail kl 13.15 kaitseb Lossi 3-406 **Simo Runnel** magistritööd ajaloos «Itaalia fašism Eesti päevalehtedes aastatel 1919–1940». Juhendaja prof Eero Medijainen. Oponent prof Andres Kasekamp.

20. mail kl 14.15 kaitseb Riia 23-217 **Eve Vedler** doktoritööd geneetikas «2,4-diklorofenoksüätsetaadi lagundamist tagava plasmiidi pEST4011 struktuur». Juhendaja prof Ain Heinaru. Oponent prof Jan Roelof van der Meer (Lausanne´i Ülikool, Šveits).

LOENGUD

9. mail kl 18 peab dr Heino Noor Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) ettekande «Sovetliku võidumedali varjus. 9. mai Moskvas». Järgneb mõttevahetus.

11. mail kl 16.15 esineb Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi koosolekul Merike Ristikivi ettekandega «Ladina keel tänapäeva juriidilises kirjanduses».

16. mail kl 18 esineb Tartu Saksa Kultuuri Instituudis dots Enn Küng ettekandega «Narva kui kaubalinn väljaspool hansat».

KURSUSED

10.–12. maini peab etnoloogia õppetoolis loenguid Bulgaaria Teaduste Akadeemia Etnograafia Instituudi teadur prof dr Milena Benovska-Sabkova teemal «From Friendship till Corruption: the Clientelism in Southeastern Europe» (FLAJ.04.111), 1AP. Ühelt poolt käsitletakse klientelismi Vahemeremaade ühiskondades, teisalt vaadeldakse klientelismi ja sotsialistliku süsteemi suhteid.
Info: tel 737 5654, reet.ruusmann@ut.ee.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

13. mail kl 19 hooaja lõppkontsert. Kavas Honeggeri dramaatiline oratoorium «Jeanne d'Arc tuleriidal» (näitlejad Mirtel Pohla, Hannes Kaljujärv, Gert Raudsep, Jaak Prints, solistid Alla Popova (sopran), Julia Semjonova (sopran), Valentina Kremen (metsosopran), Jan Oja (tenor) ja Aare Saal (bariton) ning Tartu Poistekoor (Annelii Traks, Undel Kokk), Tartu Noortekoor (Kadri ja Riho Leppoja), Vanemuise ooperikoor (P.Talts) ja sümfooniaorkester. Dirigent Anu Tali, lavastaja Jaak Prints.
Pilet 120 ja 80 kr.

TÜ AULAS

6. mail kl 18 Soome meeskoori Tikkurila Laulajat ja puhkpilliorkestri Forte kontsert.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

13. mai 2005

NR. 19 (2219)

www.ut.ee/ajaleht

Kuuskümmend aastat silmailu

Maarja Värv
ajakirjanduse ja suhtekorralduse 1. a üliõpilane

Tartu Ülikooli rahvakunstiansambel (TÜ RKA) on jõudnud auväärsesse ikka – sel aastal täitub kuuskümmend aastat.

Julgen arvata, et see ei jää neil sugugi mitte viimaseks juubeliks, vaid pigem tuleb aastaid üha juurde. TÜ RKA pole pelgalt nimetus, selle koosseisu kuuluvad üliõpilaste ja vilistlaste segarühm, neidude rühm ning ka rahvamuusikaorkester – kokku ligi 70 liiget.

Teine pere

Uurisin iga rühma ühelt inimeselt, mida rahvatants talle annab. Naisrühma tantsija Hanna Hõrak oli arvamusel, et rahvatants annab hea rühi. Segarühma liige Reet Klettenberg seletas natuke pikemalt: «Rahvatants annab juurde kõvasti võhma, arendab keha ja vaimu koostööd, sest tantsijal peab olema ka hea pea». Samuti mainivad mõlemad ära hea seltskonna, Klettenberg nimetab rühmakaaslasi isegi oma teiseks pereks. Vilistlasrühma tantsija Aivar Ehrenberg aga on seda meelt, et rahvatants on omamoodi salahobi: «Selline poolvabamüürlaste organisatsioon».

JUUBELIKONTSERT

14. mail kell 17 Sadamateatris.
14. mail kl 20 jätkub pidu Üliõpilasmajas.
Piletid tund enne algust kohapeal.

Algus

Rahvatantsuga on ülikoolis tegeldud juba 1945. aastast. Lihtne rahvatantsurühm kasvas aga ansambli mõõtmetesse Helju Mikkeli käe all, kes alustas rühmaga tööd 1953. aastal, kui ühinesid ülikooli ja Tartu Õpetajate Instituudi rahvatantsurühmad. Ansambli avakontserdil 1955. aastal esinesid lisaks sega- ja naisrühmale ka rahvamuusikaorkester ja lauljad.

Rahvakunstiansambel hoiab vanu traditsioone siiani elus – langevate lehtede õhtu ehk uute liikmete vastuvõtt, haljaoksa õhtu ehk jõulupidu, karikakrapäev ehk ülikooli lõpetavate liikmete suurde ellu saatmine jne. Karikakrapäeval käiakse tavaliselt külas ka Helju Mikkelil.

Kaua veel tantsitakse? Nii Hõrak, Klettenberg kui Ehrenberg andsid ühese vastuse – nii kaua, kuni jalad kannavad. «Olen aru saanud, et rahvatants on minu jaoks elu üks paremaid leide ja õigemaid otsuseid ning ilma selleta enam ei saa,» ütles Reet Klettenberg.

Juubelikontsert

Küsisin eespool mainitud tantsijailt ka põhjust, miks peaks tulema juubelikontserdile. Klettenberg: «Tõeline rahvatantsusõber lihtsalt ei jäta seda üritust vahele, sest iga kontsert annab tõelise energialaengu nii tantsijatele kui ka pealtvaatajatele». Hõraki meelest peaks juba see olema piisav põhjus, et laval on kõik TÜ RKA rühmad ning nad tantsivad palju ilusaid ja huvitavaid tantse. Ja mitte kõik tantsud ei ole eesti omad. «Tasub ikka tulla, äkki kohtate üllatuseks laval mõnda tuttavat. Järsku näete arsti või õpetajat uues rollis ja teise nurga alt,» seletas Ehrenberg.

Nii et kohtume homme kell 17 Tartu Sadamateatris, kui Tartu Ülikooli rahvakunstiansambel tähistab 60. ning vilistlasrühm 10. tegevusaastat.

Oma silm on kuningas, seega tulge ja veenduge, tantsuilu ei ole kuhugi kadunud!

Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus valitud

Mailin Aasmäe
TÜÜE teabevaldkonna spetsialist

Üliõpilasesindust käis valimas 987 tudengit, valimisaktiivsus oli 5,54%.

Kõige aktiivsem oli sotsiaalteaduskond 157 häälega, kõige vähem aktiivsem kehakultuuriteaduskond 14 häälega.

Kolledžitest oli valijaid kõige rohkem Pärnus – 25. Järgnesid õigusinstituut 24, Narva kolledž 14 ja Türi kolledž 7 valijaga. Valijatele auhinnaks välja pandud kolm 500-kroonist söögikoha kinkekaarti võitsid Katriina Tsursin, Krister Tamm ja Elise Saarna.

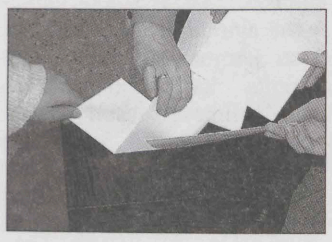

Üliõpilasesindusse kuuluvad Kristi Lont (US), Kadri Bussov ja Andres Toompere (OI), Minna Mero, Merike Rahkema ja Piret Männik (AR), Rivo Bernotas ja Helina Riimann (FL), Laura Sedman, Kairit Pohla ja Steve Nuter-Tammin (BG), Astrid Valdmann (FK), Lagle Naaris ja Keit Fomotškin (HT), Roman Kohtov (KK), Meelis Sikk (HT), Nele Valkenklau, Uku Lember ja Maarika Muuga (MJ), Mikk Põdra ja Krista Üts (MT), Hannes Klaas, Priit Lomp, Lauri Luht ja Jana Elken (SO), Pirjo Pall (Pärnu kolledž), Liina Sepp (Türi kolledž), Diana Arhipova (Narva kolledž) ja Kaido Piho (õigusinstituut) ning Robert Raudsaar ja Riho Pärn (FL).

Valimistoimkonna protokoll: www.tyye.ee.

Rektorite Jaak Aaviksoo ja Andres Keevalliku avalik kirjavahetus

10. mail andis rektor Jaak Aaviksoo Tallinna Tehnikaülikooli rektori kohusetäitjale prof Andres Keevallikule üle avaliku kirja.

Signe Kivi kunstiülikooli rektoriks pühitsemise üritusel üle antud kirjas kutsub Aaviksoo Keevallikut tagasi võtma avalikult TÜ vastu esitatud süüdistusi. Riigikogu Euroopa asjade komisjoni korraldatud valge saali foorumil kõneldes viitas Keevallik muu hulgas ka haridus- ja teadusministeeriumi ülikoolide ebavõrdsele ja korruptiivsele kohtlemisele.

Rektor Aaviksoo palus kas tõendada esitatud süüdistusi või võtta tagasi oma sõnad. Eilses Postimehes ilmunud avalikus vastuses viitab Keevallik sellele, et tekkinud arusaamatuse sisu on tegelikult haridus- ja teadusministeeriumi valikukomisjoni ebakorrektses tegevuses ning otsustes.

Viljandi Kultuuriakadeemia võimalik liitumine TÜga

4. mail tegid Tallinna Ülikooli rektor Mati Heidmets, Viljandi Kultuuriakadeemia rektor Anzori Barkalaja, Eesti Humanitaarinstituudi rektor Tõnu Viik ja Ajaloo Instituudi direktor Priit Raudkivi ühisavalduse.

Ühisavalduses märgitakse, et Viljandi Kultuuriakadeemia on pidanud poolteist aastat läbirääkimisi Tallinna Ülikooli algatajatega võimaliku liitumise üle Tallinna Ülikooliga.

Tõdetakse, et liitumine tooks kaasa ka mitmeid probleeme, sh kunstide õppesuuna akadeemilise ja rakenduskõrghariduslikku õppe ühitamiseks ning ühisõppe korraldamiseks. «Arvestades ka asjaolu, et Viljandi kuulub ajalooliselt Lõuna-Eesti regiooni, peavad algatajad põhjendatuks Viljandi Kultuuriakadeemia liitumisläbirääkimiste lõpetamist,» märgitakse ühisavalduses. Samas peetakse vajalikuks koostöö jätkumist.

6. mail toetasid Viljandi Kultuuriakadeemia nõukogu ja nõunike kogu ühehäälselt liitumisläbirääkimiste alustamist Tartu Ülikooliga ning volitasid juhtkonda astuma vajalikke samme.

TÄNA LEHES

Teadus- ja arendustegevuse valdkondlikud programmid
LK 2–3

1995. a 5. mai UT teatas, et ülikooli ajaleht on TÜ arvutivõrgus ning kaastöid saab esmakordselt meiliga saata.

UUDISED

Seminar puidusektorist

19. mail kell 11 algab EPMÜ aulas sektoriaalseminar «Ülikoolid ja ettevõtjad – koostöö puidusektoris».

Seminari avab EPMÜ teadusprorektor Andres Koppel. Ettekannetes käsitletakse lehtpuusektori arengupersPektiive Eestis jm. TÜ teadlastest peab ettekande «Eesti puidusektori konkurentsivõime» prof Urmas Varblane.

Seminari korraldab EPMÜ koostöös TÜ Tehnoloogiainstituudiga projekti Tartu SPINNO-2 raames. Seminar on tasuta.

Registreeruda 16. maiks www.tuit.ut.ee, info tel 731 3035, teet.kalmus@eau.ee.

Õigusinstituudile 460 kg kirjandust

11. mail andsid Rotary International piirkonna nr 1870 esindajad Saksamaalt õigusinstituudile üle raamatuannetuse.

Annetatud raamatute arv küünib 400ni ja selle koguväärtus on ligi 20 tuhat eurot. TÜ Õigusinstituudi direktori abi Taimi Villemsoo sõnul sisaldab annetus uuemat õigusalast õppe- ja teatmekirjandust eelkõige Euroopa ja rahvusvahelise õiguse alalt.

Rotary International poolt andis annetuse üle Günther von Steinaeker.

Ülikool tunnustab

TÜ suure medali pälvis 65. sünnipäeval väljapaistva töö eest TÜ Akadeemilise Naiskoori arendamisel peadirigent **Vaike Uibopuu**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati pikaajalise ning kohusetundliku õppe- ja teadustöö eest anatoomia instituudi assistenti **Eleonora Rajaveed**.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled ülikooli sõrmuse valikuga rahul?

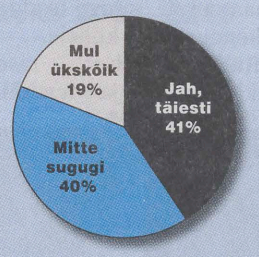

Vastajaid: 649

Uus küsimus:
Kas oled motiveeritud astuma magistrantuuri?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

TEADUSVALDKONNAD

Teadus- ja arendustegevuse valdkondlikud programmid

Ain Heinaru
teadusprorektor
professor

Teadusvaldkondliku koostöö tulemusena on valminud teadus- ja arendustegevuse valdkondlikud programmid aastateks 2005–2015.

Kaasajal nõuab ülikoolihariduse ja -teaduse ning arendustegevuse edukas toimimine palju rohkem kompleksset ja interdistsiplinaarset lähenemist kui seda võimaldavad meie ajaloolistel põhjustel killustunud struktuurid. Sellest tulenevalt tegi ülikooli nõukogu koos ülikooli arengukava A2008 kinnitamisega otsuse nelja valdkondliku komisjoni (*humaniora, medicina, realia et naturalia, socialia*) moodustamiseks.

Valdkondlikud komisjonid

Valdkondlike komisjonide esmaülesandeks sai TÜ teadus- ja arendustegevuse valdkondlike programmide koostamine.

Komisjonid, mille koosseisu kuulub 43 ülikooli akadeemilise pere juhtivat liiget, kes esindasid komisjonis ka õppe- ja teadusvaldkondade erisusi, on jõudnud oma tööga lõpusirgele. Valminud neli valdkondlikku programmi on kavas esitada ülikooli nõukogu 27. mai istungile kinnitamiseks.

Valdkondlikud programmid

Valdkondlikud programmid määravad teadustöö arengusuunad kümneks aastaks. Senisest enam pööratakse tähelepanu teadlaste järelkasvu suurendamisele, interdistsiplinaarsusele ning teadustöö rakenduslikule küljele.

Rahvusvahelise taseme pakkumiseks ja teadmistepõhise Eesti suunas arengu toetamiseks peab ülikool lähikümnendil oluliselt suurendama tehtava teadustöö mahtu, tõstes samas kvaliteeti. See omakorda nõuab teadurite arvu märgatavat kasvu. Ülikool peab suurendama teadurite arvu peaaegu kahekordseks ja doktoriõppe väljundit vähemalt kaks ja pool korda.

Tõsised jõupingutused

Suure töö tulemusena (komisjonid on koos käinud 29 korral) ning valdkondlike komisjonide esimeestest ja prorektoritest koosneva strateegiakomisjoni koordineerimisel valminud programmid on ülesehitatud sisulisele integratsioonile nii valdkondade sees kui ka valdkondade vahel.

Ühiselt kavandatakse välja arendada teaduse tippkeskused ja doktorikoolid ning vajalik infrastruktuur.

Valdkondlikud programmid on ambitsioonikad ja neis sisalduvate eesmärkide saavutamine nõuab ülikoolipere kõigi liikmete tõsiseid jõupingutusi. Samas on ühiskonna ootused teadus- ja arendustegevusele nii Eestis kui ka Euroopas suuremad kui kunagi varem. Valdkondade ennaktempos areng tugineb Euroopa Lissaboni strateegiale ja Eesti riigi valmidusele seda strateegiat toetada. See tähendab 10 aasta jooksul teadus- ja arendustegevuse rahastamise ligikaudu kolmekordset kasvu.

Ainuüksi tõukefondidest kavandatakse 2007.–2013. a teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri programmi mahuks 2,1 miljardit krooni ehk peaaegu kümme korda enam kui programmeerimisperioodil 2004–2006.

Samuti võimaldavad kavandatavad organisatsioonilised meetmed ressursse koondada ja efektiivsust tõsta ning tervikuna suurendada valdkondade tulemuslikkust ja rahvusvahelist nähtavust. Valdkondlike programmide koostamisel on püütud arvestada ülikoolivälise asutuste (EPMÜ, Eesti Biokeskus, Tartu Observatoorium) arengut ja sellest tekkivat sünergiat. Seega plaanid on realistlikud.

Tänan kõiki, kes valdkondlike programmide valmimisele kaasa aitasid, ja loodan, et ühiselt suudame võetud sihtideni jõuda.

VALDKONDADE ARENDUS

***Humaniora* valdkonnas arendatakse välja:**
- koostöös *socialia* valdkonnaga kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste tippkeskus ja doktorikool
- koostöös *realia et naturalia* valdkonnaga keeleteaduse ja -tehnoloogia tippkeskus ja doktorikool

Ruumiline areng on kavandatud hoonetekompleksi Lossi 3–Jakobi 2–Ülikooli 16 baasil.

***Medicina* valdkonnas arendatakse välja:**
- infektsiooni ja immunoloogia teaduse tippkeskus
- koostöös *realia et naturalia* valdkonnaga biomeditsiini tippkeskus ja doktorikool
- koostöös *socialia* valdkonnaga käitumisteaduste doktorikool
- neuroteaduste doktorikool

Ruumiline areng on kavandatud Maarjamõisa meditsiinilinnakusse koostöös TÜ Kliinikumiga. Maarjamõisa teadus- ja tehnoloogialinnakusse on plaanis rajada teaduslaborid. Suund on võetud akadeemilise keskuse loomiseks Tallinna.

***Realia et naturalia* valdkonnas arendatakse välja:**
- koostöös *medicina* valdkonnaga biomeditsiini tippkeskus ning biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikool
- informaatika tippkeskus ja informaatika doktorikool
- matemaatika tippkeskus
- tehnoloogia arenduskeskused geenitehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, keeletehnoloogia (koostöös *humaniora* valdkonnaga), meditsiinitehnoloogia (koostöös *medicina* valdkonnaga) potentsiaali arvestades
- materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia doktorikool
- ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikool
- koostöös *humaniora* valdkonnaga keeleteaduste ja -tehnoloogia doktorikool
- koostöös *medicina* valdkonnaga meditsiinitehnoloogia doktorikool

Ruumiline areng on kavandatud Maarjamõisa väljale, kuhu aastatel 2005–2013 ehitatakse keemiahoone, geneetikakeskus, füüsika- ja materjaliteaduste hoone, ökoloogiakeskus ja biomeditsiinikeskus.

***Socialia* valdkonnas arendatakse välja:**
- koostöös *humaniora* valdkonnaga kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste tippkeskus
- haridusuuringute tippkeskus e pedagoogikum, et koordineerida haridusalast uurimistööd kõigis teaduskondades
- riigiteaduste uurimiskeskus
- koostöös *medicina* valdkonnaga käitumise ja terviseteaduste doktorikool
- riigi-, haridus- ja sotsiaalteaduste doktorikool

Ruumiline areng on kavandatud Tiigi 78 ja Salme tänava ümbrusesse.

UT KÜSIB

Humaniora

Karl Pajusalu
humaniora valdkondliku komisjoni juht
professor

1. Miks on *humaniora* valdkonna arendamine oluline just Tartu Ülikoolis?

Raske on ette kujutada Tartu Ülikooli kui rahvusülikooli ilma väljapaistva humanitaarpooleta.

Küsimus ei ole ainult humanitaarerialade endi arengus. Elujõuline ja teistele valdkondadele huvipakkuv *humaniora* tähendab sedagi, et meie ülikoolis arvutiteadust või geneetikat õppival üliõpilasel on võimalus saada teistsugust haridust kui mõnes kitsa spetsialiseerumisega instituudis.

Mu isiklik arvamus on, et mitmel *humaniora* alal teiste valdkondadega dialoogi pidamise võime tõstmine annab päris käegakatsutava kasu kogu ülikoolile.

Objektikeskne lähenemine, mis teaduses on üldiseks muutumas, eeldab ka uut tüüpi koostööd valdkondade vahel.

2. Milline on *humaniora* valdkonna tähtsus Eestis?

Tartu Ülikool on praegu Eesti suurim ja olulisim humanitaarteaduste uurimise ja õpetamise keskus. On alasid, mida õpetatakse kõigis õppeastmetes ainult Tartu Ülikoolis.

On aga ju teada seegi, et Eesti kõrghariduses on konkurents ka humanitaarias paaril viimasel aastal järsult teravnenud.

Oma koha säilitamine ja tugevdamine nõuab valdkonna kui terviku kohanemist uute reaaliatega.

3. Missugused on olulisemad uued teadussuunad.

Ühelt poolt on arengukavas esmatähtsaks peetud n-ö rakendusliku väärtusega alasid, nagu foneetika, laboratoorne arheoloogia, rakenduslingvistika.

Teiselt poolt tõstetakse esile *humaniora* traditsiooniliselt tähtsaid suundi, nagu teoreetiline filosoofia või kirjandusteooria ja poeetika, mille arendamiseks on meil häid eeldusi.

4. Kuidas saavutatakse teadurite, doktorantide ja välisüliõpilaste kasv?

Teadurite kasv peab olema seotud ikka uute teadusalade ja -teemadega. Minu arust praegune suhtarv, et *humaniora* 241 akadeemilise töötaja hulgas on ainult 45 teadurit, on üsnagi ebaloomulik ning teadurite arvu suurendamine 70ni aastaks 2010 ja 90ni aastaks 2015 on üsna mõõdukas eesmärk.

Doktorantide arvu kasvu (177st 200ni ja 230ni) oleme kavandanud ka üsna väikse, doktorikoolide käivitamine peaks selle tagama. Välisüliõpilaste arvu püüame suurendada eriti kraadiõppes.

5. Millised muudatused hakkavad toimuma juba uuest õppeaastast?

Käivitub mitu võõrkeelset õppekava, tööd alustab keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool, luuakse ühisprofessuur Eesti Keele Instituudiga. Küllap jõuame uue koostöötasemeni veel mõne partnerasutusega, pingutame uute tippkeskuste ettevalmistamisel.

Toimub kasvamine, mille puhul tähtsaim on kasvu loomulik pidevus.

6. Millised probleemid ees ootavad?

Neidki võib nimetada mitut masti, aga kas sellel on praegu mõtet?! Kõigepealt tuleb hoiduda enesevähendamisest. Ausalt öeldes ma ei näe *humaniora* arengukavas midagi, mis poleks põhimõtteliselt saavutatav.

Sellised asjad on sealt juba välja võetud.

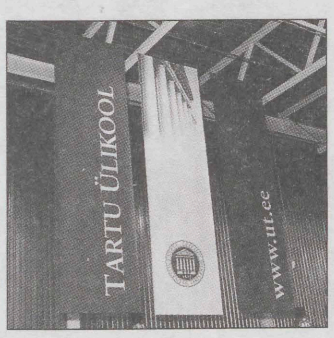

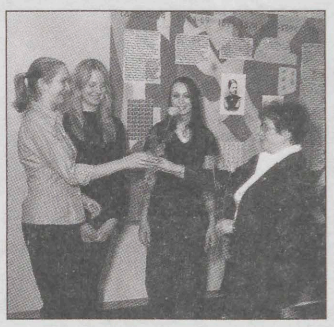

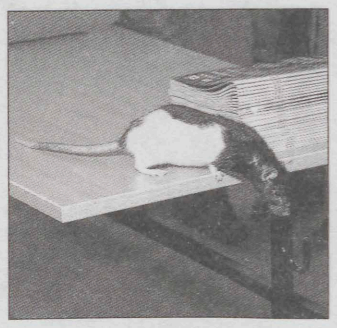

TEADUSVALDKONNAD

Socialia

Jüri Allik
socialia
valdkonna
juht
professor

Sotsiaalteaduste arengukava ütleb kohe alguses ära valdkonna kaks suurimat probleemi ja ülesannet: esiteks sotsiaalteaduslike uuringute maht ja tase ning teiseks sotsiaalteaduste roll ja mõju ühiskonnale.

Eestis ja sealhulgas TÜs tehtav teaduslik uurimistöö on endiselt ohtlikult lähedal alakriitilisele massile. Uurimistööd tehakse sotsiaalteaduste eri valdkondades küllalt palju, kuid väike osa sellest õnnestub töödelda ja mõtestada selliselt, et lõpptulemus küüniks üle mõne rahvusvahelise teadusajakirja retsenseerimiskünnise.

Mõnes valdkonnas on viimase paari aastaga toimunud siiski positiivsed nihked ja tunnustust väärivad majandusteadlased (Raul Eamets, Tiiu Paas, Jaan Masso jt), kes on hakanud avaldama artikleid Web of Science'i ajakirjades.

Sotsiaalteaduste «turg»

Paljudes valdkondades arvestatav rahvusvaheline väljund üldse puudub või on minimaalne. Seega on veel suur töö ees, et Tartu osakaal muutuks muule maailmale märgatavaks. Kuigi TÜ annab ligi 80% Eesti sotsiaal- ja käitumisteaduste alasest rahvusvahelist võrdlust väljakannatavast «toodangust», on siiski pikk maa veel minna, et haarata endale 0,08% kogu maailma sotsiaalteaduste «turust». Tahaks loota, et kavandatud tegevused lubavad liikuda eesmärgi suunas.

Eesti riigi üks eesmärk on muuta majandus ja ka riigi juhtimine teadmispõhiseks. Seni on sotsiaalteaduste roll ühiskonna ja riigi elu juhtimises olnud üsna tagasihoidlik. Ühelt poolt on võimul olijate teadmised kaasaegse ühiskonna toimimise kohta piiratud ja nad ei oska kasutada seda, mida sotsiaalteadused suudavad pakkuda. Teiselt poolt pole Eesti sotsiaalteadlased olnud kuigi edukad, et pakkuda sellist teadmist, mida ühiskonna ja majanduse paremaks korraldamiseks saab ära kasutada.

Lahenduste pakkumine

Küsimus ei ole isegi mitte niivõrd konkreetsetes lahendustes või meetmetes, mida sotsiaalteadused kindlasti võiksid elu paremaks ja arukamaks korralduseks välja pakkuda. Tuleb selgelt aru anda, et suurem osa terminitest ja mõistetest, mida poliitikud kasutavad, kaasa arvatud valimiseelses retoorikas, on sotsiaalteadlaste loodud. Isegi igapäevased mõisted nagu «turumajandus», «demokraatia» ja «likviidsus» pole iseendast tekkinud, vaid on kindla suunaga teoreetilise mõttetöö viljad.

Kaasaegne ühiskond, milleks Eesti on kindlasti pürgimas, ei saa toimida eneseteadvuse ja -tunnetuseta. Riiki ei saa enam edukalt juhtida ilma seda tundmata ja mõistmata. Oluline on, et mingil astmel ühiskonna mõistmine oleks mitte ainult poliitikutel ja riigiametnikel, vaid ka võimalikult suurel hulgal kodanikel, kellele tegelikult valimisõiguse kaudu kuulub riigis võim. Teine oluline sotsiaalteaduste ülesanne ongi Eesti ühiskonna ees seisvate sotsiaalsete probleemide teadvustamises ja võimalike lahenduste pakkumises. TÜs tegutsevad majandus-, õigus- ja riigiteadlased koos teiste sotsiaal- ja käitumisteadustega kavatsevad seda ülesannet senisest veidi paremini täita.

Medicina

Raul-Allan Kiivet
medicina
valdkonna
juht
professor

Teadus-arendustegevuse peamine eesmärk *medicina* valdkonnas on akadeemilise jätkusuutlikkuse tagamine biomeditsiini ja kliinilise meditsiini valdkonnas ja sellega seotud erialadel.

Jätkusuutlikkuse all peetakse silmas järelkasvu tänastele õppejõududele ja teadlastele ning intellektuaalse kapitali kasvu.

Eesmärgi saavutamiseks tuleb koondada tegevus ja vahendid teaduse tippkeskustesse ja doktorikoolidesse ning need avada rahvusvaheliseks akadeemiliseks õppeks.

Süstemaatiline töö järelkasvuga doktorikoolides peab tagama, et 10 aastaga valdkonna akadeemiline koosseis kasvaks 1/3 võrra, eeskätt teadurite arvu suurenemise arvel.

Arengutähistena nähakse ette jõuda 2010. aastaks 25 doktoritöö kaitsmiseni ja 10 aasta pärast 40 doktoritöö kaitsmiseni aastas. Valdkonna ja teadustöötaja kohta tuleks avaldada vähemalt üks ISI tasemel teaduspublikatsioon aastas.

Teadustöö produktiivsuse kasvu eelduseks on ressursside koondamine.

EELISARENDATAVAD TEADUSSUUNAD:

- **rahvastiku terviseriskid**
- **närviteadused**
- **infektsioon ja immunoloogia**
- **kardioloogia ja kliiniline füsioloogia**
- **käitumisteadused**
- **funktsionaalne genoomika ja farmakogenoomika**

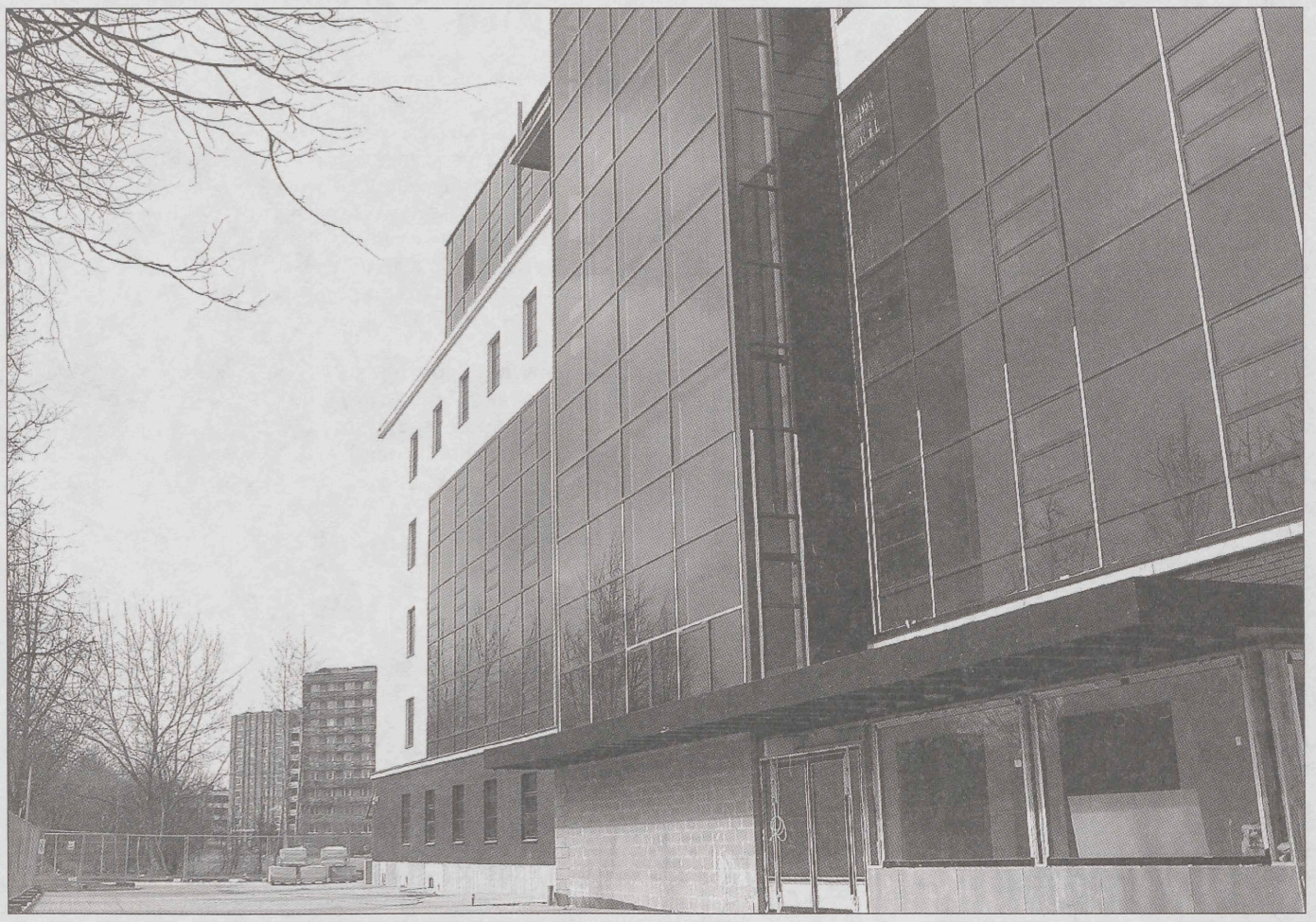

Tehnoloogiainstituudi uus hoone Nooruse tänavas on peaaegu valmis. VARJE SOOTAK

UT KÜSIB

Realia et naturalia

Juhan Sedman
realia et naturalia
valdkonna
juht
professor

1. Miks on *realia et naturalia* valdkonna arendamine oluline just Tartu Ülikoolis? Milline on valdkonna tähtsus Eestis?

Realia et naturalia valdkond on traditsiooniliselt andnud suure osa Tartu Ülikooli teadusproduktsioonist ja siin on jätkuvalt hõivatud suur osa Eesti tippteadlaskonnast. Piisab kui mainida, et 2003. aasta ülikooli välisgrantidest umbes 2/3 ehk 25,3 mln krooni oli saadud *realia et naturalia* valdkonna poolt.

Valdkonna potentsiaali edukas rakendamine ja edasine areng on seega erakordselt oluline Tartu Ülikooli kui rahvusvaheliselt arvestatava teadusülikooli arengu jaoks ajal, mil oleme liitumas Euroopa struktuuridega, koos sellega kaasnevate võimaluste ja kahtlemata ka kõrgendatud nõuetega.

Üks Eesti riigi ees seisnevatest väljakutsetest seisneb vaieldamatult majanduse kõrgtehnoloogiliste harude intensiivses arendamises. Siin näeme rolli nii Tartu Ülikoolil tervikuna ning eriti *realia et naturalia* valdkonda kuuluvatel struktuuridel. Tehnoloogilise väljundi suurendamisel on oluline mitmete tehnoloogiliste siduserialade, nagu geenitehnoloogia, materjaliteadused, keskkonnatehnoloogia ning informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng ja meie osavõtt tehnoloogia arenduskeskustest. Loodetavasti annab olulise impulsi tehnosiirde intensiivistamiseks ja ülikooli intellektuaalomandi portfelli mahu kasvule hiljuti loodud tehnoloogiainstituudi struktuur.

2. Missugused on olulisemad uued teadussuunad?

Iseloomustades eelisarendatavaid teadussuundi, on kolm olulisemat märksõna kõrgtehnoloogia, keskkond ja integratiivsus.

On ilmne, et suur osa teadus- ja arendustegevusest on juba koondunud teaduse tippkeskuste koosseisu. Need on praegu geeni- ja keskkonnatehnoloogia tippkeskus, alus- ja rakendusökoloogia tippkeskus, füüsika instituut ning keemia ja materjaliteaduste tippkeskus. Osaletakse ka töökindlate arvutisüsteemide tippkeskuse töös ning perspektiivis planeeritakse veel kolme tippkeskuse väljakujundamist. Tahaksin siinjuures rõhutada, et peame väga oluliseks koostöös *medicina* valdkonnaga biomeditsiini tippkeskuse väljaarendamist, mis koos teiste selle siduseriala arendamise meetmetega peaks likvideerima vastava valdkonna disproportsionaalse alaesindatuse, võrreldes paljude teiste riikide ülikoolidega Euroopas.

3. Kuidas saavutatakse teadurite, doktorantide ja välisüliõpilaste arvu kasv?

Oleme planeerinud suhteliselt tagasihoidliku teadurite arvu juurdekasvu, võrreldes teiste valdkondadega (prognoosituna 1,7-kordne kasv aastaks 2015) ja panustame rohkem teadusfinantseerimise mahu kasvule oma konkurentsivõime tagamisel. Euroopa Liidu liikmena tuleb meil üha enam tähelepanu pöörata uurimis- ja tehnoloogilise arendustöö kvaliteedi näitajatele ning selle tagamiseks vajaliku tippteadust toetava keskkonna loomisele.

Mõistliku tasemega infrastruktuuri olemasolu peaks olema ka meie noorte andekate teadlaste Eestis töötamise ja tagasipöördumise motivaatoriks.

Välisüliõpilaste arvu oluline kasv ei peaks olema meie valdkonna esimeseks prioriteediks, küll aga kraadiõppe ning eriti järeldoktorantuuri rahvusvahelistumine. Just nende inimeste poolt tehakse suur osa reaalset eksperimentaalset teadust ning luuakse innovaatilisi tehnoloogilisi lahendusi. On ilmne, et nii doktorantide kui ka järeldoktorantide teistest riikidest Eestisse toomine annab panuse meie ühiskonna arengusse ja peaks olema igati soositud.

4. Millised muudatused hakkavad toimuma juba uuest õppeaastast?

Mul on hea meel, et doktoriõppe rahalised vahendid on uuel õppeaastal mõneti paremad seoses doktorikoolide programmi käivitumisega. Eelkõige peaks see avardama doktorantide võimalusi käia konverentsidel ja mitmesugustel kursustel. Samuti näeme Eestis loodetavasti tunduvalt sagedamini tippteadlasi teistest riikidest.

5. Millised probleemid ees ootavad?

Suuremate valdkonna ees seisnevate probleemide hulgas ootab lahendusi valdkonna infrastruktuur, mis vajab olulisel määral parandamist. Enamik valdkonna teadusaparatuurist on rohkem kui 10 aastat vana ja arenguks on ressurss seni olnud väga piiratud.

Keemiaosakond ja suur osa bioloogia-geograafiateaduskonna üksustest ei ole siiani suutnud lahendada oma ruumiprobleeme.

Keemiaosakonna käsutuses olevad ruumid on amortiseerunud, bioloogia-geograafiateaduskonna üksused paiknevad hajali üle Tartu linna ja otstarbekas oleks need koondada ühte kohta.

Arengukavas oleme tõstatanud ka valdkonna struktuursete üksuste killustatuse probleemi ning pakkunud lahendusena ühtse teaduse ja tehnoloogia teaduskonna loomise idee.

Teadus- ja arendustegevuse olulisemate arengutähiste koondtabel aastateks 2004–2015

Arengutähis	Seis 2004					Prognoos 2010					Prognoos 2015					A2008/ T&A strateegia arengutähised
	H	M	R	S	Kokku	H	M	R	S	Kokku	H	M	R	S	Kokku	
Akad personali arv	241	296	476	316	1329	270	350	600	400	1620	300	400	800	450	1950	
Sh teadurite arv	45	88	308	45	486	70	160	400	70	700	90	200	520	100	910	700
Doktorantide arv	177	127	386	259	949	200	200	600	300	1300	230	200	800	350	1580	
Kaitstavate doktoritööde arv	16	14	43	15	88	25	25	75	30	155	40	40	110	40	230	150
Teaduse finantseerimise maht (v.a infra)	20	47	140	32	239	40	100	300	80	520	70	170	500	140	880	

ÕNNITLEME

Meie eriline Vaike Uibopuu

Pille Säälik
Maarja Ülper

Tartu Ülikooli Akadeemilist Naiskoori on juba aastaid juhatanud Vaike Uibopuu, keda võib kõhklematult nimetada Tartu ja tegelikult ka Eesti üheks andekamaks ja võimekamaks dirigendiks.

Vaike on kujundanud põlvkondade kaupa Tartu naisüliõpilaste lauluoskust ning õpetanud muusikat mõistma ja armastama.

Vaike Uibopuu lõpetas Tallinna Riikliku Konservatooriumi 1962 koorijuhtimise erialal ning noore dirigendina asus ta 1963. aastal tööle TÜ Akadeemilise Naiskoori juurde. Vaike on pikka aega töötanud õppejõuna Elleri nim Tartu Muusikakoolis koorijuhtimise erialal. Tema asutatud on TÜ Kammerkoor ja TÜ naiskoori vilistlaskoor, mille dirigent on ta praeguseni. 1985 sai temast esimene naine Eesti üldlaulupidude dirigendipuldis. Vaike Uibopuu on olnud üldjuht üliõpilaslaulupidudel Gaudeamus.

TÜ Akadeemiline Naiskoor on kujunenud Vaike Uibopuu elutööks. Põhiliselt üliõpilastest koosneva koori juhatamine tähendab pidevalt muutuvat koosseisu. Kevadel lahkuvad kogenud lauljad ja sügisel tuleb alustada uute noorlauljate koolitamist. Sellele vaatamata on Vaike Uibopuu aastate jooksul nõudnud lauljatelt eneseületamist Muusika nimel, mida on krooninud edukad konkursid ning festivalid. Vaike Uibopuu ei nõua lauljalt ainult tehniliselt head laulmist – emotsionaalne haridus, nagu seda võib õppida Vaike käe all, teeb iga tüdruku maailma võrratult värvikamaks.

Vaike Uibopuud iseloomustab eelkõige peenekoeline muusikataju, teoste põhjalik ja täpne tõlgendus. Konkurssidel nii Eestis kui ka välisriikides on teda hinnatud parimaks dirigendiks. 2001. a autasustas Eesti Vabariigi president Lennart Meri Vaike Uibopuud Valgetähe III klassi ordeniga. Mitmed Eesti heliloojad, sh Veljo Tormis ja Ester Mägi, on hinnanud Vaike Uibopuu muusikatõlgendusi väga kõrgelt, soovides oma loomingut salvestada just koostöös Vaike Uibopuu ja TÜ Akadeemilise Naiskooriga.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor on väga uhke, et Vaike Uibopuu on just meie dirigent. Soovime talle palju, palju õnne sünnipäevaks ja loodame, et armastus ühise muusika vastu seob meid veel pikka aega.

EVALD MÖLS 100

16. mail kl 15.15 avatakse geoloogia muuseumis Vanemuise 46

Evald Mölsi (1905–1964) 100. sünniaastapäevale pühendatud näitus

14. mail täitub 100 aastat geoloogiadotsendi Evald Mölsi sünnist. Ülikoolis töötamise 19 aasta jooksul õpetas Evald Möls ligi 20 loengukursust, juhendas 4 geoloogiakandidaadi dissertatsiooni, 38 diplomitööd jne.
Olles laialdaselt kursis mitmekesise Eesti regionaalgeoloogilise andmestikuga jõudis Evald Möls publitseerida vähe oma ideedest, seda vaid Eesti aluspõhja lõhede mineraloogia ja tektoonika osas. Suurt huvi tundis ta aga mineraalaine füüsikaliste uurimismeetodite vastu, alustades koos H. Tederiga kaltsiidi termoluminestsentsi uurimist ja õhutades igati K. Utsali tööd mineraalide röntgenanalüüsi labori loomisel.

ÕNNITLEME

65

Elve Karm, vanemlaborant – 13. mai
Eleonora Rajavee, assistent – 15. mai

55

Ljubov Kisseljova, professor – 17. mai
Ilmar Parmas, FI tööriistalukksepp – 19. mai

45

Nadežda Peterson, õppekorralduse spetsialist – 18. mai
Heili Sarapuu, metoodik – 17. mai
Kristjan Zobel, dotsent – 19. mai

40

Reet Kurg, vanemteadur – 15. mai
Tiina Ristimäe, dotsent, vanemteadur – 19. mai

35

Daniele Monticelli, teadur – 14. mai

30

Heili Ilves, teadur – 16. mai
Kimberly Kay Schaeferi, lektor – 16. mai

25

Kaili Anier, spetsialist – 17. mai
Valter Reedo, insener – 17. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ÕNNITLEME

Eleonora Rajavee 65

Eleonora Rajavee on töötanud pärast arstiteaduskonna lõpetamist 1968. aastast Tartu Ülikoolis, sellest 31 aastat anatoomia instituudis õppejõuna.

Üliõpilaste hulgas on ta tuntud kohusetundliku, vastutuleliku ja abivalmis õppejõuna, kellel jätkub aine selgitamisel alati kannatlikkust.

Säravat ja sõbralikku kolleegi õnnitlevad töökaaslased anatoomia instituudist.

EKAs arutati kõrghariduse kvaliteeti

Eile toimus Eesti Kunstiakadeemias konverents «Kõrghariduse kvaliteedi tagamise arengusuunad Eestis».

Tutvustati ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide tegevust õppe kvaliteedi tagamisel.

Rektorite Nõukogu esimees TÜ rektor prof Jaak Aaviksoo tutvustas Eesti avalike ülikoolide kvaliteedilepet, TTÜ prof Tiit Kaps ülikoolide kvaliteedikäsiraamatu projekti ja TLÜ akadeemiline prorektor dots Heli Mattisen Rektorite Nõukogu kvaliteedikomisjoni tegevust. Tehti ka ülevaade rakenduskõrgkoolide allkirjastatud kvaliteedideklaratsioonist ning töörühma tegevusest.

Sõnavõtuga esines haridus- ja teadusminister Mailis Reps.

Teaduste Akadeemia asepresident Jüri Engelbrecht tutvustas eelmise aasta kvaliteedianalüüsi tulemusi ning nende põhjal koostatud väljaannet. Kõrgharidusstrateegias sisalduvaid kvaliteediarendusi analüüsis kõrghariduse hindamise nõukogu esimees TÜ prof Volli Kalm.

Konverentsi korraldasid Rektorite Nõukogu ja Haridus- ning Teadusministeerium.

Seminar perekonna ja leibkonna toimetulekust

7.–16. maini arutatakse ülikoolis rahvusvahelisel seminaril perekonna ja leibkonna toimetulekut ning hoolekandesüsteemi.

Osalevad sotsiaaltöö magistriõppe tudengid ja õppejõud Soomest, Tšehhist, Itaaliast, Inglismaalt, Prantsusmaalt, Saksamaalt ja Hispaaniast.

2000. a alustas 9 Euroopa ülikooli Curriculum Development programmi raames Euroopa Komisjoni finantseerimisel välja töötama Euroopa sotsiaaltöö magistrikraadi õppekava. Projektis osales ka TÜ sotsiaalpoliitika õppetool.

Tartu linn toetab ühiselamuprogramme

Tartu linn toetab aastatel 2006–2010 igal aastal 2,3 miljoni krooniga TÜ ühiselamute ehitamist ja renoveerimist.

Linnavolikogu pressiesindaja Aune Rummi sõnul peaks sõlmitav leping andma ülikoolile kindluse, et üliõpilasühiselamute ehitamist ja renoveerimist toetatakse ka edaspidi.

Tartusse tuleb RENETi keelestuudio buss

Maarja Keba
Soome Instituudi Tartu osakonna kultuurisekretär

17. mail kl 12–18 on TÜ keelekeskuse juures (Näituse 2) võimalik tutvust teha Reneti keelestuudiobussiga.

Renet on keeleõppeprogrammide turuliider Soomes ja rohkem kui 40 riigis. Reneti keeleõppeprogrammid on välja töötatud Soomes ja need on maailma esimesed digitaalsed multimeedia keeleõppeprogrammid.

Programmid on tarkvarapõhised tervikud ja neis kasutatakse nii õpetamisel kui õppimisel uusimat info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ning need on mõeldud igas eas keeleõppijale.

Lisainfot Reneti kohta leiab soome ja inglise keeles www.renet.fi.

«MEISTRITE AKADEEMIA» KONTSERT

18. mail kl 19 esineb TÜ aulas Ivari Ilja klaveril.

Fryderyk Chopini Fantaasia f-moll op 49
Skertso b-moll op 31
Eduard Tubina Sonatiin d-moll
Allegro moderato, ma un poco agitato
Andante sostenuto, quasi largo
Presto
Ballaad Mart Saare teemale «Seitse sammeldunud sängi»

Piletid müügil tund enne algust kohapeal (50, 25, 10 kr, perepilet 50 kr, koolieelikud tasuta).

KAITSMISED

24. mail kl 12 kaitseb **Liina Saarlo** ülikooli nõukogu saalis kirjanduse ja rahvaluule osakonna doktoritööd «Eesti regilaulude stereotüüpiast. Teooria, meetodid ja tähendus» eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Juhendaja dots Tiiu Jaago. Oponent Madis Arukask, PhD.

24. mail kaitsevad õigusteaduskonnas magistritöid:
kl 9.15 **Andres Vutt** «Aktsiakapitali õiguslik reguleerimine: eesmärgid ja moodustamine». Juhendaja prof Paul Varul. Oponent *dr iur* Lasse Lehis;
kl 10.45 **Margit Kikas** «Pankrotimenetluse algatamine ja pankroti väljakuulutamine». Juhendaja prof Paul Varul. Oponent *mag iur* Priit Manavald;
kl 12.15 **Tiina Pappel** «Kaebeõigus Eesti Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide haldusprotsessis». Juhendajad prof Kalle Merusk ja prof Aare Reenumägi. Oponent *mag iur* Einar Vene;
kl 14.30 **Raine Eenma** «Sisejulgeoleku struktuur ja selle õiguslikud alused Eestis». Juhendaja *dr iur* Eduard Raska. Oponent ajal-knd Jüri Kaljuvee;
kl 16 **Aivar Engel** «Riigikaitse õiguslikke küsimusi taasiseseisvunud Eesti Vabariigis». Juhendaja *dr iur* Eduard Raska. Oponendid *mag iur* Lauri Almann ja *mag iur* Rene Värk.

LOENGUD

15. mail peab Tartu Kõrgemas Kunstikoolis (Tähe 38b) loenguid maailmakuulus visuaalkultuuri teoreetik, prof James Elkins. Kl 12 algab loengusessioon «Visuaalne kontroll tänapäevases maailmas», kl 17 on loeng «Pildid, mis ei ole kunst».
Info: tel 517 4146.

19. aprillil kl 16.15 toimub TÜ nõukogu saalis Eesti Kirikuloo Seltsi ettekandekoosolek. Kavas Janis Tobrelutsi loeng «EELK arhiivide ajaloost»

SEMINAR

13. mail kl 16–19 toimub ph aud 244 seminar «Liivi kirjakeele päev II». Liivi kirjakeele standardiseerimise teemadel esinevad Valt Ernstreit, Tõnu Karma, Seppo Suhonen ja Tiit-Rein Viitso. Üritust toetab Tartu Kultuurkapital.

TEATED

19. mail kl 14 on Türi kolledžis vanapaberi kogumise kampaania «Vanapaber 2005» lõpuüritus. Vanapaberi kogumise ja taaskasutusse suunamise kampaaniat korraldab AS Väätsa Prügila kolmandat aastat, osalevad Järvamaa koolid. Lõpuüritusel kuulatakse keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eegi loengut, tehakse kampaaniast kokkuvõtteid ja autasustatakse parimaid. Info: Ene Voolaid, tel 384 9162.

KONTSERT

TÜ AULAS

14. mail kl 14 Tartu II Muusikakooli lõpetajate kontsertaktus.

15. mail kl 19 saksa ja austria muusikat kahele klavessiinile. Esinevad Imbi Tarum ja Reinut Tepp. Kavas on J. S. Bach, Telemann, Mozart jt.
Piletid 60 ja 40 kr Piletimaailmas, Internetis www.piletimaailm.com ja tund enne algust kohapeal.
Vt: www.festivitas.ee.

18. mail kl 19 esineb Meistrite Akadeemia kontserdisarjas Ivari Ilja klaveril.

21. mail kl 17 Vanemuise Seltsi Segakoori 140. aastapäeva kontsert.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

13. mail kl 19 hooaja lõppkontsert. Kavas Honeggeri dramaatiline oratoorium «Jeanne d'Arc tuleriidal» (näitlejad Mirtel Pohla, Hannes Kaljujärv, Gert Raudsep, Jaak Prints, solistid Alla Popova (sopran), Julia Semjonova (sopran), Valentina Kremen (metsosopran), Jan Oja (tenor) ja Aare Saal (bariton) ning Tartu Poistekoor (Annelii Traks, Undel Kokk), Tartu Noortekoor (Kadri ja Riho Leppoja), Vanemuise ooperikoor (P. Talts) ja sümfooniaorkester. Dirigent Anu Tali, lavastaja Jaak Prints.
Pilet 120 ja 80 kr.

TARTU LINNAMUUSEUMIS

15. mail kl 16 esinevad sarjas «Elavad klassikud» Jaan Arder (laul, mandoliin), Neeme Punder (flöödid, laul), Ants Nuut (tromboon, tuuba, laul), Allan Jakobi (akordion) ja Lembit Orgse (klaver).
Kavas Mozart, Strauss, Bach, Bononcini, Chiara, Verdi, Valgre, Beethoven, Grieg, Haydn, Bellmann.
Pilet 60 ja 40 kr.

21. mail kl 16 kontsert «Vanasti Euroopas – Prantsusmaa, Saksamaa». Prantsuse ja saksa barokkmuusikat esitavad Iren Lill klavessiinil ja Holger Faust-Peters (Saksamaa) viola da gambal.
Ajaloolist tausta sõnas ja pildis vahendab Raivo Järvi.
Piletid 60 ja 30 kr Piletimaailmas, Internetis www.piletimaailm.com ja tund enne algust kohapeal.
Vt: www.festivitas.ee.

PROFESSORITE KLUBIS

19. mail kl 18 avab hooaja viimase kohtumise ülikooli kohvikus (puhvetiruumis) ettekandega «Kas ilm on hukas?» vestlusringi ilmastikuteadlane **Ain Kallis**.

AJALOO MUUSEUMIS

18. mail kl 19 on valges saalis MTÜ Puhkpilliorkestri Tartu kevadkontsert. Üritus on tasuta.

Rahvusvahelisel muuseumipäeval 18. mail on muuseum avatud tasuta. 10-liikmelistele rühmadele näidatakse kl 12 ja 14 fonde. Vajalik eelnev registreerimine tel 737 5677.

19. mail kl 16.15 kõneleb selle kevade viimasel populaarteaduslik teeõhtul emeriitprof Rein Taagepera teemal «Kuidas sündimust tõsta».

PARIMA LÕPUTÖÖ KONKURSS

Rahvusvaheliselt tunnustatud Orbis Eesti OÜ kutsub konkursil osalema TTÜ ja TÜ tehniliste erialade üliõpilaste bakalaureuse- ja magistritöid (projektid), mille koostamisel on kasutatud Tektronixi ostsilloskoopi.
Töös (projektis) peavad olema viited või materjalid, mis tõendavad Tektronixi ostsilloskoobi praktilist kasutamist.
Tööde esitamise tähtaeg on **30. juuni**.
Eestikeelsele lõputööle (projektile) on vaja lisada ingliskeelne lühiülevaade ja esitada seadme tüüp, seerianumber ning seadme valdaja nimi.
Tööd saata aadressil: Orbis Eesti OÜ, Kotka 26, 11312 Tallinn või piret.kuusk@orbis.ee.
Info: Piret Kuusk, tel 6 517 080.

ARH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

20. mai 2005

NR. 20 (2220)

www.ut.ee/ajaleht

TÜ peegeldub oma muuseumides

Varje Sootak

8. juunil avatakse Toomkiriku tornide vaateplatvormid, samast päevast saab ülikooli kunstimuseumis näha näitust «Tuntud ja tundmatu Tartu», zooloogiamuuseumis on praegu vaadata haruldane rotikuningas.

Ülikooli muuseumid korraldavad pidevalt näitusi, täiendavad püsiekspositsiooni ja oma kogusid. Aasta algusest tegutseva asutuse Tartu Ülikooli Muuseumid juhatuse esimees Reet Mägi rõhutab, et TÜ muuseumide töötajad teevad vaatamata nappidele oludele väga head tööd. «Meie muuseumides töötavad professionaalsed ja loomingulised inimesed.»

Põnevad üritused

18. mail, rahvusvahelisel muuseumipäeval, pääses kõigisse ülikooli muuseumidesse tasuta. «Tutvustasime sel päeval ka oma köögipoolt, st fonde, kuhu külastaja tavaliselt ei pääse.» Reet Mägi, kes on ka ajaloo muuseumi direktor, juhib tähelepanu kolmele näitusele. «Üks väljapanek tutvustab arheoloogia õpetamist ülikoolis ning eksponeerib põnevaid arheoloogilisi leide. Kaks näitust seovad teaduse ja kunsti – Rootsi fotograafi Edvard Koinbergi taimefotod on inspireeritud Linné teooriatest, ehtekunstniku Viivi Arraku poleeritud paekiviplaadid ja meteoriidist ehted geoloogiast,» selgitas Mägi.

Kunstimuuseumis sai direktor Inge Kuke sõnul muuseumipäeval valmistada näitusel «Loomad ja antiik» loomapildiga kipsist gemme, st reaalsete näituseobjektide täpseid koopiaid. Zooloogiamuuseumis võis taksidermisti käe all linnutopist teha.

Asutus TÜ Muuseumid

TÜ muuseumide sihtgrupid on lastest professoriteni. Oluliseks sihtgrupiks peab Mägi kooliõpilastele suunatud pedagoogilist tegevust. Zooloogia- ja geoloogiamuuseum on otseselt seotud ülikooli õppe- ja teadustööga.

Ülikooli muuseumide koostöö tihendamiseks ja tegevuse paremaks ühitamiseks otsustas TÜ nõukogu moodustada asutuse TÜ Muuseumid.

Reet Mägi sõnul on ülikooli neljal muuseumil seljataga väärikas ajalugu. «Kunsti-, zooloogia- ja geoloogiamuuseum on paarisaja aasta vanused, ajaloo muuseum tegutseb küll alles 1976. aastast ja on teiste muuseumide hulgas nooruke, kuid selle fondid sisaldavad materjali juba ülikooli algusaegadest.»

Ülikooli muuseumid Tartus

«Meie muuseumide spetsiifika on osalt erinev, kuid meil on ühised eesmärgid, nii sisulisi kokkupuutepunkte kui ka ühiseid probleeme,» põhjendas Reet Mägi.

Loodusmuuseumi direktori kt prof Urmas Kõljalg leiab, et kuigi muuseum on veel formeerimisel, näitab koostöö algus ajaloo ja kunstimuuseumi juhtidega, et see võimaldab säästlikumalt asjaajamist korraldada ning toob kaasa põnevaid ja kasulikke (välis)projekte.

Reet Mägi toonitab, et kuigi ülikooli muuseumide sihtgrupid on osalt spetsiifilised, on Tartu linna külastajad ka ülikooli muuseumide külastajad. «Ülikooli muuseumidel on oluline koht Tartu muuseumide seas ja meil on tegijatena hea teada, et linnas seda nähakse ja toetatakse.» Tartu linn on toetanud mitmeid meie muuseumide ettevõtmisi. Toomkiriku tornide renoveerimine on toimunud ühiselt ülikooli, linna ja riigi vahenditest. Mägi sõnul valmistavad linnavalitsus ja ülikool ette projektitaotlust Toomemäe arendamiseks. Kavas on ka renoveerida teadusajalooliselt tähtis tähetorn.

Sügisel tähistab vana anatoomikum oma 200. aastapäeva. «Ajaloomuuseum ja arstiteaduskond on teinud ühise ettepaneku paigutada ühte tiiba meditsiinilised kogud ja teise meditsiiniajaloo muuseum. Ülikool üksi ei suuda kanda muuseumide ulatuslikku avalikku funktsiooni, seda saaks teha ainult koos Tartu linna ja riikliku toetusega,» ütles Reet Mägi.

Peale anatoomikumi juubeli toimub sügisel peahoone päev. Inge Kuke sõnul, pandi peahoonele 200 aastat tagasi nurgakivi.

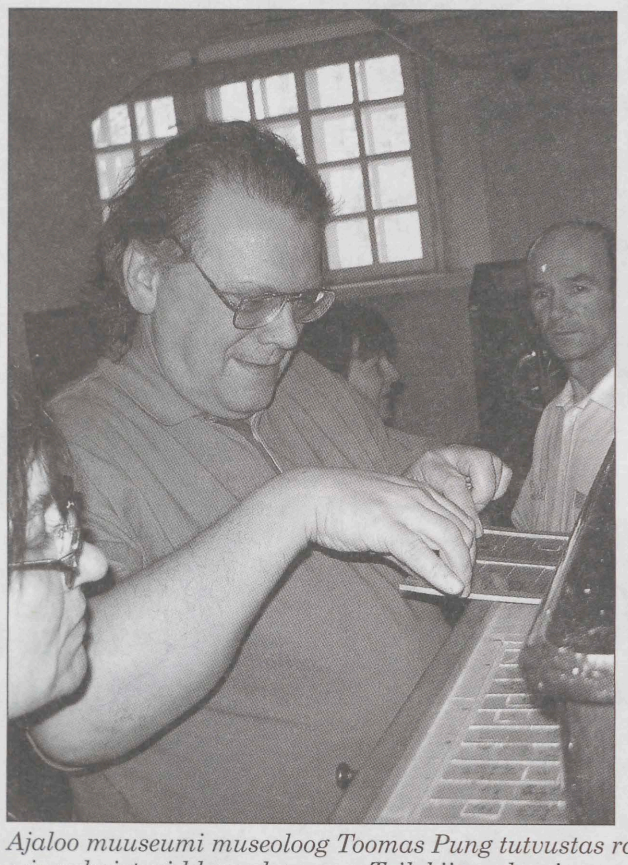

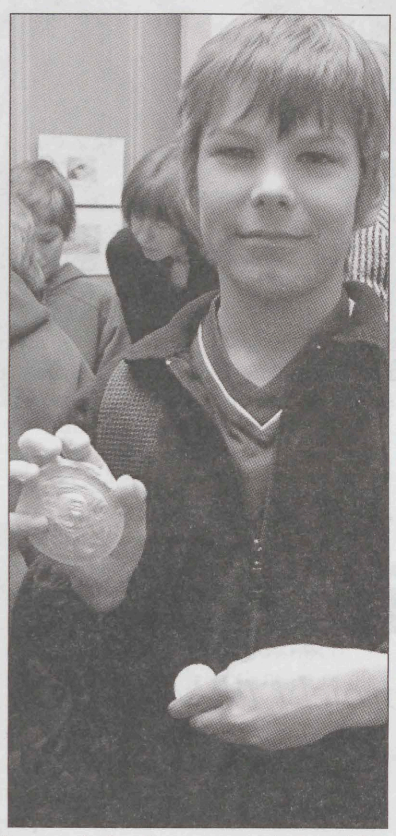

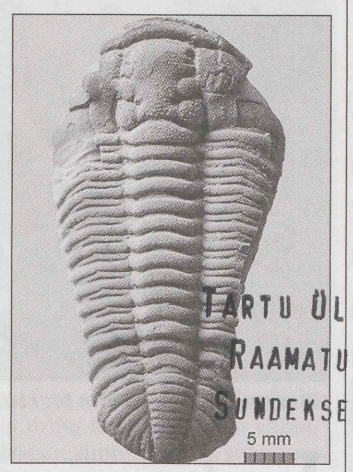

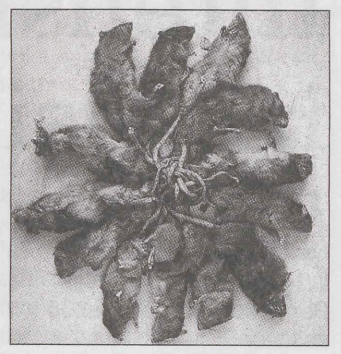

Ajaloo muuseumi museoloog Toomas Pung tutvustas rahvusvahelisel muuseumipäeval huvilistele fonde. Kunstimuuseumis valmistasid lapsed gemme. Trilobiit geoloogiamuuseumis. Rotikuningas (16 põimunud rotti) zooloogiamuuseumis.

ERGI PROMMIK, ANDRES TENNUS, AIVO TAMM

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Loodusmuuseum alustab

Varje Sootak

Loodusmuuseumi vundamendi moodustavad geoloogia- ja zooloogiamuuseum ning bioloogia-geograafiateaduskonna loodusteaduslikud kogud.

Prof Urmas Kõljag peab tekkiva muuseumi missiooniks looduse, sh tema arenguloo tundmaõppimise ja teadmiste vahendamist ühiskonnale. «Klassikaline loodusmuuseum sisaldab peale näituste ja koolituse ka teaduslikku poolt, kuhu kuuluvad näiteks elusloodusse süstemaatika ja evolutsioonialased uuringud, mis baseeruvad muuseumi teaduslikel kollektsioonidel, aga ka ekspeditsioonidel,» selgitas prof Kõljalg.

Prof Kõljala sõnul hakkab esialgsete plaanide kohaselt muuseumi töö toimuma kahes tihedalt põimuvas suunas – ekspositsioonide ja keskkonnaharidusega seotud suund ning loodusteaduslikel kogudel baseeruv teadus- ja arendustöö.

Botaaniliste väljapanekute osas teeb muuseum koostööd botaanikaaiaga.

Loodusteaduslike ekspositsioonidega on lahutamatult seotud keskkonnahariduslik töö ning selle suuna arendamiseks on loodusmuuseumis aprillikuust tööl projektijuht Ivar Puura.

«Kuna meie muuseum jääb tihedalt seotuks bioloogia-geograafiateaduskonnaga, siis on loomulik tuntud teadlaste kaasamine ekspositsioonidega seotud projektidesse,» märkis prof Kõljalg.

Ta peab väga oluliseks ka sisulist koostööd Eesti suuremate loodusteaduslike kogude haldajatega (EPMÜ, Eesti Loodusmuuseum, TTÜ, Tallinna Botaanikaaed jt).

Zooloogia- ja geoloogiamuuseum osalevad ka Vanemuise kultuuritänava üritustel. Zooloogiamuuseum on ka täna avatud tasuta. Hommikupoolikul toimus lastele viktoriin loomade tundmaõppimisest.

Filosoofia aastakonverents

26.–28. maini toimub Tartus esimene Eesti filosoofia aastakonverents «Filosoofia võimus ja võimutus».

Konverentsi avakõneleja on Soome Filosoofia Seltsi esimees, Helsingi Ülikooli rektor, teoreetilise filosoofia prof Ilkka Niiniluoto (pildil).

Prof Niiniluoto peab Tartus kaks ettekannet. 26. mail kell 16 peab ta ettekande «The Challenge of Interdisciplinarity» SA Domus Dorpatensises ja 27. mail kell 14 «Karl Popper's World 3 as an Ontological Theory of Culture» TÜ aulas. Konverents jätkub ettekannetega filosoofia ajaloo, teoreetilise filosoofia, teadusfilosoofia ja praktilise filosoofia sektsioonides.

Ööraamatukogu tuleb fotokonkursiga

Mailin Aasmäe
TÜÜE teabevaldkonna spetsialist

23. maist 2. juunini tegutseb jälle ööraamatukogu.

Kaks nädalat saab ülikooli raamatukogust tarkusi ammutada kell 9 hommikul kuni kell 24 õhtul.

Lisatundidel on külastajate käsutuses III korruse valdkonnasaalid ja kõik arvutiklassid. Koju saab laenutada avakogu ja hoidlast varem tellitud teavikuid.

Sarnaselt eelmise korraga saab eksamistressi maandada aju- ja ihugümnastika ning ööorienteerumisega. Kõigile soovijatele pakutakse tudengisõbraliku hinnaga kohvi, teed ja šokolaadi.

Ööraamatukoguga saab alguse raamatukogu poolt pakutavate rohkete meeldivate üllatuste kuu, mille eesmärk on anda ülikooli perele oma toetav panus õppeaasta lõpetamisel.

Talvise ööraamatukogu fotokonkurssi 20 paremast tööst pannakse 2. korruse ajakirjanduse lugemissaali üles näitus.

Ka sel kevadel korraldab üliõpilasesindus fotokonkursi. Idee on tabada ööraamatukogu olemust: ilusaid, lõbusaid, koledaid ja kurbi hetki, mis igal tudengil õppimisel ette tulevad.

Pilte oodatakse hiljemalt 3. juuniks aadressil Ülikooli 18b. Töid saab esitada nii paberkandjal kui ka digikujul ja osalemiseks ei pea tingimata olema tudeng. Peaasi, et tunned huvi hetke, antud juhul siis hariduse omandamise okkalise tee jäädvustamise vastu.

Laekunud töid hindab 5-liikmeline žürii ja kolm paremat saavad 500-kroonise kinkekaardi. Võitjale langeb osaks au kajastada esinduse tegemisi esirinnas.

TÄNA LEHES

Intervjuu
dr Tiina Kirsiga
LK 3

Intensiivprogramm Pärnu kolledžis
LK 2

Psühholoogia-üliõpilased EFPSA juhatuses
LK 2

18. mail viis aastat tagasi tehti kokkuvõtteid kirjandusmuuseumi ja EKI tudengifolkloori kogumisvõistlusest. Laekus 6000 lk käsikirjalist materjali, helilinte ja filme.

UUDISED

Bergenis arutati haridusprobleeme

18. ja 19. mail osales rektor Jaak Aaviksoo Eesti delegatsiooni liikmena Bergenis Euroopa haridusministrite kohtumisel.

Arutati Bologna protsessiga seonduvat, mis algas 2000. ja lõpeb 2010. aastal. Toimus ka Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni (EUA) juhatuse koosolek. Rektor Aaviksoo valiti tänavu märtsis EUA juhatuse koosseisu teist korda.

22. mail peab rektor Berliinis Max Plancki Instituudi üritusel «Teadus ja kunst Euroopas» ettekande ülikoolide ja ülikoolivälistest teadusorganisatsioonide koostööst Euroopas.

Tartu tunnustas museolooge

Tartu Linnavalitsus autasustas rahvusvahelisel muuseumipäeval linna parimaid muuseumitöötajaid.

TÜst pälvis tänukirja ja rahalise preemia ajaloo muuseumi museoloog Toomas Pung väga hea ja põhjaliku töö eest ülikooli ajaloomuuseumi teadusriistade koguga (teaduslik inventeerimine, tutvustamine avalikkusele ja teadusajaloo spetsialistidele). Tänukirja ja rahalise preemia pälvis ka zooloogiamuuseumi kuraator Aivo Tamm väga hea töö eest keskkonnahariduse valdkonnas (zooloogiaring lastele, ekskursioonid, õppematerjalid).

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled motiveeritud astuma magistrantuuri?

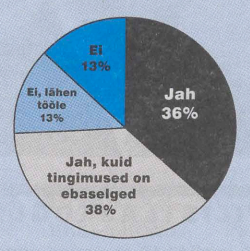

Vastajaid: 197

Uus küsimus:
Kas külastad ülikooli muuseume?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustati 70. sünnipäeva puhul kauaaegse ja eduka töö eest filosoofiateaduskonna emeriitprofessorit **Eero Loonet**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval pikaajalise, aktiivse ja tulemusrikka töö eest arvutiteaduse instituudi professorit **Mare Koitu**.

Majandusteaduskonna dekaani valimine

Majandusteaduskonna dekaani valimine toimub uue õppeaasta algul 14. septembril.

Kandidaate saab esitada ülikooli akadeemilisele sekretärile 31. augustini.

Eesti kirurgide XIII konverents

Täna algas TÜ raamatukogus Eesti kirurgide traditsiooniline kahepäevane kevadkonverents.

Erialaettekandeid peavad dots Urmas Lepner, prof Enn Seppet, prof Raivo Uibo jt. Toimub ka meditsiinifirmade näitus. Konverentsi korraldavad Eesti Kirurgide Assotsiatsioon ja Tartu Kirurgide Selts.

Konverents kirjanduslikest kontaktidest

Eile algas skandinavistika osakonnas BALSAMi projekti raames konverents «Kirjanduslikud kontaktid Põhjala, Venemaa ja Baltikumi vahel».

Ettekandeid peavad Kopenhaageni, Lundi, Petroskoi, Läti ja Vilniuse ülikoolide õppejõud. Kõik ettekanded on rootsi, taani või norra keeles.

Andres Kulla valiti professoriks

TÜ nõukogu valis patoloogilise anatoomia professoriks kliinikumi patoloogiateenistuse direktori, med-dr Andres Kulla.

Kulla lõpetas arstiteaduskonna 1992, pärast residentuuri (1996 sai patoloogi kutse) oli Maarjamõisa haigla patoloogiaosakonna juhataja, seejärel TÜ patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse instituudi assistent. 2004 kaitses doktorikraadi.

Peamised uurimisvaldkonnad: närvisüsteemi primaarsete kasvajate epidemioloogia ja elulemus Eestis, lõualuude odontogeensete kasvajate esinemine Eestis ja lõualuude kasvajate patomorfoloogiline diferentsiaaldiagnostika, neeru- ja urogenitaalsüsteemi haiguste diagnostika jne.

VILISTLASKOGUS

26. mail kl 16 arutavad vanas kohvikus (II k) vilistlaskogu juhatuse liikmed, vilistlasürituste korraldajad teaduskondades ja osakondades vilistlasliikumise koostööd. Loe ka: www.ut.ee/vilkogu.

Sotsiaaltöö programm tegi tuttavaks eestlased Kersti ja Ireeni Berbiga Belgiast. KENNETH SALTE

Intensiivselt intensiivprogrammis

Rahvusvaheline projekt ülikooli Pärnu kolledžis

Liina Käär
Pärnu kolledži sotsiaaltöö assistent

22. aprillist 3. maini korraldas TÜ Pärnu Kolledž intensiivprogrammi (IP) «Social Exclusion in Europe, Comparison with European Countries Practice».

Kavas olid loengud, töötoad ja õppekülastused, mis andsid võimaluse kogemusi vahetada ja analüüsida sotsiaalse tõrjutuse erivorme. Projekti kõige uuenduslikum osa oli SLEPT-mudeli kasutamine juhtumite käsitlemisel. Mudel töötati välja Belgias ning selle eesmärk on abistada tudengitel süsteemsemalt analüüsida sotsiaaltöö juhtumitöid.

Tõeliselt intensiivne

Kogu programm kujunes välja just sellisena, nagu seda kajastas ka nimi – tõeliseks intensiivprogrammiks. Üheksa riigi esindajad õppisid üksteist nende päevade jooksul tundma nii indiviidi kui rahvusena ning koju sõideti küll väsinuna, ent uute sõprade ja kogemustega.

Projektis osalesid Pärnu kolledž, Seinäjoe Kõrgem Ametikool, Linköpingi Ülikool, Stavangeri Ülikool, Jagielloni Ülikool, Berliini Protestantlik Rakenduskõrgkool, Kempeni Katoliiklik Kõrgkool, Stockpordi Kolledž, Kesk-Šveitsi Rakendusteaduste Ülikool ja Luzerni Sotsiaaltöökool.

Igast riigist oli neli üliõpilast ja üks õpetaja, vaid Inglismaalt tuli kolm üliõpilast. Šveitsist oli kuus tudengit. Üliõpilaste vanus varieerus 20ndatest 40ndateni.

Pärast päevast programmi, mille eesmärk oli õppida, kogemusi vahetada ja ennast proovile panna, käisid kõik osalejad üheskoos suvepealinnas lõõgastumas.

Samuti maskeerusid paljud volbriööl nõidadeks ja läksid Port Arturi sünnipäevale end välja elama.

Intensiivprogrammid kuuluvad ELi hariduskoostööprogrammi Sokrates allprogrammi Erasmus. Erasmus toetab kõrgkoolidevahelist koostööd üliõpilaste ja õppejõudude vahetusel, Euroopa ainepunktide ülekandesüsteemi rakendamisel, õppekavade arendamisel, intensiivprogrammide korraldamisel ning üle-euroopalistes temaatilistes koostöövõrkudes osalemisel.

IP-de eesmärk on tuua kokku Euroopa riikide üliõpilased ja õppejõud, et katsetada ja võrrelda õppimismeetodeid mitmerahvuselises auditooriumis.

Koostöö algus

Pärnu kolledži üks eesmärke on laiendada rahvusvahelist koostööd kõikidel erialadel, sh ka sotsiaaltöö lektoraadis.

1997 tekkis 10 Euroopa ülikooli hulgas idee luua võrgustik, mis pakub võimalusi üliõpilasvahetuseks. 2003 kirjutati Berliinis alla koostöölepingule, millega loodigi võrgustik nimega EuroNST (European Network for Social Work Training). 2003 arutasid partnerid Viinis võrgustiku tegevust.

Leiti, et üks parimaid võimalusi tudengite rahvusvaheliseks õppeks on intensiivprojekt, mille rahastamist on võimalik leida Euroopa Komisjoni hariduskoostööprogrammist Sokrates. Nõupidamisel otsustati, et taotlejaks saab TÜ Pärnu Kolledž, kuna äsja ELiga liitunud riikidel on suurem tõenäosus toetust saada kui teistel liikmesriikidel.

Kolledž sõlmis vajalikud koostöölepingud ning esitas projektitaotluse.

Järgmisel koostööpartnerite koosolekul 2004 Pärnus arutati intensiivprogrammi ülesehitust, korraldust jmt. Projekti rahastamisotsus saabus septembris ehk peaaegu kuus kuud pärast taotluse esitamist.

Projekti ettevalmistaval kohtumisel tänavu jaanuaris, kus osalesid partnerülikoolide õppejõud Belgiast, Inglismaalt ja Soomest, nägid külalised ka tormi tagajärgi.

Partnerite suurim mure oli, kas remondimehed suudavad kevadeks kõik korda teha. Õnneks laabusid remonditööd sujuvalt ning vahetult enne intensiivprogrammi algust avati taas ka kolledži raamatukogu.

Järgmisel aastal toimub intensiivprogramm rahastamise korral Berliinis ning seejärel Belgias Geelis.

KOMMENTAAR

Käthlin Mikiver
TÜ Pärnu Kolledži üliõpilane

Olen IPst vaimustuses. Noored kaheksalt eri maalt, täiesti vabalt koos arutlemas, gruppides töötamas... Need 10 päeva süstisid erilist positiivsust kõigisse. Hea on teada, et selliseid noori maailmaparandajaid, nagu me sotsid oleme, on maailmas veel. Programm laiendas silmaringi ja õppimine tundub nüüd olevat rohkem mõtestatud. Samuti on kõvasti arenenud oskus kriitilisemalt vaadelda, analüüsida ning võrrelda Eesti sotsiaaltööd teiste maadega. IP aeg andis rohkem kui loengud terve aasta jooksul.

Kogu projekti tegi väga eriliseks ka seltskond. Kõik 40 sotsiaaltöö tudengit olid aktiivsed suhtlejad, lõbusad ja pealehakkamist täis. Nagu ütles Belgia õppejõud: «It´s a lifestyle!» ja tõsi see on, sellised peaksid olema kõik sotsiaaltöö tudengid!

Berb Lenaerts
Kempeni Katoliikliku Kõrgkooli üliõpilane

IP oli väga edukas projekt. Ma küll ei teadnud, mida sellest loota, aga see õnnestus väga hästi.

Pärnus oli väga huvitav, sain ka tuttavaks paljude põnevate inimestega eri maadest.

Psühholoogiatudengid valiti EFPSA juhatusse

Aija Sakova

Aprillis Madridis toimunud Euroopa Psühholoogiatudengite Assotsiatsioonide Ühenduse (EFPSA) aastakongressil valiti uude juhatusse kaks TÜ tudengit.

EFPSA asepresidendiks sai TÜ psühholoogia 4. a üliõpilane Triin Ulla, laekuriks TÜ psühholoogia 1. a magistrant Tiina Kalda. Juhatusse kuulub ka Mairi Hüüdma TLÜst.

EFPSA ühendab Tiina Kalda sõnul 23 psühholoogiaüliõpilaste liitu. Eestist on liikmeks Eesti Psühholoogiaüliõpilaste Ühendus (EPSÜ).

«Kongressid toimuvad iga aasta eri riigis, seekordne oli 19. Näiteks 2000. a toimus kongress Jänedal,» rääkis Kalda.

Triin Ulla kuulus ka eelmisel aastal EFPSA juhatusse. Asepresidendiks kandideerima innustas teda meeskonnatöö võimalus praeguse presidendi Sven Grossiga Šveitsist: «Oluline on minu jaoks meeskonnatöö hea kolleegiga, kes on äärmiselt võimekas ja innovatiivne».

«Koos presidendiga oleme eesmärgiks seadnud EFPSA finantsolukorra parandamise ning Euroopa psühholoogiatudengite teadusajakirja The European Student Psychologist käimalükkamise,» rääkis Ulla.

Psühholoogia 4. a üliõpilane Leelo Jõulu liitus kongressil uuringute võrgustiku (Research Network) meeskonnaga ja viib järgmise paari aasta jooksul läbi kahte üle-euroopalist uurimust. «Üks uurimus tegeleb psühholoogi kui elukutse sotsiaalse kujundi väljaselgitamisega eri riikides ja Euroopas tervikuna,» lisas Jõulu.

Kongressil osales kokku rohkem kui 250 psühholoogiaüliõpilast. Eestist oli Madridis 9 inimest, TÜst osales kokku neli tudengit, peale nimetatute veel ka Merle Havik.

Ristolainen tunnustatud täiskasvanute koolitaja

Varje Sootak

Õppe- ja üliõpilasosakonna avatud ülikooli talituse juhatajale Tiia Ristolainenile anti täiskasvanud koolitaja IV kvalifikatsioon.

Tiia Ristolainen ütles, et see järk annab õiguse täiskasvanuid koolitada, tõendades, et oled atesteeritud. «See tähendab, et tunned täiskasvanute koolitamise eripära, metoodikat, uuemaid suundi, muu maailma andragoogikat, et sul on küllaldane koolitamise praktika, positiivne tagasiside õppijate poolt jne.»

Ristolaineni sõnul lisab see ka enesekindlust ja motiveerib end edasi arendama. «Võib-olla on see ka stiimul tulevastele õppijatele, et õpetajal või juhil on teatud kvalifikatsioon.» Ristolainen soovitab ka teistel TÜ töötajatel vastavat järku taotleda, eriti neil, kes tegelevad täienduskoolitusega ja on tunnustatud koolitajad ja koolituse korraldajad.

Täiskasvanute koolitajad saavad juba paar aastat taotleda III-V kutsekvalifikatsiooni. Eesti Täiskasvanud Koolitajate Assotsiatsiooni Andrase andmeil on kõige enam antud III järku. V järk on seni antud vaid kahele rahvusvaheliselt tuntud andragoogile Talvi Märjale ja Larissa Jõgile. IV järk antakse ka üksikutele koolitajatele ja koolitusega tegelejatele.

Riias algavad XXI SELLi mängud

Tiina Beljaeva
EASLi peasekretär

Sel nädalavahetusel peetakse Riias XXI rahvusvahelised üliõpilaste SELLi mängud.

Eestist osaleb kõige suurema koondisega TÜ (üle 70 sportlase).

TTÜ ja TLÜ sõidavad kohale samuti bussitäie konkurentsivõimelise seltskonnaga. Soomlasi on Riiga sõitmas ligi paarsada. Võistlused peetakse kolme päeva vältel rohkem kui 10 spordialal. «Registreerunud on üle 1600 osaleja,» rõõmustas SELLi mängude Riia peakorraldaja Renate Kokorevica. Külalisi on oodata kõige rohkem lähiriikidest, kuid tulemas on ka Portugali, Saksamaa ja Šveitsi üliõpilassportlased.

Info: www.lusf.lv/sell.

KIRI

Ainult õppejõududele

Sel semestril on Vanemuise tänava õppehoone suure ringauditooriumi kasutamises sisse seatud omapärane uuendus – tudengid tohivad siseneda ruumi vaid ülemistest ustest, alumine uks on reserveeritud õppejõududele.

Selleks, et alumistes ridades istuvatel tudengitel ei tuleks pähegi pärast loengut auditooriumi alumisest uksest väljuda, on uksele teibiga kinnitatud silt, mis teatab, et see uks on mõeldud ainult õppejõududele.

Kas sellised korraldused on tõepoolest vastavuses heade akadeemiliste tavadega ja *universitas*`e vaimuga?

Vägisi tuleb meelde nõukogudeaegne muudatus ülikooli vanas kohvikus, kui üks saalidest vaid «väljavalitutele» kasutamiseks määrati. Kas sealt ei alanudki vana kohviku allakäik? Seda kummastavam on näha sarnaseid asju tänapäevases ülikoolis. Kas järgmisena paneme tudengid peahoonesse sisenema tagaukse kaudu, et peaukse linki kulutaks vaid «valitud käed»?

Loodan väga, et selline tobedus ära lõpetatakse.

Pille Valk
teoloogiadoktor

Tiina Kirss: Äärmuslikkus võib väljenduda kaasamõtlemisvõimes

Aija Sakova

Varsti jõuavad lõpule dr Tiina Kirsi kursused TÜs. Nii sügis- kui ka kevadsemestril õpetas Toronto Ülikooli õppejõud feministlikke kursusi ja naisuurimuslikku lähenemist.

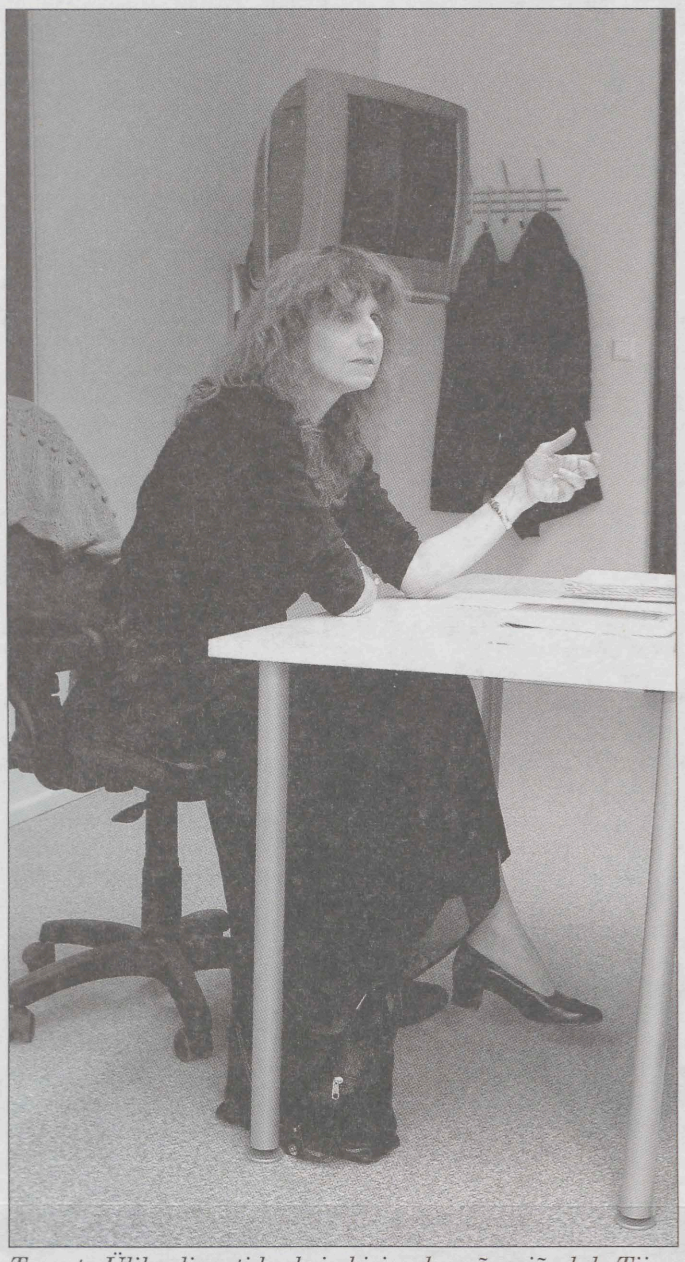

Toronto Ülikooli eesti keele ja kirjanduse õppejõud dr Tiina Kirss ütleb, et tema kursused kannavad pigem eetilisi kui poliitilisi sõnumeid. AIJA SAKOVA

Kas Teie kursuste puhul on õige rääkida feminismist või naisuurimusest?

Eks mõlemad on õiged. Naisuurimuslikud seepärast, kuna nad näitavad, et viimased veerandsada aastat ei ole naisküsimuse üle mõeldud suvaliselt või ainult poliitiliselt. Naisuurimus on kujunenud üheks õppeväljaks ja uurimisalaks, kus ei ole võimalik mõelda traditsioonilistes piirides. Ta on kõige paremas mõttes interdistsiplinaarne.

Samas on peaaegu kõikides õppevaldkondades hakatud mõtlema feministlikult, naisvaatepunktist lähtudes. Kuigi naisvaatepunkt ei ole piisav, et nimetada midagi feministlikuks, siis on see kõige sallivam ja hõlmavam mõiste, kust alustada feministliku mõtlemisega.

Feminism ei ole ju ainult teatud tüüpi poliitiline ideoloogia, vaid võimalus mõelda teisest vaatepunktist.

Millele Te põhiliselt kursustel keskendute?

Eelmise semestri kursus «Naisuurimuse vaateväljad eesti kirjanduses ja kultuuris» keskendus ühele kesksele naisuurimuslikule tekstile – Simone de Beauvoiri «Teine sugupool». Selle kättesaadavus eesti keeles tõstatab huvitavaid küsimusi, kuidas teatud mõisted ühest kultuurkonnast teise üle kanduvad.

Keskendudes sellele tekstile, üritasime me Beauvoiriga kaasa mõelda. Teadvustades endale sealjuures, et raamat, mis ilmus Prantsusmaal 1949, on ja ei ole oma probleemidega kaasaegne.

Eesti kontekst?

Eesti kultuuriloos püüdsime leida neid tühemikke, mida naisajaloo mittekirjutamine on tekitanud. Lugesime näiteks Veera Poska-Grünthali 1938. a «Elava Teaduse» sarjas ilmunud monograafiat «Naine ja naisliikumine».

See on võib-olla üks kõige feministlikum raamat, mida lugesime, kuna see räägib naisliikumisest kui sellisest.

Lugesime ka Lilli Suburgi ja tema ajakirjanduslikke eneseväljendusi naisküsimusest. Asetasime Eesti naiste feministliku mõtlemise baltisaksa konteksti, kuna see ei toimunud mitte vaakumis.

Võib öelda, et kultuuriloolise kallak kursusel oli eksperiment ja teeviit sellele, mida oleks historiograafilisi lähenemisi kasutades vaja palju süstemaatilisemalt teha.

Kas võib rääkida ka mingitest tulemustest?

Kursus oli ajalookeskne ja tõstatas küsimuse, kas on vaja kirjutada naisajalugu ja miks. Olulisem kui vastused on hetkel selle küsimuse püstitamine ise. Kuluks väga palju aega ja tinti, kuni lüngad saaksid korvatud.

Selle semestri feministlik kursus kannab nimetust «Aeg, keha ja vaatenurk: filosoofilisi ja kultuuriloolisi sissevaateid naisuurimusse».

Oleme edasi liikunud naisvaatepunkti teadvustamise suunas. Tegelesime näiteks mõtleja Evelyn Fox Kelleriga. Mirjam Hinrikus on tõlkinud tema «Mõtisklusi soost ja teadusest».

Vaatasime seda, mis toimus psühholoogias ja filosoofias, kui paar jõulist mõtlejat hakkasid tegelema naisvaatepunktiga. Üks oluline mõiste on emalik mõtlemine, mille kaardistas Sara Ruddick, ning teine on Nancy Chodorow' teadvustatud poiste ja tüdrukute erinev psühholoogiline areng varases lapsepõlves. Chodorow' mõttekaaslane ja järglane on Carol Gilligan, keda tuntakse Eestis ehk rohkem.

Feminism ei ole ju ainult teatud tüüpi poliitiline ideoloogia, vaid võimalus mõelda teisest vaatepunktist.

Eestlasi, nii mehi kui naisi, tavaliselt ehmatab sõna feminism.

Kõigil neil mõtlejail on väga tugev eetiline laeng. Seega kannavad minu kursused ka endas pigem eetilisi kui poliitilisi sõnumeid.

Loodan, et tegelemine nende mõtlejatega aitab kursusel osalejatel mõista, et feminism ei ole sugugi nii hirmus, kui ta algul välja paistab.

Oluline on teadvustada, miks feminism tundub nii hirmuäratav. Ning milliste stereotüüpide kaudu on seda nii Eestis kui mujal sildistatud.

Feministlik mõtlemine ei ole ju tegelikult nii võõras meie esiemadelegi (Poska-Grünthal, Suburg, Kurs-Olesk jt).

Keda võiks nimetada feministiks?

Radikaalne feminism seostub paljudele kas võitleva või ründava või karikeeritult maskuliinse naise kujuga. Ehk naisega, kes tahab kõigi teiste üle domineerida ja ühiskonnakorraldust pea peale pöörata.

Pigem aga püüavad feministid avardada seda välja, kus olemasolevad valikud naiste jaoks kaardistuvad. Et oleks võimalik teha paindlikumaid ja loomingulisemaid valikuid. Ja selliselt luua helgemaid võimalusi sugudevahelisteks ja perekondlikeks suheteks.

Kui peaaegu kõik kursusel osalejad on naised, kas siis ühiskondlike mõttemallide avardamine on ikkagi võimalik?

Kummalgi semestril on kursusel olnud üks mees. Olen märganud, et kui kursusel ei ole vähemalt üht meest, siis puudub oluline dünaamika.

Selle ühe julge kaudu saab selgeks, et on ka teisiti võimalik ja et kedagi ei ole vaja ahistada ega alla suruda. Olen kindel, et mehi tuleks kursustele tulevikus juurde, nii on ka mujal olnud. Sest nad saavad aru, et keegi ei taha kursusel mehi milleski süüdistada ega neile midagi pähe määrida.

See on muidugi õige, et omaette ei saa ühiskonda muuta ega kallutada.

Kas saab öelda, et Eesti tudengid võtavad feministlikke kursusi teistmoodi vastu kui näiteks USA või Kanada üliõpilased?

Ma ütleks pigem, et erinevus on feministlike kursuste ja minu teiste kursuste vahel. Naisuurimuslikel kursustel on palju suurem rääkimise julgus. Väljakutse oma mõtteid välja öelda on nendes oluliselt suurem.

Feministlikul kursusel on suur osa ja tähtsus nii teoorial kui ka isiklikul sotsiaalsel kogemusel. Oleks vale, kui sellistel kursustel jääks isiklik kogemus seminari ukse taha. Niisamuti nagu ei saa feministlikud kursused olla naiste omavahelise klatši kohaks, nagu vahel kiputakse arvama.

Kaasamõtlemine on üks kursuse keskseid mõisteid. Omal nahal kogesin, et see nii süütuna kõlav tegevus võib päris raskeks osutuda.

Olen igas loengus püüdnud tekitada sellise momendi, kus on piinlikum vait jääda kui rääkida. See tagab seminaride dialoogilisuse.

Tudengitele on tähtis seljataguse omamine. Eelmisel semestril oli selleks suhestumine oma vanaema ja tema valikute ning võimalustega.

Seda semestrit alustasime mõiste «radikaalne feminism» defineerimisega.

Selliselt kutsusime esile kõik kollid, mis tudengitel kaasa olid võetud. Sõnastatud eelarvamusi on lihtsam ümber lükata. On asju, mida ei pea praktikas läbi katsetama, vaid saab mõeldes läbi proovida.

Kaasamõtlemise juures on väga oluline see tunne, et keegi ei suru kellelegi midagi peale. Äärmuslikkus võib seisneda kaasamõtlemisvõimes, mitte äärmuslikus käitumises.

UT KÜSIB

Mida uut on sulle andnud Tiina Kirsi naisuurimuslikke vaatepunte käsitlev seminar?

Agni Lass
kirjanduse ja rahvaluule 3. a üliõpilane

Olen feministliku teooriaga varem teatriteaduse seminaris põgusalt kokku puutunud. Ettekujutus ja tegelikkus langesid enam-vähem kokku.

Loengu «Aeg, keha ja vaatenurk: filosoofilisi ja kultuuriloolisi sissevaateid naisuurimusse» puhul tundus huvitav «keha». Igas loengus tutvustatakse teoreetikute/praktikute vaateid, inimese keha aga jääb isegi teatriteaduses tagaplaanile. Loomulikult räägime seminarides kehast seoses emaduse ning naise positsiooniga ühiskonnas. See jääb aga siiski tavakäsitluse piiridesse.

Kuigi olen ka varem olnud teadlik mineviku naiste piinarikastest rõivastest ja pealesurutud käitumisnormidest, on ikkagi huvitav kuulda näiteid, mis pärinevad reaalselt eksisteerinud naiste eneste sulest. Aga päris seda, mida salaja lootsin, pole ma kuulnud. Võib-olla kaldusid minu ootused liiga palju müstitsismi või lootsin rohkem teada saada feministlike kehakesksete teatrikatsetuste kohta.

Loengu juures kõige rohkem meeldibki, et õppejõud toob näiteid eri eluvaldkondadest ning ajastutest. Kaasab aruteludesse võimalikult mitme teaduse esindajaid ning vaatleb nende seost feminismiga.

Andreas Kalkun
kirjanduse ja rahvaluule 1. a doktorant

Tiina Kirss on väga huvitav mõtleja ja väga tõsiselt võetav feminismi ja võrdõiguslikkuse kuulutaja. Olen juba ammu tahtnud osaleda mõnes tema seminaris või loengus.

Feminism, mis tegeleb paljude iseenesestmõistetavateks kuulutatud asjade kriitilise analüüsi ning «arheoloogiliste» tekstiuuringutega, on mulle väga südamelähedane. Olen seoses oma uurimisteemadega tihti mõelnud kolonialismis, biologismis ja seksismis peituvatele ohtudele ning üritanud hoiduda teaduslikus traditsioonis ja igapäevases keeles juurdunud vildakatest mõttemallidest.

Uurides vähemusgruppi (setod) kuuluvate naiste loodud või esitatud tekste ning nende uurimislugu, on mu meelest sooküsimusest teadlik vaatepunkt lausa vältimatu. Igasugust kultuurikirjeldajat ähvardab alati oht joobuda enda kui uurija võimust ning näha oma vaatepunkti kui ainuvõimalikku ja «teaduslikku». Seetõttu on väga oluline teadlikkus eri vaatepunktide olemasolust.

Tiina Kirsi seminarid on olnud mõtlema ärgitavad ja toetavad.

Igateisipäevane marginaliseeritud teemade (emadus, hüsteeria, kirjutav naine jne) värske käsitlemine ning juurdunud mõttemallide dekonstruktsioon on mõjunud tõesti inspireerivalt.

UUDISED

Itaalia kultuurivarad TÜ raamatukogus

24. mail kell 10.15 algab TÜ raamatukogu väikeses saalis seoses näituse «Rara italica» lõppemisega konverents (itaalia ja eesti k) «Itaalia käsikirjad, trükised, joonistused ja gravüürid TÜ raamatukogus».

Konverentsi avab käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja Mare Rand. Seejärel saab sõna prof Anne Lill. Chieti Ülikooli prof Antonio Sorella ettekande teema on «Il Secretum ja Itaalia identiteedi sünd». TÜ külalislektor Pietro Laurettal «Schardiuse kollektsiooni Itaalia käsikirjad raamatukogus» jt.

Ürituse korraldavad itaalia keele lektoraat ja Itaalia Kaubanduskoda.

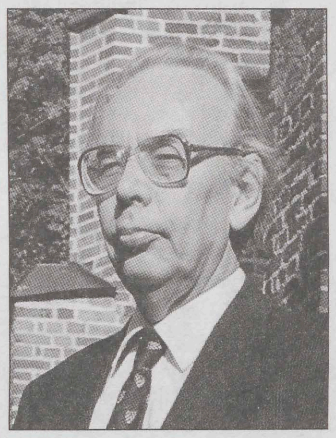

Prof Eero Loone juubelisümpoosion

26. mail kell 12 algab ajaloo muuseumi valges saalis prof *emer* Eero Loone 70. sünnipäevale pühendatud sümpoosion «Mõistlikud valikud».

TLÜ prof Rein Ruutsoo peab ettekande «Eero Loone ajaloofilosoofina», TLÜ prof Mart Raukas «Prof Loone argumendid». Akadeemia Nord prof Igor Gräzini ettekande teema on «Politoloogia kapitaalne plärakas ehk: kuidas magati maha NSVL lagunemine». TÜst esinevad dots Endla Lõhkivi ning magistrid Marek Volt ja Marek Järvik.

Rotary kinkis kirjandust

13. mail andsid Münsteri Rotary klubi piirkonnakuberner Adolf Schaetzlein ja Rotary raamatute programmi koordinaator Günter von Steinaecker üle klubi raamatukingituse õigusteaduskonnale. Õppe- ja teaduskirjanduse koguväärtus on umbes 15 000 dollarit.

Raamatute üleandmisel ülikooli kunstimuuseumis tänasid raamatute eest teadusprorektor prof Ain Heinaru, õigusteaduskonna dekaani kt dots Irene Kull jt. Raamatud tehakse kiiremas korras kättesaadavaks.

Laur Palgi 70. sünniaastapäeva näitus

Eile avati TÜ raamatukogus füüsik Laur Palgi 70. sünniaastapäeva näitus.

Füüsikateoreetik Laur Palgi on uurinud põhiliselt elementaarosakeste nõrga vastastikmõju valdkonda. Kandidaaditöö käsitles vahebosoni (W-bosoni) mõju nõrga vastastikmõju protsessidele müü-aatomis. Palgi uuris ka nõrga vastastikmõju fundamentaalseid aspekte ja neutriino probleeme. Ta on kirjutanud ja tõlkinud aimeraamatuid. Näituse koostas Jaano Vija raamatukogust koos füüsika instituudiga.

ÕNNITLEME

Prof Mare Koit 60

22. mail saab 60 arvutiteaduse instituudi keeletehnoloogia prof Mare Koit.

Olles saanud matemaatiku hariduse, ei jäänud see siiski mitte tema teadustöö keskmesse. Arvutite areng tõi kaasa uued kasutusvaldkonnad. Üks selline oli loomuliku keele töötlus oma uute ja põnevate probleemidega. Mare Koidu kandidaadiväitekirjas olid esimest korda vaatluse all eesti keele genereerimise probleemid. Valdkond, mida nüüd tunneme keeltehnoloogia nime all, on kogunud järjest enam populaarsust kogu maailmas.

Ka Tartu keeletehnoloogid on maailmas silma paistnud. Siin on kindlasti suur osa Mare Koidul, kelle õpilased on muutunud tegijateks nii eesti keeletehnoloogias kui näidanud ennast edukalt ka välismaal. Suur abi on olnud Mare Koidu kontaktidest välisülikoolides ja tema koostööprojektidest.

Eraldi tahaks esile tõsta prof Koidu tööd uute erialade – keeletehnoloogia ja arvutilingvistika avamisel ja käigushoidmisel. Nende õppekavade üliõpilastel on tänu tema initsiatiivile olnud võimalik igal õppeaastal kuulata vähemalt kahe maailmatasemel külalislektori kursust.

Alates aastast 2004 on TÜ keeletehnoloogid ametlikult võetud partneriks Põhjamaade keeletehnoloogia kraadiõppekooli, mille nõukogus esindab Eestit prof Koit.

Mare Koit on edukalt osalenud nii teadustöös kui ka rakenduste väljatöötamisel.

Töökaaslaste seas on prof Koit hinnatud oma töökuse ja abivalmidusega. Mõnigi kord tundub, et ta vääriks rohkem tunnustust, kui tema tagasihoidlik loomus seda lubab. Üliõpilased hindavad teda kui väga head juhendajat, kes annab alati kasulikku nõu ja sisendab juhendatavasse optimismi ning järjekindlust.

Õnnitleme ja soovime jätkuvalt indu uute teadusprobleemide püstitamisel ja nende lahendamisel sellel põneval alal, kus kohtuvad inimkeel oma mitmekesisuse ja matemaatika oma korraarmastusega.

Kolleegid arvutiteaduse instituudist ja üldkeeleteaduse õppetoolist

ÕNNITLEME

Prof Ljubov Kisseljova 55

Mõeldes oma austatud kolleegile, vene kirjanduse professorile Ljubov Kisseljovale tema juubelipäeval, soovime talle niisamasugust kiirgavat energiat ning otsustusvõimet, mida oleme harjunud nägema mitmete koosveedetud aastate vältel!

Kolleegid vene ja slaavi filoloogia osakonnast

TÖÖKUULUTUS

TÜ ajaloo muuseum võtab suveperioodiks (juuni–september) tööle **administraatori**, kelle ülesanne on korraldada külastajatele sissepääs toomkiriku tornidesse.
Avaldus palgasooviga ja elulookirjeldus esitada **27. maiks**.
Info: TÜ personaliosakond, personal@ut.ee, tel 737 5675.

ÕNNITLEME

70

Eero Loone, emeriitprofessor – 26. mai

65

Mart Kangur, teadur – 20. mai
Ive Toom, raamatupidaja – 23. mai

60

Mare Koit, professor – 22. mai
Malle Rebane, saksa keele õpetaja – 26. mai

55

Ann Tamm, vanemassistent – 20. mai
Agu Anijalg, insener – 22. mai

50

Olev Toomla, teadur – 22. mai

45

Hillar Eichelmann, teadur – 20. mai

30

Janno Rootalu, tehnik – 24. mai
Merle Sibola, peaspetsialist – 24. mai

25

Siret Linnas, õppekorralduse spetsialist – 25. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

JUUBELISEMINAR

Mare Koit 60

24. mail kl 14 J. Liivi 2-111
Avamine – Tiit Roosmaa
Ettekanded
Haldur Õim (TÜ) – «Eesti keel ja arvuti ja Mare Koit nende vahel».
Leo Võhandu (TTÜ) – «Tavamatemaatikast ja tavakeelest».
Kalle Kaarli (TÜ ja Eesti Matemaatika Selts) – «Mare Koit – matemaatik ja keeleteadlane».
Urmas Sutrop (EKI) – «Eesti keele instituut ja arvuti».
Martin Volk (Stockholmi Ülikool) ja Heli Uibo (TÜ) – «Mare's world (*a parallel treebank*)».
Kaili Müürisep (TÜ) ja Tiina Puolakainen (EKI) – «Eesti keele arvutigrammatika loomisest».
Olga Gerassimenko (TÜ) – «Inimeselt arvutuslingvistikale: loomuliku dialoogi õppetunnid».

EESTI FILOSOOFIA AASTAKONVERENTS 2005

«Filosoofia võimus ja võimutus»

Reedel, 27. mail
Domus Dorpatensises, Ülikooli 7 (II k) kl 10–13 näitus – Eesti filosoofide teosed, tõlgitud filosoofilised teosed, doktoritööde projektid

TÜ aulas kl 14.15 Soome Filosoofia Seltsi esimehe, Helsingi Ülikooli rektori prof Ilkka Niiniluoto loeng «Karl Popper's World 3 as an Ontological Theory of Culture»

kl 16.30–18.30 ettekanded sektsioonides
- filosoofia ajaloo sektsioon I (Lossi 3-223)
- teoreetilise filosoofia sektsioon (Lossi 3-222)
- teadusfilosoofia sektsioon I (Lossi 3-215)

Laupäeval, 28. mail
kl 10–12.45 ettekanded sektsioonides
- filosoofia ajaloo sektsioon II (Lossi 3-223)
- teadusfilosoofia sektsioon II (Lossi 3-222)
- praktilise filosoofia sektsioon (Lossi 3-215)

kl 14.30–17.00 ümarlauad (Domus Dorpatensis)
- I filosoofia gümnaasiumis (eetikakeskus)
- II filosoofia tõlkimine (Domus Dorpatensis, kaminasaal)

Korraldavad: TÜ filosoofia osakond ja TÜ eetikakeskus
Info: eetikakeskus, 737 5427, aire.vaher@ut.ee, www.ut.ee/flfi.

LOENG

Granö-loeng «The challenge of interdisciplinarity»

26. mail kl 16.15 Domus Dorpatensis (Ülikooli 7, II k)
16.15 tervitussõnad – filosoofiateaduskonna prodekaan Andres Tvauri
16.20 Granö-loeng: Soome Filosoofia Seltsi esimees, Helsingi Ülikooli rektor prof Ilkka Niiniluoto «The Challenge of Interdisciplinarity»
17.20 kommentaar: TÜ prof emer Eero Loone
17.40 diskussioon
18–18.15 kokkuvõte: kultuurisekretär Pertti Pyhtilä, Soome Instituut Eestis
Info: eetikakeskus, tel 7375 427, margit.sakson@ut.ee.
Korraldavad: Turu Ülikooli ja Tartu Ülikooli Granö-keskus, TÜ filosoofia osakond ja TÜ eetikakeskus.

MAGISTRIÕPE

30. mail kl 16 tutvustab ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond ph aud 128 kolme uuendatud õppekavaga magistriprogrammi.

Ajakirjandus – 2 aastat
- pakume toimetajakoolitust töötamiseks eri meediakanalites
- õppekavas on sotsiaalteooriad, uurimismeetodid, praktilise ajakirjanikutöö ning meediaõpetuse ained
- pakume mitmekülgseid praktikavõimalusi

Meedia ja kommunikatsioon – 2 aastat
- koolitame rahvusvahelisele tasemele vastavaid meedia ja kommunikatsiooni analüütikuid
- õppekavas on sotsiaalteooriad, uurimismeetodid ja ülevaated meediauuringute eri valdkondadest
- pakume võimalusi osaleda eri uurimisprojektides

Kommunikatsioonijuhtimine – 2 aastat
- koolitame kommunikatsioonijuhte-strateege
- õppekavas on sotsiaalteooriad, uurimismeetodid ja erialane spetsialiseerumine (äriettevõtetes, avalikus sektoris ja mittetulundusühingutes)
- pakume mitmekülgseid praktikavõimalusi

Võimalus astuda nii päevasesse õppesse kui avatud ülikooli.
Dokumentide vastuvõtt algab **27. juunil**.
Info: www.jrnl.ut.ee.

ÕPPEPÄEV

2. juunil on eetikakeskuses õppepäev «Kuidas ülikoolis õpetada hästi ja ausalt kirjutama?». Info: 737 5327, kroot.noges@ut.ee.

IN MEMORIAM

Eduard Vääri

26. juuni 1926 – 17. mai 2005

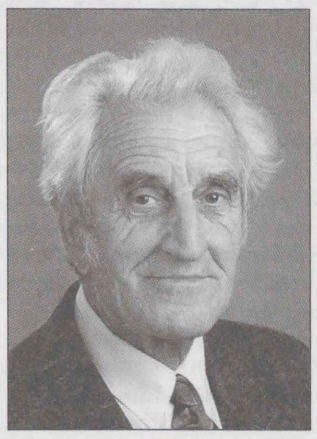

Lahkunud on emeriitprof Eduard Vääri. Ülikooli kauaaegse õppejõuna olid temas õnnelikult ühendatud nii keeleuurija kui ka pedagoogi eri tahud.

1945 lõpetas ta Tõrva Keskkooli kuldmedaliga. Sama aasta sügisel astus ta sooduskorras eksamiteta ajaloo-keeleteaduskonda, erialaks said soome-ugri keeled. Vääri lõpetas ülikooli 1950. Ta määrati Tartu Õpetajate Instituudi eesti keele ja kirjanduse õpetajaks. Sügisel astus ta uuesti ülikooli ja hakkas õppima romaani filoloogiat. Instituudi töö kõrvalt õppis ta ka eesti ja soome-ugri keelte statsionaarses aspirantuuris. Peagi algas ka ülikoolis loengute lugemine.

1953 kaitses Vääri kandidaadiväitekirja «Sugulusalane sõnavara läänemeresoome keeltes». 1956 sai dotsendiks. Rahvusvaheliselt tuntakse prof Väärit kui läänemeresoome keelte ja eriti liivi keele uurijat. Esikohal ongi liivi keele uurimine. 1975 kaitses Vääri doktoriväitekirja «Algupärased tuletusliited liivi keeles». Seejärel oli ta professori kt, aastail 1976–1978 töötas Helsingi Ülikoolis. 1980 kinnitati Vääri TÜ professoriks.

Suurt huvi tundis ta tänapäeva eesti keele probleemide vastu.

Keelepoliitika alalt ilmusid talt põhimõttelisi kirjutisi.

Temalt on ilmunud «Eesti keele õpik keskkoolile,» «Viron kielen oppikirja» jm.

Vääri huvipiirkonda on kuulunud ka leksikograafiaalane tegevus. «Võõrsõnade leksikoni» (1961) koostajad R. Kleis ja J. Silvet kutsusid ta oma kaasautoriks. Kuuendat ning uuendatud trükki täiendas Vääri 14 000 märksõnaga.

Pärast töölepingu katkestamist TÜ poolt 31. oktoobril 1993 jätkas Vääri missioonitundest õppetööd EPA keeltekeskuses, Tartu Õpetajate Seminaris ja Tartu Muusikakoolis. Samuti jätkas ta uurimisreise liivlaste juurde ning avaldas mitmeid uurimusi.

Ta oli Tartu Linna volikogu liige. 2004 autasustati Väärit Valgetähe IV klassi ordeniga. Kõrgeima keeleteadusliku tunnustusena sai ta 2001 Wiedemanni auhinna. Kõikide Eduard Väärit tundnute nimel tahaksime loota, et meil kõigil jätkuks põhimõttekindlust ja indu tema südamele lähedal olnud tööde jätkamisel.

Filosoofiateaduskond

SEMINAR

23. mail kl 16 toimub Biomeedikumi suures aud molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse seminar. Esineb dr Chris Womack teemal «The Peterborough Tissue bank – A Short History».
Info: Kaili Kaseorg, tel 737 4051.

LOENG

25. mail kl 17 peab prof Tiit Rosenberg videoloengu Eesti mõisatest.
Loengut saab kuulata Tartus Lossi 3-105, Hiiumaal SA Tuuru saalis http://video.ut.ee.

KAITSIMISED

31. mail kaitsevad germaani-romaani filoloogia osakonnas magistritöid ja -projekte:
kl 9.30 **Katrin Tooming** «Saksa-eesti molekulaarbioloogia valiksõnastik». Juhendaja dots Anne Arold. Oponent Kaari Antzon;
kl 10 **Katrin Lõvi** «Saksa-eesti jahindusalane seletav sõnastik». Juhendaja Ruth Niibo, MA. Oponent Mari-Ann Palm, MA;
kl 10.30 **Ellen Suits** «Eesti suurseened. Eesti-ladina-saksa valiksõnastik». Juhendaja dots Anne Arold. Oponent Kaari Antzon, MA;
kl 11 **Aigi Piirimees** «Väliskaubandusteooria õpiku sõnastik». Juhendaja Ilmar Anvelt, MA. Oponent Leili Kostabi, MA;
kl 11.30 **Marian Raamat** «Eesti-inglise seletav riskihaldussõnastik». Juhendaja Kaja Kährik, MA. Oponent Ilmar Anvelt, MA;
kl 12 **Tarmo Lilleoja** «Kirikukorra seletav sõnastik ja terminibaas». Juhendajad Ilmar Anvelt, MA ja dr Anne Kull. Oponent Raili Põldsaar, MA;
kl 13 **Annika Rõõmus** «Kultuuridevahelise kommunikatsiooni ja kompetentsuse aspektid saksa-eesti ettevõtluskommunikatsiooni näitel». Juhendaja Merje Militste, MA. Oponent Elke Hanusch, MA;
kl 14 **Evelin Hiiemäe** «Surm tuleb postiga. Rootsi ja eesti surmakuulutused. Võrdlev uurimus». Juhendaja prof Stig Örjan Ohlsson. Oponent Curt Dahlgren (Lundi Ülikool).

1. juunil kaitsevad germaani-romaani filoloogia osakonnas magistritöid ja -projekte:
kl 10 **Kärt Merilain** «Maalide restaureerimine. Inglise-eesti seletav sõnastik». Juhendaja Arvi Tavast, MA. Oponent dots Enn Veldi;
kl 10.30 **Gertrud Kasemaa** «Eesti-inglise maksusõnastik». Juhendaja dots Enn Veldi. Oponent Krista Kallis, konverentsitõlke mag;
kl 11 **Monika Liivamägi** «Keskkonnaõiguse inglise-eesti valiksõnastik». Juhendaja dots Enn Veldi. Oponent Reet Sool, filol-knd;
kl 11.30 **Mariko Veldi** «Eesti-inglise teede ja tänavate sõnastik». Juhendajad Reeli Torn, MA ja Aleksander Kaldas (Maanteeamet). Oponent Ilmar Anvelt, kirjaliku tõlke mag;
kl 12 **Evelin Zagorski** «4.–6. sajandi kirikuarhitektuuri eesti-inglise-eesti seletav illustreeritud sõnastik». Juhendaja Kersti Meinart, MA. Oponent Enn Veldi, filol-knd;
kl 12.30 **Karin Issajev** «Väike inglise-eesti võrkpallisõnastik». Juhendaja Kersti Meinart, MA. Oponent Mall Tamm, konverentsitõlke mag;
kl 13 **Signe Sumerik** «Väike inglise-eesti inimõiguste sõnastik». Juhendaja Raili Põldsaar, MA. Oponent Reeli Torn, MA;
kl 13.30 **Liina Soomägi** «Väliskaubanduse finantseerimise eesti-inglise-rootsi sõnastik». Juhendaja Kersti Meinart, MA. Oponent Ene-Reet Soovik, MA;
kl 14 **Katre Palm** «Kriitiline ülevaade eesti-inglise-eesti turismialastest sõnastikest». Juhendaja Kersti Meinart, MA. Oponent dots Enn Veldi.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 27. mai 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 21 (2221) www.ut.ee/ajaleht

Akadeemiline karjäär Tartu Ülikoolis

Jaak Aaviksoo
rektor prof

Rektoraat pakub akadeemilisele perele arutamiseks senise akadeemiliste ametikohtade täitmise korra kolm põhimõttelist muudatust.

Tartu Ülikooli akadeemiliste ametikohtade täitmise praegune kord pärineb 1990. aastate algusest. Üldiste ühiskondlike ja poliitiliste muutuste taustal juhindus ülikool tookord oma akadeemilise struktuuri ülesehitusel klassikalisest Saksa mudelist, kus keskse kohal oli professori ametikoht ja sellega seotud õppetool akadeemilise ja tehnilise abitööjõuga. Selle mudeliga ühendati mõneti vastuoluliselt turufundamentalistlik põhimõte akadeemiliste ametikohtade täitmisest üksnes tähtajaliste, 3–5-aastaste töölepingute alusel.

Vana süsteem takistab

Nüüd, enam kui tosin aastat hiljem, on meil võimalus teha kokkuvõtteid selle süsteemi toimimisest ja kaasnenud probleemidest.

Laia maailma arengusuundumuste põhjal tuleb tunnistada, et õppetoolidel ja professorikesksusel põhinev süsteem on kujunenud patriarhaalse või ka feodaalse ülikooli sümboliks. Põhiliseks hädaks on kujunenud formaalsete hierarhiliste takistuste tegemine eelkõige noorte teadlaste akadeemilisele karjäärile. Teisest küljest on turufundamentalism, mis seisneb konkursipõhises kohtade täitmises iga 3–5 aasta tagant, tekitanud ebastabiilsust ja raskusi teadustegevuse strateegilisel planeerimisel erinevatel juhtimistasanditel.

Peale selle näeme ülikooli tegelikkuses, et klassikalise Saksa mudeli ja turufundamentalismi sümbioos on liiga tihti viinud formaalsusteni õppejõudude ja teadlaste kohtade täitmisel – eelkõige taastäitmisel. Kohatine silmakirjalikkus on kahandanud süsteemi vastu usaldust ja seeläbi ka pikaajalist jätkusuutlikkust.

MONTAAŽ – ERGI PROMMIK

AKADEEMILINE KARJÄÄR

1. **Tähtajaliste akadeemiliste ametikohtade täitmise jätkamine avaliku ja võrdse konkursi korras.**
2. **Karjääriraja ametikohtade täitmine:**
   - **esimesel korral avaliku ja võrdse konkursi korras,**
   - **edaspidi atesteerimine ametikõrgenduse võimalusega,**
   - **kolmanda atesteerimise järel alaline tööleping.**
3. **Projektipõhised ametikohad lihtsustatud protseduuriga.**

Individuaalse karjääri mudel

Juba aastate eest analüüsis prof Rein Taagepera nn saksa sahtlite ja ameerika redelite tugevaid ja nõrku külgi ning soovitas ülikoolil mõelda pigem akadeemilistele redelitele, liikudes eemale üleformaliseeritud sahtlitesüsteemist. Tõsi on ka see, et maailma kõrghariduse arengusuunad viitavad kasvavale vabadusele ning tuginemisele individuaalsele akadeemilisele tulemuslikkusele ja vähem struktureeritud akadeemilistele hierarhiatele.

Nendest ja teistestki argumentidest lähtudes seadis ülikooli nõukogu 2003. aastal ülikooli arengukava kinnitamisel eesmärgi alustada järkjärgulist üleminekut individuaalse karjääri mudelile. Olgu siinkohal toodud individuaalse akadeemilise karjääri vaba määratlus: see on akadeemilise töötaja seadustatud edenemine ülikooli ametiredelil, lähtudes eelkõige tema enda töö tulemuslikkusest koos võimalusega jõuda tähtajatu töölepinguni.

Pärast mitmeid aastaid kestnud arutelusid rektoraadis, ülikooli ajalehe veergudel, ülikooli veebis jm oleme praeguseks jõudnud seisukohale, et analüüsidelt tuleb hakata üle minema otsustustele. Seepärast pakub ülikooli rektoraat akadeemilisele perele arutamiseks senise akadeemiliste ametikohtade täitmise korra kolm põhimõttelist muudatust.

Kolm muudatust

Esiteks. Järjepidevuse ja väljatöötatud süsteemi tagamiseks tuleks jätkata ülikoolis **tähtajaliste akadeemiliste ametikohtade täitmisega konkursi korras**. Enam kui seni tuleks sealjuures pöörata tähelepanu nende ametikohtade täitmisele tõepoolest avaliku, kõigile võrdse ja avatud konkursi kaudu. Erinevalt senisest **tuleks professori ametikoha määratlusest kaotada õppetool kui õppekorralduslik üksus**. Seega võib samas teadusvaldkonnas ja samal erialal vajaduse korral olla ka mitu professorit, kusjuures akadeemilised kollektiivid kujunevad eelkõige ühiste teadusprojektide ja huvide, mitte administratiivse alluvuse kaudu.

Teiseks. Lisaks eelnevale tuleks samuti avaliku ja kõigile võrdse konkursi korras täita akadeemilisi ametikohti, mida võiks nimetada **karjääriraja ametikohtadeks** (*tenure track position*). Karjääriraja kohad täidetakse esimesel korral avaliku ja võrdse konkursi korras, kuid edaspidi nende ametikohtade täitjaid atesteeritakse regulaarsete ajavahemike tagant, andes neile vajaduse korral ametikõrgendust – näiteks üleviimisena lektori kohalt dotsendi kohale või dotsendikohalt professorikohale. Pärast kolmandat positiivset akrediteerimist jõuaksid karjääriraja kohti täitvad akadeemilised töötajad alalise töölepinguni. Ilmselt oleks mõttekas, et alaline tööleping oleks võimalik vaid doktorikraadiga töötajatel.

Kolmandaks. Lisaks tähtajalistele akadeemilistele ametikohtadele ja karjääriraja ametikohtadele peaksime muutuma oluliselt paindlikumaks mitmesuguste teadus- ja arendustegevuse lepingute täitmiseks vajalike (vanem)teadurite ametikohtade loomisel.

Need **nn projektipõhised ametikohad** võiksid saada täidetud lihtsustatud protseduuri korras projekti kestuse ajaks, kusjuures ülikool peaks nende kohtade täitmisel arvestama eelkõige projektijuhi seisukohta. Muus maailmas on niisugused ametikohad valdavalt käsitletavad järeldoktori kohtadena.

Head kolleegid! Tahaks loota, et suudame nende seisukohtade suhtes veel enne jaanipäeva kujundada ühise arvamuse, et saaksime uue õppeaasta alguses ette valmistada vajalikud parandused nii ülikoolisisestesse kui -välistesse dokumentidesse. Individuaalse karjääriraja mudel vajab mitte ainult ülikooli akadeemilise kollektiivi heakskiitu, vaid ka muudatusi Tartu Ülikooli seaduses või ka ülikooliseaduses. Loodan, et need ettepanekud leiavad eelolevatel nädalatel tõsist arutelu ja ülikooli arengukavas ette nähtud järkjärguline üleminek individuaalse karjääriraja mudelile saab veel selle kalendriaasta jooksul tegeliku sisu.

TÄNA LEHES

Intervjuu
prof Jaanus Harroga
LK 3

Muudatused õppekorralduses
LK 2

SELLi mängud Riias
LK 2

29. mail 1925 võeti Riigikogus vastu Tartu Ülikooli seadus.

UUDISED

I Eesti filosoofia aastakonverents

Täna kell 14 peab Helsingi Ülikooli rektor prof Ilkka Niiniluoto aulas loengu «Karl Popper's World 3 as an Ontological Theory of Culture».

Loengu järel toimuvad ettekanded sektsioonides.

Videoloeng: http://video.ut.ee.

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogus on kavas kinnitada TÜ 2004. a majandusaruanne, teadus- ja arendustegevuse valdkondlikud programmid aastateks 2005–2015, vastu võtta täienduskoolitusstrateegia ja asutada Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Rektor esitab rektoraadi tööaasta aruande. Hinnatakse ka rektoraadi tööaasta tulemuslikkust. Arutatakse õigusteaduskonna ja õigusinstituudi integratsiooni.

Kirikuloo professoriks kandideerib vanemteadur Riho Altnurme ja süstemaatilise usuteaduse professoriks dots Anne Kull.

Audoktorite ja auliikmete kandidaadid

TÜ nõukogu istungil on kavas otsustada valitavate audoktorite arv. Kandidaatideks on esitatud Newcastle upon Tune`i Ülikooli prof Stephen John Proctor, Tema Pühadus XIV dalai-laama Tenzin Gyatso, ajaloodoktor Ants Viires, Turu Ülikooli emeriitprof Ilmar Talve ja Baseli Ülikooli prof Jürgen von Ungern-Sternberg.

Auliikme kandidaadiks on esitatud Karolinska Instituudi dots Tommy Linné.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas külastad ülikooli muuseume?

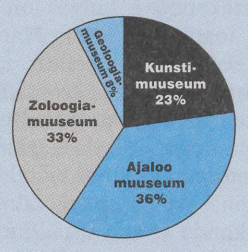

Vastajaid: 66

Uus küsimus:
Kas akadeemilise karjääri süsteem vajab muutmist?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Coimbra grupi üldkogu

Lauri Randveer
välissuhete osakonna infospetsialist

1.–3. juunini toimub Coimbra Ülikoolis Portugalis Coimbra grupi iga-aastane üldkogu.

Tartu Ülikooli esindavad rektor Jaak Aaviksoo, teadusprorektor Ain Heinaru, välissuhete osakonna juhataja Virve Vihman ja rahvusvahelise koostöö juht Sirje Üprus.

Traditsiooniliselt toimuvad üldkogul valimised võrgustiku juhtorganitesse. TÜ on esitanud kandidaadi eelseisvaks viieks aastaks.

Rektor Jaak Aaviksoo esitleb Tartu Ülikooli kui järgmise aasta Coimbra üldkogu korraldajat. Tartusse on oodata 36 Euroopa juhtiva ülikooli rektorit. Üldkogul näidatakse ka spetsiaalselt selleks tarbeks tehtud Tartu Ülikooli tutvustavat ingliskeelset videot (režii: Mati Kark, TÜ ja muusika Alar Suija, TÜ).

Video valmis teabetalituse ja välissuhete osakonna koostöös. Seda saab peagi näha ka TÜ veebilehel ning elektroonsel visiitkaardil.

Coimbra grupp on 1985. aastal loodud koostöövõrgustik, mis koondab ligi 40 klassikalisel *universitas*'e mudelil põhinevat Euroopa teadusülikooli, kelle hulgas on Cambridge, Bologna, Heidelberg jt. Tartu Ülikool kuulub võrgustikku alates 2003. aastast.

Ülikool sõlmis lepingu Kihnuga

Varje Sootak

Eile kirjutasid rektor prof Jaak Aaviksoo ja SA Kihnu Kultuuriruum juhatuse esimees Mare Mätas alla koostöölepingule.

TÜ võtab kohustuse finantseerida igal aastal ühe Kihnu päritolu või Kihnus alaliselt elava ning ülikooli põhiõppesse kandideeriva üliõpilaskandidaadi õpinguid ülikoolis õppekava nominaalaja jooksul vabalt valitud erialal.

«Leping on tähtis mõlemale – suur aitab väikest ja väike aitab suurt, sest TÜ kui organisatsioon on tunduvalt arvukama koosseisuga kui Kihnu elanikkond,» märkis Kihnust pärit majandusteaduskonna prof Maaja Vadi.

Vadi sõnul on Kihnu-poolne oodatav tulu mitmesugune, kuid kindlasti on tore, et see annab kõrghariduse omandamiseks paremad võimalused. Ta ütles, et ehkki Kihnu kooli lõpetajad on olnud kaunis tublid, on väikekoolides alustanutel vahel raske konkureerida kõrgkoolidesse astumisel ning leping toetab Kihnuga seotud hariduse nõudlejaid.

Mark Soosaar, Maaja Vadi, Mare Mätas, Aire Luts-Vähejaus ja Jaak Aaviksoo Kihnu koostöölepingu sõlmimisel. AIJA SAKOVA

Teise asjaoluna toob prof Vadi esile, et leping teadvustab ülikoolile, et Kihnu loodus ja sotsiaalne elu on huvitavad uurimisobjektid ning uurimistööd võivad anda Kihnule vaatepunkte, kuidas probleeme lahendada.

UUDISED

Raamatukogu direktori kandidaadid

TÜ nõukogu päevakorras on ka raamatukogu direktori valimine.

Kandideerivad sotsiaalteaduskonna raamatukogu juhataja Toivo Aarik, kirjanduse ja rahvaluule osakonna erakorraline prof Jürgen Beyer, ajaloo osakonna dots Martin Hallik, raamatukogu direktori kt Mare-Nelli Ilus ning raamatukogu üld- ja arendusosakonna juhataja Tiina Kuusik.

Marylandi osariigi ja TÜ koostööst

25. mail külastasid ülikooli Marylandi-Balti Euroopa Nõukogu (Maryland Baltic European Council – M-BEC) esimees, Garretti Kolledži president dr Steve Herman, õppeprorektor dr Virginia Broaddus ja Lääne-Virginia Ülikooli õppeprorektor dr Cheryl Torsney.

Välissuhete osakonna infospetsialisti Lauri Randveeri sõnul kohtusid külalised Balti Õpingute Keskuse juhataja Viktor Trasbergi, Raili Põldsaarega Põhja-Ameerika Uuringute Keskusest ja välissuhete osakonna töötajatega. Nad tutvustasid konsortsiumi tööd ja kutsusid TÜd sellega ühinema.

M-BEC on välja kasvanud 1999 asutatud Marylandi-Eesti hariduskonsortsiumist, mille missioon oli laiendada Ameerika rahvuskaardi initsieeritud Marylandi ja Eesti sõjaväelaste vahelist koostööd ka tsiviilsfääri. Ameerika Ühendriikide Riigidepartemangu ning Ameerika Eesti saatkonna grantide toel on konsortsium viinud ellu mitu ühisprojekti.

Mullakaitse ja maastike konverentsid

Eile lõppes Tartus Euroopa Mullakaitse Seltsi (ESSC) kahepäevane konverents «Põhjamaade mullakaitse küsimusi».

Konverents otsib EMPÜ pressiesindaja Herki Köbase sõnul lahendust küsimusele, kuidas hoida Põhjamaade mullad heas seisus.

Konverentsile järgneb täna ja homme TÜ geograafia instituudi korraldatud konverents «Maastike multifunktsionaalsus», mis käsitleb muu hulgas ka mullakaitse küsimusi.

Konverentsi korraldab EPMÜ mullateaduse ja agrokeemia osakond koos ESSC nõukogu ja TÜ geograafia instituudiga.

Tartus tuleb tervisliku piima päev

1. juunil kell 11 algab EPMÜs tervisliku piima tehnoloogia päev.

Ürituse avavad põllumajandusminister Ester Tuiksoo ja EPMÜ rektor prof Alar Karis.

Ettekandjate hulgas on ka TÜ teadlased. Prof Marika Mikelsaar räägib sellest, missuguseid tervislikke piimatooted pakub elanikkonnale tehnoloogia-arenduskeskuses väljatöötatav piima biotehnoloogia. Prof Mihkel Zilmeri ettekande teema on «Piim ja piimatooted – müüdid ja tegelikkus».

Tehnoloogia päeva korraldab OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, mille asutajate hulgas on ka Tartu Ülikool.

Selleks et ülikooli lõpetada tuleb üliõpilasel alates sügisest rangemalt järgida õppekorralduseeskirja ja vajalikud moodulid õigeaegselt ära valida. UT ARHIIV

Bakalaureuse- ja doktoriõppe korralduses tuleb muudatusi

BAKALAUREUSEÕPE

Ülle Hendrikson
tasemeõppetalituse juhataja

29. aprillil tehti ülikooli nõukogus parandusi õppekorralduseeskirja.

Üks oluline muudatus on see, et üliõpilaste edasijõudmist oma õppekaval jälgitakse alates järgmisest õppeaastast iga semestri lõpul.

Eksmatrikuleerimine ootab neid üliõpilasi, kes ei täida oma õppekava iga semestri lõpuks vähemalt 50 protsenti läbitud õppeajale vastavast arvestuslikust mahust. Täiskoormuse nõude (vähemalt 75% õppeajale vastavast arvestuslikust mahust) täitmist kontrollitakse ainult kevadsemestri lõpul.

Moodulite valimine ÕISis

Järgmisest õppeaastast saavad bakalaureuseõppe üliõpilased kinnitada oma õppekava moodulite valikuid õppeinfosüsteemis.

2005/2006. õppeaastast sisseastunutele rakendub kohustus valida ÕISis hiljemalt esimese aasta kevadsemestri lõpuks kaks 16-ainepunktilist moodulit (üks suuna- ja üks erialamoodul või kaks suunamoodulit).

Hiljemalt teise aasta kevadsemestri arvestuslikuks lõpuks tuleb valida kõik õppekava täitmiseks vajalikud moodulid (pea- ja kõrvalaine ning valikained). Alusmoodulid on õppekavas kõigile kohustuslikud ja need on üliõpilasele juba vastavalt õppekavale ära määratud ka õppeinfosüsteemis.

Esimestena saavad moodulite valikuid teha 2004. aastal bakalaureuseõppesse astunud üliõpilased: teise aasta kevadsemestri lõpuks (26. juuniks 2006) tuleb valida kõik õppekava moodulid (suuna- ja erialamoodulid, valikainete moodulid).

Esimese semestri kohustusliku alusmooduli ainetele registreerib üliõpilasi teaduskond, mis peaks kergendama õppetöö alguse järgset segadust uute üliõpilaste ainetele registreerumisel.

Eksamite tähtajad

Õppeainetele registreerumisega on üliõpilane võtnud endale kohustuse läbida teadmiste kontroll aine toimumise semestril ning õppeaine lõpul vastata õpetamise ja ainekursuste hindamise küsitlusele õppeinfosüsteemis.

Eksam või arvestus peab olema sooritatud hiljemalt aine toimumise semestrile järgneva semestri alguseks. Kursusesüsteemis (arsiteaduskonnas) peavad enne kevadise eksamisessiooni algust olema sooritatud sügissemestri eksamid ning enne uue õppeaasta algust kõik eelmise kursuse eksamid.

Avatud ülikooli üliõpilased peavad teadmiste kontrolli läbima aine toimumise semestrile järgneva semestri jooksul.

E-posti aadress

Õppekorralduseeskirjas täpsustati üliõpilastele õppetööalaste teadete saatmise infokanalit: selleks on igale üliõpilasele ülikooli serveris loodud elektronposti aadress.

Sellele aadressile edastatud teateid peab üliõpilane kindlasti jälgima või suunama kirjad sealt edasi mõnele rohkem kasutuses olevale aadressile.

BAKALAUREUSEÕPPE UUENDUSI

- **Edasijõudmist jälgitakse iga semestri lõpul.**
- **Mooduleid saab valida ÕISis.**
- **Eksami ja arvestuse tähtajad rangemad.**

DOKTORIÕPPE UUENDUSI

- **Uued õppekavad.**
- **Juhendaja, doktorandi ja professori vaheline lepe.**
- **Atesteerimine ühtse korra järgi.**

DOKTORIÕPE

Anita Kärner
doktoriõppe peaspetsialist

29. aprillil võttis TÜ nõukogu vastu doktoriõppe korralduse muutmise otsuse.

Muudatused on seotud uute õppekavade koostamisega, doktorantide atesteerimise ja juhendamise korraldamisega.

Uued õppekavad

Alates 2006. aastast hakatakse doktorante võtma uutele õppekavadele.

Selleks, et uued õppekavad saaks sisukad ja eesmärgipärased, täiendas nõukogu õppekava statuuti doktoriõppekava struktuuriga. Doktoriõppekava koosneb erialaainetest, üleülikoolilistest valikainetest, kõrgkooli pedagoogilisest praktikast ja vabaainetest.

Ainete koostamiseks peavad olema sõnastatud aine eesmärgid.

Samuti peavad kõikide ainete puhul olema selgesti väljendatud teadmised ja oskused, mis doktorant aine läbimisel omandab.

Üleülikooliliste ainete saamiseks kuulutas õppeprorektor välja konkursi, kus iga teaduskond saab pakkuda 2 või 4 ainepunkti mahus aineid, mis arendavad doktorandi oskusi, et lüüa tööturul paremini läbi.

Doktoriõppe lepe

Alates suvisest doktorantide vastuvõtust sõlmivad juhendajad ja doktorandid ning vastav professor või õppetooli hoidja kolmepoolse leppe.

Leppes sätestatakse vastastikused õigused ja kohustused ning näidatakse, missugustest allikatest finantseeritakse doktorandi uurimistööd.

Leppe juurde koostab doktorant koos juhendajaga individuaalplaani, kus ta kirjeldab oma planeeritavaid tegevusi koos ajakavaga.

Sellele plaanile toetub atesteerimiskomisjon, kes kord aastas hindab doktorandi edasijõudmist.

Uue õppeaasta algul sõlmitakse lepped ka teise ja kolmanda aasta doktorantidega.

Atesteerimine

Doktorantide atesteerimiseks kehtestas rektor ühtse korra, mis jõustub järgmisest õppeaastast. Atesteerimisel võetakse aluseks doktorandi individuaalplaan ja selle põhjal koostatud atesteerimisaruanne.

Sel kevadel võib atesteerida veel teaduskonnas kinnitatud korra järgi, aga kasutada tuleb uut atesteerimisaruande vormi ning tulemused kantakse ainepunktidena õppeinfosüsteemi. Nii on edaspidi õppeinfosüsteemis nähtav ka doktorandi edasijõudmine uurimistöös.

Eve Vedler kaitses doktoritööd

TÜMRI teadur Eve Vedler (pildil) kaitses doktoritööd «2,4-diklorofenoksüatsetaadi lagundamist tagava plasmiidi pEST4011 struktuur».

Eve Vedleri sõnul on herbitsiid 2,4-D maailmas kõige laialdasemalt kasutatav taimekaitsemürk. «Kuna see ühend on inimese poolt sünteesitud, siis on ta loodusele võõras ja pinnases elavad organismid teda lagundada ei tohiks. Siiski on leitud palju mikroorganisme, kes on «õppinud» 2,4-D-d lagundama. Nende seas ka Eestist isoleeritud bakter *Achromobacter xylosoxidans subsp. denitrificans* EST4002. Sellele tüvele tagab vastava võime 76958 aluspaari suurune plasmiid pEST4011,» selgitas Vedler.

Käesoleva töö tulemusena tehti kindlaks selle plasmiidi täielik nukleotiidjärjestus. Selgus, et plasmiid pEST4011 koosneb 29 kiloaluspaari suurusest IncP1 tüüpi selgroost ja 47 kiloaluspaari suurusest kataboolsest transposoonist. Viimase koosseisus on lisaks muudele geenidele kodeeritud kõik *tfd* geenid 2,4-D täielikuks lagundamiseks. Plasmiidi selgroos asuvad geenid kodeerivad funktsioone, mis on vajalikud plasmiidi paljundamiseks ja stabiilseks säilimiseks peremeesbakteris ning ülekandeks teistesse bakteritesse. IncP1 tüüpi plasmiidid on praegu teadaolevalt ühed kõige laiema peremeesteringiga iseülekanduvad plasmiidid, seega suuresti vastutavad neil kodeeritud lisafunktsioonide (kataboolsed või antibiootikumi resistentsusgeenid) kiire ja efektiivse levitamise eest mikroobipopulatsioonides.

Töö juhendaja oli prof Ain Heinaru, oponent prof Jan Roelof van der Meer Lausanne´i Ülikoolist.

Eve Vedlerile anti filosoofiadoktori kraad geneetika erialal.

Tudengisportlased Riias

Tiina Beljaeva
EASLi peasekretär

Eelmisel nädalavahetusel toimusid Riias 21. SELLi mängud.

TÜ iluvõimlejad said ülekaaluka võidu rühmvõimlemises. Kergejõustiklastest sai 400 m jooksus teise koha Ergo Leibak ajaga 49,30. Julia Nilova võitis kolmikhüppe tulemusega 12.55. Renee Oruman 110 m tõkkejooksu 14,54. Jekaterina Patjuk saavutas 3000 m jooksus isikliku rekordiga 9.49,65 teise koha. Jekaterina Duman oli 800 m jooksus kolmas (2.14,77). Liina Utsal sai teivashüppes pronksmedali (3.20).

TÜ võrkpallinaiskond ja -meeskond said mõlemad kaela pronksmedalid. Kolmanda koha mänge eraldi ei peetud, mistõttu poolfinaalide kaotajad said mõlemad pronksmedalid.

TÜ naiskond, kes ei osalenud vigastuste tõttu mitte kõige tugevamas koosseisus ja kes samas valmistub Euroopa ülikoolide võrkpalli meistrivõistlusteks juuli alguses, sai tunda lätlaste tugevust. Mängud näitasid siiski, et tartlannad on võimelised edukalt esinema Euroopa parimate üliõpilasnaiskondade seltskonnas.

Osales ligi 1400 tudengisportlast ja 185 treenerit-esindajat 10 riigist ja 60 ülikoolist, võisteldi 13 spordialal.

Mängude lõputseremoonial andis Läti üliõpilasspordiliit teatepulga üle Eesti Akadeemilisele Spordiliidule. XXII SELLi mängud toimuvad 2006. a 19.–21. maini Tartus.

Ivar Aroldi elutöö jõudis raamatusse

Tõnu Oja
geoinformaatika ja kartograafia prof

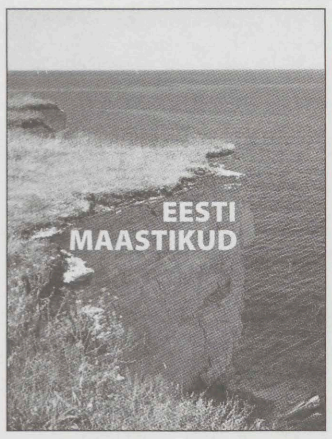

31. mail toimub geograafia instituudis (Vanemuise 46-327) Ivar Aroldi raamatu «Eesti maastikud» esitlus.

Ivar Arold on pikka aega töötanud TÜ geograafia instituudis. Nüüd on valmis põhjalik ja hästi illustreeritud kokkuvõte elutööst – raamat «Eesti maastikud». Väljaandja on TÜ geograafia instituut, toetaja Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnateadlikkuse programm. Raamat ilmus TÜ Kirjastuse vahendusel.

«Eesti maastikes» käsitletakse Eesti mandriosas ja suurematel saartel kujunenud maastikke kui geosüsteeme, mis moodustavad meie loodusliku elukeskkonna.

Esimene osa annab lühiülevaate maastike kivimilise aluse kujunemisest ja olulisematest omadustest, maastikke kujundava ilmastiku ja veestiku põhijoontest ning muld- ja taimkattest.

Teist osa, milles käsitletakse tüpoloogilises laadis erinevatel pinnavormistikel kujunenud maastikke, võiks nimetada Eesti looduskeskkonna geomorfoloogilis-maastikuliseks ülevaateks.

Maastike süstematiseerimise aluseks on võetud morfogeneetilised reljeefitüübid, milles kajastuvad erinevate vormide ja omadustega maastike kujunemisel olulist osa etendanud looduslike tegurite (jääliustike, mere, tuule, jt) toimed. See võimaldab ka kõige paremini esile tuua maastike kasutuse looduslikke eeldusi. Kuna taimkatte tüüpidest suurima levimusega on Eestis metsad, on metsataimkatte levikule pööratud varasemast enam tähelepanu.

Kolmandas osas antakse koondülevaade reljeefi suurvormidel (lavamaadel, kõrgustikel) kujunenud 25 maastikulisest üksusest.

Taoliste Eesti maastikuliste ülevaadete koostamine on võimalikuks saanud peamiselt eelmise poolsajandi jooksul tehtud looduskomponentide (pinnamoe, muldkatte) varasemast detailsema uurimise ja kaardistamise alusel. Ühtlasi on tegu ülevaatliku kokkuvõttega praeguseks vanema põlvkonna loodusteadlaste töödest.

Eesti esimese trükikoja mälestusmärk. ANDRES TENNUS

Vähemärgatud mälestusmärk

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

Linna ja koolide ekskursioonide programmis peaks kindlasti olema Eesti esimese trükikoja mälestusmärk.

Selle juurde sobiks tulla Gustav Adolfi ausamba juurest. Praegu kõnnitakse ülikooli kohviku ees asuvast mälestusmärgist tähelepandamatult mööda.

Ettevalmistused varem loodud gümnaasiumi muutmiseks ülikooliks olid alanud juba 1631. Sama aasta esimesel poolel tellis kindralkuberner Johan Skytte ülikooli trükikoja tarvis Stettinist trükitüübid. Trükikoja loomisele oli alus pandud. Ülikooli trükikoda alustas tegelikku tegevust 1632 ja tegutses kuni 1656. aastani. Üks asukohti on olnud vanade linnaplaanide põhjal just ülikooli kohviku esine õueala.

Eesti esimesele trükikojale pühendatud mälestusmärgi avamisest möödub järgmisel aastal 25 aastat. 4. detsembril 1981 avati pidulikult ülikooli vana kohviku ees oleval vasakpoolsel muruplatsil hallist graniidist raamatukujuline, trükipressi kujutise ja aastaarvuga MDCXXXI mälestusmärk. Mälestusmärgi autor ja valmistaja oli tolleagse Heidemanni nim trükikoja töötaja, trükikunsti uurija Arnold Everaus.

Mälestusmärgi lähiümbruse kujundused on aegade jooksul muutunud. Praegune kohviku ümbrus pärineb mõne aasta tagusest kohviku ja kõrvalhoone remondi päevilt.

Ülikooli kohviku tegutsemise elustumisega on õige aeg muuta kultuurilooliselt ja ülikooli ajaloo seisukohalt olulise mälestusmärgi vahetu ümbrus kaunimaks ning tagada selle pidev hooldus ja korrashoid.

Emotsioonid ja aju

Intervjuu psühhofüsioloogia prof Jaanus Harroga

Aija Sakova

Eesti käitumis- ja terviseteaduste keskuse juhataja, psühhofüsioloogia prof, meditsiinidoktor Jaanus Harro tegeleb afektide neurobioloogilise regulatsiooni uurimisega. Nelja viimase aasta uurimistulemuste eest anti tänavu Harrole sellealaste tööde eest Eesti Vabariigi teaduspreemia arstiteaduste valdkonnas.

Mida tuleb mõista afektide neurobioloogilise regulatsiooni all?

Uurime seda, mis toimub ajus siis, kui tekivad emotsioonid. Samuti erinevaid emotsionaalseid seisundeid, mis on aluseks individuaalsele käitumisele. Tegeleme küsimusega, kuidas luua paremaid ravimeid emotsionaalsete häirete ravimiseks.

20. saj algul valitses käitumise uurimisel füsioloogiline lähenemisviis. Kuna aga olemasolevad aju-uurimise meetodid jäid ajale jalgu, asendasid nende mõju psühhoanalüütilised teooriad, mis ei tuginenud teadmistele ajutalitlusest.

Järgnenud kognitiivne revolutsioon tõi teaduslikult rangemad meetodid, kuid nendestki ei piisa, et vastata paljudele inimesi kõige enam huvitavatele, igapäevast käitumist puudutavatele küsimustele.

Aju ja käitumise uurimise arsenal rikastub jätkuvalt. Eriti viimastel aastakümnetel on oluliselt arenenud võimalus kombineerida neurokeemilisi ja psühhofarmakoloogilisi analüüse. See koos molekulaargeneetikaga annab lootust inimvaimu ja -hinge paremaks mõistmiseks.

Aga katsed toimuvad ju eelkõige loomadega?

Põhiliselt rottidega, kuid meil on ka üks inimkatse moodul. Seega kui tudeng pöördub uurimissooviga minu poole, siis küsin esimese asjana, kas teda huvitavad loom- või inimkatsed.

Katseloomadel uurime ajus toimuvaid protsesse ja inimestel ajus toimuvate protsesside perifeerseid markereid. Inimesega on aga näiteks see eelis, et saab mõõta just inimesele omast käitumist. Näiteks uimastite tarvitamist või liigriskivat käitumist liikluses. Ja seda kooskõlas isiksuse omadustega.

Kas võib öelda, et inimkatsed huvitavad rohkem psühholoogiast tulevaid üliõpilasi ja loomkatsed pigem arstitudengeid?

Ei ütleks. Endise Nõukogude Liidu territooriumil on loomkatsed psühholoogias oluliselt vähem levinud kui paljudes teistes riikides. Meile suruti pikka aega liiga dogmaatilises vormis peale Pavlovi õpetust. Ja kaldun arvama, et vastureaktsioonina sellele tekkis olukord, kus psühholoogia ei tahtnud pikka aega midagi teada ajust ning loomkatsetest ammugi mitte. Loomkatsete mõte ongi ju selles, et aru saada, kuidas aju käitumise tekitab.

Praegu on muidugi olukord teine. Mitmed psühholoogiatudengid tahavad tegeleda loomkatsetega.

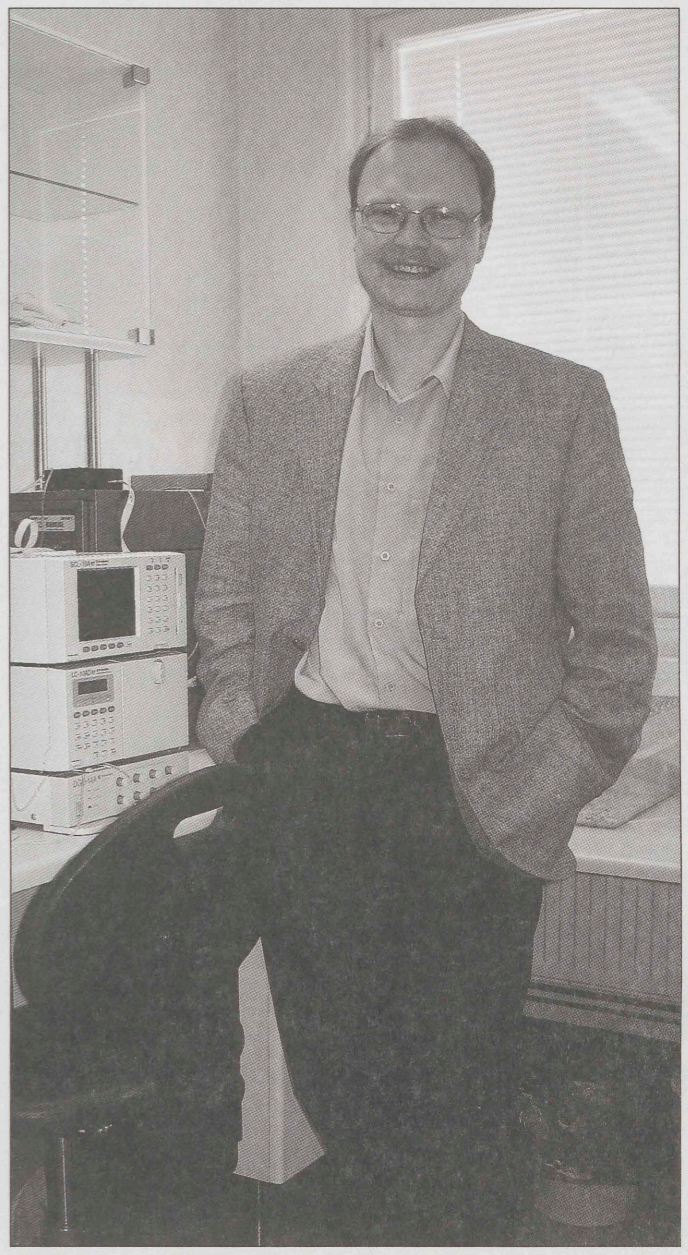

Prof Jaanus Harro in vivo *mikrodialüüsi aparatuuriga, mille abil saab reaalajas jälgida roti aju närvirakkudest vabanevate ainete sisaldust.* AIJA SAKOVA

Närvirakkude rühmade funktsioneerimist võib võrrelda keelkondadega ehk teatud närvirakkude grupid räägivad nö ühte keelt. Mõni rakk saab paljudest keeltest aru, mõni mitte.

Näitasite mulle enne üht *online*-loomkatset, kus rotil oli pandud ajju sond.

On võimalik jälgida loomade käitumist või ka seda, mis nende ajus toimub. Üks ajuga tegelemise võimalus on uurida keemilisi aineid ajukoes, selleks peab aga aju välja võtma.

Selleks, et eksisteeriks käitumine ja psüühika kui sellised, peab toimuma närvirakkude omavaheline suhtlemine. Suur osa sellest on keemiline protsess, st ühest rakust eraldub keemiline aine – neurotransmitter ehk virgatsaine, mis teise närviraku peal seostub spetsiifiliste valkude ehk retseptoritega.

Nii hakkab närvirakk käituma teistmoodi, kui ta enne käitus. Ja mõjutab selliselt järgmisi rakke.

Närvirakkude rühmade funktsioneerimist võib võrrelda keelkondadega. Ehk teisisõnu eksisteerivad rakkude grupid, mis räägivad nö ühte keelt. Keemilisi aineid võiks pidada keele vasteteks. Mõni rakk saab paljudest keeltest aru, mõni mitte.

Meie tegeleme muu hulgas konkreetsemalt virgatsainete vabanemise uurimise ja mõõtmisega vabalt ringiliikuval loomal. Selleks voolutame looma ajust läbi füsioloogilist lahust. Ja mõõdame närvirakkudest vabanevate ainete sisaldust.

Selleks on vajalik väga hea aparatuur.

Jah, aparatuur on meil väga kvaliteetne. Kõige uuemad *online*-mikrodialüüsisüsteemid, mis on ostetud põhiliselt europrojekti Newmood raha eest, on parimad maailmas.

Mida mõista inimuuringute all?

Vaatame, kuidas inimesed oma igapäevases elus käitunud on.

Viimastel aastatel oleme oma uurimistulemused saanud põhiliselt ühe ensüümiaktiivsuse mõõtmisega. Seda ensüümi saab vereliistakutelt, trombotsüütidelt. Selle aktiivsus peegeldab aju ühe närvirakkude rühma, serotoniinineuronite talitust. Selle ensüümi aktiivsust seostatakse inimese käitumise iseärasustega.

Meie oleme selliseid uuringuid esimestena maailmas teinud populatsioonipõhiselt. Ehk siis suurtel juhuvalimitel.

Kuidas leitakse katses osalejaid ja kas inimesed on nõus?

Lähtuvalt uuringu tüübist võetakse inimestega ühendust ja küsitakse, kas nad on nõus osalema. Õnneks neid inimesi ikka jätkub. Ja eks inimesed on huvitatud sellest, mida nende isiksuse kohta öeldakse. Nad saavad ju kõik tagasisidet.

UUDISED

Noor-Eesti 100

Eile ja täna tähistatakse Eesti Kirjandusmuuseumis kõnekoosoleku ja konverentsiga «Noor-Eesti» 100. aastapäeva.

Eilsel kõnekoosolekul esinesid Ain Kaalep, Ain-Elmar Kaasik ja Jan Kaus. Konverentsi esimene blokk kandis pealkirja «1905–1915: «Noor-Eesti» kümme aastat: aeg ja kirjandus». Ettekannetega esinesid dots Kaido Jaanson, prof Eero Medijainen, Epp Preem, Kersti Koll, Tiina Kirss. Tänahommikune konverentsiblokk on pühendatud eestlaseks jäämisele ning alates 14.30 algab konverentsi «Saagem eurooplasteks» osa. Ettekannetega esinevad Katre Talviste, Katrin Tombak, Lea Pild, Sirje Olesk, Liina Lukas ja Mari Tarvas.

Alates eilsest on 25. augustini avatud kolm näitust: üks kirjandusmuuseumis ja kaks Tallinnas.

Ettekandepäev GMOdest

Täna toimub Tallinnas keskkonnaministeeriumis ettekandepäev «Kas elu ilma geneetiliselt muundatud organismideta on võimalik?».

Ettekandeid peavad EPMÜ, TTÜ jt teadlased. TÜst peab ettekande pealkirjaga «Teelahkmel» prof Kalevi Kull.

Ürituse korraldab Eesti TA looduskaitse komisjon koos EPMÜ ja keskkonnaministeeriumiga.

Üliõpilaste suvemängud

Mai viimaste päevadeni kestab soodsaim registreerumine üliõpilaste VI suvemängudele.

Suvemängud toimuvad 24.–26. juunini Käärikul.

EASLi peasekretäri Tiina Beljaeva sõnul on kavas 13 ala. Peale jalgpalli, Seinamäejooksu, auto lükkamise ja rannavõrkpalli on kavas uudne rulluisuvõistlus ja mitu meelelahutusala. Hind 350 kr inimese kohta sisaldab 6 toidukorda, võistlustest ja pidudest osavõttu.

Registreeru: www.easl.ee/reg. Kiirel registreerimisel on eeliseid.

Kevadkontsert

27. mail kell 19 toimub ajaloomuuseumis kevadkontsert, millega tähistab oma ametist lahkumist skandinavistika osakonna külalisprof Stig Örjan Ohlsson.

Händeli, Beethoveni, Schuberti, Brahmsi, Sibeliuse, Nystroemi, Saint-Saënsi jt autorite muusikat esitavad Anna Kuvaja klaveril, sopran Liisa Huttu-Hiltunen ja mezzosopran Sigrid Ohlsson.

Järgneb kevadball Paabelis. Sissepääs tasuta.

LOENG

Prof Udo Kollatz

«Estonia in Europe – On its Way from Nice to Rome»

31. mai kl 16
SA Domus Dorpatensises, Ülikooli 7

Osalemissoovist teatada: dorpatensis@dorpatensis.ee või 733 1345.

ÕNNITLEME

Prof *emer* Eero Loone 70

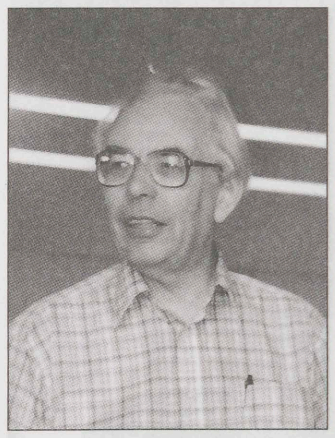

Ajaloofilosoofiageeni väikesest tõenäosusest hoolimata on tõeks juubilari isa teose «Bibliotheca Estoniae historica» olemasolu nii New Yorgi kui ka Saksamaa ülikooliraamatukogudes ja tema ema ajalooprofessori roll TRÜs.

Nende vaimse pärandiga seotud motiivid viisid Eero Loone Moskva Lomonossovi nim Ülikooli ajalugu õppima, kus veel hiliseil 1950. aastail leidus tsaariajal Euroopas haritud professorkonda. 1963 samas ajalookandidaadiks saanuna ei võtnud Loone Moskvas vastu soodsat Lumeinimese Uurimise Komitee teadusliku sekretäri kohta, vaid asus meie ülikooli, alul ajaloo ja seejärel filosoofia kateedrisse. 1960. aastate keskel ta juba arendas riigifilosoofiast erinevaid valdkondi – väärtuse filosoofiat ja analüütilist marksismi.

Esitanud 1976. a doktoriväitekirja, pidi dots Loone üle seitsme aasta ootama NL TA Filosoofia Instituudi teadusnõukogu järelekasvamist oma tööle ning kaitsmisele pääsemist. Sel uurijarajal sai juubilar väärika verstaposti teadusmonograafiale omase 65-dollarise raamatuga «Nõukogude marksism ja analüütilised ajaloofilosoofiad». The Sunday Times avaldas viimase kohta tutvustuse, mis oli umbes viie pilgeni täis Eesti ajalehekülje mahtu.

Toimetus Academic Press Californias usaldas prof Loonele kirjutada 20 lehekülge oma «Natsionalismi entsüklopeediast». Loone liikmesus Cambridge Clare Hall'i kolledži eluaegse *fellow*'na on prestiižilt otsekui olla Uppsala, Tartu ja Turu ülikooli audoktor korraga.

Õnne soovivad kolleegid filosoofia osakonnast

ÕPPEPÄEV

«Kuidas ülikoolis õpetada hästi ja ausalt kirjutama?»

Mida pidada silmas teadusliku artikli kirjutamisel? Kuidas juhendada teadusliku artikli kirjutamist? Millised on sellega kaasnevad ohud? Kuidas saada efektiivselt maksimaalne tulemus?

2. juunil korraldab eetikakeskus (Ülikooli 7) õppepäeva «Kuidas ülikoolis õpetada hästi ja ausalt kirjutama?»

- Dr Tiina Kirss tutvustab akadeemilise kirjutamisega seotud probleeme ja annab ülevaate, kuidas peaks toimuma ennetav juhendamine.
- Prof Rein Taagepera räägib, kuidas USA on akadeemilise kirjutamise õpetuse integreerinud kõigisse õppekavadesse.

Arutatakse, kuidas võiks akadeemilist kirjutamist õpetada TÜs.

10.00	Avab eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.
10.15–11.15	TÜ külalisõppejõud ja Toronto Ülikooli dr Tiina Kirss – «Akadeemilise kirjutamisega seotud ohud ja ennetav juhendamine».
11. 15–12.00	TÜ ja California Ülikooli prof *emer* Rein Taagepera – «Writing across curriculum: USA kogemus».
12.15–13.00	dr Tiina Kirss – «Milles seisneb praktiline juhendamine akadeemilise kirjutamise vallas?»
14.30–16.00	Poodiumidiskussioon «Kuidas juurutada ja parandada ülikoolis akadeemilise kirjutamise õpet?» (juhib prof Margit Sutrop, osalevad õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar, õppeosakonna juhataja Aune Valk, Tiina Kirss).

Info: kroot.noges@ut.ee, tel. 737 5327

ÕNNITLEME

75

Enn Tamme, emeriitprofessor – 1. juuni

60

Peeter Saari, professor, laborijuhataja – 2. juuni

50

Andrei Kuusk, FI freesija – 2. juuni

45

Karin Herne, lektor – 31. mai

Maia Kivisaar, dotsent – 2. juuni

30

Anu Samoilova, sekretär – 28. mai

25

Janita Andrijevskaja, projektijuht – 28. mai
Age Rosenberg, projektijuht – 29. mai
Ave Mets, referent – 30. mai
Siiri Silm, tehnik – 30. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

KAITSMISED

1. juunil kaitsevad pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102 magistritöid:
kl 14.15 **Krista Uibu** «Klassiõpetaja rollid infoühiskonna tingimustes arvutit õppetöös kasutavate õpetajate näitel». Juhendaja emeriitprof Jaan Mikk ja Triin Marandi, MA. Oponent prof Eve Kikas;
kl 15.15 **Maret Olo** «Kolmanda klassi õpilaste funktsionaalne lugemisoskus: Hea Alguse ja tavaklasside võrdlus». Juhendaja prof Eve Kikas. Oponent Pilve Kängsepp, MA;
kl 16.15 **Ulvi Kruus** «Abistavaid materjale õpiraskustega õpilaste 8. kl keemia õppimiseks». Juhendaja dots Tiia Pedastsaar. Oponent Meelika Melders, MA.

1. juunil kaitsevad bioloogia-geograafiateaduskonnas Vanemuise 46-301 magistritöid:
kl 10.15 **Ele Vahtmäe** «Põhjataimestiku kaardistamine häguses rannikumeres kaugseire meetodil». Juhendaja erakorr van-teadur Tiit Kutser, PhD. Oponent erakorr van-teadur, Helgi Arst PhD;
kl 11.30 **Liisa Metsamaa** «Tsüanobakterite tuvastamine kaugseire meetodite abil, Läänemere näitel». Juhendaja erakorr van-teadur Tiit Kutser, PhD. Oponent teadur Anu Reinart, PhD.

1. juunil kl 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Piibe Muda doktoritööd** «Hüpertensioon ja homotsüsteiin: hüpertensiooni ja homotsüsteiini seosed ravitud ja ravimata kaasuva südame isheemiatõvega ja isheemiatõveta hüpertensiooniga patsientidel». Juhendajad emeriitprof Rein Teesalu ja prof Mihkel Zilmer. Oponent prof Bengt Thomas Hedner (Göteborgi Ülikool).

2. juunil kl 14.15 kaitseb Tiigi 78-127 **Evelyn Kiive doktoritööd** «Kesknärvisüsteemi serotonergilise aktiivsuse ja käitumise spetsiifiliste korrelaatide uuringud». Juhendaja prof Jaanus Harro, MD, PhD. Oponent prof Britt af Klinteberg, PhD (Stockholmi Ülikool).

2. juunil kaitsevad sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonnas Tiigi 78-125 magistritöid:
kl 15 **Marit Aas** «Consumption values: value differences between Baltic States' shoppers and trade influence on consumption habits». Juhendaja mag Andu Rämmer. Oponent mag Anu Laas;
kl 16 **Karina Lõhmus** «Dialüüsravil olevate patsientide vajadus sotsiaaltöö teenuse järele elukvaliteedi ja sotsiaalse toimetuleku hinnangu alusel». Juhendajad Judit Strömpl, PhD ja Ülle Kirsimägi, MA. Oponent Kairi Kõlves, MA;
kl 17 **Helena Purga** «Tagastatud majade üürnike olukord ja eluasemestrateegiad Tartu linnas: hinnang eluasemeteenuse vajalikkusele». Juhendaja dots Jüri Kõre. Oponent Anneli Kährik, MA.

3. juunil kl 14 kaitseb Biomeedikumis **Sirli Raud doktoritööd** «Muutused GABAergilise süsteemi talitluses koletsüstokiniini teist tüüpi retseptori puudulikkusega hiirtel». Juhendajad prof Eero Vasar ja van-teadur Vallo Volke. Oponent dr Gregers Wegener (Aarhusi Ülikool).

6. juunil kaitsevad Riia 23-217 **doktoritöid**:
kl 9.15 **Andres Tover** «Fenooli lagundamiseks vajaliku pheBA operoni regulatsioon Pseudomonas putida rakkudes». Juhendaja dots Maia Kivisaar. Oponent prof Martin Romantschuk (Helsingi Ülikool);
kl 12.15 **Helen Udras** «Heksoosi kinaasid ja glükoosi transport pärmil Hansenula polymorpha». Juhendaja dots Tiina Alamäe. Oponent prof Andrei A. Sibirny (Ukraina TA Rakubioloogia Instituut).

6. juunil kaitsevad KH aud 430 magistritöid:
kl 9.15 **Aivi Aolaid** «Romusõidukite käsitlemine Eestis». Juhendaja prof Toomas Tenno. Oponent Karin Hellat, MSc;
kl 9.45 **Jana Budašova** «Anioonsete pindaktiivsete ainete käitumine õliga reostatud pinnase bioremedatsioonis». Juhendajad prof Toomas Tenno ja Aare Selberg, MSc. Oponent Karin Hellat, MSc;
kl 10.15 **Martin Kutsar** «Komplekseerimisentalpiad Lewisi aluste ja BF3 vahel: mõnede arvutuskeemia meetodite võrdlus». Juhendaja prof Peeter Burk. Oponent Jana Tammiku-Taul, PhD;
kl 10.45 **Agnes Kütt** «Spektrofotomeetriliste aluselisuse ja happelisuse skaalade laiendamine atsetonitriilis». Juhendajad prof Ivo Leito ja Ivari Kaljurand, PhD. Oponent uurija-prof Asko Uri;
kl 11.15 **Margit Laja** «Põlevkivituhk, omadused ja käitumine vesikeskkonnas». Juhendajad Karin Hellat, MSc ja prof Uve Kirso (KBFI). Oponent Mihkel Koel, PhD (TTÜ);
kl 13.30 **Imbi Rauk** «Polüpürrooli pentameeri dikatiooni ja mõningate anioonide vaheliste interaktsioonide võrdlev poolempiiriline, ab initio ja DFT uurimus»; Juhendajad prof Peeter Burk ja Tarmo Tamm, PhD. Oponent teadur Kaido Sillar, PhD;
kl 14 **Liina Permann** «Titaankarbiidist sünteesitud nanopoorsete süsinikmaterjalide elektrilise kaksikkihi karakteristikud». Juhendajad prof Enn Lust ja Alar Jänes, PhD. Oponent teadur Gunnar Nurk, PhD.

6. juunil kl 15.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Eduard Gerškevitš** doktoritööd «Luuüdi doosid ja leukeemia risk eesnäärme kiiritusravis». Juhendajad prof Klaus Rüdiger Trott (Londoni Ülikool), füüs-mat-knd Enn Realo. Oponendid prof Wolfgang Dörr (Dresdeni Carl Gustav Carus'e Tehnoloogia Ülikool), dr Vladimir Štšerbakov (SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla).

7. juunil kaitsevad Ülikooli 16-212 magistritöid:
kl 14.15 **Piret Voolaid** «Eesti mõistatuste perifeerne ainese. Elektroonilised andmebaasid Internetis». Juhendaja prof Arvo Krikmann. Oponent dots Tiiu Jaago;
kl 15.15 **Melika Kindel** «Vaateid kohapärimuse väärtustamisele lähtuvalt Lahemaa turismisituatsioonist». Juhendajad dots Kristin Kuutma ja Mall Hiiemäe, PhD;
kl 16.15 **Andres Laasik** «Kaks teatriutoopiat. 1960. ja 1970. aastate teatriuuendus Eestis ja Soomes – kaks paralleelset kultuuriilmingut». Juhendaja prof Rein Veidemann. Oponent dots Ülo Tonts.

7. juunil kaitsevad Vanemuise 46 – 301 magistritöid:
kl 9.15 **Ranno Rätsep** «Interleukiin-19 ja intereukiin-20 haplotüüpide efektid naastulise psoriaasi avaldumisel». Juhendajad prof Jüri Kärner ja vanemteadur Sulev Kõks, PhD. Oponent dots Ursel Soomets, PhD;
kl 10.15 **Kaia Kala** «Konditsionaalne Cre ekspressioon hiire Hoxb7 promootori kontrolli all, Cre-transgeensete hiireliinide etableerimine ja kirjeldamine». Juhendajad van-teadur Illar Patta ja prof Jüri Kärner. Oponendid van-teadur Tõnis Timmusk, PhD ja erakorr van-teadur Tarmo Annilo, PhD;
kl 11.15 **Maarja Haugas** «Gata3 reguleerib plakoodi morfogeneesi ja Fgf-signaliseerimist hiire sisekorva arengus». Juhendajad erakorr teadur Kersti Lilleväli, MSc ja prof Jüri Kärner. Oponent van-teadur Sulev Kõks, PhD;
kl 13 **Karin Tamm** «BDNF geeni regulatsioon Schwanni rakkude arengus». Juhendajad prof Tõnis Timmusk, Marko Piirsoo, MSc ja prof Jüri Kärner. Oponent prof Toivo Maimets;
kl 14 **Mario Plaas** «Alfa-SYN Ala30Pro punktmutatsiooniga ja beeta-SYN deletsiooniga transgeensete hiirte loomine: uued Parkinsoni tõve mudelid». Juhendajad van-teadur Sulev Kõks, PhD ja dots Raivo Raid, biol-knd. Oponent van-teadur, dots Ursel Soomets, PhD.

7. juunil kl 16.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Heidi Luik** doktoritööd «Luu- ja sarvesemed eesti arheoloogilises leiumaterjalis viikingiajast keskajani». Juhendaja prof Valter Lang. Oponendid Colleen Batey, PhD (Glasgow Ülikool), Mati Mandel PhD (Eesti Ajaloomuuseum).

7. juunil kaitsevad KH aud 430 magistritöid:
kl 9.15 **Aleksei Bredihhin** «Trifluoroatsetüül- ja trifluorometa ansulfoonüülhüdrasiini derivaatide süntees». Juhendajad dots Uno Mäeorg, PhD ja Olga Tšubrik, MSc. Oponent uurija-prof Asko Uri;
kl 9.45 **Gea Jürmann** «Hüdrasiinide-rivaatide elektrokeemiline oksüdeerimine atsetonitriili lahuses». Juhendajad dots Uno Mäeorg ja dots Kaido Tammeveski. Oponent Mati Arulepp, PhD (Tartu Tehnoloogiad OÜ);
kl 10.15 **Indrek Kivi** «Kõrgtemperatuurse kütuseelemendi poolelemendi karakteristikute määramine impedantsspektroskoolia meetodil». Juhendaja Priit Möller, MSc, Silvar Kallip, MSc, Gunnar Nurk, PhD ja prof Enn Lust. Oponent keemiakand Mart Väärtnõu;
kl 10.45 **Anu Poom** «Kiirus- ja tasakaalukonstantide lahutamine Grignardi reaktsioonis alkoksüsilaanidega ja ketoonidega». Juhendaja prof Jaak Järv. Oponent dots Uno Mäeorg;
kl 11.15 **Hannes Simuste** «Fenüülmagneesiumbromiidi moodustumise kineetika tolueenis». Juhendajad prof Jaak Järv ja emeriitprof Ants Tuulmets. Oponent Meeri Sassian, PhD;
kl 11.45 **Signe Vahur** «FT-IR spektroskoopia võimalused ja piirangud kunstiobjektide uurimisel». Juhendaja prof Ivo Leito. Oponent Sirje Mäeorg MSc;
kl 13 **Kristina Virro** «SEM/EDSi sobivuse hindamine ajaloolist väärtust omavate objektide uurimisel üldraua hulga määramise näitel raudgallustindis vanadel käsikirjadel». Juhendajad prof Ivo Leito, Lilli Paama, PhD ja prof Väino Sammelselg. Oponendid Kristjan Saal, MSc (FI) ja Jaan Lehtaru, MSc (Ajalooarhiiv);
kl 13.30 **Signe Leito** «Mõõtemääramatuse hindamine ISO GUM meetodil vedelik-kromatograafias». Juhendaja prof Ivo Leito. Oponent Viljar Pihl, PhD;
kl 14 **Lauri Toom** «Bispidiinil põhinevad kunstlikud retseptorid orgaaniliste molekulide uurimiseks» (orgaanilise keemia eriala). Juhendajad dots Adolf Gogoll (Uppsala Ülikool), dots Uno Mäeorg (TÜ) ja dots Helena Grennberg (Uppsala Ülikool). Oponent Lauri Vares, PhD (KBFI);
kl 14.30 **Nikita Oskolkov** «Proteiinkinaas A substraatspetsiifilisus reaktsioonil valksubstraatidega». Juhendaja prof Jaak Järv. Oponent Vello Tõugu (TTÜ);
kl 15 **Santa Vekšina** «Binding of peptic ligands to melanocortin receptor subtypes and its regulation». Juhendaja prof Ago Rinken. Oponent prof Jaak Järv.

8. juunil kaitsevad PH aud 135 magistritöid:
kl 10 **Katrin Oja** «Ajude äravool avaliku arutelu objektina». Juhendaja prof Peeter Vihalemm. Oponent Veronika Kalmus, PhD;
kl 11 **Andra Siibak** «Talk show «Mamma Mia» diskursiivsete praktikate analüüs». Juhendaja Veronika Kalmus, PhD. Oponent Ragne Kõuts-Klemm, MA;
kl 12 **Heli Raamets** «Avaliku sektori kommunikatsioon sihtgruppidega Põllumajandusministeeriumi ja PRIA näitel». Juhendaja Kaja Tampere, PhD. Oponent Kristina Reinsalu, MPR.

10. juunil kaitsevad KH aud 430 **doktoritööd**:
kl 11 **Thomas Thomberg** «The kinetics of electroreduction of peroxodisulfate anion on cadmium(0001) single crystal electrode». Juhendaja prof Enn Lust. Oponendid prof Oleg Petrii (Moskva Ülikool) ja emeriitprof Vello Past;
kl 13 **Olavi Loog** «Karbonüülühendite ja nende imiinanaloogide kondensatsioonide mõningaid aspekte». Juhendaja dr Uno Mäeorg. Oponent prof Margus Lopp (TTÜ).

10. juunil kaitsevad Liivi 2-315 magistritöid:
kl 9 **Jaanus Jaeger** «Ajaakendega transpordiülesande lahendamine». Juhendaja dots Jan Villemson. Oponent prof Ahto Buldas;
kl 10 **Natalia Tomassova** «Grammatika-põhine konverteriarendus». Juhendaja prof Jüri Kiho. Oponent dots Ain Isotamm;
kl 11 **Tiina Tõkke** «Elastse silindrilise kooriku optimiseerimine». Juhendaja prof Jaan Lellep. Oponent teadur Ella Puman;
kl 12 **Julia Polikarpus** «Ideaalselt kahekihilise ümarplaadi optimiseerimine». Juhendaja prof Jaan Lellep. Oponent lektor Elmar Sakkov.

Ärijuhtimise magistriõppe magistriprojektide kaitsmine Narva mnt 4 aud B202:
3. juunil
kl 9.15 **Anne Heinmaa** «Teadmusjuhtimine ja teadmusülekanne rahvusvahelises infotehnoloogiaettevõttes (Hewlett-Packard'i ja Oracle'i näitel)». Juhendaja dots Aino Siimon. Oponent Vambola Leping, MSc;
kl 10 **Liina Sild** «AS Marat konkurentsivõime Euroopa turul». Juhendaja prof Urmas Varblane. Oponent majdr Ele Reiljan;
kl 10.40 **Vallo Jürisoo** «Tasakaalus tulemuskaardi arendamine aktsiaseltsis Valoor». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent Alice Liblik, MA;
kl 11.20 **Anu Jürgenson** «Kultuuri mõju organisatsioonilisele käitumisele kontsernis Miecys Balti riikides (Hofstede dimensioonide alusel)». Juhendaja prof Maaja Vadi. Oponent Diana Eerma, MIA;
kl 12 **Heli Mölder** «Kuluarvestuse süsteemi täiustamine sihtasutuses Pärnu Haigla». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent maj-knd Kersti Meiesaar;
kl 13.10 **Heldur Heinsoo** «Riigi Kinnisvara ASi finantsanalüüs ja tegevustulemuste hindamine». Juhendajad prof Vambola Raudsepp, assistent Kaia Kask. Oponent Kertu Lääts, MSc;
kl 13.50 **Marko Pool** «Ettevõtte turundusstrateegia kujundamine suhteturunduse baasil» (magistriprojekt ei ole avalikuks kasutamiseks). Juhendaja emeriitprof Mait Miljan. Oponent füüs-mat-knd Neeme Roose;
kl 14.30 **Avo Kaasik** «AS Tallinna Sadam väärtuse hindamine aktsiate esmaemissiooni märkimishinna määramiseks». Juhendaja lektor Priit Sander. Oponent Raivo Vare, EMBA;
kl 15.10 **Merike Varik** «Ettevõtte perspektiivikuse finantsaspekt: analüüs, kavandamine ja hindamine (AS ABRIS näitel)». Juhendaja prof Vambola Raudsepp. Oponent maj-knd Sinaida Kalnin;
kl 15.50 **Ingrid Maiste** «Toodangu sortimendi kujundamine ja arendamine Aktsiaseltsis PepsiCo Eestis». Juhendaja emeriitprof Mait Miljan. Oponent füüs-mat-knd Neeme Roose;
kl 16.30 **Maret Ahonen** «Senge õppiva organisatsiooni käsitluse rakendatuse hindamine Eesti kutseharidussüsteemi õppeasutuste töötajate näitel». Juhendaja prof Maaja Vadi. Oponent maj-knd Anu Reiljan;
kl 17.10 **Andres Sauter** «Ettevõtte sisenemine Suurbritannia turule Lindal'i firmade näitel». Juhendaja prof Urmas Varblane. Oponent Janek Uiboupin, MA.
4. juunil
kl 9 **Alar Ilbis** «Haridus- ja Teadusministeeriumi sisekontrolli süsteemi täiustamine». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent maj-knd Sinaida Kalnin;
kl 9.40 **Signe Võsoberg-Pastik** «Sisemise arvestus- ja aruandlussüsteemi täiustamine Tartu Ülikooli avatud ülikoolis». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent maj-knd Sinaida Kalnin;
kl 10.20 **Rainer Ramjalg** «AS Werol Tehased turundusstrateegiate kujundamine». Juhendaja dots Tõnu Mauring. Oponent maj-knd Mait Miljan;
kl 11 **Evelin Magnus** «Kvaliteedijuhtimissüsteemi arendamine AS Tallinna Vesi näitel». Juhendaja prof Maaja Vadi. Oponent Tiia Vissak, PhD;
kl 11.40 **Kadri Rattasepp** «Organisatsioonikultuuri muutused Kreenholmi Valduse Aktsiaseltsis aastatel 1997–2004». Juhendaja prof Maaja Vadi. Oponent Tiia Vissak, PhD;
kl 12.50 **Virve Korjus** «Controllingusüsteemi rakendamise eelduste loomine Dirolex Oüs». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent Kertu Lääts, MSc;
kl 13.30 **Kalle Sepp** «Eesti turismi konkurentsivõime kujundamine». Juhendaja prof Jüri Sepp. Oponent maj-knd Aino Siimon;
kl 14.10 **Viivi Tammar** «Kuluarvestussüsteemi täiustamine Nordkalk AS-is». Juhendaja prof Toomas Haldma. Oponent Kertu Lääts, MSc;
kl 14.50 **Monika Senkel** «Euroopa Liidu struktuuritoetus Eestile ja selle eraldamise reguleerimine». Juhendaja erakorraline prof Janno Reiljan. Oponent Kadri Ukrainski, MA;
kl 15.30 **Heiki Nurmeots** «Ettevõtte väärtuse hindamine (HLB näitel)». Juhendaja lektor Priit Sander. Oponent maj-dr Vambola Raudsepp;
kl 16.10 **Harvey Kalmus** «Eesti konteinervedude logistiline arendus». Juhendaja Rein Jüriado, MSc. Oponent Kadri Ukrainski, MA;
6. juunil
kl 12.00 **Lilian Niitsoo** «Suhteturunduse põhimõtete rakendamine AS Repo Vabrikud kliendisuhete juhtimise parendamisel». Juhendaja emeriitprof Mait Miljan. Oponent Dorel Tamm, MA;
kl 12.40 **Margus Reimann** «Töö hindamine ja tulemustasustamine Riigimetsa Majandamise Keskuse metskonna töötajate näitel». Juhendaja dots Kulno Türk. Oponent Kaia Philips, PhD;
kl 13.20 **Tiit Piirimäe** «Euroopa Liiduga ühinemise mõju Eesti põllumajandussektorile SAPARD programmi näitel». Juhendaja prof Urmas Varblane. Oponent Dorel Tamm, MA;
kl 14.30 **Urmas Sukles** «Ettevõtte laienemise analüüs AS Heal näitel». Juhendaja dots Anu Reiljan. Oponent Pille Pokk, MBA;
kl 15.10 **Krista Lehtsaar** «Eralaenuspetsialistide töösooritusse hindamine ja tulemustasusüsteemi täiustamine Hansapangas». Juhendaja dots Kulno Türk. Oponent Krista Jaakson, MA;
kl 15.50 **Margus Pleksner** «Eesti valdade arengukavade mõju valdade eelarvetele». Oponent lektor Uno Silberg. Juhendaja Kadri Ukrainski, MA;
kl 16.30 **Margo Liik** «Tegevuspõhise meetodi rakendamine hankeprotsessi kuluarvestuses (elektroonikatootja näitel)». Juhendaja prof Toomas Haldma. Andres Juhkam, MA.

TEATED

Üürile anda tudengikorterid. Müügi- ja üüripakkumised ka õppejõududele. Võtame müüki ja aitame leida kinnisvarale ostjat või üürnikku.
Info: tel 5523880, www.kinnisvaraq.ee.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

3. juuni 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 22 (2222)

www.ut.ee/ajaleht

Esinduse juhatus valitud

26. mail toimusid üliõpilasesinduse juhatuse valimised.

TÜÜE teabevaldkonna spetsialisti Mailin Aasmäe sõnul valiti peale kolmeliikmelise juhatuse esindajad ka TÜ nõukokku ja Eesti Üliõpilaskondade Liitu (EÜL).

Juhatuse moodustavad esimees Hannes Klaas (riigiteaduste 2. a), Kristi Lont (usuteaduse 4. a) ja Krista Üts (informaatika 4. a).

TÜ nõukogus esindavad üliõpilaste huve Alo Raun, Keit Fomotškin, Kristi Lont, Uku Lember, Krista Üts, Rivo Bernotas ja Hannes Klaas.

EÜLi volikokku valiti Priit Lomp, Uku Lember, Evelin Rüütli, Tuulike Tuulik, Minna Mero, Keit Fomotškin, Helina Riimann, Kristi Lont ja Mikk Põdra.

9. juunist pääseb torni vaateplatvormile. MARGOT SAKSON

Toomkiriku tornid

Urmet Paloveer
ajaloo muuseumi projektijuht

8. juunil kell 15 avatakse Tartu toomkiriku tornid.

Peale kauni vaate, mis avaneb kahelt vaateplatvormilt lähiümbrusele, saavad külastajad tutvuda lähemalt Vana-Liivimaa ühe silmapaistvama tellisgootikaehitisega.

2001. a alanud renoveerimistööd jätkuvad kiriku põhjalöövis. Töödeks on kulunud 14 miljonit krooni.

Ülikool ja linn on kumbki finantseerinud arhitektuurimälestise korrastamist 5 miljoni ning kultuuriministeerium 4 miljoni krooniga.

19. saj alguses, ülikooli taasavamise järel, rekonstrueeriti kooriruum J. W. Krause projekti järgi TÜ raamatukoguks. Kiriku keskosa ja tornid jäid Toomemäel asuvat parki aga ilmestama varemetena.

Takistamaks varemete edasist lagunemist ning avamaks neid külastajatele, alustati käesoleva sajandi alguses kiriku renoveerimistöödega.

Alates 9. juunist kuni augusti lõpuni jäävad tornid külastajatele avatuks iga päev kell 11–20.

Septembris lüheneb lahtiolekuaeg kella 11–17ni. Pääsmeid saab osta muuseumi kassast.

Näitus Tartu linnast

8. juunil kell 16.15 avatakse ülikooli kunstimuuseumis näitus «Tuntud ja tundmatu Tartu».

Muuseumi direktori Inge Kuke sõnul toob näitus vaatajani 19. saj linnavaated graafilistel lehtedel ja joonistustena ning tänapäeva Tartu miljööväärtuslikud detailid nähtuna fotograaf Ove Maidla objektiivi läbi.

«Tuntud ja teatud paikade kõrval on näituse koostajad eelistanud aga vaateid, mis on kõikjal meie ümber, kuid mida me oma kiirustavas elurütmis ehk tähelegi ei pane,» selgitas Inge Kukk.

Linnavaateid saadavad endisaegsete tartlaste kirjapanekud ning orienteerumist hõlbustab kaart.

Näituse koostasid Inge Kukk ja Ove Maidla.

1. juunil allkirjastasid Tartu Kõrgema Kunstikooli rektor Vallo Nuust (vasakul) ja TÜ õppeprorektor Tõnu Lehtsaar vastastikuse koostöölepingu. OVE MAIDLA

URMAS VOLMER, UT ARHIIV

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Aija Sakova

27. mail kiitis TÜ nõukogu heaks Viljandi Kultuuriakadeemia (VKA) ühinemise ülikooliga.

Nii hakkab kultuuriakadeemia 1. juulist kandma nime Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. Koos ühinemise heakskiiduga võttis TÜ nõukogu vastu ka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia põhikirja.

VKA rektori Anzori Barkalaja sõnul tähendab liitumine TÜga kultuuriakadeemiale eelkõige jalgealuse stabiliseerumist ning võimaldab inimestel tegeleda sellega, mida kõige paremini osatakse – sisulise, erialase õppe- ja loometööga. «Seni on kulunud lubamatult palju energiat ja aega olelusvõitlusele väikese, suhteliselt perifeerias asuva koolina,» lisas Barkalaja.

Õppejõudude meelestatus on ühinemise suhtes Barkalaja sõnul valdavalt ootusrikas ja positiivne: «Kooli tegevuse kvaliteedi nimel on ju palju tööd tehtud ning liitumine on otsesel moel tunnustus sellele tööle». «Kui midagi kardetakse, siis oma näo kaotamist suuremas struktuuriüksuses. Samas on TÜ nõukogu kinnitanud VKAle sellise põhikirja, mis annab oma näo säilitamise õiguse,» rääkis Barkalaja.

Samuti avaldas Barkalaja arvamust, et võib-olla võib TÜ midagi ka VKAlt õppida, kuna viimasel on eluline kogemus, kuidas minimaalsete vahenditega saada maksimaalset tulemust.

Tudengite esimene reaktsioon ühinemisele oli VKA Üliõpilasesinduse esimehe Harlet Orasmaa sõnul veidi ehmatav ja ebalust tekitav, kuna kogu info mitteühinemiste ja ühinemiste kohta tuli üsna järsku. «Üllatus oli aga pigem meeldiv kui ebameeldiv. VKAl on TÜga kindlasti palju ühiseid eesmärke. TÜd nimetatakse ju rahvusülikooliks ning VKA toimimise aluseks on läbi aegade kõige rahvuse ning omakultuuriga seonduva väärtustamine,» kommenteeris Orasmaa.

TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule prof Ülo Valgu sõnul on Viljandi Kultuuriakadeemia ühinemine ülikooliga hea uudis. «TÜ folkloristika õppekavas on rõhk pärimuse uurimise meetoditel ja mõtestamisel. Viljandi Kultuuriakadeemia õppekavas on aga olulisel kohal kunstilised väljendusvahendid, mis võimaldavad pärimuse loojaga samastuda,» rääkis Valk koostööst kultuuriakadeemiaga.

Teoreetiline ja esituskeskne lähenemine täiendavad Valgu sõnul teineteist: «Seni on meil üliõpilasvahetust olnud vähevõitu, aga pärast ühinemist peaksid barjäärid kaduma ja üliõpilased võidavad sellest palju».

Rahvaluule õppetoolil on Viljandi Kultuuriakadeemiaga Valgu sõnul head koostöökogemused üliõpilaste välitööde korraldamisel. «Meie jaoks on ka eriti rõõmustav sealse teaduspotentsiaali tõhus tugevnemine viimastel aastatel,» lisas Valk.

ERAKOGU, UT ARHIIV

Uus ühine õigusteaduskond

Aija Sakova

27. mai istungil kiitis TÜ nõukogu heaks õigusteaduskonna uue statuudi ajavahemikuks 1. sept 2005 – 31. aug 2006.

Statuudi alusel moodustavad õigusteaduskond ja õigusinstituut ühise õigusteaduskonna.

Uue statuudi loomine on õigusinstituudi direktori Heiki Lindpere sõnul üks samm ühise eksistentsi poole. «Kui enne võis rääkida heast koostööst, siis tulevikus tahame jõuda ühise õigusteaduskonnani,» selgitas Lindpere.

Uus statuut jõustub 1. septembrist, ühine eelarve rakendub 1. jaanuarist 2006. Statuut kehtib ühe aasta, mis on Lindpere sõnul mõeldud üleminekuperioodina. Selle aja jooksul sõnastatakse ja lepitakse kokku ühistegevuse põhimõtted, et siis juba lõplikult ühineda.

Juunis valitakse üleminekuperioodi õigusteaduskonna uus nõukogu ja juhatus. Nõukogusse hakkab kuuluma 15 liiget, neist 9 praegusest õigusteaduskonnast ja 6 õigusinstituudist. Õigusteaduskonna juhatuse moodustavad õigusinstituudi direktor, õigusteaduskonna dekaan ja arendusjuht. Juhatuse esimees on õigusteaduskonna dekaan. Kolmeliikmeline õigusteaduskonna juhatus peaks Lindpere sõnul muutma juhtimise kiiremaks ja tulemuslikumaks.

Õigusinstituudist saab küll õigusteaduskonna üks osa, kuid ta säilitab esialgu oma nime, sümboolika ja traditsioonid. «Meil lõpetavad üliõpilased näiteks talaarides, Tartus see nii ei ole. Tahame traditsiooni säilitada, kuna see meeldib tudengitele,» selgitas Lindpere.

Õppetöö poole pealt loodetakse integreerumisega toetada muu hulgas ühiste perioodiliste väljaannete ning õpikute ja õppevahendite väljaandmist. Samuti plaanitakse Lindpere sõnul välja arendada videokonverentsi süsteem, mis aitab õigusteaduskonnal tulevikus kokku hoida õppejõudude sõidukulusid ja töötasusid.

Allaneelamist või kellegi allasurumist Lindpere ei karda. «Kõik otsused tehakse juhatuses konsensuse alusel ja räägitakse omavahel läbi. Raha on meil tulevikus ühine, kuid praegu on kokkulepe, et seda, mida instituut ise teenib, kasutab ta ka oma tarbeks. Tulevikus peame näiteks põhjalikumalt läbi rääkima riigieelarveliste õppekohtade jaotuse. Seni on õigusinstituudis neid olnud põhjendamatult vähe,» lisas Lindpere.

TÄNA LEHES

Lisa: kirjastuse infoleht Auditoorium

Intervjuu

Helsingi Ülikooli rektori prof Ilkka Niiniluotoga
LK 3

ÕÜ TÜ Kirjastuse väljaanded
LK 2

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

10 aastat tagasi, 1995. aasta juunis, toimus hoogne XII Gaudeamuse ettevalmistus. 6.–9. juulini peeti Tartus üliõpilaste laulu- ja tantsupidu.

UUDISED

Aulaloengu peab Nobeli preemia laureaat K. A. Müller

8. juunil kell 14 peab Nobeli 1987. aasta füüsikapreemia laureaat prof K. Alex Müller aulas avaliku loengu «The development of superconductivity research in oxides» (reaalajas Internetis http://video.ut.ee).

Prof Müllerile anti maailma kuulsaim teaduspreemia kõrgtemperatuursete ülijuhtide avastamise eest. Uued ülijuhid olid üks viimaste aastakümnete suuremaid teadussensatsioone, nende uurimisel on aktiivselt ja tulemuslikult tegutsenud ka Eesti füüsikud.

Prof Müller viibib Eestis 4.-9. juunini.

TÜ valis uusi audoktoreid

27. mail valis TÜ nõukogu viis uut audoktorit.

Audoktoriteks valiti Tema Pühadus XIV dalai-laama Tenzin Gyatso, ajaloodoktor Ants Viires, Turu Ülikooli emeriitprof ja TÜ Rahvusmõtte auhinna laureaat Ilmar Talve, Baseli Ülikooli prof Jürgen von Ungern-Sternberg Šveitsist ja Newcastle'i Ülikooli prof Stephen John Proctor Inglismaalt.

Audoktorite promoveerimine toimub rahvusülikooli aastapäeval 1. detsembril 2005. Esialgse info kohaselt tuleb TÜ audoktori tiitlit vastu võtma ka Tema Pühadus XIV dalai-laama.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas akadeemilise karjääri süsteem vajab muutmist?

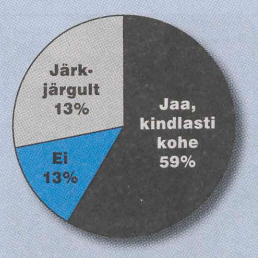

Vastajaid: 247

Uus küsimus:
Kas rangem õppekorraldus aitab ülikooli õigel ajal lõpetada?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku töö eest rahandusosakonna raamatupidajat **Ive Toomi**.

Tänukirja pälvis ka kohusetundliku, aktiivse, põhimõttekindla ja tulemusrikka panuse eest peahoone ja halduspiirkonna hoonete heakorra tagamisel ning sõbraliku ja abivalmis suhtumise eest haldusosakonna haldusjuht **Ülle Kitsik**.

Raamatukogus avati ELi infopunkt

TÜ Raamatukogu fuajees alustas tööd Euroopa Liidu Europe Direct teabevõrku kuuluv Lõuna-Eesti infopunkt.

Infopunktist saab üldteavet Euroopa Liidu ja selle kodanikele avatud võimaluste kohta. Kohapeal, telefoni või e-posti teel võib iga kodanik esitada oma infopäringu või edastada Brüsselile ELi institutsioonide töö või otsustega seotud küsimusi. Saadaval ka tasuta teabematerjalid.

Europe Direct Lõuna-Eesti infopunkti haldab TÜ.

Infopunkt on avatud E–N kell 12–17, tel 737 5725, edir@euroinfo.ee.

41. Gustav Sule memoriaal

11. juunil kell 15 algab TÜ staadionil Euroopa Kergejõustikuliidu võistlusõhtu 41. Gustav Sule memoriaal.

67 aastat tagasi viskas Gustav Sule omaaegseks Eesti odaviskerekordiks 75.93.5. Esimestel Euroopa meistrivõistlustel Torinos saavutas Sule III koha. Tema karjäär katkes Eesti okupeerimisega ning Sule mobiliseerimisega Venemaale, kus ta 1942 laagris suri.

Võistlusõhtul võtavad Eesti tippkergejõustiklased mõõtu maailma paremikku kuuluvate kergejõustiklastega.

Projekt «Raamatukogu kallistus»

30. mail algas raamatukogu ja üliõpilasesinduse hea teeninduse projekt «Raamatukogu kallistus».

Projekti eesmärk on toetada üliõpilasi kiirel ja stressirohkel õppeaasta lõpul.

Peale Ööraamatukogu teenustele 30. maist 2. juunini pakub raamatukogu kolmapäeviti igale kasutajaks registreerinud lugejale üheks akadeemiliseks tunniks raamatukogu võimaluste tundmaõppimiseks saatjat. Esmaspäeviti saab tagastada ja pikendada laenatud teavikuid ilma viiviseta. Reedeti tuuakse hoidlast tellitud teavikud tellija (v.a Interneti tellimused) käsutusse 20 min jooksul senise kahe tunni asemel. Iga päev ootavad raamatukogu külastajat kohapeal hulganisti muudki meeldivad üllatused.

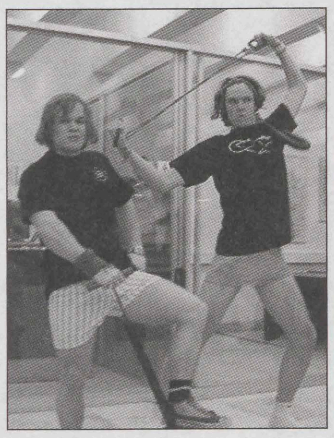

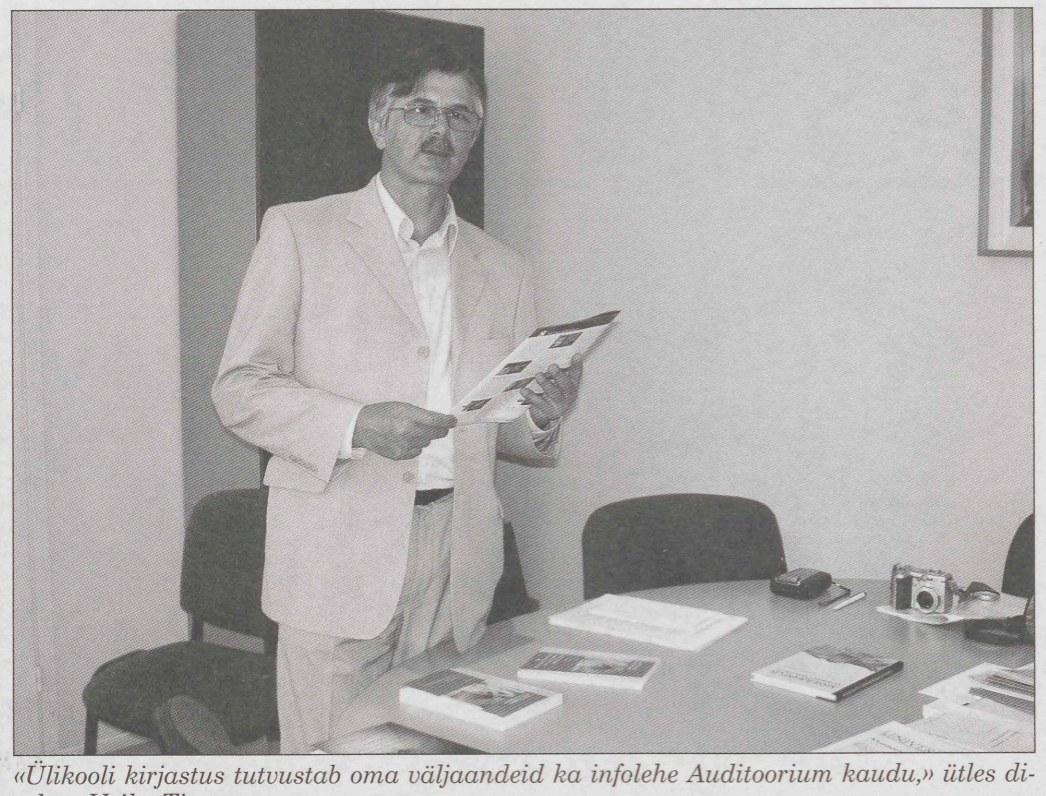

«Ülikooli kirjastus tutvustab oma väljaandeid ka infolehe Auditoorium kaudu,» ütles direktor Vaiko Tigane. VARJE SOOTAK

TÜ Kirjastus ootab kvaliteetseid käsikirju

Varje Sootak

Ülikooli kirjastuselt on uue õppevahendite sarja kolmanda väljaandena ilmumas prof Kalevi Kulli toimetatud John Deely «Semiootika alused».

9. juunil kell 16 esitletakse raamatut ja ka kogumikku Acta Semiotica Estica II Tartu Kirjanduse Majas. Kohal on ka prof John Deely USAst.

Esimesena ilmus sarjas majandusteaduskonna õppevahend Anu Reiljanilt, Merike Kaseorult ja Oliver Lukasonilt «EXCEL ettevõtte majanduslike seoste analüüsil ja lahendamisel». Teine raamat oli õigusinstituudi lektorilt René Värkilt «Sissejuhatus rahvusvahelisse õigusse». Sarja neljanda väljaandena ilmub Kaja Tampere koostatud «Sissejuhatus avalikkussuhetesse».

OÜ TÜ Kirjastuse direktori Vaiko Tigase sõnul algatas uue õppevahendite sarja avatud ülikool.

Avatud ülikooli sari

Avatud ülikooli (AV) talituse juhataja Tiia Ristolainen ütles, et õppematerjalide sarja alustati sooviga parandada avatud ülikooli õppetöö kvaliteeti. «Mitme aasta vältel tehtud AV üliõpilaste uuringute põhjal oli suurim rahulolematus just korrektsete õppematerjalide puudumise pärast. AV tasemekoolituse hindamisel selgus, et teaduskonnad ja kolledžid annaksid hea meelega välja õpikuid, kuid napib finantse. Seetõttu ongi seni piirdutud vaid paljunduste ja e-konspektidega,» selgitas Ristolainen.

Rektoraat ja avatud ülikooli kolleegium kiitsid õppematerjalide sarja heaks ning õppeprorektori reservist eraldati kirjastusele ka raha kahe esimese raamatu väljaandmiseks. Sarja edasine areng põhineb kirjastuse finantseerimisel. «Kuigi sarja väljaanded on mõeldud õppetööks eelkõige avatud ülikoolis, eriti iseseisva töö toetuseks, sobiksid need ka kasutamiseks päevases õppes ja täienduskoolituses,» ütles Ristolainen. Eelisjärjekorras antakse välja valdkonnaainete õpetamiseks mõeldud õppematerjale, sest vajadus nende järele on kõige suurem.

«Kõik sarja õppematerjalid on eelretsenseeritavad, mis rõhutab nende kvaliteeti,» märkis Tiia Ristolainen. Vaiko Tigane toonitab, et õppematerjalide sarja eesmärk on välja anda kvaliteetset, eelretsenseeritud ja korrektselt toimetatud eestikeelset õppematerjali. «Peame silmas ülikooli arengukava, kus on märgitud, et aastaks 2008 tuleks katta vähemalt 30% bakalaureuseastme õppekavas loetavatest kohustuslikest ainetest eesti keeles ilmunud õppematerjalidega,» ütles Tigane.

Pikaajaline ladus koostöö on kirjastusel majandusteaduskonnaga, kellega on sõlmitud leping. Selles määratakse kindlaks aasta jooksul ilmuvad plaanilised trükised ja vastastikused finantskohustused.

Majandusteaduskonna sarju on kolm. Õppeprodekaani prof Helje Kaldaru sõnul läbivad kõik trükised enne kirjastusse esitamist siseretsenseerimise. «Toimetiste sarjal on olemas vastutav toimetaja (Tõnu Roolaht). Autorina võin lisada, et koostöö kirjastusega on olnud meeldiv. Vaatamata mõlemapoolsetele võimalikele venitamistele (iga asi võtab paraku rohkem aega kui esialgu planeeritud), on siis, kui kiire käes, tellimuste täitmisega alati hakkama saadud,» rääkis prof Kaldaru.

Kvaliteetseid käsikirju

Tiia Ristolainen kutsub õppejõude kirjutama ja avaldama õppematerjale, mida saaks kasutada nii päevase õppe kui ka avatud ülikooli õppetöös (k.a täienduskoolitus). «Nii on sihtgrupp suurem ning üksikeksemplari hind tudengile odavam.» Sarja kohta saab infot avatud ülikooli talitusest, kirjastusest ja kodulehelt: www.ut.ee/av.

Vaiko Tigase sõnul näeks kirjastus meelsasti, et õppejõudude hindamisel ja kohtadele valimisel arvestataks ka nende poolt TÜ Kirjastuses avaldatud kvaliteetseid õppe- ja teadusmaterjale.

«Võiksime ju kõik pakutavad käsikirjad vastu võtta ja ära trükkida, aga kuidas me saaksime siis rääkida tasemel teadustööde kirjastamisest. Praegu ühtset süsteemi ei ole, kuid peame ülikoolis jõudma selleni, et kõik käsikirjad läbivad eelretsenseerimise ja toimetamise.»

Tigase sõnul ootab kirjastus ka teistelt teaduskondadelt sellist kirjastamissüsteemi, nagu see praegu toimub majandusteaduskonnas. «Meie väljaanded näitavad ju samuti Tartu Ülikooli taset ning vastutame omakorda ülikooli akadeemilise maine eest.»

Väljaannete levik

TÜ Kirjastus annab välja eelkõige Tartu Ülikooli õppejõudude publikatsioone, raamatuid ja õppevahendeid. «Oleme avatud ka Eesti teiste kõrgkoolide, teadus- ja riigiasutuste kirjastamispakkumistele,» ütles Tigane. «Korraldame käsikirjade eelretsenseerimist, sisulist toimetamist, tõlketööd, keelekorrektuuri, küljendamist ja kujundamist. Kokkuleppel tellija või autoriga tasume honorare ja korraldame raamatute müüki nii Eestis kui välisriikides.»

Kirjastuse väljaannete ja võimaluste tutvustamiseks hakkas eelmise aasta lõpus ilmuma infoleht «Auditoorium», mille 3. number on tänase UT vahel. Tigase sõnul on peale reklaami edaspidi kavas avaldada ka intervjuusid autoritega, kommentaare, diskussioone jm.

Ligi 40 regulaarselt ilmuvast sariväljaandest on pooled võõrkeelsed, millest rahvusvahelisi toimetuskolleegiume omavatena on tuntuimad Sign System Studies ja Interlitteraria. Uusima rahvusvahelise sarjana on õigusinstituudis käivitamisel Baltic Criminological Review.

Praegu tegeleb tellijatele raamatute välisriikidesse saatmisega kirjastus, kuid aasta teisest poolest on välistellijail TÜ Kirjastuse väljaandeid mugavam tellida ülikooli raamatupoest, mis annab võimaluse tasumiseks VISA kaardiga.

OÜ TÜ KIRJASTUS

2004. a ilmus 225 raamatut ja brošüüri, sh TÜst 70 üksiktellimust, 46 TÜ seeriaväljaannet, 84 doktoriväitekirja.
Info: www.tyk.ee.

Raamatukogu hakkab juhtima Martin Hallik

Aija Sakova

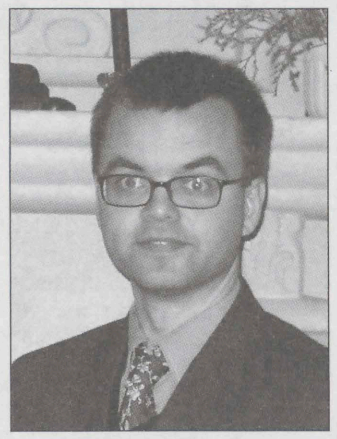

27. mail valis TÜ nõukogu ülikooli raamatukogu uueks direktoriks ajaloo osakonna dotsendi Martin Halliku (pildil).

Hallik lõpetas 1997 TÜ ajaloo eriala *cum laude*, 1999 kaitses magistrikraadi ja 2001 doktorikraadi.

2000–2004 oli Hallik filosoofiateaduskonna prodekaan. Praegu on Hallik järeldoktorantuuris Uppsalas. Tema peamised uurimisvaldkonnad on orientalistika areng 19. ja 20. sajandil, poliitiline ajalugu pärast II maailmasõda ning Eesti ja eestlaste kontaktid Aasia piirkonnaga.

Filosoofiateaduskonna dekaan Birute Klaas märkis, et Halliku puhul on tegemist väga tugeva ja produktiivse teadlasega, kes on humanitaarteadlase kohta rekordiliselt lühikese ajaga saanud doktorikraadi. «Hallik on administratiivselt võimekas, süsteemne, organiseeritud ja suudab näha organisatsiooni nii makro- kui mikrotasandil. Ta on hea juht, meeldiv suhtleja ja hea meeskonnatöötaja,» iseloomustas Klaas endist prodekaani.

Rektor Jaak Aviksoo avaldas lootust, et Hallik võiks tõsta raamatukogu taas sellisesse staatusesse, nagu see oli legendaarse direktori Laine Peebu ajal. Halliku sõnul on hea omada suuri eeskujusid, kuid see, millise eelneva raamatukogu direktori saavutustega tema tulevasi tegemisi võrrelda saab, selgub pärast tema ametiaja lõppu.

«Kindel on aga see, et raamatukogu peab tõusma sisuliselt TÜ akadeemilise elu keskmesse,» kinnitas Hallik. Selleks on tema sõnul vaja häid ideid ning entusiastlikke ja rõõmsameelseid töötajaid. «Viimastest ei tohiks juba praegugi puudus olla. Vaja on ka raha, mille leidmine võib mõnikord olla raske, kuid mitte võimatu. Raha on alati kusagil olemas. Võimatuna tunduvate asjade leidmine ja joondeajamine võtab lihtsalt natuke kauem aega,» ütles Hallik.

Ülikooli sümbolid läbivad värskenduskuuri

Liina Jürgen
avalikkussuhete peaspetsialist

Ülikoolis on käimas tunnusgraafika uuendamise projekt.

Värskendatud ja kaasajastatud ilme saavad nii ülikooli logo ja logotüüp kui ka ametlikud infokandjad (kirjaplangid, ümbrikud, visiitkaardid, ajalehekuulutused ning muud rakendustrükised).

Tunnusgraafika uuendamine sai alguse sellest, et senisele logole heideti ette liigset detailirohkust, mistõttu oli see halvasti kasutatav veebikeskkonnas ning erinevatel materjalidel (nt metall, klaas, nahk jms). Samuti vajasid muudki kujundused hädasti uuenduskuuri.

Kaasajastatud logo juures on kaotatud liigsed detailid, mis teeb logo selgemaks ning paremini eristatavaks. Juurde kujundatakse ka struktuuriüksuste logotüübid ehk struktuuriüksusi eristav tekstiosa ülikooli märgi kõrvale, mida seni ühtses kujundusstiilis polnud.

Uuendatud tunnusgraafika kujundab ülikooli koostööpartner, reklaamiagentuur Kolm Karu, mis osales edukalt ülikooli poolt korraldatud konkursil. Sügiseks valmib ülikooli kujunduste stiiliraamat, kus on terviklikult kogu uuendatud kujunduste süsteem visiitkaardist kirjaplankideni ning kutsekaartidest tööriietuseni. Uuendatud tunnusgraafika tutvustamine toimub sügisel ning uued kujundused võetakse kasutusele alates 2006. aasta algusest.

Sümboolikavaldkonna korrastamisega seoses kehtib alates 2005. aasta algusest uus ülikooli sümboolika eeskiri. See määrab ülikooli sümbolite kasutamise tingimused ja korra ning kirjeldab tööstusomandi registrit, kus hakkavad paiknema kõik ülikooli registreeritud kaubamärgid ja muud sümbolid.

2005. aasta alguses alustas tööd ka sümboolikakomisjoni uus koosseis, kuhu kuuluvad oma eriala spetsialistid, teiste seas ka turunduse emeriitprof Mait Miljan, avalikkussuhete ja teabekorralduse lektor Margit Keller ja semiootika teadur Anti Randviir. Sümboolikakomisjoni juhib administratsioonidirektor Mihkel Pärnoja.

ÜLIKOOLI UUS SÜMBOOLIKA EESKIRI:

www.ut.ee/livelink_files/1686429.htm

TARTU ÜLIKOOL 1632

TARTU ÜLIKOOL · UNIVERSITAS TARTUENSIS · 1632

TARTU ÜLIKOOL · UNIVERSITAS TARTUENSIS · 1632

Tartu Ülikooli uuendatud sümbolid.

Peab õpetama teaduslikult mõtlema

Intervjuu Helsingi Ülikooli rektori, teoreetilise filosoofia professori Ilkka Niiniluotoga

Krõõt Nõges
eetikakeskuse projektijuht

Helsingi Ülikooli rektori prof Ilkka Niiniluoto arvates peab ülikooliharidus andma kriitilise ja loova mõtlemise oskuse.

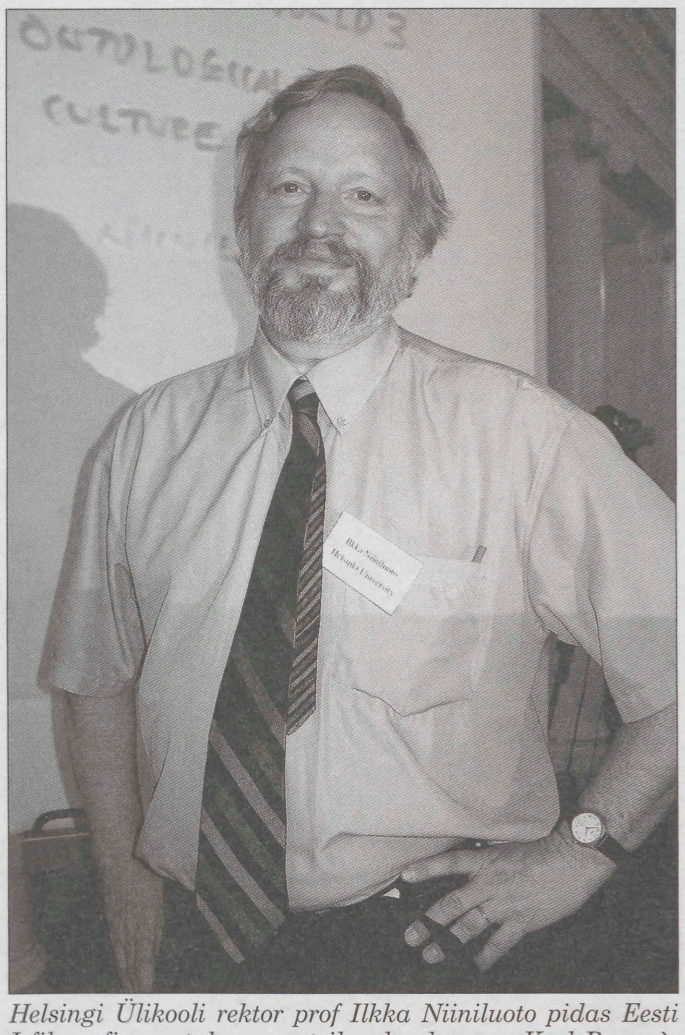

Helsingi Ülikooli rektor prof Ilkka Niiniluoto pidas Eesti I filosoofia aastakonverentsil aulas loengu «Karl Popper`s World 3 as an Ontological Theory of Culture». VARJE SOOTAK

Pean ülikoolile iseloomulikuks doktoriõppe, teadustööl põhineva õppe ning multidistsiplinaarsuse toimimist.

Mida arvate Eesti ülikoolidest?

Olen kuulnud mõningatest probleemidest. Arvame, et Soome 5 miljoni elaniku kohta on meie 20 ülikooli ja 29 rakenduskõrgkooli liiga palju. Teie 50 ülikooli on väga palju. Samas on paljud neist väikesed, kus pole doktoriõpet ega tehta teadustööd. See tähendab, et ei anta teaduslikul uurimistööl põhinevat haridust. Pean ülikoolile iseloomulikuks doktoriõppe, teadustööl põhineva õppe ning multidistsiplinaarsuse (eri teaduskonnad ning erialadevaheline koostöö) toimimist.

Ülikooli alusprintsiip on hariduskasvatus. Humboldtile kuulub idee, et kõrgharidus pole vaid olemasoleva teadmise edasiandmine. Õppejõud peab tegema uurimustööd, õpetamaks tudengeid teaduslikult mõtlema. Näitama, kuidas luuakse uut teadmist, et õpetada tudengit sedasama tegema.

Selgitage lähemalt teaduslikku mõtlemise mõistet.

See on kombinatsioon loovast ning kriitilisest mõtlemisest. Peab tõstatama küsimusi ning küsima miks? mida? kuidas? Kahtlema omaksvõetud, tunnustatud ning stabiilsetes mõtlemisviisides. Olema loov küsimuste esitamisel ja uutes ideedes. Seejärel arendada, analüüsida ning hinnata kriitiliselt oma ideed. Empiirilises teaduses panna hüpotees avalikule proovile, kontrollile, saada sellele kinnitus või siis hüljata see. Filosoofias hindama ideed paljudest vaatenurkadest ning olema avatud dialoogile ja teistele arvamustele.

Aulaloengus ühtaegu kritiseerite ja kaitsete Popperi maailm 3 teooriat. Millised on selle kultuuriteooria eelised?

See on väga huvitav ning vaimustav teooria, milles tuleb teha mõningat filosoofilist puhastustööd ning täpsustusi. Nt mõned osad pole lõpuni välja arendatud jne. Samas on teoorias tervikuna väga head argumendid: eksisteerivad reaalsed kultuuri olemid (entiteedid) ja need on midagi muud, kui lihtsalt füüsilised objektid või meie subjektiivsed teadvusseisundid. Lihtsaim võimalus teooriat kaitsta on väita, et meie keel, milles räägime ja mõtleme, sunnib eeldama selliste olemite olemasolu, nt räägime Sibeliuse seitsmest sümfooniast.

Kuidas on olukord nt soome, eesti keelega?

Selles aspektis pole suurt erinevust. Ühte väidet saab esitada eri keeltes ja jõuda samale järeldusele. Muidugi, kui laused on tõesed. Kui väidame, et Sibelius lõi 7 sümfooniat, võime seda öelda kas eesti või soome keeles. Kui lause on tõene, siis eksisteerivad 7 olemit ehk siis Sibeliuse sümfooniad. Kui keegi väidab, et need 7 sümfooniat pole Popperi maailm 3 olemid, peab ta identifitseerima nt 2. sümfoonia kui materiaalse objekti kuskil ajas ja ruumis.

Kui nt väidame, et Sibeliuse 1. sümfoonia oli hea, siis võib lauset tõlkides selle tähendus jääda tõlkimatuks või muutuda.

See puudutab juba maailm 3 olemite omadusi. Loomulikult on sellistel kultuurilistel olemitel, nagu 2. sümfoonia, ajalugu. Seda kuulatakse, armastatakse, imetletakse jne. Olemitel on väga mitmeid ajaloolisi omadusi. Neid võidakse unustada, need võivad kaduda. Kui nt hävitada kõik sümfooniaga seotud dokumendid, lindistused, partituurid, siis seejärel sümfooniat enam ei eksisteeri.

Kas Teil on olnud TÜ filosoofidega kontakte?

Minu esimene reis Tartusse oli 1980ndatel. Meie filosoofiaõppejõud ja üliõpilased tulid ekskursioonile. Kuna Tartu oli militaartsoonis, siis polnud siia võimalik jääda üle öö. Tulime hommikul ning lahkusime õhtul. 1993 pidasin TÜs loengu, 2001 osalesin osaliselt ka enda korraldatud rahvusvahelisel filosoofiakonverentsil ja oponeerisin Jüri Eintalu doktoritööd. Paljud Tartu filosoofid on külastanud Helsingi Ülikooli. Endla Lõhkivi huvitus minu teadusliku realismi uurimustest, prof Margit Sutropil on tihedad kontaktid meie praktilise filosoofia harust Olli Loukola ning Timo Airaksineniga.

Millised on Helsingi ja Tartu Ülikooli koostööleppe tulemused praegu?

Koostöövõimalust kasutatakse paljudel erialadel. Tihedat koostööd teevad TÜ eesti keele ja kultuuri ning meie soome keele ja kultuuri uurijad. Helsingi Ülikoolis on palju eesti üliõpilasi ning Tartus soome tudengeid.

Paljudel erialadel on tegusad ühisprojektid. Peatun Tartus väga kaunis Tammekannu villas. Külalisteraamatust leidsin pika nimekirja oma ülikooli kolleegidest. Samuti kohtasin neid Tartus jalutades ning Helsingi–Tallinna laeval. Eesti ja Soome teadlaste vahel on palju läbikäimist.

Mida arvate Eesti ülikoolisüsteemist?

Leian, et TÜ professori kindel ametiaeg (5 aastat) on hea. See on vastand Soome süsteemile, kus professorid on nimetatud eluaegsetena. Meil nimetati assistent-õppejõude 3 või 5 aastaks. Seejärel viisime läbi reformi, kus mõned professorid valitakse 5 aastaks. Soovisime rohkem paindlikkust ning soodustada uute erialade tekkimist. Siiski on enamikul professoritest, korralistel professoritel eluaegne amet.

5-aastane ametiaeg võib olla mõnigatel juhtudel väga hea, samas on professoril väga suur vastutus. Eriala arendamine, tudengitele hea hariduse andmine võtab aega. Kui professor pärast viit aastat lahkub ning asemele tuleb muult erialalt keegi teine, võib eriala arendamine olla juhuslik.

Tavaliselt määratakse professor ametisse viieks aastaks ja kui ta on olnud edukas, siis otsustab teaduskond ametikoha püsivaks muutmise. Ajutine amet läheb siis mõnele teisele erialale.

Praegu on teaduskondadel palju võimu ja iseseisvust plaanida oma struktuuri, nimetada ametisse õppejõude ning luua uusi professuure.

Eestis valib professoreid ülikooli nõukogu.

Professorid valib teaduskonna nõukogu. Nõukogu teeb kantslerile ettepaneku professorite ametisse nimetamiseks. Varem nimetas vabariigi president. Nt minu nimetas ametisse president Kekkonen. See oli üks tema viimastest ametissenimetamistest. Loomulikult andis see professorile väga kõrge staatuse.

Tegime muudatuse, et suurendada autonoomsust. Kantslerita ülikoolides sarnaneb süsteem teie omale, st otsustab ülikooli senat.

Kas Soome, sh Helsingi ülikoolis on vanusetsensus?

Tegime just seadusemuudatuse. Eapiirang oli 65 aastat, nüüd on see 68. Vastavalt uuele seadusele võib avalik teenistuja, sh professor, töötada 68. eluaastani. Paljud professorid kasutavad seda võimalust. Pensionile võib minna juba 63-aastaselt ning saada täispensioni.

Täispikk intervjuu www.ut.ee/ajaleht

Ülikooli peahoone vana kartser sai endisaegse ilme

Inge Kukk
kunstimuuseumi direktor

Kartseri seinale maaliti vanade fotode järgi seal kunagi asunud karikatuure, vemmalvärsse, monogramme jm pildikesi, mis hävisid peahoone suures tulekahjus 1965. a.

Vanad ja uued joonistused kartseri seintel. ERGI PROMMIK

19. SAJANDI SALMIKE KARTSERI SEINALT

Kui sa armastad vaikust ja unustust ja argipäeva kärast eemalolemist, siis seisab igal ajal üks vaikne kambrike sinu käsutuses.

Peahoone pööningul asuvas kartseris on juba mitu nädalat töötanud Tartu Kõrgema Kunstikooli restaureerimise eriala 6 üliõpilast koos juhendaja Madis Liplapiga.

Tulekahju järel taastatud kartseri üks sein oli seni jäetud steriilselt valgeks, millel eksponeeriti raamides endisaegseid fotosid. See tekitas visuaalselt väära mulje kartserist kui linnakodaniku mugavast elutoast, aga mitte kui karistuse kandmise kohast. 19. saj üliõpilaskartser on alati pakkunud peahoone külalistele suurt huvi ning kunstimuuseum otsustas hakata järk-järgult taastama kartseri endist ilmet.

Koos kunstikooliga valiti välja motiivid, mida kunstitudengid söe, küünlatahma, guaššvärvidega või seinapinnale kraapides joonistasid. Tudengitele jäi siiski vabadus etteantud joonistusi veidi muuta, järgides samas ajastu stiili ja piltide temaatikat. Omaaegse grafiti tegemine pakkus tulevastele restauraatoritele suurt huvi ning tulemus on rõõmustav, aga ühtlasi ka eristuv säilinud originaalidest.

19. sajandil oli peahoone pööningul 5 kartserit, kuhu mõisteti karistust kandma üliõpilased, kes rikkusid avalikku korda ja ülikooli käitumisreegleid.

Kartseris viibimise aeg võis kesta ühest päevast kolme nädalani. Selle määras prorektor või ülikooli kohus. Kui üliõpilane eriti palju kurja oli teinud, anti talle esimesel ja kolmel viimasel päeval toiduks ainult vett ja leiba. Kõige suurem karistus, mille kõrval kartser tundus vaid pehme karistusena, oli üliõpilase eksmatrikuleerimine. Kuid kartseris viibimine oli pigem auasi igale õigele buršile, kus võis elu üle veidi järele mõelda.

Kartserit saab näha kunstimuuseumi vahendusel ning 30. augustil toimuval peahoone päeval on ametis ka endisaegne ülikooli korravalvur – pedell.

UUDISED

Religioosse kunsti näitus

10. juunil kell 11 avatakse ajaloo muuseumi valges saalis Eesti religioosse kunsti näitus.

Muuseumi projektijuhi Urmet Paloveeri sõnul on püüdnud osalevad kunstnikud vastavalt oma ande laadile väljendada püsivaid eluväärtusi.

Näitus on komplekteeritud kunstnike viimase aja loomingust.

Näha saab Jüri Arraku, Jaan Elkeni, Nikolai Kormašovi, Peeter Mudisti, Tiit Pääsukese jt maale, Naima Neidre, Illimar Pauli, Vive Tolli, Eve Viidalepa, Maara Vindi jt graafikat ning Heino Kivihalli kalligraafiat.

Näitus jääb avatuks 19. augustini.

Käärikul tuleb Metsaülikool

10.–14. augustini toimub Käärikul Metsaülikool.

Mõttevahetuses Eesti jätkusuutlikkuse ja elujõu teemadel osalevad Toomas Hendrik Ilves, Andrus Kivirähk, Rein Kilk, Kadri Liik, Rein Taagepera jpt. Saab ka sportida, rahvalaulu laulda, mõrvamüsteeriumist osa võtta ning lõkke- ja peoõhtuid nautida.

Nelja päeva majutus- ja toitlustusmaks on 1600 kr.

Kiirusta, sest esimesed 50 tudengit saavad terve paketi 400 krooni eest! Koha reserveerimiseks on vaja **20. juuniks** täita registreerimisleht (www.tyye.ee/mu). Info: tel 5397 6971.

Vastuvõtt magistri- ja doktoriõppesse

1. juunil algas TÜs dokumentide vastuvõtt vanasse teadusmagistri- ja kutsemagistriõppesse, doktoriõppesse, õpetajakoolituse päevasesse õppesse ning avatud ülikooli.

Sisseastumiseks tuleb pöörduda vastava teaduskonna dekanaati (filosoofia- ja sotsiaalteaduskonnas osakonda), kolledžisse või õigusinstituuti.

Teadusmagistri- ja kutsemagistriõppesse ning õpetajakoolituse üheaastasele õppekavale toimub vastuvõtt viimast korda.

Antud erialadele on kandideerima oodatud need, kes on õppinud vana, nelja-aastase bakalaureuseõppekava järgi.

Dokumentide vastuvõtt kestab 27. juunini, otsus vastuvõtmise kohta tehakse 15. juuliks.

Bakalaureuseõppesse ning 3+2 magistriõppesse hakatakse dokumente vastu võtma 27. juunist.

Info: www.ut.ee/sisseastumine, tel 737 5625 (päevane õpe), tel 737 5201 (avatud ülikool).

Karjääritalituse peaspetsialistiks

TÜ võtab õppe- ja üliõpilasosakonda tööle karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse peaspetsialisti, kelle ülesanne on talituse juhtimine ja arendamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **13. juunil** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).

Info: tel 737 5844, www.ut.ee/konkurss.

ÕNNITLEME

Prof Peeter Saari 60

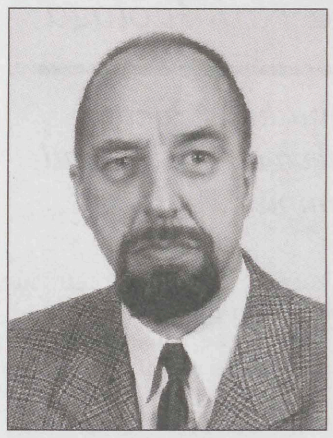

Kui ütlen Peeter Saari, siis meenuvad mulle kolm sõnapaari: õpetlane ja õppejõud, visionäär ja ühiskonnategelane, nõudlikkus ja tolerantsus, mis kõik kajastavad lühidalt tema olemust.

Peeter Saari sügavat huvi meie füüsikalise maailma vastu sai rahuldada ainult selle maailma teaduslik uurimine. Nõudlikkus enda vastu, töökus ja suur anne tegid oma töö ning avastused tahkisefüüsika ja optika alal ei jäänud tulemata. Tulid ka rahvusvaheline tunnustus ja kodumaine akadeemikutiitel.

Peeter Saari ei ole kade mees. Tal on loomuomane vajadus oma mõtteid teistega jagada. Aga kuna tema mõtted on originaalsed ja teadmised sügavad, siis saab seda vajadust kõige paremini rahuldada ainult kõige raskemates tingimustes – tudengeid õpetades ja õpetlaseteele suunates. Nõudlikkuse ja tolerantsuse mõistlik sümbioos noorte kolleegide suhtes on Saarist teinud ühe ihaldatavama juhendaja. Seega on Saari professoriamet füüsikaosakonnas tema õpetlasetee igati loogiline jätk.

Peeter Saari ei ole silmaklappidega mees. Tal jätkub teravat pilku ka inimühiskonna jaoks. Tema probleemartiklid ühiskonna arengu kohta on alati huvitavad ja originaalset vaatekohta väljendavad. Veelgi enam, tal jätkub ka visiooni, tahet ja tarmu püüda ühiskonda ümber korraldada, saavutamaks mõistlikumat süsteemi. Olgu siinkohal vaid mainitud, et Eesti praegune teaduskorraldus, sh grandisüsteem, on paljuski Peeter Saari vormitud.

Kolleegide nimel soovin TÜ Füüsikumi juhatuse esimehele akad prof Peeter Saarile teravat pilku, kindlat kätt ja edu ka edaspidiseks!

Risto Tammelo,
füüsikaosakonna juhataja

FOTOTEENUSED

Kõik, kes soovivad jäädvustada oma struktuuriüksuse huvitavaid sündmusi, mis täiendaksid ka ülikooli fotoarhiivi, pöördugu foto- ja videotalituse juhataja Ove Maidla poole (ove.maidla@ut.ee).

HEADE MÕTETE TERRASS

3. juunil kell 19 avatakse ülikooli kohviku

Heade Mõtete Terrass

Avamispeol astuvad üles: terrassil Tanel Aavakivi ja Karl Laanekask, rõdusaalis Tõnis Mägi, I korruse saalis jazz-DJ.
Terrassil kehtib nii II korruse *a la carte* menüü, kohviku kiirmenüü kui ka kokteilikaart.

TUDENGITE KERGEJÕUSTIKU MV

Alanud on registreerumine 8. juunil kell 15 peetavatele üliõpilaste kergejõustiku meistrivõistlustele.
TÜ staadionil toimuvatel võistlustel toimub ka kõrgkoolidevaheline arvestus.
Info ja registreerumine www.easl.ee, tel 733 3233.

UT TEATAB

UT ilmub sel semestril veel 10. ja 17. juunil.
17. juuni topeltnumbris on põhiliselt lõpetajate nimed.

Toimetus

TÄPSUSTUS

24. märtsi UT loo «Tehnoloogia ja e-hariduse konverents» pildi autor on Tapio Schrey.

ÕNNITLEME

60

Erika Kärner, lektor – 5. juuni

35

Iiris Kahn, keemik – 7. juuni

30

Urmas Nõmmik, lektor – 7. juuni

25

Eva Liivak, turundusspetsialist – 6. juuni

Anna Golubeva, õpetaja – 7. juuni

Triin Pajur, esindaja Tallinnas – 7. juuni

Merle Ojasalu, spetsialist – 8. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TEATED

Üürile anda tudengikorterid. Müügi- ja üüripakkumised ka õppejõududele. Võtame müüki ja aitame leida kinnisvarale ostjat või üürnikku.
Info: tel 552 3880, www.kinnisvaraq.ee.

KAITSMISED

6. juunil kaitsevad KH aud 430 keemia osakonna magistritöid:
kl 11.45 **Gary Urb** «Atmosfäärsed saasteained ja õhu kvaliteet Tallinna näitel». Juhendaja prof dr Uve Kirso, KBFI. Oponent Tiia-Ene Parts, PhD;
kl 13 **Indrek Tulp** «Lahustuvuste määramine kasutades kvantitatiivseid struktuuromadus sõltuvusi ja põhikomponentide analüüsi». Juhendaja Uko Maran, PhD. Oponent Tarmo Tamm, PhD;
kl 14.30 **Marko Lätt** «Titaankarbiidi kloreerimine oksüdeerivas keskkonnas: mikropoorse süsiniku süntees ja omadused». Juhendajad Alar Jänes, PhD ja Jaan Leis, PhD. Oponent Gunnar Nurk, PhD.

6. juunil kaitsevad geograafia instituudis magistritöid:
kl 9.15 **Tanel Tamm** geoinformaatikas ja kartograafias «Riigimetsa takseerandmete kasutamine Eesti metsade kaugseires tehisõppe rakenduse abil». Juhendaja v-teadur Kalle Remm. Oponent Urmas Peterson, PhD;
kl 11.15 **Tambet Kikas** geoinformaatikas ja kartograafias «Automaatne valglate ja vooluveekogude leidmine Saaremaa ja Muhu DEM mudelilt». Juhendaja prof Tõnu Oja. Oponent v-teadur Ain Kull;
kl 13.15 **Alar Teemusk** keskkonnatehnoloogias «Murukatuse temperatuuri reguleerimise ja vee kinnipidamise võime Eesti kliimatingimustes». Juhendaja prof Ülo Mander. Oponent v-teadur Valdo Kuusemets;
kl 15 **Antti Tooming** keskkonnatehnoloogias «Kergkruusatäitega hübriidse heitveepuhastus-pinnasfiltri puhastusefektiivsus Paistu Põhikooli pinnasfiltri näitel». Juhendajad prof Ülo Mander, Tõnu Mauring, PhD. Oponent v-teadur Ain Kull;
kl 16.30 **Signe Alama** maastikuökoloogias ja keskkonnakaitses «Puuliigi ja mulla koosmõju kuuse-, männi- ja kaseseemikute arengule ja risosfääriprotsessidele katsetingimustes». Juhendaja v-teadur Krista Lõhmus. Oponent v-teadur Jane Frey.

6. juunil kaitsevad magistritöid botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218:
kl 15.15 **Triin Suvi** «Ectomycorrhizal fungal diversity of birch in Tagamõisa wooded meadow and the adjacent forest». Juhendaja prof Urmas Kõljalg. Oponent v-teadur Mari Moora;
kl 17.15 **Triin Kollist** «Ozone-induced cell death and stomatal responses in Arabidopsis thaliana ecotypes and mutants». Juhendaja teadur Hannes Kollist. Oponent dots Ülo Niinemets.

7. juunil kaitsevad magistritöid ja -projekte psühholoogia osakonnas Tiigi 78-127:
kl 9 **Aire Raidvee** «Kaksik-kalddualse skaleerimise ja Rasch'i analüüsi rakendamine Raven'i maatriksite andmetele». Juhendajad prof Jüri Allik, PhD ja Aavo Luuk, knd (psühhol). Oponent dots Liina-Mai Tooding, knd (filos);
kl 9.45 **Merle Nurmoja** «Sisendatavus küsitlemisel, isiksusomadused ja näo morfoloogilis-tunnuslikud karakteristikud». Juhendaja prof Talis Bachmann, PhD. Oponent prof Jüri Allik, PhD;
kl 10.30 **Kristjan Kask** «Etaloni mõju laste isikukirjendustele». Juhendaja prof Tiia Tulviste, PhD. Oponent prof Talis Bachmann, PhD;
kl 11.15 **Rene Mõttus** «Vaimse võimekuse seosed isiksuseomaduste struktuuri, variatiivsuse ja mõõtmisega». Juhendajad prof Jüri Allik, PhD ja Helle Pullmann, MSc. Oponent dots Olev Must, ped-knd;
kl 12.30 **Astra Schults** «Laste hinnangud erinevate sotsiaalsete reeglite rikkumisele: otsustusi mõjutavad tegurid». Juhendaja prof Tiia Tulviste, PhD. Oponent Eve Kikas, PhD;
kl 13.15 **Vaike Kumari** «Hindamisvahendite komplekti koostamine ja katsetamine algklassiõpilaste verbaalse mõtlemise ja mälu hindamiseks», koolipsühhol mag-projekt. Juhendaja prof Eve Kikas, PhD. Oponent Mairi Männamaa, MSc;
kl 14 **Inger Polt** «Eesti üldhariduskoolide viiendate, seitsmendate ja üheksandate klasside õpilaste suhtlemisärevus, -valmidus ja suhtlemiskompetentsus» koolipsühhol mag-projekt. Juhendaja prof Tiia Tulviste, PhD. Oponent Kristiina Tropp, MSc.

7. juunil kl 15 kaitseb Biomeedikumi suures auditooriumis teadusmagistri kraadi biomeditsiini erialal **Kaido Kurrikoff** «CCK2 retseptori geneetiline väljalülitamine vähendab mehaanilist tundlikkust ja pärsib hüperalgeesia teket närvikahjustusega hiirtel». Juhendajad prof Eero Vasar ja v-teadur Sulev Kõks. Oponent dots Paavo Pokk.

7. juunil kaitsevad eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas ph aud 139 magistritöid:
kl 16.15 **Mari Bogatkin** «Värvinimed ungari keeles. Põhinimed, nende struktuur ja kujunemine». Juhendajad dots Tõnu Seilenthal ja Urmas Sutrop, PhD. Oponent prof Ago Künnap;
kl 17 **Pille Penjam** «tulema-verbi leksikaalsest ja grammatilisest kasutusest ning modaalse funktsiooni kujunemisest eesti kirjakeeles 17.–20. sajandil». Juhendaja dots Külli Habicht. Oponent Ilona Tragel, PhD;
kl 17.45 **Pärtel Lippus** «Võru afrikaadi ja eesti standardkeele /ts/-ühendi akustiline analüüs». Juhendaja prof Karl Pajusalu. Oponent prof Jaan Ross;
kl 18.30 **Laivi Org** «Võru palatalisatsiooni akustikast». Juhendaja prof Karl Pajusalu. Oponent dots Ellen Niit;
kl 19.15 **Olga Gerassimenko** «Infokäsitluspartiklid ahah/axa, jah/∂a, mhmh/мхмх ja nii/мак eesti ja vene telefonikõnedes». Juhendajad Tiit Hennoste, MA ja Leelo Keevallik, PhD. Oponent Krista Strandson, MA.

8. juunil kaitsevad molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 magistritöid:
kl 9 **Mari Ojarand** «Erinevatelt papilloomiviiruste URR järjestustelt lähtuv replikatsioon HeLa rakkudes» viroloogias. Juhendaja Ene Ustav, PhD. Oponent prof Maido Remm, PhD;
kl 10 **Kristina Mäemets** «Rakulise valgu Brd4 mõju BPV-1 E2 valgu funktsioonidele viiruse elutsüklis» molekulaarbioloogias. Juhendajad Aare Abroi, PhD ja Meelis Kadaja, MSc. Oponent Silja Kuusk, MSc;
kl 12 **Vladimir Vimberg** «Peptiidide poolt vahendatud makroliidiresistentsus» molekulaardiagnostikas. Juhendaja Tanel Tenson, PhD. Oponent Urmas Saarma, PhD;
kl 14 **Siim Pauklin** «Tuumorsupressor ARF ja ATM/ATR kinaaside komplementaarne roll apoptoosi indutseerumises vastusena onkogeensele stressile» rakubioloogias. Juhendaja Arnold Kristjuhan, PhD. Oponent Reet Kurg, PhD;
kl 15 **Kristel Vabrit** «Võimalikud seosed tsütokiinide interleukiin 20 ja interleukiin 24 geenide polümorfismide ja naastulise psoriaasi kujunemise vahel» molekulaardiagnostikas. Juhendaja dots Ants Kurg, PhD. Oponent Gunnar Tasa, PhD;
kl 16 **Monika Karmin** «Inimese mitokondriaalse DNA fülogeneesipuu harude sisestruktuuri ja fülogeograafilise leviku analüüs Indias haplogrupi R näitel» molekulaardiagnostikas. Juhendaja Ene Metspalu, biol-kand. Oponent Tarmo Annilo, PhD;
kl 17 **Kairit Tints** «Semliki Forest viiruse mittestruktuurse valgu nsP1 palmitüleerimis-defektsete mutantide funktsionaal-struktuurne iseloomustamine» molekulaardiagnostikas. Juhendaja erak prof Andres Merits, PhD. Oponent Rein Sikut.

8. juunil kaitsevad majandusteaduskonnas aud B202 MA töid:
kl 11 **Jaan Aps** «Keskkonnakulude arvesse võtmise probleemid Eesti põlevkivielektri tootmise näitel». Juhendajad prof Jüri Sepp ja teadur Andres Võrk. Oponendid: Tiit Kallaste, PhD ja teadur Kairi Andresson, MA;
kl 12 **Raigo Ernits** «Ettevõtluse areng Eesti monofunktsionaalsetes tööstusasulates siirdeperioodil». Juhendajad prof Jüri Sepp ja dr Garri Raagmaa. Oponendid: Erik Terk, knd ja lektor Eve Parts, MA;
kl 12 aud B201 **Krister Tamm** «Kaubagruppide juhtimise kasutamine AS A. Le Coq Tartu Õlletehase ja jaekaubandusettevõtte x näitel». Juhendaja v-teadur Ele Reiljan. Oponendid: lektor Tiiu Ohvril, MSc (EPMÜ) ja dots Aino Siimon;
kl 13 **Rasmus Kattai** «Neoklassikalisel sünteesil põhinev eesti majanduse makromudel». Juhendajad teadur Andres Võrk ja v-teadur Ele Reiljan. Oponendid Raoul Lättemäe, MA ja külalislektor Karsten Staehr, PhD.

9. juunil kaitsevad molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 magistritöid:
kl 9 **Dmitri Lubenets** «*Saccharomyces cerevisiae* helikaasi Hmi1 mitokondriaalse transpordi uurimine *in vivo*» transgeenses tehnoloogias. Juhendaja prof Juhan Sedman, knd-biol. Oponent dots Tiina Alamäe, biol-knd;
kl 10 **Kaida Koppel** «Rakku penetreeruvate peptiidide internaliseerumise efektiivsus, transpordivõime ja võimalikud mehhanismid» rakubioloogias. Juhendaja Margus Pooga, PhD. Oponent Ivar Ilves, PhD;
kl 11 **Kristjan Välk** «Mitteväikserakulise kopsuvähi diferentsiaalselt ekspresseeruvate geenide analüüs cDNA mikrokiipidel» molekulaardiagnostikas. Juhendajad dots Ants Kurg, PhD; prof Andres Metspalu, biol-knd. Oponent Sulev Kõks, PhD;
kl 12 **Pirjo Spuul** «Semliki Forest viiruse replikaasi valgu nsP1 seondumispeptiidi olulisus» viroloogias. Juhendaja erak prof Andres Merits, PhD. Oponent Lilian Kadaja-Saarepuu, PhD;
kl 14 **Külli Kübar** «Eestikeelse kõnesünteesi kasutatavus bioloogiaalaste tekstide edastamisel nägemispuuetega õpilastele» bioloogia didaktikas. Juhendaja dots Tago Sarapuu, biol-knd. Oponent emeriitprof Leo Võhandu, TTÜ;
kl 15 **Eero Talts** «Ribuloos-1,5-bisfosfaadi karboksülaasi-oksügenaasi aktiivsus tubakas ja selle seos Fotosüsteem I hulgaga» taimefüsioloogias. Juhendaja uurija-prof Agu Laisk, biol-dr. Oponent Priit Väljamäe, PhD;
kl 16 **Hela Help** «Y-kromosoomi penta- ja heksanukleotiidsete korduste otsimine ja nende rakendamine fülogeneetilistes uuringutes» molekulaarbioloogias. Juhendaja Toomas Kivisild, PhD. Oponent Urmas Saarma, PhD;
kl 17 **Kalle Kipper** «*Trichoderma reesei* tsellobiohüdrolaas Cel7A protsessiivsus tselluloosi hüdrolüüsil». biokeemias. Juhendaja Priit Väljamäe, PhD. Oponent prof Ago Rinken.

9. juunil kaitsevad Biomeedikumis aud 1024 rahvatervishoiu magistritöid:
kl 10 **Sigrid Vorobjov** «Ravijärgimus juhuslikustatud hormoonasendusravi uuringus». Juhendaja prof Mati Rahu. Oponent Toomas Marandi, med-dr;
kl 11 **Oleg Novikov** «Kaitseväeteenistuse mõju ajateenijate tervisele». Juhendaja prof Raul-Allan Kiivet. Oponent prof Jaak Maaroos;
kl 12 **Eleri Lapsaniit** «Väikelaste infektsioonhaiguste ambulatoorne ravi antibiootikumidega». Juhendaja prof Raul-Allan Kiivet. Oponent dr Toomas Marandi;
kl 13 **Svetlana Rudenko** «Antibiootikumresistentsus Eestist isoleeritud haigustekitajatel». Juhendajad dots Tõnis Karki ja v-assistent Argo Soon. Oponent dr Küllike Birk;
kl 14 **Merike Sisask** «Suitsidaalsus ühiskonnas ning suitsiidikatse sotsiaal-demograafilised, meditsiinilised ja psüühilised mõjurid». Juhendaja prof Airi Värnik. Oponent Lembit Mehilane, MD PhD;
kl 15 **Kaire Vals** «Haiguskoormuse tõttu kaotatud eluaastad Eestis». Juhendaja prof Raul-Allan Kiivet. Oponent dots Krista Fischer.

10. juunil kaitsevad molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 magistritöid:
kl 9 **Jana Eensalu** «Y-kromosoomi haplogruppide E ja R1b fülogeograafia» molekulaardiagnostikas. Juhendajad Maere Reidla, biol-knd; Toomas Kivisild, PhD. Oponent Katrin Kaldma, MSc;
kl 10 **Liina Nagirnaja** «Inimese luteiniseeriva hormooni ja kooriongonadotropiini beeta-subühiku geeniperekond: struktuur ja potentsiaalne seotus korduvate spontaanabortidega» molekulaardiagnostikas. Juhendajad erak prof Maris Laan, PhD. Oponent Gunnar Tasa, PhD;
kl 11 **Alina Sumerina** «Raku kromosoomi integreerunud HPV-18 järjestustelt algava DNA amplifikatsiooniga seotud HPV-18 E6/E7 onkogeenide ekspressiooni analüüs HeLa rakkudes» viroloogias. Juhendaja Ene Ustav, PhD. Oponent Lilian Kadaja-Saarepuu, PhD;
kl 12 **Triinu Siibak** «Antibiootikumide klooramfenikool ja erütromütsiin mõju ribosoomide assambleerumisele eubakteris *Escherichia coli*» molekulaarbioloogias. Juhendaja prof Jaanus Remme, PhD. Oponent Rita Hõrak, PhD;
kl 14 **Kai Virumäe** «tRNA 3´-CCA rollist translatsioonil ja aminohappe rollist aminoatsüül-tRNA selektsioonil» molekulaarbioloogias. Juhendaja prof Jaanus Remme, PhD. Oponent Aksel Soosaar, PhD;
kl 15 **Arto Pulk** «Escherichia coli 16S rRNA positsioonid, mis mängivad olulist rolli 70S ribosoomi assotsiatsioonis» molekulaarbioloogias. Juhendaja prof Jaanus Remme, PhD. Oponent Tanel Tenson, PhD.

10. juunil kl 14.25 kaitseb ph 307 **Roland Karo** usuteaduskonna magistritööd «Neuroteoloogia: Newberg-d'Aquili hüpotees teoloogi vaatevinklist». Juhendaja dr Anne Kull. Oponendid mag Jaan Kivistik ja dr Andres Soosaar.

10. juunil kl 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis meditsiinidoktori kraadi **Külli Kingo** teemal «Interleukiin-10 perekonna tsütokiinide geenide polümorfismide seosed naastulise psoriaasiga». Juhendajad prof Helgi Silm ja prof Eero Vasar. Oponent dots Leena Koulu (Turu Ülikool).

10. juunil kaitsevad Euroopa õpingute magistriõppe magistriprojekte Lossi 3-306:
kl 10 **Maret Põder** «Euroopa Liidu abiprogrammide tulemuslikkus uute töökohtade loomisel Eesti maapiirkondades SAPARD näitel». Juhendaja Raul Eamets, PhD. Oponent Garri Raagmaa, PhD;
kl 10.45 **Martin Medar** «Tööturupoliitika Euroopa Liidu tööhõivestrateegia kontekstis». Juhendaja Raul Eamets, PhD. Oponent Liina Kulu, MA;
kl 11.30 **Merje Kulikov** «Õiguspärase ootuse printsiip Euroopa Ühenduste ja Eesti õiguskorras. Juhendaja Kristi Land, dr iur. Oponent Ene Andresen, LLM;
kl 12.15 **Lauri Kuusing** «The Convention on the Future of Europe – Project of Participatory Democracy or an Elitist one?» Juhendajad Viljar Veebel, MA, Julia Laffranque, dr iur Oponent Piret Ehin, PhD;
kl 13 **Rünno Lass** «Euroopa Liidu liikmesriikide ja Eesti sotsiaalho olekandepoliitika ja -süsteemide võrdlev analüüs.» Juhendaja Liina Kulu, MA. Oponent Margit Sarv, MA, MPhil.

TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUS

JUUNI 2005 / TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUSE INFOLEHT

AUDITOORIUM

HEAD LUGEJAD,

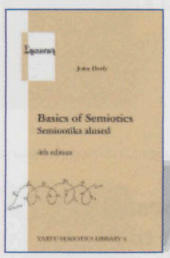

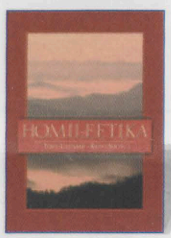

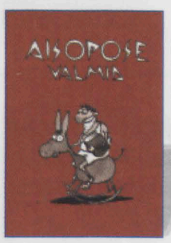

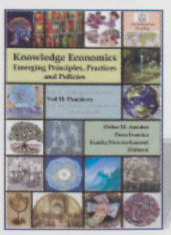

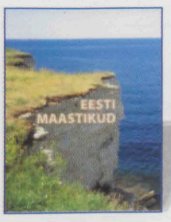

seekordne Auditoorium on küll eelmistest lakoonilisem, kuid samas märkimisväärselt infomahukam. Järgnevalt leiate TÜ Kirjastuse hetkel pakkuda olevate raamatute täieliku ülevaate. Raamatud on leitavad nii suurematest raamatupoodidest kui tellitavad meie veebist www.tyk.ee siintoodud hindadega. Kuna valdav osa meie väljaandeid on üpris spetsiifilised ja väikesetiraažilised, ei jõua info neist massimeediasse kuigi sageli. Seetõttu soovitame Teil jälgida TÜK veebi, kus leiate lisaks juba ilmunud raamatute lühitutvustustele eelinfo ka peatselt ilmuvate raamatute kohta. Tartu Ülikooli tegevushaarde laienemine, teadustöö intensiivistumine ja rahvusvahelistumine kajastub otseselt ka tema kirjastuse väljaannetes. Lisaks 40 regulaarsele sariväljaandele (millest pooled on võõrkeelsed ja rahvusvahelise levikuga) ilmub meie vahendusel ülikooli õppejõududelt aastas ca 100 kõige erinevamate valdkondade raamatut, õppevahendit või monograafiat. Eelöeldu kinnituseks nimetame järgnevalt mõned peatselt ilmuvad raamatud.

Hetkel on meie värskeimaks raamatuks TÜ geograafia instituudi teadurite koostatud mahukas teatmeteos **Eesti maastikud** (koostaja Ivar Arold, 450 lk, kirjastuse hind 350 kr). Semiootikuid rõõmustab kindlasti kohe ilmuv John Deely **Basics of Semiotics** neljas väljaanne koos eestikeelse paralleeltekstiga (toimetaja Kalevi Kull, 570 lk). Laiemale sihtrühmale peaks olema huvipakkuv juuni lõpus ilmuv, õpetliku sisuga **Aisopose valmid** (tõlkija Kaarina Rein, joonistused Urmas Nemvalts). Majanduse valdkonnast on ilmumas TÜ külalisprofessori Piero Formica osalusel koostatud 1000 leheküljeline kogumik **Knowledge Economics**. Suve jooksul ilmuvad ka Tõnu Lehtsaare ja Kaido Soomi koostatud **Homileetika** ning Tiina Mullamaa **Rootsi keele õpik**. Eestikeelsete filosoofiaõpikute valikut täiendab augustis ilmuv Woffi An Introduction to Political Philosophy **Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse** (tõlkija Tiiu Hallap, toimetaja Triin Kaalep).

Ilusat suve soovides
Auditoorium

TÜ KIRJASTUSE RAAMATU TOP-5

Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis
Einike Pilli, Larissa Jõgi, Tiia Ristolainen
450 lk, 150 kr

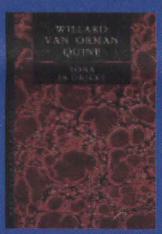

Sõna ja objekt
Tõlkinud Anto Unt, toimetanud Jaan Kangilaski
442 lk, 120 kr

Suhtlemisoskustest õpetamisel ja juhtimisel
Heiki Krips
167 lk, 90 kr

Soome ja soomlased
Toimetanud Maarja Lõhmus ja Eero Medijainen
364 lk, 150 kr

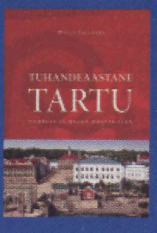

Tuhandeaastane Tartu. Nooruse ja heade mõtete linn
Malle Salupere
119 lk.

ILMUNUD RAAMATUD

Morgensterni Seltsi kogumik
Koostanud Ivo Volt
176 lk, 70 kr

Pärimus ja tõlgendus
Koostanud Tiiu Jaago
258 lk, 35 kr

TÜ kehakultuuri teaduskond 75
Koostanud Valter Lenk ja Atko-Meeme Viru
386 lk, 50 kr

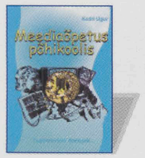

Meediaõpetus põhikoolis
Kadri Ugur
77 lk, 60 kr

Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis
Einike Pilli, Larissa Jõgi, Tiia Ristolainen
450 lk, 150 kr

Tuhandeaastane Tartu
Malle Salupere
120 lk, 85 kr
Pakume ka vene- ja saksakeelset versiooni!

Eurooplaseks saamine
Tiit Hennoste
320 lk, 40 kr

Pragmapoeetika
Arne Merilai
238 lk, 70 kr

Avangard
Leonhard Lapin
288 lk, 55 kr

Verbum Great Omnia
Koostanud Sulev Uus, Peeter Vihalemm, Anu Pallas
195 lk, 90 kr

Elu ja psühholoogia
Konstantin Ramul, toimetanud Jüri Allik
390 lk, 100 kr

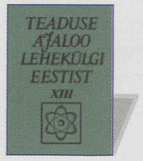

Teaduse ajaloo lehekülgi Eestist XIII
Koostanud Ivar Piir
215 lk, 45 kr

Mälu kui kultuuritegur
Koostanud Ene Kõresaar ja Terje Anepaio
250 lk, 50 kr

Teaduspraktika tahud ja toed
Talis Bachmann
378 lk, 90 kr

Excel ettevõtte majanduslike seoste analüüsil ja lahendamisel
Anu Reiljan, Merike Kaseorg, Oliver Lukason
134 lk, 65 kr

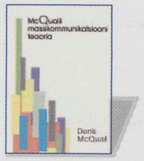

McQuaili massikommunikatsiooni teooria
Toimetanud Katrin Kern, Anu Pallas, Peeter Vihalemm
496 lk, 90 kr

Psühholoogia gümnaasiumile
Jüri Allik, Maie Kreegipuu, Anu Realo jt
280 lk, 115 kr

Vastuoluline meditsiin
Vello Salupere
106 lk, 30 kr

Eesti-türgi-eesti vestmik
Hagani Gayibli
225 lk, 75 kr

Tragöödialeksikon
Anne Lill, Ivo Volt
354 lk, 200 kr

Ajajuhtimine
Aino Siimon
132 lk, 50 kr

USA ajakirjandus: kõmukuningatest meediamagnaatideni
Priit Pullerits
206 lk, 120 kr

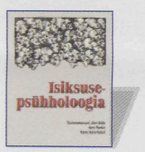

Isiksuse psühholoogia
Jüri Allik, Anu Realo, Kenn Konstabel
355 lk, 175 kr

Eetika meditsiini argipäevas
Dietrich von Engelhardt, toimetanud Andres Soosaar
340 lk, 30 kr

Eesti ja eestlased teiste rahvuste peeglis
Koostanud Anu Realo, Aune Valk
263 lk, 90 kr

Soome ja soomlased
Toimetanud Maarja Lõhmus ja Eero Medijainen
364 lk, 150 kr

Majandus-informaatika
Vambola Leping, Merike Kaseorg
162 lk, 25 kr

Psühhoanalüütiline arengukäsitlus 0 – 20 eluaastani
Karin Mangs, Barbo Martell, tölkinud Tiina Mullamaa
479 lk, 75 kr

Suhtlemisoskustest õpetamisel ja juhtimisel
Heiki Krips
167 lk, 90 kr

Eesti keele sõnatuletus
Reet Kasik
202 lk, 60 kr

Eesti ja eestlased võrdlevas perspektiivis
Koostanud Aune Valk
270 lk, 90 kr

Sõna ja objekt
Tölkinud Anto Unt, toimetanud Jaan Kangilaski
442 lk, 120 kr

Organisatsiooni-õpetus
Aino Siimon
223 lk, 100 kr

Kõnearendus
Karl Karlep
349 lk, 75 kr

Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kirik ja Nõukogude riik 1944-1949
Riho Altnurme
320 lk, 80 kr

Kuutunnel
Vallo Nuust
300 lk, 30 kr

Maailmakeele otsinguil
Aleksandr Dulitshenko
189 lk, 45 kr

Arktika nomaadid šamanismi ja kristluse vahel
Laur Vallikivi
178 lk, 70 kr

Eesti elavik 21. sajandi algul
Toimetanud Veronika Kalmus, Marju Lauristin, Pille Pruulmann - Vengerfeldt
400 lk, 90 kr

Studia in Honorem
Kalle Kasemaa
377 lk, 100 kr

Psühhonoomia juriidilises kontekstis
Talis Bachmann
158 lk, 50 kr

TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUS **Auditoorium** ilmub viis korda aastas. **Tiraaž** 2000 eks. • **Väljaandja:** Tartu Ülikooli Kirjastus OÜ
Vastutav väljaandja: Vaiko Tigane • Kaastööd, kommentaarid ja arvamused palume saata: tyk@ut.ee või Tiigi 78 Tartu 50410

VÕÕR-KEELSED RAAMATUD

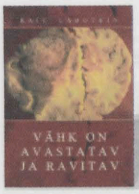

Vähk on avastatav ja ravitav
Rait Labotkin
267 lk, 130 kr

Sissejuhatus rahvusvahelisse õigusse
Renè Värk
286 lk, 120 kr

Lapse ja tema mõtlemise arendamine
Peep Leppik
75 lk, 50 kr

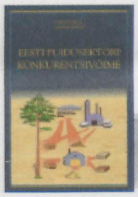

Eesti puidusektori konkurentsivõime
Koostanud Urmas Varblane
367 lk, 100 kr

Ingeri elud ja lood
Riina Neivelt
180 lk, 80 kr

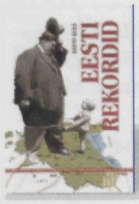

Eesti rekordid
Heino Kees
263 lk, 25 kr

Ekstrapolatiivne kirjutamine
Jaak Tomberg
108 lk , 60 kr

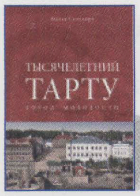

Tuhandeaastane Tartu
(venekeelne)
85 kr

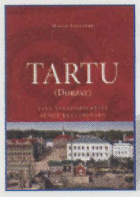

Tuhandeaastane Tartu
(saksakeelne)
85 kr
Sügisel ilmub ka inglis-keelsena.

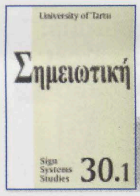

Sign Systems Studies 30
Peeter Torop, Mihhail Lotman, Kalevi Kull
386 lk, 70 kr

Interlitteraria 6 – 9
Toimetanud Jüri Talvet
350 – 450 lk,
50 – 120 kr

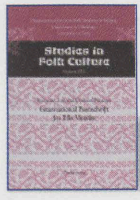

Studies in Folk Culture III
Toimetanud Ene Kõresaar ja Art Leete
328 lk, 85 kr

She who remembers survives
Koostanud Tiina Kirss, Ene Kõresaar, Marju Lauristin
346 lk, 55 kr

Slavjanskije literaturnõe mikrojazõki I, II
Aleksandr Dulitshenko
350 lk, 100 kr

Puškinskije tštenija v Tartu
TÜ vene ja slaavi filoloogia osakond
426 lk, 80 kr

Slavica Tartuensia V, VI
Aleksandr Dulitshenko
340 – 430 lk, 70 – 80 kr

Kratkii spravotšnik po kontrastivnoi grammatike estonskovo i russkovo jazõkov
Irina Külmoja jt
140 lk, 30 kr

Kaiserliche Universität Dorpat Academia Gustaviana
Toimetanud Reet Mägi ja Wolfgang Drechsler
230lk, 175 kr

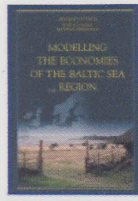

Modelling the economies of the Baltic Sea region
Tiiu Paas
308 lk, 200 kr

Baltic Media in Transition
Koostanud Peeter Vihalemm
304 lk, 80 kr

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

10. juuni 2005

NR. 23 (2223)

www.ut.ee/ajaleht

Miks peab muutma ülikoolis akadeemiliste konkursside korraldust?

Ivar-Igor Saarniit
akadeemiline sekretär

1. septembrist 2004 kuni 16. maini 2005 kuulutati Tartu Ülikoolis välja 308 konkurssi õppejõudude ja teadustöötajate ametikohtadele. Kandideerimisdokumendid esitas 321 inimest.

Valida enam kui ühe kandidaadi seast sai 25 korral (8% juhtudest). Üks kandidaat oli 272 korral. Ühtki kandidaati ei olnud ja ametikoht jäi seetõttu tühjaks 11 korral.

174 korral kandideeris ka ametikoha senine täitja. Ehkki kõik konkursid ei ole veel lõppenud, võib väita, et sellisel juhul on tegu nn tagasivalimisega, sest peaaegu alati valitakse ametikoha senine täitja. Erandiks on seni vaid ühe assistendi valimine, sest kohta täitnud õppejõud võttis dokumendid tagasi. Ühel korral unustas ametikoha senine täitja dokumendid õigel ajal esitada ja koht jäi konkursi korras täitmata.

Ülejäänud 133 ametikohta loodi enamasti vahetult enne konkursi väljakuulutamist. Neist 41 ametikohta loodi selleks, et kedagi edutada. Konkursi võitja on sellisel juhul tavaliselt teada. Kaks uut ametikohta loodi aga selleks, et viia õppejõud madalamale kohale.

Akadeemilised ametikohad võistluseta

Vabadele professori- ja dotsendikohtadele oli soovijaid veidi enam kui kohti (18 kandidaati 13 professorikohale ja 23 kandidaati 17 dotsendikohale). Lektori, assistendi, õpetaja ametikohtadele konkurss praktiliselt puudus. Teadurite ja vanemteadurite puhul oli soovijaid vabadest kohtadest vähem ning 6 kohta 44st jäi hoopis täitmata. Seega, võistlust akadeemiliste ametikohtade pärast ei ole.

Professorid Vallo Tillmann (alumises reas vasakult esimene), Andres Kasekamp, Tiia Tulviste, Jaan Eha ja Art Leete on mõned nendest õppejõududest, kes konkureerisid valimisel ühe või mitme kandidaadiga ja võitsid. MONTAAŽ: ERGI PROMMIK

Olukord ei üllata. Eesti inimressurss on väike, kõik potentsiaalsed tegijad on ülikoolis teada. Nad on peaaegu eranditeta ülikooli enda kasvandikud, neil hoitakse silma peal ja püütakse ülikooliga siduda juba õpingute ajal. Ning on selge, et nii väikses keeleruumis olukorda põhimõtteliselt muuta ei ole võimalik.

Kas kehtiv valimissüsteem on sellisel juhul kõige mõistlikum? On inimesi, kes on süsteemiga rahul. Sest kõik vähegi sobivad kandidaadid osutuvad ju valituks ning edutamiste arv näitab, et edukas akadeemiline karjäär ei tohiks kättesaamatu olla.

Oluline ei ole see, mitu kandidaati on ühele vabale kohale, vaid see, et ülikoolis leiaksid koha parimad.

Siiski osutan kahele probleemile, mis selgelt viitavad vajadusele kehtivat süsteemi muuta.

Kandidaat väljastpoolt ülikooli

Et ülikooliseadus kohustab korralisi õppejõude ametisse võtma avaliku konkursi kaudu, võivad kandidaadid tulla (ja mõnikord tulevadki) ka väljastpoolt ülikooli. Ja ehkki selliseid tulijaid on äärmiselt vähe (käesoleval õppeaastal mitte üle kümne), peavad konkursitingimused olema kõigile osalistele võrdsed. Seetõttu tuleb ka ülikoolist pärit kandidaatidesse suhtuda nii, nagu tuleksid nad väljastpoolt. Näiteks me ei saa nõuda üliõpilaste hinnangut kandidaatide kohta, sest kandidaadil väljastpoolt ülikooli ei ole seda hinnangut kusagilt võtta.

Tulemus – õppejõu või teadustöötaja töö sisuline analüüs, mis konkursi puudumise tingimustes oleks nii vajalik, on asendunud kandidaadi pädevuse (enamasti üpris formaalse) hindamisega teaduspublikatsioonide alusel.

Koha peab saama parim kandidaat

Meie akadeemilise struktuuri ülesehituse aluseks on õppetoolidele toetuv saksa mudel. Selle mudeli üks olulisi põhimõtteid on nn *Hausberufungsverbot*, mis tähendab, et professori vabale kohale ei saa kandideerida sama ülikooli töötajad.

Me tunneme heameelt, kui professori kohale on mitu võrdselt tugevat kandidaati. See näitab ju vastava teadusvaldkonna tugevust.

Kuid me ei mõtle selle peale, et meil ei tule professorikandidaadid mitte väljastpoolt ülikooli, vaid enamasti just ülikooli seest. Mis tähendab, et konkursi tulemuseks võib olla ühe hea teadlase edutamine professoriks ja teise hea, kuid kaotusest pettunud teadlase lahkumine ülikoolist mujale. Kuid akadeemilise personali ametissevõtmisel peab meie eesmärk olema sama, mille oleme seadnud üliõpilaste vastuvõtul – oluline ei ole see, mitu kandidaati on ühele vabale kohale, vaid see, et ülikoolis leiaksid koha parimad.

SAMAL TEEMAL

Jaak Aaviksoo «Akadeemiline karjäär Tartu Ülikoolis», UT nr 21, 27. mai 2005

TÄNA LEHES

Intervjuu
prof Jüri Allikuga
LK 3

Akadeemilise kirjutamise õppepäev
LK 2

Magistri- ja doktoriõppest
LK 2

Viis aastat tagasi valmis Lossi 24 maja teine korrus. Avatud ülikool kolis ühe katuse alla.

UUDISED

TÜ delegatsioon Tours'i Ülikoolis

9. ja 10. juunil külastavad rektor Jaak Aaviksoo, filosoofiateaduskonna dekaan Birute Klaas ja rahvusvahelise koostöö juht Sirje Üprus Tours'i François Rabelais' Ülikooli Prantsusmaal.

Kavas on kohtumised ja koostöövõimaluste arutelud mitmes teaduskonnas ning ekskursioonid teaduslaboritesse.

Rektor Jaak Aaviksoo ja Tours'i ülikooli rektor Michel Lussault kirjutavad alla ka kahe ülikooli vahelisele partnerluslepingule.

Esinduslik Tours'i ülikooli delegatsioon külastas Tartu Ülikooli käesoleva aasta veebruaris.

UT toimetus annab teada

Tuleval reedel, 17. juunil ilmub õppeaasta viimane Universitas Tartuensis.

See on 8-leheküljeline ja sisaldab põhiliselt lõpetajate nimesid.

Palume kõigil, kes soovivad viimases numbris veel lühilugusid ja uudiseid avaldada, saata need toimetusse ilmtingimata esmaspäeva, 13. juuni hommikuks.

Kuna ajaleht on 8-leheküljeline ning lõpetajaid on varasemast rohkem, algab küljendamine juba teisipäeval.

Viimaseid teateid saame vastu võtta veel kolmapäeval, 15. juunil.

Uue õppeaasta esimene UT ilmub reedel, 26. augustil.

Aulaloengu pidas prof Alex K. Müller

8. juunil pidas Tartu Ülikoolis füüsika aasta tähtsündmusena Nobeli preemia laureaati prof Alex K. Müller (pildil) aulaloengu «The Development of Superconductivity Research in Oxides».

Nobeli preemia pälvis ta 1987 keraamiliste materjalide ülijuhtivuse avastamise eest.

Prof Ain Heinaru valiti Coimbra grupi juhatusse

Liina Jürgen

2. juunil valiti teadusprorektor prof Ain Heinaru Coimbra grupi üldkogu istungil juhatuse liikmeks.

Rektor prof Jaak Aaviksoo sõnul on teadusprorektor Heinaru valimine ajaloolisi ja tunnustatud teadusülikoole ühendava Coimbra grupi juhatuse liikmeks oluline tunnustus Tartu Ülikooli teadustegevusele.

«37 Euroopa mõjukaima ülikooli juhi otsus koguneda tuleva aasta mais Tartus on meile olulisem kui 1000 kohalikku akrediteerimist – see tähendab muu hulgas ka seda, et TÜ diplomit nähes lihtsalt rohkem küsimusi ei küsitagi,» märkis Aaviksoo.

Euroopas on Coimbra grupp aastate jooksul pälvinud austusväärse staatuse ning kujunenud oluliseks diskussioonipartneriks ka Euroopa Komisjonile.

Coimbra grupi liikmed on vanimad ja hinnatuimad ülikoolid Cambridge ja Oxford (Inglismaa), Lyon (Prantsusmaa), Leuven (Belgia), Barcelona (Hispaania), aga ka maailma vanim ülikool, 1088 asutatud Bologna (Itaalia).

Balti riikidest kuulub Coimbra Grupi ridadesse ainukesena Tartu Ülikool. Vastav kutse laekus ülikoolile 2002. a lõpus, liitumine toimus 2003. a veebruaris.

Üldkogul otsustati ka, et järgmise aasta üldkogu toimub esmakordselt Tartus, kuhu on oodata 36 Euroopa juhtiva ülikooli rektorit.

Ela-Heigi Martis sai Tartu linna medali

Viljar Rääsk
linnavalitsuse pressiesindaja
Varje Sootak

8. juunil andis linnapea Laine Jänes Toomkiriku vaateplatvormide avamisel Tartu medali ülikooli ajaloo muuseumi endisele direktorile Ela-Heigi Martisele (pildil).

Ülikooli ajaloo muuseum asutati 1976. Martis juhtis seda 1979. aastast 2004. a sügiseni.

«Ela-Heigi Martis on ülikooli ajaloo muuseumi üks asutajaid. Ta ehitas üles muuseumi uued ekspositsioonid, kui muuseum kolis peahoonest Toomele,» ütles linnapea Laine Jänes.

«Martis on olnud toomkiriku tornide konserveerimise eestvedaja,» lausus Tartu Ülikooli Muuseumide juhatuse esimees Reet Mägi.

Martise juhtimisel on muuseumist kujunenud üks Tartu teaduse ja kultuurikeskuseid ning turismimagneteid.

Praegu töötab Martis TÜ ajaloo komisjoni projektijuhina.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas rangem õppekorraldus aitab ülikooli õigel ajal lõpetada?

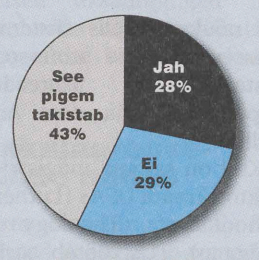

Vastajaid: 425

Uus küsimus:
Kas vajad akadeemilise kirjutamise õpetamist?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Üliõpilasesindus kutsub debatile

13. juunil kell 18 korraldab üliõpilasesindus ph aud 102 debati «Tudengi hääl maksab ehk milleks meile õpetamise ja ainekursuste hindamine».

Sügisel muutub oluliselt õpetamise ja ainekursuste hindamise korraldus: hinnatakse kõiki kursusi, hindamine toimub ÕISis ja on kõigile kohustuslik, hindamise tulemused avalikustatakse ÕISis ja hindamise tulemuste alusel hakatakse välja andma aasta õppejõu auhinda.

Üliõpilase arvamus hakkab rohkem maksma. Aga kuidas see meeldib õppejõududele? Aga miks see on kohustuslik? Tule küsi oma küsimus! Tule avalda arvamust enne, kui sügis on käes! Ja siis on juba hilja.

Hispaaniakeelne kirjandusseminar

Täna lõpeb uues keeltemajas rahvusvaheline kahepäevane seminar «Linn – kirjandus – modernsus».

Ettekandeid pidasid kirjandusõppejõud ja -üliõpilased Kielist, Tartust, Bilbaost ja Santiago de Compostelast. Seminari juhatasid sisse Kieli Ülikooli prof Javier Gómez-Montero ja TÜ prof Jüri Talvet.

Seminari korraldasid TÜ maailmakirjanduse õppetool ja Kieli Ülikooli hispaania kirjanduse õppetool.

Riho Altnurme valiti professoriks

TÜ nõukogu valis kirikuloo professoriks vanemteadur Riho Altnurme (pildil).

Altnurme lõpetas TÜ ajaloo eriala 1994, 1997 kaitses teoloogiamagistri kraadi ja 2000 doktorikraadi. Töötanud peale TÜ ka Eesti Humanitaarinstituudis, Usuteaduse Instituudis, Tartu Teoloogia Akadeemias. Erakor vanemteadur aastast 2001, vanemteadur 2003. Dekaani kt alates aastast 2003.

Altnurme on Eesti Kirikuloo Seltsi asutajaid ja esimees.

Peamised uurimisvaldkonnad on kirikud, riik ja ühiskond Eestis 20. saj II poolel, teoloogia ajalugu Eestis ning kirikuloo metodoloogia ja historiograafia.

Anne Kull valiti professoriks

TÜ nõukogu valis süstemaatilise usuteaduse professoriks süstemaatilise usuteaduse õppetooli hoidja dots Anne Kulli.

Kull on saanud magistri- ja doktorikraadi USAs (Lutheran School of Theology at Chigago). TÜs töötab aastast 2000, dotsendina 2003. Ta on asutanud ja juhib TÜs teaduse ja religiooni kolleegiumi.

Peamised uurimisvaldkonnad on teadus ja religioon ning kaasaegne teoloogia.

Referent Külli Keerus hoiab käes eetikakeskuses asuvat ingliskeelset akadeemilise kirjutamise käsiraamatut. Eestikeelset õppematerjali valmistab ette dr Tiina Kirss. AIJA SAKOVA

Kuidas õpetada hästi ja ausalt kirjutama?

Tiina Kirss
Toronto Ülikooli
külalisõppejõud

2. juunil korraldas eetikakeskus õppepäeva akadeemilise kirjutamise teemal, millest võttis osa 40 õppejõudu ja üliõpilast.

Mida pidada silmas teadusliku artikli kirjutamisel? Millised on sellega kaasnevad ohud? Kuidas alustada akadeemilise kirjutamise juhendamisega küllalt varakult, et juba bakalaureuse ja magistri tasemel mõtleks ja kirjutaks üliõpilane veenvalt, selgelt, kriitiliselt ja efektiivselt?

Seminar akadeemilisest kirjutamisest

Huvi akadeemilise kirjutamisega seotud probleemide vastu väljendus artikli autori 2004/2005. õa eetikakeskuse juures peetud kursuses «Akadeemilise kirjutamise hädaohud». Kui sügissemestril võttis kursusest osa kümmekond magistranti, doktoranti ja juhendajat, siis kevadsemestril kasvas osavõtjate arv mitmekordseks, kaasates ka bakalaureusetaseme üliõpilasi. Õpikoja stiilis vahendati praktilisi oskusi: viitamist, tsiteerimist, konspekteerimist, akadeemilist stiili ja retoorikat. Sügiseks on artikli autoril koostamisel õppematerjal, mida saab kasutada nii käsiraamatuna kui ka elektrooniliselt.

Õppepäeval arutati, kuidas juurutada akadeemilise kirjutamise õpetamist TÜ õppekavades, juhendamispraktikas ja lisanõustamisel.

Teaduslikkus ei seisne ainult vormistamises

Õppepäeva juhatas sisse eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop. Ettekannetega esinesid emeriitprof Rein Taagepera ja artikli autor. Sutrop märkis, et loomevargus on üks tõsisemaid ja hiilivamaid hädaohte teadusmaailmas. Ning vahetegemine «oma» ja «teiste» ideede vahel puudutab juba esimese kursuse üliõpilast tema esimeses kursuseessees.

Kahes ettekandes toonitas artikli autor, et akadeemilise kirjutamise õpetamine ei piirdu mitte korrektse vormistamise ega keeletoimetamisega. Hälbed kirjutamises näitavad kriitilise mõtlemise raskusi. Tihti refereeritakse seal, kus tuleks analüüsida, näidatakse liigset kuulekust, kui tuleks julgelt väita ja väidelda, ei tajuta lünki ega targutusi oma mõttearenduses.

Rein Taagepera jagas kuulajatega oma pikka Irvine'i California Ülikooli kogemust.

Pärastlõunases poodiumidiskussioonis osalesid peale akadeemilise kirjutamise kursustel osalenud üliõpilaste ja juhendajate ka õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar ja õppeosakonna juhataja dr Aune Valk.

Diskussioonis sõnastati mitu olulist akadeemiliselt korrektselt kirjutama õppimise põhitõde. Kirjutama õpetamine tähendab kõigepealt mõtlema õpetamist. See on eeltingimus, millele ehk tihti ei mõeldagi. Süsteemne ja analüüsiv mõtlemine, küsimuste küsimise oskus ja allikakriitiline lugemine on korrektse teadusliku teksti loomisel põhilised eeldused. Analüüsioskust saab tudengitele artikli autori sõnul kõige paremini õpetada just näitlikke analüüse loengus korduvalt ette modelleerides.

Sõnastati mitmed olulised probleemid

Aune Valk nimetas akadeemilise kirjutamise juurutamise võimalustena koolituste pakkumist juhendajatele ja kirjutamiskeskuse kui nõuandla loomist. Tõnu Lehtsaar nentis, et ülikoolis tunnistatakse küll, et korrektsete teadulike tekstide kirjutamisega on probleeme. Kuid õppejõud on sealjuures väga visad tõdema, et vahel võib selle põhjus seisneda ka õppemetoodika puudulikkuses. Suurte teadmistepagasiga professor ei pruugi alati olla hea õppejõud.

Samuti ei tähenda teadmiste omamine iseenesestmõistetavalt seda, et teatakse, kuidas üliõpilasi ja kraadiõppureid juhendada.

Elavad ja julged arvamusavaldused näitasid, et diskussioon akadeemilise kirjutamise vallas jätkub nii seminarist osavõtjate vahel kui ka õppekavade kujundamisel.

KONKURSS

Eesti TA teadusauhinnad üliõpilastele

Eesti Teaduste Akadeemia annab 2005. a paremate üliõpilastööde autoritele kuni 20 auhinda (á 2500–5000 kr).

Osaleda võivad Eesti ülikoolide üliõpilased ja eesti päritoluga üliõpilased välismaa ülikoolides, kes töö esitamisel jätkavad ülikoolis diplomi-, bakalaureuse- või magistriõppes või on lõpetanud need 1. sept 2004 – 31. aug 2005.

Esitada võib õpingute ajal lõpetatud ning vormistatud teadustöid, samuti nende tööde tulemuste põhjal avaldatud teaduspublikatsioone, milles üliõpilane on ainus või esimene autor. Tööd võivad olla vormistatud ka diplomi-, bakalaureuse- või magistritööna.

Vastu võetakse töid (köidetult), mille koos isikliku kirjaliku avalduse ja vajalike isikuandmetega (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumber, e-post) esitavad või postiga saadavad tööde autorid ise. Lisada juhendaja kirjalik arvamus. Võõrkeelne töö peab sisaldama ka eestikeelset pealkirja ja lühikokkuvõtet.

Töid võetakse vastu **30. septembrini** aadressil: Eesti TA, Kohtu 6, 10130 Tallinn.

Uus ja vana magistrantuur ja doktorantuur

Aune Valk
õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja

Eelmisel nädalal vastu võetud Eesti Vabariigi valitsuse määrus kvalifikatsioonide vastavusest on tekitanud vastakaid arvamusi.

Üks äärmuslikke näiteid oli esmaspäeval, 5. juunil Postimehes TÜ magistrandi Marko Lepiku arvamus. Olukorras, kus paljud tunnevad muret doktorikraadist madalama teaduskraadi kadumise pärast, on see üllatav.

Pigem eelisseisund

Marko Lepikule ja tema võimalikele mõttekaaslastele vastuseks nii palju, et vanal magistrikraadil on jätkuvalt suur väärtus. Peamiseks neist võimalus teha teadustööd ka enne doktorikraadi omandamist: teaduri tööks on vaja teaduskraadi (st vana magister või doktor). Nn vanadel magistritel on ka oluline edumaa konkureerimisel doktorantuuri.

Kui nad suudavad ja soovivad selle kiiremini läbida, siis ei takista neid miski, pigem oleks see positiivne. Doktorikraadi võib kaitsta ka kahe aastaga, kui vajalikud õpingud läbitud ja doktoritöö valmis.

Ministeeriumile oleks otsus nad automaatselt nt teisele aastale viia ja seega doktoriõppeks ette nähtud vahendeid kokku hoida, kindlasti pigem meeldinud. Aga olukorras, kus alla 20% lõpetab doktoriõppe nominaalajaga, ei oleks see väga mõistlik.

Doktorikraadi devalveerimise otsusest, millele Marko Lepik viitab, kuulen ma esimest korda.

Seega on nn vanadele magistritele antud (riigi kulul) pigem eelisseisund ja võimalus kauem õppida, kui et nad ära unustatud ja neist mööda hiilitud.

Uuest vastuvõtust

Segadust on ka edasiõppimise võimaluste ümber. Milleks on kellel õigus ja kes saab mida riigi raha eest õppida?

4+2 süsteemi magistriõppesse (ja õpetajakoolituse aastale) saab kandideerida bakalaureusekraadiga, rakenduskõrgharidusdiplomiga, diplomiõppe diplomiga, nõukogudeaegse spetsialistidiplomiga. Sel aastal on nendel astmetel õppimiseks viimane võimalus.

3+2 süsteemi magistriõppesse saab kandideerida sama süsteemi bakalaureusekraadi, rakenduskõrgharidusdiplomi ja diplomiõppe diplomiga. Kandideerida saab ka vana bakalaureusekraadi ja nõukogudeaegse spetsialistidiplomiga (mis on sisuliselt vastavad uuele magistrikraadile ja seejuures tekib küsimus, kas on mõtet uuesti samal tasemel õppida). Seejuures sel aastal erandkorras ka riigieelarvelistele kohtadele, ehkki seejuures eelistatakse uusi bakalaureusi.

Doktoriõppesse saavad kandideerida vanad magistrid, uued magistrid (ehkki neid on väga üksikuid) ja niipea, kui valitsuse määrus kvalifikatsioonide vastavusest jõustub (kolm päeva peale Riigiteatajas avaldamist), ka vanad bakalaureused. Kas see juhtub enne vastuvõtuperioodi lõppu, on raske ennustada. Kindlasti saavad nad sinna kandideerida järgmisel aastal.

Ja alati on võimalik minna tööle ning kui huvi ja vajadused selginenud, tulla tagasi, et õppida edasi.

Tauno Kangro, Wojciech Wróblewski, Laine Jänes, Aadu Must ja Tõnu Lehtsaar mälestustahvli avamisel. VARJE SOOTAK

Peahoone sai Stefan Batory bareljeefi

Eile paigaldati peahoone Jakobi tänava poolsele seinale Poola kuningale Stefan Batoryle ning TÜs õppinud poolakatele pühendatud mälestustahvel (pildil).

Tahvli autor on skulptor Tauno Kangro.

Osalesid Poola suursaadik Wojciech Wróblewski, Tartu linnapea Laine Jänes, linnavolikogu esimees Aadu Must jt.

Poola kuningas Stefan Batory asutas 1583 Tartus Jesuiitide Kolleegiumi, andis linnale õiguse kasutada punavalget lippu ning kinkis arvukalt muid privileege.

Batory sõdis aastatel 1579–1582 Moskvaga Liivimaa pärast ja oli sõjas võidukas.

Pärast mälestustahvli tseremooniat avasid Poola suursaadik Wojciech Wróblewski ja prorektor Tõnu Lehtsaar raamatukogus näituse «Poola teaduslik raamat. Lublini ülikoolide ja Poola TA väljaanded».

Välja on pandud on üle 300 poola- ja ingliskeelse raamatu, sh teaduslikud eriväljaanded, kirjandusteoste kommenteeritud väljaanded jm.

Raamatud on Poola suursaatkonna kingitus TÜle, millega pannakse alus Poola kogule.

Psühholoogia on demokraatliku elukorralduse paratamatu osa

Intervjuu eksperimentaalpsühholoogia professori Jüri Allikuga

Aija Sakova

Psühholoogia osakonna juhataja, SA Eesti Teadusfondi nõukogu esimees prof Jüri Allik tegeleb taju uurimise kõrval ka isiksuse psühholoogiaga. Nelja viimase aasta uurimistulemuste eest sotsiaalteaduste valdkonnas pälvis ta Eesti Vabariigi teaduspreemia.

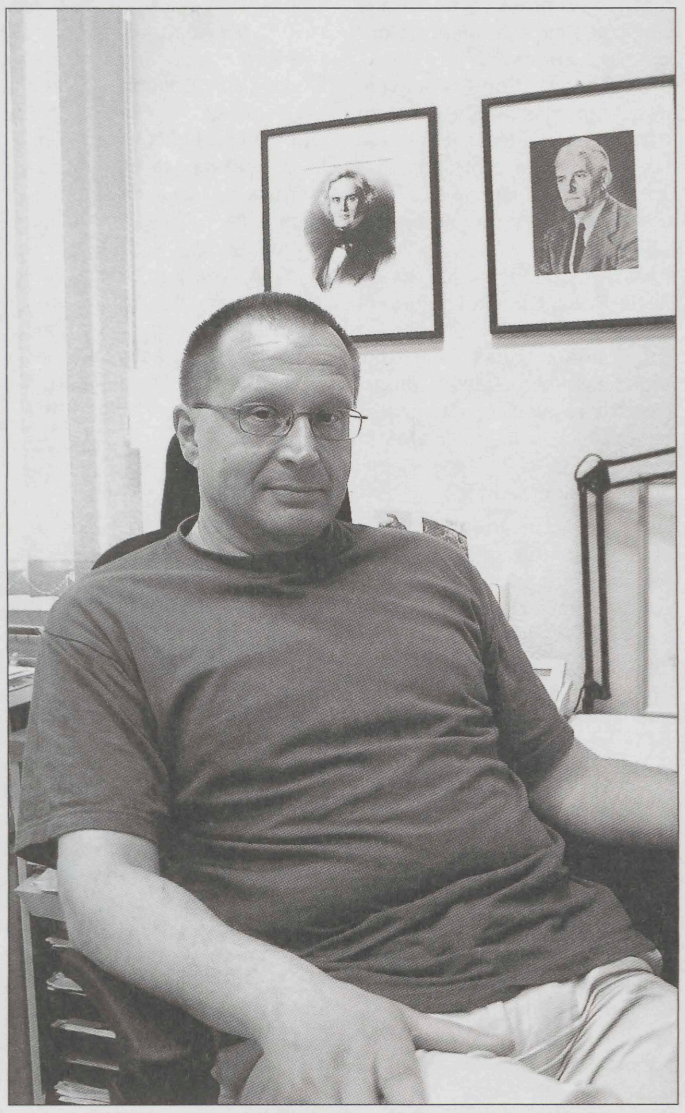

Jüri Allikul on hea võimalus teha koostööd kõrvaltoas asuva Jaanus Harroga, kes on aju neurokeemiliste protsesside asjatundja. AIJA SAKOVA

Kuidas võiks defineerida isiksuse psühholoogiat?

Isiksuse all mõeldakse inimese (või ka looma) püsivat kalduvust teatud kindlal viisil mõelda, tunda või käituda. Mõni inimene on näiteks enamiku ajast kurvameelne, samal ajal kui teisel on pidev kalduvus naerda ja lõbusalt lobiseda. Mõni on kõigis seltskondades jutukas, teine teeb harva suu lahti.

Isiksusepsühholoogia uuribki selliseid inimese püsivaid seadumusi ja kalduvusi.

Millised on isiksusepsühholoogia olulisemad arengud?

See valdkond on viimase kümmekonna aastaga jõudsalt edasi liikunud ja on jõudmas seisu, kus just hakkab huvitavaks minema.

Üks põhjus on kindlasti piisavalt suurte isiksuseandmebaaside tekkimine. Tänu sellele sai esimest korda võimalikuks uurida, kuidas isiksuse omadused jaotuvad geograafiliselt. Umbes nii, nagu võib vaadata näiteks sademete või aasta keskmiste temperatuuride geograafilist jaotust.

Kuigi olemasolev isiksuse kaart on veel väga lünklik, võib selle põhjal juba ütelda, et isiksuse omaduste jaotus pole kaugeltki juhuslik, vaid selles on kindel seaduspära. Kõige suurem kontrast on ühelt poolt Euroopas ja Põhja-Ameerikas elavate inimeste ja teiselt poolt Aafrikas ja Aasias elavate rahvaste vahel.

Seda vastandust oli seni raske avastada, kuna kultuuri ja elukoha poolt põhjustatud erinevused isiksuse omadustes on väga väikesed. Tõenäosus, et kaks sama keele- ja kultuuritaustaga inimest oleksid oma isiksuse omaduste poolest sarnasemad kahest suvalisest maakera punktist valitud inimestest, on üsna väike.

Nii et isiksuse omadused ei olegi ainult kultuurist tingitud?

Tundub, et isiksuse omadused on organismi bioloogilised omadused, mida inimesed pärivad oma vanematelt ja saavad neid üsna vähe oma elu jooksul muuta. See on üsna tavatu seisukoht, kuna enamik uurijaid, nagu ka igapäevane intuitsioon, arvab, et kultuur ja kasvatus on peamised tegurid, mis mõjutavad isiksuse kujunemist.

Kui kunagi õnnestub täpselt ja vastuvaidlematult dokumenteerida kultuuri ja elusündmuste mõju isiksuse omaduste kujunemisele (seni usaldusväärsed tõendused puuduvad), siis on see kindlasti suhteliselt haruldane erand.

Isiksuse omadused on organismi bioloogilised omadused, mida inimesed pärivad oma vanematelt ja saavad neid üsna vähe oma elu jooksul muuta.

Teie uurimused põhinevad empiirilisel ainesel? Kuidas inimesi uurite?

Tänapäeva isiksusepsühholoogia lähtub eeldusest, et inimene on arukas olevus, kes oskab oma iseloomu omadusi üsna täpselt analüüsida ja kirjeldada. Seepärast pakuvadki isiksuse küsimustikud piisavalt adekvaatset informatsiooni.

Näiteks Helle Pullmanni eestvedamisel oleme mõõtnud ligikaudu 6000 eesti koolilapse vaimseid võimeid ja isiksuseomadusi. Peale praktilise vajaduse luua koolilaste hindamiseks usaldusväärsed psühholoogilised mõõdikud, võimaldab kogutud andmestik lahendada ka põhimõttelisi küsimusi, millele seni vastus puudub.

Tegin hiljuti intervjuu prof Jaanus Harroga emotsioonide uurimisest. Mis on Teie uuringutest saadava teadmise erinevus?

Ma ei arva, et bioloogiliste ja traditsioonilisemate psühholoogia meetoditega saadud teadmine oleks väga erinev. Muidugi on olemas teadmisi, mida ilma bioloogiliste või geneetiliste mehhanismide uurimiseta pole võimalik saada. Mõned psühholoogide seletused on aga sedavõrd peenendatud, et olemasolev teadmine alusmehhanismidest on liiga pealiskaudne nende kinnitamiseks või kummutamiseks. Isiksus ja emotsioonid pärinevad aga üsna organismi sügavusest ja tihti polegi muud võimalust teadasaamiseks, kui püüda ajus toimuvaid protsesse lahti muukida.

Pole ilmselt juhus, et kaks kõige tuntumat eesti psühholoogi Endel Tulving ja Jaak Panksepp tegelevad võrdselt palju psühholoogia ja neuroteadustega, püüdes mõlemal viisil teada saada, mis toimub inimese ajus. Mul on väga vedanud, et ma oma kõrvaltoast võin praktiliselt igal ajal leida Jaanus Harro, kes on aju ja seal toimuvate neurokeemiliste protsesside väljapaistev asjatundja. Meil on mitu ühisprojekti, milles suudame teineteise teadmisi ja oskusi kenasti täiendada.

Kui küsida provokatiivselt: kas isiksuse psühholoogia parem mõistmine aitab jõuda parema ühiskonnani?

Psühholoogia peamine dilemma on alati olnud see, kas valitsejatele võib usaldada psühholoogilist teadmist, mida on põhimõtteliselt võimalik kurjasti ära kasutada. Õnneks on enamik diktatuure näinud psühholoogias eelkõige ohtu, mitte rahvaga manipuleerimise tööriista.

Kui vaadata maailmakaardile, siis torkab silma, et psühholoogia on eelkõige levinud arenenud ja demokraatlikes riikides. See seos on sedavõrd tugev, et võib isegi öelda, et psühholoogia on demokraatliku elukorralduse paratamatu osa. Kuna sellest paremat ühiskonna vormi pole veel leiutatud, siis on ka isiksusepsühholoogia osa parimast võimalikust maailmast.

Täispikk intervjuu www.ut.ee/ajaleht

Möödunud õppeaasta olümpiaadihooaeg

Raili Vilt
TÜ teaduskooli metoodik

26. mail tehti ülikoolis kokkuvõtteid möödunud olümpiaadihooajast.

Haridus- ja teadusministeeriumi ning TÜ vahelise lepingu kohaselt vastutas ülikool sel aastal 12 olümpiaadi korraldamise eest.

Lõppvoorud toimusid veebruarist maini ja neis osales kokku 850 õpilast. Eelnenud voorudest võttis osa 9250 õpilast.

Võitsid vähesed, aga kindlasti said kõik uusi teadmisi, kogemusi. Kõik see innustab neid just selle alaga edasi tegelema ka tulevikus.

Õpilasi valmistati ette nii kohalikeks kui ka rahvusvahelisteks võistlusteks.

Edukalt esineti Balti informaatika- ning keemiaolümpiaadil, rahvusvahelisel filosoofiaolümpiaadil ning ELi loodusteaduste olümpiaadil. Suvel seisavad ees rahvusvahelised võistlused matemaatikas, füüsikas, keemias, informaatikas, bioloogias ja lingvistikas.

Olümpiaadidega seonduvaid probleeme arutati ühisel kollokviumil maakondade esindajate ja koostööpartneritega haridus- ja teadusministeeriumist, ülikoolist, Junior Achievementist jm.

Andekate koolinoorte õpetajad vajaksid suuremat abi ülikoolidelt nii olümpiaadide sisulisel ettevalmistamisel kui ka täienduskoolitust andekuspedagoogika ja -psühholoogia alal.

Suur tänu matemaatika-informaatika-, füüsika-keemia-, bioloogia-geograafia- ja filosoofiateaduskonna õppejõududele ja üliõpilastele, kes aitasid korraldada ja juhendada koolinoorte ettevalmistust rahvusvahelisteks võistlusteks!

Eesti olümpiaadid: www.ttkool.ut.ee/olympiaadid.

Akadeemiline spordiklubi paneb hooajale punkti botaanikaaias

Sigrid Sõerunurk

15. juunil lõpetab MTÜ Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi pidulikult oma hooaja botaanikaaias.

Koosviibimise avab rektor ja spordinõukogu esimees prof Jaak Aaviksoo.

Spordiklubi juhatuse esimees Riho Illak teeb ülevaate möödunud hooajast ning tänab koos rektoriga sponsoreid ja koostööpartnereid, kellele antakse üle kingitused, tänukirjad ja aastaraamatud.

Sõnavõttudega esinevad ka Tartu linnapea Laine Jänes, Eesti Olümpiakomitee president Mart Siimann ja kehakultuuriteaduskonna dekaan prof Vahur Ööpik.

Hooaja lõpetamisele on kutsutud spordiklubi sportlased, treenerid, toetajad ja koostööpartnerid, ülikooli spordinõukogu jt.

Spordiklubi juhatuse liikme Harry Lembergi sõnul oli hooaeg edukas, sest sportlased esinesid hästi nii Eesti kui ka rahvusvahelistel võistlustel. «Taavi Peetre ja Tarmo Jallai käisid Ateena olümpial,» tõi Lemberg näite, kuid lisas, et alati saab paremini ning iga aastaga püüab spordiklubi sportlastele üha paremaid võistlus- ja kehakultuuriteaduskonnale kaasaegsemaid õppe- ja teadustöö tingimusi pakkuda.

Tarmo Jallai ja Taavi Peetre. PM/SCANPIX

Esinevad Merike Sula fitnesskavaga ja TÜ/Rocki tantsutüdrukud. Taustaks kõlavad kitarri- ja süntesaatorihelid.

UUDISED

Tartu jätkab ühiselamute toetamist

Linnavalitsus otsustas sõlmida lepingud TÜ ja EPMÜga, et toetada 2006–2010 igal aastal 2,3 miljoni krooniga TÜ ning 0,7 miljoni krooniga EPMÜ ühiselamute ehitamist ja renoveerimist.

Linn on ülikoolide ühiselamuprogramme toetanud samas ulatuses juba viimasel viiel aastal.

Raamatukogus näitus «Ajalooline Tartu»

Eile TÜ Raamatukogus avatud näitus «Ajalooline Tartu» tutvustab sajanditetagust Tartut muinasajast 19. sajandini.

Välja on pandud arvukate Tartu uurijate publikatsioonid ja linna plaanid.

Näituse koostasid raamatukogu töötajad Kersti Taal ja Tiiu Täpsi ning kujundas kunstnik Maarika Tang.

Näitus saab teoks tänu Tartu Linnavalitsuse hansakomisjoni toetusele ning jääb avatuks novembrini.

Metsaülikool Käärikul

10.–14. augustini toimub Käärikul Metsaülikool.

Mõttevahetuses Eesti jätkusuutlikkuse ja elujõu teemadel osalevad Toomas Hendrik Ilves, Andrus Kivirähk, Rein Kilk, Kadri Liik, Rein Taagepera jpt. Saab ka sportida, rahvalaulu laulda, mõrvamüsteeriumist osa võtta ning lõkke- ja peoõhtuid nautida.

Nelja päeva majutus- ja toitlustusmaks on 1600 kr.

Kiiruta, sest esimesed 50 tudengit saavad terve paketi 400 krooni eest! Selleks on vaja **20. juuniks** täita registreerimisleht www.tyye.ee/mu. Info: tel 5397 6971.

Üliõpilase maalinäitus raamatukogus

2. juunil avati TÜ Raamatukogus usuteaduskonna üliõpilase Maryo Shljaiterise maalinäitus.

Autori sõnul on tegemist maalidest ja kollaažidest koosneva ekspositsiooniga, mis painutavad TÜ Raamatukogu aegruumi ning eksitavad möödakõndivaid tudengeid ja külastajaid tulevikuhõngulise minevikuga või vastupidi.

Näitus jääb avatuks juuni lõpuni.

Projekt «Raamatukogu kallistus»

15. juunil kell 16 toimub raamatukogu ees suur grupikalliüritus nimega «Kallista mind». Üliõpilasesinduse haridus- ja sotsiaaltoimkonna esimehe Keit Fomotškini sõnul on see jätkuüritus sügis- ja kevadpäevade ajal Raekoja platsil toimunud samalaadsele ettevõtmisele.

«Tahame maandada viimased eksamipinged ning kuulutada ühise kallistusega lõppenuks kevadise eksamiperioodi.»

Bakalaureusetööde näitus

Tartu Kunstimuuseumi Kivisilla pildigaleriis on avatud TÜ 2005. a maalikunsti eriala bakalaureuseõppe nelja lõpetaja tööde näitus.

Neli bakalaureusetööd on eksponeeritud ka Tartu Kunstimajas.

LÕPUAKTUSED

Neljapäev, 16. juuni

12 sotsiaalteaduskond TÜ aulas
16 bioloogia-geograafiateaduskond TÜ aulas

Reede, 17. juuni

12 õigusteaduskond TÜ aulas
12 Pärnu kolledž Pärnu kontserdimajas
16 Türi kolledž kolledži aulas
16 usuteaduskond TÜ aulas

Esmaspäev, 20. juuni

12 filosoofiateaduskond TÜ aulas
15 kehakultuuriteaduskond TÜ aulas
17 haridusteaduskond TÜ aulas

Teisipäev, 21. juuni

12 majandusteaduskond TÜ aulas
15 õigusinstituut Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis (3-a BA)
16 matemaatika-informaatikateaduskond TÜ aulas

Kolmapäev, 22. juuni

12 Narva kolledž Narva Hermanni kindluse rüütlisaalis
12 füüsika-keemiateaduskond TÜ aulas
15 arstiteaduskond TÜ aulas
15 õigusinstituut Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis (4-a BA)

Multimeedia talitus teeb kõikidest aula lõpuaktustest teleülekande, vt http://video.ut.ee. Salvestused jäävad TÜ avalikku videoarhiivi aadressil http://video.ut.ee/videoarhiiv.htm.
Lõpuaktusi saab telepildi vahendusel vaadata peahoones aud 102 ja Paabeli (Ülikooli 17) fuajees.
Multimeedia talitus salvestab lõpuaktuste telepildi teaduskonniti DVD-le (hind sisekäibega 100 ja väljapoole ülikooli 150 kr). Teaduskondade ühistellimusi vormistatakse multimeedia talituses teaduskondade kaupa.
Enne lõpuaktusi tellitud DVD-d peaksid valmima nädala jooksul pärast aktust. DVD-d antakse teaduskonnale üle vastavalt vormistatud ja tasutud tellimusele. Hilisematel tellimustel muutub hind ja kättesaamise aeg.
Info: Helle Lilleorg, 737 5591, Toomas Petersell, 737 5592.

TÖÖKUULUTUSED

TÜ võtab alates septembrist TÜ Teaduskooli tööle

psühholoog-nõustaja,

kelle ülesanne on andekate laste tuvastamine ning koolide, vanemate ja õpilaste nõustamine, ja

projektijuhi,

kelle ülesanne on Eesti koolinoorte ainevõistluste süsteemi korraldamine ja arendamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **22. juunil** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).

TÜ hematoloogia-onkoloogia kliinik võtab tööle

laborandi,

kelle ülesanne on teaduslike eksperimentide läbiviimine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **22. juunil** e-postiga või paberil hematoloogia-onkoloogia kliinikusse Riina Liivandile (riina.liivand@ut.ee, Lunini 6, ruum 224, Tartu 51014).
Info: www.ut.ee/konkurss või tel 737 5890.

TARTU ÜLIÕPILASTEATRI ESIETENDUS

15. juunil kell 19 algab Tampere Maja hoovis vabaõhulavastus Veiko Märka pöörane komöödia **«Keskaeg – julm aeg»**. Piletite eelmüük Tampere Majas (Jaani 4) E–R kl 9–18 ja tund enne algust kohapeal. **Info:** 738 6300 või 5569 6846.

ÕNNITLEME

80

Aleksander Loit, TÜ audoktor – 11. juuni

60

Illi Tarmu, vanemlaborant – 10. juuni

55

Jaan Eha, professor, kliiniku juhataja – 12. juuni

45

Jaak Arold, assistent – 12. juuni
Ago Rinken, professor, instituudi juhataja – 13. juuni
Tiiu Hallap, lektor – 14. juuni

40

Henn Ojaveer, vanemteadur – 10. juuni
Urve Kangro, vanemteadur – 12. juuni
Siiri Altraja, vanemteadur – 15. juuni
Tatjana Kuzovkina, teadur – 15. juuni
Tarmo Annilo, erakorraline vanemteadur – 16. juuni

30

Kenn Konstabel, lektor – 11. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TEATED

Üürile anda tudengikorterid. Müügi- ja üüripakkumised ka õppejõududele. Võtame müüki ja aitame leida kinnisvarale ostjat või üürnikku.
Info: tel 552 3880, www.kinnisvaraq.ee.

Täna kl 11 avatakse TÜ ajaloo muuseumis kristliku kunsti näitus **«Teekond tarkuse allikale»**. Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) avatakse kl 12.30 Eva Jänese maalinäitus **«Sõnad ja märgid teel tarkuse allikale»** ning pastorite kunstinäitus. Näitus ajaloo muuseumis jääb avatuks 19. augustini ja instituudis 27. juunini.

SEMINAR

16. juunil kl 11.15 toimub Lossi 3-406 interdistsiplinaarne seminar **«Lõuna-Eesti ja Venemaa»**.
Info: Mari Mets, tel 737 5422.

LOENG

13. juunil kl 15.15 toimub Vanemuise 46-301 Urmas Saarma *venia legendi* loeng **«Loomastiku ajaloo rekonstrueerimine – müüdid ja tegelikkus»**.

KAITSMISED

13. juunil kaitsevad magistritöid matemaatika erialal Liivi 2-404:
kl 9 **Nikita Salnikov-Tarnovski** «Osaliselt järjestatud polügoonide lamedusomadustest». Juhendaja prof Mati Kilp. Oponent v-teadur Valdis Laan;
kl 10 **Lauri Tart** «Alamobjektide eristamine ja geomeetrilised morfismid osaliselt järjestatud polügoonides». Juhendaja v-teadur Valdis Laan. Oponent v-teadur Varmo Vene;
kl 11 **Heli Tuopi** «Gradueeritud q-diferentsiaalalgebra ja selle rakendused taandatud kvanttasandil». Juhendaja dots Viktor Abramov. Oponent v-teadur Piret Kuusk;
kl 12 **Ester Saral** «Logaritmiliselt iseärase tuumaga integraalvõrrandi lahendi siledus ja lähislahendi leidmine kollokatsioonimeetodil». Juhendaja prof Arvet Pedas. Oponent emeriitprof Enn Tamme;
kl 13 **Evely Leetma** «Silumisülesanded». Juhendaja dots Peeter Oja. Oponent v-teadur Toomas Raus.

Magistritööd MSc kraadi taotlemiseks liikumis- ja sporditeaduste erialal Jakobi 5-302:
13. juunil
kl 9 **Marit Arvi** «C6 ja C7 radikulopaatiaga patsientide kaela liikuvus ja käelihaste jõud enne ja pärast operatsiooni». Juhendaja Priit Eelmäe, MSc. Oponent Priit Kaasik, PhD;
kl 10.15 **Kadri Parts** «Lihasjõu ja peenmotoorse võimekuse näitajad *sclerosis multiplex*'iga patsientidel». Juhendaja prof Mati Pääsuke, biol-knd. Oponent Pille Taba, med-dr;
kl 11.15 **Mari-Liis Luuk** «Kehaline aktiivsus ja kardiovaskulaarsed riskitegurid keskealistel meestel: 9-aastane longitudinaalne uuring». Juhendaja Eve Pihl, med-dr. Oponent Tõnis Matsin, biol-knd;
kl 15.15 **Kadri Joost** «Lihasjõu ja peenmotoorse võimekuse näitajad mõõdukalt väljendunud Parkinsoni tõvega haigetel». Juhendaja prof Mati Pääsuke, biol-knd. Oponent dots Mai Roose, med-knd.
14. juunil
kl 9 **Tuuli Bürkland** «Ratsutamisteraapia ja tserebraalparalüüsiga laste kehaline võimekus». Juhendaja Priit Eelmäe, MSc. Oponent dots Tamara Janson, med-knd;
kl 10.15 **Laivi Toots** «Keha staatilise tasakaalu, lihasjõu ja hüppevõime näitajad 9-10-aastastel ja 16-aastastel tütarlastel». Juhendaja prof Mati Pääsuke, biol-knd. Oponent Reet Linkberg, biol-knd;
kl 11.15 **Kati Kruusaauk** «Laktaadi kontsentratsioon maadlejate veres ja süljes anaeroobsete koormuste puhul». Juhendaja prof Vahur Ööpik, biol-knd. Oponent Priit Kaasik, PhD;
kl 12.15 **Madli Toots** «Skeletilihaste kontraktiilsed omadused 9-10-aastastel ja 16-aastastel tüdrukutel». Juhendaja prof Mati Pääsuke, biol-knd. Oponent prof Lennart Raudsepp, PhD.

14. juunil kaitsevad magistritöid (MSc) matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-405:
kl 8 **Veljo Otsason** «GSM mobiiltelefoni täpne positsioneerimine siseruumides» (informaatika). Juhendajad prof Eyal de Lara ja prof Jüri Kiho. Oponent doktorant Meelis Roos;
kl 9 **Kaspar Loog** «Tarkvara arendusprotsess ERP-tarkvara juurutusprojektides» (informaatika). Juhendaja prof Jüri Kiho. Oponent dots Jaanus Pöial;
kl 10 **Jüri Harju** «Turvaline CORBA nimeteenus» (informaatika). Juhendaja doktorant Meelis Roos. Oponent doktorant Haimar Kulbas;
kl 11 **Mirjam Vallas** «Juhuslike regressioonikordajatega mudel loomade aretuses» (matemaatiline statistika). Juhendajad lektor Mare Vähi ja lektor Tanel Kaart. Oponent lektor Märt Möls.

14. juunil kaitsevad magistriprojekte matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404:
rakendusstatistika alal
kl 8.30 **Aivi Themas** «Leibkondade sissetulekute dünaamika ja tüpoloogia». Juhendaja emeriitprof Ene-Margit Tiit. Oponent dots Imbi Traat;
finants- ja kindlustusmatemaatika alal
kl 9.30 **Keit Musting** «Valikvaatluste rakendamisvõimaluste uurimine maksebilansistatistikas». Juhendaja dots Imbi Traat. Oponent emeriitprof Ene-Margit Tiit;
kl 10.30 **Triin Kriisa** «G3 riikide 10-aastaste võlakirjade futuuride hindade sesoonsuse analüüs». Juhendaja prof Kalev Pärna. Oponent dots Otto Karma;
kl 11.30 **Kati Hoop** «Kapitalikogumiskindlustuse portfelli kasumi stohhastiline mudel». Juhendaja prof Kalev Pärna. Oponent prof Tõnu Kollo.

14. juunil kaitsevad Biomeedikumi aud 1006 rahvatervishoiu magistritöid:
kl 10 **Monika Jürgenson** «Plii toime käitumisele ja aju neurogeneesile. Eksperimentaaluuring». Juhendajad prof Aleksander Žarkovski, PhD ja dots Eda Merisalu, PhD. Oponent v-teadur Vallo Volke, med-dr;
kl 11 **Külliki Siilak** «Muutused Eesti tervisekaitse ülesannetes ja korralduses viimase kahe aastakümne jooksul». Juhendaja prof Raul-Allan Kiivet, med-dr. Oponent Heino Lutsoja, PhD;
kl 12 **Katrin Vijar** «Astmahaigete laste ja nende vanemate hinnangud astmaalastele teadmistele ja infoallikatele». Juhendaja v-assistent Kaja Põlluste. Oponent Rain Jõgi, med-dr;
kl 13 **Hans Orru** «Kütteturba kaevandamise ja kasutamisega seotud terviseriskid». Juhendajad dots Eda Merisalu, PhD ja teadur Marko Kaasik, PhD. Oponent prof Toomas Tenno, keemia-knd.

14. juunil kl 15 kaitseb A. Linkbergi nim aud (Puusepa 8) **meditsiinidoktori kraadi Mati Merila** «Õlaliigese kapsli ja sidemete anatoomia ja selle kliiniline tähendus». Juhendajad prof Tiit Haviko ja dots Ivo Kolts. Oponent dots Jan-Magnus Björkenheim (Helsingi Ülikool).

15. juunil kaitsevad Näituse 20-216 õigusteaduskonna magistritöid:
kl 9.15 **Martin Tamme** «Ettevõtte tehinguline üleminek». Juhendaja prof Paul Varul. Oponent Villu Kõve, *mag iur*;
kl 10.30 **Liis Hallik** «Tahteavaldus tsiviilõiguses». Juhendaja prof Paul Varul. Oponent Anu Avi, *mag iur*;
kl 11.45 **Kersti Kerstna-Vaks** «Järelevalve pankrotimenetluses». Juhendaja prof Paul Varul. Oponent Ele Liiv, *mag iur*;
kl 13 **Andres Parmas** «Maailmakriminaalõigus: rahvusvahelisõigusliku kriminaalvastutuse kontseptsioon». Juhendaja prof Jaan Sootak. Oponent Hannes Vallikivi, *mag iur.*

16. juunil kaitsevad geoloogia instituudis Vanemuise 46-246 magistritöid:
kl 9.15 **Mariina Hiiob** «Raud Kesk-Devoni põhjaveekompleksis ning selle ärastus Võrumaa veepuhastussüsteemide näitel». Juhendaja v-teadur Enn Karro. Oponent Andres Marandi, MSc;
kl 10.15 **Marko Kohv** «Geological setting and mechanism of Audru landslide». Juhendaja v-teadur Tiit Hang ja Peeter Talviste, MSc. Oponent prof Mait Mets (TTÜ);
kl 11.15 **Mats Meriste** «Matsalu märgala maismaastumine». Juhendaja prof Kalle Kirsimäe. Oponent prof Tõnu Oja;
kl 12.15 **Kristjan Urtson** «Melt segregation and accumulation: analogue and numerical modelling approach». Juhendaja Alvar Soesoo, PhD ja prof Kalle Kirsimäe. Oponent Juho Kirs. MSc.

17. juunil toimuvad kaitsmised germaani-romaani filoloogia osakonnas:
magistritööd
kl 10 **Jaanika Tiisvend** «Rooma poeedid Aulus Gelliuse teoses Noctes Atticae: filoloogia ja kirjanduskriitika». Juhendaja Ivo Volt, MA. Oponent Kristi Viiding, PhD;
kl 11 **Ruth Laidmets** «Eesti-rootslaste rahvustunde teke ja soomerootslaste võimalik osa selles. Kultuurilised kontaktid eestirootslaste ja soomerootslaste vahel aastatel 1950–1940». Juhendaja prof Stig Örjan Ohlsson. Oponent Leif Höckerstedt, FD;
magistriprojektid
kl 12 **Lembi Oja** «Väike eesti-inglise-soome seletav etnograafiasõnastik. Projekti «Rahvakultuurid kohtuvad» põhjal». Juhendaja dots Enn Veldi, filol-knd. Oponent Axel Jagau, MA;
kl 12.30 **Elina Laanes** «Eesti-inglise sordiaretuse sõnastik». Juhendaja Mall Tamm, konverentsitõlke magister. Konsultant Ilme Tupits (Jõgeva Sordiaretuse Instituut). Oponent Krista Kallis, konverentsitõlke magister;
kl 13 **Kaari Simson** «Väike inglise-eesti-inglise joogafilosoofia seletav sõnastik sanskritikeelsete vastetega». Juhendaja Reeli Torn, MA. Oponent Axel Jagau, MA.

20. juunil kl 10.15 kaitseb **Inga Lips** zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46 - 301doktoritööd «Tsüanobakterite massvohamise esinemist kontrollivad abiootilised tegurid Soome lahes». Juhendajad: Kaisa Kononen, PhD ja prof Toomas Saat. Oponent: prof Geoffrey A. Codd.

20. juunil kaitsevad botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 magistritöid:
kl 10.15 **Helen Karu** «Süsiniku akumuleerumine Narva karjääri männikultuuride aegreas». Juhendaja prof Olevi Kull. Oponent teadur Ivika Ostonen;
kl 12.15 **Marina Semtšenko** «Effects of breeding on the perfomance of oat (/Avena/ spp.) on experimental environmental gradients». Juhendaja dots Kristjan Zobel. Oponent teadur Kai Rünk;
kl 14.15 **Reet Rannik** «Lammimetsade taimkatte struktuur ja alustaimestu liigiline mitmekesisus». Juhendaja erakorr prof Jaanus Paal. Oponent v-teadur Rein Kalamees.

20. juunil kl 11.30 kaitseb geograafia instituudis Vanemuise 46-327 **Siiri Silm** magistritööd «Tallinna linnaruumi funktsioonide ruumiline ja ajaline jaotus kesklinnas: vanalinna ja südalinna võrdlus». Juhendaja v-teadur Rein Ahas. Oponent v-teadur Tiit Tammaru.

21. juunil kaitsevad ajaloo osakonnas Lossi 3-406 magistritöid:
kl 12 **Vladimir Sazonov** «Kuningavõimu ideoloogia Sargoniidide ajastul (XXIV–XXII saj eKr)». Juhendajad dots Mait Kõiv ja prof Thomas Kämmerer. Oponent: Amar Annus, PhD (Helsingi Ülikool);
kl 13.30 **Linda Kaljundi** «Barbarite ootel: Teise kuvand, funktsioonid ja dünaamika Põhja-Saksa misjonikroonikates, XI–XIII sajand. (Breemeni Adami «Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum», Bosau Helmoldi «Chronica Slavorum», Lüübeki Arnoldi «Chronica Slavorum» ja Henriku «Chronicon Livoniae»). Juhendajad Marek Tamm, MA ja dots Anti Selart. Oponent Tiina Kala, PhD (Tallinna Linnaarhiiv);
kl 15.30 **Kaarel Piirimäe** «Nõukogude Liidu poliitika Ida-Euroopas 1944–1949». Juhendaja dots Tõnu Tannberg. Oponent prof Jüri Ant;
kl 17 **Laura Vaan** «Propagandatalitus Eesti Vabariigis autoritaarsel ajajärgul». Juhendaja dots Ago Pajur. Oponent prof Jüri Ant.

21. juunil kaitsevad zooloogia- ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46-301 magistritöid:
kl 10.15 **Velda Lauringson** «Eutrofeerumise mõju põhjaloomastiku kooslustele Eesti rannikumeres». Juhendajad v-teadur Jonne Kotta ja prof Toomas Saat. Oponent v-teadur Külli Kangur;
kl 11.30 **Martin Kesler** «Hingu *Cobitis taenia L.* kasvukiirus ja sigimisbioloogia Matsalu lahes». Juhendajad v-teadur Markus Vetemaa ja prof Toomas Saat. Oponent Väino Vaino, MSc.

21. juunil kaitsevad õigusteaduskonnas Näituse 20–216 **doktoritöid**:
kl 10.15 **Ants Nõmper** «Avatud nõusolek - uut liiki teavitatud nõusolek populatsioonipõhiste geenivaramute jaoks». Juhendaja prof Jaan Sootak. Oponendid prof Margit Sutrop ja dr Peteris Zilgalvis;
kl 14.15 **Janno Lahe** «Süü deliktiõiguses». Juhendaja prof Paul Varul. Oponendid Irene Kull, *dr iur* ja Kalev Saare, *dr iur.*

21. juunil kaitsevad magistritöid eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas ph aud 234:
kl 11 **Mariko Faster** «Võru- ja Setumaa kohanimede determinandid». Juhendaja prof Karl Pajusalu. Oponent Janne Saarikivi, MA;
kl 11.45 **Maigi Vija** «Asesõnad ja isikuviitamine lapsekeeles». Juhendaja dots Renate Pajusalu. Oponent Reili Argus, MA.

21. juunil kaitsevad botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 **doktoritöid**:
kl 9.30 **Ave Suija** «Lichens and lichenicolous fungi in Estonia: diversity, distribution patterns and taxonomy». Juhendaja dots Tiina Randlane. Oponent dr Dagmar Triebel (Saksamaa);
kl 13 **Piret Lõhmus** «Forest lichens and their substrata in Estonia». Juhendajad dots Tiina Randlane ja erakorr prof Jaanus Paal. Oponent dots Göran Thor (Rootsi).

21. juunil kl 10.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis **Karin Alev doktoritööd** liikumis- ja sporditeaduste alal «Difference between myosin light and heavy chain isoforms patterns in fast- and slow-twitch skeletal muscle: effect of endurance training». Juhendaja prof Teet Seene. Oponendid prof Peter M. Tiidus, PhD (Wilfrid Laurier University, Kanada) ja dots Mehis Viru.

22. juunil kaitsevad botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 magistritöid:
kl 9.15 **Tsipe Aavik** «Eesti põllumajandusmaastike taimkatte mitmekesisus ja liigiline koosseis». Juhendaja v-teadur Jaan Liira. Oponent v-teadur Mari Moora;
kl 11.15 **Oliver Parrest** «Majandustegevuse mõju loometsade struktuurile ja liigilisele koosseisule». Juhendaja v-teadur Jaan Liira. Oponent teadur Kai Vellak;
kl 13.15 **Ene Kook** «*Myosotis laxa ssp. caespitosa ja Myosotis laxa ssp. baltica* eristumine morfoloogiliste tunnuste ja ITS-järjestuse põhjal». Juhendajad teadurid Silvia Pihu ja Ülle Reier. Oponent v-teadur Vello Jaaska (EPMÜ).

ARH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 17. juuni 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 24 (2224) www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Bakalaureusediplomiga magistrantuuri õppima

Aija Sakova

Tartu Ülikooli diplomi saavad sellel aastal kahte eri tüüpi bakalaureuseõppe lõpetanud.

2002. aasta septembris toimus TÜs esimest aastat vastuvõtt uue 3+2 süsteemi bakalaureuseõppe õppekavadele. Nii lõpetavad tänavu ülikooli nii varasema 4-aastase põhiõppe kui ka 3-aastase bakalaureuseõppe läbinud.

3-aastase bakalaureuseõppe lõpetanutel on võimalik kandideerida uude 2-aastasesse magistriõppesse. Dokumentide vastuvõtt algab 27. juunil ja kestab 6. juulini.

4-aastase põhiõppe lõpetanud saavad sellel suvel viimast korda kandideerida teadusmagistri õppesse.

3+2 magistriõppesse võetakse vastu sisseastumiseksamite tulemuste ja teaduskondades kehtestatud tingimuste põhjal.

Teadus- või kutsemagistriõppe vastuvõtt toimub eelmise õppeastme tulemuste (akadeemilise õiendi) ja teaduskondades kehtestatud tingimuste põhjal.

Üliõpilaskandidaat, kes on lõpetanud teise kõrgkooli või kandideerib magistriõppesse bakalaureuseõppe kõrvalaine baasilt, peab taotlema varasemate õpingute vastavuse hindamist.

Täpsem info: www.ut.ee/sisseastumine

Kultuuriministriga ülikooli muuseumitest

Aadu Must
professor,
Tartu Linnavolikogu esimees

Eelmisel nädalal arutas kümmekond Keskerakonna professorite klubi liiget Tartus kultuuriminister Raivo Palmaruga Eesti kultuurielu probleeme ja kultuuripoliitika põhisuundi.

Külalisena viibis kohal ka TÜ prorektor Jaak Kangilaski.

Põhiteemaks kujunesid ülikooli muuseumid. Tõdeti, et kahjuks on need seni pidanud tööd tegema vaid ülikooli ressursside abil, ilma riigipoolse toetuseta. Nii on jõutud olukorda, kus välja on arendatud küll silmapaistvad kultuuriasutused, kuid edasiseks arendamiseks ülikooli niigi nappide võimaluste juures raha napib.

Tegemist on lisaks õppetööle olulist kultuuritööd tegevate objektidega, kuivõrd aastast-aastasse teenindavad nad üha suuremat hulka välis- ja sisemaiseid turiste. Nii avaldasidki professorid veendumust, et riik peaks ülikoolile appi tulema. Minister Palmaru sõnul usub ta, et eelseisva Eesti muuseumite reorganiseerimisel leitakse TÜ omanäolistele ning heatasemelistele muuseumitele uues süsteemis soodne nišš, kuivõrd sarnaseid muuseume Eestist teisi pole.

Konkreetsetest summadest on praegu vara rääkida, ütles minister. Küll aga kinnitas ta kultuuriministeeriumi valmisolekut ja veendumust nende asutuste arengusse riigi raha kaasata.

Minister Palmaruga räägiti ka Vanemuise teatri viimaste aegade lootusrikkast arengust, Eesti rahvaspordi elavdamiseks kavandatavatest abinõudest ning samuti ülikooli ajaloolise hoonestu korrashoiu, restaureerimise ja haldamise probleemidest.

Lõpetuseks tõdes kultuuriminister, et tegemist oli huvitava ja ideederohke kohtumisega.

Prof Olev Raju (vasakult esimene), emeriitprof Lembit Allikmets, minister Raivo Palmaru ja prof Enn Seppet. ERAKOGU

Tehnoloogiast, ökoloogiast ja filosoofiast

Mart Ustav
professor,
tehnoloogiainstituudi
direktor

Oma hiljutises EPLi artiklis lahkas Marju Lauristin kujunenud olukorda Eesti hariduses ja tõdes, et järjekordselt on kõik korrast ära.

Haridustaset näitavaid kraade nimetatakse ebaõigelaselt ümber, hariduse sisu on liigselt utilitaarne ning selles puudub dimensioon, mis aitaks mõista ühiskonnas ja majanduses toimuvate protsesside olemust.

Iseenesest õige jutt, kuid esitatud väidetes ja küsimustes pole miskit uut. Küsimus ju ei seisne koolitee pikkuses, vaid pakutava hariduse sisus ning selles suhtes peab hariduse omandajatele looma võimalused saada sellist haridust, mis on neile hea, sobilik ja kasulik. Kuigi teadmistes peab valitsema tasakaal, on selle tasakaalu leidmine iga noore inimese ülesanne. Kui valik on küllaldane ning kvaliteetne, siis on kõik korras. Ei maksa arvata, et noored teevad valesid valikuid – minu arvates ei tohiks noorele inimesele üheselt ette kirjutada mida ja kuidas õppida.

Teaduse vähene rakendatavus

Teadmistepõhine ühiskond ja majandus saab tekkida vaid siis, kui on teadmisi, mida rakendada ja on, kuhu rakendada. Samuti on vaja haritud inimesi, kes saavad aru ja oskavad neid teadmisi rakendada ühiskondlikus elus ning majanduses. Ja see kehtib nii loodusteaduste kui ka sotsiaal- ja humanitaarteaduste puhul.

Marju Lauristin püüdis oma artiklis vastandada mitmel puhul tehnoloogiat ning reaal- ja loodusteadusi humanitaar- ja sotsiaalteadustega, kirjeldades esimesi kui materiaalse maailma puhtalt utilitaarseid ja teisi kui kõrgemasse vaimsesse sfääri kuuluvaid tegevusi. Viimased pidavat aitama inimestel paremini mõista enese ja ühiskonna eksistentsi olemust ja seaduspärasusi.

Selline pealiskaudne ja lihtsustatud käsitlus sobib mõnel juhul võib-olla erakondlikkusse retoorikasse, kuid on ebasobiv ühiskonnas ja majanduses või ülikoolis toimuvate protsesside kirjeldamiseks või iseloomustamiseks.

Minu arvates on Tartu Ülikoolis ja kogu Eestis tehtava teaduse probleemiks vähene rakendatavus, mis teeb küsitavaks teadmistepõhise majanduse ja teadmistepõhise ühiskonna loomise. Selle põhjuseks ei ole mitte tehtava teaduse sügav fundamentaalsus, teoreetilisus või filosoofilisus, vaid tehtava teaduse marginaalsus, nišiteaduseks olemine ja vanade ebaoluliste suundade viljelemine.

Tehnoloogiainstituudi hoone Nooruse 1 on valmis. 14. juunil kirjutati alla maja ehitajatelt tellijatele üleandmise dokumentidele. Pidulik avamine on 26. augustil. VARJE SOOTAK

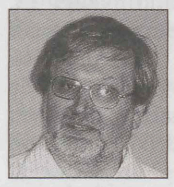

MART USTAV

Püüame luua mittehierarhilise noortele teadlastele orienteeritud organisatsiooni, millel on väljund majandusse.

Üheltpoolt on selle põhjuseks krooniline teaduse alafinantseerimine ja seetõttu tegeletakse sellega, millega saab antud tingimustes tegeleda. Ühtedel pole kaasaegset aparatuuri looduse uurimiseks, teistel pole piisavalt palga- ja sõiduraha. Nõuda nendes tingimustes teadustulemuste rakendatavust on ju ebakohane ja seda ei toimugi.

Tehnoloogiainstituut toob uuendusi

Biomeedikumi valmimisega lahendati TÜs ajutiselt arstiteaduskonna prekliiniliste erialade labori ja õpetamise probleemid, sedagi ajutiselt. Ökoloogide, geoloogide, bioloogide, keemikute, füüsikute ja teiste «utilitaarse funktsiooniga» teaduste laboribaas on siiani pärit kas NLi aegadest või saadud kelleltki annetusena. Eesti riigi poliitikud ja ametnikud ei saa oma tööga ilmselgelt hakkama. Tõukefondide rahade jagamisega eri programmidele kaasneb üks jama teisele. Samas on meie naabrid lätlased juba ammu Euroopa Liidu eraldatud rahad aparatuuriks konverteerinud ning töö käib edasise arenduse huvides.

Neli aastat tagasi võttis ülikooli nõukogu vastu otsuse luua ülikooli tehnoloogiainstituut (TÜTI). Aasta hiljem kinnitati nõukogus selle strateegia, arengusuunad ja tegevusplaan. Selle instituudi funktsiooniks pidi saama uute tehnoloogiate loomine ja loomulikult pidid need uued tehnoloogiad põhinema kaasaegsele uurimistööle kaasaegses aparatuurikeskkonnas. Siiani eksisteeris TÜTI kui virtuaalne struktuur, nüüdseks on valminud maja, kus on võimalik luua kaasaegne teadus- ja arendusasutus.

Maja valmimisega lõpeb üks etapp instituudi käivitamises ja luuakse eeldus tegeliku tegevuse alustamiseks. TÜTI erineb oma struktuurilt teaduskondadest, sest meil puudub õppeosa, kuid arvan, et doktoriõppe loomine koos teaduskondadega on ilmselt vaid aja küsimus. Me püüame TÜTIs luua mittehierarhilise noortele teadlastele orienteeritud organisatsiooni, kus mitmesuguste erialade inimesed arvuti-, bio-, keskkonna-, keemia- ja materjaliteaduste ning robootika valdkondades tegutsevad uurimisrühmadena ja püüavad lahendada olulisi teaduslikke probleeme, millel on väljund majandusse. Praeguseks on TÜTIsse asunud tööle terve rida noori välismaal järeldoktorantuuri lõpetanud noori teadlasi ja ma võin Marju Lauristinile kinnitada, et nad ei piirdu vaid utilitaarse funktsiooni täitmisega ühiskonnas, vaid on kindlasti suutelised mõtestama ka oma töö tulemusi majanduse ja ühiskonna, sh Eesti kontekstis.

TÄNA LEHES

Lõpetajate nimed
LK 3-7

Programmeerimisvõistlustest
LK 2

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud nõukogus on kavas kinnitada 2004. aasta majandusaasta aruanne, vastu võtta otsus põhivara soetamisest siselaenuga, asutada sotsiaalteaduskonna juures kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskus, luua haridusteaduskonnas kõrghariduse õppetool ja õigusteaduskonnas Euroopa õiguse õppetool ning rahvusvahelise õiguse õppetool.

Teadusprorektor Ain Heinaru tutvustab uue keemiahoone ehitamist.

Veel on kavas kinnitada biomeditsiini ingliskeelne magistriõppekava, nimetada meedia ja kommunikatsiooni õppetool meediauuringute õppetooliks.

Haldusdirektor Riho Illak tutvustab servituudi seadmist kinnistutele Staadioni 21, Kivi 27 jm.

Emeriitprofessoriks on kavas nimetada professorid Jüri Kärner, Marju Lauristin ja Teet Seene.

Professorite valimine

Pulmonoloogia professoriks kandideerivad kopsukliiniku dots Alan Altraja ja SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla sisehaiguste kliiniku juhataja Ruth Sepper, eesti keele professoriks eesti keele prof Mati Erelt, eesti keele ajaloo ja murrete professoriks eesti keele ajaloo ja murrete prof Karl Pajusalu, praktilise filosoofia professoriks praktilise filosoofia prof Margit Sutrop, paleontoloogia professoriks paleontoloogia prof Tõnu Meidla.

Evolutsioonilise bioloogia professoriks kandideerivad Eesti Biokeskuse vanemteadur Toomas Kivisild ning molekulaar- ja rakubioloogia instituudi erakorr prof Maris Laan, erizooloogia professoriks zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi erakorr vanemteadur Urmas Saarma ning sama instituudi dots Toomas Tammaru.

Direktorite valimine

Pärnu kolledži direktoriks kandideerib praegune direktor Garri Raagmaa.

Õpetajate seminari direktoriks kandideerivad praegune direktori kt Toomas Kink ja pedagoogika osakonna dots Hasso Kukemelk.

UT TEATAB

Uus õppeaasta algab esmaspäeval, 29. augustil. Uue õppeaasta esimene UT ilmub reedel, 26. augustil. Täname oma arvukaid autoreid! Kuuma suve ja sisuka koostöö jätku!

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja ja väikese medali pälvis 60. sünnipäeval pikaajalise kohusetundliku töö eest botaanika ja ökoloogia instituudi vanemlaborant **Illi Tarmu**.

50. sünnipäeval autasustatakse TÜ tänukirja ja aumärgiga eduka õppe- ja teadustöö eest botaanika ja ökoloogia instituudi juhatajat prof **Olevi Kulli** ning prof **Tõnu Oja**.

TÜ tänukirjaga autasustati väga heade tulemuste eest raamatukogu juhtimisel ja arendamisel direktori kohusetäitjat **Mare-Nelli Ilusat**.

TÜ SUVEKALENDER

Juuni

17. juunist 10. juulini botaanikaaias keskaegse puidu näitus.

21. juunil, TÜ Raamatukogu aastapäeval, tunnustatakse aktiivsemaid laenutajaid ja kasutajaid ning laenutuste top 5 raamatute autoreid.

20. ja 21. juunil TÜTI rahvusvaheline konverents «Valgu biosünteesi inhibeerivad antibiootikumid».

21. juunil avatakse botaanikaaias sõnajalgade näitus.

21. juunil avatakse botaanikaaias Soomes aretatud rododendronite kollektsioon.

24.–26. juunini Kääriku suvemängud.

27. juunil algab sisseastumisdokumentide vastuvõtt.

30. juunist 2. juulini Tartus ja Värskas XIII majanduspoliitika konverents.

30. juunist 3. juulini Tartus rahvusvahelised XXV hansapäevad.

30. juunil kl 13 ja kl 20 botaanikaaias jazzkontserdid (Lembit Saarsalu trio).

Juuli

1.–3. juulini konverents «Tuleviku innovatiivsed teadusmuuseumid: Euroopa vastus».

9. juulil Tartus Eesti-Soome tantsupidu.

18. juulil botaanikaaias roosidepäev.

18. juulil kl 20 botaanikaaias jazzkontsert (Ewert Sundja).

26.–31. juulini Rahvusvahelise Rahvajutu-uurijate Seltsi XIV maailmakongress.

August

6. aug botaanikaaias kl 20 jazzkontsert (Lehra Gehner Band).

10.–14. aug Käärikul Metsaülikool.

13. aug kl 20 botaanikaaias kontsertprojekt «Ööviiul».

26.–28. aug haridusökonoomika konverents.

26. aug kl 14 avatakse pidulikult tehnoloogiainstituudi hoone.

29. aug kl 10 õppeaasta avaaktus.

30. aug peahoone päev.

VEEBIKOMMENTAAR

«Akadeemiline karjäär TÜs», UT nr 21 ja 23.

Noorteühendus Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia arvab, et uued muudatused senise akadeemiliste ametikohtade täitmise korras vastaksid Euroopas ja maailmas levinud praktikale, aitaksid parandada valitsevat olukorda ning teeks ülikooli atraktiivsemaks tööandjaks noorteadlastele.

TÜ tudengid võistlevad rahvusvahelistel programmeerimisvõistlustel

Ahto Truu
ICPC võistkonna esindaja

TÜ tudengid on üsna edukalt võistelnud rahvusvahelistel mainekatel programmeerimisvõistlustel.

Hooaja tähtsaimaks jõuproovikspean infotehnoloogide ametiliidu ACM (Association for Computing Machinery) korraldatavat üliõpilaste meeskondlikku programmeerimisvõistlust ICPC.

See on omataoliste hulgas vanim. Järjekorranumber 29 on arvutustehnika kontekstis vägagi aukartustäratav näitaja ja kõige laiema osalejate geograafiaga. Tänavu osales ametlikel eelvoorudel kokku enam kui 4100 võistkonda ligi 1600 ülikoolist kõigilt kontinentidelt peale Antarktika. Seetõttu on üsna õigustatud selle võistluse nimetamine üliõpilaste maailmameistrivõistlusteks.

Minskis, Peterburis, Shanghais

ICPC on ülikoolidevaheline meeskondlik võistlus. Igal kolmeliikmelisel võistkonnal on üks arvuti ja viis tundi aega, et lahendada võimalikult suur hulk žürii poolt ettevalmistatud ülesannetest. Hindamiseks tuleb üldjuhul esitada arvutiprogramm ülesande lahendamiseks, mitte vastused üksikute fikseeritud andmekomplektide jaoks. Esitatud programme kontrollitakse varem ettevalmistatud testandmetega ja punkti teenib ainult programm, mis lahendab õigesti kõik testid. Võistlejad kasutatavaid testandmeid ei näe, nemad saavad žüriilt ainult diagnoosi: «korras», «vale vastus» või «programm jooksis kokku». Võrdse lahendatud ülesannete arvu korral loeb lahenduste esitamise kiirus, vigase programmi esitamise eest määratakse trahviminuteid.

Kuna võistlus on suur ja osalejaid palju, pääseb kõrgeimatele kohtadele kandideerima ainult läbi eelvoorude.

TÜ esindus MIDI programmeerimisvõistlusel Vilniuses. Vasakult Ahto Truu (juhendaja), Mihkel Kree (meeskondliku arvestuse II koha diplom), Martin Pettai (individuaalse arvestuse I koha diplom) ja Hendrik Nigul (kiireima lahenduse eridiplom). ALEKSEI PASITŠNÕI

Matemaatika-informaatikateaduskonna (MT) ja arvutiteaduse instituudi rahalisel toel osalenud Tartu tudengite jaoks tähendas see oktoobri keskel Minskis peetud veerandfinaali ja detsembri algul Peterburis peetud poolfinaali. Tartlaste noorem võistkond (Siim Kaskpeit, Imre Lorvi ja Avo Muromägi – kõik MT) saavutas veerandfinaalis 18. koha ja sellega poolfinaali ei pääsenud. Vanem võistkond (füüsik Mihkel Kree ning matemaatikud Martin Pettai ja Hendrik Nigul) tuli veerandfinaalis teiseks ja poolfinaalis 173 konkurendi hulgas 38. kohale, millest aga finaalipääsme lunastamiseks ei piisanud.

Peterburi poolfinaal on üks võistluse tugevamaid. Viimase kuue aasta jooksul on maailmameistritiitel kolm korda just sellesse alagruppi tulnud.

Tänavusel finaalvõistlusel Shanghais võitis esikoha kohalik Jiao Tongi ülikool, II ja III kohal olid meie poolfinaalivastased Moskva RÜ ja Peterburi ITMO. Seega pole imestada, et Tartu tudengitel igal aastal sellest seltskonnast finaali välja murda ei õnnestu.

Peale kahe TÜ võistkonna osales Eestist tänavu veel üks TTÜ ja üks ITK võistkond, kes aga jäid koos nooremate tartlastega pidama veerandfinaali (www.acmicpc.org).

Vilniuses

Tänavu kutsuti TÜ esindus esmakordselt ka Vilniuse Ülikooli traditsioonilisel rahvusvahelisel matemaatika-informaatikanädalal (MIDI) peetud üliõpilaste programmeerimisvõistlusele. Ülesannete ja hindamise poolest sarnaneb see võistlus ACM omaga, aga lahendamine on individuaalne.

Vilniuses näitasid meie tudengid (Mihkel Kree, Hendrik Nigul ja Martin Pettai) tõelist tippvormi: Martin tuli individuaalarvestuses võitjaks ja võistkondlikus arvestuses saadi Kiievi Polütehnilise Instituudi järel II koht.

Tartlased tõid koju ka pooled kiireimate lahenduste eriauhinnad.

Californias

Kindlasti väärib äramärkimist ka Martin Pettai jõudmine 50 parema hulka mainekal TopCoderi võistlusel. See on individuaalne lahtine programmeerimisvõistlus, kus iga võistlusvoor koosneb kahest faasist: esimeses tuleb kirjutada programmid žürii antud ülesannete lahendamiseks ja teises otsida vigu konkurentide lahendustest. Iga leitud viga annab puuduliku lahenduse autorile miinuspunkte. Muidugi loeb selle kõige juures ka kiirus. Kokkuvõttes on tegemist väga atraktiivse võistlusega – TopCoderi serveris on registreeritud juba üle 55 000 võistleja üle kogu maailma (www.topcoder.com).

Martini tulemus on seda hinnatavam, et poolfinaal toimus Eesti aja järgi öösel vahetult pärast seda, kui ta (koos Hendriku ja Mihkliga) oli ülekaalukalt võitnud meie kohaliku turniiri, millel valiti TÜ esindus ACM võistlusele. See on juba tõeline tase: kõigepealt koolipäev ja siis selle otsa kaks võidukat võistlust!

Uued võistlused

Ahto Truu

Ei maksa arvata, et koos õppeaastaga võistlused otsa saavad. TopCoderi ühepäevased harjutusvõistlused toimuvad aasta ringi.

Juuni lõpus on tulemas rahvusvahelise funktsionaalprogrammeerimise konverentsi (ICFP) satelliitüritusena korraldatav võistlus ja juba septembris läheb lahti ICPC uus hooaeg. (ICFP võistluse (programmeerida võib ükskõik mis keeles) tingimused: http://icfpc.plt-scheme.org)

ICPC valikvõistluse kuulutused ilmuvad septembri keskpaiku ülikooli siseinfo listis. Kindlad huvilised võivad end juba praegu registreerida allakirjutanu aadressil (ahto.truu@ut.ee).

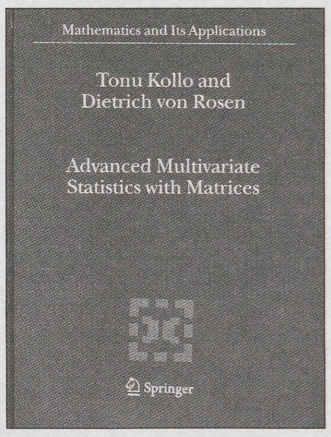

Matemaatikute monograafia

15. juunil esitleti matemaatikute majas J. Liivi 2 raamatut «Advanced Multivariate Statistics».

Tõnu Kollo (matemaatilise statistika instituut) ja Dietrich von Roseni (Rootsi Põllumajandusülikool Uppsalas) monograafia ilmus kirjastuselt Springer.

Monograafias on ära toodud autorite ja Tartu mitmemõõtmelise statistika koolkonna tulemused.

Prof Tõnu Kollo sõnul on raamat mõeldud kasutamiseks ka doktoriõppe kursuste õpikuna.

Ilmub Jaan Eilarti bibliograafia

17. juunil kl 17 esitletakse Kirjanduse Majas raamatut «Jaan Eilarti bibliograafia 1948-2004».

Jaan Eilart on Eesti Looduskaitse Seltsi rajaja. 1978. aastast on ta Rahvusvahelise Looduse ja Loodusressursside Kaitse Liidu Ida-Euroopa Komitee president ning samuti kauaaegne TÜ õppejõud. Bibliograafia on koostas ja toimetas Sirje Tammoja, trükiks valmistas ette Mart Orav ja kujundas Maarika Tang.

Tartu Ülikooli varadest Voronezis

Ülikooli kunstimuuseumi direktor Inge Kukk viibib Moskvas ja Voronežis seoses TÜ kultuurivarade kataloogi väljaandmisega.

Kuke sõnul on kataloogi «Dorpat–Jurjev–Tartu ja Voronež: ülikooli kollektsiooni saatus» väljaandmine veninud seetõttu, et Venemaa kolleegid pole suutnud valmistada Voronežis asuvatest kultuurivaradest kvaliteetseid fotosid.

TÜ kunstivarad viidi Voroneži I maailmasõja ajal.

Kekkose kutsub suvejooksule

19. juunil kell 12 algab Kääriku spordihoone eest teine Kekkose suvejooks (14,7 km). Osalema on oodatud kõik jooksuhuvilised. Autasustatakse 3 paremat meest ja 3 paremat naist ning 5 vanusegrupi parimaid. Välja on pandud ka eriauhinnad ja loosiauhinnad.

Registreerimine: www.kekkoserada.ee 17. juuni kl 17ni, tel 501 9572 tööpäeviti kl 9–16 või võistluspäeval stardi- ja finišipaigas kl 11.30. Osavõtutasu on 50 krooni. Pensionäridel ning 1987. a ja hiljem sündinutele 25 krooni kuni 17. juunini.

Info: Harry Lemberg, tel 737 5370, Harry.Lemberg@ut.ee.

Tartu Üliõpilasteatris

J. M. R. Lenzi komöödia «Haavatud peigmees» 17. juunil kl 19, 18. juunil kl 14, 20., 21. ja 22. juunil kl 19 Tampere Maja hoovis ning 1. juulil kl 15 Antoniuse õues.

Piletite eelmüük Tampere Majas (Jaani 4), E–R kl 9-18 ja tund enne algust kohapeal.

Info: 738 6300 või 5569 6846.

LÕPUAKTUSED

Reede, 17. juuni

12 õigusteaduskond TÜ aulas
12 Pärnu kolledž Pärnu kontserdimajas
16 Türi kolledž kolledži aulas
16 usuteaduskond TÜ aulas

Esmaspäev, 20. juuni

12 filosoofiateaduskond TÜ aulas
15 kehakultuuriteaduskond TÜ aulas
17 haridusteaduskond TÜ aulas

Teisipäev, 21. juuni

12 majandusteaduskond TÜ aulas
15 õigusinstituut Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis (3-a BA)
16 matemaatika-informaatikateaduskond TÜ aulas

Kolmapäev, 22. juuni

12 Narva kolledž Narva Hermanni kindluse rüütlisaalis
12 füüsika-keemiateaduskond TÜ aulas
15 arstiteaduskond TÜ aulas
15 õigusinstituut Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis (4-a BA)

Multimeedia talitus teeb kõikidest aula lõpuaktustest teleülekande, vt http://video.ut.ee. Salvestused jäävad TÜ avalikku videoarhiivi aadressil http://video.ut.ee/videoarhiiv.htm.
Lõpuaktusi saab telepildi vahendusel vaadata peahoones aud 102 ja Paabeli (Ülikooli 17) fuajees.
Multimeedia talitus salvestab lõpuaktuste telepildi teaduskonniti DVD-le (hind sisekäibega 100 ja väljapoole ülikooli 150 kr). Teaduskondade ühistellimusi vormistatakse multimeedia talituses teaduskondade kaupa. Enne lõpuaktusi tellitud DVD-d peaksid valmima nädala jooksul pärast aktust. DVD-d antakse teaduskonnale üle vastavalt vormistatud ja tasutud tellimusele. Hilisematel tellimustel muutub hind ja kättesaamise aeg. Info: Helle Lilleorg, 737 5591, Toomas Petersell, 737 5592.

- Ülikooli lõpetajad 2004/2005 -

Hea ülikoolilõpetaja!

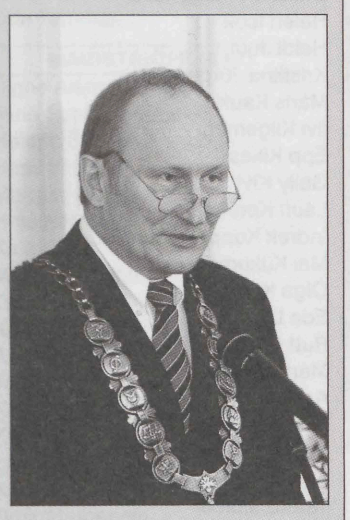

Tartu Ülikool on kogu oma pika ajaloo vältel kindlalt püüelnud õpetamise ja teaduse kõrge taseme poole. Tartu Ülikool rahvusülikoolina on oma rahva hariduse ja vaimse arengu edendaja ning ühtaegu ka osaleja rahvusvahelises akadeemilises elus, seades ühiseid eesmärke partneritega nii Eestis kui ka kaugemal. Tartu Ülikoolis on alustanud oma akadeemilist ja professionaalset karjääri mitmed nimekad teadlased, kirjanikud, vaimuinimesed, andekad arstid, õpetajad ja paljude teiste erialade tipud.

Loodan, et ka Sina, kellele sel kevadel antakse kätte Tartu Ülikooli diplom, oled saanud siit hea alguse ja lähte edaspidiseks. Loodan, et Sul on julgust seada kõrgeid eesmärke, teha häid valikuid ning et ülikoolis omandatu on Sulle kindel tugi nii edasiminekuks valitud erialal kui ka ühiskonnaelu sügavamaks mõistmiseks ja selles osalemiseks.

Kindlasti võtad Sa ülikoolist peale teadmiste ja oskuste kaasa head mälestused, olles osa saanud ülikooli vaimust ja traditsioonidest, kohanud häid õpetajaid ja eeskujusid, osalenud akadeemiliste ühingute tegevuses, leidnud sõpru kogu eluks.

Õnnitlen Sind ülikooli lõpetamise puhul! Soovin Sulle palju edu, tahtmist ja oskust Tartu Ülikoolis saadud teadmiste ja kogemuste varal oma sihtideni jõuda!

Jaak Aaviksoo
Tartu Ülikooli rektor

Usuteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Usuteadus

Eva Ertis + õpetajakoolitus
Eva Jansen + ajalugu
Tõnis Kark
Kalev Kask + ajalugu
Kaisa Kirikal
Anu Koop + õpetajakoolitus
Kaspar Koort
Tairi Leis + majandus
Helena Ligi
Kristjan Luhamets
Merle Meidla + ajalugu + õpetajakoolitus
Ivika Rande
Meelis Rosma
Tarvo Siilaberg + ajalugu
Mati Simm
Marek Uibopuu
Anna-Liisa Vaher
Triin Vavilov – *cum laude*
Diana Veersalu.

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Anna Jõgi
Triin Lill
Kaarel Kuurmaa + ajalugu
Indrek Pekko
Rivo Rajandu
Maryo Šljaiteris + kunstiajalugu
Tuuliki Tammo
Triin Vakker

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTA

Andres Paesüld
Atko-Sulhan Remmel
Raul Veeber

MAGISTRIÕPE (4+2 A)

Roland Karo

Õigusteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4A)

Õigusteadus

Maria Ait
Helen Eenmaa
Eneli Haldna
Helmeri Indela
Leenu Jürisson
Kaire Kaevand
Katrin Kahn
Margit Kibal
Eve Kippar
Kais Kirnmann
Erki Kodar
Reet Kodu
Katrina Koha
Günter Koovit
Ermo Kosk
Marili Kotsulim
Ivar Kurvits
Ivan Kuznetsov
Kadri Kuus
Kati Kümnik
Janika-Scarlet Laagus
Kristi Laiapea
Paul Lehto
Villy Lopman
Ingmar Lääts
Maarja-Liis Masing
Doris Metsalu
Karin Mölder – *cum laude*
Maarja Naagel
Kristi Nikolajeva
Marko Odamus
Marika Oksaar
Britta Oltjer
Olga Orlova
Laura Paap
Raul Palmaru
Mae Parve
Eneli Pau
Eret Paugus
Agris Peedu
Heimar Pehk
Heigo Petsi
Tuuli Ploom
Tanel Podar
Birgit Punison
Külliki Puusild
Kärt Rand
Rosa-Maria Rotko
Tõnu Runnel
Merle Salmistu
Andres Siigur
Aljona Solodkova
Kadri Soova
Aleksandr Šmidt
Olivia Taluste
Heleri Tammiste – *cum laude*
Risto Teinonen
Tanel Tikan
Raili Tunnel
Martin Tälli
Annika Vait
Anto Variku
Karin Veermäe

AVATUD ÜLIKOOL

Anti Aasmaa
Jaana Aduson
Karin Allikas
Kaie Almere
Are Astel
Lauri Bambus
Tarmo Friedenthal
Reelika Haljasmäe
Margit Halop
Andres Hion
Kalle Jänes
Urmas Järg
Hendrik Kaing
Kalev Kont
Piret Kõrge
Leili Leitaru
Hannes Liivak
Tõnu Miilvee
Kristiina Nurmla
Elena Reilent
Marko Rohtmets
Helvia Räägel
Eda Saik
Katri Samarütel
Rein-Eerik Savi
Sven Sihvart
René Teimann
Kerttu-Kaarina Tombak
Olari Valtin
Geir Veski
Moonika Õis

BAKALAUREUSEÕPE (3A)

Õigusteadus

Sven Haljas
Liisa Ingver
Uljana Ivanova
Sergei Jegorov
Maria Jotautas
Tuuli Kainulainen
Marko Kairjak
Kadi Kirves
Kairi Kivi
Tanel Kurvits
Sander Kärson
Maarja Lillsaar
Priit Martinson
Mihkel Miidla
Aileen Mälgi
Mirjam Parik
Denis Piskunov
Lauri Plato
Jüri Pool
Liis Prii
Pihel Sarv
Natalja Sidorenko
Siim Sillamaa
Anneli Soo
Jana Šipova
Kaidi Tarros
Maarja Torga – *cum laude*
Hilje Tralla
Helen Tuisk
Kristel Viinalass
Peeter Viirsalu

MAGISTRIÕPE

Õigusteadus (teadusmagister)

Berit Aaviksoo
Margit Kikas
Maris Kuurberg
Karina Lõhmus-Ein
Indrek Parrest
Nele Parrest
Tuuve Tiivel
Einar Vene
Andres Vutt

Õigusteadus (3+2)

Kadri Jõgi

Õigusinstituut

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Õigusteadus

Reelika Alt
Rainer Amur
Pirjo Ant
Gerli Argos
Marge Aron-Vaino
Aire Aun
Maarika Eha-Müller
Pille Eller
Olga Frolova
Gerli Hall
Astrid Hergauk
Kaidi Holm
Maarja-Liis Ilus
Kaisa Jaaksaar
Margo Karu
Helen Kask
Kristel Kerson
Tiina Kivestu
Marja-Liisa Kruusimäe
Airi Kruusmaa
Mari-Liis Kupri
Karoliina Kõrgesaar
Lauri Laanjõe
Birgit Lao
Karin Laugas
Jaanus Laugus
Meelis Liivlaid
Kerli Lokotar
Marili Lämmergas
Kati Miitra
Katrin Miljand
Signe Mäesarapuu
Silja Narusk
Ervin Nurmela
Janno Pajo
Anu Pajusoo
Veiko Parts
Senny Pello
Ruth Prigoda
Jüri Ratas
Liisi Repnau
Kadri Riisalu
Elen Rohtla
Kadri Rossar
Viljar Rõõm
Sirje Saan
Andry Saarm
Jaana Sahk
Anneli Salamäe
Ivar Siska
Monika Sulg
Jevgenia Žurina
Alo Tamm
Aire Tamvere
Krista Teearu
Raul Tell
Kristjan Tolmats
Tambet Toomela – cum laude
Kati Treimann
Kätlin Uibo
Neve Uudelt
Mari Uueda
Ferkle Velt
Raimond Viiding
Ketlyn Vällo
Annemari Õunpuu

BAKALAUREUSEÕPPE (3 A)

Õigusteadus

Evelyn Adamson
Heili Jaamu
Kristel Juhanson
Piia Karu
Kerstin Kirsel
Rasmus Kuklane
Merilin Kuusler
Katariina Kärsten
Kristin Laak
Ursula Laido
Eva Laks
Liina Lintrop
Agur Maandi
Maiken Mardim
Anton Merits
Anneli Metsalu
Olga Miina
Vaike Murumets
Astra Mölder
Jaanika Pagil
Arsi Pavelts
Marek Piiroja
Margus Poola
Tiina Pukk
Sigrid Pullõnen
Reelika Raudla
Jana Reitsakas
Kristiina Reitsakas
Reelika Rohumets
Heli Roos
Kätlin Saaliste
Tõnis Saul
Marko Sillar
Enid Songisepp
Ants Soone
Sylle Soonsein
Seili Suder
Katrin Sõnajalg
Kristo Teder
Katriin Teemusk
Ingrid Tomson-Kärner
Aivar Toompere
Aljona Tudovši
Toomas Vapper
Aili Voit
Sillen Väljaots

MAGISTRIÕPE

Õigusteadus (teadusmagister)

Raine Eenma
Aivar Engel
Priit Manavald
Tiina Pappel
Heete Simm

Arstiteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE

Arstiõpe

Anastassia Alifanova
Mait Altmets
Ade Altmäe
Kadri Andre
Kristi Arefjeva
Jana Batšerikova
Anu Eenraid
Kristina Fogel
Aleksandra Garkuša
Natalja Grimova
Piret Hamer
Ele Hanson
Tarja Hints
Harri Mikael Ihamäki
Jana Intšite
Peter Kristian Isaksson
Noora Stiina Jaakkola
Stina Janson
Anna-Mariitta Elisabeth Jokinen
Eve Jugandi
Juhan Kaldre
Karin Kannel
Petri Juhani Karvonen
Marju Kelviste
Jussi Kristoffer Kiehelä
Lauri Johannes Kiehelä
Sonja Marleena Kiehelä
Kaur Kirjanen
Jekaterina Kolmakova
Kertu Koppel
Natalia Koržets
Mairis Kreem
Lauri Kriisa
Mari-Liis Laanetu
Juha Tapani Laine
Merit Lamp – cum laude
Jana Lang
Kati Maarit Kristiina Leikas
Jelena Leontjeva
Ulvi Luide
Kadri Maimets
Nils Malmros
Irina Mihhailova
Merlin Mäesalu
Raili Müller
Andreas Müürsepp
Piia Müürsepp
Natalja Nygård
Airi Oeselg
Irina Ogoltsova
Allan Ollema
Indrek Olveti
Roomet Ots
Maarja Paberit
Triin Paju
Pekka Johannes Pakkanen
Arie Passov
Aleksandr Peet
Triinu Piirisild
Alesja Plotnikova
Mari Poola
Jarkko Juhana Aleksis Puska
Toni Matti Puttonen
Helen Puusepp
Pille Pärgmäe
Maris Pärnat
Meelis Rahula
Monika Reesev
Anti Reinik – cum laude
Konstantin Ridnõi
Kristiina Riive
Marju Rohejärv
Kelly Roosmaa
Merit Rosental
Maria Rožkova
Tiina Saar
Andrei Safjanov
Pille Salumäe
Maris Sauks
Signe Seppo
Pjotr Ševtšenko
Siim Siigur
Inessa Soden III
Aleksandra Sulg
Jevgeni Sumerin
Anastassia Šutova
Raul Tambek
Triin Tammert
Villem Teder
Kaidi Telling
Ariane Tikkerberi
Piret Tilk – cum laude
Merike Toomik
Tiina Toomson
Svetlana Ulanova
Mari-Liis Uudelepp
Maie Uusväli
Teija Saila Kaarina Uutela
Kristiina Vahesaar
Silja Vallimaa
Raili Veemaa
Diana Velikanova
Erik Veskimäe
Anneli Virks
Katri Anneli Vähimaa
Toni Olavi Vänni

Hambaarstiõpe

Natalia Agalakova
Laura Aluoja
Andres Arro
Tatjana Arutjunova
Irina Boitsum
Irina Bõšok
Piret Erin
Kristi Henno
Kätlin Hiiob
Liina Kallassalu
Liidia Kazanskaja
Jelena Kirilina
Maris Kraav
Annika Kukk
Regina Kuningas
Marina Lauren
Maarja Lust
Martin Martma
Liivi Meltsas
Kristiina Murre
Signe Mägi
Marii Müür
Kerttu Nikkarev
Liina Nõmmeots
Maret Ojakivi
Maarja Rahnu
Reeli Raja
Erle Raudam
Liis Reispass
Olga Skorodumova
Maria Sokolovski
Natalja Velikanova
Natalia Vladimirova
Triin Võõras

Proviisoriõpe

Ingrid Anniko
Anu Aonurm
Anne-Mai Assi
Liisa Eesmaa
Maris Ellram
Olga Gratšova
Tatjana Ivanova
Mailis Jaamaste
Krista Joonas
Merle Kalda
Kati Kivisäkk
Roman Kogan
Stella Kuhi
Marina Kuprijantšik
Malle Kuum
Magnus Kõur
Inga Legkodõm
Darja Lissovskaja
Anna Majankova
Natalia McFall
Kristiina Mering
Anita Niinemets
Kadri Odras
Pille Peterson
Niina Petrova
Anastassia Potanina
Raido Praakli
Riina Roos
Liisi Saarma
Kärt Sammul
Jelena Smõšljajeva
Kariina Stepanova
Jelena Zaugolnikova
Marina Zvonkova
Veronika Žigailova
Anastassia Tšernušok
Helery Vesk
Marje Veski
Tatjana Võsa

Õendusteadus

Irina Lampinen

AVATUD ÜLIKOOL BAKALAUREUSEÕPE

Õendusteadus

Ülle Kivisild
Tiina Silgu

DIPLOMIÕPE

Õendusteadus

Evelyn Evert
Malle Haavel
Tiiu Kasepuu
Liisi Kokk
Ulvi Lagle
Ly Lutsar
Anneli Otsmaa
Jelena Rokka
Sirje Ruus
Ulvi Tasane

MAGISTRIÕPE

Õendusteadus

Tatjana Oolo
Siret Läänelaid
Kristi Toode

Rahvatervis (teadusmagister)

Monika Jürgenson
Oleg Novikov
Merike Sisask
Sigrid Vorobjov

Rahvatervis (kutsemagister)

Eleri Lapsaniit
Hans Orru
Svetlana Rudenko
Külliki Siilak
Kaire Vals
Katrin Vijar

Filosoofiateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

AJALUGU

Jaana Aedmäe
Eva-Maria Artus
Martin Ellermaa – *cum laude*
Kristel Jaunzeme
Tea Johanson
Marge Kannel
Silver Loit
Maris Luik
Mari Lõhmus – *cum laude*
Priit Lätti
Madli Mitt
Reet Palis – *cum laude*
Kati Pihu
Björn Piibur
Aave Päeva
Liis Pählapuu
Riina Rammo – *cum laude*
Edgar Reedik – *cum laude*
Teele Reimann
Maarja Reineberg
Ranno Roosi
Riin Saadjärv
Tanel Saimre
Nadezhda Saveleva
Ieva Spolite
Marko Tamming
Tõnis Tatar
Kaarel Vissel
Triin Vissel
Andres Vosman
Toomas Väli

EESTI JA SOOME-UGRI KEELETEADUS

Eesti ja soome-ugri keeleteadus

Kristi Auli
Ulla Ernštreite-Sila
Kristi Haav
Kadri Hiir
Kerdi-Liis Kirs
Siiri Kolka
Karin Kranna
Katrin Kroon + eesti kirjandus
Irina Kuldkepp
Hille Kõrgesaar
Kairi Kärbla
Liina Leemet
Anne Lindvere
Katrin Mandra
Zeidy Metsa
Helen Niit
Lenne Ojamets
Sirli Parm
Egle Pullerits
Katrin Pükke
Riina Reinsalu
Kadri Soon
Birge Talve
Kaili Tamm
Triin Toome
Anastassia Trifonova + psühholoogia
Katrin Vallsalu

Eesti keel võõrkeelena

Helen Jakoby
Katrin Kroon
Larissa Manajenkova + psühholoogia
Inga Pikkat
Veronika Rodionova
Artjom Zaloznõhh
Jelena Tsõganova
Aleksandra Voronko

FILOSOOFIA

Kärg Kama
Merilin Sikk

GERMAANI-ROMAANI FILOLOOGIA

Hispaania keel ja kirjandus

Kätli Aas
Ave Anniste
Helina Aulis
Ruth Kivastik
Liis Loogma
Piret Luik
Kristiina Orm
Piret Raudsepp
Bärbel Reimets
Mari Riistop – *cum laude*

Inglise keel ja kirjandus

Svetlana Agalakova
Olga Anissimova
Maria Djomina
Kristi Hakkaja
Marina Jarmuhhamedova
Jana Järvala
Helen Kanarbik
Helen Kaptein
Martin Kasemaa
Ingrid Kaupužs
Vesta Kiisler
Kerli Kirsipuu
Monika Kirsipuu
Häli Kivisild
Elisabet Klaas
Jane Klavan
Kadri Kosk
Danica Kubi
Ere Kurgvel
Kristiina Kuslapuu – *cum laude*
Kristel Kont – *cum laude*
Liisi Laius
Marilin Leesalu
Kadri Muru
Kärt Niinemägi
Helina Post – *cum laude*
Anneli Soone
Jaanika Soosaar
Reene Tammearu
Triin Thalheim
Karin Vahter
Veronika Vikkisk

Klassikaline filoloogia

Kairit Ahman
Liis Ellert
Triin Kärner
Neeme Näripä
Kadri Põldsaar

Saksa keel ja kirjandus

Sirje Ani
Oksana Danilenko + õpetajakoolituse kutseaasta
Julia Hatsanovskaja
Karin Karro
Diana Kollin-Poom
Lele Kubpart
Eve Kurtbecer
Jelena Lobareva + õpetajakoolituse kutseaasta
Luulea Lääne
Mairika Musting
Kadri Puusepp + õpetajakoolituse kutseaasta
Kristi Põder
Katrin Puusepp
Kersti Reemets
Kristi Saavaste
Pille Sahku + õpetajakoolituse kutseaasta
Julia Samulina + õpetajakoolituse kutseaasta
Helen Tammeleht + õpetajakoolituse kutseaasta
Liia Tavita + õpetajakoolituse kutseaasta
Irina Teder

Skandinavistika

Kristel Alla + politoloogia
Maiu Elken
Kaire Hakk + õpetajakoolituse kutseaasta
Kristi Kaljumägi
Kadri Kirštein
Eveliis Kund
Kadi Lehtma
Merle Metsjärv – *cum laude*
Triin Padumäe
Reilika Purk
Evelyn Raju
Anne Roovere
Heli Tetlov
Ly Tiido
Siiri Tomingas
Rille Villems

Prantsuse keel ja kirjandus

Kätlin Altement
Tiina Jaksman
Kristel Nigul
Helen Rägo
Piia Soms
Jelena Stepanova
Astrid Sõnna
Kariina Tšursin + avalikkussuhted ja teabekorraldus
Tiina Vahtras

KIRJANDUS JA RAHVALUULE

Merike Harvo
Mari Joonsalu
Kadi Kaivo
Mari Kodres
Katrin Nagel
Riina Oruaas
Triin Ploom
Evelyn Pukspuu
Siiri Pärkson
Erki Russak
Katrin Ruus
Pille-Riin Sepp
Annemai Silluta
Katrina Tarkin
Tuuli Tilk
Helen Valdma
Katrin Valk
Helen Volber

MAALIKUNST

Irina Krivonogova
Peeter Krosmann
Peeter Ora
Priit Petrov
Gerli Pihlak
Piret Vapajeva
Raivo Välli

VENE JA SLAAVI FILOLOOGIA

Johanna Andžulis – *cum laude*
Oksana Berg
Jekaterina Dremova
Olga Džandžugazjan
Anželika Gurevitš
Olga Jagintseva
Olga Kiselenko
Nataly Koppel
Sergei Koren

Mari Järve lõpetas geenitehnoloogia eriala cum laude. ERGI PROMMIK

Anna Kossorotova
Jana Lille
Kristiina Oprištšenko
Mihhail Orehhov
Aleksandra Ott
Saale Prints
Aleksei Razin
Jelena Semenova
Olli Taukul
Harry Tuul
Jelena Vinogradova

AVATUD ÜLIKOOL

Ajalugu

Martin Avameri
Piret Reimann
Artur Taluste
Maive Tooming

Inglise keel ja kirjandus

Merrit Meeksa
Mairi Puurits
Svetlana Sergejeva
Merle Zimmer
Anu Vesberg

Saksa keel ja kirjandus

Svetlana Bondarevskaja

Vene ja slaavi filoloogia

Karin Jurs
Maire Sepp

Eesti keel teise keelena

Jelena Berezina + õpetajakoolituse kutseaasta

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTA

Merle Aru
Mai Assak-Lehtmets
Liisa Berezkin
Ave Hamatvalejev
Kristiina Järve
Helina Loid
Silver Neps
Mare-Mai Kõnno
Maarja Okk
Maarja Pedaja
Kathy Sarapuu
Alo Savi
Anna Savihhina
Karin Soodla
Marina Terentjeva
Inga Toom
Siret Trull
Piret Tänav
Anne Vasar

MAGISTRIÕPE

AJALUGU

Kirsti Jõesalu
Kristel Rattus
Simo Runnel

EESTI JA SOOME-UGRI KEELETEADUS

Mari Bogatkin
Olga Gerassimenko
Lea Kreinin
Külli Kuusk
Pärtel Lippus
Laivi Org
Pille Penjam

GERMAANI-ROMAANI FILOLOOGIA

Kaari Antzon
Evelin Hiiemäe
Irina Koksharova
Virge Lahe
Girta Päi
Annika Rõõmus
Evi Saluveer
Katri Sirkel
Helena Tabur-Jõgi

Kirjalik tõlge

Agnes Annama
Gertrud Kasemaa
Monika Liivamägi
Tarmo Lilleoja
Katrin Lõvi
Kärt Merilain
Aigi Piirimees
Eneli Raal
Marian Raamat
Ellen Suits
Katrin Tooming
Mariko Veldi

Konverentsitõlge

Karin Issajev
Katre Palm
Merle Palu
Evelyn Pihla
Liina Soomägi
Signe Sumerik

KIRJANDUS JA RAHVALUULE

Melika Kindel
Andres Laasik
Liisi Laineste
Piret Paal
Piret Voolaid

KULTUURIKORRALDUS

Olga Einasto

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

AJALUGU

Laura Ingerpuu
Oliver Jakobson
Silja Kalle
Eero Kangor
Kätlin Kerem
Ave Kikas
Annely Kähär
Tuuli Luik
Marion Miilen
Hannes Möllits
Berit Nuka
Helen Piisang
Madis Rennu
Hiljar Tammela
Marlis Tiitsaar
Terje Tuuga
Maria Veldi
Karin Vimberg

EESTI JA SOOME-UGRI KEELETEADUS

Anne-Mari Anderson
Natalia Borovkova
Külli Hansson
Kerli Keermaa
Dina Kontšits
Katrin Küünal
Kaidi Lõhmus
Evelyn Lätt
Keiu-Nille Ollin
Liis Pennonen
Liisi Pool
Helen Proosa
Monika Roosimägi
Kristina Zotejeva
Irina Trus
Kristel Uiboaed

SAKSA KEEL JA KIRJANDUS

Brita Hüvanen
Triin Keba
Margit Keeman
Angela Kütt
Kadri Lange
Annika Liba
Maila Toomsalu

INGLISE KEEL JA KIRJANDUS

Kelli Aadusoo
Malle Alaru
Tiia Allas
Sigrid Butlers
Kerli Hurt
Karin Kilk
Kristi Kirsimäe
Anne Linde
Maris Mänd
Mari Ollino
Liisa Pint
Evelyn Punga
Jaanika Soever
Maria Toivokainen
Andrei Tuch

KIRJANDUS JA RAHVALUULE

Ingrid Evert
Sigrid Int
Merili Küppar
Ele Küppas
Karin Leesmann
Liis Pallon
Ann Steinberg
Mari-Liis Tammiste

MAALIKUNST

Kristi Soe

Bioloogia-geograafiateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Bioloogia

Eerik Aunin
Kristiina Baum
Oksana Finogenova
Helen Isok
Heidi Juul
Kristiina Jürgens
Maris Kauk
Iivi Kiigemägi
Epp Kikas
Gaily Kivi
Lauri Koorits
Indrek Koppel – *cum laude*
Mai Kukumägi
Olga Kurguzova
Ede Leppik
Rutt Lilleoja – *cum laude*
Mariann Lokk
Angelika Longe
Eliisa Lukk
Margit Meiesaar
Ave Merisalu – *cum laude*
Tarmo Mölder
Sirli Niitots
Steve Nuter-Tammin
Maarja Nõmm
Olga Olst
Kersti Padari
Kaile Peet
Marko Prous
Kadri Johanna Maria Rand
Elo Raspel
Piret Raudsepp
Erki Rekker
Olaf Räim
Margus Rätsepp
Nele Saluveer
Toivo Sepp
Marju Silvet
Kristiina Sulbi
Tiina Talve
Heleri Tamm
Jako Tinkus
Viktoria Volkova
Ingrid Õunapuu

Geograafia

Liina Allikas
Jane Idavain
Tanel Ilves
Liisi Jakobson – *cum laude*
Tiina Jukk
Naima Kabral
Annely Keskküll
Maarja Kolga
Kaie Kubri
Grete Kukk
Rahel Lepp
Lauri London
Jaanika Lääne
Riho Marja
Taavi Nuum
Lilit Palmar
Ott Pruulmann
Karmen Puhk
Gunnar Raun
Nele Sarrapik
Anna Semjonova
Kadri Tamm
Margus Tiru
Kristel Tomson
Laura Uibopuu
Jaanus Uibu
Inga Vaitekunaite
Kadri Ääremaa

Geoloogia

Aivo Lokotar
Raul Reinson
Olivia Till

Geenitehnoloogia

Liis Andresen
Jan Inno
Peeter Juhanson
Liis Karo
Karin Kask
Liis Kivila
Piret Kukk
Martin Kuljus
Mairi Kuris
Kuldar Kõiv
Margus Leppik
Annely Lorents
Marko Lõoke
Julia Maslovskaja
Katri Nüganen
Maris Ojamets
Svetlana Orlova
Priit Palta
Reet Raivet
Eero Raudsepp
Anastassia Runina
Liina Ränkel
Birgit Rätsep
Helin Räägel – *cum laude*
Merli Saare
Ott Scheler
Anu Solnik
Elise Sonn
Julia Suhorutšenko
Marilin Sulg
Siim Suvi
Olga Žilina
Heidi Tamm
Kristi Tamm – *cum laude*
Riin Tamm
Helena Tekkel
Tanel Traks
Natalja Tšertova
Hanna Tulmin
Helen Uibopuu
Piia Uusen – *cum laude*
Vallo Varik – *cum laude*
Agne Velthut
Eneli Õis

Keskkonnatehnoloogia

Tanel Esperk
Jaanus Hallik
Marin Haugas
Margit Johanson
Eeva Kauba
Martti Kirotaja
Helen Kivisild
Kairi Kravets
Tõnis Kärdi
Piret Lang
Triin Lapimaa
Vallo Lemmiksoo
Triinu Lukk
Triin Lääne
Maris Nõmmik
Margus Palolill
Inge Rikaste
Andrus Rohejärv
Katrin Rosenvald
Liina Saar
Žanna Stepanova
Sandra Suviste
Hanna Talving
Triin Tark
Pille Tõnisson
Triin Vall
Priit Voolaid
Eike Vunk
Merike Üts

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Bioloogia

Lairi Bakhoff
Inga Hiiesalu
Teele Jairus
Villu Kasari
Sirje Kivil
Evelyn Kostabi
Ann Kraut
Merit Kreitsberg
Randel Kreitsberg
Einar Kärgenberg
Aveli Kükit
Rauno Külavee
Anni Küüsvek
Liina Luure
Tuul Sarv
Laura Sedman – *cum laude*
Elin Sild
Anu Tiitsaar
Kaire Tsaro
Triin Veskimäe
Eele Õunapuu – *cum laude*

Geograafia

Rain Elken
Juhan Jüriado
Tiiu Kelviste
Kadri Kiilu
Raido Kutsar
Tiina Kuusik
Pille Link
Kristina Lokk
Romet Põldme
Teivi Teder
Liisi Uibo
Vivian Uibo
Kristel Vaher

Geoloogia

Liisa Lang
Liina Laumets
Marja-Liisa Meriste
Nele Muttik
Kadri Rull
Epp Zirk

Geenitehnoloogia

Priit Adler
Inna Afonina – *cum laude*
Pavel Aleksejev
Korneelia Anton
Anna Balikova – *cum laude*
Anne-Mai Ilumäe
Mari Järve – *cum laude*
Heiko Kase
Olga Katargina
Kristi Kurg
Margit Laanpere
Sirje Lulla

Piret Peterson
Kerli Piir
Martin Pook
Anna-Liisa Prangli
Kristi Raud
Egle Rebane
Ene Reimann – *cum laude*
Riin Saarmäe
Maarja Sadam
Aili Sarapik
Kersti Tammus
Priit Tomson
Merilin Truusa
Liina Tserel
Liis Uusküla
Margus Varjak – *cum laude*
Hanna Vihma
Janeli Viil – *cum laude*
Triinu Visnapuu
Taavi Võsumaa
Janne Üksti

Keskkonnatehnoloogia

Krista Alikas
Merli Hass
Mariell Jõesalu
Merit Kallas
Anu Kalle
Kristjan Kruuda
Kristel Kund
Liis Marmor
Kätlyn Mets
Katren Mägi
Laura Mähar
Taisi Oja
Monika Olev
Piret Peeterson
Peep Siim
Kerly Talts
Annika Uibopuu
Monika Välling

DIPLOMIÕPE

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Kristi Adosson
Liisa-Lotte Aksli
Anu Aunapu
Gerli Edela
Maiju Kerme
Egle Lellep
Eneken Metsalu
Mario Mäeots
Kairi Möller
Tauno Ojasaar
Mare Ots
Arle Puusepp
Tanel Pärnamets
Kadi Rätsepp
Ene Veberson

Regionaalplaneerimine

Kaire Aripmann

Õpetajakoolituse kutseaasta

Anastassia Andrianova
Annika Järvik
Marge Laane
Kaire Lanno
Maret Markson
Piret Markson
Martin Nelis
Helle-Mai Pedastsaar
Margit Reintal
Triin Tammai

MAGISTRIÕPE (4+2)

Signe Alama
Jana Eensalu
Helena Faust
Hando Hain
Maarja Haugas
Hela Help
Kaia Kala
Monika Karmin
Tambet Kikas
Kalle Kipper
Anri Kivil
Triin Kollist
Kaida Koppel
Külli Kübar
Lauri Laanisto
Kadri Leetmaa
Dmitri Lubenets
Liisa Metsamaa
Kristina Mäemets
Katrin Männik
Liina Nagirnaja
Mari Ojarand
Marica-Maris Paju
Siim Pauklin
Mario Plaas
Arto Pulk
Piret Pungas
Elar Põldvere
Henn Pärnamets
Vaike Rootsmaa
Ranno Rätsep
Triinu Siibak
Pirjo Spuul
Alina Sumerina
Triin Suvi
Siim Sõber
Eero Talts
Karin Tamm
Tanel Tamm
Alar Teemusk
Moonika Teppo
Kairit Tints
Antti Tooming
Evelyn Uuemaa
Kristel Vabrit
Ele Vahtmäe
Vladimir Vimberg
Kai Virumäe
Kristjan Välk

Füüsika-keemiateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Füüsika

Alar Ainla – *cum laude*
Igor Bljahhin
Karl Bogdanov
Tiina Liimets
Argo Lukner
Martin Merimaa
Mart Moppel
Lehar Oha
Ivo Pruul
Paavo Pärn
Tarmo Rosenberg
Roman Sarakvaša
Risto Sarv
Grigori Savustjan
Rain Sirendi
Endel Soolo – *cum laude*
Arvo Säilev
Vahur Zadin
Olga Tarassova
Natalia Tšironova
Airi Tullino
Ando Tuul
Priit Tuvike
Irina Vesi
Niina Voropajeva

Keemia

Nadežda Aleksejeva
Oleg Golubev
Laura Herm – *cum laude*
Jaana Jürgens
Eveli Kikas
Ksenija Kisseljova
Kairi Kivirand
Liina Kruus
Allan Künnapas
Konstantin Mazalov
Maria Matakova
Maris Mäeotsa
Oliver Pulges
Karita Raudkivi
Tavo Romann – *cum laude*
Lemmi Sarv
Deniss Savtšenko – *cum laude*
Mari-Liis Sults
Egle Teder
Kadri Tähnas
Egon Valk

Materjaliteadus

Taavi Audova
Semjon Galajev
Siim Hödemann
Andres Jürgenson
Kairi Kasemets
Helina Klaassen
Madis Paalo
Jevgeni Šulga
Urmo Visk – *cum laude*
Sergei Vlassov

Keskkonnatehnoloogia

Hedi Harzia
Pille Heero
Veiko Hein
Kermo Jürmann
Kevo Jürmann
Riina Klais
Veiko Kärbla
Evelin Linde
Evelin Otsa
Vallo Saar
Irma Soorand
Kairi Tänavsuu
Kalev Uiga
Marika Uustare
Diana Vaab
Kadri Vaher

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Füüsika

Martin Kannel
Silver Leinberg
Siim Miller
Margus Pala

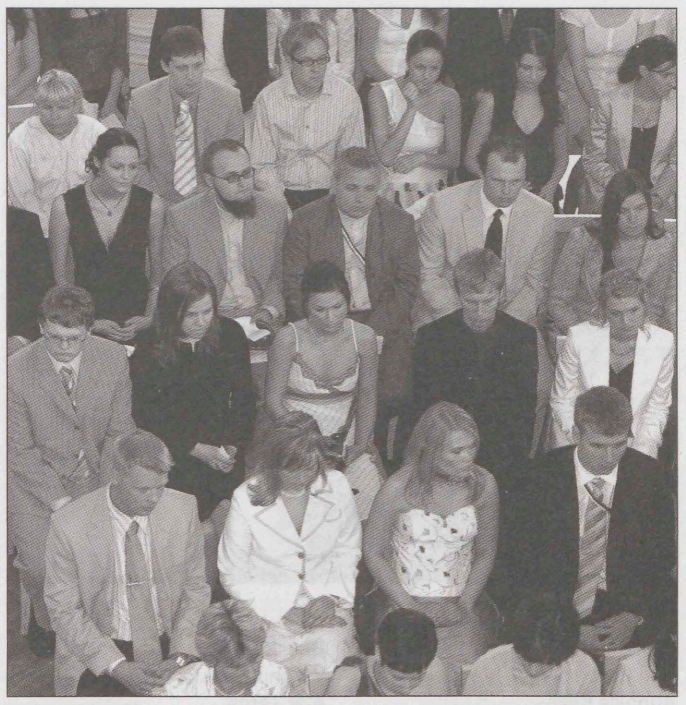

Eile anti diplomid sotsiaalteaduskonna lõpetajaile.

ERGI PROMMIK

Liidia Pogorelova
Deivid Pugal – *cum laude*
Martti Tamm
Martin Timusk
Kristi Valdmets

Keemia

Lembit Bahman
Vitali Grozovski
Karin Kipper
Andre Koit
Marje Lust – *cum laude*
Algis Murumaa
Valli Parts
Eveli Pärlin
Mairi Raju
Sven Retkov
Pavel Starkov – *cum laude*
Monika Tamm
Lauri Tõntson – *cum laude*
Andrus Vihalem

Materjaliteadus

Kristjan Jurss
Martin Järvekülg
Margus Kodu
Diana Kohv
Rainer Pärna
Kairit Saarepuu

Infotehnoloogia

Raivo Alla
Aleksandr Bogdanov
Lidia Feklistova
Indrek Jaal
Kristo Kõiv
Kauri Kägo
Kaja Liiv
Aleksei Mahhov
Kristo Nikkolo
Anton Ragni
Kurmo Roosimäe
Margus Rosin
Aleksandr Savihhin
Tanel Tetlov
Aleksander Tõnnisson
Hannes Vaher
Aleksandr Vaskin

Keskkonnatehnoloogia

Helen Heintalu
Ave Kodar
Katrin Lasberg
Meelis Mark
Kaire Noodla
Reet Sarnik
Marili Sits
Marleen Taremaa
Annika Veske

DIPLOMIÕPE (3 A)

Infotehnoloogia

Lauri Anton
Merike Hein
Lauri Juhkamsoo
Alari Kruusmaa
Priit Pihlak
Andres Piirsalu
Priit Ritslaid
Kristjan Saviauk
Rainer Tikk
Raidi Õis

Füüsikaline infotehnoloogia

Maksim Boriskin

DIPLOMIÕPE (4 A)

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Aleksandr Borissov
Viivi Järve
Tatjana Kisljakova
Irina Kossenko
Olga Leontjeva
Egle Loid
Aivar Luist
Karin Nurme
Marge Raig
Andra Sinimets
Janek Zavatski

AVATUD ÜLIKOOL

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Heidi Haggi
Liina Kasemetsa
Jane Krasilnikova
Katrin Lõhmus
Ester Ojavee
Ester Sims
Hurma Toru

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTA

Sixten Hinnov
Rihet Luikmäe
Jaana Tammiku-Taul
Erkki Tempel
Andero Vaarik
Reemo Voltri

MAGISTRIÕPE (4+2)

Füüsika

Ilmar Ansko
Aare Floren
Kristjan Kannike
Joel Kuusk
Irina Kärkkänen
Sven Lange
Lauri Juhan Liivamägi
Silver Lätt
Sander Mirme
Heija Pärtel
Raul Rammula
Marko Zirk
Elmo Tempel
Thea Toomla
Janek Uin
Fred Valk
Martin Vilbaste
Anu Õmblus

Keemia

Aleksei Bredihhin
Gea Jürmann
Indrek Kivi
Martin Kutsar
Agnes Kütt
Margit Laja
Signe Leito
Marko Lätt
Nikita Oskolkov
Liina Permann
Anu Ploom
Imbi Rauk
Hannes Simuste
Lauri Toom
Gary Urb
Signe Vahur
Santa Veikšina
Kristina Virro

Keskkonnatehnoloogia

Aivi Aolaid
Jana Budašova

Molekulaartehnoloogia

Indrek Tulp

MAGISTRIÕPE (3+2)

Infotehnoloogia

Margus Jäger
Kaupo Komsaare
Kristjan Piir
Henri Roostoja
Laas Toom

Kultuuriväärtuste säilitamine

Rene Levoll

Füüsikaõpetaja

Jekaterina Bobkova
Siim Oks

Haridusteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

PEDAGOOGIKA

Kasvatusteadused

Liina Aan
Eve Jaakson
Epp Kaseküli
Kaidi Kenkmann
Kristi Kivisaar
Reelika Lend
Lii Liivak
Jane Lindpere
Karin Pallum
Liana Peegel
Anu Peiel
Agne Polli
Elen Põldme
Kristel Seiler
Kadi Solman
Annika Toivi
Kristi Vals
Tuuli Vikat
Pille Villems
Evelin Hein

INIMESEÕPETUS

Õpetajakoolitus

Kaire Välb

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Haridusteadus (humanitaarained)

Evelin Lahesoo
Kaija-Liis Lehtma
Ulla Kamp
Kaia Kõivistik
Gelia Kütt
Monika Ojakivi
Pille Tarto
Tiina Tirgo
Jaanika Tuisk

Haridusteadus (loodusteaduslikud ained)

Liis Alver
Hele Eerik
Kaire Kaaver
Kristi Kasearu
Kersti Kont
Margit Kukk
Karin Laansalu-Veskioja
Virgi Plaks
Raili Remmel
Raine Remmelg
Erje Soo
Birgit Sinimets
Triin Veeremaa

MAGISTRIÕPE

Pedagoogika (teadusmagister)

Maret Olo
Krista Uibu

Koolikorraldus (kutsemagister)

Laine Aluoja
Marika Ivandi
Kai Kens
Tiiu Leibur
Ana Valdmann
Tiiu Vendel

ERIPEDAGOOGIKA

Eripedagoogika (5 a bakalaureuseõpe)

Merili Lemmats
Lagle Prei
Maria Pärdi
Helen Saareoja
Anna-Liisa Sutt
Eija Sõukand

Eripedagoogika (3 a bakalaureuseõpe)

Aive Allilender
Marika Hommik
Mairi Kekki
Reigo Kärner
Liina Miidla
Kadri Orro
Hiie Paas
Maris Pahka
Maret Pajuste
Raili Rahuoja
Helen Rõivas
Tuuli Sikk

Eripedagoogika (teadusmagister)

Tiit Leemets
Meelika Maila

ÕPETAJATE SEMINAR DIPLOMIÕPE (4 A)

Klassiõpetaja

Kadri Keskküla
Natalja Loona
Ingrid Ohno
Liina Reintam
Riina Tartu
Aimi Trankmann

Muusikaõpetaja

Eveliin Öövel

AVATUD ÜLIKOOL BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Haridusteadus (loodusteaduslikud ained)

Marit Bachhaus
Kaja Linde
Mairi Valtin
Tiia Viilu

Bakalaureuseõpe (4 a)

Pedagoogika

Kasvatusteadused

Luule Arras
Viive Ollo-Blakey
Reet Valgma
Ülle Viksi
Lia Õispuu
Maret Männik

MAGISTRIÕPE

Koolikorraldus (kutsemagister)

Ulvi Kruus
Elma Künnapas
Heli Noor
Anne Raam
Ale Sprenk

ERIPEDAGOOGIKA

Eripedagoogika (5 a bakalaureus)

Kersti Juurma
Liina Kask
Ivi Obzinis
Raja Puna
Aglaida Sakk
Meeli Uibomägi

ÕPETAJATE SEMINAR

Klassiõpetaja (4 a diplomiõpe)

Ave Kirikal

Klassiõpetaja (5 a bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õpe)

Anne Kana
Pille Laine
Marliis Mark
Elina Müürsepp
Krista Prušinskaja

Kehakultuuriteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Füsioteraapia

Martin Epner
Laura Feldbach
Jelena Kalinina
Rasmus Kerge
Marit Kull
Kadri Kõverik
Peeter Kümmel
Kairi Look
Anna-Liisa Parm
Merit Rossner
Helis Schasmin
Tarmo Schmidt
Vitali Sladkov
Ilja Šitman
Vivika Tapp
Liina Tolmoff

Liikumis- ja sporditeadused

Enno Aas
Kristjan Andresson
Maris Erlang
Inga Hallikma
Helari Kaljuste
Alo Kivimäe
Julia Kljukina
Angelika Kull + õpetajakoolitus
Maia Looskari + õpetajakoolitus
Evelin Lätt
Margo Martin
Mikola Misjuk
Pirjo Peterson
Katrin Pormeister
Villu Pruulmann
Elina Pähn
Ahto Raska
Helen Reino
Jekaterina Zvereva
Kalle Täht
Margus Udeküll
Kersti Vahur
Evelin Vilkmann + õpetajakoolitus
Maia Võsu + õpetajakoolitus
Niklas Winther-Jensen

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Füsioteraapia

Aliis Allas
Elge Ambos

Kaiu Hallik
Siiri Heinaru
Katrin Joassoone
Mari-Liis Jädal
Liise Kiidron
Annika Koovit
Liis Lamson
Liis Laurson
Ave Lehesmets
Kadri Noorvee – *cum laude*
Kerli Pant
Monika Pavljutšok
Iris Rahasepp
Heilika Rõõs
Tuuli Saar
Kadri Soosalu
Anastassia Šipilova
Jaana Torp
Katri Usai
Mari-Liis Ööpik – *cum laude*

Kehaline kasvatus ja sport

Priit Allikivi
Marko Ani
Marju Asarov
Maksim Butshenkov
Jekaterina Duman
Innar Hannus
Siim Hansmann
Brit Ingermann
Liis Johanson
Ants Järv
Liis Kaibald
Kaarel Kallas
Katrin Karuauk
Jaana Kirs
Heigo Klaos
Anti Kustassoo
Laura Kärson
Elliko Künnapuu
Krista Lukner
Marko Mett
Lauri Niilisk
Olav Nirk
Kadri Nurme
Gerli Odrusk
Hasso Paap
Jekaterina Patjuk
Gert Prants
Nele Rattas
Ester Rosin
Raul Rämson
Mark Sermat
Kaili Sirge
Silver Tamm
Liina Uibopuu
Vitali Vorobjov

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTA

Helen Austa
Kadri Meesak
Irina Petrashenko
Mart Raukas
Kätrin Vilkmann
Mari Visnap
Kadri Voimann

DIPLOMIÕPE

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

Irina Beloussova
Norbert Hurt
Triin Kriivason
Valentina Zaitseva
Priit Viks

MAGISTRIÕPE (4+2 A)

Liikumis- ja sporditeadused

Marit Arvi
Tuuli Bürkland
Kadri Joost
Kati Kruusaauk
Mari-Liis Luuk
Kadri Parts
Laivi Toots
Madli Toots

AVATUD ÜLIKOOL
BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Liikumis- ja sporditeadused

Maret Arge
Marika Arro – *cum laude*
Aina Eriksoo
Eduard Iganus
Meida Karm
Ain Karutoom
Ants Kiisa
Toomas Klaarmann
Marge Koort
Andi Kõrva
Egle Kõrvas
Margus Külm
Lembe Laas
Eero Metsvahi
Anne-Marii Nurs
Anne-Ly Pihlak
Katre Pind
Dmitri Sergejev
Ülle Tamm
Hare Unt
Tiiu Õunap

DIPLOMIÕPE

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

Helen Leppik
Katrin Liivaru
Kadri Parts
Jüri Peterson
Tarmo Rüütli

Majandusteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Ettevõttemajandus

Andres Agan
Art Andresson
Kalle Aron
Julia Beljajeva
Anastassia Garaeva
Elmira Gebenova
Sigrid Hankov
Timo Jaaska
Maarja Jalasto
Kert Kaljula
Kairi Karis
Sven Kuklane
Kaisa Kure
Kristina Kuut
Kristjan Laanemaa
Uku Lember – *cum laude*
Žanna Meltser
Maarika Merirand
Magomed Murtuzaliev
Natalja Omeltšenko
Katre Paavo
Priit Puskar
Jevgenia Ronenson
Meelis Rull
Karen Rätsep
Helen Saag
Liisi Sepp
Indrek Seppo
Reelika Siinmaa
Helena Siirus
Evelin Soidla – *cum laude*
Kert Soo
Kalle Sõber
Stanislav Zamahhin
Andres Tambek
Tanel Tarkmees
Olga Tšetverikova
Tambet Türk
Üllar Unt
Ene Vabamets
Kärt Vanaveski
Katrin Veskimäe
Marko Viiding
Piret Õunapuu

Rahvamajandus

Anna Afanasjeva
Janika Alloja – cum laude
Indrek Essenson
Kristi Fischer
Liisi Joosing
Kaili Järv
Mirjam Järviste
Lennart Kaarna
Kristel Kadak
Marge Kiiskmann
Ana Kivesti
Karin Koval
Kerly Krillo – cum laude
Rauno Kuus
Kerlin Ledis
Tiina-Liina Lepasepp
Tiina Liblik
Mari Lume
Alina Ovanessova
Ingrid Palm
Märt Parker
Piret Parmi
Riina Rae
Indrek Roostalu
Tanja Schaman
Anna Semikova
Peeter Stamberg
Sirle Sälik
Silver Tamm
Merilin Toobal
Julia Trunova
Triin Tõrvand
Kristel Uibu

BAKALAUREUSEÕPE (3A)

Majandusteadus

Kadri Adrat
Margit Armuand
Nele Arro
Gleb Domnin
Martin Goldberg
Piret Hirvoja – *cum laude*
Allan Hünerson
Reelika Irs
Rain Jaaksoo
Eva Kaarlõpp
Aleksei Kadõrko
Märt Kasak

Aulasse diplomite järele. VARJE SOOTAK

Maila Keerus
Erki Kert
Annaliis Kilk
Oskar Kilk
Kristi Kiri
Evelin Kont
Kaspar Koov
Simmo Kruustük
Tuuli Kurvits
Marek Laanbek
Riti Leppik
Jonna Lerman
Elina Lillmaa
Ragnar Loova – *cum laude*
Tatjana Luštšik
Annika Olbrei
Rainer Olt
Liina Puksa
Kristi Püümann
Kaie Reilson
Kristiina Remmel
Marge Rips
Andro Roos
Liis Roosaar
Mari-Liis Sammul
Allan Teder
Liis Timmusk – *cum laude*
Kristina Toms
Taavi Tomson
Karina Tsõss
Helena Valdmaa
Kristjan Vilosius
Merlin Välja

AVATUD ÜLIKOOL
DIPLOMIÕPE

Ärijuhtimine

Irina Aab
Siiri Anderson
Üllar Aun
Tiina Beldsinsky
Madis Einstein
Raino Erlich
Ülle Green
Laili Hein
Kaie Heinleht
Evelyn Hinto
Toomas Hirve
Rita Illak
Karel Jaanson
Aire Jõeloo
Kaido Kaljulaid
Terje Kasesalu
Marko Kõiv
Ove Kranich
Kersti Kurri
Tiina Kütt
Anu Kuusik
Kalle Kuusik
Triin Lääne
Taavi Laeks
Kalmer Lain
Ulvar Liira
Sirje Likk
Sirje Luther
Alar Maiste
Annely Martin
Margit Meerits
Silver Meikar
Kristel Mägi
Ahti Nigol
Liis Nigu
Imre Noorkikas
Tatjana Ojavee
Marve Paju
Kaili Parts
Maarika Parv
Anne Pertelson
Katrin Pobbol
Janek Pohla
Sirle Rebane
Inga Riik
Marek Saar
Nele Selge
Andrus Sepp
Morten Siida
Halje Siimon
Kersti Siitas
Signe Sild
Reelika Tamm
Veronika Tasso
Alar Teras
Silva Tigane
Heiki Tohver
Tea Tomingas
Kaja Treufeldt
Marek Viilol
Ainika Ööpik
Õnne Õuemaa

AVATUD ÜLIKOOL
MAGISTRIÕPE

Majandusteadus (3+2)

Astrit Aasma
Eve Arras
Mari-Ann Bankier – *cum laude*
Aleksandr Gorškov
Marion Hein
Ere Hindreus
Triin Anette Kaasik
Kaidi Kask
Aleksandr Lavrentjev
Kristi Leibur
Raigo Lille
Kerstin Loss
Mari Ojasoo
Janne Prümmel
Krisi Pungas
Kaia Rand
Sirje Reiberg
Julia Smoli
Gerry Sulp
Diana Timošova
Tatjana Trifonova
Marek Vahing
Imre Visse

Ettevõtluse ja tehnoloogia juhtimine (3+2)

Taavi Einaste
Erki Hendrikson
Janika Jürman
Indrek Kask
Merike Leego
Maksim Mõttus
Mikk Putk
Maia Sokk
Aleksei Šalašinski
Tiit Talpsep

Ärijuhtimine

Maret Ahonen
Anne Heinmaa
Heldur Heinsoo
Alar Ilbis
Anu Jürgenson
Vallo Jürisoo
Avo Kaasik
Harvey Kalmus
Virve Korjus
Kerry Kütt
Krista Lehtsaar
Margo Liik
Evelin Magnus
Ingrid Maiste
Heli Mölder
Lilian Niitsoo
Heiki Nurmeots
Tiit Piirimäe
Margus Pleksner
Marko Pool
Rainer Ramjalg
Kadri Rattasepp
Mall Reier
Margus Reimann
Andres Sauter
Monika Senkel
Kalle Sepp
Liina Sild
Urmas Sukles
Viivi Tammar
Merike Varik
Signe Võsoberg-Pastik

Majandusteadus (4+2)

Jaan Aps
Raigo Ernits
Rasmus Kattai
Andres Kuusik
Marge Seppo
Krister Tamm

Matemaatika-informaatikateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Matemaatika

Ago Albert
Viktoria Deputat
Gerth Hallop
Kadri Jaanson
Marje Johanson
Erli Kontkar
Jane Liivak
Eva-Mari Luts
Svetlana Moissejeva
Katre Paabo
Merge Palmiste + õpetajakoolitus
Pille Penjam – *cum laude* + eesti ja soome-ugri keeleteadus – *cum laude*
Vaiki Randala
Kaie Ruul
Indrek Zolk – *cum laude*
Karolin Tikerpuu
Ethel Vaaks
Triinu Viilup

Informaatika

Aleksandr Aleksandrov
Oleg Batrašev
Dan Bogdanov
Juri Gavšin
Alexandre Grebennik
Arina Gusseva
Jaanus Hansen
Kadri Hendla
Kaarel Joala
Marko Jõemets
Evgueni Kabanov
Liina Kamm– *cum laude*
Mai-Liis Karring
Taavet Kikas
Lauri Kimmel
Kristiina Kurg
Jarno Raid
Mart Randala
Jüri Reimand
Andrus Rosman
Veiko Sammelselg
Piret Sarv + matemaatiline statistika (3 a)
Kaisa Sein
Mart Sõmermaa – *cum laude*
Sergei Šitov
Katrin Taliaru
Triinu Tasa
Konstantin Tretjakov
Katrin Tsepelina
Nadežda Velikanova+ õpetajakoolitus

Matemaatiline statistika

Piia-Piret Eomois
Anu Iher
Ants Kaasik – *cum laude*
Raivo Kolde
Ave Kroon
Marina Ljubimova
Marin Randoja
Kerli Säks
Taavi Tamkivi

MAGISTRIÕPE (4+2)

Matemaatika

Evelin Avi
Evely Leetma+ õpetajakoolitus
Hannes Lepp
Julia Polikarpus + õpetajakoolitus
Nikita Salnikov-Tarnovski
Ester Saral + õpetajakoolitus
Lauri Tart
Heli Tuopi + õpetajakoolitus
Tiina Tõkke + õpetajakoolitus

Informaatika

Jüri Harju
Jaanus Jaeger
Kaspar Loog
Veljo Otsason
Natalia Tomassova

Matemaatiline statistika

Liile Jõgi + õpetajakoolitus
Mirjam Vallas

Rakendusstatistika (kutsemagister)

Aivi Themas

Finants- ja kindlustusmatemaatika (kutsemagister)

Kati Hoop
Triin Kiisa
Keit Musting

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Matemaatika

Karin Kivi
Agnessa Kroon
Esta Kägo
Lembit Valgma

Informaatika

Anton Karputkin – *cum laude*
Siim Karus – *cum laude*
Maiga Kolk
Keio Kraaner
Tanel Käär
Erkki Laaneoks
Toomas Laasik
Mikk Lauringson
Krista Liin
Riina Lind
Andres Luuk
Kristel Madiste
Martin Pettai – *cum laude*
Imre Pühvel
Kadri Reimann
Katrin Toe
Lauri Tulmin
Janno Veldemann

Matemaatiline statistika

Karin Ange
Triin Beljaev
Jelena Frolova
Marit Jürisaar
Helle Kilgi – *cum laude*
Ave Kurss
Brit Tafenau

Infotehnoloogia

Aleksei Bogdanov
Hannes Lehemets
Kerli Rungi

DIPLOMIÕPE

Rakendusinformaatika

Karel Kravik

Infotehnoloogia

Dmitri Afanasjev
Jevgeni Kalbin
Erki Mõisa
Riina Soggar
Natalja Šteinmiller

ÕPETAJAKOOLITUSE KUTSEAASTA

Anne Hiir
Piret Hordo
Anu Roos
Kaire Ruul

MAGISTRIÕPE (3+2)

Matemaatiline statistika

Rait Ress

Sotsiaalteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Ajakirjandus

Madis Aesma
Tiina Ansip
Kajar Kase
Eneken Laasme + avalikkussuhted ja teabekorraldus
Inga Lill
Karin Palo
Monica Raud
Heiki Raudla
Deniss Rutšeikov – *cum laude*
Anna Katri Sipilä
Meelis Süld
Madli Zobel
Timo Teder
Kai Väärtnõu

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

Piret Kull
Kristina Kurm
Kristi Kuusik
Annikky Lamp
Mervi Lill
Ege Lillemäe
Eli Lilles
Einar Linn
Mona-Liisa Louhisola
Liina Luka
Laimi Länkur
Minna Piilehto
Kadri Põldaru
Maigi Raudmäe
Ave Reinson
Merilin Seepter
Ingrid Tago
Marko Uibu
Tiina Urm

Avalik haldus

Liia Atna
Erki Eek
Erki Heinsaar
Ege Jaanso
Janno-Jako Jaek
Kaspar Kapp
Erkki Karo
Toomas Kask

Elari Kivisoo – *cum laude*
Jelena Kürsa-Sidharthan
Jaana Lillemägi
Erik Marksoo
Liina Mauring
Kristina Muhhina
Margit Mõtus
Külvi Noor
Marit Olesk
Riinu Pall
Marko Palo
Kersti Peterson
Erik Plaan
Sven Polt
Hannes Prits
Veiko Roos
Riin Savi
Mari Soon
Brit Tomingas
Triin Toonpere
Ursula Tubli + sotsiaaltöö
Liisa Vask

Psühholoogia

Alo Alunurm
Tom Samuli Apell
Andry Arro
Olga Birulja
Merle Ellermäe
Airis Erme
Marlen Herik
Mirle Järverand
Mari-Liis Kaldoja
Margus Kanarik
Liisa Kiik
Ruth Kindlam
Kairi Kivisik
Kristiina Kompus
Nele Kuldkepp
Maali Käbin
Kristi Luts
Carolina Murd
Triinu Niiberg
Berit Niin
Kati Marjaana Paananen
Mari Parmas
Rita Camilla Rautesalo
Jaan Saar
Hendrik Saare
Kelly Tsilke
Triin Tõnsing
Kristi Udras
Triin Ulst
Liis Vahtra
Vootele Veldre
Tanel Viilol
Ave Vilu
Ingrid Vooglaid
Helina Voogne
Liisi Voosalu

Politoloogia

Siim Ausmees
Märt Hiietamm
Liis Jemmer
Vahur Koorits
Andres Korberg
Eveli Kuklane
Lauri Lippmaa
Martti Lutsar
Lauri Matsulevitš
Linda Mitskevitsh
Alvar Nõuakas
Nele-Marit Oras
Ragnar Siil
Juuso Stenfors
Riina Tallo
Iti Vanaküla
Thor-Sten Vertmann

Semiootika ja kulturoloogia

Ott Heinapuu
Katre Kikas
Danica Kubi + inglise keel ja kirjandus
Laura Kuusk
Paul Külmoja
Helina Linder
Ellu Maar
Martin Oja + kirjandus ja rahvaluule
Piret Prääts
Maarja Põld
Tiina Põllu
Martin Rünk
Anti Saar
Lill Sarv
Monika Tasa
Merle Visak

Sotsiaaltöö

Inna Bahlinova
Ellen Hansen
Helen Jõks
Kristi Kallas
Kaisa Kuiv
Silja Kulagina
Kati Käpp
Eva-Liisa Luhamets
Helve Maripuu
Margot Must
Maarika Männik
Olga Popova
Taive Pärnmäe
Kätlin Raud
Helena Roop
Urmas Rootsi
Kaisa Treier
Elena Vlasova

Sotsioloogia

Agnes Kalde
Jaanika Kingumets
Eva Lippur
Liis Luuri
Evelin Pullerits
Marion Raudsepp
Merle Roosioja
Kairi Talves
Irja Toots
Kristina Tubli

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Ajakirjandus ja suhtekorraldus

Liis Auväärt
Piret Ehrenpreis
Siim Einfeldt
Tuuli Härson
Piret Kaevats
Laur Kanger
Peeter Kuimet
Dagmar Lamp
Anneli Lepp
Taavi Linnamäe
Kristi Märk
Martina Niin
Marko Paloveer
Kristiina Pennar
Anastassia Popova
Reelika Raamat – *cum laude*
Piret Reiljan
Märt Roosna
Sigrid Sõerunurk
Kadri Talva
Liis Talvist
Lauri Tankler
Uko Urb
Marge Velbaum
Karin Vene
Merit Välba

Psühholoogia

Andres Kaera
Liisi Kööts – *cum laude*
Elena Mironova
Janika Noormets
Liisa Randviir
Indrek Sarjas
Kaili Trossmann

Riigiteadused

Pilvi Hämäläinen
Maris Lindmäe + ajakirjandus ja suhtekorraldus
Katrin Pajula
Marje Pihlak
Katriin Raielo
Mari-Liis Sibul
Maarja Sillaste
Priit Simson
Liisa-Riin Stalde
Laidi Surva

Semiootika ja kulturoloogia

Madis Kivisild
Tiit Kuuskmäe
Leenu Nigu - *cum laude*
Tiit Paabo
Randy Peiker
Tanel Pern
Priit Põhjala
Sven-Hannes Vabar
Madis Veskimeister
Katre Väli

Sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika

Mai Beilmann
Olga Hramtsova
Annika Jalak
Gerli Külvet
Jane Männiste
Krister Tüllinen
Kristi Viira

MAGISTRIÕPE

Ajakirjandus

Illari Lään

Avalik haldus ja sotsiaalpoliitika

Ringa Raudla

Avalikkussuhted ja teabekorraldus (kutsemagister)

Priit Põiklik

Meedia ja kommunikatsioon

Merike Kaunissaare
Katrin Oja
Katrin Rahu
Andra Siibak
Heli Sõber

Politoloogia

Astrid Kannel
Ene Kuusk

Psühholoogia

Maiken Jaanisk
Kristjan Kask
Rene Mõttus
Merle Nurmoja
Kätlin Peets
Aire Raidvee
Astra Schults

Rakenduspsühholoogia (kutsemagister)

Vaike Kumari
Inger Polt

Sotsioloogia

Marit Aas

Sotsiaaltöö

Mervi Rodima

AVATUD ÜLIKOOL DIPLOMIÕPE

Psühholoogia

Veronika Allas
Mart Laisk
Brit-Carmen Norlan
Maarika Sarapuu

BAKALAUREUSEÕPE (3 A)

Ajakirjandus ja suhtekorraldus

Anneli Aab
Aet Härmaorg
Ragne Jõerand
Katrin Kaljulaid
Peeter Karask
Signe Kaurson
Alge Lechtmets
Liina Lepik
Gerli Nurk
Helen Silts
Mart Soonik
Külli Suurevälja
Kristiina Tagel
Vivika Veski

Psühholoogia

Ada Alliksoo
Pille-Riin Kaare
Anneli Kompus
Epp Laugaste
Ülle Valdre-Lillo
Ivar Vinkel

Riigiteadused

Riho Rõngelep

BAKALAUREUSEÕPE (4 A)

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

Urmas Rosenberg

Sotsiaaltöö

Hele-Mall Kink
Maarika Loodus
Külli Mäe
Ene Mändla
Krista Schönberg

Sotsioloogia

Sirje Orgel

MAGISTRIÕPE

Avalikkussuhted ja teabekorraldus (kutsemagister)

Heli Raamets
Tiina Samarüütel

Meedia ja kommunikatsioon

Mariliis Vahe

Sotsiaaltöö

Katti Lainoja
Karina Lõhmus

Türi kolledž

PÄEVAÕPE

Keskkonnateadus

Grete Arumäe
Helen Edasi
Veiko Eskla
Liina Heinsalu
Kadri Hänni
Urmas Karu
Peeter Kass
Heili Kiik
Tõnis Kundla
Nella Kurg
Hele-Riin Kutsar
Monika Lepasson
Liisa Liivamägi
Riho Miloserdov
Margit Pokrovski
Siret Prins
Karin Radiko
Sven Silbaum
Maarika Sillaste
Tiina Tubli
Siim Vahur
Elar Vulla

AVATUD ÜLIKOOL

Keskkonnateadus

Helme Janson
Tiina Kivila
Marit Kivisild
Helen Lintal
Jaanus Nilp
Margit Ruiso
Ero Viik
Rain Varul

Pärnu kolledž

PÄEVAÕPE

Sotsiaaltöö

Kati Aasov
Kati Arak
Maarja Akermann
Anu Bester
Kristi Grant
Lene Hirvela
Viktooria Hrabrova
Triin Kampus
Liina Kotsalainen
Katrin Kraani
Kristiina Lont
Merlin Martinson
Airi-Anu Mugur
Triin Müür – *cum laude*
Delia Narusk
Maiby Orumets
Katre Roosvald
Liina Tenno
Kristi Õunap

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Jelena Anikin
Kristi Ankru
Jelena Hrapko
Reelika Jukk
Tõiv Jõul
Kelli Kempo
Rando Kängsepp
Kärt Lepiku
Piret Must – *cum laude*
Helina Oja
Kelly Otsman
Margit Peedu
Kristi Pross
Kristi Raidla
Helena Rebane
Inna Timofejeva
Eve Toomsalu
Kaie Tropp
Aili-Kadri Vaga
Katrin Viljaste

Ärijuhtimine

Tatjana Gribova
Joonas Joost
Lea Kalda
Oliver Kao
Mari Kiigajaan
Jaak Laanepõld
Tarmo Pool
Teet Puusepp
Renate Pihl
Kaja Reinart
Margit Saks
Tarmo Tammiksaare
Martin Vihm

AVATUD ÜLIKOOL

Sotsiaaltöö

Ave Aaslaid
Jane Anton
Diana Dreving
Heidi Friedrichs
Helke Heinmets
Indrek Jegorov
Maiken Kangur
Monica Kass
Diana Kosk
Marko Krusberg
Herve Merivald
Elvira Murrik
Liilia Mänd
Riina Niitmets
Rene Noni
Silja Nõmm
Maie Ojasalu
Annika Pang
Silvi Pool
Priit Pärna
Urmas Randlaine
Aili Rehe
Eha Säde – *cum laude*
Ene Tõldsepp
Anneli Tõru
Monika Vallimäe
Kristin Vester
Riini Õige

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Kristi Ansu
Piia Eller
Piret Eylandt
Annika Jevsejeva
Leini Jürisaar
Karin Kaaremäe
Maris Kalda
Kätlin Kiisk
Ülle Kuus
Brigita Laanela
Anu Marie Lendla
Marika Liiv
Merle Lugenberg
Viivika Metste
Sülvi Mölder
Mariann Müllerstein
Maria Pitk
Kristlin Põbo
Heli Raidma
Merike Rästas
Ilona Skornjakova
Terje Sosi
Kristi Tallermo
Dajana Tiitsaar
Kadri Toots
Maarja Troon
Katrin Virkus
Anne Vokk

Ärijuhtimine

Pille-Riina Aadamsoo
Eidi Aidla
Ivi Altmäe
Helle Arno
Riina Aspre
Jane Engel
Ülle Kaljumäe
Mare Karu
Aivo Kodasma
Sirle Kodasma
Jana Lemmiksoo
Lembe Lemmiksoo
Raina Liiv
Pille Muliin
Ülle Nau
Sirli Olde
Diana Paulberg
Tarvo Peensalu
Kaie Pärn
Evelin Pärna
Urme Raadik
Siiri Roots
Urve Roots
Aili Saarts
Riina Saks
Andrus Salundi
Angelika Sild
Gert Silkin
Esta Tamm
Eve-Mai Telve
Reet Tennisberg
Kristina Timoštšenko
Riho Tipp
Marje Verbo
Anne Viinapuu
Katri Õispuu

Narva kolledž

DIPLOMIÕPE

Põhikooli inglise keele õpetaja

Jana Märtson
Polina Nikkar
Jana Paharukova
Natalja Pimenova
Oksana Poljak
Irina Prussakova
Olesja Roskošnaja
Aleksandra Voltšihhina

Eesti keel teise keelena

Julia Bogdanova
Tatjana Dobrotina
Marina Fanfora
Natalia Fomitšova
Olga Gorodetskaja
Olga Koroljova
Anne Meldre
Jekaterina Streltsova

Alushariduse pedagoog

Andrei Akimov
Irina Fomitševa
Tatjana Gorbatova
Helena Grobovaja
Olga Iljina
Natalja Kružkova
Julia Lozhkina
Jelena Suslova
Marina Žirnova
Angelina Tšernõševa

Põhikooli vene keele ja kirjanduse õpetaja

Andrei Tšihhunov

BAKALAUREUSEÕPE

Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis

Anna Abramtsova
Anastassia Dikun
Jevgenia Grigorieva
Jana Ivanova
Jelena Ivanova
Svetlana Jefimova
Janina Koivistanen
Katarina Korkiainen
Dmitri Kulakov
Irina Kuusmaa
Olga Lomunova
Marina Lütter
Alexey Mutovkin
Olga Orehhova – *cum laude*
Irina Petrova
Ljubov Petrunina
Regina Stüf
Julia Titova
Jevgeni Tšernov
Svetlana Uustal-Hok

Koolieelse lasteasutuse õpetaja (vene õppekeele baasil)

Irina Aleksandrovitš
Tatjana Dmitrijeva
Olga Ivanova
Natalja Lihhatšjova
Jelena Šemeljova
Natalja Tarelkina

AVATUD ÜLIKOOL DIPLOMIÕPE

Ärijuhtimine

Arno Ahu
Svetlana Jaik
Eve Kampus
Meelis Laande
Raivo Metsma
Kalle Roos
Tatjana Rušeljuk
Ellen Uusküla

Eesti keel teise keelena

Maie Jõemaa
Erika Pavlova
Sirje Sirnask
Silvia Soo
Irina Šutova

Alushariduse pedagoog

Ljubov Batšurina
Larissa Bolšakova
Jelena Kolessova
Natalija Koltakova
Raili Kullamäe
Luule Randvere
Ksenia Rõbina
Jelena Ušakova
Sirje-Marju Valgemäe

BAKALAUREUSEÕPE

Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis

Ljudmila Petrova

Koolieelse lasteasutuse õpetaja (vene õppekeele baasil)

Heldi Aia
Bella Suvorova

MAGISTRIÕPE

Humanitaarainete õpetaja vene õppekeelega põhikoolis

Marje Kaljumäe + loodusõpetus ja inimeseõpetus eesti keele baasil põhikoolis
Jelena Nevskaja + inglise keel põhikoolis

PRESIDENDI JA REKTORI VASTUVÕTUD

22. juunil kl 11 võtab president Arnold Rüütel vastu parimaid kõrgkoolide lõpetajaid.

TÜst on kutsutud vastuvõtule *cum laude* lõpetajad Mari Riistop (filosoofiateaduskond), Kerly Krillo (majandusteaduskond), Ivika Rande (usuteaduskond), Anne Kana (haridusteaduskond), Indrek Zolk (matemaatika-informaatikateaduskond), Vallo Varik (bioloogia-geograafiateaduskond), Laura Herm (füüsika-keemiateaduskond), Elari Kivisoo (sotsiaalteaduskond), Marika Arro (kehakultuuriteaduskond), Heleri Tammiste (õigusteaduskond), Tambet Toomela (õigusinstituut), Olga Orehhova (Narva kolledž) ja Triin Müür (Pärnu kolledž).

Rektor Jaak Aaviksoo vastuvõtt *cum laude* lõpetanutele toimub 27. juunil kell 16 botaanikaaias.

ÕNNITLEME

Prof Olevi Kull 50

22. juunil täitub 50 eluaastat Eesti ühel juhtival ökoloogil Olevi Kullil. Juubilar lõpetas EPMÜ metsandusteaduskonna 1981, ülikooli tuli 1983 ökosüsteemide labori teaduriks.

Olevi Kulli on paelunud eelkõige puittaimede gaasivahetuse ja metsaökosüsteemide süsinikuringe probleemid. Tema töid fotosünteesiaparaadi ja lehestiku kohanemisvõime kohta muutuvates valgustingimustes võib pidada oma eriala klassikaks. Viimastel aastatel on tema uurimistöö üha tihedamalt seotud globaalsete muutuste temaatikaga, olles osaline suurtes rahvusvahelistes projektides EUROFACE ja VULCAN. Ta on hea meeskonnalooja, kes on viljakalt koos töötanud paljude juhtivate teadlastega nii kodu- kui ka välismaal.

Olevi Kull kuulub nende väheste Eesti teadlaste hulka, kes viimase 10 aasta tsiteerituse alusel mahuvad maailma 'top 1%' sisse. Kolleegid ei ole Olevi Kulli elu kergeks teinud, koormates teda lisaks teadus- ja õppetööle mitmesuguste aeganõudvate ülesannetega. Praegu on ta botaanika ja ökoloogia instituudi, alus- ja rakendusökoloogia tippkeskuse ning ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikooli juhataja, samuti TKN ekspertkomisjoni liige. Tunnustust pälvis Olevi Kulli pikaajaline tegevus ETFi bio-geoteaduste eksperdina ning Euroopa Teadusfondi nõukogu liikmena.

Pühendumine teadustööle ning suur administratiivne ja õppekoormus ei ole suutnud elurõõmsat juubilari muuta kuivikuks. Olevi positiivne ellusuhtumine, sportlikkus (korvpall ja kirglik tennisemäng), hea stressitaluvus ja huumorimeel on teinud temast kolleegi, kellega on tore koos töötada. Soovime palju õnne ning jõudu edaspidiseks!

Kolleegide nimel
Martin Zobel
Arne Sellin

Prof Tõnu Oja 50

28. juunil tähistab oma esimest juubelit geograafia instituudi geoinformaatika ja kartograafia prof Tõnu Oja. Õpingute ajal alanud koostöö loodusteadlastega viis 1978 matemaatika eriala lõpetanu tööle teaduste akadeemia zooloogia ja botaanika instituuti. Seal sai temast bioloogiakandidaat ja matemaatilise ökoloogia töörühma juht. 1988. aastast on ta olnud ülikoolis, algul ökosüsteemide laboris ja ökoloogiajaamas ning alates 1992. aastast geograafia instituudis. Möödunud kümnendi keskpaiku tõid vaheldust iga-aastased paarikuised töötamised ühisprojekti kallal Kanadas New Brunswicki ülikoolis. Viimased 7 aastat on ta olnud geoinformaatika ja kartograafia professor.

Tõnu Oja on uurinud metsaökosüsteemide ehitust ja muutusi, toitainete ringet keskkonnas, maastike dünaamikat ja kliimamuutuste mõju keskkonnale. Rakenduslikud on olnud mitmesuguste planeeringute keskkonnamõjude hindamised. Vaevalt on meil viimastel kümnenditel olnud ökoloogide konverentse, seminare ja kokkutulekuid, millest poleks Tõnu osa võtnud kas korraldaja, sõnavõtja või eksperdina.

Ametiga kaasaskäivate nõukogude ja komisjonide kõrval on ta olnud Eesti Rohelise Liikumise juhte.

Juba koolipoisina avastas ta orienteerumisspordi. Ka nüüd võib teda aeg-ajalt näha, kaart ja kompass käes, metsas jooksmas. Oma iseloomult on Tõnu tasakaalukas ja rahulik. Kõik saab kuidagi vaikselt ilma välise sekeldamiseta joonde aetud.

Õnnitleme!

Kolleegid geograafia instituudist

LÕPUAKTUSTE OTSEÜLEKANDED

Lõpuaktuste otseülekanded Ülikooli kohviku suurel ekraanil.

ÕNNITLEME

65

Kaido Jaanson, dotsent – 21. juuni

60

Jaan Lellep, professor – 25. juuni

55

Tiina Torop, õpetaja – 21. juuni
Kersti Unt, assistent – 25. juuni

50

Mati Laur, professor – 17. juuni
Olevi Kull, professor – 22. juuni
Tõnu Oja, professor – 28. juuni

40

Veiko Berendsen, lektor – 17. juuni
Dina Lepik, vanemteadur – 22. juuni
Avo Trumm, lektor – 28. juuni

35

Aule Hallik, asjaajaja – 19. juuni
Juho Ritola, erakorraline teadur – 20. juuni

30

Berk Vaher, lektor – 30. juuni

25

Jelizaveta Geimanen, erakorraline teadur – 21. juuni

Juuli ja augusti sünnipäevi vaata ülikooli siseveebist.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TEATED

Üürile anda tudengikorterid. Müügi- ja üüripakkumised ka õppejõududele. Võtame müüki ja aitame leida kinnisvarale ostjat või üürnikku.
Info: tel 552 3880, www.kinnisvaraq.ee.

KAITSMISED

17. juunil kaitsevad magistritöid semiootika osakonnas Tiigi 78–127:
kl 10.15 **Mari Niitra** «Antropomorfiseerimise mehhanismid loomalugudes eesti lastekirjanduse näitel» Juhendaja Ülle Pärli. Oponent Silvi Salupere;
kl 12.15 **Andreas Ventsel** ««Meie» konstrueerimine Eesti poliitilises retoorikas (1940–1953)». Juhendaja Ülle Pärli. Oponent Silvi Salupere.

20. juunil kl 10 kaitseb Vanemuise 46-327 **Jaanis Juhanson** keskkonnatehnoloogia erialal magistritööd «Fütoremediatsiooni ja bioaugmentatsiooni mõju poolkoksi mikroobikooslusele». Juhendaja teadur Jaak Truu. Oponent teadur Ene Talpsep.

20. juunil kl 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **meditsiinidoktori kraadi Epp Songisepp** teemal «Uudse probiootikumi *Lactobacillus fermentum* ME-3 tehnoloogiliste ja funktsionaalsete omaduste hindamine». Juhendaja: prof Marika Mikelsaar. Oponent: prof Seppo Salminen (Turu Ülikool).

Kaitsmise aja muudatus! **Tsipe Aavik** kaitseb magistritööd botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 20. juunil kell 16.15 «Eesti põllumajandusmaastike taimkatte mitmekesisus ja liigiline koosseis». Juhendaja v-teadur Jaan Liira. Oponent v-teadur Mari Moora.

21. juunil kl 13 kaitseb Ülikooli 16-212 **Kersti Unt** kirjanduse ja rahvaluule osakonna magistritööd «Käsikirjad ei põle. Omakirjastuslikud väljaanded diskursiivsete muutuste kandjana nõukogude eesti kirjanduses». Oponent lektor Mart Velsker.

21. juunil kl 14.15 kaitseb **Taive Särg** ülikooli nõukogu saalis kirjanduse ja rahvaluule osakonna **doktoritööd** «Eesti prosoodia ning teksti ja viisi seosed regilaulus» eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Juhendaja prof Jaan Ross. Oponendid Zanna Pärtlas, knd (kunstiteadus), EMA ja prof Karl Pajusalu.

22. juunil kaitsevad ajaloo osakonnas Lossi 3-406 magistritöid:
kl 10 **Kalev Koppel** »Maakasutuse uurimise metoodika Kasaritsa uurimisala (Rõuge kihelkond) 17.–19. sajandi külamaastike kujunemise näitel» arhiivinduse alal. Juhendaja prof Aadu Must. Oponent Ülle Tarkiainen, PhD;
kl 11 **Kristi Kukk** «Rahvuslikud ajalookäsitlused rahvuse arengu peegeldajana Eesti näitel» ajaloo alal. Juhendaja prof Mati Laur. Oponent lektor Veiko Berendsen;
kl 12 **Urmas Salo** «Eesti kaitseväe valmisolek sõjaks ja vastupanu võimalused 1939. aastal» ajaloo alal. Juhendaja prof Jüri Ant. Oponent dots Ago Pajur;
kl 13 **Üllar Peterson** «Džihaadi kontseptsiooni kujunemine koraanis» ajaloo alal. Juhendaja prof Mati Laur. Oponent prof Tarmo Kulmar;
kl 14 **Helen Rohtmets** «Eesti kodakondsuse kujunemine: põhimõtted ja praktika» ajaloo alal. Juhendaja prof Eero Medijainen. Oponent prof Peeter Järvelaid;
kl 15 **Reigo Lokk** «Etnopoliitilised konfliktid riigiehitamisel: sõdadevaheline Tšehhoslovakkia ja postkommunistlik Eesti Vabariik» ajaloo alal. Juhendaja prof Eero Medijainen. Oponent prof Rein Ruutsoo.

22. juunil kaitsevad matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404:
kl 10 **Kerli Orav-Puurand** magistritööd «Nõrgalt singulaarse tuumaga Fredholmi integraalvõrrandi lahendamine muutujate vahetuse abil» matemaatika alal. Juhendaja prof Arvet Pedas. Oponent erakorr v-teadur Gennadi Vainikko;
kl 11 **Jüri Kuusik** magistriprojekti «Häälikute kestuse modelleerimine tekst-kõne-sünteesiks» rakendusstatistika alal. Juhendaja emeriitprof Ene-Margit Tiit. Oponent: lektor Mare Vähi.

27. juunil alates kl 11.15 kaitsevad filosoofia osakonnas Lossi 3–223 magistritöid:
Julia Šestakova «Kõikainsuse filosoofia: F.W.J. Schelling ja V.S. Solovjov». Juhendajad *prof emer* Leonid Stolovitš ja lektor Tõnu Luik. Oponent prof Ülo Matjus;
Tarmo Tirol «M. Heideggeri ja J.-P. Sartre'i «eksistentsi» käsitlus». Juhendaja lektor Eduard Parhomenko. Oponent lektor Tõnu Luik;
Riin Sirkel «Küsimus olemuse järele: Aristoteles, Avicenna ja Aquino Thomas». Juhendajad lektor Andrus Tool ja Henrik Lagerlund (Uppsala Ülikool). Oponent Taavi Laanepere, *mag theol.*

27. juunil kl 14.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis **Kristel Zilmer** germaani-romaani filoloogia osakonna **doktoritööd** «Ta uppus Holmi meres - Tema kaubalaev vajus merepõhja, vaid kolm pääsesid. Reisikontaktid Läänemere piirkonnas viikingiajastul ja varasel keskajal – ülestähendused ja ettekujutused Põhjamaade varastes allikates». Juhendajad prof Stig Örjan Ohlsson, dots Terje Spurkland (Oslo Ülikool). Oponendid prof Tatjana Jackson (Tromsø Ülikool) ja dots Karl G. Johansson (Oslo Ülikool).

27. juunil kaitsevad magistritöid eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas ph aud 234:
kl 15 **Natalya Sazhina** «Possessiivsuse väljendamise viisid tänapäeva eesti ja sürjakomi keeles». Juhendaja prof Ago Künnap. Oponent Nikolay Kuznetsov, MA;
kl 15.45 **Hagani Gayibli** «Eesti ja türgi keele vahelised verbistruktuuralsed sarnasused». Juhendaja prof Ago Künnap. Oponent prof Ott Kurs.

27. juunil kaitsevad vene ja slaavi filoloogia osakonnas Näituse 2-207:
kl 12 **Roman Voitehhovitš doktoritööd** «Psyche Marina Tsvetajeva loomingus: kujundi ja süžee areng» vene kirjanduse alal. Juhendajad Roman Leibov, PhD ja I. Ševelenko, filol-knd. Oponendid Ljudmila Zubova, filol-dr (Sankt-Peterburg) ja Oleg Lekmanov, filol-dr (Moskva);
magistritööd:
Dmitri Ivanov «A.A. Šahhovskoi kirjandusmaine kujunemine» vene kirjanduse alal. Juhendaja prof Ljubov Kisseljova. Oponendid Kirill Rogov, filol-knd (Moskva) ja Roman Leibov, PhD;
Kai Krashevski «Tartu mütoloogilise kuju tekkimine vene ja eesti kultuuris» vene kirjanduse alal. Juhendaja prof Ljubov Kisseljova. Oponendid Sirje Olesk, filol-knd ja Lea Pild, PhD.

28. juunil algusega kell 11 kaitsevad vene ja slaavi filoloogia osakonnas Näituse 2-207 magistritöid:
Viktoria Semjonova «Adressaadi mõjutamise leksikaalsed vahendid reklaamtekstis (Lätis avaldatud venekeelse reklaami põhjal)» vene keele alal. Juhendaja dots Jevgeni Kostandi . Oponendid dots Svetlana Jevstratova ja Oksana Palikova, MA;
Jelena Antuševa «Kristliku sõnavara etümoloogiast» vene keele alal. Juhendaja dots J. Kudrjavtsev. Oponendid Anželika Šteingolde, MA ja Romasz Erlend Romantšik, MA;
Ljudmila Rjabova «Vene ja tšehhi tsübonüümia lingvokulturoloogia aspektis» slaavi filoloogia alal. Juhendaja prof Aleksandr Dulitšenko. Oponendid dots Svetlana Jevstratova ja Irina Tabakova, MA.

28. juunil kaitsevad semiootika osakonnas Tiigi 78-127 **doktoritöid:**
kell 11 **Anneli Mihkelev** «Vihjamise poeetika». Juhendaja dots Ülle Pärli. Oponendid prof Peeter Torop ja prof Toomas Liiv (TLÜ);
kell 14 **Timo Maran** «Mimikri kui kommunikatsioonisemiootiline fenomen». Juhendaja dots Kalevi Kull. Oponendid prof Peeter Torop ja dots Toomas Tammaru.

28. juunil kaitsevad õigusteaduskonnas Näituse 20 aud 216 magistritöid:
kl 10.15 **Ingeri Luik** «Arsti erialane vastutuskindlustus». Juhendaja Irene Kull, *dr iur.* Oponent Ants Nõmper, *mag iur*;
kl 11.30 **Kairi Kurisoo** «Kaubamärgiga tähistatud kaupade paralleelimport Euroopa Ühenduse õiguses». Juhendaja *mag iur* Anne Kalvi. Oponent Jaak Ostrat, PhD;
kl 12.45 **Aleksei Kelli** «Konfidentsiaalsuskohustus usaldussuhetes». Juhendaja prof Heiki Pisuke. Oponendid Triin Uusen-Nacke, *dr iur* ja Kalev Saare, *dr iur*;
kl 14 **Kärt Kelder** «Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud põhivabaduste mõju otsesele maksustamisele: otsesed maksud». Juhendaja Lasse Lehis, *dr iur.* Oponent Erki Uustalu, LLM.

28. juunil kaitsevad pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102 koolikorralduse magistriprojekte:
kl 14.15 **Tiina Peterson** «Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimise tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid». Juhendaja Heiki Krips, MA. Oponent Hasso Kukemelk, ped-knd;
kl 15.15 **Piret Siivelt** «Väärtushinnangutest ja väärtuste teadvustamisest koolis lähtudes nii koolijuhtimise kui väärtuskasvatuse aspektist». Juhendaja Einike Pilli, ped-mag. Oponendid Boris Goldman, mag ja Jüri Ginter, filos-knd.

29. juunil kl 10 kaitseb molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 **Krista Kaasik doktoritööd** «Ööpäeva rütme tekitavate geenide roll imetajate bioloogilises kellas, ainevahetuses ja käitumises». Juhendajad prof Andres Metspalu ja Cheng Chi Lee, PhD (Texase Ülikool, USA). Oponent prof Martha Merrow (Gröningeni Ülikool, Holland).
29. juunil kl 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **meditsiinidoktori kraadi Tiia Ainla** teemal «Äge müokardiinfarkt Eestis: kliinilised tunnused, ravikäsitlus ja –tunnused». Juhendaja: *prof emer* Rein Teesalu. Oponendid: dr Jüri Kaik ja prof Heidi-Ingrid Maaroos.

29. juunil toimub magistritööde kaitsmine majandusteaduskonnas Narva mnt 4:
kl 10 aud B202 **Kersti Esnar** «Haiglate efektiivsuse hindamine Eesti näitel». Juhendajad prof Helje Kaldaru ja teadur Andres Võrk. Oponendid dots Otto Karma, füüs-mat-knd ja Maris Jesse, MD, MSc.
kl 11 aud B202 **Toomas Lukk** «Ettevõtte äriprotsesside efektiivsuse tõstmine kliendisuhete halduse lahenduse juurutamise abil». Juhendaja lektor Vambola Leping. Oponendid: AS Piksel tegevjuht Indrek Sander ja dots Toomas Raus;
kl 11 aud B201 **Agne Nettan** «Sotsiaalse kapitali mõju majanduse jätkusuutlikule arengule». Juhendaja prof Helje Kaldaru. Oponendid prof Kaie Kerem, TTÜ ja lektor Eve Parts.
29. juunil kl 12 kaitseb **Janek Uiboupin** majandusteaduskonnas Narva mnt 4-B306 **doktoritööd** «Välispangad Kesk- ja Ida-Euroopa turgudel: nende sisenemine ning mõju pangandussektorile». Juhendaja prof Mart Sõrg, DSc. Oponendid prof Victor Murinde, Birminghami Ülikool ning prof Enn Listra, TTÜ.

VENE KEELE SUVEKOOL NARVAS

1.–10. augustini on Narva kolledžis vene keele suvekool.

Kursuse maht 3 AP.

Info: Katrin Papagoi, 356 1985, katrin.papagoi@ut.ee, http://narva.ut.ee/suvekool.

AVATUD ÜLIKOOLI SUVEKOOL

- 30. juunini on võimalik registreeruda TÜ suveülikooli kursustele.

Info ja registreerumine: tel 737 5560 või utop@ut.ee, www.ut.ee/suveylikool.

- 18. juulil alustab tegevust VIII TÜ rahvusvaheline suveülikool, mille algajate eesti keele kursustele tuleb õppima ligi 15 välisriikide huvilist.

- 1. augustil algavad rahvusvahelises suveülikoolis eesti kultuuri loengud ja eesti keele kõrgema taseme kursused.

FILOSOOFIAHUVILISED ÜLIKOOLILÕPETAJAD!

Olete kutsutud TÜ filosoofia eriala magistriprogrammi (3+2) infopäevale

21. juunil kl 14.15–16 eetikakeskuses (Ülikooli 7, II korrus).

Kavas:
- magistriprogrammi üldine tutvustus;
- ülevaade loengukursustest, õppejõududest, külalislektoritest ning õppe- ja töökeskkonnast;
- tutvumine filosoofia osakonna raamatukoguga;
- ülevaade uurimisteemadest ning filosoofia-alase enesetäiendamise võimalustest Eestis ja välismaal.

Tutvustavad prof Margit Sutrop, prof Ülo Matjus ja dots Endla Lõhkivi.
Filosoofia magistriõppesse on väga oodatud ka teiste erialade bakalaureused.
Ainult sel aastal saavad 4+2 bakalaureused kandideerida 3+2 magistriõppe riigieelarvelistele kohtadele.

Info: Ruth Jürjo, tel 737 5314, ruth.jurjo@ut.ee.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

26. august 2005

NR. 25 (2225)

www.ut.ee/ajaleht

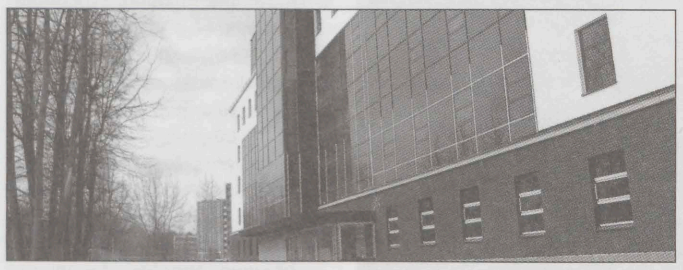

Uue hoone avamine

Täna kell 14 algab tehnoloogiainstituudi uue hoone pidulik avamine.

Tervitussõnad on rektor Jaak Aaviksoolt, haridus- ja teadusministrilt Mailis Repsilt, sotsiaalministrilt Jaak Aabilt, Eesti TA presidendilt Richard Villemsilt jt.

AS Ehitusfirma Rand&Tuulberg juhataja Taivo Täht annab pidulikult üle maja võtme. Lindi läbilõikamisele järgnevad peaminister Andrus Ansipi pöördumine, rektor Jaak Aaviksoo sõnavõtt ja prof Mart Ustavi ettekanne. Külalistele näidatakse slaidiprogrammi maja renoveerimisest ja tehakse ekskursioon.

Instituudi direktori akad Mart Ustavi sõnul on seoses maja valmimisega võimalik luua kaasaegne teadus- ja arenduskeskus. «Meie soov on luua noortele teadlastele orienteeritud organisatsioon, kus mitmesuguste erialade inimesed arvuti-, bio-, keskkonna-, keemia- ja materjaliteaduste ning robootika valdkondades püüavad lahendada olulisi teadusprobleeme, millel on väljund majandusse». Rektor prof Jaak Aaviksoo sõnul on hoone TÜ investeering Eesti tärkava kõrgtehnoloogilise majanduse vundamenti. «Ülikool loodab, et see algatus innustab ka teisi partnereid, eelkõige riiki, panustama järgmisse ehitisse – keemiahoonesse, mis peaks valmima 2008. aastal.»

Üle 80 miljoni krooni maksnud tehnoloogiainstituut on esimene hoone Maarjamõisa väljale loodavas tehnoloogialinnakus.

Loe ka intervjuud 2. lk.

Peahoone päev

30. augustil kell 14 algab peahoone päev, millega tähistatakse 200 aasta möödumist nurgakivi panekust.

Päeva avab aulas rektor prof Jaak Aaviksoo, järgnevad arhitekt Martti Preemi, prof Juhan Maiste ja prorektor prof Jaak Kangilaski ettekanded. Prof Mati Laur kommenteerib aula ja peahoone ajaloo filmiprogrammi.

Etendub Mart Kivastiku näidend «Nurgakivi», mille lavastas Raivo Adlas. Päev jätkub peahoone ees tordi, veini ja muusikaga.

Prorektor Kangilaski sõnul juhib peahoone päev ühtlasi tähelepanu ülikooli ajaloolise hoonestu kehvale seisule, mille ilmekaks näiteks on ka peahoone. Eesti hariduse sümboliks saanud peahoone ilusa välisfassaadi taga toimub tegelikkuses ülejäänud hoone jätkuv vajumine.

Peahoone jt ajalooliste hoonete renoveerimiseks on ülikool algatanud riikliku programmi eelnõu, et ühiste jõududega rahvuslikku kultuuri- ja ajalooväärtust kandvad hooned korda teha.

Peahoone päevale on oodatud kõik huvilised.

Kuidas pandi nurgakivi

Inge Kukk
kunstimuuseumi direktor

1803. aasta aprillis kinnitas Aleksander I peahoone projekti ja ehituse eelarve. 1804 algas aluspinna kindlustamine ja keldrikorruse rajamine.

Raskusi tuli ehitajail ületada peaaegu igal sammul. Kord satuti endise Maarja kiriku hauakambritele ja inimluudele, mis maeti ümber praeguse Rahvaste monumendi asukohta. Kord aga tungis põhjavesi soise aluspinnase tõttu vundamendi alla.

Vaatamata raskustele jõuti 1805. a hilissuveks ehitustöödega niikaugele, et võis asuda müüride püstitamisele. Nurgakivi pidulikuks kohaleasetamiseks oli valitud Aleksander I kroonimispäev, kelle auks peeti ka kõnesid.

Nurgakivi oli tahutud vanadest hauaplaatidest. Juurde lisati kolm vasktahvlit, millele olid graveeritud keisriperekonna liikmete ja ülikoolile annetajate nimed, samuti kuraatorite, magistraadi, ülikooli personali liikmete nimed ning üliõpilaste arv. Ühel tahvlil olid jäädvustatud ülikooli ajaloo tähtsamad sündmused, professorite Parroti ja Morgensterni kõned ladina keeles. Sinna asetati ka kuld- ja hõbemünte ning keisri pildiga hõbemedal, mille tagaküljele oli graveeritud *Aedium academicarum fundamenta iacta Dorpati* ja kuupäev.

Nurgakivi paigutati müüri sisse ülikooli peatrepi alla.

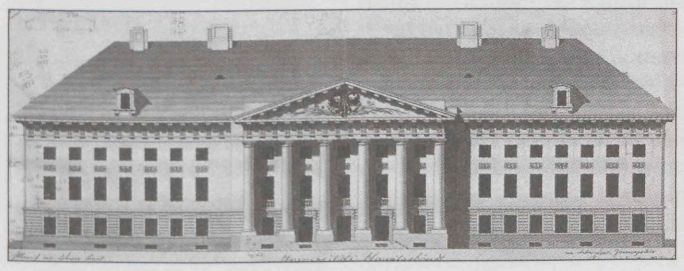

Fotojäädvustus eelmise akadeemilise aasta avaaktuselt. Vahepeal on vahetunud peaminister, osa ministreid. Ülikool on arenenud teadusülikoolina, akadeemilise hariduse andjana ja ühiskonna teenijana.

ANDRES TENNUS

Armsad esmakursuslased ja ülikoolipere!

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Jaak Aaviksoo
Tartu Ülikooli rektor

Tartu Ülikool alustab sel sügisel 373. korda. Kõik need algused on olnud isesugused, täis erinevate inimeste erilaadseid ootusi.

Ülikooligi ees seisavad igal aastal uuenenud väljakutsed. Selja taha jääb edukalt kulgenud vastuvõtt – Tartu Ülikooli on asunud õppima rohkem ja vahest ka paremaid üliõpilasi kui kunagi varem.

TÜ haridust hinnatakse

Lävendipõhise vastuvõtu rakendamine on andnud kindlustunde nendele noortele, kes oma suurepärastele õpitulemustele tuginedes teadsid juba riigieksamite järel, et nende jaoks on koht *alma mater*`i sammaste taga.

Täna julgeme väita, et need, kes alustavad oma õpinguid tahtega teadmisi omandada ja endale seatud eesmärke täita, võivad kindlad olla, et Tartu Ülikoolis omandatud haridus tagab toimetuleku Eestis ja Euroopas – töökoha, sissetuleku ja võimaluse edasi õppida. Just niisugune on ametlik statistika, kuid ka tagasiside vilistlastelt ja tööandjatelt, sõltumata sellest, kas õpitakse arstiks või teoloogiks, juristiks või füüsikuks. Selle üle on hea meel.

Strateegiline planeerimine

Et ülikooli rahvusvaheliselt tuntud nimi ka edaspidi sellisena püsiks, seisavad meil uuel aastal ees mitmed ettevõtmised. Vahest kõige olulisem neist on ülikooli kuratooriumi ja nõukogu ettepanekul Tartu Ülikooli seaduse uue versiooni üleandmine valitsusele ja parlamendile. See peaks looma ülikooli arengule eelseisvateks aastateks kindla aluse.

Ülikooli areng ei ole mõeldav ilma strateegilise planeerimiseta. 2003. aastal vastu võetud arengukava täitmine on poolel teel. Kokkuvõtete tegemise ja eelseisvale pilgu heitmise tarvis korraldab ülikool oktoobris arengukoosoleku, kuhu ootame arvamust avaldama mitte ainult rektoraadi, valitsuse ja nõukogu esindajaid, vaid kõiki ülikoolipere liikmeid, sest edasiminekuks on vaja kogu ülikooli jõupingutusi.

Tähtsaks kohaks on arengustrateegias ülikooli eelarve- ja finantspoliitika läbivaatamine, kus üheks põhiliseks eesmärgiks tuleks seada ülikooli liikmeskonna palga ja investeeringupoliitikaga seonduv. Tuleb tõsiselt kaaluda, kuhu suunata oma jõupingutused, et ülikooli kui teadus-, õppe- ja kultuuriasutuse areng oleks ka materiaalselt tagatud.

Eelnevaga seondub pikaajalise investeeringuprogrammi vastuvõtmine. Investeeringud, mis vaid hädapärast on katnud ülikooli kasvust tingitud vajadusi, vajavad kvaliteetsemat ja sisulisemat läbitöötamist ning meie partneritele paremat selgitamist. Kõige tähtsama objektina näeme investeeringuprogrammis uut keemiahoonet, mille ehitamine on vajalik kogu loodus- ja arstiteaduste valdkonna edukaks arenguks. Loodus- ja arstiteadused moodustavad päris kindlasti valdava osa ülikooli panusest eesti ja maailma teadusesse. Seega on keemiahoone ehitamisega alustamine ülikooli tulevikku silmas pidades võtmeküsimus.

Kommunikatsioon

Ülikooli arendamisel on oluline pöörata tähelepanu vahest enamgi mittemateriaalsele poolele. Eriline tähendus on ülikoolisisese ja -välise kommunikatsiooni edendamisel. Tõenäoliselt on nii peahoones kui ka mujal ülikoolis tõdetud, et sageli me ei tea, miks ja mida me teeme, selgitused ja põhjendused ei jõua sinna, kuhu need peaksid jõudma. Ilmselt pole oluline mitte ainult aktiivsem, vaid ka kvaliteedilt paranenud kommunikatsioon. Loodame, et eelseisev aasta annab siin edasimineku ja tagab nii suurema ühtekuuluvustunde kui ka ülikooli vajaduste mõistmise väljaspool ülikooli.

Riiklik arengukava

Meiega ühel ajal kavandavad oma tulevikku Eesti Vabariik ja Euroopa Liit. On alanud Euroopa arengukava ettevalmistamine järgmiseks arenguperioodiks aastateks 2007–2013. See töö haakub riikliku eelarvestrateegia ja arengukava ettevalmistamisega rahandusministeeriumi juhtimisel aastateks 2007–2010. Neis dokumentides fikseeritakse esmatähtis Eesti sotsiaalmajanduslikus arengus, ja on päris selge, et lahutamatult kuulub siia rahvusülikooli areng. Edukas kaasalöömine riikliku arengukava ettevalmistamisel ja sellega seotud Euroopa ühtekuuluvusfondide asutamisel on olulise tähendusega mitte ainult eelseisvaks aastakspaariks, vaid laiemas perspektiivis.

Head ülikooli liikmed! Lubage endale tänavuse alguse puhul soovida meelekindlust, usku ja õnne püstitatud eesmärkide saavutamisel meie *alma mater*`i tuleviku nimel!

JAAK AAVIKSOO

Tartu Ülikoolis omandatud haridus tagab toimetuleku Eestis ja Euroopas – töökoha, sissetuleku ja võimaluse edasi õppida.

TÄNA LEHES

Toetusi uutele teadusteemadele
LK 2

Uuest vastuvõtust
LK 3

UUDISED

Õppeaasta avaaktus

Esmaspäeval, 29. augustil kl 10 algab aulas 2005/2006. akadeemilise aasta avaaktus.

Õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar kõneleb eelseisvast akadeemilisest aastast.

Järgnevad haridus- ja teadusministeeriumi kõrghariduse ja teaduse asekantsleri Kristjan Halleri ja Tartu linnapea Laine Jänese sõnavõtud.

Üliõpilasesinduse nimel tervitab uue õppeaasta puhul aseesimees, informaatika eriala 4. a üliõpilane Krista Üts.

Esmakursuslaste nimel võtab sõna psühholoogia eriala 1. a üliõpilane Maarja Rand.

Aktusel laulab TÜ Akadeemiline Naiskoor.

Vt: http://video.ut.ee.

Teaduskondades

Aulas algab esmaspäeval kl 11.15 sotsiaal-, kl 12 filosoofia-, kl 13 arsti-, kl 14 majandus-, kl 15 kehakultuuri-, kl 16 matemaatika-informaatika- ja kl 17 õigusteaduskonna avaaktus.

Usuteaduskonna aktus on kl 12 ph aud 102. Bioloogia-geograafiateaduskonna aktus algab kl 12 Vanemuise 46 ringaud, füüsika-keemiateaduskonna oma kl 12 Jakobi 2 ringaud, haridusteaduskonna ja õpetajate seminari aktus kl 12 seminari aulas.

Õigusinstituudi aktus on kl 12 Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis. Esmaspäeval on aktused ka Pärnu, Narva ja Türi kolledžis.

Täna TÜ nõukogus

Tänasel TÜ nõukogu istungil tutvustab rektor eelolevat akadeemilist aastat.

Arutatakse TÜ seaduse maketti ja moodustatakse TÜ nõukogu alalised komisjonid.

Haridusteaduskonnas on kavas luua haridustehnoloogia õppetool.

Valitakse botaanikaaia direktor. Kandideerib praegune direktor biol-knd Heiki Tamm.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas vajad akadeemilise kirjutamise õpetamist?

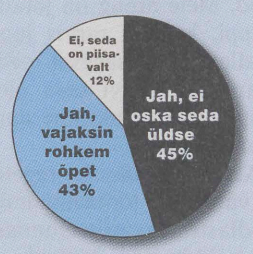

Vastajaid: 2084

Uus küsimus:
Kas kasutad TÜ struktuuriraamatut ja/või veebi?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Uued koostöölepingud

12. juunil kirjutasid rektor prof Jaak Aaviksoo ja Tours'i Francois Rabelais' Ülikooli (Prantsusmaa) rektor prof Michel Lussault alla koostöölepingule.

Välissuhete osakonna rahvusvahelise koostöö juhi Sirje Üpruse sõnul külastas Tours'i delegatsioon Prantsuse saatkonna toel veebruaris ülikooli, et tutvuda TÜ võimalustega ning määratleda koostöövaldkonnad. «Juunis toimus vastuvisiit. Aruteludel teaduskondades selgus, et ühiste huvide hulka kuulub nii teadusprojektide arendamine, teadus- ja üliõpilasvahetus kui ka viimasel ajal eriti oluliseks tõusev ühisõppekavade tegemine,» selgitas Üprus.

Juunis sõlmis TÜ ka koostöölepingu Ateena Ülikooliga.

Gaudeamus 2006

Eile toimus Tartus Jõe Autokeskuses Baltimaade üliõpilaste XV laulu- ja tantsupeo Gaudeamus 2006 esmaesitlus ja sõiduauto Dacia pidulik üleandmine Gaudeamuse korraldajatele.

Tartu Akadeemilise Meeskoori peadirigent ja Gaudeamuse kunstilise komisjoni esimees Alo Ritsing tutvustas tuleval suvel toimuvat XV laulupidu, mis sai 50 a tagasi alguse Tartust. Gaudeamuse töörühma juht Kulno Kungla ja Autori AS-i (City Renault) juhatuse esimees Vello Tamm sõlmisid koostöölepingu. City Renault Eesti esindus annab Gaudeamuse korraldajatele aastaks kasutada Gaudeamus 2006 sümboolikaga kujundatud sõiduauto.

Riikliku õppekava lepe

Täna sõlmivad TÜ ning haridus- ja teadusministeerium täiendava koostööleppe, millega muudetakse 2000. a riikliku õppekava arendamise lepingu tingimusi.

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus hakkab koordineerima ja korraldama riikliku õppekava uue versiooni väljatöötamist, kasutades TÜ uuringuid ning arendustegevust.

Ülikool toetas uusi teadusteemasid

Kaupo Teesalu
teadustalituse peaspetsialist

Ülikool toetas kümne uue teadusteema algatamist kokku 13,5 miljoni krooniga.

Senise teadus- ja arendustegevuse finantseerimissüsteemi üheks nõrkuseks on peetud teadus- ja arendusasutuste vahendite puudumist iseseisvaks teaduspoliitikaks, sh asutustele oluliste uurimissuundade algatamiseks ja koostööprojektide kaasfinantseerimiseks.

2005. aastast algatati uudne rahastamisviis – baasfinantseerimine teadus- ja arendusasutuste strateegiliste arengueesmärkide realiseerimiseks, eelkõige koostööprojektide kaasfinantseerimiseks ja uute uurimissuundade avamiseks.

Baasfinantseerimine

Baasfinantseerimise summade arvestamisel käesolevaks aastaks lähtuti asutuse kolme eelneva aasta teadus- ja arendustegevuse tulemuslikkusest. Näitajateks, mille proportsioonide alusel eraldati 95% vahendeid, olid kõrgetasemeliste teaduspublikatsioonide arv, patentide ja patenditaotluste arv (50% üldsummast), asutuse teadus- ja arendustegevuse tulud (40% üldsummast) ning kaitstud doktoritööde arv (10% üldsummast). Baasfinantseerimise vahendite kogumahust 5% planeeriti rahvusteaduste täiendavaks toetamiseks.

Kokku eraldas haridus- ja teadusministeerium Eesti teadus- ja arendusasutustele 2005. aastaks 64,4 miljonit krooni, sellest 31,3 miljonit krooni TÜle ja tema asutustele.

Uued teadusteemad

TÜ nõukogu 29. aprilli otsusega nähti ette kasutada ligi pool baasfinantseerimise vahenditest uute uurimissuundade avamiseks ja uute teadusprojektide toetamiseks.

Toetused olid mõeldud uute perspektiivsete teadusteemade algatamiseks, mis oleksid jätkusuutlikud kandideerima kaheaastase toetusperioodi lõpuks sihtfinantseeritavale teemale.

Tehnoloogiainstituudi vanemteadurid Lauri Vares (uurimisteema juht, paremal) ja Imre Vallikivi on noored teadlased, kes tulid TÜsse tööle mujalt – esimene farmaatsiafirma AstraZenca keemiaosakonnast (Rootsi) ja teine Tallinna Tehnikaülikoolist. VARJE SOOTAK

Teema täitjateks pidi olema vähemalt kaks põhikohaga teadurit, toetust oli võimalik taotleda 1–2 miljonit krooni. Leiti, et jätkusuutlikud teadusteemad saavad tekkida peamiselt järgnevatel juhtudel:

- välismaal töötavate Eesti teadlaste repatrieerumise kaudu ülikooli, andes neile võimaluse luua oma uurimisgrupp ja teadusteema;
- väljapaistvate teadlaste soovil tulla teistest Eesti teadus- ja arendusasutustest tööle TÜsse ning algatada uus teadussuund või teema;
- silmapaistvatele noorteadlastele võimaluste loomisel senistest edukatest teadusteemadest väljakasvanud uute teemade algatamiseks ja oma uurimisgrupi moodustamiseks;
- muudel juhtudel, kus on tegemist ülikooli arengu seisukohalt prioriteetsete teadusteemadega, millel puudub veel täielik teaduspädevus ja inimressurss.

Taotluse vastavust vähemalt ühele neljast nimetatud kriteeriumist loeti üheks toetuse saamise tingimuseks. Arvesse võeti ka dekaanide arvamust teaduskonna arengu seisukohalt prioriteetsete teemade kohta.

Peale selle arvestati taotluste hindamisel teema teaduslikku sisu, teadlaste kompetentsust, teema eelarve põhjendatust ning muude finantseerimisallikate olemasolu.

Taotlusvooru tulemused

Tähtajaks, 23. maiks laekus teaduskondadest ja tehnoloogiainstituudist 38 taotlust kogusummale 66 miljonit krooni. Taotluste suur arv andis tunnistust teadlaste jätkuvast soovist algatada uusi teadusprojekte ja taotleda selleks toetust. Kõige enam oli taotlusi arstiteaduskonnast – 11, järgnesid bioloogia-geograafia- (7), füüsika-keemia- (5), filosoofia- (4), matemaatika- (3), sotsiaal- (3) ning kehakultuuri-, usu- ja haridusteaduskond ühe taotlusega. Tehnoloogiainstituudist esitati 2 taotlust.

Arvestades uute teadusteemade algatamiseks eraldatud baasfinantseerimise vahendite piiratust, toetati 13. juunil toimunud teadus- ja arenduskomisjoni koosolekul 10 teadusteema rahastamist kokku 13,5 miljoni krooniga. Ühele teemale eraldatud summa oli 1,25–1,5 miljonit krooni. Kümne väljavalitu hulka mahtusid üsna laia teadusvaldkondlikku spektrit hõlmavad teemad viiest teaduskonnast ja tehnoloogiainstituudist. Arvestades mitme taotluse kõrget taset ning teadusteemade olulisust ülikoolile, soovitas komisjon esitada 8 taotlust edasiarendatuna 2006. a baasfinantseeritavate teadusteemade taotlusvooru.

Ettepanekud edaspidiseks

Kuna sellel aastal oli tegemist uutele teadusteemadele esmakordse toetuste jagamisega ülikoolis, siis puudus väljakujunenud reeglistik taotluste menetlemiseks, hindamiseks jne, nagu seda on traditsiooniliste finantseerimisviiside korral (sihtfinantseerimine, ETFi grandid).

Üsna üksmeelselt arvati, et juba sügisel tuleks läbi arutada ja kehtestada teadusteemade taotlemise kord baasfinantseerimise vahenditest järgmiseks taotlusvooruks. Baasfinantseerimine peaks suurendama ülikoolide initsiatiivi ja vastutust oma teadus- ja arendustegevuse planeerimisel. Ülikoolile oluliste teadusteemade algatamine on üks võimalus selleks.

TOETUSE SAANUD TEEMAD JA TEEMAJUHID

- **«Funktsionaalne genoomika multifaktoriaalsete haiguste uurimisel»** – AR, füsioloogia inst, juht v-teadur Sulev Kõks.
- **«HIV-infektsioon ja AIDS Eestis – rekombinantse viiruse (CRF_06-cpx) geneetiline divergents, tema ravimiresistentsuse olemus ning kujunemine; nende faktorite mõju HIV-infektsiooni kulule ja haiguse lõppele»** – AR, mikrobioloogia inst, prof Irja Lutsar.
- **«RNA polümeraas II sõltuva transkriptsiooni elongatsiooni uurimine»** – BG, TÜMRI, teadur Arnold Kristjuhan.
- **«Polükatioonidega indutseeritava makropinotsütoosi ja endotsütoosi mehhanismid ning kasutamine selektiivseks makromolekulide transpordiks rakku»** – BG, zooloogia- ja hüdrobiol inst, v-teadur Margus Pooga.
- **«Valkude ja peptiidide struktuuri ning füsioloogilise aktiivsuse uurimine»** – TÜTI, v-teadur Mart Loog.
- **«Bioaktiivsete atsetogeniini analoogide süntees ning nende bioloogiliste ja füüsikaliste omaduste uurimine»** – TÜTI, v-teadur Lauri Vares.
- **«Krüptograafilised protokollid»** – MT, arvutiteaduse inst, prof Helger Lipmaa.
- **«Andmekaevanduse meetodid geenide regulatsiooni mehhanismide ennustamiseks ja analüüsiks»** – MT, arvutiteaduse inst, dots Jaak Vilo.
- **«Interdistsiplinaarne arheoloogia: kultuuri ja looduskeskkonna interaktsioonid minevikus»** – FL, ajaloo osakond, dots Aivar Kriiska.
- **«Kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste integratsiooni metodoloogia probleemid»** – SO, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, prof Epp Lauk.

Tehnoloogiainstituut annab oma panuse kogu Eesti teadusesse

Intervjuu Tartu Ülikooli Tehnoloogiainstituudi asedirektori tehnikadoktor Erik Puuraga

Varje Sootak

Tartu Ülikool asutas tehnoloogiainstituudi aastal 2001. Täna avati instituudi oma uus hoone.

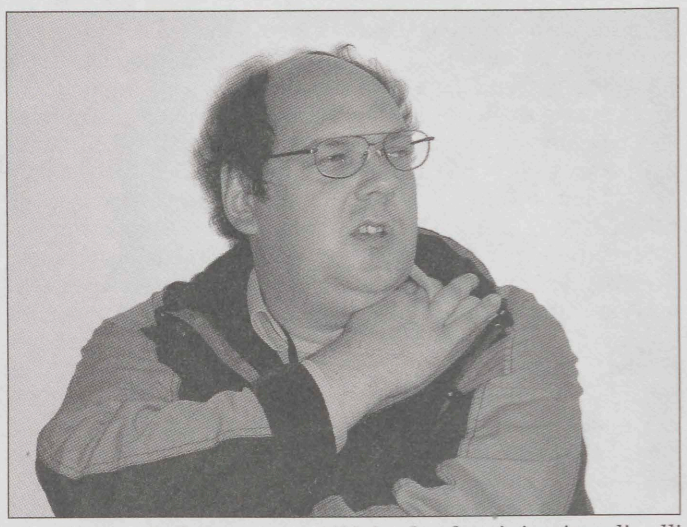

Asedirektor Erik Puura mõtiskleb tehnoloogiainstituudi rolli üle ülikoolis, Eestis ja rahvusvahelisel tasandil. VARJE SOOTAK

Kuidas aitab uus hoone kaasa instituudi arengule?

Märk on maha pandud – nelja aasta eest asutatud instituut sai oma maja. Märgi teade on hetkel selline, et jätkuvalt on vaja väga palju tööd. Meie areng on jõudnud etappi, kus on tarvis juurde teadlasi ja kaasaegset teadusaparatuuri. Suvi otsa oleme teinud infrastruktuuri aparatuuritaotlusi.

Aktiivselt oleme tegelnud ka välismaal töötavate noorte teadlaste tagasikutsumisega. Läbirääkimised käivad rohkem kui kümne teadlasega.

Nii ruumid kui ka aparatuur ja inimesed on aga kõik omavahel seotud, rääkimata projektidest. On vaja jätkuvalt uusi ideid ja projekte. Mõtleme sellele, kuidas arendada ülikooli ja kogu Eesti jaoks uusi perspektiivseid teadusteemasid, mis oleksid rahvusvahelisel tasandil väga nõutavad.

Instituut tahab anda oma panuse kogu ülikooli arengusse, sealhulgas õppetöösse.

Praegu instituut otseselt õppetööga ei tegele, kuigi paljud teadlased peavad ka loenguid.

Oleme küll justkui tehnoloogilised arendajad, aga kes siis veel arenevat kompetentsust edasi annaks. Niimoodi areng tekibki ja ülikool täidab oma kolme rolli.

Teaduse, õppetöö ja ühiskonna teenimise roll tähendab instituudile aga eelkõige selliste projektide arendamist, mille tulemusena tekib majandussfääris midagi kasulikku.

On tekkinud uued süsteemid ja ideed ja me saame nõustada nii kogu ülikooli kui ka Eestit tervikuna.

Nimetage mõningaid arengusuundi.

Meie info- ja kommunikatsioonitehnoloogia keskus tegeleb uut tüüpi arvutivõrgustikuga, nn agenttehnoloogiaga (v-teadur Merik Meriste).

Arukate materjalide ja seadmete labor (juht v-teadur Alvo Aabloo) tegeleb uute liikumissüsteemide arendamisega, nagu robootika jmt.

Biomeditsiini arenduskeskuses (prof Mart Ustav, teadur Tanel Tenson, Ameerikast ootame tagasi Mart Loogi) uuritakse antibiootikume, patogeene, viiruseid.

Keskkonnatehnoloogia uurimisgrupil, mis teeb koostööd bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonnaga, on käimas suured puhastusseademete projektid. Jne, jne.

Teaduses on väga oluline meeskonnatöö, ühe teadusteemaga peaks tegelema vähemalt viis teadlast. Selle poole ka kogu aeg püüame.

Kuidas hindate praegu instituudi pädevust?

Arvan, et oleme päris hästi välja arendanud oma tugistruktuuri, saanud palju kogemusi väga heade taotluste kirjutamiseks ja suuri kogemusi keeruliste projektide juhtimiseks, samuti tublisti otsustusjulgust. Oleme arendanud oma võimet analüüsida objektiivselt tulemusi vastavalt kogu maailma printsiipide nõuetele, neid kaitsta ja ka turundada.

Need võimed on olemas, need arenevad ja muutuvad järjest tugevamaks.

TEHNOLOOGIAINSTITUUT

I korrus – TÜTI juhtkond ja tugistruktuuri töötajad, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia keskus, Teaduste Akadeemia Tartu esindus, maja haldaja OÜ Tartu Tehnoloogiapark ja majandusteaduskonna ettevõtluskeskus.
II korrus – Ravimiamet.
III korrus – TÜTI keskkonnatehnoloogia arenduskeskus ning arukate materjalide ja seadmete labor.
IV korrus – TÜTI biomeditsiini arenduskeskus (luuakse infektsioosse materjaliga töötav tuumiklabor ning proteoomika ja metaboloomika tuumiklabor).
V korrus – TÜTI materjali- ja keemiatehnoloogia arenduskeskus ja tüvirakkude labor.
VI ja VII korrus – arstiteaduskonna farmaatsia instituut.

Head üliõpilased!

Tõnu Lehtsaar
õppeprorektor

Mul on hea meel tervitada teid algava õppeaasta puhul ja soovida, et see aasta korda läheks. Õnnitlen kõiki, kes alustavad esimest õppeaastat Tartu Ülikoolis! Olete teinud hea valiku.

Ülikool püüab igati teie ootusi ja soove hariduse omandamisel arvestada. Üliõpilased kujundavad ülikooli näo. Teie naeratus loob naeratava ülikooli, teie kurbus teeb ülikooli nukraks. Me kõik tahame näha ülikooli naeratamas.

Tartu Ülikoolis õppimine võimaldab omandada mitmekülgse ja hea hariduse. Selle üks tagatisi on paindlikud õppekavad, mille raames on võimalik võtta erinevaid valik- ja vabaaineid.

Kaheksateist tuhat üliõpilast

Sellest õppeaastast oleme püüdnud teha esmakursuslaste elu lihtsamaks, registreerides neid alusmooduli sügissemestri ainetele teaduskonna poolt. Edaspidiste valikute tegemisel aitavad kaasüliõpilastest tuutorid, kes on saanud vastava koolituse.

Elame kiiresti muutuval ajal. Ilmselt paljusid töökohti ja võib-olla ka erialasid pole praegu veel olemas, millele tänased sisseastujad ühel päeval tööle asuvad. Ülikool on loonud täienduskoolituse süsteemi, mille kaudu on võimalik ka pärast lõpetamist õppida taas oma *alma mater*'is seda, mida muutuv aeg nõuab. Rõõmustav on tõdeda TÜ lõpetanute väga suurt tööhõivet, mis ulatub 99%-ni. See näitab, et meie haridus on tunnustatud. Tundub, et ka meie uuel kodumaal, Euroopa Liidus, pole TÜ lõpetanutel töö leidmisega probleeme.

TÜ on kaheksateistkümne tuhande üliõpilasega suur kool. Suures koolis hakkama saamiseks on vaja omavahel käitumisreeglites kokku leppida. Mul on hea meel, et õppetööd puudutavate otsuste langetamisel osalevad aktiivselt ka üliõpilased. Üks probleem on õppekorralduse keerukus. Tahame sel sügisel koos üliõpilastega praegu kehtivad regulatsioonid läbi arutada ja lihtsamaks muuta. Loodan, et ühiste jõupingutustega see õnnestub.

Doktoriõppe uued alused

Käesolev aasta on kõigile Eesti ülikoolidele teatud mõttes esmakogemuse aasta. 3+2 süsteemis lõpetas esimene lend bakalaureusi. Mõni aasta tagasi tuliste vaidluste kaudu rakendatud Bologna põhimõtted kannavad oma esimesi vilju. Ootuspäraselt jätkab enamik põhiõppe lõpetajaid (60%) magistriõppes. Ülejäänud lähevad tööle või mujale edasi õppima. Tahan öelda tere tulemast kõigile magistriõppe üliõpilastele, kes on meile tulnud teistest kõrgkoolidest.

Doktoriõpe on kogu Eestis olnud aastaid murelapseks. TÜ eestvõtmisel läbiviidud uuringute põhjal on võimalik üsna täpselt sõnastada meie doktoriõppe madala efektiivsuse põhjused, mis puudutavad nii juhendamist kui ka doktorikraadi staatust ühiskonnas üldiselt.

Sellest õppeaastast korraldub doktoriõpe Tartu Ülikoolis uutel alustel. Loodan, et iga doktorant leiab nõu ja suunamist, mida ta vajab. Doktorikoolid ja uuenevad õppekavad toovad kaasa uue kvaliteedi.

Rahvusvaheline ülikool

Tasapisi suureneb ka välisüliõpilaste arv. Käesoleval aastal on meil välisüliõpilastest sisseastujaid 30% rohkem, võrreldes möödunud aastaga. Kuigi arvud on väikesed (vastavalt 186 eelmisel aastal ja 242 tänavu) on suundumus siiski rõõmustav. Loodame, et 2006. aasta toob siin olulise nihke, kui läheme rahvusvahelisele haridusturule kümne võõrkeelse magistriõppekavaga ja laiendame võõrkeelset suveülikooli. Pidevalt suureneb võõrkeeles loetavate kursuste arv.

Rahvusülikool

TÜ on ennast määratlenud rahvusülikoolina. Üks mooduseid selle teostamiseks on tagada eestikeelne õppekirjandus kõrghariduse kõikidel tasemetel. Mul on hea meel tõdeda, et TÜ õppejõud on eri projektide raames välja andmas emakeelset õppekirjandust. Tahan siinkohal tänada ka TÜ kirjastust, kes tagab õpikute vormilise kvaliteedi.

Uue õppeaasta hakul soovin, et me hoiaksime ühte. Ka akadeemilises perekonnas on oma tõmbetuuled, mõrad, ebakindlus, kibestumised. Head perekaaslased, me oleme üksteisele vajalikud. Soovin kõigile edukat uut aastat ühiste väärtuste hoidmisel ja ühiste eesmärkide saavutamisel!

Tartu Ülikoolis alustab tänavu õpinguid 242 välisüliõpilast. 23.–26. augustini toimus välisüliõpilaste orientatsioonikursus. AIJA SAKOVA

Üliõpilased kujundavad ülikooli näo. Teie naeratus loob naeratava ülikooli, kurbus teeb ülikooli nukraks. Me kõik tahame näha ülikooli naeratamas.

Päevasesse õppesse laekus tänavu 8096 sooviavaldust

Aime Randveer
vastuvõtu peaspetsialist

TÜ päevase õppe vastuvõtul rakendati tänavu enamikus teaduskondades lävendipõhist vastuvõttu. Võrreldes 2004. aastaga paranesid sisseastumiseks vajalike eksamite keskmised punktisummad kõigis teaduskondades ja kolledžites.

Esimest korda oli keskkooli lõpetanutel võimalik esitada avaldusi Interneti teel elektroonse infosüsteemi SAIS abil. Viimast rakendas sel aastal suuremas mahus vaid TÜ. Interneti teel laekus 6,4 % bakalaureuseõppesse esitatud avaldustest.

Bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõpe

Kõige rohkem esitati päevase õppe avaldusi majanduse, õigusteaduse ja sotsiaalteaduskonna (psühholoogia, riigiteadused, ajakirjandus ja suhtekorraldus) erialadele. Populaarsed erialad olid ka bioloogia, hispaania keel ja keskkonnatehnoloogia.

Eritingimustel võeti vastu 22 üliõpilast. Silmapaistvate spordituulemuste põhjal soovis spordistipendiaadina õppima asuda 40 üliõpilaskandidaati.

Riigieelarvelistele õppekohtadele immatrikuleeritud on pärit kõigist maakondadest.

Avaldusi esitati 260 Eesti koolist, immatrikuleerituid on 237 koolist. Koolidest on esikohal Hugo Treffneri Gümnaasium 133, järgnevad Miina Härma Gümnaasium 56, Nõo Reaalgümnaasium 39 ja Narva Humanitaargümnaasium 37 tänavu TÜs õpinguid alustajaga.

RIIGIEELARVELISTELE KOHTADELE IMMATRIKULEERITUD ÜLIÕPILASED

Bakalaureuseõpe	1666
Rakenduskõrgharidusõpe	166
Magistriõpe (3+2)	544
Magistriõpe (teadusmagister)	228
Õpetajakoolitus	61
Doktoriõpe	223

Magistriõpe ja õpetajakoolituse aasta

Magistriõppesse astujatelt laekus 2346 avaldust. Tänavu sai esimest korda õppima asuda uute 3+2 magistriõppe õppekavade riigieelarvelistele õppekohtadele.

Riigieelarvelistest õppekohtadest rohkem avaldusi esitati sotsiaal-, majandus- ja õigusteaduskonnas ning õigusinstituudis.

Vanasse magistriõppesse astumiseks esitatud keskmine avalduste arv oli 2,4. See on veidi väiksem kui varem. Suuremad konkursid olid sotsiaalteaduskonnas (kuni 9 inimest kohale), õigusinstituudis (7), õigusteaduskonnas (3,5) ning üksikutel teiste teaduskondade õppekavadel.

Kokku laekus enim avaldusi majandusteaduskonna erialadele.

Õpetajakoolituse aastal asub õppima riigieelarvelisel õppekohal 61 üliõpilast. Üldjuhul oli õpetajakoolituses avalduste arv enam-vähem võrdne riigieelarveliste õppekohtade piirarvuga. Erandiks oli informaatikaõpetaja õppekava, kuhu kandideeris 5 inimest ühele kohale.

Doktoriõpe ja välisüliõpilased

Tänavu alustab doktoriõpinguid 228 uut doktoranti. Üldse laekus doktoriõppe kohtadele rekordiliselt 292 avaldust.

Kõige enam võeti doktorante vastu eesti ja soome-ugri keeleteaduse ning ajaloo õppekavale. Suurimad konkursid olid filosoofia- ning füüsika-keemiateaduskonnas. Mõlemas alustab tegevust ka doktorikool. Üldse alustab sügisel 6 doktorikooli.

Tänavu asub õppima 242 välisüliõpilast, mis on ligi kolmandik rohkem kui mullu. Võrreldes eelmise aastaga kasvas ennekõike vahetusüliõpilaste arv, kuid kasvanud on ka magistrantide ja doktorantide arv. On ka 16 välisdoktoranti, mis kinnitab TÜ kui tugeva teadusülikooli renomeed väljaspoolgi Eestit.

TÜ Sihtasutus jagab 710 000 krooni

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

TÜ Sihtasutuse usalduskogu vaatas üle sihtasutuse tegevuse tulemused ja stipendiumifondide tootlused.

Sihtasutus lõpetas eelmise majandusaasta 0,6 miljoni kroonise kasumiga. Ka tänavu seitsme kuuga on teenitud kasumit veidi alla miljoni krooni, mis võimaldab stipendiumiteks ja preemiateks jagada 710 000 krooni 20 erinevast stipendiumifondist. Suurim on Ernst Jaaksoni stipendium (200 000 kr), minimaalseks stipendiumi suuruseks on 10 000 kr, reisistipendiumite suurused sõltuvad taotlustest.

Sihtasutuse juhatus kuulutab stipendiumikonkursid välja septembrikuu viimasel nädalal UTs. Septembris jõuab info ka teaduskondadesse ning sihtasutuse stendile peahoones.

Info: www.ut.ee/sihtasutus.

Koos esmakordse õppelaenu ja tudengipaketiga saad maailma parima tudengimärkmiku ja hulgaliselt kingitusi!

- tasuta ISIC rahvusvaheline üliõpilaspilet-pangakaart koos tuhandete soodustustega
- tudengihinnaga Fazeri pitsad Selverites
- üks tasuta sõit Edelaraudteelt
- parima hinnaga piletid PÖFFile
- Sportlandi 100kroonine kinkekaart ja tasuta kliendikaart
- tasuta pääsmed Club Hollywoodi ning Club Tallinnasse
- K-Arvutisalongist väga hea hinnaga sülearvuti, arvutikott, digikaamera ja diktofon
- tasuta Arctic Sport Club ja Fittest Klubi pääsmed
- erakorralise hinna ja tasuta SMSidega Diil 99 pakett

Täpsem info aadressil **www.seb.ee/student**

VISA eesti üliõpilaskondade liit SEB EESTI ÜHISPANK

IN MEMORIAM

Sisyphose lahkumine Mati Unt

(1. jaan 1944 – 22. aug 2005)

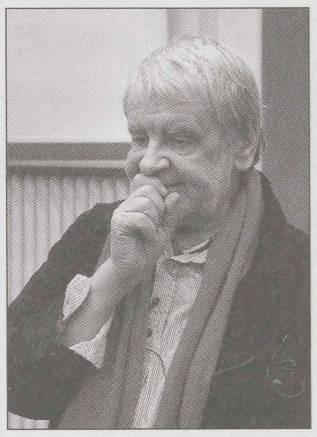

Eelmisel akadeemilisel aastal ülikooli vabade kunstide professorina veel oma annet, kogemusi ja õpetust jaganud, nüüd aga juba manalamehe Mati Undi elu ja looming oli tihedalt seotud Tartuga.

Tartumaalt Voore vallast pärit ja Tartu 8. keskkooli (Vello Saage stuudiumi!) 1962 lõpetanud Undi esikteos «Hüvasti, kollane kass» on mitmeski mõttes (miljöö, väikekodanlik rahu *versus* teadmishimuline, trotsiv noorus) võetav ühe järjekordse Tartu romaanina.

Siin Tartus ja eriti Vanemuises sai Undi isiksus ka oma esmase vermingu, kui 1966. a lavastati ta esiknäidend, noorte probleeme käsitlev «See maailm või teine», millele järgnes tõeline läbimurre teatriilma näidendiga «Phaeton, päikese poeg» (1968). Nii oli antud teatrile sõrm ja käsi... ja nüüd teame, et teater oli ka see, mis neelas endasse Undi lõplikult. Aimu sellisest võimalusest saab igaüks, kes loeb tema teatriromaani «Via regia» (1975).

Undist kui kirjanikust, lavastajast ja publitsistist on kirjutatud kokku juba mitu riiulitäit artikleid ja uurimusi.

Aga Unt püüdis oma loominguga kogu aeg eest ära minna, mitte end kätte anda. Talle oli võõras tema isiku mütologiseerimine. Näitlejasõbralikuna püüdis ta ka endas säilitada näitlejat. On ju teada, et paljudele näitlejatele on omane lapsemeelsus, mis võimaldab neil kehastuda (matkimine!) kõige erinevamatesse rollidesse.

Mati Undigi mõnikord kapriisini ulatuv lapsemeelsus, avaliolek kõigile võimalustele, heitlikkus koos lennukusega tegid temast kütkestava, kuid mingis viimases registris ikkagi salapära säilitava kaaslase.

Modernist kirjutamis- ja lavastamismeetodilt, oli Unt elutunnetuse ja -tõlgenduse poolelt eksistentsialist.

Juba jutustuses «Elu võimalikkusest kosmoses» (1967) proosakogus «Kuu nagu kustuv päike» (1971), jutustuses «Tühirand» (1972) (milline sümbol!), aga eriti jõuliselt proosakogus «Must mootorrattur» (1976) ja romaanis «Sügisball» (1979) muutuvad Undi loomingus määravateks niisugused märksõnad nagu «juhus», «äng», «surm», «mäng», «absurd», «iroonia», mis on võtmesõnad ka näiteks Albert Camus' loomingus, pürgides oma sügavusteni eksistentsialismi ühes sümboltekstis Camus' «Sisyphose müüdis».

Undi elus ja loomingus ongi palju sisyphoslikku: absoluudi (lõplikkuse) valulev-neurootiline läbielamine, vaimne mäss surma vastu, üksilduse ületamine eneseteostusega, pidev piirilolek, sildade põletamine, põgenemine ühe tühjuse eest teise tühjusesse.

Camus arvas, et Sisyphos on oma lakkamatus ja absoluudi taustal mõttetus kivi mäkke veeretamises õnnelik.

Miskipärast usun, et Mati Undi õnnetunne toitus samast allikast.

Kui Sisyphos on lahkunud, siis jääb lavale veel kivi ja mägi... mis pärast Sisyphost pole siiski enam lihtsalt tumm rahn, vaid tänu veeretaja kätele ja neid juhtinud mõttele kõnevõimeline ja inspireeriv olemus.

Rein Veidemann
Eesti kirjanduse professor

Rahvusvahelist suveülikooli juhib Mart Susi

Aija Sakova

Augustist asus TÜ rahvusvahelise suveülikooli programmijuhina tööle Mart Susi. Programmijuhi ülesanne on programmide koostamise koordineerimine, turundustegevuse juhtimine ning suveülikooli tegevuse käivitamise ja arendamisega seonduv.

Mart Susi sõnul alustatakse 2006. a suvel 3–4 kursusega: «Järgnevatel aastatel kursuste arv suureneb».

Rahvusvahelise suveülikooli arendamine ja avamine haakub Susi sõnul otseselt ülikooli rahvusvahelistumise strateegiaga, kuna TÜ on seadnud oma eesmärgiks jõuda Euroopa juhtiva 100 teadusülikooli hulka. «Paljudes sellesse võrdlusgruppi kuuluvates ülikoolides on arvestatav suveülikool olemas,» lisas Susi.

Kui siiani on TÜ rahvusvaheline suvekool peamiselt tegelnud eesti keeles eesti keele ja kultuuri õpetamisega välismaalastele, siis 2006. a suvest alustab tööd rahvusvaheline suveülikool. Lisanduvad ingliskeelsed kursused välisriikide üliõpilastele ja noorematele õppejõududele.

24. augustil tänasid Türgi suveuniversiaadil edukalt esinenud ülikooli sportlasi rektor prof Jaak Aaviksoo ja linnapea Laine Jänes. Vastuvõtule kutsutute seas olid naiste 100 m tõkkejooksu kuldmedali võitja Mirjam Liimask (esireas vasakult esimene), vehklemises epee kulla saanud Olga Aleksejeva (esireas paremalt esimene) ning meeste kuulitõukes hõbemedalile tulnud Taavi Peetre (esireas keskel).

OVE MAIDLA

Algab rebasenädal

Daire Tiigivee

Rebasenädal toimub 29. augustist 3. septembrini.

Ka sel aastal on peahoones ja raamatukogus tudengite kõikidele küsimustele valmis vastama infopunkti inimesed. Toimuvad ekskursioonid Tartus, Toomemäel ja ajaloo muuseumis. Oma kohaloluga rõõmustab meid ka Hillar Palamets, kelle aulapajatused on igal aastal palju kuulajaid kogunud.

Rebasenädal pakub tudengitele võimaluse teha tutvust oma professoritega. Kui kooliaasta edenedes küsivad küsimusi õppejõud, siis nüüd on tudengeil võimalus ise küsimusi esitada.

Sellel aastal on professorite *talkshow* teemaks «Oled sa tont või inimene?» ning kõne all on professori prototüüp.

Igal aastal oleme pakkunud ka midagi uut. Sel aastal on võimalus meisterdada Antoniuse Gildis savist väikest rebast. Värvitud ja glasuuritud rebastest korraldatakse Hansapanga tudengikontoris näitus ning samas on võimalik valida ka kõige vahvam rebane.

Rebasenädala lõpetab avajumalateenistus Tartu Jaani kirikus. Rebasenädals korraldavad õppe- ja üliõpilasosakond, Eesti Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus ja Agape Eesti.

Info://rebane.agape.ee.

KAITSMISED

30. augustil toimuvad kaitsmised germaani-romaani filoloogia osakonnas Paabelis ruum 103:

magistritööd:

kl 12 **Kristel Ruutmets** «Sõnavara õppimise strateegiad inglise keele kui võõrkeele õppimisel». Juhendaja Krista Vogelberg, ped-kand. Oponent Ülle Türk;

kl 13 **Kärt Rummel** «Kuidas kirjutada loetavaid tekste. Eestlaste probleemidest inglise keeles kirjutamisel». Juhendaja Ülle Türk, MA. Oponent Raili Põldsaar, MA.

Magistriprojektid:

kl 14 **Merike Eckle** «Haige uurimise saksa-eesti sõnastik». Juhendaja Anne Arold, PhD. Oponent Malle Hämarik, knd (pediaatria õppetool);

kl 14.30 **Ille Põder** «Eesti-saksa Euroopa Liidu struktuurifondide sõnastik». Juhendaja Helgi Andresson, MA. Oponent Kaari Antzon, MA;

kl 15 **Kristel Weidebaum** «Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine». Juhendaja Ülle Türk, MA. Oponent Leili Kostabi, MA;

kl 15.30 **Marika Lever** «Eesti-inglise süvamuusika viiksõnastik. Noodikiri, harmoonia, vormid, žanrid». Juhendaja Enn Veldi, filol-knd. Oponent Ilmar Anvelt, MA;

kl 16 **Kairit Kaur** «Eestimaa kubermanguvalitsuse publikaadid (1796–1852) ja nende sõjandussõnavara (saksa-eesti)». Juhendaja Anne Arold, PhD. Oponent Reet Bender, MA;

kl 16.30 **Jana Tali** «Viisakus ja strateegiline keelekasutus poliitikute kõnedes: võrdlev uurimus inglise-, vene- ja eestikeelsete poliitikute kõnede põhjal». Juhendaja Krista Vogelberg, ped-knd. Oponent Raili Põldsaar, MA.

30. augustil kl 14 kaitseb matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404 **Inga Parts doktoritööd** «Tükiti polünomiaalsed kollokatsioonimeetodid nõrgalt singulaarsete integro-diferentsiaalvõrrandite lahendamiseks» PhD (matemaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja prof Arvet Pedas. Oponendid prof Hermann Brunner (Memorial University of Newfoundland) ja prof Jaan Janno (TTÜ).

31. augustil toimub **doktoritööde** kaitsmine semiootika osakonnas Tiigi 78-311:

kl 11.15 **Boriss Baljasnõi** «Tõlkimise semiootilised aspektid ja rakenduslik tõlketeadus». Juhendaja prof Peeter Torop. Oponendid filoloogiadoktor prof Natalja Galejeva, Tveri Riikliku Ülikooli keeleteaduse ja kultuuridevahelise kommunikatsiooni kateeder ja Mihhail Lotman, semiootika vanemteadur, PhD;

kl 14.15 **Eleonora Rudakovskaja-Borissova** «Toidu semiootika Andrei Platonovi teostes». Juhendaja dots Ülle Pärli. Oponendid filosoofiadoktor prof Maria Dmitrovskaja, I. Kanti nim Venemaa Riikliku Ülikooli (Kaliningrad) vene ja üldkeeleteaduse kateeder ja Jelena Grigorjeva, semiootika lektor, PhD.

5. septembril kl 15.15 kaitseb Tähe 4 aud 207 **Meelis-Mait Sildoja** magistritööd «GaAsP-põhise fotodetektori spektraalse peegelduse ja tundlikkuse uurimine ning modelleerimine» rakendusfüüsika erialal. Juhendajad Toomas Kübarsepp, tehnikadoktor, AS Metrosert eta-loniteenuste divisjoni juht ja dots Kalev Tarkpea, füüs-mat-knd. Oponendid Uno Veismann, füüs-mat-knd, Tartu Observatooriumi vanemteadur ja Ilmar Rammo, füüs-mat-knd.

TEATED

On alanud registreerimine **tasulisele TOEFLi inglise keele ettevalmistuskursusele**. Kursus toimub teisipäeviti kell 16.15–19. Osalema on oodatud kõik, kel huvi testile orienteeritud keeleõppeks. Täpsem info www.ut.ee/ameerika või tel 742 7243.

1. septembril kl 19 esinevad Sõbramajas **Genialistid ja InBoil.**

Pilet eelmüügist 30 (TÜÜE, Ülikooli 18b), kohapeal ISIC-kaardi ettenäitamisel 45 ja teistele 60 kr. Peo korraldab TÜ Üliõpilasesindus.

LOENGUD

12.–15. septembrini toimub vene ja slaavi filoloogia osakonnas **erikursus «A. Puškin 1830ndatel: kirjandus, ajalugu, poliitika»** (FLVE.03.287, 1 AP, A). Lektor: California Ülikooli (USA) prof Aleksandr Ospovat. Esimene loeng toimub 12. septembril kl 14.15. Registreerimine ÕISis või tel 737 6352.

KURSUSED

Filosoofia osakonna vabalt valitavad ainekursused:

Aja ja ruumi filosoofia (FLFI.03.003, 2-16 n, N 12-14 Lossi 3-223, Piret Kuusk).

Vaimuteooria – filosoofilised ja psühholoogilised aspektid (FLFI.03.065, 2-15n (üle nädala), E 16-18 ja T 12-14 Lossi 3-223, Bruno Mölder).

Sissejuhatus keelefilosoofiasse (FLFI.03.036, 2-16 n, N 16-18, Ülikooli16-214, Jaan Kangilaski).

George Berkeley metafüüsika – fookuses ja kontekstis (FLFI.00.050, 4-14 n (üle nädala), E 16-18 ja T 12-14 Lossi 3-223, Roomet Jakapi).

Merleau-Ponty tajufenomenoloogia (FLFI.01.071, 2-15 n, K 12-14, Lossi 3-223, lektor Eduard Parhomenko).

Sissejuhatus Immanuel Kanti eetikasse (FLFI.01.050, 2-15 n, N 14-16 Lossi 3-223, lektor Eduard Parhomenko).

Martin Heideggeri kogemusest keele teil (FLFI.01.012, 3-15 n T 16-18, Lossi 3-223, lektor Tõnu Luik).

Esteetika (FLFI.01.011 (2 AP) ja FLFI.00.023 (4 AP), 2-15 n, T 10-12, Ülikooli 16-214, prof Ülo Matjus).

Info: tel 737 5314.

KÜLALISÕHTUD

Korp! Sakala kutsub oma külalisõhtutele akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid 1., 9. ja 15. septembril.

Õhtud toimuvad konvendihoones Veski 69, kl 21.15.

Riietus: ülikond.

UUSI NÄITUSI

TÜ raamatukogus avatakse 30. augustil kl 13 **Eesti Kultuurkapitali 80. aastapäeva fotonäitus**.

TÜ ajaloo muuseumi valges saalis avatakse 31. augustil kl 16 näitus **«Farmaatsia ajaloost Tartu Ülikoolis»**, kus saab näha farmaatsia instituudi vana laborisisustust ning ajaloolisi õppe- ja teadustöö vahendeid. Instituut alustab õppetööd uue sisseseadega renoveeritud majas Nooruse 1.

ÕNNITLEME

60

Ülle Jaanusson, desinfektor – 26. august

55

Karin Varik, lastekirurgia vanemassistent – 30. august
Jane Frey, loodusgeograafia ja maastikuökoloogia vanemteadur – 1. september

50

Ester Ilja, klienditeenindaja – 27. august

45

Lilia Pihlap, raamatupidaja – 26. august

Agu Raudheiding, laborant – 30. august

40

Kurmo Konsa, arhiivinduse dotsent – 31. august

35

Kersti Püssa, laborant – 29. august

25

Anu Roos, assistent – 27. august
Vigen Issahhanjan, insener – 30. august
Margot Lepp, spetsialist – 31. august

AJALOO MUUSEUM TEATAB

Alates septembrist lüheneb toomkiriku tornide külastusaeg. Tornid on avatud E–P 11–17.

1. septembril on ajaloo muuseum kõigile tasuta, kl 15 toimub rebasenädala raames tudengitele tasuta ekskursioon.

EETIKAKESKUSE DOKTORISTIPENDIUMID

TÜ eetikakeskus kuulutab välja 2005/2006. õa Volkswagen Stiftungi toetusest makstava

doktoristipendiumi konkursi.

Taotleda võivad TÜ kõigi teaduskondade doktorandid eetikaküsimustega tegeleva projekti kirjutamiseks. Stipendium määratakse kuni viiele doktorandile üheks aastaks (3520 krooni kuus).

Stipendiaadiks olemise ajal peab doktorant elama alaliselt Eestis. Ta peab pidama ettekandeid oma tööst ja kohustuma osalema eetikakeskuse interdistsiplinaarsetes kollokviumides ning külalislektorite seminarides.

Nõutavad dokumendid (inglise või saksa keeles): CV ja publikatsioonide nimekiri, eetikaalase uurimistöö projekt (3–5 lk), juhendaja soovitus, avaldus (vabas vormis, koos põhjendusega).

Dokumendid esitada hiljemalt **16. septembriks** eetikakeskusesse, Ülikooli 7 II korrus. Kontaktisik: Margit Sakson, tel 737 5427, margit.sakson@ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ÜLIKOOLI·KOHVIK

Ülikooli Kohvik võtab tööle klienditeenindaja ja nõudepesija.

CV saata kohvik@kohvik.ut.ee või tuua Ülikooli 20. Lisainfo 737 5402.

ARH

TARTU ÜLIKOOL
RAAMATUKOGU

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 2. september 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 26 (2226) www.ut.ee/ajaleht

Tartu tehnoloogialinnak sai nurgakivi

Peaminister Andrus Ansipi pöördumine tehnoloogiainstituudi uue hoone avamise puhul

Millegipärast on meil vahel seni tunda teatud võõristust selle üle, et Tartu Ülikoolis on ühtäkki olemas tehnoloogiainstituut.

On selle taga siis kartus, justkui Tartu *alma mater* tahaks endale napsata Tallinna Tehnikaülikooli rolli meie insenerihariduses? Või on see lihtsalt tavapärane Tallinna-Tartu vastasseis – andke meile ülikool – andke meile siis tehnikateaduskond!

Minu arusaamist mööda on need kaalutlused aga aluseta. Õigupoolest ei ole seesuguste «vulgaarteoreetiliste» seisukohtade esitamine ülepea kohane.

Sest selles, et Tartu Ülikool tegeleb infotehnoloogia, biomeditsiini- ja keskkonnatehnoloogia või siis keemia- ja materjalitehnoloogiaga, pole midagi eripärast.

See on enam kui loomulik, ja nii ülikooli, veelgi enam aga kogu Eesti jaoks hädavajalik.

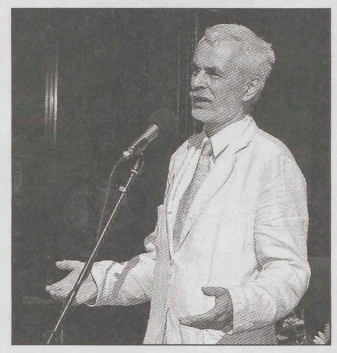

Uue hoone lindi lõikasid läbi direktor Mart Ustav, haridus- ja teadusminister Mailis Reps, rektor Jaak Aaviksoo, peaminister Andrus Ansip ja sotsiaalminister Jaak Aab. TA president Richard Villems (paremal üleval). Uue maja võti. 3XANDRES TENNUS

Uusi nobeliste

Seega on loomulik ja kogu Eesti jaoks hädavajalik ka Tartu Ülikooli Tehnoloogiainstituut. Ja seega on hädavajalik ka see instituudi uus ja ilus maja. Jääme siit seinte vahelt ootama uusi Tartu Ülikooli kasvandikke-haritlasi, kes jätkaksid ülikoolile kuulsust toonud teadlaste rida. Ja miks mitte jõuda ka Nobeli preemiani? Muide, nelja aasta pärast (2009) möödub sada aastat sellest, kui seni viimasele (ja ainsale) Tartu Ülikoolist võrsunud teadlasele Wilhelm Ostwaldile anti üle Nobeli preemia.

Wilhelm Ostwald oli ju ka kunagi noor üliõpilane, siis eradotsent, kes kasutas toonaseid uusimaid tehnoloogiaid. Omamoodi vapiteadlaseks Tartu Ülikooli Tehnoloogiainstituudile võiks see mees vahest küll olla.

Kui nüüd tulla ajas meile lähemale, siis oleks tänasel tähtsal päeval igati kohane osundada tehnoloogiainstituudi asutamise ajast pärinevat arengustrateegiat aastaiks 2003–2007, mille punkti 7.4 järgi «Tehnoloogiainstituudi arendus algab Nooruse 1 maja renoveerimise, sisustamise ja arenduskeskuste laborite käivitamisega».

Nüüd on see maja siis olemas ja peaministrina on mul suur au ja meeldiv võimalus osaleda selle hoone avamisel, millega Tartu Ülikool on saanud hakkama omal jõul.

Uus keemiahoone

Ent seda hoonet avades, ja ümber nurga Biomeedikumi poole kiigates, oleks õige kohe rääkida n-ö nurgakivi panekust tervele teadus- ja tehnoloogialinnakule siin Maarjamõisa väljal. Siin on ruumi mitmele kõrgtehnoloogisele instituudile, kuid isiklikult ootaksin siia väga ülikooli keemiahoonet. Praegune armas maja Jakobi tänavas on torudest ja ventilatsioonišahtidest uuristatud nagu Šveitsi juust ning seal on keeruline kui mitte võimatu tänapäevast teadus- ja õppetööd korraldada.

Teadmiste raknedamine

Tehnoloogialinnaku-usku on ka tehnoloogiainstituut ise, olles oma eesmärkidena kirja pannud: luua teadus- ja arendustegevusega alus kõrgtehnoloogilisele majandussektorile Eestis; edendada innovatsioonis aktiivse osalemise kaudu Eesti firmade konkurentsivõimet; osaleda aktiivselt Eesti inimkapitali arendamisel, sealjuures eriti tehnoloogiaalase kompetentsusega teadlaste, praeguste ja tulevaste ettevõtete juhtide koolitamisel ja ettevalmistamisel.

Selle kõigeni jõudmiseks tuleb ühendada ülikooli, riigi ja ettevõtjate huvid ja raha. Kui tahame olla vaimult suured ja maailmaga ühte jalga käia, peame lähiaastatel investeerima teadus- ja arendustegevusse vähemalt kolm korda praegusest enam ning looma soodsa keskkonna eraettevõtjate teadusinvesteeringutele. (Sellest olen ka Postimehes avalikult kirjutanud juba 2 a tagasi).

Riik peaks panustama eelkõige teaduse infrastruktuuri arendamisse.

Peaministrina ei saa ma oma toonastest sõnadest lahti öelda ja teen kõik, et teadus- ja arendustegevuse rahastamises põhimõttelist pööret saavutada.

Seda ei tee me Brüsseli ega Lissaboni pärast. Seda on vaja meile endile.

Loomulikult on ainuüksi kasvavatest rahanumbritest vähe. Rahastada tuleb eeskätt neid valdkondi, kus see ka tulemusi annab. Eesti probleemiks pole sugugi mitte teadmiste puudumine, vaid nende vähene rakendatavus. Riik peaks panustama eelkõige teaduse infrastruktuuri arendamisse. See on eelduseks, et kaasata siinsetesse, olemuselt enesestmõistetavalt rahvusvahelistesse teadusprojektidesse tippteadlasi mujalt maailmast.

Teisalt on oluline, et Eesti andekad noored teadlased leiaksid piisavalt irriteerivaid väljakutseid kodus. Selles mõttes on just Tartu Ülikooli Tehnoloogiainstituut omamoodi teenäitaja, kuhu on tagasi pöördunud või pöördumas nii mitmedki nimekates välisülikoolides doktorikraadi kaitsnud või neis end järeldoktorina täiendanud noored teadlased. Olgu siis Mart Loog, Lauri Vares, Lauri Toom jt.

Soovin arukust, kannatlikkust ja jõudu ning õnnelikku kätt teaduses!

Andrus Ansip,
peaminister

Tulekul Academica IX

Aija Sakova

24.–28. septembrini toimub järjekordne Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica IX. Peateema on «Rahvuslik identiteet 21. sajandil?».

Aulakõne peab Tübingeni Ülikooli filosoofia- ja ajalooteaduskonna uusaja ajaloo osakonna juhataja prof Dieter Langewiesche.

Välissuhete osakonna peaspetsialisti Lea Kivi sõnul järgneb aulaloengule diskussioon väga aktuaalsel teemal «Ingliskeelne ülikool Saksamaal ja Eestis?». Diskussiooni juhib rektor Jaak Aaviksoo. Sellest võtavad osa neli Saksa ja neli Eesti professorit.

Peale aulaloengu toimuvad teaduskondades kutsutud külalisprofessorite ettekanded. SA Domus Dorpatensis ruumides on saksa ja eesti üliõpilaste kohtumisõhtu. Kohtumise eesmärk on Saksamaal õppinud eesti üliõpilaste ja Eestis õppivate sakslaste kogemuste ja teadmiste vahetamine.

Saksa-Eesti akadeemilise nädala idee tekkis 1995. aasta sügisel ning omandas tänu innukatele eestvedajatele ning toetajatele mõlemalt poolt kiiresti konkreetse vormi. Academica lähtub ideest, et kultuur ja haridus, eriti kõrgharidus, pole kunagi suutnud areneda isolatsioonis, lahutatuna diskussioonist, ideede ja teooriate omavahelisest konkurentsist.

Academica toimub igal aastal erineval teemal. Eelmiste aastate teemadeks on olnud «Teadus ja teadmistepõhine ühiskond», «Euroopa ühised väärtused ja visioonid hariduses«, «Ülikooli teadustraditsioon: kohustus, eelis või väljakutse?».

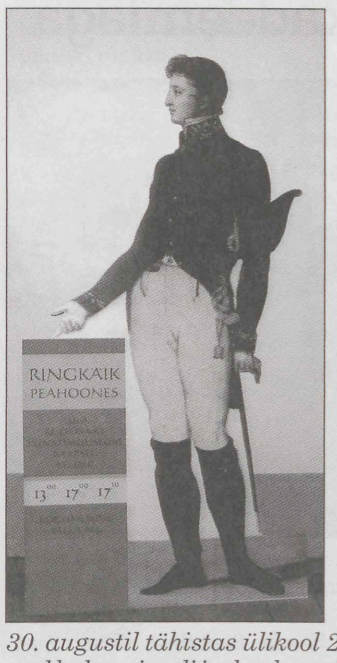

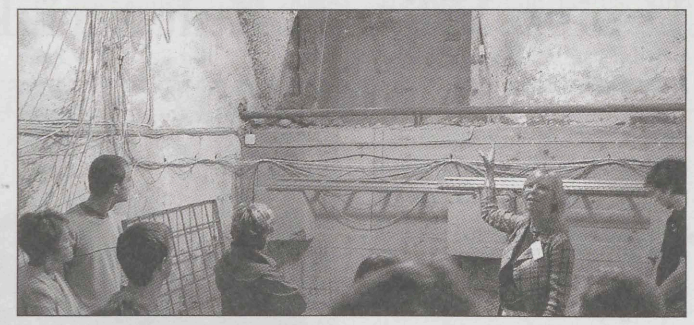

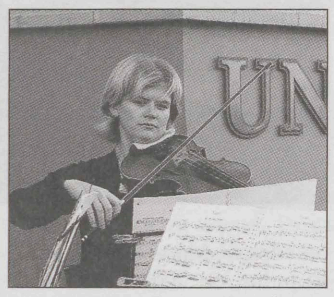

30. augustil tähistas ülikool 200 aasta möödumist peahoonele nurgakivi panekust. Möödunud kahe sajandi jooksul on sellest hoonest kujunenud Eesti hariduse ja haritud Eesti sümbol. Üritusega juhiti tähelepanu kogu ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimisvajadusele. Rektor Jaak Aaviksoo sõnul ootab ülikool renoveerimisprogrammile kõigi haridussõprade toetust. «Vene keisri toel jõuti peahoone sissepühitsemiseni nelja aastaga. Loodame, et vaba Eesti rahva toetusega õnnestub meil ühiselt tähistada nelja aasta pärast selle hoone valmimise 200. aastapäeva täielikult renoveeritud ja kindlal vundamendil seisvas kaunis majas.» Pikemalt peahoone päevast järgmises UTs. 2XANDRES TENNUS, 2XVARJE SOOTAK

TÄNA LEHES

Tartu Ülikooli uus palgaeeskiri
LK 2

Geenifoorum 2005
LK 3

UUDISED

Didole pühendatud kõnekoosolek

Täna kell 12 algas ajaloo muuseumi valges saalis kõnekoosolek «Andres Dido 150».

Ettekannetega esinevad Peep Pillak, Peeter Olesk, Indrek Hirv, Heini Vilbiks ja Hando Runnel.

Andres Dido (Tiido) oli eesti rahvusliku liikumise tegelane ja tsarismi vastane.

Kõnekoosoleku korraldavad välisministeerium, TÜ, riigiarhiiv ja kirjandusmuuseum.

Rahvusvaheline Berkeley konverents

5.–8. septembrini SA Domus Dorpatensises toimub konverents on pühendatud kuulsa iiri filosoofi George Berkeley (1685–1753) mitmekülgsele loomingule.

Konverentsil esinevad tunnustatud Berkeley uurijad kogu maailmast. TÜst peab ettekande üks konverentsi korraldaja, filosoofia osakonna vanemteadur Roomet Jakapi.

Jakapi sõnul tekkis idee korraldada Tartus esinduslik Berkeley konverents 2003. a konverentsil Prantsusmaal Rennes'is. Tartu konverentsi kaaskorraldab Rootsi uurija Bertil Belfrage. Konverentsi toetavad eetikakeskus, TTÜ humanitaar- ja sotsiaalteaduste instituut ning Rahvusvaheline Berkeley Ühing.

Välistudengite vastuvõtt

30. augustil toimus ajaloo muuseumis välisüliõpilaste ja -õppejõudude vastuvõtt.

TÜs asus alanud õppeaastal õppima 242 välisüliõpilast. See on kolmandiku võrra rohkem kui eelmisel õppeaastal.

Tervituskõne pidasid rektor Jaak Aaviksoo, Tartu abilinnapea Vladimir Šokman, välisüliõpilane Martin Büttner ja välisõppejõudude esindaja Elke Hanusch. Rektor toonitas välistudengite olulisust ülikoolile rahvusvahelistumises.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kasutad TÜ struktuuriraamatut ja/või veebi??

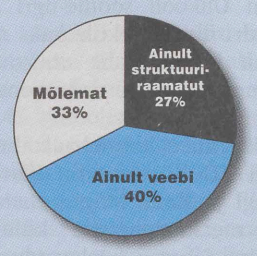

Vastajaid: 156
Uus küsimus:
Milline on sulle kõige olulisem Tartu Ülikooli õppima tulemise põhjus?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab*

TÜ tänukirja ja aumärgiga tunnustati siseauditi juhti **Epp Vengerfeldti** ja akadeemilist sekretäri **Ivar-Igor Saarniitu**.

Tänukirja ja väikese medali pälvisid kunstimuuseumi direktor **Inge Kukk** ja dots **Anne-Mai Parring**.

Väikese medaliga tunnustati dots **Aavo Luuki**, prof **Jaan Lellepit** ning raamatukogu töötajaid **Maiga Davõdovat**, **Kersti Jalast**, **Marina Ostrovskajat**, **Jelena Raidi**, **Lilia Külvi**, **Hain Tanklerit**, **Valvi Hiirt**, **Ester Iljat**, **Malle Ermelit**, **Merike Ennokit** ja **Elli Jakobsoni**.

Tänukirjaga autasustati prof **Risto Tammelot**, metoodik **Sulev Uusi**, juhendaja **Ana Kontorit**, lektor **Aime Mäekaske**, emeriitprof **Ülo Vooglaidi** ja vanemteadur **Aadu Mirmet** ning raamatukogu töötajaid **Ülle Jaanussoni** ja **Ester Iljat**.

* Alates 17. juunist

Dekaani kandidaat prof Toomas Haldma

Majandusteaduskonna dekaani kandidaat on majandusarvestuse prof Toomas Haldma. Haldma kandidatuuri esitasid professorid Jüri Sepp, Urmas Varblane, Tiiu Paas ja Mart Sõrg.

7. septembriks peab kandidaat esitama kandideerimise nõusoleku.

Slavistide ja semiootikute seminar

9.–11. septembrini toimub TÜs 10. rahvusvaheline seminar «Käesolevaid ja läinud aegu – kultuurirefleksioon möödunud epohhist».

Prof Ljubov Kisseljova sõnul käsitletakse ettekannetes ajaloolise narratiivi ülesehituse retoorilisi vahendeid, kirjaniku hoiaku transformatsiooni jne.

See on Tartu ja Helsingi ülikoolide vene kirjanduse ja kultuuri uurijate X ühisseminar. Koostöö TÜ ja Helsingi Ülikooli slavistide vahel sai alguse 1987. Pikaajalise koostööprogrammi arendas välja akad Juri Lotman. Hakati välja andma ka kogumikku «Studia Russica Helsingiensia et Tartuensia».

Seminaril osaleb 40 teadlast Soomest, Eestist, Lätist, Leedust, Venemaalt, Ukrainast, USAst ja Iisraelist. Konverents algab 9. septembril aulas, järgmiste päevade ettekanded toimuvad Näituse 2 aud 105.

Ürituse korraldab vene kirjanduse õppetool koos semiootika osakonnaga.

Toetus sugulaskeelte uurimiseks

Saksa teadusfond Volkswagenstiftung eraldas DOBES-projekti raames (Dokumentation bedrohter Sprachen ehk ohustatud keelte dokumenteerimine) TÜ uurali keelte õppetooli ja Göttingeni Georg-August nim Ülikooli soome-ugri kateedri ühisprojektile kaks miljonit krooni kahe ohustatud samojeedi keele dokumenteerimiseks.

Järgmisel kolmel aastal teevad TÜ doktorandid Florian Siegl ja Kaur Mägi eenetsite ja metsaneenetsite külades Lääne-Siberis keeleteaduslikke ja etnoloogilisi välitöid. Projektijuhid on TÜ uurali keelte prof Ago Künnap ja Göttingeni Ülikooli soome-ugri kateedri prof Eberhard Winkler.

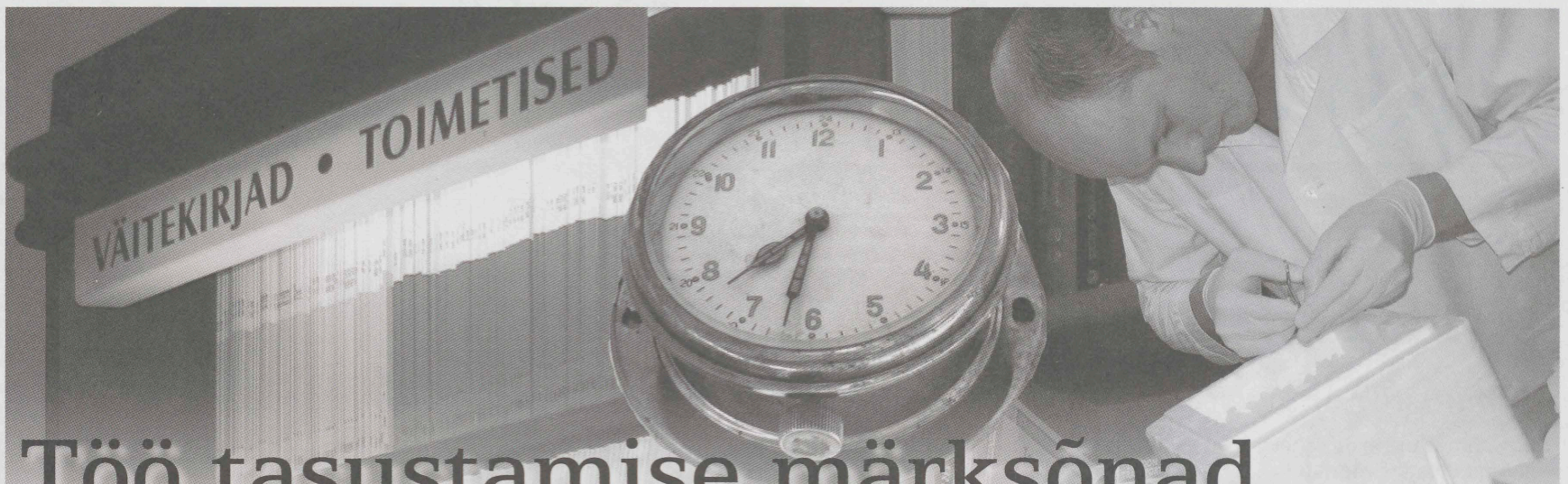

Töö tasustamise märksõnad on paindlikkus ja tulemuskesksus

Raivo Valk
personalitöö peaspetsialist

1. septembrist hakkas ülikoolis kehtima uus palgaeeskiri.

Ülikooli palgapoliitika analüüsimiseks moodustas rektor 2005. a alguses komisjoni, kuhu kuulusid teaduskondade ning administratsiooni esindajad. Kõik palgakorraldusse sisseviidud muudatused lähtuvad otseselt komisjoni 16 ettepanekust, mis kiideti heaks ka TÜ valitsuses.

Palk motiveerib

TÜ palgaeeskirja uuendamisel juhinduti ülikooli arengukavast A2008. See näeb ette püstitatud eesmärkide täitmisele motiveeriva tulemusjuhtimise süsteemi väljatöötamist ja rakendamist.

Peale selle peeti silmas teksti head loetavust ja õigusaktide kordamise vältimist.

Uuendatud palgakorraldus toetab senisest enam püstitatud eesmärkide saavutamist töötaja, üksuse ja ülikooli tasandil, võimaldades paindlikult reageerida muutustele töötaja töös ning tegelikus tööpanuses.

Sõltumata organisatsiooni tegevusvaldkonnast, on palgakorraldust reguleeriv eeskiri üks personalivaldkonna põhidokumente, mis otseselt puudutab kõiki töötajaid. Heale palgakorraldusele esitatavad nõuded on mitmekesised ning võivad pealispinnal näida isegi vastuolulised. Näiteks on otstarbekas hoida palgasüsteem ja selle aluseks olevad põhimõtted võrdlemisi stabiilsena, ent samas peab palgakorraldus olema piisavalt dünaamiline ning toetama eesmärkide saavutamist muutuvates tingimustes.

Peamised muudatused

- Töö tulemuslikkuse hindamine ning sellel põhinev tasustamine.

Struktuuriüksuse juht hindab töötajate töö tulemuslikkust vähemalt kord aastas ning viib läbi tulemusvestlused talle vahetult alluvate juhtide ja akadeemiliste töötajatega.

Lähtuvalt eelmise perioodi töö tulemustest võib töötajale määrata individuaalse või üksuse tulemustasu. Üksuse tulemustasu makstakse kõigile üksuse töötajaile võrdses summas. Samuti võib tulemuslikkust ning uue perioodi tööülesandeid arvestades muuta töötaja põhipalgamäära.

- Paindlikum ja selgem lisatasustamine.

Eristatakse lühi- ja pikaajalisi tööülesandeid. Lühiajaliste, kuni kuus kuud kestvate või ebaregulaarselt pikema perioodi jooksul täidetavate lisaülesannete eest makstava lisatasu piirmäär puudub. Pikaajaliste, enam kui kuus kuud kestvate lisaülesannete (sh juhtimisülesanded) täitmine ja selle eest tasustamine lepitakse töötajaga kokku töölepingus ning vastav lisatasu vormistatakse põhipalga koostisosana. Lähtudes asjaolust, et üldjuhul juhib õppetooli professor, on õppetooli hoidja lisatasu seotud professori miinimumkuupalgamääraga. Sarnastel põhimõtetel on lektoraadi juhataja lisatasu seotud dotsendi miinimumkuupalgamääraga.

- Preemia maksmine kooskõlas ülikooli tunnustamise süsteemiga.

Preemiat saab maksta ainult neile töötajaile, kes sama töösaavutuse eest pälvivad ka ülikooli mõne muu ametliku tunnustuse (tänukiri, aumärk vms). Piirang preemia suurusele puudub.

- Muudetud palgaastmestik spetsialistide grupis.

Spetsialistide gruppi on laiendatud 6. palgaastmega. Selle palgaastme spetsialistide töö eeldab kõrgharidust, töö mõjuulatus piirdub struktuuriüksusega, arendusülesannete osakaal on minimaalne.

Uus palgaeeskiri ning muudatuste seletuskiri asub siseveebis ning personaliosakonna koduleheküljel.

ÜLIKOOLI PALGAPOLIITIKA PÕHIMÕTTED

- **Ühtsus ja terviklikkus –** kõiki põhimõtteid rakendatakse kõigile töötajaile.
- **Tasustamise aluseks on töötaja töö väärtuslikkus** ülikooli kui terviku kontekstis, töö seotus ülikooli põhikirjas ning arengukavas toodud eesmärkide täitmisega ning töö iseloom (vastutuse ulatus, töö keerukus jms).
- **Tasustamisel arvestatakse Eesti palgaturu konteksti.** Akadeemiliste ametikohtade puhul on eesmärk olla Eestis palgaturu liider ning saavutada professori, dotsendi, lektori ja assistendi/õpetaja keskmiseks töötasuks vastavalt 4:3:2:1,7 riigi keskmist palka. Mitteakadeemiliste ametikohtade puhul on eesmärk maksta tööjõuturul konkurentsivõimelist tasu.
- **Väärtustatakse tulemustele orienteeritud töökorraldust ja tasustamist.** Selleks rakendatakse eelmise perioodi töö tulemuslikkuse hindamisel põhinevat individuaalset ja/või üksuse tulemustasu ning põhipalgamäära muutmist kindlaks perioodiks lähtuvalt tulemusvestlusel kokku lepitud ülesannetest.
- **Detsentraliseeritus – volitused ja vastutus töötajate palga kujundamisel on antud tegelikule töökorraldajale.** Tasustamisotsuseid teeb struktuuriüksuse juht kooskõlastatult kõrgema astme juhiga, konsulteerides vajaduse korral personaliosakonnaga.
- **Kõigilt töötajailt oodatakse häid töötulemusi igas töövaldkonnas.** Sellest tulenevalt on muutuvpalga osa võrreldes põhipalgaga suhteliselt väike.

KOMMENTAAR

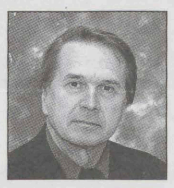

Ain Heinaru
teadusprorektor, palgakomisjoni esimees

Tooksin välja kaks olulist muudatust. Alanud õppeaasta üks prioriteete on 4:3:2:1,7 süsteemi väljatöötamine ja rakendamine. TÜ palgad peavad olema konkurentsivõimelised. Kui otsustame aga tõsta palka näiteks 5 või 10% aastas, ei tee see meie töötajate töötasu veel konkurentsivõimeliseks.

Allüksustel tuleb välja töötada võimalused, missugustest vahenditest saab süsteemile vastavat palka maksta. Raha ju tsentraalselt kusagilt juurde ei tule.

Kui olemasolevatel ametikohtadel töötavatele inimestele selle süsteemi järgi palgaraha ei jätku, on tarvis oma koosseisud uuesti üle vaadata ja leida lahendused, kas vähendada koosseisu või koormusi või leida mõni muu väljapääs. Praegu töötab näiteks 40% ülikooli töötajatest ka mujal. Kas nad siis jõuavad ülikoolis täiskohaga töötada?

Teise põhimõttelise muudatusena tooksin välja selle, et allüksustel on nüüd suurem otsustusõigus lisatasude määramisel. Kõigi töötajate tööd ei saa ju hinnata ühe mõõdupuuga, st ühesuuruse töötasu lisamisega. Allüksused on erineva suurusega, inimesed teevad tööd erineva intensiivsusega jne. Lisatasud on seotud töö tulemuslikkusega ja seda aitavad välja selgitada tulemusvestlused.

Leping Viljandi Kultuuriakadeemiaga

Aija Sakova

26. augustil allkirjastasid haridus- ja teadusminister Mailis Reps ja TÜ rektor Jaak Aaviksoo (pildil) Viljandi Kultuuriakadeemia (VKA) ja Tartu Ülikooli ühinemislepingu.

Haridus- ja teadusministeeriumi teabekorralduse osakonna konsultandi Aire Koigi sõnul on VKA ühinemine TÜga osa kõrghariduse korrastamise kavast. Ühinemine võimaldab otstarbekamalt kasutada olemasolevaid ressursse ja avardab üliõpilaste valikuvõimalusi. Samuti võimaldab see tulemuslikumalt ühitada õppe- ja teadustööd eelkõige rahvusteaduste, infoteaduste, muusikaõpetuse ja -teaduse, kunstide jm vallas.

VKA direktori Anzori Barkalaja sõnul tuleb kõigepealt akadeemia siseregulatsioonid viia kooskõlla TÜ omadega. «Mõne kooskõlastuse puhul on aega kaks kuud, mõne puhul aasta. Pikem aeg on seotud pigem organisatsioonikultuuri puudutavaga. Harjumus on suur jõud ning ümberharju(ta)mine võtab veidi aega,» rääkis Barkalaja. Ta lisas, et probleeme ei tohiks tekkida, sest inimeste meelestatus on hea.

Sisulise ühistegevuse osas jätkub Barkalaja sõnul õppejõudude ühine kaasamine õppetöösse jne. «Tihedam liikumine hakkab toimuma kultuuriakadeemia muusikaosakonna ja õpetajate seminari koolimuusika lektoraadi vahel,» täpsustas direktor.

Õnnitlused teadmistepäeval!!!

Selle asemel, et teadmistepäeval meid õnnitleda, on mõne inimese teadvusse jõudnud vaid arusaam järgnevatest valimistest. Miks mitte teenida punkte isegi sellega, et *alma mater* poriga üle valada. Veelgi enam, tõmmata tõmbetuulde kogu ülikoolipere. Meie kalli vilistlase Neinar Seli suundumus vaidlustada (äriliselt alavääristada!?) ülikooli nõukogu otsuseid ja tegemisi on küll küüniline, isegi siis, kui ta ekslikult arvas, et ründab vaid oma «sõpra» Riho Illakut. *O santa simplicitas!* Hea ülikoolipere, elame selle üle. Teistmoodi ei luba meil käituda meie väärikus.

UT toimetus

Tartu loob visiooni

Tartu linnavalitsus kutsub kõiki tartlasi ja Tartu sõpru kaasa mõtlema linna tuleviku teemal ja pakkuma oma ideid arengukavasse «Tartu 2030».

Koduleheküljel www.tartu.ee/visioon otsitakse vastuseid järgmistele küsimustele: millist Tartut soovid näha Sina aastal 2030, mida täiesti uut tuleks luua, mida tuleks muuta, mida säilitada, millised võiksid olla suuremad investeerimisobjektid? Pikaajalise arengukava esimene laiem arutelu toimub visioonikonverentsil «Tartu 2030» 16. septembril Vanemuise kontserdimajas.

Kõigi kodulehel arvamust avaldanute vahel loositakse välja viis priipääset konverentsile.

Info: Liina-Jaanika Seisler, tel 736 1171, 521 2061.

TÜ tunnusgraafikast valmis stiiliraamat

Liina Jürgen
avalikkussuhete peaspetsialist

Valminud on Tartu Ülikooli tunnusgraafika stiiliraamat. Värskendatud ilme said nii ülikooli sümbolid ja ametlikud infokandjad (kirjaplangid, ümbrikud, nimekaardid) kui ka erinevad rakendustrükised.

Ülikooli uuendatud ja kaasajastatud logo põhiolemus ning põhivärvid jäid samaks. Kaotatud on vaid liigsed detailid, mistõttu on logo nüüd selgem ja paremini eristatav. Kõik ülikooli rakendustrükised ning muud ülikooli sümboleid sisaldavad kandjad visiitkaardist ajalehekuulutusteni on nüüd ühtse kujundusega, ühtlustades nii ülikooli visuaalset identiteeti.

Uued kuulutused juba oktoobrist

Kõige kiiremini lähevad kasutusse uued trükireklaamide ja töökuulutuste põhjad, mistõttu alates oktoobri algusest tuleb ajalehekuulutustes kasutada vastavalt stiiliraamatule uusi kujundusi.

Uuendatud sümboleid ja kuulutuste põhju saab multimeedia talitusest, kust on võimalik tellida reklaamide kujundused.

Vana kujundusega kirjaplangid, ümbrikud, nimekaardid jms tasub ära kasutada selle aasta jooksul, sest alates 2006. aastast hakkab kehtima uus kujundus. Kirjaplankide, ümbrikute ja visiitkaartide trükkimine toimub jätkuvalt TÜ kirjastuses. Direktor Vaiko Tigane soovitab tellimused esitada hiljemalt detsembri alguses.

Väheneb muude logode kasutus

Et ülikooli ametlik sümboolika oleks terviklik ning üheselt mõistetav, tegi sümboolikakomisjon rektorile ettepaneku kasutada struktuuriüksuste ametlikuks esindamiseks vaid TÜ ühtseid sümboleid.

Ametlikel infokandjatel (kirjaplank, nimekaart, reklaamkuulutus, veeb, hoonete sildid) peavad struktuuriüksused alates 2006. a algusest kasutama ülikooli üldisi sümboleid.

Struktuuriüksused saavad enda eristamiseks kasutada sammastikuga struktuuriüksuse logotüüpi, mille kujundusnäidised leiab vastvalminud stiiliraamatust.

Mitteametlikel sümbolikandjatel (näiteks struktuuriüksuse meenetel) võib aga kasutada ka ülikooli ühtsest sümboolikast erinevaid sümboleid.

Uuendatud tunnusgraafika kujundused töötas välja ülikooli koostööpartner reklaamiagentuur Kolm Karu, kogu stiiliraamat on pdf-failina ka ülikooli siseveebis.

Uusi kujundusi tutvustatakse septembrikuisel valitsuse istungil ning ka oktoobri esimeses pooles toimuvates sekretäride infotundides ja koolitustel.

Lisainfot tunnusgraafika uuendamise projekti kohta saab teabetalitusest peaspetsialist Liina Jürgenilt.

TÜ UUENDATUD TUNNUSGRAAFIKA

- **TÜ tunnusgraafika stiiliraamat on kõigile kättesaadav siseveebis.**
- **Uusi kujundusi saab tellida multimeedia talitusest.**
- **Alates 1. oktoobrist võetakse kasutusele uue kujundusega trükireklaamid.**
- **Alates 1. jaanuarist 2006 võetakse uue kujundusega kasutusele kõik ülikooli ametlikud infokandjad.**
- **Ülikooli ametlikel infokandjatel kasutatakse sammastikuga logo, struktuuriüksuste seniste, ühtsest tunnusgraafikast erinevate logode kasutamine on lubatud vaid mitteametlikel kandjatel.**

Huvi soouuringute vastu suureneb

Aija Sakova

30. augustil toimus SA Domus Dorpatensis rahvusvaheline koolitusseminar feministlikust pedagoogikast. Seminarile järgnes ajakirja Ariadne Lõng uue numbri esitlus.

Ettekandajaid oli Helsingi, Lapi ja Läti ülikoolist. TÜst esinesid kirjanduse ja rahvaluule doktorant Mirjam Hinrikus, maailmakirjanduse teadur Leena Kurvet-Käosaar ning inglise keele lektor Raili Põldsaar.

Seminari eesmärk oli korraldajate Kurvet-Käosaare ja Põldsaare sõnul vaadelda, kas soouurimuslike kursuste õpetamiseks on vajalik erimetoodika ja kuidas selle eriala õpetamisse kaasata uuenduslikke lähenemisi. Samuti tutvustati feministliku ja sootundliku pedagoogika põhimõtteid.

Seekordne kokkusaamine oli korraldajate sõnul vaid üks samm sootundliku õpetamise tutvustamise ja soouuringute

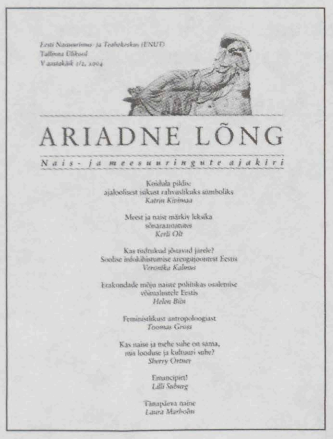

kui distsipliini populariseerimise suunas TÜs. Praegu õpetatakse ülikoolis soouurimusliku sisuga kursusi eri teaduskondades. Juba kolmandat aastat pakutakse soouuringute lisaeriala Tallinna Ülikoolis.

Tulevikus on ka TÜs kavas pakkuda ühist suunamoodulit. 2006. a kevadsemestril on esmakordselt võimalik kuulata eestikeelset sissejuhatavat ainet «Sissejuhatus soouuringutesse».

Eelmise aasta geenifoorumil tutvustas prof Martin Godbout Kanada biotehnoloogia ja rahvusvahelise koostöö edendamise mudelit. RAIN EENSAAR

Tartusse kogunevad nimekad teadlased

Viktor Muuli
SA Geenikeskuse projektijuht

23. ja 24. septembril toimub Vanemuise Kontserdimajas VI rahvusvaheline geenifoorum 2005 – »Geneetiline meditsiin – võimaluste paljusus».

Konverents annab ülevaate viimastest arengutest biotehnoloogias, tutvustab uuemaid teadussaavutusi genoomikas ja biomeditsiinis ning kirjeldab nende praktikasse rakendamise võimalusi.

Interdistsiplinaarne kava

Kahepäevane interdistsiplinaarne programm koondab Tartusse rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasi molekulaarbioloogia, inimesegeneetika ja biomeditsiini valdkondadest.

Konkreetsetele teemadele keskendunud ettekannete kõrval tutvustatakse ka valdkonna üldisi arenguid ja tulevikuvõimalusi.

Kuulatakse erialaseid ettekandeid SNP markerite kasutamisest genotüpiseerimisel ja geneetilisest testimisest ning arutletakse vähkkasvajate, silma-, südame- ja veresoonkonnahaiguste geneetiliste aspektide üle.

Selgitatakse antibiootikumide toimet organismis ning seda, kuidas geenid mõjutavad meie igapäevaseid rütme. Tutvustatakse inimkonna geneetilist ajalugu, evolutsiooni ja migratsiooni ning teadustöös kasutatavaid andme- ja koepanku.

TÜst kaks ettekandjat

Kahe päeva sisse mahub 16 ettekannet. Teiste hulgas esinevad prof Kàri Stefànsson, kes juhib Islandi suurimat ja kogu maailmas tuntud geenitehnoloogiafirmat, vähkkasvajate geneetika spetsialist prof John Burn ja endine Euroopa Geneetika Ühingu president prof Veronica van Heyningen Suurbritanniast, tuntud inimesegeneetik prof Han Brunner Hollandist, vähiuurija dr Jan Lubinski Poolast, bioloogiliste rütmide geneetiliste aluste uurija prof Till Roenneberg Saksamaalt, Euroopa Tsütogeneetika Ühingu president prof Albert Schinzel Šveitsist jt.

Tartu Ülikooli teadlastest peavad ettekande prof Andres Metspalu ja dr Tanel Tenson.

Geenifoorumil toimub ka traditsiooniline näitus, kuhu on oodatud ekspositsiooniga osalema kõik huvitatud ettevõtted ja organisatsioonid.

Foorumi peakorraldaja on SA Geenikeskus. Registreerumine konverentsile kestab 15. septembrini.

GEENIFOORUM 2005

23. ja 24. septembril Vanemuise Kontserdimajas
Info: www.geneforum.ee, geenifoorum@geneforum.ee

KIRJUTA ESSEE

Inglismaal elav ajakirjanik Tiina Tamman asutas Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde allfondi ärksa mõtlemise toetuseks. Eesmärk on ergutada üliõpilaste loomulikku annet iseseisvaks mõttetegevuseks, nende tahtmist seda annet kasutada ja arendada, nii nagu mõni teine inimene toetab muusika- või spordiannet.

Konkursist osavõtuks toimetada **15. oktoobriks** fondi kontorisse (Tallinn 10150, Weizenbergi 20a-13) eestikeelne essee paberil väljatrükituna (pikkusega kuni 3 lk; 1,5 reavahega, kasutades kirja tüüpi Times New Roman 12 pt) koos fondi kodulehel leiduva ankeediga (www.erkf.ee – info konkursi kohta on nimeliste allfondide all tähestiku lõpus).
Iga osaleja võib valida ettenähtute seast sobiva teema. Parimate tööde autoritele määratakse ühekordsed stipendiumid, mis antakse kätte aasta lõpul.

Teemad:

1. **Mida tähendab eestlasele (valida järgnevaist üks või kaks): au, lugupidamine, õiglus, kaastunne?**
2. **Kas eestlane oskab eristada müüti reaalsusest?**
3. **Mis riivab eestlase õiglustunnet?**
4. **Miks on tuhanded inimesed Eestis astunud erakondadesse?**
5. **Mis on Eesti eesmärk?**

UUDISED

Ilusaima sakskeelse sõna projekt

12. septembril kell 19 toimub Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) saksa filoloogia tudengite projekti «Ilusaim saksakeelne sõna Tartu Ülikoolis» avamine.

Kevadsemestril alustatud ilusaima sõna otsingu idee saadi üliõpilase Heret Masingu sõnul 2004. a Saksamaal toimunud samalaadsest rahvusvahelisest võistlusest. «Tudengite eesmärk oli teada saada, kui palju on saksa keele kõnelejaid TÜ eri teaduskondade tudengite ja töötajate seas. Võistlusele laekus u 50 ettepanekut. Parimad pääsevad näitusele. Avamisel tehakse teatavaks ilusaim sõna ja premeeritakse parimaid,» ütles Masing.

Rahvusvahelise koostöö foorum

9. ja 10. septembril toimub Tartus konverents «Rahvusvahelise koostöö foorum – piiriülesest rahvusülese koostööni».

Peipsi Koostöö Keskuse suhtekorraldaja Kristina Kurmi sõnul on konverentsi eesmärk edasi anda kogemusi, kuidas arendada piiriülest koostööd rahvusvahelise tasandi koostööks.

Osalema oodatakse ka TÜ teadlaskonda, sest foorumil tutvustatakse rahvusvahelist koostööd reguleerivat Eesti ja ELi poliitikat ning jagatakse praktilisi nõuandeid.

Ettekande peab ka Eva-Clarita Onken TÜ Euroopa Kolledžist. Bremeni Ülikooli teadlane Michael Kuhn räägib praktilistest kogemustest Euroopa teadusprojektide juhtimisel.

Konverentsi korraldavad Peipsi Koostöö Keskus, Eesti Välispoliitika Instituut ja Foorum Balticum.

Info ja registreerimine: www.partnertext.com/forum2005.

Näitus farmaatsia ajaloost TÜs

31. augustil avati ajaloo muuseumis näitus farmaatsia ajaloost TÜs.

Muuseumi peavarahoidja Leili Kriisi sõnul on Tartu Ülikool olnud Eesti rohuteaduse õpetamise ja uurimise häll. «XIX sajandil mõjutas siinse farmaatsia instituudi tegevus apteegiasjandust Venemaal ja Baltimaadel – enamik kõrgharidusega proviisoreid olid TÜ kasvandikud.»

Sel sügisel alustas farmaatsia instituut õppetööd tehnoloogiainstituudi uues hoones uue sisseseadega. Näitusel saabki Kriisi sõnul näha instituudi vana laborisisustust ning ajaloolisi õppe- ja teadustöö vahendeid.

Näitus «Eesti Kultuurkapital 80»

30. augustil avati raamatukogus Eesti Kultuurkapitali 80. aastapäeva näitus.

45 ajaloolist fotot ja karikatuuri illustreerivad kultuurkapitali algusaastaid 1921–1941. Fotod pärinevad Eesti Filmiarhiivist ja Eesti Kirjandusmuuseumist ning karikatuurid osaliselt Tuglase-Underi Kirjanduskeskusest.

Näituse pani kokku sotsioloog Jüri Uljas, kellelt ilmus aasta algul raamat Eesti Kultuurkapitali ajaloost.

MIS TOIMUS TÜs SUVEL?

Juunis

• 17. juunil valis TÜ nõukogu professoreid: Alan Altraja (pulmonoloogia), Toomas Kivisild (evolutsiooniline bioloogia), Toomas Tammaru (erizooloogia), Tõnu Meidla (paleontoloogia), Mati Erelt (eesti keel), Karl Pajusalu (eesti keele ajalugu ja murded) ja Margit Sutrop (praktiline filosoofia).

• Emeriitprofessoriks nimetati Jüri Kärner, Marju Lauristin ja Teet Seene.

• Pärnu kolledži direktoriks valiti tagasi senine direktor Garri Raagmaa.

• 17. juunil otsustas TÜ nõukogu asutada interdistsiplinaarse kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse.

• TÜ nõukogu võttis vastu ka otsuse uue keemiahoone ehitamise kohta.

• 21. juunil otsustasid kultuuri-, haridus- ja teadusministeerium, Eesti Olümpiakomitee ning Eesti Treenerite Ühendus ja Tartu linn ühiselt toetada kehakultuurihariduse jätkusuutlikku arengut Tartu Ülikoolis, mis on seni olnud raskendatud amortiseerunud spordibaaside ja alarahastatuse tõttu.

• 21. juunil, TÜ raamatukogu päeval kinkis Uppsala Ülikooli Raamatukogu käsikirjade osakonna juhataja Jüri Leps raamatukogule entomoloog W. K. Peterseni ja õigusteadlase Mart Nurga arhiivimaterjale.

• 23. juunil valiti EUNISe (Euroopa Ülikoolide Infosüsteemide Assotsiatsiooni) üldkogul Manchesteris TÜ infotehnoloogia juht Andres Salu ühenduse juhatuse liikmeks. Järgmine aastakonverents toimub Tartu Ülikoolis.

• 28. juunil andis Tartu linnavalitsus Tartu medalid Jaani kiriku taastamiseks suure panuse andnud ka TÜ kunstiajaloo lektorile Kaur Alttoale ja TÜ audoktorile Henning Kramerile.

• 30. juunist 3. juulini Tallinnas Eesti Akadeemilise Spordiliidu korraldatud V Euroopa ülikoolide võrkpalli meistrivõistlustel võitis Tartu Ülikooli võrkpallinaiskond II koha.

• 29. juunil kirjutasid TÜ rektor Jaak Aaviksoo ja Samsung SDI esindaja Jong-Seo Choi alla aastasele koostöölepingule uute materjalide väljatöötamiseks Samsung SDI poolt toodetavatele plasmaekraanidele.

• 30. juunist 2. juulini oli Tartus ja Värskas XIII rahvusvaheline majanduspoliitika konverents.

Juulis

• 1.–3. juulini toimus TÜs Euroopa ülikoolimuuseumide konverents «Tuleviku innovatiivsed teadusmuuseumid: Euroopa vastus».

• 1. juulil tutvustas ajakiri Akadeemia TÜ raamatukogus erirelatiivsuse erinumbrit.

• 7. juulil asus TÜ Akadeemilise Spordiklubi juhatuse ettepanekul korvpallimeeskonna Tartu Ülikool/Rock peatreeneri ametisse Paavo Russak.

• 15. juulil kanti UNESCO maailmapärandi nimekirja TÜ täheteadlase F. G. W. Struve 2820 km pikkune meridiaanilõik, mis ulatub Põhja-Norrast Musta Mereni.

• 18. juulil algas TÜ suveülikool ning rahvusvaheline suveülikool, millest võttis osa ligi 60 osalejat 15 riigist.

• 18. juulil valiti Narva kolledži uue hoone arhitektuurikonkursi võidutöö. Võitis projekt «Vihm».

• 26.–31. juulini toimus TÜs Rahvusvahelise Rahvajutu-uurijate Seltsi XIV maailmakongress.

Augustis

• 25. aug tutvustati esmakordselt Baltimaade üliõpilaste XV laulu- ja tantsupeo Gaudeamus 2006 üritusi. Gaudeamus toimub 2. juulil Tartus. Korraldajaile kingiti aastaks auto.

• 26. aug avati pidulikult tehnoloogiainstituudi uus hoone.

• 26.–28. aug toimus haridusökonoomika konverents.

• 26. aug toimus Narva kolledžis kooliaasta-eelne pedagoogikakonverents «Eetika. Moraal. Kõlblus. Õpilaste isikuomaduste kujundamine õppetundides ja klassivälises töös».

• 26. aug valis TÜ nõukogu botaanikaaia direktoriks biolknd Heiki Tamme, kes valiti direktoriks ka 2001. a.

• 29.–31. aug toimus Tartus Euroopa Rohumaade Föderatsiooni teaduskonverents «Rohumaade efektiivse majandamise ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamise integratsioon».

• 30. aug oli peahoone päev.

• Türgis suveuniversiaadil võitis naiste 100m tõkkejooksus kuldmedali üliõpilane Mirjam Liimask, vehklemises epees sai kulla üliõpilane Olga Aleksejeva ning meeste kuulitõukes hõbemedali üliõpilane Taavi Peetre. TÜst osales 29 sprotlast.

BERNHARD SCHMIDTI PREEMIA

10. oktoobrini ootab Eesti Teaduste Akadeemia juhatus Bernhard Schmidti preemia (20 000 kr) võistlustöid.

Silmapaistva optiku ja astronoomi Bernhard Schmidti preemia antakse noorele (kuni 35 a) teadlasele või insenerile või ühise tööga seotud rühmale viimase kahe aasta jooksul tehtud teadus- ja arendustöö rakenduste eest Eesti majanduses. Taotlusi võivad esitada Eesti TA akadeemikud, ülikoolide ja nende teaduskondade ning teadusasutuste nõukogud, teadusseltside ja Eesti Inseneride Liidu juhatused.

Ettepanekuid oodatakse Eesti TA juhatuses (Kohtu 6, 10130 Tallinn).

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

IN MEMORIAM

Laine Hone

21. aug 1926 – 11. aug. 2005

Eesti germaani-romaani filoloogide peret on tabanud korvamatu kaotus: pärast lühikest rasket haigust lahkus Laine Hone (Võsamäe), andekas filoloog, kes aastakümneid töötas inglise keele ja kirjanduse kateedris põhikeele, tõlke ja metoodika õppejõuna.

Laine Hone oli rõõmsameelne, särav ja karismaatiline, põhjalik ja järjekindel õpetaja, sellisena imetletud ja lugupeetud – üks neid, kellele on raskete olude kiuste saadud väärt hariduse eest tänulikud paljude põlvkondade vilistlased.

Tööst üliõpilastega kasvas välja eestlaste tüüpiliste vigade ja nende põhjuste põhjalik analüüs, ulatuslikul esseedekorpusel põhinev mitmeosaline «Some Typical Mistakes Occurring in Our Students' Written Papers». Teos ennetas tunduvalt anglo-ameerika keeleomandamise uurimises hiljem *error analysis*'i nime all laialt levinud suunda ning väärinuks tõsist rahvusvahelist tunnustust, millele paraku sai tõkkeks eesti võõrfiloloogia tollane isolatsioon. Küll aga on teos olnud pikka aega kasutusel Eesti koolides ja inglise keele ja kirjanduse osakondades Tartus ja Tallinnas ning on suuresti vastutav selle eest, et mitu põlvkonda eestlasi keelekeskkonna puududes suutsid omandada idiomaatilise inglise keele. Kuigi kirjutatud aastaid tagasi, on teos põhiosas hämmastavalt aktuaalne ka praegu.

Teeneka õpetajakoolitajana oli Laine Hone teadlik inglise keele õpikute ja metoodiliste materjalide puudusest Eesti koolides ja asus koos kolleegidega seda tühikut täitma. Ühistööna on ilmunud ja aastaid kasutuses olnud kõrgetasemelised «English Step» 6,7,8, «English Form» 9,10,11. Õpikute juurde kirjutati ka lisamaterjale, töövihikuid, lugemisvara.

Laine Hone oli hea sule ja originaalsete mõtetega metoodika- ja keeleteaduse artiklite autor.

Ta tegi tänuväärset tööd ka tõlkija ja toimetajana, tõlkides prantsuse ja inglise keelest mitmeid olulisi ilukirjandusteoseid, osales töös Tartu Ülikooli ajaloo ingliskeelse versiooniga.

Aastal 2001 tunnustati Laine Hone'i elutööd Valgetähe V klassi ordeniga.

TÜ inglise keele ja kirjanduse õppetool

Naiskoor «Emajõe laulikud» ootab uusi lauljaid

Naiskoor «Emajõe laulikud» ootab oma ridadesse noori elurõõmsaid naisi-neide, kes peavad lugu laulmisest ja heast muusikast.

Proovid toimuvad esmaspäeviti kell 18.15–20.30 haridus- ja teadusministeeriumi saalis. Lauluhuvilised on oodatud 5. või 12. septembril kl 18.15 ministeeriumi saali Munga 18.

Palume ette valmistada omal valikul laul ilma saateta esitamiseks.

Naiskoor «Emajõe laulikud» tuli kokku 2003. a.

Koor tegutseb haridus- ja teadusministeeriumi juures.

Paljudel lauljatel on varasem pikaajaline koorilaulukogemus.

Peadirigent on Vilve Maide, abidirigent Airi Vettik. Märtsis saavutas koor naiskooride võistulaulmisel B-kategoorias I koha, dirigent Vilve Maide sai noore dirigendi preemia.

Info: Vilve Maide (vilve.com @mail.ee, tel 5346 2873), Siiri Maimets (siiri.maimets @ut.ee, tel 506 7257).

FESTIVAL «TARTU SÜGISPÄEVAD»

17.–23. oktoobrini vallutavad sügispäevad Tartu linna.
Info ja registreerumine üritustele: www.studentdays.ee.

ÕNNITLEME

75
Helmut Piirimäe, emeriitprofessor – 8. september

65
Aivo Parring, dotsent – 8. september

60
Luule Soovik, administraator – 5. september
Mare Rand, raamatukogu osakonnajuhataja – 7. september

55
Maie Kreegipuu, lektor – 8. september

50
Timothy Boylan, külalisprofessor – 6. september

45
Anu Isküll, sekretär – 3. september
Ulvi Urm, vastutav sekretär – 3. september
Urmas Aunin, konsultant – 8. september

30
Martin Hallik, raamatukogu direktor – 5. september
Jelena Lissitsina, teadur – 8. september

25
Silja Mikli, laborant – 6. september

KAITSMISED

5. septembril kl 14 kaitseb **Risto Järv** ülikooli nõukogu saalis kirjanduse ja rahvaluule osakonna **doktoritööd** «Eesti imemuinasjuttude tekstid ja tekstuur. Arhiivikeskne vaatlus» doktorikraadi saamiseks eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Juhendaja prof Ülo Valk, PhD. Oponent Kristi Salve, PhD (Eesti Kirjandusmuuseum).

9. septembril kl 10.15 kaitseb **Juhan Javoiš** zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46-301 loomaökoloogia erialal **doktoritööd** «Kogemuse mõju munemissubstraadi aktsepteerimisele liblikatel». Juhendaja Toomas Tammaru, PhD. Oponent Barbara Ekbom, PhD (Rootsi Põllumajandusteaduste Ülikool).

13. septembril kl 14.15 kaitseb ph 139 **Marju Ilves** eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonna magistritööd «Eesti keele passiivilausete vasted ungari keeles ilukirjanduse korpuse põhjal». Juhendajad prof Janos Pusztay ja prof Ago Künnap. Oponent dots Tõnu Seilenthal.

15. septembril kl 16 kaitseb **Olga Gorjajeva** matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-404 matemaatilise statistika erialal magistritööd «Sisestusvigade leidmine statistiliste meetoditega». Juhendaja lektor Märt Möls. Oponent lektor Ene Käärik.

16. septembril kaitsevad õigusteaduskonnas Näituse 20-203 magistritöid:
kl 10.15 **Katre Kont-Kontson** «Riigi kohustused sotsiaalsete õiguste tagamisel – õigus sotsiaalkindlustusele». Juhendajad *dr iur* Taavi Annus ja prof Matti Mikkola (Helsingi Ülikool). Oponent *dr iur* Gaabriel Tavits;

kl 11.15 **Triin Raudsepp** «Kohtusse pöördumise õigus Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 15 lõike 1 alusel». Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent *mag iur* Einar Vene.

20. septembril kl 16.15 kaitseb **Einike Pilli** ülikooli nõukogu saalis usuteaduskonna **doktoritööd** «Terviklik elukestva õppe kontseptsioon Eesti protestantlike koguduste kontekstis». Juhendaja Tõnu Lehtsaar, PhD. Oponendid dr Hannele Repo (Helsingi Ülikool) ja dr Larissa Jõgi (Tallinna Ülikool).

LOENG

5. septembril kell 10.15 toimub kehakultuuriteaduskonnas Jakobi 5 aud 302 Priit Kaasiku *venia legendi* loeng: **«Funktsionaalne morfoloogia – milleks?»**

TEATED

15. septembril kl 18.15 kutsub **Naiskodukaitse** kõiki huvilisi tutvumisõhtule KL Tartu malevasse Riia 12 (Võru tänava poolne sissekäik).

AULAS

3. septembril kl 21 algab skandinavistika osakonna teatrietendus.

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts ootab huvilisi oma külalisõhtutele 21. ja 28. septembril kl 19. Akadeemiliselt organiseerumata meestudengitele on uksed avatud ajaloolises majas Tõnissoni 1.

Eesti vanim **korporatsioon Vironia** kutsub kõiki organiseerimata meestudengeid oma külalisõhtule, 8. sept kl 20 Lai 30.

Korp! Sakala kutsub oma külalisõhtule akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid 9. ja 15. sept. Õhtud toimuvad konvendihoones Veski 69 kl 21.15. Riietus: ülikond.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab oma külalisõhtule 15. ja 20. sept kl 19 Riia 13-33.

Korp! Ugala külalisõhtu toimub 13. sept kl 20, Kuperjanovi 16. Riietus: ülikond.

Korp! Indla ootab külalisõhtule teotahtelisi tudengineide 7., 14. ja 19. sept kl 19 Tähtvere 4, II korrus. www.indla.ee.

Korp! Amicitia ootab teotahtelisi ja rõõmsaid naistudengeid külalisõhtule 8. ja 13. sept kl 19 oma konvendis Kastani 65-2.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

10. sept kl 19 hooaja avakontsert. Esineb Vanemuise Sümfooniaorkester, dirigent Hendrik Vestmann, solist Andres Kaljuste (viiul).
Kavas Mozarti avamäng ooperile «Võluflööt» ja Viiulikontsert nr 5 A-duur ning Dvoraki sümf nr 9 e-moll «Uuest maailmast».
Piletid 150 ja 100 kr.

21. sept kl 19 PärtFest. Esinevad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Christopher Bowes-Broadbent (orel).
Piletid 100 ja 60 kr.

TARTU RAEKOJAS

11. sept kl 16 esinevad Luis Alberto Llaneza (bariton, Hispaania) ja Ralf Taal (klaver).

LINNAMUUSEUMIS

18. sept kl 16 esineb Tobiase nim keelpillikvartett. Kavas Pärt jt.
Piletid 80 ja 50 kr.

HANSAPANGA STIPENDIUMID

Tartu Kultuurkapital kuulutab välja Hansapanga stipendiumikonkursi. Antakse kuni kaheksa 15 000-kroonist stipendiumi. Stipendiumi võivad taotleda EPMÜ ja TÜ **õigus-, majandus-, matemaatika-informaatika, füüsika-keemia- ja sotsiaalteaduskonna** täiskoormusega bakalaureuseõppe üliõpilased, kellel on silmapaistvad õppetulemused ning kes on aktiivsed ühiskondlikus tegevuses. Taotleda saab alates 3. semestrist.

3. oktoobriks esitada Tartu Kultuurkapitalile:
- avaldus ja elulookirjeldus eriala, isikuandmete, sissetulekute, pere suuruse kohta;
- soovitus ja soovitajad, milles antakse ülevaade ülikoolivälise ühiskondliku aktiivsuse kohta;
- tõend õppetulemuste kohta (kinnitatud dekanaadis).

Taotlused esitada Tartu Kultuurkapitali büroosse Raekojaplats 8, III korrus.

Info: www.kultuurkapital.ee (link eristipendiumid), kultuurkapital@raad.tartu.ee või tel 744 1500.

ÜLIKOOLI·KOHVIK

Ülikooli Kohvik võtab tööle klienditeenindaja ja nõudepesija.

CV saata kohvik@kohvik.ut.ee või tuua Ülikooli 20.
Lisainfo 737 5402.

AKH

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

9. september 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 27 (2227)

www.ut.ee/ajaleht

Dekaaniks kandideerib prof Toomas Haldma

Majandusteaduskonna dekaani kandidaat on majandusarvestuse prof Toomas Haldma.

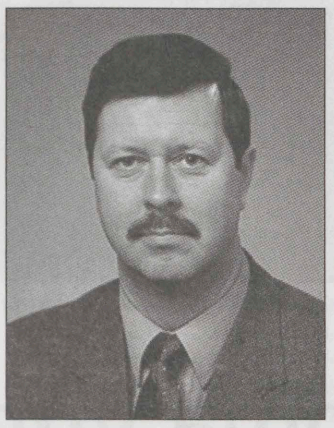

6. septembril andis prof Haldma kandideerimise nõusoleku. Dekaani valimine toimub 14. septembril kl 14.

Prof Haldma sõnul ei tulnud otsus kandideerida kergelt. «Viimase kümnendi jooksul on teaduskond dekaani prof Jüri Sepa eestvedamisel silmatorkavalt arenenud. Julguse kandideerida andsid ühelt poolt paljud kolleegid oma toetavate mõtetega.» Prof Haldma arvates on teaduskonna juhtimine ja arendamine eelkõige meeskonnatöö. «Seega olid teisalt otsustavateks kaalukeelteks vestlused kolleegidega, keda nägin meeskonnaliikmetena teaduskonna valitsuses, ja nende nõusolek kaasa lüüa teaduskonna valmiva arengukava elluviimisel.»

UT KÜSIB

Miks esitati majandusteaduskonna dekaani kandidaadiks Toomas Haldma?

Vastab dekaan prof Jüri Sepp.

On hea meel, et pärast üheksat aastat dekaaniametit (eelnevalt tuli veel üks aasta asendada Janno Reiljanit) on võimalik kerge südamega õigused ja kohustused üle anda.

Seekord oleks väärikaid kandidaate uute ja nooremate professorite hulgast olnud kohe mitu, kuid koos mõne teise kolleegiga langes eelistus majandusarvestuse professorile Toomas Haldmale.

Peale kõrge professionaalsuse ja autoriteedi oma erialaringkondades on tal veel häid ja sobivaid isikuomadusi. Tema optimistlik ja heatahtlik suhtlemismaneer võimaldab ka kõige keerukamaid probleeme positiivses õhkkonnas lahendada. Samas on ta piisavalt järjekindel ja visa oma seisukohtade kaitsmisel ning ideede teostamisel.

Hea lektorina on Toomas Haldma populaarne üliõpilaste hulgas. Ja ta on ka mõeldavatest kandidaatidest kõige vanem ja kogenum, mis muu hulgas võimaldab olla siduvaks lüliks teaduskonna eri põlvkondade vahel. Nii et on lihtsalt tema kord.

Enda tegevusele tagasi vaadates pakubki kõige rohkem rahulolu peale Oeconomicumi erialaselt väljendudes see, et majandusteaduskonna inimkapital on oluliselt kasvanud. Muu hulgas väljendub see uute ja tugevate professorite lisandumises, mis annab kindlust, et saadakse hakkama ka eelolevate aastate kaugeltki mitte lihtsate väljakutsetega.

Ülikooli kammerkoor tuli Norras esikohale

TÜ kammerkoor võitis Norras koorikonkursil dirigent Triin Kochi juhatusel esikoha.

Esikoht saavutati Edvard Griegi koorikonkursil vaimuliku muusika kategoorias ning koor valiti kuue parima seas Grand Prix vooru.

Rahvusvaheline koorikonkurss toimus Griegi kodulinnas Bergenis esimest korda. Konkursist võttis osa 21 Euroopa koori.

Ülikooli kammerkoor on olnud võidukas mitmetel konkurssidel nii kodu- kui ka välismaal.

Tänavu veebruaris saavutas kammerkoor Tartus toimunud XIII vabariiklikul segakooride ning ansamblite «Tuljaku» võistulaulmisel A-kategoorias esikoha.

Ülikooli võidukas kammerkoor jõudis tagasi konkursireisilt.

INDREK KALAMEES

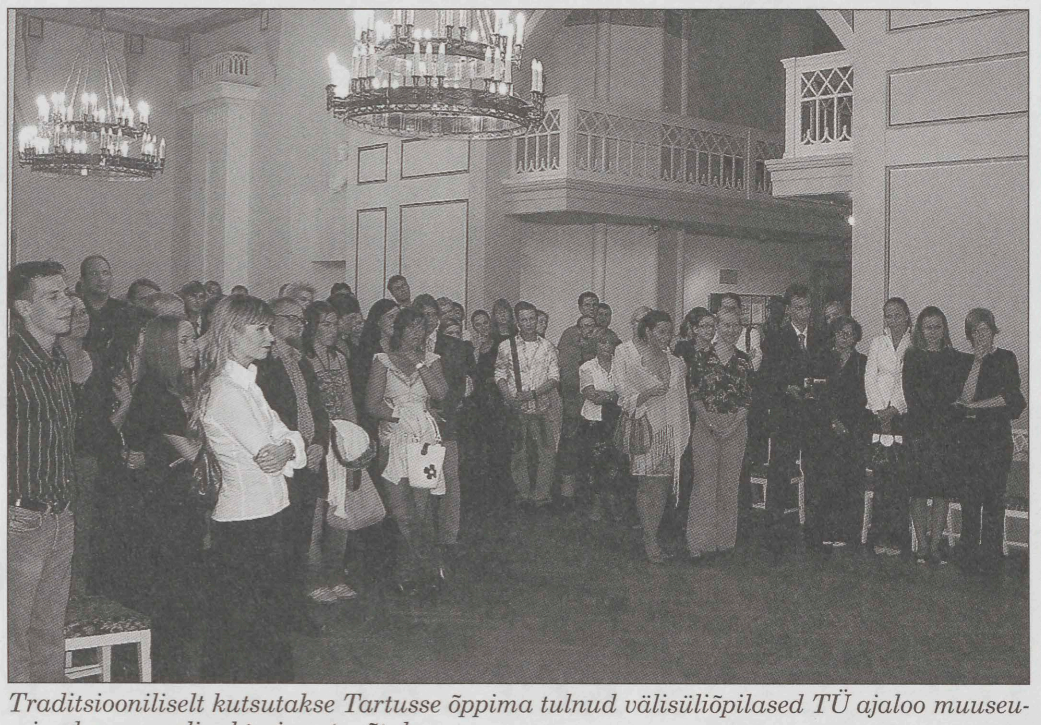

Traditsiooniliselt kutsutakse Tartusse õppima tulnud välisüliõpilased TÜ ajaloo muuseumi valgesse saali rektori vastuvõtule.

AIJA SAKOVA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Välisüliõpilastele meeldib Tartus õppida

Aija Sakova

2005/2006. õppeaastal asus või asub Tartu Ülikoolis õppima 242 välisüliõpilast. Ligi pooled nendest on vahetusüliõpilased. Ülejäänud on kas tasemeõppes või eesti keele intensiivaastal.

Rahvusülikooli üks oluline eesmärk on olla rahvusvaheliselt kõrge tasemega teadusülikool.

Välisüliõpilaste vastuvõtul rõhutas rektor Jaak Aaviksoo oma tervituskõnes nii külalisõppejõudude kui ka välisüliõpilaste olulisust kõrge rahvusvahelise taseme saavutamisel ja hoidmisel.

Välistudengite arv suureneb

Võrreldes eelmise õppeaastaga on välisüliõpilastalituse spetsialisti Piret Pummi sõnul välistudengite arv kasvanud: «Kui 2004 oli vastuvõetuid 186, siis sellel aastal juba kolmandiku võrra rohkem».

Külalisüliõpilaste arv ei ole Piret Pummi sõnul oluliselt muutunud. Küll aga on vahetusüliõpilaste arv kasvanud 86lt 124ni. «Vahetusüliõpilased tulevad Tartusse põhiliselt Erasmuse programmi raames,» selgitas Pumm.

Rõõmustavad muutused on Pummi sõnul toimunud ka tasemeõppes. «Oluliselt on suurenenud doktoriõppes õppida soovivate välismaalaste arv. Võrreldes eelmise aastaga on välisdoktorante vastu võetud neli korda rohkem ehk 16,» täpsustas Pumm.

Kõige enam välisüliõpilasi tuleb välisüliõpilastalituse andmeil Tartusse Soomest (54), Saksamaalt (37) ja Venemaalt (26).

Suhteliselt palju tudengeid on aga ka Itaaliast (15), Poolast (13), Ungarist (10) ja Ameerikast (8). «Samuti peaks Tartusse jõudma 8 üliõpilast Bangladeshist. Hetkel ootavad nad veel oma viisasid,» rääkis Pumm.

16 välisdoktorandist alustab seitse õpinguid filosoofia- bioloogia-geograafia-, füüsika-keemia-, majandus- kui ka matemaatika-informaatikateaduskonnas on immatrikuleeritud üks välismaine doktorant. Seitsmest filosoofiateaduskonna doktorandist asub viis õppima eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas.

Hõimurahvaste programm

Uurali keelte dotsendi Tõnu Seilenthali sõnul juhendab nelja doktoranti tema ja ühte vanemteadur Tiit-Rein Viitso. «Ungarlane András Gelencsér on meil varem olnud stipendiaadina. Tema hakkab tegelema liivi keelega,» ütles Seilenthal.

Gelencséri sõnul puutus ta liivi keelega kokku Tiit-Rein Viitso loengutes. «See hakkas mulle meeldima, kuna tundus, et liivi keele sõnavara sarnaneb Lõuna-Eesti murdega,» lisas Gelencsér.

Udmurdi neiu Sveti Jedygarova väitekirja teemaks kujuneb ilmselt udmurdi naisluuletajate retseptsioon. Udmurdi noormees Vadim Danilov hakkab tegelema mesindusalase sõnavara ja selle algupäraga udmurdi keeles, mari noormees Aleksandr Pustjakov aga mari kohanimedega, just väljasurnud-kadunud asustuste nimedega,» selgitas Seilenthal.

Kolm viimatimainitut on Seilenthali sõnul hõimurahvaste programmi stipendiaadid. «Kahjuks pole aga nad veel Tartusse jõudnud, kuna alles vormistavad oma viisasid. Ootame neid lähinädalail,» rääkis Seilenthal.

Hõimurahvaste programm on riiklik abiprogramm uurali põlisrahvaste keelte ja kultuuride toetuseks. Tartu Ülikooli juures eksisteerib ka 1999. aastast Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskus.

Keskuse esmane ülesanne on keskuse juhataja dots Seilenthali sõnul aidata hõimurahvaste programmi stipendiaatidena Eestisse kutsutud soome-ugri üliõpilastel siin kohaneda ning säilitada nende side kodumaaga. Samuti üliõpilaste ettevalmistamine teaduslikeks, majanduslikeks ning poliitilisteks kontaktideks erinevatesse kultuuripiirkondadesse kuuluvate inimestega.

Side kodumaaga

Hõimurahvaste programmi stipendiaadi ja doktorandi Nikolai Kuznetsovi sõnul on side kodumaaga oluline. «Kodumaale tagasipöördumise küsimus on keeruline, sest raske on leida väärilist tööd. Olen pärit Komi Vabariigist ja tegelen komi keele süntaksi uurimisega. Tartus olen elanud ja õppinud juba üle kümne aasta ja mulle meeldib siin,» rääkis Kuznetsov.

Ka ungarlane András Gelencsér tõdeb, et Tartu on hubane linn: «Eluviis on siin mugavalt aeglane».

Esimene Gruusia vahetusüliõpilane Tartus

Aija Sakova

Sellel semestril on Tbilisi Riikliku Ülikooli tudengil esmakordselt võimalus õppida Tartu Ülikooli stipendiaadina Tartus.

Eelmise aasta oktoobris toimunud Gruusia presidendivisiidi tulemusena pakkus Tartu Ülikool rahvusvahelise koostöö juhi Sirje Üpruse sõnul esmakordselt õppimisvõimalust Gruusia tudengitele. Kahele Tbilisi Riikliku Ülikooli üliõpilasele annab TÜ kuuekuulise stipendiumi.

Esimese üliõpilasena saabus sügissemestriks Tartusse õigusteaduse tudeng Davit Akhvlediani. Kevadsemestril tuleb teine stipendiaat.

TÄNA LEHES

Intervjuu välistudengitega
LK 3

Ajaloolise hoonestu renoveerimise programmist
LK 2

Slaavi mikrokeeled
LK 3

15. septembril 1805 pandi peahoonele pidulikult nurgakivi.

UUDISED

Slavistide ja semiootikute seminar

Täna algas aulas 10. rahvusvaheline seminar «Käesolevaid ja läinud aegu – kultuurirefleksioon möödunud epohhist».

Prof Ljubov Kisseljova sõnul käsitletakse ettekannetes ajaloolise narratiivi ülesehituse retoorilisi vahendeid, kirjaniku hoiaku transformatsiooni jne.

Koostöö TÜ ja Helsingi Ülikooli slavistide vahel sai alguse 1987. Pikaajalise koostööprogrammi arendas välja akad Juri Lotman. Hakati välja andma ka kogumikku «Studia Russica Helsingiensia et Tartuensia».

Seminaril osaleb 40 teadlast Soomest, Eestist, Lätist, Leedust, Venemaalt, Ukrainast, USAst ja Iisraelist.

10. ja 11. septembril peetakse ettekanded Näituse 2 aud 105.

Ürituse korraldab vene kirjanduse õppetool koos semiootika osakonnaga.

Mihkelsoni käsitlev artiklikogumik

13. septembril kell 18 toimub Tartu kirjanduse majas artiklikogumiku «Päevad on laused. Ene Mihkelson» esitlus.

Kogumik koondab 2004. a oktoobris Ene Mihkelsonile pühendatud konverentsil peetud ettekandeid, eesti kirjanduse üliõpilaste usutelu autoriga, luulekava ja bibliograafia.

Kogumiku on koostanud ja toimetanud TÜ eesti kirjanduse dotsent Arne Merilai. Kogumiku on välja andnud TÜ Kirjastus.

ONLINE-KÜSITLUS

Milline on sulle kõige olulisem Tartu Ülikooli õppima tulemise põhjus?

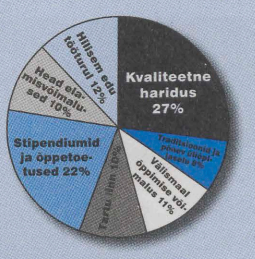

Vastajaid: 549

Uus küsimus:
Mida arvad lävendipõhisest vastuvõtust?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

Ülikooli väikese medali ja tänukirjaga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku õppe- ja teadustöö eest puhta matemaatika instituudi dots **Aivo Parringut**.

TÜ tänukirja pälvisid 75. sünnipäeval pikaajalise eeskujuliku töö eest emeriitprof **Helmut Piirimäe**, 60. sünnipäeval korrektse ja professionaalse töö eest raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja **Mare Rand** ning pikaajalise ja kohusetundliku töö eest matemaatikainformaatikateaduskonna dots **Virge Soomer**.

Vilbaste sünniaastapäeva konverents

16. ja 17. septembril toimub Tartus ja Kuusalus Gustav Vilbaste 120. sünniaastapäeva konverents «Loodusteaduste ja looduspärimuse vahel». Kirjandusmuuseumis avatakse ka näitus.

TÜst on ettekandjate seas dots Kalevi Kull ja doktorandid Renata Sõukand ning Kadri Tüür.

Gustav Vilbaste (1885–1967) oli Eesti botaanik, looduskaitseliikumise rajajaid.

Ürituse korraldavad Eesti Looduseuurijate Seltsi Jakob von Uexkülli keskus ja kirjandusmuuseum.

Info: www.zbi.ee/uexkull.

Alternatiivmeditsiini konverents

16. septembril kell 11 algab TÜ raamatukogus konverents «Kas alternatiivmeditsiin pakub tõenduspõhisele ravile konkurentsi?»

Eesti Arstide Liit, TÜ Kliinikumi eetikakomitee, TÜ eetikakeskus ja Eesti Bioeetika Nõukogu tähistavad konverentsiga rahvusvahelist arstieetikapäeva.

Osavõtt on tasuta, osavõtjate arv piiratud!

Registreerimine: tel 742 0429, eal@arstideliit.ee.

Peahoone kohal iga päev Eesti lipp

Alates 1. septembrist lehvib iga päev TÜ peahoone kohal sinimustvalge Eesti lipp. Öötundidel on lipule suunatud valgustus.

23. märtsil 2005 võttis Riigikogu vastu Eesti lipu seaduse, mis jõustub 1. jaanuaril 2006. Seaduse § 5 lg 3, mille kohaselt heisatakse põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli ja ülikooli hoonel Eesti lipp igal koolipäeval, jõustus juba 1. septembril.

TÜ juristi Aliis Liini sõnul pöördus ülikool Tartu maavanema poole, et saada endale õigus hoida Eesti lippu kogu ööpäev rahvusülikooli peahoone katusel. Maavanem andis ülikoolile selle õiguse 31. augusti korraldusega.

Prorektor prof Jaak Kangilaski avaldas 30. augustil toimunud peahoone päeva ettekandes lootust, et peahoone valmimise 200. aastapäeva saab nelja aasta pärast tähistada täielikult renoveeritud majas. ANDRES TENNUS

Aaviksoo: kindlustame oma vundamendi ja kõrvaldame praod mõtlemises

Peahoone päeval, 30. augustil tutvustati aulas ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimiskava

Varje Sootak

200 aasta eest kulus nurgakivi panekust peahoone avamiseni 4 aastat. Rektor Jaak Aaviksoo kutsus kõiki andma oma panust, et nelja aasta pärast saaksime eelkäijate vääriliselt tunnistada, et seisame kindlal vundamendil ning peremehena selles majas.

Rektor toonitas oma ettekandes, et ülikool oli algusest peale rahvusvaheline rahvusülikool. Ta küsis aga, kas meie tänased eestseisjad ja -kostjad on ülikoolile samaväärsed sihid seadnud ja tingimused loonud kui nende eelkäijad. «Vastus peitub ilmekal ja silmaga nähtaval ja käega katsutaval kujul peahoone ihulises tervises – vundamendi ja fassaadi, keldri ja aula, peahoone kella ja sisehoovi väljanägemises. Seega pole peahoone mitte üksnes meie haridusideaali, vaid samavõrd ka tema tegelikkuse sümboliks.»

Õppe- ja teadustöö arvelt

Prorektor Jaak Kangilaski märkis oma ettekandes, et riiklikult on Eesti kõrgkoole rahastatud koolitustellimuse ja teadustöö toetusena ning sellega on olnud seotud infrastruktuuri rahastamine. «Rahastamise reeglid ei ole arvestanud hoonete üldkultuurilist tähendust ja muinsusväärtust ning sellest tulenevaid kohustusi ja piiranguid. Mitmed ajalooliselt ning kultuuriliselt eriti väärtuslikud hooned (tähetorn, vana anatoomikum) ei sobi kaasaegsel tasemel õppe- ja teadustööks.»

Prof Kangilaski sõnul on ülikool tihti pidanud vanu hooneid hooldama oma põhitegevuse ja eriti teaduse arengu kindlustamise arvelt. «Sel moel seavad üldkultuuriliselt väärtuslikud hooned TÜ ebavõrdsesse olukorda nii rahvusvahelises kui ka Eesti kõrgkoolidevahelises konkurentsis.»

Abi riigilt ja eraisikuilt

Prorektor Kangilaski ütles peahoone päeva külalistele, et ülikoolil on kavas esitada vabariigi valitsusele peahoone ja ajaloolise tuumikhoonestuse renoveerimise riikliku programmi loomise eelnõu projekt. «Riik abistaks ülikooli 10 aasta jooksul igal aastal umbes 10 miljoni krooniga peahoone ja ülejäänud ajaloolise hoonestuse kordategemisel.» Kangilaski sõnul kavatseb ülikool ka ise kanda programmi pearaskust (um 2/3 ulatuses). Riigilt oodatakse abi eelkõige selleks, et remontida hooneid, millel on eriti suur üldkultuuriline tähendus, kuid side ülikooli põhitegevusega väike või mõõdukas.

Prof Kangilaski märkis, et ülikool ei oota abi ainult riigilt. «Paljudes maades on toetanud ülikoole ka eraisikud, kellest näiteks USAs on mitmed jäädvustanud sellega oma nime ülikooli ja rahvusliku ajalukku.»

Prorektor Kangilaski lõpetas oma ettekande üleskutsega: «Loodame, et Eesti riik leiab võimaluse käivitada TÜ ajaloolise hoonestuse renoveerimise programm ning et eraisikud, kellele TÜ peahoone on väärtus, leiavad võimaluse selle kordategemist toetada. Suurannetajate nimed tahame jäädvustada, kuid suure tänuga võtame vastu ka mõnekrooniseid annetusi, sest ka neil on eriline sümboolne tähendus. Rõõm on teatada, et rektori käivitatud rahakogumine peahoone vundamentide toetuseks on toonud sisse juba üle 800 000 krooni.»

Renoveerimise programm

Ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimise programmi kuulub 23 hoonet. Kokku vajaks 23 hoone renoveerimine rohkem kui 300 miljonit krooni.

Nii peahoone kui ka vana anatoomikum ja mitmed teised hooned ehitati ülikooli arhitekti Johann Wilhelm Krause projekti järgi. Krausest ja tema loomingust rääkis peahoone päeval oma ettekandes prof Juhan Maiste, ülikooli hoonete remondivajadusest arhitekt Martti Preem.

Kui peahoone kordategemiseks läheks tarvis 24 mln, siis vana anatoomikumi jaoks on vaja ligi 40 mln krooni. Anatoomikumi keskmine osa, rotund, valmis 1805. Arsteteaduskonna päevade ajal, 7. oktoobril on konverentsi teemaks «Vana anatoomikum 200».

Haridus- ja teadusminister Mailis Reps tunnustas oma sõnavõtus ülikooli järjekindlat positiivset suhtumist ajalooliste hoonete kordategemisse. Ta ütles, et riigil jääb üle vaid toetada ülikooli nende otsustusrikaste sammude juures, sest harva küsitakse toetust ainult ühe kolmandiku osas. «Veelgi enam, kuna ülikool arutas seda juba 2002. a enne tookordset juubelit, ja on jõudnud eelnõu vormistamiseni, siis usun, et see on põhjalikult läbikaalutud samm.»

Minister märkis, et tema ülesanne on tutvustada eelnõu projekti valitsuskabinetile. «Kahtlen, et keegi sellisele initsiatiivile vastu oleks, eriti kuna ei küsita sadu miljoneid kroone korraga, vaid sammsammulist ja järjekindlat toetust.»

Minister Reps ütles, et Tartu Ülikool on kahtlemata Eesti Vabariigis rahvusülikool, kellel on väga suur vastutus ja seetõttu peab ta saama ka riigipoolset olulist tuge.

Vundamendist

Peahoone vundament vajub jätkuvalt, sest umbes kolmandik pole kindlustatud.

Rektor märkis oma ettekandes, et vundament ei vaju kaugeltki üksnes aluspalkide mädanemise pärast, vaid eelkõige seetõttu, et meie arusaamad ülikoolist ja haridusest kõdunevad samamoodi, jättes järele pealiskaudse vürstpoodniku ettekujutuse haridusest kui utilitaarsest tööturuväärtusest.

«Peremehe kohus on aga seista kõigi pereliste, mitte iseenda eest. Kas oleme peremehed oma maal ja majas? Või on ikka rohkem nii, et meie maa ja rahva tuleviku oleme asendanud majanduskasvu numbrite ja sellega kaasneva rasvasema kõhutäie ning oma vaimu- ja hariduselust teinud majanduselu sulase. Ju nõustute minuga, et me pole osanud ega suutnud seda maja peremehe moel täielikult enda omaks tunnistada ja vastavalt kohelda. Selle maja praod ja vajumised peegeldavad pragusid meie mõtlemises ja olemises.»

Rektor kinnitas, et ülikooli teadustöö, teadlaskond ja vilistlased ei pea häbenema ülikooli klassikaliste sammaste väljakutset ega kartma peahoone auväärsuse painet.

«Alustagem siis sellest, et kindlustame oma vundamendi ja kõrvaldame praod mõtlemises. Siis muutub ka ülikool meile jõukohaseks ja omaseks,» ütles rektor.

UT KÜSIB

Kui hädavajalik on riigi toetus ülikooli ajaloolisele hoonestule?

Ene Ergma
Riigikogu esimees

Minu meelest ei ole mõtet seda üldse küsidagi, sest on selge, et see on meie rikkus, meie ajalugu. Me peaksime aru saama, et Tartu Ülikool oma väga pika ajalooga on Eesti riigi jaoks üks kõige suuremaid rikkusi ja minu jaoks ei ole siin mingisugust küsimust.

Mina toetan ülikooli taotlusi ja loodan, et paljud inimesed ka Riigikogus saavad aru, et meil ei ole teist võimalust. Me ei ole nii rikkad, et me hoiaksime üleval kümneid ülikoole. Meil on üks rahvusülikool, meil on üks ülikool, mis on võimeline pürgima teadusülikooliks ja see ülikool on minu jaoks Tartu Ülikool.

Kui tõenäoline on riikliku renoveerimisprogrammi käivitamine?

Anneli Randla
muinsuskaitseameti peadirektori asetäitja

Tartu Ülikooli ajalooliste hoonete hiilgus ja viletsus on meile hästi teada.

Toetame väga riikliku renoveerimisprogrammi algatamist nende ajalooliste hoonete taastamiseks ja taaskasutamiseks, eriti nende hoonete puhul, mida otseselt õppetööks kasutada ei saa. Seda riiklikku renoveerimisprogrammi on kindlasti võimalik käivitada. Samasugustest algatustest on saanud ju ka alguse juba toimivad mõisakoolide ja pühakodade programmid. Käivitamisel on veel hiite ja taluarhitektuuri programmid.

Miks on tähtis ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimise programm?

Mailis Reps
haridus- ja teadusminister

Riigi ülesanne on tagada oma kultuuripärandi säilimine. Tartu Ülikooli ajalooline hoonestu on kahtlemata üks osa riigi kultuuripärandist. Selle säilimiseks ja paremaks kasutamiseks on vajalik riigipoolne toetus ning oluline on laiem mõistmine, et ajaloolise hoonestuse rahastamine ei saa tulla kõrghariduse õppekulude või teadusrahade arvelt.

Seoses demograafilise olukorra muutusega suureneb surve finantsiliselt kasulikumate ingliskeelsete programmide avamiseks. Kui me tahame tagada rahvusülikooli säilimise ehk siis eestikeelse kõrghariduse ja eestikeelse teaduse, peame põhimõtteliselt ümber otsustama teatud rahastamissüsteemi.

Seega peab Eesti riik kiiresti ära otsustama olulisemate ja suuremate investeeringute vajaduse, et juba mõne aasta pärast tõsiselt panustada enam õppe kvaliteeti, st inimesesse.

Loodan väga, et ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimise riikliku programmi rahastamine saab valitsuskabinetis peagi soosiva hinnangu ning programm saab alates 2007. aastast eelarvesse.

Turu Ülikool korraldas doktorikooli Tartus

Kirsti Jõesalu
etnoloogia õppetooli teadur

Täna lõppeb etnoloogia õppetoolis kolmapäevane Turu Ülikooli doktorikool.

Esmakordselt Tartus aset leidnud suvekool toimus kahes osas. Esimese poole moodustasid plenaarettekanded, teise doktorantide ettekanded.

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia direktor Anzori Barkalaja rääkis akadeemia näitel väikese institutsiooni ellujäämise strateegiatest kultuuriökoloogiast lähtudes. Helsingi Ülikooli Euroopa võrgustiku õpingute direktori Teija Tiilikäineni ettekanne käsitles ELi legitiimsust. TÜ prof Peeter Torop keskendus dialoogi kontseptsioonile kultuurisemiootikas. Täna peab ettekande ELi identiteedist ja ideest Turu Ülikooli Jean Monnet' tippkeskuse direktor Esko Antola.

Doktorantide ettekanded käsitlesid Euroopa Liidus toimuvat Põhjamaade ja Balti riikide *lobby*-tööd ning inimkaubandusevastast võitlust, samuti rokkfestivali definitsiooni ja selle käsitlust avalikkuses Ruisrocki festivali näitel. Ettekandeid oli ka turismist ja kohaontoloogiast. Iga ettekannet kommenteeris oma ala spetsialist.

Suvekooli raames toimus ka Baltic Sea Region University Networki kohtumine, kus arutati doktoriõppe edasisi koostöövõimalusi.

Doktorikool loodi Turu Ülikooli juures 1995. aastal ja see koondab endasse kaheksa Soome ülikooli humanitaar- ja sotsiaalvaldkonna doktorandid.

Doktorikool korraldab oma õpet suvekoolide kaudu. Otsus pidada tänavune suvekool Tartus tuli korraldajate soovist arendada koostööd Tartu, aga ka teiste Balti riikide ülikoolidega. Kuna humanitaaralade doktorante on tavapäraselt vähevõitu nii Eestis kui ka Turus, on ühine doktoriõppe läbiviimine igati teretulnud.

Slaavi mikrokeeled ja keelekontaktid

Romasz Erlend Romantšik
slaavi filoloogia
õppetooli teadur

15. septembril kell 10 avatakse aulas kolmepäevane rahvusvaheline konverents «Slaavi mikrokeeled ja keelekontaktid».

Kell 14.30 jätkub konverents Näituse 2 aud 129. Kell 15.30 toimub prof Aleksander Dulitšenko kaheosalise raamatu «Slaavi mikrokirjakeeled» esitlus.

Kell 17.30 avatakse slaavi filoloogia õppetoolis näitus slaavi mikrokeelte väljaannetest.

16. septembril kell 17 esitletakse ruumis 129 teatmikku «Eesti Slavistide Rahvuskomitee».

Rahvusvahelise konverentsi eesmärk on kokku kutsuda mikrokeelte spetsialistid (näiteks on kavas ka ettekanne soome-ugri ja samojeedi väikeste keelte kohta), tutvuda mikrokeelte uuemate teooriatega ja paika panna edasiste rahvusvaheliste uurimuste suunad.

Üritusel osaleb ligi 25 mikrokeelte probleemidega tegelevat teadlast 15 riigist – Eestist, Venemaalt, Valgevenest, Saksamaalt, Rootsist, Austriast, Itaaliast, Kanadast jm.

Konverents peetakse vene, saksa ja inglise keeles.

Tartus toimub taoline konverents esmakordselt. Slaavi mikrokeeli on süstemaatiliselt uuritud 1970ndatest aastatest peale prof Aleksander Dulitšenko juhtimisel. Soome-ugri õppetoolis on paralleelselt uuritud ka soome-ugri väikseid keeli.

Slaavi mikrokeeli räägitakse Poolas, Serbias ja Montenegros, Sloveenias, Tšehhis, Slovakkias, Austrias, Itaalias, Kreekas, Ameerikas ja Kanadas. Praegu on kasutusel 18 niisugust mikrokeelt.

Konverentsi korraldab Tartu Ülikooli slaavi filoloogia õppetool koos Rahvusvahelise Slavistide Komitee, Eesti Slavistide Rahvuskomitee, Rootsi Kuningliku Kirjanduse ja Ajaloo Akadeemia ning Uppsala Ülikooliga.

Tartu korraldab visioonikonverentsi

16. septembril toimub Vanemuise kontserdimajas visioonikonverentsil «Tartu 2030» Tartu pikaajalise arengukava esimene laiem arutelu.

Linnavalitsus kutsub kõiki tartlasi ja Tartu sõpru kaasa mõtlema linna tuleviku teemal ja pakkuma oma ideid arengukavasse «Tartu 2030».

Tartu linnapea Laine Jänese sõnul esitavad tänapäev ja tulevik linnade arengule uusi väljakutseid. «Üleilmastumisega muutuvad linnade rollid ja funktsioonid. Meie kohus on leida parimad lahendid, et Tartu oleks linlastele ja külalistele väärtuslik paik – elukeskkond, õppimise, puhkuse ja äri tegemise koht, reisisiht. Soovime, et arengukava tekiks laiapõhjalise arutelu tulemusena ja kõik soovijad saaksid oma sõna sekka öelda,» selgitas Jänes.

heade mõtete linn

Linnapea sõnul on aktiivne osalus, jagatud visioon ja lennukad ideed Tartu tuleviku loomise alus.

Kodulehekülje www.tartu.ee/visioon otsitakse vastuseid järgmistele küsimustele: millist Tartut soovid näha Sina aastal 2030, mida täiesti uut tuleks luua, mida tuleks muuta, mida säilitada, millised võiksid olla suuremad investeerimisobjektid?

Kodulehel arvamust avaldanute vahel loositakse välja viis priipääset konverentsile.

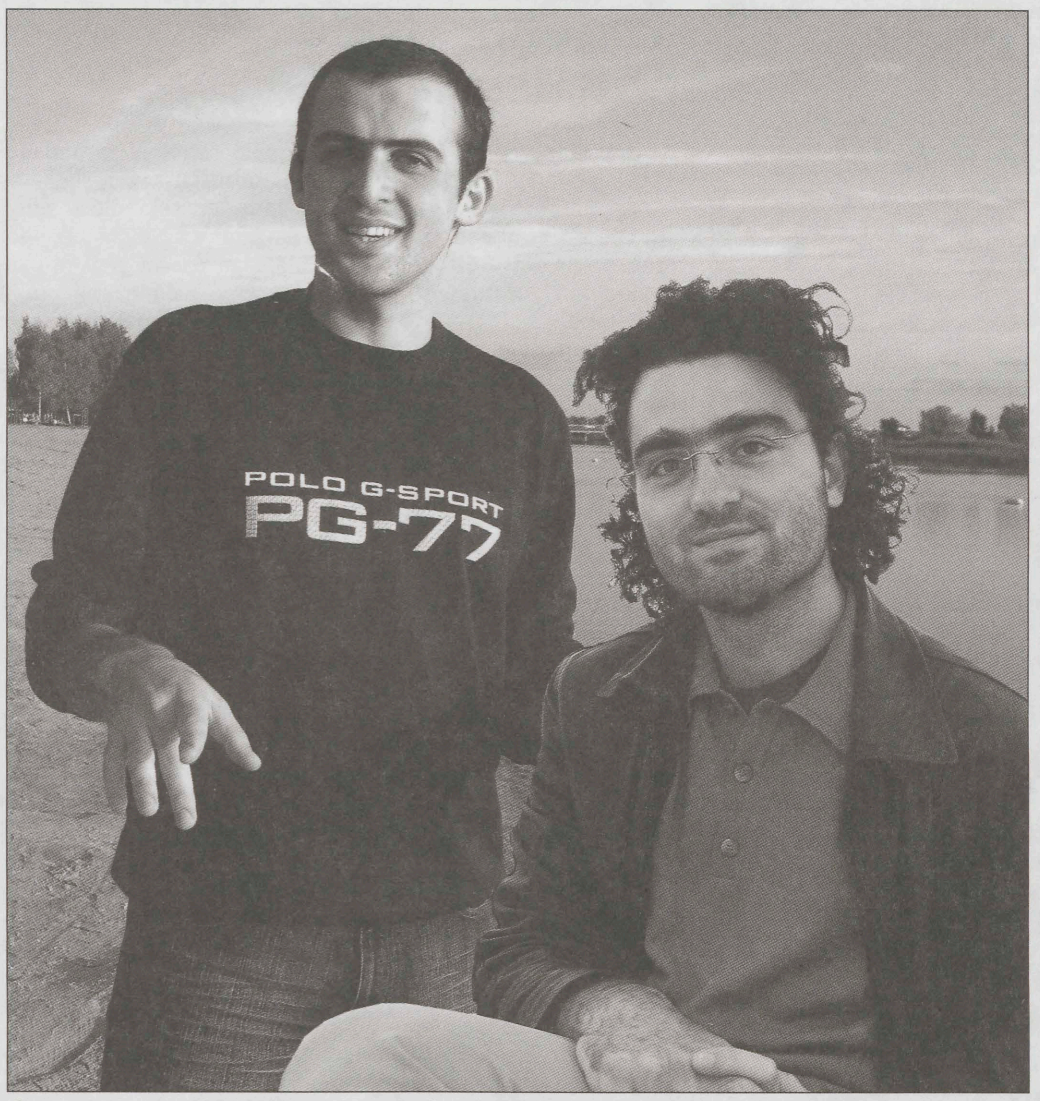

Grusiin Davit Akhvlediani (vasakul) jalutab meelsasti Anne kanali ääres. Kreeklasele Pavlos Pavlidisele meeldib vaadelda inimesi. AIJA SAKOVA

Tartu on rahulik ja roheline linn

Intervjuu informaatika doktorandi Pavlos Pavlidise ja Gruusia vahetusüliõpilase Davit Akhvledianiga

Aija Sakova

Alanud õppeaasta tõi endaga kaasa välisdoktorantide ja vahetusüliõpilaste arvu suurenemise.

Kui eelmisel aastal immatrikuleeriti TÜs neli välisdoktoranti, siis tänavu oli neid 16. Matemaatika-informaatikateaduskonna doktorantuuris alustas õpinguid kreeklane Pavlos Pavlidis.

Ka vahetusüliõpilaste arv on tõusnud 86lt 124ni. Esimest korda aga on Tbilisi Riikliku Ülikooli tudengil Davit Akhvledianil võimalus õppida üks semester Tartu Ülikoolis.

PAVLOS PAVLIDIS:
Kannan praegu oma talveriideid. Ja ootan põnevusega Eesti talve.

DAVIT AKHVLEDIANI:
Talvel tahaksin uisutama õppida.

Kuidas sattusite Tartu Ülikooli õppima?

Pavlos Pavlidis: Tartu Ülikoolist sain teada Rootsis, Uppsalas ühes uurimisprojektis osaledes. Varem tegelesin bioloogiaga, informaatikaga puutusin kokku alles magistrantuuris.

Pärast magistrikraadi saamist tahtsin mõneks ajaks Kreekast lahkuda. Kui kuulsin, et siin on hea uurimisgrupp, otsustasin kandideerida. Praegu kuulungi tarkvarasüsteemide dotsendi Jaak Vilo meeskonda.

Tegeleme bioinformaatika ja andmekaevandusega, eriti geenide regulatsiooni mehhanismide analüüsi ja modelleerimisega.

Davit Akhvlediani: Gruusia üliõpilastel ei ole eriti palju võimalusi välismaale minekuks. Kandideerisin kahele stipendiumile, Hollandisse ja Eestisse. Pakuti võimalust tulla üheks semestriks Tartu Ülikooli. Ja mul on selle üle väga hea meel.

Millega tahate Tartus tegeleda?

D. A.: Õpin Tbilisi Riiklikus Ülikoolis õigusteadust. Siin tahaksin kuulata kursusi rahvusvahelisest või võrdlevast õigusteadusest. Samuti huvitab mind Eesti õigussüsteem. Lähipäevil aga peab selguma, milliseid kursusi õigusteaduskond sel semestril inglise keeles pakub.

Peale oma eriala ainete külastan ka kolme balti õpingute programmi ainet.

P. P.: Põhiliselt ikka teadustööga. Doktorantidel on ka mõned seminarid. Peale oma eriala tahaksin õppida vene keelt ja kevadel alustada eesti keele õppimisega.

Kuidas suhtusid Teie lähedased sellesse, et otsustasite Eestisse tulla?

D. A.: Minu vanemad ja sõbrad on väga rõõmsad, et ma pooleks aastaks Eestisse tulin. Paljudele sellist võimalust ei avane. Aga loomulikult igatsevad nad minu järele.

P. P.: Nad arvasid, et ma olen hull. Eestist ei teata Kreekas just väga palju. Ja Kreekast vaadates asub Eesti ikka päris kaugel põhjas.

Mis Teile Eestis meeldib või ei meeldi? Millised on esmamuljed?

P. P.: Mulle meeldib Eesti väiksus või rahulikkus. Isegi Tallinn tundub mulle heas mõttes külana. See tuleb ilmselt sellest, et olen harjunud nägema enda ümber pidevat melu. Iraklio linnas, kust mina tulen, algab põhiline elu alles pärast südaööd. Siin on teistmoodi.

Ilm on muidugi oluliselt erinev sellest, millega harjunud olen. Kannan praegu oma talveriideid. Ja ootan põnevusega Eesti talve.

D. A.: Mulle meeldib Eestis kord. Näiteks liikluses peavad autojuhid liikluseeskirjast ja -märkidest kinni. Meil see nii ei ole. Samuti meeldib mulle Tartus see, et siin on palju rohelist. Olen palju jalutanud. Satun ikka ja jälle Anne kanali äärde. Mulle meeldivad sealne liiv, kased ja vesi. Kaskesid olen palju piltidel näinud ja nendest vene luulest lugenud. Meil nad aga ei kasva.

Ujumas ma Anne kanalis käinud ei ole. Kindlasti tahan aga minna korra Läänemerre, olgugi et vesi on praegu juba ilmselt üsna külm. Talvel tahaksin uisutama õppida.

P. P.: Mulle ei meeldi siinne süsteem, et kõikidele doktorantidele ei maksta doktorandi toetust. Mulle tundub see ebaõiglane. Kui raha ei jagu kõigile, siis tuleks minu meelest võtta doktorante nii palju, kui raha on. Muidu ma küll ei kujuta ette, kuidas inimesed toime peavad tulema.

Millest tunnete puudust?

D. A.: Põhiliselt tunnen puudust Gruusia maitseainetest.

UUDISED

Õppetoetuste taotlemisest TÜs

1.–15. septembrini saab taotleda õppetoetusi.

Õppe- ja üliõpilasosakonna tasemeõppetalituse juhataja Eda Aitseni sõnul on alates 2005/2006. õppeaastast rakendunud kaks olulist muudatust. «Õppetoetust tuleb taotleda igal semestril, hoolimata varem esitatud avaldustest,» ütles Aitsen.

Põhi-, täiendava ja doktoranditoetuse taotlused esitatakse ÕISi kaudu.

Majandusliku toetuse taotlused koos lisadokumentatsiooniga esitada paberkandjal õppe- ja üliõpilasosakonna spetsialistile Ivika Puusepale aadressil Küütri 2-219 (ivika.puusepp@ut.ee, tel 737 5629). Majanduslikku toetust saavad taotleda ka 1. semestri üliõpilased.

Info: www.ut.ee/oo/abiks/oppetoetus.

Kardiokirurgia osakond saab 30

16. septembril on A. Linkbergi auditooriumis kardioloogiakliiniku kardiokirurgia osakonna 30. aastapäeva konverents.

Kardiokirurgia osakond avati Maarjamõisa Haiglas 15. septembril 1975. Juba enne iseseisva osakonna avamist oli tehtud 497 operatsiooni.

Praegu opereeritakse aastas kunstliku vereringe tingimustes ligi 400 patsienti, sh ligi 60 last. Südame kardiostimulaator paigaldatakse aastas umbes 300 inimesele.

TÜ Kliinikumi kardiokirurgia osakond on Eestis ainus koht, kus opereeritakse ka enneaegseid lapsi.

Koostööd tehakse Stockholmi Karolinska Haiglaga, kus kirurgid, anestesioloogid ja õed end täiendavad. Seal on kaitstud ja on kaitsmisel mitu doktoritööd.

Samuti on koostöö Saksamaa juhtivate südamekirurgia keskuste ja teistega.

Baltisaksa kirjakultuuri sümpoosion

17. septembril kell 9.30 algab Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) kolmas rahvusvaheline baltisaksa kirjakultuuri sümpoosion.

Sümpoosioni teema on «1840. aastate nonkonformistid? Victor Hehn (1813–1890) ja Friedrich Robert Faehlmann (1798–1850)». Ettekannetega esinevad uurijad Saksamaalt, Lätist ja Eestist.

Konverentsi korraldavad Underi ja Tuglage Kirjanduskeskus ja Eesti Goethe Selts koostöös Maini-äärse Frankfurdi ja Läti ülikooliga.

MÄLUMÄNG

Mälumängu lahtised meistrivõistlused

5. oktoobril kell 18 algab füüsikahoones (Tähe 4-160) kümneetapiliste Tartu lahtiste mälumängu meistrivõistluste I voor.
Oodatud on ka üliõpilaste neljaliikmelised võistkonnad.
Kolmapäeval, 21. septembril kell 18 on samas võistkondade esindajate nõupidamine.
Info: tel 516 5994, www.kilb.ee.

ÕNNITLEME

Emeriitprofessor Helmut Piirimäe 75

8. septembril tähistab 75. juubelit üldajaloo emeriitprof Helmut Piirimäe.

Ülikooliga on Helmut Piirimäe õppejõuna seotud 1956. aastast. 1977 valiti ta üldajaloo professoriks, kellena töötas emeriteerumiseni 1996.

Prof Helmut Piirimäe on olnud õppejõuks mitme põlvkonna ajaloolastele. Tema rahvusvaheliselt tuntumate õpilaste hulka kuuluvad Margus Laidre, Enn Küng ja Arvo Tering.

Juubilari teadustöö on keskendunud Baltikumi ja Skandinaaviamaade ajaloolistele sidemetele. Tema teaduslike huvide ring on olnud väga avar, ulatudes majandusajaloost kultuurilooni. Erilise panuse on Helmut Piirimäe andnud rootsiaegse Tartu Ülikooli ajaloo uurimisse.

Paljuski tänu tema jõupingutustele hakati Nõukogude Liidus tunnustama Tartu Ülikooli asutamisajana senise 1802. aasta asemel 1632. aastat.

1982 valiti Piirimäe Uppsala Ülikooli audoktoriks, olles ainsaks Eesti ajaloolaseks, kes Nõukogude okupatsiooni tingimustes taolise tunnustuse pälvis.

Ajalooteaduskonna dekaanina iseseisvuse taaskehtestamise aastatel osales juubilar hoogsalt ülikooli reformimise protsessis. Mitme ajalooõpiku koostaja ja autorina aitas ta kaasa ajalooõpetuse kiiremale ümberkorraldamisele ka üldhariduskoolis.

Ka pärast emeriteerumist on Helmut Piirimäe jäänud agaraks ajaloo uurijaks ja populariseerijaks, kelle loenguid ja teisi akadeemilisi ülesastumisi jälgitakse alati suure elevusega.

Õnnitluste ja heade soovidega kolleegid ajaloo-osakonnast

ÜLIÕPILASTE TEADUSTÖÖDE KONKURSS

Haridus- ja teadusministeerium ning
SA Archimedes kuulutavad välja

2005. a üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi.

Osaleda võivad kõik käesoleval või eelneval kalendriaastal haridus- ja teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud õppekava järgi õppivad üliõpilased või üliõpilaskollektiivid.

Välja antakse teaduspreemiad väärtuses 7500, 4500 ja 3000 krooni. Preemiaid määratakse järgmistes valdkondades: matemaatika, astronoomia, füüsika, keemia; bioloogia, keskkond ja arstiteadused; inseneriteadused ja majandus; kultuur ja ühiskond kolmes tasemekategoorias: rakenduskõrghariduse ja bakalaureuseõppe üliõpilaste teadustööd; magistriõppe üliõpilaste teadustööd; doktoriõppe üliõpilaste teadustööd.

Tööd esitada SA Archimedes (Väike-Turu 8, 51013 Tartu) **15. oktoobriks** (postitempli kuupäev).

Info: www.archimedes.ee/yliopilasteadus.htm, www.hm.ee/uus/hm/client/index.php?03526230128241842.

ÕNNITLEME

60

Aadu Mirme, vanemteadur – 12. september

55

Henn Käärik, dotsent – 10. september
Ene Käärik, lektor – 14. september

45

Anne Krips, laborant – 12. september
Anu Pallas, teadur – 12. september
Külli Valk, koguhoidja – 14. september
Kaja Metsküla, laborant – 15. september
Aivo Reinart, arvutispetsialist – 15. september

40

Urmas Petti, dotsent – 12. september
Anne Kirss, assistent – 13. september
Algo Rämmer, raamatukoguhoidja – 14. september

35

Kristjan Leiger, erakorraline teadur – 14. september

25

Aigi Ustinov, laborant – 10. september
Varro Vooglaid, erakorraline assistent – 13. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Tudeng, osale ehitusuuringus

Andra Ots
TTÜ üliõpilane

16. septembrini saab registreeruda Eesti Ettevõtluskeskkonna ehitusuuringus osalejaks.

Ehitusturu uuringu eesmärk on koguda andmeid Eestis tegutsevate ettevõtete töö efektiivsusest, kasumlikkusest ja inimressursi väärtustamisest. Samuti proovime suunata firmajuhte vaatama Eesti majanduskeskkonda kui ühtset tervikut ning selle põhjal tegema ka objektiivseid tulevikuprognoose.

Igale osalejale on tagatud ainulaadne võimalus tutvuda Eesti ettevõtluskeskkonnaga, luua kontakte firmajuhtidega, panna proovile oma läbirääkimisvõime, arendada suhtlemisoskust ja saada juurde hulk enesekindlust ning töökogemust. Nii saab leida endale ka sobiva diplomi- ja kursusetöö teema ning praktika- või hiljem töökohagi.

Kogu uuringuprotsess on kokkuvõttes üks suur kasu, sest igaühel on võimalus luua häid suhteid mainekate ettevõtete juhtidega.

Parimaid premeeritakse ka muul viisil: kõige aktiivsem andmekoguja saab endale kolm kaheinimese piletit, paremuselt teine kaks ning kolmas ühe pileti liinile Tallinn–Helsingi–Stockholm–Helsingi–Tallinn Viking Line' iga.

Info ja registreerimine: www.eesti-ehitusturg.ee/uuring.

TÜ RAAMATUPOE IX OKSJON

TÜ Raamatupood korraldab laupäeval, 19. novembril kl 11.15 ülikooli peahoones oma IX raamatuoksjoni.

Teemal **«Eesti pöördeaegade trükis»** võetakse vastu trükiseid (raamatud ja brošüürid, ajakirjad ja ajalehed – ka üksiknumbrid! –, trükigraafika (sh maakaardid ja linnaplaanid), nn väiketrükised (laulu- ja noodilehed, kontserdi-, teatri-, aktuse- ja peokavad, näitusekataloogid ja -juhid, plakatid, postkaardid ja fotobukletid, õppe- ja eksamikavad ning tunniplaanid, seina-ja laua-, tasku- ja tabelkalendrid, proklamatsioonid ja üleskutsed, lendlehed ja teadaanded, ring- ja nimekirjad, ees- ja käskkirjad, määrused, korraldused ja juhendid) ning trükiformularid ja tabelid nende täitmiseks, põhikirjad ja liikmepiletid, avaldused ja aruanded, kutsed ja nimekaardid, tunnistused ja tõendid, load ja pääsmed *etc, etc*), mis ilmunud Eestis või võõrsil eesti keeles või Eesti kohta käivalt võõrkeeltes ajavahemikes 1905–1907, 1914–1918, 1918–1920, 1940–1941, 1941–1944, 1944–1953–1956, 1987–1991.

Teemal **«Eesti ja naabermaad** *(generalia et localia)*» võetakse ilmumisaega ja -kohta piiramata vastu nii Eesti kui ka Eestiga seoses naabermaade (Soome ja Rootsi, Taani ja Saksamaa, Läti, Leedu ja Poola ning Venemaa) kohta käivaid eesti- ja võõrkeelseid ajaloo- ja maateaduslikke trükiseid, nii üldkäsitlusi (*generalia*) kui ka paigaloolisi (*localia*). Vastu võetakse ka teatmelise ja mälestusliku iseloomuga trükiteoseid.

Teemal **«Eesti vanem ja/või haruldane raamat»** võetakse ilmumiskohta piiramata vastu kõiki eestikeelseid või Eestis ilmunud võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860, hilisemast ajast tänapäevani haruldasi või väheliikuvaid eestikeelseid või Eestis ilmunud või Eesti kohta käivaid võõrkeelseid trükiseid.

Trükiseid võetakse oksjonile ainult valikuliselt, silmas pidades nende väärtust, seisundit ja nõutavust. Peale raamatute on oodatud ka perioodika, trükigraafika, väiketrükised jms, samuti dokumendid ja käsikirjad.

Vastuvõtt toimub raamatupoes
(tel 744 1102, faks 7 441 465) Ülikooli 11 poe 2. korrusel lahtioleku aegadel (E–R 9–19) reede, 14. oktoobrini (*incl*). Trükise alghinna määravad oksjonikomisjoni eksperdid, kes võivad tarbe korral tulla pakutavat valima ja hindama ka kohapeale. Trükise lõppmüügihinnast läheb 20% poe kasuks. Oksjoni kataloog ilmub novembri algupoolel.

TARTU ÜLIKOOL

TÜ võtab haldusosakonda tööle

ehituse spetsialisti,

kelle ülesanne on TÜ hoonetes ehitus- ja remonttööde korraldamine ning vastuvõtmine.

Konkursist osavõtuks esitada avaldus koos palgasooviga ja elulookirjeldus **16. septembriks**.

TÜ võtab infotehnoloogia osakonda tööle

infotehnoloogia spetsialisti,

kelle ülesanne on ülikooli töökohaarvutite jooksvate IT-probleemide lahendamine, arvutite hooldamine, arvutikasutajate nõustamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus **20. septembriks** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).

Info: www.ut.ee/konkurss.

TEATED

13. ja 15. septembril kl 18.15 ootab maailma suurim üliõpilasorganisatsioon **AIESEC** tudengeid, kes soovivad oma elu erakordseks teha, infoõhtule ülikooli raamatukogu konverentsisaali.

KAITSMISED

21. septembril kaitsevad pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102 koolikorralduse magistriprojekti:
kl 14.15 **Tiia Kristi** «Tegevuskava koostamine e-õppe rakendamiseks erakooli Laudare näitel». Juhendaja Triin Marandi. Oponent Sirje Klaos;
kl 15.15 **Marianne Olbrei** «Abimaterjale ainetevahelise integratsiooni toetamiseks esimeses kooliastmes». Juhendaja Tiia Pedastsaar. Oponent Maret Olo;
kl 16.15 **Tiina Peterson** «Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimise tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid». Juhendaja H. Krips. Oponent Hasso Kukemelk.

LOENGUD

13.–15. septembril peab klassikalise filoloogia õppetooli juures külalisloenguid ja seminare Tübingeni Ülikooli ladina filoloogia prof dr Heinz Hofmann.
Loengud: 13. sept kl 16–18 ph 102 **«Richard Wagner ja kreeka müüt»** (muusika, video ja slaididega); 15. sept kl 10–12 Ülikooli 17-209 **«'Laudes Galli' küsimus Vergiliuse «Georgica» neljandas raamatus»**. Seminarid: 13. sept kl 12–14 Ülikooli 17-414 **«Ubertino Carrara «Columbus» (1715)»**; 14. sept kl 10–12 Ülikooli 17-414 **«Giovanni Mario Filelfo «Martias»»**.
Loengud on inglise keeles. Seminarides osalejad peaksid registreeruma klassikalise filoloogia õppetoolis, kust saab ka materjalid, mis tuleb varem läbi lugeda. Kontakt: Ivo Volt, Ivo.Volt@ut.ee.

KURSUS

Joonistamine 2,0 AP (valikaine KKI-2.3709), lektor Saskia Kasemaa. T kl 17–19.15, L kl 11–13.15 Tartu Kunstimajas, Vanemuise 26, III korrus.
Info: tel 5690 3290, www.art.ee/kursus.

Klassikalise filoloogia õppetoolis on võimalik osa võtta valikkursusest **«Antiikmütoloogia ja religioon»** (FLGR 02.280) neljapäeviti kl 16-18, Ülikooli 17-321, prof Anne Lill.

TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses algab kursus **«Lõunaeesti folkloor»** (FLLE.00.004, 2 AP, 2.-16. n, A). õpetab dots Paul Hagu. Tutvustatakse lõunaeesti folkloori eripära žanride kaupa ja antakse ülevaade folkloori erinevustest Lõuna-Eesti regioonides. Loengud toimuvad K kl 14.15-16 Lõuna-Eesti keskuses (Lossi 38, vana anatoomikum).
Info: Mari Mets, tel 737 5422.

Sissejuhatus moraalifilosoofiasse (FLFI.OO.049, 2 AP, 1.-15.n, E). Lektor Tiiu Hallap. Teisipäeviti kl 16.15-18 Näituse 20-117. Loengukursus on süstemaatiline sissejuhatus nüüdisaegsesse angloameerika moraalifilosoofiasse (filosoofilisse eetikasse). Sobib nii bakalaureuse-, magistri- kui doktoriõppe tudengitele. Loengumaterjalid on saadaval ÕISis.

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts ootab huvilisi oma külalisõhtule 9. ja 21. sept kl 19. Akadeemiliselt organiseerumata meestudengitele on uksed avatud ajaloolises majas Tõnissoni 1.

Korp! Vironia kutsub akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid oma külalisõhtule 16. sept kl 20, Lai 30. Riietus: ülikond.

Korp! Sakala kutsub oma külalisõhtule akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid 9. ja 15. sept. Õhtud toimuvad konvendihoones Veski 69 kl 21.15. Riietus: ülikond.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab oma külalisõhtule 15. ja 20. sept kl 19 Riia 13-33.

Korp! Ugala külalisõhtu on 13. septembril kl 20 Kuperjanovi 16. Riietus: ülikond.

Korp! Indla ootab külalisõhtule teotahtelisi tudengineide 14. ja 19. sept kl 19 Tähtvere 4, II korrus.

Korp! Amicitia ootab teotahtelisi ja rõõmsaid naistudengeid oma külalisõhtule 13. sept kl 19 konvendis Kastani 65-2.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

10. sept kl 19 hooaja avakontsert. Esineb Vanemuise Sümfooniaorkester, dirigent Hendrik Vestmann, solist Andres Kaljuste (viiul). Kavas Mozarti avamäng ooperile «Võluflööt» ja Viiulikontsert nr 5 A-duur ning Dvoraki sümf nr 9 e-moll «Uuest maailmast».
Pilet 150 ja 100 kr.

21. sept kl 19 «PärtFest». Esinevad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Christopher Bowes-Broadbent (orel), dirigent Paul Hillier. Kavas Pärdi «Miserere».
Piletid 100 ja 60 kr.

TULE LAULMA ÜLIKOOLI NAISKOORI!

TÜ Akadeemiline Naiskoor ootab oma ridadesse laulmiskogemusega tüdrukuid. Vastuvõtukatsed toimuvad 13., 15., 20., 22. ja 27. sept kl 17 peahoone aud 232.
Ette valmistada üks laul vabal valikul.
Info: Piret Sütt, tel 520 1827.

TANTSIMA TÜ RAHVAKUNSTIANSAMBELISSE

Esimene treening toimub 12. sept kl 18 Tartu Üliõpilasmajas, Kalevi 24 (sissepääs hoovi poolt).
Korralised treeningud toimuvad esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 18–20.

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25

AJA SISSE MINEK

Esmakursuslane!

Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?

Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.

Tasuta!

Ootame!

Majandusteaduskond 12. septembril kl 14.15, 13. septembril kl 12.15, 14. septembril kl 12.15 ja 15. septembril kl 10.15.

Tulla võivad ka vanemate kursuste tudengid.

Lisateave: 737 5677

JÄRGNEB!

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 16. september 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 28 (2228) www.ut.ee/ajaleht

Lävend toob paremaid üliõpilasi

Varje Sootak

Õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Aune Valgu sõnul õnnestus tänavune lävendipõhine vastuvõtt üldiselt hästi – ülikooli tulid paremate sisseastumistulemustega üliõpilased kui varem.

«Lävendid määrati peaaegu kõigis teaduskondades eelmiste aastate miinimumtulemustest veidi kõrgemad,» märgitakse õppeosakonna aruandes. «Et lävendiga üliõpilasi tuli rohkem kui riiklik koolitustellimus ette nägi, näitab kandidaatide huvi Tartu Ülikooli vastu ja lävendipõhise vastuvõtu efekti.» Lisandus üksikute erialade (filosoofia, romanistika) ootamatult suur populaarsus. Lisaks oli vastuvõtt planeeritult suurem teaduskondades, kus on madal lõpetamise efektiivsus. TÜsse sissesaanute tulemused on Valgu sõnul viimase nelja aasta parimad.

Tänavu üliõpilasi rohkem

Sel aastal võeti Tartu Ülikooli põhiõppesse suurem osa üliõpilasi vastu lävendipõhiselt. Möödunud aastal kasutas lävendit viis teaduskonda. Tänavu jäid lävendiga vastuvõtust eemale vaid bioloogia-geograafia- ja arstiteaduskond.

Riikliku koolitustellimuse järgi oli õppekohti TÜs niisama palju (1335) kui eelmisel aastal. 15. augusti seisuga immatrikuleeriti 1832 üliõpilast. Oma kohast on loobunud ligi sada üliõpilast. Lõplik vastuvõtuarv selgub septembri lõpuks.

Plaanitust enam võeti üliõpilasi vastu filosoofia-, füüsika-keemia, matemaatika-informaatika- ja majandusteaduskonnas ning Narva kolledžis.

Majandusteaduskonna dekaan Jüri Sepp ütles, et 76 riigieelarvelisele kohale immatrikuleeritust on seni õppima asunud vaid 51. «See on vähemgi kui riigitellimus.» Sepp märkis, et immatrikuleeritutel puudus kohustus oma õppima asumist kinnitada. «See pole hea, kasvõi avaaktuse korraldamise või seminarigruppide moodustamise seisukohalt.»

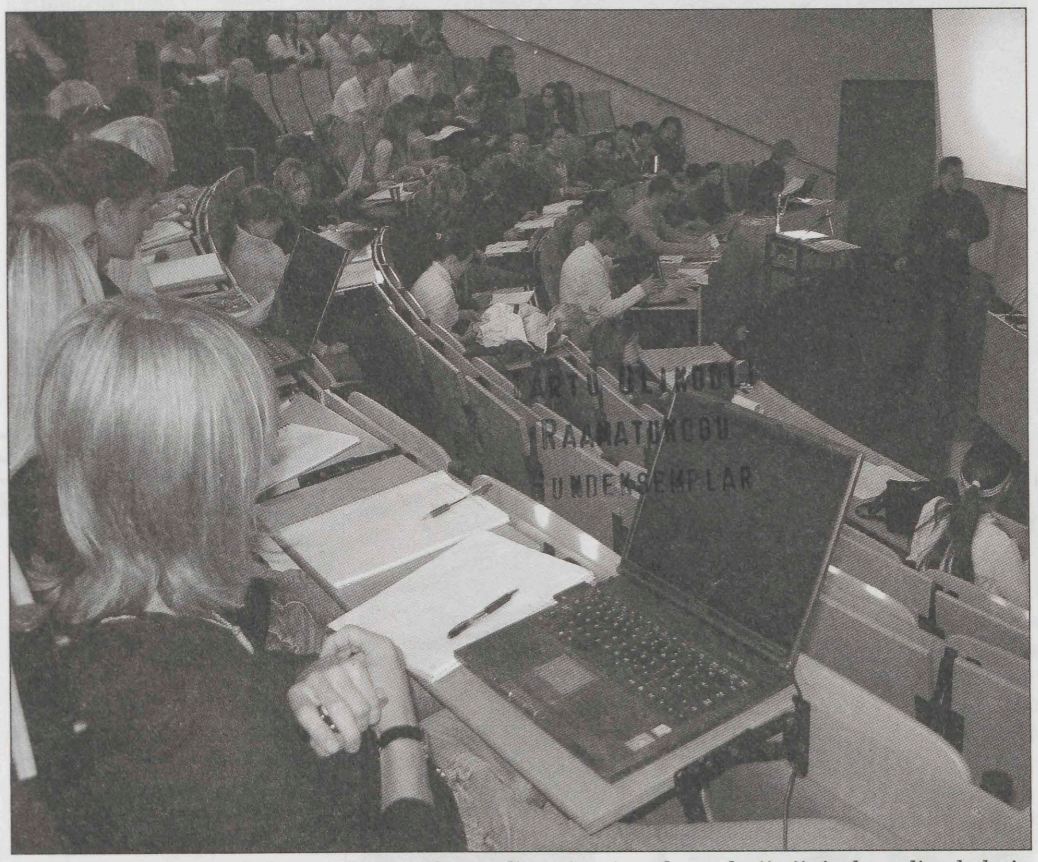

Matemaatikaloengule keemiahoone ringauditooriumi mahuvad nii riigieelarvelistele kui ka riigieelarvevälistele kohtadele õppima asunud majandusteaduskonna üliõpilased.

VARJE SOOTAK

Filosoofiateaduskonna prodekaan Andres Tvauri nentis, et enamikul erialadel andis lävendipõhine vastuvõtt enamvähem ootuspärase tulemuse. «Plaanitust oluliselt enam pääses üliõpilasi sisse vaid mõnel erialal, kus ilmekamaks näiteks oli hispaania keele ja kirjanduse eriala. Neljale riigieelarvelisele kohale sai sisse 63 tudengit. Suur ületäituvus oli ka vene ja slaavi filoloogia ning filosoofia erialal.» Vene ja slaavi filoloogia eriala suurt õppida soovijate arvu pidas ta heaks uudiseks, sest varasematel aastatel on seal olnud keskmisest väiksem konkurss.

Lävendi määramisest

Käesoleva aasta lävendid määrati eelmiste vastuvõttude tulemuste järgi. «Et kõigis teaduskondades (v.a haridusteaduskond ja Türi kolledž) olid need eelmisest aastast kõrgemad, siis näitab vastuvõtt humanitaaria, matemaatika-informaatika ja majandusteaduse suurt ning haridusteaduse vähest populaarsust,» kirjutab õppeosakonna juhataja Aune Valk kokkuvõttes.

AUNE VALK

Lävendipõhine vastuvõtt avardab üliõpilaste valikuid ja soodustab teadlikku erialavalikut.

Haridusteaduskonna dekanaadi juhataja Liana Roosi sõnul mõjus lävendipõhine vastuvõtt õpetajakoolituse erialadele äärmiselt negatiivselt: täitmata jäi koguni 32% riiklikust koolitustellimusest. «Lävendipõhine vastuvõtt vähendas oluliselt vähepopulaarsete õppekavade täituvust, viis paigast ära senised ülikooli teaduskondade õppekavadevahelised proportsioonid ülikoolis tervikuna,» ütles Roos.

Roosi sõnul kavatseb teaduskond programmijuhtide abil kindlasti tugevdada turundustegevust õpetajakoolituse erialadele.

Aune Valk märgib kokkuvõttes, et lävendite määramisel ei võetud täiendava tegurina arvesse üliõpilaskandidaatide eelistusi vastuvõtul. «Lävendipõhine vastuvõtt, kus pole enam vaja määrata esimest ja teist eelistust, toob selgemalt välja kandidaatide tegeliku huvi. Arvestades seda, et lävendipõhine vastuvõtt täidab oma eesmärki, võib järgmisel aastal lävendeid üldiselt veidi tõsta.»

Üks põhjusi, mis toob sisse vea täpse vastuvõtuarvu ennustamisel, on Aune Valgu sõnul sisseastumiseksamite muutmine. «Kui vähegi võimalik, ei tohiks seda teha. Teiseks probleemiks on muutlike tulemustega riigieksamid, mille Eesti keskmise tõus võis omakorda mõjutada sissesaanute arvu. Kokkuvõttes on peaaegu kõik vead mingil viisil seletatavad ning järgmisel aastal oleme tänu kogemustele oluliselt paremas positsioonis täpsete lävendite määramisel.»

Lävendi eelised

Peale selle, et üliõpilane saab kohe teada, kas ta on Tartu Ülikooli sisse saanud või ei, avardab lävendipõhine vastuvõtt Aune Valgu sõnul üliõpilaste valikuid ja soodustab teadlikku erialavalikut. «Senise kahe eelistuse asemel on laiem võimalus valida, seejuures on valikuvõimalusi muidugi enam neil, kel on paremad riigieksamite tulemused.»

TÜsse sissesaanute keskmine vastuvõtutulemus oli tänavu 3,9 protsendipunkti võrra suurem kui eelmisel aastal. Et samal ajal paranevad nii tulemused kui ka kasvab üliõpilaste arv, saab Valgu arvates seletada vaid populaarsuse ja valikuvõimaluse kombinatsiooniga.

Ka majandusteaduskonna dekaan Jüri Sepp nentis, et lävendipõhine vastuvõtt tagab neile lõppkokkuvõttes paremad üliõpilased. «Usun, et ka riigieelarvevälistele kohtadele soovijate arvu suurenemine on seotud lävendiga, mis teeb sissesaamise võimaluse algusest peale selgeks. Lävendipõhist vastuvõttu võiks edaspidi rakendada kõigil õppeastmetel».

Filosoofiateaduskonda üllatas tänavuse vastuvõtu puhul see, et hoolimata suhteliselt kõrgest lävendist, oli nende erialadele suur tung. «See näitab, et meie õpetatavate erialade maine on hea ja me vastame tudengite ootustele,» märkis prodekaan Tvauri. Positiivse asjaoluna tõi ta esile ka seda, et riigieelarvevälistele kohtadele asus õppima piisavalt tudengeid.

Vastuvõtuprobleemidest ka järgmises UT-s.

TÄNA LEHES

Intervjuu *folkloristidega* LK 3

Arhiivimaterjale Uppsalast LK 2

Doktorikoolide käivitumisest LK 3

11. septembril 1970 pandi nurgakivi esimesele «tornile» (Narva mnt 25) üliõpilaselamule. Maja valmis täpselt aasta pärast.

UUDISED

Slaavi mikrokeeled ja keelekontaktid

Eile algas aulas kolmepäevane rahvusvaheline konverents «Slaavi mikrokeeled ja keelekontaktid».

Õhtupoolikul jätkus konverents Näituse 2 majas. Esitleti prof Aleksander Dulitšenko kaheosalist raamatut «Slaavi mikrokirjakeeled» ja slaavi filoloogia õppetoolis avati näitus slaavi mikrokeelte väljaannetest.

Täna kell 17 esitletakse Näituse 2 ruumis 129 teatmikku «Eesti Slavistide Rahvuskomitee».

Konverentsil osaleb ligi 25 mikrokeelte probleemidega tegelevat teadlast 15 riigist – Eestist, Venemaalt, Valgevenest, Saksamaalt, Rootsist, Austriast, Itaaliast, Kanadast jm.

Tartu Ülikooli mälestuspäev Raadil

22. septembril kell 16 mälestab Tartu Ülikool ülikoolipere lahkunud liikmeid Raadi kalmistu keskväljakul.

Pauluse kalmistul mälestatakse ka kuraator prof Peeter Põldu ja halduprorektor Ülo Saagi, Uue Jaani kalmistul rektoreid prof Karl Gottfried Dehiot ja prof Alexander Schmidti.

Raadi kalmistul kõnelevad praktilise usuteaduse lektor Kaido Soom ja prorektor prof Jaak Kangilaski, laulab Tartu Akadeemiline Meeskoor.

Seejärel süüdatakse küünlad lahkunud kolleegide haudadel.

Buss Raadile väljub peahoone eest kell 15.30.

Majandusteaduskonna dekaaniks valiti prof Toomas Haldma

Varje Sootak

14. septembril valis majandusteaduskonna valimiskogu dekaaniks majandusarvestuse prof Toomas Haldma (pildil).

37 valimiskogu liikmest oli kohal 33. Prof Haldma poolt hääletas 31 valimiskogu liiget.

Toomas Haldma (sünd 1957) lõpetas 1981 majandusküberneetika eriala *cum laude*.

Kandidaadiväitekirja kaitses 1987 Moskva Ülikoolis. 2003 valiti majandusarvestuse professoriks.

Uus dekaan ütles UT-le, et 9 aastat teaduskonda juhtinud prof Jüri Sepp on lati uue dekaani jaoks vägagi kõrgele asetanud. «Vastutus edasiliikumise jätkumisel on kahtlemata suur.» Prof Haldma märkis, et tegemist on olulise väljakutsega. «Viimas(t)e aasta(te) jooksul on majandushariduse keskkond oluliselt muutunud – 3+2 õppesüsteemi jõudmine magistriõppesse, ministeeriumi nn magistrimääruse jõustumine, doktorikooli käivitamine jmt olulised momendid nõuavad teaduskonnalt jätkuvalt paindlikku ja sihikindlat edasiliikumist.» Ta loodab, et huvitav ja teguderohke elu majandusteaduskonnas jätkub.

Tartus arutatakse linna tulevikku

Täna kell 10 algab Vanemuise Kontserdimajas visioonikonverents «Tartu 2030».

Plenaaristungi avab Tartu endine linnapea, peaminister Andrus Ansip. Rektor Jaak Aaviksoo peab ettekande «Ülikool, Eesti ja globaalsed väljakutsed», TÜ audoktor Dublini Ülikooli Kolledžist prof Anne Buttimer «Tartu – väärtus, kodu ja sihtpunkt». TÜ Euroopa Kolledži vanemuurija Paul Alan Goble kõneleb teemal «Tartu kui «teisene» linn ja Eesti muutumine». Plenaaristungit juhib TÜ ja Oulu Ülikooli prof Jussi S. Jauhiainen.

Töötoas «Teadus ja inimkapital» peab tehnoloogiainstituudi asedirektor dr Erik Puura ettekande «Inimkapital ja mõtlevad tugistruktuurid», töötoas «Ettevõtlus ja innovatsioon» tehnoloogiainstituudi direktor prof Mart Ustav «Teadustulemusest tooteni».

Töötoas «Elukeskkond – linn ja tema tagamaa» räägib TÜ Üliõpilasesinduse esimees Hannes Klaas tudengilinnast Tartust aastal 2030. Seda töötuba juhib Pärnu kolledži direktor Garri Raagma.

Töötoas «Hea valitsemine» peab ettekande «Teadmusühiskonna poliitiline kultuur» prof Marju Lauristin.

Info: www.tartu.ee/visioon.

ONLINE-KÜSITLUS

Mida arvad lävendipõhisest vastuvõtust?

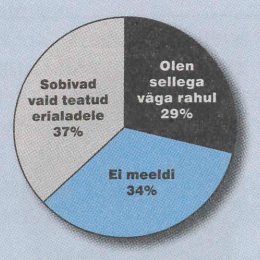

Vastajaid: 222

Uus küsimus:
Kas doktoriõppekavad võiksid olla ingliskeelsed?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustati pikaajalise ja eeskujuliku töö eest emeriitprofessoreid **Helmut Piirimäed** ja **Herbert Lindmäed** ning rahvamajanduse instituudi assistenti **Juta Sikku**.

TÜ tänukirja sai pikaajalise ja eduka töö eest õpetajate seminari õpetaja **Neeme Saar**.

TÜ Teaduskool alustab 40. õppeaastat

20. septembrini saavad õpilased registreeruda TÜ Teaduskooli 2005/2006. õa kursustele.

Valida saab enam kui 20 kursuse hulgast.

Teaduskoolis saab süvendatult õppida matemaatikat, programmeerimist, füüsikat, keemiat, bioloogiat, lingvistikat ja filosoofiat ning uute kursustena ka geograafiat ja meditsiini.

Kursuste edukalt lõpetanud saavad TÜ tunnistuse.

Teaduskool koordineerib ka Eesti olümpiaade ning valmistab Eesti võistkondi rahvusvahelisteks olümpiaadideks.

Info: www.ttkool.ut.ee.

Alternatiivmeditsiini konverents

Täna kell 11 algab TÜ raamatukogus konverents «Kas alternatiivmeditsiin pakub tõenduspõhisele ravile konkurentsi?»

Ettekande «Arstid ja alternatiivmeditsiin» peab Eesti Bioeetika Nõukogu esimees, TÜ emeriitprof Arvo Tikk. TÜ eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutropi ettekande teema on «Usaldus – arsti, patsiendi ja ühiskonna vaheliste suhete alus».

Loodusravist räägib med-dr Aili Paju, dots Halliki Harro-Loit meedia rollist meditsiiniprobleemide käsitlemisel jne.

Eesti Arstide Liit, TÜ Kliinikumi eetikakomitee, TÜ eetikakeskus ja Eesti Bioeetika Nõukogu tähistavad konverentsiga rahvusvahelist arstieetikapäeva.

Martin Järvekülg sai diplomi ja preemia

Materjaliteaduse magistrant Martin Järvekülg (pildil) pälvis Hispaanias rahvusvahelisel nanotehnoloogia konverentsil oma ettekande eest diplomi ja 300-eurose auhinna.

Insener Valter Reedo ja dots Uno Mäeoru juhendamisel valminud uurimus käsitles hafniumoksiidi viimist fiibrite, kilede või mikrostruktuursete pindade kujule. Esmakordselt tutvustati uurimuses vastavate struktuuride teket lähtematerjali iseorganiseerumise kaudu.

TÜ Füüsika Instituut tunnustas edukat magistranti Martin Järvekülge ka oma preemiaga.

Vt ka: www.phantomsnet.net/TNT05/awards.php.

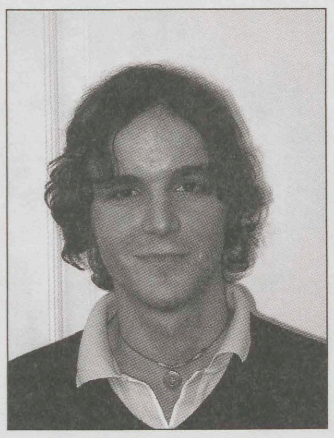

Arhiivimaterjalide kingitus Uppsalast

Mare Rand
raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja

Raamatukogu täienes kahe Eestiga seotud teadlase Wilhelm Konstantin Peterseni ja Mart Nurga arhiivimaterjalidega.

Ülikooli raamatukogu 203. sünnipäeval osales külalisena raamatukogu kauaaegne abiline, Uppsala Ülikooli Raamatukogu käsikirjade osakonna töötaja Jüri Leps.

Tartu Ülikooli Raamatukogu tunnustas tema senist head koostööd oma teenetemärgiga.

Taas tõi Jüri Leps Uppsalast kaasa väärtusliku kingituse. Ta andis üle kahe Tartuga seotud teadlase arhiivimaterjalid.

Wilhelm Konstantin Petersen

Wilhelm Konstantin Petersen (1854–1933) on baltisaksa liblikateadlane. Ta õppis Tartu Ülikoolis 1874–1881 zooloogiat ja sai siin 1884 kandidaadi- ning 1887 magistrikraadi. Aastast 1884 oli ta Tallinnas ligi neli aastakümmet pedagoogilisel tööl – algul õpetaja ja hiljem koolidirektor.

Teadlasena uuris Petersen liblikaliste morfoloogiat, süstemaatikat ja levikut. Ta kogus materjali kodumaal ja paljudel uurimisreisidel Lõuna-Ameerikas, Lapimaal, Turkestanis, Pärsias jm. Petersen on avaldanud 54 uurimust.

Eriti viljakaks kujunes tema tegevus aastatel 1924–1931, mil ta akadeemikuna võis täielikult pühenduda teadustööle.

Petersen oli paljude koduja välismaa teadusseltside au-, juhatuse ja lihtliige, aastast 1929 Königsbergi Ülikooli audoktor. Haridusministeerium omandas tema väärtusliku liblikakogu ja andis üle Tartu Ülikoolile.

Uppsalast toodud Wilhelm Peterseni arhiivimaterjalid sisaldavad peamiselt tema artiklite ja ettekannete käsikirju, ettevalmistavaid töömärkmeid ja jooniseid, vähesel arvul Petersenile saadetud kirju ja Rahvusvahelise Entomoloogide Ühingu materjale (liikmete ja vahetuskogude nimestikud jm). Kaks töövihikut pärinevad 1875. aastast, s.o õpinguteajast Tartu Ülikoolis.

Entomoloog Wilhelm Peterseni arhiivimaterjalid võisid sattuda Rootsi perekonnapärandina, kuid selle kohta teateid seni pole. Petersen suri Tallinnas.

Õigusteadlane Mart Nurk

Mart Nurk (1892–1948) õppis Tartu Ülikoolis1922–1925 matemaatikat ja 1925–1929 õigusteadust.

Ta omandas siin *mag iur* astme 1936 ja *dr iur* 1939. Aastast 1922 töötas ta Postimehe toimetuses, hiljem oli vandeadvokaat.

1936 tuli Nurk Tartu Ülikooli õppejõuks ja oli 1939. aastast kaubandusõiguse professor. 1944 põgenes ta koos perekonnaga Saksamaale.

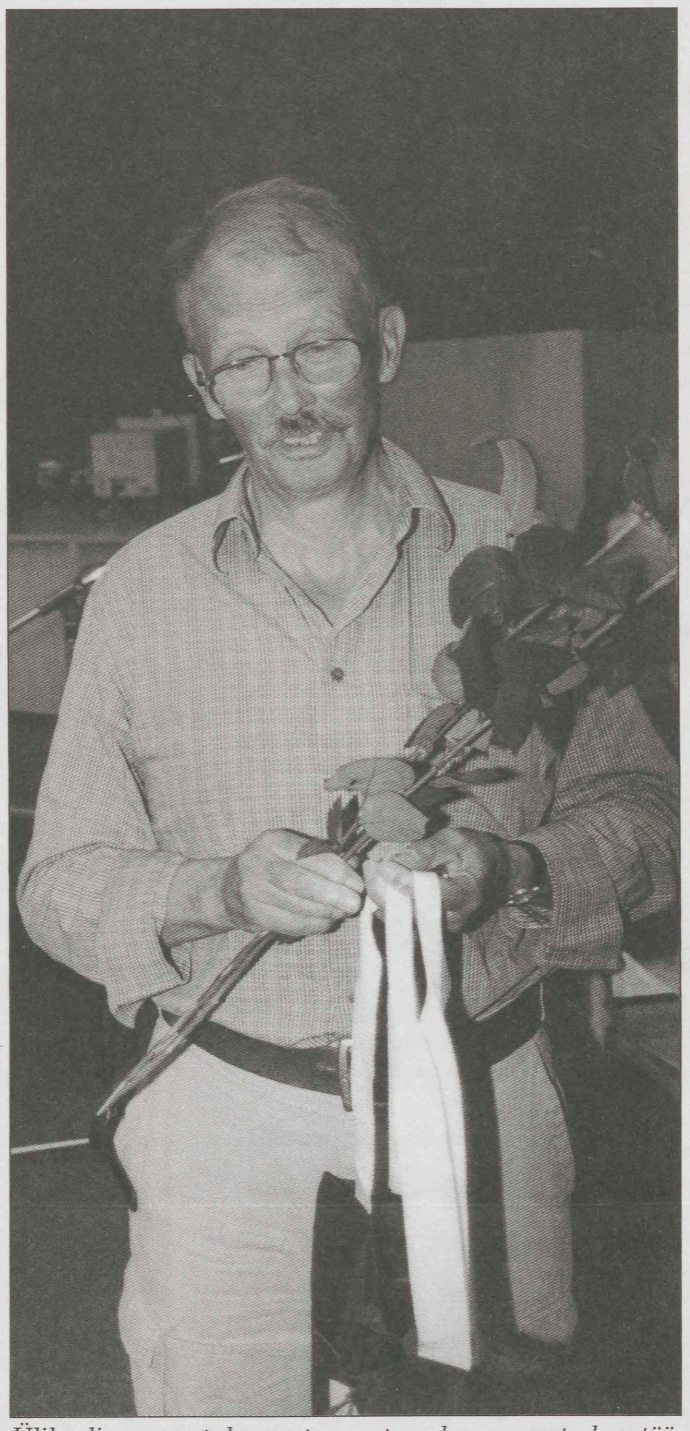

Ülikooli raamatukogu tunnustas kauaaegset koostööpartnerit, Uppsala Ülikooli Raamatukogu käsikirjade osakonna töötajat Jüri Lepsi oma teenetemärgiga.

BOLESLAV TŠERNJAVSKI

RAAMATUKOGUSSE 2005. A JÕUDNUD ARHIIVIMATERJALE

- **Entomoloog Wilhelm Konstantin Peterseni artiklid, käsikirjad, töövihikud jm.**
- **Õigusteadlase Mart Nurga loengud ja teadustööd.**
- **Prof Viktor Masingu teadustöö materjalid.**
- **Tartu Ülikooli trükikoja trükiste (1650–1651) kserokoopiad jm.**

Viimased eluaastad Hamburgis töötas Balti Ülikoolis kaubandusõiguse ja rooma õiguse ajaloo professorina.

Tartusse jõudnud arhiivimaterjalid peegeldavad tema loengulist ja teadustööd sõja-aastatel Tartu Ülikoolis ja seejärel Hamburgis. Siin on kaubandusõiguse loengud 1942–1943 ja eksamikava, masinakirjas käsikiri «Kaubandusõiguse allikate küsimusi Eestis» ja 1943 alustatud teadustöö «In welcher Weise kann eine Angleichung des estnischen Handelsrechts an das deutsche Handelsrecht stattfinden?» materjalid, samuti rooma õiguse ajaloo loengud.

Prof Mart Nurga isikumaterjalide tee Rootsi pole üheselt selge, aga see on seostatav Balti Ülikooli (1946–1949) arhiivi saatusega. Balti Ülikool loodi Hamburgis, koolitamaks kolmest Balti riigist pärit noori sõjapõgenikke ja andes ühtlasi tööd Läände siirdunud Eesti, Läti ja Leedu teadlastele.

Balti Ülikooli arhiivimaterjalid, mille saatus oli aastakümneid teadmata, tulid ilmsiks Uppsala Ülikooli Raamatukogus.

Eesti sektori paberid sorteeris raamatukogu eestlasest töötaja Jüri Leps muude seast välja ja tõi need Tartu Ülikooli Raamatukogusse juba 2002.

Samas asusid Uppsalas ka Mart Nurgast järelejäänud paberid.

Nimetatud materjalid tehakse uurijatele peatselt kättesaadavaks.

Teisi uusi arhiivimaterjale

Tänavu on käsikirjade ja haruldaste raamatute osakond täienenud üldse väga oluliste arhiivimaterjalidega.

Nii näiteks sorteerib ja süstematiseerib kodus meie jaoks prof Viktor Masingu (1925–2001) ulatuslikke materjale tema abikaasa Linda Poots.

Zwickau Raekooli raamatukogult saime aga viis Tartu Ülikooli trükikoja seniteadmata trükise (1650-1651) kserokoopiat.

Euroopa Komisjon toetab rakendusuuringuid

TÜ teadlased osalevad uute tehnoloogiate väljatöötamisel DNA järjestuse kiirema määramise projektis ArraySBS. Projekti finantseerib kahe aasta jooksul Euroopa Komisjon.

TÜst osaleb projektis molekulaar- ja rakubioloogia instituudi bioinformaatika õppetooli töörühm prof Maido Remmi juhtimisel.

Praegused DNA järjestuse määramise meetodid on Remmi sõnul optimiseeritud piirini, kus neid ilma põhimõtteliste muudatusteta enam palju odavamaks teha ei saa. «Seetõttu on nii USA kui ka Euroopa Liit intensiivselt otsimas lahendusi põhimõtteliselt uute DNA järjestuse määramise metoodikate loomiseks. Uus tehnoloogia põhineb pööratavatel terminaatornukleotiididel ning erineb põhimõtteliselt praegu kasutatavast Sangeri metoodikast,» selgitas Remm.

TÜ töörühma ülesanne on Remmi sõnul luua arvutusmetoodika ja tarkvara prototüüp, mis võimaldaks uute tehnoloogiate praktilist rakendamist.

Projektis osalevad veel Tartu biotehnoloogia ettevõte Asper Biotech, Rootsi ettevõtted QUIAtech ja Silex, Leedu ettevõte Fermentas ning Frankfurti Johann Wolfgang Goethe Ülikool.

Projekt sai Euroopa Komisjoni hindamisel kõrge koha, olles esimeste hulgas analoogsete taotluste seas.

Kolmas baltisaksa kirjakultuuri sümpoosion

Liina Lukas,
Eesti Goethe-Seltsi esinaine

Aija Sakova

Homme kl 10 algab Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) kolmas rahvusvaheline baltisaksa kirjakultuuri sümpoosion.

Ettekannetepäeva teemaks on «1840. aastate nonkonformistid? Victor Hehn (1813–1890) ja Friedrich Robert Faehlmann (1798–1850)». Sümpoosioni töökeeleks on saksa keel, ettekannetega esinevad Eesti, Läti ja Saksa teadlased. TÜst esinevad doktorant Kristi Metste ettekandega «Hehn ja Faehlmann perekond von Bruiningki suhtlusringis» ja Siret Rutiku teemal «Victor Hehni kirjandusprogramm kui elulugu». Avaettekande peab Jaan Undusk teemal «Hehn ja Faehlmann kui 1840. aastate balti literaadiseisuse esindajad».

19. sajandi Tartu vaimuelu

Sümpoosionil võetakse vaatluse alla 19. sajandi keskpaiga Tartu vaimuelu, keskendudes kahe Tartu literaadi tegevusele. Ühelt poolt eesti päritolu Fr. R. Faehlmanni ja teisalt saksa päritolu V. Hehni tegevusele Tartu Ülikoolis, Õpetatud Eesti Seltsis ja kitsamates haritlasringides.

Faehlmann oli 1840. aastail kõige tuntum praktiseeriv Tartu arst ja üks populaarsemaid linnakodanikke. 1842. a kuni surmani 1850 oli ta Tartu Ülikooli eesti keele lektor.

Ajaloo-keeleteaduskonnas pidas algaja õpetlane Hehn aastail 1846–1851 saksa keele lektori ametit.

Jaan Unduski sõnul olid nii Faehlmann kui ka Hehn mitmekultuurilises keskkonnas võrsunud balti literaadiseisuse esindajad, kes aga oma ebakonventsionaalse eluhoiaku tõttu selle seisuse piiridest üle kasvasid.

1840. AASTATE NONKONFORMISTID?

Victor Hehn (1813–1890)
Friedrich Robert Faehlmann (1798–1850)
17. septembril kell 10 Tartu Saksa Kultuuri Intituudis (Kastani 1)

Balti mitmekultuurilisus

«Just 1840. aastatel võis Baltikumi kultuurielus märgata tugevaid etnilisi diferentseerumisprotsesse. Ühelt poolt väljendusid need eriti Faehlmanni juhitud Õpetatud Eesti Seltsi tegevuses. See püüdis näidata, et Balti kultuur (ka tema saksakeelne osa) ei ole samastatav pinnalise saksa koloniaalkultuuriga. Vaid et tema seesmine loogika on kujunenud eesti-soome pärandi ning saksa, skandinaavia jt mõjude ühtepõimumise teel,» selgitas Undusk.

Hehni tegevuse alguses on Unduski järgi äratuntavaid Balti mitmekultuurilisuse tunnusjooni. «Nende pinnalt tõukudes jõudis ta kogu Euroopa seesmise mitmekultuurilisuse näitamiseni,» lisas Undusk.

Tartu sümpoosion ei taha keskenduda üksnes Hehni ja Faehlmanni loomingu lokaalsetele impulssidele, kuid proovib anda vihjeid sellele, et ka koht ja aeg, milles haritlane mõtlejaks sirgub, on tema mõtteviisi seesmist vormi kujundavad tegurid.

Ürituse korraldavad Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus ja Eesti Goethe-Selts riikliku programmi «Eesti keel ja rahvuslik mälu» toel ning Tartu Saksa Kultuuri Instituudi kaasabil.

DRAAMA 2005 tudengitööde konkursi võitjad

DRAAMA 2005 teatriteemaliste tudengitööde konkursi parimad tööd olid põhiliselt TÜ tudengitel.

Žürii andis DRAAMA 2005 festivali kaelakaardi magistrantidele Leenu Nigule bakalaureusetöö «Klassikalise «Luikede Järve» reflektsioon Von Krahli Teatri «Luikede Järves»» ja Katre Välile bakalaureusetöö «Madis Kõivu «Las olla pääle» ja Taago Tubina «Ennola»: luuletaja biograafia ja loomingu lavastamisest».

Äramärkimist väärisid veel Kadri Kalda, Leene Korpi, Priit Põhjala, Karmen Lummo ja Vahur Kuuse tööd.

Sulandumine maailma folkloristide massi

Intervjuu prof Ülo Valguga ja ISFNRi maailmakongressi sekretäri Elo-Hanna Seljamaaga

Aija Sakova

26.–31. juulini toimus Tartus XIV Rahvusvahelise Rahvajutu-uurijate Seltsi (ISFNR) maailmakongress. Kongressi ajal toimunud seltsi koosolekul valiti ISFNRi uueks presidendiks eesti ja võrdleva rahvaluule prof Ülo Valk.

Endine ISFNRi president Galit Hasan-Rokem Iisraelist (vasakul), ISFNRi asepresident Jawaharlal Handoo Indiast ja ISFNRi president prof Ülo Valk peahoone ees. ERAKOGU

Mis on ISFNR?

Ülo Valk: ISFNR on suurim rahvusvaheline folkloriste ühendav akadeemiline organisatsioon. Seltsi kongressid toimuvad nelja aasta tagant. Enne Tartut kohtuti Melbourne'is, järgmine kongress toimub 2009 Ateenas.

Miks toimus kongress just Tartus?

Ü. V.: Et selts koondab endasse folkloriste kogu maailmast, siis püütakse kongresse korraldada ka eri maailmajagudes. Viimaste aastakümnete tendents on see, et folkloristika on ülemaailmne ala, samas kui varem oli pearõhk Euroopal ja Ameerika Ühendriikidel.

Kindlasti on ka kongressi Tartus toimumine suur tunnustus Eesti folkloristidele.

Kuidas kongressi korraldamine tehniliselt võimalikuks osutus?

Elo-Hanna Seljamaa: Kongressi korraldas TÜ rahvaluule õppetool koos Eesti Kirjandusmuuseumiga. Ettevalmistused algasid paar aastat varem, intensiivsem korraldustöö läks lahti möödunud sügisel.

Kongress vältas nädala ning tõi Tartusse üle 250 esineja ja kuulaja rohkem kui 30 riigist. Iga päev toimus aulas kaks plenaarettekannet, millele järgnesid temaatilised sektsioonid. Kokku toimus korraga kuni kaheksa paralleelset sektsiooni.

Ü. V.: Suureks abiks olid vabatahtlikud üliõpilased, keda koordineeris rahvaluule üliõpilane Mirjam Somelar. Samuti olid ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud paljud ülikooli töötajad. Eriti suur aitäh õppetehnika grupi peaspetsialistile Toomas Petersellile.

Milliseid temaatilisi sektsioone oli kongressil?

E.-H. S.: Üks osa sektsioone oli jagatud žanrite kaupa, keskendudes näiteks muinasjuttudele või vanasõnadele. Teine osa oli pigem ühiskondliku kallakuga ja vaatles näiteks sugupoolt, migratsiooni ja poliitilisi küsimusi. Eraldi sektsioonid olid pühendatud pärimuslikule ajaloole ja arvuti vahendatud kommunikatsioonile. Nii uuritavate nähtuste kui ka meetodite poolest on jutu-uurimine tänapäeval väga avatud. Püütakse jõuda juttude ja jutustamiseni igapäevases elus ja kogu selle mitmekülgsuses.

Ü. V.: Inimesed tajuvad maailma jutustamiste läbi. Huvitav on vaadelda, kuidas maailm või maailmad avanevad inimestele jutustuste kaudu.

E.-H. S.: Seda võiks öelda nii mineviku kui ka oleviku maailmade kohta. Vastavalt hõlmasid ka kongressi ettekanded ruumiliselt ja ajaliselt väga erinevaid alasid. Näiteks oli ettekandeid Iiri taksojuhtide kõnepruugist ja Keenia matusekombestikust, aga ka sotsialismist ja postsotsialismist.

See näitab, et piirid aegade ja ruumide vahel on tinglikud ja paindlikud.

Kui suur oli Eesti uurijate ja tudengite huvi ning osavõtt?

Ü. V.: Siinsed uurijad oskasid seda haruldast võimalust hinnata ja kasutada. Esinejate hulgas oli ka TÜ kraadiõppureid niihästi folkloristikast kui ka naabererialadelt. Doktorantidest esinesid ettekannetega Anneli Baran, Kirsti Jõesalu, Risto Järv, Mare Kalda, Andreas Kalkun, Liisi Laineste, Merili Metsvahi, Mari-Ann Remmel, Renata Sõukand, Jaak Tomberg, Piret Voolaid, Tiina Vähi ja Ergo-Hart Västrik. Magistrantidest Katrin Alekand, Katre Kikas, Reeli Reinaus ja Elo-Hanna Seljamaa.

Mis tähendus on sellisel kongressil Tartule ja Eesti uurijatele?

Ü. V.: Selline rahvusvaheline kongress on kõigile kindlasti väga oluline, kuna annab võimaluse tutvustada siinseid folkloristikaga tegelevaid institutsioone ning ka saada Eestis tehtavale tagasisidet tipptasemel uurijatelt. Ehk nendelt inimestelt, keda tavaliselt oma artiklites ja ettekannetes tsiteeritakse ja kellele viidatakse.

Üks üliõpilane ütleski, et see oli haruldane tunne kogeda, kuidas tuntud uurija nimi muutub lihast ja luust inimeseks.

E.-H. S.: Kongress ning kogu selle juurde kuuluv intensiivne erialane suhtlemine ja mõttevahetus tugevdab teadmist, et ükski uurija ei tegutse omaette. Meie siin oleme osa maailma folkloristikast. Püüe end suhestada ning tunne sellesse kuulumisest peaks olema innustav ja edasiviiv.

Kongressiks ilmus teeside kogumik. Kas on plaanis ka anda välja artiklikogumikke?

Ü. V.: Plaanis on teha temaatilisi kogumikke. Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond hakkab neid avaldama Internetiväljaandes Folklore.

Rahvausundi sümpoosionist tahaks välja anda artiklikogumiku. See oli üks üritus kongressi raames ja toimus koos Turu Ülikooli usundiloo prof Veikko Anttoneniga.

Kongressil toimus ka folkloristikaprofessorite nõupidamine.

Ü. V.: Jah, eri maade folkloristikaprogrammide juhid kohtusid selleks, et arutleda rahvaluule õpetamise üle, eelkõige, et kooskõlastada kraadiõppe põhimõtteid. Koostöö kraadiõppe vallas on üks meie prioriteete ning eriala tugevdamiseks hädavajalik.

ISFNR (INTERNATIONAL SOCIETY FOR FOLK NARRATIVE RESEARCH)

- **ISFNR ehk Rahvusvaheline Rahvajutu-uurijate Selts (asutatud 1958) on suurim maailma folkloriste ühendav akadeemiline erialaorganisatsioon.**
- **ISFNRi XIV kongress toimus 26.–31. juulini Tartus.**
- **1998–2005 oli ISFNRi presidendiks prof Galit Hasan-Rokem Jeruusalemma Ülikoolist.**
- **Alates 2005. a on seltsi presidendiks prof Ülo Valk TÜst.**

Eesti folkloristika ja etnoloogia tekstiantoloogia

Aija Sakova

ISFNRi kongressiks ilmus TÜ Kirjastuselt ingliskeelne Eesti rahvaluule ja etnoloogia ülevaade «Studies in Estonian Folkloristics and Ethnology. A Reader and Reflexive History».

Kogumik koondab endasse Eesti folkloristide ja etnoloogide tekste alates Fr. R. Kreutzwaldist ja Jakob Hurdast kuni II maailmasõjani.

Prof Ülo Valgu sõnul on tegemist refleksiivse tekstiantoloogiaga: «Iga ajaloolist originaalteksti saadab mõne kaasaegse uurija kommentaar tänapäeva vaatepunktist».

Eelkõige rahvusvahelisele lugejale orienteeritud kogumiku on toimetanud erakorraline dots Kristin Kuutma ja dots Tiiu Jaago eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolist.

Ilmus mahukas Aisopose valmide tõlge

Janika Päll
klassikalise filoloogia õppetooli lektor

Augusti lõpus ilmus Tartu Ülikooli Kirjastuselt ladina keele lektori Kaarina Reinu tõlgitud kogumik Aisopose valmidega.

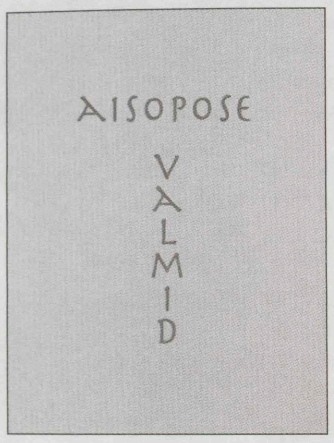

Aisopos oli legendaarne kaval ori, kes elas 6. sajandil eKr ning jutustas õpetlikke lugusid, mis talle nii kuulsust kui ka häda kaela tõid. Tema tuntus oli nii suur, et enamik hiljem loodud või räägitud valme ongi tuntud Aisopose lugudena.

Siinne kogumik on esimene suuremahuline (358 valmi) Aisopose valmide eestikeelne väljaanne.

Selle köite ilus välimus (Urmas Nemvaltsi illustratsioonidega) pakub rõõmu silmale, ladus tõlge, põhjalik järelsõna ning märkused annavad aga teavet nii koolilastele kui ka antiigist kaugemal seisvaile täiskasvanuile.

Käivitus ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikool

Edgar Karofeld
doktorikooli tegevjuht, botaanika ja ökoloogia instituudi vanemteadur

Bioloogia-geograafiateaduskonna alus- ja rakendusökoloogia tippkeskuse juures alustas tööd ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikool.

Selle eesmärk on pakkuda koos partneritega – EPMÜ, TLÜ, mitme riigiettevõtte ja erafirma ning välismaa teadusasutusega doktorantidele võimalusi teadus- ja õppetöö toetamiseks ning doktorantuuri edukaks läbimiseks.

Doktorikool loodi Euroopa Liidu Sotsiaalfondi tõukefondide meetme 1.1» Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem» raames.

Projekti koordineerib SA Innove.

Doktorikool, mis loodi ülikoolide jt organisatsioonide koostööprojektina, et korraldada efektiivsemalt ja kvaliteetsemalt doktoriõpet, baseerub ülikoolide senisel doktoriõppel. Seega ei tee doktorikool teadusuuringuid ega anna doktorikraade. Seda tehakse doktorikooliga liitunud teadusüksustes ja ülikoolides.

Doktorikooli peamine eesmärk on pakkuda lisavõimalusi, et toetada doktorantide teadustööd, teadusnõupidamistel osalemist, välismaal praktiseerimist, töökoha sisustamist jms, soodustada kontakte partnerülikoolide doktorantide vahel ning kaasata doktoriõppe läbiviimisesse väliseksperte ja lektoreid.

Tartu Ülikoolist võivad ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikoolist taotleda toetust botaanika ja ökoloogia, zooloogia ja hüdrobioloogia, geoloogia, geograafia, keskkonnafüüsika ning keskkonnatehnoloogia doktoriõppekavade doktorandid ja nende juhendajad.

Taotluste esitamise tähtajad kuulutatakse välja doktorikooli kodulehel, vt lähemalt www.ecodk.ut.ee.

Doktoriõppe tulemuslikkuse suurendamiseks loodi juulis Tartu Ülikooli juurde kuus doktorikooli.

UUDISED

Mälestustahvel prof Abner Uustalile

Täna avatakse Saaremaal Abula külas rahvusvahelise õiguse prof Abner Uustali (1915–1985) sünnikodu seinal mälestustahvel.

Aastatel 1955–1985 töötas Uustal Tartu Ülikoolis, oli pikka aega ka dekaan. Prof Uustal on avaldanud eestikeelse rahvusvahelise õiguse õpiku ja monograafia ÜROst.

Tänavu 22. jaanuaril möödus prof Abner Uustali sünnist 90 aastat.

Prof Aleksander Dulitšenkole orden

Poola president Aleksander Kwasniewski autasustas juulis prof Aleksander Dulitšenkot (pildil) poola filoloogia arendamise eest Tartu Ülikoolis ja Eesti-Poola kultuurisuhete eest Rüütli Risti Ordeniga. Üleandmise juures viibis president Arnold Rüütel.

Esimene polonistide vastuvõtt toimus 1993. aastal. Sellest ajast peale on slaavi filoloogia õppetoolis õpetatud umbes kakskümmend poola keele spetsialisti, kes töötavad nii Eestis kui ka välismaal.

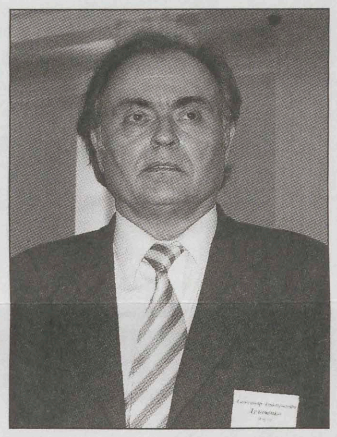

Leiti ilusaim saksakeelne sõna

12. septembril avati Tartu Saksa Kultuuri Instituudis näitus ilusaimatest saksakeelsetest sõnadest Tartu Ülikoolis.

Ilusaimaks sõnaks tunnistati geograafia magistrandi Thomas Melli esitatud sõna «Vokuhila», mis on esisilpidest moodustatud lühend «vorne kurz, hinten lang» (eest lühike, tagant pikk), mis tähistab 80ndate aastate populaarset soengutüüpi.

Ajaloo muuseumis jätkuvad teeõhtud

20. septembril kell 16.15 jätkub TÜ ajaloo muuseumis populaarteaduslike teeõhtute sari.

Muuseumi projektijuhi Urmet Paloveeri sõnul kõneleb teemal «Kaubanduskeskused linnaruumis» TÜ geograafia instituudi vanemteadur Rein Ahas. «Ettekandes vaadeldakse kaubanduskeskuste rolli tänapäevases linnaruumis ning millist mõju nad avaldavad linnaruumile,» tutvustas Paloveer.

Uue semestri esimene teeõhtu toimub neljapäeva asemel erandina teisipäevasel päeval.

Tartu mälumängu meistrivõistlused

5. oktoobril kell 18 algab füüsikahoones (Tähe 4-160) kümneetapiliste Tartu lahtiste mälumängu meistrivõistluste I voor.

Info: tel 516 5994, www.kilb.ee.

Ilmus Akadeemia nr 9

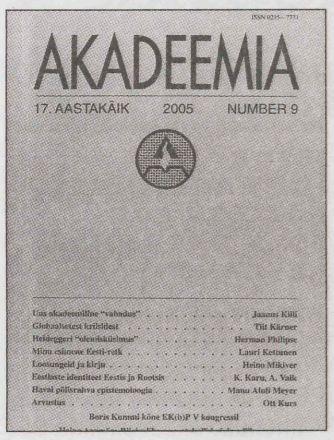

Septembrinumbris kirjutab uuest akadeemilisest «vabadusest» Jaanus Kiili, globaalsetest kriisidest TÜ FI vanemteadur Tiit Kärner.

Utrechti Ülikooli prof Herman Philipse artikli «Heideggeri «olemisküsimus»: Kriitiline tõlgendus» on tõlkinud Märt Väljataga. Samas numbris ilmub ka Jüri Valge tõlgitud ja kommenteeritud Lauri Kettuneni esimese Eestiretke ülestähendused suvest 1908. Eerik-Niiles Kross on tõlkinud ja kommenteerinud Boris Kummi kõne EK(b)P V kongressil 1948. a detsembris. Leonhard Lapin on kogunud ja trükiks ette valmistanud Heino Mikiveri «Loosungeid ja kirju».

Artikli «Eestlaste identiteet Eestis ja Rootsis: Erinevate kontekstide ja põlvkondade võrdlus» on kirjutanud Heebrea Ülikooli doktorant Kristel Karu-Kletter ja TÜ õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Aune Valk. Mari-Ann Mändoja on tõlkinud Havai Ülikooli õppejõu Manu Aluli Meyeri artikli «Havai põlisrahva epistemoloogia: Kuidas koguda jõudu ja panna vastu». Arvustuse Ariste Vadja päevikutest on kirjutanud TÜ prof Ott Kurs. Ilmuma hakkasid ka Heino Arumäe koostatud ja kommenteeritud Riigivolikogu välis- ja riigikaitsekomisjoni protokollid 1938–1940.

Tartu sügispäevad kutsuvad osalema

17.–23. oktoobrini vallutavad sügispäevad Tartu linna, et pakkuda terve nädala jooksul mõnusat vaimukosutust ning heal tasemel meelelahutus-, spordi- ja kultuuriprogrammi.

«Tudengifilm» ja «Tudengibänd» pakuvad kõikidele muusika- ja filmihuvilistele suurepärase võimaluse oma oskused ning fantaasia proovile panna. Salvesta paar lugu oma toreda muusikakollektiivi esituses või vänta valmis üks tudenglik film ja saada üllitis koos kontaktandmetega hiljemalt **10. oktoobriks** Tartu Üliõpilasmajja (Kalevi 24, Tartu).

19. oktoobril toimuval kunstide ööl ootame kõiki kauni sõnakunsti huvilisi Veski villasse etluskonkursile. Osalemiseks valmista ette vabalt valitud proosapala ja luuletus, mida õdusa kaminatule paistel esitada ning registreeri end enne **14. oktoobrit** sügispäevade kodulehel.

Tudengite vaimukus, teadmised ja oskused pannakse proovile kõrgkoolidevahelises võistlusmängus «Tudengi LAKs».

Pange kokku 3-liikmeline võistkond ja saatke vabalt valitud anekdoodi põhjal meisterdatud 3-minutiline video hiljemalt **10. oktoobriks** Tartu Üliõpilasmajja.

Kõikide lapsemeelsete ja vallatute tudengitega sõidame 22. oktoobril Käärikule, kus leiab aset stiilipidu «Meeletu lapsepõlv». Registreeri end sügispäevade kodulehel ning tule koos parima seltskonnaga meeletule lapsepõlvemaale.

Üritustele registreerimine ja info: www.studentdays.ee.

Osale Tartu sügispäevadel ja puhka enne pingelist sügissemestrit vaim välja!

Sügispäevade korraldajad

TARTU ÜLIÕPILASTEATER

Tartu Üliõpilasteater võtab vastu uusi liikmeid. Sisseastumiskatsed toimuvad Üliõpilasmajas (Kalevi 24), 20. sept kl 18.30 (ruum 401).
Ette valmistada luuletus, laul või proosapala või vähemalt kaks kolmest. Soovitav tulla sportlikus riietuses!
Info: 5569 6846.

ÕNNITLEME

75

Ann Marksoo, emeriitprofessor – 20. september

70

Galina Sapogova, muuseumiteenija – 17. september

60

Viktor Korrovits, teadur – 16. september
Valvi Hiir, assistent – 21. september

55

Merik Meriste, vanemteadur – 17. september

45

Varje Kuut, peaspetsialist – 18. september
40
Janika Päll, lektor – 18. september
Urmas Takker, assistent – 18. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Tantsuhuvilistele

Alates 15. septembrist alustas treeninguid algajate grupp traditsioonilise *taiji yang*-stiili huvilistele.

Treeningud sobivad erinevas vanuses inimestele. *Taiji* on iidne hiina nn sisemine võitluskunst, mida treenides arendatakse peale füüsiliste võimete ka sisemist energiat ehk *chi*'d ning sisemist tasakaalu. *Taiji* on suurepärane vahend stressist vabanemisel, oma sisemaailma kontrollimisel ja arendamisel.

Trennid toimuvad teisipäeviti ja neljapäeviti kl 18.30 haridus- ja teadusministeeriumi saalis, Munga 18. Juhendaja on Raho Langsepp.

Info ja registreerimine: www.festivitas.ee, raho@solo.ee, 509 4612.

Varajase ja orientaalse muusika keskus FA Schola esitleb

Võimalus õppida keskaja ning renessansiaja pille ja laulmist.

Õpetajad Tõnu Sepp, Tarmo Tabas, Tiia Teesaar.

Saage oma muusikaharidusele parim baas vanamuusika näol!

Õpetuse keskmes ansamblimäng, muusikalised õppeained lõimitud, laulmine ja pillimäng käsikäes.

Tulge ka need, kes te peate end andetuteks! Ootame igas vanuses huvilisi.

Lastele (alates 6. eluaastast) eakohane lähenemine.

Vastuvõtt vestluse alusel, õppemaks 275 kr kuus, esimene kogunemine **20. sept**.

Eelregistreerimine ja info: www.festivitas.ee, Helena Uleksin, tel 5656 8097, helena23@solo.ee.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

22. sept kl 17.30 kõneleb **Tõnis Lukas** Lossi 3-406 probleemidest Eesti haridussüsteemis.
Info: 5554 4213, 748 3513.

TULE LAULMA ÜLIKOOLI NAISKOORI!

TÜ Akadeemiline Naiskoor ootab oma ridadesse laulmiskogemusega tüdrukuid. Vastuvõtukatsed toimuvad 20., 22. ja 27. sept kl 17 peahoone aud 232.
Ette valmistada üks laul vabal valikul.
Info: Piret Sütt, tel 520 1827.

«Meistrite Akadeemia»

21. septembril kl 19 esinevad aulas Anna-Liisa Bezrodny (viiul) ja Ivari Ilja (klaver).

Kavas: W. A. Mozarti Sonaat klaverile ja viiulile e-moll, KV 304, E. Elgari Sonaat viiulile ja klaverile e-moll, op 82, J. Brahmsi Sonaat viiulile ja klaverile A-duur, op 100.

Anna-Liisa Bezrodny on õppinud Tallinna Muusikakoolis, Sibeliuse Akadeemias ja Londonis. Ta on saanud palju auhindu rahvusvahelistel konkurssidel, viimati II preemia tänavu septembris rahvusvahelisel Brahmsi konkursil Austrias.

Ivari Ilja on õppinud Tallinna Muusikakoolis, Tallinna ja Moskva konservatooriumis. Ta on andnud paljudes riikides soolokontserte ja esinenud solistina sümfooniaorkestritega. Ilja on saanud preemia kahel Chopini konkursil. 2000. a pälvis kontserttegevuse eest Eesti riikliku kultuuripreemia.

Kontserdisarja «Meistrite Akadeemia» korraldab Pille Lille Muusikute Toetusfond koos Tartu Linnavalitsuse, Tartu Ülikooli ja Eesti Kultuurkapitaliga.

Kontserdisari toimub aulas iga kuu kolmandal kolmapäeval (sept 2005 – mai 2006) kell 19.

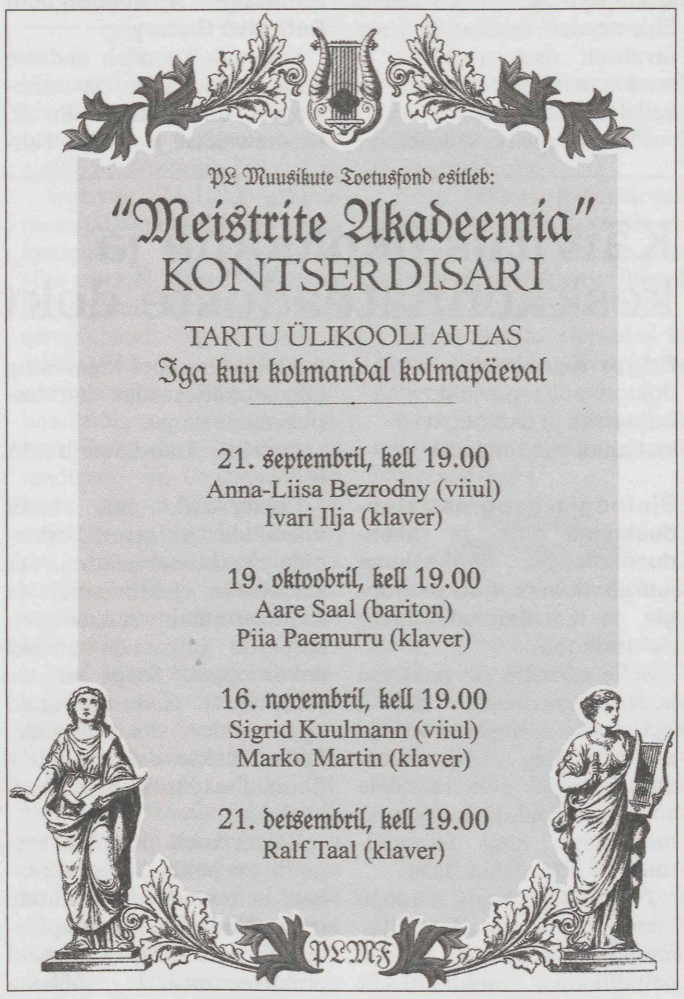

TEATED

21. sept kl 16 on ph ruumis 027 Taani Århusi Ajakirjanduskooli õppejõu John Frolichi loeng **«Euroopa Liidu teenuste allikate leidmine ajakirjandustegevuses»**. Ta räägib mõnedest juhtumitest oma ajakirjandustegevuses ja kogemustest Taani ajakirjanduse põhjal, samuti sellest, kuidas olla korrepondent Brüsselis.

KAITSMISED

23. septembril kl 10.15 ph 228 kaitseb kirjanduse ja rahvaluule osakonnas **Talvo Pabut** magistritööd «Mäng, teatraalsus, teater, teatrikunst ja ajastute kontekst» teatriteaduse alal. Juhendaja prof Luule Epner, filol-knd. Oponent lektor Jaan Unt, MA.

21. septembril kaitsevad pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102 koolikorralduse magistriprojekte:
kl 14.15 **Tiia Kristi** «Tegevuskava koostamine e-õppe rakendamiseks erakooli Laudare näitel». Juhendaja Triin Marandi. Oponent Sirje Klaos;
kl 15.15 **Marianne Olbrei** «Abimaterjale ainetevahelise integratsiooni toetamiseks esimeses kooliastmes». Juhendaja Tiia Pedastsaar. Oponent Maret Olo;
kl 16.15 **Tiina Peterson** «Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimise tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid». Juhendaja Heiki Krips. Oponent Hasso Kukemelk.

LOENGUD

Vene ja slaavi filoloogia osakonnas Näituse 2-207 toimuvad Milaano Ülikooli (Itaalia) prof Maria di Salvo loengud:
20. sept kl 16-18 **«Itaalia laulja F. Balatri Moskvas 1699.–1700. a ning tema mälestused Peeter I ajastust Venemaal»**;
21. sept kl 18-20 **«F. Algarotti ning tema suhted Venemaaga ja venelastega»**.

KURSUSED

Filosoofia osakond pakub kraadiõppuritele ülikooli 2005/2006. õa sügissemestril järgmisi valik- ja vabaaineid:
Aja ja ruumi filosoofia FLFI.03.003 (2-16 n, N 12-14 Lossi 3-223, Piret Kuusk). Ülevaatlik kursus aja ja ruumi filosoofilistest käsitlustest.
Sissejuhatus keelefilosoofiasse FLFI.03.036 (2-16 n, N 16-18, Ülikooli 16-214, Jaan Kangilaski). Antakse ülevaade tänapäeva analüütilise keelefilosoofia ainevallast: käsitlemist leiavad pärisnimede, määravate kirjelduste ja indeksikaalide osutuse probleemid.
Teadusfilosoofia ja metodoloogia FLFI.03.0007 (2-16 n, R 10-12, K 12-14, Ülikooli 16-214, dots Endla Lõhkivi). Käsitlemist leiavad teadusfilosoofia ja -metodoloogia põhiküsimused, -vaidlused ja koolkonnad. Kursus sobib kõigile põhiõppe üliõpilastele, ka magistrantidele ja doktorantidele, kui see kursus on neil varem läbimata.
George Berkeley metafüüsika – fookuses ja kontekstis FLFI.00.050 (4-14 n (üle nädala), E 16-18 ja T 12-14 Lossi 3-223, Roomet Jakapi). Kursusel tutvutakse klassikalise briti idealisti George Berkeley (1685–1753) kaalukamate filosoofiliste kirjutistega. Märksõnad: uusaja filosoofia, metafüüsika, idealism, dualism, materialism, substants, atribuut ja aktsidents, hing ja keha, põhjuslikkus.
Sissejuhatus Immanuel Kanti eetikasse FLFI.01.050 (2-15 n, N 14-16 Lossi 3-223, lektor Eduard Parhomenko). Ülevaade I. Kanti eetika põhiprobleemidest (õnn, hea tahe, kõlbeline tundmus, kõlbeline mõistusseadus, kohustus, hüpoteetiline ja kategooriline imperatiiv, autonoomia, kõlbluse filosoofiline põhjendamine jne).
Martin Heideggeri kogemusest keele teil FLFI.01.012 (3-15 n T 16-18, Lossi 3-223, lektor Tõnu Luik). Ülevaade keele erinevast tähenduslikkusest Martin Heideggeri mõtteteekonnal.
Esteetika FLFI.01.011 (2 AP) ja FLFI.00.023 (4 AP) (2-15 n, T 10-12, Ülikooli 16-214, prof Ülo Matjus). Kursuse esimene pool sisaldab süstemaatilise ülevaate Euroopa traditsioonilisest filosoofilisest esteetikast.
Sissejuhatus moraalifilosoofiasse FLFI.00.049 (2 AP) (1-16 n, T 16-18, Näituse 20-117, lektor Tiiu Hallap). Kursus on mõeldud sissejuhatusena filosoofilisse eetikasse (moraalifilosoofiasse).
Filosoofia põhiprobleemid (Argumentation theory) FLFI.00.033 (2 AP) (1-16 n, K 16-18, eetikakeskuses, Ülikooli 7, Juho Petteri Ritola, kursus on läbi inglise keeles). The course will introduce the student to the basic issues of argumentation theory. It will chart the concepts of argument and argumentation and study their relations to logical, epistemic and dialectic requirements. The course will be in the format of theme seminar where students prepare a seminar paper based on selected texts and defend it in the seminar.
Need ained on õppeinfosüsteemis üliõpilastele registreerimiseks avatud kuni **30. septembrini**.

Keelekeskuses on veel vabu kohti: inglise keele algajad, eelkeskaste; hispaania, ukraina ja korea keelte algajad; oktoobrist algab inglise keele kursus sekretäridele. Info: www.fl.ut.ee/ke.

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts ootab huvilisi oma külalisõhtule 21. sept kl 19. Akadeemiliselt organiseerumata meestudengitele on uksed avatud ajaloolises majas Tõnissoni 1.

Korp! Vironia kutsub akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid oma külalisõhtule 16. sept kl 20, Lai 30. Riietus: ülikond.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab oma külalisõhtule 20. sept kl 19 Riia 13-33.

Korp! Indla ootab külalisõhtule teotahtelisi tudengineide 19. sept kl 19 Tähtvere 4, II korrus.

TULE VILISTLASNAISKOORI!

TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoor võtab vastu uusi lauluhuvilisi 19., 26. ja 28. sept kl 18 peahoone aud 232.
Koori juhatab naiskooride võistulaulmise A-kategooria parim dirigent Vaike Uibopuu.
Lauluaasta kavas on huvitavad esinemised Tartus ja mujal.
Info: Tuuli Ruus, tel 737 5325, tuuli.ruus@ut.ee, Heivi Pullerits, tel 746 1900, heivi.pullerits@katarina.ee.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

23. september 2005

NR. 29 (2229)

www.ut.ee/ajaleht

Ülikool kutsub arengukoosolekule

Varje Sootak

14. oktoobril kell 12 toimub ülikooli arengukoosolek.

Rektor Jaak Aaviksoo sõnul on koosoleku eesmärk analüüsida ülikooli arengukava A2008 edenemist.

Koosolekul tehakse kokkuvõtteid viimase kahe aasta jooksul saavutatust ning kavandatakse edasist tegevust.

«Tahame saada ülevaadet saavutatust ja küllap tulevad arutelus päevavalgele ka meie arengut takistavad kitsaskohad ning probleemid,» märkis rektor Jaak Aaviksoo.

Rektori sõnul on koosolekule oodatud kõik Tartu Ülikooli liikmed, kelle jaoks on ülikooli areng ja edu oluline ning südamelähedane.

«Ootame kõigi teaduskondade inimesi, asutuste ja kolledžite esindajaid, üliõpilasi, nii akadeemilisi kui ka administratiivtöötajaid jt. Loodame, et ülikooli aktiivsema osa kokkusaamine aitab meil üksteist paremini mõista ning ühiselt uusi ja kõrgeid sihte seada,» ütles rektor.

Ülikooli arengukonverents «Ülikooli väljakutsed» toimus 24. ja 25. oktoobril 2003. Ettekande pidasid rektor, peaminister, haridus- ja teadusminister jt.

Töötasid *realia, medicina, socialia* ja *humaniora* valdkondlikud sektsioonid. Konverentsi ettekanded, sõnavõtud ja kokkuvõtted avaldati kogumikuna.

Arengukava 2008 võeti vastu TÜ nõukogu 2003. a detsembrikuu istungil, arendustegevuse strateegia ja 2004/2005. õa arendusülesanded 2004. a juunikuu istungil.

Teadus- ja arendustegevuse valdkondlikud programmid aastateks 2005–2015 kinnitati käesoleva aasta maikuu istungil (vt erilehekülgi UTs nr 19, 13. mai).

Järgmises UTs arengukoosolekust täpsemalt.

185 aastat geoloogia õpetamisest TÜs

30. septembril kell 10.15 algab ajaloo muuseumis konverents «Geoloogia õpetamine Eestis läbi kolme sajandi».

Tänavu möödub 185 aastat geoloogia õpetamise algusest Eestis. 1820. aastal loodi Tartu Ülikoolis (tollases Kaiserliche Universität zu Dorpatis) loodusteaduste-mineraloogia õppetool ja mineraloogia kabinet. Konverentsil analüüsitakse Eesti geoloogiaharidust läbi aegade ja vaetakse selle kaasaegset olukorda ning arengusuundi.

Kell 17 avatakse geoloogia muuseumis näitus «185 aastat geoloogiaharidust Eestis».

Tartu Ülikooli tudeng võitis kolmanda koha

TÜ tudeng Margus Niitsoo võitis 17.–21. septembrini Moskvas toimunud 17. Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursil kolmanda koha tööga «Fibonacci jadade üldistustest».

Töö valmimise ajal oli Margus Niitsoo Tallinna Reaalkooli õpilane. Praegu õpib ta ülikoolis informaatikat.

Niitsoo oli üks 2005. aasta Eesti õpilaste teadustööde riikliku konkursi võitjatest.

UT KÜSIB

Kas tuleval aastal kasutatakse vastuvõtul akadeemilist testi?

Vastab vastuvõtutalituse peaspetsialist Aime Randveer.

TÜ valitsus toetas mõtet kasutada ülikooli vastuvõtul ühe võimaliku uuendusena järgmisel aastal akadeemilist testi.

Akadeemilise testi alused on teoreetiliselt usaldusväärselt põhjendatud. Sotsiaalteaduskonda vastuvõtul on akadeemilist testi, tõsi küll, kombineerituna riigieksamite hinnete ja erialakatsega, edukalt kasutatud juba üheksa aastat.

Õppe- ja üliõpilasosakond sai ülesande koos teaduskondadega töötada välja, kuidas testi tulemusi sisseastumisel kasutatakse.

Kaalutakse, millal ja kus testimine korraldada ja kas testi sooritamine on tasuline või tasuta.

Otsustamist vajab, kas akadeemilise testi alusel värvata sõltuvalt teaduskonnast kõik või osa riigieelarvelistest üliõpilastest või võimaldada parimatel testi sooritajatel vabalt valida meeldiv eriala Tartu Ülikoolis.

Akadeemilised testid on suunatud uute seoste ja lahenduste leidmisele.

Kindlasti ei saa nende abil mõõta õpitud teadmisi eri valdkonnis, otseselt õpimotivatsiooni ja akadeemiliste huvide püsivust.

Akadeemiline test on kõrgkooli vastuvõtul alternatiiv koolihinnetele.

Kõik vaimselt võimekad inimesed ei pruugi saada koolis häid hindeid ja niisugune test loob neile teise, täiendava võimaluse oma intellektuaalse suutlikkuse näitamiseks.

Saksa-Eesti akadeemilise nädala sponsorid Nordrhein-Westfaleni liidumaa Tööandjate Liidu esindajad dr Hansjörg Döpp (keskel) ja dr Jochen Kirchhoff (paremal) eelmise Academica ajal.

ANDRES TENNUS

Algab IX Saksa-Eesti akadeemiline nädal

Aija Sakova

Homme algab Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica. Üheksanda Academica peateema on «Rahvuslik identiteet 21. sajandil?».

Esmaspäeval kell 14.15 avab Academica rektor Jaak Aaviksoo. Tervitustega esinevad haridus- ja teadusministeeriumi (HTM) nõunik Heli Aru, Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eestis Julius Bobinger ja ürituse sponsori Nordrhein-Westfaleni liidumaa Tööandjate Liidu esindaja ning Eesti aukonsul Düsseldorfis dr Jochen Kirchhoff.

Dr Jochen Kirchhoff ja TÜ külalisprofessor dr Claus Sommerhage olid 1995. aastal Saksa-Eesti akadeemilise nädala eestvedajad.

Avalik diskussioon

Aulaloengu teemal «Rahvus ja rahvusriik Euroopas. Ajaloolised kogemused ja tulevikunägemused» peab prof Dieter Langewiesche. Langewiesche (sünd 1943) on Tübingeni Ülikooli filosoofia ja ajaloo teaduskonna uusaja ajaloo osakonna juhataja. Ta on sündinud Austrias ja õppinud Heidelbergis politoloogiat, germanistikat ning ajalugu. Doktorikraadi kaitses ta Würzburgi Ülikoolis.

Kell 16 järgneb aulaloengule avalik diskussioon teemal «Ingliskeelne ülikool Saksamaal ja Eestis».

Diskussiooni juhib rektor prof Jaak Aaviksoo. Selles osalevad Eesti poolelt filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas, arstiteaduskonna dekaan prof Toomas Asser, HTMi nõunik Heli Aru ja teadusprorektor prof Ain Heinaru.

Võõrkeelse õppe arutelu

Saksa poolelt osalevad diskussioonis prof Dieter Langewiesche, prof Klaus Lüder Speyerist, prof Gabriele Rippl Göttingenist ja prof Inga D. Neumann Regensburgist.

Diskussiooni ajendiks on välissuhete osakonna juhataja Virve-Anneli Vihmani sõnul hetkel väga aktuaalne ingliskeelse õppe arendamise küsimus rahvusülikoolis.

Aulaüritus lõpeb Academica VIII konverentsikogumiku esitlusega. Kogumiku tutvustab filosoofia osakonna ja eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.

Esmaspäeval kella 11–17 toimub traditsiooniline Saksa Liitvabariigi saatkonna infopäev. Kell 19 on Academica külalised kutsutud rektori vastuvõtule.

Teisipäeval toimuvad temaatilised loengud teaduskondades ja raamatukogus. Kokku esineb 17 külalist.

Kell 19 algab SA Domus Dorpatensis Saksa ja Eesti tudengite kohtumisõhtu.

Õhtu teemaks on «Sakslasena Eestis ja eestlasena Saksamaal». Juba kolmandat korda toimuvale kohtumisele oodatakse Saksamaal õppinud eestlasi ja Eestis õppivaid sakslasi, et jagada muljeid välisülikoolis õppimisest ning sealsest elust. Domus Dorpatensise assistendi Külvi Noore sõnul püütakse arutleda selle üle, kas Eesti üliõpilane läheb Saksamaale õppima oma maa ja rahvuse esindajana ja vastupidi.

IX ACADEMICA

26. september
- **Pidulik avamine**
- **Aulaloeng**
- **Avalik diskussioon**
- **Kogumiku esitlus**
- **Saksa saatkonna teabepäev**

27. september
- **Loengud teaduskondades**
- **Saksa-Eesti tudengite kohtumisõhtu.**

Täpsem kava lk 4.

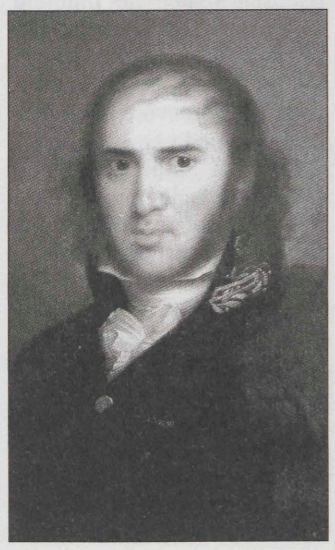

Karl Morgenstern 235

27. septembril kell 11 algab raamatukogu konverentsisaalis raamatukogu esimese direktori prof Karl Morgensterni (1770–1852) 235. sünniaastapäeva ettekandepäev.

Ettekandepäeva avab raamatukogu direktor Martin Hallik.

Kathrin Paasch Erfurti Ülikooli Raamatukogust peab ettekande «Moodne teadusraamatukogu, kantud 18. sajandi vaimust», Inge Kukk ülikooli kunstimuuseumist «Avastada maailma muuseumis – valgustusaja ideaalmuuseum ja selle rajamine Tartus».

Tartu Ülikooli Raamatukogust Karl Morgensterni päevil kõneleb raamatukogu vanemteadur Hain Tankler, Karl Morgensternist ja Tartu Kantianast käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja Mare Rand.

Karl Morgensterni muusikamaailma tutvustab Geiu Rohtla (TÜ Raamatukogu ja Eesti Muusikaakadeemia).

TÄNA LEHES

Lisaleht «Avatud Ülikool»

Välissuhete osakonnast
LK 3

Lävendipõhisest vastuvõtust
LK 2

Tulekul arstiteaduskonna päevad
LK 2

UUDISED

Religioonipedagoogika konverents

Täna algas usuteaduskonnas 27. septembrini toimuv FBI konverents. See on Soome ja Baltimaade ülikoolide koostööfoorum «Finnish-Baltic Initiative in Developing Religious Education».

Konverentsi eesistuja dr Pille Valgu sõnul on konverentsi põhiteema, mis on neutraalsus religiooniõpetuse õpetamisel ja millistest alustest religiooniõpetus tänapäevases pluralistlikus kontekstis lähtuma peaks.

«Ettekannetes käsitletakse ka aineõpetajate ettevalmistamist, kaasaegse infotehnoloogia kasutamist, inimõigustealast haridust ning õpilaste ja üliõpilaste hulgas läbiviidud uurimusi.»

Konverentsil osalevad Helsingi, Turu, Joensuu, Läti ja Peterburi ülikooli teadlased.

Geenifoorum 2005

Täna algab Tartus kahepäevane VI rahvusvaheline geenifoorum «Geneetiline meditsiin – võimaluste paljusus».

Konverents annab ülevaate viimastest arengutest biotehnoloogias, tutvustab uuemaid teadussaavutusi genoomikas ja biomeditsiinis ning kirjeldab nende praktikasse rakendamise võimalusi.

Maailmakuulsad teadlased peavad kokku 16 ettekannet. TÜ teadlastest peab prof Andres Metspalu ettekande «Populatsiooni biopangad ja geneetik» ja dr Tanel Tenson «Valgusünteesi inhibiitorid: mõjumehhanismid ja vastupanuvõime».

ONLINE-KÜSITLUS

Kas doktoriõppekavad võiksid olla ingliskeelsed?

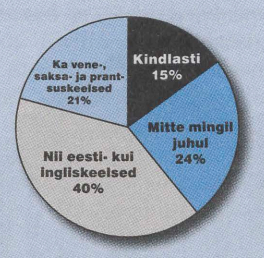

Vastajaid: 293

Uus küsimus:
Kas oled elamistingimustega rahul?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga autasustati bioloogia-geograafiateaduskonna kauaaegset õppejõudu **Lev Vassiljevit** ja emeriitprofessoreid **Ann Marksood**, **Madis Rubelit** ning **Väino Puurat**.

Ülikooli aumärgiga tunnustati ülima täpsuse ja suure pühendumisega tehtud pikaajalise töö eest rahandusosakonna kassapidajat **Vivi Zippi** ja raamatupidajat **Ive Toomi**.

Ülikooli tänukirja pälvis pikaajalise ja kohusetundliku töö eest raamatukogu kodumaise kirjanduse assistent **Valvi Hiir**.

Dorpater Dozentenabend

21. septembril alustas neljandat hooaega Dorpater Dozentenabend (DDA). DDA on TÜs töötavatele välisõppejõududele ja -teadlastele suunatud ürituste sari.

Sari kannab 1930ndatel tegutsenud välisõppejõudude klubi eeskujul nime Dorpater Dozentenabend (DDA).

Hooaja avaüritusel esinesid ühise ettekandega välissuhete osakonna juhataja Virve-Anneli Vihman ja filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas. Nad käsitlesid kakskeelse hariduse ajalugu ja tänast seisu TÜs.

Klubiõhtuid korraldab välissuhete osakond iga kuu kolmandal kolmapäeval.

Tulekul arstiteaduskonna päevad

5.–7. oktoobrini toimuvad järjekordsed arstiteaduskonna päevad.

5. oktoobril kell 9 algab Biomeedikumis üliõpilaste teaduskonverents, 6. oktoobril kell 9 õppejõudude, teadurite, doktorantide ja magistrantide teaduskonverents.

Kell 15.15 peab Helsingi Ülikooli prof Esa Korpi Oswald Schmiedebergi nimelise loengu «GABA A retseptorsüsteem – universaalne vahend aju uuringutes ja ajuhaiguste ravis».

7. oktoobril toimub vana anatoomikumi päev ja kell 15 on aulas aktus.

Tartu Ülikooli vana anatoomikum 200

7. oktoobril kell 10 algab vanas anatoomikumis konverents «Vana anatoomikum 200».

Kavas on ettekanded vanas anatoomikumis õpetatud teadusharudest. Ettekannetega esinevad lektor Ken Kalling, prof Andres Arend, emeriitprof Lembit Allikmets jt.

Kell 12 avatakse näitus «Vana anatoomikumi 200 aastat».

Kell 15 algaval aktusel aulas peab Hillar Palamets akadeemilise loengu «Vana anatoomikum 200 – ühe hoone ajaloost».

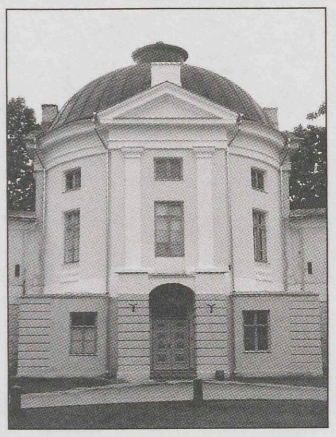

UT KÜSIB

Lävendipõhise vastuvõtu probleemidest

Kas tekkis auditooriumi- jt õppetingimustega uusi probleeme, kui lävendipõhiselt tuli õppima kavandatust rohkem üliõpilasi?

Füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof Peeter Burk: Elasime sarnase olukorra üle juba aasta tagasi ja olime valmis tarvitusele võtma vajalikke abinõusid. Kuna esimesel semestril on põhiliselt loengud, siis olime valmis teatud ainetes gruppide arvu suurendama. 1. kursuse õppetöö jaoks varusime suuremad ruumid.

Filosoofiateaduskonna prodekaan dots Andres Tvauri: Plaanitust oluliselt enam pääses üliõpilasi sisse vaid mõnel erialal. Ilmekamaks näiteks oli hispaania keele ja kirjanduse eriala, kus neljale riigieelarvelisele kohale sai sisse 63 tudengit.

Hispaania keele õpetamiseks on loodud kuus eraldi keelerühma ning võetud tööle lisapersonali.

Näib, et ka uudses olukorras tullakse toime. Positiivne on seegi, et ka riigieelarvevälistele kohtadele asus õppima piisavalt tudengeid.

Filosoofia osakonna koordinaator Ruth Jürjo: Filosoofia erialale oli kavandatud vastu võtta 25–30 tudengit, sissesaanuid oli 109. Seega tuli kogu tunniplaan ümber teha, leida suuremad auditooriumid, seminaride jaoks jagada õppetöö rühmadesse jne.

See tõi aga kindlasti ebamugavusi vanemate kursuste tudengitele, kuna seoses vajadusega leida 1. aasta omadele lisaruumid ja -õppejõud muutus ka teiste tunniplaan.

Õpetame ka valdkonnaainet «Sissejuhatus filosoofia ajalukku», kus samuti tekkis ületäituvus. Jagasime kogu 800-liikmelise seltskonna kahte rühma ning kärpisime loengute arvu, tudengid käivad loengus üle nädala.

Tagamaks esmakursuslaste eduka sisseelamise ülikooli, jagasime nad kolme gruppi. Iga grupp sai endale tuutori ning õppejõust grupijuhendaja. Samuti määrasime neile osakonnas eraldi koordinaatori vastuvõtuajad.

Meie tuutorid ja juhendavad õppejõud on olnud äärmiselt tublid ning tundub, et esmakursuslased saavad igati hästi hakkama.

Inglise filoloogia õppetooli juhataja kt Leili Kostabi: Inglise keele ja kirjanduse erialale tuli lävendipõhiselt õppima kaks korda rohkem üliõpilasi kui tavaliselt. Kui reeglina on olnud vastuvõtt 50–60, siis hetkel on meil 118 üliõpilast. Põhikeele seminarideks avasime lisaks tavapärasele kolmele kaks uut rühma, üliõpilaste arv neis on kriitilisel piiril.

Auditooriumidega on probleeme kogu kursuse loengute puhul, kus peale istekohtade puuduse võib külmal ajal, kui kõiki aknaid ei saa avada, tekkida ka õhupuudus.

Püüame teha oma parima – veel möödunud nädalal vahetasime ruume teiste kursuste või osakondadega. Sellest tekib küll segadusi ja hilinemisi ning ainuke, millele saame loota, on mõistmine nii tudengite kui ka ülikooli juhtkonna poolt.

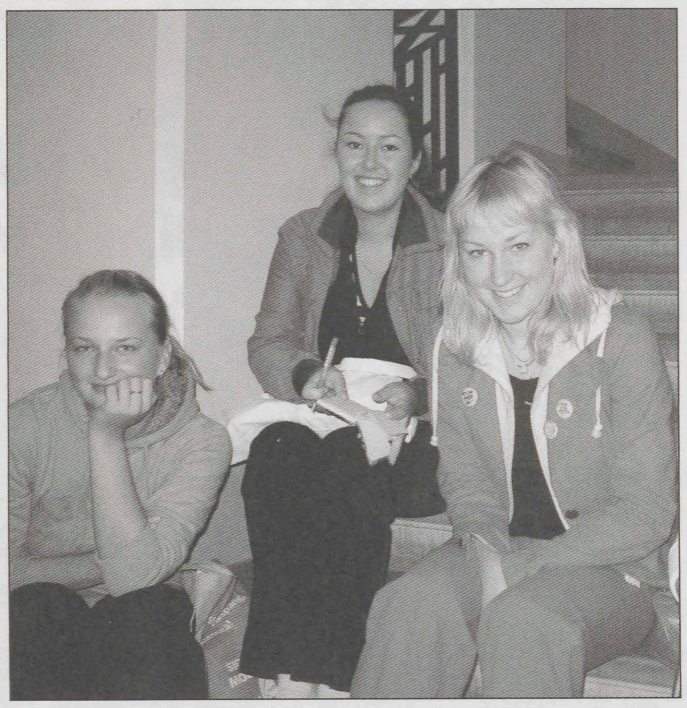

Olgugi et inglise filoloogiasse asus sel aastal õppima oodatust rohkem üliõpilasi, leiavad 1. a tudengid Marii Jürna, Birgit Lahtein ja Talviki Voronin, et õppimistingimustega saab hakkama ja neile meeldib ülikoolis. AIJA SAKOVA

SAMAL TEEMAL: Varje Sootak «Lävend toob paremaid üliõpilasi» UT nr 28, 16. sept.

Matemaatikateaduskonna dekaan prof Mati Kilp: Praktiliselt ülerahvastatust ei olnud, mõnel erialal on meil pigem üliõpilastest puudus. Tulemata jäi umbes 70–80 tudengit, eelmise nädala seisuga on 56 nimekirjast kustutatud.

Majandusteaduskonna eelmine dekaan prof Jüri Sepp: Meil pole seda probleemi olnud. Koolitusvõimsus (200 päevast tudengit) on olnud alakoormatud. Tänavu tabasime lävendiga praktiliselt kümnesse. Hea oleks siiski olnud õppijate tegelikku arvu varem teada. Tänavu selgus see alles õppetöö ajal.

Usuteaduskonna dekaan prof Riho Altnurme: Meil oli sel aastal probleem pigem alatäituvusega. Tänu filosoofiateaduskonna mõne eriala suurele arvule tudengitele oli aga tavapärasest pisut rohkem filosoofiateaduskonnaga ühises alusmoodulis loetavale üldise usundiloo kursusele registreerunuid.

Kui tavaliselt on kursusel 400–500 tudengit, siis seekord registreerus 731. Tulijaid oleks rohkemgi, aga mitmed usundiloo vabaaineks soovijad peavad seekord ainest loobuma. Et Vanemuise ringauditoorium, mis mahutab 500 kuulajat, väikeseks ei jääks, korraldasime esimeses loengus multimeediakeskuse abiga ülekande keemiaringi ja loengut sai jälgida ka reaalajas ülikooli meediaserverist.

Edaspidi meil kahjuks teist suurt auditooriumi loenguajal kasutada ei ole – auditooriumite kasutamine on varakult ette planeeritud. Piirdume ülekandega reaalajas.

Sotsiaalteaduskonna dekanaadi juhataja Merelle Zeiger: Meie riikliku koolitustellimuse kohad täitusid peaaegu täpselt, ei olnud vajadust vastu võtta rohkem tudengeid.

Kas tuli ka õppejõude juurde võtta?

FK, Peeter Burk: Õppejõude pole juurde võtnud. Loengute puhul ei ole suurt vahet, kas on 150 või 200 tudengit.

FL, Ruth Jürjo: Lisanduva õppekoormuse katmiseks kasutame seminaride läbiviimisel tunnitasulisi (doktorante), keda tasustatakse osakonna vahenditest. Kuna ka tasulisi tudengeid tuli 1. aastale üsna palju, loodame, et saame nende õppemaksudest oma kulud kaetud.

MJ, Jüri Sepp: Põhimõtteliselt on vale (liiga madal) lävend konkreetsele teaduskonnale kahjulik. Seda kahelt poolt: tuleb teha rohkem tööd sama raha (eelarve) juures oma tudengitega ja teiselt poolt tuleb osa raha anda teistele (teenindatavatele) teaduskondadele, mis tähendab teaduskonnale jääva raha vähenemist.

Kahjulik võib ülerahvastatus olla ka naaberteaduskondadele. Meid puudutas see mullu, kui osa meie potentsiaalseid riigieelarveväliseid tudengeid asus õppima matemaatikute riigieelarvelistele kohtadele (filoloogide ja filosoofide tänavune ülerahvastatus tõenäoliselt seda mõju ei evinud).

US, Riho Altnurme: Loengukursuse ülerahvastatus ei olnud prognoositust palju suurem. Praktika näitab, et kõik registreerunud ei pruugi loengutele ilmuda – praegu registreeriti kõik esmakursuslased, ka need, kes polnud reaalselt õppetööle ilmunud. Tavapärane on loengute ülerahvastatus esimesel paaril toimumisajal ja ka eksami vastuvõtmine võib töömahukaks kujuneda.

Viimasel juhul mõtleme lisatasustamisele, muidu mitte. Kulusid toob teaduskonnale kaasa ka Internetiülekannete tellimine.

FL, Leili Kostabi: Oli vajadus kutsuda tööle üks täiskohaga uus õppejõud ja kaks tunnitasuga töötavat inimest. Oma õppejõudude koormust ei saa reguleerida, kui nt teatud ainet loeb vaid üks spetsialist, see tähendab, et koormused on lõhki.

Lävendist kehakultuuriteaduskonnas

Priit Eelmäe
füsioteraapia lektor,
füsioteraapia programmijuhi kt

Ando Pehme
raskejõustiku lektor,
kehalise kasvatuse ja spordi programmijuhi kt

Meie õppekaval oli lävendiületajaid kokku üle kahe korra enam planeeritud koolitusvõimsusest ning riigieelarvelise õppekoha lävendi ületajaid 50% võrra enam riiklikust koolitustellimusest.

Füsioteraapia õppekaval on praktilise õppetöö, sh väikestes rühmades toimuva kliinilise praktika osakaal suur. Seetõttu on õppetöö kvaliteedi tagamiseks vajalik üliõpilaste arvu jäämine koolitusvõimsuse (35 inimest) raamesse.

Sel aastal tuli lävendiületajaid õppima enam kui kahe koolitusvõimsuse jagu ja selline eksperiment ei õigusta end. Õpperuumide nappusest tulime osaliselt välja tänu ühe suure auditooriumi leidmisele ülikooli pealt ning sellele, et teaduskonna õppejõud loevad oma aineid mitmes voorus, mis aga suurendab nende töökoormust. Probleeme võib ennustada 2007. a kevadsemestriks, praktika korraldamise ajaks.

Kui ületäituvus kordub ka järgmistel aastatel nii suures mahus, seab see ohtu ettevalmistuse järjepidevuse. Optimaalne on, et igal aastal asub õppima ja ettenähtud ajal lõpetab kindel arv üliõpilasi, keda tööturg suudab vastu võtta.

Meie õppekavale vastuvõetud üliõpilaste arv (46) vastas prognoositule.

Käesoleval aastal võimaldas ülikooli vastuvõtueeskiri astuda kehalise kasvatuse ja spordi õppekavale ka ainult riigieksami tulemustega, kui vastav lävend oli täidetud, ilma sisseastumiseksamit tegematagi.

Kehaliste võimete eksami tulemus muutus oluliseks neile üliõpilaskandidaatidele, kellel oli riigieksamite tulemusel punkte lävendist vähem.

Eelmisel kahel aastal oli kehaliste võimete eksami tulemusele kehtestatud minimaalne tase (50% lävend), mis lubas üldse kandideerida.

Tänavu kehaliste võimete eksamil eraldi lävendit ei olnud ning ei olnud võimalik adekvaatselt hinnata kõigi üliõpilaskandidaatide kehalist võimekust.

See aga on riigieksamite kõrval samuti oluline kehalise kasvatuse ja spordi õppekava edukaks läbimiseks.

Vastuvõtu eeskirjades ilmnenud probleemi lahendamiseks tuleb minu arvates muuta vastuvõtueksamite osakaalu ja võib olla ka lävendit.

Selle probleemiga tegeleme.

Saksa filoloogia 1. kursuse tudengite sõnul on aeg-ajalt probleeme auditooriumide ületäituvusega ja loengus tuleb vahel istuda ka põrandal või trepil. AIJA SAKOVA

Õppima asumist peaks tudeng kinnitama

Varje Sootak

Lävendipõhise vastuvõtuga seoses on tekkinud ka muid probleeme.

Filosoofiateaduskonna dekaani prof Birute Klaasi, filosoofia osakonna koordinaatori Ruth Jürjo jt sõnul tekitas muret see, et tudengid ei pidanud oma õppima asumist kinnitama.

«Me ei teadnud veel eelmiselgi nädalal, kui palju üliõpilasi tegelikult õppima asus. Õppetöö planeerimisel on siiski hädavajalik enne semestri algust teada, kes õppima tulevad. Siit ka segadused ruumidega,» selgitas dekaan Klaas.

Koordinaator Ruth Jürjo sõnul polnud seepärast augustis ega ole siiani teada 1. aasta tudengite täpset hulka ja nimekirja. «See selgub ehk septembri lõpuks. Alguses oodatud 109 sissesaanust, kelle järgi tegime tunniplaanid, ilmus õppetööle pisut üle 70.»

Inglise filoloogia õppetooli juhataja kt Leili Kostabi märkis, et inglise keel on ülikoolis ilmselt sedavõrd populaarne eriala, et loengutesse-seminaridesse saabub välisüliõpilasi kui ka arvukalt teistest teaduskondadest üliõpilasi, kes on oma valikained või kõrvaleriala nende õppekavalt võtnud.

«Praegu on ülekoormus ka selle tõttu. Tegelikult on kõik meie esmakursuslased väga tublid ja kenad noored inimesed ning loodame nendega koostöös kõikide probleemidega hakkama saada,» ütles Kostabi.

Sotsiaalteaduskonna dekanaadi juhataja Merelle Zeiger märkis, et hoolimata sellest, et käesoleval aastal kulges vastuvõtt üldjoontes hästi, ilmneb nurinaid ja küsitavusi lävendipõhise vastuvõtusüsteemi toimimise kohta. «Samas näitas katseaasta, et sotsiaalteaduskond saab lävendipõhise vastuvõtusüsteemiga hakkama.»

Rahvusvahelistumise võimalused

Aija Sakova

Juba üle aasta tegutseb TÜs välissuhete osakond (VSO), mida juhatab Virve-Anneli Vihman. Osakonna koosseisu kuulub hetkel seitse inimest.

Välissuhete osakonna missioon on kavandada ning viia ellu strateegiaid ja meetmeid, et muuta TÜ haridus- ja teaduskeskkonna rahvusvahelisemaks. Välissuhtlusega tegeldakse ka kõikides üksustes ja kõikidel tasanditel.

Peamine välissuhete osakonna ülesanne on osakonna juhataja Virve-Anneli Vihmani sõnul rahvusvahelistumise poliitika väljatöötamine: «See on eriti oluline ka seetõttu, et ülikool räägib kaasa riigi rahvusvahelistumise strateegia kujundamises». Vihman osalebki rektorite nõukogu esindajana selles töögrupis.

Uue töölõiguna tegeleb VSO rahvusvahelise turundusstrateegia väljatöötamisega. Alates juunist töötab osakonnas ka rahvusvahelise turunduse peaspetsialist Svetlana Vogel.

Pildil välissuhete osakonna töötajad (üleval vasakult): Sirje Üprus, Virve-Anneli Vihman, Karoliina Vilimaa, Kristel Pedassaar (all vasakul), Lea Kivi ja Svetlana Vogel. Pildilt puudub Lauri Randveer. AIJA SAKOVA

Rahvusvaheline turundus

Turundus on Vihmani sõnul palju laiem tegevus kui ainult olemasolevate õppekavade reklaamimine. «Turundustegevus peab olema strateegiline ja läbimõeldud. Nii ei saa võõrkeelsete õppekavade arendamisel alati lähtuda ainult sellest, milline õppetool või instituut on huvitatud võõrkeelsete või ühisõppekavade arendamisest. Meie ülesanne on arendada võõrkeelset õpet, sealjuures aga tagada õppekavade kvaliteet ja jätkusuutlikkus. Seetõttu peame lähtuma turuuuringutest ja reaalsest nõudlusest,» selgitas Vihman.

Samas ei tohi tema sõnul aga unustada Eesti ja Tartu eripära. Nii näiteks on oluline pakkuda välistudengitele balti õpingute programmi. Samuti on Vihmani sõnul üks väga perspektiivne eriala semiootika, millel oleks ka väljaspool Eestit turgu.

Semiootika osakonna juhataja prof Peeter Toropi sõnul on huvi väljastpoolt tõepoolest suur. «Näiteks saime kutse Lapi Ülikoolilt minna 2006. a jaanuaris sinna suurema delegatsiooniga (4–5 õppejõudu) ning anda nädala jooksul loengu- ja seminarivormis ettekujutus kogu meie õppekavast. Sellele võiks järgneda vastastikune kursuste vahetus eelkõige õppejõudude vahetuse kaudu,» rääkis Torop. Käsil on teisigi koostööprojekte, kuid Toropi sõnul on ühisõppega seotud ka mitmeid muid küsimusi.

Kindlasti tuleb tema sõnul ühisõppekavade kavandamisel hoolikalt tundma õppida partnerülikooli õpetustaset. Veel märgib Torop õppejõudude palkade väiksust ning lisab, et iga uuendus tähendab töökoormuse suurendamist, kuid samal ajal endise tasuga leppimist.

Ühisõppekavad

Ingliskeelsete õppekavade arendamise kõrval on rahvusvahelistumise juures oluline arendada ühisõppekavasid välismaiste ülikoolidega. Õppe- ja üliõpilasosakonna välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Ülle Tensingu sõnul võib ühisõppekava defineerida kui kõrgkoolide poolt ühiselt väljatöötatud õppetöö korraldust või ka olemasolevate õppekavade sulandamist üheks õppekavaks.

«Euroopa Komisjoni Erasmus Munduse programmist saab toetust taotleda toimivatele õppekavadele. Esimese taotlusvooru tulemused näitasid, et toetuse said need ühisõppekavad, kus ülikoolidevaheline koostöö oli selgelt läbimõeldud ja pikemaajalisem kui taotlusvoorule eelnenud pool aastat,» kommenteeris Tensing.

TÜst sai Tensingu sõnul finantseeringu matemaatika-informaatikateaduskonna krüptograafia õppetooli osalusega koostatud andmeturbe ühisõppekava.

Kõige olulisem on krüptograafia dots Jan Villemson sõnul eduka taotluse kirjutamisel saada kokku tugev konsortsium.

«Ideaalis peaks osapoolte kompetentsus olema selgelt eristuv ning samas üksteist nõnda täiendav, et anda kogu valdkonda kattev konkurentsivõimeline haridus. Meie andmeturbemagistrantuuri ühisõppekavas on TÜ kanda teoreetilised aluskursused nagu kombinatoorika, krüptoloogia jt. Teiste osapoolte juures toimuv õpe katab rohkem andmeturbe erinevaid praktilisi tahke nagu võrguturve, mobiilkommunikatsioon jne,» selgitas Villemson.

Akadeemilised konkursid

Julgustuseks teistele ühisõppekavade loomist planeerijatele ütles Villemson: «Loomulikult on omamoodi julge väita, et Eestis tegutseb mingi ala Põhjamaade üks tugevamaid teooriakoolkondi, kuid üllataval kombel just nõnda see on».

Samuti usub Villemson, et ka paljudes teistes valdkondades on TÜl anda oma unikaalne panus.

Rahvusvahelistumise strateegia järgi peab TÜ võtma strateegilise suuna akadeemiliste ametikohtade rahvusvahelise konkursi korras täitmisele.

Samuti tuleb akadeemiliste ametikohtade täitmisel arvestada välismaist akadeemilist kogemust.

Mitmel erialal on ametikohtade rahvusvaheliselt väljakuulutamine uus. Sotsiaalteaduskond on dekaani prof Jaanus Harro sõnul viimase nelja aasta jooksul kõik professorikohad vakantseks kuulutanud rahvusvahelistes vastava valdkonna andmebaasides. «Praegu käimasoleva valimisprotseduuriga kokku on neid juhtumeid kuus,» lisas Harro.

Rahvusvahelise konkursiga valimised on Harro sõnul andnud kasulikke kogemusi, kuid seni mitte ühtegi uut professorit väljastpoolt Eestit. «Kindlasti on aga rahvusvahelised konkursid meie kandidaatidele hästi mõjunud,» lisas Harro.

Nii Virve-Anneli Vihman kui ka prof Jaanus Harro möönavad, et rahvusvaheliselt ei tuleks välja kuulutada tingimata kõiki ametikohti. Professorid on aga Harro sõnul ülikooli arenemise mootoriks ja neid oleks kasulik leida ka väljastpoolt. «Olen selle poolt, et minna üle individuaalse karjääri mudelile. Aga näen selle kõige suuremat kitsaskohta ohus, et meil ei tule enam eriti palju avalikke professorite valimisi,» rääkis Harro.

RAHVUSVAHELISTUMISE TEGEVUSI

- **TÜst välismaale läinute tagasikutsumine.**
- **Rahvusvaheliste konverentside korraldamise toetuspõhimõtete väljaselgitamine.**
- **Teadusvaldkondade publikatsioonisarjade rahvusvaheliseks muutmise võimaluste selgitamine.**
- **Võõrkeelsete ainekursuste osakaalu suurendamine igas magistriõppekavas 12 AP-ni (2007).**
- **Ühisõppekava õppetöö- ja korraldustegevusi kajastava lepingu väljatöötamine.**
- **ÕISi-põhise ülekandmistaotluste süsteemi väljatöötamine, et arvestada välismaal sooritatud aineid ja arendada TÜ õppeaineid.**
- **TÜ ingliskeelsete tööpakkumiste avaldamine Euroopa teadlaste mobiilsusportaalis.**
- **Kandideerimisnõuetesse välismaise akadeemilise kogemuse arvestamise nõude lisamine.**

Õigusinstituudis esitleti uut kogumikku

Taimi Villemsoo
õigusinstituudi direktori abi

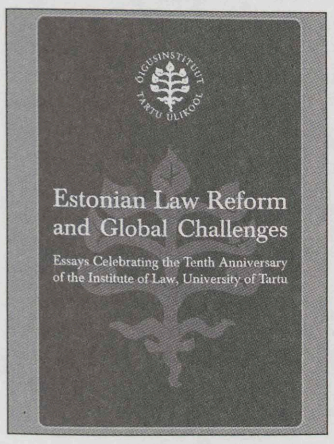

21. septembril esitleti õigusinstituudis uut kogumikku «Estonian Law Reform and Global Challenges: Essays Celebrating the Tenth Anniversary of the Institute of Law, University of Tartu».

Kogumik valmis instituudi õppejõudude ühistööna, sisaldades põhjalikke õigusteaduslikke artikleid professoritelt Heiki Lindperelt, Heiki Pisukeselt, Talis Bachmannilt ja teistelt. Toimetaja on rahvusvahelise õiguse lektor doktorant René Värk.

Teos koostati õigusinstituudi 10. tegevusaasta täitumise puhul 2004. aastal. Artiklid on tagasivaade tehtud tööle.

TÜ õigusinstituut loodi 10 aastat tagasi eraülikoolina alustanud õigusinstituudi baasil. Integreerumine TÜga on parandanud akadeemilise õigushariduse kvaliteeti tänu Tallinna ja Tartu teaduspotentsiaali ühendamisele.

Praegu on päevakorras sisuline integreerumine TÜ õigusteaduskonnaga.

UT KÜSIB

Mida kujutab endast andmeturbe ühisõppekava?

Vastab krüptograafia vanemteadur Peeter Laud.

Õppekava nimi on «NordSecMob – Master's programme in Security and Mobile Computing». Selles osalevad Helsingi Tehnoloogiaülikool (TKK), kes on ka programmi koordinaator, Stockholmi Kuninglik Tehnoloogiainstituut (KTH), Taani Tehnikaülikool (DTU), Norra Teadus- ja Tehnoloogiaülikool (NTNU) ja Tartu Ülikool.

Esimesed üliõpilased võetakse vastu 2006. aasta sügisel. Plaanis on vastu võtta 45–60 üliõpilast aastas. Õppekava koosneb kolmest semestrist õpingutest ja ühest magistritöö kirjutamise semestrist. Kolm õpingusemestrit tuleb veeta kahes ülikoolis. Magistrikraadi saab üliõpilane lõpuks mõlemast ülikoolist.

Koduülikooliks, kus veedetakse esimene semester, võib olla kas TKK, KTH või NTNU. Seega on esimesi programmi raames õppivaid tudengeid reaalselt Tartusse oodata 2007. a sügisel.

Kuidas luua ühisõppekava?

Vastab välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ülle Tensing.

Ühisõppekava eeldab ühiseid eesmärke ja väärtusi ning selgelt määratletud vastutust partnerülikoolide vahel.

Ühiselt peavad välja töötatud olema sisseastumis- ja lõpetamistingimused.

Iga osalev partner vastutab oma ülikoolis läbiviidava õppe- ja teadustöö kvaliteedi eest.

Euroopa Komisjoni Erasmus Munduse (EM) programmi üks eesmärk on muuta Euroopa kõrgharidus magistritaseme ühisõppekavade kaudu maailmas nähtavamaks. EM ühisõppekavadele eraldatakse aastas 15 000 eurot ning stipendiumiraha kolmandate riikide üliõpilastele.

Ühisõppekava läbiviimisel on oluline, et üliõpilased on mobiilsed. Õppetöö peab toimuma vähemalt kahe eri riigi ülikoolis ja õppekava täitmine ühes riigis ei tohi olla alla 30% õppekava kogumahust.

EM programmile saab ühisõppekavade taotlusi esitada kord aastas. 2007/2008. õa üliõpilasi vastuvõtvatele ühisõppekavadele saab toetust taotleda 2006. a mais. Taotluse esitab koordineeriv ülikool.

UUDISED

Näitus mõisaarhitektuurist

29. septembril kell 11 avatakse TÜ ajaloo muuseumi valges saalis näitus «Kaotatud paradiis».

Ajaloo muuseumi projektijuhi Urmet Paloveeri sõnul kirjeldab EPMÜ maastikuarhitektuuri osakonna ja Eesti Maastikuarhitektide Liidu maastikuarhitektide koostatud näitus Tartumaa mõisamaastikku ajas ja ruumis.

«Kõigi tänase Tartumaa piirides asunud 54 rüütlimõisa kohta on välja pandud EPMÜ maastikuarhitektuuri üliõpilaste poolt koostatud värvilised plaanid. Igat mõisat on kirjeldatud ajahetkel 20. ja 21. saj algul.» Plaanide ning fotode abil saab jälgida muutusi, mis on toimunud mõisaansamblites saja aasta jooksul.

Üliõpilase kunstinäitused

Usuteaduskonna üliõpilane Maryo Šljaiteris avas 20. septembril kaks näitust.

Elva huviala- ja kultuurikeskuses Sinilind avati Leonardo da Vincile pühendatud kollaažide näitus «Leonardo».

Kuivatatud palmilehtedest ja dekoratiivsetest maalidest koosnevat näitust «S.K.E. – SiseKujundusElement» saab vaadata T Sisustus E-Kaubamaja palmisaalis.

Näitused jäävad avatuks vähemalt kuuks ajaks.

Raamatupoes tuleb lastehommik

24. septembril kell 11 algab ülikooli raamatupoes lastehommik.

Raamatupoe direktori Lilian Mutso sõnul loetakse Edgar Valteri raamatuid ja rännatakse koos looduse salapärasesse maailma.

Kõik lapsed on oodatud!

Info: tel 744 1102, www.ut.ee/raamatupood.

VII Kekkose sügismatk Käärikul

Homme kell 12 algab Käärikul traditsiooniline Kekkose sügismatk.

MTÜ Klubi Kekkose Rada juhatuse liikme Rassel Illaku sõnul koosneb üritus kepikõnnimatkast ja sügisjooksust. «Jooks toimub sel aastal esmakordselt, et mitmekesistada üritust ning pakkuda võimalust ka aktiivsemaks raja läbimiseks.»

Sügismatk on osa klubi poolt korraldatavast Kekkose kolmiküritusest. Peale sügismatka toimub talvel suusasõit ning suvel suvejooks.

Info: www.kekkoserada.ee.

Botaanikaaeda istutati balsamnulg

21. septembril istutasid botaanikaaed ja Tartu Loodusmaja koos Kivilinna Gümnaasiumi ja Kesklinna Kooli õpilastega puid. See toimus ülemaailmse puude istutamise projekti ENO programmi raames.

Kivilinna Gümnaasiumi juurde istutati üks pärnapuu ja botaanikaaia Minnesota sallu balsamnulg.

Ülemaailmne e-kool ENO (Environment Online) on keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu programm, kus tegeldakse ülemaailmselt loodusharidusprojektidega.

ÕNNITLEME

Emeriitdotsent Lev Vassiljev 85

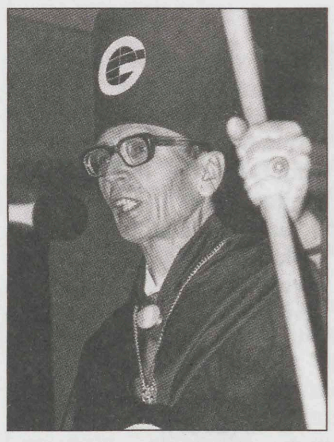

22. septembril tähistab oma juubelit Eesti kartograafia järjepidevuse kandja, paljudele kunagistele üliõpilastele omamoodi *pater geographiae* olnud Lev Vassiljev.

Pärast Haapsalu Ühisgümnaasiumi lõpetamist 1938 astus ta TÜ põllumajandusteaduskonna metsaosakonda, kus juba üliõpilasena töötas ka abijõuna geodeesia alal. Pärast lõpetamist (1943 *cum laude*) siduski ta end geodeesia õpetamisega.

1958 sai ta tehnikateaduste kandidaadi kraadi, aasta hiljem dotsendi kutse. Aastani 1993 oli tema õlgadel kogu geodeetilis-kartograafiliste ainete tsükli õpetamine.

Kuna kartograafia oli nõukogude aastatel kammitsetud rangete salastuspiirangutega, sai just rakenduslik õppepraktika üheks geograafide koolituse nurgakiviks.

Vähem tähtis polnud seejuures Lev Vassiljevi kui pedagoogi isiksus, tema heatahtlikkus ja korrektsus, tehnikateadlasele omane täpne sõnakasutus, pikitud heatahtliku ja tabava huumoriga. Paljude aastate vältel oli ta geograafiaosakonna konkurentsitult populaarseim õppejõud, kes veel üsna kõrgeski eas lõi kaasa tudengite suusamängudel ning andis pidudel peotantsu eeskuju.

Lev Vassiljevi trükis ilmunud tööde loetelu paistab silma mitmekesisuse poolest. Kolleegide laiemas ringis äratasid suuremat tähelepanu ettevõtte atlase koostamise metoodika ja selle praktilise rakendamise kümned näited. 1970. aastate lõpul ilmunud kooliatlaste toimetajatöö tähendas donkihhotlikku võitlust NSVL Kartograafia Peavalitsuse tuuleveskitega.

Fotograafiahuvi leidis väljenduse kaastöödes Saksa DV fotoajakirjadele. 1987 tunnustati Lev Vassiljevit Baeri medaliga.

Juubilar on ka pärast emeriteerumist olnud oodatud külaline geograafia instituudi seminaridel ja dissertatsioonide kaitsmistel, tundnud elavat huvi uue, vormilt arvutipõhise, aga sisult igivana kartograafia vastu.

Õnnitluste ja parimate soovidega kolleegid geograafia instituudist

Emeriitprofessor Ann Marksoo 75

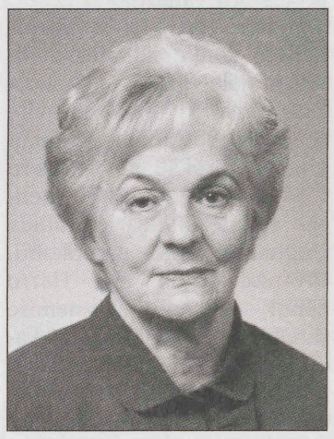

20. septembril tähistas geograafia instituudi emeriitprof Ann Marksoo 75. juubelit. Ann Marksoo panus Eesti geograafia arengusse on olnud väga oluline.

Ta pani aluse süstemaatilistele rände- ja asustusuuringutele Eestis. Kui Nõukogude aja rände- ja asustusuuringutes oli tuntav ideoloogiline vaatenurk, siis ideoloogiseerituse vastukaaluks toetusid Ann Marksoo uuringud sõltumatule süsteemiteooriale. Nii moodustavad Marksoo rände- ja asustusealased uurimused väärtusliku osa nõukogudeaegse Eesti inimgeograafia teaduspärandist.

Ann Marksoo juhendamisel on valminud üle 60 diplomitöö ja loengukursuse. Välipraktika kaudu on Ann Marksoo mõjutanud enamikku tänastest geograafiavilistlastest Eestis, rõhutades teooriaküsimuste olulisust ning uurimisandmestiku hoolika kogumise ja läbitöötamise vajalikkust.

Südamlikud õnnitlused kolleegidelt ja õpilastelt!

ÕNNITLEME

70
Eduard Tamm, erakorraline vanemteadur – 26. september

50
Tiia Tulviste, professor – 23. september
Krista Liiv, sekretär – 27. september

45
Elle Vaimann, assistent – 24. september
Toomas Kink, õpetajate seminari direktori kt – 25. september

40
Tiina Kahre, teadur – 27. september
Ain Riistan, lektor – 28. september

25
Elo-Hanna Seljamaa, referent – 26. september
Ele Vahtmäe, insener – 27. september
Mario Plaas, laborijuhataja – 29. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ACADEMICA LOENGUD JA SEMINARID

TÜ teaduskondades ja raamatukogus 26. ja 27. septembril

Usuteaduskonnas

26. sept kl 9–10.45 ph aud 307 prof Friedrich Schweitzer «Lapse õigus oma usule – kas väljakutse hariduse erapooletusele?» (ingl k).

Õigusteaduskonnas

27. sept kl 10.15–12 Iuridicumi aud 101 prof Reiner Schulze «Tarbijaõigus ja Euroopa lepinguõigus» (sks k, tõlge eesti keelde).

Arstiteaduskonnas

27. sept kl 16 L. Puusepa 8, A. Linkbergi aud prof Dietrich von Engelhardt «Meditsiin humanitaarteadustes – printsiibid ja väärtused» (ingl k).

Filosoofiateaduskonnas

26. sept kl 10–12 Lossi 3 aud 427 prof Gabriele Rippl «Inglise kirjandus ja tema Teine – intermediaalsuse poeetikast» (ingl k);
kl 14.15–15.45 Näituse 2 aud 207 prof Annelore Engel «Kuldvasika kummardamine – saksa kirjaniku R. Strazi Odessa romaan ja sakslased I. Ilfi ja J. Petrovi dialoogias» (vene k).

Bioloogia-geograafiateaduskonnas

27. sept kl 10 Vanemuise 46, H. Bekkeri aud (246) prof Jan Harff «Muutlik rannajoon – kliima ja geoloogiliste protsesside vahelise võitluse tulemus»;
kl 14 samas aud «Setted kui keskkonna muutlikkuse peegeldajad».

Füüsika-keemiateaduskonnas

27. sept kl 14.15 keemiah aud 430 doktorant Miriam Rosenbaum «Mikroobse päikesepatarei rakendamine vesiniku fotobioloogiliseks tootmiseks ja otseseks elektrivoolu genereerimiseks» (ingl k);
kl 14.45 samas prof Fritz Scholz «Liposoomide adhesioon ja jaotumine elavhõbe-elektroodil» (ingl k).

Haridusteaduskonnas

27. sept kl 10–12 Ülikooli 16 aud 102 dr Joachim Domnick «Haridusvõimaluste ebavõrdsus – igavene probleem Saksa hariduses» (ingl k);
kl 14–16 Lossi 3 aud 222 «Hariduse kvaliteedi aspekte – mida tähendab hea kool?» (ingl k).

Kehakultuuriteaduskonnas

27. sept kl 10.15–11.15 Jakobi 5 aud 302 prof Dirk Steinbach «Sport Euroopa Liidus» (ingl k);
kl 14.15–15.15 samas «Ekstreemsport kui trend» (ingl k).

Majandusteaduskonnas

27. sept kl 10.15 Oeconomicumi aud B306 prof Johannes Bröcker «Euroopa integratsioon ja ruumilis-regionaalne areng» (ingl k);
kl 14.15 Oeconomicumi aud B207 prof Klaus Lüder «Finantsjuhtimise ja -vastutuse areng avalikus sektoris» (ingl k).

Matemaatika-informaatikateaduskonnas

27. sept kl 10.15 J. Liivi 2 aud 111 prof Jürgen Ebert «Tarkvara rekonstrueerimine – vana tarkvara käitlus» (ingl k);
kl 14.15 J. Liivi 2 aud 122 «Graafitehnoloogia tarkvaratehnikas» (ingl k);
kl 10.15–11.45 J. Liivi 2 aud 122 prof Peter Junghanns «Ortogonaalsed polünoomid reaalsirgel ja komplekstasandil» (ingl k);
kl 14.15–15.45 J. Liivi 2 aud 404 «Kaasaegne lähenemine operaatorvõrrandite numbrilisele lahendamisele» (ingl k).

Sotsiaalteaduskonnas

27. sept kl 10 Tiigi 78 aud 332 prof Inga D. Neumann «Keskkond ja geenid kujundamas stressiga toimetulekuviise täiskasvanueas» (ingl k);
kl 14 Biomeedikumi aud 1006 «Emaarmastus, äng ja agressiivsus – millistest ajuosadest?» (ingl k);
kl 10.15–12 Tiigi 78 aud 311 prof Karl Clausberg «Aja mikroskoop» (ingl k);
kl 14.15–16 Tiigi 78 aud 126 «Pärand *versus* võim» (ingl k).

Raamatukogus

27. sept kl 11 TÜ Raamatukogu (W. Struve 1) suures konverentsisaalis Kathrin Paasch «Moodne teadusraamatukogu, kantud 18. sajandi vaimust» (sks k, tõlge eesti keelde).

TÜ muuseumides

27. sept kl 10 TÜ nõukogu saalis (ph ruum 204) prof Jochen Brüning «Kollektsioonid ja kogumine» (ingl k);
kl 14 TÜ nõukogu saalis (ph ruum 204) «Theatrum naturae et artis. Humboldti keskuse kontseptsioon» (ingl k).

TULE LAULMA ÜLIKOOLI NAISKOORI!

TÜ Akadeemiline Naiskoor ootab oma ridadesse laulmiskogemusega tüdrukuid. Vastuvõtukatsed toimuvad veel 27. sept kl 17 peahoone aud 232. Ette valmistada üks laul vabal valikul.

Info: Piret Sütt, tel 520 1827.

Sampo Pank toetab noori arst-õppejõude

Ülle Koppel
Tartu Kultuurkapitali juhataja

19. septembril kirjutasid Sampo Panga Lõuna-Eesti regiooni direktor Andrus Soodla ja Tartu Kultuurkapitali juhataja Ülle Koppel alla uue stipendiumi statuudile.

Tartu Kultuurkapitali juurde loodi Sampo Panga stipendiumifond arst-õppejõudude toetuseks.

Sampo Panga Lõuna-Eesti regiooni juhi Andrus Soodla sõnul on stipendium suunatud TÜ Kliinikumis tegutsevatele arst-õppejõududele. «Sampo tahab anda omapoolse panuse, et võimekad inimesed leiaksid lisamotivatsiooni realiseerida oma potentsiaal just Tartus,» ütles Soodla.

Stipendium on suunatud kuni 40-aastastele silmapaistvate õppe-, teadus- ja ravitöö tulemustega arst-õppejõududele.

Ühe stipendiumi suurus on 25 000 krooni ning seda antakse välja kaks korda aastas kolme aasta jooksul. Kokku toetatakse kliinilise õppesuuna jätkamist 150 000 krooniga.

Raha taotlemise eelduseks on kutse mõnele kõrgetasemelisele rahvusvahelisele konverentsile, kus väljavalitud isik saab oma teadustöö tulemusi rahvusvaheliselt tutvustada. Esimest korda ootab Tartu Kultuurkapital taotlusi käesoleva aasta **31. oktoobriks**. Teine taotluse esitamise tähtaeg on 30. märts 2006.

PROFESSORITE KLUBIS

29. septembril kell 18 on TÜ kohviku esimesel korrusel professorite klubi hooaja avaüritus. Mõtteid vahetatakse **Kalevi Wiiki raamatu «Eestlaste juured»** üle. Oma kommentaare on nõustunud jagama professorid Valter Lang ja Ago Künnap.

DOTS LEV VASSILJEV 85 JA EMERIITPROF ANN MARKSOO 75

26. septembril kl 16.15 tähistatakse geograafia instituudis Vanemuise 46–327 dots **Lev Vassiljevi 85** ja emeriitprof **Ann Marksoo 75** juubelit.

Kavas:
Dots Lev Vassiljev – «Maailma atlase avaldamisest»,
prof Ann Marksoo – «Keskusasulad ajas ja ruumis»,
vanemteadur Tiit Tammaru – «Asustus ja ränne Eestis».

Sõnavõtud ja õnnitlused.

TULE VILISTLASNAISKOORI!

TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoor võtab vastu uusi lauluhuvilisi 26. ja 28. sept kl 18 peahoone aud 232.
Koori juhatab naiskooride võistulaulmise A-kategooria parim dirigent Vaike Uibopuu.
Lauluaasta kavas on huvitavad esinemised Tartus ja mujal.

Info: Tuuli Ruus, tel 737 5325, tuuli.ruus@ut.ee, Heivi Pullerits, tel 746 1900, heivi.pullerits@katarina.ee.

KAITSMISED

26. septembril kl 16.15 kaitseb sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonnas Tiigi 78-125 **Kristina Randver** magistritööd «Infoühiskonna digitaalne lõhe: selle põhjused ja mõju sotsiaalsele kaasatusele vanemas eas». Juhendaja Tarmo Strenze, MA. Oponent Andu Rämmer, MA.

28. septembril kl 15 kaitseb majandusteaduskonnas Narva nt 4-B202 **Keith Trumm** oma magistritööd «Dividendipoliitika Eesti ettevõtetes ja seda mõjutavad tegurid». Juhendaja lektor Priit Sander. Oponendid prof Toomas Haldma, maj-knd ja Kaur Andresson, MA, majandusteadus.

KURSUSED

Kunstide osakonna vabaaine kursus **«Ajalooline esituspraktika»** (FLKU 02.021) reedeti kl 12.15 Lai 34, aud 72 pakub võimalust Tartu vanamuusika festivali (toimub alates aastast 1996) valitud kontsertide videosalvestuste kaudu süveneda eelklassikalise muusikaga seonduvatesse küsimustesse.
23. septembril kl 12.15 vaadatakse videosalvestust 29. juunil 2004 Kadrioru lossis toimunud kontserdist, kus vanakreeka instrumentaal- (aulos, flöödid, barbitos jt) ja vokaalmuusikat esitas ansambel Conrad Steinmanni juhtimisel (Šveits).

Üleülekooliline doktoriõppe valikaine **«Bioeetika»** (ARTH.02.063, 2 AP) toimub alates 5. oktoobrist kolmapäeviti kl 16–18 Biomeedikumi ruumis 4054. Info: andres.soosaar@ut.ee.

LOENGUD

23. septembril kl 12.15 toimub avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 sotsiaalministeeriumi kantsleri Maarja Mändmaa avalik loeng kursuse **«Eesti avalik haldus»** raames. Oodatud on kõik huvilised!

28. septembril kl 16.15 Lossi 3-406 ÕESi ettekandekoosoleku päevakorras Jaak Valge **«Rahvastikuarengu seaduspärasused ja demokraatia võimalused»**.

KÜLALISÕHTUD

Korp! Vironia kutsub akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid oma külalisõhtule 27. septembril kl 20, Lai 30. Riietus: ülikond.

Korp! Rotalia kutsub oma külalisõhtule akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid 29. septembril. Õhtu toimub ajaloolises konvendihoones Tähe 3 kl 20. Riietus: ülikond.

SPORT

22.–24. septembrini toimub TÜ Spordihoones Ujula 4 Tartu sügisturniir korvpallis.
23. sept kl 16.30 mängivad Livu Alus Liepaja ja Nevezis Kedainiai, kl 19 TÜ/Rock ja KTP Basket Kotka.
24. sept kl 10 kohtuvad Nevezis Kedainiai ja KTP Basket Kotka ning kl 12 TÜ/Rock ja Livu Alus Liepaja.

KONTSERT

TÜ AULAS

24. sept kl 17 Albertslundi segakoori kontsert (Taani).

Avatud Ülikool

23. SEPTEMBER 2005 UNIVERSITAS TARTUENSISE LISALEHT

Magistriõpe andis teadmisi ja tuge

Urmas Sukles
OÜ Delegatsioon,
AS Heal juhatuse esimees

Kui mul paluti kirjutada oma õpingutest ärijuhtimise magistriõppes, siis ei mõelnud ma kaua, sest positiivset kogemust on meeldiv teistega jagada.

Mõte uuesti kuldses keskeas ülikooli tulla tuli mitmel põhjusel. Olin selleks ajaks olnud üheksa aastat Haapsalu linnapea ning kavatsesin veel jätkata. Õppimine tõotas meeldivat vaheldust rutiinsesse poliitikuellu.

Kui mõne aja pärast selgus, et valijad mind enam ei taha, siis olid õpingud heaks abimeheks ärimaailma suundumisel.

Olin küll tegelenud äriga juba pikka aega, kuid seda linnapeaameti kõrvalt. Taastasime koos sõpradega Haapsalus kuurortravi, kusjuures äritegevuse aluseks oli praktiline katseeksitusmeetod, mitte teoreetiline pagas.

Sobilik õppegraafik

Taasiseseisvunud Eestis oli selline meetod laialt levinud ning paljudele saanud ka saatuslikuks. Meil õnnestus ellu jääda ning rajada praeguseks üle 120 miljoni kroonise aastakäibega tervisekeskuste võrk. Seega oli viimane aeg õppida, kuidas see äri ja ärijuhtimine ikka tegelikult käib. Üks suur ajend oli ka abikaasa ärijuhtimise õpingud EBSis, mis näitasid, et magistriõppest on suur kasu.

Tartu valiku poolt oli väga sobilik õppegraafik – üks nädalalõpp kuus. See ei olnud koormav ning lubas oma aega hästi planeerida. Samuti oli meeldiv tagasi tulla oma arstiõpingute linna.

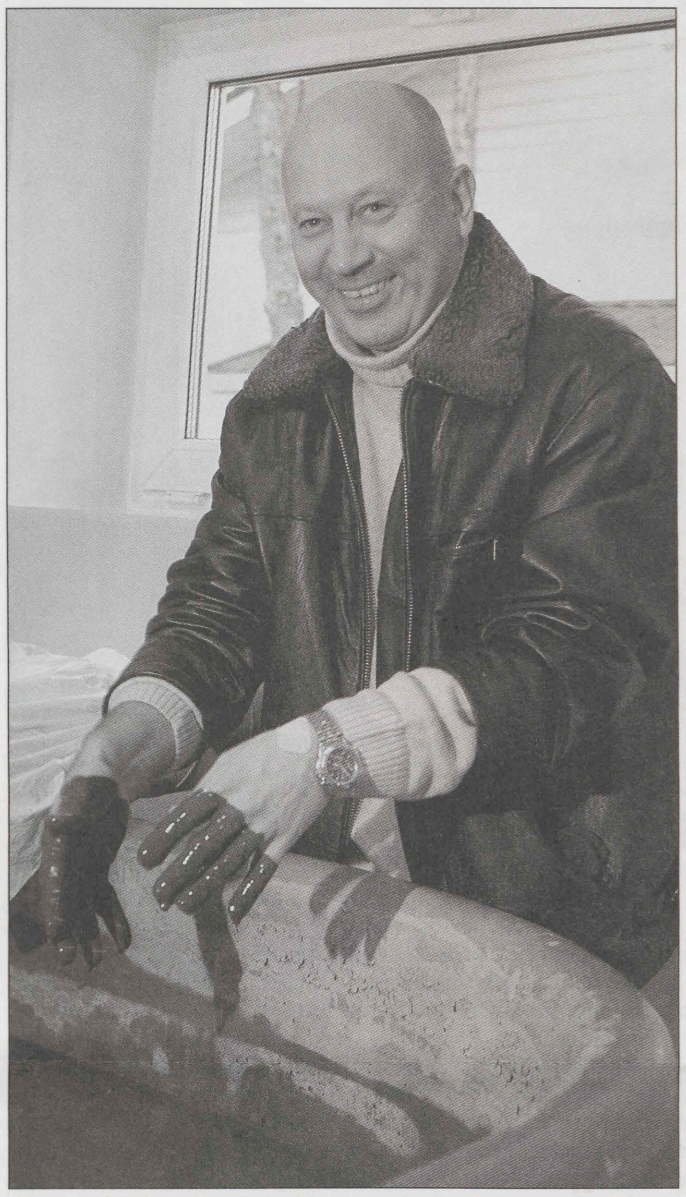

Urmas Sukles alustas äritegevust katseeksitusmeetodil.
PM/SCANPIX

Õppeprotsess iseenesest oli huvitav ja kasulik. Alles hiljuti otsisin välja prof Maaja Vadi konspekti ning kasutasin seda tähtsate läbirääkimiste ettevalmistamisel. Vajalikud olid kõik õppeained, sest kui sa leiad loengust kasvõi ühe hea mõtte, mida ise saad edasi arendada, võib loengu kuulamise lugeda kordaläinuks.

See oli väga meeldiv ja kasulik ajajärk minu elus ning soovitan teistelegi, kui vähegi võimalik, jätkata magistriõppega.

Vajalikud teadmised

Mulle kui turismiga tegelevale ärimehele pakkusid eeskätt suurt huvi turunduse ja personaliga seotud küsimused. Vajalikud ja huvitavad olid ettevõtte finants–majanduslikku seisundit ja tegevust käsitlevad loengud, sest bilansi lugemisoskuse täiustamine tuleb igapäevatöös ainult kasuks.

Tegelen oma ettevõtete strateegiate väljatöötamisega ning palju informatsiooni sain strateegilise juhtimise loengutest. Kokkuvõtlikult öeldes kriitikaks põhjust pole, kuigi olid mõned loengud, mille otstarbekuse üle me kursusekaaslastega kahtlesime. Enamik õppejõude oli igati tasemel ning äri ja ärijuhtimise olemus said mulle küll selgemaks.

Tahaksin esile tõsta oma magistritöö juhendajat dots Anu Reiljani, kes suutis minusuguse suhteliselt laisa inimese juhendada töö eduka kaitsmiseni.

Õppeprotsessi koormus oli igati talutav ning ei seganud põhitööd. Ka kodused ülesanded suutsin ära teha. Esmakordselt tekkisid raskused, kui magistrieksamid juba tehtud ning magistritöö kirjutamise lõpptähtaeg hakkas lähenema. Siis jooksis mul küll juhe kokku ning loobusin töö esitamisest. Ei aidanud siin juhendaja ponnistused ega kursusekaaslaste eeskuju – sein oli lihtsalt ees!

Aasta pärast tulin töö kirjutamise juurde tagasi ning siis õnnestus mul see tõeliselt pingutust nõudev toiming lõpetada.

Meid alustas 70 ning tänaseks on oma magistritöö kaitsnud ainult 21. Nii et tegelikult pole magistrikraadi saamine üldse kerge toiming.

Kasulikud tutvused

Üks väga tähtis aspekt nende õpingute juures on tutvusringkonna oluline laienemine. Sain kursusekaaslaseks paljude Eesti ärielus olulise positsiooniga inimestega ning see sotsiaalne pagas on vaata et tähtsamgi kui teooria. Meil oli väga tore ja lõbus kursus ning õppetöövälisel ajal külastasime aktiivselt Tartu vaatamisväärsusi ning tegime väljasõite Eesti looduskaunitesse kohtadesse. Õppeperiood oleks võinud olla veel pikem, sest oleme jätkanud järgnevatel aastatel iseseisvate õppekogunemistega.

See oli igatahes väga meeldiv ja kasulik ajajärk minu elus ning soovitan teistelegi, kui vähegi võimalik, jätkata magistriõppega.

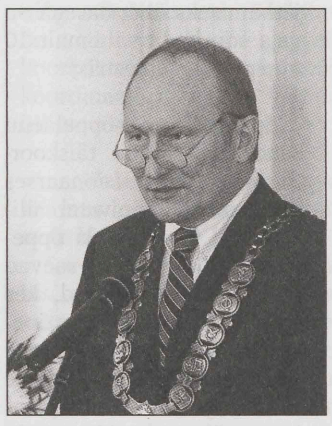

Head avatud ülikooli õppurid!

Lugupeetud avatud ülikooli üliõpilased ja õppejõud ning kogu avatud ülikooli pere!

Kuu aega tagasi alustas ülikool uut õppeaastat ning nüüd saab alguse õppetöö ka Tartu Ülikooli avatud ülikoolis.

Avatud ülikooli vajalikkus on aastatega saanud järjest enam kinnitust. Mul on hea meel, et Tartu Ülikool on suutnud vastu tulla inimestele, kes soovivad end arendada, taas üliõpilaselust osa saada, põhitöö kõrvalt teadmisi täiendada, eriala muuta – käia kaasas tänapäeva ühiskonna nõudmistega. Sel aastal avaldas meil kaugõppe vormis õppimise soovi peaaegu 2000 inimest, neist umbes pooltest on saanud ka Tartu Ülikooli üliõpilased.

Tavapärasest statsionaarsest üliõpilaskonnast on avatud ülikooli üliõpilased kahtlemata erinevad ning rikastavad ülikoolielu. Kui tavaülikooli vastuvõtul rõõmustame eelkõige noore energia ja uudishimu üle, mis ülikooli seinte vahele tuleb, siis teie puhul, head avatud ülikooli õppurid, loodame lisaks sellele ka ise teie kogemustest ja teadmistest õppida.

Ainult niisuguses koostöös, mis ühendab kogemusi ja praktilisi vajadusi akadeemilisste teadmistega, saame kindlad olla, et meie koostöö pakub rahuldust mõlemale poolele ning annab omapoolse panuse Eesti ühiskonna edenemisse.

Ülikool ei ole ju ainult hariduse saamise või hariduse andmise koht, vaid ka õppurite ja õpetajate, üliõpilaste ja õppejõudude ühislooming. Küllap mõne aasta pärast, kui teie õpingud siin lõpevad ja selle kohta vastav tunnistus välja antakse, olete rikkamaks saanud nii teie kui ka ülikool.

Austatud avatud ülikooli õppurid! Loodan, et teie õpinguaeg Tartu Ülikoolis on viljakas ja sisukas, et te leiate siit värskendust oma mõtetele ning uusi ideid.

Soovin teile edu õpinguis ja jõudu oma eesmärkide saavutamiseks!

Jaak Aaviksoo
rektor

Avatud ülikool ja tööandjad on eelkõige partnerid

Toomas Haldma
prof, strateegilise juhtimise programmijuht

TÖÖANDJAD KOOSTÖÖPARTNERINA

- **Praktikute kaasamine õppetöösse**
- **Otsene side tööandjatelt**
- **Praktikutest magistrandid**
- **Tööandjate esindajad programminõukogus**

Teist aastat pakub TÜ majandusteaduskond võimalust omandada kaugõppes magistrikraad strateegilise juhtimise erialal.

Sihtgrupiks on ennekõike ettevõtete ja organisatsioonide kõrgharidusega tippjuhid.

Programmi eesmärk on akadeemilise majandushariduse sidumine ettevõtete praktiliste probleemidega ja nendele teoreetilis-praktilistes aspektides lähtuvalt alternatiivsete lahendussuundade leidmine. Kas ja kuidas arvestada programmi kujundamisel ja teostamisel aga tööandjate soovidega?

Programm praktikutele

Kuna programm on suunatud kogemustega praktikule, siis tuli meil juba programmi koostamisel lähtuda ka tööandja kui praktiku vaatevinklist. Programmi kontseptsioon kujunes enam kui kümne Euroopa juhtiva majanduskõrgkooli analoogsete programmide analüüsi tulemusena. Seejärel testisime programmi Eesti praktikute kogemustel. Saime väga olulist tagasisidet Eesti Tööandjate Keskliidu tolleaegselt juhilt Meelis Virkebault ja mitme ettevõtte juhatuste liikmetelt.

Enamiku ainete õpetamisel kaasame lektoritena ka praktikuid. Nemad esindavad olulisel määral tööandjate nägemust ja seda on väga vajalik teada nii magistrantidel kui ka meie akadeemilise poole esindajatel. On iseenesest mõistetav, et meie aineid kureerivad õppejõud osalevad ka praktikute ja välisõppejõudude poolt läbiviidavates diskussioonides ja seminarides. Ikka vastastikuse kogemuse ja paremate teoreetilis-praktiliste seoste väljatoomise nimel.

Tööandjaid esindavad suurelt jaolt ka osalevad magistrandid ise. Nendelt saame esmase tagasiside majandusteaduskonna avatud ülikoolis juba ammu traditsiooniks kujunenud õppejõudude hindamislehtede alusel. Veelgi mõtteid arendavamad on perioodiliselt toimuvad infotunnid õppijatega, kus peale jooksvate küsimuste arutatakse ka programmi ülesehitust ja korraldust. Need arutelud on pakkunud huvi mõlemale poolele ja oleme vaid tänulikud magistrantidele nende arendavate mõtete ja avatuse eest.

Diskussioon tööandjatega

Kevadel, pärast semestri lõppu sai kokku programminõukogu. Sellesse kuulub tööandjate esindajana tekstiilivabriku Baltex2000 juht Meelis Virkebau. Magistrante esindab nõukogus Peeter Mehisto ja akadeemilist poolt moodulite koordinaatorid prof Maaja Vadi, prof Jüri Sepp ja siinkirjutaja. Mitmetunnises elavas diskussioonis saime tuge tehtule ja mõtteid edasiarenduseks. Kuna programmis osalejate arv on piiratud (alustasime eelmisel sügisel 16 õppuriga) ja programmi läbiviimine teatud mõttes rätsepatööna vaadeldav, kuid samas piiratud ühe nädalavahetusega kuus, siis saame nendes tingimustes head ettepanekud jagada kaheks. Ühed on jooksvalt programmis teostatavad, teised nõuavad programmi kui terviku arendamist. Mõlemad on meile olulised, sest näitavad programmi võimalikke arengusuundi nii operatiivses kui ka strateegilises plaanis. Kus siis veel strateegilise arengu üle mõtiskleda kui mitte strateegilise juhtimise magistriprogrammi raames.

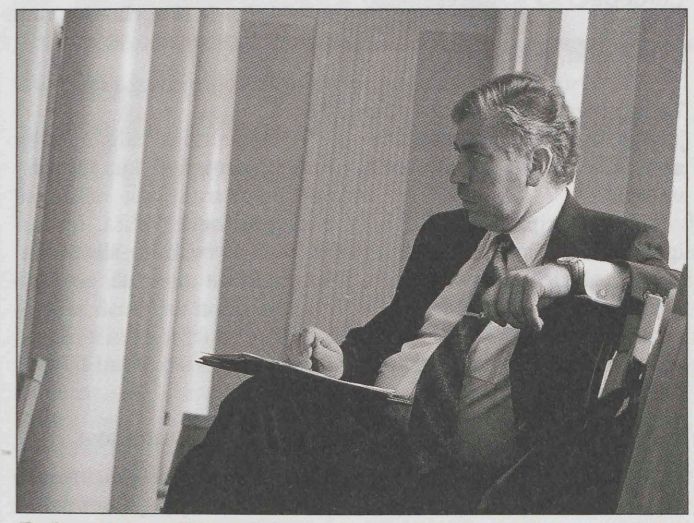

Baltex2000 ASi juhatuse esimees Meelis Virkebau kuulub strateegilise juhtimise programminõukogusse tööandjate esindajana.
ANDRES TENNUS

Seetõttu vaatleme tööandjaid heade partneritena programmi arendamisel ja läbiviimisel. Meiepoolne kasu sellest partnerlusest tuleneb võimalusest mõista programmi kaudu paremini Eesti majanduselus toimuvaid protsesse ja neid mõjutavaid tegureid. Seda teadmist on aga võimalik ära kasutada tulevastel kohtumistel auditooriumites ja teadusideede arendamisel.

UT lisalehe tegid:

Kaia Timpmann, Ülle Kesli, Kaja Karo, Varje Sootak, Marika Kullamaa ja Ergi Prommik

TÜ avatud ülikool

Lossi 24
51003 Tartu
tel: 737 5620
e-post: utop@ut.ee
www.ut.ee/av

KAS SA TEAD, ET...

- ...õppeteenustasu maksmine toimub ülikooli poolt esitatava arve alusel vastavalt üliõpilase ja teaduskonna, osakonna või kolledži vahel sõlmitud õppeteenuse osutamise lepingule. Õpingute jätkamiseks üliõpilasena on vaja sooritada vähemalt 10 ainepunkti semestris;
- ...õppetoetuste ja õppelaenu seaduse järgi on täiskoormusega või statsionaarses õppevormis õppivatel üliõpilastel õigus saada õppelaenu. Peale nende saavad õppelaenu üliõpilased, kes õpivad osakoormusega õpetajakoolituse õppekavadel riikliku koolitustellimuse raames ja töötavad õpetajana vähemalt 18-tunnise nädalakoormusega;
- ...kui õppija maksab oma õpingute eest ise, on tal õigus tagasi saada tulumaks eelmisel aastal makstud õppeteenustasu pealt. Ülikool esitab maksuametile vastavad andmed õppeteenustasu maksmise kohta;
- ...kaugõppes või osakoormusega õppijale võimaldatakse soovi korral õppepuhkust täiskasvanute koolituse seaduse alusel. Puhkust antakse ülikooli teatise alusel õppesessiooni ajaks kokku vähemalt 30 päevaks õppeaasta jooksul. Õppe lõpetamiseks antakse lisaõppepuhkust kõrghariduse omandamise või bakalaureusekraadi kaitsmise puhul 42 kalendripäeva, magistri- ja doktorikraadi kaitsmise puhul 49 kalendripäeva;
- ...õppetoetusi (põhitoetust, lisatoetust) saavad taotleda täiskoormusega või statsionaarses õppevormis (töötavad õpetajad) õppivad üliõpilased, kes õpivad õppekaval, kus on riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohti. Majanduslikku toetust saavad taotleda kõik täiskoormusega või statsionaarses õppevormis õppivad üliõpilased;
- ...avatud ülikoolis õppiv üliõpilane peab valitud ainetele registreeruma kuni kaks nädalat pärast õppetöö algust. Õppeainele registreerumisega võtab üliõpilane endale kohustuse sooritada teadmiste kontroll õppeaine toimumise või sellele järgneval semestril;
- ...kaugõppeüliõpilastel on võimalus õpinguid pikendada kokku ühe nominaalaja ulatuses. Osakoormusega õppe üliõpilastel on võimalus õpinguid pikendada osakoormusega õppes õpitud aja võrra;
- ...ülikool teavitab õppeinfosüsteemi kaudu üliõpilast teda puudutavatest korraldustest (immatrikuleerimine, reimmatrikuleerimine, eksmatrikuleerimine, akadeemiline puhkus). Korraldused ja teated saadetakse üliõpilase ülikooli serveris olevale elektronposti aadressile, millega ülikool loeb teate edastatuks.
- ...arvutivõrgu kasutusõiguse ja kasutajatunnuse probleemidega tuleb pöörduda oma teaduskonna dekanaati või Ülikooli 18A Liivi Urmi poole, tel 737 5458.

Avatud ülikool pakub eri sihtgruppidele paindlikke õppimisvõimalusi

Kaja Karo
avatud ülikooli tasemeõppe peaspetsialist

Avatud ülikooli on oodatud kõik, kes soovivad omandada kõrgharidust või kraadi, jätkata omal ajal pooleli jäänud õpinguid, omandada uut eriala või täiendada oma erialaseid teadmisi ja oskusi.

Avatud ülikool on seadnud eesmärgi pakkuda kõrgel akadeemilisel tasemel paindlikke õppimisvõimalusi eri sihtgruppidele. Ennekõike sobib avatud ülikool just neile inimestele, kes pere, töö või muude kohustuste kõrvalt ei saa iga päev õppetöös osaleda.

TÜ avatud ülikoolis õpib *ca* 4500 üliõpilast *ca* 70 õppekava alusel, mis tähendab, et iga neljas Tartu Ülikooli üliõpilane omandab teadmisi kaugõppe teel.

Avalduste arv ühtlustumas

Avatud ülikooli esitatavate avalduste ja iga aasta immatrikuleeritavate üliõpilaste arv on ühtlustumas. Käesoleval vastuvõtuperioodil laekus kokku 1965 sooviavaldust, neist 1117 avaldust esitati bakalaureuseõppesse, 462 magistriõppesse, 358 rakenduskõrgharidusõppesse ning 28 õpetajakoolituse kutseaastale õppima pääsemiseks.

Populaarseimaks erialaks bakalaureuseõppes osutus TÜ õigusinstituudi õigusteaduse eriala ning rakenduskõrgharidusõppes Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse eriala.

Magistriõppes toodi enim avaldusi majandusteaduskonna ettevõtluse ja tehnoloogia juhtimise erialadele.

Töötavatele õpetajatele suunatud riikliku koolitustellimusega erialade seas oli suurim konkurss 5,1 avaldusega ühele õppekohale koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal.

Igal õppeaastal immatrikuleeritakse avatud ülikooli eri õppeastmetele tuhatkond uut üliõpilast. Igal aastal lõpetab oma õpingud üle 400 inimese.

Avatud ülikooli õpingute sisu, nõuded ja kvaliteet ei erine TÜ traditsioonilisest õppest, sest õppetöö viivad läbi teaduskonnad ja kolledžid. Teaduskondades töötavad koordinaatorid, kelle ülesanne on õppetöö igapäevane korraldamine ning üliõpilaste nõustamine.

Sessiooniti õppetöö

Reeglina on avatud ülikooli õppetempo aeglasem kui päevases õppes. 40 AP asemel sooritatakse 25–30 AP aastas. Nii kulub nt kolmeaastase bakalaureuseõppekava läbimiseks neli aastat.

Auditoorne õppetöö korraldatakse sessiooniti. Õppesessioonid toimuvad enamasti kord kuus 2–3-päevastena (harvem 6–7-päevastena) ning sisaldavad loenguid, praktikume ja seminare, konsultatsioone juhendajaga jm. Keskmine auditoorsete loengutundide maht 1 AP kohta on 6–8. Iga semestri õppetöö sessioonid tehakse üliõpilastele teatavaks hiljemalt kaks kuud enne semestri arvestuslikku lõppu. Tunniplaanist teavitatakse üliõpilasi hiljemalt kaks nädalat enne sessiooni algust.

Avatud ülikoolis õppides on väga suur rõhk iseseisval tööl õppematerjalidega, samuti vähendavad auditoorse töö koormust mitmesugused veebipõhised kursused. Kvaliteetsete õppematerjalide ja iseseisva töö juhendite väljaandmine ning arendamine on avatud ülikooli järgmiste aastate peamisi arengusuundi.

Reeglina tekitab avatud ülikooli üliõpilastele probleeme ka vaba- ja valikainete vähesus. Aineid lisatakse küll tunniplaani, kuid reaalne valikuvõimalus puudub.

Ainus lahendus võiks olla teaduskondadevahelise koostöö tugevdamine ning ka keskselt pakutavate kursuste kohta informatsiooni levitamine.

Sotsiaalne toetussüsteem

Kuni 2003/2004. õppeaastani olid TÜ avatud ülikooli üliõpilased kaugõppe üliõpilased. Neile ei laienenud üliõpilaste sotsiaalne toetussüsteem, samuti ei saanud nad stipendiumi ega õppelaenu. Alates 2003. aastast on eelpoolmainitud õigused laienenud ka täiskoormuses õppivatele avatud ülikooli üliõpilastele.

Avatud ülikool püüab ka edaspidi pakkuda maksimaalse efektiivsusega võimalikult paindlikku haridust ning olla seeläbi lüliks, mis avardab eri sihtgruppide kõrghariduse või kraadi omandamise võimalusi.

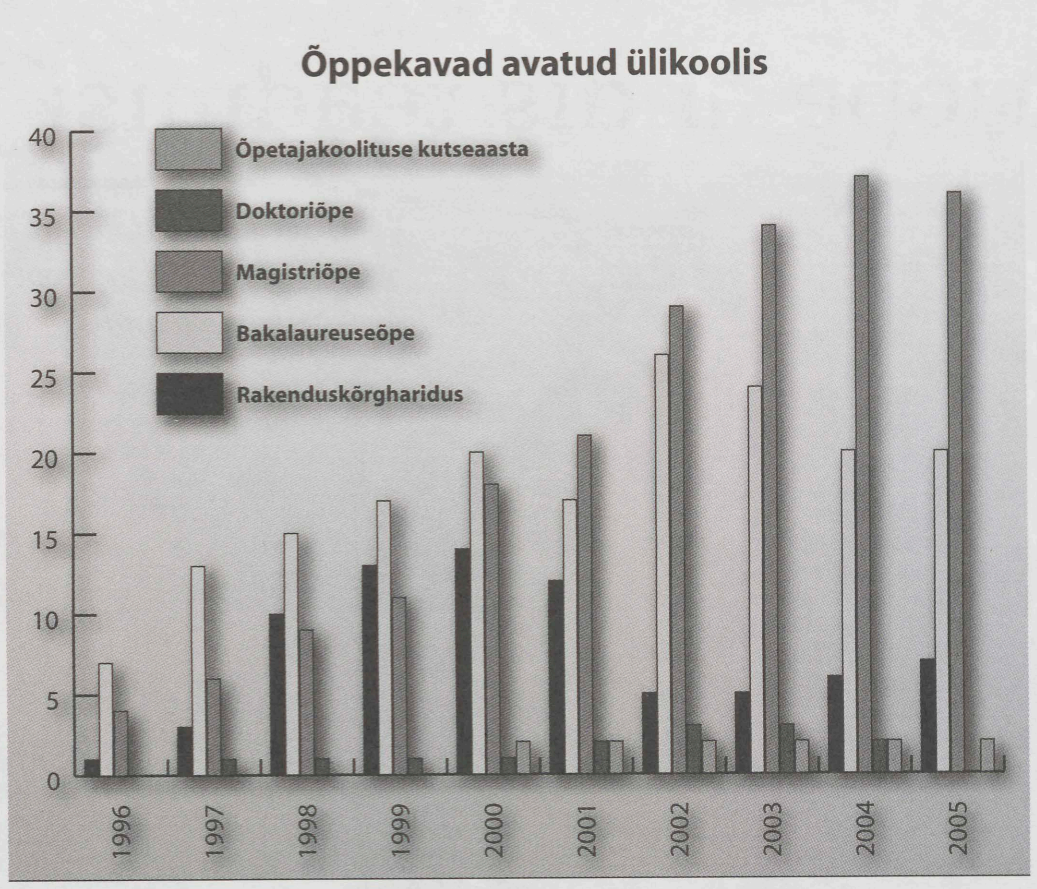

Kahepoolne koostöö tudengi ja juhendaja vahel viib paremini sihile

Katrin Olenko
Euroopa kolledži direktori kt, asedirektor

MAGISTRITÖÖ ETTEVALMISTAMINE

- **Järjekindel teemaga tegelemine õpingute vältel**
- **Laiendatud kava**
- **Praktika ja teooria sidumine**

Tänapäeva kiire elutempo juures on aeg napp ressurss – seetõttu tuleb sageli teha valikuid.

Kahjuks kipuvad õpingud igapäevaste tööde nimekirjas vajuma tihti tagaplaanile, eriti kui otsest sundi ähvardava seminaritöö või eksamina ees ei oota. Seetõttu saab kraadi omandamisel sagedaseks komistuskiviks just enim iseseisvat tööd nõudev pingutus – lõputöö ettevalmistus ning kaitsmine. Reeglina täiskohaga töötav avatud ülikooli tudeng on selles osas eriti haavatav – kiiret lahendust vajavad probleemid töökohal röövivad aja, mida oleks vaja mahuka teadusliku uurimistöö kirjutamiseks.

Omavaheline koostöö

Seetõttu on just avatud ülikoolis väga oluline juhendajate ning õppurite koostöö ja programmi administratiivpersonali toetus. Euroopa kolledžil on pikaajaline kogemus magistritöö ettevalmistusprotsessi õppijasõbralikuks muutmisel. Oleme tõdenud, et edu tagab ennekõike järjekindel tegelemine huvipakkuva probleemiga kogu õpingute vältel.

Töö teemaga algab juba õppima asumisel, kus tulevastelt magistrantidelt nõutakse nägemust selle kohta, millesse nad sooviksid süveneda. Loomulikult muutub see esialgne visioon vastavalt sellele, kuidas õppuri teadmistepagas ja oskused programmi läbides kasvavad.

Laiendatud kava

Hea abivahend uurimistöö planeerimisel on laiendatud kava nõue, kus tuleb esitada nii tulevase töö eesmärk, olulised hüpoteesid, uurimisülesanded kui ka töö esialgne struktuur.

Kuigi väheste laiendatud kavade puhul jõuab esialgu planeeritud töö ülesehitus ka magistritöö lõppversiooni, on see siiski hea abimees nii oma mõtete kui ka läbitöötatud kirjanduse struktureerimiseks.

Paljudel töötavatel õppuritel on väga raske väljuda praktilise eksperdi rollist ning käsitleda huvipakkuvaid küsimusi akadeemilisest vaatenurgast. Ikka ja jälle tuleb juhendajatel vastata küsimustele, miks üks või teine ministeeriumites või ametites valminud raport ei sobi magistritööks. Samal ajal on avatud ülikooli tudengil üldiselt väga tugev empiiriline baas, mille abil on võimalik tihti teha ainulaadseid juhtumianalüüse ning pääseda ligi infole, mida akadeemilistel ringkondadel tihti ei ole.

Oleme kuulnud ka palju nurinat juhendajate kohta – ei ole neil aega tudengitega suhtlemiseks ega tööversioonide lugemiseks. Eks piinab ka juhendajaid ajapuudus, kuid tihti on süü kahepoolne. Sageli loodetakse, et juhendaja otsiks välja sobilikke materjale, parandaks kirjavigu, ehitaks üles töö struktuuri või kommenteeriks uurimistööd, mis saabus tema meilipostkasti kaks päeva enne magistritöö esitamise tähtaega.

Juhendaja esmane ülesanne on suunata ja juhtida õppurit läbi teadmisterägastiku. Uurimistöö tuleb ikkagi endal ära teha. Arvan, et ei eksi, kui ütlen, et oma uurimisprobleemile järjekindlalt vastuseid otsiv särasilmne õppur, kes on iseseisev, töökas ja avatud uutele ideedele, ei jäta küll ühtki juhendajat külmaks.

AV väärtustab kvaliteetseid õppematerjale

Kaja Karo
avatud ülikooli tasemeõppe peaspetsialist

Õppetöö kvaliteedi parandamiseks algatas avatud ülikool (AV) möödunud aasta lõpus õppematerjalide sarja.

Avatud ülikooli üliõpilaste seas läbi viidud uuringute põhjal ilmnes suurim rahulolematus just korrektsete õppematerjalide puudumise pärast. Tasemekoolituse hindamisel selgus, et teaduskonnad ja kolledžid annaksid hea meelega välja õpikuid, kuid napib finantse. Need asjaolud saidki õppematerjalide sarja alustamise peamiseks ajendiks.

Sarja eesmärk on välja anda kvaliteetset, eelretsenseeritud ja korrektselt toimetatud eestikeelset õppematerjali. Silmas peetakse ka ülikooli arengukava, kus on märgitud, et aastaks 2008 tuleks katta vähemalt 30% bakalaureuseastme õppekavas loetavatest kohustuslikest ainetest eesti keeles ilmunud õppematerjalidega.

Avatud ülikool loodab, et ideaalis ilmub õppeaasta jooksul neli uut raamatut. Seni on ilmunud kolm õppematerjali: majandusteaduskonna õppevahend «EXCEL ettevõtte majanduslike seoste analüüsil ja lahendamisel» Anu Reiljanilt, Merike Kaseorult ja Oliver Lukasonilt, «Sissejuhatus rahvusvahelisse õigusse» õigusinstituudi lektorilt René Värkilt ning prof Kalevi Kulli toimetatud John Deely «Semiootika alused».

Kuigi sarja väljaanded on mõeldud õppetööks eelkõige avatud ülikoolis, eriti iseseisva töö toetuseks, sobiksid need kasutamiseks ka päevases õppes ja täienduskoolituses. Eelisjärjekorras antakse välja valdkonnaainete õpetamise materjale, sest vajadus nende järele on kõige suurem.

Õppematerjalide kohta saab infot avatud ülikooli talitusest, kirjastusest ja kodulehelt: www.ut.ee/av.

Programmipõhine õppekorraldus rakendub esmalt avatud ülikoolis

Tiia Ristolainen
programmipõhise õppekorralduse töörühma juht

Alanud õppeaasta 1. septembrist rakendub avatud ülikoolis programmipõhine õppekorraldus.

Olulisemaks muudatuseks võib pidada õppe-eesmärkide ümberkorraldamist, mis tähendab, et ülikool pöörab õpetades põhitähelepanu eeskätt ühiskonna, tööandja ja õppija vajadustele. Eesmärk on muuta ülikool avatumaks, kaasates õppetöö arendusse osapooltena õppureid, ülikooli, tööandjaid, ametiliite ning tagada seeläbi jätkuv ja sihipärane õppekavade arendus vastavalt vajadusele.

Terviklik haridusteenus

Seni oldi harjutud, et õpingute alusdokument on õppekava, mis aga kajastab ainult hariduse akadeemilist sisu. Seoses programmipõhise õppekorraldusega muutub oluliseks õppeainete omavaheline sidusus, õppekava terviklikkus ning eesmärkidele orienteeritus. Programmipõhise õppekorraldusega taotletakse, et õppekava poleks kitsalt institutsioonikeskne õpingute alusdokument, vaid moodustaks osapoolte (õppurid, tööandjad ja ülikool) vajadusi arvestava tegevuste kompleksi.

Programm hõlmab seega terviklikku haridusteenust, mille raames toimub õppekava arendus, õppetöö sisuline korraldus, turundustegevus ning tugiteenuste pakkumine. See haarab ideaalis endasse kõike: ülikooli sisseastumist, õppimist, elamistingimusi, eksamite sooritamist ja tööde kaitsmist, diplomi saamist ning lõpuks ka töökohale asumist.

Programmipõhise õppekorralduse rakendamisel on võtmeisikuteks programmijuhid. Programmijuhiks on reeglina magistri- või doktorikraadiga akadeemiline töötaja, oma eriala tunnustatud spetsialist, kes on üles näidanud väga häid turundus-, organiseerimis- ja finantsjuhtimisvõimeid ning tunneb õppekava. Ta on inimene, kelle kaudu toimib vastava õppekava alusel toimuv õppetegevus, kes suunab ja korraldab seda ning vastutab nii üliõpilaste kui ka õppejõudude ees.

Programmijuhi peamised ülesanded on programmi kui terviku juhtimine, sisulise kvaliteedi tagamine, turundustegevuse korraldamine, programmi arendamine, vajaduse korral finantsjuhtimine ning kõikide osapoolte nõustamine sisulistes küsimustes.

Programminõukogud

Loomulikult ei pea programmijuht kogu tööd üksi tegema, vaid pigem on tema ülesanne tagada õppetöö korraldusliku poole laabumine, et õpetatav vastaks osapoolte huvidele, et õppekava areneks ning üliõpilastel oleks tagatud õppimiseks vajalikud tingimused.

Programmipõhisele õppekorraldusele üleminek eeldab ka programminõukogude moodustamist. Programminõukokku kuuluvad nii ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste kui ka tööandjate esindajad ning sellega tagatakse programmi sotsiaalne tundlikkus.

Programminõukogu on nõuandev kogu, kes nõustab programmijuhti sellistes strateegilistes küsimustes, nagu programmi juhtimine, õppekava arendustegevus, õpieesmärkide kindlaksmääramine, õppetöö kvaliteedi tagamine jne. Programminõukogu analüüsib õppekava sisu ja õppekorraldust süstemaatiliselt ning teeb programmijuhile ettepanekuid selle muutmiseks.

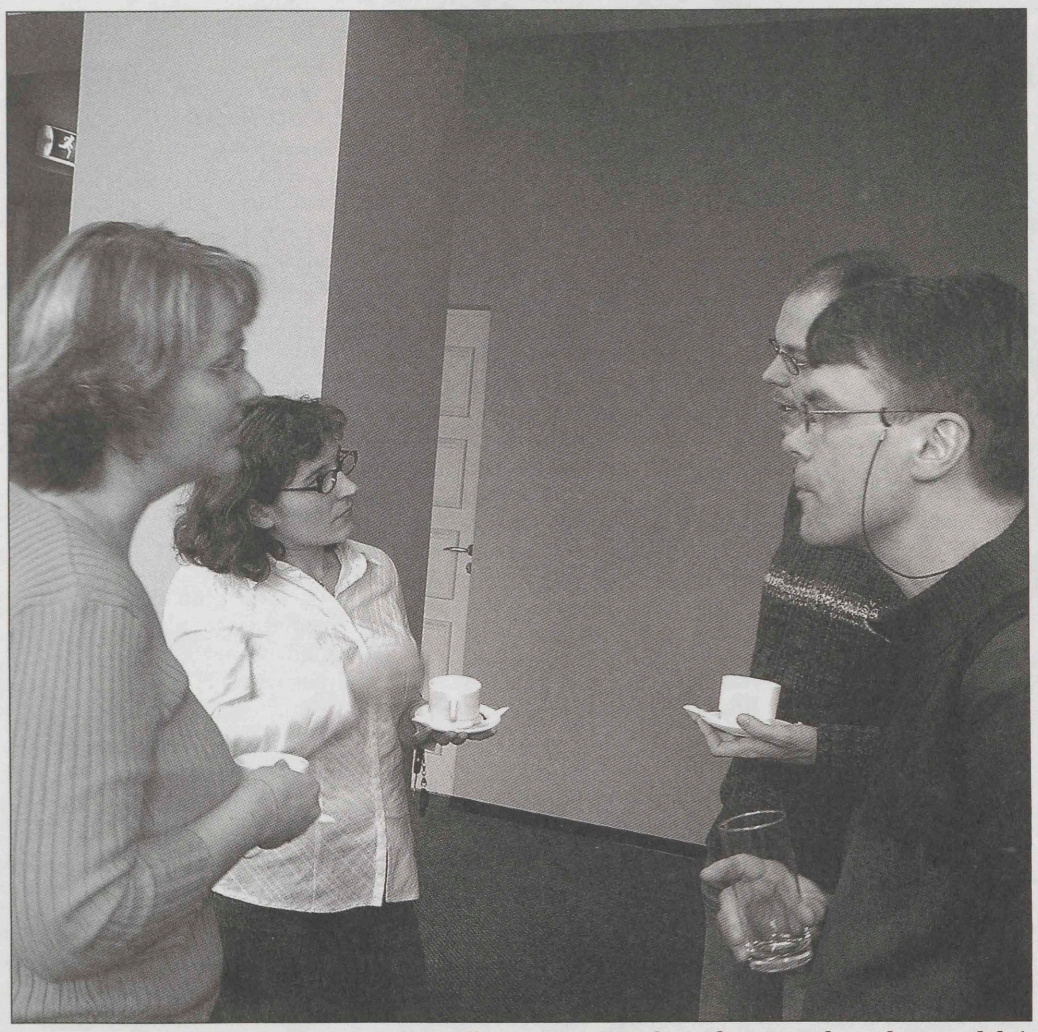

Pühajärvel toimunud programmijuhtide koolitusel jätkus elav arutelu vaheaegadelgi.
ÜLLE KESLI

PROGRAMMIJUHI TÖÖÜLESANDED

- **Programmi kui terviku juhtimine**
- **Sisulise kvaliteedi tagamine**
- **Turundustegevuse korraldamine**
- **Programmi arendamine**
- **Vajaduse korral finantsjuhtimine**
- **Osapoolte nõustamine**

Koolitused

1. septembriks oli Tartu Ülikoolis ametisse määratud 38 programmijuhti peaaegu kõigis teaduskondades ja kolledžites.

Programmipõhise õppekorralduse efektiivsemaks käivitamiseks on organiseeritud programmijuhtidele koolitusi. On tutvustatud programmipõhise õppekorralduse põhialuseid ja eesmärke ning on käsitletud õppetöö kvaliteeti, õppekava arendust, programmi finantsjuhtimist, turundust ja kommunikatsiooni teemasid.

Diskussioon programmipõhise õppekorralduse arenguvõimaluste ja kitsaskohtade üle jätkub ülikoolis kindlasti ka alanud õppeaastal.

Seda lootuses, et ühiste ideede ja pühendumise toel muutub ülikooli poolt pakutav haridus paremini omandatavaks ning üliõpilase ja tööandja ootustele vastavamaks, ühiskonnalähedasemaks.

Millised on vabaainepunktide kogumise võimalused?

Vabaainete valimisel on oluline jälgida valitud õppeaine sobivust õppekavasse, eeldusaineid, õppetöö korraldust ja läbimise nõudeid ning toimumisaega. Soovitav on valitavad ained eelnevalt kooskõlastada oma õppetöö koordinaatoriga, et vältida hilisemaid probleeme.

- **Vabaained õppekava raames pakutavate valikainete hulgast.**

See on kõige lihtsam võimalus vabaainete kogumiseks, kuna probleeme ei teki ainete sobivusega õppekavasse, õppetöö korralduse, ainete ülekandmise ega õppetöö eest tasumisega.

- **Huvipakkuv ainekursus teistest õppekavadest.**

Valikuvõimalus on väga lai, kuna peale Tartu Ülikooli teaduskondade ja kolledžite poolt pakutava võib sobiva kursuse valida ka teiste kõrgkoolide õppekavadest. Täpsemat infot Tartu Ülikooli õppeaine kohta saab vastavat õppekava koordineerivast teaduskonnast või kolledžist.

Ainele on võimalik registreeruda vabade õppekohtade olemasolul õppeinfosüsteemi (ÕIS) kaudu. Valides sobiva kursuse mõne teise kõrgkooli õppekavast, tuleb ennast vormistada külalisüliõpilaseks. Vastavalt kõrgkoolidevahelistele lepingutele õppetöö eest eraldi maksma ei pea.

- **Täienduskoolituskursus.**

Täienduskoolitusel osalemise kasuks otsustades tuleb arvestada, et kursused on reeglina tasulised, kuid erialase täienduskoolituse eest on enamasti valmis maksma ka tööandja.

Arvestada tuleb, et ka täienduskoolitusel osaleja peab ainepunktide saamiseks reeglina esitama kirjaliku töö. Ainete ülekandmise aluseks on täienduskoolituse läbimist tõendav dokument, kus peab kindlasti olema välja toodud koolituse maht tundides või ainepunktides ja soovitatavalt läbitud teemad.

Info: www.ut.ee/taienduskoolitus.

- **Suveülikool.**

Suveülikooli kursused on samuti tasulised, kuna tegemist on suvel toimuvate täienduskoolituskursustega. Suveülikooli kursused toimuvad enamasti augustis, kuid ainepunktide saamine võib lükkuda hilisemaks, sest reeglina tuleb etteantud tähtajaks esitada iseseisvalt koostatud kirjalik töö.

Info: www.ut.ee/suveylikool.

- **E-kursus.**

E-kursuse puhul on oluline jälgida, kas tegemist on täielikult või osaliselt veebipõhise kursusega ning kas antud kursus on tasemekoolituse aine või täienduskoolituskursus. Viimase puhul tuleb kursuse eest eraldi tasuda.

Info: www.e-uni.ee.

- **Varasemad õpingud.**

Tartu Ülikoolis kehtiva korra alusel on õppekava täitmisel võimalik arvestada ka varasemaid õpinguid ja töökogemust.

Täpsemat informatsiooni varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) võimaluste kohta saab Internetist www.ut.ee/oo/oppe/vota.

Lähiaastate väljakutsed õppekavade ja kvaliteedi arenduses

Aune Valk
õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja

Ehkki Bologna protsess seostub akadeemilistes ringkondades enamasti 3+2 õppesüsteemiga, on selle samavõrra olulised elemendid ka kõrghariduse kvaliteet, pädevuspõhiste ja moodulitest koosnevate õppekavade arendus ning õpirände soodustamine.

Eestis on 10 aastat kõrghariduse kvaliteedi hindamise peamiseks vahendiks olnud õppekavade akrediteerimine. Viimastel aastatel on räägitud vajadusest muuta süsteem paindlikumaks ja rahaliselt efektiivsemaks.

Akrediteerida võiks valdkondi ja allüksusi, mis omakorda peaksid tegelema kvaliteedi tagamisega ise.

Õppejõu hindamine

Süsteemi eelduseks on kvaliteedi pideva sisehindamise süsteemi olemasolu. Sisehindamise aluseks omakorda on eri viisidel õppetöö kohta saadav tagasiside, selle hindamine ning järelduste tegemine. Üks oluline tagasiside saamise vahend on õpetamise ja ainekursuste hindamine, mida ülikool on süstemaatiliselt korraldanud viis aastat. Sel aastal on küsitluse läbiviimisel mitu muudatust, eesmärk on saada ülevaatlikumat infot ja kasutada seda tõhusamalt.

Tervikliku sisehindamise süsteemi loomine on algava õppeaasta ülesanne. Üks samme selle poole on ka Tartu Ülikooli kvaliteedikäsiraamat, mis valmis eelmisel aastal ja on kättesaadav õppeosakonna kodulehel.

Minu ÕIS

Pädevuspõhiste õppekavade loomine on väga suur ettevõtmine, mille poole on plaanis liikuda samm-sammult. Kevadel väljapakutud ja kuni käesoleva aasta lõpuni arutelu all olev elukestva õppe Euroopa kvalifikatsioonide raamistik, mille baasil ja millega võrdluses peaks lähiaastail loodama ka Eesti hariduse kvalifikatsioonide raamistik, on samm probleemi lahendamisele ülalt alla.

Teisest küljest on sel sügisel kavas eesmärgistada ja paremini pealkirjastada Tartu Ülikooli õppekavade moodulid ning luua õppeinfosüsteemis üliõpilastele nende valimise süsteem ehk nn minu ÕIS. Et õppekava täitmine oleks planeeritud ja valikud paremini läbi mõeldud, muutub moodulite valimine kevadest ka kõigile kohustuslikuks. See on samm alt üles.

Nii õppekava arenduse kui ka õppetöö kvaliteedi parendamisega tegeleb käesoleva aasta augusti alguses alanud Euroopa Sotsiaalfondi projekt «Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime suurendamine õppetegevuse kvaliteedi arenduse kaudu». Kaasates kõiki avalik-õiguslikke ülikoole ja arvukalt teisi partnereid, tegeleb see kolme aasta jooksul Eesti kõrghariduse mitme mureküsimusega.

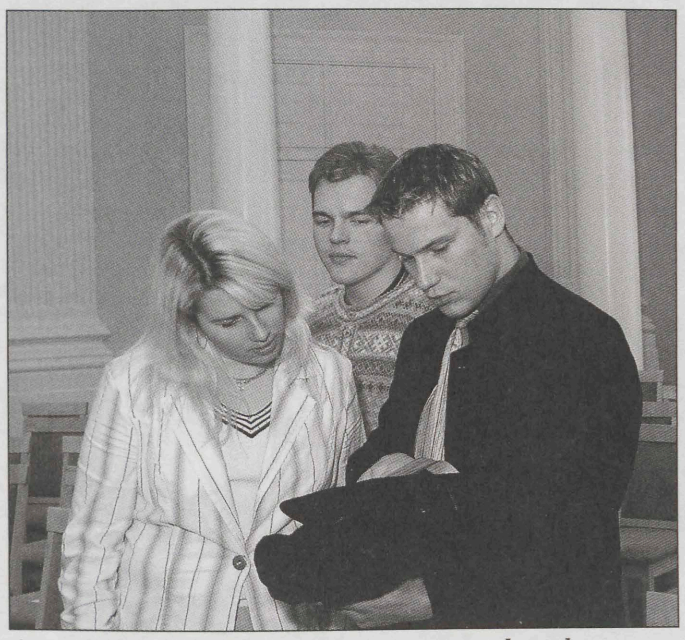

Avatud ülikooli üliõpilased õppeaasta avaaktusel.
ANDRES TENNUS

Õppetööd saab paremaks muuta vaid koostöös üliõpilaste ja õppejõudude ning riigi ja administraatorite vahel.

Tudengite arvamus loeb

Peale eelnimetatud teemade on projekti eesmärk õppejõudude õpetamisoskuste, praktikakorralduse ja tugisüsteemi ning õppijatele suunatud nõustamissüsteemi arendamine, aga samuti üliõpilaste sotsiaal-majandusliku olukorra parandamise kontseptsiooni väljatöötamine.

Samuti on oluline elukestva õppe ning eri õppeastmete ja tööturu ning õpingutevaheliste seoste arendamine, kõrghariduse veebipõhise info- ja arenduskeskuse loomine.

Eeltoodust nähtub, et õppurite arvamuse olulisus kasvab. Õppetööd saab paremaks muuta vaid koostöös üliõpilaste ja õppejõudude ning riigi ja administraatorite vahel.

Jenni Kähkkönen Soomest, Eva Hoiberg Taanist, Bettina Weiter Saksamaalt ja Judit Balogh Ungarist on neli välisüliõpilast 242st, kes õpivad tänavu Tartu Ülikoolis. Samal ajal on võimalik ka Tartu Ülikooli (kaasa arvatud avatud ülikooli üliõpilastel) välismaale õppima minna. VARJE SOOTAK

Õppimisvõimalused välismaal

Ülle Tensing
välisüliõpilastalituse peaspetsialist

Huvi välismaal õppimise vastu on viimastel aastatel järjest kasvanud. Enesetäiendamine ning keelte ja kultuuride tundmaõppimine on muutumas ülikooliõpingute oluliseks osaks.

Ka kõigil avatud ülikooli üliõpilastel on võimalus kasutada välisülikoolide, rahvusvaheliste programmide ja fondide pakutavaid õppimisvõimalusi.

Enim bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilasi kasutab välisülikoolis õppimiseks Euroopa Liidu kõrgharidusprogrammi Erasmuse võimalusi. Selle programmi puhul on üliõpilasvahetuse aluseks kahepoolsed lepingud, mis on sõlmitud TÜ teaduskondade, osakondade, instituutide ja partnerülikooli vastavate üksuste vahel.

Mitmesugused programmid

Käesolevaks õppeaastaks on teaduskondadel kokku 281 kootöölepingut. Erasmuse programm lubab välisülikoolis õppida üks kuni kaks semestrit, minimaalne õppetööaeg on kolm kuud. Tegemist on üliõpilasvahetusprogrammiga, kus stipendiumi ja ühekordse sõidustipendiumi annab kaasa koduülikool. Omafinantseerimine on vajalik, kuna stipendium, sõltuvalt sihtmaast, katab vaid osa kulutustest.

Oluline osa üliõpilasvahetusest toimub ka ülikooli kahepoolsete lepingute raames, mis hõlmavad nii Euroopa, Aasia kui ka Põhja-Ameerika ülikoole.

Sarnaselt Erasmuse programmiga on TÜ üliõpilane vabastatud õppemaksust. Stipendiumi osas tuleb jälgida iga konkreetset pakkumist, sest mitte kõik partnerülikoolid ei paku stipendiume. Nende lepingute puhul ei ole minimaalne välismaal õppimise aeg piiratud kolme kuuga ja partnerülikoolid on eraldanud stipendiume ka lühiajaliseks uurimistöö tegemiseks. Erandjuhtudel on õppimisvõimaluse juures välja toodud ka stipendiumifond ja taotluse fondile peab tegema üliõpilane, mitte õppimisvõimalust pakkuv partnerülikool.

Peale partnerülikoolide on TÜ üliõpilastel võimalus osaleda üliõpilasvahetusprogrammis ISEP (International Student Exchange Program). Programmiga on liitunud 245 Ameerika kõrgkooli ja bakalaureuseõppe üliõpilastel on võimalik õppida üks semester ühes valitud Ameerika ülikoolis.

Ka Ameerikasse õppima asumisel tuleb üliõpilasel arvestada omapoolsete viisa ja tervisekindlustuse kulutustega, ISEP-programmis osalejatel tuleb eraldi maksta paigutustasu.

Ülikooli välisüliõpilastalitus vahendab informatsiooni ka välisriikidega sõlmitud koostöölepingute raames pakutavate riiklike stipendiumite kohta. Nende stipendiumite puhul on üldtingimused sarnased eelpool mainituga. Oluline on erinevus, et nende lepingute raames saab kandideerida ka vastavate riikide kõrgkoolide suveülikoolide kursustele, mis väljaspool lepinguid tulijatele on tasulised.

Kristjan Jaagu stipendiumid

Eestis on algatatud ka riiklik Kristjan Jaagu stipendiumide programm.

See toimub koos haridus- ja teadusministeeriumiga ning sihtasutusega Archimedes.

Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm toetab kraadiõppe üliõpilaste õppetööga seonduvaid välisreise.

Siia kuuluvad aastased magistriõpingud, magistriõpingute 1–5-kuulised õpingud vahetusüliõpilasena ja lühiajalised (3–21 päeva) õppetööga seonduvad välisreisid väliskõrgkooli juures: konverentsidel osalemine, raamatukogus töötamine jne.

Stipendiumiliikidel on erinevad tähtajad ja taotluste vormistamise nõuded.

Täpsem informatsioon taotluste täitmise kohta võrgulehekülj el www.archimedes.ee/kristjanjaak.

Keeleeksamid

Ülle Tensing

Kuigi valdav osa partnerülikoole, v.a Ameerika ülikoolid, ei küsi ingliskeelse õppe puhul stipendiumile kandideerimisel rahvusvaheliselt tunnustatud keeletesti tulemust, on siiski kasulik seda omada, et see vajaduse korral stipendiumipakkujale esitada.

TÜ Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus (www.ut.ee/ameerika) annab täpsemat informatsiooni, milliseid keeleeksameid ja teisi teste on võimalik teha Tartus. Briti Nõukogu pakub võimalust sooritada mitmeid inglise keele eksameid Tallinnas: IELTSi ja Cambridge'i inglise keele eksam.

Saksa keele rahvusvahelisi teste saab sooritada Saksa Kultuuriinstituudi või Goethe Instituudi juures ja prantsuse keele teste Prantsuse Kultuurikeskuses.

Stipendiumipakkumisi tuleb aasta läbi ja kõige parem on neist teada saada grandilistist.

Listiga liitumise juhtnöör on välisüliõpilastalituse võrgulehekülj el www.ut.ee/valismaa.

Õppetoetust saab ka avatud ülikoolis

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Avatud ülikooli üliõpilased võivad taotleda õppetoetust, kui nad omandavad kõrgharidust õppekaval, kus on riigieelarvelisi õppekohti, ning õpivad täiskoormusega.

Enne 2003. aastat õpinguid alustanud avatud ülikooli üliõpilased õppetoetust ei saa.

Põhitoetus 2005. aastal on 800 kr kuus, täiendav toetus 400 kr kuus. Täiendavat toetust võivad taotleda need, kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel on Tartus õppides väljaspool Tartu linna ning sellega piirnevaid omavalitsusi. Nii põhi- kui ka täiendav toetus määratakse õppetulemuste alusel, kusjuures avatud ülikooli ja päevase õppe üliõpilased kandideerivad ühtses paremusjärjestuses. Pingerea koostamisel vaadatakse esmalt õppemahu täitmise protsenti, seejärel keskmist hinnet.

Õppetoetus määratakse kaks korda õppeaastas – sügis- ja kevadsemestriks. Taotlus tuleb esitada iga semestri alguses õppeinfosüsteemi kaudu. Esimese aasta üliõpilased sügissemestril õppetoetust taotleda ei saa. Toetust ei ole õigust saada ka neil, kes on akadeemilisel puhkusel või kelle õppeaeg on ületanud õppekava nominaalkestuse.

Üliõpilased, kel majanduslik olukord takistab õpingute jätkamist, võivad taotleda majanduslikku toetust (800 kr kuus).

Eelistatakse puudega isikuid, orbe, paljulapselisest perest pärit isikuid, alaealiste laste vanemaid ning isikuid, kelle vanemad on pensionärid. Avaldus tuleb esitada iga semestri alguses õppe- ja üliõpilasosakonda.

Avatud ülikool aitas haridusjuhid teeotsale

Carmen Luts
Tartu Veeriku Kooli õppealajuhataja

Esimesel koolituspäeval kinkis avatud ülikool kõigile kursuslastele ülikooli pildiga mapid.

«Mida suutis aga täienduskoolitus tulevasele juhile kaasa anda?» küsib kursuste koordinaator Helve Raik, analüüsides tehtut ja mõeldes juba järgmistele rühmadele.

Raske vastata, mapi paksusega seda ei mõõda. Kas oli oskust tabada seda, mida otsimas oldi? Kas oli tarkust kuulda, mida jagama tuldi?

Kursusekaaslased meenutasid, et dotsent Kulno Türgi ja magister Mari Nõmme esimesi loenguid kuulates oli üsna ehmatav tõdeda, et senised teadmised juhirollist olid peaaegu olematud. Mitu aukartust äratavat virna juhtimise käsiraamatuid, mida laualt näidati ja lugemust küsiti, sundis vaid pead raputama ja tunnistama, et see on avastamata maailm. Magister Heiki Kripsi enesekehtestamise seminar andis siiski lootust võtete omandamise korral toime tulla.

Aastaga on kogutud õppematerjal, mis annab algajale koolijuhile kindlasti turvatunnet. Kahtlemata on loengumaterjali võimalik ka Internetist leida, jaotusmaterjali pinginaabrilt saada, õpikuid laenutada. Kuid seminaridel jagatud mõtted ja kohvipausidel loodud suhted on pagas, mida laenata ei saa.

Muidugi ilmnes koolitusel ka üks miinus. Mida koolitatumaks said kursuslased, seda enam hakkas kostma kriitikat.

Ehk oli see oma soovidest teadlikumaks saamine? Täidetud arvamuslehed olid positiivsed ja väljendasid lugupidamist ning tänu nii lektoritele kui ka korraldajatele.

Avatud ülikool on aidanud koolijuhid teeotsale, edaspidised riskid tuleb juba endal kanda.

Jääme ootama uusi arendavaid kursusi.

AVATUD ÜLIKOOLI ARVUTIKLASS

Kõigil avatud ülikoolis õppijatel on võimalik kasutada avatud ülikooli arvutiklassi, mis asub TÜ Raamatukogu (W. Struve 1) III korruse õppekirjanduse lugemissaali ees asuvas ruumis. Arvutiklassis on 10 Internetiühendusega arvutit (Windows 2000, MS Office, Acrobat Reader, Internet Explorer). Avatud ülikooli üliõpilastel ja õppijatel on arvutite kasutamisel eelisõigus.
Arvutiklass on avatud raamatukogu lahtioleku aegadel: E–R 9–21, L–P 11–17.

Täpsem info: www.ut.ee/e-ylikool/oppija/abioppijale.php
Arvutiklassi administraator: Raigo Ljamin, raigol@ut.ee (arvutiabi kättesaadav N, R 17–21 ja L 11–17).

KURSUS

TÜ avatud ülikool kutsub osalema kursusel

ÕPIOSKUSED

14.–15. novembrini Tartus Lossi 3 ja TÜ Raamatukogus

Maht: 1 AP, sellest 15 t auditoorset tööd
Hind: 600 krooni

SIHTGRUPP

Kursus on mõeldud kõikidele avatud ülikooli üliõpilastele, eriti esmakursuslastele. Õpioskuste kursust on võimalik kasutada õppekava täitmisel vabaainena.

EESMÄRK

Kursuse eesmärk on tutvustada eri õppemeetodeid ja -vahendeid; õpetada materjalide otsimist raamatukogust ja Internetist ning eneseväljendamisoskust. Kursus hõlbustab avatud ülikooli tudengitel õppimist paremini organiseerida.

PROGRAMM

- Veebipõhistel kursustel õppimine ja Interneti kasutamine (Marju Piir – haridustehnoloog)
- Raamatukogu kasutamine (Kärt Miil – TÜ Raamatukogu)
- Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus (Piibe Leiger – Tamme Gümnaasium)
- Erinevad õpistiilid ja -oskused (Tiia Pedastsaar – ped-knd)

Kursuse lõpetanutele Tartu Ülikooli tunnistus.
Info: www.ut.ee/av, 737 5560 (Esta Pilt); utop@ut.ee

TARTU ÜLIKOOLI
AVATUD ÜLIKOOLI

AVAAKTUS

reedel, 30. septembril 2005
kell 12.00
Tartu Ülikooli aulas

AVATUD ÜLIKOOL – AVATUD TULEVIK

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

30. september 2005

NR. 30 (2230)

www.ut.ee/ajaleht

Arstiteaduskonna päevad

5.–7. oktoobrini toimuvad järjekordsed arstiteaduskonna päevad.

5. oktoobril kell 9 algab Biomeedikumi aud 1006 üliõpilaste teaduskonverents.

6. oktoobril kell 9 algab samas auditooriumis õppejõudude, teadurite, doktorantide ja magistrantide teaduskonverents. Kavas on sümpoosionid depressiooni levikust, riskifaktoritest, diagnoosimisest ja ravist (intervjuu prof H.-I. Maaroosiga UT 3. lk), biomeditsiini ja tervishoiu olulisematest tulemustest ja integratsioonist kliinilises meditsiinis.

Kell 11–17 on Biomeedikumi I korruse fuajees 51 stendiettekannet.

Kell 15.15 peab Helsingi Ülikooli prof Esa Korpi Biomeedikumi aud 1006 Oswald Schmiedebergi nimelise loengu «GABA A retseptorsüsteem – universaalne vahend aju uuringutes ja ajuhaiguste ravis».

7. oktoobril toimub vana anatoomikumi päev ja kell 15 algab aulas aktus.

Aktusel tunnustatakse tavakohaselt ka teaduskonna edukaid liikmeid. Tänavu autasustatakse arstiteaduskonna medaliga prof Raik-Hiio Mikelsaart ja vanemteadur Sulev Kõksi.

Vana anatoomikum 200

7. oktoobril kell 10 algab vanas anatoomikumis konverents «Vana anatoomikum 200».

Lektor Ken Kallingult on ettekanne «Konstitutsiooniõpetus ja vana anatoomikumi teadus», prof Andres Arendilt «Eponüümid morfoloogias – vana anatoomikumi teadlaste panus». Emeriitprof Lembit Allikmets räägib vanast anatoomikumist farmakoloogiateaduse arengus, prof Marika Väli kohtuarstiteaduse õpetamisest Eesti Vabariigi algusaastail.

Anatoomia instituudi spetsialisti Aade Liiganti ettekande teema on «Anatoomia Tartu Ülikoolis pärast August Rauberit».

Kell 12 avatakse näitus «Vana anatoomikumi 200 aastat».

Kell 15 algaval aktusel aulas peab Hillar Palamets akadeemilise loengu «Vana anatoomikum 200 – ühe hoone ajaloost».

TÜ arengukoosolek

Varje Sootak

14. oktoobril kell 12 algab Vanemuise 46 ringauditooriumis ülikooli arengukoosolek.

Kavas on rektor Jaak Aaviksoo ja valdkondade esindajate ettekanded (*realia et naturalia* – prof Juhan Sedman, *medicina* – prof Raul-Allan Kiivet, *socialia* – prof Tiiu Paas, *humaniora* – prof Karl Pajusalu) arengukava A2008 täitmisest ning edasistest kavadest.

Ettekannete järel on kohvipaus ning koosoleku teises pooles on plaanis kuulata lühisõnavõtte ja teha kokkuvõtted.

Rektori sõnul on koosoleku eesmärk saada ülevaade viimastel aastatel saavutatust ja selgitada võimalikke arengut takistavaid kitsaskohti ning probleeme. Koosoleku teine oluline siht on tulevikuplaanide täpsustamine.

Teemad peaksid olema rektori sõnul just need, mis on praegu ja lähitulevikus ülikoolis kõige olulisemad – ja seda eelkõige arengukava raamides vaadates. «Ehk tekib arengukavasse selle koosoleku tulemusena ka täiendusi,» märkis rektor.

ÜLIKOOLI ARENGUKOOSOLEK

14. oktoobril kl 12–15.30
Vanemuise 46

- **Rektori ettekanne**
- **Valdkondade esindajate ettekanded**
- **Kohapeal algatatud lühisõnavõtud**
- **Kokkuvõtted**

Kõiki huvilisi kutsutakse osalema, kaasa mõtlema ja sõna võtma. Konstruktiivsed probleemipüstitused ja arvamusavaldused on väga oodatud. Küsimusi ja ettepanekuid kavandatava kohta saab edastada rektori abile Piret Oravale (737 5602, piret.orav@ut.ee).

«Head ülikooli liikmed teaduskondadest, asutustest, kolledžitest, üliõpilaste hulgast, nii akadeemilised kui ka administratiivtöötajaid, – olete kõik oodatud! Loodame, et ülikooli aktiivsema osa kokkusaamine aitab meil üksteist paremini mõista ning ühiselt uusi ja kõrgeid sihte seada,» ütles rektor.

Järgmises UTs ettekannete teesid ning valdkondade esindajate mõtted.

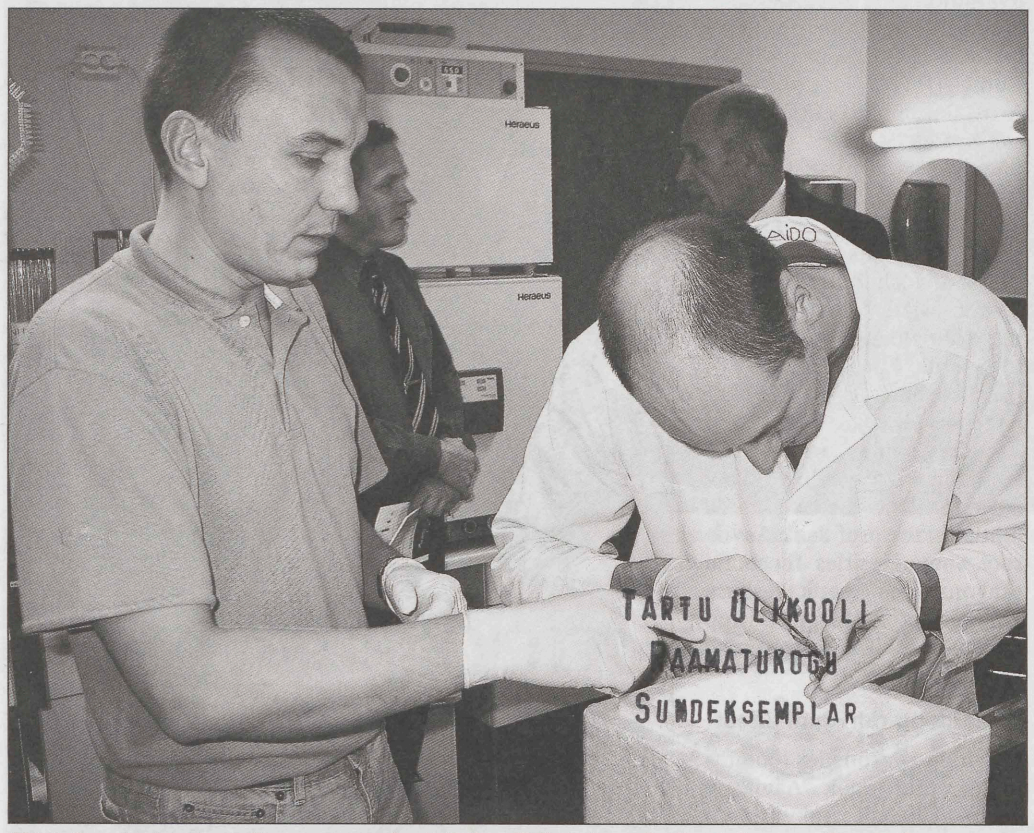

Füsioloogia instituudi vanemteaduri Sulev Kõksi (vasakul) edukat teadustööd tunnustatakse arstiteaduskonna päeval teaduskonna medaliga. Assistent Kaido Kurrikoff on aga üks neist, kes kaitses juunis edukalt magistriväitekirja. AIJA SAKOVA

Arstiteaduskonnal oli edukas aasta

Toomas Asser
professor,
arstiteaduskonna dekaan

Teaduskond on edenenud – viimastel aastatel on valitud 9 uut professorit. Teist aastat järjest kaitsti 15 doktoritööd jne.

Tänavune arstiteaduskonna päev on pühendatud vana anatoomikumi 200. aastapäevale.

Septembris 200 aastat tagasi algas õppetöö vanas anatoomikumis. Tänaseks on auväärsest hoonest teenitult saanud Tartu linna, ülikooli ja eelkõige arstiteaduskonna olulisemaid ajaloolisi sümboleid. Kuigi vanas anatoomikumis pole viimasel kuuel aastal enam anatoomiat, histoloogiat, farmakoloogiat, topograafilist anatoomiat ega kohtumeditsiini õpetatud, on sel hoonel jätkuvalt oluline roll ka tänapäeval.

Vana anatoomikum

Läbi aegade on ülikool õpetanud ühisolemist ja hindama püsiväärtusi. Neid väärtusi hoiavad ja kannavad nii inimesed kui ka hooned. Kahe sajandi jooksul on Toomemäel tulevastele arstidele õpetust jagatud ning nende teadmistega on nad edukalt hakkama saanud kõikjal maailmas.

Ka praegu Eestimaal praktiseerivast 4500 arstist on enamik saanud arstikutse Tartust, kõigil neist on oma isiklik suhe vana anatoomikumiga. Väärib esiletõstmist, et vaatamata eaka vana anatoomikumi hoone amortiseerumisele, toimus seal väga tulemuslik ja pidev õppe-teadustöö kuni viimase tegutsemisaastani.

Vana anatoomikumi hoone vajab terviklahendust nii uue sisu kui remondi osas. Juba tänavu ülikooli poolt ettevõetud fassaadi korrastus toob esile hoone arhitektuurse ilu, kuid maja vajab remonti tervikuna.

Tartu Ülikooli ajaloolise tuumikhoonestuse renoveerimise riikliku programmi eelnõu projekt on küll valmimas, kuid ootame toetust ka eraisikutelt. Sel eesmärgil TÜ Sihtasutuse juurde loodud vana anatoomikumi fondi eesmärk on koguda ja vahendada annetusi ning toetusi vana anatoomikumiga seotud ettevõtmistele ning toetada väärika hoone täitmist uue ja huvitava sisuga.

Viimastel aastatel on teaduskonna üks eesmärk olnud kliinilise meditsiini ja farmaatsia eriala õppe- ning teadustöö kaasajastamine ja materiaalse baasi ning infrastruktuuri loomine.

Aasta arstiteaduskonnas

Alates 1999. aastast on vana anatoomikumi asemel tänapäevased tingimused Biomeedikumis ja farmaatsiatudengitele tänavu sügisest tehnoloogiainstituudi hoones paiknevates uutes farmaatsia instituudi ruumides. Lähikuudel kolib ka dekanaat Biomeedikumi. Teaduskond on saanud enda kasutusse väga vajalikku laboripinda Biomeedikumis ning uued ruumid sai ka molekulaarse ja kliinilise meditsiini tippkeskus.

Eraldi tahaks ära märkida radioloogia õpetamise tingimuste parandamist. Koostöös ravimifirmaga Berlin-Chemie sisustati radioloogia õppe-ruum kaasaegse tehnikaga.

Vältimatu on Maarjamõisa meditsiinilinnaku edasine arendamine nii uute vajalike ehitiste kui ka infrastruktuuri mõttes. Tänaseks on käivitunud TÜ Kliinikumi uue hoonekompleksi projekteerimine ning järgmisest suvest algab ka selle ehitus.

Järelkasv

Viimastel aastatel on teaduskonda valitud 9 uut professorit, nendest 7 kliinilistel erialadel, mis annab teatud optimismi tuleviku suhtes. Samuti annab teatud kindlust tuleviku suhtes suurenenud teadurite ja vanemteadurite arv. Täidetavate sihtfinantseeritavate teemade arv suurenenus 26ni, täidetakse kaht ESTAGi granti ning 20 välislepingut. Arstiteaduskond on seotud nelja riikliku programmi täitmisega.

Teist aastat järjest kaitsti 15 doktoritööd ning tänavu jõudis esimese kaitsmiseni nominaalaja sees ka neuroteaduste õppekaval õppinud doktorant Sirli Raud. Järgitud on arstiteaduskonnas kehtestatud nõudeid doktoriõppe struktureeritud korraldamiseks ning ka doktorantuuri edukuse hindamise kriteeriume. Meil on hea meel, et need põhimõtted on aluseks ka tänavu ülikoolis vastu võetud doktoriõppe reformile.

Koos bioloogia-geograafiateaduskonnaga töötati välja rahvusvaheline ingliskeelne ühisõppekava biomeditsiini magistritasemele. Arsti põhiõppes täiendati õppekava humanitaarainete blokiga – eetika, meditsiini teooria, meditsiini õigus ja meditsiini ajalugu.

Täisversioon www.ut.ee/ajaleht

TÄNA LEHES

Intervjuu
prof Heidi-Ingrid Maaroosiga
LK 3

Academica IX
LK 2

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna toimuval TÜ nõukogu istungil tehakse ülevaade 2005. a vastuvõtust ja arutatakse individuaalse akadeemilise karjääri ja õppetoolide staatust.

Antakse seisukohavõtt doktoriõppekavade kinnitamise kohta, kinnitatakse koolikorralduse magistriõppekava ja TÜ nõukogu 2005. a sügissemestri tööplaan. Samuti on kavas luua antropoloogilise ja etnolingvistika õppetool ning moodustada nõukogu alalised komisjonid.

Valimised

Valitakse ka mitu uut professorit. Euroopa õiguse professoriks kandideerib Hamburgi Ülikooli asendusprofessor, *dr iur* Joachim Sanden, kriminoloogia professoriks avaliku õiguse instituudi dots, õigustead knd Jaan Ginter ja õigusinstituudi dots, psühhol-knd, *dr iur* Jüri Saar ja molekulaartehnoloogia professoriks TTÜ molekulaartehnoloogia prof, keemiaknd Mati Karelson.

Juhtivteaduriks kandideerib uurija-prof, keemiaknd Asko Uri ja katsekoja direktoriks keemilise füüsika instituudi doktorant, MSc Kristina Virro.

Emeriitprofessoriks on kavas nimetada prof Toomas Tenno.

AV avaaktus

Täna kell 12 algab aulas avatud ülikooli (AV) avaaktus. Aktuse avab rektor prof Jaak Aaviksoo.

Tervitustega esinevad õppeprorektori abi Toomas Liivamägi, Nordea Eesti juhatuse esimees Vahur Kraft ning avatud ülikooli ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala esimese aasta üliõpilane Kadri Palta. Avatud ülikoolis õpib kokku 4500 üliõpilast 70 õppekava alusel.

Avaaktust on võimalik jälgida ka Interneti vahendusel aadressil http://video.ut.ee.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled elamistingimustega rahul?

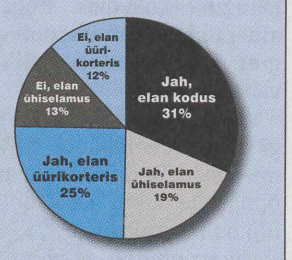

Vastajaid: 372

Uus küsimus:
Kust saad infot stipendiumite kohta?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ suure medaliga autasustati majandusteaduskonna prof **Jüri Seppa** pikaajalise töö eest dekaanina ja teaduskonna arendamise eest ning olulise panuse eest TÜ arsti-teaduskonna ja Karolinska Instituudi koostöö arendamise eest Karolinska Instituudi dotsenti **Tommy Linné**'d.

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvisid aktiivse ja tulemusliku töö eest arvutiteaduse instituudi lektor **Anne Villems** ja psühholoogia osakonna prof **Tiia Tulviste** ning bioloogia-geograafiateaduskonna geoloogia instituudi insener **Arvi Liiva**.

TÜ aumärgiga autasustati 70. sünnipäeval füüsika-keemiateaduskonna keskkonnafüüsika instituudi erakorralist vanemteadurit **Eduard Tamme**.

Advokaadibüroo toetab tudengeid

28. septembril kirjutasid õigusteaduskonna dekaan prof Kalle Merusk, advokaadibüroo Luiga Mody Hääl Borenius nõukogu esimees Margus Mugu ja TÜ Sihtasutuse juhatuse liige Ruth Kotsar alla statuudile «Teldersi sihtkapital».

Selle vahenditest hakatakse rahastama õigusteaduskonna üliõpilaste osavõttu Teldersi-nimelisest rahvusvahelise õiguse harjutuskohtu võistlusest.

Teldersi võistlus on rahvusvaheline õigustudengite harjutuskohus Haagi Rahupalees, kus igal kevadel kohtuvad kuni 25 Euroopa riigi võistkonnad.

Avaliku halduse üliõpilastööde konkurss

Eile selgusid Tartus riigiametnike foorumil avaliku halduse üliõpilastööde konkursi võitjad.

Viiest auhinnatööst oli neli TÜst. Peaauhind määrati **Elari Kivisoole** (võrdõiguslikkuse edendamine) ja **Liina Mauringule** (oluline majanduspoliitiline temaatika bakalaureusetöös).

Eriauhinna pälvisid **Jaana Lillemägi** (innovatsiooni edendamise temaatika bakalaureusetöös) ja **Laura Kirss** (aktuaalne ühiskonna arengu problemaatika magistritöös).

Žürii esimehe, Riigikantselei osakonnajuhataja Külli Viksi sõnul tahetakse üliõpilastööde konkursiga kaasa aidata avaliku halduse arendamisele ja avaliku teenistuse maine parandamisele. Konkurss väärtustab ka avaliku halduse alast teadus- ja arendustegevust.

Narvas alustab veel üks ülikool

28. septembril alustas Narva kolledžis tööd abiturientide eelülikool.

Neil on võimalik paralleelselt koolitööga kuulata ka loenguid kolledžis. Kogutud ainepunkte saab ülikooliõpingute ajal kasutada valik- ja vabaainetena.

Kolledži direktori Katri Raigi sõnul on eelülikooli käivitamise mõte anda viimase aasta õpilastele aimu keskkooli ja ülikooli erinevustest. «Seetõttu on oluline, et abituriendid õpivad koos üliõpilastega ning täidavad ainepunktide saamiseks samasuguseid tingimusi kui veidi vanemad õpingukaaslased.» Eelülikooli registreerus 15 õppijat.

Rahvusülikool ja võõrkeelne õpe

Aija Sakova

26. septembril toimus aulas IX Saksa-Eesti akadeemilise nädala Academica pidulik avamine.

Tervitustega esinesid haridus- ja teadusministeeriumi (HTM) nõunik Heli Aru, Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eestis Julius Bobinger ja ürituse sponsori Nordrhein-Westfaleni liidumaa Tööandjate Liidu esindaja ning Eesti aukonsul Düsseldorfis dr Jochen Kirchhoff.

Prof Dieter Langewiesche pidas aulaloengu «Rahvus ja rahvusriik Euroopas. Ajaloolised kogemused ja tulevikunägemused».

Aulaloengule järgnes diskussioon «Ingliskeelne ülikool Saksamaal ja Eestis», mida juhtis rektor prof Jaak Aaviksoo. Samuti esitles filosoofia osakonna ja eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop Academica VIII konverentsikogumiku.

Aulaloeng rahvusriikidest

Ürituse avasõnades toonitas rektor prof Jaak Aaviksoo Tartu Ülikooli rahvuslikku dimensiooni. Aaviksoo oli samal päeval enda sõnul vastanud ajakirjanike küsimustele, kas TÜ on loobunud oma missioonist olla eestikeelne rahvusülikool: «Ega me rumalamad ole, kui sada aastat tagasi. Juba siis sõnastati põhimõte «Saagem eurooplasteks, jäägem eestlasteks»».

Suursaadik Julius Bobinger avaldas oma heameelt Academica toimumise üle. «Kui Academicat ei oleks, tuleks see välja mõelda,» ütles Bobinger. Prof Dieter Langewiesche (sünd 1943) Tübingeni Ülikoolist püüdis oma ettekandes vaadelda kaasaega läbi ajaloolise perspektiivi. Langewiesche püstitas küsimuse, kas Euroopa Liit on oma ülesehituselt ja funktsioonidelt Euroopas midagi põhimõtteliselt uut. Ning kas EL tähendab loobumist rahvusriikidest.

Langewiesche järgi on EL Euroopas põhimõtteliselt uus vorm, millele ei leidu ajaloolist vastet, kuid see ei tähista loobumist rahvusriikidest. «Euroopa riigid ei ole teatud küsimusi ELi pädevusse usaldanud. Nii defineeritakse ja luuakse rahvust jätkuvalt rahvusriigi tasandil,» rääkis Langewiesche.

Rektor Jaak Aaviksoo tänab aulaloengu pidajat prof Dieter Langewieschet põhjalikku ettekande eest. AIJA SAKOVA

Academica IX avaliku paneeldiskussiooni teema oli «Ingliskeelne ülikool Saksamaal ja Eestis». Diskussiooni ajendiks oli välissuhete osakonna juhataja Virve-Anneli Vihmani sõnul hetkel väga aktuaalne ingliskeelse õppe arendamise küsimus rahvusülikoolis.

Ingliskeelne rahvusülikool

Diskussioonis osalesid HTMi nõunik Heli Aru, filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas, teadusprorektor prof Ain Heinaru ja arstiteaduskonna dekaan prof Toomas Asser.

Sakslastest osalesid prof Dieter Langewiesche, prof Gabriele Rippl Göttingenist, prof Klaus Lüder Speyerist ja prof Inga D. Neumann Regensburgist.

Rektor Jaak Aaviksoo avas arutelu küsimusega, mis on rahvusülikool. Kui saksa õppejõududele oli mõiste «Nationaluniversität» võõras ja sellesse suhtuti ettevaatusega, siis prof Klaas mõistis rahvusülikooli all eestikeelse hariduse kaitsjat.

Veel tõstatas rektor rahvusülikooli rahvusvahelise funktsiooni, ingliskeelse õppe osakaalu ja keelepoliitika vajaduse küsimused.

Nii prof Klaas kui ka prof Neumann nentisid, et ülikoolis koolitatavad spetsialistid peavad peale erialateadmiste suutma väljendada end nii ema- kui ka võõrkeeles. «Hea ingliskeelne suhtlemisoskus on loodusteadustes eduka lõpetamise tingimuseks,» ütles Neumann.

Diskussioonis osalesid (vasakult) prof Inga D. Neumann, prof Klaus Lüder ja prof Gabriele Rippl. AIJA SAKOVA

Ülikoolide keelepoliitika

Saksamaal ülikoole puudutavat keelepoliitikat riiklikul tasandil ei eksisteeri. Õppetöö keele valik on osalejate sõnul konkreetse teaduskonna otsustada.

Nii prof Birute Klaasi kui Heli Aru meelest on Eestis oluline keeleküsimusi reguleerida. Eesti keele püsimajäämise tagab Klaasi sõnul see, et seda kasutatakse igas valdkonnas. Ka teaduses.

Aru sõnul tegeleb HTM praegu kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia väljatöötamisega, mis sätestab, et kuni magistritaseme lõpuni tuleb üliõpilastele pakkuda eestikeelset haridust. Doktoriõppe keele küsimused on ülikoolide nõukogude reguleerida.

Hinnanguliselt toimub 5% õppetööst Saksamaa ülikoolides inglise keeles. Eestis võiks see protsent osalejate sõnul olla 2–3 % juures.

Tulevikku vaadates tõdes Heli Aru, et ingliskeelse õppe osakaal ilmselt suureneb, mis on paratamatu ja normaalne. «Kindlasti ei tohi aga jätta tarvitusele võtmata kaitsemehhanisme eesti keele ja eestikeelse hariduse säilitamiseks. Tuleb rohkem panustada eestikeelsete õppematerjalide avaldamisse ja terminoloogia arendamisse,» rääkis Aru.

Academica VIII kogumik

Prof Margit Sutrop tutvustas äsja trükist ilmunud Academica VIII kogumikku. «Kogumik on paralleelselt nii eesti kui saksa keeles. See on ühelt poolt rahvusvaheline ning teisalt oma teemade poolest interdistsiplinaarne,» lisas Sutrop.

Kogumiku toimetasid ja valmistasid ette prof Margit Sutrop, Eesti Keele Instituudi direktor Urmas Sutrop ja etnoloogia teadur Kirsti Jõesalu.

27. septembril toimus teaduskondades, Tartu Ülikooli Raamatukogus ja muuseumides kokku 18 külalisesineja ettekannet.

Saksa-Eesti tudengite kohtumine

Jörg Weber
Greifswaldi Ülikooli saksa ja inglise filoloogia üliõpilane, TÜ 2005. a kevadsemestri vahetusüliõpilane

Acadmica ajal toimus juba kolmandat korda Domus Dorpatensises Saksa-Eesti tudengite kohtumisõhtu.

Lähtudes üldisest Academica teemast, oli üliõpilaste õhtu pealkiri «Sakslasena Eestis ja eestlasena Saksamaal».

Kutsutud olid Saksamaal vahetusüliõpilasena õppinud eestlased ja hetkel Tartus õppivad Saksa vahetusüliõpilased. Õhtu jooksul keskenduti peamiselt rahvuse ja kultuuri mõistetele ning sellele, millist rolli mängivad need välismaal olles.

Jutustati oma juhtumistest ja võrreldi üksteise kogemusi.

Diskussiooni juhtisid saksa filoloogia magistrant Aija Sakova ja artikli autor.

Ametliku diskussiooni järel oli kõigil osalejatel võimalus rikkaliku suupistelaua ääres jätkata vestlust kitsamas ringis. Kindlasti said sellel õhtul alguse nii mitmedki püsivad sõprussuhted.

Rahvusvaheline kirjanduskonverents

Aija Sakova

Täna lõpeb Tartus Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni (ICLA) 6. rahvusvaheline konverents «Maailmakirjanduse retseptsiooni dünaamika».

Maailmakirjanduse prof Jüri Talveti sõnul kuulati kolmel päeval üle 40 ettekande 14 riigi õpetlastelt peamiselt inglise, aga ka hispaania, saksa ja prantsuse keeles. «Avaettekande pidas ICLA asepresident prof Dorothy Figueira Georgia Ülikoolist. Mainekate külaliste kõrval Brasiiliast, Sloveeniast, Venemaalt ja Hongkongist astuvad üles eesti vanema ja noorema põlvkonna kirjandusuurijad,» lisas Talvet.

Konverentsil arutatakse tema sõnul, kuidas on maailmakirjanduse vastuvõtt mõjutanud rahvaste teadvust.

Prof Jüri Talvet (paremal) ulatab ICLA asepresidendile Dorothy Figueirale Interlitteraria uue numbri. AIJA SAKOVA

28. septembril esitleti ka ICLA rahvusvahelise aastakirja Interlitteraria 10. numbrit.

Konverentsi korraldas TÜ maailmakirjanduse õppetool. Toetasid haridus- ja kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital ja Eesti Kirjanike Liit.

STIPENDIUM

Ernst Jaaksoni mälestusfondi stipendium

TÜ Sihtasutus kuulutab välja Ernst Jaaksoni mälestusfondi stipendiumikonkursi.
Fond toetab välismaal kraadiõppes õpinguid või teadusuuringuid jätkavaid eesti soost doktorante, teadureid ja õppejõude.
Stipendium või stipendiumid määratakse üks kord aastas (tänavu on see 200 000 kr).
Igal aastal esitavad teaduskonnad sihtasutuse juhatusele prioriteetsed teadusvaldkonnad, millele saab kandideerida. Sel aastal on teaduskonnad esitanud järgmised teadusprioriteedid: «Eesti keel ja rahvuskultuur globaliseeruvas maailmas» (FL), «Evangeelne teoloogia» (US), «Keskkonnaõigus» (OI), «Farmatseutiline tehnoloogia» (AR), «Eetika riikluse edendamiseks» («Ethics facilitating statehood») (SO), «Arvutiteadus» (MT), «Liikumis- ja sporditeadused» (KK), «Õppekava teooria ja praktika» (HT), «Avaliku sektori ökonoomika» (MJ), «Ökoloogia» (BG) ja «Materjalitehnoloogiad» (FK).

Taotluste esitamise tähtaeg on **1. veebruar 2006**.

Info ja taotluste blanketid: TÜ Sihtasutus, tel 737 5852 või 521 6820 või ruth.kotsar@ut.ee, www.ut.ee/sihtasutus.

Majandusarvestuse konverents

Täna lõpeb Oeconomicumis kahepäevane rahvusvaheline teaduskonverents «Arvestuse ja majandustulemuste juhtimise arengusuunad era- ja avalikus sektoris».

Konverentsil osalevad teoreetikud ja praktikud nii era- kui ka avaliku sektori majandusarvestuse ja sellega seotud valdkondadest.

Põhiteemad on finantsarvestus, juhtimis- ja kuluarvestus, finantsplaneerimine, finantsanalüüs, *controlling*, majandustulemuste hindamine ja juhtimine ning audiitorkontroll.

Konverentsist võtavad osa külalised Lätist, Leedust, Poolast, Tšehhist, Saksamaalt, Hollandist, Soomest, Itaaliast ja Eestist.

Rahvusvaheline germanistikakonverents

Aija Sakova

4.–9. oktoobrini toimub Tartus rahvusvaheline germanistikakonverents «Deutsch am Rande Europas».

Konverentsi päevad on saksa filoloogia erak lektori Reet Benderi sõnul jagatud temaatiliselt. «Kolmapäev on pühendatud keeleajaloole ja keelekontaktidele sajandivahetusel. Neljapäeval räägitakse saksa ja saksakeelsest kirjandusest, reedel võrdlevalt saksa keelest. Laupäev on ette nähtud keelepoliitika küsimuste arutamiseks,» täpsustas Bender.

Neljapäeval, 6. oktoobril kl 18 avatakse TÜ Raamatukogus näitus «Brüder Grimm in Berlin». Näitus on kokku pandud Berliini Humboldti Ülikoolis. Selle avab endine TÜ külalislektor prof dr Klaus-Dieter Ludwig Berliini Humboldti Ülikoolist.

Konverentsil osaleb 27 teadlast Saksamaalt, Soomest, Lätist ja Eestist.

Konverentsi korraldavad Göttingeni, Turu ja Tartu Ülikool. Toetavad Saksa akadeemiline vahetusteenistus (DAAD) ja Saksa saatkond Tallinnas.

Konverents toimub Paabelis, Ülikooli 17. Programm www.fl.ut.ee/111458.

Mare Ainsaar teadus- ja arendusosakonna juhiks

Varje Sootak

Teadus- ja arendusosakonna uueks juhiks valiti Mare Ainsaar.

Sotsiaalteaduskonna sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonna teadur Mare Ainsaar (sünd 1966) on lõpetanud 1990 Tartu Ülikooli geograafia osakonna.

1994 kaitses ta magistritöö geograafia erialal Tartu Ülikoolis ja 2004 doktoritöö sotsiaalteaduste erialal Turu Ülikoolis.

Ta on töötanud peale Tartu Ülikooli TA Ökoloogia Instituudis, Hollandi Majandusinstituudis, Turu Ülikoolis, Max Plancki Demograafia Instituudis, olnud vabariigi rahvastikuministrite nõunik. Ta on ennast erialaliselt täiendanud Kesk-Euroopa Ülikoolis, Oxfordi Ülikoolis, Max Plancki Instituudis Saksamaal ja mujal.

Mare Ainsaar on koordineerinud ja juhtinud mitmeid rahvusvahelisi uuringuid ning projekte Tartu Ülikoolis.

Ekspertkomisjon pidas oluliseks Mare Ainsaare teadmisi Eesti ja rahvusvahelisest kõrgharidus- ning teaduskorraldusest, rahvusvaheliste ning Eesti töörühmade juhtimise kogemust nii tegev- kui ka strateegilise juhina ja teadustöö kogemust Eestis ja välismaal.

Uus teadus- ja arendusosakonna juhataja asub tööle järgmisel kuul.

80 aastat organiseeritud hoolekannet Eestis

6. ja 7. oktoobril toimub Tartus rahvusvaheline konverents «80 aastat organiseeritud hoolekannet Eestis – minevikukogemused ja tulevikuootused».

Konverents on pühendatud 1925. a. vastu võetud hoolekande seaduse 80. ja sotsiaalhoolekande seaduse 10. aastapäevale. Ettekanded on poliitikutelt, teadlastelt, sotsiaaltöötajatelt jt.

Konverentsi korraldavad TÜ, sotsiaalministeerium ja Tartu Linnavalitsus.

«Rahvusvahelise diagnostilise liitintervjuu kaanel kasutasid ka teised projektis osalevad riigid Eesti pakutud logo,» ütles prof Heidi-Ingrid Maaroos. VARJE SOOTAK

Depressiooni ennetamine ja riskitegurid

Varje Sootak

Me ei saa depressiooni sotsiaalmajanduslikke põhjusi ära hoida, aga püüame koos teistega neile tähelepanu juhtida ja riskitegureid ennetada.

Arstiteaduskonna päeva teaduskonverentsi ühe sümpoosioni teema on «Depressiooni levik, riskifaktorid, diagnoosimine ja ravi». Sellel tutvustatakse esmakordselt rahvusvahelise projekti PREDICT esimese etapi uurimistulemusi.

Polikliiniku ja peremeditsiini õppetooli juhataja prof Heidi-Ingrid Maaroos, mis on PREDICT-projekt?

See on patsientide tervise ja elustiili projekt. Uurime depressiooni riski esmatasandi meditsiinis. Patsient tuleb ju kõigepealt oma murega perearsti juurde. Me ei uuri niivõrd juba olemasolevat haigust, kuivõrd haiguse riski ja riskifaktoreid, et oleks võimalik öelda, millisel patsiendil on oht haigestuda depressiooni ja et patsiendiga saaks tegelda juba enne haigestumist.

Kes osalevad projektis?

Kolm aastat kestnud üle-euroopalises teadusprojektis osalevad Suurbritannia, Holland, Sloveenia, Portugal, Hispaania ja Tsiili.

Eestis on peale meie õppetooli kaasatud ka psühhiaatriakliiniku teadlased, 24 perearsti ja 16 vastava koolituse saanud psühholoogi või meditsiiniharidusega intervjueerijat.

Töögrupis on mitu värske doktorikraadiga teadlast, nagu Anu Aluoja, Ruth Kalda, Marje Oona, Mari Järvelaid jt. Meil on küllaltki eluvõimeline noor kollektiiv – selle teemaga tegeleb ka neli doktoranti.

Keda ja kuidas uuriti?

Uuriti 1100 patsienti 18–75 aasta vanuses 6 ja 12 kuud pärast esimest arsti juures käimist.

Depressiivne häire esinebki väga sageli esmatasandi patsientidel, see on igal neljandal arsti poole pöördujal (23,6%). Palusime osaleda just tavalistel perearsti patsientidel. Meie patsiendid olid järgnevatest uuringutest ise väga huvitatud, näiteks kolmandale uuringule tuli 994 inimest. Kokku uuriti seitsmes riigis 15 252 patsienti.

Kinkisime oma patsientidele tänuks osalemise eest tassi projekti PREDICT logoga. Eesti-poolse panusena kasutati sama logo ka iga osaleva riigi omakeelse intervjuu ja riskiküsimustiku kaanel.

Kas see uuring puudutab ka üliõpilasi?

Doktorant Triin Eller, dots Anu Aluoja, prof Veiko Vasar ja Marlit Veldi uurisid depressiooni ja ärevuse sümptomeid seoses uneprobleemidega arstiüliõpilastel. Selle kohta peetakse ka ettekanne.

Kellel ja miks esinevad depressiivsed häired?

Vanuseliselt esineb häireid kõige rohkem 40–49-aastastel, mõnevõrra rohkem naistel.

Kaasajal on tekkinud uued riskifaktorid, milleks on sageli töö- ja elukondlikud põhjused, nagu töökoha kaotus, alluvussuhted, konkurents, laenukoormus, väiksem materiaalne kindlustatus, lahutamine, leseks jäämine jmt.

Kas Eesti elanik on selle uuringu koostööpartnerite riikide omadest haigem?

Ei ole, Eesti jäi vahepeale. Üllatas, et kõige rohkem esineb depressiooni Suurbritannias. Kõige vähem on seda Sloveenias. Võrdlus teiste maadega on oluline, sest vahel tunneme ennast võibolla liiga depressiivsena. Aga kui majanduslike tingimuste poolest kindlustatumas riigis on rohkem haigeid, siis peaks meil olema ka teisi põhjusi.

Võib-olla oli intervjueerijatel teatud ravitoimegi, sest inimesed said oma probleemidest rääkida. Vahel on stressi põhjuseks see, et keegi ei tunne teise inimese vastu huvi.

Millised on veel esialgsed uurimistulemused?

Oleme kogunud rahvusvahelise diagnostilise liitintervjuuga väga väärtusliku patsientide riskifaktorite andmebaasi. Perearstide jaoks tahame teha elektroonilise riskifaktorite juhise, et nad saaksid kiiresti patsiendi riskifaktoreid hinnata ja meetmeid soovitada.

Kuidas saab neid patsiente aidata?

Meil on kavas välja pakkuda mõjutusprogramm, kus püüame uuritud patsiente nõustada, informeerida neid nende individuaalsetest riskifaktoritest, sh ka sotsiaalmajanduslikest teguritest. Üritame neid aidata psühholoogiliste nõustajatega, ka taastusraviga.

Võib-olla saame koostööks kaasata ka sotsiaalteaduskonna sotsiaalpoliitika osakonna teadlasi.

Me ei saa arstidena depressiooni sotsiaalmajanduslikke põhjusi ära hoida, aga püüame koostöös teistega neile tähelepanu juhtida ja riskitegureid ennetada. Samuti ei saa me inimesi jõukamaks teha ega korteriolusid parandada, aga ehk saame koos psühholoogide ja sotsiaalteadlastega muuta nende suhtumist, parandada enesetunnet.

Kellel on muidugi tõsine depressiivne häire, peab ravimeid võtma, aga kelle häire pole veel nii kaugele arenenud, saaks abi ka ravimita, kui teame tekkepõhjusi.

Kas uuring jätkub?

Kogutud andmebaas võimaldab jälgida samasid patsiente, et paremini protsessidest aru saada ja registreerida riskifaktorite mõjutuste tulemusi. Oluline on, et saame tegelda teemaga järjepidevalt, patsientide valik perearste külastavate isikute hulgast võimaldab seda.

Oleme teinud ka taotluse jätkuvaks uuringuks, et näidata, kuidas riskifaktoritega tegelemine võimaldab ära hoida või mõjutada kroonilisi tervisehäireid.

UUDISED

Dekaani valimised

Rektor kuulutas välja filosoofiateaduskonna dekaani valimised.

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 16. november, kandidaate registreerib akadeemiline sekretär.

Dekaani valimine toimub 30. novembril.

DNC seminar

4. oktoobril kl 18.15 algab Iuridicumis Näituse 13A-101 DNC (DotNetClub) seminar, kus tutvustatakse INETA (International .NET Association) ja DNC rolli ning Microsoft .NETi uuemaid tehnoloogilisi suundumisi.

Osa võivad võtta nii praegused kui ka tulevased kasutajad, kohapeal saab ka liikmeks registreerida.

DotNetClub on Microsoft .NETi tehnoloogia kasutajate kogukonna Lõuna-Eesti kasutajatele orienteeritud ühendus. Eesmärgiks on oma liikmete harimine ning kogemuste ja teadmiste vahetamine.

Osavõtuks registreeruda: tel 742 0040 või marguskaur@hot.ee.

Osavõtt on tasuta.

Rebaste ristimine

4. oktoobril kell 20.15 algab Raekoja platsil kõigi Tartu kõrgkoolide üliõpilaste suur ülelinnaline rebaste ristimine.

Peetakse tervituskõnesid, mängib puhkpilliorkester Popsid. Õhtu jätkub ööklubis Atlantis, kus antakse rebasevanne ja loetakse tibusid.

Ürituse korraldavad TÜ ja EPMÜ üliõpilasesindus. Peatoetaja on Hansapank, toetajad Tartu Õlletehas, Ekspressbuss jt.

TÜ kalender 2006

3. oktoobrini saab teabetalitusse teada anda (tel 737 5509, liina.jurgen@ut.ee) sündmustest, mis võiksid kajastuda TÜ 2006. a seinakalendris. Kalendrisse märgitakse aasta tähtsamad sündmused, lõpuaktused, juubilarid ning ka daatumeid ülikooli ajaloost (u 120 üritust ja sündmust).

Eelmise aasta kalendri näidis: www.ut.ee/28102.

Kalendrite tellimusi võtab vastu administratsioonidirektori vastutav sekretär Mai Kukumägi. Tellimiskirja märkida tellija struktuuriüksuse nimi, aadress ning soovitud kalendrite arv. Vastavalt tellijate arvule kujuneb kalendri hind, jäädes vahemikku 45–58 krooni.

Kalendrid valmivad novembris ning need saadetakse tellijale koos arvega siseposti kaudu.

Kalendrite ettetellimine kestab kuni 6. oktoobrini.

«TUDENGI SOPS»

Algas registreerimine üle-eestilisele harrastajate korvpalliturniirile.

10. oktoobriks registreerimissoov olema jõudnud Eesti Akadeemilisse Spordiliitu (EASL).

Alagrupimängud ja vaheturniirid toimuvad Tallinnas ja Tartus. Finaal on 2. aprillil Viljandi spordihoones.

EASLi liikmeskoolide tudengitele on võistkonna osalemistasu on 350 kr.

Info ja registreerimine: www.easl.ee/reg.

ÕNNITLEME

Anne Villems 60

Paljud Anne Villemsit tundvad inimesed (ja Anne ise ka) arvavad, et ta on pärit Tartust, lõpetanud siin 1. keskkoolis vabariigi esimese matemaatika eriklassi ning ülikooli matemaatikateaduskonna. See on tegelikult osaline tõde, ta on pärit hoopis Simuverest. Simuvere on küllalt väike Eesti linn, Simula jõe suudmes.

Võib-olla paljud polegi sellest linnast kuulnud, mis pole ka ime, sest tegemist on imaginaarse linnaga, kus toimus 1993–1994. aastatel üle-eestiline arvutisidel põhinev kooliõpilaste simulatsioonialane tegevus.

Nagu paljud Anne Villemsi ettevõtmised, oli see esimene Eestis, ka mujal maailmas polnud eriti palju analooge. Ja nagu paljudel tema ettevõtmistel, oli selle aluseks samuti meeskonnatöö. Anne Villems oli küll üks põhilisi ideede genereerijaid, aga kindlasti ka teiste ideede kuulaja ja edasiarendaja.

Kes on kuulanud tema esinemisi (ja neid kuulanuid on palju nii idas kui läänes, õpilasi, üliõpilasi, õpetajaid, õppejõude, teadlasi, ka akadeemikuid, akadeemia presidente jpt) on vahest kogenud seda kaasahaaravust, innustust, kus lektor parajasti arvuteid või Internetti või e-õpet jm tutvustades nagu paarkümmend sentimeetrit maast üles tõuseb ja publiku uute, esialgu ehk ka utoopilistena tunduvate ideedega üle kallab. Aga aja möödudes on sageli selgunud, et Anne Villemsi ideed ongi realiseerunud.

Loodetavasti leiab Anne ise aega oma mälestused millalgi jäädvustada – nii 40 – 50 aasta pärast ehk, kui igapäevane kiire eluviis järele annab.

Aega soovides
kolleegid arvutiteaduse instituudist

TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUS

Seoses käsikirjade kvaliteedinõuete ja töömahu suurenemisega võtame tööle energilise

PEATOIMETAJA,

kes oleks võimeline samaaegselt töötama mitme käsikirjaga ja juhtima erinevaid toimetusprotsesse.

Vajalik eelnev kirjastamisalane töökogemus, suur pingetaluvus ja suhtlemisoskus eri teadusvaldkondade autoritega, soovitavalt teaduskraadi olemasolu.

Ametikirjeldus: www.tyk.ee.
Sooviavaldused kandideerimiseks palume saata 15. oktoobriks: tyk@ut.ee.

www.tyk.ee

STIPENDIUM «HÜPE»

Stipendium «Hüpe» toetab vanemliku hoolitsuseta Tartu Ülikooli tudengeid.

2005. a antakse välja üks stipendium (5000 krooni).
Info: www.sipelgad.ee.

ÕNNITLEME

70

Raul Talvik, emeriitprofessor – 6. oktoober

60

Anne Villems, lektor – 1. oktoober

55

Avo Ennok, projektijuht – 2. oktoober
Mart Väärtnõu, vanemteadur – 5. oktoober

50

Tiiu Ernits, lektor – 5. oktoober

40

Markus Vetemaa, vanemteadur – 5. oktoober
Olev Kahre, tehnoloogiaspetsialist – 6. oktoober

35

Annika Pertmann, sekretär – 6. oktoober

30

Jaan Masso, teadur – 2. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMIKONKURSID

TÜ Sihtasutuse usalduskogu otsustas 2005/2006. õa jagada stipendiume kogusummas 710 000 krooni (sh Ernst Jaaksoni stipendium 200 000 krooni). Stipendiumitega toetatakse üliõpilaste ja kraadiõppurite ning noorteadlaste õppe- ja teadustööd nii kodu- kui ka välisülikoolides.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendium määratakse bakalaureuse-, magistri- või doktoriõppe üliõpilasele Eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva teadustöö või tegevuse eest. Välja antakse üks **10 000-kroonine** stipendium.

Estraveli reisisihi stipendium toetab kõikide teaduskondade vahetusüliõpilasi nende õppe- ja teadusreisidel, kui reisisihiks on TÜga lepingulises suhtes olev ülikool. Sihtkohta jõudmiseks ja Tartusse naasmiseks vajalik stipendium makstakse välja ka noorteaduritele kuni 41-aastaseks saamiseni, kui taotluses on põhjendatud eesmärgid ning välja toodud majandusliku olukorra kirjeldus. Välja antakse stipendiume kuni **30 000 krooni** ulatuses.

Hermanni reisistipendium toetab magistrante ja doktorante nende õppereisidel. Välja antakse stipendiume kokku **30 000 krooni** ulatuses.

TÜ Raefond on asutatud Tartu Linnavalitsuse poolt eesmärgiga toetada Tartust pärit üliõpilasi ja Tartuga seotud teadus-, õppe- ja arendustööd. Välja antakse **11 stipendiumi á 10 000 krooni** ja preemiaid **90 000 krooni** ulatuses.
Raefondi stipendiumid on mõeldud Tartust pärit TÜ üliõpilastele eduka õppetegevuse toetuseks.
Raefondi preemiad on mõeldud TÜ õppejõudude, üliõpilaste ja töötajate premeerimiseks Tartu linna ajalugu, haldust, infrastruktuuri ja huve käsitlevate silmapaistvate teadus-, õppe- ja arendustöö tulemuste eest, samuti samasuunalise teadus- ja õppetegevuse arendamise eest.
Koos lühikese põhjendusega lisatakse taotlusele üks eksemplar või koopia uurimusest ning soovitus teaduskonnast, instituudist või osakonnast. Taotlused esitada TÜ Sihtasutusele.

Seitsmenda Samba stipendium määratakse bakalaureuseõppe kahe viimase aasta üliõpilastele, magistrandile või doktorandile silmapaistvate tulemuste eest õppe- ja teadustöös ning ühiskondlikus tegevuses. Välja antakse üks stipendium (**10 000 krooni**).

Ruth Käbini stipendium on materiaalne toetus õppe- ja teadustöös edukatele **arstiteaduskonna** põhiõppe üliõpilastele, toetus üliõpilaste vahetusprogrammi läbiviimiseks õppe- ja teadustöö eesmärgil teiste riikidega ning Arstiteadusüliõpilaste Seltsi toetuseks, osalemaks rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuses. Välja antakse **kaks 10 000 kroonist** stipendiumi.

Liisa Kolumbuse stipendium on mõeldud **arstiteaduskonna doktorantidele**, toetamaks nende õpinguid ja teadustööd. Välja antakse **kaks 10 000-kroonist** stipendiumi.

Heino Kruse stipendium on mõeldud **arstiteaduskonna üliõpilaste ja noorteadlaste** õppe- ja teadustöö toetamiseks nii Eesti kui ka teistes maailma ülikoolides. Välja antakse **üks** stipendium (**10 000 krooni**).

Hilda ja Harri Mägi stipendium on mõeldud **arstiteaduskonna noorteadlaste ja kraadiõppurite** õppe- ja uurimistöö toetamiseks. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Eugen Püssi stipendium on mõeldud õppe- ja teadustöös edukatele, materiaalset toetust vajavatele **arstiteaduskonna** üliõpilastele. Välja antakse **kaks 10 000-kroonist** stipendiumi.

Georg-Leander Vehiku stipendium on materiaalne toetus õppe- ja teadustöös edukatele eesti soost **arstiteaduskonna üliõpilastele**. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Eesti Olümpiakomitee stipendiumi eesmärk on anda õppetöös ja spordiliikumise edendamises väljapaistvate tulemustega **kehakultuuriteaduskonna** üliõpilasele võimalus täielikult pühenduda erialasele enesetäiendamisele. Välja antakse **üks 30 000 kroonine** stipendium.

Karine ja Martin Koobase stipendium on mõeldud **eesti ja soome-ugri filoloogia** põhiõppe üliõpilaste õppe- ja teadustöö toetuseks, eelise annab osalemine rahvuskultuurilises tegevuses. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Valter Niiluse stipendium toetab **läänemeresoome keelte** uurimisvaldkonna tudengeid ja kraadiõppureid nende õppe- ja teadustöös ning premeerib selle valdkonnaga tegelevaid teadlasi või teadlasrühmi silmapaistvate tulemuste eest. Välja antakse **kaks 10 000-kroonist** stipendiumi.

Gustav Teichmülleri stipendium on mõeldud filosoofiateaduskonna **filosoofia eriala** põhiõppe (alates 2. nominaalaastast), magistri- või doktoriõppe Eesti kodanikest üliõpilaste toetamiseks õppe- ja teadustöös. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Aare-Ruth Mörneri stipendium on mõeldud **ajaloo- ja õigusteaduse**, iseäranis õigusajaloo magistrandile või doktorandile, kes on Eesti kodanik. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Ahti Pae stipendium on mõeldud peaainena **ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi** (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuur-antropoloogia, avalik haldus) õppivale 3. või 4. a üliõpilasele. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Eduard ja Eero Raigi stipendium toetab **õigus- või majandusteaduse** põhi-, magistri- või doktoriõppe eesti soost üliõpilasi õppe- ja teadustöös. Välja antakse **kaks 15 000-kroonist stipendiumi**.

Flory ja Erik Kalve stipendium on mõeldud **majandusteaduskonna** üliõpilaste ja noorteadlaste toetamiseks nende edasiõppimisel, sh enesetäiendamisel Põhjamaades. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

August Parise stipendium on mõeldud **keemiaosakonna** magistrantidele, kelle uurimisvaldkond on seotud keskkonnakaitsega. Välja antakse **üks 10 000-kroonine** stipendium.

Stipendiumi taotlemiseks esitada sihtasutuse juhatusele hiljemalt **31. oktoobriks:**
- stipendiumitaotlus (sihtasutuse vormil)
- CV
- lühiülevaade erialasest tegevusest
- juhendava õppejõu soovitus
- kinnitatud väljavõte ÕISist õppetulemuste kohta
- ülevaade uurimistööst
- vajaduse korral ülikooli või teadusasutuse kinnitus õppima asumise või teadustööga tegelemise kohta välisülikoolis
- lühiülevaade ühiskondlikust tegevusest
- vajaduse korral kulutuste eelarve välisriigi ülikooli või teadusasutuse juures
- vajaduse korral kaasfinantseerimise allikad ja suurus

Taotlus sisestada TÜ Sihtasutuse koduleheküljel www.ut.ee/sihtasutus, alajaotises «Taotle stipendiumi».
Lisadokumendid soovitavalt e-postiga: ruth.kotsar@ut.ee.
Ühele taotlejale ei maksta mitut stipendiumi.
TÜ Sihtasutuse stipendiumid ja preemiad antakse kätte emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste ajal.

Info kõikide stipendiumite kohta: www.ut.ee/sihtasutus

KAITSMISED

6. oktoobril kaitsevad doktoritöid liikumis- ja sporditeaduste erialal ülikooli nõukogu saalis:
kl 14 **Aire Leppik** «Changes in anthropometry, somatotype and body composition during puberty: a longitudinal study.» Juhendajad prof Toivo Jürimäe ja dots Jaak Jürimäe. Oponendid prof Albrecht Claessens (Leuveni Ülikool) ja prof Vallo Tillmann;
kl 16 **Kristjan Kais** «Precompetitive state anxiety, self-confidence and athletic performance in volleyball and basketball players.» Juhendaja prof Lennart Raudsepp. Oponendid prof Taru Lintunen (Jyväskylä Ülikool) ja dots Aavo Luuk.

11. oktoobril kl 14.15 kaitseb matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-224 **Aile Jair** magistritööd «Lookused, nende konstrueerimine dünaamilise geomeetria tarkvara abil». Juhendaja dots Tiit Lepmann. Oponent dots Jüri Afanasjev.

13. oktoobril kl 14.15 kaitseb õigusteaduskonnas Näituse 20-103 **Janar Holm** magistritööd «Haridusõiguse tagamine kohustusliku hariduse tasemel ja sellele järgnevatel tasemetel». Juhendaja Aare Reenumägi, PhD. Oponent Vallo Olle, *dr iur.*

KURSUS

5. ja 6. oktoobril kl 16.15–19.45 toimub Lossi 3-112 Toronto Ülikooli eesti keele ja kirjanduse õppejõu dr Tiina Kirsi kursus **«Akadeemiline kirjutamine».** Kursus toimub kolmes etapis, järgnevad etapid 13.–14. detsembril ning veebruari alguses, täpne ajakava kokkuleppel. Maht: 2AP. Hind: 700 EEK.
Kursus on mõeldud eelkõige õppejõududele, kes juhendavad üliõpilaste bakalaureuse- ja magistritöid.
Kursusel tutvustatakse akadeemilise kirjutamisega seonduvaid probleeme ja antakse ülevaade, kuidas peaks toimuma «ennetav juhendamine», sh kuidas aidata üliõpilasel püstitada teemat, defineerida uurimisküsimust ja põhimõisteid, arendada väitlust sujuvate üleminekutega, teha vahet tsiteerimise, refereerimise ehk parafraasi vahel, kuidas kaaluda ning valida allikmaterjali ning selgelt ja kommunikatiivselt tasakaalustada omaenda iseseisvat mõtlemist ja sekundaarkirjandusest võetud andmeid jms.
Info ja registreerimine: tiina.muska@ut.ee.

TEATED

3. oktoobril avatakse ajaloo muuseumi **näitus «Rännak ajas: tee Eesti ülikoolini»** Kohtla-Järve Põlevkivimuuseumis. Näitus jääb avatuks 28. oktoobrini. Info: Maire Merioja, tel 332 1217.

6. oktoobril kl 12 toimub **tarkusepäev maakondade parimatele ainetundjatele**. Vt päevakava www.ut.ee/regionaal.
Info: Aire Luts-Vähejaus, tel 627 1896.

7. oktoobril kl 11 toimub **Narva kolledži 1. aasta üliõpilaste orientatsioonipäev** Tartus. Vt päevakava www.ut.ee/regionaal.
Info: Aire Luts-Vähejaus, tel 627 1896.

Toomkiriku tornid on oktoobris avatud laupäeviti ja pühapäeviti kl 11–17.

TARTU ÜLIKOOL KUULUTAB VÄLJA KONKURSI

TÜ Euroopa Kolledži direktori

ametikoha täitmiseks tähtajaga 1. okt 2006 kuni 31. dets 2008. Direktori ülesanne on TÜ Euroopa Kolledži kujundamine Balti regiooni juhtivaks interdistsiplinaarseks Euroopa Liidu ja siirdeuuringute alaseks keskuseks, sh kolledži tegevuse juhtimine, teadus- ja arendusprojektide käivitamine, rahvusvahelise koostöö edendamine.

Konkursist osavõtuks dokumendid personaliosakonda (Jakobi 4, Tartu 51014) **1. novembriks**. Info: tel 737 5844.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

14. oktoober 2005

NR. 32 (2232)

www.ut.ee/ajaleht

Linnavolikogu valimised

16. oktoobril toimuvate kohalike omavalitsuste valimistel kandideerivad ka mitmed TÜ töötajad ja üliõpilased.

Eesti Keskerakonna nimekirjas on prof Aadu Must, arstõppejõud Nikolai Põdramägi, prof Enn Seppet, emeriitprof Lembit Allikmets, emeriitprof Toomas Karu, üliõpilane Lennart Luhtaru, dots Aleks Lenzner, prof Olev Raju.

Eestimaa Rahvaliidu nimekirjas on emeriitprof Karl Rebane, üliõpilane Julia Safronova.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimekirjas on esindatud prof Marju Lauristin, prof Peeter Vihalemm, vanemteadur Valdar Parve, administraator Rita Hade, spetsialist Katrin Lendok, dots Arne Merilai, arhivaar-referent Maret Konson, üliõpilane Maria-Elisa Rannajõe, prof prorektor Jaak Kangilaski.

Erakonnas Isamaaliit kandideerivad prof Peeter Tulviste, dots Jüri Kõre, doktorant Kadri Siibak, spetsialist Silvia Russak, õppeprorektori abi Toomas Liivamägi, üliõpilane Risto Aaver, prof Tarmo Kulmar, üliõpilane Pärt Prommik.

Erakonnas Res Publica kandideerivad prof Toivo Maimets, prof Ene Ergma, vanemteadur Mihhail Lotman, konsultant Urmas Aunin, emeriitprof Ennu Sepp, prof Ago Künnap, üliõpilane Lemmit Kaplinski, emeriitprof Ülo Hussar, koordinaator Elle Kaljuste, õpetaja Malle Rebane.

Eesti Reformierakonna kandidaadid on prof, kliiniku juhataja Hele Everaus, üliõpilane, üliõpilasesinduse esimees Hannes Klaas, üliõpilane Joosep Jakobson, üliõpilane Madis Kauts, teadur Viktor Korrovits, lektor Berk Vaher.

Valimisnimekirjades pole märgitud kõikide kandidaatide töö- või õppekohta. Seetõttu võib nimekirjades olla ka teisi TÜ kollektiivi liikmeid.

Ajaloolaste vilistlaspäev

Mati Laur
Akadeemilise Ajalooseltsi esimees, üldajaloo professor

Homme kell 14.15 algab aulas kõnekoosolekuga «Ajaloolase koht Eesti ühiskonnas» ülikooli ajaloo osakonna vilistlaspäev.

Kõnekoosolekul kõnelevad Lauri Vahtre, Marek Tamm, Kersti Markus, Eero Medijainen, Olaf Mertelsmann ja Kersti Lust.

Kuigi ettekandjatele on antud vaba voli määratleda nende arvates olulisemad ajaloolaste valupunktid, õnnestub vaevalt mööda pääseda ajalooteaduse finantseerimisraskustest, mis pärast Tallinna Ülikooli asutamist võivad veelgi suureneda. Probleemne on ajaloolaste akadeemilise tegevuse hindamine, mis on paljuski orienteeritud loodusteaduste kriteeriumidele ega soosi kuigivõrd ajaloolaste panustamist Eesti ühiskonna edenemisesse. Kindlasti võetakse arutluse alla populaarse ja akadeemilise ning rahvuskeskksuse ja rahvusvahelistumise vahekord Eesti ajalookirjutuses.

Pärast ettekandeid orienteeruvalt kell 17 jätkub koosviibimine Püssirohukeldris.

Ajaloolaste vilistlaspäeva korraldavad Akadeemiline Ajalooselts ja TÜ üldajaloo õppetool.

UT KÜSIB

Kui seaduslik on ainekursuste hindamine?

Õppejõud on esitanud toimetusele kaks järgmist küsimust.

Kas õppekursuste hindamise kohustuslikkus on kooskõlas õppekorralduseeskirjaga?

Õppekorralduse jurist Mae Parve

Jah, minu hinnangul on ainekursuste hindamise korra kohustuslikkus õppekorralduseeskirjaga (ÕKE) kooskõlas.

Vastavalt õppekorralduseeskirja punktile 232 toimub õpetamise ja ainekursuste hindamine üliõpilaste küsitluse kaudu, kusjuures küsitlus korraldatakse iga ainekursuse eksami või arvestuse eel.

Õpetamise ja ainekursuste hindamise korra näol on tegemist küsitluse läbiviimise korraga, mida vastavalt ÕKE punktile 234 on volitatud kehtestama rektor.

Kui loengud ei ole kohustuslikud ja üliõpilane käib vähem kui pooltes loengutes, mida ta siis hindab (st kui õiglane saab siis olla tema hindamine)?

Õppeprorektori abi Toomas Liivamägi

Tegemist on õpetamise ja ainekursuste hindamisega. See tähendab, et peale aine esituse tahetakse tagasisidet ka ainekursuse sisu ja ülesehituse kohta. Samuti pole loeng valdavalt ainuke aine esituse vorm. Teinekord ei eeldagi õppejõud kõigi üliõpilaste loengutel osalemist, vajalik materjal on olemas veebis või trükituna, aineprogramm on piisavalt hästi eesmärgistatud ning lahti seletatud.

Kui üliõpilane on otsustanud osa võtta ainult pooltest loengutest, kujuneb tal siiski pilt õppetöö korraldusest ja õppejõu õpetamisest vastava ainekursuse raames.

Ajakirjandustudengite Ketlin Beljajevi, Kadri Banki, Kadri Haavajõe ja Nelli Pello arvates muudab õppejõu hindamislehe täitmine Internetis tudengi elu tunduvalt lihtsamaks.

MAILIN AASMÄE

Muudatused ainekursuste hindamisel

Ivika Puusepp
õppe- ja üliõpilasosakonna õppetöö analüüsi spetsialist

Iga õppeaasta hindamise tulemuste põhjal valitakse välja kaks parimat socialia, humaniora, realia et naturalia *ja* medicina *valdkonna aasta õppejõudu.*

Alanud õppeaastast on õpetamise ja ainekursuste hindamises rakendunud olulised muudatused.

Ankeedi täitmine toimub õppeinfosüsteemis ja see on kohustuslik kõigile ainekursusel osalejaile kõigi läbitud ainete puhul. Ankeedi täitmine pole kohustuslik doktorantidele, külalis- ja väliskülalisüliõpilastele, kuid soovi korral võivad nad seda teha.

Ankeedi täitmine

Hindamine on muudetud kohustuslikuks, et saada kõigilt üliõpilastelt regulaarset ja täielikku tagasisidet, mida on võimalik kasutada õppetöö kvaliteedi tõstmiseks.

Ankeet koosneb kahest osast. Ankeedi A-osa sisaldab etteantud vastusevariantidega küsimusi konkreetse õppeaine ja õppejõu kohta. Ankeedi B-osa sisaldab avatud küsimusi ning võimaldab vastajal vabas vormis kirja panna ettepanekuid, kommentaare jms konkreetse ainekursuse ja õppejõuga seoses. Ankeedi B-osa täitmine on vabatahtlik.

Hindamisperiood

Päevase õppe ainekursustel kestab hindamisperiood üldjuhul kolm nädalat (sügissemestril 21. nov–11. dets ja kevadsemestril 1.–21. mai). Erandiks on juhud, kui auditoorne õppetöö lõpeb aines enne hindamisperioodi või kui vähemalt pool aine auditoorsest õppetööst toimub pärast hindamisperioodi. Sellisel juhul toimub hindamine kahe nädala jooksul enne auditoorse õppetöö lõppemist. Avatud ülikooli ainekursuste hindamine toimub kahe nädala jooksul enne auditoorse õppetöö lõppemist. Kui aines kestab õppetöö üks või kaks õppenädalat, toimub hindamine sama aja vältel.

Kui ainekursus on hindamiseks avatud, saadetakse meeldetuletus üliõpilase ülikooli e-posti aadressile (...@ut.ee). Hindamisperioodil õppeinfosüsteemi sisenedes avaneb üliõpilasele iga kord meeldetuletus ainekursuste hindamiseks.

Õppeinfosüsteemi (ÕISi) pealehel on ankeedi täitmiseks link «Ainekursuste hindamine».

Kui jääb hindamata

Uue korra järgi saab üliõpilane järgmise semestri ainetele registreeruda pärast kõigi jooksval semestril läbitud ainekursuste hindamist. Kui hindamisperioodil jääb üliõpilasel ainekursus hindamata, on tal võimalik seda teha hiljem, kuid pärast hindamisperioodi antud hinnangud ei kajastu õppejõule esitatavates tulemustes.

Ankeedi vastused salvestatakse isikustamata kujul ning nende seostamine konkreetse vastanuga on välistatud. Õppejõud saavad tagasisidet lugeda õppeinfosüsteemist pärast jooksva semestri lõppu, kui tema aines toimunud eksamite ja arvestuste tulemused on selgunud.

Hindamise tulemused

Küsimustiku A-osa tulemused on kättesaadavad vastavale õppejõule ning tema vahetule töö korraldajale (osakonna juhatajale, dekaanile). Teaduskondade ja kolledžite keskmiste tulemustega on kõigil võimalik tutvuda TÜ õppe- ja üliõpilasosakonna kodulehel. Küsimustiku B-osa tulemustega tutvumise võimalus on ainult vastaval õppejõul.

Tagasisidet kasutavad õppejõud ja osakonna juhatajad õpetamise kvaliteedi parandamiseks ning ainekursuste täiustamiseks. Hindamise tulemusi kasutatakse õppekavade akrediteerimisel ja õppejõudude arenguvestluste läbiviimisel.

Lähtudes küsimustest, mis hindavad õppejõudu ning tema õpetamisoskusi, antakse iga õppeaasta hindamise tulemuste põhjal välja aasta õppejõu auhinnad. Välja valitakse kaks *socialia, humaniora, realia et naturalia* ja *medicina* valdkonna parimat õppejõudu.

Info: www.ut.ee/oo/kvaliteet/ainekursuste_hindamine.

TÄNA LEHES

Lisaleht sügispäevad

Intervjuu *doktorant Triin Elleriga* **LK 3**

Traditsiooniliseks kujunenud arstiteaduskonna päev toimus esimest korda 15. oktoobril 1976. Sellel esines sõnavõtuga ka tervishoiuminister Väino Rätsep.

UUDISED

Tule täna ülikooli arengukoosolekule!

Täna kell 12 algab Vanemuise 46 ringauditooriumis ülikooli arengukoosolek.

Esimesena on kavas rektor Jaak Aaviksoo ettekanne.

Kell 12.25–13.30 toimuvad valdkondade esindajate ettekanded.

Kohvipausi järel kell 14–15.15 on kohapeal algatatud sõnavõtud ja vaba mikrofon.

Seejärel tehakse arengukoosolekust kokkuvõtted.

Arengukoosolekule on pühendatud UT eelmine number.

TÜ arengukava (A2008), valdkondlikud programmid ja integreeritud tehnoloogiaprogramm: www.ut.ee.

Ülikool tunnustab oma töötajaid

18. oktoobril kell 17 algab ajaloo muuseumi valges saalis rektori vastuvõtt ülikooli pensioneerunud töötajatele.

Vastuvõtule kutsutute seas on professorid *rector emeritus* Jüri Kärner, Arvo Krikmann, Toomas Tenno, Teet Seene ja Marju Lauristin, dotsendid Tiiu Vihalemm, Mai Roose, Jaan Loko, Anne-Mai Parring ja Kaido Jaanson, assistendid Eleonora Rajavee, Toomas Kutsar ja Mall Tamm, vanemteadur Rein Tamsalu, teadurid Toomas Rodima ja Mart Kangur, dekanaadi sekretär Helju Kalder, raamatukogutöötajad Kulla Jentson, Elna Hansson, Kiira Schmidt ja Maret Vanamb, rahandusosakonna töötajad Vivi Zipp ja Ive Toom, proviisor Anne-Marina Peets ning haldusosakonnast Helju Aim, Aino Benno, Tiiu Roosaar ja Voldemar Pütsepp.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas tuled TÜ arengukoosolekule?

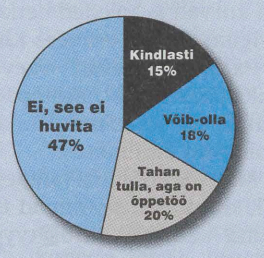

Vastajaid: 158

Uus küsimus:
Mida arvad ainekursuste hindamisest?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga tunnustati OÜ TÜ Kesklinna Apteegi kauaaegset proviisorit Anne-Marina Peetsi.

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvis pikaajalise ja kohusetundliku töö eest närvikliiniku endine dotsent **Mai Roose**.

TÜ väikese medaliga autasustati pikaajalise kohusetundliku töö eest sotsiaalteaduskonna endist dotsenti **Kaido Jaansoni**.

TÜ tänukirjaga autasustati 75. sünnipäeval kehakultuuriteaduskonna kauaaegset õppejõudu **Einike Naaritsat**, mereinstituudi erakorralist teadurit **Mart Kangurit**, erakorralist vanemteadurit **Rein Tamsalu**, matemaatika-informaatikateaduskonna lektorit **Mare Vähi**, arstiteaduskonna endist assistenti **Toomas Kutsarit** ja keskkonnafüüsika instituudi juhatajat prof **Rein Rõõmu**.

Üliõpilasesindus visandas visiooni

TÜ Üliõpilasesinduse (TÜ ÜE) septembri lõpus toimunud korralisel koosolekul sõnastati organisatsiooni missioon, visioon ja üldine eesmärk tulevaseks aastaks.

TÜ ÜE missioon on seista oma üliõpilaste hariduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste huvide eest. Visiooniks on olla aastaks 2008 arvestatav jõud üliõpilaste seas ja ülikoolile võrdne koostööpartner.

Üldiseks eesmärgiks 2005/2006. aastaks seati infovahetuse tõhustamine üliõpilasesinduse siseselt ning esinduse ja üliõpilaste vahel.

TÜÜE T-särgi ja fotokonkurss

TÜ Üliõpilasesindus kuulutab välja Tartu Ülikooli tudengi T-särgi konkursi. Oodatud on ülikooli ajaloo, teadusloome ning tudengieluga seostuvad nooruslikud ja lustakad eskiisid.

Tartu Ülikooli sõrmus.

Parima eskiisi autor saab peale enda ülikooli ajalukku joonistamisele auhinnaks 300-kroonise TÜ Raamatukaupluse kinkekaardi ja kaks pääset kahele 2. detsembril toimuvale TÜ aastapäevaballile.

Üliõpilasi oodatakse seoses aastapäevaballiga osa võtma fotokonkursist «Parimad aastad sinu elus». «Pildile tuleb jäädvustada üliõpilaselu ilusad, lõbusad ja miks mitte ka kurvad ja koledad hetked,» selgitas TÜ ÜE esimees Klaas.

Parimad saavad vaevatasuks pääsmed TÜ aastapäevaballile ja fotodest pannakse kohapeal üles näitus.

Mõlema konkursi tähtaeg on **31. oktoober**. Valminud tööd saata aadressil info@tyye.ee või tuua Ülikooli 18b.

Eelmise õppeaasta kevadsemestril algatas üliõpilasesindus ülikooli sõrmuse konkursi. Sõrmust saab tellida TÜ Üliõpilaskonna Sihtasutusest Narva mnt 27.

ARSTITEADUSKONNA PÄEV – VANA ANATOOMIKUM 200

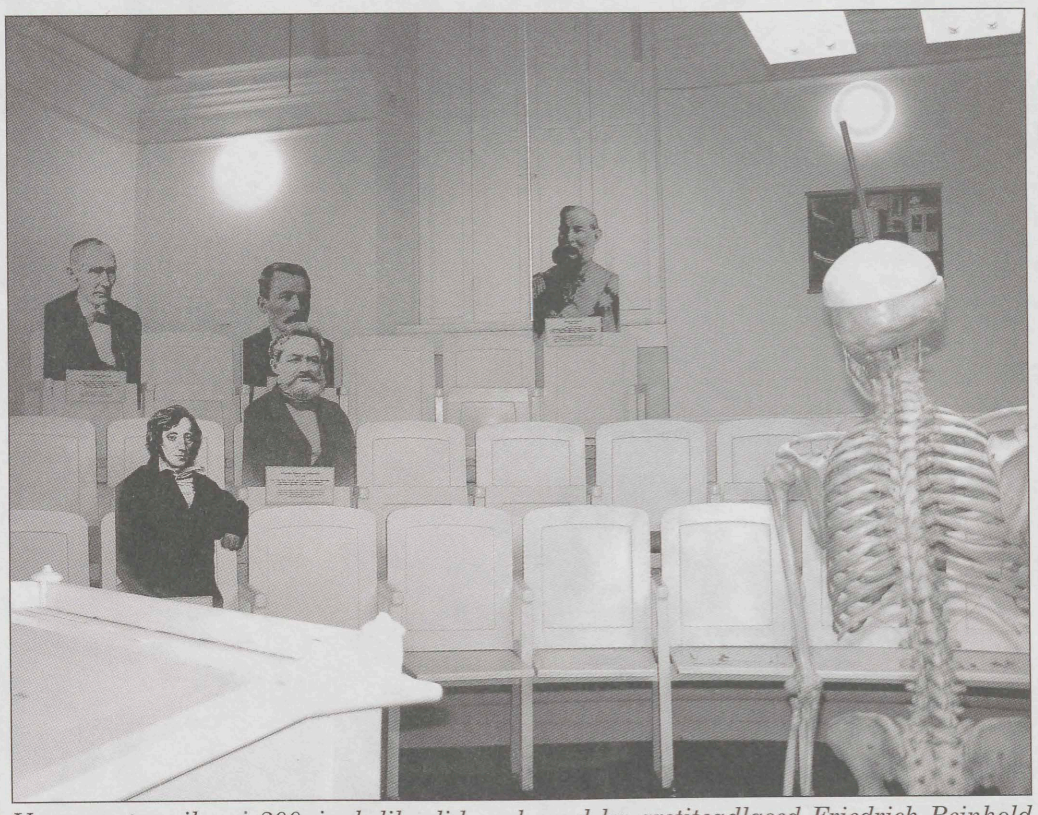

Vana anatoomikumi 200. juubelile olid saabunud ka arstiteadlased Friedrich Reinhold Kreutzwald, Karl Ernst von Baer, Alexender Theodor von Middendorff jt. VARJE SOOTAK

Kuidas ehitati vana anatoomikum

Maie Toomsalu
farmakoloogia instituudi vanemlaborant

1802. aastal taasavatud ülikooli juurde hakati esimeste hoonetena projekteerima ja ehitama anatoomikumi, raamatukogu ja peahoonet.

1803. a põhikiri nägi arstiteaduskonnas ette kuut professuuri. Põhikirja järgi oli vaja arstiteaduskonnas luua anatoomikum ja meditsiiniline (teaduskonnasisehaiguste), kirurgia- ning sünnitusabikliinik.

1803 moodustati ehituskomisjon eesotsas ökonoomika, tehnoloogia ja tsiviilehituse (arhitektuuri) professori Johann Wilhelm Krausega, kellest sai nii ülikooli hoonete projekteerija kui ka ehitustööde juhataja.

Arstiteaduskonna esimene uus hoone

Vana anatoomikumi rotundiosa vundamendi ehitus algas 8. juunil 1803.

1804 sai kõrgel soklil asuv kupliga klassitsistlikus stiilis anatoomikum katuse alla. 16. mail külastas Tartut keiser Aleksander I, kes käis kõigil ehitusplatsidel ning väljendas oma rahulolekut. Septembris 1805 koliti sisse ja alustati õppetööga.

Arstiteaduskonna esimene uus hoone oli tolleaegsetest ülikooli ehitistest mahult kõige väiksem ja kujutas endast nelinurksel alusel asuvat kupliga kaetud rotundi.

102 m² suuruse ümmarguse saali alumine osa sisaldas peale kahe preparatsiooniruumi veel köögi ja leotuskambri. Oli seadis laipade transpordiks auditooriumi, võimalus laipade säilitamiseks ja luude puhastamiseks ning ruum anatoomiapreparaatide kogu jaoks.

Ehitise edaspidine laiendamine

Kuplisaal oli kujundatud amfiteatrina. Seinte kaheksasse süvendisse oli ülikooli esimene joonistusõpetaja K. A. Senff maalinud embleemid. *En Camayeu* (toon-toonis) maalitud saali lage toetas kaheksa dooria sammast, mille postamendid olid kujundatud preparaatide panipaikadeks ja kappideks. Sammaste postamente kaunistasid vanikud.

Krausel oli algul kavatsus ühendada anatoomikum kliinikuga, kuid pärast otsustati siiski ehitada mõlemad asutised eraldi, sest laibalõhn kliinikus ei olnud soovitav.

Kuna üliõpilaste arv kasvas, jäi hoone varsti väga kitsaks. Juba 1820 kerkis päevakorrale ehitise laiendamine. Krause valmistas vastavad skitsid ja kulude eelarve. Rotundi külge pidi ehitatama kaks tiiba. Kuna aga maa-ala oli kitsas, polnud neid võimalik ehitada ühele joonele.

Esialgse kava järgi oleksid tiivad ehitatud rotundi külge, moodustades täisnurga.

VANA ANATOOMIKUMI EHITAMINE

1805 – valmis rotund
1827 – valmisid tiibhooned
1860 – valmisid nurgaehitised
1911 – lisati puidust juurdeehitis

Pärast muudeti projekti nii, et tiivad liituvad segmentidena rotundi külge. Poolkaarekujulised tiibhooned ehitati rotundile juurde 1825–1827.

Mõlemad tiivad ehitati kahekordsed. Alumine korrus on sarnaselt rotundi alumise osaga ehitatud rustikas. Kunstiajaloo professor Voldemar Vaga on arvanud, et poolringist eenduv rotund võidab tiibehitiste tõttu just pidulikkuse poolest.

Anatoomikumi tiibehitiste pikendamine

Torni tipus paiknes klaasmajake ülemise kupliosa valgustamiseks. Ülemisel korrusel paiknesid ümmargune loengusaal (keskel lahangulaud), patoloogilis-anatoomilise kogu ruum jm.

1856–1860 pikendati tiibehitisi ülikooli arhitekti K. Rathausi projekti kohaselt. Juurde ehitati risttahukakujulised nurgaehitised, millega hoone omandas tänapäevani säilinud ilme.

1911 lisati põhjapoolsele tiibehitusele veel P. Nikitini poolt projekteeritud puitkonstruktsioonis juurdeehitis.

Arstide aktusel jagati preemiaid

7. oktoobril andis dekaan prof Toomas Asser teaduskonna aktusel aulas üle aastakonverentsi preemiad.

Üliõpilaste teaduskonverentsil pälvisid I koha uurimuse eest «Kontaktläätsekandjate silma mikrofloora resistentsus läätsehooldusvedelikele» **Silja Uibo** ja **Sünne Remmer** (arstit 3. k). Juhendajad Kai Truusalu, Epp Sepp.

II koha sai uurimuse eest «Ki-67 ja BrdU sobivus neurogeneesi markeriteks» **Malle Helmdorf** (arstit 3. k). Juhendaja prof Aleksander Žarkovski.

III kohale tulid uurimusega «Metioniin-722 roll amüloidprekursorvalgu (APP) London-muteeritud domeeni V717G-APP_714-723 neurotoksilisuses» **Sander Sepp** (proviisoriõppe 4. k ja **Martin Sergejev** (arstit 4. k). Juhendajad prof Aleksander Žarkovski ja Ello Karelson.

Õppejõudude, teadurite, doktorantide ja magistrantide teaduskonverentsi suuliste ettekannete eest said I koha ettekande eest «Allogeenne luuüdi siirdamine on näidustatud ägeda müeloidse leukeemia patsientidel, kellel on leitav keemiaravi lõppedes minimaalne residuaalne haigus (MRH)» **Edward Laane**, **Asa Derolf**, **Elisabet Björklund**, **Joanna Mazur**, **Stefan Söderhäll**, **Hele Everaus**, **Magnus Björkholm** ja **Anna Porwit-MacDonald**.

II ja III kohale tulid ettekandega «Folliikuleid stimuleeriva hormooni (FSH) vastased IgG, IgA ja IgM tüüpi antikehad: patogeneetilise autoimmuunsuse või normaalse immuunoregulatsiooni markerid?» **Kadri Haller**, **Christine Mathieu**, **Kristiina Rull**, **Kadri Matt**, **Marie C. Béné ja Raivo Uibo** ning «Depressioon esmatasandi meditsiinis: PREDICT uuringu esimese etapi tulemused» **Anu Aluoja**, **Ruth Kalda**, **Pille Ööpik**, **Heidi-Ingrid Maaroos** ja **PREDICTi uurimisrühm**.

Stendiettekannetest pälvisid I koha ettekande eest «Inimese kooriongonadotropiini ekspressioon normaalse ja tüsistunud raseduse korral» **Kristiina Rull** ja **Maris Laan**.

II koha said «Lapseea ajutrauma SA TÜ Kliinikumis aastatel 2000–2004» **Maarja Vaikmaa**, **Gerli Ventsel**, **Anneli Kolk** ja **Tiina Talvik**.

III kohale tulid «Infertiilsete meeste tsütogeneetiline uurimine: tulemused ja t(7;16)(q21.2;p13.3) patsiendil oligospermiaga» eest **Ruth Mikelsaar**, **Mikk Pauklin**, **Jelena Lissitsina** ja **Margus Punab**.

Kliinikumi teadustöö preemia laureaadid

7. oktoobril andis SA TÜ Kliinikumi ülemarst Margus Ulst arstiteaduskonna päeva aktusel üle kliinikumi teadustöö preemia.

Tänavu pälvisid preemia uurimistöö «Kroonilise tonsilliidi patogeneesi uuringud kui alus tonsillektoomia objektiivsete kriteeriumite leidmisel» eest dr Priit Kasenõmm, dots Andres Piirsoo, prof Mart Kull ja prof Marika Mikelsaar.

Kliinikumi teadustööpreemia määratakse ühele arstiteaduskonna päeva õppejõudude ja teadurite teaduskonverentsil esitatavale kliinilise suunitlusega teadustöö autorile või autorite kollektiivile.

Näitus «200 aastat vana anatoomikumi»

7. oktoobril avati vanas anatoomikumis näitus, millega tähistatakse hoone 200. aastapäeva.

Näitusel saab tutvuda anatoomikumi ehituslooga ning seal õpetanud, töötanud ja õppinud kuulsamate teadlaste elu ja tööga.

Anatoomikumis on töötanud 19. saj I veerandi üks suurimaid anatoome Karl Burdach, võrdleva embrüoloogia rajaja Karl Kupffer, anatoomiaprofessor August Rauber jt. Rauber kirjutas 1886. a ülemaailmselt tunnustatud anatoomiaõpiku-käsiraamatu, mida on ilmunud 20 kordustrükki (viimane kaasajastatult 1987 Saksamaal).

Näituse koostas Mare Viiralt, kujundas Margot Sakson.

Väljapanek on avatud teisipäevast laupäevani kell 11–17. Koolidel on võimalik tellida näituseekskursioone ning registreeruda füsioloogiakatsetele.

Konverents «Koebioloogia VI»

Marina Aunapuu
anatoomia instituudi dotsent

23. ja 24. septembril toimus vana anatoomikumi 200. aastapäevale pühendatud rahvusvaheline konverents «Koebioloogia VI».

Prof Andres Arend tegi ülevaate vana anatoomikumi ajaloost ja seal töötanud teadlaste panusest. Põhjaliku ülevaate anatoomikumide kujunemisloost ja tänapäevast andis Rostocki Ülikooli emeriitprof G.-H. Schumacher.

August Rauberi, silmapaistvaima Tartus töötanud anatoomi auks traditsioonilise «Rauberi loengu» esitaja oli dr Sabine Brauckmann Austriast. Teenete eest prof Rauberi teaduspärandi uurimisel anti talle Rauberi mälestusmedal.

Teise istungi ajal vana anatoomikumi ringauditooriumis võis külaliste näoilmest selgelt välja lugeda vaimustust ajaloohõngulistest ruumidest ja klassikalist amfiteatrit meenutavast ringauditooriumist. Ettekanded ulatusid ajaloolistest ülevaadetest rakenduslike töödeni.

Pikaajalise töö eest anatoomia õppejõuna ja koostöö eest TÜ anatoomia instituudiga pälvis Rauberi mälestusmedali prof Diedrich Graf von Keyserlingk.

Vestlustest mitme välisprofessoriga jäi kõrvu lause, et kusagil mujal Euroopas ei ole säilinud sellist unikaalset kombinatsiooni – võimsa ajalooga vana anatoomikum ja selles paiknev suur unikaalne preparaatide kollektsioon.

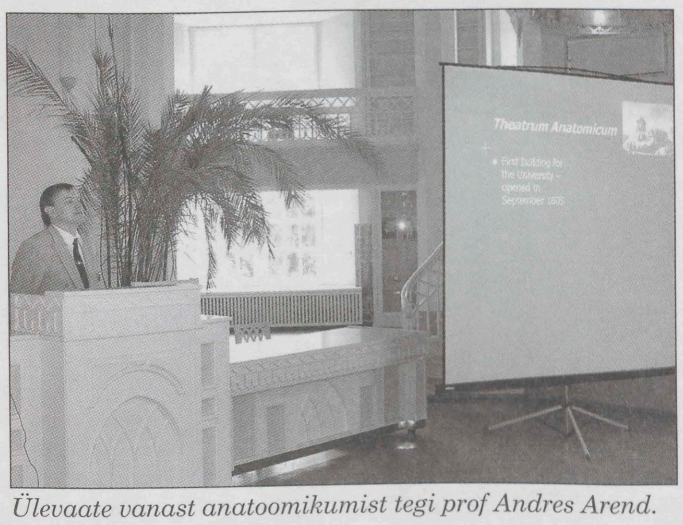

Ülevaate vanast anatoomikumist tegi prof Andres Arend. ERAKOGU

Tartu sügispäevad 2004

17.–23. oktoober 2005
www.studentdays.ee

ESMASPÄEV, 17. OKTOOBER

6.30–10 R2 hommikuprogramm «Silmad lahti!» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
11–15 «Päevakord» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
12–16 Doonoripäev / Raatuse ühiselamu
15–18 Harrastajate MV jalgpallis / EPMÜ peahoone muruväljak
16–19 «Pleier» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
16–18 VIIE VINDI KLUBI – ESIMENE VINT / Pirogovi plats
18 TARTU SÜGISPÄEVADE AVAMINE / Raekoja plats – Antoniuse õu
19–21 RAADIOSAADE / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
19 Film «Kevad, suvi, sügis, talv... ja taas kevad» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
21 «Loeng» / Trehv
21 Film «Kurjus» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
22 Tudengidisko / Õlle Tare
22 Karaoke finaal / Püssirohukelder / 25.-
23 Film «Riiginõunik» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
23.30 Taize palvus / Pauluse kirik

TEISIPÄEV, 18. OKTOOBER

6.30–10 R2 hommikuprogramm «Silmad lahti!» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
6 HOMMIKUNE EHMATUS / Tartu ülikoolide ühiselamud
8 BUSSIORIENTEERUMINE / Kaubamaja juures
9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
11–15 «Päevakord» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
12–16 Doonoripäev / Raatuse ühiselamu
14–16 TÖÖTUBA I – NÄPUJÄLJEMAAL / TÜ raamatukogu
15–18 Harrastajate MV jalgpallis / EPMÜ peahoone muruväljak
16–19 «Pleier» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
16–18 VIIE VINDI KLUBI – TEINE VINT / Pirogovi plats
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
18 Film «Malev» / Vanemuise 46 ringauditoorium / 30.-
18 Õpikoda «Maailma tantsud» / Wilde Irish Pub verandal
19 Etendus «Tuletikke laenamas» / Vanemuise suur maja
19 SAS aruteluõhtu / Agape Eesti
19 Fonoteek / Tartu Rokiklubi «Rock&Roll» / tasuta
19 Lavastus «Üksindus, see polegi tähtis» / Sadamateater / 100.-/ISIC 60.-
20 TUDENGIBÄND ´05 / Tartu Üliõpilasmaja / 75.-/ISIC 50.-
22 Tudengikaraoke / Õlle Tare / 25.-/ISIC tasuta
22 Püssika Houseband / Püssirohukelder
22 TudengiSeksikas / Atlantis / 50.-/ISIC südaööni 35.-
24 Film «Riiginõunik» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-

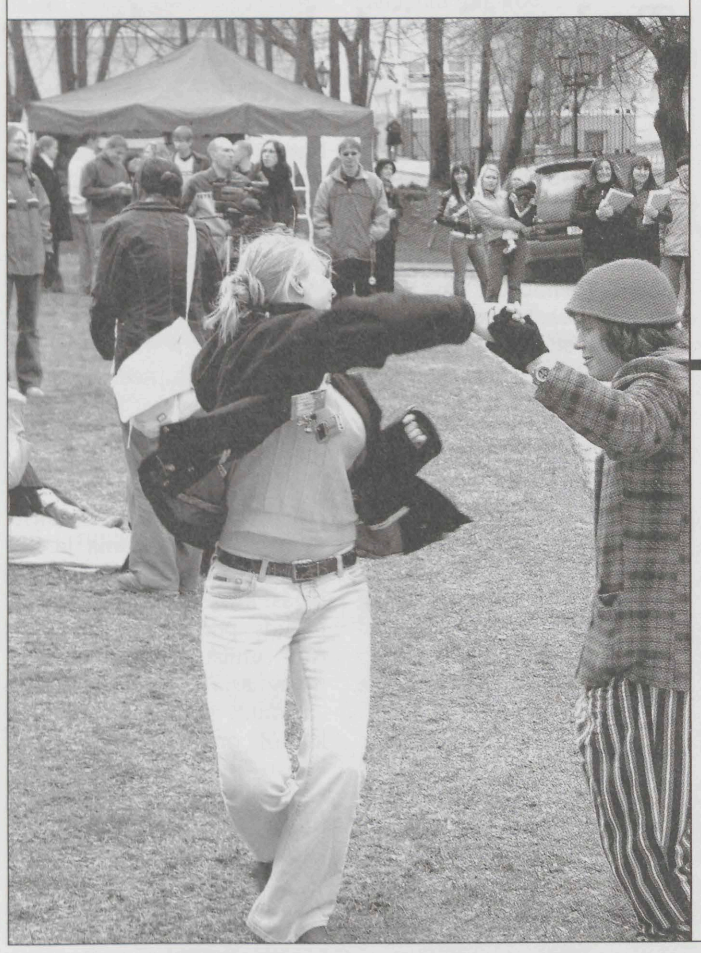

KOLMAPÄEV, 19. OKTOOBER

6.30–10 R2 hommikuprogramm «Silmad lahti!» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
9.30 Hommikupalvus / TÜ peahoone 227
11–15 «Päevakord» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
14–16 TÖÖTUBA II – TUDENGIVANASÕNA / TÜ raamatukogu
15–18 Harrastajate MV jalgpallis / EPMÜ peahoone muruväljak
16–19 «Pleier» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
16–18 VIIE VINDI KLUBI – KOLMAS VINT / Pirogovi plats
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
18–20.45 Pubiralli vol IV / Trehv / 150.-/ISIC 100.-
18 *Rock live* karaoke / Tartu Rokiklubi «Rock&Roll» / 25.-/kl 18–21 tasuta
18 Avalik väitlus teemal «Lävend» / keemiahoone ringauditoorium
18–22 KUNSTIDE ÖÖ / Tartu linna muuseumid, Antoniuse õu
19 Lavastus «Tantsumaraton» / Sadamateater / 100.-/ISIC 60.-
19.15 D-kohvik / Roosi 1
20 TÜ KAMMERKOORI KONTSERT / Jaani kirik
20 ETLUSKONKURSS / Veski villa
21 Genialistid / Tartu Üliõpilasmaja / 75.-/ISIC 50.-
22 Mini MTJ / Õlle Tare / 25.-/ISIC tasuta
22 ÖÖ klubi / Püssirohukelder
22 Nu:age / Pattaya Club / 60.-/ISIC südaööni tasuta
22 RING fm 11 – sünnipäevapidu / Atlantis / 60.-/ISIC südaööni 45.-

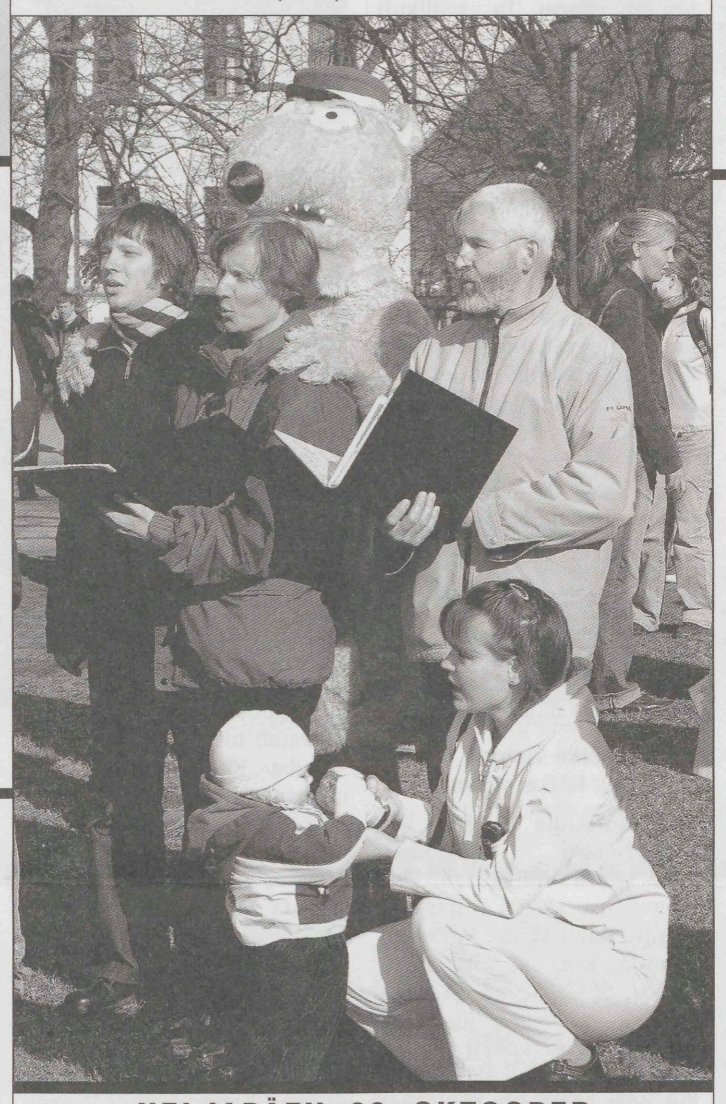

NELJAPÄEV, 20. OKTOOBER

6.30–10 R2 hommikuprogramm «Silmad lahti!» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
11–15 «Päevakord» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
15–18 Harrastajate MV jalgpallis / EPMÜ peahoone muruväljak
16–19 «Pleier» / Raadio 2 101,6–103,6
16–18 VIIE VINDI KLUBI – NELJAS VINT / Pirogovi plats
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
16.30 Tervisekõnd / Raekoja plats
18 Film «Malev» / Näituse 2 ringauditoorium / 30.-
18–20 TREPISPRINT / Raatuse ühiselamu
18 Fotoõhtu / Vanemuise 46-107
19 Etendus «Madame Butterfly» / Vanemuise väike maja
19 Lavastus «Tantsumaraton» / Sadamateater / 100.-/ISIC 60.-
19 Tartu bändide *fest vol* 5 / Tartu Rokiklubi «Rock&Roll» / 35.-/ISIC 25.-
19 «Kultuuride karussell» / Raekoja plats / 15.-/ISIC 10.-
20 TUDENGIFILM ´05 / Tartu Üliõpilasmaja / 75.-/ISIC 50.-
21 Keemikud: Inboil & Jaan Sööt / keemiahoone ringauditoorium / 50.-/ISIC 35.-
22 Jüri Homenja / Õlle Tare / 30.-/ISIC tasuta
22 Kõrtsi kümnevõistlus / Püssirohukelder
22 *Student blind-date party* / Pattaya Club / 60.-/ISIC südaööni tasuta
22 Eufo:ria@Atlantis / Atlantis / 60.-/ISIC südaööni 45.-
22 Jalgpalliturniiri lõpetamine / Püssirohukelder

REEDE, 21. OKTOOBER

6.30–10 R2 hommikuprogramm «Silmad lahti!» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
11–15 «Päevakord» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
16–19 «Pleier» / Raadio 2 101,6–103,6 Mhz
16–18 VIIE VINDI KLUBI – VIIMANE VINT / Pirogovi plats
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
17 Etendus «Igavesti... igaveseks» / Lutsu Teatrimaja / 50.-/ISIC 35.-
17 Film «Skiso» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
18 Etendus «Lotte reis Lõunamaale» / Vanemuise suur maja
19–21 RAADIOSAADE / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
19 Etendus «Madame Butterfly» / Vanemuise väike maja
19 Kui tantsusaalis möllab ska / Tartu Rokiklubi «Rock&Roll»
19 Film «Samaaria tüdruk» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
20 Reliikvia / Hansa Tall / 25.-
20 TUDENGILAKs / Tartu Üliõpilasmaja / 60.-/ISIC 40.-
21 Wilde tudengipidu / Wilde Irish Pub / 50.-/ISIC 35.-
21 Etendus «Frankenstein» / vana anatoomikum / 175.-/ eelmüügist 145.-
21 Film «Kurjus» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-

21 Tartu Noorte Big Band / Jazzklubi Illegaard
21 Glamuurpunkbänd Kasemahlake / Trehv
22 Wismari Poisid / Õlle Tare / 50.-/ISIC 25.-
22 Speed Free / Püssirohukelder / 35.-
22 *Latino Fever* / Pattaya Cruise Club / sissepääs majapiletiga
22 Star Cafe saab 2-aastaseks / Atlantis / 100.-/ISIC südaööni 85.-
22 Madis Malk & Second Hand Quitar Trio / Cafe Shakespeare
23 Film «Päike» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
01 Terminaator / Pattaya Club / 100.-/kl 23-24 ISIC

LAUPÄEV, 22. OKTOOBER

9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
12–14 Tartu vein 2005 valimine / Wilde Irish Pub / 20.-/ISIC 15.-
12 Muusikal «Cats» / Teater Vanemuine suur maja
12–15 EMAJÕE KALLASTE KORISTAMINE / Emajõe kaldad kesklinna piirkonnas
12–18 Rula ja rulluisu võistlus / Smart Skatehall / 25.-
14 Film «Kapten mõõkhammas» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
14 Tuvide toitmine / Pirogovi plats
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
17 Etendus «Igavesti... igaveseks» / Lutsu Teatrimaja / 50.-/ISIC 35.-
17 Film «Samaaria tüdruk» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
19 Etendus «Vladimiri väljak» / Vanemuise väike maja
19 Muusikal «Cats» / Vanemuise suur maja
19 R'n'R sügispäevade eri / Tartu Rokiklubi «Rock&Roll» / 65.-/ISIC 45.-
19 Film «Skiso» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
20 Raul Kivi / Hansa Tall / 25.-
21–03 STIILIPIDU «MEELETU LAPSEPÕLV» / Kääriku puhke- ja spordikeskus / ainult eelmüügist 100.-/ISIC 75.-
21 Etendus «Frankenstein» / vana anatoomikum / 175.-/ eelmüügist 145.-
21 Film «Kevad, suvi, sügis, talv... ja taas kevad» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
22 Kuldne Trio / Õlle Tare / 75.-/ISIC 35.-
22 Kõrtsipalavik – Nukker Kukeke / Püssirohukelder / 35.-
22 Alen Veziko & Priit Sootla / Cafe Shakespeare
22 *Junglehunt* / Pattaya / 80.-/ISIC südaööni 40.-
22 *Golden retronight* / Pattaya Cruise Club / sissepääs majapiletiga
22 Sügispäevade Atlantise lõpupidu / Atlantis / 90.-/ISIC südaööni 75.-
23 Film «Riiginõunik» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
24 Etendus «Frankenstein» / vana anatoomikum / 175.-/ tudengid 95.-

PÜHAPÄEV, 23. OKTOOBER

9.10 HOMMIKUSED INFOMINUTID / Tartumaa Raadio 101,2 Mhz
10 Tudengi*squash* «Sügis 2005» / Teguri Squashiklubi / osalejatele 75.-
12 Muusikal «Cats» Vanemuise suur maja
12 Mõnus perepäev / Õlle Tare
14 Film «Kapten mõõkhammas» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
16–18 Piljardivõistlused / Trehv
17 Film «Riiginõunik» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
19 Muusikal «Cats» / Vanemuise suur maja
19.30 Film «Skiso» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
21 Film «Samaaria tüdruk» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-
21 TULEROMANTIKA EMAJÕEL / Kaarsilla juures
23 Film «Päike» / Sadamateater / 60.-/ISIC 30.-

Info: www.studentdays.ee

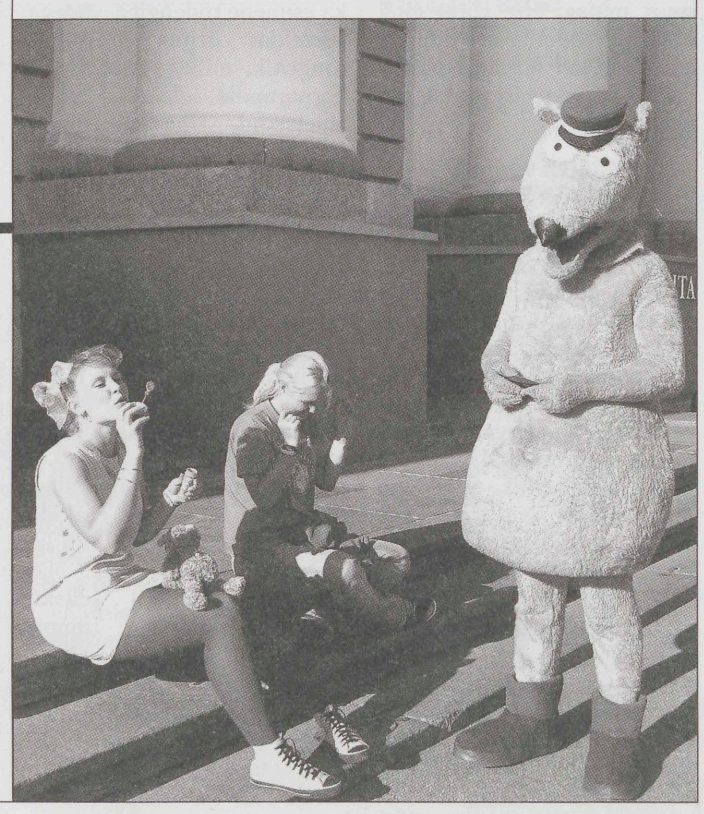

Kartseri seintele jätsid «külastajad» oma joonistused ja luuletused. ERGI PROMMIK

Duellist tudengikallini

Mari-Liis Jakobson
kultuuriklubi liige

Tudengid on läbi aegade elanud pisut metsikut ning tavakodanikele vastanduvat elu. Miks ei võiks neile siis tänagi väikest lärmakat prallet andeks anda?

Algul olid tulevased arstid, köstrid ning advokaadid suisa barbaarsed. Hoolimata keeldudest toimusid pidevalt duellid, pummelung ning laamendamine. Kuid eks needki vandaalsused kandnud teatavat tudenglikkuse märki.

Tudenglikkus eelmistel sajanditel

Näiteks olevat tudengid kord öisel ajal vahetanud ära kondiitriäri ning lihunikupoe sildid – olevat liha ju tulusam kui maius. Teinekord märkasid nad avatud luukidega akent ning hakkasid ruudule kopsima, ise tungivalt akna avamist nõudes. Kui majarahvas lõpuks üleval ning paaniliselt pärima jooksnud, et mis lahti, siis vastanud tudengid vaid, et tahtsid head ööd soovida. Vahel võis juhtuda, et tudengid võõpasid öö varjus üle mõne linnakodaniku maja ukse – olenevalt kunstimaitsest kas värvi või poriga. Muidugi olid sääraste vempude eest kaitstud need majaomanikud, kelle kostil oli mõni tudeng. Vastavalt tavadele pidi tudeng kaitsma oma majaisanda või -emanda au.

Kohati sattusid pahateguде ohvriks ka professorid. Näiteks visati tihtipeale sisse nende aknaid. Ülikooli senat ei osanud selle vastu suurt midagi ette võtta ning soovitas õpetlastel lihtsalt hoovipoolsed korterid omandada – siis ei pääsevat noored akendele ligi.

Kuidas vanasti tudengit karistati

Kindlasti tuleb ka märkida, et tudengeid ei saanud korrale kutsuda politsei. Selleks olid niinimetatud tudengisandarmid ehk pedellid, keda isekeskis puudliteks kutsuti. Pedellid-puudlid olid aga tihtipeale küllaltki leplikud vanamehed, kellega oli võimalik jutule saada. Kui juhtus, et tudeng siiski vahele jäi, siis ootas teda kartser. Ülearu karmiks karistuseks seda ei peetud. Käibis isegi mõte, et iga õige tudeng peab vähemalt korra õpiaastate jooksul mõnda aega seal istuma. Kartseri tingimused olid suhteliselt leebed. Seinu katsid «külastajate» joonistused ning luuleread. Kaasavõetud köie abil «telliti» teinekord vangikongi ka pudel veini ning ajalooraamatud kõnelevad sellestki, et isegi tütarlapsed pääsesid sinna noormeestele seltsi.

Organiseeritumaks ja kultuursemaks

Mida aeg edasi, seda organiseeritumaks üliõpilaselu muutus. Tekkisid korporatsioonid ning hiljem ka seltsid, mis hakkasid lausa võidu liikmeid värbama. Muidugi säilis ka organiseerumata tudengkond. Neid nimetati «metsikuteks». Palju käidi kinos ning teatris, veedeti aega kohvikutes, kus korporatsioonidel kujunesid välja omad lauad. Toimusid akadeemilised kultuuriteemalised vestlusõhtud.

Umbes sellest ajast pärineb ka esimene tudengipäevadega võrreldav üritus – volbrirongkäik, millega liitusid nii korporandid, seltslased kui ka «metsikud». Üheskoos liiguti tõrvikute valgel laulu saatel peahoone juurest Raekoja ette ning lõpuks praeguste tenniseväljakute juurde, kus visati tõrvikud suurde lõkkesse. Sellele järgnes intiimorganisatsioonide avatud uste öö ning noored laulsid ja tantsisid hommikuni. 1. mai õhtul toimus aga suur ball. Pärast seda asuti palavikuliselt eksamiteks valmistuma.

Nõukogude aja üliõpilaselust armastatakse rääkida pigem olmeseiku. Mis siin ka imestada – keelustatud olid korporatsioonid ja seltsid, ideoloogiahaamer tampis kõigile kõvasti pähe. Ühest küljest oli tudengkond kuulekas ning seadustele alluv, teisalt aga vohas noore intelligentsi hulgas dissidentlik meeleolu.

Toimetuselt

Tartu tudengipäevade traditsioon sai alguse 1965. a, kui hakati korraldama üliõpilaspäevi. Mõnel aastal oli üliõpilaspäevade korraldamine koguni keelatud. 1972 lisandus kevadine ettevõtmine rahvaste sõpruse päevade nime all. Viimasest kasvasid välja väga populaarsed Tartu levimuusikapäevad.

Nii sügisestel kui ka kevadistel tudengipäevadel oli peale nn kohustuslike ürituste (näiteks lillede viimine Lenini mälestussamba jalamile) kavas üliõpilaste diskussioone, kohtumisi kaasaegsete autoriteetidega, Eesti parimate solistide ja ansamblite esinemised, konkursid jpm põnevat.

Kuidas sünnivad Tartu sügispäevad?

Kaspar Laatsis

Kunnar Karu juhib kogu tudengipäevade kupatust juba neljandat korda. See ei tähenda asjaliku näoga ringisebimist, kaelas kaart kirjaga «Korraldaja». See tähendab tema jaoks kõike – igal alal ekspert olemist ja samas ka lasteaia juhatamist, nagu ta piltlikult selgitab.

Karu tunnistab, et esimest korda nii suure kaliibriga tudengiüritust juhtides oli tahtmist ja pealehakkamist kuidagi rohkem, nüüdseks on «maailma paigastlükkamise tunne» reaalsesse ellu kantuna kuidagi kaduma hakanud. Asjade n-ö lappimine röövib kohutaval moel energiat. Mis muidugi ei tähenda, et poleks kirjeldamatut ja kujutletamatut jälge eelnevatest kordaläinud tudengipäevadest.

Enamasti ikka ei küsita, kuidas seda festivali korraldatakse. «Osavõtja saab öelda, kas talle meeldis või ei meeldinud. Korraldaja saab öelda, kas läks korda või mitte. Tartu kevadpäevad läksid hästi, kuigi alati jääb eelarve pisut kripeldama». Neid üritusi mõõdetakse muus vääringus.

Väike visioon teha kõike suurelt

Kultuuriklubi jaoks, kes tudengipäevi korraldab, leiab Karu hulgaliselt iseloomustusi. «Klubi rotatsioon toimib, nägu särab. Vahepeal pipardatakse, siis jälle nägu särab». Sügispäevad on nagu *puzzle* – väikestest juppidest tuleb suur asi kokku panna. Seda on oluliselt raskem teha, kui pole kogu aeg silme ees kaanepilti, millest joonduda. Karu leiab, et ka suurte populaarsete väliüritusteta võiksid tudengipäevad olla omamoodi Tartu märk.

Kui ta plaanidest räägib, siis tuleb taaskord tunnistada, et plaanis on väikesed uuendused, kuid traditsioonidest ei saa kuidagi üle ega ümber. Näiteks uutest asjadest – tudengid plaanitakse saata Hirmu Tehasesse ja Viie Vindi Klubi kogunemistele. «Oleme plaaninud, et kõik on ikka omamoodi tudengihullustega seotud, helikopterilt laskumist küll ei tule. Keefir on küll hapnema pandud ja mõni kasvatab meil vist vihmausse ka juba». Karu ise üritusel demoesinemist seekord ei tee – pelgab keefiri, ei julge seda nuusutadagi. «Kui on vaja hüpata, lennata ja põrgata, siis ma võin kõike teha, pole probleemi, millegi rõveda põskepistmine jääb ära».

Esimene stiilipidu Kääriku

Kõige suurem tudengipäevade stiilipidu toimub hoopis Käärikul. Teema on «Meeletu lapsepõlv». Osavõtjatel pole sinna pääsemise või tagasi saamise pärast vaja karta – kõige eest on juba hoolt kantud. Tuleb vaid bussi hüpata ja korraks «lapsepõlvemaal» ära käia. Sellist vaheldust ei suudeta isegi Tartus pakkuda.

Nagu ikka, algavad tudengipäevad hommikuse äratusega. Karu ei jäta jonni: «Ükskord nad ärkavad ju niikuinii». Kunstide öö vallutab linna juba kolmandat korda, sellest on saanud tore ettevõtmine paljudele linlastele. «Tudengid võib-olla ei käi seal nii palju, aga linnarahvas on kunstide öö väga hästi vastu võtnud».

Tudengipäevade tulemuseks Tootsi kringel?

«Tudengi valik kaldub mujale, neil on rohkem võimalusi». Taaskord on muuseumid töös ja mitmed taidlusgrupid õhtuid sisustamas, toimub ka heategevuskontsert. Karu ise on kavas olevatesse kultuuripaleedesse ikka sisse põiganud, seda küll omal viisil – «Villemi nahas on ka mul kõik kohad läbi käidud ja väga tore oli, poleks arvanudki». Loomulikult saab ka filmi vaadata, bändi kuulata või etlust nautida – nagu ikka.

Kui kurdetakse, et sügisel midagi suurt ei toimu, siis sügispäevad on küll nädal täis ettevõtmist. «Ootame ka linnarahvast ja üritame neid oma argipäevast välja rebida. Kindlasti rebaseid, kes oma esimesi tudengipäevi tunda saavad».

Karu alustas tudengipäevade korraldamist aastal 2002, nüüdseks teeb neid seitsmendat korda. «Kogemusi on tulnud nagu rosinaid Tootsi kringlis. Võtan kõik kaasa ja lähen ise edasi juba uute katsumuste juurde». Karu väitel saab tudengipäevade korraldamisest kaasa põhiliselt ühe kogemuse – kuidas mitte millestki midagi teha. Meeskond tähendabki seda, et mitu pead annavad ühe idee, millest võib midagi head välja kasvada. Kümnekonna inimesega korraldustoimkonnast julgeks Karu isegi pimesilmi lahingusse minna.

«Kui tudengipäevad on möödas, siis tuleb õppima hakata,» tõdeb Karu. «Enne seda tuleb hoogu võtta, siis puhata ja siis täiega. Jõuab õigel ajal finišisse».

Loodetavasti armuvad ka värsked tudengid sügispäevadesse nagu nende korraldajad ja andunud osavõtjad.

Enne sessi võta hoogu sügispäevadel! ERAKOGU

Emajõe kaldad puhtaks!

Kersti Paldis
kultuuriklubi liige

Ülikooli kultuuriklubi kutsub kõiki Tartu ettevõtteid, linnaelanikke ning tudengeid osalema heakorra aktsioonis – Emajõe kaldapealsed puhtaks!

Koristamine algab 22. oktoobril kell 12, alustatakse Atlantise klubi juurest.

Üritus toimub tudengipäevade ajal juba kolmandat korda. Kultuuriklubi algatatud väike ettevõtmine kogub järjest rohkem populaarsust. Tartu kevadpäevade ajal koristas jõe kaldaid umbes poolsada inimest.

Koristajad varustatakse kohapeal töökinnaste ja prügikottidega. Tänutäheks aktiivsuse eest saavad osalejad keha kinnitada tagasihoidlikul piknikul. AS Ragn Sells spetsialistid räägivad prügi utiliseerimisest ja sorteerimisest.

Sellel aastal on koristusaktsiooni kaasatud Emajõe Paadimees katamaraanidega, Tartu sõudmis- ja aerutamisklubi, klubi Atlantis, paljud Tartu ettevõtted ning loomulikult aktiivsed Tartu sügispäevadel osalejad.

Lisainfo: Kersti Paldis, 5818 9001.

Tudenginädal annab sügisele värvi

Kadri Voormansik
kultuuriklubi liige

17.–23. oktoobrini on Tartu taas tudengite sügispäevade päralt. Toimub üle saja ürituse, mille seast leiad peale juba tuttavate ettevõtmiste mõndagi uut, millest osa võtta.

Viie Vindi Klubi

Enne õhtustesse üritustesse sukeldumist saad hoo sisse ja sõbrad kaasa võtta iga päevaga üha enam pinget kruvivast Viie Vindi Klubist, kus igaüks võib end proovile panna ning väiksemaid või suuremaid võite nautida. Võib-olla saab sinu tee kuulsusele ja edule just siit alguse?

Selgub lõbusaim ja andekaim

Tudengi LAKsul ehk Lõbusate ja Andekate Klubis võtavad üksteiselt mõõtu tegusamad kõrgkoolid. Milline kool võib oma tudengite üle siiralt uhkust tunda, sest nad lihtsalt on kõige paremad, vaimukamad ja osavamad? See selgub 21. oktoobri õhtul tulises võistluses Tartu Üliõpilasmajas. Tule ja ela omadele kaasa!

Lapsepõlvepidu Käärikul

Nädal kulmineerub stiilipeoga «Meeletu lapsepõlv», kus võib end jälle kasvõi põlvepikkusena tunda ja keegi ei pane pahaks väikest vallatust või patsist sikutamist. Registreeru juba täna ja 22. oktoobri õhtul viib buss sind tagasi kukekommide ja kaisukarude pöörasesse maailma. Ära unusta oma lemmikmänguasja kaasa haaramast!

Samuti saad sügispäevadel kasvõi oma sõrmejälgedega kunsti teha, bussiorienteerumist proovida, kaminatule paistel luuletusi lugeda, varahommikul võimelda või keskkonnateadliku tudengina Emajõe kaldaid koristada.

Puhka vaim välja!

Arstiteaduskonna üliõpilasi kimbutavad emotsionaalsed pinged

Intervjuu Tartu Ülikooli arstiteaduskonna doktorandi Triin Elleriga

Mailin Aasmäe
ajaloo eriala 3. a üliõpilane

2003. aasta sügisel viidi arstiteaduskonna üliõpilaste seas läbi küsitlus, et uurida depressiooni ja ärevuse sümptomeid seoses uneprobleemidega. Selgus, et selliste sümptomite all kannatab peaaegu iga kolmas arstitudeng.

Doktorant Triin Eller analüüsis une ja emotsionaalsete probleemide omavahelist seost. MAILIN AASMÄE

Miks valiti uuringuobjektiks just arstiteaduskonna üliõpilased?

See on seotud mitmel pool kirjanduses olevate viidetega, et just arstiüliõpilased on oluliselt suurema emotsionaalse pinge all ja seetõttu on neil ka enam emotsionaalseid häireid.

Mis ajaperioodil uurimus läbi viidi?

Küsitlus viidi läbi 2003. a sügisel psühhiaatria õppetooli psühhosomaatika teaduri Marlit Veldi juhtimisel, kes uuris üliõpilaste unehäireid. Mina analüüsisin une ja emotsionaalsete probleemide omavahelisi seoseid.

Kas unehäired on depressiooni ja ärevuse põhjused või vastupidi?

Sellele küsimusele ei saa päris üheselt vastata. Uneprobleem ja kahjulikud uneharjumused võivad olla depressiooni ja ärevushäirete riskifaktoriks. Insomnia (unetus) kaebustega inimeste puhul on leitud, et neil on suurem risk haigestuda edaspidi depressiooni.

Samas on unehäired depressiooni üks sümptomeid.

On arvatud, et kui unehügieen oleks korras, võiks see olla depressiooni ennetav abinõu. Ent lihtsalt kahe küsimustiku andmete põhjal ei saa teha põhjus-tagajärg järeldusi.

Mis vahe on ärevusel ja depressioonil?

Depressioon on meeleoluhäire. Normaalse meeleoluga inimene reageerib sellele, mis tema välisümbruses toimub. Kui talle tuuakse ilus kimp lilli, siis ta rõõmustab südamest ja kui keegi solvab teda, siis ta ei tunne end hästi. See on normaalne seisund.

Depressioonis inimese puhul jääb side välismaailmaga üha nõrgemaks ja võib ka katkeda.

Inimene ei reageeri enam välisele infole adekvaatselt, kimp lilli ei rõõmusta enam, halb meeleolu jääb püsima. Head sündmust võidakse näha koguni negatiivses valguses.

Depressiooniga kaasnevad ka mitmed teised sümptomid: energiapuudus, väsimus, une- ja söögiisu häired.

Erinevate ärevushäirete puhul on esiplaanil muretsemine ja hirmutunne mitmete asjade pärast. Sellest tuleneb asjade ja olukordade vältimine. Samas ei ole inimese baasiline meeleolu häiritud.

Seega on need kaks täiesti erinevad seisundid, kuigi mõnel inimesel esinevad koos üheaegselt.

Kuivõrd on need asjad tingitud välisest keskkonnast?

Nii depressioon kui ka ärevus on n-ö multifaktoriaalsed. Siin esinevad kõik põhjused – pärilik eelsoodumus, kasvatus, elukeskkond.

Kellel on haavatav geneetiline baas, sellel on vaja depressiooni esiletoomiseks vähem negatiivseid elusündmusi. Kuid inimene võib haigestuda ka ilma geneetilise soodumuseta, kui teised tegurid on piisavalt tugevad. See on mitme faktori koosmõju.

Millised olid uuringu tulemused?

Ehkki meil ei ole võrdlust teiste teaduskonna tudengitega, võib siiski öelda, et arstiteaduskonna üliõpilastel on palju emotsionaalseid sümptomeid. Uuringust selgus, et 30,6% küsitletutest olid depressiooni ja 21,9% ärevuse kaebused. Tuli ka välja, et kui ärevuse sümptomid aastate ja õpinguaastate kasvuga veidi vähenevad, siis depressioon sellest ei sõltunud.

Seega on peaaegu iga kolmas enese kohta täidetava emotsionaalse skaala alusel mingil määral depressioonis. See on päris suur protsent, kolm korda suurem kogu Eesti elanike üleüldise 11%-ga võrreldes.

Mida nende tulemustega peale hakata?

Oluline on see, et oskaksime neid sümptomeid märgata. Ilmselt üks asi oleks teavitada uneprobleemist ja nende seostest emotsionaalsete probleemidega. Märgates ja ära tundes varaseid sümptomeid, oleks hea õigel ajal abi pöörduda saamiseks.

Uuring näitab ära probleemvaldkonna ja edaspidised uurimused võiksid juba keskenduda lahenduste otsimisele.

Millised on kõige lihtsamad viisid, kuidas tudeng saaks oma pingeid maandada?

Palju pingeid on seotud unehügieeni ja vähese magamisega.

Samuti on soovitatud tarbida vähem alkoholi ja teha mõõdukat sporti. Kogu elurežiim tuleks üle vaadata.

Depressiivne inimene ise ei pruugi aru saada, et ta on haige.

Hea, kui inimesed oskaksid märgata oma kaaslast, teda aidata ja toetada ning vajaduse korral võimalikult vara professionaalse abini viia.

Oskamatu inimene peaks olema lihtsalt toeks ja abivajaja ära kuulama. Et mitte kahju teha, peaks ravi jätma siiski sellele alale spetsialiseerunud inimeste hooleks.

Kas lähiajal on veel mõni sarnane uuring plaanis?

Tahaksime saada teiste teaduskonna tudengitega seotud võrdlevat materjali. Siis selgub, kas arstitudengid erinevad või on see üliõpilaste ühine probleem. Meil on huvi mõningate probleemvaldkondade vastu ja töö selles suunas käib.

UURING

«Depressiooni ja ärevuse sümptomid seoses uneprobleemidega Eesti arstiüliõpilastel».
Läbiviijad Triin Eller, Anu Aluoja, Veiko Vasar, Marlit Veldi.

- **Küsitleti 413 üliõpilast, 77% vastanutest olid naised ja 33% mehed vanuses 19–33 aastat.**
- **Küsitlus põhines kaht skaalat puudutavatel väidetel: emotsionaalne enesetunne (28 väidet) ning unehäired ja harjumused (25 väidet).**
- **Vastanutest 30,6%-l esines depressiooni ja 21,9%-l ärevust.**
- **Selgus, et ärevuse sümptomid vanuse kasvuga veidi vähenesid, depressiooni see näitaja ei mõjutanud.**

TÜ kunstimuuseumis avati aktinäitus

Eile avati ülikooli kunstimuuseumis näitus «Akt kuubis».

Vaadata saab Evald Okase, Aino Bachi ja Salome Trei aktijoonistusi ning graafikat. Näitus on pühendatud Evald Okase 90. sünnipäevale.

Näituse kuraator Ingrid Saha sõnul on Evald Okase kui tuntud aktijoonistaja partneriks näitusel kaks eesti kunsti vanema põlvkonna naisgraafikut.

«Kokku saavad kolm lähedast ja samas erinevat vaadet inimkehale,» märkis Sahk.

Väljapaneku seas on nii haruldasi söevisandeid, joonistusi kui ka graafilisi lehti 1930.–1980. aastatest.

Tööd on pärit Eesti Kunstimuuseumist, Tartu Kunstimuuseumist ja Evald Okase kogust. Näituse kuraatorid on Oliver Orro ja Ingrid Sahk.

Tulevased kunstiõpetajad vahetasid mõtteid

Mailin Aasmäe

13. oktoobril toimus tunniajane videokonverents Tartu Ülikooli kunstiõpetuse eriala üliõpilaste ja Montclairi Riikliku Ülikooli kunsti ja disaini osakonna üliõpilaste vahel.

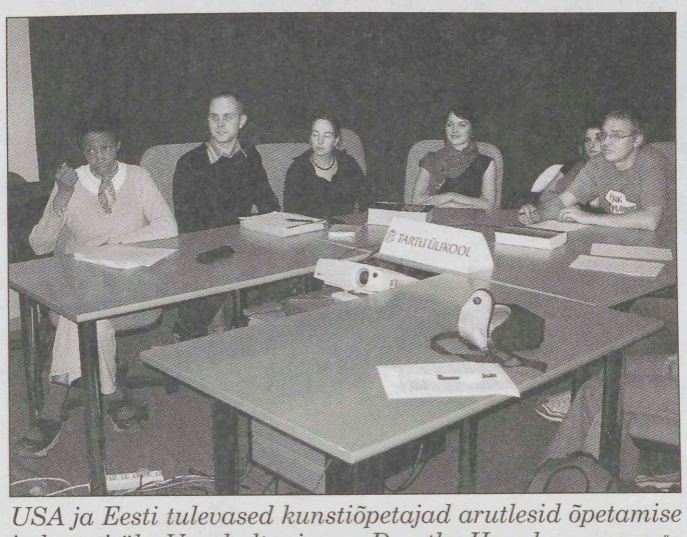

USA ja Eesti tulevased kunstiõpetajad arutlesid õpetamise ja kunsti üle. Vasakult esimene Dorothy Heard. MAILIN AASMÄE

Korraldaja, Fulbrighti vahetusprogrammi professori Dorothy Heardi sõnul oli konverentsi eesmärk USA ja Eesti tulevaste kunstiõpetajate interaktiivne suhtlus. «Nii said nad jagada muresid ja otsida probleemidele koos lahendusi,» rääkis Heard.

Koos arutleti, kas kunstiõpetaja peaks samas olema ka aktiivne kunstnik. Kunstiga sügavuti tegemine annab kindlasti õpetamisoskusele juurde, leidsid noored. Eelkõige peeti siiski oluliseks avarat silmaringi ja enese kunstimaailmas toimuvaga kursis hoidmist.

Interaktiivsest vestlusest selgus, et nii siin kui ka sealpool Atlanti ookeani on probleemiks vähene kunstiõpetus koolides. Kui Eesti alles tegutseb selle valdkonna populariseerimise suunas, siis USAs on juba mitmeid aastaid rakendatud nelja tasandit: kunsti tegemist, kunstiajalugu, kunstikriitikat läbi kirjanduse ja esteetikat läbi filosoofia.

Eelkõige rakendatakse süsteemi põhi- ja keskkoolis.

Maalikunsti õppetooli dotsent Rauno Thomas Moss rääkis, et kui siin õpetatakse neid nelja tasandit eraldi, siis seal need koondatakse.

Selline õpetamissüsteem väärtustab iga õpilase kultuurilist omapära ja vähendab allasurumist ning loob elutervema õpikeskkonna.

«Kahtlemata esitab see kunstiõpetajatele suuremaid nõudmisi,» oli ta arvamusel.

Edaspidise koostöö jätkamist Montclairi Ülikooliga pidas Moss ideede ja kogemuste vahetamisel eluliselt vajalikuks.

UUDISED

Loeng USA Sisejulgeolekuministeeriumi kantslerilt

Eile pidas USA Sisejulgeolekuministeeriumi teaduse ja tehnoloogia kantsleri dr Charles McQueary tehnoloogiainstituudis loengu «Uue põlvkonna ettevõtlust suunavad ja julgeolekut edendavad tehnoloogiad».

Dr Charles McQueary sõnul peaksid uue põlvkonna teadlased ja insenerid oma intellektuaalse kapitaliga tulevikus üha enam kaasa aitama rahvusliku julgeoleku tagamisele.

USA president George Bush nimetas dr Charles E. McQueary ministeeriumi kantsleriks 2003. a Dr McQueary juhatab teadus- ja arendustegevuse haru.

Konverents digitaalraamatukogust ja kasutajast

20. oktoobril kell 11 algab TÜ Raamatukogus kolmas konverents «Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja».

Konverentsil käsitletakse nii raamatukogude, muuseumite kui ka arhiivide elektroonilise keskkonnaga seotud erinevaid koostöövõimalusi.

«Tegemist on aktuaalse teemaga, mille probleemidele erinevate valdkonna töötajad lahendusi otsivad,» rääkis TÜ raamatukogu üld- ja arendusosakonna referent Malle Ermel.

Info ja registreerimine: tel 737 5748 või malle.ermel@ut.ee. Kava: www.utlib.ee.

Kultuuriakadeemia võidutses *jazz*festivalil

5. oktoobril Tartus toimunud festivali «RainbowJazz 2005» noorte džässmuusikute konkursil pärjati parimaks vokaalsolistiks Arno Tamm. Arno Tamm õpib TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia II kursusel pop-jazz muusikat.

«See on minu esimene suurem tunnustus soololauljana,» rääkis Tamm. Lasteaiast alates koorides laulnud noormees lubas kindlasti tulevikus mõelda ka oma ansambli loomise peale.

Üks eripreemia läks samuti Viljandi kultuuriakadeemiale: Duo Drum&Saks – Nikita Grushev (saksofon), Kalle Kindel (löökpillid).

Vikerraadio tutvustab «Laboris» teadussaavutusi

Vikerraadios saab igal pühapäeval kell 17.05 kuulata uut saatesarja «Labor».

Saates tutvustatakse nii Eesti kui ka muu maailma teadussaavutusi.

9. oktoobril kõnelesid saates ka füüsika instituudi füüsika-matemaatikadoktor Henn Käämbre ja prof Heidi-Ingrid Maaroos.

«Labori» saatejuhid on Mart Ummelas ja Priit Ennet.

Saateid saab kuulata ka Vikerraadio audioarhiivist: www.er.ee/utoim/labor.ram.

ESITLUS

18. oktoobril kl 16 toimub Paabelis (Ülikooli 17) raamatu «Regivärsist netinaljadeni» esitlus.
Raamatu koostasid Risto Järv ja Taive Särg.

Deutsch am Rande Europas

Reet Bender
saksa filoloogia õppetooli erakorraline rektor

4.–9. oktoobrini toimus Tartus rahvusvaheline germanistikakonverents «Deutsch am Rande Europas».

Konverentsist võtsid osa Saksa, Soome, Läti ja Eesti germanistid.

Saksa filoloogia õppetooli dotsendi Anne Aroldi sõnul oli konverentsi puhul eriti oluline selle suunitlus germanistide nooremale põlvkonnale kontaktide arendamise ja uurimissuundade tutvustamise tõttu.

Seetõttu oligi konverentsil osaleva 27 teadlase seas palju doktorante. Noorteadlaste kõrval esinesid aga ka tunnustatud germanistid prof Dieter Cherubim (Göttingen), prof Dagmar Neuendorff, prof Henrik Nikula, prof Kari Keinästö (Turu), prof Silvija Pavidis (Riia) ja fennougrist prof Eberhard Winkler (Göttingen).

Uuriti saksa keele eripära

Pealkiri «Deutsch am Rande Europas» on mitmetähenduslik ning selle sisu eesti keeles lühidalt kokku võtta keerukas. See tähendab nii saksa keelt kui ka kultuuri siin, Lääne poolt vaadatuna Euroopa serval ehk seal.

Nii Turus, Tallinnas, Tartus kui Riias tegeletakse hoolimata geograafilisest perifeersusest samamoodi filoloogiliste distsipliinidega nagu ka meie jaoks seal, ehk Saksamaal nt Göttingenis.

Samas on siinsel germanistikal peale üldisemate teemade käsitlemise varuks ka siinse saksa keele eripära uurimine. See pakub omakorda huvi ka seal, eristudes kui üks saksa keele ja kultuuri servapealne omapära.

Saksa keel siin ja seal oli ka selle konverentsi teema. Ettekanded ulatusid Liivimaa riimkroonikast ja Põhja-Euroopa suhtluskeeltest saksa, eesti, soome ja läti laenude ning vastastikuste mõjude kuni DDRi keelepoliitika ja meie saksa keele õpetajate probleemide ning tulevikuperspektiivideni välja.

Näitus vendadest Grimmidest

6. oktoobril avati konverentsi raames TÜ Raamatukogus Berliini Humboldti Ülikoolis vendade Grimmide 32-köitelise saksa keele sõnaraamatu esimese köite ilmumise 150. aastapäeva puhul näitus «Die Brüder Grimm in Berlin».

Kuigi Jacob ja Wilhelm Grimm on laiemalt tuntud eelkõige muinasjuttude autoritena, väljendub nende olulisus saksa keelele just mainitud sõnaraamatus. Näituse avas prof Klaus-Dieter Ludwig, endine TÜ külalisprofessor Berliini Humblodti Ülikoolist.

Konverentsi korraldamine sai alguse Göttingeni, Turu ja Tartu ülikooli senisest koostööst ning ideest organiseerida ülikoolide germaniste ja nende teadustööd tutvustav ühisüritus.

Konverentsil osalejatele korraldas vastuvõtu filosoofiateaduskonna dekaan prof dr Birute Klaas ning konverents lõppes osalejate ekskursiooniga Lõuna-Eestisse.

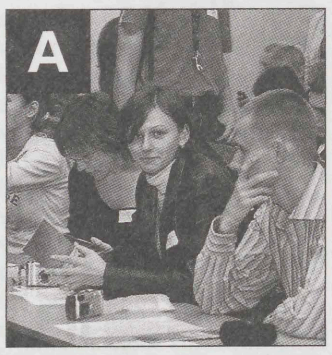

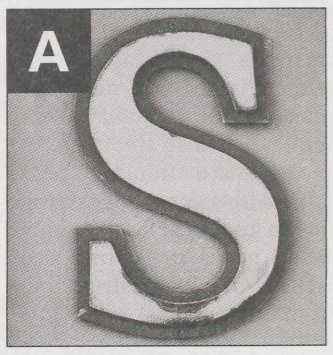

TÜ tarkusepäevast olid huvitatud paljud õpilased.
Ülikooli silt peahoonel on saanud õigetpidi «s» tähe.

ÕNNITLEME

75

Herbert Lindmäe, emeriitprofessor – 20. oktoober

70

Olev Sild, erakorraline vanemteadur – 14. oktoober

60

Rein Rõõm, professor, FKKF instituudi juhataja – 17. oktoober

50

Mare Vähi, lektor – 15. oktoober
Esta Sikkal, lektor – 18. oktoober
Enn Veldi, dotsent, FLGR osakonna juhataja – 20. oktoober

45

Niina Raud, assistent – 16. oktoober

40

Riho Meier, erakorraline teadur – 14. oktoober

35

Andres Tvauri, vanemteadur, FL prodekaan – 15. oktoober
Ülle Jantson, projektide koordinaator – 16. oktoober
Leane Morits, avalikkussuhete spetsialist – 18. oktoober
Merle Saarva, lektor – 18. oktoober

30

Mailis Laht, projektijuht – 15. oktoober
Helle Pullmann, erakorraline teadur – 15. oktoober
Sergei Nakonetšnõi, insener – 18. oktoober

25

Radko Avi, laborant – 15. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Jaan Elkeni maalinäitus

7. oktoobril avati Tartu Kunstimuuseumi näitusemaja I korrusel prof Jaan Elkeni maalinäitus «Okoobridemonstratsioon».

Näituse struktuuri kuuluvad mitmed kevadel Tallinna Kunstihoones toimunud isikunäitusel eksponeeritud tööd. Sarnase kontseptuaalse platvormi tõttu on eksponeeritud ka mitmed uued maalid. Näha saab võimsaid musti ja valgeid pilte, võimutsevate punaloosungitega raskeid plüüšist assamblaaže, võluvaid «mixe hüperist ja gräffitist».

«Näitus koondab rämedamat maskuliinsust, alateadlikke ja teadlikke hirme, paineid. Saalist saali korduvad aadressid ja daatumid on faktidena tõesed, tekstiilid kohati autentsed,» väidab kunstnik ise. 1970ndate ja 1980ndate krestomaatiliseks kujunenud hüperrealistliku perioodi Eestisse jäänud töödest on võlvitud tagakambris eksponeeritud kahest-kolmest maalist koosnev «best of» valik. Näituse on koostanud ja kujundanud Jaan Elken.

Väljapanek jääb avatuks 13. novembrini.

Esseekonkurss õpilastele

Illari Lään

Tartu Ülikool ja Tallinna linn kuulutasid välja traditsioonilise esseekonkursi pealinna koolide 10.-12. klasside õpilastele.

Konkursi eesmärk on teada saada noorte mõtteid ühiskonnast ja seal toimuvatest muutustest.

Teemad on «Ainult piisavas pimeduses näeb tähti» ja «Tartu ja Tallinn – kas rivaalid või koostööpartnerid?». Tähtaeg on 1. november.

Võitjate autasustamine toimub 30. novembril Tartu Ülikooli Tallinna päeval Eesti Rahvusraamatukogu konverentsisaalis. Parimad esseekirjutajad saavad auhinnaks Tallinna Linnavalitsuse poolt väljapandud raamatud. Peale selle korraldatakse võitjaile tutvumisreis Tartusse ja ülikooli.

TÜ Tallinna esindaja Triin Pajuri sõnul on esseekonkursi idee välja kasvanud ülikooli ja Tallinna Linnavalitsuse vahelisest koostöölepingust. «Üheteistkümnendat korda toimuva essee eesmärk on peale noorte mõtete väljaselgitamise mõista ka nende endi rollitunnetust ühiskonnas, saada teada arvamusi õppimisest, haridusest, tööst, maailmast jne.»

Triin Pajuri hinnangul on esseekonkursi populaarsus aastate jooksul kasvanud. «Näiteks eelmisel aastal laekus meile 105 esseed, mille seast 10 parima töö väljaselgitamine oli päris keeruline. Heade ja väga heade esseede hulk on kasvanud iga aastaga,» täpsustab Pajur.

Esseesid ootab TÜ Tallinna esindus, aadressil Kaarli pst 3, Tallinn 10119.

NÄITUS

TÜ Raamatukogus on avatud näitus

«50 aastat Euroopa Nõukogu kunstinäitusi».

Euroopa kultuurikonventsiooni 50. aastapäeva ja 50 aasta möödumist esimesest kunstinäitusest tähistati 2004. a Poolas Wroclawis näitusega seni toimunud Euroopa Nõukogu kunstinäituste plakatitest. Need plakatid on vaadeldavad kui iseseisvad kunstiteosed.
Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalituse ja Rahvusraamatukogu kunstniku Tiia Lauri koostööna valminud näitus on ajendatud Wroclawis eksponeeritust.
Näitus koosneb 28 plakatist ning tutvustavast tekstist. Väljapanek jääb avatuks 6. novembrini.

INFOPÄEV

Õppimisvõimalustest Ameerika Ühendriikides

18. oktoobril kl 14.15–17
TÜ Raamatukogu (W. Struve 1) konverentsisaalis

14.15–14.35 – avasõnad, Jeffrey Goldstein, missiooni asejuhataja, Ameerika saatkond
14.35–14.45 – tervitus TÜ poolt, Virve-Anneli Vihman, välissuhete osakonna juhataja
14.45–15.10 – «USA haridussüsteem, sisseastumine ja vajalikud dokumendid. Varajase ettemõtlemise olulisus keskkoolis», Merli Tamtik, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus
15.10–15.30 – «Õppimis- ja õpetamisstiilid USAs ja Eestis. Mida ootab Ameerika õppejõud eestlaselt?», Dorothy Heard, *Fulbright Exchange Professor*
15.30–15.45 – «Õppimisvõimalused TÜ tudengitele USA ja Kanada partnerülikoolides, Ülle Tensing, välisüliõpilastalituse peaspetsialist
15.45–16.00 – «Fulbrighti stipendiumiprogrammid kraadiõppeks ja teadustööks», Maris Laja, kultuuri- ja haridusassistent, Ameerika saatkond
16.00–16.20 – «Rahvusvaheliste testide (TOEFL, SAT, GRE, GMAT) nõue USA ülikoolis», Merli Tamtik, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus
16.20–16.45 – Eesti gümnaasiumist USA ülikooli: värske vilistlase kogemused», Siim Sikkut, Pincetoni ülikooli vilistlane, lend 2005
16.45 Lõppsõna

Oodatud on eelkõige keskkoolide 11.–12. klassi õpilased ning ülikoolide bakalaureuseõppe tudengid.
Info: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusest TÜ Raamatukogu (W. Struve 1-325), tel 742 7243, www.ut.ee/ameerika.

KAITSMISED

21. oktoobril kl 14.15 kaitseb molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 **Tiina Sedman** doktoritööd molekulaarbioloogia erialal «Pärmi *Saccharomyces cerevisiae* mitokondriaalse DNA helikaasi iseloomustamine». Juhendaja prof Juhan Sedman, biol-knd. Oponent Jozef Nosek, PhD (Comenius University, Slovakia).

26. oktoobril kl 15 kaitseb ph aud 135 **Maarika Saarna-Siiman** meedia ja kommunikatsiooni eriala magistritööd «Presidendikandidaatide representatsioon 2001. aasta trükimeedias ja nende imago valijameeste hulgas». Juhendaja prof Peeter Vihalemm. Oponent Külli-Riin Tigasson, MA.

LOENG

21. oktoobril kl 12.15 peab Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames avaliku loengu Pärnu maavanem Toomas Kivimägi. Kõik huvilised on oodatud!

NÄITUS

19. oktoobril kl 18 avab TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses Tartumaal sündinud kunstnik Lembit Karu oma tušijoonistuste näituse «Valgushetke saladus». Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub vanas anatoomikumis. Info: Mari Mets, tel 737 5422.

Baeri maja (Veski 4) keldri kaminaruumis on avatud tööpäevadel kell 11–14 näitus.
Üleval on kahe tuntud loodusteadlase, TÜ geograafiaprof Endel Varepi (1915–1988) 90. ja sõjaeelse looduskaitsesüsteemi rajaja botaanik Gustav Vilbaste (1885–1967) 120. sünniaastapäevale pühendatud näitus.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

22. okt kl 19 NYYD´05 «**The Sound of Beauty**», esineb Singer Pur (vokaalansambel Saksamaalt).
Pilet 120 kr, sooduspilet 80 kr.

27. okt kl 19 esineb kammerlaval Ralf Taal klaveril.
Kavas: Liszt, Chopin, Skrjabin, Rahmaninov.
Pilet 80 kr, sooduspilet 50 kr.

TÜ AULAS

14. okt kl 18 hõimukontsert.
15. okt kl 19 kontsert «**Ajaloo ilu**» – J. S. Bach. Esineb Corelli Consort.

19. okt kl 19 kontserdisarja «**Meistrite Akadeemia**» kontsert. Esinevad Aare Saal (bariton), Piia Paemurru (klaver)

25. okt kl 19 Tartu Ülikooli asutamispäeva kontsert «**Barokiaja õied balitsaksa, prantsuse ja saksa heliloojatelt**».
Esineb barokkansambel «Corelli Consort»
Kontsert on tasuta.

AABITSANÄITUS

TÜ Raamatukogus on avatud näitus

Sampsa Laurila erakogu aabitsatest.

Vanim aabits on pärit aastast 1766, uusimad aastast 2005. Soome aabitsate kõrval on võrdluseks väljas ka eesti aabitsad ülikooli raamatukogu kogudest.

Aabitsavaliku tegid Kulla Jentson TÜ Raamatukogust ja Mare Luuk TLÜ Akadeemilisest Raamatukogust.
Näitus jääb avatuiks 30. oktoobrini.

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9-18, L 9-16
tartu@eagle-vision.ee

PE Muusikute Toetusfond esitleb:

"Meistrite Akadeemia"

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
19. oktoobril 2005 kell 19.00

Aare Saal (bariton)
Piia Paemurru (klaver)

Kavas: W. A. Mozart, G. Donizetti, V. Bellini jt.

Piletid müügil 1 tund enne kontserdi algust kohapeal (50.-, 25.-, 10.-, perepilet 50.-, koolieelikud tasuta)

Järgmine kontsert 16. novembril
Sigrid Kuulmann (viiul), Marko Martin (klaver)

KONTSERDISARJA TOETAVAD:
TARTU ÜLIKOOL · Tartu · muusika · QP

PEMF

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

21. oktoober 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 33 (2233)

www.ut.ee/ajaleht

Uued doktoriõppekavad kindlustavad ülikooli mainet

Varje Sootak

TÜ nõukogu õppekomisjoni liikme prof Helje Kaldaru sõnul on ülikoolis tehtud doktoriõppekava alusdokumendi ettevalmistamisel ära suur töö.

Samas juhib ta tähelepanu mitmele nn korduma kippuvale küsimusele.

«Doktoriõppekavade reformi tulemusena said kavad oluliselt ühtlasemaks. Vaidlustes lähenesid eri teaduskondade seisukohad,» märkis prof Kaldaru.

Integratsioon

Prof Kaldaru leiab, et kinnitamisele esitatavas õppekavas peaks olema korrektselt kirjeldatud kõik ainetega kaetud nõutavad õpingud (doktoriõppekavas 36 AP-d). «Probleemiks oli mõnes õppekavas formuleeritud idee, et ülejäänud ainepunktid saadakse selle või teise doktorikooli raames toimuvate ainete läbimise järel. Uued kavad tuleb doktorikoolide tegevusega integreerida, aga samas peavad olema kirjeldatud kas «katusained», mille alla doktorikoolides toimuv mahub või antud piisavalt mahukas valikainete loetelu, mis (või mille analoogid) doktorikoolides õpetamisele tulevad,» nendib Kaldaru. Tema sõnul on analoogiline probleem ka välimaal sooritatud õpingutega. Nendegi korrektseks arvestamiseks peaksid olema «katusained» formuleeritud. Mitmes õppekavas oligi nii tehtud.

Eesmärgid

Üks probleeme on prof Kaldaru sõnul olnud ka ainete eesmärkide ja annotatsioonide puudumine (või liialt pealiskaudne esitus) ÕISis registreeritud ainetes.

«Aine nimetus võib olla «doktoriseminar» ja selle maht kasvõi 14 AP, aga samas peab olema fikseeritud eesmärk, milleks selline aine õppekavas seisab.» Veelgi olulisemaks peab ta aine kirjeldust sellisena, et iga doktorant (ja tegelikult suvaline ÕISi külastaja) saaks aru, mis selle aine raames toimub ja mille eest ainepunkte antakse.

Prof Kaldaru sõnul vaieldi uute doktoriõppekavade alusdokumendi ettevalmistamisel oluliste sisuliste probleemide üle. «Arusaadavalt on teadusvaldkondades erinevad doktoriõppe traditsioonid, aga üldiselt oleme ju kõik koos väljas doktoriõppe kvaliteedi tõstmise ja, mis kõige tähtsam, TÜ maine kindlustamise eest nii Eestis kui ka rahvusvahelises mõõtmes.»

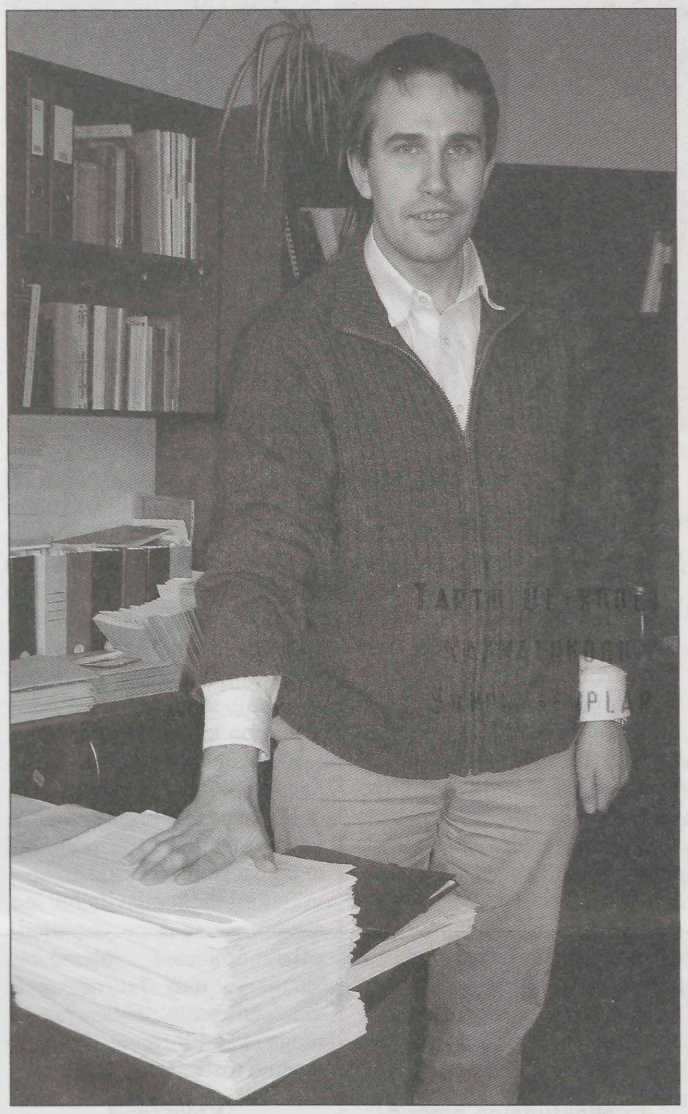

«Vana õppekava jättis doktorandile rohkem vabadust. Uues on nõutavad tegevused detailsemalt paika pandud. Positiivseks pean pikki kohustuslikke kursusi,» ütles majandusteaduse doktorant, teaduskonna nõukogu liige Jaan Masso, kelle väitekiri on juba trükikojas. VARJE SOOTAK

UT KÜSIB

Mis probleemid kerkisid uutes õppekavades?

Õppe- ja üliõpilasosakonna doktoriõppe peaspetsialist Anita Kärner

Mis aastast hakkavad uued doktoriõppekavad kehtima ja kuidas need mõjutavad praegu õppivaid doktorante?

Uued doktoriõppekavad kinnitatakse oktoobrikuu nõukogus ja nendele hakatakse vastu võtma alates järgmisest õppeaastast.

Seniste õppekavade doktorandid jätkavad oma õppekava järgi, kuid neil on võimalus võtta uute õppekavade aineid.

Üleülikoolilised doktoriõppe valikained on sisse kirjutatud kõikidesse uutesse doktoriõppekavadesse ja nende õpetamine algab järgmisel õppeaastal. Sellel õppeaastal toimuvad juba bioeetika ning õppimine ja õpetamine kõrgkoolis.

Milline on teadus- ja õppetöö vahekord ja integratsioon õppekavades?

Uutes doktoriõppekavades on õpingute ja teadustöö osakaal nagu vanadeski 25% ja 75% ehk 40 ainepunkti ulatuses õppetööd ja 120 ainepunkti mahus uurimistööd, mis sisaldab reaalseid uuringuid, materjali kogumist, analüüsi, artikli kirjutamist ja avaldamist, konverentsidel esinemist jne.

Kuidas ja mil määral peaks õppetöö teadustööd toetama ja sellega läbi põimuma?

Uutes õppekavades on õpingute osa struktureeritud nii, et 24 AP mahus on erialaaineid, mis ongi mõeldud doktorandi teadustöö toetamiseks.

Nende ainete raames saab doktorant oma erialal süvendatud teadmisi.

8 AP ulatuses valib doktorant üleülikoolilisi valikaineid, mille eesmärk on teadustöö eetika tundmaõppimine, eneseväljenduse ning juhtimis- ja õpetamisoskuste omandamine ja süvendamine ning teadustöö korralduse ja keskkonna tundmaõppimine.

Uutes õppekavades on praegusest paremini reguleeritud doktorantide tehtava õppetöö maht doktoriõppe raames.

Õppekavades kirjeldatakse, mida doktorant teeb pedagoogilise kogemuse omandamiseks ülikoolis 4 AP ulatuses. 4 AP on igas õppekavas jäetud vabaks valikuks.

Õpingute osa ongi põhiliselt seotud teadustööga ja seetõttu on ka ained esitatud õppekavades osalt konkreetse nimetusega, osalt aga n-ö katusainetena, et võimaldada nende paindlikku täitmist vastavalt doktorandi uurimisteemale.

Üleülikoolilised valikained seostuvad enam üldiste oskuste andmisega, mida doktorant saab osaliselt ka oma uurimistöö käigus.

Ainetega lisatakse uusi vaatenurki ja rõhutatakse neid aspekte, mida doktorikraadiga noorel inimesel võib vaja minna tööturul oma oskuste ja teadmiste esitlemisel ning toimetulekul.

TÄNA LEHES

Intervjuu
prof Jaak Kangilaskiga UNESCO teemadel
LK 3

Arengukoosoleku sõnavõtte
LK 2

Esimesed Tartu üliõpilaspäevad toimusid 9. ja 10. oktoobril 1965.

UUDISED

Rektor EUA konverentsil Uppsalas

Rektor prof Jaak Aaviksoo osaleb Uppsalas homme lõppeval kolmepäevasel Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni (EAU) konverentsil.

EAU nõukogus on arutlusel Euroopa kõrghariduse rahastamise uuringu läbiviimine, mille töögrupi juhiks on rektor Jaak Aaviksoo.

Uuringu eesmärk on Euroopa riikide kõrghariduse rahastamise käsitlemiseks võrreldava raamistiku loomine ning kõrgharidusse suunatud vahendite kasutamise tulemuslikkuse tõstmine.

Rektor prof Aaviksoo esineb konverentsil paneelis «The Challenge of Diversity: Aligning strategy and funding».

Ööraamatukogu sai aasta teenindusteoks

18. oktoobril toimunud konverentsil «Aasta Teenindustegu 2005» valiti Eesti Aasta Teenindusteoks ka publiku ja peasponsori Hansapanga lemmikuks osutunud TÜ Raamatukogu projekt «Ööraamatukogu».

Seitsme teenidusteo seast parimaks kuulutatud ettevõtmine sündis üliõpilaste reaalsest vajadusest koostöös üliõpilasesindusega.

Konverentsil teenindustegu kaitsnud raamatukogu teenindusosakonna juhataja Olga Einasto ütles, et ettepaneku projekti loomiseks tegidki üliõpilased.

«Tänaseks on «Ööraamatukogu» korraldamine koostöös üliõpilasesindusega muutunud heaks traditsiooniks ja raamatukogu jagab oma rõõmu koos nendega,» rääkis Olga Einasto.

Doktoriõppe seminar

Ene Voolaid
õppe- ja üliõpilasosakonna projekti koordinaator

26. oktoobril kell 10 algab TÜ raamatukogus doktoriõppe seminar.

See on esimene neljast seminarist, mis toimuvad RAKi meetme 1.1 projekti «Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse süsteem» raames aastail 2005–2008.

Osalema oodatakse ülikoolide juhtkondade esindajaid, õppejõude, doktorante, erinevate organisatsioonide tippjuhte ja -spetsialiste.

Seminaril on võimalus teadvustada oma seisukohti ning diskuteerida Eesti doktoriõppe arengu ja doktorikraadiga tööjõu vajaduse üle.

Seminari kolm põhiteemat on doktoriõppe arendamine, doktorantide valmistumine tööturule minekuks (koolitamine teadusliku uurimistöö kaudu) ja doktorikraad tööturul. Ettekandjad on TÜst, TTÜst, EPMÜst jm.

Registreerumine: ene.voolaid@ut.ee või tel 737 6269.

LOENG INTERNETI-UURINGUTEST

Täna kell 14 algab peahoone aud 128 Interneti- ja meediaguru prof Jeffrey Cole'i loeng «**The World is changing, find out how!**». Teemaks on ülemaailmse Interneti-uuringute projekti tulemused ja tulevik. Oodatud on kõik huvilised.
Vt: www.worldinternetproject.net

Tartu Ülikool linnavolikogus

Varje Sootak

16. oktoobril toimunud kohalike omavalitsuste valimistel pääsevad esialgsete andmete põhjal linnavolikogusse mitmed ülikooli liikmed.

Keskerakonnast on need prof Aadu Must (921 häält), arst-õppejõud Nikolai Põdramägi (371) ja prof Olev Raju (331); Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast prof Marju Lauristin (1678) ja prof Jaak Kangilaski (75), Isamaaliidust prof Peeter Tulviste (715) ja dots Jüri Kõre (218); Res Publicast prof Ene Ergma (193) ning Reformierakonnast prof Hele Everaus (171).

Kui Res Publica liige Ene Ergma jätkab Riigikogu esimehena, siis on järgmine volikokku pääseja prof Toivo Maimets (pildil).

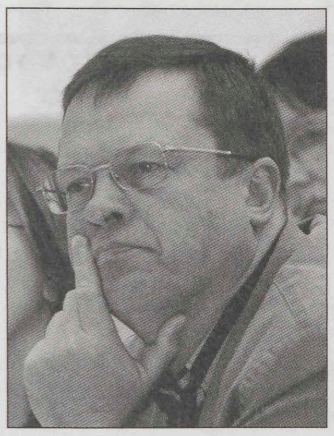

UT küsimusele, mida tahaks prof Maimets volikogu liikmena ülikooli heaks teha, vastas ta, et kindlasti on need ülikooliga seotud linnaplaneerimise, ehitiste kaasfinantseerimise jt taoliste probleemidega tegelemine.

«Täna tahaksin aga rõhutada midagi muud. Eelmisel nädalal toimunud ülikooli arengukoosolekul püstitas rektor väga olulise ja õigeaegse küsimuse: kas ühiskond väljaspool ülikooli jagab neidsamu väärtusi, mida me hindame ülikooli, akadeemilise vabariigi sees.»

Prof Maimetsa arvates on vastuseks pigem «ei». «Kui ülikooli ja ühiskonna väärtused erinevad, siis pikemas plaanis kaotavad kõik, aga lähemas plaanis on esimeseks kaotajaks ülikool. Just seetõttu ei ole akadeemilise kodaniku jaoks piisav tegeleda üksnes kritiseerimisega, vaid olla aktiivne ühiskonna väärtuste kujundaja seal, kus vähegi jõukohane,» ütles Maimets.

Prorektor prof Jaak Kangilaski ütles UTle, et ta püüab linnavolikogus seista Tartu kui akadeemilise elu keskuse arendamise eest.

ONLINE-KÜSITLUS

Mida arvad ainekursuste hindamisest?

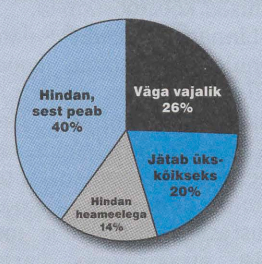

Vastajaid: 145

Uus küsimus:
Kas valimas käisid?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja ja aumärgiga autasustati kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna emeriitprofessorit, haridusteaduskonna asutajadekaani **Toomas Tennot**.

TÜ aumärgiga tunnustati bioloogia-geograafiateaduskonna emeriitprofessorit **Jüri Kärnerit**.

Tänukirja ja väikese medali pälvisid kehakultuuriteaduskonna kauaaegne õppejõud **Jaan Loko**, füüsika-keemiateaduskonna endine töötaja **Helju Kalder**, keemilise füüsika instituudi erakorraline teadur **Toomas Rodima**, haldusosakonna endised töötajad **Helju Aim**, **Aino Benno** ja **Voldemar Pütsepp**.

Tänukirja said kehakultuuriteaduskonna emeriitprof **Teet Seene**, haldusosakonna endine töötaja **Tiiu Roosaar**, raamatukogu endised töötajad **Kulla Jentson**, **Kiira Schmidt**, **Maret Vanamb** ja **Elena Hansson** ning teenindusosakonna töötaja **Heli Luik**.

Rahvusmõtte auhind

1. novembrini saavad TÜ nõukogu, teaduskondade ja asutuste nõukogud ning Eestis registreeritud juriidilised isikud esitada rektori nimele ülikooli Rahvusmõtte auhinna kandidaate.

Auhinna pälvib inimene, kes on oma loominguga silmapaistvalt edendanud Eesti rahvuslikku ja riiklikku eneseteadvust.

Esimese Rahvusmõtte auhinna võitis kirjanik ja etnoloog Ilmar Talve.

Eelmise aasta nominendid literaat Ain Kaalep, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, akadeemik Endel Lippmaa, kirjanik Arvo Mägi, kunstnik Kaljo Põllu, luuletaja Paul-Eerik Rummo, helilooja Veljo Tormis ja ajaloolane Sulev Vahtre kandideerivad ka tänavu.

Auhinna saaja kuulutatakse välja rahvusülikooli aastapäeva aktusel 1. detsembril.

TÜ ja linna koostöösuunad

14. oktoobril kirjutasid rektor prof Jaak Aaviksoo ja linnapea Laine Jänes alla ühiste kavatsuste protokollile. Protokollis sätestatakse edasised esmatähtsad koostöösuunad.

Linnapea Laine Jänese sõnul on aktiivne koostöö ülikooliga linna arengu seisukohalt ülioluline. «Heaks näiteks on ühiselamute renoveerimine ja toomkiriku taastamine. Koostöös ülikooliga alustasime Toomemäe muutmist atraktiivseks pargiks, aitame kaasa TÜ spordihoone uuendamisele ning tudengiorganisatsioonidele ruumide leidmisele. Samuti toetab linn Gaudeamus 2006 korraldust,» täpsustas Laine Jänes (pildil).

ARENGUKOOSOLEK

Probleemiderohke arengukoosolek

14. oktoobril tehti ülikooli arengukoosolekul kokkuvõtteid kaks aastat tagasi vastu võetud arengukavas seatud eesmärkide täitmisest ja toodi esile arengut takistavaid probleeme.

Esile tõstetud probleeme: ülikooli püüdluste mõistmine väljaspool TÜd, nii oma kui ka välisõppejõudude ja -üliõpilaste soodne töökeskkond ja motivatsioonid Tartus ja ülikoolis, õpetajakoolitus, teadustöö tulemuslikkus, ülikooli finantseerimine jpm.

Alljärgnevalt EKI direktori Urmas Sutropi ja prof Urmas Varblase sõnavõtud.

Järgmises UTs ilmuvad Viljandi Kultuuriakadeemia direktori Anzori Barkalaja ja tehnoloogiainstituudi direktori prof Mart Ustavi sõnavõtud.

Õigusteaduskonna õppejõud arengukoosolekul. VARJE SOOTAK

Ülikool on nagu mägi

Urmas Sutrop
Eesti Keele Instituudi direktor

Paari aasta eest kritiseerisin arengukonverentsil «Ülikooli väljakutsed» (2003) Tartu Ülikooli selle eest, et ülikooli *humaniora* arengukava oli asutud koostama vaakumis, kus ei paistnud olevat kohta teistele Eesti humanitaarasutustele.

Rõhutasin, et ülikool peab end positsioneerima meie humanitaarmaastikul, muutuma avatuks.

Praegu ma ülikoolile selliseid etteheiteid enam teha ei saa.

Tartu Ülikool asetseb kõrgustesse pürgiva mäena meie kaunil ja liigirikkal humanitaarmaastikul ning on meie kultuuriruumile kõikidest külgedest avatud. Siinjuures on eriti esiletõstmist väärt Viljandi Kultuuriakadeemia sidumine ülikooliga, aga vähem tähtis pole ka koostööleping Eesti Keele Instituudiga.

Tänavusel arengukoosolekul osutasin kahele tõsisele probleemile. Meie jaoks ei ole tähtsusetu see, kuidas me paistame väljastpoolt, mida me oma *alma mater*'i maine kujundamiseks teeme või tegemata jätame, kuidas kasutame oma aega. Kas see tuleb alati meile ja ülikoolile kasuks, kui me hangime lisateenistust mõnest teisest ülikoolist?

Sellel küsimusel on kaks tahku. Lisateenistus raiskab aega, aga aega võiksime tulemuslikumalt kasutada oma ülikoolis, kus tänu paremate töötulemustele hakkaksime saama paremat palka.

Lisateenistusest mujal

Teiseks anname ülikoolidele, kes võib-olla seda nimegi ei vääri, võimaluse lasta meie nimesid kasutades saada akrediteeritud.

Nimi kuulub inimese juurde, on osa inimese minast. Kui me anname oma nime võõrastele lörtsida, siis kaotame kindlasti midagi oma aust ja väärikusest, aga ka meie ülikooli mainest.

Teine oluline küsimus puudutab samuti aega. Ühes jaapani multifilmis ütleb kass tüdrukule – sina ei ole kass, sina oled inimene, kui sa endale antud aja õigesti ära kasutad, siis saad kõigega hakkama.

Kui uskuda seda kassikontori kassi, siis on igale inimesele antud tema aeg, mida tuleb osata ära kasutada. Kes seda sisukalt teeb, see saab tunda rõõmu ka vanadusest, läheb rahuga pensionile või töötab edasi, kui ta on eelneva tööga hankinud selleks piisavalt (projektipõhiseid lisa)vahendeid.

Oma aja sisukas ärakasutamine tähendab ka seda, et on kasvatatud väärikas järelkasv, kellele antakse rõõmuga üle oma ametikoht ja töö. Kui inimene pole aga talle antud aega tulemuslikult kasutanud, siis ei tohiks ta nõuda enda jätmist akadeemilisele ametikohale.

Kui peaks nii minema, et inimesed jäävad oma kohtadele istuma üle neile antud aja, siis hakkab ülikool kiratsema, vananeb, kõduneb ja kõigile andekatele noortele antakse mõista, minge ära, minge ära välismaale, teid ei ole siin kellelegi vaja.

Aga mis saaks olla suurem rõõmust, mida pakuvad noorte andekate õpilaste – õppejõudude ja teadlaste säravad silmad!

Intellektuaalne omand

Ning lõpetuseks. Pean väga oluliseks arengukonverentsil prof Mart Ustavi südamevaluga välja öeldud muret, et ülikoolipere kohustuste hulka kuulub ka intellektuaalse omandi kaitse.

Kuna olen selliste küsimustega tegelenud keeletehnoloogia riikliku programmi koostamisel, siis tean, et meil on veel väga palju inimesi, kes intellektuaalse omandi kaitse valdkonda alahindavad või peavad lausa segavaks.

Ometi on just intellektuaalse omandi kaitse, õige hoidmine ja kasutamine võti, mis avab meie ülikoolile ukse maailma 100 juhtiva teadusülikooli perre.

Motivatsioon ja eesmärgid

Urmas Varblane
rahvusvahelise ettevõtluse prof

Ülikool on esmatähtsaks kuulutanud rahvusvahelistumise ja sellega seoses välisüliõpilaste arvu kasvu.

Seda ei saa teostada ingliskeelsete õppekavadeta. Neid aga tuleb teha ja ellu viia teaduskondadel, mitte rektoraadil. Seega lasub kogu vastutus kava elluviimise eest ja selle finantseerimine teaduskonnal või ühisõppekava korral teaduskondadel või ülikoolide allüksustel.

Vähene finantseerimine

Ülikooli strateegilises arengukavas on see valdkond väga oluline, kuid ülikooli eelarvest oli sellel aastal võõrkeelse õppe arendamiseks lubatud kasutada 0,1 % ülikooli eelarvest ehk minu teada 800 000 krooni aastas. Mis strateegiline suund see on, mille tähtsus väljendub rahaliselt olematus toetuses?

Siin on kaks lähenemisviisi.

Esimene. Võtame vastu palju välisüliõpilasi nendest riikidest, kust saabunutelt saame võtta õppemaksu ja selle abil tegevust finantseerida.

Teine lähenemisviis on see, et võõrkeelse õppe ja paljude välisüliõpilaste olemasolu Tartus annab juurde meie akadeemilisele elule ja on seega vajalik meie õppetöö taseme tõstmisel.

Kaks teed

See on esimene strateegiline otsus, millist teed pidi edasi minna.

Kui valime esimese tee, siis tuleb leida kõigepealt võimalused neid tudengeid siia üldse suurel arvul saada – Eesti ei anna elamislubasid välisüliõpilastele nn kolmandatest riikidest üldse mitte kergelt. Kui nende elamaasumine Eestisse lihtsustub, siis peaksime vaid Hiinast, Indiast ja teistest selle regiooni riikidest tudengeid värbama.

Teine tee on arendada võõrkeelseid õppekavasid peamiselt magistritasemel ja tuua siia tudengeid Lääne Euroopast, USAst jne ning arvestada sellega, et enamik neist ei maksa õppetasu ja on siin vahetusüliõpilasena. Nii aga tekib olukord, kus tuleb algul teha palju tööd väikeste rühmadega, mille eest teaduskonnale laekuv summa on väga väike.

Kokkuvõttes – on vaja otsustada, millist välisüliõpilaste kontingenti me tahame ja seejärel käima panna vastavad rahastamispõhimõtted, mis arvestaksid ka teaduskondade huvisid.

Teaduskirjastuseks

Teine teema on ülikooli kirjastuse kujundamine teaduskirjastuseks. Kas me seda tahame ja kui tahame, kas oleme valmis kaasama nii vaimseid ressursse kui ka saama rahalist toetust? Praegu on kirjastus sisuliselt tehniline ühik, mis toodab raamatuid. Kogu toimetusprotsess on sisuliselt väljaspool kirjastust. Kirjastus on äriühing, mille eesmärk on olla kasumlik ja kogu tegevus on suunatud sellele. Kahjuks aga ei ole teaduskirjanduse väljaandmisega kasumlikkuse saavutamine kuigi kerge ja seetõttu on kirjastuse seisukohalt võimatu ise oma vahenditega sisse viia korralikku eelretsenseerimist.

Tuleks moodustada valdkondlikud toimetuskolleegiumid, kes hakkaksid korraldama tööde retsenseerimist. See eeldab aga ka vastava tegevuse finantseerimist ja mitte ainult vabatahtlike tegevust. Esimese etapina võiks ette võtta emakeelsed õpikud ja monograafiad. Kui suudaksime sisse viia korraliku toimetamise ja eelretsenseerimise, siis järgmises etapis peaks tööd vääriliselt hindama ka meie teaduse sihtfinantseerimise skeemis ning ülikoolis kohtadele valimise süsteemis. See on ebanormaalne, kui emakeelse teadusliku monograafia jaoks pole meie sihtfinantseerimise tööde liigituses üldse kohtagi. Kes emakeelset teadust siis arendab, kui meie leiame, et see on kõige väiksema tähtsusega.

Kokkuvõttes kahe teema kohta – strateegilise planeerimises antud suuniseid saab järgida siis, kui me seame vastavusse motivatsioonimehhanismi ja taotletavad eesmärgid.

PSÜHHOLOOGIA OSAKONNA VILISTLASPÄEVAD

Reedel, 28. oktoobril

Avatud loengud

10.15 Kaia Laidra – seminar «Isiksuse püsivus *vs* muutumine» Tiigi 78-332
11.15 Kristo Burk – «Wechsleri täiskasvanute intelligentsuse skaala (WAIS) – mis?milleks? kellele? ja kuidas?» Tiigi 78-324
12 Kaia Laidra – «Isiksus täiseas – soolised erinevused, kultuuriti võrdlevad uurimused» Tiigi 78-332
12.15 Astra Schults – «Sotsiaalne areng koolieas» Jakobi 2-226
14.15 Kirsti Akkermann – «Söömishäirete hindamine» Tiigi 78-332
16 dr Innar Tõru – «Meeleoluhäirete ja suitsidaalsuse hindamine» Tiigi 78-332

Töötuba

11.15–15 Eve Kanarik – «Wechsleri täiskasvanute intelligentsuse skaala (WAIS) aritmeetika ja arvumälu alatestid» Tiigi 78-326

Akadeemiline loeng

16.15–17 prof Peeter Tulviste – «Kultuuripsühholoogia ambitsioon» ph aud 102
19 vilistlasõhtu vanas kohvikus

Laupäeval, 29. oktoobril

Psühholoogiakonverents «Kuidas mõjustada inimesi ja kuidas neid mitte mõjustada», ph aud 102.

9.30 Registreerimine
10 prof Tiia Tulviste avasõnad
10.10 Kristiina Tropp – «Kiusamine kui näide laste omavahelisest mõjutamisest»
10.50 Katrin Pruulmann – «Lapstunnistajate usaldusväärsusest»
12 Kenn Konstabel – «Kuidas inimesed iseennast mõjustavad»
12.40 Margus Tõnissaar – «Kas politsei mõjutab kuritegevust?»
13.20 prof Jaanus Harro – «Molekulide sihipärasest ja mittesihipärasest liikumises»

Vilistlaspäevi korraldavad TÜ psühholoogia osakond ja Eesti Psühholoogide Liit.

Kõik huvilised on vilistlaspäevadele ja psühholoogiakonverentsile teretulnud!

Info ja registreerimine: TÜ psühholoogia osakond, Tiigi 78-334, tel 737 5902, e-post: departm@psych.ut.ee, http://psych.ut.ee/psych

UNESCO, Eesti ja Tartu

Intervjuu UNESCO Eesti Rahvusliku Komitee esimehe, professor Jaak Kangilaskiga

Varje Sootak

Prorektor prof Jaak Kangilaski võttis UNESCO Eesti Rahvusliku Komitee esimehena osa UNESCO 33. peakonverentsist Pariisis.

UNESCO Eesti Rahvusliku Komitee esimees prof Jaak Kangilaski rääkis peakongressil teadusasutuste võrgustumisest. ERAKOGU

Millest rääkisite oma sõnavõtus?

Kuna ükski meie minister ei pidanud võimalikuks sellel osaleda, tuli minul riigi nimel sõna võtta. Toetasin oma sõnavõtus teadusasutuste võrgustumist nii Euroopas kui ka kogu maailma ulatuses, mis on eriti oluline väikese riigi teadusasutustele ja ülikoolidele.

Mida arutati 3. oktoobril alanud ja täna lõppeval peakonverentsil?

Programmide arutelu kõrval olid olulised kolme konventsiooni projektid. Üks neist kohustab keelama dopingu kasutamist spordis, teine püüab kehtestada eetilisi norme bioloogilises uurimistöös. Kolmas, kõige laiema tähendusega, käsitleb kultuurilise mitmekesisuse kaitset ja edendamist.

Mis oli tänavuse konverentsi eesmärk?

Eelmise peakonverentsi deklaratsioonide asemel oli tänavu eesmärk luua õiguslikult siduv rahvusvaheline konventsioon. See konventsiooniprojekt on sündinud kahe peakonverentsi vahel rasketes vaidlustes, muuseas ka kultuuriministeeriumi osalusel ning minul oli hea meel seda toetada.

Vaidlused jätkuvad, kuid oma põhitöö tõttu ei saanud ma konverentsi lõpuni Pariisi jääda. Eestit jäid esindama Eesti suursaadik Prantsusmaal Andres Talvik, kes on ühtlasi Eesti saadik UNESCO juures, samuti meie komisjoni peasekretär Doris Kareva ja tema asetäitja Margit Siim. Arutelud jätkuvad konsensuse saavutamise lootuses.

Kuidas üldse riigid osalevad UNESCO töös?

Riigid saavad osaleda mitmel viisil. Üle aasta toimuvad peakonverentsid, kus võetakse vastu strateegilised otsused, kinnitatakse eelarve ja valitakse liikmed täitevkogusse ning komisjonidesse. Peakonverentsil juhib iga maa delegatsiooni tavaliselt riigi välis-, haridus- või kultuuriminister. Delegatsiooni juht esitab oma riigi vaateid ja huve plenaaristungil, delegaadid kaitsevad neid sektsioonide diskussioonides.

Paljud riigid on määranud UNESCO juurde oma püsiva delegaadi. Igas liikmesriigis on UNESCO Rahvuskomisjon, kes on sidepidajaks UNESCO, oma riigi valitsuse ja avalikkuse vahel.

Rahvuskomisjonide moodustamise viisid ja koosseisud on riigiti erinevad. Üks äärmus on riigi poolt nimetatud ja ainult ametnikest koosnev, teine autonoomsetest UNESCO ideaale toetavatest haritlastest moodustunud komisjon. Enamik komisjone, ka Eesti oma, on segatüüpi. Meie komisjoni kuuluvad ametnikud välis-, kultuuri-, keskkonna- ning haridus- ja teadusministeeriumist, aga ka TA, kõrgkoolide ja kultuuriasutuste esindajad.

Loodetavasti vääriks UNESCO kultuuripärandi hulka kuulumist ka Tartu Ülikooli ajalooline hoonestu.

Mis on UNESCO eesmärk?

UNESCO eesmärk on edendada koostööd inimeste ja rahvaste vahel neljas valdkonnas – hariduses, teaduses, kultuuris ja kommunikatsioonis. Peakonverents on igas töövaldkonnas välja töötanud mõne programmi.

UNESCO enda rahalised võimalused programme toetada on väikesed (UNESCO pole fond!), kuid ta püüab kooskõlastada riikide, asutuste ja üksikisikute tegevust, sõnastada eesmärke ning välja töötada reegleid ja kriteeriume.

Mida pakub näiteks haridusvaldkonna programm?

Haridusprogrammi peaeesmärk on haridus kõigile (kõigil tasemetel, elukestev õpe). Rõhutatakse, et haridus soodustab isiklikku arengut, suurendab majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust.

Muidugi on selle programmi ülesanded maailma eri osades erinevad – kui mõnel pool on veel aktuaalne üldise kirjaoskuse saavutamine, siis arenenud riikide mure on ümberõpe, kutseharidus ja demograafilised probleemid.

Ülesannete täitmiseks on UNESCO loonud või loomas võrgustikke koolidele, kutseharidusele ja UNESCO õppetoolidele. UNESCO tahab olla foorumiks, kus kaalutakse üleilmastumise võimalusi ja ohte.

Aga näiteks kultuuriprogramm?

Kultuuriprogrammi prioriteet on inimkonna kultuurilise mitmekesisuse kaitse ja kultuuridevahelise dialoogi arendamine. Üleilmastumine on tõstnud päevakorrale paljude, eriti väikeste kultuuride jätkusuutlikkuse. Ilmselt võib oma kultuuri ohustatuse tunne sünnitada inimestes masendust, kibestumist, võib viia eetilise kriisi ja nihilismini, aga olla ka fundamentalismi ja terrorismi taimelavaks. Seetõttu on loomulik, et kultuuride omapära austatakse ja mitmekultuurilisusega leppimist on nõudnud mitte ainult UNESCO, vaid ka ÜRO.

Küsimus pole ainult rahu poole püüdlemises, vaid leitakse, et looduslik ja kultuuriline mitmekesisus on inimkonna majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse põhieeldus.

Eestiski on UNESCO kultuuripärandi hulka arvatud juba mitmeid objekte.

Füüsilise (arhitektuurilise) kultuuripärandi nimekiri on maailmas väga auväärne ning Tallinna vanalinna sinna hulka arvamine oli Eestile suur saavutus.

Loodetavasti vääriks sinna kuulumist ka TÜ ajalooline hoonestu. Viimasel ajal on UNESCO loonud nimekirja ka kaitsmisväärsest suulisest kultuuripärandist, ning sealgi on nüüd Eestil oma esindus Kihnu rahvakultuuri näol. Muidugi tuleb arvestada, et nimekirjadesse lülitamine pole ainult au, vaid ka kohustus pärandit kaitsta ja säilitada.

Hoopis tõsisemad vaidlused tekivad aga siis, kui käsitletakse kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse säilitamist tänapäeval ja tulevikus. Iseloomulik on diskussioon, mis vallandus eelmisel peakonverentsil. Prantsusmaa, Saksamaa, Kanada, Kreeka, Mehhiko ja rida prantsuskeelseid riike esitasid taotluse luua kultuurilise mitmekesisuse säilitamiseks eriline rahvusvaheline konventsioon.

USA vaidlustas selle, väites esiteks, et kultuurikaubad ei erine teistest kaupadest ning peavad alluma WTO reeglitele, teiseks viitas üksikisikute õigusele oma ideid vabalt väljendada ja levitada. Paljurahvuselise USA jaoks on esikohal indiviidi õigused, kuid etniliselt ja kultuuriliselt määratletud riigid tunnistavad ka kultuuride õigusi.

18. oktoobril võeti kultuurikomisjonis vastu kultuurilise mitmekesisuse konventsioon. Vastu hääletasid USA ja Iisrael.

UUDISED

Tehnosiirde seminar

1. novembril kell 12 algab tehnoloogiainstituudis seminar «University-industry collaboration: Dutch-Estonian challenge».

Seminaril keskendutakse ettevõtluse ja ülikoolide koostöö ning tehnosiirde teemale. Parimaid praktikaid nii Eestist kui ka Hollandist esitlevad oma ala tipud.

Seminari töökeel on inglise keel. Üritus on kõigile huvilistele tasuta.

Seminari korraldab ülikool koos Hollandi Kuningliku Suursaatkonnaga.

Registreerumine: veebis www.tuit.ut.ee või info@tuit.ut.ee, tel 737 4805 hiljemalt 25. oktoobril.

Sajas õppevahend

Majandusteaduskonna õppevahendite sarjas ilmus sajanda väljaandena «Sissejuhatus majandusteooriasse».

Õpiku autorid on majandusteaduskonna õppejõud Raul Eamets, Anneli Kaasa, Helje Kaldaru, Eve Parts ja Viktor Trasberg, kes kõik on pikemat või lühemat aega tegelnud majandusteoreetiliste distsipliinide õpetamisega.

Õpik on eelkõige mõeldud sotsiaalvaldkonna 1. a tudengitele, kuid peaks äratama teistegi lugejate huvi majanduselu seaduspärasuste sügavama tundmaõppimise vastu.

Sari sai alguse 1995. a. 1999 lisandusid teadusraamatud (tänaseks ilmunud 21) ning 2000. a ingliskeelsed toimetised (ilmunud 38. numbrit).

Raamat ilmus TÜ Kirjastuse vahendusel.

ZBI tänab

EPMÜ zooloogia ja botaanika instituut tänab kõiki ZBI töötajaid aastatest 1947–2004, kes võtsid vaevaks oma elulugu «teha» ja need ära saatsid või täiendasid ZBI 50. juubeli trükises ilmunut.

ZBI tegevuse 57 aastat kokkuvõttev trükis, mis sisaldab ka töötajate elulood, ilmub järgmisel aastal.

Kes pole oma elulugu seni veel kirja pannud, neil palutakse seda teha oktoobrikuu jooksul. Elulugu saata aadressil: zbi@zbi.ee.

Lisaraha toetusteks

Mailin Aasmäe
ajaloo 3. a üliõpilane

Õppetoetustega seotud probleemide lahendamiseks tõstis haridus- ja teadusministeerium põhitoetuste jaotuskoefitsenti 0,3-lt 0,35-ni.

Nii saavad avalik-õiguslikud ülikoolid, rakenduskõrgkoolid kui ka kutseõppeasutused õppetoetusteks täiendavalt 30 miljonit krooni juurde.

Lisaraha peaks ülikoolidesse jõudma kahe nädala pärast. «Ülikool seda protsessi kuidagi kiirendada ei saa,» selgitas tasemeõppetalituse juhataja Eda Aitsen. Lisaraha jagatakse laiali seaduse järgi määratud korras. See tähendab, et halvemas olukorras olevad teaduskonnad ei saa rohkem raha kui ette nähtud.

Lähinädalatel selgub, kas lisaraha probleemi lahendab, ütles TÜ Üliõpilasesinduse juhatuse liige, haridus- ja sotsiaalvaldkonna juht Krista Üts. Et õppetoetus on osa tudengite jaoks põhiline sissetulek, võitleb esindus selle eest, et kõik tudengid, kellel toetuse saamiseks õigus, seda ka saaksid.

«Seega ei ole ma nõus ministeeriumi väitega, nagu kujutaks õppetoetus endast preemiat heade õpitulemuste eest,» selgitas Üts.

Probleemid õppetoetustega said alguse 2004. aasta oktoobris, kui avalik-õiguslikele ülikoolidele eraldati koos teise poolaasta õppetoetuste rahadega ka vahendid 2005. aasta jaanuariks ja veebruariks. TÜ sai 14 miljonit krooni. Mai alguses tuli ministeeriumist uus otsus, millega vähendati põhitoetuste fondi 5 miljoni krooni võrra koos lubadusega täiendavaks raha eraldamiseks sügisel.

Sügisese õppetoetuste määramise tähtajaks 10. oktoobriks ei olnud lisaraha tulnud.

Rahvaluule tundmine rikastab inimese siseilma

Mailin Aasmäe
ajaloo 3. a üliõpilane

18. oktoobril toimus Paabelis uue väljaande «Regivärsist netinaljadeni» esitlus.

Rahvaluulet nii minevikus kui ka kaasajal käsitlevasse komplekti kuuluvad käsiraamat, mahukas tekstikogumik ning CD-antoloogia.

Käsiraamatu üks autoritest prof Ülo Valk räägib, et autorite paljususe tõttu sai raamat kindlasti mitmepalgelisem. «Eesmärgiks oli kirjutada võrdlemisi avatud teos, kus ei räägita ainuvõimalikust tõest, vaid pigem näidatakse kätte teeots,» ütles Valk.

Et aastakümneid ei ole rahvaluulest kirjutatud ulatuslikku, eri žanreid ja teemasid käsitlevat teost, sai pikka aega plaanitu eesti võrdleva rahvaluule õppetooli autorite ringi poolt teoks tehtud.

Pigem populaarteaduslik ja I kursuse üliõpilastele ning rahvafolkloori huvilistele mõeldud väljaanne aitab Valgu arvates ühiskonnas käibelolevate stereotüüpide murdmisele kaasa. «Ehkki arvatakse, et rahvaluule on midagi arhailist, näeb seda nii meedias kui ka omavahelises suhtluses,» selgitas ta. Arusaamine minevikupärandist rikastab tänapäeva inimest, kaasaja rahvaluule tundmine õpetab nägema iseenda rolli pärimusliku kultuuri loojate ja kandjatena.

Osa väljaande «Regivärsist netinaljadeni» autoreid esitlusel Paabelis. MAILIN AASMÄE

VÄLJAANDED

- **Regivärsist netinaljadeni. Sissejuhatus rahvaluulesse. Autorid Paul Hagu, Tiiu Jaago, Risto Järv, Eda Kalmre, Arvo Krikmann, Merili Metsvahi, Taive Särg, Ülo Valk. 200 lk.**
- **Regivärsist netinaljadeni. Tekstiantoloogia. Toim Risto Järv, Taive Särg. 232 lk.**
- **Regivärsist netinaljadeni. CD-antoloogia. 2 CD-d.**

IN MEMORIAM

Arved Luts

4. veebr 1929–12. okt 2005

Arved Luts sündis Narvas, õppis Narva Gümnaasiumis ja lõpetas Tartu 1. Keskkooli (praeguse Hugo Treffneri Gümnaasiumi) 1947. Tartu Ülikooli lõpetas ta 1952, seejärel töötas NSVL ajaloo kateedris, 1954–1958 oli aspirant, ajalookandidaat aastast 1961 (kaitsmine toimus Moskvas NSVL TA Etnograafia Instituudis). Arved Luts töötas Eesti Rahva Muuseumis teaduri ja osakonnajuhatajana aastatel 1958–1972 ja TÜs etnoloogiaõppejõuna 1970–1996. Aastast 1975 dotsent, 1992–1994 etnoloogia õppetooli erakorraline professor. Aastatel 1977–1986 tegutses õppeprodekaanina.

Ta on Soome-Ugri Seltsi välisliige, kauaaegne ERMi nõukogu liige.

Põhiline uurimisala oli Arved Lutsul Eesti randlaste elatusalad (kalastus, kaubandus). Peale selle oli Arved Luts üks Eesti kaasaja kultuuri uurimise algatajaid, kes organiseeris 1960ndatel ERMis töötades muunduva rahvakultuuri uurimiseks komplekssеid ekspeditsioone Kagu-Eestisse. Ise tegeles ta samas muutuvate perekonnatavade analüüsimisega.

Arved Luts oli ka üks Eesti etnograafilise filmi pioneere, tema käe all valmis 1962. a film jääalusest kalapüügist Audrus. Teadustööd ei jätnud Arved Luts unarusse ka pensionipõlves, mil ta avaldas uurimusi ERMi nõukogude perioodi ajaloost.

Arved Luts paistis silma põhjaliku ning kohusetundliku inimesena, seda nii teadlase, õppejõu ja administraatorina kui ka ühiskondlike ülesannete täitmisel. Tema lahkumisega on Eesti etnoloogia kaotanud silmapaistva teadlase ning innustava ja toetava õpetaja. Arved Lutsu uurimused tähistavad tervet epohhi Eesti kalastuse uurimisloos. Suurem osa praegustest aktiivses loomeeas etnoloogidest on oma teadlasteed alustanud Arved Lutsu käe all.

Jääme mälestama töökat, tagasihoidlikku ning südamlikku õpetajat ja kolleegi.

Ajaloo osakond
Etnoloogia õppetool

PROFESSORITE KLUBIS

27. oktoobril kl 18 on vanas kohvikus kohtumine akadeemik Richard Villemsiga. Jätkub eelmisel kohtumisel arutusel olnud teema «Eurooplaste juured».

STIPENDIUM

Korporatsioon Sakala Stipendiumifond kuulutab välja konkursi stipendiumitele kogusummas 40 000 krooni. Kandideerimistähtaeg **29. oktoober**.
Info: www.korpsakala.ee/stipendium.

SÜGISMUUSIKA

21. oktoobril kl 19 toimub TÜ ajaloo muuseumi valges saalis festivali «Sügismuusika» lõppkontsert. Esinevad H. Elleri nim Tartu Muusikakooli solistid ja naiskoor. Esitatakse Eesti nüüdismuusikat. Kontsert on tasuta.

SÜGISKONTSERT

22. oktoobril kl 18 toimub Taagepera lossis ja 23. oktoobril kl 13 Viljandi kultuurimajas Tartu naiskoori Emajõe Laulikud ning Tartu Akadeemilise Meeskoori ühine sügiskontsert. Kontsert on tasuta.

ÕNNITLEME

75

Olev Saks, katsekoja peametroloog ja kvaliteedijuht – 23. oktoober

50

Heli Luik, ülikooli raamatukogu assistent ja referent – 23. oktoober

45

Ilmar Vaaro, VKA raamatukogunduse ja infoteaduse osakonna juhataja – 21. oktoober

35

Margus Pihlak, mereinstituudi insener – 27. oktoober

25

Helina Värton, silmakliiniku sekretär – 26. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Innovatsiooniseminar loob uusi ideid

Kaspar Koov
SA Noored Teaduses ja Ettevõtluses juhataja, majandusteaduse magistrant

27. oktoobril kl 12 algab Treffneri Gümnaasiumis keskkooliõpilastele ja tudengitele mõeldud innovatsiooniseminar «Innopia 2005».

TÜs õpib üle 17 000 üliõpilase, neist üle 13 000 statsionaarõppes. Kui iga võimaliku statsionaarõppe tudengi tööpotentsiaali rakendada 10% ulatuses, siis nende tehtav töö võiks ulatuda mahuni, mida suudavad teha 1300 täistööajaga loova töö tegijat. Sellist potentsiaali võib hinnata vähemalt 650 miljonini aastas (idee Innopia andmebaasist).

Ülikool kui ettevõte

Võib julgelt öelda, et 1300 töötajaga ettevõte on suur, moodustades peaaegu veerandi Hansapanga grupi kõigist töötajatest. Seda enam, et lihtsa teenindamise või tootmise asemel on tegemist teadmuspõhise tööga.

Kujutledes korraks käesoleva ettevõtte võimalikkust, lahendaks see nii mõnedki Tartu nimega seonduvad suuremad probleemid.

Õigemini tuleks ette kujutada ettevõtete võrgustikku ehk klastrit (analoogne arvutimaailmas kurikuulsaks saanud Silicon Valleyle), mille füüsiline keskpunkt asuks TÜ juures.

Eeldusel, et need 1300 töötajat peaksid keskmiselt kord kuus välislähetustel käima ning tihedalt Tallinna vahet sõitma, loodaks ka Tartu ja Tallinna vahel korralik ühendus. See omakorda võimaldaks Tartul rohkem turistide rahast rõõmu tunda. Samas ei tohiks kellelgi olla küsimusi TÜst saadava hariduse rakenduslikkuses, kuna suurem osa tehtavast tööst läheks mujale maailma.

Mida see ettevõtete klaster teha võiks? Ilmselt kõike, alates raamatute väljaandmisest, Interneti-lahendustest, turu-uuringutest ning lõpetades elektroonikatoodete prototüüpide loomisega, tarkvararakendustega.

Artikli alguses toodud idee jääb utoopiaks mitmel põhjusel. TÜ puhul on kultuurilises mõttes tegemist vägagi olulist rolli mängiva organisatsiooniga ning ilmselt ei saagi kunagi ülikoolist tekkida ettevõtet. Samas vajab koostöö ettevõtete ja TÜ vahel edendamist ning oluline on muutuda avatud organisatsiooniks.

Loovustehnika

Avatud organisatsioon tähendab ennekõike ideede levitamist, vastuvõtlikkust kõigele uuele ning samas ka selle «uue» loomist ehk innovatsiooni.

Õppejõud on taibanud meeskonnatöö, loovuse ja ideede rolli tänapäevases hariduses. Tänased tudengid on aru saanud hea hariduse, mitte lihtsalt lõpudiplomi tähtsusest. Siiski jõuavad seminariruumide seinte vahelt välja vaid vähesed head ideed ning äärmiselt väike osa neist realiseeritakse.

Parimad ideed tekivad just inimeste koostöös ja palju uuenduslikku sünnib mitmesuguste teadusharude puutepinnal. Oskust häid ideid välja mõelda on võimalik arendada loovustehnika abil.

Sedalaadi koostöö soosimisele ja noorte innovatsioonimeelsuse arendamisele on viimasel ajal tasapisi hakatud tähelepanu pöörama. Üks teerajajaid on SA Noored Teaduses ja Ettevõtluses projekt Innopia. Selle keskmes on äsja avatud Interneti-portaal, mis koondab innovatsiooniteemalist õppematerjali, pakub meelelahutuslikke loovusmänge ning annab noortele võimaluse vabalt väljendada kõige pöörasemaidki ideid. Peale Interneti-keskkonna toimuvad innovatsiooniseminarid kolmes Eesti linnas ning heade ideede konkurss.

Innopia annab tudengitele ja keskkooliõpilastele rohkelt õpetust, et häid ideid leida ning julgustab neid teistega jagama. Usume, et just väike julgustus ning mõningad teadmised, kuidas kõige paremini kasutada oma loovat mõttepotentsiaali, annab hea alguse avatud mõttekommuuni tekkeks. Usun, et juba mõne aasta pärast võime rõõmuga jälgida mõne hea idee tähelendu maailmas, mille sünnile on kaasa aidanud ka Innopia.

LASTEHOMMIK RAAMATUPOES

22. oktoobril kl 11 toimub ülikooli raamatupoes lastehommik. Loetakse luuletusi ja mängitakse.

TARTU BIOTECHNOLOGY PARK
integrated expertise

Tartu Biotehnoloogia Park AS kutsub kõiki huvilisi 27. oktoobril kl 9 Domus Dorpatensises (Raekoja plats 1/ Ülikooli 7, Tartu) toimuvale seminarile

«Introduction to Tissue Engineering».

Seminar on osalejatele tasuta.
Registreerimine ja info: 738 3053 või kairi@biopark.ee
Kohtade arv on piiratud.

REMEDY

KAITSMISED

26. oktoobril toimuvad magistritööde kaitsmised ajaloo osakonnas Lossi 3-426:
kl 14.15 **Tiiu Kreegipuu** «Nõukogude kultuuripoliitika printsiibid ja rakendused Eesti NSV-s aastatel 1944-1954 kirjanduse ja trükiajakirjanduse näitel» ajaloo alal. Juhendaja dots Tõnu-Andrus Tannberg. Oponent prof Epp Lauk;
kl 15.15 **Pearu Kuusk** «Eesti NSV Siseministeeriumi/Riikliku Julgeoleku Ministeeriumi Banditismivastase Võitluse Osakond (1944–1947)» ajaloo alal. Juhendaja dots Tõnu-Andrus Tannberg. Oponent Aigi Rahi-Tamm, PhD;
kl 16.15 **Olev Liivik** «Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee aparaat 1945–1953» ajaloo alal. Juhendaja dots Tõnu-Andrus Tannberg. Oponent *prof emer* Jüri Ant.

26. oktoobril kl 16 kaitseb **Aet Truu** ph aud 135 magistritööd ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas meedia ja kommunikatsiooni alal «Kohtu töö legitimatsioon Eesti ajakirjanduses (Tallinna Linnakohtu näitel)». Juhendaja prof Marju Lauristin. Oponent dots Halliki Harro-Loit.

28. oktoobril kl 10.15 kaitseb botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 **Ruth Aguraiuja** doktoritööd taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal «Havai endeemsed sõnajalad */Diellia/ Brack. (Aspleniaceae)*: levik, populatsiooni struktuur ja ökoloogia». Juhendaja prof Martin Zobel. Oponent Dr. Stefan Klotz (Department of Community Ecology, Centre for Environmental Research Leipzig-Halle).

LOENGUD

26. oktoobril kl 16.15 kõneleb Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolekul Kirsti Jõesalu teemal «Kuidas mäletatakse nõukogude argielu? Analüüs ERMi kogude põhjal».

26. oktoobril kl 16.15 toimub füüsika instituudis Riia 142-108 AS Baltiklaas juhataja Tiit Raua loeng «AS Baltiklaas: ettevõte, toodang, tehnoloogia». Loeng juhatab sisse Eesti vastava profiiliga ettevõtteid tutvustavate loengute sarja TÜ materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia doktorikooli doktorantidele, juhendajatele ja kõikidele huvilistele ESF meetme 1.1. projekti täitmiseks.

26. oktoobril kl 18 on TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututare külaliseks Mariko Faster, kes räägib teemal «Võrukeelne lastekirjandus». Samas näidatakse ka uut «Tähtraamatut». Info: Mari Mets, tel 737 5422.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

27. oktoobril kl 16.15 jätkub populaarteaduslike teeõhtute sari «Huvitavat teadusest ja elust». Teemal «Kuidas teha ravimtaimeteed?» kõneleb TÜ farmakognoosia dotsent Ain Raal.

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9-18, L 9-16
tartu@eagle-vision.ee

TARTU ÜLIKOOL 1632 UNIVERSITAS TARTUENSIS

Academia Gustaviana 373

Tartu Ülikooli asutamispäeva kontsert
teisipäeval, 25. oktoobril 2005
kell 19 ülikooli aulas

Barokiaja õied
baltisaksa, prantsuse ja
saksa heliloojatelt

Corelli Consort
barokkansambel ajastu pillidel
aastast 1992

Kavas
Fischer, Corrette, Meder, Rameau,
Bodin de Boismortier,
Telemann

Kontsert on tasuta. Kõik on oodatud!

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

28. oktoober 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 34 (2234)

www.ut.ee/ajaleht

Seminar seob teaduse ja ettevõtluse

Märt Miljan
TÜTI kommunikatsiooni ja ettevõtlussuhete koordinaator

1. novembril kell 12 algab tehnoloogiainstituudis teaduse ja ettevõtluse koostöö ning tehnoloogiasiirde seminar.

Euroopa ja sealhulgas Eesti majandus ning teadus ei saa teineteisest mööda vaadata – arengu tagamiseks on vaja koostööd ja partnerlust. Tartu Ülikooli ja Hollandi Kuningliku Suursaatkonna koostöös korraldataval seminaril arutataksegi, kuidas rakendada teadustulemusi äri teenistusse, millised on kasud ettevõtjatele ning millised ülikoolidele. Kogemusi vahendavad tippspetsialistid Hollandist ja Eestist.

Arendustöö eesmärkidest

Tartu Ülikool soovib saada maailmas arvestatavaks teadusülikooliks ning kohalikuks kõrgtehnoloogilise innovatsiooni keskuseks. TÜ teadus- ja arendustegevuse strateegias A2008 täpsustatakse, et eesmärk on jõuda teadus- ja arendustegevuse tulemuste poolest Euroopa 100 parima teadusülikooli hulka.

Teadusprorektori prof Ain Heinaru sõnul on see saavutatav, kui püüelda selle poole sihipäraselt ja reaalses ajagraafikus.

Samas on Eesti Euroopa innovatsiooniraportis mahajääjate hulka langenud ning praegune majanduse õitseng toimub peamiselt vahendustegevuse ja allhanke arvelt. Tootmist on vähe ning teadmismahukat ettevõtlust veelgi vähem – viimast peamiselt innovaatiliste ideede rakendamisega seotud suure riski tõttu.

Teravat tähelepanu tuleks pöörata Euroopa Komisjoni hoiatustele, et majanduskasvu tagab vaid teadus- ja uuendustegevusse investeerimine. Tulevikus on edukad just need ettevõtted, mis loovad tehnoloogiate rakendamiseks ja teadmiste arendamiseks uusi koostöövorme, peamiselt partnerluse teadusasutuste kaudu kas siis reaalse arendustöö või riigi tasemel tehtavate otsuste tegemisele kaasarääkimisega.

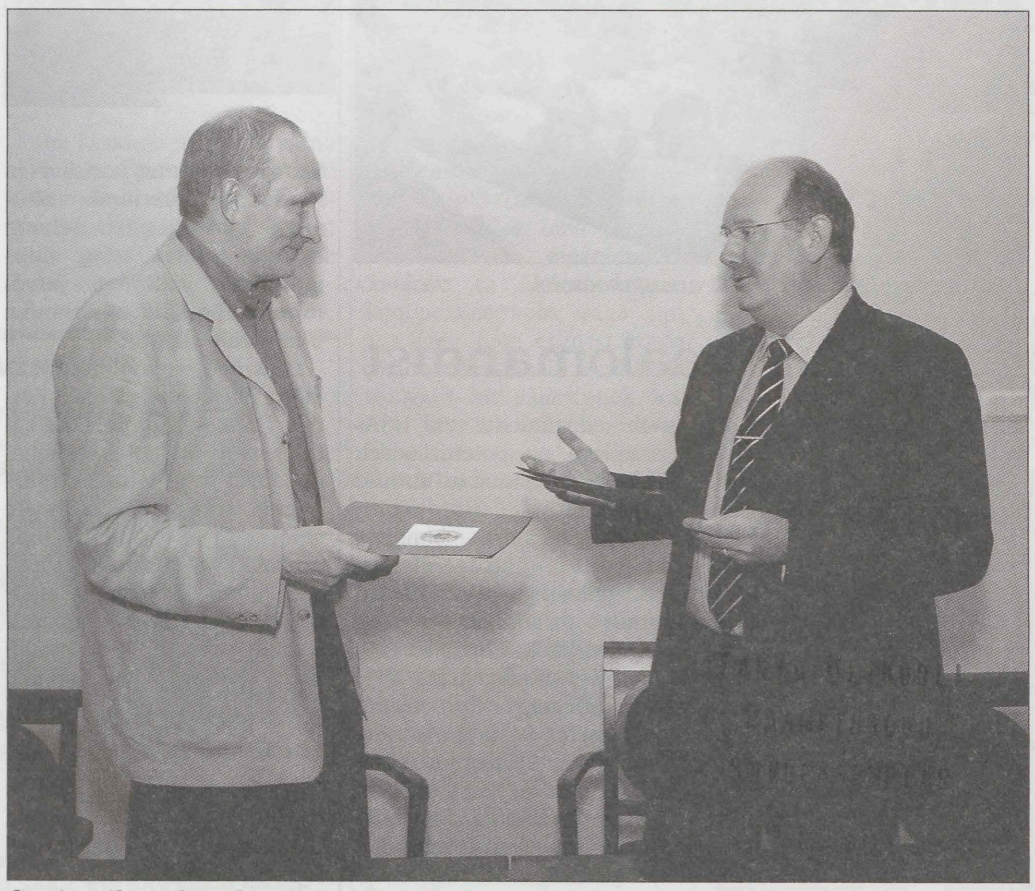

Seminaril on üks põhiesinejaid Zernike Group BV tegevjuht Lex de Lange (paremal). 2002. aastal kirjutasid rektor Jaak Aaviksoo ja Lex de Lange alla TÜ ja Zernike Groupi vahelisele koostöölepingule.

ANDRES TENNUS

Tegijad räägivad

Seminari suurim panustaja on Hollandi tehnoloogiajuhtimise firma Zernike Group, kust tuleb esinema ettevõtte asutaja ja tegevjuht Lex de Lange ning organisatsiooni fondide ja riskikapitali suunda vedav Ger de Bruin. Lex de Lange annab ülevaate sellest, kuidas Hollandi ülikoolid on rakendanud oma intellektuaalset omandit viimase kümne aasta jooksul ning millised on tulevikuvisioonid. Lange sõnul pole üldjuhul pudelikaelaks teadlaste nutikus, vaid koostöötahe tulemuste majandusse rakendamisel. Ger de Bruin teeb sissevaate Hollandi BioPartner programmi, mille raames investeeris sealne valitsus kümneid miljoneid eurosid, et elavdada biotehnoloogia sektorit riigis. Zernike Groupil on rohkem kui kümne aasta kogemused tehnoloogiasiirde valdkonnas, hallates mitmeid tehnoparke ning riskikapitali fonde eri riikides.

Kohaliku ettevõtluse vaatenurgast räägib spin-off-firma Quattromedi arendusjuht Tiit Talpsep, kes toob esile ülikoolide ja ettevõtjate arendustöö ühiskasud. «Alati pole koostöö ülikooliga üksnes positiivseid emotsioone pakkuv. Teiselt poolt – käivitajad ilma ka ei saa; nii nagu ka ei suuda ülikool ilma ettevõteteta meie tingimustes oma teadmisi rahaks teha,» rõhutab ta.

Edulooks tehnoloogiasiirde vallas on Hollandi päritolu ning Eestis tegutsev firma Aquastel, kes räägib koostööst IRC võrgustikus. Koostöö tulemuseks oli tehnoloogiasiire – aktiviseeritud vee tehnoloogia rakendamine rannakarpide puhastamisel Hispaanias. Edukat koostööd pärjati Euroopa innovatsiooniauhinnaga.

Prof Aard Groen Twente Ülikooli teadmusmahuka ettevõtluse instituudist NIKOS räägib ettevõtluse võrgustikest, pakkudes välja mudeli akadeemilise ettevõtluse arendamiseks. Groeni sõnul toimub teadmusmahukas ettevõtlus väärtusloome võrgustikes, kus inimesed, organisatsioonid ja vahendajad on üksteisest sõltuvuses võimaluste ning ressursside kasutamisel.

SEMINAR

«University-industry collaboration: Dutch-Estonian challenge»

1. novembril kl 12 tehnoloogiainstituudi I korruse aud.
Seminari töökeel on inglise keel.
Info: www.tuit.ut.ee

Eestipoolse kogemuse tugistruktuuride arendamisel toob seminarile TÜTI direktor Mart Ustav.

Koostöötraditsioonid

Edukas partnerlus hollandlastega on toimunud ka magistriprogrammis «Ettevõtlus ja tehnoloogia juhtimine». Programmi üks eesmärke on prof Urmas Varblase sõnul luua side teadlaste, tehnoloogiaspetsialistide ja ettevõtjate vahel – programmi läbinutel on arusaam nii uusimatest tehnoloogiatest kui ka nende rakendusvõimalustest äris. «Nii Zernike Groupi töötajad kui ka teised välislektorid on eriala õpetamisse toonud viljaka väliskogemuse ja uusi lähenemisi,» lisab ta.

Zernike Group on ülikoolile partneriks ka Marie Curie programmis, mille kohaselt saavad kohalikud õppurid käia Hollandis praktikal. Biotehnoloogiafirma Asper Biotech turundus- ja Eesti Biokeskuses projektijuhina tegev Merike Leego viibis suvel kaks kuud Zernike Grupis, et hinnata Asper Biotechi uute toodete turupotentsiaali ning kaardistada potentsiaalseid koostööpartnereid ja kliente. Leego kiidab projekti, et lisaks müügitööle oli võimalik näha tehnoloogiajuhtimise firma köögipoolt. «Ise aktiivne olles on võimalik abi saada Hollandi partneritelt, kelle ettevõtluskogemus on oluliselt pikem ning kelle kontaktvõrgustik võimaldab pääseda ligi võtmeisikutele,» rõhutab ta. Miinuspooleks toob ta projekti kõrged nõuded osalejate akadeemilisele taustale.

TÄNA LEHES

Rector emeritus Peeter Tulviste 60
LK 3

Arengukonverentsi sõnavõtte
LK 2

25. oktoobril 1632 toimus Academia Gustaviana pidulik avamisaktus.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Tänasel TÜ nõukogu istungil on kavas kinnitada ülikooli finantsstrateegia põhimõtted 2006. aastaks, vastuvõtueeskiri, 35 doktoriõppekava, raamatukogu põhikiri ning finants- ja kindlustusmatemaatika magistriõppekava õppekeel (eesti ja inglise k).

Päevavalgel ööraamatukogust

Täna kell 14 esitletakse TÜ Raamatukogu konverentsil Aasta Teenindustegu 2005 nii peaauhinna, publikulemmiku tiitli kui ka Hansapanga eripreemia pälvinud teenindusprojekti «Kuidas ületada kliendi ootusi: projekt Ööraamatukogu».

Tutvustatakse ka konkurentide projekte. Esindatud on Tartu Üliõpilasesindus. Toimub ka uue ettevõtmise «Tudengiemade raamatukogu» eeltutvustus.

Psühholoogidel vilistlaspäevad

Täna algavad kaks päeva kestvad psühholoogia osakonna vilistlaspäevad ja psühholoogiakonverents.

Tiigi tänava õppehoones lahtiste uste päevadel kuulatakse loenguid Wechsleri täiskasvanute intelligentsuse skaala kohta ja toimub töötuba.

Kell 16.15 algab ph aud 102 kultuuripsühholoogia prof Peeter Tulviste akadeemiline loeng «Kultuuripsühholoogia ambitsioon».

Reedene päev lõpeb vilistlasõhtuga vanas kohvikus.

Homme kell 10 avab Eesti Psühholoogide Liidu president prof Tiia Tulviste ph aud 102 psühholoogiakonverentsi.

Info: psych.ut.ee/psych.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas valimas käisid?

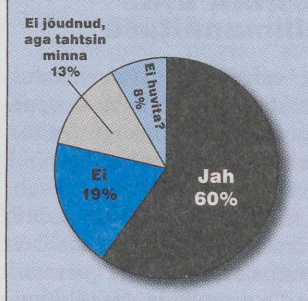

Vastajaid: 397
Uus küsimus:
Kas söögikohad ülikooli hoonetes on taskukohased?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Autasu Saksamaalt

Illimar Ploom
avaliku halduse lektor

24. oktoobril andis Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Julius Bobinger president Horst Köhleri ülesandel prof dr Wolfgang Drechslerile (pildil) Saksamaa Liitvabariigi Teeneteristi.

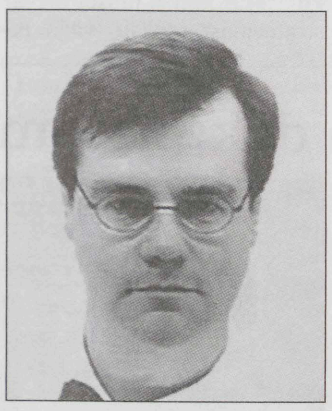

Suursaadik Bobinger märkis oma sõnavõtus, et prof Drechslerile anti autasu eeskätt väljapaistva töö eest Saksa-Eesti akadeemiliste ja üldiste suhete edendamisel alates aastast 1993. Samuti märgib Teeneterist tema silmatorkavaid saavutusi Eesti avaliku halduse kui tõeliselt euroopaliku ning rahvusvahelise akadeemilise distsipliini rajamisel.

Wolfgang Drechsler oli Eesti taasiseseisvumise järel esimene ja pikka aega ainus valitud Tartu Ülikooli korraline professor Saksamaalt ning üldse Euroopast.

Autasu teenis prof Drechsler ka oma töö eest Eesti Vabariigi valitsuse nõustamisel, eelkõige haldusreformi ning innovatsioonipoliitika alal. Aga samuti Eesti kodanikuühiskonnas poliitiliselt ja kultuuriliselt oluliste mittetulundusühinguteeestvedamise eest.

Sada aastat õppivaid naisi ülikoolis

Mailin Aasmäe

Eile toimus ajaloo muuseumi valges saalis konverents «100 aastat esimeste naisvabakuulajate lubamisest Tartu Ülikooli».

Samuti avati ajaloo muuseumi näitusesaalis ja Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas näitus «Kuue samba kutse. Naisena ülikoolis» ning tutvustati samanimelist raamatut ja dokumentaalfilmi.

Ajaloo muuseumi teadusdirektori Lea Leppiku sõnul oli konverentsi idee vaadata rahulikult minevikule ja sellele, kuidas oleme tänasesse päeva jõudnud.

«Täna ei ole naisüliõpilane probleem, aga kunagi on olnud,» rääkis Leppik. Küsimusele, kas tegemist on eestlaste kohanemisvõimega, vastas Leppik, et pigem terve euroopaliku ühiskonna kohanemisvõimega.

Lea Leppik keskendus oma ettekandes naiste haridusvõimalustele Vene impeeriumis enne 1905. aastat. Siis ei olnud oluliseks mitte tingimata ülikoolis õppimine, vaid hariduse ja elukutse omandamine kasvõi kutsekoolis.

Huvitavamatest ettekandjatest tõi ta välja Olaf Mertelsmanni ja Ken Kallingu. Viimane rääkis naiste osakaalu kiire kasvamise põhjustest tudengite seas stalinismi ajal. «Kallingul on ka huvitav seisukoht, et just tollest ajast sai alguse kõrgharitud naiste madalam tasustamine – naised leppisid sellega,» sedastas Leppik.

Kaks autonoomset, ent sama pealkirja kandvat näitust lähenevad teemale eri külgedest. ERMis avatud näitus on pühendatud elulugudele. 1905. a otsusega lubas rektor Jevgeni Passek naistel vabakuulajatena loengutel osaleda. Sellega avanes esimest korda Eestis naistele tee kõrgema hariduse juurde. Naisüliõpilaste osakaal on aastate jooksul pidevalt kasvanud ning täna õpib kõrgkoolides naisi juba enam kui mehi.

Personaalsete lugude kaudu näeb naisüliõpilaste staatuse ja ühiskonna üldise suhtumise muutumist õppivatesse naistesse.

Ajaloo muuseumi väljapanek räägib naiste jõudmisest professionaalsuseni ülikooli kaudu.

Näitus «Kuue samba kutse. Naisena ülikoolis» jääb avatuks kuni 18. novembrini.

Näituse korraldajad on korp! Filae Patriae, ERM ja Narva muuseum.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ suure medaliga autasustati pikaajalise kõrgetasemelise teadusliku ja administratiivse tegevuse ja olulise rolli eest ülikooli arengus seoses 60. sünnipäevaga *rector emeritus* `t prof **Peeter Tulvistet**.

TÜ aumärgi pälvis pikaajalise ja eeskujuliku töö eest prof **Arvo Krikmann**.

TÜ tänukirjaga tunnustati pikaajalise kohusetundliku töö eest sotsiaalteaduskonna endist dotsenti **Kaido Jaansoni**, erakorralist professorit **Marju Lauristini** ja füüsikakeemiateaduskonna dekanaadi sekretäri **Tiiu Kaarti**.

Eesti Kirikute Nõukogu koostöö TÜga

20. oktoobril sõlmis Eesti Kirikute Nõukogu ühishuvide protokolli Tartu Ülikooliga.

Eesti Kirikute Nõukogu president piiskop Einar Soone ja TÜ õppeprorektor Tõnu Lehtsaar allkirjastasid koostööleppe, mille järgi tehakse koostööd usuteadusliku teadustöö ja hariduse arendamisel.

Prof Lehtsaar kinnitas, et oluline on siduda õppe- ja teadustegevust ühiskonnaga, milles elame. «Seega on oluline ka n-ö sotsiaalsete partnerite leidmine. Usuteaduskonnale on nendeks partneriteks kirikud,» lausus Lehtsaar.

Euroopa perearstide konverents

20.–23. oktoobrini toimus Tartus Euroopa perearstide teaduskonverents. Teemaks oli perearstipraksises teadusuuringute läbiviimine ja publitseerimine.

Peateemana käsitleti diabeeti perearstipraksises. Osalejaid oli 31 riigist. Konverentsi korraldasid polikliiniku ja peremeditsiini õppetool, linnavalitsuse linnaarstiteenistus ja Eesti Perearstide Selts.

Noortekoolitus «Ideest projektini»

5. ja 6. novembril toimub Peipsi Koostöö Keskuse ruumides (Aleksandri 9) koolitusseminar ja simulatsioon «Ideest projektini».

Koolituse eesmärk on suurendada noorte eneseusku algatusvõimet, tutvustada oma ideede rakendusvõimalusi, õppida probleemilahendust, projektijuhtimist, meeskonnatööd jne. Osalema oodatakse nii keskkoolinoori kui ka esimeste kursuste üliõpilasi.

Registreerida **3. novembriks**: myeurope@euroopaliikumine.ee.

teaduskeskus AHHAA

AHHAA avab kliimanäituse

4. novembril avab teaduskeskus AHHAA Tähe 4 õppehoones Briti Nõukogu teadusnäituse «ZeroCarbonCity ehk tossuvaba linn».

Kliimanäitus on osa Briti Nõukogu rahvusvahelisest kampaaniast, mille eesmärk on suurendada teadlikkust kliimamuutustest ning aktiviseerida ühiskondlikku arutelu kliimamuutuste teemal.

Näitusel on tippfotograafide 10 riigis tehtud pildid kliimamuutuste tagajärgedest.

ARENGUKOOSOLEK

Probleemiderohke arengukoosolek 2

Eelmises UTs ilmusid EKI direktori Urmas Sutropi ja prof Urmas Varblase sõnavõtud. Urmas Sutropi sõnavõtt UTs lõppes murega intellektuaalse omandi kaitse üle.

Täna avaldame lühendatult prof Mart Ustavi sõnavõtu, kus ta toob konkreetse näite suhtumisest TÜ intellektuaalse omandi kaitsmisse.

Avaldame ka Viljandi kultuuriakadeemia direktori Anzori Barkalaja sõnavõtu, mille üks oluline sõnum oli positiivsete emotsioonide tekitamine oma inimestes ja koostööpartnerites.

UT

14. oktoobril toimus ülikooli arengukoosolek. OVE MAIDLA

Tartu Ülikooli intellektuaalomandist

Mart Ustav
tehnoloogiainstituudi direktor, professor

Analüüs näitab, et ettevõtlus ja ülikoolid teevad vähe koostööd.

Ettevõtlus käsitleb Eestit odava tööjõu, odavate loodusvarade ja infraga, madalate maksude ning stabiilse raha ja majanduspoliitikaga riiki.

Ettevõtjad ja ühiskond tervikuna ei saa aru teaduses toimuvast ja käsitlevad teadusasutusi (paljus ka ülikoole) kui tarbetut muidusööjate punti.

Olukorrast riigis

Eesti majandusel pole sisuliselt olnud ühtegi kriisi. Ei ole oldud olukorras, mis sunniks investeerima innovatsiooni. Enamik ettevõtjaid võtab juttu innovatsioonist (eriti arendustegevuse komponendiga innovatsioonist) kui ettevõtlusest kaugel olevate inimeste luulu.

Teadlased ei saa tegelda tippteadusega, sest infrastruktuur, sh aparatuur ei võimalda seda.

Teaduses lokkab ülalpeetava mentaliteet – riik peab igasugusele teadusele raha andma, sest see peab nii olema.

Vähesed teadlased arvavad, et teadus peaks ühiskonna elu edendama majanduse edendamise kaudu.

Intellektuaalomandist

TÜ teadlaste, õppejõudude ja üliõpilaste teadustöö tulemusena tekib uus teave. See on kasutatav ettevõtluses uute tehnoloogiliste protsessidena, mille tulemusena saaks majanduslikku kasu nii ülikool kui ka avastuse tegijad.

Kasu jaotamine TÜs on sätestatud järgmiselt: 65% leiutajatele, 20% TÜ üldkuludesse, 15% instituudile, kus vastav töö tehti.

TÜ töötajad ja üliõpilased avaldasid 2004. a 477 eelretsenseeritavat artiklit. See tähendab, et rahvusvaheliselt tunnustatud erialaspetsialistidest retsensendid on leidnud publitseerimiseks saadetud artiklis põhimõtteliselt uut infot, mida on vaja teaduskirjanduses teistele teadlastele teatavaks teha.

Kas see uus teave on leidnud kaitsmist kui Tartu Ülikooli intellektuaalomand?

477 teadusartiklist on eelretsenseeritavates ajakirjades TÜ intellektuaalomandina leidnud kaitsmist vaid üks! Kas ülejäänud 476 ei ole mingit avastuslikku momenti, mis kvalifitseeruks intellektuaalomandiks.

Üks näide sellest, kus TÜ intellektuaalomand jäi määratlemata ja kaitsmata.

11. oktoobril ilmus PNASs (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America) Eesti (prof Jaanus Harro, prof Jüri Allik jt) ja Rootsi teadlaste ühisartikkel.

29. sept refereeris «The Economist» artiklit (võrgus oli artikkel enne kättesaadav) kui väljapaistvat avastust, mis tõestab, et rida toitumishäireid on tingitud autoimmuunreaktsioonist neuropeptiidide vastu!

Sellel avastuse alusel loodud diagnostikumil peaks olema tohutu turg, eriti USAs jt arenenud riikides, mis võib ulatuda sadadesse miljonitesse dollaritesse. Aga nüüd saab seda kaitsta vaid USAs ja sellega on potentsiaalselt suurt kahju saanud nii autorid kui ka TÜ.

Kommertsiaalses mõttes on avastuse tähtsus selles, et selle patendiga saaks kaitsta mitmete psüühiliste haiguste diagnostikat kui ravimist.

Saaks asutada firma (TÜ *spin-off*-firma, kus osanikud on TÜ ja autorid) ning käivitada diagnostikumi väljatöötamise, asutada tütarfirma USAs ja alustada diagnostikumi turustamisega, uute ravimooduste väljatöötamisega.

Kokkuvõtteks

TÜ teadlased peaksid enne iga artikli publitseerimist võtma ühendust TÜTIga ja arutama, kas artiklis avaldatavad andmed võiksid olla aluseks leiutisele, mida patenteerida.

Kui jah, siis saab käivitada patendi otsingu, alustada patendi kirjutamise ja vormistamise ning edasise kommertsialiseerimisega.

Praegu jääb 476 artiklis sisalduv uus info aga üldse hindamata ja kasutamata.

Kui TÜ teadlased, õppejõud ja üliõpilased ei tee mitte midagi oma intellektuaalomandi määratlemiseks, kaitsmiseks ja kommertsialiseerimiseks, siis on minu arvates mõttetu rääkida Tartu Ülikooli arengust. Eriti käib see looduseteaduste, täppisteaduste ja meditsiini kohta.

Rektoraadil peaks olema julgust sisse viia reeglistik (nagu see on paljudes USA ülikoolides), mis kohustab Tartu Ülikooli töötajaid teavitama loodud intellektuaalomandist ja tegelema selle edasiarendamisega.

Kultuuriakadeemia olelusvõitlusest

Anzori Barkalaja
Viljandi kultuuriakadeemia (VKA) direktor

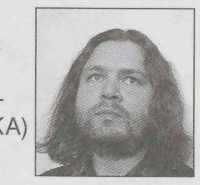

VKA on pidanud haridus- ja teadusministeeriumi alluvuse ajal silmitsi seisma alarahastamise ning dubleerimise vältimise ja/või lõpetamise sildi all toimuva olelusvõitlusega.

Päästnud on kooli aktiivsus ja nn ühiskondlik kasulikkus, tihti ka koostööprotsesside katalüsaatori roll. Olulisel kohal on olnud käitumisalus, mille põhimõtteks on positiivsete emotsioonide tekitamine oma inimestes ja koostööpartneritestes. Sellest tuleneb tegelikult ka lojaalsus, sest paratamatult teevad inimesed ratsionaalseid otsuseid emotsioonide tugeval mõjutusel.

Sotsiaalne ressurss

Materiaalsete vahendite nappuse tõttu on akadeemia paratamatult panustanud rohkem sotsiaalse ressursi ja tahterakendusliku ressursi arendamisele.

Üheks näiteks on eeskuju rahvusvaheliste korporatsioonide praktikast – isikukeskne personalipoliitika ja suunatud täiendusõppeline tugitegevus. Suhtumise veelahe jookseb teljel – aktiivne tugitegevus *vs* passiivne tugistruktuur. Töötaja peaks tundma, et see on tema kool, (Eesti killustatud ühiskonna tingimustes) tema kogukond, kus tema eest hoolt kantakse. See süstib ka töötajasse valmisolekut panustada vabatahtlikult oma sootsiumi rohkem kui ametijuhend ette näeb.

Kohalike omavalitsuste, maakondade, asutuste jt partneritega tasuks arendada nn klastripõhist tegevusmudelit, mille eesmärk on ühistegevuse kaudu partnerite sotsiaalne sidumine ülikooliga. Hästi toimib ka praktiliste uuringute ja teenuste aktiivsem pakkumine sotsiaalsetele partneritele. Tulemuseks on jällegi ülikooli efektiivse kehandi massi ja mõju suurendamine ühiskonnas.

Seni juriidiliselt tõkestatud, kuid ettevalmistamisel olevat strateegiast tooksin välja ettevõtlikkuse soodustamise, – *spin-off*-laadse tugistruktuuri kasutamine ettevõtlikkuse fooni loomiseks. Igast turule suunatud tegevusest ei peaks ootama kasumi hüperkasumit. Küll aga võib kõrgendatud ettevõtlikkuse foon soodustada nn edukate tulutegevuste absoluutarvu suurenemist.

Ettevõtlus mõjub kooliga siduvalt nii töötajatele kui ka tudengitele – aitab neid siduda kooli kui korporatsiooni efektiivse kehandiga. Andekat ja tegusat tudengit pole mõtet koolitada võõrale ettevõtjale. Erialane ettevõtlustegevus ülikooliga seotud majandusüksuses suunab töötaja keskendumise rohkem koduülikoolile.

Olulise ideena võiks kaaluda mõtet, et turule minnakse mitte ainult õppeteenuse või uurimisteenuse osutamisega, vaid ka nende teenuste ja toodetega, mille loomist õpetatakse. Nii tekib ülikooli ümber ka sellega seotud ja seetõttu usaldusväärsete tööandjate kogum.

Järelkasvu probleem

Langeva demograafilise kõvera tingimustes aitaks eeskuju sporditööstusest – suurklubide nn farmklubide loomine. Antud juhul siis strateegiliselt välja valitud erikallakuga gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste arendamine ametiõppepõhisteks farmkoolideks.

Ükski kutsevaldkonna mõttes talendikas laps ei tohiks kaotsi minna. Lävendipõhise vastuvõtu mehhaanilise sõela kõrvale oleks tasakaalustuseks vaja välja arendada ka aktiivotsingu ning järeleaitamise süsteem. See tähendab, et mingis konkreetses valdkonnas võimekate, kuid ühel või teisel põhjusel haridusteest kõrvalekukkunud talentide ülesleidmine ja «tagasi turgutamine».

Tuleks näiteks uurida laste, eriti poiste koolist väljalangemise põhjusi ja nende õppeprotsessi tagasitoomise võimalusi. Enamasti on «põhjast ülestuleku» võimalus tugevaks motiveerivaks jõuks enese kokkuvõtmisel ning hilisemaks tugevdatud lojaalsuse kujunemiseks seda võimaldanud organisatsiooni vastu.

Evolutsioonilise looduskaitsebioloogia doktoriseminar

Raivo Mänd
zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi juhataja, loomaökoloogia professor

Äsja tegutsemist alustanud ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikool korraldas Häädemeestel esimese rahvusvahelise teadusürituse.

See oli doktorantide neljapäevane ligi 60 osavõtjaga sügisseminar.

Teemaks oli evolutsiooniline looduskaitsebioloogia. Oma uurimistulemusi tutvustasid ja vahetasid kogemusi Eesti, Soome, Rootsi ja Läti ülikoolide doktorandid.

Kõige rohkem (15) oli TÜ ökoloogiliste erialade kraadiõppureid.

Seminarile oli loenguid pidama ja kraadiõppurite töid kritiseerima kutsutud ka kaks maailma juhtivat looduskaitsebioloogia teoreetikut. Need olid matemaatilise ökoloogia prof Regis Ferriere Pariisist ja bioloogiaprof Lorne Wolfe Ameerika Ühendriikide Colorado Lõunaülikoolist.

Peale nende osales seminaril eri maadest mitu doktorantide juhendajat.

Seminar näitas ühtlasi selgesti, mida kujutab endast kaasaegne looduskaitse – see ei ole sugugi mingi friikidest või ekstremistidest loomaja lillesõprade üritus, nagu meedias kahjuks tihti kõlama kipub jääma.

See on teaduspõhine tegevus, mis muu hulgas baseerub matemaatilisel modelleerimisel ja eksperimentidel aga samuti moodsa füsioloogilise ja biokeemilise aparatuuri ning molekulaarsete meetodite kaasamisel ja evolutsiooniprintsiipide arvestamisel, kus püütakse ennetada inimkonna ees seisvaid globaalseid probleeme.

TÜ ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikool korraldas seminari koos Soome evolutsioonilise ökoloogia doktorikooliga.

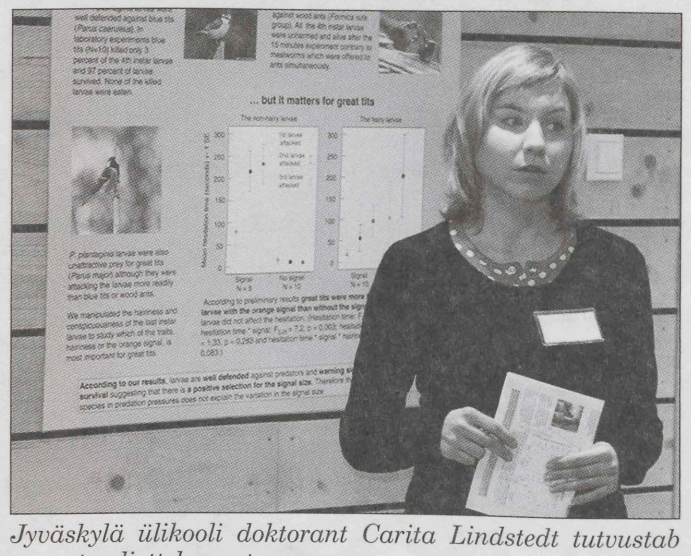

Jyväskylä ülikooli doktorant Carita Lindstedt tutvustab oma stendiettekannet. GILBERT LUDWIG

Tipus olemise hinnast

Tõnu Lehtsaar
õppeprorektor

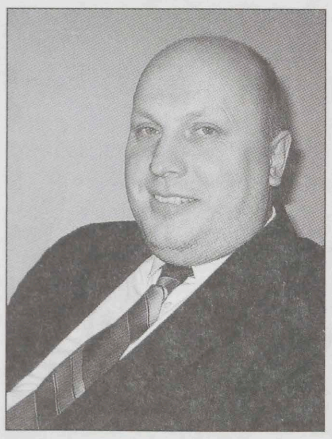

Armas akadeemiline pere. Minu pool ametiaega õppeprorektorina hakkab läbi saama. Raske ja tänamatu, ent huvitav ja hariv amet.

Ütlesin kord rektorile, et kui ma oma ettenähtud ametiaja läbi teen, siis lasen prorektoriaja VÕTA vahendusel suureks hulgaks ainepunktideks arvata. Siinkohal tahan esitada väikese vahearvestuse. Olen püüdnud ennast ja ülikooli kõrvalt vaadata ning jõudnud üldistusteni, mis minu jaoks on olulised.

Sõnastasin need tippjuhi kümne käsuna. Tippjuhi mõiste on siinkohal tinglik, kuna käskude sisu sobib minu arvates juhtidele üldiselt. Mõnevõrra sakraalset keelekasutust õigustan sellega, et olen praktilise usuteaduse professor.

TIPPJUHI KÜMME KÄSKU

1. **Sina pead arvestama, et tipus olemise hind on üksildus, kuna tipus ollakse üksinda.**
2. **Sina ei pea mitte tänulikkust ootama, vaid Sa pead tegema, mis on Su kohus.**
3. **Sina pead arvestama, et pole olemas üdini häid ja halbu inimesi, vaid et ingel ja saatan ühteaegu igas inimeses elavad. Sina saad ingli elule äratada.**
4. **Sina pead teadma, et edu kuulub meile, läbikukkumised on aga Sinu omad.**
5. **Sina pead valvas olema. Kui Sulle hakkab tunduma, et Sa oled asendamatu, siis on aeg hakata kohvreid pakkima.**
6. **Sina ei pea mitte ainult seda kuulama, mida kaaslased ja alamad ütlevad, vaid ka seda suutma mõista, mida nad ütlemata jätavad.**
7. **Sina pead teadma, et see, kes Sa oled, loob selle, mida Sa teed.**
8. **Sina pead ikka meeles pidama, et kui orus tõstab inimene käe, siis näevad seda vähesed. Kui aga keegi tõstab mäe otsas käe, siis paistab see paljudele.**
9. **Sina ei pea mitte imet ja juhust alahindama.**
10. **Sina ei pea mitte oma hinge oma ametile maha müüma, sest Sina oled Sina ja amet on amet.**

«Väärtused ja konfliktid»

Mailin Aasmäe

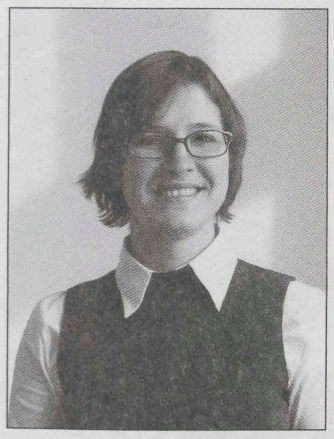

Täna ja homme toimub Jakob von Uexkülli Keskuse ja TÜ eetikakeskuse eestvõttel Tartu Kirjanike Majas (Vanemuise 19) keskkonnaeetika konverents «Väärtused ja konfliktid».

Konverentsi eesmärk on ärgitada Eestis akadeemilist ja avalikku diskussiooni looduse väärtustamise erinevate võimaluste põhimõtete üle.

«Konverentsi korraldamise ajendiks sai asjaolu, et praktilise loodushoiu eesmärkide saavutamine takerdub sageli väärtussüsteemide ja -hinnangute rägastikus,» rääkis konverentsi korraldaja Riste Keskpaik (pildil). «Nii loodusmõtlejate kui keskkonnakaitsjate hulgas on see levinud teadmine, et elukorralduse muutmine saab alguse ikkagi mõtteviisi muutusest,» märkis ta.

«Aga millised on konkreetsed arusaamad loodusest, selle väärtusest, kuidas ja mille alusel on need arusaamad kujunenud – selle üle arutlemisele ongi konverents pühendatud.»

Ettekanded käsitlevad nii keskkonnaeetika teoreetilisi küsimusi ja filosoofilisi aluseid kui ka konkreetseid juhtumeid erinevate väärtussüsteemide kokkupõrkamisest.

Kava ja info konverentsi kohta: www.zbi.ee/uexkull/kkeetika.htm.

Semiootika sügiskool

Mailin Aasmäe

Homme kell 10 algab Puškini gümnaasiumis kaks päeva kestev VII semiootika sügiskool «20. sajand semiootilisis peegleis: kirjandus, ajalugu, filosoofia».

Sügiskooli korraldustoimkonna liikme, semiootika ja kulturoloogia magistrandi Tiit Kuuskmäe sõnul on teema valikul lähtutud asjaolust, et kuigi 20. sajandi mõtestamine algas juba nimetatud sajandi teisel poolel, ei saa seda tänaseks ammendatuks lugeda. «Eesti jaoks märgistavad 20. sajandit eelkõige revolutsioonid, sõjad ja kannatused, võõrvõimude vahetumised, ent ka omariikluse sünd ning taassünd,» rääkis ta.

Vaatamata püsivatele mõjudele annab käesolev 21. sajand võimaluse esimeseks 20. sajandi kultuuriloo terviklikuks mõtestamiseks. Viimase läbiviimiseks on sügiskooli korraldajad valinud kolm kultuuriloo valdkonda – kirjanduse, ajaloo ja filosoofia. Neid vaadeldakse õppejõudude juhtimisel üliõpilastest ja asjatundjatest koosnevates sektsioonides.

ÕNNITLEME

Rector emeritus Peeter Tulviste 60

Tartu Ülikooli *rector emeritus* prof Peeter Tulviste on sündinud 28. oktoobril 1945 Tallinnas. 1964 lõpetas ta Tallinna X Keskkooli, praeguse Nõmme Gümnaasiumi, 1969 sai ta psühholoogi diplomi Moskva RÜst.

Ometi on suurem osa juubilari senisest elust ja akadeemilisest tegevusest olnud seotud Tartu Ülikooliga. Peeter on ise oma inauguratsioonikõnes meenutanud, kuidas ta kümneaastase koolipoisina koos isaga Tartus käies nägi esimest korda peahoone sambaid ja ülikooli nii seest- kui väljastpoolt. Vahest just see esimene tutvus *alma mater*'iga, praeguseks siis 50 aastat tagasi, panigi aluse prof Tulviste sügavale lugupidamisele ülikooli, teaduse ja teadmiste vastu. Tema akadeemiline karjäär ja saavutused on ta teinud tuntuks Tartus ja Moskvas, Ameerikas, Jaapanis, Saksamaal ja veel mitmel pool mujal üle terve maailma. Peale selle on professor Tulviste laiemale avalikkusele nii Eestis kui ka ülikoolis tuntud teadusorganisaatori ja viimastel aastatel ka ühiskonnategelase ja poliitikuna.

Rektor Kärneri ülesandel asus Peeter Tulviste 1991. a taastama filosoofiateaduskonda, 1992 asus ta prorektori ametisse ja aastatel 1993–1998 oli ta rektor.

Ilmselt on vaja palju rohkem aega, et settiks välja prof Tulviste tõeline panus *alma mater*'i arendamisse. Ent juba praegu võib öelda, et paljugi tema poolt algatatust on andnud olulise ja jääva panuse ülikooli ajalukku.

Juubeliga seoses tuleks rääkida aga tema juures kõige olulisemast, milleks ma pean lugupidamist ja austust teaduse ja ülikooli vastu ning armastust ja usku oma riigi suhtes.

Sellele annab aga veelgi kaalu, et austus ja lugupidamine teaduse vastu tähendab ka akadeemilist nõudlikkust teaduse kvaliteedi ja tulemuslikkuse ning ülikooli suhtes, kes on kutsutud koos seal olevate õppejõududega neid väärtusi teenima. Sama kehtib ka Eesti riigi suhtes ja mul on hea meel, et peale oma akadeemilise töö on juubilar leidnud aega ja jõudu aktiivselt kaasa lüüa poliitilisel tasandil nii Tartu Linnavolikogus (mõnda aega selle esimehena) kui ka nüüd Riigikogus.

Tahaksin heale kolleegile tema juubeli puhul soovida, et ta saaks põhjusega uhkust tunda oma *alma mater*'i üle! Et ta näeks, kuidas tema jõuline üleskutse «konnatiigistumist» vältida tõepoolest aastate jooksul vilja kannab ning teiselt poolt, et tal oleks põhjust rõõmu tunda oma riigi edenemisest ja näha, et üha rohkem inimesi Eesti Vabariiki tõepoolest omaks peab.

Peale selle tahaks ülikooli ja kolleegide nimel soovida jätkuvalt imekspandavat oskust näha kõige raskemates ja keerukamateski hetkedes muheda ja anekdootliku nalja kaudu optimistlikult tulevikku ning muidugi palju, palju õnne isiklikes pürgimustes nii akadeemilises kui ka poliitilises elus!

Tartu Ülikooli nimel
rektor Jaak Aaviksoo

Akadeemik professor Peeter Tulviste oli Tartu Ülikooli rektor aastail 1993–1998. UT ARHIIV

Kultuur ja mõtlemine

Kui Peeter Tulviste 1969. aastal Tartusse jõudis, oli ülikool juba ammu asutatud. Kui praegu, aastal 2005 arutleda, missuguseid jälgi on ta siin olles jätnud, tuleks nimekiri tehtust väga pikk.

Psühholoogia tööpõllul näivad aga Peetri tegevust iseloomustavat kaks märksõna – kultuur ja mõtlemine. Võib-olla kuldsed kuuekümnendad–aastad, mis kõrvaltvaatajale nõnda loomuldasa tunduvad tema nii akadeemilise ja kui ka avaliku elu kontekstiks – on teinud just need kaks sõna eriliseks.

Ei tahaks üht tema lemmikmärksõna teisest eristada, aga kuidagi ka praeguse ajastu vaimu tabavam näib neist olevat viimane, mõtlemine. Muidugi oli ju nelikümmend aastat tagasi teada, et inimesed mõtlevad. Nii mõnigi filosoof oli juba ammu-ammu pidanud mõtlemist lausa inimese eksistentsi puudutavaks küsimuseks, Peetril ei olnud siin globaalses mõttes midagi lisada. Ent läinud sajandi kuuekümnendate lõpul ja järgnevail aastakümneil siin Tartus, isegi Tartu Ülikoolis, opereerimine sõnaga mõtlemine ja mõtlemisele apelleerimine oli midagi suurt ja avastuslikku, isegi ilmselgelt dissidentlikku ja ohtlikku. Ehk oleks kõik olnud siiski enam-vähem korras ja talutav, kui Peeter oleks mõtlemist käsitlenud vaid formaalloogika kaanonite kohaselt. Aga ei, noor vihane mees osutas sellele, et mõtlemine võib toimuda eri tasanditel, eri keeltes ja märgisüsteemides ja vahendeid kasutades, ja mis veelgi hullem – mõtlemisel on seos inimeste reaalse eluga.

Peeter on dissident ehk praegugi, eelkõige akadeemilises plaanis. Eelkõige seetõttu, et suur osa meist, tema õpilastest ja kolleegidest on arvamusel, et õige (teaduslik) mõtlemine toimub arvutusliku osavuse ja filigraansuse vahendusel. Peeter ei näi armastavat ja kummardavat numbreid.

Seda mõistavad ka tema üliõpilased, muretsedes, et kuidas läheb nende arvude ja arvutusteta uurimustöö näiteks kaitsmisel läbi, kas ikka on piisavalt teaduslik? Ei tea, kuis Peeter ise seda kõike kõrvalt näeb, aga usutavasti teatava üleolekuga.

Arvudest märksa olulisem sõna on tema jaoks kultuuritööriistade kast ja teadmine, et inimese intellektuaalset võimekust ei näita mitte niivõrd see, mitu kohta pärast koma ta on suuteline välja arvutama konstanti p, vaid pigem see, kuivõrd taiplik ja paindlik ta on eri märgisüsteemide kasutamisel ja ühitamisel. Ja see, kuidas toimub uue leidmine erinevail tasandeil ja eri vahendeid kasutades, on nii päratult huvitav ja ligitõmbav. Peetrilikult mõistetud mõtlemist ja selle uurimist võiksime vaadelda küll kui üht olulist teeharu Tartu Ülikooli akadeemilises elus, ka käesoleval sajandil.

Peeter Tulvistet õnnitlevad palavalt tema kolleegid ja õpilased psühholoogiaosakonnast.

UUDISED

Tartu Ülikooli T-särgi konkurss

Kuni 31. oktoobrini ootab TÜ Üliõpilasesindus tudengi T-särgi kavandeid – ülikooli ajaloo, teadusloome ning tudengieluga seonduvaid nooruslikke ja lustakaid eskiise.

Alma mater'it iseloomustavad ja särgi peale panemist väärivad tööd tuua aadressil Ülikooli 18b või saata www.tyye.ee.

Parim eskiis saab auhinnaks 300-kroonise TÜ raamatukaupluse kinkekaardi ja pääsme kahele 2. detsembril toimuvale TÜ aastapäevaballile.

Sotsiaalteadlaste VI aastakonverents

4. ja 5. novembril toimub Tallinna Ülikoolis Eesti sotsiaalteadlaste VI aastakonverents.

TLÜ sotsiaalteaduskonna dekaani Aleksander Pulveri sõnul tahab konverents rõhutada interdistsiplinaarsust, paradigmade paljusust, kontseptuaalsust ja haakuvust akuutsete sotsiaalsete probleemidega ühiskonnas. «Just selles – eripärade terviklikkuses tuleks otsida sotsiaalteaduste tugevust ja võlu.»

Tegutsevad õigusriigi ja seadusloome, sotsiaaltöö teooria ja praktika, kooli, õpetaja ja õpetamise, sotsiaalse õigluse, sotsiaalse ruumi jt sektsioonid.

TÜst esinevad ettekandega Paul Goble, Olev Raju, Aune Past, Rein Ahas, Tiiu Jaago, Art Leete, Maie Kiisel jt.

Konverents mitmekeelsusest

20.–22. oktoobrini toimus Põlvas Tartu Ülikooli ja Võru Instituudi konverents «Mitmekeelsus ja keelevahetus läänemeresoome piirkonnas».

Avaistungil pidas ettekande «Kümme aastat Lõuna-Eesti keele- ja kultuurikonverentse» prof Karl Pajusalu. Konverentsi teemad olid veel «Mitmekeelsus ja ühiskond», «Keelevahetus Läänemere maades» ja «Keelevahetus ja nimed».

Ettekandjaid oli peale TÜ haridus- ja teadusministeeriumist, TLÜst, EKIst, Soomest jm.

TalveAkadeemia teadusartiklid

1. novembrist 31. detsembrini võetakse vastu üliõpilaste teadusartikleid.

Paremad kirjutajad pääsevad oma artikliga konverentsile. Oodatakse inimese ja looduse vahelisi seoseid käsitlevaid bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste teadusartikleid tehnoloogia, sotsiaalia, looduse ja majanduse vallast.

Artiklid, mis suulisele ettekandmisele ei pääse, saavad võimaluse osaleda TalveAkadeemia konverentsil stendiettekandena. Paremad avaldatakse TalveAkadeemia 2006 kogumikus.

Üliõpilaste neljas keskkonnakonverents TalveAkadeemia toimub 3.–5. märtsini 2006.

TalveAkadeemia korraldavad EPMÜ keskkonnakaitse üliõpilaste selts KÜS, TTÜ säästva arengu klubi ja mäering ning Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing «Sorex».

Info: www.talveakadeemia.ee

TalveAkadeemia

ÕNNITLEME

Viire Sepp 50

Ülikooli teaduskooli direktor Viire Sepp tähistab 3. novembril oma esimest juubelit.

Viire Sepp sündis Saaremaal õpetajate peres. Saarlasele omase sihikindluse, vastupidavuse ja ettevõtlikkusega on ta palju korda saatnud.

Lõpetanud 1978. a ülikooli matemaatikateaduskonna, asus ta tööle teaduskooli eelkäijaks olnud mittestatsionaarse matemaatika-füüsikakooli direktorina ning seisab praeguseni Eesti andekate noorte arenguvõimaluste avardamise eest.

Peale eduka juhtimistöö on Viire Sepp lõpetanud TÜ psühholoogia osakonna, kaitsnud magistrikraadi haridusteaduskonnas ning praegu on tal käsil doktoritöö andekate õpilaste arenguvõimalustest.

Soovime Viirele jätkuvalt sära ja meelekindlust oma eesmärkide saavutamisel!

Palju õnne!

Kolleegid teaduskoolist

Exeteri Ülikooli kingitus

Ruth Tammeorg
TÜ Raamatukogu eurodokumentatsiooni keskus

Raamatukogu eurodokumentatsiooni keskuse kollektsioon sai olulist täiendust Exeteri Ülikoolilt Inglismaalt.

Inglismaalt saadeti suurepärased ELi-alase uurimistöö käsiraamatud – 1970/1971. aasta ELi bülletäänid (Bulletin of the EU) ja üldaruanded (General Reports of the EU). Kingitus on seda tähelepanuväärsem, et Euroopa Liidu ja Euroopa Ühenduste varasemate aastate kohta on uurimistöö tegemise jaoks algmaterjali küllalt vähe.

Internetis on ELi bülletäänid alates aastast 1996 ning ELi tegevuse üldaruanne alates aastast 1997: http://europa.eu.int/abc/doc/off/bull/en/welcome.htm ja http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/en/welcome.htm

ELi bülletäänid

Euroopa Liidu bülletääni annab Euroopa Komisjoni peasekretariaat välja 10 korda aastas (1/2 ja 7/8 on paarisnumbrid).

Esimene osa kajastab ELi tegevust, teine puudutab dokumentatsiooni. Bülletään on peamiselt n-ö käsiraamat ja otsinguallikas.

Kirjeldatakse ka õigusaktide vastuvõtmise etappe ning antakse aru institutsioonide muude dokumentide kohta.

EÜ bulletäänid

Euroopa Ühenduste bülletään on keskuses olemas nüüd alates 1970. a jaanuarist.

See kajastab aega, mil Euroopa Majandusühendusse (EMÜ) kuulus 6 maad ja käisid läbirääkimised Suurbritannia, Iirimaa, Taani ja Norra liitumiseks.

Euroopa Liidu tegevuse üldaruanne esitatakse Euroopa Parlamendile igal aastal veebruaris ning selles antakse ülevaade avaldamisele eelnenud aastal.

Värskeim avaldatud aruanne on praegu 2004. aasta kohta.

Praegu on eurodokumentatsiooni keskuses olemasolevate 34 aasta EÜ/ELi üldaruannete kaudu võimalik jälgida Euroopa Liidu arengut kogu oma laiahaardelisuses ja mitmepalgelisuses.

ÕNNITLEME

65

Jüri Liivamägi, dotsent – 3. november

60

Peeter Tulviste, erakorraline professor – 28. oktoober

55

Aleksei Treštšalov, laborijuhataja – 31. oktoober

50

Tiiu Kaart, sekretär – 28. oktoober
Liina Soobik, lektor – 30. oktoober

45

Diana Maisla, assistent – 3. november

40

Marko Murruste, assistent – 29. oktoober
Reele Remmelkoor, laborant – 29. oktoober
Terje Vellemaa, talituse juhataja – 31. oktoober

35

Kaido Reivelt, erakorraline teadur – 29. oktoober
Annika Volke, spetsialist – 30. oktoober
Liivo Niglas, lektor – 2. november

30

Kaarel Kaljurand, erakorraline teadur – 28. oktoober
Dmitri Martila, teadur – 3. november

25

Marina Lulla, insener – 28. oktoober
Liina Kosenkranius, laborant – 31. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

SPORT

Euroopa parimad tudengid sulgpallis

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretär

26.–30. oktoobrini toimuvad Saksamaal Mainzis Euroopa ülikoolide sulgpalli meistrivõistlused.

Eesti tudengite koondvõistkond osaleb koosseisus Helen Reino (TÜ), Kai-Riin Saluste (TLÜ), Ants Mängel (TTÜ) ja Vahur Lukin.

Eesti parimad teevad kaasa nii individuaalvõistluses kui ka võistkondlikus jõuproovis.

Eelmisel aastal toodi Poolast mitu medalit. Naisüksikmängus võitis Kai-Riin Saluste hõbe-, Helen Reino ja Piret Hamer pronksmedali. Meesüksikmängus saavutas Vahur Lukin kolmanda koha ning naispaar Hamer-Reino sai hõbeda.

Info: www.easl.ee.

Ülikoolide võrkpalli meistrivõistlused

Homme kell 11 Lähtel toimuvatel üliõpilaste võrkpalli meistrivõistlustel selgitatakse parim nais- ja meeskond, kes sõidavad juulis 2006. aastal Hollandis toimuvatele Euroopa meistrivõistlustele Eestit ja oma ülikooli esindama.

Meeskondadest on kohal eelmise aasta meister Tallinna Tehnikaülikool, osaleb seitse mees- ja kolm naiskonda.

Täpsem ajakava on üleval www.easl.ee.

Judo MV kutsub kaasa elama

Homme kell 11 peetakse Tähtvere Judohallis traditsiooniline üliõpilaste Judo MV. Selle aasta võistlus on oluline, kuna 2006. aasta üliõpilaste MM-ile saavad osaleda tudengite meistriks tulnud sportlased.

Meistrivõistlusi on lubanud kommenteerima tulla Tallinna Tehnikakõrgkooli vilistlane, viiekordne Eesti üliõpilaste meister Joel Rothberg. Peakorraldaja on judoklubi «DO» ja Andres Põhjala.

KORVPALL

TÜ/Rocki selle nädala SEB Balti liiga kodumängud toimuvad TÜ spordiklubis 28. oktoobril (mängitakse Leedu meeskonnaga Nevezis Daumantu Kedainiai) ja 30. oktoobril (mäng Pirita BMiga). **Info**: www.tysk.ee.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

3. novembril kl 17 kõneleb Lossi 3-427 Riigikogu esimees prof Ene Ergma teemal «Miks Tartus inimesed ei vali?». **Info**: tel 748 3513, 5554 4213.

SEMINAR

27.–29. oktoobrini toimub rahvusvaheline seminar

«Nordic and Baltic countries: similar traditions, different ways?»

Huvilised on oodatud plenaaristungitele:

- 28. okt kl 15 (ajaloo muuseumi valge saal) plenaardiskussioon «Milleks õigusajalugu? Õigusajaloo seisund Põhja-Euroopas». Diskussiooni juhatab prof Pia Letto-Vanamo (Helsingi Ülikool).
- 29. okt kl 11.15 (ph, nõukogu saal) prof Michael Stolleisi (Euroopa Õigusajaloo Max Plancki Instituut, Frankfurdi Ülikool) ettekanne «Euroopa võrdleva konstitutsiooniajaloo mõisted, mudelid ja traditsioonid» (ingl k; diskussioon ingl ja sks k).

Õiguse ajaloo õppetooli korraldatav seminar on osa rahvusvahelisest koostöövõrgustikust «Legal history on the edge of Europe: Nordic law in the European legal community 1000–2000 A.D. (REUNA)». **Info**: www.iuridicum.ee.

JURI LOTMANI STIPENDIUM

MTÜ Juri Lotmani Fond kuulutab välja stipendiumikonkursi TÜ magistrantidele ja doktorantidele, kes oma uurimistöös jätkavad Juri Lotmani ja tema koolkonna traditsioone filoloogias ja semiootikas.

2006. a antakse välja kaks 4000-kroonist stipendiumi vastavalt vene filoloogia ning semiootika ja kulturoloogia eriala magistrantidele või doktorantidele. Stipendiaatide nimed tehakse teatavaks Juri Lotmani sünnipäeval 28. veebruaril 2006.
Stipendiumi taotlemiseks võib esitada originaalse uurimistöö (trükis ilmunud või trükki antud) – teadusliku artikli või artikliseeria, kaitstud bakalaureuse- või magistritöö ja spetsiaalselt konkursile kirjutatud tööd, mis on kirjutatud viimase kahe aasta jooksul konkursile esitamise kuupäevast arvates. Temaatika ei ole piiratud. Esitatud tööd võivad olla kirjutatud eesti, vene või inglise keeles ning peavad olema varustatud teiskeelse resümeega. Tööd esitada ühes eksemplaris paberkandjal ja elektrooniliselt 1. detsembriks vene kirjanduse õppetooli Näituse 2-218 (filoloogia) ja Tiigi 78-307 (semiootika).
Taotlejal esitada lisaks konkursitööle akadeemiline CV, teadusliku juhendaja soovitus ja väljavõte õpinguraamatust (1. a magistrantidel ja doktorantidel vastavalt bakalaureuse- või magistridiplomi akadeemilise õiendi koopia).
Stipendiumi moodustavad annetused MTÜ Juri Lotmani Fondi sihtarvele Hansapangas ja selle suurus muutub aastate kaupa. Stipendiumi saajate nimed avaldatakse UTs.

Info: vene ja slaavi filoloogia osakond, tel 737 6352, jelena.ussar@ut.ee; semiootika osakond, tel 737 5933, ulvi.urm@ut.ee.

KAITSMISED

7. novembril kl 15 kaitseb Narva mnt 4-B306 **Jaan Masso** doktoritööd «Labour Reallocation in Transition Countries: Efficiency, Restructuring and Institutions», «Tööjõu ümberpaiknemine üleminekuriikides: efektiivsus, restruktureerimine ja institutsioonid». Juhendajad prof Raul Eamets ja dots Otto Karma. Oponendid prof Niels Westergård-Nielsen (Aarhusi Ärikool, Taani) ja Tairi Rõõm (Eesti Panga majandusuuringute osakond).

11. novembril kl 16.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis **Anu Raudsepp** doktoritööd «Ajaloo õpetamise korraldus Eesti NSV eesti õppekeelega koolides 1944–1985», «The Organisation of history teaching in Estonian-speaking Schools in Estonian SSR in 1944–1985» PhD (ajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Mati Laur. Oponendid Lauri Vahtre, ajal-knd ja Karsten Brüggemann, PhD.

LOENGUD

3. novembril kl 16.15 esineb eetikakeskuses loenguga «Thought Experiments in Ethics» tulevane külalislektor Daniel Cohnitz.

4. novembril kl 12.15 peab Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames avaliku loengu valitsuse Euroopa Liidu asjade direktor Gert Antsu. Kõik huvilised on oodatud!

KONTSERT

TARTU ORELIMUUSIKA PÄEVAD

1. nov kl 19 esinevad Peetri kirikus «Hortus Musicus» ja Andres Uibo orelil.
Kavas A. Uibo. «Apocalypsis symphony» ja J. S. Bachi «Koraalieelmängud».

2. nov kl 19 esinevad Jaani kirikus Urmas Taniloo orelil ja Indrek Leivategija tšellol.
Kavas J. S. Bach, Stanley, Frescobaldi, Scheidt, Corelli jt.

3. nov kl 19 Pauluse kirikus tummfilm «Kristus» 1917 (Itaalia), Toomas Trass (orel, improvisatsioonid), Vox Clamantis.

4. nov kl 19 esineb Peetri kirikus Peter van Dijk (orel, Holland).
Kavas Bachi «Orgelbüchlein».
Pilet 80 ja 50 kr.

5. nov kl 19 on Vanemuise kontserdimajas lõppkontsert – Salieri «Reekviem». Esinevad Tallinna Poistekoor ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester. Dirigent Risto Joost.
Pilet 120 ja 80 kr.

TÜ AULAS

31. okt kl 19 skandinavistika osakonna näidend «Rosimunda».

5. nov kl 17 TTÜ Akadeemilise Meeskoori 60. aastapäeva kontsert «60 DetsiBelli». Kaastegevad Tartu Akadeemiline Meeskoor, TÜ Akadeemiline Naiskoor ja Emajõe Laulikud.

IT-KOOLITUS ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

MS Excel algajatele ja edasijõudnutele

Exceli kursus on jagatud kueks mooduliks. Kursusel võib osaleda üksikuid mooduleid läbides. Kõik kursused toimuvad avatud ülikooli arvutiklassis, raamatukogu III korrusel. Moodulite programm: www.ut.ee/22761

1. moodul – «Andmete sisestamine ja tabeli vormindamine MS Excelis» on mõeldud algkursusena ning ei eelda eelnevaid teadmisi Excelist. Ülejäänud moodulite läbimiseks peab kursusel osaleja Excelit tundma 1. mooduli tasemel.
Lisandunud on uus moodul «Statistika MS Exceli vahenditega» (vt 6. moodul). Statistika moodulil osalemiseks on soovitav eelnevalt läbida valemite ja funktsioonide moodul (moodul 3).

1. moodul. MS Exceli algkursus – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine. Maht 6 t, lektor Riina Reinumägi.
I rühm (vabu kohti pole) T, 1. nov kl 9.30–12.15 ja K, 2. nov kl 9.30–12.15; II rühm E, 7. nov kl 9.30–15.30. Maksumus sisekäibega 380 kr.

2. moodul. Diagrammid. Maht 3 t, lektor Riina Reinumägi.
T, 8. nov kl 9.30–12.30.
Maksumus sisekäibega 200 kr.

3. moodul. Valemid ja funktsioonid. Maht 5 t, lektor Riina Reinumägi.
K, 9. nov kl 9.30–14.
Maksumus sisekäibega 320 kr.

4. moodul. Lihtandmebaasid. Maht 5 t, lektor Riina Reinumägi.
T, 15. nov kl 9.30–14.
Maksumus ülikooli sisekäibega 320 kr.

5. moodul. Kokkuvõtete tegemine. Maht 5 t, lektor Riina Reinumägi.
K, 16. nov 2 kl 9.30–14.
Maksumus ülikooli sisekäibega 320 kr.

6. moodul. Matemaatiline statistika Exceli vahenditega. Maht 8 t, lektor Eve Aruvee.
N, 17. nov kl 9.30–13 ja R, 18. nov kl 9.30–13.
Maksumus sisekäibega 800 kr.

Info: www.ut.ee/it/teenused/koolitus
Registreerumine: IT osakond, Riina Reinumägi, riina.reinumagi@ut.ee

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9–18, L 9–16
tartu@eagle-vision.ee

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

11. november 2005

NR. 36 (2236)

www.ut.ee/ajaleht

Eetikakeskus andis välja teejuhi poliitika- ja filosoofiahuvilistele

Krõõt Nõges,
eetikakeskuse projektijuht

Sel sügisel on palju räägitud eetikakriisist Eesti poliitikas. TÜ eetikakeskus andis välja Jonathan Wolffi raamatu «Sissejuhatus poliitikafilosoofiasse» ja esitles seda 9. novembril.

Tegemist on hea teejuhiga poliitika- ja filosoofiahuvilisele. Kas ka teejuhiks eetikakriisist välja? Alljärgnev on reflektsioon raamatu vajalikkusest ning mõjukusest meie ühiskonnale.

Miks raamat kirjutati ja tõlgiti?

Spetsiaalselt raamatu esitluseks kohale tulnud autor, Londoni ülikooli kolledži filosoofiaprof Jonathan Wolff kirjutas raamatu, mida ta ise üliõpilasena oleks tahtnud lugeda. «See oli raamat filosoofiast, mida lugedes ei kaotaks ma keskendumisvõimet ega jääks magama,» kinnitas prof Wolff.

Tegemist on hea ülevaatega poliitikafilosoofia kesksetest ideedest, mis on esitatud lihtsal ning põneval moel. Eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutropi sõnul tõlgiti Wolffi raamat selleks, et parandada Eesti poliitilist kultuuri ja panna inimesi mõtlema riigi ja poliitika moraalsete aluste üle. «Oma riigi valitsemises osalemine nõuab teadmisi sellest, kuidas ühiskond toimib,» lisas prof Sutrop.

Prof Margit Sutropi sõnul sai Jonathan Wolffi pehmete kaantega ingliskeelsest teosest eesti keeles väärikas kõvade kaantega väljaanne. 2X AIJA SAKOVA

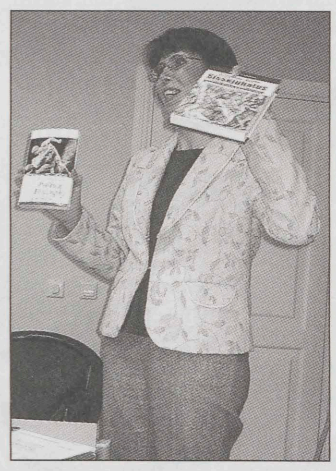

JONATHAN WOLFF «SISSEJUHATUS POLIITIKAFILOSOOFIASSE»

- **TÜ eetikakeskuse väljaanne, tõlkija Tiiu Hallap, toimetaja Triin Kaalep, kirjastaja TÜ Kirjastus, toetaja Volkswagen Stiftung Saksamaalt.**
- **Raamatut on tõlgitud hiina, jaapani, portugali, hispaania, horvaadi keelde.**
- **Esmatrükk ilmus 1996, esitlus TÜ eetikakeskuses aastal 2005 oli autorile esmakordne.**

Kas raamat aitab eetikakriisist välja?

Rektor prof Jaak Aaviksoo soovitab raamatut lugeda kõigil poliitikahuvilistel: «Teoreetiline ja samas väga lihtne käsitlus paneb poliitikuid mõtlema oma otsuste ja nendega kaasnevate riskide üle. Kindlasti sobiv lugemisvara ka kohaliku tasandi poliitikutele. Ka ülikooli nõukogu liikmetele võiks see olla tore lugemine.»

Rektor Aaviksoo sõnul oleme eetika ja moraali küsimustega päevast päeva silmitsi. «Võib loota, et «Sissejuhatus poliitikafilosoofiasse» teeb inimesi paremaks. Ehk mitte otsekohe, kuid ajapikku avaldab see raamat oma mõju,» arvas rektor Aaviksoo.

Kuidas raamatust kasu võiks olla?

Prof Wolff soovib teha poliitilist filosoofiat arusaadavaks nii tudengitele kui ka laiemale avalikkusele. Inglismaal kasutatakse seda raamatut ka koolides. Poliitikafilosoofid Platon, Hobbes, Locke jt on käsitlenud ju nii põnevaid probleeme. Professor Wolff: «Mind huvitas, kuidas on tekkinud ja püsib riik? Kui palju vabadust peaksid inimesed riigis säilitama? Millised on demokraatia puudused? Kas varanduslik ebavõrdsus on õigustatud?».

Raamatus ongi antud lihtsasti mõistetav ülevaade, kuidas on filosoofid neile küsimustele vastanud. Seetõttu tõuseks Wolffi õpiku abil üldine poliitilise arutlemise oskus. TÜ ja Cambridge'i ülikooli doktorant Eva Piirimäe leiab, et meie ühiskondlikule diskussioonile on tihti omane teoreetiline pealiskaudsus ning isegi ignorantsus. «Ei anta endale aru, mida üks või teine väide eeldab. Wolffi raamatust saab kergesti arusaadava ning kaasahaarava ülevaate olulisematest vaidlusküsimustest poliitilises filosoofias.»

TLÜ professor ning Postimehe ajakirjanik Rein Veidemann eeldab, et poliitilised pürgijad võtavad raamatut äärmise tõsidusega. «See vabadus, mida nemad on silmas pidanud oma poliitilises ning majanduslikus tegevuses, on ohtlik illusioon. Wolffi raamat aitab illusioonidest üle saada ning nii jõuame kõik koos vabaduse adekvaatsema tunnetuse juurde.»

Heade raamatute tõlkimisega teenib ühiskonda

TÜ kui rahvusülikooli kohus on ka ühiskonda teenida. Prorektor prof Tõnu Lehtsaar leiab, et selle üks väljundeid on tõlkida eesti keelde häid raamatuid ning nii luua ja täiendada seda «keelt», millega saame oma ühiskonna valupunktidele läheneda ning neile lahendusi otsida. Lehtsaar tunnustab eetikakeskust sel puhul.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Akadeemia peatoimeta-ja Toomas Kihoga
LK 3

Reformid raamatukogus
LK 2

6. novembril 1999 avati füüsikahoones perepäeval Foucault`i pendel, uus arvutiklass ja TÜ ilmajaam.

UUDISED

Konverents «Emakeel jt keeled V»

17.–18. novembrini toimub rahvusvaheline konverents «Emakeel ja teised keeled V».

Konverentsil käsitletakse kontrastiivse keeleteaduse teaduri Raili Pooli sõnul eesti keelt teiste keelte kontekstis, eesti keele õpetamist võõr- või teise keelena ning mõjukeeli ja võõrkeelepoliitikat Eestis. «Plenaarettekannetega esinevad prof Kari Sajavaara Jyväskylä Ülikoolist ja prof Birute Klaas TÜst. Mõlemad ettekanded käsitlevad ülikooli keelepoliitika vajadust,» ütles Pool.

Konverents algab 17. novembril kell 11 aulas. Konverentsi korraldab eesti keele (võõrkeelena) õppetool. Kava: www.ut.ee/ekv/.

Eesti ülikooli 86. aastapäev

Eesti ülikooli 86. aastapäeva üritused algavad 30. novembril. Kell 13 toimub Rahvusraamatukogus TÜ Tallinna päev. Kell 19 korraldab rektor vanas kohvikus piduliku õhtusöögi TÜ audoktoritele ja auliikmetele.

1. detsembril kell 12 (TÜs lõpeb tööpäev kell 12) algab aulas aktus. Toimub akadeemiline loeng, promoveeritakse audoktorid ja doktorid ning antakse kätte TÜ Rahvusmõtte auhind.

Kell 15 on ajaloo muuseumis rektori vastuvõtt. Kell 17 algab tõrvikrongkäik, kell 19 on aulas kontsert «Rütmide müsteerium».

2. detsembril kell 15 antakse vanas kohvikus kätte TÜ Sihtasutuse stipendiumid.

Kell 15 avatakse ka õigusteaduskonna uus õppehoone Iuridicum II.

Kell 19 algab Vanemuise kontserdimajas ball.

Rahvusmõtte auhinna kandidaadid teada

TÜ Rahvusmõtte auhinnale kandideerivad nii üheksa eelmise aasta nominenti kui ka kolm uut isikut.

Eesti Kirjandusmuuseum esitas kandidaadiks folkloristi Mall Hiiemäe, Eesti Kirjanduse Selts prosaisti ja luuletaja Ene Mihkelsoni ning nii SA Kultuurileht Sirp kui ka TÜ nõukogu liige, prorektor prof Jaak Kangilaski emeriitprof Rein Taagepera.

Eelmise aasta nominendid on kirjanik Ain Kaalep, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, akad Endel Lippmaa, kirjanik Arvo Mägi (1913–2004), kunstnik Kaljo Põllu, luuletaja Paul-Eerik Rummo, helilooja Veljo Tormis ning ajaloolane, emeriitprof Sulev Vahtre. Akad Endel Lippmaa kandidatuuri esitas uuesti Eesti TA astronoomia ja füüsika osakond ja helilooja Veljo Tormise TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia.

TÜ Rahvusmõtte auhinna saab inimene, kes on oma loominguga silmapaistvalt edendanud Eesti rahvuslikku ja riiklikku eneseteadvust.

Auhinna saaja otsustab komisjon, kuhu kuuluvad luuletaja Doris Kareva, president ja kirjanik Lennart Meri, literaat Mart Orav, kirjanik Hando Runnel, Eesti Kunstimuuseumi direktor Marika Valk ning TÜ poolt rektor prof Jaak Aaviksoo komisjoni esimehena, emeriitprof Ain-Elmar Kaasik, prorektor prof Jaak Kangilaski, filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas ja emeriitprof Rein Taagepera.

Esimese auhinna sai eelmisel aastal kirjanik ja etnoloog Ilmar Talve.

Füüsikahoones ootab huvilisi mitu interaktiivset teadusnäitust

14. novembrini saab füüsikahoones näha tuumasünteesialast näitust «Expo Fusion» ja 27. novembrini kliimanäitust.

8. novembril avatud väljapanek «Expo Fusion» tutvustab Euroopa tuumasünteesiuuringute arengut ja tuumasünteesi kasutuselevõttu uut tüüpi energiaallikana.

Näituse avasid rektor prof Jaak Aaviksoo ja Riigikogu esimees prof Ene Ergma.

Näituse koostas Euroopa Komisjon, ülespaneku korraldas Eesti Füüsika Selts.

Kliimanäituse valmistasid ette Briti Nõukogu ja teaduskeskus AHHAA. Väljapanek tutvustab kliimamuutuste mõju elukeskkonnale ja võimalusi nende muutuste peatamiseks.

8.–14. novembrini toimub füüsikahoones ka «Tähe teadusnädal», 12. ja 13. novembril on perepäevad «TÄPE 2005».

Rektor prof Jaak Aaviksoo ja Riigikogu esimees prof Ene Ergma näituse «Expo Fusion» avamisel. OVE MAIDLA

Teadusnädalal näidatakse, kuidas saab päikest purki panna, kuidas toimub ilmaennustamine, selgitatakse põhjusi, miks ilm vingerpusse mängib jne.

Perepäevadel saab vaadata ja kuulata ning järele katsuda teadust, mis on välja toodud paksude ja raskete raamatute vahelt. Tehakse teadusteatrit, vaadatakse teaduskino, uuritakse teadusnäitusi jm.

Kõik huvilised on oodatud ning üritused on tasuta.

Info: www.fyysika.ee

ONLINE-KÜSITLUS

Kas õppejõud oskavad õpetada?

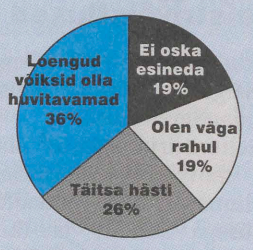

Vastajaid: 209
Uus küsimus:
Milliseid ajakirju loed?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati viljaka tegevuse eest ülikooli järelkasvu koolitamisel TÜ Teaduskoolis AS Aprote tarkvaraarendajat **Ahto Truud**, bioloogia-geograafiateaduskonna lektoreid **Ülle Liiberit** ja **Illar Leuhinit**, filosoofiateaduskonna dots **Renate Pajusalu** ning pikaajalise aktiivse tegevuse eest teaduskooli nõukogus matemaatika-informaatikateaduskonna dots **Elts Abelit**.

Münchenis oli eesti keele päev

5. novembril toimus Münchenis haridus- ja teadusministeeriumi ning Emakeele Seltsi keelepäev väliseestlastele.

Ettekannetega esinesid TÜ dots Külli Habicht, TLÜ prof Jüri Viikberg ning ministeeriumi keelepoliitika nõunik Jüri Valge.

Teadussaated ETVs ja Vikerraadios

13. novembril kell 10 võtab saade «Tähelaev» teadusnädala ETVs kokku saatega akadeemikust, TÜ audoktorist Endel Lippmaast. Saatejuht on Ainar Ruussaar.

13. novembril kell 17.05 kõneleb Vikerraadios (kordus neljapäeval, 17.11 kell 1.00) saates «Labor» füüsika-aasta rubriigis Tartu Observatooriumi vanemteadur Mirt Gramann universumi tekkimisest ja arengust.

Veel räägivad TTÜ foneetika ja kõnetehnika laboratooriumi juhataja Einar Meister ja teadusloolane Vahur Mägi.

Saatejuht on Mart Ummelas.

Eesti teadusnädal www.fyysika.ee/fyysika/fa2005/teadusnadal.

Uus meistrivõistluste sari

13. novembril toimuvad üliõpilaste meistrivõistlused tennises.

Ühtlasi on see uue võistlussarja algus, mis on mõeldud TÜ tudengitele ja õppejõududele. Võistlussarjas osalevad teaduskondade moodustatud võistkonnad. 2006. a kevadel selgitatakse välja parim teaduskond.

Järgmine sarja üritus toimub 19. novembril.

Meistrivõistluste sarja korraldab TÜ Akadeemiline Spordiklubi.

TÜ Fauna mängis end II liigasse

5. novembril FC Kose kodustaadionil peetud TÜ Fauna ja FC Kose vaheline kordusmäng lõppes 0:0 viigiga, mis tagas TÜ Fauna jalgpallimeeskonnale koha II liigas.

Esimene üleminekumäng peeti 29. oktoobril Tartus Tamme staadionil, kus TÜ Fauna suutis kaotusseisust välja tulla ja võitis 2:1.

Talijalgpalli meistrivõistlused

Traditsiooniline tudengite talijalgpalli turniir alustab kolmandat hooaega.

Eelturniirid algavad alates 22. novembrist teisipäeviti Tallinnas Kalevi staadionil algusega kell 19 ja Tartus Tamme staadionil kell 20.

Eesti Akadeemiline Spordiliit võtab osalema 16 meeskonda (8 Tartu ja 8 Tallinna piirkonnast). Registreeruda saab kuni 16. novembrini www.easl.ee/reg.

TÜ Raamatukogus toimuvad uuendused

Kümne aasta jooksul konverteeritakse kõik kaart- ja sedelkataloogid elektroonilisse kataloogi, kuna üha enam lugejaid kasutab vaid Interneti-põhist otsingusüsteemi. 2X AIJA SAKOVA

Martin Hallik
raamatukogu direktor

Viimastel aastatel on raamatukogu elanud üle väga probleemiderikka perioodi, millele saavad järgneda vaid põhjalikud ümberkorraldused.

Oktoobri lõpu seisuga oli raamatukogu jooksev eelarve väga pikkade aastate järel taas positiivne. Ainuüksi viimase nelja kuuga on olukord paranenud rohkem kui kahe miljoni krooni ulatuses. Oma panus on sellesse tulnud anda paljudel inimestel. Kuid selleks, et jõuda Euroopa juhtivate teadusraamatukogude hulka, on käia veel väga pikk tee. Oluline on kindel tahe ning teadmine, et see toimub.

Tulevikus rohkem teadureid

Edasise arengu kindlustamiseks tuli uutele ja põhjalikult läbimõeldud alustele seada raamatukogu toimimist sätestavad alusdokumendid. Selleks võeti 28. oktoobri ülikooli nõukogus vastu TÜ Raamatukogu uus põhikiri. 18. oktoobril kiitis ülikooli valitsus heaks põhimõtted, mis puudutavad raamatukogu võrgu uut ülesehitust ning raamatuvara arvelevõtmise korda.

Uue põhikirja oluline erinevus senikehtinust on loodav teadusnõukogu, millel on öelda otsustav sõna raamatukogu teadustegevust ning arengut puudutavates küsimustes. Nende valdkondade kõrval annab teadusnõukogu vajaduse korral nõu ka raamatukogu direktorile. Kogu vastutust raamatukogu juhtimise ja arengu eest kannab direktor.

Teadus- ja arendusasutusena peab raamatukogu tegelema teadusega. Vastavalt põhikirjale tegeletakse raamatukogu, raamatu ja infoteaduste alase ning ülikooli ajaloo ja teadusajaloo alase teadus- ja arendustegevusega. Praegu on raamatukogu töötajate nimekirjas kaks vanemteadurit. Edaspidi peaks aga nende arv tõusma. Erinevalt varasemast saab teadureid ja vanemteadureid ametisse valida raamatukogu teadusnõukogu. Varasematel nõukogudel polnud selleks vajalikku akadeemilist kompetentsust.

Raamatukoguvõrgu reformimine

Raamatukoguvõrgu reformimise eesmärk on luua selgus seni väga kaootilisse Tartu Ülikooli raamatukoguvõrku. Teaduskondades tegutsevaid erialaraamatukogusid vaadeldakse kui funktsionaalseid üksusi, mis administratiivselt alluvad dekaanile.

Raamatukogunduslikud suunised on aga ühtsed üle ülikooli. Igas teaduskonnas peab olema vähemalt üks TÜ Raamatukogu poolt väljaõppe saanud inimene, kes oskab märksõnastada ning elektrooniliselt kataloogida ja laenutada. Selline raamatukoguvõrgu ülesehitus peab tagama lihtsa ja läbipaistva süsteemi toimimise. Efektiivsuse kindlustab teaduskondade ja raamatukogu koostöö, kuna kõikide osapoolte huvides on täielik ülevaade olemasolevast raamatuvarast ning selle võimalikult lugejasõbralik haldamine.

Käsikogude teavikud tuleb registreerida

Järgmisel aastal peab kõik õppejõudude ja teadurite soetatud teavikud registreerima elektroonilises koondkataloogis ESTER. Samuti tuleb kiirendatud korras sisestada kõik seni käsi- ja muudes kogudes

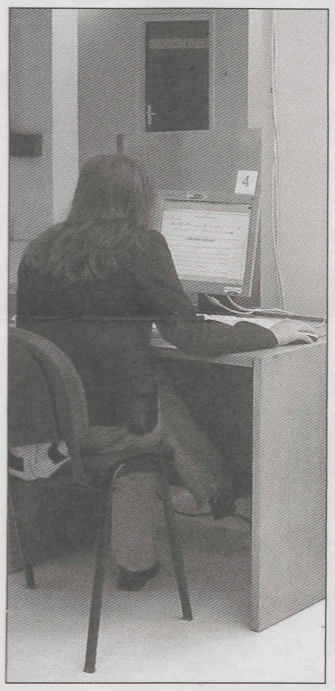

olevad teavikud koondkataloogi ESTER. Granditäitja saab raamatu endale laenutada kuni grandiperioodi lõpuni, kuid info olemasoleva raamatuvara kohta peab eksisteerima. Seega ei muutu näiteks grandirahade eest raamatu ostnud õppejõu või teaduri jaoks midagi peale selle, et raamat tuleb lasta ESTERis registreerida.

Lugejast lähtuvalt üritab raamatukogu järgmise viie aasta jooksul suurendada märkimisväärselt avakogude ulatust ning tõhustada kaart- ja sedelkataloogi üleviimist elektroonilisse koondkataloogi ESTER. Eesmärk on teha järgmise viie aasta jooksul elektronkataloogist leitavaks kõik enam kasutatav.

Sedelkataloogid kaovad

Martin Hallik

Kümne aasta perspektiivis peaks kogu info raamatukogu teavikutest olema leitav elektrooniliselt.

See on hädavajalik, kuna üha enam tellimusi tehakse Interneti kaudu. See näitab, et lugeja otsib raamatut eelkõige kodus või õppehoones arvuti taga istudes ning tuleb siis hiljem tellitud raamatule järele. Senine praktika näitab, et sedelilt elektroonilisse kataloogi kantud raamatu laenutatavus tõuseb oluliselt.

Loomulikult on kaart- ja sedelkataloogi elektroonilisse kataloogi konverteerimine väga ressursimahukas. Seetõttu on valmivas arengukavas üheselt kirjas kavatsus kaasata raha erasektorist. Senise eeltöö tulemusel võib väita, et kavatsus eraannetajate edukale kaasamisele toetub kindlale alusele.

Ülikool teeb sisekommunikatsiooni uuringu

Illari Lään
TÜ avalikkussuhete juht

Aasta lõpus teeb AS Turuuuringud sisekommunikatsiooni uuringu ülikooli õppejõudude, teadurite ja mitteakadeemiliste töötajate seas.

Soovime selgitada kitsaskohti ülikooli infosüsteemides, allüksustevahelises infovahetuses, muudatuste selgitamises ja muudes ülikooli siseelu ning tööõhkkonda puudutavates küsimustes.

Ülikoolis on viimastel aastatel toimunud mitmeid kogu organisatsiooni puudutavaid muutusi. Nii 3+2 õppesüsteemile üleminek, lävendipõhine vastuvõtt, programmipõhine õppekorraldus kui ka nt teadusvaldkondade määratlemine või doktorikoolide loomine on kindlasti mõjutanud suurt osa ülikooli liikmeskonnast. Samavõrd on meie tööd mõjutanud ülikooli liikumine arengukavas määratud suundades.

Seetõttu on vajalik hinnata, kuivõrd on muudatused organisatsioonis lahti seletatud või kuivõrd tulemuslikult liigub informatsioon ülikoolis.

Küsitlustulemuste põhjal kavandatakse sisekommunikatsiooni parandada ning kaasata töötajaid paremini ülikooli probleemide lahendamisse.

Sisekommunikatsioon edastab ja tõlgendab sõnumeid organisatsiooni liikmete vahel, et parandada vastastikust informeeritust. Kas ja kuivõrd on sisekommunikatsiooni mõiste vastavuses ülikooli igapäevaelu tegelikkusega?

Seda üritabki selgitada uuring, kus iga ülikooli liikme kriitiline arvamus või ettepanek ehk kogu tagasiside on uuringu õnnestumiseks väga oluline.

Küsimustikule vastates soovitame lähtuda ainult isiklikest kogemustest ja hinnangutest. Kõik vastused on konfidentsiaalsed ning lähevad otse ja ainult AS-le Turuuuringud analüüsiks. Andmete sisestamisel ja töötlemisel ei seota vastuseid vastajate isiku ega meiliaadressiga. Uurimistulemuste kokkuvõte tehakse kõigile TÜ töötajaile kättesaadavaks siseveebis.

Käivitus valikaine «Konserveeritud teater»

Aija Sakova

Oktoobris algas teatriteaduse ja kirjandusteooria õppetooli ja Teatriteaduse Üliõpilaste Looži (TÜL) ühistööna toimiv valikaine «Koserveeritud teater».

Õppeaines vaadatakse kirjanduse ja rahvaluule 3. a üliõpilase ja TÜLi liikme Anne-Liis Maripuu sõnul teatrivideosid ja refereeritakse lavastuste kohta ilmunud artikleid.

«Valikaine algatamise idee tekkis soovist vaadata ettenähtud aineprogrammist rohkem teatrivideosid ja arutleda kriitika üle. Esimeses seminaris vaadati lavastust «Aristokraadid» ning käsitleti selle kohta ilmunud kriitikat.»

Ainekursuse sisu panid tema sõnul kokku kolm üliõpilast. «Kokku on valikaine korraldamisega seotud viis tudengit, kursuse juhendaja on prof Luule Epner. Kursus kestab kaks semestrit ja annab 2 ainepunkti,» selgitas Maripuu.

TÜLi eesmärk on Eesti teatriteaduse edendamine ja teatrialaste teadmiste täiendamine ning silmaringi avardamine. Sellest lähtuvalt ilmub Maripuu sõnul aeg-ajalt ka Sirbis rubriik TTT ehk Teatriteaduse Tudengid, kus üliõpilastel on võimalik avaldada omi teatrit puudutavaid mõtteid.

UT KÜSIB

Botaanikaaia hoonekompleks – paremal uus troopikahoone, keskel õppekeskus, vasakul palmimaja. VARJE SOOTAK

Kas botaanikaaia troopikahoone on valmis?

Vastab botaanikaaia direktor Heiki Tamm.

Botaanikaaia troopikahoone ehitustööd on lõpetatud. Valmis on saanud projektijärgselt ka külastus-koolituskeskus ja kasvuhooneid ühendav galerii.

Linnavalitsuse ehituskomisjon kontrollis tööde kvaliteeti ja vastavust projektile ning leidis, et rekonstrueeritud pindadele võib anda kasutusloa.

Kasvuhoonekompleksi projekteeris AS Kommunaalprojekti arhitekt Raul Järg, ehitas AS Tartu Ehitus.

Nüüd järgneb troopilise vihmametsa, mäestikumetsa ja kõrbetaimede kollektsiooni kujundamine ning taimestamine.

Botaanikaaia rekonstrueeritud kasvuhooned avatakse avalikkusele 2006. a jaanipäeva paiku. Siis saab paika kolm uut kollektsiooni. Sel ajal täitub ka 200 aastat botaanikaaia asumisest Laia tänava krundil.

INTERVJUU

Ajakiri Akadeemia kui teine ülikool

1989. aastast on ilmunud Eesti Kirjanike Liidu kuukirja Akadeemia 200 numbrit

Varje Sootak

Ajakirja side Tartu Ülikooliga on väga tihe nii kolleegiumi kui ka autorite kaudu.

Peatoimetaja Toomas Kiho, kes kuuluvad kolleegiumi? Milline on nende täpsem roll?

Kõige üldisemalt öeldes: kolleegiumi liikmed annavad oma asjatundlikku nõu Akadeemia sisu ja vormi kohta. Peale kasulike jooksvate nõuannete ja jutuajamiste koguneb kolleegium ka paar korda aastas korralisele koosolekule. Kolleegiumisse kuulub 18 tarka inimest, olgu nende nimed siin tänulikult ka üles loetud: Jaak Aaviksoo, Jaan Einasto, Jüri Engelbrecht, Tiit Hennoste, Kalle Kasemaa, Kalevi Kull, Piret Kuusk, Ülo Matjus, Eero Medijainen, Uno Mereste, Peeter Olesk, Juhan Peegel, Rein Raud, Jaan Ross, Hando Runnel, Jaan Sootak, Peeter Tulviste, Richard Villems.

Kes on sagedasemad autorid?

Jätkan nimede loetlemist: Ott Kurs, Margus Laidre, Toivo Meikar, Bruno Mölder, Enn Sarv, Jaan Sootak, Rein Taagepera jpt. Aga unustada ei saa ka viljakaid tõlkijaid, nagu Ene-Reet Soovik, Triinu Pakk-Allmann, Krista Räni, Mari Tarvas, Marju Lepajõe jmt. Aga siin on hea meel esile tõsta ka toimetuse endiste liikmete Ain Kaalepi ja Jaan Isotamme panust.

Ka aasta teemavaldkondade auhinnatute enamik on vist ülikoolist?

Ka siin tuleb mul vist nimedega jätkata. Aasta artiklipreemiat oleme välja andnud alates 2002. aastast, nüüd siis kolmel aastal. Aga need kuldsed nimed niisiis on: Jüri Allik, Kalju Eerme, Roomet Jakapi, Indrek Jääts, Külli Keerus, Margus Laidre, Liina Lukas, Maria Mälksoo, Rein Taagepera, Andres Tarand, Endel Tulving, Haljand Udam. Tõlkijaist Jaan Puhvel ning Andres Raudsepp.

TÜ vilistlased toimetuses? Praegune tegevtoimetaja Indrek Ude töötas enne Akadeemiasse minekut ülikoolilehe toimetuses. Sina oled juhatunud ülikooli teabetalitust.

Kogu toimetus koosnebki – üllatus või mitte? – üksnes Tartu Ülikooli lõpetanutest. Meil töötab kaks eesti ja kaks inglise filoloogi, üks kõrgharitud ajakirjanik, üks filosoof, üks bioloog ning üks matemaatik.

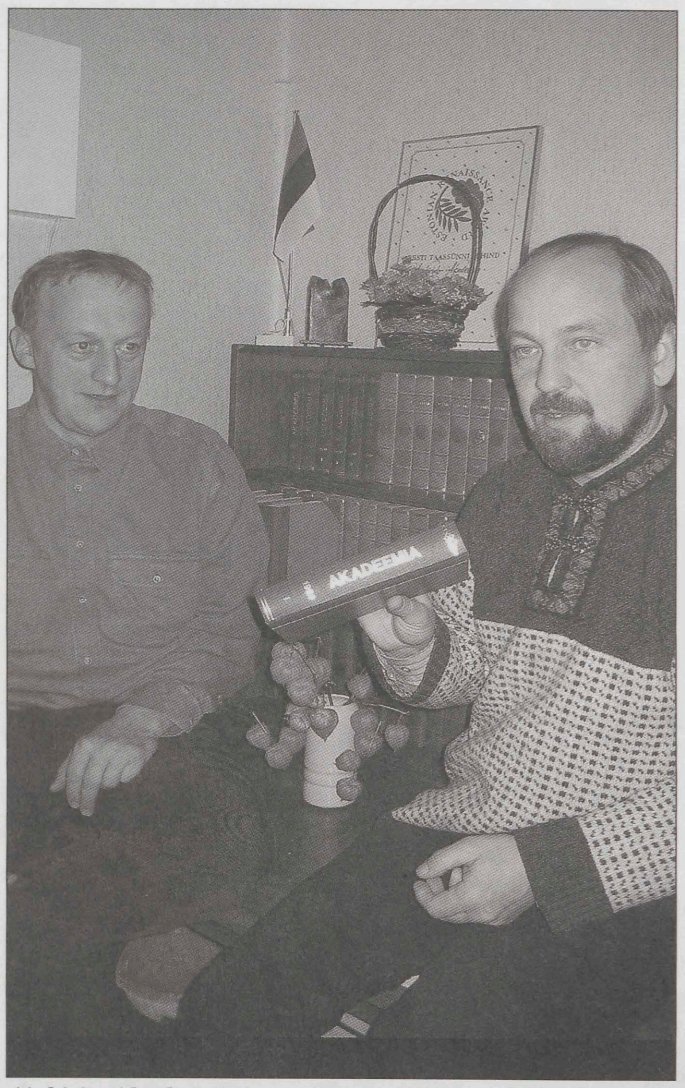

Ajakirja Akadeemia peatoimetaja Toomas Kiho (vasakul) ja tegevtoimetaja Indrek Ude. AIJA SAKOVA

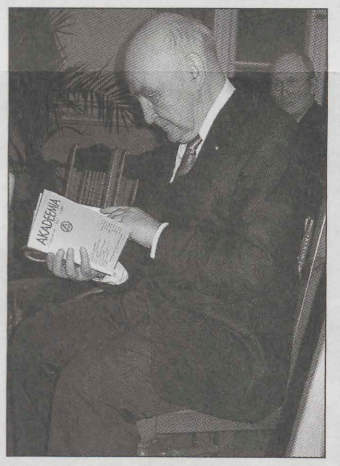

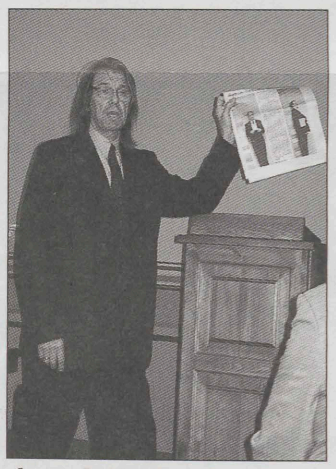

1989. aastal uuesti ilmuma hakanud Akadeemia esimene toimetaja oli Ain Kaalep (vasakul). Paremal kolleegiumi liige Hando Runnel. 2XVARJE SOOTAK

Milline on siis ülikooli ja Akadeemia suhe? Kuidas on olla üle tee ülikooli naaber?

AJAKIRI AKADEEMIA

- **1937–1940 ilmus 25 numbrit.**
- **Alates 1989. aastast on ilmunud 200 numbrit.**

Suure ülikooli pisike naaber olla on hea ja turvaline. Oleme täitsa rahul üleaedse rolliga – eriti kui vahekorrad on nii kenad, töised ja asjalikud. Aga õieti on eelmistes vastustes juba sellegi küsimuse vastus peidus...

Milline oli side ülikooliga ennesõjaaegsel Akadeemial?

Sõja eel andis Akadeemiat välja Eesti Üliõpilasseltside Liit, hiljem Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liit. Ja need organisatsioonid olid ju üsna selgelt just Tartu Ülikooli nägu. Sest toonaste üliõpilasseltside liikmeskond – ja siis muidugi ka vilistlaskond – pärines eeskätt ju meie omast ülikoolist. Ja küllap on see suures osas ka tänapäeval nõnda.

Akadeemias õppejõud õpetab ja üliõpilane õpib. Tiit Hennoste on välja arvutanud («Akadeemiline haridus, vaba vaim ja diivan», Sirp, 4. nov), et Akadeemia läbilugemine annaks 200 õppenädalat, see on rohkem kui magistriprogramm. Mida annab ajakiri üliõpilasele peale oma erialateadmiste?

On hea, kui Akadeemia on kasutatav ülikooli õppematerjalina. Aga see on alles pool tõde. Ja väiksem pool. Loodan nimelt, et Akadeemiast võib lugeja leida just eeskätt midagi väljastpoolt oma eriala. Ajakiri Akadeemia esindab tuntud klassikalist akadeemia-printsiipi: siin on esindatud ka teise eriala tekstid. Ainult spetsialiste kõnetavad teadusartiklid jäävad siiski erialaste teadusajakirjade pärusmaaks. Meie püüame puudutada eri valdkondi üksnes määral, mil avaldatavad tekstid ka teistele *universitas*'e liikmetele huvi pakuvad.

Kuidas iseloomustad Akadeemia vaimu?

Praeguse Akadeemia vaim on siginenud mitmest allikast, millest üks on samanimeline sõjaeelne demokraatlik ajakiri, ning teine on asjaolu, et oleme Eesti Kirjanike Liidu kuukiri Tartus. Kolmandaks on meil teatud koht Eesti riiklike kultuuriajakirjade seas, mida toetab kultuuriministeerium Kultuurilehe kaudu jne. Aga lõpuks kujundavad Akadeemia vaimsuse ikkagi meie autorid ja tekstid, mis meil ilmuvad.

Kui Akadeemia toimetus asuks Tallinnas, kas tema vaim, vaimsus oleks teine?

Pole õige spekulatsioonidega kaasa minna – aga eeskätt oleks selle toimetuse paiknemine Tallinnas karuteene Eestile kui tervikule, sest eks Tallinna ole ju nagunii koondunud ülisuur hulk igasugu asju... Kas Eesti sai sellest parem, et nt Looming Tartust Tallinna viidi?

Milline on ajakirjas humanitaaria ja reaalia vahekord?

Iga Akadeemia number koosneb meie nelja osakonna panusest: *universalia, humaniora, socialia et naturalia*. Nende vahekord on enam-vähem kindel: ¼ mahust igalt alalt. Mida neist humanitaariaks ja mida reaaliaks pidada, polegi alati päris selge. Ja see on muide ka üks Akadeemia tugevusi: mida keerulisem on mõnd kaastööd eri osakondade vahel liigitada, mida enam see valdkondade vahele «kukub», seda akadeemialikum kaastöö harilikult on.

Kuidas saada Akadeemia autoriks? Kuidas jõuavad selleni tudengid?

Akadeemia autoriks saada pole keeruline: tuleb vallata oma ala, no seda, millest artikkel räägib sellel tasemel, et olla kindel, et see pakub huvi ka teistele. Ja kui sama meelt on ka keegi teine peale teie enda (sest eks paku Akadeemiale vahel kaastööd ka nö külahullud), siis pole kahtlust, et teist võib saada Akadeemia kaasautor. Seniks – head õppimislusti kõikidele üliõpilastele!

UUDISED

Arno-Teele stipendiumi saajad teada

12. novembril antakse Tallinnas Mustpeade Majas kätte Arno-Teele stipendiumid.

Tartu Ülikoolist saavad stipendiumi Hanna Haavapuu, Ingrid Järve, Siiri Liiva, Heidi Nõmm Vivian Pajur ja Pille-Riin Vatter.

Kaks näitust ülikoolist naiste pilgu läbi

Tartus on avatud kaks näitust, mis on pühendatud esimeste naisvabakuulajate lubamisele Tartu Ülikooli.

Ülikooli ajaloo muuseumis on avatud näitus, mis tutvustab naiste jõudmisest professionaalsuseni ülikooli kaudu. 1905. a otsusega lubas rektor Jevgeni Passek naistel vabakuulajatena loengutel osaleda.

Eesti Rahva Muuseumi (ERM) väljapanek on pühendatud elulugudele.

ERM andis välja ka raamatu, mis tutvustab eri aegadel ülikoolis õppinud naiste mälestusi.

Mõlema väljapaneku pealkiri on «Kuue samba kutse. Naisena ülikoolis».

ERMis on avatud ka Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili õppetooli rahvuslike lauamängude näitus.

Näitus Matti Miliuse kogust

Alates eilsest saab TÜ ajaloo muuseumi valges saalis näha Eesti, Läti, Leedu ja Soome kaasaegset kunsti Matti Miliuse kogust.

Näitusega tähistab Matti Milius oma 60. sünnipäeva. Ülespanek jääb avatuks 10. detsembrini.

Külalisnäitus «Eesti aabitsa lugu»

Alates 7. novembrist on TÜ Raamatukogu II korrusel avatud külalisnäitus «Eesti aabitsa lugu».

Näitus jutustab ohtrale pildimaterjalile toetudes eestikeelse aabitsa enam kui 400-aastast lugu. Vaataja saab tutvuda nii vanimate Eesti aabitsakatketega kui ka näha kõige värskemaid aabitsaid.

Näitus sündis Eesti Instituudi ja Rahvusraamatukogu koostöös. TÜ Raamatukogus jääb see avatuks detsembri lõpuni ning läheb seejärel ringlema Euroopa linnadesse.

Camerata Universitatis 15

20. novembril kell 16 algab TÜ aulas kammerkoori Camerata Universitatis 15. aastapäeva kontsert.

Koori presidendi Piret Rospu sõnul sai koor alguse 1990. a sügisel, kui TÜ arstiteaduskonna üliõpilased asutasid teaduskonna segakoori. «Lühikese ja keerulise ajaloo jooksul on koori nimetus korduvalt muutunud, pikemat tegutseti TÜ kunstide osakonna kammerkoori nime all. Viimased kuus aastat ollakse EPMÜ kammerkoor.»

1995. aastast on dirigent Seidi Mutso.

Lauljaid on olnud mõlemast Tartu ülikoolist. Põhikoosseis on püsinud 20–30 inimese ümber, koori vilistlasi on kogunenud aastatega sadakond.

Repertuaar on Piret Rospu sõnul põhisuundumuselt pigem vaimulik kui ilmalik.

Kane'i «Puhastatud»

Üliõpilasteatris esietendus 9. novembril Y-Galeriis briti varalahkunud näitekirjaniku Sarah Kane'i näidendi «Puhastatud» («Cleansed») uus version.

Teater mängis tükki edukalt kevadel Lutsu Teatrimajas, nüüd näidatakse avatumat, intiimsemat ja julmemat varianti. Andres Keil kirjutas Postimehes kevadel etenduse kohta: «Üliõpilasteatri professionaalseim töö igal juhul – ning, mis siinkohal ehk tähtsaim, see lavastus on «õiges võtmes esmalavastus». Jättes otsad õhku, annab see teatrihuvilisele nö «vaba vaate» tutvumaks Sarah Kane'iga.»

Lavastaja on Kalev Kudu, kunstnik Silver Vahtre.

Mängivad Vallo Toomla, Kerttu Moppel, Martin Liira, Anne Roovere, Andres Maask või Enor Niinemägi, Madis Kubu ja Indrek Tulp.

Järgmised etendused toimuvad 11., 12., 14., 16., 17., 25. ja 26. novembril ning 1., 3., 9. ja 10. detsembril Y-Galeriis. Kõikide etenduste algus kell 20.

Et etendusele pääseb vaatama korraga 35 inimest, soovitab teater piletid muretseda eelmüügist, TÜ Üliõpilasesindusest (Ülikooli 18B). Info tel 737 5400 või 5569 6846.

Tartu Üliõpilasteater asutati 1. oktoobril 1999 varasematel aastatel tegutsenud draamastuudio baasil Kalev Kudu initsiatiivil. Esimesena etendus Antti Salo näidend «Kullervo» koostöös Tampere Majaga.

Mis on ajakirjas Akadeemia nr 200

Ajakirja 200. numbri avaleheküljed on sündinud Ain Kaalepi ja Toomas Kiho, endise ja praeguse peatoimetaja koostöös.

Nende tõlgitud rooma poeedi Ausoniuse «idüllid» olid aga ilmutuslikuks teejuhiseks ka Descartes'ile, kelle unenägudest kirjutavad Adrien Baillet ja TÜ doktorant Rainer Kivi.

Kuidas Osmanid oma riigi juhtimise ideaalid teoks tegid, selgitab Abdüllatif Armağan. Selle artikli on tõlkinud Helen Geršman, Maksim Guitov, Alisa Moskaltšuk, Olga Razuvajeva ja Tanno Tilgar.

Prof Toivo Maimetsa artiklist selgub, kas siniste silmade geen on olemas. Lauri Kettuneni artikkel paljastab, mida ta mõtles Eestist ja eestlastest 1910. aastal. Lauri Kettuneni Eesti-retke on tõlkinud ja kommenteerinud Jüri Valge.

Tänapäeva Eesti kooliõpilaste ideaalidest ja huvialadest annavad ülevaate Ingrid Rüütel ja emeriitprof Ene-Margit Tiit.

John L. Austin lahkab valdkonda, mis on hõlmatav terminiga «vabandused». Artikli on tõlkinud TÜ doktorant Indrek Männiste.

Regio teedeatlast arvustab Toomas Kiho, illustratsioonid on «eesti absurdiisalt» Heino Mikiverilt.

Järjena ilmuvad Riigivolikogu välis- ja riigikaitsekomisjoni protokollid (1938–1940). Need on Heino Arumäe koostatud ja kommenteeritud.

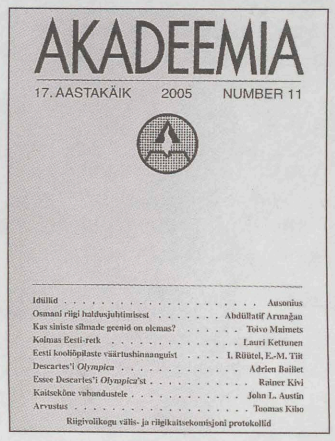
AKADEEMIA
17. AASTAKÄIK 2005 NUMBER 11

Idüllid . . . . . Ausonius
Osmani riigi haldusjuhtimisest . . . . . Abdüllatif Armağan
Kas siniste silmade geenid on olemas? . . . . . Toivo Maimets
Kolmas Eesti-rets . . . . . Lauri Kettunen
Eesti koolilõpilaste väärtushinnangutest . . . . . I. Rüütel, E.-M. Tiit
Descartes'i *Olympica* . . . . . Adrien Baillet
Essee Descartes'i *Olympica*'st . . . . . Rainer Kivi
Kaitsekõne vabandustele . . . . . John L. Austin
Arvustus . . . . . Toomas Kiho
Riigivolikogu välis- ja riigikaitsekomisjoni protokollid

Ajakirja 200. numbri ilmumise pidulikul üritusel avas tegevtoimetaja Indrek Ude Tartu Kirjanduse Majas näituse «Kunsti Akadeemiast». See on pisike läbilõige aastate jooksul ilmunud joonistustest ja graafikast.

ÕNNITLEME

Valve-Liivi Kingisepp 70

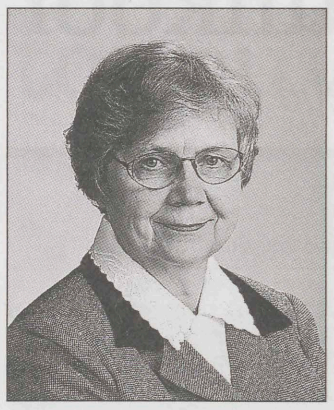

Täna tähistab 70. sünnipäeva ülikooli teenekas õppejõud, eesti kirjakeele ajaloo uurija filoloogiakandidaat Valve-Liivi Kingisepp.

Valve-Liivi Kingisepp lõpetas ülikooli eesti filoloogina 1959. Juba alates 1962. aastast on tema erialane tegevus olnud seotud Tartu Ülikooliga, kus ta on töötanud üle 40 aasta, sellest ligi 15 aastat dotsendina. Alates 1995. aastast juhtis ta eesti keele õppetooli juures tegutsevat vana kirjakeele töörühma, millega on juubilar seotud ka praegu.

Valve-Liivi Kingisepp on olnud eesti vana kirjakeele sõnavara silmapaistvaim uurija. Kõige põhjalikumalt on ta käsitlenud Otto Wilhelm Masingu sõnavara, see oli ka tema 1981. a kaitstud kandidaadiväitekirja teema. Ta on uurinud teistegi vana kirjakeele perioodi autorite sõnavara ja avaldanud arvukalt artikleid.

Valve-Liivi Kingisepp on oma mitmekülgseid teadmisi heldelt üliõpilastele vahendanud: pidanud ülikoolis palju huvitavaid loengukursusi, viinud läbi seminare, koostanud õppevahendeid, osalenud omaaegse TRÜ ettevalmistusosakonna töös ning juhtinud üliõpilaste teadusliku ühingu eesti ja soome-ugri keelte ringi.

Peale kõige muu tunnevad erialakaaslased Valve-Liivi Kingiseppa ka aktiivse ja tarmuka organisaatorina. Ta on korraldanud hulga olulisi üritusi, nagu rahvusvahelised vana kirjakeele päevad, eesti keele ülikoolis õpetamise 200. aastapäeva tähistamine jm, tegutsenud Emakeele Seltsi juhatuses, kooliõpilaste emakeeleolümpiaadide läbiviimisel, populariseerinud oma eriala ettekannete ja sõnavõttudega ajakirjanduses.

Aktiivne, tegus ja ärgas kõigis oma ettevõtmistes on Valve-Liivi Kingisepp senini. Soovime juubilarile palju õnne, jätkuvat energiat eesti kirjakeele rikkuste avamisel ja mõtestamisel ning oma teadmiste ja oskuste heldel jagamisel!

Kolleegid eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnast

Ilmub raamatukogu uus kalender

Moonika Teemus
raamatukoguhoidja

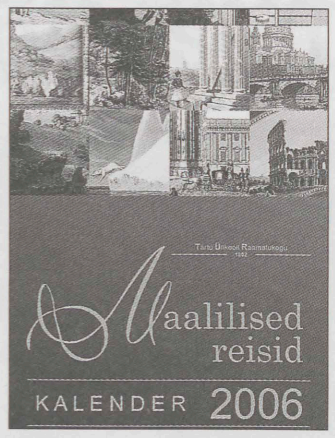

TÜ Raamatukogul ilmub peagi 2006. aasta kalender, mis võimaldab aasta jooksul rännata Itaalias, Šveitsis, Saksamaal, Egiptuses ja kaugemalgi – seigelda ajas ja ruumis piltide kaudu.

18. sajandi keskpaiku omandas reisimine laiema kandepinna kui kunagi varem. Raamatu- ja kunstikaubanduses said «maalilised reisid» menukaks müügiartikliks. «Maaliliste reiside» kõrgaeg kestis 18. sajandi lõpust järgmise sajandi keskpaigani.

Kalendriaasta lõppedes võib kalendri ülaosa seada raamatukogu varasemate kalendrite ritta – või miks mitte asetada see hoopis vaatealbumite riiulisse.

TÜ töötajatel on võimalik kalendrit tellida soodushinnaga **25. novembrini** aadressil: helen.valdma@ut.ee.

Tellimusse märkida perekonnanimi ja eksemplaride arv. Ettetellimisel on soodushind 90 kr. Hiljem on võimalik kalendrit osta TÜ Raamatupoest hinnaga 120 kr.

Ettetellitud kalendri saab välja osta alates 28. novembrist raamatukogu fuajees asuvast infopunktist.

SWISS BALTIC NET PROGRAMMI AUHIND

Gerbert Rüf Stiftung (Šveits) annab igal aastal Swiss Baltic Net programmi raames välja auhinna suurusega 500 Šveitsi franki.

Kandideerida võivad kõikide erialade magistrandid (kuni 32 a). Oluline on bakalaureusetöö seotus Šveitsiga.

Kandideerimiseks nõutavad dokumendid:
- avaldus koos bakalaureusetöö lühiiseloomustuse ja kaitsmise hindega,
- tõend õppetulemuste kohta magistriõppes,
- bakalaureusetöö juhendaja soovitus.

Dokumendid esitada välisüliõpilastalitusse (ph104) **21. novembriks.**
Auhind antakse kätte 2. detsembril TÜ Sihtasutuse stipendiumide üleandmisel.

Info: tel 737 5150, ulle.tensing@ut.ee.

EESTI TA UURIJA-PROFESSORI KONKURSS

Uurija-professori ametikoht võimaldab teadus- ja arendusasutuses või ülikoolis uuringuid juhtival ning doktorante juhendaval tunnustatud teadlasel pühenduda teadusuuringutele.

Uurija-professoriks võib kandideerida isik, kellel on Eesti doktorikraad või sellele vastav välisriigi akadeemiline kraad, kes on töötanud vanemteaduri või ülikooli professorina kokku vähemalt 10 aastat ning kelle juhendamisel on kaitstud doktoriväitekirju. Uurija-professoriks kandideerijalt nõutakse jätkuvat rahvusvahelisel tasemel teadustööd ja edukat uurimistoetuste täitmist.

Uurija-professor valitakse kolmeks aastaks. Muude võrdsete tingimuste korral peetakse silmas Eesti TAT strateegias heaks kiidetud võtmevaldkondi:
- kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng
- biomeditsiin
- materjalitehnoloogiad

Konkursil osaleda soovijad peavad esitama nõutavad dokumendid hiljemalt **30. novembriks.**
Info: tel 644 4739, www.akadeemia.ee.

LOENGUD

18. novembril toimub avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames kaks avalikku loengut. Kl 12.15–13.45 käsitleb avaliku teenistuse teemat Riigikantselei avaliku teenistuse osakonna juhataja Airi Alakivi. Kl 14.15–15.45 tutvustab maavalitsuse institutsiooni Pärnu maavanem Toomas Kivimägi.

Rahvusvahelise programmi «Hiina Vabariigi foorum» raames peab kaks loengut Taiwani Chung-Hsingi Ülikooli rahvusvahelise poliitika prof Cho Hui-Wan:
14. novembril kl 16.15 Lossi 3-217 «Taiwan ja maailm: Hiina Vabariigi ja tema välissuhete areng»,
16. novembril kl 16.15 Lossi 3-215 «Taiwan ja Hiina: vaenulikkus, konkurents ja täiendamine üle Taiwani väina». Loengud toimuvad inglise keeles PowerPointi materjalide toel.

KAITSMISED

17. novembril kl 16.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis **Anto Aasa** loodusgeograafia erialal doktoritööd «Muutused fenoloogilistes aegridades Eestis ning Kesk- ja Ida-Euroopas 1951–1998. Seosed õhutemperatuuri ja atmosfääri tsirkulatsiooniga». Juhendaja v-teadur Rein Ahas. Oponent dr Tim Sparks (Centre for Ecology & Hydrology, Natural Environment Research Council, Monks Wood, Cambridgeshire, UK).

21. novembril kl 14.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Kadri Simm** filosoofia osakonna doktoritööd «Uurimus hüvedejagamise põhjendamisest». Juhendajad prof Margit Sutrop ja dr Tuija Takala, Manchesteri Ülikool, Helsingi Ülikool. Oponent prof Ruth Chadwick, Lancasteri Ülikool.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

11. nov kl 19 isadepäeva kontsert «Isad ja pojad». Esinevad Olav ja Tanel Ehala klaveril ning Pärnu linnaorkester. Kaastegev Kiigelaulukuuik, dirigent Erki Pehk. Kavas Griegi Klaverikontsert a-moll op 16, solist Tanel Ehala. Olav Ehala hittide paraad. Pilet 80 ja 50 kr.

12. nov kl 19 esineb kammerlaval festivalil «Fiesta de la guitarra '05» kitarriduo KATONA TWINS – Peter Katona ja Zoltán Katona. Kavas Rossini/Giuliani, Bach, de Falla, Tedesco, Piazzolla. Pilet 80 ja 50 kr.

17. nov kl 19 esinevad Aleksander Rudin (tšello, klaver, dirigent, Venemaa) ja Tallinna Kammerorkester. Pilet 80 ja 50 kr.

TÜ AULAS

11. nov kl 19 kitarrikontsert – Rody van Gemert & Mikko Ikäheimo (Soome).

13. nov kl 17 «Fiesta de la guitarra 05» pidulik gala.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

14. nov kl 18 H. Elleri muusikakooli kontsert «Sügisbarokk». Tasuta.

JAANI KIRIKUS

13. nov kl 15 esineb festivalil «Fiesta de la guitarra '05» Miguel Rivera (kitarr, Hispaania), saadab Luis Carro Barquero (kitarr, Hispaania). Pilet 80 ja 50 kr.

STIPENDIUM «HÜPE»

Stipendium «Hüpe» toetab vanemliku hoolitsuseta Tartu Ülikooli tudengeid.

2005. a antakse välja üks stipendium (5000 krooni).
Info: www.sipelgad.ee.

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

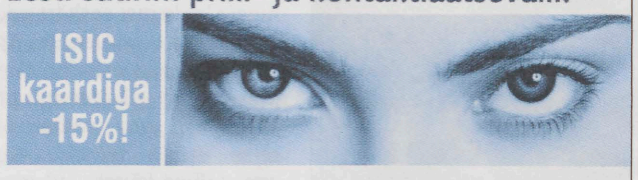

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9-18, L 9-16
tartu@eagle-vision.ee

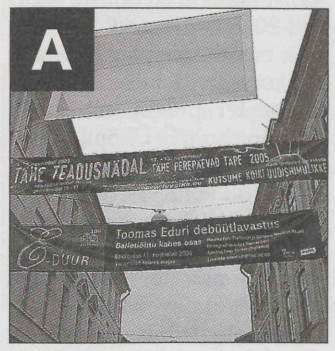

Kesklinnas kutsuvad laserreklaam ja plakatid füüsikahoonesse teadusnäitustele ja perepäevale.

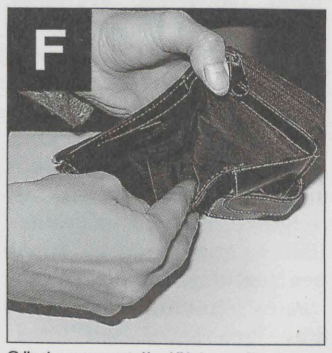

Sügissemestril jäid paljud tudengid õppetoetuseta. Kes on süüdi?

ÕNNITLEME

75

Ülo Vanaaseme, majandusteaduskonna emeriitprofessor – 13. november

70

Aleks Aidla, füüsika instituudi insener – 15. november

45

Juri Maksimov, füüsika instituudi teadur – 13. november
Marju Torp, VK muusikaosakonna dotsent – 14. november

40

Olga Einasto, raamatukogu teenindusosakonna juhataja – 14. november
Terje Rand, raamatukogu kodumaise kirjanduse osakonna assistent – 14. november

35

Piret Paas, kunstiõpetuse erakorr assistent – 11. november
Aari Juhanson, VK kultuurihariduse osakonna erakorr lektor – 17. november

30

Martin Käerdi, tsiviilõiguse lektor – 11. november
Eduard Maron, psühhiaatria vanemteadur – 14. november

25

Erle Tosso, multimeedia talituse infospetsialist – 13. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Priit Kivisoo

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

18. november 2005

NR. 37 (2237)

www.ut.ee/ajaleht

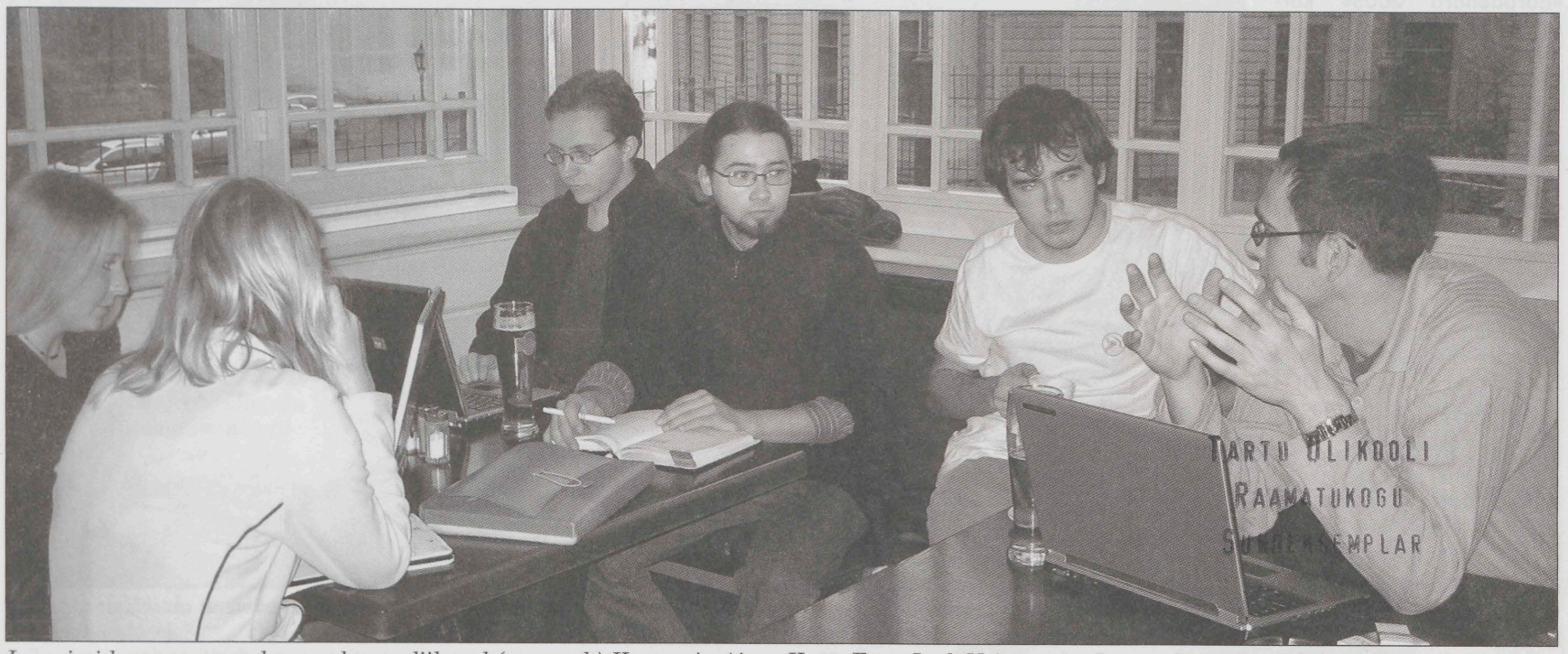

Innopia ideepanga arendusmeeskonna liikmed (paremalt) Kaspar ja Aigar Koov, Eero-Jaak Vaitmaa ja Jaanus Uri tahavad noortele pakkuda enesekindlust ja tuge. Aigar Koovi sõnul ei tohiks noor inimene tunda hirmu oma ideede elluviimise ees. AIJA SAKOVA

Originaalsed ideed leiavad toetust

Üliõpilastest Innopia meeskond motiveerib noori loovalt ja eneseteadlikult mõtlema

Aija Sakova

Suures osas TÜ tudengite eestvedamisel toimiv ideeportaal Innopia.org kuulutas alates 10. novembrist välja võistluse Innopia 2005.

Võistluse eesmärk on kutsuda nii üliõpilasi kui ka kooliõpilasi üles lisama oma originaalseid ideid või probleemide lahendusi Innopia Interneti-keskkonda. Seal on teistel ideepanga kasutajatel võimalik lisatud ideid hinnata, kommenteerida või ka edasi arendada.

Võitjale 10 000 krooni

Innopia 2005 on võistlus, mis on mõeldud põhimõtteliselt kõigile. Ühe Innopia ideepanga looja ja projektijuhi, majandusteaduse magistrandi Kaspar Koovi sõnul loeb võistluse puhul loovus. «Vanus pole oluline. Hindamisel osalevad kõik Innopia ideepanga avalikult nähtavad ideed. Praeguseks on keskkonda kogunenud juba üle saja idee eri eluvaldkondadest,» ütles Koov.

Olgugi et võistlus on mõeldud kõigile Eesti elanikele, loodavad Innopia loojad Koovi sõnul suures osas just üliõpilaste ja kooliõpilaste originaalsusele ning loovusele. «Oleme õpilaste paremaks motiveerimiseks välja kuulutanud ka konkursi loovaima õpetaja tiitlile. Kui Innopia 2005 võistluse võitja auhind on vähemalt 10 000 krooni, siis õpetaja preemia on 5000 krooni,» lisas Koov.

Idee hindamisel võetakse arvesse idee keskmist hinnet veebikeskkonnas (50%), Innopia meeskonna hinnangut (30%) ja idee populaarsust, lehekülje külastatavust, kommentaaride arvu, linke teistelt ideedelt jms Innopia keskkonnas (20%). Võistlus kestab 2006. aasta jaanuari lõpuni.

Autorluse eristamine

Innopia meeskonnale on Koovi sõnul oluline arendada ja soodustada noorte inimeste mõtlemist – nii oskust kui ka soovi mõelda hullumeelseid ideid. «Geniaalsed ideed ja lahendused sünnivad esmapilgul hullumeelsetest mõtetest. Alles kindla ja süstemaatilise tehnika abil jõutakse algideest tõsiselt võetava (äri)ideeni, mida reaalses elus rakendada ja arendada. Tahame omalt poolt aidata noortel andekatel inimestel jõuda ideede teostuseni ärimaailmas,» selgitas Koov. Innopia projekti viib läbi SA Noored Teaduses ja Ettevõtluses ning rahastab haridus- ja teadusministeerium.

Kuidas ideid edasi arendada ja paljudest ideedest mõni oluline ja tõesti hea leida, seda õppisid noored Innopia meeskonna korraldatud loovuseseminaridel oktoobri lõpus Tartus, Tallinnas ja Pärnus.

Ideepanga ühe olulise väärtusena toob Kaspar Koov välja veel enda ja teiste ideede vahel vahetegemise: «Rõhutame seda, et ideed, mis kuskil juba kasutusel on, ei ole Innopia võistluse jaoks. Küll aga võib edasi arendada teiste ideid, näidates ära, kus lõppeb olemasolev ja algab oma idee. Innopia keskkonnas on ka võimalik juba sisestatud ideid edasi arendada». Koovi sõnul loodetakse nii taunida *copy-paste*-kultuuri ja soodustada arusaamist sellest, milline on oma mõte ja milline mitte. Samas ei tasu aga osalejatel karta, et keegi nende idee ära varastaks. «Ideede õigused jäävad alati idee autorile,» selgitas Koov.

VÕISTLUS «INNOPIA 2005»

- **Osalemiseks sisestada Interneti-ideepanka oma idee.**
- **Reeglid kodulehel www.innopia.org.**
- **Loovaimale noorele 10 000 krooni.**
- **Parimatele abi finantseerimisvõimaluste ja koostööpartnerite leidmisel.**

Üliõpilaste osalus

Innopia ideepanga väljatöötamisel ja arendamisel osalevad mitmed TÜ tudengid. Tegijate tuumikusse kuuluvad peale Kaspar Koovi veel Helsingi Ülikooli rahvusvahelise majanduse magistrant Eero Elenurm, TÜ kasvatusteaduste üliõpilane Aigar Koov ja proviisoriõppe tudeng Eero-Jaak Vaitmaa. Innopia Internetilehe on kujundanud TÜ arvutigraafik Helen Ilus ja programmeerinud informaatikatudeng Jaanus Uri.

Jaanus Uri tegeleb enda sõnul Innopiaga seepärast, et Eesti kaasaegne ühiskond vajab veebipõhist süsteemi, mis vahendaks eri inimeste vahel vastastikuselt kasulikke ideid. «Ideepanga abil saab loodetavasti tõuke inimeste leidurivaim, mis selle asemel, et refereerida vanu teadmisi, loob keskkonna uute ideede sünniks. Samuti vanade kombineerimiseks ootamatute ning heal juhul ka praktiliste ideedega, et jõuda teostatavate lahenduseni,» rääkis Uri.

Ka Helen Ilusa sõnul on tudengid teadupärast loovamat tüüpi noored, kellel palju huvitavaid ideid juba olemas. «Tuleks ainult kasuks, kui neid teistega jagada. Ka kõige absurdsemast ideest võib hiljem välja kasvada midagi suurt ja geniaalset,» lisas Ilus.

Ülikooli eelarveaasta 2006 ületab miljardi krooni piiri

Taimo Saan
finantsdirektor

Tuleval nädalal on ülikooli nõukogus 2006. aasta eelarve esimene lugemine.

Käimas on aktiivne eelarve koostamise protsess. Eelarve projektiga on võimalik tutvuda rahandusosakonna kodulehel. Mida on oodata?

ELi tõukefondidest

Ülikooli eelarve ületab esmakordselt ühe miljardi piiri – 1,08 miljardit krooni. Olulised märksõnad järgmise aasta eelarve jaoks on ELi tõukefondide rahade oodatav kasv ja Viljandi kultuuriakadeemia kajastamine ülikooli eelarve osana juba eelarve koostamise ajal.

Ülikooli eelarve tulud miljonites kroonides

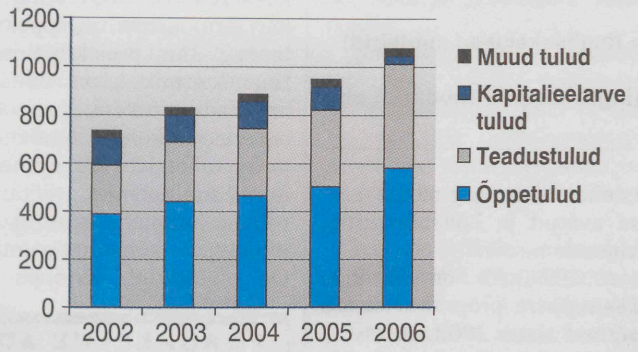

Tõukefondide rahadest planeerime soetada infrastruktuuri arendamise programmi egiidi all ligi 60 miljoni krooni väärtuses uut teadusaparatuuri. Samuti on väga oluline nende fondide toel doktorikoolide edendamine ja Narva kolledži uue hoone ehitustegevuse käivitamine.

Kapitalieelarvest

Nii igavat kapitalieelarvet, kus investeeringutena on kajastatud ainult kaks objekti, pole ilmsesti varem lugeda tulnud.

Peale Narva kolledži 14 miljoni on Ujula 4 spordikompleksi ehituseks planeeritud 13,67 miljonit krooni.

Spordihoone ajakohastamisse on käesoleval aastal ülikool ise panustanud 3,7 miljonit krooni projekteerimisse ja kohe on oodata ka riigi panust summas 14,5 miljonit krooni.

Järgmisel aastal alustatakse ka keemiahoone ehitamisega. Selleks on ülikool juba käesoleval aastal varunud 36,79 miljonit krooni ehitusraha. Eesti riik toetab projekteerimist 8 miljoni krooniga. Nii spordi- kui ka keemiahoone riigi poolt rahastamine kiideti heaks tänavuses riigi lisaeelarves ja loodetavasti laekub see summa peatselt ülikooli pangakontole.

Teaduskondade jaoks on kindlasti oluline sõnum, et teadus- ja arenduslepingute ning välislepingute üldkulude katteks mõeldud rahaline osa jäetakse täies mahus teaduskondade käsutusse – kuni käesoleva aastani laekusid need üldfondi.

Ülikooli töötajate jaoks on kindlasti oluline, et planeeritud palgaastmete miinimumkuupalgamäärad tõusevad järgmisel aastal *ca* 10%, veebruaris *ca* 5% ja septembris taas *ca* 5%.

Loodan siiralt, et ülikooli reaalne raha-aasta 2006 kujuneb pisut paremaks kui planeeritud.

TÄNA LEHES

Ballijuhtide Liina ja Tõnis Lukase dialoog
LK 3

Dendrokronoloogia konverents Itaalias
LK 2

40 aastat tagasi diskuteeriti ülikooli ajalehes elektronarvutusmasina e elektronarvuti vaste «raal» üle («TRÜ» nr 30, 1965).

UUDISED

Emakeele ja teiste keelte konverents

Täna lõpeb rahvusvaheline eesti keele (võõrkeelena) õppetooli korraldatud konverents «Emakeel ja teised keeled V».

Käsitleti eesti keelt teiste keelte kontekstis, eesti keele õpetamist võõr- või teise keelena ning mõjukeeli ja võõrkeelepoliitikat Eestis.

Täna räägitakse konverentsil veel võõrkeelte strateegiast Eestis, eesti keelest Narvas ja Eesti üliõpilaste suhtumisest eri keeltesse.

Konverentsi kava: www.ut.ee/ekv.

Karin Jaanson abilinnapeaks

Eilsel Tartu Linnavolikogu istungil oli kavas valida linnapea ja kinnitada linnavalitsus. Üheks abilinnapea kandidaadiks oli TÜ teadusprorektori abi Karin Jaanson (pildil).

Jaansoni sõnul kuuluksid tema tegevusvaldkonda ettevõtluse ja rahandusosakond.

UT trükkimineku ajaks ei olnud uue linnavalitsuse koosseis veel teada.

ONLINE-KÜSITLUS

Milliseid ajakirju loed?

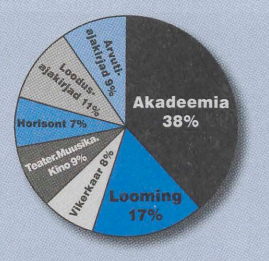

Vastajaid: 217
Uus küsimus:
Kas ballipilet on ostetud?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja ja aumärgiga autasustati 50. sünnipäeval bioloogia-geograafiateaduskonna botaanika ja ökoloogia instituudi vanemteadurit **Andres Saagi**.

TÜ tänukirja pälvis 75. sünnipäeval haldusosakonna hooldustalituse aula perenaine **Marta Pihlamäe**.

Tänukirjaga autasustati väga hea ja kohusetundliku töö eest haldusdirektori büroo ohutustalituse autojuhti **Eldor Müllerit**.

Dekaanikandidaat on Birute Klaas

Vene ja slaavi filoloogia osakond, eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakond, kunstide osakond ning kirjanduse ja rahvaluule osakond esitasid filosoofiateaduskonna dekaani kandidaadiks eesti keele (võõrkeelena) professori Birute Klaasi.

Prof Klaas on valitud dekaaniks 1999. ja 2002. aastal.

Hiljemalt 24. novembril peab kandidaat esitama oma nõusoleku.

Dekaani valimine toimub 30. novembril.

Hansapanga stipendiumi saajad

Hansapanga stipendiumid määrati tänavu viiele TÜ üliõpilasele.

Need on Oleg Košik (matemaatika 3. a), Ragne Piir (õigusteaduse 3. a), Aigar Vaigu (füüsika 3. a), Marina Panarina (bioloogia 2. a) ja Andre Lipand (füüsika 2. a).

Stipendiumid antakse kätte 1. detsembril kl 13 Hansapanga Barclay kontoris.

Narva kolledž koolitab juhendajaid

13.–15. novembrini toimus Narva kolledžis koos MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendusega rakenduskõrghariduse õppekavade praktikajuhendajate koolitus.

Koolitus on osa rakenduskõrgharidusõppe integreeritud nõustamis- ja praktikasüsteemi loomisest TÜ Narva Kolledžis.

Kulturismis võidukad TÜ üliõpilased

Tallinnas toimunud Eesti meistrivõistlustel kulturismis olid edukad TÜ tudengid, kes esindasid TÜ Akadeemilist Spordiklubi.

Juunioride klassis kuni 72.5 kg saavutas esikoha kehakultuuriteaduskonna 2. a üliõpilane Argo Väli (pildil). Teiseks tuli kehakultuuriteaduskonna 1. a tudeng Vootele Parts. Samas suurema kehakaaluga juunioride klassis (+72,5 kg) saavutas Taavi Tuul teise koha.

Meeste klassikalises kulturismis võitis esikoha samuti TÜ spordiklubi esindaja Imre Vähi.

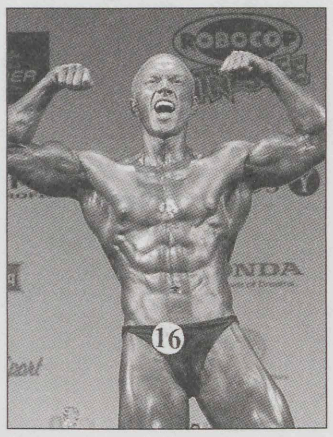

Aastarõngaste uurijad Itaalias

Alar Läänelaid
geograafia instituudi lektor

Rahvusvahelise dendrokronoloogia konverentsi «Eurodendro 2005» korraldasid Rooma lähistel Viterbos 25-aastase Tuscia Ülikooli dendrokronoloogid.

Konverentsi avaistung oligi pühendatud ülikooli veerandsajandale tähtpäevale.

Pärast Tuscia Ülikooli esindajate tervitusi rääkis Hamburgi Ülikooli prof Dieter Eckstein inimajast ja Franco Biondi Nevada Ülikoolist keskkonnasignaalidest puude aastarõngastes. Michael Friedrich Hohenheimi Ülikoolist tutvustas hilis-glatsiaali ja holotseeni puude aastarõngaste kronoloogiate seisu ja nende radiosüsinikdateerimist.

Rahvusvahelisel dendrokronoloogia konverentsil Itaalias osales üle 200 teadlase, paremalt esimene artikli autor Alar Läänelaid. Ekskursioonipäeval käisid teadlased ka piiniametsas (alumisel pildil). ERAKOGU

Mida uurivad maailma dendrokronoloogid?

Üks köitvamaid ettekandeid oli jaapanlaselt, kes videoklipi abil tutvustas kohrutatud aastarõngaste kasutamist dendrokronoloogia õpetamisel nägemispuudega üliõpilastele. Puändiks oli «dendromuusika» ehk puude aastarõngaste kronoloogia helikõrgusteks teisendatud salvestise kuulamine.

Ajaloolise ja arheoloogilise puidu dendrokronoloogilist dateerimist käsitlesid lätlaste ja leedulaste ettekanded. Lätist pärines ka rabaservade puistute vanuselise struktuuri uuring. Geomorfoloogia ettekanded käsitlesid järvekalda erosiooni Itaalias ja laviinide dünaamika toimet Püreneedes puude aastarõngastele. Mitmes ettekandes esitati uurimusi temperatuuri ja sademete mõjust kasvukohtade ja puuliikide aastarõngaste ridadele eri geograafilistes piirkondades.

Ühes ettekandes oli võrdlevalt analüüsitud Tšehhimaal kasvavate harilike mändide ja sinna Põhja-Ameerikast sisse toodud invasiivselt käituvate valgete mändide juurdekasvu seoseid kliimanäitajatega. Viimastel aastatel arenenud kujutise analüüsi meetodid võimaldavad uurida puidu anatoomilisi tunnuseid ja nende seoseid mitmesuguste välisteguritega. Nüüdki olid konverentsil ettekanded temperatuurisignaalist tamme ja kastani varapuidu soonte suuruses ja selle võimalikust ökofüsioloogilisest tähendusest. Puidu moodustumist jälgitakse mitme aasta jooksul rakkude tasemel lausa nädalase täpsusega (ettekanne mändidest Põhja-Soomes). Portugallaste, hispaanlaste ja sakslaste ühisettekanne käsitles raskusi Portugali majanduslikult tähtsa puuliigi korgitamme dendrokronoloogilisel uurimisel.

Stendiettekannete teemad

Suurem osa uurimustest pandi välja stendiettekannetena.

Näidati männi aastarõngaridade pikki kronoloogiaid Šotimaalt, okaspuude- ja tammekronoloogiaid Austriast. Jaapanlased tutvustasid uut, lähis-infrapunasel spektroskoopial põhinevat mittedestruktiivset puidu dateerimismeetodit. Meetod on vajalik eelkõige hinnaliste kunstiesemete dateerimiseks, kuid aparatuur on paraku väga kallis.

Nüüd on ka Ungaris uuritud maltspuidu aastarõngaste arvu tänapäeva tammedel ja arheoloogilises tammepuidus. Teema on Euroopas aktuaalne, sest maltspuidu aastarõngaste arvu seaduspärasuste selgitamine regiooniti aitab täpsustada arheoloogilise puidu ja kunstiesemete, näiteks maalitahvlite dendrokronoloogilisi dateeringuid.

Mitme stendiettekande teemaks oli maalihete ja rusuvoolude uurimine puiduanatoomiliste ja aastarõngaste tunnuste abil. Ka minu stendiettekanne puude kasvust kaevanduse langatusalal Põhja-Eestis piirnes sama teemaatikaga.

Toimus mitu stendiettekannete sessiooni, ühe juhatajaks oli kutsutud allakirjutanu.

Järgmine dendrokronoloogia maailmakonverents tuleb tuleval aastal Hiinas.

Mis on dendrokronoloogia?

Alar Läänelaid

Dendrokronoloogia tähendab puude (puidu) aastarõngaste uurimist, et teha kindlaks nende moodustumise aeg (dendrokronoloogiline dateerimine) või saada neis salvestunud mitmesugust keskkonnainformatsiooni (dendroökoloogia).

Eestis on see veel paraku vähe tuntud. Mujal maailmas on dendrokronoloogia juba ammu tunnustatud teaduslik uurimisvaldkond oma metoodikate ja rakendustega.

Seda õpetavad professorid ülikoolides, töötavad kümned dendrolaborid, kaitstakse doktoritöid. Mõne aasta eest külastas Euroopa üks tuntumaid dendrokronolooge prof Dieter Eckstein Saksa-Eesti akadeemilisel nädalal ka Tartu Ülikooli.

TÜs õpetatakse dendrokronoloogiat 1999. aastast. Eestis on dendrokronoloogilisel meetodil tehtud kindlaks mitmekümne ajaloolise hoone puitosa täpsed ehitamisajad. On uuritud mändide radiaaljuurdekasvu seoseid kliimanäitajatega. Puitalusele maalitud maalide ja puitskulptuuride dendro-dateerimisel on esimesed edukad sammud tehtud ka Eestis. Üliõpilased uurivad kaevanduse langatusalade mõju puude kasvule.

Tulekul Euroopa keeltepäev

Riina Roasto
AEGEE-Tartu liige,
romanistika 1. a üliõpilane

Kas teate, et *szia* tähendab ungari keeles tere? Aga kuidas tervitatakse üksteist Norras, Islandil või Hollandis? Seda ja palju muudki saab teada Euroopa keeltepäeval, 24. novembril Lossi 3 õppehoones.

Ürituse eesmärk on tutvustada eri maade kultuuri, mis peaks aitama paremini mõista teiste kultuuriruumide elanikke. Euroopa keeltepäev rõhutab elukestva keeleõppe olulisust. Seetõttu on ka programmis kesksel kohal keeletunnid, mis annavad võimaluse teha esmatutvust Euroopa vähem tuntumate keeltega.

Sel korral on suurepärane võimalus kuulata loenguid hollandi, ungari, gruusia, norra ja isegi meie oma väikesest võru keelest ning kultuurist. Kuid nende keeltega saab tutvuda ka stendidest koosneval keeltelaadal, kus on esindatud veel sardiinia, poola ja islandi keel. Samuti saab teada, kuidas on omavahel seotud keel ja mõtlemine.

Õhtul võib vaadata paari võõrkeelset filmi.

Keeltepäev ei ole mõeldud ainult tudengitele. Teretulnud on igas vanuses huvilised.

Ürituse korraldaja AEGEE-Tartu on Euroopa Tudengite Keskliidu (AEGEE) allorganisatsioon. AEGEE on üks suurimaid üliõpilasorganisatsioone Euroopas, mille põhieesmärk on ühinenud Euroopa idee edendamine ning aidata kaasa avatud ja laia silmaringi kujundamisele.

AEGEE-Tartu on Euroopa keeltepäeva programmist osa võtnud alates 2002. aastast.

Euroopa keeltepäeva projekti algatas Euroopa komisjon.

Keeltepäeva korraldamist toetavad TÜ Üliõpilasesindus ja Nordea pank.

Viszontlátásra! (Kohtumiseni!, ungari k).

Info:www.ut.ee/aegee.

EUROOPA KEELTEPÄEV

24. novembril Lossi 3 õppehoones ja peahoones

12–18 keeltelaat – hollandi, ungari, sardiinia, poola, gruusia, norra, islandi ja võru keel 3. ja 4. korruse fuajees
12–13 gruusia keel (ingl k) ruumis 425
13–14 keel ja mõtlemine ruumis 425
16–17 ungari keel (eesti k) ruumis 425
16–17 norra keel (ingl k) ruumis 327
17–18 võru keel ruumis 425
17–18 hollandi keel (ingl k) ruumis 327

Filmid
18.15–20 ungarikeelne «Kontroll» (inglisekeelsed subtiitrid) ph aud 102
20.15-21.50 taanikeelne «Okay» (ingliskeelsed subtiitrid) ph aud102

UT KÜSIB

Millised struktuurimuudatused toimuvad õppe- ja üliõpilaskonnas? Miks?

Vastab õppeprorektor prof Tõnu Lehtsaar.

Õppe- ja üliõpilasosakonnas seisavad ees struktuurimuutused, mis tulenevad asjaolust, et osakonda on tulnud mitmed uurimis- ja arendusprojektid. Sisult on need projektid õppetegevust toetavad ja arendavad, puudutades valdkondi, nagu näiteks õppekavaarendus, VÕTA-projekt, karjäärinõustamine, õppekvaliteet jt. Tänu projektipõhisele finantseerimisele on võimalik arendada mitmeid õppepoole tegevusvaldkondi. Osakonna jaoks tähendab see inimeste arvu suurenemist, töötajate rollide mitmekesistumist ja juhitavuse komplitseerumist. On otsustatud, et õppe- ja üliõpilasosakonda jäävad õppetegevuse administratiivsed funktsioonid, mis tagavad õppetöö korralduse toimimise.

Haridusteaduskonna koosseisu on otsustatud luua haridusuuringute keskus, kuhu liiguvad õppeosakonna vastavad projektid.

Läbirääkimiste teema on jätkuvalt see, missuguseks kujuneb täienduskoolitust ja tsentraalseid teenuseid õppejõududele ja üliõpilastele pakkuva üksuse struktuur. Kuna õppe- ja üliõpilasosakonna praegune juhataja Aune Valk on olnud edukas projektide taotleja ja realiseerija, on otstarbekas, et ta jätkab projekte täitva allüksuse juhtimist.

VÕRUKEELNE ARVUTITERMINOLOOGIA

23. novembril kl 18 on TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututare külaliseks matemaatik Valdis Laan, kes räägib võrukeelsest arvutiterminoloogiast. Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Toomemäel vanas anatoomikumis (Lossi 38).
Info: Mari Mets, tel 737 5422.

Teadmistepõhise ühiskonna vastuoludest

Endla Lõhkivi
teadusfilosoofia õppetooli hoidja, dotsent

24. novembril kell 10 algab Lossi 3 aud 112 seminar «Investigating the controversies of knowledge society», mille teemaks on ülikoolid ja teadmiste kommertsialiseerumine.

Tegemist on ühe teadmistepõhise ühiskonna põhilise vastuoluga – ühelt poolt tahame kõik, et ülikoolides antavad teadmised ja oskused oleksid parimad, võimalikult ulatuslikult ja hästi rakendatavad ning et seejuures õpiks üliõpilane kriitiliselt mõtlema.

Teiselt poolt toob ülikooli teaduse kommertsialiseerumine kaasa vajaduse käia teadustulemustega ümber nagu tootega. Tootel on omanik. Teadmine kui toode ei ole enam kõigi oma ja kõigile vabalt ligipääsetav. Millised on sellest tulenevad järeldused ülikooliharidusele?

Teadmistepõhise ühiskonna vastuolude, nende regionaalsete erinevuste ja uurimise meetodite üle arutlevad prof Reijo Miettinen (raamatu «National Innovation System: Scientific Concept or Political Rhetoric», 2002 autor) ja dr Juha Tuunainen Helsingi Ülikoolist ning Marek Tiits Balti Õpingute Instituudist, Rene Tõnnisson Tartu Teaduspargist ja Endla Lõhkivi TÜ teadusfilosoofia õppetoolist.

ETTEKANDED

Reijo Miettinen – «Innovation policy, the third mission of university and the commercialization of university research results».
Juha Tuunainen - «Combining academic work and business activity - squaring the circle?»
Marek Tiits – «The Wealth of the Nation: Made in Estonia»
Rene Tõnnisson – «Regional Innovation Systems - the Estonian case»
Endla Lõhkivi – «How can philosophy of science contribute to the innovation studies?»
Seminar toimub inglise keeles.
Osalema ja arutlema on oodatud kõik huvilised!
Info: www.fl.ut.ee/flfi

Õigusteaduse üliõpilased Holger Nõmm ja Agnes Zaure arutlevad väitluse rolli üle demokraatlikus ühiskonnas. AIJA SAKOVA

Õigusteaduse tudengid olid Moskvas edukad

Aija Sakova

5.–7. novembrini toimus Moskvas rahvusvaheline tudengite väitlusturniir «Moscow Open 2005».

Eesti võistkonna koosseisus olid õigusteaduse 1. a üliõpilane Holger Nõmm ja 4. a tudeng Agnes Zaure. Eesti võistkond jõudis finaali ning sai üldarvestuses neljanda koha. Holger Nõmm pälvis individuaalarvestuses teise koha.

«Moscow Open» on Zaure ja Nõmme sõnul lahtine väitlusturniir, kus tudengid kogu maailmast saavad demonstreerida oma väitlemisoskust Briti parlamentaarses formaadis. Turniiri korraldas Moskva Rahvusvaheliste Suhete Riiklik Instituut.

Holger Nõmme sõnul väideldi väga erinevate teemade üle. «Alguses olid teemadeks inimõiguste komisjoni reformimise vajadus, kirurgide kriminaalvastutusele võtmine operatsioonil esinevate vigade eest, tuumarelvade kahjutustamise leppe reformimine ja vangide hääleõiguse vajadus. Poolfinaalis oli teemaks, kuidas boikoteerida mitmerahvuseliste kompaniide toodangut, mis on valmistatud lapstööjõudu kasutades, ja finaalis ÜROle alalise armee loomise vajadus,» kommenteeris Nõmm.

Zaure sõnul õpivad väitluses osalevad tudengid poliitilise maailma üle kriitiliselt mõtlema ja loovalt lahendama ka igapäevaelus esilekerkivaid probleeme. «Nad omandavad oskusi, mis on vajalikud aktiivseks osalemiseks argumentide põhjal kaalutletud demokraatia loomisel,» lisas Zaure.

Tartu Ülikooli ballid on olnud erilised

Ballijuhtide Liina ja Tõnis Lukase dialoog

Liina: Kui Universitas Tartuensise peatoimetaja ja balli korraldajad palusid meil meenutada ülikooli balli 15 aastat tagasi, tuli mulle kõigepealt meelde see keeruline salatee Vanemuise kahe saali vahel, mis meil balli peremehe-perenaisena tuli ära õppida, et jõuda üheaegselt olla vähemalt kahes kohas korraga. Suhtusime oma ametisse tõsiselt ja püüdsime olla mitte lihtsalt konferansjeed, vaid võtta vastu oma külalisi ning luua meeleolu. Kui palju Sinul sellest aastatetagusest peost meelde on jäänud?

2. detsembril toimuvat ülikooli balli juhivad maailmakirjanduse lektor Liina Lukas ja Riigikogu liige Tõnis Lukas. Ülikooli balli juhtisid nad ka 1990. aastal. ERAKOGU

Tõnis: Et see oli üliõpilaskonnal esimene nii suur ball Vanemuises. Esimene ball oli korraldatud aasta varem praeguses Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste, endises Kaitseliidu ja vahepealses EPA majas. Seekord oli kinni pandud kogu maja – nii teatri- kui ka kontserdisaal kõigi ligipääsetavate kõrvalruumidega. Algul oli mure, et kas osalejaid tuleb ikka piisavalt, kuid mõlemad maja-pooled said rahvast täis ning ka programmi jätkus mõlemasse saali.

Kõiki etteasteid ei mäletagi, kuid üliõpilased ise kandsid kavas olnud etteastetest tunduvalt suurema osa kui praegu.

Vähemalt teatrisaali etteasted olid korporatsioonide ja võimalik et ka seltside poolt. Seal oli nii laulu- kui tantsunumbreid. Igal juhul astusid üles korp! Amicitia, korp! Filiae Patriae ja EÜS. Ballisaalis mängis tantsuks Eesti Raadio Big Band. Meeles on balliüllatus – kõigile ballikülalistele pakuti topsitäis härra Rooma eskimot.

Liina: Üliõpilasorganisatsioonide roll tollases Tartus oli ehk tugevamgi kui praegu, ehkki ka siis ei moodustanud organiseerunud üliõpilased kuigi suurt protsenti tudengkonnast. Kuid nad tõid ülikooli ja linnapilti tervikuna uue stiili ja mentaliteedi. See vastandus EÜE seltsimehelikule boheemlusele ja otsis eeskuju vanaemade kaotatud ajast.

See on loogiline, sest üliõpilasorganisatsioonid olidki vanaemade-vanaisade traditsioon ning järjepidevuse sümbolina võib näha korporatsioonides viljeldud akadeemiliste vanemate institutsiooni, mis sidus otseselt üle-eelmise põlvkonna meie omaga.

See tähendab, et igaühel olid peale lihaste vanemate ka akadeemiline ema ja isa. Nii kandsid üliõpilasorganisatsioonid sama järjepidevuse ideed, mis oli taasloodud Eesti riigi aluseks.

See uus stiil andis tooni ka ülikooli ballil. Ma ei tea, kust ilmusid välja kõik need frakid ja õhtukleidid – minu oma sai igatahes pruudikleidist ümber õmmeldud, aga mäletan, et olin lausa üllatunud, kui hästi need tol õhtul välja kanti. Ja neid kantakse välja tänini, sest ka hilisemad ülikooli ballid on sellest stiilist kinni pidanud.

TARTU ÜLKOOLI AASTAPÄEVABALL

«PARIMAD AASTAD SINU ELUS»
2. detsembril kl 19 Vanemuise Kontserdimajas

Esinevad: Tartu Junior Big-Band, Sofia Rubina, Popsid, TÜ Kultuuriakadeemia jazz-muusikud, «Kaunimate tudengiaastate vennaskond, Villu Veski, Uno Loop, Lembit Saarsalu, Sergei Pedersen, õed Taulid ja Virre.
Info: www.tyye.ee/ball

Tõnis: Mingi uhke algus see vabariigi taastamisele muidugi oli, sest mäletan, et ka avakõne pidanud ülikooli tollane rektor Jüri Kärner ütles, et kui meie lapsed oskavad nii pidutseda, siis ei ole ju kõik sugugi kadunud.

Liina: Umbes samal ajal oli mul võimalus käia Helsingi Ülikooli ühe osakonna üliõpilaste ballil. Mäletan oma võõrastustunnet, kui tualettruumi sisenedes kohtasin pikkades tualettides põrandal maas istuvaid ja Lapin Kulta plekkpurgist rüüpavaid naisüliõpilasi. Tartu Ülikooli stiil oli teine.

Tõnis: Üliõpilasorganisatsioonide ühistöö liitis kõiki korraldajaid ja oli kindlasti üliõpilaskonnale oluliseks märgiks, et koostöös on võimalik korda saata suuri asju. Korraldajate hulgas oli kindlasti mitmeid praeguseks tuntud isikuid. Aktiivselt osalesid balli ettevalmistamisel Lea Morgen Amicitiast, Aare Abroi Rotaliast, Meelis Pärtel Ugalast ja sakalanused Andres Rekker, Toomas Marandi ja Andres Männart.
Neist tooksin eriti esile Andres Rekkeri suurt tööd. Meeles on, et pärast balli kogunesid korraldajad veel ühte teatri harjutusruumi kokkuvõtteid tegema. Muide, enne oli minu mäletamist mööda olnud huvilistele ka ühiseid tantsuharjutusi, et asi ikka hoogsamini sujuks. Vist juba sel korral läks osa üliõpilasi ka edasi pidutsema. Edaspidi kujunenud traditsiooni järgi toimub peo jätk Ugalas. Algul püüti ülikooli aastapäevaballi korraldada ikka õigel päeval – 1. detsembril. Alles hilisemal ajal on tal lastud libiseda ka mõnele muule kuupäevale.

Liina: Aga ballitraditsioon elab siiamaani. Ja päris huvitav on juhtida balli 15 aastat hiljem.

Tõnis: Jah, hiljem on hakanud kõik maakonnad ja linnad kuni töökollektiivideni välja oma balle ja ballikesi korraldama. Stiililt on need olnud muidugi erinevad. Programmides kohtab igasugust tingel-tangelit, isegi tuleneelajaid. Aga Tartu Ülikooli ballid on teiste hulgas siiski erilise vaimsusega, kuigi ka siin on mitmesuguseid muusikalisi kavu ja mitte alati viimseni väljapeetud sümfooniaorkestrite esitus.

UUDISED

Rakendusuuringute rahastamisest

TÜ Tehnoloogiainstituut korraldab Tartu SPINNO 2 projekti raames kaks seminari rakendusuuringutele rahastamisvõimaluste leidmisest.

21. novembril kell 16.15 algab seminar matemaatika-informaatikateaduskonna ja 23. novembril kell 11 mereinstituudi liikmeskonnale.

Käsitletakse ka teadustulemuste kaitse ja kasutamise küsimusi. Seminari eesmärk on tutvustada võimalusi ning tugiteenuseid uute rakendusuuringute käivitamiseks, samuti autoriõigusega seonduvaid küsimusi ning nende lahendamise korraldust ülikoolis.

Info ja registreerimine Ulvi Tiirik, 737 4800, ulvi.tiirik@ut.ee.

Seminar raku surma seostest

21. novembril kl 12 algab Biomeedikumi aud 1006 molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse seminar.

Ferrara Ülikooli prof Rosario Rizzuto peab ettekande «Calcium signalling, mitochondria and cell death».

Farmakoloogia instituudi vanemteaduri Allen Kaasiku sõnul on prof Rizzuto kaltsiumi, mitokondrite ja raku surma vaheliste seoste üks tunnustatumaid uurijaid ning avaldanud üle kümne selleteemalise artikli ajakirjades Cell, Science ja Naturede.

Seminari eesmärk on anda pilt raku surma sellest valdkonnast ilma liigsesse spetsiifikasse minemata.

AIESEC korraldab välispraktikat

23. novembriks tuleb välispraktikast huvitatutel täita *online*-avaldus ja esitada AIESECile muud vajalikud dokumendid.

Kandideerida saavad kõik lõpukursustel ja magistrantuuris õppivad tudengid, samuti äsja ülikooli lõpetanud.

AIESECpakubpraktikavahetuse juhi Kadi Niggulise sõnul nelja liiki praktikat. Need on majandus, tehnilised erialad (IT ja insenerid), haridus ja sotsiaaltöö.

Info: www.aiesec.ee.

Tartu Ülikooli Raamatupoe oksjon

Homme kell 11.15 algab peahoone aud 139 raamatupoe üheksas raamatuoksjon.

Oksjoni teemad on Eesti pöördeaegade trükis, Eesti ja naabermaade raamat ning Eesti vanem ja/või haruldane raamat.

Kokku tuleb 9. raamatuoksjonil enampakkumisele 930 trükist alghinnaga 5 kroonist 6000 kroonini. Enampakkumisele tulevate trükistega võib tutvuda oksjonikataloogi vahendusel, valiknäitusel raamatupoe fuajees või tund enne oksjoni algust kohapeal.

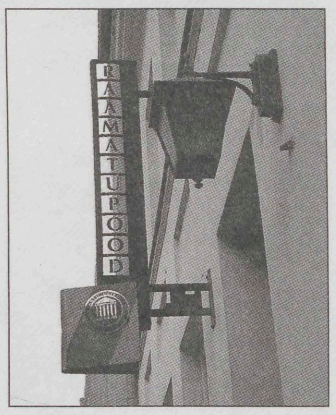

ÕNNITLEME

Marta Pihlamäe 75

Aula on üks ülikooli sümboleid. Selle kaunis klassitsistlik interjöör tõuseb eriti esile oma puhtusest säravas ümbruses, kus tooliread üht- või teisipidi ikka täpselt reas.

Kogu aulal hoiab juba aastaid teraselt silma peal selle perenaine Marta. Tema tähelepanelik pilk jälgib, et ülikooli auväärseimasse paika keegi jopes ei siseneks, et aulas esinevail muusikuil kõik vajalik käepärast oleks. «Tule õhtul kontserdile, täna esinevad…,» kutsub Marta peahoone inimesi. Kas ongi üldse kultuuriüritust, millele ta ise tulemata jätab. Värskes soengus ja sirge seljaga seisab väärikas Marta aula uksel. Just väärikus ja pühendumus on see, mille Marta lisab aulale omalt poolt.

Aula perenaisena on Marta oma tähelepanuväärse tragiduse ja naiseliku hoolivusega olnud nagu peahoone hea haldjas.

Jätkuvat terast silma, järjekindlust ja pühendumist soovivad Martale peahoone inimesed, kes päevast päeva tema ümber on!

Andres Saag 50

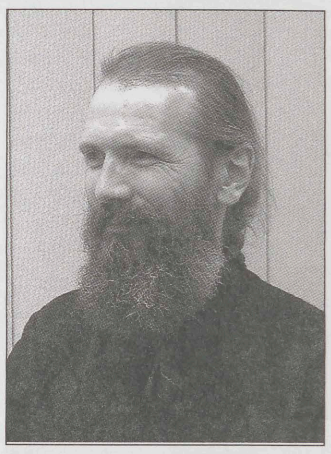

21. novembril täitub pool sajandit botaanika ja ökoloogia instituudi vanemteaduril Andres Saagil.

Andres Saag, sünnilt ja hingelt veendunud tartlane, lõpetas ülikooli ökoloogina 1979, 1998 omandas filosoofiadoktori kraadi botaanika ja mükoloogia erialal.

Töötanud lühiajaliselt ka Eesti Metsainstituudis, on Andres Saagi viimased 25 aastat olnud seotud Tartu Ülikooli botaanika ja ökoloogia instituudiga, kus ta esmalt täitis vaneminseneri, nooremteaduri ja teaduri ning praegu vanemteaduri kohuseid.

Juubilari erialased huvid on keskendunud samblike süstemaatika ja fülogeneesi uurimisele, kuid laiemalt on ta hinnatud asjatundja ja nõuandja fotograafia, mikroskoopia ning arvutiasjanduse vallas.

Õigupoolest on kolleegidel raske leida tehnilist probleemi, mille puhul Andres Saag ei suudaks välja pakkuda ühteaegu nii praktilist kui elegantset lahendust.

Andres Saagi töiseid saavutusi võib loetleda mitmel tasandil – mitmekümne teadusartikli autor, kaasautor ja -toimetaja hiljuti ilmunud monograafia «Eesti pisisamblikud», võrratute samblikupiltide autor «Väikeses sammalde ja samblike raamatus».

Möödunud suvel Tartus toimunud rahvusvahelise lihhenoloogia assotsiatsiooni sümpoosioni töö laabus tõrgeteta suures osas just tänu Andres Saagi korralduslikule panusele.

Mainitud üritus oli, muide, üks suurema osavõtjate arvuga teaduslikke konverentse Tartus.

Kui üliõpilased ja kaugemad kaastöötajad täheldavad Andres Saagiga suheldes esmalt tema loomulikku tagasihoidlikkust, aga ka järjekindlust, siis lähemad sõbrad-tuttavad oskavad hinnata tema erudeeritust, vaimukust ja sõbralikkust.

Soovime õnne ja jätkuvat meelekindlust oma veendumuste elluviimisel!

Kolleegid botaanika ja ökoloogia instituudist

ÕNNITLEME

75

Marta Pihlamäe, aula teenija – 20. november

65

Valeri Vassiltšenko, dotsent – 22. november

60

Mare Kangur, tehnik – 23. november

50

Andres Saag, vanemteadur – 21. november

40

Alvo Aabloo, dotsent – 24. november

35

Svetlana Vogel, peaspetsialist-ekspert – 18. november
Katrin Tambet, VK õppetalituse juhataja – 19. november

30

Kaili Kaseorg, projektijuht – 20. november

25

Piret Pumm, spetsialist – 22. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Euroopa Kolledž koolitab Ukraina töötajaid

Siiri Maimets
Euroopa kolledži rahvusvaheliste koolitusprogrammide spetsialist

14.–19. novembrini viibib TÜ Euroopa Kolledži kutsel Eestis Ukraina Tšernigivi oblasti kohalike omavalitsustöötajate 8-liikmeline delegatsioon.

Külalised osalevad Eesti kohalike omavalitsuste eurointegratsiooni kogemust tutvustavas koolitusprojektis, mille läbiviija on Euroopa kolledž ja rahastaja Avatud Eesti Fondi Ida-Ida programm.

TÜ õppejõud ja eri valdkondade eksperdid Tartu Linnavalitsusest, Tartu Teaduspargist ja Jaan Tõnissoni Instituudist tutvustavad Eesti kogemusi seoses ELi läbirääkimistega, Eesti kodanikuühiskonna arengut, kohalike omavalitsuste süsteemi jm.

«Koolituse eesmärk on aidata kaasa demokraatlike ja euroopalike väärtuste arendamisele Ukrainas rohujuure tasandil. Samuti soovime tihendada Eesti ja Ukraina omavalitsuste vahelist koostööd,» ütles Euroopa kolledži teadur, koolitusprojekti juht Heiko Pääbo.

Valminud on ülikooli jõulukaart

Liina Jürgen
avalikkussuhete peaspetsialist

Täna on viimane päev tellida TÜ jõulukaarti.

Kaart on soliidne ja esinduslik ning sellel on kujutatud ülikooli lumist peahoonet.

Kaardi teeb eriliseks suur formaat ning asjaolu, et katus on kaardist reljeefselt välja lõigatud. Kuna kaart on suurem (29x13cm) kui tavaliselt, siis saab sellega kaasa ka TÜ erikujundusega jõuluümbriku. Kaardi siseküljel on õnnitlustekstid eesti, inglise, saksa ja vene keeles. Jõulukaardi kujundas multimeedia talituse arvutigraafik Martin Nurm.

Kaart koos eriümbrikuga maksab vähem kui eelmisel aastal, hind on 13 krooni. Tellimusi võtab vastu administratsioonidirektori vastutav sekretär Mai Kukumägi (mai.kukumagi@ut.ee).

Tellimiskirja märkida tellija struktuuriüksuse nimi, aadress ning soovitud kaartide arv. Tellimiskirja käsitletakse garantiikirjana tellimuse täitmiseks.

Kaardid valmivad detsembri algul ning need saadetakse teile koos arvega siseposti kaudu. Tartust kaugemad tellijad saavad oma kaardid kätte TÜ postikantseleist.

Kaardi ja ümbriku näidis: www.ut.ee/129588

Info: Liina Jürgen, tel 737 5509, liina.jurgen@ut.ee

SPORT

Võrkpallinaiskond

TÜ/Eedeni naiskond on naiste meistriliigas NIVEA 2005/2006 teisel kohal.

Eelmisel hooajal oldi lõppkokkuvõttes III kohal. Sel aastal on mängida veel viis, hooaja lõpuni 11 mängu.

Parimad tennises

13. novembril selgusid TÜ uue võistlustesarja meistrivõistlustel meistrid tennises. Meesteарvestuses võitsid õppejõud 20 punktiga. Teisele kohale jäid sotsiaalteaduskonna tudengid ning kolmandaks matemaatika-informaatikateaduskond.

Naistest olid parimad kehakultuuriteaduskonna 3. a tudengid 20 punktiga, teist ja kolmandat kohta jagasid arsti- ja sotsiaalteaduskond. Üldkokkuvõttes võitis sotsiaalteaduskond.

Uuenenud jõusaal

TÜ Akadeemiline Spordiklubi avas Staadioni 21 uue sisustusega jõusaali. Trenažöörid on linna ühed moodsaimad, hinnaklass soodne.

Treenima on oodatud kõik huvilised, soodustused kehtivad TÜ liikmeskonnale.

Avatud E–R kl 12–16 ja 19–22.

ESSEEKONKURSS

Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond kuulutab Tartu Ülikooli üliõpilastele välja esseekonkursi tähtajaga 19. detsember. Teema on

«Uued tehnoloogiad kultuuri loomisel ja tarbimisel aastal 2011».

Essee maksimaalne pikkus on 5 A4 lehekülge, parimaid esseid kasutatakse Tartu Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise taotluses. Trükitud esseed tuua linnavalitsuse kultuuriosakonda, Raekoja plats 12 II korrus, 51004 Tartu või saata aadressile ko@raad.tartu.ee.
Esseed varustada märgusõnaga «kultuuripealinn» ja lisada autori kontaktandmed.
Kolm parimat esseed saavad rahalise preemia (I koht 4000, II koht 3000 ja III koht 2000 krooni). Võitjaid teavitatakse tulemustest hiljemalt **5. jaanuaril** 2006.

Info: Tartu LV kultuuriosakond, Katriin Fisch-Uibopuu, tel 736 1351, katriin.fisch@raad.tartu.ee.

KAITSMISED

23. novembril kl 15 kaitseb A. Linkbergi nim aud meditsiinidoktori kraadi dr **Tiia Tamme** teemal «Odontogeensete kasvajate epidemioloogia Eestis. Ameloblastoomi patogenees ja kliinilised iseärasused». Juhendaja emeriitprof Edvitar Leibur. Oponent emeriitprof Risto Kotilainen, Kuopio Ülikool.

28. novembril kl 11 kaitseb ph 228 **Sven Karja** kirjanduse ja rahvaluule osakonna magistritööd «Monolavastused eesti teatris 1973–2005» magistrikraadi taotlemiseks teatriteaduse alal. Juhendaja prof Luule Epner. Oponent Liina Jääts, MA (teatriteadus), EMA Kõrgema Lavakunstikooli juh abi.

KURSUSED

«Interaktiivne loeng», 29. novembril kl 16.15–18.30 Ülikooli 17-116. Jätkub 6. detsembril kl 16.15. Lossi 3-112.
Sihtgrupp: kõrgkoolis õpetamist alustavatele õppejõududele ning kõigile neile, kes soovivad oma senist loengulist tegevust täiendada uute mõtete ja võtetega.
Eesmärk: kursuse lõppedes tunnevad osalejad loengu tõhustamise võtteid, loengu struktureerimise võimalusi, õppematerjali visualiseerimise võimalusi.
Sisu: koolitusel käsitletakse erinevaid viise, kuidas muuta loeng mitmekesisemaks, sh lindistuste, videote, näitvahendite, jaotusmaterjalide jms kasutamine. Esitletakse ka näiteid ülesannetest, mis aitavad kindlustada loengus õppijate kaasamõtlemist ning osalemist õppeprotsessis.
Läbiviija: Piret Kärtner.
Maht: 0,5 AP (20 t, millest 10 t auditoorset ja 10 t iseseisvat tööd).
Registreerumine ja info: www.ut.ee/kursus, haridusteaduskond, täiskasvanuhariduse keskus, Salme 1a, Tartu. E-post: tiina.muska@ut.ee. Kursust toetab Euroopa Liit.

LOENGUD

Loengusari «Contemporary history of Finland», lektor Anssi Halmesvirta (Jyväskylä Ülikooli üldajaloo prof). Kursus käsitleb II maailmasõja järgseid sündmusi. Läbiv teema on «soometumine». Ühe ainepunkti võib saada kirjutades soome keele lektorile (Janne Saarikivi, läänemeresoome keelte õppetool) loengute põhjal essee.
Loengud toimuvad ph aud 234: 21. nov kl 16.15, 22. nov kl 18.15, 23. nov kl 18.15, 24. nov kl 18.15, 25. nov kl 14.15. Loengud on inglise keeles. Loengusari toimub Erasmuse koostöövõrgustiku ERASMUS ICP-96-D-3032/09 raames.
Info: Tõnu Seilenthal (Erasmuse koordinaator), 737 5222, tonu.seilenthal@ut.ee ja Janne Saarikivi, 737 5349, janne.saarikivi@ut.ee

21. novembril kl 12.15-13 toimub Paabelis r 103 **Reet Liimetsa** *venia legendi* «Minaidentsus ja võõrkeelte õppimine».

21. novembril kl 16.15-17 toimub Paabelis r 115 **Kristi Viidingu** *venia legendi* «Ladinakeelne reisimetoodiline kirjandus 17. sajandi Eestis».

23. novembril kell 16.15 on ÕESi koosolekul Lossi 3-406 kaks ettekannet: Martti Veldi «Teedest ja kommunikatsioonist Lõuna-Eestis muinasaja lõpul ja keskajal» ning Arvo Järvet «Pärnu-Viljandi-Tartu veetee kaasaegsed tingimused».

25. novembril kl 12.15 toimub avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames Riigikontrolli vanemaudiitori Juhani Lemmiku loeng «Riigieelarve ja tulemusjuhtimine».

INFOPÄEV

23. novembril kl 12–14 toimub TÜ Raamatukogu ruumis 202 Kesk-Euroopa Ülikooli (CEU, Budapest, Ungari) õppimis- ja stipendiumiprogrammide, suvekoolide ja õppejõududeleteaduritele mõeldud programmide tutvustus. Esineb Zaneta Savickiene, CEU esindaja Balti riikides. Osalemine tasuta.

23. novembril kl 16–19 toimub TÜ Raamatukogu ruumis 202 töötuba «Bakalaureuseõppe finantseerimise USAs. Tark valik, õiged strateegiad, edu saladused». Tegemist on praktilise koolitusega ülikoolide valimisest, edukast konkureerimisest, USA ülikoolidega suhtlemisest, stipendiumide taotlemisest jpm. Infopäeva viib läbi Mihaela Arsene Rumeenia Fulbrighti keskusest. NB! Koolitus on inglise keeles. Hind 100 krooni, tasumine enne algust kohapeal. Kohtade arv 30. Nõutud eelnev registreerimine tel. 742 7243 või merli.tamtik@ut.ee.

24. novembril kl 16–19 TÜ Raamatukogu ruumis 202 töötuba «USA ülikoolide sisseastumisesseede saladused». Praktiline töötuba kirjutamise strateegiatest, nõuanded ja näited. Töötoa läbiviija on Jason Finn (USA). NB! Koolitus on inglise keeles. Hind 100 krooni, tasumine enne algust kohapeal. Kohtade arv 30. Nõutud eelnev registreerimine tel. 742 7243 või merli.tamtik@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

20. nov kl 16 kammerkoori Camerata Universitatis 15. aastapäeva kontsert.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

25. november 2005

NR. 38 (2238)

www.ut.ee/ajaleht

Armas ülikoolipere!

Tartu Ülikooli arengu aluseks on konkurents, kompetentsus ja kvaliteet

Läheneb 1. detsember. Sel aastal tähistab Tartu Ülikool 1. detsembril eesti ülikooli 86. aastapäeva. Ülikooli asutamisest möödus 373 ja taasasutamisest 203 aastat – see on pikk ajalugu, millest möödunud aasta moodustab vaid killukese.

Kuhu oleme siis aasta jooksul jõudnud? Usun, et oleme harjunud mõtlema endast kui Euroopa Liidu liikmesriigist ja Tartu Ülikoolist kui ühest Euroopa ligi 4000 kõrgemast õppeasutusest. 1999. aastal kavandatud Bologna protsessis osaledes oleme tasapisi kujunemas osaks Euroopa ühtsest kõrgharidusruumist.

Järjekindel areng

Arvame, et võime oma akadeemilisele minevikule tuginedes tunda ennast kindlalt. Samas oleme selles ühenduses üks vaesemaid riike. See esitab meile tõsiseid väljakutseid, et pista rinda teiste Euroopa ülikoolidega ja olla nende hulgas konkurentsivõimeline. Meie tugevuseks ei ole mitte ainult meie endi akadeemilised saavutused, vaid ka tõsiasi, et Eesti, vaatamata oma nõrgale lähtepositsioonile, on Euroopas üks kiiremini arenevaid riike. Ka ülikool on jõudsasti arenenud, suurendades viimase aasta jooksul peaaegu kõiki oma põhilisi tegevusnäitajaid üle 10%. Ometi ei leia me Tartu Ülikooli ei poolenisti kurikuulsast Hiina 500 maailma juhtiva ülikooli edetabelist ega ka inglaste reastatud 200 maailma parima ülikooli hulgast. Võiks küsida: miks?

Usun ise, et objektiivsete näitajate poolest peaks Tartu Ülikool olema nendes tabelites esindatud ja kui hindamisprotseduurid kindlama metoodilise aluse saavad, siis tõenäoliselt Tartu Ülikool sinna ka jõuab. Meie eesmärk ei pea aga olema mitte edetabelid, vaid pidev ja järjekindel areng ning rahulolu saavutatuga.

Rektor prof Jaak Aaviksoo jätkuvaid koostöövõimalusi arutamas Helsingi Ülikooli rektori prof Ilkka Niiniluotoga (paremal). Prof Niiniluoto pidas mais aulaloengu ja ettekande esimesel Eesti filosoofia aastakonverentsil. OVE MAIDLA

Arengu alused

Mis võiks olla meie arengu aluseks? Võtaksin selle kokku kolme sõnasse – konkurents, kompetentsus ja kvaliteet. On tõsi, et eelseisev kümnend on kogu maailmas kõrgharidussüsteemide tõsise ümberkorraldamise ajajärk. Objektiivsetel põhjustel jääb maailma juhtivate teadusülikoolide hulka kuulumine Tartu Ülikoolile lähikümnenditel ilmsesti kättesaamatuks.

Edasi – regionaalsed ülikoolid, mille õppe- ja teadustöö ulatub üle rahvusriigi piiride ning mis on tuntud ja tunnustatud oma regioonis ja maailmajaos. Ning lõpuks – kohalikud ülikoolid.

Tartu Ülikool peaks omalt poolt kindlasti tegema kõik, et me ei maanduks kohalike ülikoolide hulgas, vaid suudaksime jätkuvalt püüelda Põhja-Euroopas ja miks mitte ka kogu Euroopas hinnatud regionaalse teaduskeskuse staatuse poole. Kõige kurvem nende püüdluste juures on aga tõsiasi, et Eesti riik ega avalikkus pole taibanud selle väljakutse olulisust kogu Eesti jaoks ja püüab jätkuvalt taandada ülikoolipoliitikat kohaliku 50 kõrgkooli omavahelisele konkurentsile. Midagi lühinägelikumat on raske ette kujutada.

Kvaliteet

Teiseks märksõnaks on kompetentsus ehk asjatundlikkus.

Asjatundlikkust ei oota me mitte ainult professoritelt ja teistelt akadeemilise pere liikmetelt, vaid kõikidelt ülikooli töötajatelt. Eeldame, et ülikooli spetsialistid on oma ala asjatundjad ülikooli, Eesti ja ka kogu maailma kontekstis. Tahaks väga loota, et suudame oma nõuded tõsta sellisele tasemele, et peaspetsialistina peame silmas oma ala asjatundjat, kes on parim Eestis.

Kompetentsuse aluseks on kvaliteet – kvaliteet igas meie ettevõtmises. Ehkki kvaliteet on raskesti defineeritav mõiste, pean siiski oluliseks niisugust kvaliteedi mõistmist, mis tugineb pidevale arengule, oma sammude ja nende tulemuslikkuse analüüsile ja sellel põhinevale uute sihtide seadmisele. Inglise keeles on see sõnastatud kui «eternal quest for excellence», eesti keeli siis «igavene pürgimine oivalisuse poole». Usun, et kui me suudame eelseisva aasta jooksul terves ülikoolis liikuda veidikenegi sellise kvaliteedikultuuri poole, võime eesti ülikooli 87. aastapäeval kinnitada, et oleme olulisel määral edendanud Eesti akadeemilist kultuuri ja selle kaudu ka kogu Eestit.

Armsad kolleegid, head üliõpilased! Õnnitlen teid kõiki eesti ülikooli 86. aastapäeva puhul!

Jaak Aaviksoo

TÄNA LEHES

Lisaleht korp! Vironia 105

Õppekorralduseeskiri uueneb, avalda arvamust LK 5

TÜ uued audoktorid LK 2

15 aastat tagasi hakati 1. detsembril uuesti tähistama eesti ülikooli aastapäeva (vt UT 7. dets, 1990).

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Tänasel TÜ nõukogu istungil on kavas ülikooli 2006. a eelarve ja hoonestu arengukava 2007–2015 esimene lugemine.

Kavas on kinnitada 2006. a ehitus-remonditööde (investeeringute) plaan, 2006/2007. õa õppeteenustasud ning koolitusvõimsused.

Samuti on nõukogu päevakavas vastu võtta tasemeõppe kulude hüvitamise tingimused ja kord ning ülikooli 2006. a arendusülesanded, haridusuuringute keskuse asutamine jt küsimused. Arutatakse ka Eesti kõrgharidusstrateegiat aastateks 2006–2015.

Eesti ülikooli 86. aastapäeva aktus

Aktus algab 1. detsembril kell 12 aulas. Selle avab rektor prof Jaak Aaviksoo.

Akadeemilise loengu «Sporditeaduste missioon ja võimalused kaasaegses ühiskonnas» peab kehakultuuriteaduskonna prodekaan, kinesioloogia ja biomehaanika prof Mati Pääsuke.

Seejärel promoveeritakse audoktorid ja doktorid. Antakse kätte TÜ Rahvusmõtte auhind.

Ülikooli tervitavad Tartu abilinnapea Georg Aher, Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder), president prof Gesine Schwan ja riigiteaduste eriala 2. a üliõpilane Joel Hirv.

Aktuel esinevad TÜ Akadeemiline Naiskoor dirigent Triin Kochi juhatusel ning Eda Peäske harfil ja Olev Ainomäe oboel.

Sulev Kõks pälvis noore teadlase preemia

Varje Sootak

Füsioloogia instituudi vanemteadur Sulev Kõks sai tänavuse presidendi kultuurirahastu noore teadlase preemia (50 000 krooni).

Sulev Kõks on olnud üks arstiteaduskonna algatatud neuroteaduste doktoriõppe programmi loojaid ja Eesti doktorikoolide teerajaja. Tema juhitav molekulaarse biomeditsiini töörühm uurib ka meeleoluhäirete ja depressiooni põhjusi geenide ja keskkonna vahelistes seostes.

Üks Sulev Kõksi töörühma saavutusi on niisuguse geeni leidmine, mis tõenäoliselt vastutab negatiivsete emotsioonide tekke eest. Uuringud aitavad välja töötada uusi ravimeid.

Sulev Kõks juhendab praegu setiset doktoranti ja viit magistranti.

Sel aastal kandideeris preemiale 12 noort teadlast.

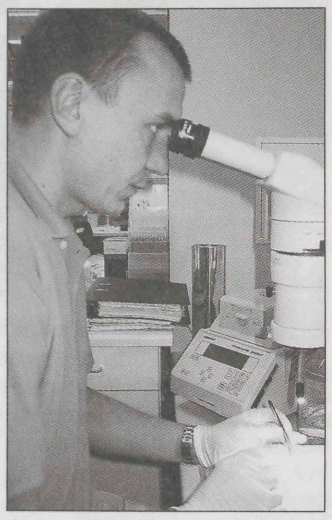

Sulev Kõks.

TÜst on pälvinud varem sama preemia farmakoloog Allen Kaasik (2001), arvutiteadlane Ahto Buldas (2002) ja keemik Ivo Leito (2003).

Presidendi kultuurirahastu noore teadlase preemia asutaja ja rahastaja on ettevõtja Toomas Luman.

UT KÜSIB

Millest räägite aktusel oma akadeemilises loengus?

Kehakultuuriteaduskonna prof Mati Pääsuke

Minu aulaloengu teema on «Sporditeaduste missioon ja võimalused kaasaegses ühiskonnas».

Teadusharusid, mis käsitlevad uurimisobjektina inimese kehalist aktiivsust erisugustes avaldumisvormides (võistlussport, liikumisharrastus, kehaline kasvatus, rekreatsioon, liikumisravi/füsioteraapia jms) nimetatakse ühise terminiga sporditeadused või veelgi laiemas tähenduses liikumis- ja sporditeadused.

Sporditeadused liigituvad biomeditsiini ja sotsiaalteaduste valdkonda.

Iga sporditeaduse areng sõltub olulisel määral põhiteaduse arengust.

Tänapäeval võib sporditeadustes eristada kolme olulist arengutendentsi.

Esiteks on viimastel aastatel nii Lääne- kui ka Ida-Euroopas loodud heatasemeliste teadusülikoolide juurde mitmeid uusi sporditeadustega tegelevaid struktuuriüksusi. Samuti on liidetud rakenduskõrghariduse (kolledži) tasandi spordiõppeasutusi ülikoolidega.

Ikka selleks, et tagada nii sporditeaduste kiirema arengu kui ka selle baasil spetsialistide koolitamise kvaliteet kehalise kasvatuse, spordi ja füsioteraapia, samuti ergonoomika (USA ülikoolid) ja gerontoloogia (Jyväskylä Ülikool) valdkonnas.

Teine oluline tendents on sporditeadustega tegelevate struktuuriüksuste ja töögruppide koondumine rahvusvahelistesse koostöövõrgustikesse nii Euroopas kui ka kogu maailmas.

See suurendab infovahetust, teadlaste mobiilsust, finantsvõimalusi ja tõhustab sporditeadlaste järelkasvu.

Kolmas oluline tendents sporditeaduste arengus on see, et seni peale põhiliselt spordi ja kooli kehalise kasvatuse uuringute on toimumas lülitumine ühiskonna arengu seisukohalt globaalsemate nähtuste uurimisse.

Näidetena võib tuua laste liikumisvaeguse ja ebaõigest toitumisest tingitud ülekaalulisuse, samuti ühiskonna vananemise probleemi arenenud riikides.

Viimasel juhul on oluliseks probleemiks vananevate ühiskonnaliikmete iseseisev toimetulek.

See sõltub olulisel määral nende kehalise aktiivsuse ja võimekuse säilimisest. Ka Eesti arengustrateegia kavandamisel sporditeaduste valdkonnas on oluline arvestada eelmainitud üldisi arengutendentse kaasaegses ühiskonnas.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas ballipilet on ostetud?

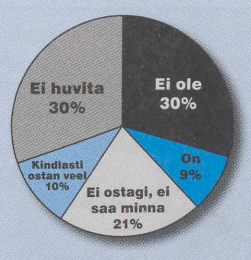

Vastajaid: 349

Uus küsimus:
Mis takistab loengutes käimist?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

TÜ audoktorid

TÜ nõukogu valis mais 5 uut audoktorit.

Audoktor Tema Pühadus XIV dalai-laama Tendzin Gjatsole on saadetud kutse tulla promoveerimisele 1. detsembril 2006.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga tunnustati silmapaistvate töösaavutuste eest teadusprorektori abi **Karin Jaansonit**.

TÜ tänukirjaga autasustati kauaaegse kohusetundliku töö eest matemaatika-informaatikateaduskonna arvutiklassi tehnikut **Mare Kangurit**.

Tartu Ülikooli päev Tallinnas

30. novembril kell 13 algab Rahvusraamatukogus TÜ Tallinna päev.

Kavas on prof Juhan Sedmani tervitussõnavõtt ja Tallinna Linnavalitsuse ning TÜ esseekonkursi võitjate autasustamine. Akadeemilise loengu «Geenid meie elus» peab biotehnoloogia dots Ants Kurg. Kell 15 algab füüsika teadusteater.

Ülikool sulgeb vanad õppekavad

Alates 1. septembrist 2007 sulgeb TÜ ülikooliseadusest tulenevalt vanad bakalaureuse- ja diplomiõppe õppekavad.

1. septembrist 2008 suletakse ka vanad arstiõppe õppekavad. Teadus- ja kutsemagistri õppekavadel jätkub õppetöö seni kehtinud korras kuni vastavatel õppekavadel õppivate üliõpilaste lõpetamiseni.

Tasemetalituse juhataja Eda Aitseni sõnul tuleneb vanade õppekavade sulgemine Bologna protsessist. «Kõrghariduse esimese astme õpe viiakse täielikult üle uutele 3+2 õppekavadele. Vana õppekava alusel õppival üliõpilasel on õigus jätkata õpinguid uuel sama suuna õppekaval,» selgitas Aitsen.

TÜ õppejõud volikogu uues koosseisus

Tartu linnavolikogu kinnitas ametisse linnavalitsuse. Linnapeaks valiti tagasi Laine Jänes. Üheks uueks abilinnapeaks on senine TÜ teadusprorektori abi Karin Jaanson.

Volikogul on 9 alatist komisjoni. Komisjoni esimehe tööd jätkavad Reformierakonnast TÜ professorid Hele Everaus (hariduskomisjon) ning Keskerakonnast Olev Raju (õigus- ja korrakaitsekomisjon). Prof Everaus (pildil) on volikogu liige neljandat korda.

Opositsioon esitas konkureerivad kandidaadid hariduskomisjoni juhiks TÜ prof Toivo Maimetsa (Res Publica) ja linnamajanduskomisjoni dots Jüri Kõre (Isamaaliit).

Tartu Ülikooli uued audoktorid

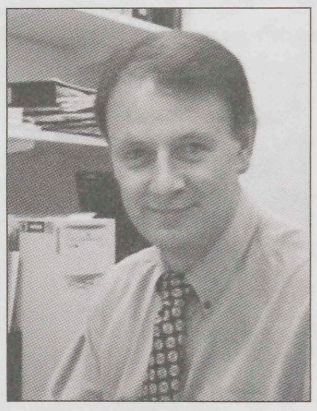

Stephen John Proctor

Prof Stephen John Proctor (sünd 1945) lõpetas 1970 Newcastle upon Tyne'i Ülikooli, 1989 sai PhD kraadi hematoloogia erialal.

Ta on töötanud kliinilise ja laboratoorse hematoloogia lektorina, hematoloogia arst-vanemõppejõuna. 1988. aastal valiti Newcastle upon Tyne'i Ülikooli juures tegutseva leukeemia uurimisfondi ühingu direktoriks.

Ta on olnud kliiniliste ja laboratoorsete teaduste kooli juht ning vere- ja vereloomeelundite komitee juhataja. On arvukate ühingute ja komiteede (asutaja)liige. Prof Proctor on oma erialal ülemaailmselt tuntud spetsialist, kellel on alati olnud uuenduslik lähenemine onkoloogiliste haiguste diagnostikale ja ravile. Tema kliiniline tegevus on tihedalt seotud teadusuuringutega. Kõrgtasemel publikatsioonide arv ületab 240.

Stephen John Proctor lõi kliinilise hematoloogia eriala Newcastle'i Ülikoolis, otsis vahendeid tingimuste loomiseks regionaalsele transplantatsioonikeskusele, oli üks hematoloogia uuringurühma asutajaid Põhja-Inglismaal. Tema juhtida on Hodgini tõve rahvusvaheline uuring.

Ta on võimaldanud TÜ kolleegidel töötada ja end täiendada Newcastle'i Ülikoolis, otsinud selleks rahalisi võimalusi ja juhendajaid nii patoloogia, onkoloogia kui ka hematoloogia erialal. Ta on algatanud analoogilisi uuringuid Eestis ja teistes Baltimaades.

On esinenud loengutega TÜs, olnud abiks arstiteaduskonna õppekavade uuendamisel.

Ilmar Talve

Prof Ilmar Talve (sünd 1919) lõpetas TÜ filosoofiateaduskonna 1942. 1943 põgenes Soome, 1944 tuli Eestisse soomepoistega, põgenes Saksamaale.

1947–1951 õppis Stockholmi Ülikoolis etnograafiat, oli muuseumi Nordiska Museet assistent. 1960 kaitses Stockholmi Ülikoolis doktoritöö «Bastu och torkhus i Nordeuropa». 1959–1986 oli Turu Ülikooli õppejõud, 1962. aastast samas esimene etnoloogiaprof, 1986. aastast emeriitprof.

Talve on avaldanud uurimusi Eesti, Põhjamaade ja Soome etnograafiast, lühiproosat, romaane jm. Talve on rahvusvahelise mainega Eesti rahvateadlane. Teda võib pidada linnaetnoloogia rajajaks Soomes. Ta rakendas uusi uurimismeetodeid Soome etnoloogias. Tema eestvõttel hakati uurima ka tööstustöölisi ja teisi ametirühmi.

Talve on avaldanud kümmekond põhjapanevat uurimust rootsi, soome, saksa ja inglise keeles. Märkimisväärne on «Suomen kansankulttuuri. Historiallisia päälinjoja», mille eest nimetati ta Soome-Ugri Seltsi auliikmeks. 2004 ilmus suurteos «Eesti kultuurilugu», millega seoses nimetas Tartu Ülikool Ilmar Talve esimeseks Rahvusmõtte auhinna saajaks. Riigivapi III klassi ordeni sai 1997.

Talve juhitud Turu Ülikooli etnoloogia osakonnaga on TÜ etnoloogia õppetoolil tihedad koostöösidemed. TÜ üliõpilased on saanud õppida välismaa ülikoolides, õppejõud on osalenud teadusüritustel jne. Turu Ülikooli etnoloogid on tunnistanud Tartu Ülikooli etnoloogia õppetooli oma aktiivseimaks rahvusvaheliseks koostööpartneriks.

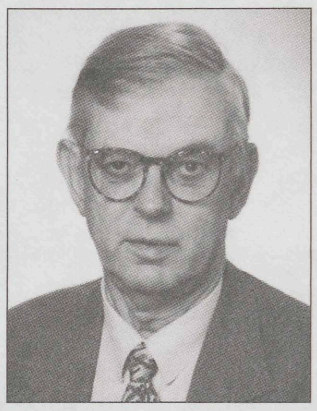

Jürgen von Ungern-Sternberg

Prof Jürgen von Ungern-Sternberg (sünd 1940) õppis 1960–1966 Münchenis ja Freiburgis ajalugu ja ladina filoloogiat, promoveerus 1968 Münchenis, habiliteerus 1974 Erlangen-Nürnbergi Ülikooli juures.

Ta on töötanud Berliini Freie Universitätis ja Erlangen-Nürnbergi ülikoolis. 1975. a suvesemestril oli Berliini Freie Universitätis professor, 1976/1977. õa talvesemestril juhatas õppetooli Kieli Ülikoolis. 1977–1978 oli Esseni Ülikooli professor, alates 1978. aastast on antiikajaloo prof Baseli Ülikoolis.

Ta on pidanud mitmeid külalisloenguid maailma paljudes ülikoolides. Prof von Ungern-Sternberg on saanud Gebert Rüf Stiftungi autasu teenete eest Šveitsi-Balti suhetes.

Tema peamised uurimissuunad on Rooma vabariik, eriti historiograafia, riigiõigus, vabariigi kriis; teaduslugu, eriti klassikaliste filoloogide rahvusvahelised suhted enne Esimest maailmasõda ja selle ajal; Baltimaade ajalugu, eriti nn Balti provintside olukord eri riigikordade ajal (Rootsi, Vene).

Ta on osalenud mitmes ajalooalases koostööprojektis.

Prof Ungern-Sternbergi oluline tegevusala on olnud koostöö Krakowi, Läti ja Tartu ülikooliga. Ta on pidanud Tartus külalisloenguid, hankinud ja vahendanud mitmeid uurimisstipendiume Baselisse, kinkinud hulgaliselt teaduskirjandust.

Prof Ungern-Sternberg on valitud kahe ülikooli audoktoriks (Université de Haute Alsace, Mulhouse, 2000; Läti Ülikool, 2002).

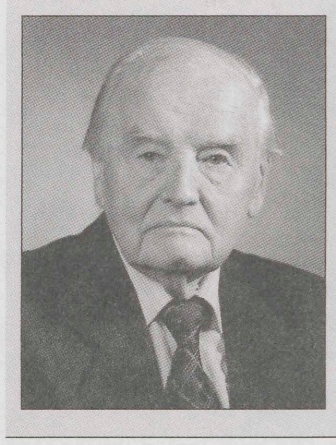

Ants Viires

Dr habil Ants Viires (sünd 1918) lõpetas TÜ filosoofiateaduskonna 1945. 1944 mobiliseeriti Saksa sõjaväkke, kus teenis tõlgina.

Sõja järel taasokupeeritud Eestis oli Viires üks väheseid alles jäänud klassikalise etnoloogiakoolitusega spetsialiste.

Viires lõpetas aspirantuuri 1949, 1947–1949 osales ka ülikooli etnograafia-alases õppetöös. 1950. a EK(b)P KK märtsipleenumile järgnenud «kodanlike natsionalistide» tagakiusamise õhustikus ei leidnud ta erialast tööd. Sel ajal valmis aga väitekiri «Puutööndus eesti külas (X–XX sajandil)», mille kaitsmine sai võimalikuks 1955.

1955–1997 töötas ta TA Ajaloo Instituudis, oli ka etnograafia sektori juhataja, juhtteadur ja sektorijuhataja kt.

Doktoridissertatsiooni «Baltimaade rahvapärase põllumajandusliku transpordi ajalugu» kaitses 1979 NL TA Etnograafia Instituudis.

Viirese teadustöö sisaldab kuus mahukat koguteost ja monograafilist uurimust.

Ta on kirjutanud üle 300 teadusartikli, millest ligi kolmandik on avaldatud rahvusvahelistes väljaannetes ja tuntud teadlaste pühendusteostes.

ENSV teeneline teadlane 1989, Eesti TA medal 1993, Riigivapi IV klassi orden 1996 ja Avatud Eesti Fondi Iseseisvuspäeva preemia 1996. 80. juubelisünnipäeva puhul sai ta Eesti Rahvuskultuuri Fondi elutööpreemia.

Viires on toetanud TÜ etnoloogia õppetooli väljaarendamist, pidanud ülikoolis loenguid ja kirjutanud arvukatele projektidele soovituskirju.

Tõukefondid tõukavad Tartu Ülikooli arengut

Ain Heinaru
teadusprorektor, professor

Ülikooli arengukava A2008 täitmine edeneb jõudsalt tõukefondide toel.

20. novembri seisuga on ülikool saanud 50 projektile positiivse rahastamise otsuse, mis tähendab järgneva kolme aasta jooksul lisalaekumisi kogusummas ligi 200 mln krooni. Eesti liitumine Euroopa Liiduga tõi riigi arengu kiirendamiseks kaasa lisatoetusmeetmeid.

Lisalaekumised

Riikliku arengukava raames on haridus- ja teadusasutustele suunatud peamiselt kolm meedet: meede 1.1. (toetab inimressursi arengut), meede 2.3. (teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine) ja meede 4.3. (rakenduskõrghariduse infrastruktuuri arendamine).

Arengukava A2008 määratletud kahes läbimurdevaldkonnas – rahvusvahelistumine ja rahvusliku tippharitlaskonna järjepidevuse tagamine – aitavad edu saavutada eelkõige meetmest 1.1. toetuse saanud 9 doktorikooli ja 8 välisõppejõu ülikooli toomise projekti.

TÜ projektide riikliku arengukava meetmetest saadud kogu tulu 21. novembri seisuga

Meede	Projektide arv	Projektide kogu eelarve	Sh toetus tõukefondidest	Sh toetus TÜle
1.1.	27	179 172 826	133 159 166	78 519 551
2.3.	26	145 459 011	126 735 086	111 967 786
4.3.	1	7 141 791	5 214 672	5 214 672
KOKKU	**54**	**331 773 628**	**265 108 924**	**195 702 009**

Õppetöö kvaliteedi tagamisele on suunatud 6 projekti. Kokku on ülikool senisesse kolme taotlusvooru meetme 1.1 raames esitanud 53 taotlust, millest rahastamist on leidnud 27 kogusummas 78,5 miljonit krooni (133,1 miljonit koos partneritega) ehk 23,1% selle meetme raames jagatud 340 miljonist kroonist.

Ülikooli intellektuaalse kapitali kasvatamiseks ja rakendamiseks ühiskonnas on meetme 2.3 raames seni toetust leidnud 13 teadus- ja arendustegevuse projekti kogusummas 19 miljonit krooni, mis on umbes 15% jagatud toetuste mahust. Spinno programmi raames on ülikool toetust saanud 12,1 miljonit krooni. Ülikooli 6 teaduste tippkeskuste projekti finantseerimise positiivne otsus on kogusummas 80,5 miljonit krooni.

Edu tagab hea töö

Teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmi 13 eeltaotlusest rahuldati viis, sh üks TÜ projekt «Biomeditsiini ning molekulaar- ja rakubioloogia tuumiklaborid». Kuigi ülikooli teine projekt «Keskkonna- ja materjalianalüüsi keskus» ületas rahastamiseks vajaliku hinde, ei saanud projekt õigust täistaotlust koostama hakata, sest programmi esialgselt kavandatud 400 mln kroonist on kate olemas vaid 230 mln krooni ulatuses.

Teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmi eeltaotlusena rahuldati ka prof Mart Ustavi juhitav projekt «Biomeditsiini ning molekulaar- ja rakubioloogia tuumiklaborid». VARJE SOOTAK

Õppetöö kvaliteedi tagamisele aitab kaasa ka meetme 4.3 raames TÜ Narva Kolledži uue hoone ehitamise projekt, mille kogumaksumus on 48 miljonit krooni (sh 38,4 miljonit krooni tõukefondidest ja 9,6 miljonit krooni haridus- ja teadusministeeriumist).

Kõik ülikoolile eraldatud toetused üheskoos teenivad rahvusülikooli kui rahvusvahelise teadusülikooli tugevdamise eesmärki.

Ülikooli edu taga on paljude ülikooli töötajate silmapaistev töö ja erinevate üksuste (teaduskonnad, asutused, tugistruktuurid) vaheline tõhus koostöö. Tänan kõiki osalejaid ja soovin edu edasistel konkurssidel!

Vironia 105

25. november 2005

www.vironia.ee, www.ut.ee/ajaleht

Olderman on konvendi siseelu juht ja rebaste kasvataja. SV! HENN RUNNEL

Kellele on loodud Vironia?

sv! Mihkel Truman
coetus 2003/II
s/s *magister cantandi*

Teatavasti on eesti korporatsioonid mõeldud eesti soost üliõpilastele.

Siiski eristuvad korporatsioonid üksteisest tuntavalt, jättes siinkohal kõrvale korporatsioonide jaotumise nais- ja meeskorporatsioonideks. Igal organisatsioonil on omad defineerimatud tunnusjooned, mille alusel tudengid valivad endale meelepärase korporatsiooni. Samamoodi kujundab iga organisatsiooni eripära selle liikmeskond. Ja nii moodustubki see lõpmatu ahel, mis kujundab korporatsiooni ning selle liikmeid.

Kellele on Vironia? Mis on Vironia need omadused, mille alusel otsustatakse just meie korporatsiooni liikmeks astuda, millised on meie liikmed ning milliseks nad Vironia teevad?

Tihe läbikäimine

Korporatsioon Vironia lipukirjaks on «Ühisus, kindlus, ausus». Need omadused iseloomustavadki meie organisatsiooni ja selle liikmeid. Me püüame olla ausad enese ja teiste vastu, üritame hoida meie liikmeskonna ühisust ning oleme kindlameelsed oma sihtides, aadetes ja püüdlustes.

Meie ühtehoidvus väljendub rohketes ühisüritustes, tihedas läbikäimises üksteisega ning seda mitte ainult konvendisiseselt või konventidevaheliselt, vaid tihe suhtlus on seltsivendadel ka vilistlaskoguga.

See, et me üksteist võimalikult palju toetada ja aidata püüame, ei ole ainult sõnades, vaid ka tegudes.

Oleme alati üksteise eest väljas ning see ongi ehk kõige selgem tõestus meie ühisusele ja kindlameelsusele. Lipukirja järgi käitumise tõestusena võiks loomulikult mainida seda, et kui 1940. aastal meie tegevus nõukogude okupatsioonivõimu poolt vägivaldselt ning õigusvastaselt katkestati, lõid pagulusse sattunud Vironia liikmed koondised Rootsi, Suurbritanniasse, Ameerika Ühendriikidesse, Kanadasse, Austraaliasse, Saksamaale.

Isamaaline vaim

Samas käisid ka Eestimaale jäänud vironused salaja koos, tähistades Vironia aastapäevi ning volbrit. Kõik see kinnitab tugevalt meie liikmete ühtehoidvust ja kindlameelsust traditsioonide, korporatsiooni tavade ning ka sõprussidemete hoidmises. Vironia on seega mõeldud eesti meestudengitele, kellele on need väärtused olulised ning kes tahavad endas nimetatud omadusi arendada.

Korporatsiooni Vironia üks põhieesmärke on oma liikmete isamaalises vaimus kasvatamine. Sellise väite puhul võib tekkida kohe küsimus, kuidas seda tehakse ja kas see on üldse võimalik? Tegelikult on meie liikmetel juba organisatsiooni astudes olemas tubli annus patriotismi. Ega isamaa-armastust kellelegi õpetada saa, see on tunnetuse küsimus. Kui meile vastuvõetud lihtliikmele on isamaa tähtis, siis me saame tema isamaa-armastust organisatsioonisiseselt vaid süvendada. See aga ei väljendu ainult vabariiklike tähtpäevade tähistamises, Eestimaa ajaloo tundmises või isamaaliste laulude laulmises. See on iga meie liikme südametunnistuse küsimus, kui oluline on tema jaoks meie kodumaa, kas ta samastab end Eesti Vabariigiga.

Vanusega kaasneb vastutus

Võin õnnelikus veendumuses väita, et meie liikmetel on patriootilised tunded nii isamaa kui ka Vironia vastu. Suur osa meie liikmeskonnast kuulub Kaitseliitu – ka see annab tunnistust hoolimisest ja huvist Eesti Vabariigi ning selle iseseisvuse püsimise vastu. 1918. aastal astusid korporatsioon Vironia liikmed *in corpore* Eesti sõjaväkke. Vabadussõjas teenisid 30 viroonlast välja Vabadusristi. Lahinguis langes 6 Vironia liiget.

Olen kindel, et kui olukord seda nõuab, on iga meie korporatsiooni liige valmis isamaa iseseisvust kaitsma ka praegu. Korporatsioon Vironia on neile, kellele on Eesti Vabariik ning eesti kultuur olulised.

Vironia on vanim eesti korporatsioon. Ka see seab teatud piirangud meie liikmeskonna kommetele ja käitumisele. Meie liikmed hindavad väärikust ja viisakust, sest peame käituma vastavalt oma ajaloole ja staatusele. Lihtliikmete vastuvõtmisel lähtume samuti käitumisest, kommetest, tolerantsusest *etc*. Loomulikult korporatsioonielus osaledes omandame uusi viisakusreegleid, häid kombeid, taktitundelist käitumist. Ühistel kontserdi-, ooperi-, teatrikülastustel ja üritustel osalemisega arendame oma liikmeid loomulikult ka kultuurilises mõttes.

Korporatsioon Vironia on avatud kõigile eesti meestudengitele, kes tahavad akadeemilise elu kõiki tahke tunda ning kogeda, kellele on olulised traditsioonid, inimlikud väärtused, sõprussidemed, kes tahavad end kultuurilises mõttes maksimaalselt harida, kellele on tähtis isamaa ning ühisus, kindlus ja ausus.

KORPORATSIOON VIRONIA

Asutatud 26. novembril 1900 Riias
Taasasutamine: 1989
Väliskoondised: Kanada, USA, Rootsi, Austraalia, Saksamaa
Sõprusorganisatsioonid: Selonija, Talavija (Läti), Welecija, Arkonia (Poola), Karjalainen Osakunta (Soome), Västmanlands-Dala Nation (Rootsi)
Värvid: violett-must-valge
Konvent: Tartus Lai 30
Tallinnas Toomkooli 13

VIRONIA AJALOOST

Vanim eestlaste üliõpilaskorporatsioon Vironia asutati 26. novembril 1900. aastal Riia Polütehnikumi juures.

Mõte asutada tol ajal valdavalt ladina- ja saksakeelses akadeemilises õhkkonnas eesti korporatsioon tekkis juba kümmekond aastat varem. Ametlik asutamine venis aga teiste organisatsioonide vastuseisu ning liikmete vähesuse tõttu. Eriti olid vastu saksa korporatsioonid ning ka eestlasi õppis tol ajal Riias vähe, kuna elu oli tunduvalt kallim kui Tartus.

1900. aastal saadi järjepideva töö tulemusena tunnustus teistelt ning liikmeidki oli tekkinud juba piisavalt.

Järgnevatel aastatel Riias Vironia arenes ja kasvas. Seejärel puhkes Esimene maailmasõda ning Vironia oli sunnitud veetma selle aja Moskvas, kus tõelist buršielu mõistagi elada ei saanud. 1918. aastal astus aga Vironia *in corpore* sõjaväkke, et võidelda Vabadussõjas.

Rahuaja saabudes jõudis Vironia tegevus Emajõe kaldale Tartu Ülikooli juurde. Mõni aasta hiljem ostis Vironia vilistlaskogu Raadi mõisa omanikult Carl von Liphardtilt Lai 30 asuva maja. Selles hoones tegutseb Tartu konvent tänapäevani. Tartu ajal jõudis Vironia oma õitsengu tippu. Loodi mitmeid välissuhteid naaberriikide akadeemiliste organisatsioonidega ning nauditi Eesti Vabariigi olusid. 1936. aastast tegutseb konvent ka Tallinnas, kuna sinna viidi üle Tartu Ülikooli tehnilised erialad ja loodi Tallinna Tehnikainstituut (Tallinna Tehnikaülikool).

1940. aasta sügisel keelustas nõukogude okupatsioonivõim üliõpilasorganisatsioonide tegevuse ja nende vara konfiskeeriti. Korp! Vironia otsustas kuulutada oma tegevuse vägivaldselt ja õigusvastaselt peatatuks.

Pärast Teise maailmasõja lõppu jätkus Vironia tegevus eksiilis, kuna paljud vironused olid sõja eest kodumaa pinnalt lahkunud. Loodi väliskoondised Rootsis, Saksamaal, Suurbritannias, Kanadas, USAs ja Austraalias.

Vironia koondised välisriikides ei muutunud vilistlaste kooskäimise ning mineviku meenutamise kohaks. Pidevalt sirgus järelkasvu noorte pagulaseestlaste seast ning ühiselt kanti Vironia lipukirja «Ühisus, kindlus, ausus» ning jätkati Vironia põhimõtete järgimist läbi aastakümnete. Kodumaale jäänud vironused käisid salaja koos kuni laulva revolutsioonini.

Kaheksakümnendate lõpus hakkasid Eestis taas puhuma rahvusromantilised tuuled ning hakati taastama ka korporatsioone. 1989. aastal taastati korp! Vironia nii Tallinnas kui ka Tartus. Peale mitmeid aastaid kestnud ootamist tagastati 1994. aastal omandireformiga Vironia vilistlaskogule Tartus Laias tänavas asuv kinnisvara.

Tänapäevaks on taastatud suhted mitme sõprusorganisatsiooniga Lätis, Poolas ja Soomes.

Käesoleval nädalal tähistab korp! Vironia oma 105. aastapäeva.

Vivat, crescat, floreat corp! Vironia *in aeternum*!

Vironia konvendikorter aastal 1928. VIRONIA ARHIIV

Vilistlase pöördumine

vil! Mait Ots
coetus 1993/II
Vironia vilistlaskogu esimees

Korp! Vironia, mis on vanim eestlaste loodud üliõpilaskorporatsioon, tähistab 26. novembril oma 105. sünnipäeva.

Ehkki Eesti kontekstis väga vana organisatsioon, on Vironia saanud isamaal tegutseda kõigest kolmandiku oma elueast.

Vironia kasvas esimesed elukümnendid Riias ning oli sunnitud olema pärast Nõukogude okupatsiooni algust ligi pool sajandit paguluses Läänes.

Oleme sellele vaatamata suutnud säilitada organisatsiooni ühtsuse ja ideaalid, mille all meie asutajaliikmed Riia Polütehnikumi juures Vironiale eluõiguse välja võitlesid.

Korp! Vironia on endiselt eestlust rõhutav, akadeemiliste tippude poole pürgivaid eesti mehi ühendav organisatsioon, millel on elujõulised konvendid nii Tartus, Tallinnas kui ka Torontos.

Vaadates tagasi korp! Vironia 105 tegevusaastale, näeme selles nii paremaid kui ka halvemaid aegu, kus edust ja saavutustest vallandunud eufooriale järgnesid tagasilöögid ja kriisid. Siiski on Vironia tänaseni suutnud raskustest – olgu selleks kas või poolesajandine tegevuskeeld kodumaal – üle saada ning taas uue jõuga tegevust jätkata. Järjepidevuse hoidmisel oleme alati saanud toetuda vanematele liikmetele – nii pärast Vabadussõda Tartus konventi avades, kui uue iseseisvuse lähenedes Eestis tegevust taastades.

Vanemate liikmete, vilistlaste olemasolu ongi vahest üks suurim korporatsioonide omapära teiste tudengiühendustega võrreldes.

Korporatsiooni astutakse terveks eluks ning liikmetevaheline vendlus kestab hauani. Selline põlvkondadevaheline side aitab traditsioone hoida, tagab stabiilsuse ja kindluse, seda ka materiaalses plaanis.

Traditsioonid ja korporatsioonide keskaega ulatuvad juured ei muuda Vironiat aga kivinenud reliktiks, mis uute aegadega sammu pidada ei suuda.

Noorte liikmete pulbitsev energia otsib pidevalt uusi väljundeid, valades aastakümnetega kääritatud korporatiivse ühistegevuse sisu üha uutesse vormidesse. Ajaga kaasas käimine ei vii meid siiski kõrvale oma lipukirja «Ühisus, kindlus, ausus» järgimisest, vaid aitab igavesti noorena püsival organisatsioonil jääda kindlaks püsiväärtustele.

VIRONIA 105

Toimetajad Siim Boikov, Varje Sootak (UT), keeletoimetaja Marika Kullamaa (UT), küljendaja Ergi Prommik (UT).

vironia@vironia.ee
www.vironia.ee

Vironia asutamisaasta coetus *1900.* VIRONIA ARHIIV

Kolm vironust – Kaho, Toi ja Selter

Hugo Kaho

Hugo Kaho sündis 15. novembril 1885 Pärnus. Ta astus 1906. a teisel semestril Riia Polütehnikumi keemiateaduskonda.

Teaduslikust uurimisest huvitatuna katkestas ta õpingud praktilise kallakuga polütehnikumis ja immatrikuleerus 1909 Kaasani Ülikooli loodusteaduskonda. Ülikooli lõpetas ta 1913 esimese järgu diplomiga, erialaks taimefüsioloogia.

1920. aastal suunas Tartu Ülikool Kaho Heidelbergi end oma erialal täiendama. Pärast naasmist Tartusse valiti ta 1921. aastal taimefüsioloogia õppetooli dotsendiks.

1923 kaitses oma doktoriväitekirja Tartu Ülikoolis. 1924 valiti ta taimefüsioloogia õppetooli erakorraliseks professoriks ning botaanikainstituudi juhatajaks, 1925 korraliseks professoriks.

1938. a nimetati prof Hugo Kaho viieks aastaks Tartu Ülikooli rektoriks (tegelikult oli ta sellel ametikohal 1940. aastani).

1938 nimetas president Konstantin Päts Hugo Kaho Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks, kus ta töötas loodusteaduste sektsiooni ja ülikooli õpperaamatute komisjoni esimehena. Ta oli Eesti entsüklopeedia taimefüsioloogia ja -anatoomia toimetaja. 1944. aastal emigreerus Saksamaale.

Hugo Kaho teaduslikud tööd kuuluvad peamiselt taimeraku füsioloogia alale.

Kaho eriharrastuseks oli muusika. Ta sai muusikalise hariduse Kaasani Keiserliku Muusikaseltsi Konservatooriumis.

Riias mängis Vironia kammerorkestris viiulit, Tartus mängis viroonlaste poolt moodustatud topeltkvartetis.

Hugo Kaho suri 11. septembril 1964. aastal Hamburgis.

Roman Toi

Roman Toi on sündinud Viljandimaal Kõo valla kirjutaja pojana 18. juunil 1916. Kooliteed alustas J. Westholmi gümnaasiumis. Lõpetas Tallinna Konservatooriumi, aspirantuuri Tondi Sõjakoolis ning alustas õpinguid Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas, mis sõja algul katkesid. Roman Toi lõpetas poolelijäänud õpingud välismaal pagulasena. 1977. aastal kaitses ta doktoriväitekirja eesti rahvamuusika alal. Eestis oli Toi Tallinna Ringhäälingu muusikaosakonna toimetaja.

Paguluses sai temast tuntud koorijuht ja dirigent. Toronto Eesti Meeskoor on esinenud tema juhtimisel Manitoba Centennali pidustustel ning Stratfordi Shakespeare'i festivali avamisel. Bethlemas ja Jeruusalemmas rahvusvahelistel jõulukontsertidel esindas ta Estonia ooperikooriga Kanadat. Estonia ooperikooriga käis ta ka 1988. a Estol Melbourne'is ning osales 1994. a üldlaulupeol Tallinnas, kus oli nii au- kui ka üldjuht.

Roman Toi helilooming koosneb valdavalt vokaalteostest. Ta on kirjutanud mitmeid kantaate, lühikantaate, ballaade, esinenud loengutega paljudel seminaridel.

Roman Toi on olnud kauaaegne Kanada Eestlaste Kesknõukogu juhatuse liige ning kultuurikomisjoni esimees. 1964. aastal oli ta III Eesti päeva esimees ja 1969. aastal Toronto juubelilaulupeo üldjuht. Ta on ka paljude eesti ja väliseesti organisatsioonide auliige. Estonia Selts ja RAM valis Roman Toi oma auliikmeks, Eesti Muusikaakadeemia nimetas ta audoktoriks ning Viljandi linn andis talle aukodaniku tiitli.

1993. aastal autasustati Toi Eesti Vabariigi Presidendi teenete aurahaga ja 1996. aastal Riigivapi ordeniga.

Karl (Kaarel) Selter

Karl Selter sündis 24. juunil 1898 Järvamaal. Võrsudes majanduslikelt kitsastes oludes, alustas ta omal kulul õppimist 1919. aastal Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas vabakuulajana ning õppis aastatel 1921–1925 õigusteaduskonnas.

Ta oli nii I maailmasõjas kui ka Vabadussõjas, aastatel 1919–1922 sõjaringkonnakohtu sekretäri abi, 1923–1927 sõjaministeeriumi nõunik, 1932–1933 Tallinnas vandeadvokaat ja linna juriidilise büroo juhataja, ühtlasi Kaubandus-Tööstuskoja juristkonsultant.

Karl Selter oli 1937. aastal Rahvuskogu I koja liige ja aastatel 1938–1939 riigikogulane. Aastatel 1933–1938 oli ta majandusminister ning maist 1938 kuni oktoobrini 1939 välisminister. Majandusministrina arendas Selter nelja ja poole aasta jooksul tõhusalt riiklikke ettevõtteid, eriti õli-, tselluloosi-, metsa- ja tellisetööstust, kusjuures suurem osa senini eripõhikirja alusel töötanud riiklikest majandusettevõtetest muudeti segaaktsiaseltsideks.

Karl Selter oli ka Eesti Olümpiakomitee liige.

Selteri välisministri ametiajal tõmbuti tagasi tööst Rahvaste Liidus, 1938. aastal võeti vastu Eesti Erapooletuse Seadus, juunis 1939 sõlmiti Eesti-Saksa mittekallaletungi leping ning 1939. aasta septembris Eesti ja Nõukogude Liidu vaheline vastastikuse abistamise pakt.

Selter määrati 1939. aasta novembris saadikuks Genfi. Ta jäi Šveitsi ja oli Eesti mitteametlik esindaja Lääne-Saksamaa valitsuse juures Bonnis.

Seal hinnati teda kõrgelt Ida-Euroopa küsimuste asjatundjana ning põgenike huvide kaitsjana.

Karl Selter suri 31. jaanuaril 1958. aastal Genfis.

Orienteerumine – vironuste meelisspordiala

sv! Siim Boikov
coetus 2003/II
s/s *magister referendi*

Vironuste igapäevaelu ei möödu ainult konvendikorteri seinte vahel.

Aeg-ajalt väljutakse kivimüüride vahelt, et mõõdukalt sportida.

Eriti elevile lähevad vironused siis, kui murumätas juba kuivama hakkab ning algab orienteerumishooaeg. Siis lahkutakse mitte ainult konvendikorterist, vaid ka linnapiiridest, et veeta aega maal, metsade ja järvede keskel.

Orienteerumine on linnas õppivale tudengile väga sobilik lõõgastusvahend. Päev otsa loengutes istununa on väike metsajooks tõeliselt värskendav, annab hea enesetunde ja on ka vaimule virgutav.

Vironia ärgitab ka kõiki teisi akadeemilisi organisatsioone selle spordialaga tutvust tegema ning on moodustanud kogu hooaja kestva Vironia karikasarja. Paremusjärjestus selgitatakse väga lihtsalt – organisatsioon, kes kogub suurima arvu osaluskordi, ongi võitnud. Nõnda on täiesti võrdses seisus nii vanad metsahundid kui ka need, kes esimest korda alaga tutvust teevad. Viimasel kahel aastal on Vironia suutnud karika koju jätta, aga konkurents tiheneb ja aasta-aastalt tegeletakse orienteerumisega üha rohkem.

Metsas joostes (või siis jalutades, kaarti uurides) pole sugugi tähtis see, kui kiiresti keegi jookseb või kui osavalt kontrollpunkte leitakse. Pole üldse oluline, mitmes koht protokolli saadakse. Et lõbusam oleks, ei ole keelatud joosta ka mitmekesi koos. Peaasi, et pärast finišit hea tunne on.

HEA TEADA

- Erinevalt teistest korporatsioonidest ei kutsu Vironia pärisliikmed üksteist mitte kaasvõitlejateks, vaid seltsivendadeks. Nimi pärineb Riia ajast, sest enne korporatsioonina asutamist tegutses Vironia seltsina.
- Vironia lipuvärvid on violett-must-valge. Violetne tähistab ühisust, must kindlust ja valge ausust. Mitte mingil juhul ei ole meie lipuvärv lilla!
- Vironiasse võetakse uusi liikmeid vastu kaks korda aastas õppesemestrite algul. Enne otsuse langetamist on võimalik käia külalisõhtutel, et korporatsioonielu veidi lähemalt tundma õppida.
- Korporatsiooni liikmed sinatavad üksteist. Teietamine on lubatud ainult juhul, kui pöördutakse väga vana ja väärika vilistlase poole, kuid ka seal katkeb see siis, kui vilistlane teeb ettepaneku minna üle «sina» peale.
- Korporatsioon Vironia on vanim tunnustatud eesti korporatsioon. Vironiast vanemad on kaks seltsi – Eesti Üliõpilaste Selts ja EÜS Põhjala.

RISTSÕNA

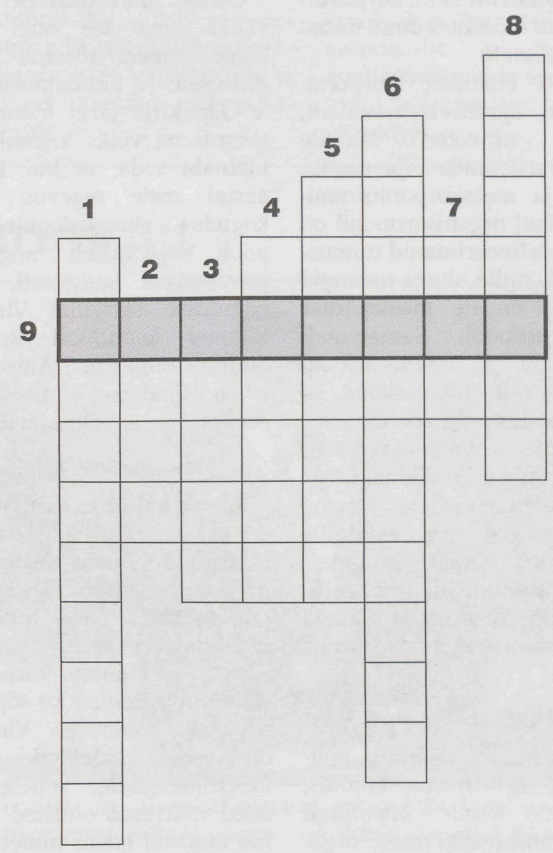

ÜLALT ALLA
1. Korporatsiooni aastapäev (ladina keeles).
2. Mis riigis asutati Vironia?
3. Korporantide viis lahendada tüliküsimust.
4. Korporatsioon Vironia lihtliige.
5. Vanim Eesti korporatsioon.
6. Vana tudengijook.
7. Mis tänavas asub Vironia Tartu konvent?
8. Vironia sõprusorganisatsioon Poolas.

VASAKULT PAREMALE
9. Tähtsaim mees Vironias.

Ristsõna koostasid reb!reb! Silver Tamm, Martin Vaher.

Kaitsti 64 väitekirja

1. detsembri aktusel promoveeritakse 64 uut Tartu Ülikooli doktorit.

Usuteaduskonnas: Tõnis Nõmmik ja Einike Pilli.

Õigusteaduskonnas: Janno Lahe ja Ants Nõmper.

Arstiteaduskonnas: Tiia Ainla, Vladimir Järv, Külli Kingo, Kati Koido, Kersti Kokk, Mati Merila, Piibe Muda, Marje Oona, Sirli Raud, Epp Songisepp, Andre Õun, Andres Sell ja Tiia Tamme.

Filosoofiateaduskonnas: Risto Järv, Mart Laar, Reet Liimets, Heidi Luik, Peeter Päll, Anu Raudsepp, Liina Saarlo, Kadri Simm, Taive Särg, Kristel Zilmer ja Roman Voitehhovitš.

Bioloogia-geograafiateaduskonnas: Anto Aasa, Ruth Aguraiuja, Juhan Javoiš, Krista Kaasik, Inga Lips, Piret Lõhmus, Mari-Ann Mõtus, Helje Pärnaste, Antti Roose, Siiri Rootsi, Lauri Saks, Tiina Sedman, Helen Sooväli, Ave Suija, Andres Tover, Helen Udras ja Eve Vedler.

Füüsika-keemiateaduskonnas: Eduard Gerškevitš, Olavi Loog, Erik Mölder, Aldo Oras ja Thomas Thomberg.

Kehakultuuriteaduskonnas: Karin Alev, Kristjan Kais, Aire Leppik ja Jarek Mäestu.

Majandusteaduskonnas: Ruth Alas, Jaan Masso, Ele Reiljan ja Janek Uiboupin.

Matemaatika-informaatikateaduskonnas: Meelis Käärik, Inga Parts ja Natalja Saealle.

Sotsiaalteaduskonnas: Boriss Baljasnõi, Margit Keller, Evelyn Kiive, Timo Maran, Anneli Mihkelev, Anti Randviir ja Eleonora Rudakovskaja-Borissova.

Eesti TA teadusauhinnad

Eesti Teaduste Akadeemia I teadusauhinna pälvisid neli ja II auhinna seitse TÜ üliõpilast.

I auhinna ehk 5000 krooni vääriliseks tunnistati materjalitehnoloogia 1. a magistrandi **Martin Järvekülje** võistlustöö «Hafnium(IV)butoksiidi kasutamine oksiidsete materjalide väljatöötamisel», ajaloo 1. a doktorandi **Linda Kaljundi** magistritöö «Barbarite ootel: Teise kuvand, funktsioonid ja dünaamika Põhja-Saksa misjonikroonikates, XI-XIII sajand», majandusteaduse 1. a doktorandi **Rasmus Kattai** magistritöö «Neoklassikalisel sünteesil põhinev Eesti majanduse makromudel» ja keemia 1. a magistrandi **Pavel Starkovi** uurimistöö «Multiasendatud hüdrasoonide süntees ja CANiga katalüüsitud oksüdatiivne lämmastiklämmastik sideme lõhustamine».

II auhinna (2500 krooni) said kirjanduse ja rahvaluule 1. a doktorant **Liisi Laineste**, geoloogia 1. a magistrant **Aivo Lokotar**, füüsikaõpetaja kutseaasta üliõpilane **Mart Moppel**, eesti ja soome-ugri keeleteaduse 1. a doktorant **Pille Penjam**, matemaatika 1. a magistrant **Indrek Zolk**, kirjanduse ja rahvaluule 1. a doktorant **Piret Voolaid** ja füüsika 1. a magistrant **Niina Voropajeva**.

UT KÜSIB

Euroopa ainepunktide ülekandesüsteemile (ECTS) üleminekul peaks 1 AP vasteks saama kas 27 või 30 tundi tööd. Miks üks või teine?

Õppe- ja üliõpilasosakonna tasemetalituse juhataja Eda Aitsen

ECTS ainepunkti mahtu tundides ei ole Euroopas reguleeritud täpselt, vaid vahemikuna 25–30. Seega on meil ECTS-süsteemile üle minnes voli otsustada, mitu tundi üliõpilase tööd defineerib meie ECTS ainepunkt.

Kuldne kesktee praeguse ja tulevase süsteemi vahel oleks 27 tundi, mis on lähim täisarvuline jagatis (40/1,5). Õppeaastas õpitaks sellisel juhul 60 ECTS ainepunkti mahus aineid.

Kaaluda võiks ka varianti 1 ECTS ainepunkt võrdub 30 tundi tööd. Sellisel juhul pikeneks kas õppeaasta või suureneks töötundide arv nädalas. Samas aga peab märkima, et Eestis ongi üks lühimaid akadeemilisi aastaid võrreldes teiste Euroopa riikidega.

Praegu valmistatakse haridus- ja teadusministeeriumis ette ülikooliseaduse muutmise eelnõud. Üks diskussioonipunkte on ka ECTS-süsteemile üleminek.

Õppekorralduseeskirja sõnastus sõltub tulevase ülikooliseaduse sõnastusest.

Miks peab TÜ üle minema ECTSi ainepunktisüsteemi kasutamisele?

Üliõpilasesinduse aseesimees Krista Üts

Kahjuks ei ole see ülikooli otsustada, kas hakata kasutama ECTS-süsteemi või mitte. Selle kohustuse panevad meile Bologna otsused, kõrghariduse rahvusvahelistumine ja ülikooliseadus.

Ülikooliseaduses on kirjas, et ECTS-süsteemile peab üle minema 2006. aasta 1. septembriks.

Paralleelselt ECTS-süsteemiga jääb kehtima aga ka meie praegune süsteem. Üliõpilasena võin öelda, et eriti sõbralik ECTS-süsteem meie vastu ei ole. Jõuga surutakse üliõpilased mingite protsentide raamidesse. Kuid samas on see vajalik just üliõpilaste punktide ülekandmiseks, kui tudengid õpivad välismaal või tulevad Tartusse.

Uues ÕKEs toetan varianti, mis määratleb ECTS-süsteemi ainepunkti 1,5 meie ainepunktina. Veel ei ole otsustatud, mitu tundi on üks ECTS Eestis, aga 27 oleks ilus keskmine. 30 tunni varianti ei poolda, sest see tooks kaasa üliõpilaste õppemahu kasvu.

Uue õppekorralduseeskirja väljatöötamisel arvestati üliõpilaste ettepanekuid. Pildil õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Aune Valk (paremalt esimene) ja tasemeõppetalituse juhataja Eda Aitsen ning üliõpilased Priit Lomp ja Indrek Kriisa. AIJA SAKOVA

Uus õppekorraldus-eeskiri ootab vastukaja

Aija Sakova

Nädala alguses saadeti teaduskondadesse ja kõikidele üliõpilastele teade uue õppekorralduseeskirja valmimise kohta. Õppe- ja üliõpilasosakond ja üliõpilasesindus ootavad tudengitelt kuni 1. detsembrini tagasisidet ja parandusettepanekuid.

Uus õppekorralduseeskiri (ÕKE) on õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Aune Valgu sõnul kavas esitada 23. detsembri ülikooli nõukogule kinnitamiseks ja hakkaks sel juhul kehtima sügissemestrist 2006/2007. «Seepärast ootame nii õppejõudude, üliõpilaste kui ka administratiivtöötajate arvamusi ja parandusettepanekuid juba detsembri alguses,» ütles Valk.

ÕKE uuendamise vajadus

Alates 2005. aasta algusest käivitas õppe- ja üliõpilasosakond õppekorraldusalaste õiguslike regulatsioonide korrastamise ja lihtsustamise. Lihtsustamise all peetakse Aune Valgu sõnul silmas eelkõige regulatsioonide süsteemsuse suurendamist, eri regulatsioonide arvu vähendamist, parema arusaadavuse tagamist ja normiadressaatide õiguste ja kohustuste selgemat esitamist.

Tasemeõppetalituse juhataja Eda Aitseni sõnul selgusid selle aasta juunis õppeosakonna esindajate ja üliõpilaste kohtumisel mitmed kitsaskohad, mida ÕKE võiks paremini, kas siis leebemalt või rangemalt reguleerida. «Võrreldes varasemaga on ÕKEs tehtud mitmeid sisulisi muudatusi, mis puudutavad igapäevaselt iga üliõpilast (aineprogramm, ainetele registreerumine, eksamikorraldus jm),» selgitas Aitsen.

Õppekorralduseeskirja läbitöötamisel osalenud geoinformaatika ja kartograafia prof Tõnu Oja sõnul on 2003. aastast kehtivas ÕKEs tehtud päris palju parandusi. «See omakorda ei lihtsusta aga teksti lugemist. Ka teksti liigendus ei ole kõige kergem ja seegi on põhjustanud üliõpilastes arusaamatusi,» selgitas Oja.

Samuti tuleneb ÕKE uuendamise vajadus Oja sõnul üldistest muutustest, nagu üleminek 3+2 õppekavadele, vanade õppekavade kadumine, kaugõppe muutumine osakoormusega õppeks ja/või avatud ülikooliks, residentide väljaarvamine üliõpilaste seast, Viljandi kultuuriakadeemia õppekorralduse ühtlustamine ülejäänud ülikooliga.

Võimalikult paljude panus

Uue ÕKE versiooni väljatöötamises on üliõpilastest osalenud üliõpilasesinduse esindajatena informaatika 4. a üliõpilane Krista Üts ja romanistika 1. a tudeng Terje Herman-Tennosaar ning korporantide seisukohtade esindajana usuteaduse 4. a üliõpilane Aitel Käpp. Õppejõududest osalesid komisjoni töös geoinformaatika ja kartograafia prof Tõnu Oja, meditsiiniteooria ja eetika dots Andres Soosaar ja keelekeskuse juhataja Ilona Tragel. Samuti osalesid Viljandi kultuuriakadeemia õppedirektor Harry Illak ja majandusteaduskonna dekanaadi juhataja Ene Kivisik ning mitmed õppeosakonna töötajad.

«Olgugi et ÕKE väljatöötamisse on olnud kaasatud mitmed üliõpilased ja õppejõud, ootame ka võimalikult paljude teiste arvamusi. Just õppejõud, üliõpilased ja õppekorraldusspetsialistid on need, kelle tegevust uus eeskiri tulevikus mõjutama hakkab,» kommenteeris Valk.

Muutused registreerumises

Tudengitele suunatud ÕKE kaaskirjas on väljatoodud üheksa põhilist muudatust. Üliõpilasi kõige enam puudutama hakkavad muudatused on ainetele registreerumise aja pikendamine ja eksamitele registreerimise kohustuse kaotamine. Muutunud on ka ÕKE struktuur ja ülesehitus. Samuti on täpsemalt reguleeritud eksamitulemuste õppeinfosüsteemi (ÕIS) sisestamise periood ja eri andmete ÕISi sisestamise vastutus ja kohustus.

Eesti Korporatsioonide Liidu esindajana on õppekorralduseeskirja muudatustega tegelenud ka informaatika 3. aasta üliõpilane Indrek Kriisa korp! Fraternitas Esticast.

Kriisa sõnul on õppeosakond meelsasti kuulanud üliõpilaste sisulisi arvamusi ning ka mitmete muudatuste vajalikkust mõistnud.

Krista Ütsi arvates peaksid üliõpilased uude ÕKEsse suhtuma positiivselt. «Paljud asjad on muudetud just nende huve silmas pidades. Kuid sellegipoolest peaksid tudengid andma teada oma tähelepanekutest ja võimalikest parandustest. Praegu on veel võimalik muudatusi sisse viia,» ütles Üts.

UUS ÕKE OOTAB KOMMENTAARE

- **ÕKE asub aadressil www.ut.ee/oo.**
- **Üliõpilaste parandusettepanekud saata üliõpilasesinduse aadressile info@tyye.ee 1. detsembriks.**
- **Õppejõudude ja teiste töötajate parandusettepanekud aadressil eda.aitsen@ut.ee.**
- **Kommentaare võib lisada ka UT veebi (vt ka lk 6).**

- **Järgmise semestri ainetele saab üliõpilane registreeruda semestri alguseni (PRAEGU: eelmise semestri lõpuni).**
- **Üldine kohustus eksamile registreerumiseks puudub, kuid õppejõud võib kohustada valima ÕISis eksamiaega (PRAEGU: kohustus registreerida eksamile).**
- **Eksamitööde parandamise ja eksamitulemuste sisestamise periood on täpsemalt reguleeritud.**
- **Aineprogrammi seotus õppekavaga ja selle koostamise nõuded on selgemalt välja toodud.**
- **Üleminek 2006. a septembrist Euroopa ainepunktide ülekandesüsteemile ECTS.**

UUDISED

Tõlketeooria konverents

1.–3. detsembrini toimub Lossi 3–425 rahvusvaheline konverents «Tõlketeooriad ja -praktikad. Võrdlev lähenemine».

Konverentsi plenaarettekanded käsitlevad tõlketeooria, esteetika, retseptsiooni, semantika ja filosoofia üldisi probleeme. Arutelud keskenduvad järgmistele teemadele: ühiskonna ja kultuuri, kirjanduse ja teatri ning keele ja metakeele tõlkimine.

Konverentsi korraldab TÜ prantsuse filoloogia eriala koostöös semiootikaosakonna ja TLÜ humanitaarteaduskonnaga.

Konverentsi toetab Eesti Teadusfond ja Prantsuse Kultuurikeskus Tallinnas.

Info: www.fl.ut.ee/tolkekonverents.

Keeletehnoloogia konverents

1.–4. detsembrini korraldab keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool konverentsi «Teoreetiline keeleteadus Eestis II».

Konverentsi eelseminari raames esineb 29. novembril kell 10 ph aud 139 ettekandega «The Usage-Based Model and Corpus Linguistics» Rice'i ülikooli prof Suzanne Kemmer.

Prof Kemmer on TÜ keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikooli sekretäri Marilii Adamsoni sõnul Eestis keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikooli väliseksperdina ning kohtub ka doktorikooli doktorantidega.

Tudengid osalevad robotivõistlusel

Täna kell 13 Tallinna Tehnikaülikoolis algaval robotivõistlusel «Robotex 2005» osalevad ka TÜ üliõpilased.

TÜ Tehnoloogiainstituudi materjalitehnoloogia vanemteaduri Alvo Aabloo sõnul tuleb võistlusel ehitada robot, mis suudab iseseisvalt liikuda kolmekorruselisel võistlusväljakul ja päästa 10 minuti jooksul viimaselt korruselt mängukaru.

«Robotexi eesmärk on mehhatroonika ja robootika võimaluste tutvustamine avalikkuse, eriti tudengite ja koolinoorte hulgas,» selgitas Aabloo.

Lõppes üliõpilaste T-särgi konkurss

Lõppes 1. oktoobril välja kuulutatud tudengi T-särgi konkurss.

TÜ Üliõpilasesinduse teabevaldkonna spetsialisti Mailin Aasmäe sõnul laekus konkursile 8 kavandit. Esikohta Aasmäe sõnul välja ei jagatud. «Kaht osalejat premeeriti TÜ aastapäevaballi piletitega. Need said külalisüliõpilane Svetlana Bogomolova ja õigusteaduse üliõpilane Matthias Talmon,» ütles Aasmäe.

Õpetajakoolituse konverents

2. detsembril kell 10 algab Tartu Ülikooli Õpetajate Seminaris (Salme 1a) konverents «Eesti õpetajaharidus Euroopa kontekstis».

Käsitletavad teemad on innovatiivsed suunad, riiklikud ja Euroopa trendid õpetajahariduses, ELi õpetajate pädevuste raamkirjeldus, Eesti õpetaja V kutsestandard, algaja õpetaja toetamise võimalused jpm.

Info: www.hillside.ee/opetaja.

UT vajab foorumit

Aija Sakova

Tehes oma igapäevast tööd, tajub UT toimetus üha enam, et igal nädalal 4-leheküljelisena ilmuv ajaleht ei suuda olla piisavalt ülikooli teabekanaliks ja arvamuste foorumiks.

Seoses üliõpilaste, õppejõudude ja administratiivtöötajate arvamuste ja parandusettepanekute kogumisega õppekorralduseeskirja kohta (vt lk 5) kerkib see probleem taas teravalt esile. Kommentaaride ja arvamuste kogumine on vajalik, kuid peale selle oleks vaja avalikku debatti ja debatikohta.

UT kolleegiumi esinaise, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna juhataja dots Halliki Harro-Loidi sõnul on debatt asendamatu: «Kui loen ülikoolis plaanitavatest muudatustest, siis on mulle oluline teada, kuidas need võivad hakata mõjutama tudengite elu või millist rakendusprobleemi märkab näiteks õppekorralduspetsialist, mõne teise osakonna või teaduskonna õppejõud. Kas keegi arvab samamoodi kui mina või selgitab mulle mu arvamuse ekslikkust, võib-olla olen millestki mööda lugenud? Ja mis kõige olulisem: kas ja kuivõrd oleme üldse valmis oma sõna sekka ütlema ja kuivõrd see arvesse läheb?».

Ajalehe praegune maht võimaldab küll avada ja käsitleda probleemsemaid ja diskussiooni vajavaid teemasid, kuid ei suuda toimida interaktiivse foorumina. Sealjuures võiks aga ajalehe veeb olla just see koht, kus arutatakse ja käsitletakse ülikoolielu muudatusi ja reforme.

Antud juhul võiks õppekorralduseeskirjaga tõstatuvad probleemid e-kirjade kõrval esitada ka kommentaaridena artiklile, kuid kas inimestel jagub selleks aega ja usku, et ülikoolis võiks suurematele uuendustele eelneda laiem debatt, mis muudatuste sisu ka mõjutab.

Tõrvikrongkäik

Kady Sõstar
avalikkussuhete spetsialist

Traditsiooniline tõrvikrongkäik algab 1. detsembril kell 17 Vanemuise 46 õppehoone eest ja lõpeb ülikooli peahoone ees.

Kõige ees sammub ülikooli juhtkond. Seejärel tulevad teaduskonnad traditsioonilises järjestuses, ülikooli haldus- ja tugistruktuur ning asutused. Järgnevad vanuse järjekorras akadeemilised üliõpilasorganisatsioonid koos lippude jm atribuutikaga ning teised tudengiorganisatsioonid.

Tõrvikuid hakatakse jagama kell 16.30 Vanemuise 46 fuajees. Igale organisatsioonile on kokku pandud tõrvikute komplekt (ettetellimisel leane.morits@ut.ee), mis antakse organisatsiooni esindajate kätte. Tõrvikutele palutakse võimalikult vara järele tulla.

Kogunemine algab Vanemuise 46 ees hiljemalt kell 16.45. Rongkäik liigub mööda Vanemuise tänavat alla linna, pöörab Ülikooli tänavale ja suundub peahoone ette, kus rongkäiku tervitavad rektor ja üliõpilasesinduse esimees. Eelmistest aastatest alles hoitud tõrvikuid on võimalik täita esmaspäeval, 28. novembril kell 12–14 Vanemuise 46 garderoobi tagaruumis.

Teadussaates «Labor»

27. novembril kell 17.05 Vikerraadios algavas teadussaates räägib füüsika-aastast ja TÜ füüsika instituudist direktor Ergo Nõmmiste.

Veel on kavas lõik varem TÜ füüsikahoones eksponeeritud tuumasünteesienergeetika näituse avamisest TTÜs ja täna TTÜs toimuvast viiendast robotiehitajate võistlusest, samuti lühiuudised ja ajaloorubriik.

Saatejuht on Mart Ummelas. Saate kordust saab kuulata neljapäeval, 1. detsembril kell 1.00 öösel.

ÕNNITLEME

65

Tiiu Pastak, riidehoidja – 25. november
Jaan Pentšuk, analüütilise ja füüsika teadur – 25. november
Aime Pahverk, ihtüoloogilise materjali koguja – 28. november

55

Peeter Torop, semiootika professor – 28. november
Ülo Kadaja, remondigrupi juht – 29. november
Enno Rohtmets, insener – 1. detsember

50

Gulžahon Jussufi, erakorraline dotsent – 27. november

45

Pille Ööpik, polikliiniku ja pere assistent – 26. november
Raul-Allan Kiivet, tervishoiukorralduse professor – 30. november

40

Karsten Brüggemann, üldajaloo dotsent – 1. detsember

35

Tanel Käämbre, järeldoktor, erakorraline teadur – 26. november
Hannes Kollist, rakendusökoloogia teadur – 30. november

25

Eva Ertis, infosekretär – 25. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

UUS STRUKTUURIRAAMAT

Valmimas on ülikooli struktuuriraamat. Struktuuriüksustel esitada tellimused TÜ Kirjastuse aadressil merle.piho@ut.ee või tel 737 5946. Raamatu hind on 85 kr.

RAHVUSVAHELINE SEMINARISARI

«Estonia – an Active Partner in European Integration»
2. detsembril kl 15–18
Domus Dorpatensise ruumes Raekoja plats 1/Ülikooli 7 Teaduse ja Kultuuri SA Domus Dorpatensis korraldab koos Eesti Teaduste Akadeemia ja organisatsioonidega Koordinierungsstelle EG der Wissenschaftsorganisationen ning Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft viimase seminari

«Funding systems for research in the EU».

Esinevad Europa-Universität Viadrina (Frankfurt/Oder) president prof Gesine Schwan. («Universities for democratic societies»), TÜ rektor prof Jaak Aaviksoo ja Tallinna TTÜ teadusprorektor prof Rein Vaikmäe.
Seminari juhib Brüsseli büroo direktor Martin Grabert. Üritus on kõigile huvilistele tasuta!
Info: www.dorpatensis.ee
Registreerumine: 733 1345 või dorpatensis@dorpatensis.ee

STIPENDIUM

Eesti Üliõpilaste Toetusfondi stipendiumid

Toetusfond pakub majanduslikku tuge eesti üliõpilastele kõrgemates õppeasutustes ja toetab akadeemilist tegevust, mis on seotud eesti kultuuri, keele ja ühiskonna edendamisega.
Uued stipendiumid on järgmised: esimene stipendium võimaldab eesti päritolu üliõpilastel, kes ei ela Eestis, viibida oma vanemate keele- ja kultuurikeskkonnas. Stipendium toetab aastast õpingut Eesti kõrgkoolis. Teine stipendium on suunatud eesti päritolu Eestis töötavatele kõrgharidusega spetsialistidele, kes soovivad end oma erialal akadeemiliselt täiendada, osaledes kursustel ja konverentsidel.
2006/2007. õa ankeet ja juhtnöörid: www.esfusa.org. Dokumentide esitamise tähtaeg (postitempel) on **15. veebruar 2006**.

Info: Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus (raamatukogu, Struve 1-325, 50091 Tartu). Estonian Students Fund in USA, Inc., PO Box 110, New York, NY 10185, USA.

PROFESSORITE KLUBIS

Kolmapäeval, 30. novembril kell 18 peab TÜ kohviku I korruse puhvetis Lille Lindmäe ettekande «Bioväli ja sellega seotud fenomenid».

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

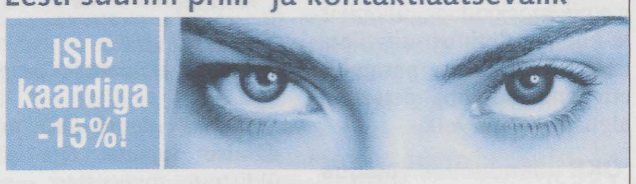

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9-18, L 9-16
tartu@eagle-vision.ee

Tartu Ülikooli aastapäevaball

Parimad aastad sinu elus

2. detsember 19.00 Vanemuise kontserdimajas

Õhtujuhid: Liina ja Tõnis Lukas
Esinevad: Tartu Junior Big-Band & Sofia Rubina, Popsid, Uno Loop, õed Taulid, Virre

Piletid 165.- tudengile müügil TÜ Üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) ja 195.- kõigile teistele Vanemuise kassas ja Piletimaailma müügipunktides. Sooduspiletid hinnaga 150.-/180.- Hanza.net-ist 14.11 kuni 30.11. Kohapeal 250 krooni. www.tyye.ee/ball

balli peasponsor: playtech

Tartu heade mõtete linn · SAKU · Mileedi · PRIKE · RINGfm · Frens catering · SANGAR · Hansapank · Postimees · Tuisto Bussid · Hermann Reisid

KAITSMISED

2. dets kl 13 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Tiia Voor** meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks väitekirja «Micro-organisms in infancy and development of allergy, comparison of Estonian and Swedish children» («Allergiahaiguste kujunemise sõltuvus Eesti ja Rootsi laste kokkupuutest mikroorganismidega varases eas»). Juhendajad vanemteadur Kaja Julge (TÜ lastekliinik) ja emeriitprof Bengt Björksten (Karolinska Instituut).
Oponent Helsingi Ülikooli nahaja allergiahaiguste kliiniku juhataja prof Tari Haahtela;
Triine Annus kaitseb meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks väitekirja «Allergy in Estonian schoolchildren: time trends and characteristics» («Allergiahaigused Eesti kooliõpilastel: levimuse dünaamika ja tunnusjooned»). Juhendajad medkand Mall Riikjärv, emeriitprof Tiina Talvik (TÜ lastekliinik) ja emeriitprof Bengt Björksten (Karolinska Instituut).
Oponent Norra Rahvatervise Instituudi krooniliste haiguste osakonna juhataja Wenche Nystad (PhD).

TEADE

Alates 24. novembrist on TÜ Raamatukogus avatud näitus «**Vironia 105**», mis tutvustab korp! Vironiat loomisest tänapäevani. Ülespanek jääb avatuks 8. jaanuarini 2006.

27. novembril lõpeb keskaegse **Tartu toomkiriku tornide esimene külastushooaeg**, seetõttu on viimasel päeval (pühapäeval) tornid avatud koidust ehani. Tornid avatakse pühapäeval kl 8.27 ja suletakse kl 17.

25. nov kl 15 tähistab TÜ Füüsika Instituut 30 aasta möödumist instituudi peahoone valmimisest.

21. nov – 3. dets on TÜ Raamatupoes kirjastuse TEA sõnaraamatute soodusmüük.

26. nov kl 11 algab TÜ Raamatupoes lastehommik. Loetakse eesti muinasjutte.

28. nov kuni 3. dets toimub TÜ Raamatupoes keemiakirjanduse näitusmüük.
Info: www.ut.ee/raamatupood.

LOENG

2. dets toimub avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «**Eesti avalik haldus**» raames kaks avalikku loengut. Kl 12.15-13.45 tutvustab õiguskantsleri tegevust Allar Jõks. Kl 14.15–15.45 käsitleb ministri institutsiooni põllumajandusminister Ester Tuiksoo.

28. nov kl 18.15 toimub TÜ peahoone aud 128 AIESECi õppesarja «Klapid eest!» loeng «Kuidas sessi ja stressiga toime tulla?».
Ettekandega esineb Eesti-Rootsi Vaimse Tervise ja Suitsidoloogia Instituudi teadur Merike Sisask.

KONTSERT

TÜ AULAS

25. nov kl 19 ansambli Quarteto Gelato (Kanada) kontsert «Jõuludega ümber maailma».
26. nov kl 17 Heino Kaljuste 80. sünniaastapäeva kontsert.

BOTAANIKAAIAS

4., 11. ja 18. dets kl 17 advendikontsert. Flöödil, plokkflöödil, viiulil ja harfil esinevad muusikud Anneli Kuusk, Helena Valpeteris ja Lilian Langsepp koos õpilastega. Tasuta.

ARHEOLOOGIAST TARTUS

29. novembril kell 16.15 kõneleb ajaloo muuseumis populaarteaduslike teeõhtute sarjas «Huvitavat teadusest ja elust» arheoloogia vanemteadur Andres Tvauri. Teemaks on «**Tartu minevik arheoloogia valguses**». Seekordne teeõhtu toimub neljapäeva asemel erandlikult teisipäevasel päeval.

TARTU ÜLIKOOL

EESTI ÜLIKOOLI 86. AASTAPÄEV

KOLMAPÄEV, 30. NOVEMBER

kell 13 Tartu Ülikooli Tallinna päev Rahvusraamatukogus
kell 19 Rektori õhtusöök ülikooli audoktoritele ja auliikmetele ülikooli vanas kohvikus (kutsetega)

NELJAPÄEV, 1. DETSEMBER

kell 12 Eesti ülikooli 86. aastapäeva aktus aulas – akadeemiline loeng, ülikooli audoktorite ja doktorite promoveerimine, TÜ Rahvusmõtte auhinna üleandmine. Aktuse otseülekanne aadressil http://video.ut.ee
kell 15 Rektori vastuvõtt ülikooli ajaloo muuseumis Toomel (kutsetega)
kell 17 Ülikooli tõrvikrongkäik
kell 19 Kontsert «Rütmide müsteerium» ülikooli aulas. Rahva- ja *jazz*-muusika sünteesid Villu Veski ja Viljandi kultuuriakadeemia tudengite esituses

REEDE, 2. DETSEMBER

kell 15 Tartu Ülikooli Sihtasutuse stipendiumide üleandmine ülikooli vana kohviku rõdusaalis
kell 15 Õigusteaduskonna uue õppehoone Iuridicum II avamine Näituse 13a
kell 19 Aastapäevaball Vanemuise kontserdimajas

Türi kolledž
TEISIPÄEV, 29. NOVEMBER

kell 18 Eesti ülikooli 86. aastapäeva tähistamine Türi kolledžis – aktus, tõrvikrongkäik, teklite üleandmine esmakursuslastele, Keskkonnainvesteeringute Keskuse stipendiumide üleandmine, akadeemiline loeng

Narva kolledž
KOLMAPÄEV, 30. NOVEMBER

kell 18 Eesti ülikooli 86. aastapäevale pühendatud kontsert Narva raekojas. Esineb ansambel Jää-äär. Kolledži kuldmärkide üleandmine

Pärnu kolledž
NELJAPÄEV, 1. DETSEMBER

kell 17 Eesti ülikooli 86. aastapäeva tähistamine Pärnu kolledžis – tõrvikrongkäik, akadeemiline loeng, kolledži kuldmärkide üleandmine, kontsert

TARTU ÜLIKOOL
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

2. detsember 2005

NR. 39 (2239)

www.ut.ee/ajaleht

Tartu Ülikooli Rahvusmõtte auhinna pälvis Veljo Tormis

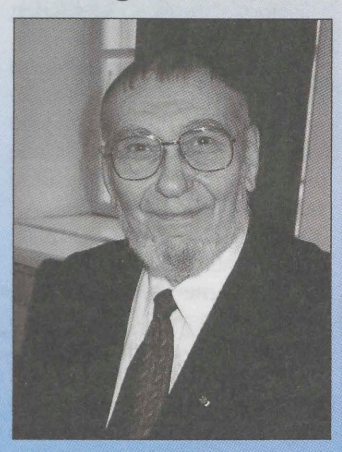

Eilsel ülikooli aastapäevaaktusel kuulutas prorektor prof Jaak Kangilaski TÜ Rahvusmõtte selle aasta laureaadiks helilooja Veljo Tormise (pildil).

Ta märkis, et Veljo Tormis on oma muusikaloominguga sidunud sajanditevanuse eesti ja teiste läänemeresoome rahvaste regilaulu uusaegse Euroopa koorimuusika vormidega. «Tormise muusika on väljendanud väikeste rahvaste iseolemise õigust ja tahet siis, kui võõrvõim keelas sellest sõnadega rääkida.

Veljo Tormise looming on võitnud suure rahvusvahelise tunnustuse,» kõneles prof Kangilaski.

Veljo Tormise looming ja ühiskondlik töö on tugevdanud eestlaste eneseteadvust ja aidanud seda maailmale tutvustada.

Eile promoveeriti Tartu Ülikooli audoktoriteks Stephen John Proctor, Ants Viires ja Jürgen von Ungern-Sternberg. VARJE SOOTAK, AIJA SAKOVA

Dekaanina jätkab professor Birute Klaas

Aija Sakova

Eesti keele (võõrkeelena) prof Birute Klaas (pildil) valiti kolmandat korda filosoofiateaduskonna dekaaniks.

Dekaani valimisel osales valimiskogu 142 liikmest 118. Klaasi poolt hääletas 102 valijat.

Kandidatuuri esitasid vene ja slaavi filoloogia, eesti ja soome-ugri keeleteaduse, kunstide ning kirjanduse ja rahvaluule osakonnad. Vene ja slaavi filoloogia osakonna juhataja prof Irina Külmoja sõnul on Birute Klaas parim isik, kes oskab filosoofiateaduskonna huvide eest seista. «Seejuures teeb ta seda nii leebelt ja naiselikult, et keegi ei solvu. Ka teaduskonnasisene õhkkond, osakondadevahelised suhted on sõbralikud. Keegi pole tõrjutud ega tunne end marginaalina,» lisas Külmoja.

Prof Klaas lubas järgneval kolmel aasta teha kõik endast oleneva, et säilitada ka tulevikus teaduskonna rahulik ja innustav töökeskkond.

Klaasi üks suurimaid saavutusi on Külmoja sõnul see, et tal on õnnestunud teiste erialade inimesi panna väärtustama humanitaariat.

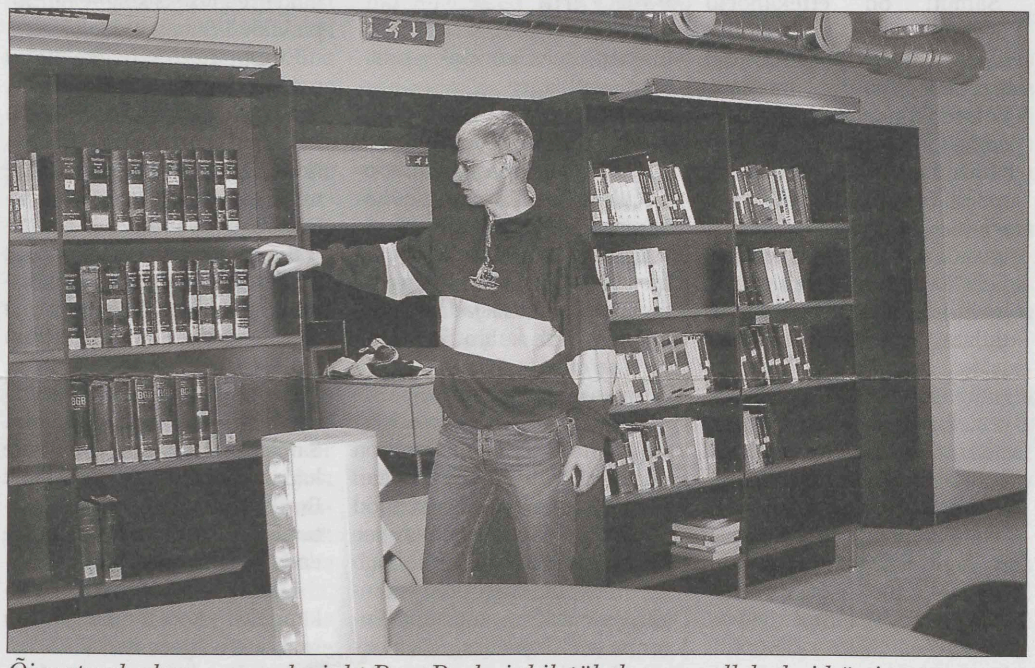

Õigusteaduskonna arendusjuht Peep Pruks juhib tähelepanu sellele, kui hästi on raamaturiiulid raamatukogus valgustatud. Alumisel pildil suure auditooriumi toolid. 2XVARJE SOOTAK

Prof Gerhard Rägo mälestusmedalid

Anne Tenno
puhta matemaatika instituudi sekretär

Homme kell 12 antakse TÜ nõukogu saalis üle prof Gerhard Rägo (pildil) mälestusmedalid.

Medali saavad TLÜ kauaaegne õppejõud Endel Noor, Treffneri Gümnaasiumi õppealajuhataja ja matemaatikaõpetaja Aime Punga, Türi Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja Margit Arro, TÜ Teaduskooli matemaatika põhiastme metoodik Hilja Afanasjeva ja Tallinna Kivimäe Põhikooli matemaatikaõpetaja Maie Sepp.

Medali on saanud koos homsete autasustatutega 114 isikut või kollektiivi silmapaistvate teenete eest õpetaja- või õppejõutöös, õppe- ja metoodilise kirjanduse jmt väljatöötamise ning tõhusa kaasabi eest matemaatika õpetamise täiustamisel koolides.

Prof Gerhard Rägo (1892–1968) medali asutasid 1990. a Tartu Ülikool ja Eesti Matemaatika Selts.

Prof Gerhard Rägo oli silmapaistev matemaatikdidaktik. Ta töötas välja gümnaasiumiõpetajate ettevalmistuskava TÜ juures ning koostas õppekavad matemaatika-loodusteaduskonnale. Ta oli Tartu Ülikoolis õpetajate ettevalmistamisega tegelenud didaktilis-metoodilise seminari juhataja abi ja aastatel 1936–1940 juhataja.

Rägo on olnud ka dekaan, kateedrijuhataja ja prorektor.

Iuridicum II sai valmis

Varje Sootak

Täna avatakse pidulikult õigusteaduskonna teine õppehoone Iuridicum II.

Põhimajast üle tee asuvas uues hoones Näituse 13a on õigusteaduskonna teabekeskus (raamatukogu), kaks 180-kohalist auditooriumi, uued õppejõudude töökohad, videokonverentsi ruum jm.

Kaasaegsed töötingimused

Õigusteaduskonna juhatuse liige Peep Pruks peab tudengite jaoks kõige olulisemaks muudatuseks tervel korrusel paiknevat teabekeskust. «Meie esimeses majas oli väike 18 töökohaga raamatukogu, siin on kohti kolm korda rohkem.»

Pruksi sõnul on seal ka väga hea Interneti-ühendus ja omaette arvutiklass. «Kõik kohad on varustatud Internetiga, saab kasutada nii statsionaarseid kui ka sülearvuteid.»

Kahe maja peale kokku on teaduskonnas nüüd 70 kaasaegset õppejõudude ja teadurite töökohta. «Siin saab hakata toimima tõeline meeskonnatöö, sest ka doktorantidele jagub omaette kohti.»

Kolmandaks tõstab Pruks esile videokonverentsi võimalusi, mis seni puudusid teaduskonnas üldse. Pruksi sõnul on koos Põhjamaade ülikoolidega käivitamisel doktorikool ja konverentsivõimalus on selleks väga vajalik.

Kui teaduskond 1997. a Näituse 20 renoveeritud maja ja kolis, jäi puudu suurtest auditooriumitest. Uues majas on kaks 180-kohalist auditooriumi, mis on samuti videoprojektoritega varustatud.

Õppetoolidest kolivad uude majja rahvusvahelise õiguse õppetool, Euroopa õiguse õppetool, rahvusvahelise eraõiguse õppetool, lepinguõiguse ning osa riigi- ja haldusõiguse õppetooli õppejõududest.

Vanast uus

Vana maja ostuks investeeris teaduskond 3 miljonit omavahendeid, täiendavaks ehituseks ja sisustuseks veel 3 miljonit.

Õppehoone ümberehitamist alustati kolm aastat tagasi, kuid ehitamise ajal selgus, et kõik põrandad, vaheseinad jpm tuleb asendada. «Seetõttu hakkas valmissaamine venima. Kuid tehti uus projekt ja me saime ka paljud oma soovid realiseeritud,» selgitas Pruks. Tudengid on küll

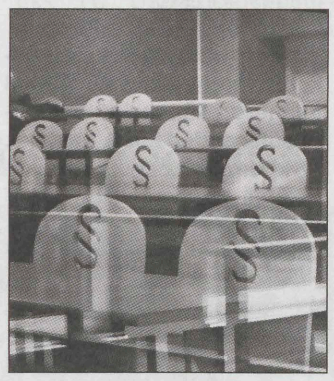

kurtnud, et uus maja olevat liiga külm. Ehitaja on Facio Ehituse AS, sisustas Saloni Büroomööbli AS. Hoone kogumaksumuseks kujunes koos sisustusega *ca* 15 miljonit krooni.

«Väga hindame U-Disain OÜ arhitektide Mart Veskeri ja Uko Künnapi tööd, kes sellest vanast hoonest väga kaasaegse ilmega maja tegid. Nii asendati puitlaudis, rohkesti on klaasi, mis annab juurde palju valgust, raamatukogulaudadel on kasutatud kangast jne.

Küsimusele, kas nüüd on õigusteaduskonna ruumiprobleemid lahendatud, vastas Pruks, et ees seisab teaduskonnaga liitunud õigusinstituudi hoone juurdeehitus Tallinnas.

TÄNA LEHES

Juridica International 10
LK 2

Tartu Ülikooli arendusülesanded
LK 2

4.–6. detsembrini 1990 toimusid esimesed sõjajärgsed Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Edustuse valimised.

UUDISED

Ülikooli aastapäev Narva kolledžis

30. novembril tähistati ülikooli aastapäeva Narva kolledžis.

Narva linnuses toimus kontsert ning anti üle kolledži kõrgeimad autasud – kuldmärgid.

Kuldmärgi pälvisid Pihkva oblasti peavalitsuse haridusosakonna juhataja Vera Jemeljanova ja postuumselt Eesti Muinsuskaitseameti peadirektor Agne Trummal. Kuldmärgiga tunnustatakse inimesi väljastpoolt kolledžit, kes on märkimisväärselt kaasa aidanud kolledži ja Narva linna arengule.

TA üliõpilastööde konverents

6. detsembril kell 12 algab Tallinnas Eesti Teaduste Akadeemias üliõpilaste teadustööde konkursi võitjate autasustamine ja konverents.

TÜst peavad ettekande I auhinna saanud materjalitehnoloogia magistrant Martin Järvekülg, ajaloo doktorant Linda Kaljundi ja 2005. a Euroopa Liidu Noorte teadlaste konkursi III koha võitja, informaatika üliõpilane Margus Niitsoo.

TÜst pälvisid I auhinna neli ja II auhinna seitse üliõpilast (UT nr 38, 25. nov).

Kultuuriakadeemia avab muusikamaja

9. detsembril kell 15 avatakse Viljandi kultuuriakadeemia Muusikamaja.

Kell 19 algab pidu Kultuurimajas. Kavas on mitmed üllatused, tantsuks mängib ansambel Estonian Dream Girls Band.

ONLINE-KÜSITLUS

Mis takistab loengutes käimist?

Vastajaid: 265
Uus küsimus:
Kas oled sisekommunikatsiooni uuringu küsimustiku ära täitnud?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

Juridica International on ilmunud kümme aastat

Peep Pruks
õigusteaduskonna arendusjuht, Juridica Internationali vastutav väljaandja alates 1996. a

6. detsembril kell 9.30 algab aulas õigusteaduskonna teadusajakirja Juridica International 10. aastapäevale pühendatud rahvusvaheline teaduskonverents «European Legal Harmony: Goals and Milestones».

Konverentsi avab rektor akadeemik Jaak Aaviksoo, tervitussõnavõtud on justiitsminister Rein Langilt ja Riigikohtu esimehelt Märt Raskilt. TÜst esinevad ettekannetega Juridica Internationali peatoimetaja prof Paul Varul ja õigusinstituudi intellektuaalse omandi õiguse prof Heiki Pisuke.

Valdav osa konverentsi ettekannetest on seotud eraõiguse rahvusvahelise harmoniseerimisega, mille keskne projekt on Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamine. Sellekohane tegevus algas juba 1999. aastal ning kestab 2007. aastani.

Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamisel osalevad tsiviilõigusteadlased kõigist Euroopa liikmesriikidest. Eestit esindavad tsiviilõiguse korraline prof Paul Varul ja tsiviilõiguse dots Irene Kull.

Enamik ettekandjaid on ühtlasi Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni liikmed. Ettekannetega esinevad ka näiteks komisjoni esimees prof Christian von Bar Saksamaalt, prof Hugh Beale Suurbritanniast ja TÜ audoktor prof Peter Schlechtriem Saksamaalt. Schlechtriem on ühtlasi ka Juridica Internationali toimetuskolleegiumi välisliige. Välisliikmetest esinevad veel prof Erik Nerep Rootsist ja prof Werner Krawietz Saksamaalt.

Samuti on ettekandeid Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni liikmetelt Taanist, Itaaliast, Poolast, Belgiast, Soomest, Leedust ja Lätist.

Juridica Internationali juubelikonverentsi puhul on tegemist kõrgeima tasemega õigusalase konverentsiga, mida Eestis on korraldatud. Osavõtjatele avaneb võimalus kuulata ettekandeid uusimatest arengutest Euroopa eraõiguses. Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni liikmete kohalolu Tartus mõjutab omakorda Eesti eraõiguse arengut.

Konverentsi töökeeleks on inglise keel, osavõtt on tasuta.

Registreerimisinfo: www.juridica.ee.

Juridica Internationali peatoimetaja prof Paul Varuli sõnul on ajakirja juubelikonverents seni Eestis korraldatud kõrgeima tasemega õigusalane konverents. AIJA SAKOVA

Euroopa tsiviilkoodeks

Paul Varul
tsiviilõiguse prof,
Euroopa tsiviilkoodeksi peakomisjoni liige

7.–10. detsembrini toimub Tartus Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni 13. töösessioon.

Tartus arutatavad teemad on vallasasjade üürilepingud, tagatised vallasasjade kaudu, lepinguvälise kahju hüvitamine, laenulepingud, e-kaubandus ja alusetu rikastumine.

Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjon (Study Group on a European Civil Code) alustas oma tööd 1999. a. Lõpule peaks see jõudma 2007. Tegevus toimub koostöös Euroopa Komisjoniga. Eesmärk on koostada Euroopa tsiviilkoodeks, mis oleks mudelseaduseks kõigile Euroopa Liidu liikmesriikidele.

Euroopa tsiviilkoodeksi põhisisuks on lepinguõigus, aga ka lepinguvälise kahju hüvitamine, aluseta rikastumine, käsundita asjaajamine ning samuti mõningad asjaõiguse probleemid.

Euroopa tsiviilkoodeks mudelseadusena hakkab mõjutama Eesti tsiviilseadustiku edasist arengut, kuna Eestis on oluline arvestada neid järeldusi, mida tehakse Euroopa tsiviilkoodeksi koostamise käigus. Samas on Eestil oma esindajate kaudu võimalik avaldada mõju Euroopa tsiviilkoodeksi koostamisele, võttes arvesse meie enda kogemusi ja praktikat.

Lisateavet Euroopa tsiviilkoodeksi koostamise kohta saab www.sgecc.net.

Ülikooli sihtasutus jagab stipendiume

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

Täna kell 15 annab TÜ Sihtasutus ülikooli kohviku rõdusaalis kätte stipendiumid 38 üliõpilasele, ühele seltsile ja kahele TÜ töötajale Tartu Raefondi preemia.

Kokku jagatakse 20 fondist 489 700 krooni.

• **TÜ Raefondi stipendiumi** antakse Tartust pärit üliõpilasele eduka õppe- ja teadustöö toetuseks (igale teaduskonnale üks stipendium). Stipendiumi said üliõpilased **Liis Väli**, AR 3. a ja **Hella Suvi**, SO 2. a, magistrandid **Karin Nurme**, FK 1. a, **Signe Vanker** HT 2. a, **Oliver Lukason** MJ 2. a, **Eero Kangor**, FL 1. a, **Gerli Odrusk**, KK 1. a ja **Triin Vakker**, US 1. a ning doktorandid **Liina Nagirnaja**, BG 1. a ja **Paavo Randma**, OI 2. a.

• **Raefondi preemia** pälvisid akadeemikud **Peeter Tulviste** ja **Mart Ustav**. See määratakse TÜ õppejõule, üliõpilasele töötajale Tartu linna ajalugu, haldust, infrastruktuuri ja huve käsitlevate silmapaistvate teadus-, õppe- ja arendustöö tulemuste eest, samuti samasuunalise teadus- ja õppetegevuse arendamise eest.

• **TÜ Seitsmenda Samba stipendiumi** sai OI 2. a doktorant **Jaanika Erne** silmapaistvate õppe- ja teadustöö tulemuste eest.

• **Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendium** määrati eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva õppe- ja teadus- ning ühiskondliku tegevuse eest **Andres Lundalinile** (SO 1. a magistrant).

• **Estraveli reisisihi stipendium** antakse TÜ partnerülikoolis vahetusüliõpilasena õppivale üliõpilasele või ka noorteadlasele. Selle said üliõpilased **Liilia Erik**, HT 2. a ja **Rahel Vilu**, FL 3. a, magistrant **Reelika Niit**, FL 2. a ja doktorant **Reeli Sirotkina**, SO 3. a.

• **Hermanni reisistipendium** toetab TÜ magistrante ja doktorante nende õppe- ja teadusreisidel. Stipendiumi said doktorandid **Timur Guzairov**, (FL, 3. a, **Mihhail Juhkam**, MT, 1. a, **Roosmarii Kurvits**, SO 2. a ja **Riina Vibo**, AR 4. a.

• **Ruth Käbini stipendium** antakse õppe- ja teadustöös edukatele arstiteaduskonna põhiõppe üliõpilastele ning Arstiteadusüliõpilaste Seltsi toetuseks, et osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuses. Stipendiumi pälvisid üliõpilane **Martin Sergejev** 4. a ja **Arstiteaduse Üliõpilaste Selts.**

• **Liisa Kolumbuse stipendium** toetab eesti soost arstiteaduskonna doktorante. Stipendiumi said 3. a doktorandid **Piret Mitt** ja **Kristiina Rull**.

• **Heino Kruse stipendium** antakse arstiteaduskonna üliõpilasele või noorteadlasele tema õppe- ja teadustöö toetamiseks nii Eesti kui välismaa ülikoolis. Stipendium määrati doktorant **Mikk Pauklinile** (2. a).

• **Hilda ja Harri Mägi stipendium** antakse eesti päritolu noorteadlasele või kraadiõppurile arstiteadusliku uurimistöö ja õpingute toetuseks. Selle sai doktorant **Mari-Anne Philips** (2. a).

• **Eugen Püssi stipendium** antakse õppe- ja teadustöös edukale arstiteaduskonna üliõpilasele, kes vajab materiaalset toetust. Stipendium määrati üliõpilastele **Silja Uibole** (3. a) ja **Kristi Huikile** (4. a).

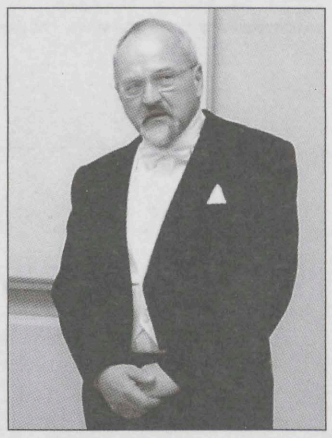

Raefondi preemia said akadeemikud Peeter Tulviste ja Mart Ustav.

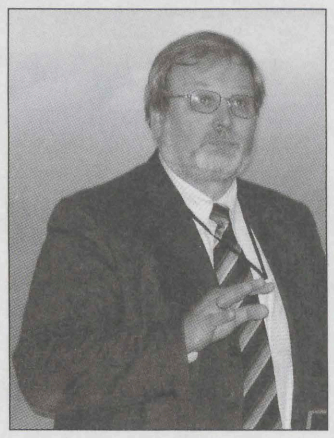

• **Georg-Leander Vehiku stipendium** antakse materiaalse toetusena õppe- ja teadustöös edukatele arstiteaduskonna üliõpilastele. See määrati 5. a üliõpilasele **Paula Reemannile**.

• **Eesti Olümpiakomitee stipendium** toetab õppetöös ja spordiliikumise edendamises väljapaistvate tulemustega kehakultuuriteaduskonna üliõpilast. Stipendiumi pälvis **Mirjam Liimask** (3. a).

• **Karine ja Martin Koobase** stipendium toetab eesti filoloogia osakonna põhiõppe üliõpilaste õppe- ja teadustööd, see määrati **Nele Salvestele** (3. a).

• **Valter Niiluse stipendium** antakse läänemeresoome keelte uurimisvaldkonnas õppivale edukale tudengile või kraadiõppurile tema õppe- ja teadustöö toetuseks. Stipendiumi sai **Evelyn Lätt** (1. a magistrant).

• **Gustav Teichmülleri stipendium** antakse filosoofia üliõpilasele (alates 2. nominaalsest õppeaastast) õppe- ja teadustöö toetuseks. Selle pälvis **Riin Sirkel** (1. a doktorant).

• **Puhk-Mörneri stipendium** antakse ajaloo- ja õigusteaduse, iseäranis õigusajaloo õppurile. Stipendiumi sai 2. a doktorant **Marten Seppel**.

• **Ahti Pae stipendium** antakse peaainena ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi õppivale edukale üliõpilasele. Stipendium määrati **Age Lainele** (SO. 2. a).

• **Eduard ja Eero Raigi stipendium** antakse õigus- ja majandusteadust õppivatele eesti päritolu üliõpilastele õppe- ja teadustöö toetamiseks. Stipendiumi said doktorant **Toomas Hinnosaar** (MJ, 4. a) ja magistrant **Maarja Torga** (OI, 1. a).

• **Flory ja Erik Kalve stipendium** toetab majandusteaduskonna noore teadlase või üliõpilase teaduslikku uurimistööd ja edasiõppimist (ka Põhjamaades). Selle pälvis 4. a doktorant **Marit Hinnosaar**.

• **August Parise stipendiumi**, mis toetab keemiat, eeskätt keskkonnakeemia eriala õppivat üliõpilast, sai magistrant **Nadežda Aleksejeva** (FK, 1. a).

UUDISED

Tõrva kool mäletab oma vilistlast

Tõrva gümnaasiumis avati kooli 88. aastapäeval prof Eduard Vääri (1926–2005) nimeline klass ja nimetahvel.

Eduard Vääri lõpetas Tõrva gümnaasiumi 1945. aastal kuldmedaliga.

Prof Vääri sidemed oma kodukandiga olid tihedad. Tema eestvedamisel valmis kooli lipp, ta oli «Mulkide almanaki» toimetaja, osales Mulkide Seltsi töös jne.

Katte Eduard Vääri nimetahvlilt eemaldasid lesk, dots Reet Vääri, tütar Elia Vääri ning õde Koidula Vääri.

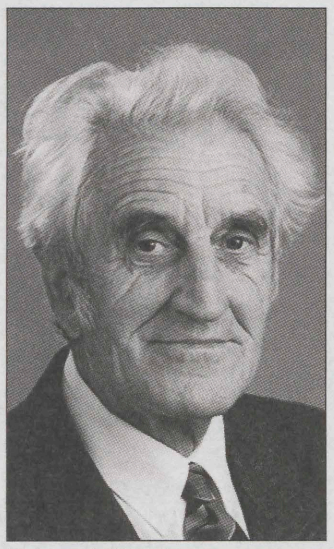

Eduard Vääri.

Ülikooli arendusülesanded 2006. a

Ain Heinaru
teadusprorektor

TÜ nõukogu võttis vastu ülikooli arengukavast A2008 tulenevad täpsustatud arendusülesanded 2006. aastaks.

Edasise arengu seisukohalt on võtmetähtsusega TÜ seaduse uue versiooni vastuvõtmise taotlemine, ajaloolise tuumikhoonestuse renoveerimisprogrammi käivitamine, tehnoloogiainstituudis tuumiklaborite tegevuse käivitamine, keemiahoone ehituse alustamine.

Arendusülesannetes on silmanähtav ülikooli rahvusvahelistumise ja rahvusülikooli tugevdamise paralleelsus.

Kõigi nende suurte arendusülesannete kõrval on võib-olla ülikooli arengule hoopis suurema tähtsusega kavandatav sise- ja väliskommunikatsiooni oluline parandamine. Peaksime selgelt aduma, et ülikoolisisene tegevus oleks vajalik ja optimaalselt toimiv, samas andma ülikoolist välja üheseid ja selgeid sõnumeid meie rolli ja missiooni kohta.

Arendusülesannete edukas täitmine on võimalik vaid kogu ülikoolipere ühise tegevuse tulemusel.

Jõudu tööle ja head saabuvat uut aastat!

TÜ ARENDUSÜLESANDED 2006. AASTAKS

1. Rahvusülikooli tugevdamine
- TÜ seaduse uue versiooni vastuvõtmise taotlemine
- Eesti teaduskeele arenduskava elluviimine
- Eestikeelsete õpikute koostamise plaani väljatöötamine
- Rahvusteaduste edendamise kava väljatöötamine
- Ajaloolise tuumikhoonestuse renoveerimisprogrammi käivitamine

2. Rahvusvahelistumine
- Rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste tippkeskuste väljaarendamine
- Rahvusvahelise suveülikooli tegevuse laiendamine
- Võõrkeelsete õppekavade arendusplaani väljatöötamine
- Turundustegevuse ja vahetusvõimaluste laiendamine välisüliõpilaste värbamiseks

3. Rahvusliku tippharitlaskonna järjepidevuse tagamine
- Doktoriõppe uuenduste (atesteerimiste kajastamine ÕISis, individuaalplaan, doktoriõppe lepe, üleülikoolilised ained) juurutamine
- Doktorikoolide arendamine

4. Intellektuaalse kapitali rakendamine
- Tuumiklaborite tegevuse käivitamine tehnoloogiliste arendusprojektide läbiviimiseks

5. Õppe kvaliteedi tagamine
- Uue õppekorralduseeskirja rakendamine
- Kvaliteedisüsteemi arendamine
- Õppetöö turundusstrateegia väljatöötamine
- E-õppe strateegia käivitamine
- Programmipõhise õppe rakendamine

6. Muu
- Muuseumide arengukava väljatöötamine
- Ülikooli infotehnoloogilise infrastruktuuri tugevdamine
- Maarjamõisa välja detailplaneeringu muudatuse lähteülesande koostamine ja detailplaneeringu muudatuse algatamine
- Uue keemiahoone projekteerimine, ehitushanke läbiviimine
- Spordihoone juurdeehituse I etapi ehitushanke läbiviimine ja ehitamine
- Kommunikatsiooni tegevuskava väljatöötamine ja rakendamine
- Sisekoolituse põhimõtete ja korra väljatöötamine ja rakendamine
- Teadus- ja arendusosakonna baasil rahvusvaheliste projektide taotlemise ning rakendamise tugisüsteemi väljaarendamine

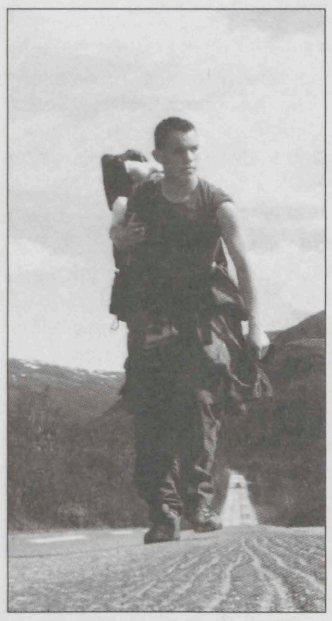
Andre Lipand.

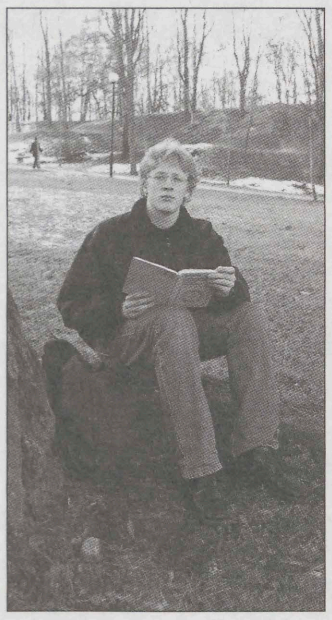
Oleg Košik.

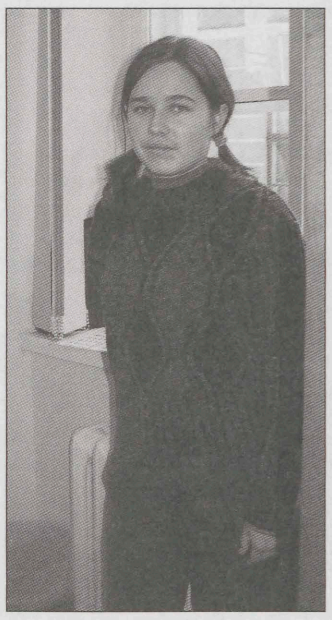
Marina Panarina.

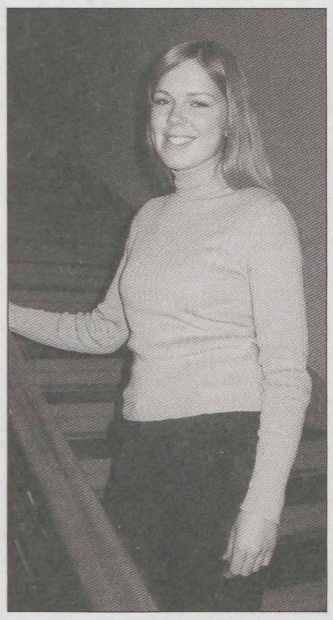
Ragne Piir.

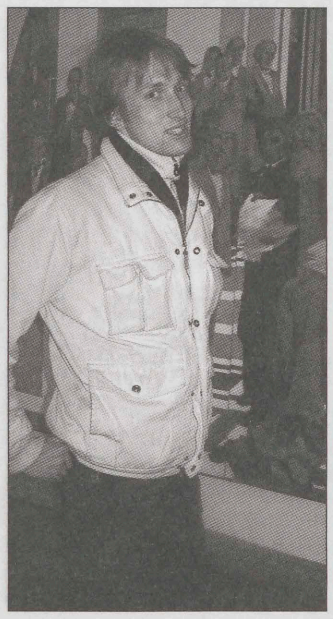
Aigar Vaigu.

Hansapank toetab edukaid õppijaid

Varje Sootak

Eile anti ülikooli viiele silmapaistvale üliõpilasele pidulikult üle Hansapanga stipendiumid.

Tartu Kultuurkapitali välja kuulutatud Hansapanga stipendiumikonkursi kaheksat 15 000kroonist stipendiumi võisid taotleda Eesti Maaülikooli ja Tartu Ülikooli õigus-, majandus-, matemaatika-informaatika, füüsika-keemia- ja sotsiaalteaduskonna täiskoormusega bakalaureuseõppe üliõpilased alates 3. semestrist. Neil pidid olema silmapaistvad õppetulemused ning nad pidid olema ka ühiskondlikult aktiivsed.

Olümpiaadid ja ülikool

Peaaegu kõik stipendiumisaajad on juba kooliajal saanud olümpiaadidel häid tulemusi ning jätkanud ülikoolis koostööd teaduskooliga, kes tegeleb koolinoorte teadusse viimisega.

Matemaatika 3. a üliõpilane Oleg Košik on tulemuslikult osalenud reaalainete olümpiaadidel. Ülikoolis aitab ta õpilasi olümpiaadideks ette valmistada ja ta on ka matemaatika- ja füüsika-olümpiaadi žürii liige. Samuti toimetab Oleg matemaatika-olümpiaadide veebilehte. 2. a bioloogiatudeng Marina Panarina lülitus samuti pärast õpilasolümpiaadidel osalemist ülikoolis bioloogiaolümpiaadi žürii töösse. Ta koostab ülesandeid, hindab õpilaste töid ning aitab olümpiaade korraldada.

3. a füüsikatudeng Aigar Vaigu on füüsikaolümpiaadi žürii liige. Aigar on samuti ülesandeid koostanud ja võistlustöid hinnanud. Kahel aastal on ta korraldanud Eesti-Soome maavõistlust füüsikas.

Eriala süvendatult

Aigar Vaigut võib mõnel reede hommikul ka ETV Tartu stuudio hommikusaates füüsikakatseid tegemas näha. «Füüsika, see on midagi minu jaoks. Mõnus on teadusbussiga ringi sõita ja füüsikast rääkida. Teadusbuss «Suur Vanker» on nagu magnet, mis huvilisi juurde tõmbab.» Õppetööst läheb tal seetõttu küll mõni päev kaduma, kuid Aigari sõnul annab füüsika tutvustamine mitmekordselt tagasi kogemusi. «Kõige vahetum on algklassilaste reaktsioon, kohe on näha, kas nad saavad aru ja kas neil on huvitav. Füüsikat on tarvis populariseerida, sest teadmistepõhine Eesti on ju vaja kunagi üles ehitada.»

Olegi arvates aitab pühendumine tal oma eriala põhjalikumalt omandada ja häid tulemusi saavutada. Matemaatika kõrval võtab ta ülikoolis ka mitmeid füüsikaaineid. Prof Jaak Kikas hindab Olegis andekust ja töökust: «Ta on kahe aastaga peaaegu kolme aasta programmi läbinud».

Samas leiab Oleg, et ülikoolis võiks mitte piirata andekate inimeste valikuvabadust. «Mõned õppekorralduse eest vastutajad soovivad vahel kehtestada üliõpilastele üha rohkem uusi reegleid, piirata nad oma õppekava kitsa raamistiku sisse. Kindlasti oleks edukate suhtes väga vale mõte maksustada need ainepunktid, mida nad saavad üle ettenähtud normi (nagu on see praegu TTÜs).»

Õigusteaduskonna 3. a tudeng Ragne Piir peab väga oluliseks poole kohaga juristi tööd Tartu Linnavalitsuses ja praktikat Eesti Õiguskeskuses ning Euroopa Kohtu juures Luxemburgis. «Õppisime just munitsipaalõigust, kui linnavalitsusse õppetöö kõrvalt tööle läksin, nii sain kohe teooriat praktikas rakendada. Õiguskeskuses oli võimalus analüüsida 1. ja 2. astme kohtute otsuseid.» Kuu aega oli Ragne Luxemburgis Euroopa kohtu juures praktikal. «Mõningal määral häiris seal küll pikaldane asjaajamine, kuid sellest hoolimata oli tegu väga väärtusliku kogemusega.»

Teist aastat füüsikat õppiv Andre Lipand tahab kolme aasta jooksul saada nii füüsika kui ka infotehnoloogia eriala diplomid. Ta on pidev osaline astronoomiaklubides ja on käinud ka Euroopa astronoomide kokkutulekul. «Olen seadnud endale neli prioriteeti, millele on suunatud mu püüdlused. Üks neist on teadus. Häid tulemusi on aidanud saavutada uudishimu – mis on selle mäe taga, ja julgus – lähme ja uurime järele,» leiab Andre.

«Ülikoolis võiks aga lõpetada jutud lisaainepunktide maksustamisest ja tasulisest ülikoolist – pigem võtta samme kõrghariduse kvaliteedi parandamiseks.»

«Mis kasu on diplomist, mis näitab rahakoti paksust, mitte ajurakkude arvu?» küsib Andre.

Stipendiumi kasutamine

Stipendiumi tahavad need edukad noored kasutada põhiliselt oma eriala tarbeks. Marina soovib osta arvutit, et tegelda tulevikus bioinformaatikaga. Oleg tahab stipendiumi eest osta erialakirjandust ja arvutiprogramme.

Aigari arvates peaks stipendium kaasa aitama sellele, et ei peaks õppetööks vajaliku tehnika ja erialakirjanduse pärast muretsema. «Kui üliõpilane saab endale õppimiseks arvuti muretseda, siis praktikumides tuleb kahjuks kokku puutuda niisuguste katsevahenditega, mille vanus ületab kaks korda tudengi vanuse. Ülikool vajab rohkem kaasaegset teadusaparatuuri.»

Andre loodab, et stipendium aitab tal arvuti ära parandada, osaleda suvel Rahvusvahelise Astronoomiaühingu konverentsil Prahas jm.

Ragne soovib oma erialaraamatukogu täiendada. «Mõnda raamatut on raamatukogudes ainult paar eksemplari, kuid mõningaid väljaandeid oleks vaja pidevalt kasutada.»

Kokkuvõtlikult võiks märkida, et stipendiaatide hulgas on väga mitmekülgseid noori: teaduskonna nõukogu liikmeid, üks Kohtla-Järve intellektuaalse klubi Erudiit liige, 30 välisriigis matkanu ning palju fotosid ja reisijutte avaldanu, MTÜ Tegusad Eesti Noored aktiivne liige, üks kaprali auastmega üliõpilane, üks TÜ Üliõpilaste Õigusbüroo juriidiline nõustaja ja büroo administraator jne.

HANSAPANGA STIPENDIAADID TÜS

Oleg Košik, matemaatika 3. a
Ragne Piir, õigusteaduse 3. a
Aigar Vaigu, füüsika 3. a
Marina Panarina, bioloogia 2. a
Andre Lipand, füüsika 2. a

Mälestuskogumik

Aija Sakova

9. detsembril kell 17 algab Paabeli fuajees (Ülikooli 17) prof Claus Sommerhage 55. sünniaastapäevale (surn 2003) pühendatud mälestuskogumiku «In memoriam. Claus Sommerhage» esitlus.

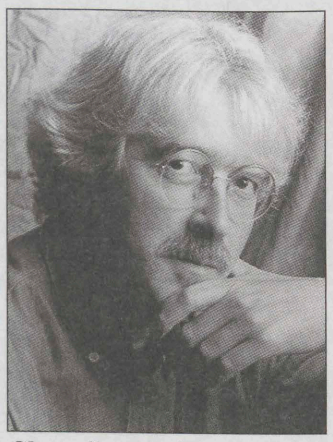
Claus Sommerhage.

Claus Sommerhage oli aastatel 1992–1999 TÜ saksa filoloogia külalisprofessor. Tema juhendamisel töötati uuema saksa kirjanduse dots Eve Pormeistri sõnul välja kaasaja nõuetele vastav saksa kirjanduse õpetamise programm, mida soovitati eeskujuks võtta ka teistes Balti kõrgkoolides. «Tänu tema tegevusele õnnestus oluliselt täiendada saksa filoloogia erialaraamatukogu ja leida stipendiume nii üliõpilastele kui ka õppejõududele enesetäienduseks Saksamaal,» lisas Pormeister.

Prof Sommerhage oli ka Saksa-Eesti akadeemilise nädala Academica idee üks algatajaid. 2005. a septembris toimus juba IX Academica.

Kogumiku on toimetanud dots Eve Pormeister, assistent Axel Jagau ja lektor Merje Miliste ning endised külalisõppejõud prof Hans Graubner ja Usha Reber.

Esitlusele on oodatud kõik endised kolleegid, õpilased ning mitmesuguste projektide ja vestlusringide kaudu teda tundnud inimesed.

Korraldajad on saksa filoloogia õppetool ja Varje Sommerhage.

Ilmus «Pere terviseentsüklopeedia»

25. novembril esitleti ülikooli ajaloo muuseumis TEA Kirjastuse väljaantud teatmeteost «Pere terviseentsüklopeedia».

Raamat on valminud Briti teatmekirjastuse Amber Books ja TEA koostöös.

Entsüklopeedia ilmumisele aitasid kaasa paljud tuntud Eesti arstid ja mitmed erialaliidud ning arstide ühendused.

TÜst aitasid väljaannet toimetada ja olid konsultantideks dotsendid Riina Kallikorm, Tõnis Karki, Riina Salupere, Pille Taba, Siiri-Merike Lüüs jt.

UT toimetuse küsimusele, kas Tartu Ülikooli arstid-teadlased ei oleks saanud taolise põhjaliku teosega hakkama, vastas dots Tõnis Karki, et kindlasti saaksid. «Meil oleks keerulisem suure väljaande organiseerimine ja kokkupanek, samuti poleks meil nii häid fotosid,» ütles dots Karki.

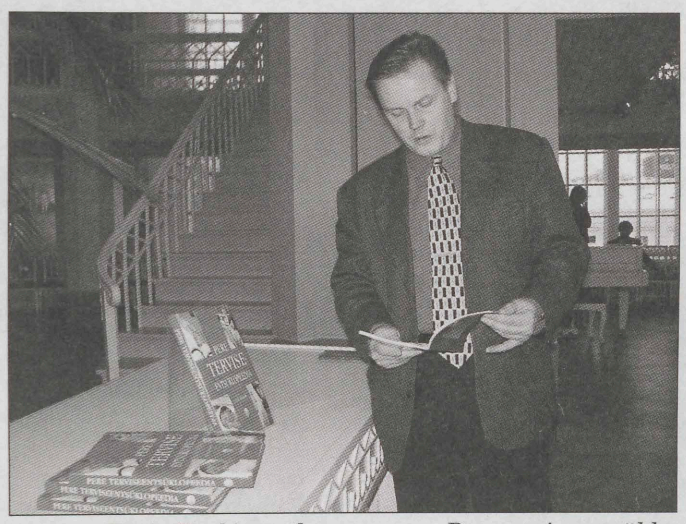
Dotsent Tõnis Karki on üks raamatu «Pere terviseentsüklopeedia» toimetajaid-konsultante. VARJE SOOTAK

TÜ RAAMATUKOGU LAHTIOLEKUAJAD

Ülikooli raamatukogu on avatud 23. dets kl 9–16, suletud 24. dets (riigipüha), 25. dets (riigipüha) ja 26. dets (riigipüha). 27.–30. dets on avatud kl 9–17. Raamatukogu on suletud 31. dets ja 1. jaanuaril (riigipüha).

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirja sai pikaajalise väga hea töö eest ajaloo muuseumi koordinaator **Mare Viiralt**.

TÜ tänukirja ja aumärgiga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku töö ning suurepäraste töösaavutuste eest haldusdirektori büroo konsultanti **Urmas Auninit**.

TÜ tänukirjaga tunnustati suure panuse eest õigusteaduskonna õppehoone Näituse 13a valmimisse õigusteaduskonna arendusjuhti **Peep Pruksi** ja kauaaegse kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna laboranti **Anu Tüüri**.

Emeriitprofessor pälvis tunnustuse

TÜ emeriitprofessor Leonid Stolovitšile anti Hiinas Nanjingis üle Kagu-Ülikooli külalisprofessori diplom.

Oktoobris pidas esteetika emeriitprof Leonid Stolovitš Hiina Kagu-Ülikoolis (Southeast University) loenguid esteetilise mõtte arengust enne Nõukogude Liidu kokkuvarisemist, filoloogiast ja filosoofiast TÜs ning ilu väärtusest ja juudi huumorist.

Tartu LV tunnustas majandustudengeid

Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakond autasustas Tartu ettevõtlust käsitlevate tööde konkursil ühekordse stipendiumiga (3000 krooni) kahte majandusarvestuse õppetoolis kaitstud bakalaureusetööd.

Need on Kalle Sõbra töö «Tasakaalus tulemuskaardi rakendamise täiustamine A. Le Coq Tartu Õlletehases» (juhendaja prof Toomas Haldma) ja Kert Soo «Tootmise operatiivplaneerimine A. Le Coq Tartu Õlletehas AS näitel» (juhendajad prof Toomas Haldma ja dots Anu Reiljan).

Seminar astelpaju kasvatamisest

6. detsembril kell 10 algab tehnoloogiainstituudi 1. korruse auditooriumis TÜ Tehnoloogiainstituudi ja Eesti Maaülikooli ühine seminar.

Teema on astelpaju kasvatuse ja töötlemise probleemid. Jagatakse astelpaju kultiveerimis- ja töötlemiskogemusi, räägitakse taime farmakognostikast jm.

TÜst peab ettekande dots Ain Raal astelpaju farmakognostilisest iseloomustusest.

TÜ oli edukas robotivõistlusel

TÜ tudengite võistkond «Kohuke» võitis TTÜs toimunud robotivõistlusel «Robotex» üldarvestuses II koha.

Võistkonda kuulusid füüsika 1. a doktorandid Janek Uin, Ilmar Ansko ja Joel Kuusk ning infotehnoloogia 1. a magistrant Hannes Vaher. Võistkonda juhendas 1. a rakendusfüüsika magistrant Deivid Pugal.

Võistkond pälvis 400 punktiga ka kaks eriauhinda – «Kõige taibukam robot» parima tulemuse eest esimeses võistlusvoorus ja AS Tevalo eriauhinna «Parim võistkond Tartu Ülikoolist».

Kokku pälvisid TÜ võistkonnad esikümnest neli kohta. Eripreemia kõige väiksema roboti eest sai füüsika 2. a magistrant Rainer Paat.

UUDISED

Ren-TV teeb sarja tuntuimatest ülikoolidest

Esmaspäeval, 5. detsembril külastab Tartu Ülikooli Venemaa juhtivaid telekanaleid Ren-TV.

Venemaa teleajakirjanikud filmivad Tartu Ülikooli saatesarja «Maailma tuntuimad ülikoolid» tarbeks, kus TÜ on kõrvuti teiste mainekate ülikoolidega Suurbritanniast, Saksamaalt, Prantsusmaalt, USAst jt riikidest.

Tartust läheb Ren-TV telegrupp edasi Cambridge'i Ülikooli. Ren-TV levib üle kogu Venemaa ning endistes Nõukogude Liidu vabariikides. Auditooriumi suuruseks hinnatakse üle 100 miljoni televaataja.

TÜ ja Lääne-Viru sõlmivad koostöölepingu

5. detsembril kell 14 allkirjastavad rektor prof Jaak Aaviksoo ja Lääne-Viru maavanem Urmas Tamm koostöölepingu.

Lepingu eesmärk on arendada ning tihendada ülikooli ja Lääne-Viru maakonna koostöösidemeid.

«Pean koostööd ülikoolidega väga oluliseks. Usun, et konkreetseid tegevusi kavandades saame Tartu Ülikooli paremini kaasata maakonna arengutesse,» ütles Lääne-Viru maavanem Urmas Tamm.

Urmas Tamme hinnangul on kahe asutuse koostöö käivitunud juba enne lepingu sõlmimist: «Oktoobrikuus toimus ülikoolis tarkusepäev meie 50 gümnasistile ja infopäev maakonna koolijuhtidele.

Hiljuti pidas ülikool Rakvere Reaalgümnaasiumis oma infopäeva».

Füüsika Instituudi peahoone sai 30

25. novembril tähistati Füüsika Instituudis 30 aasta möödumist instituudi peahoone valmimisest.

Hoone ja temast eakamategi kristallidekorpuse ja aparaadiehitushoone valmimise ning hõlvamisega seotud ajalugu, probleeme ja värvikaid seiku meenutasid maja sünni ja järgneva arengukäigu eest- ja kaasvedajad – akadeemikud Karl Rebane ja Peeter Saari ning Henn Käämbre ja Valdur Tiit.

Direktor Ergo Nõmmiste tutvustas rohkele kuulajaskonnale võimalikke tulevikusuundumusi.

Direktori abi Hudo Jõgi sõnul avati ühtlasi äsjavalminud multimeedia õppeklass ning Hasselbladi fondi toetusel valminud ja kaasaegselt sisustatud pinnafüüsika labor. Esmakordselt väljapoole Rootsit 2001. aastal annetatud Hasselbladi uurimistoetus soodustab materjalipindade koostise ja aatomstruktuuri edasisi uuringuid instituudis ning stimuleerib Eesti ja Rootsi uurijate edukat ühistööd ka tulevikus.

Raamatukogu laenutab e-raamatuid

TÜ Raamatukogu alustab esimesena Eestis e-raamatute laenutussüsteemi testimist.

28. novembril allkirjastas raamatukogu lepingu elektroonilise raamatukogu süsteemi teenuseid pakkuva firmaga Ellibs.

Lugeja saab edaspidi raamatukogu teabekorraldaja Helen Valdma sõnul laenutada e-raamatuid, st alla laadida ööpäev ringi kas või koduarvutisse. «Peale lugemise on võimalik raamatuid ka osaliselt printida või kopeerida, samuti alla joonida, kommentaaridega varustada jne. Laenutusperioodi lõppedes tagastub e-raamat raamatukokku algsel kujul,» selgitas Valdma.

Raamatukogu eesmärk on uurida, kuidas pakkuda oma lugejatele õppe- ja teaduskirjandust senisest paindlikumal moel.

Olümpia- ja spordiajaloo konverents

Täna ja homme toimub Eesti Spordimuuseumis 2. rahvusvaheline noorte spordiajaloolaste konverents.

Ettekanded käsitlevad spordiajalugu, dopingu- ja amatörismiprobleeme, kuulsaid sportlasi jm.

Konverentsi korraldavad Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskond, Eesti Olümpiaakadeemia ja Eesti Spordimuuseum.

Info: www.ut.ee/KK

ÕNNITLEME

75

Hubert-Viktor Kahn, emeriitprofessor – 6. detsember

55

Eve Reiljan, laborant – 8. detsember

45

Indrek Kalda, erakorraline dotsent – 6. detsember
Andrus Tool, lektor – 5. detsember

40

Piret Pärsim, sekretär – 3. detsember

35

Peep Päll, lektor – 8. detsember
Anu Sikut, erakorraline teadur – 4. detsember
Reeli Sirotkina, assistent – 4. detsember

30

Kaarel Relve, lektor – 3. detsember

25

Aija Sakova, UT toimetaja – 5. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

UUDISED

Eesti Vabariigi teaduspreemiad

Riigi teaduspreemiate komisjon kuulutas välja 16. teaduspreemiate konkursi.

Preemiad määratakse Eesti teadustöötajatele ja teaduskollektiividele silmapaistvate teadustöö tulemuste eest.

2006. a antakse üks 500 000-kroonine preemia, kaks 300 000 ja kaheksa 150 000-kroonist preemiat.

Ettepanekuid võivad teha haridus- ja teadusministeeriumi teadus- ja arendusasutustena registreeritud ülikoolide ning teadus- ja arendusasutuste nõukogud, samuti Eesti TA akadeemikud.

Komisjon ootab ettepanekuid 25. detsembrini aadressil: Eesti Teaduste Akadeemia, Kohtu 6, 10130 Tallinn.

Info: www.akadeemia.ee.

Õppekorralduseeskirja parandusettepanekud

30. novembri seisuga oli õppeosakonda laekunud 14 inimese tagasiside.

Vastanud on tasemetalituse juhataja Eda Aitseni sõnul paari teaduskonna õppekorralduse spetsialistid, mõned õppejõud ja üks dekaan. «Ülejäänud tagasiside on oma kolleegidelt, st ametnikelt. Üliõpilastelt arvestatavat tagasisidet ei ole, kuid see on jätkuvalt oodatud,» ütles Aitsen.

Ajakirjanike ametilooline ümarlaud Tartus

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond ootab 9. detsembril kl 12–16 huvilisi osalema ametiloolisel ümarlaual «Elu kutse – looming ja kutsumus».

Räägime ametilugude ja mälestuste osast ajakirjandusloos seonduvalt ajakirjanike elulugude kogumise ja publitseerimise problemaatikaga.

Kohtumisel peame silmas Eesti ringhäälingu tähtpäevi ja meenutame kunagiste edasilaste abiga 1960.–1970. aastaid pressis.

Kõnelda on lubanud prof Epp Lauk, teadur Anu Pallas, raadiorahva hulgast Heidi Tammar, Vello Lään ning edasilastest kauaaegne ajakirjanduse õppejõud Sulev Uus, Raimu Hanson, Karl Metsaots jt.

Loodame ajakirjanike ühismälu abiga leida sildu, mis meid lähiminevikuga ühendavad.

Üritus toimub peahoones ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna keldriruumides. Kõik huvilised on lahkesti oodatud!

TÖÖKUULUTUSED

TÜ võtab teadus-arendusosakonda tööle

teadusuuringute majandusliku rakenduse peaspetsialisti,

kelle ülesanne on rakendusprojektide algatamine ja nõustamine, ELi ja muude fondide vahendamine innovaatiliste rakendustegevuste toetuseks, innovatsioonitegevuse analüüs.

TÜ võtab õpetajate seminari tööle

raamatukoguhoidja,

kelle ülesanne on pakkuda lugejatele head teenindust, hoida korras raamatukogu kogud ning sisestada andmed raamatukogusüsteemi INNOPAC.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt 8. detsembril e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Täpsem info: www.ut.ee/konkurss ning telefonilt 737 5844.

UT TEATAB

UT ilmub detsembris

UT ilmub detsembris veel tuleval reedel, 9. detsembril ning topeltnumbrina eelviimase nädala algul. Ilmumise kuupäev on veel täpsustamisel, kas 20., 21. või 22. detsembril.

Ülikoolis algab jõuluvaheaeg esmaspäeval, 19. detsembril, TÜ nõukogu viimane istung toimub 23. detsembril. UT ilmumine jääb seega nende kuupäevade vahepeale.

Seepärast on palve saata kõik aasta viimasesse numbrisse minevad kaastööd ära hiljemalt 15. detsembriks ja samuti sellest varem informeerida. Uudised ja info jõuavad lehte veel ka 19. detsembril.

TÜ kroonika

Tavakohaselt ilmub aasta viimases lehes ka põhiliselt UTde põhjal toimetuse koostatud TÜ kroonika.

Ootame siin kõigi kaasabi. Palume struktuuriüksustel ühe inimese kaudu meile teada anda aasta olulisematest sündmustest, teadusuudistest, tunnustustest jm, millest UTs pole sel aastal kirjutatud.

Kroonika ilmub UT kahel leheküljel, pikemat varianti saab lugeda veebis. Kroonika edastamise viimane tähtaeg on esmaspäeval, 12. detsembril.

Toimetus täpsustab

Palume lugeda eile promoveeritud doktorite õigeks arvuks 68, mitte 64, mis tekkis tehnilistel põhjustel.

KAITSMISED

7. detsembril kl 15 kaitseb Linkbergi nim auditooriumis (Puusepa 8) meditsiinidoktori kraadi **Priit Kasenõmm** teemal «Tonsillektoomia näidustused täiskasvanute krooniliste tonsilliidi korral – kliinilised, mikrobioloogilised ja patomorfoloogilised uuringud». Juhendajad prof Marika Mikelsaar, mikrobioloogia instituut ja prof Mart Kull, kõrvakliinik. Oponent prof Reidar Grenman, Turu Ülikool.

8. detsembril toimub magistritööde kaitsmine ajaloo osakonnas Lossi 3-426:
kl 14.15 **Svetlana Karm** «Udmurdi maailm: «aknad» traditsioonilisse kultuuri (kultuurianalüütiline vaade rahvaluule, muuseumiesemete ja rituaalide kaudu» MA (etnoloogia) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Art Leete. Oponent Riina Reinvelt, MA;
kl 15.30 **Kaja Kumer-Haukanõmm** «USA välispoliitika Balti küsimuses 1945-1952 läbi Balti põgenike problemaatika» MA (ajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja dots Vahur Made. Oponent dots Ago Pajur.

9. detsembril kl 12.15 toimub ph aud 227 religiooniantropoloogia eriala magistritööde kaitsmine:
Kaja Karo «Eenok Haameri visioon eestlaste rahvuslik-religioossest olemusest». Juhendaja mag Lea Altnurme. Oponent mag Kristi Kukk;
Tiina Sepp «Palverändurid ja turistid teel Santiago de Compostelasse». Juhendaja prof Ülo Valk. Oponent mag Lea Altnurme.

9. detsembril kl 10.15 kaitseb molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 **Riho Teras** doktoritööd molekulaarbioloogia erialal «Tn4652 transponeerumisel pheBA operoni ette tekkinud liitpromootoritelt lähtuva transkriptsiooni regulatsioon Pseudomonas putida´s». Juhendaja dots Maia Kivisaar, PhD. Oponent Suvi Taira, PhD (Helsingi Ülikool, Soome).

10. detsembril kl 14.30 kaitseb **Andrei Katsuba** avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 magistritööd (MPA) «Võrdse kohtlemise ja mitte-diskrimineerimise põhimõtted Eesti riiklikus arengukavas 2004–2006». Juhendaja Toomas Gross, PhD. Oponendid Kadri Simm, PhD ja Illimar Ploom, MA.

14. detsembril toimub Näituse 20-216 õigusteaduskonna magistritööde kaitsmine:
kl 12.15 **Kadriann Ikkonen** «Sundmüügi põhiseaduslikkus». Juhendaja Madis Ernits, LLM. Oponent Anno Aedmaa, mag iur.;
kl 13.15 **Martin Triipan** «Proportsionaalsuse põhimõte põhiõiguste kaitsel». Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent külalisprof Indrek Koolmeister.

14. detsembril kl 14.15 kaitseb Ülikooli 16-102 **Ülle Tillmann** pedagoogika alal magistritööd «Haridusuuendusest Eestis: Üldhariduskoolide arengukavad 2000-2004». Juhendaja dots Hasso Kukemelk. Oponent filosoofiakandidaat Jüri Ginter.

16. detsembril kl 16.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Indrek Jääts** doktoritööd «Etnilised protsessid Vene impeeriumi siseperifeerias 1801–1904. Komi rahvusluse sünd» PhD (etnoloogia) kraadi taotlemiseks. Juhendajad: prof Art Leete, prof Rein Taagepera ja prof Elle Vunder. Oponendid Toomas Karjahärm, PhD ja Eva Toulouze, PhD.

19. detsembril kl 14.15 kaitseb molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 **Mait Metspalu** doktoritööd molekulaarbioloogia erialal «India eelajaloo käsitlus mtDNA vaatevinklis». Juhendajad erakorraline prof Richard Villems ja prof Toomas Kivisild. Oponent Antonio Salas Ellacuriaga, PhD (University of Santiago de Compostela).

19. detsembril kl 16.15 kaitseb **Kersti Lust** TÜ nõukogu saalis ajaloo osakonna doktoritööd «Pärisorjast päriskohaomanikuks. Talurahva emantsipatsioon eestikeelse Liivimaa kroonukülas (1819–1915). Tartu: Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2005, 375 lk.» PhD (ajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Tiit Rosenberg. Oponendid Aleksander Loit, PhD, Uppsala Ülikool ja Sirje Kivimäe, PhD.

LOENGUD

14.–18. dets peab ühe loengu ja viib läbi seminari materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia doktorikoolis välisekspert dr Juan Davalos, CSIC Madrid, Instituto Quimica-Fisica «Rocasolano». 15. dets kl 14.15 on KH aud 430 loeng **«Energetics and Reactivity of New and Old Species Using Spectroscopy and Photoionization Methods»**;
16. dets kl 14.15 KH aud 430 seminar. Väliseksperdi loengud ja konsultatsioonid on mõeldud MMTDK doktorantidele, juhendajatele jt huvilistele.

KONTSERT

BOTAANIKAAIAS

4., 11. ja 18. dets kl 17 adventkontsert. Flöödil, plokkflöödil, viiulil ja harfil esinevad muusikud Anneli Kuusk, Helena Valpeteris ja Lilian Langsepp koos õpilastega. Kontserdid on tasuta.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

6. detsembril kl 19 Ave Maria III. Esineb Tallinna poistekoor, Solistid Siiri Sisask, Ka Bo Chan, Jüri Leiten (trompet), Mari-Liis Uibo (viiul) ja Andres Uibo (orel).

KONVERENTS

Hariduse muudatused ja traditsioonid

9. detsembril kell 10 algab aulas Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi ja Johannes Käisi Seltsi konverents «Haridus muutuste ja traditsioonide keerises».

Töö toimub järgmistes sektsioonides: kasvatusteaduste filosoofilised alused, õpetajakoolitus ja pedagoogiline praktika, sotsiaalsed probleemid lapse argielus, õppekava ja õpikeskkond, üld- ja ainedidaktika ning J. Käis ja tema pedagoogiline pärand.

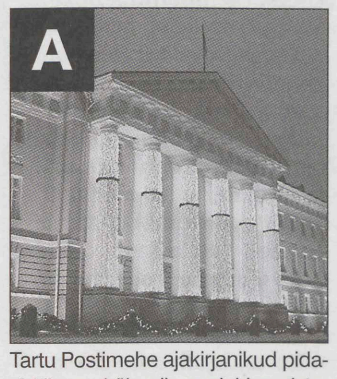

Tartu Postimehe ajakirjanikud pidasid linnas kõige ilusamini kaunistatuks TÜ peahoonet (110 punkti).

Ülikooli ja Jakobi tänava ristmikul on jalakäijal raske teed ületada.

AR-1

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 9. detsember 2005

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 40 (2240) www.ut.ee/ajaleht

TÜ Sihtasutus jagas stipendiume

Varje Sootak

2. detsembril andis ülikooli sihtasutus välja 39 stipendiumi ja kaks preemiat kokku ligi pool miljonit krooni.

Sihtasutuse juhatuse liikme Ruth Kotsari sõnul maksti tänavu ligi paarsada tuhat krooni rohkem raha välja kui eelmisel aastal.

«Kui eelmisel aastal tehti väljamakseid kuuest fondist, siis tänavu juba 20 fondist, sealjuures kolmest esimest korda,» ütles Ruth Kotsar.

Raefondi preemiad

Raefondi preemia pälvisid tänavu akadeemikud Mart Ustav ja Peeter Tulviste. Tehnoloogiainstituudi juhataja prof Mart Ustav pälvis selle olulise panuse eest instituudi rekonstrueerimisel, Riigikogu liige prof Peeter Tulviste (rektor 1993–1998) kauaaegse silmapaistva tegevuse eest haridus- ja teadustöös ning ühiskondlikus elus.

UT küsimusele, mida tähendab neile taoline linna tunnustus, ütles prof Ustav, et ennekõike näitab see, et tehtud töö on linnale oluline.

«Tihedam ülikooli ja linna seostumine ka tunnustuse tasemel on näide sellest, et linnale on ülikooli olemasolu väga tähtis. Kui näiteks ülikooli tuleks juurde 10 000 üliõpilast, tooks see praeguste hindade juures linna juurde umbes 2 miljardit krooni aastas. 10 000 üliõpilast on ainult 50% rohkem kui praegu. Aga nad peavad olema välisüliõpilased ning selleks peab ülikool väga palju tööd tegema õppekavade kaasajastamisel ja ka nende ingliskeelseks muutmisel.»

Prof Tulviste sõnul on ülikoolilinnades hakatud aru saama, et ülikooli tasub hoida ja toetada. «Nüüd, kus kõik linnad omavahel võistlevad, jätkub õnneks Tartu linnal mõistust ja pealehakkamist. Usun, et ka tänased preemiad on selle märgiks.»

Prof Ustavi arvates on ülikool ja ülikooliga seotud tegevus ilmselt väga tugeva majandusliku tegevuse aluseks TÜs, mitte ainult ettevõtluses, vaid kui protsess ise. Ülikool annab ju paljudele inimestele tööd.

Prof Peeter Tulviste märkis, et tavaliselt jagatakse ülikooli roll linna elus majanduslikuks, poliitiliseks (näiteks on ülikoolilinnade kohalikus omavalitsuses natuke rohkem helgeid päid kui teistes linnades) ja kultuuriliseks, sest ülikool on ka ise kultuur.

Raefondi stipendiumid

Raefondi stipendium antakse õppe- ja teadustöös silmapaistnud ning ühiskondlikult aktiivsele Tartust pärit üliõpilasele. Tänavu said selle Liis Väli, Hella Suvi, Karin Nurme, Signe Vanker, Oliver Lukason, Eero Kangor, Gerli Odrusk, Triin Vakker, Liina Nagirnaja ja Paavo Randma.

Linnapea Laine Jänes märkis stipendiumite üleandmisel, et Tartu toetab heameelega linnale vajalike uurimistööde tegijaid. «Kui need ei ole kohe rakendatavad, siis on väga oluline nende olemasolu, üks töö võib sünnitada järgmise jne.»

Näiteks tegi Eero Kangor (FL 1. a magistrant) oma bakalaureusetöö Tartu Eesti Käsitööliste Abiandmise Seltsi joonistuskursuste kohta.

Kangori sõnul käsitleb magistritöö TÜ Kunstiajaloo Kabineti tegevust aastatel 1922–1950 ning peab olema abiks fotokogu teaduslikul kasutamisel. Stipendium aitaks tal koguda uurimistöö jaoks materjali Rootsi arhiividest.

Magistrant Gerli Odrusk (KK 1. a) mängib korvpallinaiskonnas TÜ/Leibur ning treenib Raatuse gümnaasiumi õpilasi.

Doktorant Paavo Randma (OI 2. a) on osalenud projektis «Korruptsiooni piiramine üleminekuühiskonnas» jt programmides.

Üliõpilane Liis Väli (AR 3. a) uurib prof Hele Everausi juhendamisel kasvajaliste protsessside arengut. Ta on aktiivselt kaasatud hematoloogia-onkoloogiakliiniku teadustegevusse.

Magistrant Karin Nurme (FK 1. a) on olnud kursusevanem, tuutor ja tegelnud aktiivselt mitmesuguste üliõpilasprobleemidega.

Magistrant Signe Vanker (HT 2. a) on uurinud, pidanud ettekandeid ja avaldanud artikleid töökultuuri arendamisest üldhariduses ja kõrgkoolis, õppekavade koostamisest jm.

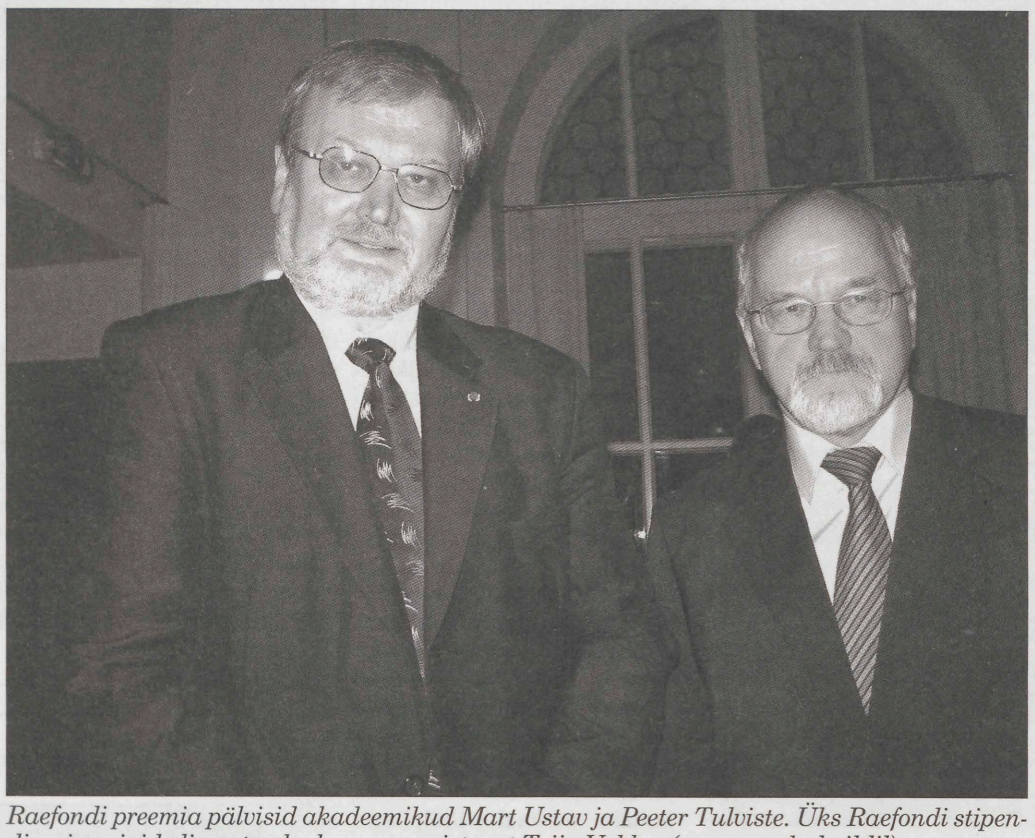

Raefondi preemia pälvisid akadeemikud Mart Ustav ja Peeter Tulviste. Üks Raefondi stipendiumi saajaid oli usuteaduskonna magistrant Triin Vakker (parempoolsel pildil). VARJE SOOTAK

Tänavu maksis TÜ Sihtasutus 20 fondist 39 stipendiumi ja 2 preemiat kokku ligi poole miljoni krooni ulatuses.

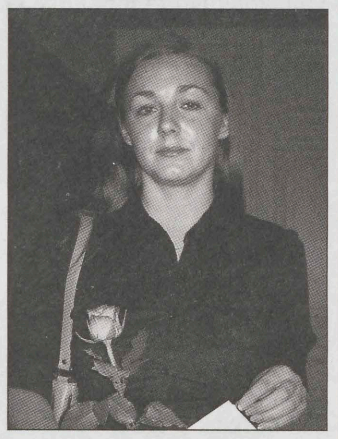

Magistrant Oliver Lukason (MJ 2. a) taotleja energeetikaettevõtete pankrotistumist käsitlev bakalaureusetöö tunnistati majandusteaduskonna 2004. a parimaks rahandusalaseks tööks.

Ta on kuulunud üliõpilasesinduse juhatusse ning on praegu TÜ Üliõpilaskonna Sihtasutuse nõukogu esimees.

Üliõpilasel Hella Suvil (SO 2. a) jätkub aega peale õppetöö ka vabatahtlikuna tegutsemiseks Tartu Laste Turvakodus.

Doktorant Liina Nagirnaja (BG 1. a) on TÜ Teaduskooli kuraator ning organiseerib veebipõhist kursust «Geneetika ja evolutsioon», ta osaleb ka Eesti Inimesegeneetika Ühingu töös ja on Eesti Biokeemia Seltsi liige.

Magistrant Triin Vakker (US 1. a) kirjutas oma bakalaureusetöö teemal «Taara usk Eestis 20. saj I poolel», mis oli esimene põhjalikum uurimus eestlaste rahvusliku narratiivi kujunemisest ning taarausu ideoloogide ja arenemise kohta Eesti Vabariigis. Ta on ka Eesti Kirikuloolaste Seltsi liige.

«Seoses oma tööga Eesti Kontserdis olen aidanud kaasa kontsertide jt kultuuriürituste korraldamisele,» ütles Triin Vakker. Nagu enamik stipendiumisaajaid soovis temagi kasutada oma stipendiumi erialakirjanduse soetamiseks.

Teistest TÜ Sihtasutuse stipendiumitest järgmistes UTdes.

TÄNA LEHES

Lõpeb õppejõudude hindamine
LK 3

Haldus- ja tugistruktuurist
LK 2

21. detsembril 40 aastat tagasi oli ülikooli peahoones suur tulekahi.

UUDISED

Täna räägitakse aulaloengus Albert Einsteinist

Täna kell 15 peab füüsika-matemaatikadoktor, füüsika instituudi direktori abi Henn Käämbre aulas loengu «Albert Einstein kui leiutaja ja eksperimentaator».

Ettekandes tutvustatakse vähetuntud tahke suure füüsikateoreetiku elust ja tegevusest.

Loeng toimub füüsika-aasta avalike loengute sarjas. Seda on võimalik reaalajas jälgida Internetist aadressil http://video.ut.ee/.

Sisekommunikatsiooni uuring ootab jätkuvalt täitmist

Tänaseks on ülikooli sisekommunikatsiooni uuringus osalenud üle 500 töötaja.

Uuringu ühe korraldaja, avalikkussuhete juhi Illari Lääne sõnul tänab ülikooli juhtkond siiralt kõiki, kes on jõudnud uuringusse juba oma panuse anda.

«Loodetavasti jätkub küsimustiku täitmine ka lähemate päevade jooksul, sest igaühe panus uuringusse on äärmiselt oluline, et saada võimalikult palju teavet sisekommunikatsiooni kitsaskohtade kohta ülikoolis. Mida rohkem tagasisidet uuring annab, seda kindlamalt saab planeerida edasisi samme, et meie kõigi igapäevane töö ülikoolis lihtsamaks ja mõistlikumaks muuta,» selgitas Illari Lään.

Eriti teretulnud on Lääne sõnul akadeemilise pere vastused, kelle töö sujuvamaks muutmine hästi toimiva sisekommunikatsiooni abil on üks olulisemaid uuringu eesmärke.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled sisekommunikatsiooni uuringu küsimustiku ära täitnud?

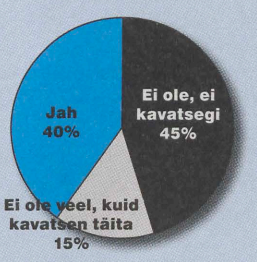

Vastajaid: 137
Uus küsimus:
Kas oled tartlaseks registreerunud?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

68 doktoridiplomit

1. detsembril promoveeriti emakeelse ülikooli 86. aastapäeva aktusel ülikooli värsked doktorid. Üks doktoridiplomi saajaid oli ekspeaminister, TÜ vilistlane Mart Laar. Laar kaitses aprillis ajaloo osakonna doktoritööd «Äratajad. Rahvuslik ärkamisaeg Eestis 19. sajandil ja selle kandjad. Tartu: Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2005, 495 lk». Juhendaja oli prof Tiit Rosenberg. VARJE SOOTAK

Wiedemanni aasta lõpusümpoosion

6. detsembril toimus ajaloo muuseumis akadeemik Ferdinand Johann Wiedemanni (1805–1887) 200. aastapäeva lõpusümpoosion.

Haridus- ja teadusministeeriumi abiminister Erkki Piisang ja rektor Jaak Aaviksoo rõhutasid oma sõnavõtus akadeemik Wiedemanni teadustöö tähtsust ja tõmbasid selle paralleelse tänapäevaga.

Wiedemanni ja Tartu Ülikooli seoste uusi fakte avalikustas oma ettekandes akad Huno Rätsep. Keeleteadlane, eesti ja teiste soome-ugri keelte uurija akadeemik Ferdinand Johann Wiedemann õppis Tartu Ülikoolis õigusteadust. Ta on koostanud eesti-saksa sõnaraamatu ning eesti keele grammatika.

Prof Karl Pajusalu ja Eesti Keele Instituudi direktor Urmas Sutrop tutvustasid Wiedemanni grammatika faksiimileväljaannet. Teadus- ja haridusministeeriumi keelepoliitika nõunik Jüri Valge tegi Wiedemanni aasta tähistamisest kokkuvõtte.

Karl Pajusalu (vasakul) ja Urmas Sutrop. VARJE SOOTAK

UUDISED

Harald Keres pälvis tänuauhinna

SA Eesti Rahvuskultuuri fondi neljast elutöö tänuauhinnast (50 000 krooni) määrati üks akadeemik Harald Keresele.

Füüsika-matemaatika-doktor Harald Keres on TÜ emeriitprofessor. Keres on töötanud TÜs õppejõu ja kateedrijuhatajana, on olnud teadusprorektor. Ta on töötanud astronoomia-observatooriumi juhatajana, TA Füüsika Instituudi laborijuhatajana jne.

Sihtasutuse nõukogu esimehe Eri Klasi sõnul maksti tänavu stipendiume ja toetusi ligi nelja miljoni krooni ulatuses. Mitme allfondi stipendiumi saajate hulgas on ka TÜ üliõpilasi.

TÜ saab sada kasulikku litsentsi

12. detsembril kell 14 toimub matemaatika-informaatika-teaduskonnas J. Liivi 2-317 pidulik seminar.

Sybase, Inc. annab oma Eesti esinduse AS Sybase Eesti kaudu teaduskonnale üle 100 Sybase PowerDesigneri litsentsi.

Arvutiteaduse instituudi lektori Vambola Lepingu sõnul on tehing, mille maksumus tavahindades ületaks 10 miljoni krooni piiri, kasulik mõlemale osapoolele. «Ülikool saab õppetöös kasutada suurepärast andmebaaside disainimise ja äriprotsesside modelleerimise vahendit, mis sobib hästi ka väike- ja keskmise suurusega firmadele. Sybase astub aga sammukese lähemale Eestis tegutsevatele ettevõtetele.»

Veresoontekirurgia osakond 40

Täna tähistab kliinikumi veresoontekirurgia osakond 40. aastapäeva.

Tänavu möödus ka 110 aastat esimesest arteri õmblusest Tartus, mille tegi Zoege von Manteuffel. Samuti möödus 45 aastat esimestest rekonstruktiivsetest (taastavatest) operatsioonidest arteritel, mille tegid allotrasplantaatidega professorid Artur Linkberg, Endel Tünder ja Kaljo Põder.

Kliinikumi veresoontekirurgia osakond kuulub esimeste spetsialiseeritud veresoontekirurgiliste osakondade hulka, mis loodi 60ndatel aastatel NSV Liidus.

Konverentsil kõnelevad Jüri Lieberg, Endel Tünder, Toomas Ellervee jt.

Seminar «Vägivald minu ümber»

12. detsembril kell 12 algab Tartu Saksa Kultuuri Instituudis (Kastani 1) seminar «Vägivald minu ümber».

Seminari eesmärk on panna noori mõtlema selle üle, mis on vägivald, kus see avaldub, kuidas selle vastu võidelda. Seminari lõpus toimuvat diskussiooni juhib eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.

Seminar on seotud Saksa plakatinäitusega «Anschläge gegen rechte Gewalt» (rünnakud parempoolse vägivalla vastu) instituudis, mis jääb avatuks kuni 23. detsembrini.

Ürituse korraldavad TÜ eetikakeskus, SA Domus Dorpatensis ja Saksa Kultuuri Instituut.

Millist teenust ootame ülikooli haldus- ja tugistruktuurilt?

Taimo Saan
finantsdirektor

Mari Nõmm
personaliosakonna juhataja

Ülikooli arengukava täitmise vahekokkuvõtte tegemise ja 2006. aasta eelarve koostamise ajal on põhjust heita pilk ka ülikooli töötajaskonna struktuuris viimastel aastatel toimunud muutustele.

Töötajate koguarv on viimasel kümnel aastal püsinud võrdlemisi stabiilne (1996. a lõpu seisuga 2978, 2005. a 3180; kasv 6,8%). Tagasihoidliku muutuse taga peituvad tasakaalustavad protsessid. Ühelt poolt on see ülikooli laienemine (ülikooliga on liitunud füüsika instituut, Eesti mereinstituut, Narva kolledž, õigusinstituut, õpetajate seminar, Viljandi kultuuriakadeemia) ning kiire kasv ja areng prioriteetsetes valdkondades (haridusteaduskond, tehnoloogiainstituut).

Teiselt poolt on seda tinginud haldus- ja tugistruktuuri töötajate arvu vähendamine ning töökorralduse optimeerimine.

Viimaste aastate personaliandmete analüüsimisel ilmnevad selgelt mitmed rõõmustavad suundumused, nagu teaduskraadiga töötajate arvu suurenemine (täiskoormusega töötavatel õppejõududel ja teadustöötajatel on teaduskraad 89%-l, sh doktorikraad 60%-l). Samuti akadeemilise personali osakaalu kasv eelkõige teadustöötajate uute kohtade loomisena. Ülikooli akadeemilise töötajaskonna keskmine vanus on vähenenud. Praegu on see 43,7 aastat, mis on viimaste aastate madalaim.

Märkimisväärselt on kasvanud üliõpilaste arv (joonis 1) ning nõudlikkus Tartu Ülikoolist saadava hariduse osas. Ülikool on astunud viimastel aastatel olulisi samme, et kindlustada õppekvaliteet (õppekorralduseeskirja muudatused, kvaliteedikäsiraamat, kvaliteeditalituse loomine õppe- ja üliõpilasosakonnas). Ülikool peab oma põhifunktsioonide kvaliteedi tagamisel jätkuvalt suutma pakkuda professionaalsel tasemel ka haldus- ja tugiteenuseid. See mõjutab otseselt organisatsiooni terviktulemust. Võrreldes 2001. aastaga (joonis 2) on ülikooli teaduskondades ja asutustes töötav mitteakadeemiline ning keskadministratsiooni personal vähenenud (vastavalt -1,6% ja -8,5%) ning õppejõudude ja teadustöötajate arv kasvanud (+22,4%).

Positiivseid emotsioone tekitab ülikooli tulude suurenemine sel perioodil ligi 50% võrra (joonis 3).

Samas teeb ettevaatlikuks tulude kasvu pidurdumine tuludes töötaja kohta viimasel kolmel aastal (joonis 4).

Ülikooli töö keskseks koordineerimiseks on loodud üldfond, millesse tehakse eraldisi kõikidelt põhieelarve laekumistelt. Üldfondist finantseeritakse haldus- ja tugistruktuuri osakondade ülalpidamiskulusid; üleülikoolilisi projekte (ülikooli ajalehe trükkimine, avalike ürituste korraldamine; infosüsteemide arendamine; üliõpilaste vastuvõtukulud, välisüliõpilaste majutamine, ülikooli auditeerimine jne); halduskulusid (v.a teaduskondade ruumide elektri- ja küttekulud ning ülikoolile mittekuuluvate ruumide rendikulud); raamatukogu, muuseumide ja botaanikaaia ülalpidamist; ülikooli liikmemakse (olulisemad on MTÜ TÜ Akadeemiline Spordiklubi ja MTÜ Tartu Üliõpilasmaja); investeeringuid ehitustesse ja laenude teenindamist.

Seega iseloomustab üldfondi mahtude dünaamika kesksete haldus- ja tugistruktuuride arenguvõimalusi.

Üldfondi osakaal põhieelarve suhtes on viimastel aastatel pidevalt vähenenud (joonis 5), st suurenenud on teaduskondades ning õppe- ja teadusasutustes tehtavate kulude osakaal. Üliõpilaste ja töötajate arvu kasvu taustal tekitab üldfondi osakaalu vähenemine küsimuse, millises mahus ning kvaliteedis teenuseid ülikooli liikmeskond põhitegevust toetavatelt struktuuriüksustelt ootab ning kas nende ootuste täitmiseks on piisavalt katet.

Joonis 1. Töötajate ja tudengite arvu muutus 1996–2005

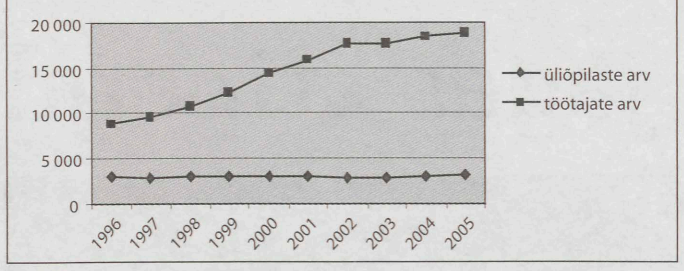

Joonis 2. Akadeemilise personali, teaduskondade ja asutuste haldus- ja tugipersonali ning keskadministratsiooni töötajate arvu muutus 2001–2005

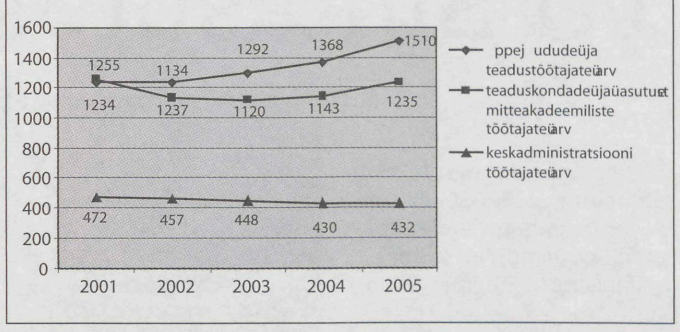

Joonis 3. Põhieelarve

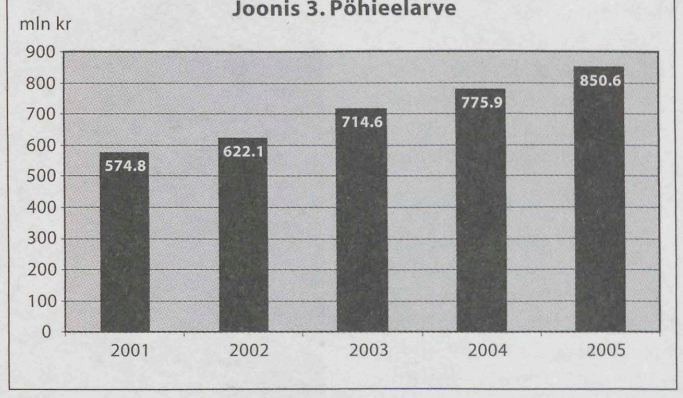

Joonis 4. Tulu töötaja kohta

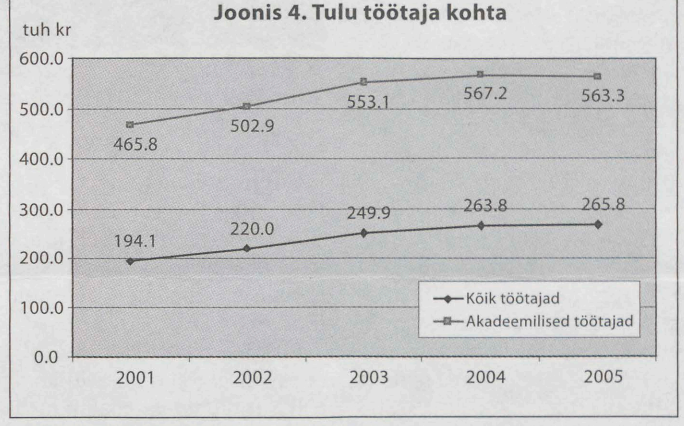

Joonis 5. öldfondi suhe põhieelarvesse

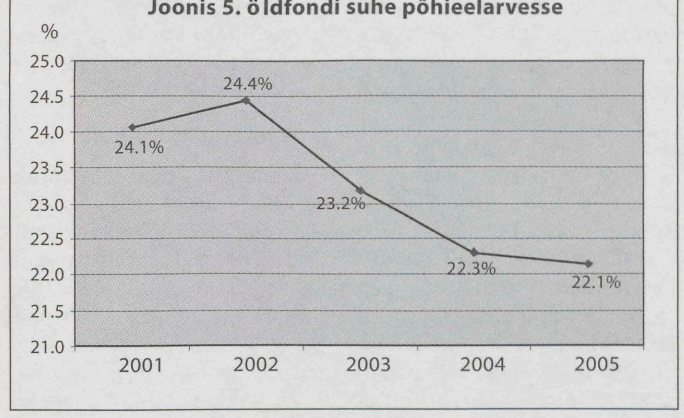

KOMMENTAAR

Jaak Aaviksoo
rektor

Aeg-ajalt tõuseb administratsiooni ja akadeemilise kooseisu rahastamise tasakaalu teema ikka ja jälle üles, kusjuures valdavalt avaldatakse arvamust administratsiooni osakaalu kasvu kohta.

Tegelikke andmeid vaadates ilmneb, et administratsiooni osakaal on ülikoolis pidevalt vähenenud ja praeguseks hetkeks oleme rahvusvahelises võrdluses kindlasti pigem väikese kui suure administratsiooniga ülikool.

Tundes, et kesksete teenuste kvaliteedile ja kvantiteedile esitatavad ootused kasvavad, peame leidma mõistliku tee, kuidas neid ootusi katta vajalike ressurssidega.

See jääb ülikooli finantsstrateegia realiseerimise üheks peamiseks ülesandeks.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia avab muusikamaja

Aija Sakova

Täna kell 15 avab prorektor Jaak Kangilaski TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Muusikamaja.

Muusikamajja kolib kultuuriakadeemia avalike ja välissuhete juhi Marju Mägeri sõnul peamajast terve muusikaosakond – rahvamuusika, kirikumuusika ja pop-*jazzi* õppetoolid.

«Neljakorruselises majas on 14 klassiruumi, helistuudio ning foonika, väike 60-kohaline kammersaal ja kaks administratsiooniruumi,» selgitas Mäger. Sisekujunduses on kasutatud loodussõbralikke materjale (puit ja savikrohv).

Muusikamaja on Mägeri sõnul oluline mitte ainult akadeemiale, vaid ka Viljandi linnale: «Uus hoone asub nagu peahoonegi linna südames ning teostumas on Viljandi kultuurikvartali idee.»

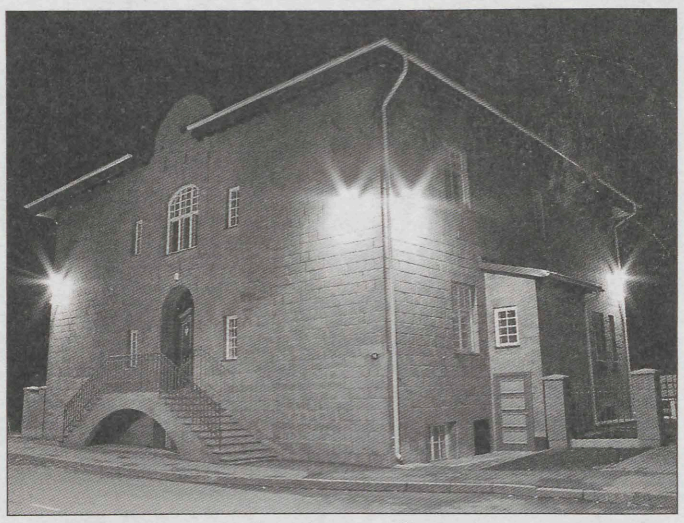

Viljandi kultuuriakadeemia muusikamaja. URMAS VOLMER

Ehitamine algas suvel, peatöövõtja oli OÜ Selindia, projekti maksumus oli 11,4 mln krooni. Ehituse rahastas riik. Eesti Pärimusmuusika Keskus korraldas muusikamaja renoveerimiseks ka heategevuskontserdi.

Avamisele järgneb mööda maja liikuv kontsert.

Kell 19 algab pidu kultuurimajas.

Selgusid Tartu linna parimad sportlased

Tartu selle aasta parimate sportlaste seas on ka mitu TÜ üliõpilast ja MTÜ TÜ Akadeemilise Spordiklubi liiget.

Need on aerutaja Peeter Becker, kergejõustiklased Mirjam Liimask (KK 3. a üliõpilane), Maris Mägi ja Kaire Leibak ning sulgpallurid Helen Reino (KK 1. a magistrant) ja Piret Hamer.

Parimaks treeneriks valiti Mirjam Liimaski treener dots Mehis Viru.

Parimaks meessportlaseks valiti 2005. a seitsmekordne Eesti meister Peeter Becker, parimaks naissportlaseks Mirjam Liimask, parimaks juunioriks Maris Mägi.

Parim noorsportlane oli kalevlane Kaire Leibak ja parim võistkond Helen Reino ja Piret Hamer.

Hea tartlasest tudeng!

Oled arvatavasti tähele pannud, et eelnevatel aastatel on paljud linnad ja vallad teinud aasta lõpus pingutusi, et võita juurde registreeritud elanikke.

Rahvastikuregistri seadus paneb meile kohustuse hoolitseda enda, oma alaealiste laste ja eestkostetavate elukoha aadressi õigsuse eest rahvastikuregistris.

Miks on registreerimine oluline?

Tartus õppivast ligi 16 000-st päevase õppe üliõpilasest on Tartu elanikuks registreerinud end vaid 5200.

Kahtlemata ei ole registreerimise takistuseks enamikul juhtudel 400-kroonise sõidutoetuse kaotus. TÜs saab seda täiendavat õppetoetust vaid 1859 tudengit.

Linnale on ametlikult 1. jaanuariks registreeritud elanike arv väga oluline, sest sellest sõltub linna järgmise aasta tulubaas (laekumine üksikisiku tulumaksust ja eraldis riigieelarve tasandusfondist).

Tänu 2004. a detsembris elukoha registreerimise kampaaniaga liitunud 2133 inimesele lisandus linna eelarvesse 10 miljonit krooni. Võrdluseks – Aura veekeskuse ehitamiseks kulus 80 miljonit krooni ja Turusilla ehituseks 20 miljonit krooni.

Tartu linn toetab ülikooli ühiselamute renoveerimist igal aastal 2,3 miljoni krooniga. Linn on lubanud toetada 18 miljoni krooniga TÜ Ujula tänava spordihoone ehitust. Linn on aastaid toetanud tudengite spordi- ja kultuuriüritusi, sh ka üliõpilaste kevad- ja sügispäevi.

Linn toetab ülikooli ja tudengeid

Suur hulk üliõpilasi ei ole end üheski omavalitsuses rahvastikuregistris arvele võtnud ega saa seetõttu kasutada ka kodaniku põhiõigusi – valida ja olla valitud. Samuti ei saa nad osa personaalsetest sotsiaalsetest hüvedest, mida Tartu linn jagab võrdsetel alustel kõigile oma kodanikele – sünnitoetused, lasteaiakohad, sotsiaaltoetused.

Linnavalitsus on oma veebilehel algatanud arutelu teemal, mis võiks motiveerida Tartus elavaid inimesi end registreerima Tartu linna kodanikuks. Foorumist saad osa aadressil www.tartu.ee/elukoht. Parima idee autorile kingib linn iPod Nano MP3-mängija!

Tartu üliõpilaste mõtet, häält ja vaimu on igas linna nurgakeses tunda. Olgem siis tartlased ka seaduse ja registri silmis! Linnakodaniku staatus on aususe ja patriotismi küsimus!

Laine Jänes
Tartu linnapea

Jaak Aaviksoo
Tartu Ülikooli rektor

REGISTREERI END TARTLASEKS

Tartu Linnavalitsus kutsub Tartus elavaid inimesi ennast rahvastikuregistris kirja panema.
Elukohateate esitamiseks tuleb pöörduda linnavalitsuse elanike registriteenistusse:
Küüni 5, 51004 Tartu
Info: 736 1140, 736 1142, 736 1139,
e-post: rt@raad.tartu.ee, www.tartu.ee
Lahtiolekuajad:
E 9–12 ja 15–18, T 8–12 ja 14–16, K 9–12 ja 14–16, N 9–12 ja 14–16, R 9–12

Hea ülikoolipere!

Annan teada oma tagasiastumisest õppeprorektori ametikohalt isiklikel põhjustel alates 1. jaanuarist 2006.

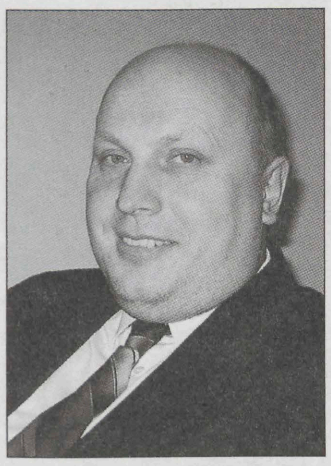

Rektor rahuldas minu lahkumisavalduse 9. novembril. Otsustasime koos, et avalikustame selle sammu pärast 1. detsembrit. Jätkan töötamist Tartu Ülikoolis praktilise usuteaduse professorina.

Avalduse esitamise eelõhtul helistasin rektorile ja andsin oma otsusest teada. Ütlesin, et selles sammus pole kibedust, on vaid tänu ja lugupidamine. Samad tunded valdavad mind ka kogu ülikooli kui terviku suhtes. Olen kõigile kaastöötajatele tänulik võimaluse eest täita minu senise ametikarjääri kõige vastutusrikkamat rolli.

Kuna kõik on nii värske, siis on raske tagasi vaadata ja kokkuvõtteid teha. Ise pean oma ametiaja üheks suurimaks saavutuseks, et ligi 80% oma muredega minu kabinetis käinutest lahkusid naeratades, seda sõltumatult sisulistest otsustest. Soovin, et me kõik võiksime südames naeratada, kui mõtleme ülikoolile, mida koos kujundame.

Lugupidamisega teie
Tõnu Lehtsaar
õppeprorektor

The U.S. Government Affiliated
Educational Advising Center

16. jaanuarini saab kandideerida USA ülikoolidesse 2006/2007. õa sügissemestril bakalaureuse tasemel.

Info: www.isep.org ja Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuses TÜ Raamatukogus W. Struve 1-325, tel 742 7243, merli.tamtik@ut.ee.

Üliõpilase arvamus on õpetamisel oluline

Aija Sakova

11. detsembriks peavad üliõpilased andma hinnangu ainekursustele, millel nad lõppeval semestril osalesid.

Alates 21. novembrist küsib õppeinfosüsteem (ÕIS) üliõpilastelt sisenemisel, kas nad soovivad täita ankeedid ainekursuste hindamise kohta. Kokku on selleks kolm nädalat. Alates sellest semestrist on ainekursuste ehk õppejõudude hindamine tudengitele kohustuslik. Kui mõni ankeet jääb täitmata, siis ei luba ÕIS üliõpilasel registreerida järgmise semestri ainetele.

Kui hindamisperioodil jääb üliõpilasel ainekursus hindamata, on tal õppetöö analüüsi spetsialisti Ivika Puusepa sõnul võimalik teha seda ka hiljem. Kuid siis ei kajastu antud hinnangud õppejõule esitatavates tulemustes. «Erandiks on B-osa vastused, mille puhul on hilinenult antud hinnangud eraldi näidatud, kuna see võib õppejõule siiski oluline olla,» lisas Puusepp.

Kvaliteedisüsteemi osa

Ivika Puusepa sõnul on õpetamise kohta tagasiside saamine õppejõu töö lahutamatu osa. «Tagasiside küsimine on ülikooli kvaliteedisüsteemi loomulik osa. Ankeedi tulemused on mõeldud ennekõike õppejõule ning tema töö vahetule korraldajale õpetamise kvaliteedi tõstmiseks, õppekavade parandamiseks ja abiks akrediteerimisaruannete koostamisel. Hinnanguid saab kasutada arenguvestlustel,» selgitas Puusepp.

Lähtudes ankeedi küsimustest, mis hindavad õppejõudu ning tema õpetamisoskusi, hakatakse Puusepa sõnul igal õppeaastal välja andma aasta õppejõu auhinda: «Välja valitakse kaks oma valdkonna parimat õppejõudu».

Jooksva semestri hindamistulemused on Puusepa sõnul nähtavad alates 28. jaanuarist. «Kui tulemuste esitamise vorm valmib, teeme näidised ja lisame need õppeosakonna kodulehele,» lisas Puusepp.

Loodetavasti on abi

Olgugi et põhiõppe tudengeil tuleb semestris hinnata ainekursusi vahel üle 10, saavad üliõpilased hindamise kohustuslikkusest üldjuhul aru ja peavad seda ka õigeks.

«Iga kord, kui õpematerjale alla laadimas käin, ei väsi ÕIS mulle hindamist meelde tuletamast. Võiksin ained kärmelt ära hinnata, kuid aus vastus on, et olen selle tüütu kohustuse iga kord blokeerinud. Õppetöö on kõigis ainetes veel täies hoos ja kuidagi ei ole tuju olnud,» rääkis hindamise kohustuslikkusest õigusteaduse 3. aasta üliõpilane Mari-Liis Aasamets. Kuid lisas kohe, et see ei tähenda veel, et ta hindamisse halvasti suhtuks: «Usun täiesti, et tagasisidet võetakse tõsiselt. Kohustuslikkus on küll tüütu, kuid ometi vajalik, sest ainult vähesed aktivistid viitsiksid muidu arvamust avaldada.»

Majandusteaduse 3. aasta üliõpilane Erki Alas leidis, et A-osa täitmine ei ole nii hull. «See võib kohustuslik olla, kui saadud tulemustest ka mingeid järeldusi tehakse ja õppejõudude käitumist vahel veidi kontrollitakse,» kommenteeris Alas.

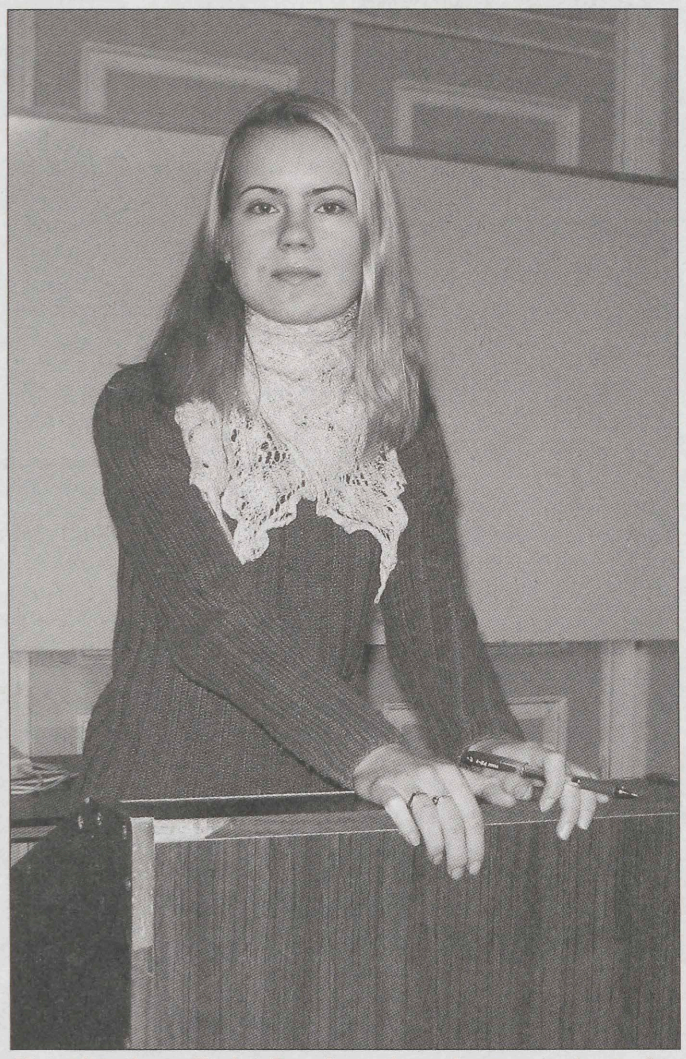

Kui üliõpilane Kadri Raudvere korraks õppejõuks ümber kehastus, arvas ta, et sooviks pidada loenguid meeldejäävalt ja elavalt, kuid mitte ülepakutult. Samuti jagaks ta oma eriala praktilisi kogemusi ning välismaal omandatut. «Hindan õppejõudude juures just neid tahke.» VARJE SOOTAK

Kadri Raudvere (majandusteaduse 3. a) leiab, et ainekursuste hindamine tekitab talle küll lisatööd, ent samas on see õiglasem. «Varem hindasid ju vaid need, kes hindamisankeetide jagamise päeval kohal olema juhtusid,» selgitas Raudvere.

Hindamise positiivsete külgedena toob Raudvere välja selle, et tudengil on hea tunne, kui tema arvamust küsitakse. «Samuti on võimalus meeldivatele õppejõududele oma tänu avaldada ja teistele näidata, mida oleks vaja parandada. Eestlase iseloomule on sageli lihtsalt vastuvõetamatu, kui midagi kohustuslikuks muudetakse,» ütles Raudvere. Viimasest tuleb tema sõnul üle olla. Huvitav on tema meelest olnud lugeda üldkokkuvõtteid teaduskondade hindamistulemustest. Tulevikus võiks Raudvere sõnul avaldada ka tudengitele statistika konkreetse õppejõu kohta.

Kohustuslikkus piirab

Rahvusvahelise eraõiguse lektori Anne Kalvi arvates on ainekursuse hindamine üks sõnavabaduse väljendusi. «Tehes selle kohustuslikuks, sunnime tudengit igal juhul midagi kirjutama. Isegi kui ta seda südamest ei soovi. Südamest antud hinnang on objektiivne hinnang, sunnitult kirjutatu võib olla pealiskaudne ja tihti ka mitteobjektiivne. Eriti kui peab valima etteantud vastusevariantide vahel,» kommenteeris Kalvi. Nii ei ole sund arvamust avaldada Kalvi arvates see, mis tagasisidet parandada aitaks. Tihti saab ta enda sõnul parema tagasiside hoopis tudengiga silmast silma vesteldes.

Juhtimise professori Maaja Vadi sõnul on tagasiside kahtlemata vajalik ja selle arendamise suunas tehakse nüüd oluline samm. Kuid sealjuures tuleb tema sõnul väga hästi läbi kaaluda, kas tehniliselt on kõik selleks tehtud, et saadav tagasiside ei oleks moonutatud. «Mitmed valikvastustega küsimused võivad juba ette vastused ära määrata ja selliselt ei ole tagasiside päris õige. Näiteks olen kohanud juhust, kus aine raskust käsitleti positiivse joonena, aga see ei pruugi nii olla,» rääkis Vadi.

AINEKURSUSTE HINDAMINE

- **21. nov – 11. dets sügissemestri õppeainete hindamine ÕISis.**
- **Õppeainete hindamine on üliõpilasele kohustuslik.**
- **Hindamistulemused ÕISis õppejõule nähtavad alates 28. jaan 2006.**

Küsimusele, kui oluline on üliõpilaste arvamuste arvestamine õpetamise juures, vastas Kalvi, et teatud proportsioonides ja teatud küsimustes on see kindlasti oluline. «Pean aga olulisemaks, et õppejõud jälgib end ise ja teeb vastavaid korrektiive,» lisas Kalvi.

Kalvile ei ole aasta õppejõu tiitel oluline: «Mida rohkem tekib õppeprotsessivälist ja formaalset (nt ankeete, küsitlusi jms), seda vähem jääb tähelepanu tegelikule ja sisulisele nagu õppe- ja teadustöö». Vadi sõnul ei oleks päris õige anda parima õppejõu tiitlit vaid ankeetidest lähtudes, kuna üliõpilased võivad vastates lähtuda mõnikord hetkest ja emotsioonidest ega näe asju laiemas kontekstis. «Siiski tuleb tunnustada, et tiitli loomisega tehakse suur samm õppejõudude rolli tunnustamiseks ülikoolis,» lisas Vadi.

UUDISED

Kõrghariduse ja tööhõive uuringud

12. detsembril kell 14 algab TÜ nõukogu saalis kõrghariduse ja tööhõive alaste uuringute tutvustus. Uuringud tegi Poliitikauuringute Keskus PRAXIS, tellija oli haridus- ja teadusministeerium.

Esimene uuring käsitleb koolitusvaldkondade lõpetanute seisundit tööturul nii ametialade, haridustasemete kui majandusharude kaupa. Teises uuringus võrreldakse kõrghariduse omandanute ja õpingud katkestanute töötasu, võttes aluseks laekunud tulumaksu. Uuringutulemusi saab efektiivselt kasutada õppekavaarenduses ja õppetöö planeerimises.

Vt www.praxis.ee/index.php?page_id=1131&menu_id=140&lang=et.

Info: Eda Aitsen, tel 737 5623, Kairi Solmann, tel 737 6391.

Stipendium Maksim Konovalovile

2. detsembril andis SA Sipelgad andis üle teise lastekodukasvandike ülikooliõpinguid toetava stipendiumi «Hüpe».

Stipendiumi pälvis filosoofiateaduskonna 1. a tudeng Maksim Konovalov.

Linnart Mälli uute raamatute esitlus

6. detsembril toimus Tartu Kirjanduse Majas TÜ orientalistikakeskuse juhataja Linnart Mälli kolme uue raamatu esitlus.

Need olid «Budismi pühad raamatud» 2. köide, «Dhammapada» (trükitud Taivanis) ja «Studies in the Astasahasrika Prajnaparamita and Other Essays. First Indian Edition».

Ürituse korraldasid Eesti Akadeemiline Orientaalselts, TÜ orientalistikakeskus, Budismi Instituut ja Kirjanike Liidu Tartu osakond. 15. detsembril kell 18 toimub raamatute esitlus Tallinnas Rahvusraamatukogus.

Uue sarja esimesed raamatud

13. detsembril kell 18 toimub Tartu Kirjanduse Majas viie uue sotsiaal- ja humanitaarteaduste raamatu esitlus.

Need on uue tõlkeid koondava sarja esimesed raamatud – Michel Focault' «Teadmiste arheoloogia», Michel Certeau' «Igapäevased praktikad», Umberto Eco «Lector in fabula», Ulrich Becki «Riskiühiskond» ja Teun A. van Dijki «Ideoloogia».

Eessõnad on kirjutanud prof Peeter Torop ja dots Veronika Kalmus.

TÜ Kirjastuses välja antud teosed ilmusid ELi «Kultuur 2000» tõlkeprogrammi toetusel.

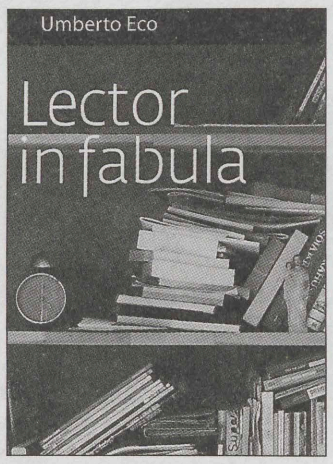

ÕNNITLEME

Sümbiootiline Talvet

Professor Jüri Talvet 60

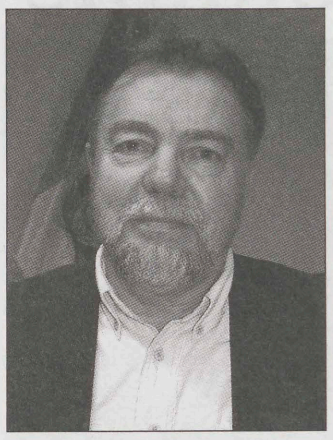

Kümme aastat tagasi, kui professor Jüri Talvet alustas tänukõnet teda Tartu Kirjanduse Majja juubeli puhul tervitama tulnud kolleegidele ja sõpradele, küsis ta sissejuhatuseks, nagu me kõik vahel endalt küsime «Kes ma olen?».

Loomulikult polnud küsimuse mõte teadmatuses, vaid eeskätt selles, mida ta on nö kokkuvõttes, kui ta elu on olnud üks suur jagamine erinevate keelte, kultuuride, tekstide ja diskursuste vahel. Talvet on ju eesti luuletaja, esseist, eesti kirjanduse maailmakirjanduslike sildade uurija ja tõlkijana ka sillaehitaja, Tartu Ülikooli hispanistika rajaja, inglise filoloog ja nii inglise kui ka hispaaniakeelse kirjanduskultuuri tundja, tõlke- ja kultuuriteoreetik.

Vastuse Talveti eneseküsimisele leiame kümme aastat hiljem, äsja ilmunud esseest «Sümbiootiline kultuur», sellest samast sõnast «sümbioos».

Sümbiootilisus tähendab piiriteadvusest lähtuvat lakkamatut vabaduse otsingut. «Järgigem identsust, mis ei ole igaveseks kinnistatud meie päritolu ega ka väljastpoolt üle võetud mudelite külge. Neid ahelaid pole meile vaja. Tehkem oma identsusest vabaduse otsing», tõdeb Talvet «Sümbiootilise kultuuri» koodas.

Tegelikult teadsime vastust juba Talveti viiekümnendal sünnipäeval. Vihje sellele andis 1995. aastal «Eesti mõtteloo» sarjas neljanda raamatuna ilmunud Talveti «Hispaania vaimu» eessõna, milles autor veendunult kinnitab: «Tõeline vaim ilmub just elu sügavusest /---/ Vaim loob ennast üha, ega lase end seetõttu «kokku võtta» lõplikuna või definiitsena.»

Kõik Jüri Talveti enesejagamised lähtuvad kiindumusliku huvi kõrval ka missiooniteadlikkusest. Ja see on omakorda sügavalt (NB! mitte kuidagi aga kitsarinnaliselt) rahvuslik.

Talvet leiaks/leidnuks tööd ja tunnustust õppejõu ja teadlasena Hispaania, Ameerika või mõnes Euroopa ülikoolis. Aga *genius loci* surve toob ta tagasi koju kõikidelt (mõtte)rännakutelt – mida ju Talveti luulekogud endast kujutavad – maandudes oma pere keskel, sulandudes oma naises, lastes, kodulinnas Pärnus ja teises kodulinnas Tartus ning selle sümbolis, ülikoolis.

Olen alati mõelnud, et Tartu Ülikooli suurus on tema ajaloos, humanistlikus ja rahvuslikus südamikus ning seda kandvates isiksustes. Professor Jüri Talveti 60. sünnipäeval (17. detsembril) on asjakohane meenutada, et ka ülikool on sümbiootiline nähtus. Kiitkem Talvetit ja hoidkem *universitas*'t.

Rein Veidemann

ÕNNITLEME

75

Selma Teesalu, emeriitprofessor – 15. detsember

70

Märt Saarma, emeriitprofessor – 21. detsember

65

Eve–Maaja Metsa, erakorraline assistent – 14. detsember
Mare Nestra, laborant – 17. detsember

60

Anu Tüür, laborant – 9. detsember
Jüri Talvet, professor – 17. detsember
Maša Muškat, spetsialist – 20. detsember

55

Hain Salujärv, hooldusspetsialist – 17. detsember

50

Uno Hämarik, dotsent – 19. detsember

45

Margus Lember, professor, sisekliiniku juhataja – 12. detsember
Ivo Paalits, geoloogiamuuseumi varahoidja – 13. detsember
Maarike Harro, külalisprofessor – 22. detsember

35

Kaupo Bend, asjaajaja–autojuht – 9. detsember
Arvi Jõers, erakorraline teadur – 12. detsember
Pire Teras, teadur – 13. detsember
Ernst Tungel, teadur – 19. detsember

30

Kaido Sillar, teadur – 14. detsember
Romasz Erlend Romantšik, teadur – 16. detsember
Ave Sarapuu, teadur – 21. detsember
Iiris Luiga, erakorraline teadur – 22. detsember

25

Kessy Abarenkov, arvutispetsialist – 18. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

Õppejõudude õpetamisoskuste koolitusvajadus

Raivo Valk
personalitöö peaspetsialist

Saabuval nädalal algab Eesti avalik-õiguslike ülikoolide ühisprojektina veebiküsitlus.

Sellega kogutakse infot õppejõudude õpetamisoskuste arendamise süsteemi korrastamiseks ning sobivaimate täiendusvõimaluste pakkumiseks.

Tulemuste saamiseks ootame pisut alla 200 TÜ õppejõu ja õppetööd läbiviiva teadustöötaja kaasabi. Uuringu viib läbi Turu-uuringute AS, kokkuvõte tehakse kättesaadavaks ülikooli siseveebis 2006. a veebruaris.

Tartu Ülikoolil on juhtiv roll Euroopa Sotsiaalfondi poolt toetatavas ulatuslikus kõrghariduse kvaliteedi arendusprojektis, mille kogumaht on 32 miljonit krooni. Projekti eesmärkide täitmiseks väga vajaliku täpse ja sisuka lähteinfo saamiseks on järgmise aasta alguses kavas korraldada veel mõni küsitlus.

Täname kõiki ülikoolipere liikmeid, kes leiavad võimaluse uuringute õnnestumisse oma panuse anda!

NÄITUS «MAALILISED REISID»

15. detsembril kell 16 avatakse TÜ Raamatukogus näitus «Maalilised reisid: vaategraafikat TÜ Raamatukogu kogudes».

Raamatukogu koostas ka vastavateemalise kalendri.

Näituse pani kokku Moonika Teemus. Väljapanek jääb avatuks 2006. maikuuni.

Näituse avamisel on võimalik osta ka TÜ Raamatukogu 2006. a kalendrit «Maalilised reisid».

THE DDA CHRISTMAS EVENING

The International Relations Office invites all international faculty members and their hosts to celebrate the holiday season with us at the next Dorpater Dozentenabend (DDA) meeting, to be held on Wednesday, 14 December at 7:00 PM in the Domus Dorpatensis (located on the corner of the Town Hall Square, at Ülikooli 7).

The DDA Christmas evening will feature a presentation of Estonian folk music and folk instruments (Estonian zyther and bagpipe). Presentation and comments will be provided by Ain Haas, who is teaching as a Fulbright scholar at the Chair of English Language and Literature.

PROFESSORITE KLUBIS

Professorite klubi jõuluõhtu toimub neljapäeval, 15. detsembril kell 17 TÜ kohviku I korruse puhvetiruumis. Esinevad prof Peeter Tulviste ja prof Helmut Piirimäe. Elav muusika. Palutud on ka abikaasad või kaaslased.

MEISTRITE AKADEEMIA

19. detsembril kl 19 TÜ aulas
Esinevad Jaakko Ryhänen (bass, Soome) ja tema noored meistrid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast.
Kavas Mozart, Verdi.

KONTSERTEKSAM

16. detsembril kl 16 toimub õpetajate seminari aulas kontserteksam. Seminari naiskoori ja orkestrit juhatavad Marleene Grudkina, Janika Jakobson, Anne Kasesalu, Tiina Lõhmussaar, Sirje Vasmann, Kätlin Virgo ja Alari Raieste.

TÖÖKUULUTUS

Tartu Ülikool võtab
stomatoloogia kliinikusse tööle

sekretäri,

kelle ülesanne on kliiniku tööga seotud asjaajamise korraldamine, õppe- ja teadustöö toetamine ning üliõpilaste, kliiniku töötajate ja külaliste teenindamine.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus ja elulookirjeldus hiljemalt **16. detsembril** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, Jakobi 4, ruum 302, Tartu 51014).

Info: www.ut.ee/konkurss, tel 737 5844.

UT ILMUMINE DETSEMBRIS

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub topeltnumbrina **neljapäeval, 22. detsembril**. Seega ei tule lehte järgmisel reedel, s.o 16. detsembril.
Palume saata aasta viimase numbri kaastööd ära hiljemalt kolmapäevaks, 14. detsembriks. Uudised ja info jõuavad lehte veel ka 20. detsembril.
Infot (kuude kaupa koos kuupäevadega) TÜ 2005. a kroonikasse ootame veel 20. detsembril.

Heade koostöösoovidega UT toimetus

KAITSMISED

14. detsembril kl 16 kaitseb ph aud 135 avalikkussuhete ja teabekorralduse kutsemagistri tööd **Romek Kosenkranius** «Kommunikatsioonijuhtimine kohalikus omavalitsuses». Juhendaja Kaja Tampere, PhD. Oponent Kristina Reinsalu, MPR;
kl 17 kaitseb samas **Anneli Sihvart** ajakirjanduse magistritööd «Süütegude konstrueerimine Eesti päevalehtedes: süütuse presumptsiooni järgimine ja asjaosaliste hoiakud». Juhendaja dots Halliki Harro-Loit. Oponent Anu Pallas, MA.

16. detsembril kl 14.15 kaitseb Tiigi 78-127 **Helle Pullmann** doktoritööd psühholoogia erialal «Eesti koolilaste vaimse võimekuse ja isiksuseomaduste areng». Juhendaja prof Jüri Allik, PhD. Oponent Filip De Fruyt, PhD, Genti Ülikool, Belgia.

20. detsembril kl 14.15 kaitseb ph aud 102 **Liina Lindström** eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas doktoritööd «Finiitverbi asend lauses. Sõnajärg ja seda mõjutavad tegurid suulises eesti keeles». Juhendaja prof Mati Erelt. Oponent prof Helle Metslang.

20. detsembril kl 10.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Anneli Palo** maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal doktoritööd «Maastikutegurite ning taimkatte kasvukohatüüpide vahelised seosed Saaremaa ja Muhu saare näitel». Juhendaja prof Ülo Mander. Oponent dots Thomas Wrbka (Viini Ülikool, Austria).

20. detsembril kl 15.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Sille Teiter** keskkonnatehnoloogia erialal doktoritööd «N2O, N2, CH4 ja CO2 emissioon kaldaäärsetes hall-lepikutes ja heitveepuhastus-tehismärgalades». Juhendaja prof Ülo Mander. Oponent prof Wolfgang Merbach (Halle-Wittenbergi Martin Lutheri Ülikool, Saksamaa).

22. detsembril kl 10.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Mait Sepp** loodusgeograafia erialal doktoritööd «Atmosfääri tsirkulatsiooni mõju keskkonna muutujatele Eestis». Juhendaja dots Jaak Jaagus. Oponent prof dr hab Tadeusz Niedzwiedz (Sileesia Ülikool, Poola).

LOENGUD

14. detsembril kl 10.15 toimub Jakobi 5-302 Ando Pehme loeng «Kahevõitlusalade treeningu mõju organismi seisundile».

KONTSERT

SALEMI KIRIKUS

10. dets kl 17 TÜ kammerkoori jõulukontsert. Dirigent Triin Koch. Kavas: Kreegi, Ehala, Ripsi, Ritsingu, Mägi, Veevo, Kodaly, Berlini jt loomingut. Pilet: 25 kr.

TÜ AULAS

15. dets kl 20 ansambli Jää-äär plaadi esitlus.

16. dets kl 19 Tartu Akadeemilise Meeskoori ja Tartu Akadeemilise Naiskoori jõulukontsert.

17. dets kl 19-Tallinna Kammerorkestri ja B. B. Baggeri (kitarr) kontsert.

18. dets kl 14-Estonia Poistekoori kontsert.

21. dets kl 19 kontserdisarja «Meistrite Akadeemia» kontsert. Esineb Ralf Taal klaveril.

27. dets kl 19 ansambli Corelli Music jõulukontsert. Kaastegev Jüri Kuuskemaa.

BOTAANIKAAIAS

11. ja 18. dets kl 17 advendikontsert. Flöödil, plokkflöödil, viiulil ja harfil esinevad muusikud Anneli Kuusk, Helena Valpeteris ja Lilian Langsepp koos õpilastega. Kontserdid on tasuta.

TEATED

Üliõpilaste Selts Raimla (Veski 42) müüb soodsalt raamatuid (mitmekesine valik) 7. dets kl 16–19; 8. dets kl 17–20; 9.12 kl 12–14 ning pakub samas kohas tasuta 10. dets kl 11–15; 11. dets kl 11–15; 12. dets kl 16–19.
Info: Fred Puss, fred@isik.ee, tel 742 0882, 528 8329.

KONVERENTS

ÕESi, ajaloo osakonna ja ajaloo muuseumi konverents

«100 aastat ülemaalisest rahvaasemike koosolekust Tartus»

9. detsembril kl 11 ajaloo muuseumi valges saalis

11 avamine.
11.30 I istung, juhatab Aadu Must.
Tiit Rosenberg – «Rahvakongressid Eestis 1905. II Eesti põllutöö kongressist ülemaalise rahvaasemike koosolekuni Tartus».
Juris Pavlovics (Riia) – «Ülelätilised kongressid Riias novembris 1905».
15 näituse «1905. a ja Tartu» avamine Ajalooarhiivis (J. Liivi 4).
15.30 II istung, juhatab Tiit Rosenberg.
Kaido Jaanson – ««Volta» koosolekust».
Gert von Pistohlkors (Göttingen) – «Liivimaa rüütelkonna abinõud omakaitse organiseerimisel 1905. aastal».
Toivo Raun (Indiana) – «Poliitilisest mobiliseerumisest ja vägivaldsusest revolutsioonist – võrdlusjooni Eesti ja Läti vahel».
17.30 III istung, juhatab Toivo Raun.
Kersti Lust – «Talurahvaliikumine Eestis 1905. aastal».
Jüri Kivimäe (Toronto) – «Mõisate põletamine Eestis 1905. aastal: mikroajaloo väljakutse».
Ago Pajur – «Vabariigi probleem 1905. a historiograafias».

10. detsembril kl 11

11 IV istung, juhatab Tiit Rosenberg.
Ken Kalling – «Marksismus ja darvinismus Eestis 20. saj algul (vasakpoolsus teaduses ja teadus vasakpoolsuses)».
Olavi Arens (Savannah) – «Hans Pöögelmanni vaadete kujunemisest 20. saj algul».
Maie Pihlamägi (Tallinn) – «1905. a tähendusest eesti tööliskonnale».
13 V istung, juhatab Olavi Arens.
Lea Leppik – «1905. aasta ja Tartu Ülikool».
Tanel Kutti – «Peeter Speek, ajaleht Uudised ja eesti sotsiaaldemokraatliku partei rajamine».
Aadu Must – «Senikasutamata allikmaterjale 1905. aasta kohta».
14.30 läbirääkimised. Konverentsi lõpetamine.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

22. detsember 2005

NR. 41 (2241)

www.ut.ee/ajaleht

Rahulikke jõule ja head uut aastat!

Armas ülikoolipere!

Leidkem aastalõpu askeldustes ühel õhtul aega, et jalutada meie alma mater*'i auväärse peahoone juurde ja selle ees korraks peatuda. Lumesajus ja tuledesäras sambad loovad meeleolu, mõtisklemaks möödunud aasta üle ning valmistumaks uueks, 2006. aastaks ja ühtlasi ülikooli 374. tegevusaastaks.*

Pidulikus rüüs ülikooli peahoone tekitab ühest küljest rõõmu, kui tuletame meelde meie poolt aasta jooksul tehtut – ja seda ei ole sugugi vähe. Teisest küljest ei saa me jätta tähelepanuta, et mitte kõik meie ülikoolis ei ole nii särav. Nii et jõulude ja uue aasta vahel tuleks ehk mõelda sellelegi, mida võiksime eelseisval aastal paremini teha.

Õnnelikku jõuluaega, ilusat vana-aasta lõppu ja head algavat uut aastat teile kõigile!

Jaak Aaviksoo

Õppeprorektoriks saab prof Birute Klaas

1. jaanuarist asub TÜ õppeprorektori ametikohale eesti keele (võõrkeelena) prof Birute Klaas.

Senine õppeprorektor Tõnu Lehtsaar lahkub ametikohalt isiklikel põhjustel, jätkates ülikoolis praktilise usuteaduse professorina.

Rektori Jaak Aaviksoo sõnul on Birute Klaas dekaanina suutnud ühitada rahvusülikooli ja rahvusvahelise teadusülikooli eesmärke ülikooli suurimas ehk filosoofiateaduskonnas.

«Olen kindel, et ta suudab ka kogu ülikooli sellel teel edasi viia,» kommenteeris Aaviksoo uue prorektori valikut.

Kuus aastat filosoofiateaduskonna dekaanina töötanud prof Birute Klaas nõustus asuma õppeprorektori ametikohale, et suurendada humanitaarteadusliku mõtteviisi osakaalu nii ülikooli juhtimises kui ka laiemalt kõrghariduse ja teadusvaldkonna otsustuskogudes.

Otsust asuda õppeprorektori ametikohale aitas Birute Klaasi sõnul kinnitada ka filosoofiateaduskonna stabiilne seis ja selged arenguperspektiivid.

Filosoofiateaduskonna dekaani kohusetäitjaks saab arheoloogia prof Valter Lang. Ühelt poolt kohutab Langi teaduskonna suurus ja heterogeensus.

«Teisalt aga lohutab teadmine, et olen siin tehtava teadustööga tänu oma senisele tegevusele Eesti teadusfondis ja teaduskompetentsi nõukogus hästi kursis,» kommenteeris Lang.

Samuti lisas ta, et loodab teaduskonna töötajate koostööle, abile ning mõistvale suhtumisele.

Tartu Ülikool sõlmis koostöölepingu Tbilisi Riikliku Ülikooliga

Lauri Randveer
välissuhete osakonna
infospetsialist

15. detsembril kirjutasid rektor Jaak Aaviksoo ja Tbilisi Riikliku Ülikooli rektor prof Rusudan Lortkipanidze alla kahepoolsele koostöölepingule.

Leping võimaldab partnerülikoolide teadlaste ja õppejõudude vastastikuseid lühivisiite ja üliõpilasvahetust. Viimase kvoodiks on sätestatud kolm tudengit õppeaastas. Vastavalt kevadel sõlmitud eelkokkuleppele võimaldas TÜ juba käesoleva aasta sügissemestril ühel Gruusia üliõpilasel stipendiumiga Tartus õppida.

Tbilisi Ülikoolist laekunud vastukaja põhjal on seal huvi Tartus õppimise vastu väga suur ning stipendiumile kandideerinud tudengite tase väga kõrge.

Tbilisi Riikliku Ülikooli rektor prof Rusudan Lortkipanidze ja TÜ rektor Jaak Aaviksoo allkirjastasid koostöölepingu.

AIJA SAKOVA

Tbilisi Riiklik Ülikool (asutatud 1918) on Gruusia vanim ja suurim teadus- ja haridus-keskus. Üliõpilasi on praegu 30 000, õppejõude ja teadustöötajaid ligi 5000.

Koos Tbilisi Ülikooli delegatsiooniga külastas Tartu Ülikooli ka Vilniuses resideeriv Gruusia suursaadik David Aptsiaur.

TÄNA ON UTs 8 LEHEKÜLGE

Aastakroonika
LK 4–5

Intervjuu
Birute Klaasiga
LK 3

Noore teadlase preemia laureaat Sulev Kõks
LK 6

UUDISED

Homme toimub nõukogu istung

Aasta viimasel nõukogu istungil on kavas kinnitada TÜ 2006. a eelarve.

Samuti on kavas vastu võtta ülikooli hoonestu arengukava 2007–2015, e-õppe strateegia ja eesti keele kui teaduskeele arendamise kava.

Seatakse üles Eesti Vabariigi teaduspreemiate kandidaadid.

Valitakse esindaja TÜ Sihtasutuse usalduskogusse 2006. aastaks.

Eesti kirjanduse professoriks kandideerivad Toronto Ülikooli eesti keele ja kirjanduse õppejõud, PhD Tiina Kirss ja TÜ eesti kirjanduse dots, filol-knd Arne Merilai.

Päevakavas on veel Skytte medali statuudi, määruse «Nõuded TÜ õppejõu või teadustöötaja ametikohtade taotlejate hindamisel» muutmine jm.

Teaduspreemiate kandidaadid

TÜ nõukogule on esitatud Eesti Vabariigi teaduspreemiate kandidaatideks ülesseadmiseks pikaajalise teadustöö eest emeriitprof Lembit Allikmets ja eelneva nelja aasta jooksul avaldatud parimate teadustööde eest prof Tõnu Kollo; prof Arvi Freiberg (kollektiivi juht) ning vanemteadurid Margus Rätsep ja Kõu Timpmann; prof Enn Lust; vanemteadur Ülo Niinemets; teadur Jaan Aarik, insener Aleks Aidla, prof Kaupo Kukli, prof Väino Sammelselg ja vanemteadur Teet Uustare; dots Ursel Soomets ja prof Mihkel Zilmer; dots Kalle Olli; prof Talis Bachmann; prof Aaro Toomela ning prof Jüri Talvet.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled tarlaseks registreerunud?

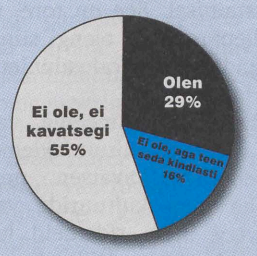

Vastajaid: 322
Uus küsimus:
Mitu heategu teed päevas?
Vasta: www.ut.ee/ajaleht/

UUDISED

TÜ tunnustab

Ülikooli aumärgi ja tänukirjaga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku töö eest puhta matemaatika instituudi professorit **Toivo Leigerit**.

Ülikooli tänukirja pälvis kauaaegse pühendunud ja tulemusliku töö eest maailmakirjanduse professorit **Jüri Talvet**.

Peahoone jõulukaunistus ilusaim

Tartu linnavalitsus valis mitmes kategoorias ilusamini kaunistatud hooneid.

Asutuste hulgas sai esikoha ülikooli peahoone jõulukaunistus, kolmandale kohale tuli füüsikahoone. Linnavalitsus premeerib parimaid 1000-krooniste ja 500-krooniste kinkekaartidega.

Jõulukaunistuste konkurss korraldati kaheksandat aastat, et motiveerida linnakodanikke ja asutusi-ettevõtteid oma lähiümbrust kaunistama. Autasustamine toimub 27. detsembril «Aasta teo» üritusel.

Tunnustati parimaid projekte

Tõukefondide aastakonverentsil tunnustati parimaid projekte.

Kategoorias «Tervislikuma väljundiga projekt» võitis TÜ käitumis- ja terviseteaduse doktorikooli projekt. Doktorikooli juhataja on prof Jaanus Harro (pildil).

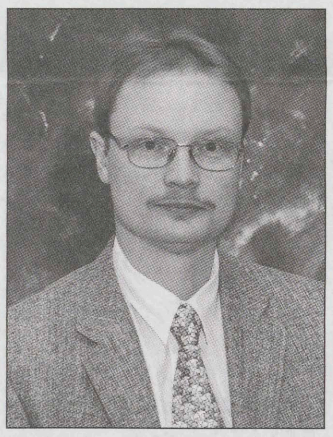

Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavatest hariduse valdkonna projektidest valiti välja parimad kümnes kategoorias.

Tehnoloogiainstituut loob tipptasemel teadustöö tingimused

Märt Miljan
tehnoloogiainstituudi kommunikatsiooni ja ettevõtlussuhete koordinaator

Tehnoloogiainstituudi selle aasta tähtsündmuseks on uue hoone valmimine Nooruse tänavas.

Maja oma tipptasemel töötingimustega on kui vundament, mis on loonud eeldused edukaks teadus- ja arendustööks ning partnerluseks nii teadusasutuste kui ka ettevõtetega.

Koostöös sünnib sünergia

TÜTI direktori prof Mart Ustavi sõnul annavad loodavad laborid võimaluse sünergiaks teaduskondade ja instituudi vahel ning võimaldavad viia arendustöö kvaliteedi uuele tasemele. Parim näide selles vallas on transgeense tehnoloogia labor, mis tegeleb geneetiliselt modifitseeritud hiiremudelite loomisega. Labori juhataja Mario Plaasi sõnul valmistatakse vastavalt teadlase soovile nii transgeenseid, *knock-out-* kui ka *knock-in*-hiiri.

«Tänu transgeensele tehnoloogiale ja loommudelitele on võimalik väga täpselt kirjeldada mingi geeni mõju. See teeb omakorda võimalikuks valmistada haigusmudeleid, mille põhjal saab välja töötada uusi ravimeid ja ravimeetodeid,» sõnas Plaas. Nende loomade abil saadud informatsioon on asendamatu ja hädavajalik, et kirjeldada eri geenide funktsiooni ja geneetilisi haigusi.

Transgeenne tehnoloogia on ülikallis ja sõltuvalt hiire valmistamise keerukusest ulatuvad välismaa firmades hiirte valmistamise hinnad kuni 1,3 miljoni Eesti krooni hiire kohta.

Seetõttu on edukamad ülikoolid rajanud oma labori, et pakkuda teadlastele odavamat teenust. «Kuna Tartus on iga aastaga järjest rohkem suurenenud erinevate uurimisgruppide huvi teha oma hiiremudeleid, siis loodigi labor, et konkureerida muu maailmaga ja teha kaasaegset teadust,» selgitas Plaas. Samas töötatakse välja ka uusi tehnoloogiaid, kuidas oleks lihtsam ja odavam transgeenseid hiiri produtseerida.

Transgeense tehnoloogia labori juhataja Mario Plaas hiireembrüosid uurimas. MÄRT MILJAN

Kolm miljonit isiklikuks uurimislaboriks

Praegu on labori suurim tellija prof Eero Vasara teaduskollektiiv eesotsas füsioloogia instituudi vanemteaduri Sulev Kõksiga, kellega koostöös on käsil 8 projekti. Eduka koostöö tulemusena on jõutud nii kaugele, et käib ettevalmistus patenditaotluse esitamiseks Eesti Patendiametile. Peale ülikooli teadlaste pakub labor teenuseid ka firmadele. «Luues ülikoolis head tingimused ja teadmised transgeense tehnoloogia kohta, on meie laboril võimalus müüa firmadele teatud vaheetappe, nagu mikroinjektsioonid, koekultuuri töö ja DNA-vektori produtseerimaks transgeenseid hiiri,» tõdes Plaas. Näiteks praegu tehakse allhanget teadusmahukale firmale OÜ Visgenyx.

Tehnoloogiainstituudi uus maja oma tipptasemel töötingimustega on kui vundament, mis on loonud eeldused edukaks teadus- ja arendustööks ning partnerluseks nii teadusasutuste kui ka ettevõtetega.

Tippteadlaste naasmine on strateegiliselt oluline nii ülikooli kui ka riigi jaoks. Mitu aastat USAs töötanud Mart Loog, kes alates jaanuarist on TÜTI korraline vanemteadur, võitis hiljuti maineka teadusgrandi kogusummas 225 000 USA dollarit isikliku uurimislabori loomiseks. Loogi sõnul on uurimislabori märksõnad kinoomika, proteoomika ja süsteemibioloogia. Lihtsamalt öelduna hakkab TÜ tehnoloogiainstituudis paiknev labor uurima rakkude pooldumist kontrollivaid mehhanisme. Uuringutest saadud tulemused on rakendatavad vähirakkude pooldumist pidurdavate strateegiate väljatöötamisel. Peale abi labori rajamisel on saadud grandi võtmeelemendiks jätkusuutlikkuse tagamine – instituut tagab teadlase tegevuse finantseerimise pärast grandi lõppemist.

Head nõu saavad ka üliõpilased

Kuigi TÜTI peamine fookus on teadlastel, ei ole unarusse jäetud ka üliõpilasi. Sügisel toimunud tipptasemel välisekspertide kursus aitas noortel avastada ja arendada endas ettevõtlusvaimu. Tegevuse reaalseks tulemiks on koolituse edukalt läbinud kollektiivi Grenius esimene näitusmüük Obu galeriis, mida on võimalik külastada detsembri lõpuni.

Need, kellel liiguvad mõtted oma firma loomise suunas, võiksid kindlasti tehnoloogiainstituudiga lähemalt tutvust teha. Aitame tulevase firma äriplaani läbimõtlemisel ja koostamisel ning õige info ja kontaktide leidmisel.

Tudengid, kes näevad tulevikku teadlasena või kes on juba magistrandi või doktorandina osalenud arendusprojektides, saavad nõu intellektuaalse omandi küsimustes – mis on autoriõigus, patent ja litsents, mida saab patenteerida, kuidas anda oma või töögrupi loodud teadustulemusi kasutamiseks teistele.

Samuti ei pea uudsete tehnoloogiate arendamiseks ja raha taotlemiseks olema professor – koostöö noorte ja aktiivsete teadurite vahel võib anda vägagi huvitavaid tulemusi.

UT KÜSIB

Zareh Arachelian
Rumeenia välis-üliõpilane

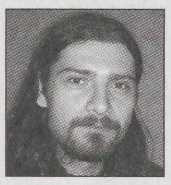

Kuidas möödus Sinu esimene pool aastat Tartus?

Õppides esimest korda välismaal, ei ole mul lihtne õppida eesti keelt võõr- ehk inglise keele kaudu. Praeguseks olen sellega harjunud.

On nauding õppida sellises linnas nagu Tartu, mis on täis kultuuriüritusi – tõeline üliõpilalinn.

Eestlased on väga avatud oma kultuuri jagamisel ja tutvustamisel. See on tore, sest sellepärast ma olengi siin, et õppida Eesti rahvaluulet ja kirjandust.

Eesti ja Rumeenia vahel ei ole eriti kultuurisidemeid. Seepärast kavatsen nende kahe maa kultuuride vahel mingil moel sidemeid luua. Õppides Tartu Ülikoolis eesti keelt ja järgmisest aastast kirjandust ja rahvaluulet, on mul parimad eeldused tutvuda sellega, mida Eesti endast ikkagi kujutab.

Mare Ainsaar
teadus- ja arendusosakonna juhataja

Mida soovib teadus- ja arendusosakond ülikooli teadlastele?

Alati tasub soovida heade asjade kestmist, et olla kindel, et väärtuslik ka tulevikus püsib. Tartu Ülikooli alussammas on teadus. Teadus on looming. Alan Chambers kirjutab, et teadus on nagu kass Oxfordi tüdruku Alice'i imelistes seiklustes. Enamasti on näha ainult kassi uhked vurrud ja naeratav suur. Kassi keha ehk töö vurrude ning tulemuste taga on suur, kuid sageli nähtamatu. Edukaks teaduseks on vaja nii tööd kui ka uhkeid vurre.

Ülikooli teadus- ja arendusosakond soovib, et loomingut oleks ülikoolis jätkuvalt palju ja et võimalikult paljud tunneksid loomisest rõõmu. Et loomine oleks Tartu Ülikoolis lihtne, selleks omakorda kõigile jaksu loomingulise keskkonna loomisel!

Ela Martis
TÜ ajaloo komisjoni projektijuht

Mis seisus on ülikooli ajaloo käsikiri?

Uue «Tartu Ülikooli ajaloo» käsikirja põhiautorid on Toomas Hiio, Helmut Piirimäe ja Villu Tamul, osalesid ka Erkki Tammiksaar, Ken Kalling, Jüri Ant, Lembit Raid, Sirje Tamul jpt. Peatoimetaja on Toomas Hiio.

Käsikirja üleandmine TÜ kirjastusele on lubatust mõnevõrra viibinud, sest ülesanne osutus peatoimetaja kinnitusel raskemaks kui alul arvati. Seda eriti 20. sajandi ajaloo seni käsitlemata teemade kirjutamisel, mis vajasid süvendatut lisauurimistööd arhiivi- ja käsikirjaliste materjalidega.

Käsikirja on retsenseerinud Jyväskülä Ülikooli ajalooprof Seppo Zetterberg ja see on saanud põhimõtteliselt kiitva hinnangu. Loodetavasti lõpetab peatoimetaja lähiajal käsikirja viimistluse ja seejärel algab trükkimine.

Kaido Reivelt
füüsika instituudi õppedirektor

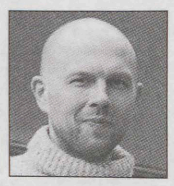

Kas füüsikatudengite teadusbuss jätkab tegevust ka uuel aastal?

Jah, 2005. aasta oli füüsika-aasta ning Eesti Füüsika Selts ja Tartu Ülikooli füüsikud lükkasid käima projekti «Teadusbuss». Sisustasime ühe endise liinibussi füüsika eksperimentidega, ning tegime tudengitega koolites teadusteatrit.

Eesmärk on huvi tekitamine füüsika ja teiste reaalainete vastu. Teadusbuss on teinud 40 reisi, oleme esinenud 94 koolis ligi 20 000 pealtvaatajale. Peale selle korraldasime teadusnädala ja Tähe perepäevad Täpe 2005 füüsikahoones.

Jätkame eelkõige sellepärast, et tegemist on väga vajaliku üritusega. Ega see pole ka väga suur vaev – tegijatele on see tervitatav ning igati meelepärane vaheldus. Loodetavasti suudame oma tegevuse ka finantsiliselt tagada.

Ivo Leito
analüütilise keemia prof

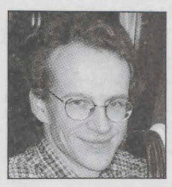

Hommikul kell seitse või veelgi varem olete juba keemiahoones oma laua taga? Millega parajasti tegelete?

Oleme lõpetamas artiklit ühtse kooskõlalise happelisuse skaala kohta atsetonitriili keskkonnas. Skaala happelisuste ulatus on 24 suurusjärku, mis tähendab, et kõige happelisem skaalale kuuluv hape on kõige vähem happelisest 100000000000000000 0000000 korda happelisem. Seejuures pole kõige tähelepanuväärsem omadus skaala juures mitte ülilai ulatus, vaid see, et 10 astmes 24 korda erinevate hapete happelisused muutuvad selle skaala abil korrektsel moel omavahel võrreldavateks! Just see on skaala kõige kasulikum omadus, mis teeb temast suurepärase tööriista erinevate ainete happelisuse uurimisel. Tahan selle töö veel sel aastal ühte päris ägedasse ajakirja avaldamiseks esitada.

Kavas on mõned muudki suuremad artiklid.

Samuti tegelen keemiaosakonna õppekavade eneseanalüüsi aruandega akrediteerimise jaoks ja sügissemestri õppetöö otste kokkutõmbamisega.

Aga paremat tööaega kui hommikul kella kuuest kaheksani ei ole olemas! Püüan seda kasutada nii palju kui võimalik.

NÄITUS VANAS ANATOOMIKUMIS

Seoses külastajate jätkuva huviga on näitus

«200 aastat vana anatoomikumi»

(Lossi 38) avatud ka 2006. aastal. Kuulsa hoone ehituslugu ning seal õpetanud, töötanud ja õppinud tuntumaid teadlasi tutvustava ülespanekuga saab tutvuda T–L kl 11–17.

Eesti teaduskeele edendamise projekt

Aija Sakova

23. detsembri ülikooli nõukogus arutatakse eesti teaduskeele edendamise projekti.

Selle koostamisel on prorektor Jaak Kangilaski sõnul lähtutud nii TÜ arengukavast kui ka eesti keele arendamise strateegiast 2004–2010 (EKAS).

Eestikeelse kõrghariduse tagamiseks on Kangilaski sõnul kõige olulisem emakeelsete ülikooliõpikute loomine ja kasutamine.

Realistlik eesmärk on tema sõnul katta vähemalt bakalaureuse taseme peaained eestikeelsete õpikutega.

Kõrgkooliõpikute kirjastamisprogramm

«Seni avaldatud õpikud on ebaühtlase kvaliteediga. Õpikute koostamine (või tõlkimine) on suur töö, mille kvaliteet tuleb tagada nõudliku retsenseerimisega. Algupärase õpiku puhul tuleks retsenseerida juba kavandit. Retsensentide poolt heaks kiidetud kavandi põhjal võib õppejõule õpiku kirjutamiseks võimaldada täiendava vaba semestri,» kommenteeris Kangilaski.

Õpikute vajaduse pingeread ja nende õpikute koostamise kavad töötatakse Kangilaski sõnul välja valdkondlikes strateegiakomisjonides: «Kavade põhjal kinnitab Tartu Ülikooli Kirjastuse juurde moodustatav toimetuskolleegium kirjastamisprogrammi ja tagab selle kvaliteetse täitmise».

Eesti keele õpe kõikidele erialadele

Tartu Ülikool on Kangilaski sõnul pöördunud haridus- ja teadusministeeriumi (HTM) poole ettepanekuga käivitada riiklik programm kõrgkooliõpikute kirjastamiseks: «HTM pidas ettepanekut põhjendatuks ja moodustas komisjoni, mis on välja töötanud programmi projekti».

EKAS seab ülikooli ülesandeks võtta eesti keele õpe kõikidesse õppekavadesse.

Eesti keele õppe sisu ja korralduse kava töötab Kangilaski sõnul 2006. aasta kevadsemestri jooksul välja selleks moodustatav komisjon. Kava kinnitatakse ülikooli valitsuses.

Prorektor Kangilaski toonitas, et õppejõukandidaatidele esitatavate nõuete juures tuleb hakata hindama nende panust eesti teaduskeele arendamisse.

EESTI TEADUSKEELE EDENDAMISEKS TULEB:

- **tunnistada emakeelsete ülikooliõpikute loomine ja kasutamine tähtsaimaks teaduskeele elujõu säilitajaks;**
- **käivitada TÜ kõrgkooliõpikute kirjastamisprogramm, mille koordineerimiseks ja kvaliteedi tagamiseks luua vastav toimetuskolleegium;**
- **pöörduda haridus- ja teadusministri poole ettepanekuga käivitada riiklik programm kõrgkooliõpikute kirjastamise toetamiseks;**
- **koostada ja lülitada kõikidesse bakalaureuseõppekavadesse kohustuslik eesti keele kirjaliku eneseväljenduse kursus (2 AP), mis tuleb siduda õppekavas ette nähtud kirjalike töödega, sh lõputööga. Erialast eestikeelset väljendusoskust tuleb viimistleda kõikide tasemete erialaõppes;**
- **käsitleda eesti teaduskeele arendamist ja teadusliku mõtteviisi tugevdamist Eesti keeleruumis, sh emakeelsete kõrgkooliõpikute koostamist ja tõlkimist olulise akadeemilise saavutusena ning arvestada õppejõudude ametikohtadele valimisel.**

Indias ilmus Linnart Mälli raamat

Teet Toome
orientalistikakeskuse referent

Oktoobris ilmus prestiižse India kirjastuse Motilal Banarsidass väljaandena Linnart Mälli tööde kogumik «Studies in the Astasõhasrikõ Prajñõpõramitõ and Other Essays».

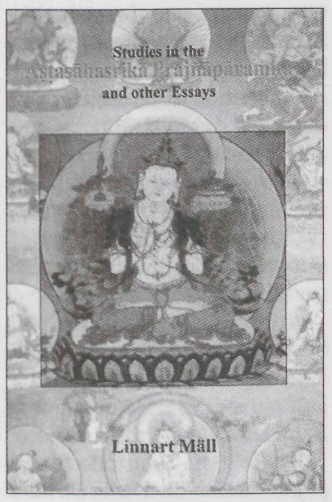

Suure osa raamatust moodustab mahajaana budismi ühe kõige olulisema suutra kaheksatuhanderealise ületava mõistmise semiootilis-tekstoloogiline käsitlus. Autor vaatleb lähemalt ka teisi Ida mõtteloo olulisi tekste nagu «Südasuutrat», «Bodhitšarjõvatõra», «Bhagavadgītõt» ja «Daodejingi» ning võrdleb neid omavahel.

Linnart Mäll annab ülevaate ka budistlikust mütoloogiast, käsitleb Tiibeti kutuurilugu ning esitab humanistlike baastekstide kontseptsiooni, mis vaatleb mõningaid India, Hiina ja Vahemeremaade kultuurides tekkinud tekste ja nende mõju ajaloos neis kõigis avalduva ühtse printsiibi, humanismi, kaudu.

Raamat ilmus esmakordselt 2003. a orientalistikakeskuse väljaandena, mille otsustas Indias uuesti avaldada indoloogiaalase kirjanduse tähtsaim publitseerija maailmas, kirjastus Motilal Banarsidass.

Eestist raamatut kahjuks osta ei ole võimalik, küll aga saab seda teha kirjastuse kodulehekülje www.mlbd.com kaudu.

Birute Klaasi sõnul peaks ülikooli keelepoliitika reguleerima ema- ja võõrkeelte pädevusnõudeid ja nende saavutamist, keelte kasutust ülikooli eri suhtlustasandeil ning eesti keele ja eestikeelse õppe tagatust. AIJA SAKOVA

Kas vajame keelepoliitikat?

Intervjuu filosoofiateaduskonna dekaani Birute Klaasiga

Aija Sakova

Professorid peaksid tegelema ka oma eriala oskussõnavara väljaarendamisega. Eestikeelsete kõrgkooliõpikute avaldamine pole praegu piisavalt väärtustatud.

Homsel TÜ nõukogu istungil on plaanis vastu võtta eesti keele kui teaduskeele arendamise kava.

Teaduskeele arendamine on üks ülikooli keelepoliitika osa. Teemaga on tegelenud tulevane õppeprorektor, eesti keele võõrkeelena prof Birute Klaas. Novembris pidas ta rahvusvahelisel konverentsil «Eesti keel ja teised keeled V» ettekande ülikooli keelepoliitika vajadusest.

TÜ arengukavas A2008 on kirjas eesti keele olulisus rahvusülikoolile. Kas eesti keele kui teadukeele arendamise projekt on esimene reaalne samm eesti keele positsiooni tugevdamiseks?

Jah, selles sisaldub eesti keele õpetuse sisseviimine kõikidesse õppekavadesse. Kõrgharidusega spetsialist ei pea mitte ainult suutma esineda võõrkeeles välismaistel konverentsidel, vaid sama oluline on hea emakeelekasutus nii oma erialast kui üldistel teemadel rääkides-kirjutades.

Räägime siis keelepädevustest. Kas need peaksid olema märgitud lõpudiplomile? Kas ka eesti keele pädevus?

Jah, kindlasti, eesti ja võõrkeelte pädevus. Need pädevused tuleb aga ka defineerida ja kokku leppida selles, mis tasemel nad olema peaksid. Kas ainult passiivne arusaamine või aktiivne mitme võõrkeele oskus.

Ülikooli seisukohalt on oluline mitte ainult nõuda, vaid ka tagada keelteoskuse pädevuse saavutamise võimalus. Uutes õppekavades on võõrkeeled ainult humanitaarvaldkonnas kohustuslikud ja teistes õppekavades on need ainult valikainetena või siis üldse puuduvad. Siit küsimus – kas ülikool pakub üliõpilastele piisavaid võimalusi keeleõppeks.

Kuidas on eesti keelega?

Täpselt sama. Üliõpilastel puuduvad võimalused. Emakeelset suulist ja kirjalikku eneseväljendust õpetatakse õppekava järgi vaid humanitaarvaldkonna üliõpilastele.

Tasapisi tellitakse ka teistele erialadele, näiteks juristidele.

Ideaalis peaks erialase eesti keele õpetamine toimuma erialaspetsialisti ja keelespetsialisti koostöös.

Kas erialaõppejõudude puhul võib tekkida probleeme eesti keele õppe olulisuse teadvustamisel?

Loomulikult tuleb need küsimused ülikoolis läbi arutada. Arvan aga, et ei ole ühtki erialajuhti, kes leiaks, et õppejõu hea emakeelekasutus ja erialase oskussõnavara väljaarendamine pole olulised ülesanded.

Me ju ei tahaks jõuda ülikoolis olukorrani, kus keegi väidaks, et tal on inglise keeles oma erialast lihtsam rääkida?

Kuidas on ülikooli administratiivpoole eesti keelega. Valmib ju vahel dokumente, mille sisu jääb tihti just eesti keele kehva taseme tõttu segaseks. Mida sellistel puhkudel teha?

Ka seda probleemi tuleb esmalt teadvustada ja tegelda koolitusega. Ülikoolis peetakse näiteks iseenesestmõistetavaks pidevatel arvuti-, e-õppe-, personalitööalastel koolitustel osalemist, aga samavõrra tuleks rõhku pöörata emakeelsele eneseväljendusele.

Lähtudes juba Eesti demograafilisest olukorrast peab TÜ muutuma rahvusvahelisemaks ja suutma Tartusse meelitada mitu korda rohkem välistudengeid kui seni. Kas välistudengite ja -õppejõudude osakaalu suurenemine on vastuolus eesti keele süstemaatilisema ja põhjalikuma õpetamisega kõikidel aladel?

Need poolused ei ole omavahel opositsioonis, vaid täiendavad teineteist.

Me pakume ju ka välismaalastele eesti keele õpet, ja see on loomulik. Välisõppejõude tuleks ehk rohkem kaasata eesti keele programmidesse ja neid sellistest võimalustest aktiivsemalt teavitada.

Kas TÜ saab ja peab välisõppejõududelt teatud aja möödudes nõudma eesti keele oskust suhtlustasandil?

Kui inimene on valitud korralisele ametikohale, siis on kurb, kui ümbervalimisel selguks, et ta ei oska eesti keelt. See on seotud ka akadeemilise kultuuriga – on arusaamatu, kui korralisele kohale valitud õppejõud isoleerivad ennast keskkonnast. Kas aga sellist nõuet sätestada, seda tuleks arutada. Ülikool peaks siis kindlasti ka tagama keeleõppeks kõik võimalused.

Väidate, et TÜ vajab keelepoliitilist regulatsiooni. Kes sellega tegeleb või peaks tegelema ja millal võiks sellist regulatsiooni oodata?

Tuleb moodustada komisjon erialainimestest ja ülikooli poliitiliste otsuste kujundajatest ning asuda tööle.

Aga et mitte jätta muljet, et me siin Eestis oleme keelepoliitika alal pioneerid, tuleb öelda, et mujal Euroopas on ka ülikoolides keelepoliitikat reguleeritud.

Euroopa Komisjoni juures tegutseb võrgustik, mis tegeleb just ülikoolide institutsionaalse keelepoliitikaga. Hea näitena tuuakse Soome ülikoole. TÜ on olnud Bologna protsessis, st õppekavade reformimisel aktiivne uuendaja, võiks olla ka keelepoliitilistes küsimustes.

Mida peaks keelepoliitika regulatsioon sätestama?

Emakeele ja võõrkeelte pädevusnõudeid ja seda, kuidas need pädevused saavutada. Keelte kasutust ülikooli eri suhtlustasandeil, eesti keele õppe tagatust, juhul kui tulevikus on rohkem välisõppejõude ja võõrkeelset õpet. Ei tohiks tekkida olukorda, kus õpe muutub vaid võõrkeelseks. Kindlasti peab olema tagatud eestikeelse oskussõnavara areng.

Käsitlesite oma ettekandes ka venekeelseid üliõpilasi, kes asuvad TÜsse õppima. Kas ja milline võiks olla muukeelsete üliõpilaste roll ülikooli keelepoliitikas?

Neil on kindlasti oluline roll, neid on ju päris palju. Ja me peame muukeelsetele üliõpilastele mõtlema ja neid toetama.

Näiteks arstiõppesse asunud üliõpilastest moodustasid 2004. a umbes 40% venekeelsete koolide lõpetajad. Arstiteaduskond on ka üks väheseid, kes tellib oma muukeelsetele tudengitele eesti keele tugiõpet.

Tagasisidena selgub küsitlustest, et tudengid tahaksid erialase eesti keele õpetust kindlasti rohkem.

Eesti keele kui teaduskeele arendamise tagamiseks tuleks rohkem avaldada eestikeelseid kõrgkooliõpikuid. Samas ei arvestata ju õpikuid teaduslike väljaannetena. Kas ei teki siin Teie arvates õppejõudude motiveerimisel probleeme?

See tuleb kindlasti läbi mõelda. Ametikohtadele tagasivalimine peab olema palju rohkem eri komponente arvestav protsess.

Professori tööülesanded hõlmavad väga mitmesuguseid valdkondi: õpetamist, tudengite juhendamist, teadustööd, korraldust ja administreerimist. Professorid peaksid tegelema ka oma eriala oskussõnavara väljaarendamise ja teadustöö populariseerimisega. Näiteks eestikeelsete kõrgkooliõpikute avaldamine pole praegu piisavalt väärtustatud.

Võiksime kaaluda muudatuste sisseviimist akadeemilistele ametikohtadele valimisel ja tagasivalimisel, et motiveerida õppejõude piisavalt tähelepanu pöörama oma tööülesannete kõikidele tahkudele.

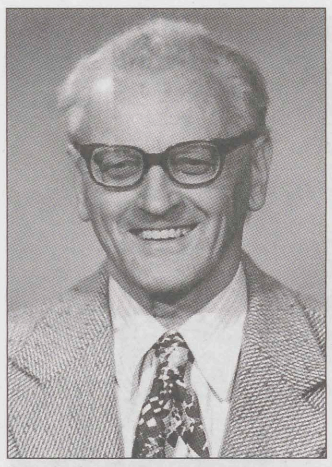

Paul Ariste.

Ilmar Koppel.

Vaike Uibopuu, Veljo Tormis.

Füüsikabuss.

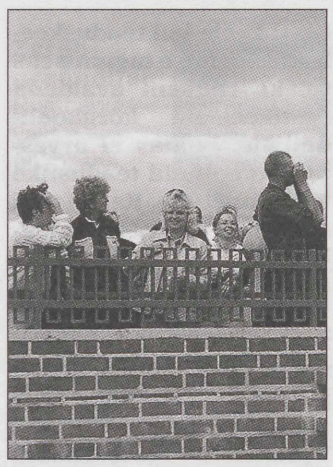

Toomkiriku tornis.

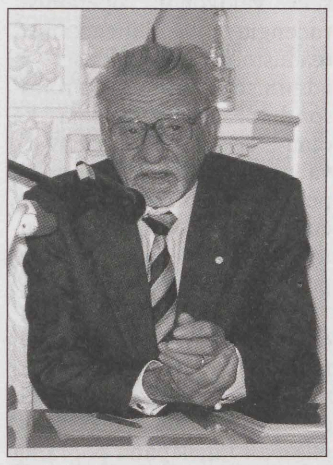

Nobeli preemia laureaat Alex K. Müller.

Mis toimus Tartu Ülikoolis aastal 2005

Jaanuar

• TÜ nõukogu otsuse põhjal liitusid ülikooli ajaloo muuseum, kunstimuuseum, geoloogiamuuseum ja zooloogiamuuseum Tartu Ülikoolide Muuseumideks.

• Käivitus ülikooli siseveeb.

• Toimus Eesti kooligeograafia konverents.

• Psühholoogia osakonnas oli dots Kalju Toime (1925–1996) 80. sünniaastapäeva kõnekoosolek.

• Taas tegutses raamatukogu ja üliõpilasesinduse eestvõttel ööraamatukogu.

• Raamatukogule anti üle TÜ audoktori Boris Meissneri (1915–2003) raamatukogu.

• Toimus traditsiooniline Fr. Puksoo ettekandepäev, seekord teemal «Kultuurivarad ajas».

• Vabade kunstide kutsutud professorina asus tööle kirjanik ja lavastaja, TÜ vilistlane Mati Unt (surn 22. aug 2005).

• Ülikooli külastasid assotsiatsiooni Campus Europae juhtkomitee liige dr Crish Ehmann ja üliõpilasnõukogu esindaja Johannes Keil. Arutati TÜ võimalikku liitumist Campus Europae võrgustikuga.

• Eesti Kultuurkapitali 2004. a rahvakultuuri sihtkapitali preemia said TAMi dirigent Alo Ritsing ja erakor prof Arvo Krikmann.

• Tartu Kultuurkapitali loomingulise stipendiumi pälvis TÜ kammerkoori dirigent Triin Koch.

Veebruar

• Tähistati akad Paul Ariste (pildil) 100. sünniaastapäeva. Aulas toimus mälestuskonverents ja Raekojas teaduskonverents «Interlingvistika ja eurolingvistika».

• Ariste medaliga autasustati emeriitprof Tiit-Rein Viitsot. Avati mitu näitust, ilmus mitu raamatut, eriümbrik. Sünnikohas Tormas avati Ariste mälestuskivi.

• Toimus Tartu rahu 85. aastapäeva rahvusvaheline ajalookonverents «Piirimuutused Euroopas 20. sajandil».

• TÜ nõukogu valis uuesti professoriks Margus Lemberi (sisehaiguste propedeutika), Arvet Pedase (diferentsiaal- ja integraalvõrrandid) ja Epp Laugu (ajakirjandus), esimest korda valiti professoriks Raul Eamets (mikroökonoomika) ja Helje Kaldaru (makroökonoomika). Emeriitprofessori nimetus anti Jaan Mikule.

• TÜ nõukogu võttis vastu botaanikaaia arengukava.

• Õigusinstituut ja Eesti Diplomaatide Kool sõlmisid koostöömemorandumi.

• Raamatukogus oli Võrumaa päev.

• Narva kolledžis hakkas ilmuma ajaleht Dixi.

• Aulas toimus Jaan Krossi 85. sünnipäevale pühendatud rahvusvaheline kollokvium.

Jaan Kross oli TÜ vabade kunstide kutsutud prof 1998. a. Tartu linn autasustas Krossi linna medaliga.

• Tartu Linnavalitsus ja Tartu Kultuurkapital tunnistas kultuuri aastasündmuseks raamatukogu ja Eesti Kirjanduse Seltsi korraldatud kirjandusfestivali «Prima Vista», rahva kultuurikandja nimetuse sai TAMi dirigent Alo Ritsing.

• Presidendi rahvaluulepreemia anti üliõpilasele Merlin Lõivule.

• Eesti Vabariigi 87. aastapäeva kontsertaktusel pidas loengu «Eesti rahva hariduseusk – kas pelgalt ainult ajalugu?» prof Aadu Must. 27 TÜ kauaaegset töötajat autasustati TÜ aumärgiga.

• Riikliku teenetemärgi pälvisid külalisprofessorid Stig Erik Örjan Ohlsson ja Uno Lõhmus, emeriitprof Jüri Ant, professorid Mati Erelt, Volli Kalm, Kalle Merusk, Aadu Must, Paul Varul ja Jaan Eha, bibliograaf Marika Meltsas ja lektor Elmar Sakkov.

• Eesti Vabariigi elutööpreemia sai akad Ilmar Koppel (pildil), teaduspreemia dots Maia Kivisaar, van-teadur Ants Lõhmus, teadur Rünno Lõhmus, professorid Jaanus Harro ja Jüri Allik.

• Toimus iga-aastane akad Juri Lotmani rahvusvaheline seminar. Lotmani fondi stipendiumi said doktorandid Maria Borovikova ja Riste Keskpaik.

• Raamatukogus avati germaani-romaani keelte õppejõu Kallista Kanni 110. sünniaastapäeva näitus.

• Tartu linnavolikogu nimetas Tartu Tähe kavaleriks emeriitprof Ene-Margit Tiidu.

• Teaduste Akadeemia esitles TÜs raamatut «Teadusmõte Eestis. Arstiteadus», mille koostasid akadeemikud Ain-Elmar Kaasik ja Raivo Uibo.

• Loodusmuuseumi kohusetäitjaks sai prof Urmas Kõljalg.

• TÜ kammerkoor saavutas XIII vabariiklikul segakooride ning ansamblite «Tuljaku» võistulaulmisel A-kategoorias esikoha.

Märts

• Ajaloo muuseumis esitleti ülikooli juubeliraamatut «Kaiserliche Universität Dorpat 200 – Academia Gustaviana 370».

• Eetikakeskus esitles Louis P. Pojmani raamatu «Eetika: õiget ja väära avastamas» eestikeelset väljaannet.

• 60 aastat tagasi asutati Tartu Akadeemiline Naiskoor.

• TÜ ja Eesti Keele Instituut sõlmisid pikaajalise koostöölepingu ning koostasid emakeelepäeva puhuks ühisavalduse.

• TÜ nõukogu võttis vastu integreeritud tehnoloogiaprogrammi.

• Hakkas ilmuma TÜ ja EPMÜ üliõpilasesinduste ajaleht Tartu Tudeng.

• Vanemuises oli TÜ rahvakunstiansambli kauaaegse juhi Helju Mikkeli 80. sünnipäeva puhul uute rahvatantsude konkurss ja kontsert.

• Eesti Naislaulu Seltsi 10. aastapäeva võistulaulmise A-kategoorias tunnistati parimaks TÜ Akadeemiline Naiskoor Vaike Uibopuu (pildil) juhatusel. Kolmandaks tuli õpetajate seminari naiskoor, dirigent Ülle Sakarias.

• Ajaloo muuseumis avati arheoloogianäitus «Maapõue peitunud saladused», mis tutvustas ülikooli arheoloogilisi leide.

• 21. märtsil toimunud TÜ akadeemilise füüsikaolümpiaadi võitsid üliõpilased Alar Ainla ja Mihkel Kree.

• Füüsikahoones olid XXXV Eesti füüsikapäevad ja XXVII füüsikaõpetajate päevad. Füüsikaseltsi aastapreemia pälvis magister Jaan Aarik, aukirja said prof Jaak Kikas, insener Koit Timpmann ja dots Henn Voolaid, üliõpilaspreemia doktorant Els Heinsalu. Esmakordselt anti välja õpilaspreemia.

• Skytte medaliga autasustati ülikooli arengule kaasaaitamise eest Riigikogu I aseesimeest Andres Lipstokki.

• Füüsika-aasta avaliku loengusarja esimese loengu pidas aulas akad Jaan Einasto.

• Ajaloo muuseumis esitleti TÜ asutamisürikut käsitlevat raamatut, mille koostas prof Raik-Hiio Mikelsaar.

• Rektor Jaak Aaviksoo valiti Glasgows teist korda Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni juhatusse.

• Teadusajakirjas Nature ilmus TÜTI vanemteaduri Mart Loogi artikkel (kaasautor prof David O. Morgan) tsükliinidest.

• Mittetulundusühingute ja sihtasutuste liit valis 2004. aasta missiooniinimeseks TÜ auliikme Elmar Tampõllu.

• Tartu Üliõpilasteater võeti ülemaailmsesse üliõpilasteatrite liitu.

• Füüsika instituudi tudengistipendiumi konkursil sai tudengitest esikoha Martin Järvekülg, magistriõppes Heli Valtna. Kokku tunnustati kaheksat parimat diplomi ja medaliga «FI väike briljant».

Aprill

• TÜ nõukogu valis võrdleva poliitika professoriks Vello Andres Pettai.

• TÜ nõukogu valis TÜ Muuseumide juhatuse esimeheks Reet Mägi.

• TÜ Akadeemiline Naiskoor tähistas 60. aastapäeva – Jaani kirikus ja aulas toimusid kontserdid. Ilmus CD-plaat «Laulupuu», koori auliikmeiks valiti Ester Mägi ja Maido Maadik.

• Toimus Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi 70. aastapäeva konverents.

• Akad Viktor Masingu 80. sünniaastapäeva puhul korraldati mälestuspäev – toimusid ettekanded, botaanika ja ökoloogia instituudis avati Masingu büst.

• Pärnus oli kohtuarstiteaduse kui Eestis iseseisva eriala väljakujunemise 110. aastapäeva teaduskonverents.

• Toimus konverents «Eesti teoloogilisest mõtlemisest. Sissejuhatavaid märkusi ja apokrüüte».

• Toimus konverents «Eesti teoloogilise mõtlemise ajalugu».

• Peeti rahvusvaheline meediakonverents «Meedia diktatuurirežiimide tingimustes 1940ndate ja 1950ndate Kesk- ja Ida-Euroopas».

• Emeriitprof Kuulo Kalamees esitles teatmikku «400 Eesti seent. Seenestaja taskuraamat». Toimus eriseminar ja avati näitus.

• Raamatukogus avati prof Ernst Raudami 90. sünniaastapäeva näitus.

• Pärnu kolledž korraldas rahvusvahelise intensiivprogrammi «Social Exluclusion in Europe, Comparison with European Countries Practice».

• Toimus 7. rahvusvaheline amerikanistika konverents «Põhja-Ameerika: pinged ja lahendused».

• Toimusid Tartu kevadpäevad.

• Selgus üliõpilasesinduse korraldatud TÜ sõrmuse kavandi konkursi võitja, milleks osutus klotseri tüüpi sõrmus.

• Tartu ettevõtlusnädalal korraldas TÜTI koos teaduskeskusega AHHAA tehnoloogiapäevad.

• Vanemuises autasustati Tartu parimaid ettevõtjaid. TÜTI valis Tartu ülikoolide kõige uuendusmeelsemaks koostööpartneriks Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu. Parimaks leiutiseks tunnistati TÜ teadlaste avastatud tervistav probiootiline piimhappebakter ME-3, mida kasutatakse «Helluse» piimatoodete sarjas. Parimaks ülikoolist võrsunud ettevõtteks tunnistati OÜ Müomeetria.

• TÜ nõukogu otsustas asutada majandusteaduskonna juurde ülikooli ettevõtluskeskuse.

• TÜ nõukogu valis patoloogilise anatoomia professoriks Andres Kulla.

• TÜ nõukogu võttis vastu otsuse hakata välja andma ülikooli aasta õppejõu auhinda.

• TÜ nõukogu kinnitas doktoriõppe arendamise kava ja korralduse.

• Prof Martin Zobel valiti esindama Põhjala teadusnõukogu Baltimaade esindajaid.

• TÜ võrkpallinaiskond võitis Pariisis Euroopa ülikoolide turniiril esikoha (treener Andres Toode).

• Noorte Ühendus Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia võeti Euroopa doktorantide võrgustiku liikmeks. Ühenduse koordinaator on TÜ magistrant Dmitri Teperik.

• Madridis valiti Euroopa Psühholoogiatudengite Assotsiatsioonide Ühenduse aastakongressil juhatusse kaks TÜ tudengit (asepresidendiks Triin Ulla ja laekuriks Tiina Kalda).

Mai

• Toimusid üliõpilasesinduse valimised. Valimas käis 987 tudengit ehk 5,54%.

• Ajaloo muuseumis oli teaduspäev «Jaan Reinet 100».

• Doktorantidele anti Münsteri uurimisstipendiumid ja rektor Ewersi auhinnad.

• Toimus II Tartu kirjandusfestival «Prima Vista».

• Akad Peeter Saari pidas aulaloengu «Füüsika ja turvalisus».

• Haridusteaduskond korraldas konverentsi «Esimesed sammud lugemise teel».

• Münsteri Rotary klubi esindajad tegid õigusteaduskonnale raamatukingituse ligi 15 tuhande dollari väärtuses.

• TÜ Rahvakunstiansambel tähistas Sadamateatris oma 60. aastapäeva ja vilistlasrühma 10. aastapäeva juubelikontserdiga.

• Geoloogia muuseumis oli dots Evald Mölsi 100. sünniaastapäeva näitus.

• Rektor Jaak Aaviksoo osales Bergenis Euroopa haridusministrite kohtumisel ja Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni juhatuse koosolekul.

• Skandinavistika osakond korraldas rahvusvahelise konverentsi «Kirjanduslikud kontaktid Põhjala, Venemaa ja Baltikumi vahel».

• Rektor Jaak Aaviksoo pidas ettekande Berliinis Max Plancki instituudi üritusel «Teadus ja kunst Euroopas».

• Tegutses üliõpilasesinduse ja raamatukogu ühisprojekt «Ööraamatukogu».

• Raamatukogus oli seoses näituse «Rara Italica» lõppemisega konverents «Itaalia käsikirjad, trükised, joonistused ja gravüürid TÜ Raamatukogus».

• Toimus keeletehnoloogia prof Mare Koidu juubeliseminar.

• Üliõpilasesinduse juhatuse esimeheks valiti taas Hannes Klaas.

• TÜ sõlmis koostöölepingu SA-ga Kihnu Kultuuriruum.

• Toimus emeriitprof Eero Loone juubelisümpoosion «Mõistlikud valikud».

• Tartus oli esimene Eesti filosoofia aastakonverents «Filosoofia võimus ja võimutus». Peaesineja oli Soome Filosoofia Seltsi esimees, Helsingi Ülikooli rektor prof Ilkka Niiniluoto. Toimusid loengud, ümarlauad, avati näitus.

• TÜ nõukogu valis audoktoriks dalai-laama Tenzin Gyatso, ajaloodoktor Ants Viirese, Turu Ülikooli emeriitprof ja TÜ Rahvusmõtte auhinna laureaadi Ilmar Talve, Baseli Ülikooli prof Jürgen von Ungern-Sternbergi ja Newcastle Upon Tyne`i Ülikooli prof Stephen John Proctori.

• TÜ nõukogu valis kirikuloo professoriks Riho Altnurme ja süstemaatilise usuteaduse professoriks Anne Kulli.

• TÜ nõukogu kiitis heaks ühinemise Viljandi Kultuuriakadeemiaga.

• TÜ nõukogu kiitis heaks õigusteaduskonna uue statuudi, mille alusel moodustavad teaduskond ja õigusinstituut ühise õigusteaduskonna.

• TÜ nõukogu valis raamatukogu uueks direktoriks ajaloo osakonna dots Martin Halliku.

• TÜ nõukogu võttis vastu täienduskoolitusstrateegia.

• Tartu linn otsustas toetada aastail 2006–2010 igal aastal TÜ ühiselamute ehitamist ja renoveerimist 2,3 miljoni krooniga.

• Valmisid teadus- ja arendustegevuse programmid aastateks 2005–2015.

• Tartu linnavalitsuse autasustatud museoloogide hulgas olid Toomas Pung ajaloo muuseumist ja Aivo Tamm zooloogia muuseumist.

Juuni

• Tartu Kõrgema Kunstikooli direktor Vallo Nuust ja õppeprorektor Tõnu Lehtsaar allkirjastasid koostöölepingu.

• Coimbra grupi üldkogu istungil valiti TÜ teadusprorektor prof Ain Heinaru selle ühenduse juhatuse liikmeks. Otsustati, et 2006. a Coimbra grupi üldkogu toimub esmakordselt Tartus.

• Nobeli preemia laureaat prof Alex K. Müller (pildil) pidas aulaloengu «The Development of Superconductivity Research in Oxides».

• Avati pidulikult Tartu keskaegse toomkiriku renoveeritud tornid. Ajaloo muuseumi endist direktorit Ela-Heigi Martist autasustati Tartu medaliga.

• Peahoone Jakobi tänava poolsele seinale paigutati Poola kuningale Stefan Batoryle ja TÜs õppinud poolakatele pühendatud mälestustahvel. Raamatukogus avati näitus «Poola teaduslik raamat. Lublini ülikoolide ja Poola TA väljaanded». Raamatud kinkis ülikoolile Poola suursaatkond.

• TÜd külastas Tours`i ülikooli delegatsioon, kirjutati alla partnerluslepingule.

• Matemaatika-informaatikateaduskonnas esitleti prof Tõnu Kollo ja kaasautori Dietrich von Roseni monograafiat.

• TÜ nõukogu valis professoriteks tagasi Mati Erelti (eesti keel), Karl Pajusalu (eesti keele ajalugu ja murded), Margit Sutropi (praktiline filosoofia) ja Tõnu Meidla (paleontoloogia). Esmakordselt valiti professoriks Toomas Kivisild (evolutsiooniline

bioloogia), Toomas Tammaru (erizooloogia) ja Alan Altraja (pulmonoloogia).

• Emeriitprofessoriks nimetati Jüri Kärner, Marju Lauristin ja Teet Seene.

• TÜ nõukogu valis Pärnu kolledži direktoriks tagasi Garri Raagmaa.

• TÜ nõukogu otsustas asutada interdistsiplinaarse kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse.

• TÜ nõukogu võttis vastu otsuse uue keemiahoone ehitamise kohta.

• Kultuuriministeerium, haridus- ja teadusministeerium, Eesti Olümpiakomitee ning Eesti treenerite ühendus ja Tartu linn otsustasid toetada ühiselt kehakultuurihariduse jätkusuutlikku arengut Tartu Ülikoolis.

• EUNISe üldkogul Manchesteris valiti TÜ infotehnoloogia juht Andres Salu ühenduse juhatuse liikmeks. Otsustati, et järgmine aastakonverents toimub TÜs.

• Tartu linnavalitsus andis Tartu medalid suure panuse eest Jaani kiriku taastamisel kunstiajaloo lektorile Kaur Alttoale ja TÜ audoktorile Henning Kramerile.

• Rektor Jaak Aaviksoo ja Samsung SDI esindaja Jong-Seo Choi kirjutasid alla aastasele koostöölepingule Samsung SDI poolt toodetavatele plasmaekraanidele uute materjalide väljatöötamiseks.

• TÜ läänemeresoome keelte foneetika erakorraline teadur Leelo Keevallik (pildil) pälvis Uppsala Ülikooli noorteadlase kõrgeima tunnustuse, Oscar II auhinna.

• Ülikooli külastas Saksamaa Liitvabariigi president Horst Köhler.

• Toimus XIII Rahvusvaheline majanduspoliitika konverents.

• TÜ võrkpallinaiskond võitis Tallinnas V Euroopa ülikoolide võrkpalli meistrivõistlustel II koha.

• TÜ sõlmis koostöölepingu Ateena Ülikooliga.

Juuli

• Toimus Euroopa ülikoolimuuseumide konverents «Tuleviku innovatiivsed teadusmuuseumid: Euroopa vastus».

• UNESCO maailmapärandi nimekirja kanti TÜ täheteadlase F. G. W. Struve 2820 km pikkune meridiaanilõik, mis ulatub Põhja-Norrast Musta mereni.

• TÜs toimus rahvusvahelise Rahvajutu-uurijate Seltsi XIV maailmakongress. Seltsi uueks presidendiks valiti prof Ülo Valk.

• Prof Aleksander Dulitšenkot autasustati poola filoloogia arendamise eest TÜs ja Eesti-Poola kultuurisuhete eest Rüütli Risti Ordeniga.

August

• Toimus rektori vastuvõtt Türgi suveuniversiaadil edukalt esinenud sportlastele.

• Tutvustati Baltimaade üliõpilaste XV laulu- ja tantsupidu Gaudeamus 2006, selle korraldajaile anti pidulikult üle sõiduauto Dacia.

• Avati tehnoloogiainstituudi uus maja, mis on esimene hoone Tartu Maarjamõisa väljale loodavas tehnoloogialinnakus.

• Haridus- ja teadusminister Mailis Reps ja rektor Jaak Aaviksoo kirjutasid alla Viljandi Kultuuriakadeemia ja TÜ ühinemislepingule.

• TÜ nõukogu valis botaanikaaia direktoriks tagasi Heiki Tamme.

• Toimus haridusökonoomika konverents.

• Tähistati 200 aasta möödumist peahoone nurgakivi panekust. Sellega juhiti tähelepanu kogu ülikooli ajaloolise hoonestu renoveerimisvajadusele. Peeti ettekandeid, vaadati filmiprogrammi ja Mart Kivastiku näidendit.

• Ajaloo muuseumis avati näitus farmaatsia ajaloost Tartu Ülikoolis.

• Rahvusvahelise suveülikooli programmijuhina asus tööle Mart Susi.

• TÜ toetas kümne uue teadusteema algatamist 13,5 miljoni krooniga.

• Käivitus rahvusvahelise suveülikooli projekt 2006.

September

• 1. septembrist alates lehvib Tartu Ülikooli kohal iga päev sinimustvalge Eesti lipp.

• Toimus 10. rahvusvaheline Soome ja Eesti slavistide seminar, seekord teemal «Käesolevaid ja läinud aegu – kultuurirefleksioon möödunud epohhist».

• Majandusteaduskonna uueks dekaaniks valiti majandusarvestuse prof Toomas Haldma (pildil).

• Toimus rahvusvaheline konverents «Slaavi mikrokeeled ja keelekontaktid. Avati näitus ja esitleti kogumikku «Eesti Slavistide Rahvuskomitee».

• Õigusinstituudis esitleti õppeasutuse 10. tegevusaastaks ilmunud kogumikku «Estonian Law Reform and Global Challenges».

• Tartus oli VI rahvusvaheline geenifoorum «Geneetiline meditsiin – võimaluste paljusus».

Toimus vana anatoomikumi 200. aastapäeva konverents «Koebioloogia VI».

• Toimus Soome ja Baltimaade ülikoolide religioonipedagoogika konverents.

• Saksa-Eesti akadeemilise nädala «Academica IX» aulaloengu «Rahvus ja rahvusriik Euroopas. Ajaloolised kogemused ja tulevikuväljavaated» pidas Tübingeni Ülikooli prof Dieter Langewiesche. Toimusid diskussioon «Ingliskeelne ülikool Saksamaal ja Eestis», Saksa saatkonna infopäev, loengud, seminarid ning Saksa ja Eesti üliõpilaste kohtumisõhtu.

• Ettekandekoosolekuga tähistati dots Lev Vassiljevi 85. ja emeriitprof Ann Marksoo 75. sünnipäeva.

• Toimus Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni 6. rahvusvaheline konverents «Maailmakirjanduse retseptsiooni dünaamika».

• Toimus rahvusvaheline teaduskonverents «Arvestuse ja majandustulemuste juhtimise arengusuunad era- ja avalikus sektoris».

• Peeti konverents «Geoloogia õpetamine Eestis läbi kolme sajandi», millega tähistati 185 aasta möödumist geoloogia õpetamisest Eestis. Avati näitus.

• TÜ nõukogu valis Euroopa õiguse professoriks Joachim Sandeni, kriminoloogia professoriks Jüri Saare, molekulaartehnoloogia professoriks Mati Karelsoni ning juhtivteaduriks Asko Uri ja katsekoja direktoriks Kristina Virro. Emeriitprofessori nimetus anti Toomas Tennole.

• Rektor kinnitas uue õpetamise ja ainekursuste hindamise korra, mis muutis hindamise üliõpilastele kohustuslikuks ning hindamine hakkas toimuma õppeinfosüsteemis.

• TÜ Kammerkoor võitis Norras Edvard Griegi koorikonkursil vaimuliku muusika kategoorias Triin Kochi juhatusel esikoha.

• Materjaliteaduse magistrant Martin Järvekülg sai Hispaanias rahvusvahelisel nanotehnoloogia konverentsil ettekande eest diplomi ja auhinna.

• Informaatika 1. a üliõpilase Margus Niitsoo töö «Fibonacci jadade üldistustest» võitis suvel XVII ELi noorte teadlaste konkursil III koha.

Oktoober

• Toimus rahvusvaheline germanistikakonverents «Deutsch am Rande Europas».

• Arstiteaduskonna päevade üritused olid pühendatud vana anatoomikumi 200. aastapäevale.

Peeti mitu teaduskonverentsi, loenguid ja aktus ning koos ajaloo muuseumiga avati näitus.

• USA Sisejulgeolekuministeeriumi teaduse ja tehnoloogia kantsler dr Charles McQueary pidas TÜTIs loengu «Uue põlvkonna ettevõtlust suunavad ja julgeolekut edendavad tehnoloogiad».

• Toimus ülikooli arengukoosolek.

• Linnapea Laine Jänes ja rektor Jaak Aaviksoo kirjutasid alla ühiste kavatsuste protokollile.

• Ajaloolaste vilistlaspäeval toimus aulas kõnekoosolek «Ajaloolase koht Eesti ühiskonnas».

• Eesti aasta teenindusteoks valiti TÜ Raamatukogu ja üliõpilasesinduse projekt «Öö-raamatukogu», mis osutus ka publiku ja peasponsori Hansapanga lemmikuks.

• Eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool esitles uut väljaannet «Regivärsist netinaljadeni», kuhu kuuluvad käsiraamat, tekstikogumik ja CD-antoloogia.

• Eesti Kirikute Nõukogu sõlmis koostööleppe Tartu Ülikooliga.

• Toimus konverents «Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja».

• Põlvas oli TÜ ja Võru Instituudi konverents «Mitmekeelsus ja keelevahetus läänemeresoome piirkonnas».

• Tartus oli Euroopa perearstide teaduskonverents.

• Ajakirjanduse ja kommunikatsiooniosakonnas pidas loengu Interneti- ja meediaguru prof Jeffrey Cole.

• Rektor Jaak Aaviksoo osales Uppsalas Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni konverentsil.

• Prof Wolfgang Drechslerile anti Saksamaa Liitvabariigi Teeneterist Saksa-Eesti akadeemiliste suhete arendamise eest.

• Peeti konverents «100 aastat esimeste naisvabakuulajate lubamisest Tartu Ülikooli». Ajaloo muuseumis ja Eesti Rahva Muuseumis avati näitus.

• TÜ nõukogu kinnitas uuendatud vastuvõtueeskirja. Järgmisest aastast toimub põhiliselt lävendipõhine vastuvõtt.

• TÜ nõukogu kinnitas uuendatud doktoriõppekavad.

• TÜ nõukogu kinnitas raamatukogu uue põhikirja.

• Toimusid psühholoogia osakonna vilistlaspäevad ja konverents.

• Kehakultuuriteaduskonna magistrant Helen Reino võitis Euroopa ülikoolide sulgpalli meistrivõistlustel naisüksikmängus pronks- ja naispaarismängus hõbemedali.

• Teadus- ja arendusosakonna juhatajaks valiti teadur Mare Ainsaar.

• Sotsiaalteaduskonna dekaaniks määrati prof Vello Pettai.

• TÜ sõlmis koostöölepingu Lõuna Korea Jeonju Ülikooliga.

• Füüsikadoktorant Aleksandr Lissovski pälvis Tomski rahvusvahelisel konverentsil diplomi parima ettekande eest.

• TÜ audoktorile Endel Tulvingule Kanadas anti mälu uurimise eest üks maailma tähtsamaid, Gairdneri auhind.

November

• TÜTIs toimus koos Hollandi Kuningliku Suursaatkonnaga seminar «University-industry collaboration: Dutch-Estonian challenge».

• Tartu linnavolikogu VI koosseisu esimesel istungil valiti volikogu esimeheks taas prof Aadu Must, kes on olnud esimees 2001. aastast.

• TÜ Teaduskooli 40. tegevusaasta puhul toimus kollokvium.

• Füüsikahoones oli Briti Nõukogu ja teaduskeskuse AHHAA koostöös valminud «Kliimanäitus».

• Füüsikahoones avati tuumasünteesialane näitus «Expo Fusion», peeti Tähe teadusnädal.

• Eetikakeskus esitles Jonathan Wolffi «Sissejuhatus poliitikafilosoofiasse» eestikeelset tõlget. Autor pidas loengu võrdsusest ühiskonnas.

• Keskkonnafüüsika ja geograafia instituut, Tartu observatoorium ning Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituut tähistasid kahe konverentsiga 140 aasta möödumist regulaarse ilmamõõtmise algusest Eestis, raamatukogus oli näitus «Metobs 140».

• Tartu Linnavolikogu valis abilinnapeaks TÜ teadusprorektori abi Karin Jaansoni.

• Toimus rahvusvaheline konverents «Emakeel ja teised keeled V», kus arutleti keelepoliitika probleemide üle.

• Füüsika instituut tähistas 30 aasta möödumist instituudi peahoone valmimisest. Avati multimeedia õppeklass ning kaasaegselt sisustatud pinnafüüsika labor.

• Vanemteadur Sulev Kõks pälvis presidendi kultuurirahastu noore teadlase preemia.

• TÜ audoktor, Texase A&M ülikooli prof Jaan Laane pälvis Ameerika optikaühingu auhinna silmapaistva panuse eest võnkespektroskoopiasse.

• TÜ nõukogu võttis vastu 2006. a arendusülesanded.

• TÜ nõukogu kinnitas 2006. a ehitus-remonditööde (investeeringute) plaani.

• TÜ nõukogu otsustas asutada haridusuuringute keskuse.

• Rahvusraamatukogus oli TÜ Tallinna päev.

• Filosoofiateaduskonna dekaaniks valiti kolmandat korda prof Birute Klaas.

• Akad Harald Keres sai SA Eesti Rahvuskultuuri fondi elutöö tänuauhinna.

• Tartu linnavalitsuse ehituskomisjon võttis vastu botaanikaaia troopikahoone ehituse.

Detsember

• Eesti ülikooli 86. aastapäeva aktuse akadeemilise loengu sporditeaduste missioonist pidas prof Mati Pääsuke. Promoveeriti audoktorid ja doktorid. TÜ Rahvusmõtte auhind anti helilooja Veljo Tormisele. Toimus rongkäik, kontsert ja ball.

• Spordimuuseumis oli 2. rahvusvaheline noorte spordiajaloolaste konverents.

• Toimus rahvusvaheline konverents «Tõlketeooriad ja -praktikad. Võrdlev lähenemine».

• Keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool korraldas konverentsi «Teoreetiline keeleteadus Eestis II».

• Avati pidulikult õigusteaduskonna teine õppehoone Iuridicum II.

• Toimus konverents «Eesti õpetajaharidus Euroopa kontekstis».

• TÜ Sihtasutus andis 39 stipendiumi ja 2 preemiat ligi poole miljoni krooni ulatuses. Raefondi preemia said akadeemikud Peeter Tulviste ja Mart Ustav.

• Prof Gerhard Rägo mälestusmedal anti silmapaistvate teenete eest matemaatika õpetamisel viiele isikule, sh TÜst metoodik Hilja Afanasjevale.

• Rektor Jaak Aaviksoo ja Lääne-Viru maavanem Urmas Tamm kirjutasid alla koostöölepingule.

• Venemaa telekanal Ren-TV käis TÜst saadet tegemas.

• Toimus õigusteaduskonna ajakirja Juridica International 10. aastapäeva rahvusvaheline konverents «European Legal Harmony: Goals and Milestones».

• Teaduste Akadeemias toimus üliõpilaste teadustööde konkursi võitjate autasustamine ja konverents. TÜst sai I auhinna 4 ja II auhinna 7 üliõpilast.

• Ajaloo muuseumis oli F. J. Wiedemanni 200. sünniaastapäeva lõpusümpoosion. Esitleti Wiedemanni grammatika faksiimileväljaannet.

• TÜs toimus Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni töösessioon. Eestist osalesid prof Paul Varul (pildil) ja dots Irene Kull.

• Avati pidulikult Viljandi kultuurikolledži muusikamaja.

• Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas toimus ametilooline ümarlaud «Elu kutse – looming ja kutsumus».

• Toimus konverents «Haridus muutuste ja traditsioonide keerises».

• Füü-mat-dr Henn Käämbre pidas aulaloengu Albert Einsteinist.

• Paabelis esitleti prof Claus Sommerhage 55. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskogumikku «In memoriam. Claus Sommerhage».

• Toimus konverents «100 aastat ülemaalisest rahvaasemike koosolekust Tartus».

• Sybase Inc andis oma Eesti esinduse AS Sybase Eesti kaudu ülikoolile üle 100 Sybase PowerDesigneri litsentsi.

• Kirjanduse Majas esitleti TÜ Kirjastuse väljaandel ilmunud viit uut sotsiaal- ja humanitaarteaduste sarja esimest raamatut.

• Ajaloo muuseumis avati näitus «UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvad paigad Ungaris».

• Eetikakeskuses toimus rahvusvaheline konverents «Inimloomus kui moraali ja ühiskondlikkuse alus vara-uusaegses filosoofias».

• Raamatukogus avati näitus «Maalilised reisid: vaategraafikast raamatukogu kogudes», samal teemal ilmus ka raamatukogu kalender.

• Tartu linna parimate sportlaste hulgas on TÜ üliõpilastest ja TÜ Akadeemilise Spordiklubi liikmetest Peeter Becker, Mirjam Liimask (pildil), Maris Mägi, Kaire Leibak, Helen Reino ja Piret Hamer, parim treener oli dots Mehis Viru.

Aastakroonika pikem versioon veebis

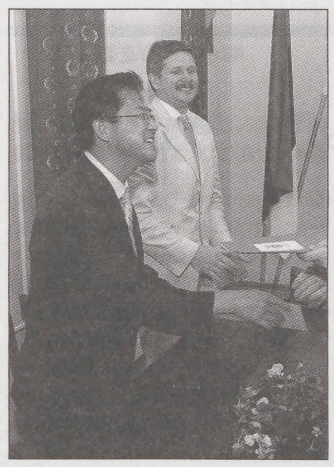

Samsung SDI esindajad.

Mirjam Liimask (paremal).

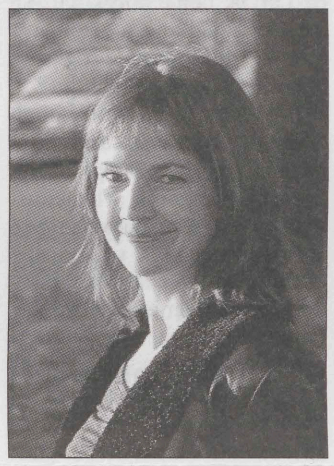

Leelo Keevallik.

Tehnoloogiainstituut.

Toomas Haldma.

Paul Varul Euroopa tsiviilkoodeksi peakomisjonis.

UUDISED

Kirjanduseuurijatele Andrese stipendium

Teatriteaduse ja kirjandusteooria ning eesti kirjanduse õppetool andsid Andrese stipendiumi (à 1500 dollarit) 1. a magistrantidele Pille-Riin Larmile («Ilukirjandus ajakirjas Meelejahutaja (1878–1887)») ja Mari-Liis Tammistele («Narratoloogiline Mats Traat»).

Dots Arne Merilai sõnul antakse noortele kirjanduseuurijatele mõeldud toetust teist aastat. «See on loodud Ameerika Hääle kuulsa «hääle» Andres Jüriado (1938 Tartu – 2003 New York) mälestuseks. Annetaja on Andrese õde Epp Tsirk (20 000 dollarit), vahendaja Estonian American Fund ja eesti kirjanduse kraadiõpe.

Puudega tudengite õppimisvõimalused

19. detsembril allkirjasid haridus- ja teadusministeerium, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit ja nelja kõrgkooli, sh TÜ esindajad raske ja sügava puudega üliõpilastele tugiisiku teenuse osutamise lepingu.

Tugiisiku teenus on mõeldud eelkõige liikumis- ja nägemispuudega üliõpilastele. See peaks tagama erivajadustega noortele kõrghariduse kättesaadavuse.

Tugiteenust rahastab haridus- ja teadusministeerium.

Rahvusvaheline filosoofia konverents

15.–17. detsembrini toimus ajaloo muuseumis rahvusvaheline konverents «Inimloomus kui moraali ja ühiskondlikkuse alus vara-uusaegses filosoofias».

Konverentsi avas TÜ eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop, ettekannetega esinesid Šotimaa, Saksamaa, Inglismaa, Šveitsi, Soome, Rootsi, Leedu, Läti ja Eesti teadlased.

Konverentsi korraldasid TÜ eetikakeskus ja filosoofiaosakond ning Helsingi Ülikooli sotsiaal- ja moraalifilosoofia osakond.

Ajaloo muuseumis on näitus Ungarist

Alates 15. detsembrist on ajaloo muuseumi valges saalis avatud fotonäitus «UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvad paigad Ungaris».

Ungarist on UNESCO maailmapärandi nimistusse kantud kaheksa kultuuriobjekti – Budapesti südalinn, arhailine Hollókö küla, Aggteleki karstikoopad, Pannonhalma klooster, Hortobagyi pustamaastik, Pécsi toomkiriku varakristlikud katakombid, Fertö kultuurmaastik ja kuulus Tokaji veinipiirkond.

Näitus jääb avatuks 20. veebruarini.

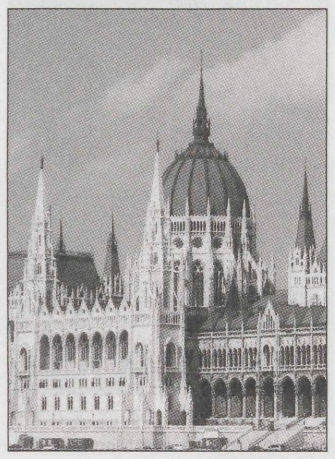

Depressiooni risk on peidus geenides

Aija Sakova

Füsioloogia vanemteadur Sulev Kõks pälvis novembris presidendi kultuurirahastu noore teadlase preemia.

Preemiat anti tänavu välja viiendat korda, sellele kandideeris 12 teadlast. Arvesse võeti nii teadustöö saavutusi kui ka kogemuste jagamist noorte kolleegidega.

TÜst on noore teadlase preemia saanud farmakoloog Allen Kaasik (2001), arvutiteadlane Ahto Buldas (2002) ja keemik Ivo Leito (2003).

Sulev Kõksi uurimisgruppi kuulub kokku ligi 15 inimest – seitse doktoranti, viis magistranti ja vabatahtlikud põhiõppe tudengid. Hiirekatsete puhul tehakse koostööd Kopenhaageni ja Londoni ülikoolide uurimisrühmadega. Inimeseuuringud on aga koos TÜ psühhiaatria- ja nahahaiguste kliinikutega.

Meeleoluhäirete risk on pärilik

Kõksi uurimisrühm tegeleb meeleoluhäirete biokeemiliste protsesside uurimisega. Vastust püütakse Kõksi sõnul leida sellele, millised geneetilised faktorid võimendavad meeleoluhäirete ja depressiooni tekkimise riski. «Meid huvitab, miks osal inimestest kujuneb välja püsiv meeleoluhäire ja teistel mitte, kuigi keskkonnatingimused on sarnased. Mõnel tekib ka heades tingimustes depressioon, teisel jälle mitte kunagi. See tähendab, et on olemas suur geneetiline risk, mis seda põhjustab.»

Teine uurimistöö ajend on asjaolu, et isegi kaasaegsed ravimid ei suuda paljusid haigeid aidata ning tuleb otsida uusi viise meeleoluhäirete ravimiseks.

Uurimisrühm on Kõksi sõnul negatiivsete emotsioonidega tegelenud juba aastaid. «Läbimurre tuli aastatel 2000–2002 ehk biomeedikumi kolimisega. Saime hakata rohkem katseid tegema ja meile tuli ka rohkem inimesi,» rääkis Kõks.

Siis tehti katse: «Lasime hiirtele kassi lõhna ja leidsime mõned huvitavad geenid, mille funktsiooni ei teatud. Meile on see nüüd enam-vähem selge, mis on nende geenide funktsioon. Ühe geeni võimalikud rakendused kavatseme ka patenteerida.»

Põhjus neljandas kromosoomis

«Samuti hakkasime võrdlema inimeste SNP-sid ehk geenide pärandumise profiili,» selgitas Kõks. Võrreldi teatud kromosoome tervetel ja haigetel inimestel, et leida ja kaardistada erinevused. Palju erinevusi ei leitud ja see on Kõksi sõnul hea, kuna tähendab, et tulemus on usaldusväärne.

Kui varem, veel 5–8 aastat tagasi oldi arvamusel, et keskkond mõjutab väga oluliselt meeleoluhäirete esinemist, siis nüüd on selge, et häirete taga on biokeemilised protsessid.

SNPi uuringutes selgus Kõksi sõnul, et neljandas kromosoomis (meie populatsioonis) on üks ala, mille pärandumisel kaasneb suurem vastuvõtlikkus.

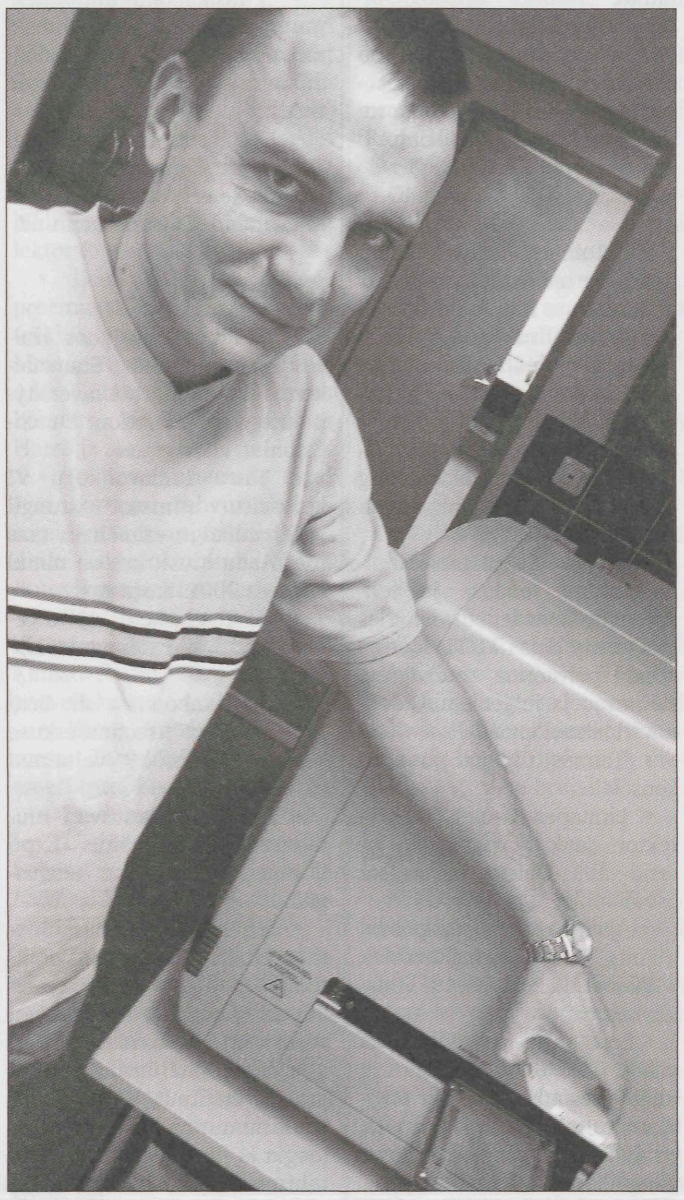

Sulev Kõks näitab, kuidas töötab hiljuti ostetud geenide ekspressiooni määramise masin. 2XAIJA SAKOVA

SULEV KÕKS

Peale riistvaralise hoolduse vajame ka tarkvaralist hooldust. Ja siin ei ole midagi häbeneda.

Risk meeleoluhäiretele on neil inimestel seitse korda kõrgem.

«Peale teadmise, et meeleoluhäirete esinemise risk on pärilik, huvitab meid ajus toimuv biokeemiline protsess. Mis on nende häireid põhjustavate geenide funktsioon, millistes biokeemilistes protsessides need osalevad ja kuidas neid protsesse ravi eesmärgil saaks kasutada,» selgitas Kõks.

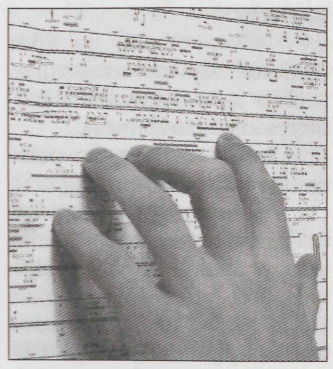

Inimese DNA neljandas kromosoomis asub ala, mis põhjustab meeleoluhäireid.

Nahahaiguste kliinikus teeb Kõksi uurimisrühm pärilikkuseuuringuid nahahaiguste puhul. «Minu lemmikpostulaat on, et nahk on aju peegel. Nahahaiguste uurimisel kasutame nimelt samasugust metoodikat, mida psühhiaatriliste haiguste puhul,» selgitas Kõks.

Uuringud näitavad, et on mitmeid sarnasusi. «Tihti küsitakse, et kuidas on võimalik aju naha kaudu uurida, aga nahal ja ajul on tegelikult palju ühist. Nad tekivad mõlemad ühest rakuliinist,» põhjendas Kõks.

Seetõttu pole tema sõnul ime, et mitmed nahahaigused on seotud isiksuse tüüpide ja psüühiliste häiretega.

Vaimse tervise eest tuleb hoolitseda

Sulev Kõks tõdeb, et suur osa inimestest ei teadvusta seda, et ajus toimub niivõrd palju keemilisi protsesse. «See, et on olemas tunded, et tuleb peale loominguline vaim – see kõik on keemia, olgugi et me ei tea täpselt, mis toimub. Iga inimese puljong, mis kupli all pulbitseb, on ju nii erinev.»

Kõks tunneb heameelt selle üle, et inimeste teadlikkus vaimse tervise kohta on aastatega kasvanud ja et psühhiaatriahaiglat ei nähta enam hullumajana. «On loomulik, et tuleb hoolitseda selle eest, mis kupli all toimub. Peale riistvaralise hoolduse vajame ka tarkvaralist hooldust. Ja siin ei ole midagi häbeneda,» rääkis Kõks.

Samuti on tema sõnul oluline arusaam, et kuigi me ei saa muuta oma isiksust, saab siiski muuta oma suhtumist: «Selliselt on võimalik hakata konflikte vältima. Peale oskuse teha korralikult tööd, tuleb osata ja õppida ka puhkama.»

Mart Loog võitis maineka teadusgrandi

Illari Lään

Howard Hughesi Meditsiini Instituut (HHMI) ja Euroopa Molekulaarbioloogia Organisatsioon (EMBO) autasustasid tehnoloogiainstituudi vanemteadurit Mart Loogi (pildil) ning veel viit väljapaistvat Kesk-Euroopa teadlast grandiga iseseisva uurimislabori käivitamiseks.

Grandi kogusumma on 225 000 USA dollarit (3 miljonit krooni). Selle saamine on märk tõelisest meisterlikkusest teadusmaailmas.

Mart Loogi sõnul on tema labori keskne uurimisteema proteiini kinaaside signaalisüsteemid eukarüootses rakutsüklis. Iseseisva uurimislabori märksõnad on kinoomika, proteoomika ning süsteemibioloogia. Lihtsamalt öelduna hakkab tehnoloogiainstituudis paiknev labor uurima rakkude pooldumist kontrollivaid mehhanisme. Uuringutest saadud tulemused on rakendatavad vähirakkude pooldumist pidurdavate strateegiate väljatöötamisel.

Peale Mart Loogi anti EMBO/HHMI Startup Grant kolmele Ungari ning kahele Tšehhi teadlasele. «Grandiprogrammi eesmärk on toetada paljutõotavaid noori teadlasi nende iseseisva karjääri algusaastail,» sõnas HHMI grantide ja toetusprogrammide asepresident Peter J. Bruns.

EMBO käsitleb grante osana oma noore uurija programmist, mis on alates 2000. aastast keskendunud Euroopa andekate noorteadlaste toetamisele. Grandihoidjad saavad EMBO noore uurija staatuse, mis avab neile mitmesugused organisatsiooni pakutavad privileegid. Konkurents sellele grandile oli äärmiselt tihe ning taotlused vaadati läbi ülikarmide teaduskriteeriumide alusel.

Peale abi labori rajamisel on grandi võtmeelemendiks edaspidise toetuse tagamine. Instituudid, kus toetusesaajad laborit rajama hakkavad, on võtnud endale kohustuse tagada teadlase tegevuse finantseerimine pärast grandi lõppemist.

45 TÜ üliõpilast said preemia või diplomi

Aija Sakova

13. detsembril anti haridus- ja teadusministeeriumis üle 2005. aasta üliõpilaste riikliku konkursi preemiad ja diplomid.

Auhinnafond oli 225 000 krooni. Välja jagati 84 preemiat ja diplomit, sh 12 esimest (7500 krooni), 14 teist (4500), 24 kolmandat (3000) preemiat ja 34 diplomit. Neist 45 anti Tartu Ülikooli tudengitele ja kraadiõppuritele.

Konkursile laekus komisjoni esimehe TÜ väljateooria prof Risto Tammelo sõnul 265 tööd.

«Peale rekordilise tööde arvu oli ka teadustööde tase erakordselt kõrge,» lisas Tammelo. TÜ üliõpilaste tööd moodustasid 51% kõikidest konkursitöödest.

Laekunud töid hinnati kolmes tasemekategoorias – rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe, magistriõpe ja doktoriõpe ning viies valdkondlikus kategoorias.

Tartu Ülikoolist sai esimese preemia doktoriõppe valdkonnas **Helje Pärnaste** bioloogia, keskkonna- ja arstiteaduste valdkonnas (BKA) ja teise preemia **Aleksei Krasnikov** matemaatika, astronoomia, füüsika ja keemia valdkonnas (MAFK). Kolmada doktoriõppe preemia said **Anti Liivat** (MAFK), **Aveliina Helm** (BKA), **Kai Pata** sotsiaalteaduste (S) ja **Petar Kehayov** humanitaarteaduste (H) valdkonnas.

Magistriõppe kategoorias said esimese preemia **Kädi Salumäe** (MAFK), **Tsipe Aavik** (BKA), **Maie Kiisel** (S) ja **Üllar Peterson** (H), teise preemia **Liina Nagimaja** (BKA) ja **Katrin Oja** (S) ning kolmanda preemia **Maarja Mäe** (MAFK), **Kadri Leetmaa** (S) ja **Kai Krashevski** (H).

Maie Kiisel sai I preemia.

Rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe tasemekategoorias said esimese preemia **Ksenja Kisseljova** (MAFK), **Hanna Tulmin** (BKA), **Madis Paalo** inseneri-, majandus- ja põllumajandusteaduste valdkonnas (IMP) ja **Helena Metslang** (H). Teise preemia said **Karin Kipper** (MAFK), **Vaiki Randala** (MAFK), **Liina Saar** (BKA), **Ivan Kuznetsov** (S) ja **Mari Lõhmus** (H) ning kolmanda **Alar Ainla** (MAFK) ja **Sven Vabar** (H).

Ettekannetega oma teadustöödest esinesid viis esimese preemia saajat. Botaanika ja ökoloogia 1. a doktorant Tsipe Aavik rääkis Eesti põllumajandusmaastike taimkatte mitmekesisusest ja liigilisest koosseisust, molekulaartehnoloogia 1. a magistrant Madis Paalo sool-geel-meetodil saadavate tinaoksiidteravike parameetrite sõltuvusest valmistamistingimustest, meedia ja kommunikatsiooni 1. a doktorant Maie Kiisel keskkonnateadvuse kujunemisest Eestis 1980ndatest 2005ni ja ajaloo 1. a doktorant Üllar Peterson džihaadi kontseptsiooni kujunemisest koraanis.

ECTS ainepunktide kasutamisele üleminek

Aija Sakova

Täna hommikupoolikul arutati Euroopa Ainepunktide Ülekandesüsteemi (ECTS) kasutusele võtmist.

Ülikooliseaduse järgi läheb Eesti hiljemalt 1. septembriks 2006 üle ECTSile. Taseme-õppetalituse juhataja Eda Aitseni sõnul näitasid õppekorralduseeskirja arutelud töörühmades, et ECTSile üleminek vajab eelnevat ülikoolisisest arutelu.

Täna toimus esimene arutelu, milles osalesid õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Aune Valk ja endine õppeprorektor, rakendusgeoloogia prof Volli Kalm.

1 ECTS ainepunkt vastaks õppe- ja üliõpilasosakonna ettepanekute järgi 27 tunnile tööle.

Ühes nominaalses õppeaastas õpitaks 60 ECTS ainepunkti mahus aineid. Eesti ainepunktide ülekandmisel ECTS ainepunktideks tuleks need korrutada 1,5-ga.

Ilmub Gaudeamuse juubelialbum

Tartu Kultuurkapitali Gaudeamuse fond ootab toetusi Gaudeamuse juubelialbumi väljaandmiseks.

2006. aasta suvel möödub 50 aastat esimesest üliõpilaste laulu- ja tantsupeost. Sel puhul on kavas välja anda Gaudeamuse-album.

Albumi väljaandmiseks oodatakse toetusi kultuuritegelastelt, kõrgkoolide vilistlastelt, endistelt Gaudeamustel osalenutelt ja teistelt heategijatelt.

Albumi koostamise toimkonda kuuluvad teenekad kultuuritegijad.

Need on mitme laulupeo kunstiline juht ning Tartu Akadeemilise Meeskoori peadirigent Alo Ritsing, Eesti Maaülikooli emeriitprof ning Gaudeamuse fotograaf läbi poole sajandi Ants Nilson, tuntud Eesti rahvuskultuuri kajastaja meedias, praegune ajalehe Tartu Postimees teabekeskuse juhataja Ene Puusemp.

Tartu Kultuurkapitali Gaudeamuse fond ootab toetusi juubelialbumi väljaandmiseks Hansapanka 221011379347 või Ühispanka 10102052050006. Annetuse juurde kirjutada märksõna «Gaudeamus» ja annetaja isikukood (tulumaksu tagasisaamiseks).

Peahoone 21. detsembril 1965. EDUARD SAKK

40 aastat tagasi põles ülikooli peahoone

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

PEAHOONE PÕLEMINE

Loe «Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi» XXXI 2001.

Eile möödus 40 aastat peahoonet 1965. aastal tabanud suurest tulekahjust.

Tules hävis täielikult aula koos sisustusega. Järele jäi ainult taevale avatud neli kiviseina. Tuleroaks langesid hoone parempoolse tiiva teine ja kolmas korrus ning selle kohal olev katusealune.

Päästa õnnestus vähe, enamik ruumides seesolnust hävis. Ära põlesid ka pööningul asunud kaks ajaloolist kartserit. Tuli jäi pidama maja vasakpoolse tiiva teisel ja kolmandal korrusel aula kõrval asuvates ruumides. Nende kohal pööningul olevast kolmest kartserist sai kannatada ühe kartseri sein. Esimese korruse ruume ja sisustust kahjustas läbi lae tunginud kustutusvesi. Päästetegevust raskendas pimedus ja suits. Peahoone tiibehitised jäid kahjutulest puutumata.

Millal tulekahi algas, pole täpselt teada. Peahoone fuajee suur elektrikell oli seisma jäänud kell kolmveerand neli öösel. Ametliku versiooni järgi asus algne tulepesa parempoolse tiiva teise korruse õuepoolses, ühes füüsikaosakonnale kuuluvas laboriruumis. Kahjutule põhjustajaks peeti muidugi elektrit.

Tartu tuletõrje saabumisel selgus, et neil ei olnud kasutada pikka, maja räästani ulatuvat tuletõrjeredelit, sest see oli mõni aeg varem kõrgemalt poolt tulnud korralduse järgi ära antud Tallinna. Seetõttu suudeti tulekahju algul kustutada ainult teise korruse õuepoolseid ruume. Tule levik oli kiire. Põles juba ka kolmas korrus ja peagi katusealune. Tulel oli nüüd vaba pääs aulasse.

Aula põles, akendest ja katusest käisid välja suured tuleleegid. Umbes kella kaheksa paiku või veidi varem, kuuldus suur mürtsatus ja tohutu sädemetepilv tõusis pimedasse taevasse. Aula põlevad laetalad koos viie suure kroonlühtriga olid alla kukkunud.

Euroopa kolledži magistrandid pidasid stiilipeo. AGO PELISAAR

Viva la France!

Gerli Roos
Euroopa kolledži
2. a magistrant

Euroopa kolledži teise aasta magistrandid korraldasid stiilipeo «Viva la France!».

Sellega loodetakse alustada iga-aastast Euroopa kolledži traditsiooni, kus peostiili dikteerib iga kord erinev Euroopa Liidu liikmesriik.

Prantsusmaa sai esimeseks valitud mitmel põhjusel. Esiteks seepärast, et just Prantsusmaa poliitiline initsiatiiv pani aluse Euroopa Ühenduse sünnile. Teiseks seepärast, et paljude jaoks on Prantsusmaa midagi sellist, mida usutakse end tundvat ja armastavat. Pealegi olid paljud magistrandid Prantsusmaal käinud ja mäletasid seda maad kõige meeldivamast küljest.

Peolt ei puudunud ka «päris» prantslased. Tänapäeva Prantsusmaad, prantslasi ja nende elustiili tutvustas õigusteaduskonna teadur Rodolphe Laffranque.

Pidulised said oma teadmisi kontrollida Prantsusmaa-teemalisel viktoriinil. Küsimustik sidus endas nii üldised teadmised Prantsusmaast kui ka selle, mis oleks pidanud loenguruumidest külge jääma. Samuti said soovijad võistelda prantsuse keele parima hääldaja tiitlile algtaseme õpiku teksti ette lugedes. Iga külaline kirjutas seinale selle asja või nähtuse, mis talle Prantsusmaaga kõige enam seondub. Ülekaalukalt tuntuimad olid juust, vein, sarvesai moosiga, revolutsioon ja *bisou* ehk prantsuse suudlus. Hiljutised rahutused Prantsusmaal peo temaatikale oma jälge jätta ei suutnud.

Valitud kostüümidest oli esindatud musketär saja-aastasest sõjast, mitu Napoleoni sõjaväelast, aga ka elegantse ülikonna ja joonistatud vurrudega härrasmehed otse Lauri Leesi prantsuse keele õpiku illustratsioonidelt. Daamid esindasid erinevaid aegu alates samuti saja-aastasest sõjast kuni tänapäevase lõbujanulise pariisitarini. Olukorra autentsust hindama kutsutud päris-prantslaste lemmikkostüümide auhinnad said musketär ja jõuline kaunitar otse Moulin Rouge'i lavalt.

Kuigi õppetöö põhiosa peaks toimuma auditooriumis õppejõudude distsiplineerival juhtimisel, võib saadud teadmisi kasutada ka muuks kui ainult uute akadeemiliste kõrguste vallutamiseks või karjääriredelil ronimiseks.

Just seepärast korraldasimegi stiilipeo «Viva la France!».

Tuleva aasta peoriik otsustati salajasel hääletusel nagu demokraatiale kohane. Selleks sai Itaalia.

Seminarka viimseid päevi avatud

Sirje Madisson
humanitaarraamatukogu juhataja

Seminarka on viimast päeva avatud 27. detsembril. Siit laenutatud raamatud palume edaspidi tagastada peakogusse.

Seoses ülikooli raamatukoguvõrgu ümberkorraldamisega humanitaarraamatukogu suletakse ja kogud viiakse üle ülikooli raamatukogu peakogusse. Need tehakse võimalikult lühikese aja jooksul lugejatele taas kättesaadavaks.

Kui 1. mail 1899 loodi õppejõudude algatusel ja ülikooli valitsuse ning ajaloo-keeleteaduskonna toel keiserliku Jurjevi ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasraamatukogu algkapitaliga 200 rubla, ei aimanud keegi, et lapsuke sirgub kunagi oma 106 eluaastaga ülikooli vanimaks erialakoguks.

Kuigi omaette ruumid saadi alles 20 aasta pärast, püsis raamatukogu elujõulisena, et alates 1919. aasta novembrist, siis juba eestikeelses rahvusülikoolis hakata tegutsema filosoofiateaduskonna seminariraamatukoguna.

1927. aastal ilmunud koguteosest «Tartu» võib lugeda, et «ülikooli peakere 3. kord kuulub suurelt osalt filosoofia seminarile. Kuni Teise Maailmasõjani juhatasid raamatukogu professorid M. Vesmer, W. Wiget, W. Anderson, E. Kieckers, H. Kruus, A. Oras ja J. Mägiste.

Kuigi aastate jooksul sai raamatukogu veel mitu nime (humanitaarraamatukogu 1990. a), jäädi paljude tudengite põlvkondadele siiski seminarkaks.

Kui 1980. aastal tekkis plaan kolida seminarka peahoonest Leningradi mnt ühiselamusse, algas diskussioon, mis andis Hans Luigele põhjust ülikooli lehes kirjutada (22.02.1980), et peab vist midagi suurt ja tarka teoksil olema, et nii palju filolooge ühe mütsi alla mahub. Üldsuse survel koliti seminarka ülikooli vanasse kirikusse ja ajaleht Edasi pühendas sündmusele terve esilehekülje («Seminarka taassünd» 22.12.1982).

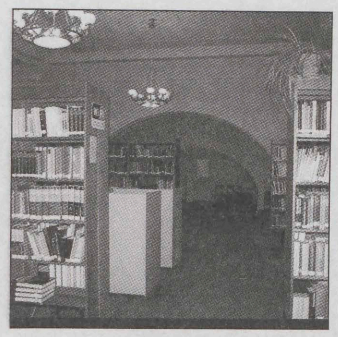

MIS ON SEMINAR?

... ülikooli asutis, kus üliõpilased iseseisvalt töötavad teaduslikkude ülesannete lahendamisel...

Eesti entsüklopeedia. Tartu, 1936. kd 7

Seminarka pikk elu on olnud mitmekesine, siin on olnud häid ja natuke halvemaid aegu, kuid siin pole kunagi olnud igav. On olnud sõjad ja peahoone põlemine ja GLAVLIT, kuid on olnud ka väga palju häid lugejaid, seminarka sõpru nii tudengite kui ka õppejõudude seas. Suur tänu teile kõigile!

UUDISED

Ilmar Koppel valiti uurijaprofessoriks

Eesti Teaduste Akadeemia juhatus valis seitsmest kandideerijast kolm uurija-professorit. Tartu Ülikoolist valiti uurijaprofessoriks erakorraline professor, akadeemik Ilmar Koppel.

Uurija-professori ametikohale valimine annab oma eriala tunnustatud teadlasele võimaluse pühenduda kolmeks aastaks teadustegevusele. Igal aastal kindlustatakse uurimistegevuse finantseerimine kuni 500 000 krooni ulatuses.

Uurija-professoriks kandideerijalt nõutakse doktorikraadi ja senist rahvusvahelisel tasemel teadustööd.

Lõuna-Eesti kirjandustraditsioonist

19. detsembril toimus Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses seminar «Lõunaeesti kirjandustraditsioon».

Ettekandeid pidasid õppejõud Mart Velsker, Arne Merilai, Anneli Saro, kirjanik Kauksi Ülle jt.

Stuudio Theatrum esitas Võrumaa juttudest ja lauludest lavakava «Pido pahandusõga».

49. Kreutzwaldi päevad

Eile lõppesid kirjandusmuuseumis kahel päeval toimunud traditsioonilised Kreutzwaldi päevad.

Esimese päeva avaettekande pidas rektor Jaak Aaviksoo.

Prof Tiit Rosenberg kõneles sotsiaalsest, poliitilisest ja rahvuslikust aspektist Eestis 1905. aastal ning Jaan Kaplinski 1905. aastast perepärimuses, kirjandusmuuseumi direktor Janika Kronberg aga muuseumist 2005. aastal. Ka järgnevate ettekannete põhitemaatika keskendus 1905. aastale.

Abimaterjalid Narva kolledžilt

15. detsembril lõpetati Narva kolledžis pidulikult Phare projekt «Eesti keele kui teise keele õpetamine koolieelsetes lasteasutustes».

Esitleti koolituse tulemusena valminud õppe-metoodilisi materjale. Need on «Eesti keele kui teise keele õpetamine koolieelses lasteasutuses: võõrkeeleõppe meetodid, mängud ja harjutused», «Lugude jutustamine keeleõppes» ning «Eesti keele õppimist toetav pildiseeriate sari».

Õlipastellid humanitaarraamatukogus

Humanitaarraamatukogus on 27. detsembrini avatud Silja Härmi õlipastellide näitus «Pööripäeva paiku».

See on autori kolmas näitus humanitaarraamatukogus ja koostatud viimase aasta töödest.

Silja Härm on õppinud maalimist Konrad Mäe Ateljees (Tartu Kunstiühingu Stuudio) Kaja Kärneri ja Heldur Viirese juhendamisel.

Stuudionäitustel on ta esinenud alates 1990. aastast. Grupinäitustel on Silja Härm esinenud ka Soomes ja Norras.

Praegu töötab Silja Härm TÜ Raamatukogus usuteaduste referendina.

ÕNNITLEME

Koidu Uustalu 80

29. detsembril täitub 80. eluaasta saksa filoloogia õppetooli endisel kauaaegsel õppejõul dots Koidu Uustalul.

Koidu Uustalu lõpetas ajaloo-keeleteaduskonna 1961 saksa filoloogia erialal. 1963 asus Uustalu tööle saksa keele kateedris, alates 1980. aastast töötab dotsendina. Aeg-ajalt tuli tal täita ka kateedrijuhataja kohustusi. Alates 1995. aastast on ta pensionil.

Aastate jooksul õpetas ta tulevastele germanistidele praktilist saksa keelt ja saksa keele ajalugu. Oma töös oli ta täpne ja kohusetruu, tema loengud, seminarid ja praktilise keele tunnid olid kõrgel erialasel ja metoodilisel tasemel.

Koidu Uustalu teadustöö keskmes oli Eesti saksakeelsete kohanimede uurimine. 1972. a. kaitses ta kandidaadiväitekirja Lõuna-Eesti saksakeelsete mõisanimede kohta. Talle anti filoloogiakandidaadi kraad. Samuti tegeles ta baltisaksa keele uurimisega.

Ta suunas samadele radadele ka oma üliõpilasi diplomitööde teemavalikul. Praktilise õppetöö vajadustest johtuvalt koostas Koidu Uustalu õppevahendeid, millest eelkõige tuleks nimetada kommenteeritud tekstiväljaandeid saksa keele ajaloo alalt: «Althochdeutsche Texte», «Mittelhochdeutsche Texte», Frühneuhochdeutsche Texte», «Übungen zur deutschen Sprachgeschichte».

Koidu Uustalu oli isiksusena sõbralik ja abivalmis kolleeg, kes iseloomult oli pigem tagasihoidlik kui esiletükkiv, kuid kellel oli autoriteeti nii üliõpilaste kui kaastöötajate hulgas. Kursusejuhendajana oli ta oma üliõpilaste eest emalikult hoolitsev.

Kolleegid ja endised üliõpilased tänavad Koidu Uustalut tehtud töö eest, õnnitlevad teda 80. sünnipäeva puhul ning soovivad tugevat tervist ning jätkuvalt vaimuerksust!

Saksa filoloogia õppetool

ÕNNITLEME

85

Paul-Johannes Alvre, emeriitprofessor – 3. jaanuar

60

Toivo Leiger, professor – 23. detsember
Ellen Gvozdkova, laborant – 1. jaanuar

55

Vaike Pent, laojuhataja – 23. detsember
Ülle Narusson, raamatupidaja – 26. detsember
Jaan Aarik, erakorraline teadur – 1. jaanuar
Boriss Malikov, spetsialist – 2. jaanuar

50

Viktor Peet, vanemteadur – 1. jaanuar

45

Reet Tens, õppekorralduse spetsialist – 4. jaanuar

40

Marco Kirm, FI teadusdirektor – 27. detsember
Aili Tuhkanen, assistent – 28. detsember
Alan Altraja, professor, kopsukliiniku juhataja – 31. detsember
Andres Tover, teadur – 28. detsember

35

Ave Hussar, assistent – 1. jaanuar
Ene Kõresaar, lektor, erakorraline vanemteadur – 5. jaanuar
Vitali Vassiljev, assistent – 5. jaanuar

30

Toomas Õunmaa, arvutiklassi administraator – 26. detsember
Aliis Liin, jurist – 29. detsember
Thomas–Andreas Põder, erakorraline assistent – 3. jaanuar

25

Merje Muiste, tehnoloogia spetsialist – 24. detsember
Olaf Räim, tehnik – 1. jaanuar
Erme Reino, infosüsteemide spetsialist – 4. jaanuar

Lumepuhast jõuluaega ja
särtsakat vana-aasta lõppu!
Uueks aastaks rohkesti tuumakust!
Täname kõiki kaasautoreid!
Sisuka koostöö jätku!

UT toimetus

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200
Trükk: o/ü Greif

Vastutav väljaandja Illari Lään
Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Aija Sakova
Infotoimetaja Leane Morits
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Ergi Prommik

Ülikooli 18-210, Tartu 50090
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 737 5440
http://www.ut.ee/ajaleht

ÕNNITLEME

Prof Toivo Leiger 60

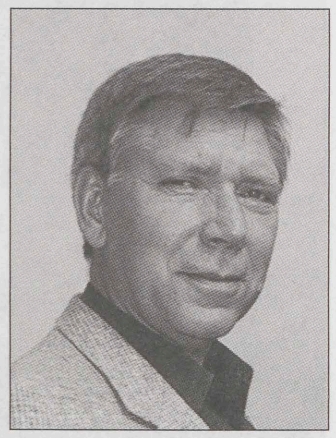

Kuigi Toivo Leiger on sündinud 23. detsembril 1945 Haapsalus, on ta päritolult hiidlane – mõnusa huumorimeele ja täpse ütlemisega.

Füüsika-matemaatika-kandidaadi kraadi kaitses ta Uurali Riiklikus Ülikoolis 1979. Tartu Ülikoolis töötab ta alates 1973. aastast – oma 60. sünnipäeval võib Toivo Leiger tähistada ka toredat tööjuubelit – 65 semestrit Tartu Ülikoolis! 1992. aastast on ta matemaatilise analüüsi professor. Ta on juhendanud kaitsmiseni doktorandid Maria Zeltseri ja Natalia Saealle ning mitu magistranti.

Toivo Leigeri sirge rüht ja hoogne samm ei lase aimatagi, et tema teadustöö üks lemmikmeetodeid on «libisevate küürude» meetod. See kuulus meetod, mis pärineb täpselt 100 aasta vanusest Lebesgue'i artiklist, on tema teadusuuringutes täiuslikkuseni välja arendatud. Ta on süstemaatiliselt ja väga üldisest kontekstist lähtuvalt uurinud vanu ja väärikaid teemasid nagu Mazur-Orliczi teoreemid ning lahtise kujutuse ja kinnise graafiku teoreemid ning saanud hulgaliselt üldtunnustatud tugevaid tulemusi.

Leigeri teadusartikleid iseloomustab sisukus, viimistletus ja väljapeetus – nii nagu teda ennast ja tema tegusid. Ta töötab oma artiklite kallal kaua ja põhjalikult. Ning enamasti koos prof Johann Boosiga Hagenist. See harvaesinevalt viljakas ja teineteist suurepäraselt täiendav koostöö kestab juba üle kahekümne aasta, olles justkui saatuse õiglane tunnustus Toivo Leigeri sõbralikule loomusele.

Toivo Leigeri juhivõimekusest räägib tema valimine matemaatikateaduskonna dekaaniks 1994. a ning veelgi enam tagasivalimine sellele ametikohale. Tema dekaaniks oleku ajal teisenes matemaatikateaduskond matemaatika-informaatikateaduskonnaks, väljus Vanemuise rõsketest keldritest ning tõusis Liivi tänava mäe tippu, kus asub teaduskonna uus ja mugav maja.

Ameerika parimates ülikoolides on semester matemaatilist analüüsi kohustuslik kõigile tudengitele. Loodame, et teadmistepõhise Eesti Tartu Ülikoolis saab see õige pea samuti olema.

Jõudu ja tervist matemaatilise analüüsi professorile Toivo Leigerile selleks väljakutseks, viljakaid ideesid teadustööks ja palju õnne sünnipäevaks!

Kolleegide nimel Eve Oja

UT TEATAB

2006. aasta Universitas Tartuensise esimene number ilmub reedel, 6. jaanuaril.

FOTONÄITUS «EESTI MAASTIKUD»

Bioloogia-geograafiateaduskonna hoones Vanemuise 46 (teisel korrusel dekanaadi koridoris) on avatud fotonäitus «Eesti maastikud».

KONKURSS USA ÜLIKOOLIDESSE

ISEP- programmi kaudu saab kandideerida 2006/2007. õ.a sügissemestriks (bakalaureuse tasemel) USA ülikoolidesse. Kandideerimistingimused ja nõutud dokumendid :

- omapoolne finantseering reisi, viisa ($100 + $100 SEVIS tasu) ja tervisekindlustuse ($42 kuus) osas ning ühekordne programmi paigutustasu $315;
- kehtiv TOEFL inglise keele testi tulemus;
- CV;
- ingliskeelne põhjendatud avaldus (*personal statement*);
- ingliskeelne tõend õppetulemuste kohta;
- kandideerida ei saa arstiteaduse, hambaarstiteaduse ja proviisori eriala üliõpilased.

Dokumentide esitamise tähtaeg **16. jaanuar.**

ISEP-programmis (International Student Exchange Program, peakontor Washington D.C-s) osaleb 245 kõrgharidust pakkuvat ning akrediteeritud ülikooli ja kolledžit (vt www.isep.org). Võib reastada kuni 10 omapoolset eelistust, millisesse kooli soovitakse minna. Lõpliku valiku teeb ISEP.

Info: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuses TÜ Raamatukogus W. Struve 1-325, avatud E–N 13–16, tel 742 7243, merli.tamtik@ut.ee.

Eesti suurim prilli- ja kontaktläätsevalik

Ühekuulised kontaktläätsed alates 140 krooni/paar

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

TARTU Soola 8 (Emajõe Ärikeskus),
tel. 7371060
E-R 9-18, L 9-16
tartu@eagle-vision.ee

Infotehnoloogia TÜ Raamatukogus

Martin Hallik
TÜ Raamatukogu direktor

Kaasaegne teadusraamatukogundus on üha tihedamalt seotud infotehnoloogiaga (IT).

Mõne nädala eest muutus võimalikuks e-raamatute laenutamine, käivad ettevalmistustööd innovatiivse ProPrint (Berliini Humboldti, Göttingeni, Tübingeni ja Grazi ülikoolide digiteeritud raamatukogud) võrguteenuse projektiga liitumiseks veebruarist 2006. Järgmise poole aasta jooksul kavatseme osta eriti kvaliteetse värvilise pealtvalgustusskänneri raamatute digiteerimiseks. Lähikuudel soetame laenutusaparaadi, mille abil saab iga lugeja ise avariiulilt raamatuid välja laenutada.

Selleks, et nii raamatukogu kui ülikooli IT-alane konkurentsivõime veelgi kasvaks, annaks sünergeetilise efekti ülikooli IT ruumiline paiknemine raamatukogus.

Kui ühildada raamatukogu tiheda kasutusgraafikuga konverentsikeskus ja IT videokonverentsikeskus, suureneks mõlema efektiivsus oluliselt. Raamatukogu eelisarendatav digiteerimine oleks toeks ülikooli kui terviku IT arengule. Ülikooli filmivara digiteerimise ja kasutusse andmise juures koostöö juba toimubki.

Raamatukogul on välja pakkuda ruumid, mis on ülikooli IT pikaajaliseks edukaks arenguks igati sobilikud. Raamatukogu on ka suurim üliõpilaste kogunemispaik ja sobib vajadusel tudengitele IT toe pakkumiseks.

Rektori uusaastavastuvõtt Toomel

Rektori uusaastavastuvõtt ülikooli töötajatele toimub esmaspäeval, 2. jaanuaril kell 17 ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis.

Esinevad Uno Loop ja Sergei Pedersen (klahvpillid).

Teaduskondadel ning haldus- ja tugistruktuuri üksustel teatada osavõtjate arv teabetalitusse hiljemalt neljapäevaks, 29. detsembriks tel 737 5683 või e-posti aadressile leane.morits@ut.ee.

Tulekul kõrgkoolide töötajate spordivõistlused

Tiina Beljaeva
EASLi peasekretär

6. jaanuaril toimuvad Viljandi spordihoones viiendat korda Eesti kõrgkoolide ja spordiklubide töötajate spordivõistlused.

Kavas on meeste korvpall kuni 50-aastastele, meeste korvpall 50-aastastele ja vanematele (juhul, kui registreerub vähemalt 3 meeskonda, vähema registreerumise korral liidetakse vanusegrupid), naiste korvpall, korvpalli vabaviskevõistlus, meeste võrkpall, naiste võrkpall, male neljaliikmelistele võistkondadele, neist vähemalt üks naismängija.

Pärast sportimist toimub autasustamine. Oma tulekust on teatanud juba ka Helsingi Ülikooli võrkpallimeeskond. Alade parimad võidavad rändkarikad.

Info: www.easl.ee.

TÜ RAAMATUKOGU LAHTIOLEKUAJAD

23. detsembril kl 9–12.
24. ja 25. detsembril on raamatukogu suletud (riigipüha).
27.– 29. detsembrini on avatud kl 9–17.
30. detsembril on lahti kl 15–17 (koristuspäev).
31. detsembril ja 1. jaanuaril on raamatukogu suletud.

KAITSMISED

28. detsembril toimub magistritööde kaitsmine ajaloo osakonnas Lossi 3-426:
kl 14.15 **Ingrid Sahk** «Loodus pildis. Maastikumotiivid eesti kunstis 1890–1919» MA (kunstiajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja: Juta Keevallik, MA. Oponent: Ene Lamp, kunstiteaduste kandidaat;
kl 15.45 **Kaido Laurits** «Saksa kultuuromavalitsus ja vähemusrahvus Eesti Vabariigis 1918/1925–1940» MA (ajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja: prof Tiit Rosenberg. Oponent: prof Peeter Järvelaid.

4. jaanuaril kl 14 Paabelis r 103 kaitseb **Hiie Saumaa** germaaniromaani filoloogia osakonnas magistritööd «Metafiktsionaalne võttestik A.S. Byatti Frederica Potteri kvarteti enesereflekssiivses realismis». Juhendaja Ene-Reet Soovik, MA. Oponent Leena Kurvet-Käosaar, MA.

11. jaanuaril kl 14.15 kaitseb matemaatika-informaatikateaduskonnas J. Liivi 2-404 **Tanel Kaart** doktoritööd «The Reliability of Linear Mixed Models in Genetic Studies» PhD (matemaatiline statistika) kraadi saamiseks. Juhendaja: dots Tõnu Möls. Oponendid: prof Dietrich von Rosen (Rootsi Põllumajandusülikool) ja prof Anita Dobek (Poznani Põllumajandusülikool, Poola).

KONTSERDID

TÜ AULAS

27. dets kl 19 ansambli Corelli Music jõulukontsert. Kaastegev Jüri Kuuskemaa.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

26. dets kl 19 pühademuusikat džässirütmis. Esineb Pärnu Linnaorkester, solistid Hanna Liina Võsa ja Anneliis Kits.

31. dets kl 12 Hennessy aastalõpukontsert. Esineb Tallinna Kammerorkester, solist Sergei Dogadin (viiul, Peterburg), dirigent Anu Tali. Kavas Mendelssohni Viiulikontsert e-moll, Mozarti Sümfoonia nr 41 C-duur «Jupiter».

31. dets kl 19 Vanemuise teatris ja Vanemuise kontserdimajas VANEMUISE AASTALÕPUBALL. Gala- ja *show*programmid Vanemuise draama-, muusika- ja balletitrupilt. Musitseerivad Vanemuise orkester, dirigendid Peeter Saul, Lauri Sirp, Hendrik Vestmann jt. Õhtujuhid Alina Karmazina ja Ain Mäeots.